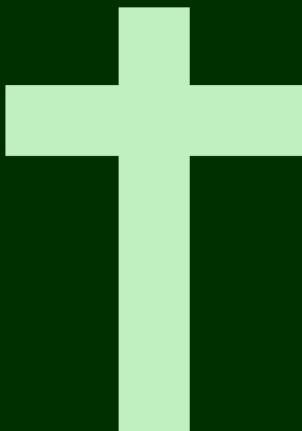

Topě vī rá

New Testament in Kaingang (BR:kgp:Kaingang)

Topě vĭ rá

New Testament in Kaingang (BR:kgp:Kaingang)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaingang

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kaingang

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-04

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 26 Mar 2022
16af52c8-0e45-5e91-b36c-cd314d36d7fc

Contents

FRT	1
MATEUS	2
MARCOS	59
LUCAS	91
JOÃO	149
HAN KĀME	189
ROMA	238
1 CORINTO	263
2 CORINTO	286
GALÁCIA	299
ÉFESO	307
FILIPOS	315
COLOSSOS	321
1 TESSALÔNICA	326
2 TESSALÔNICA	331
1 TIMÓTEO	334
2 TIMÓTEO	341
TITO	346
FILEMOM	349
HEBREU	351
TIAGO	369
1 PEDRO	376
2 PEDRO	383
1 JOÃO	387
2 JOÃO	393
3 JOÃO	394
JUDAS	395
NĒN VENH KE	397
Leia o Novo Testamento	423

TOPÊ VĨ RÁ

O Novo Testamento na língua Kaingáng

TOPÊ VĨ RÁ

O Novo Testamento na língua Kaingáng
[kɔp]

Primeira Edição,
© 1977, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Segunda Edição
© 2005, Sociedade Bíblica do Brasil (SBB) em cooperação com Missão de
Cristianismo Decidido (MCD) e Summer Institute of Linguistics (SIL)

Edição para a Web
© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

www.ScriptureEarth.org

Creative Commons Licença

Atribuição-Usa Não-Comercial-Vedada a Criação de Obras Derivadas

Você pode copiar, distribuir, exibir e executar a obra sob as seguintes condições:

Atribuição. Você deve dar crédito ao autor original, da forma especificada pelo autor ou licenciante.

Usa não-Comercial. Você não pode utilizar esta obra com finalidades comerciais.

Vedada a Criação de Obras Derivadas. Você não pode alterar, transformar ou criar outra obra com base nesta.

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>

Índice

página

MATEUS TÏ RÁ

Jesus jógjóg ve ag

(Lc 3.23-28)

¹ *Jesus Cristo jógjóg ve ag rán hã vë. Jesus Cristo vÿ tÿ Davi krë'krë nÿ, kÿ Davi vÿ tÿ Abraão krë'krë nÿ.*

² *Abraão vÿ Isaque han. Kÿ Isaque vÿ Jacó han. Kÿ Jacó vÿ Judá han, ti mré ke ag ke gé. ³ Kÿ Judá vÿ Peres han. Zera ti kegé, ti prÿ tÿ Tamar fi ki. Kÿ Peres vÿ Esrom han. Kÿ Esrom vÿ Arão han. ⁴ Kÿ Arão vÿ Aminadabe han. Kÿ Aminadabe vÿ Nasom han. Kÿ Nasom vÿ Salmom han. ⁵ Kÿ Salmom vÿ Boaz han, ti prÿ tÿ Raabe fi ki. Kÿ Boaz vÿ Obede han, ti prÿ tÿ Rute fi ki. Kÿ Obede vÿ Jessé han. ⁶ Kÿ Jessé vÿ pâ'i mág tÿ Davi ên han.*

Kÿ pâ'i mág tÿ Davi vÿ Salomão han, ti prÿ tÿ tÿ Urias prÿ ja ên fi ki. ⁷ Kÿ Salomão vÿ Roboão han. Kÿ Roboão vÿ Abias han. Kÿ Abias vÿ Asa han. ⁸ Kÿ Asa vÿ Josafá han. Kÿ Josafá vÿ Jorão han. Kÿ Jorão vÿ Uzias han. ⁹ Kÿ Uzias vÿ Jotão han. Kÿ Jotão vÿ Acáz han. Kÿ Acáz vÿ Ezequias han. ¹⁰ Kÿ Ezequias vÿ Manassés han. Kÿ Manassés vÿ Amom han. Kÿ Amom vÿ Josias han. ¹¹ Kÿ Josias vÿ Jeconias han, ti jãv ag ke gé. Israel ag tÿ êmã tÿ Babilônia ra sigse kÿ mÿ mü ên kã tóg ag hynhan.

¹² *Ag tÿ êmã ên tá vÿnvÿn ke kar kÿ Jeconias vÿ Salatiel han. Kÿ Salatiel vÿ Zorobabel han. ¹³ Kÿ Zorobabel vÿ Abiúde han. Kÿ Abiúde vÿ Eliaquim han. Kÿ Eliaquim vÿ Azor han. ¹⁴ Kÿ Azor vÿ Sadoque han. Kÿ Sadoque vÿ Aquim han. Kÿ Aquim vÿ Eliúde han. ¹⁵ Kÿ Eliúde vÿ Eleazar han. Kÿ Eleazar vÿ Matã han. Kÿ Matã vÿ Jacó han. ¹⁶ Kÿ Jacó hã vÿ José han, Maria fi mén ên ti. Maria ên fi ki Jesus tóg mur ja nÿ, hã vÿ: Cristo, he mü.*

¹⁷ *Abraão krë'krë ag tóg 14 (ke) nÿtÿ, Davi mré nÿgkrén kÿ. Kÿ Davi krë'krë ag tóg 14 (ke) nÿtÿ gé, ag tÿ ag nÿgkrén kÿ, ag tÿ êmã tÿ Babilônia ra ag tatÿ mü mü ên kã. Ag tÿ tá vÿnvÿn ke ên kar kÿ ag krë'krë vÿ 14 (ke) nÿtÿ gé, Cristo mré nÿgkrén kÿ. Cristo jógjóg ve ag hã vë.*

Jesus Cristo mur

(Lc 2.1-7)

¹⁸ *Jesus Cristo mur vÿ ge nÿ, ha mē. Ti mÿnh fi vÿ tÿ José prÿnh ke fi nÿ. Hã ra fag tóg ver jagnē mré nÿ ja tÿ nÿtÿ. Ên kã Topē kuprÿg tóg fi mÿ gÿr han, hã kÿ fi tóg kufy nÿ ha, fi tÿ ù mré nÿ tÿ ra. ¹⁹ Kÿ José tóg mēg mü sir, kÿ tóg ti mÿ e tí. Ûn jykre kuryj vë mÿr, hã kÿ tóg fi mÿ'a han sór tÿ nÿ. Kÿ tóg fi pin kÿ fi mÿ: “kÿ inh hÿn ã tÿ prÿg ke tÿ nÿ ha,” he sór mü sir.*

²⁰ *Ti tÿ ver fi tovãnh to jykren kÿ Topē tÿ jënē jafã tóg ti mÿ vënh ven mü sir, ti vënh péti kÿ. Kÿ tóg ti mÿ: “José,” he mü. “Tÿ ã Davi krë'krë ag kã ù nÿ,” he tóg. “Maria fi to jykren kónãnh tÿg nÿ. Fi tovãnh sór tÿg nÿ. Û tÿ pijé', Topē kuprÿg tÿ fi mÿ gÿr han ja vë. ²¹ Gré ti nÿnh mü, ha vem nÿ. Kÿ ti mÿ: Jesus, hem nÿ. Ajag krenkren han jé tóg ke mü, ajag tÿ Topē vÿ mranh mü ra,” he tóg.*

²² *Hã ra Topē tóg vãsÿ ti vÿ tó tÿ ù mÿ: ²³ “ùn mén ja tÿ fi vÿ kufy nÿnh mü. Fi tÿ ti ve kÿ ag tóg ti to: Emanuel, henh ke mü,” he ja nÿ. Emanuel to ken hã vë, hã vÿ: Topē vÿ ég ki rÿr há han ke mü, he mü.*

²⁴ *Kÿ tóg rÿr mü sir, ti vënh péti kar kÿ. kÿ tóg fi mÿ: “ã ki sóg rÿr ke mü,” he mü. Ti tÿ Topē tÿ jënē jafã vÿ to jykren kÿ tóg, ti mÿ ki krov nÿ sir, ti tÿ fi tÿ prÿg*

ke ti. ²⁵ Hã ra tóg ver fi mré nỹ tũ nĩgtĩ. Kejẽn fi tóg fi kósın vég mũ. Kỹ tóg ti jijin kũ ti mỹ: *Jesus*, he mũ. Tag pãte tóg vãhã fi mré nỹ mũ sir.

2

Pã'i ag tỹ Jesus venh kãmũ

¹ Fi tỹ *Jesus* ve ẽn kã fag tóg ẽmã tỹ *Belém* tá nỹtĩ, ga tỹ *Judéia* tá. Ẽn kã *Herodes* vỹ tỹ pã'i mág nĩ. Kỹ kejẽn ù ag tóg kuvar há tá kãmũ mũ, rã jur ja tá. Ûn *estudo* mág ag vẽ, krĩg to ag tóg *estudar* he mág han tĩ. ² Ag tỹ *Jerusalém* tá junjun kũ ag tóg sir: “ũ tỹ ùri mur mũ tag vỹ tỹ *Israel* ag pã'i mág nĩnh ke mũ,” he mũ. “Ti kri ẽg krĩg vé, ẽg tỹ ẽg jamã tá nỹtĩn kũ. Ẽg tỹ ti mỹ nén ù há gé kãmũ vẽ,” he ag tóg. ³ Pã'i tỹ *Herodes* tỹ ag vỹ tag mẽ kũ tóg ti mỹ e tĩ, kũ tóg krĩ kufy nĩ sir. ⁴ Kũ tóg *Topẽ* tũ to pã'i ag jé prẽr kũ ag mỹ: “*Cristo* nẽji hẽ tá mur ke mũ?” he mũ. ⁵ Kũ ag tóg ti mỹ: “*Belém* tá ke nẽji, ga tỹ *Judéia* tá,” he mũ. “*Topẽ* vĩ tũ ù vỹ vãsỹ ti to tag rán ja nĩgtĩ, ha mẽ: ⁶ “*Si* ti nĩ, ẽmã tỹ *Belém* ti, ga tỹ *Judéia* tá. Ti sĩ nĩ ra tóg ẽmã mág kar kãfór nĩ, pã'i mág ẽn tỹ tá mur ke tũgrĩn. Tỹ tóg ẽg *povo* kri pã'i mág jẽnh ke mũ,” he ja tóg nĩ,” he ag tóg.

⁷ Kũ *Herodes* tóg vẽnũ péju kũ fóg ẽn ag mỹ: “kurã tỹ hẽ ri ke kã ãjag krĩg ẽn ve vén?” he mũ. Kũ ag tóg ti mỹ tó mũ. ⁸ Kũ tóg *Belém* ra ag jẽgnẽg mũ sir. “Vẽnũ kar ki ti jẽmẽm nĩ. ãjag tỹ ti ve kũ inh mỹ tónh kãmũm nĩ. Kũ sóg ti venh tũg ke mũ gé, sỹ ti mỹ nén ù há nĩm jé,” he tóg.

⁹⁻¹⁰ Ag mũ ra ag tóg krĩg ẽn ve mãn mũ gé sir. Ag jo tóg tĩ nĩ. Ag tỹ tá junjun kũ krĩg ẽn tóg ùn sĩ nĩgja ẽn kri sa nĩ sir. Kũ ag fe tóg mrin ke mũ sir. ¹¹ Tá ag tóg ùn sĩ vég mũ, ti mỹnh fi ke gé. Kũ ag tóg ti krẽm grĩnhgrĩnh ke mũ, ti mỹ: “tỹ ã *Topẽ* kósın nĩ,” he jé. Kũ ag tóg ti mỹ ag tũ ti vin mũ sir, *ouro* ti, ka jẽnjo tỹ *incenso* ti ke gé, kar kũ ka tỹ *mirra* jẽnjo ke gé.

¹² Hã ra *Topẽ* tóg, ag vẽnũ péti ki ag mỹ: “*Herodes* mỹ tó tũg nĩ,” he mũ sir. Hã kũ ag tóg ẽpỹ ù jagma mũ kũ ag jamã ra vỹnvỹn ke mũ sir, rã jur ja ra.

José fag tỹ vẽnũ pigju

¹³ Ag mũ kar kũ *José* tóg kejẽn *Topẽ* tỹ jẽnẽ jafã vég mũ, ti vẽnũ péti kũ. Kũ tóg ti mỹ: “ùn sĩ va tũg, ga tỹ *Egito* ra, ti mỹnh fi mré. *Herodes* vỹ ti tén sór mũ. Kejẽn sóg ã mỹ: ha vỹn ké, henh ke mũ. *Egito* tá inh vỹ jãvãnh nĩ,” he tóg.

¹⁴ Kũ tóg kuty ẽn hã kã fag tatĩn tĩ mũ sir, vẽnũ péju jé. ¹⁵ *Herodes* tỹ kejẽn ter kũ tóg tá vỹn ke mũ. Hã ra ti tũg ja tag vỹ rán kũ nĩ gé, hã vỹ: “ga tỹ *Egito* ra sóg vẽnũ vỹ jẽnẽ, inh kósın tỹ tá vỹn ke jé,” he mũ.

Herodes tỹ gĩr ag kãgtén

¹⁶ Hã ra *Herodes* tóg fagrĩnh mỹ fóg ẽn ag jãvãnh ja nĩ. Vãhã tóg: “ag tỹ inh mỹ tó tũg hỹn,” he mũ. Kũ ti fe tóg gỹm ke mũ sir. Kũ tóg ti porisa ag mỹ: “*Belém* ra gĩr ag kãgtén mũjẽg, ùn kri prỹg tỹ 2 anos tá krỹg tũ ẽn ag tãvi,” he mũ. Ag mỹ tóg 2 anos tó, fóg ag tỹ ti mỹ: “1 ano kãfór ti nĩ ha, ẽg tỹ ti kri krĩg ve ja ti,” hen kũ.

¹⁷ Hã ra tag tóg rán kũ nĩ gé. Vãsỹ *Topẽ* vĩ tó tỹ *Jeremias* tóg tag rán ja nĩ, ha mẽ: ¹⁸ “ẽmã tỹ *Ramá* tá ẽg tóg vẽnũ kygfỹ mẽnh mũ, vẽnũrẽnh mág ke gé. *Raquel* fi krẽ ag vỹ tũ' he kãn, hã kũ fi tóg vẽnũrẽnh mũ,” he ja tóg nĩ.

José fag tỹ Egito tá vỹnvỹn ke

¹⁹ Kejëñ *Herodes* êñ vỹ ter mũ sir. Kỹ Topê tỹ jêñê jafã vỹ *José* mỹ vênh ven mũ, ti vênh péti ki. ²⁰ Kỹ tóg ti mỹ: “ũn sĩ va tĩg, ti mỹnh fi mré, ga tỹ *Israel* ra. Ủ tỹ ti tén sór mũ êñ vỹ hur ter,” he mũ.

²¹ Kỹ fag tóg mũ mũ sir, ùn sĩ ti ke gé. ²² Tá junjun kỹ fag tóg pã'i mág tãg jiji jêñê mũ. Hã ra tóg tỹ *Arquelau* nĩ. *Herodes* kósin vê. Ti panh ri kén tóg tỹ pã'i mág nĩ, ga tỹ *Judéia* tá. Kỹ tóg ti kamêg mũ. Kỹ Topê tóg ti vênh péti kỹ ti mỹ: “ga tỹ *Judéia* tá nĩ mãn sór tũg,” he mũ. Kỹ tóg ga tỹ *Galiléia* ra tĩ mũ sir. ²³ Kỹ tóg êmã tỹ *Nazaré* tá êmãn mũ. Hã ra tóg rãn kỹ nĩ gé: “ti to ag tóg: *Nazaré* tá ke vê, henh ke mũ,” he ja tóg nĩ, *Jesus* to.

3

João Batista tỹ ag jyvên (*Mc 1.1-8; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28*)

¹ Kejëñ *João Batista* tóg êmã tũ ja ra tĩ mũ, ga tỹ *Judéia* tá ga kórég êñ ra. Tá jê kỹ tóg ag jyvên mũ sir. ² “Ajag jykre pãno tovãnh nĩ, Topê tỹ tỹ ajag pã'i nĩ jé,” he tóg. ³ Hã ra *Isaiás* tóg tag rãn ja nĩ: “êmã tũ ja tá tóg jêñh ke mũ, ga kórég tá. Tá tóg ag mỹ jamã há ra: ”êg *Senhor* kãtĩg ke jo vênh jãnhkrigkrig nĩ,” henh ke mũ. “Ëpry kurég ajag tóg tĩ, ajag pã'i mág jun ken kỹ. Kỹ tag ri ke han nĩ. Ajag jykre pãno tugvãnh nĩ,” he jé tóg ke mũ,” he ja tóg nĩ, *Isaiás* ti. Ti tỹ *João* mur to hã ti kãmén jan hã vê.

⁴ *João* êñ kur tóg tỹ kãvãru pãnĩ sór kyki tỹ há nĩ. Kỹ tóg nén ù fãr hã tỹ vêsófgĩg tĩ gé. Ópã hã ko ti tĩ, mỹg mré.

⁵ Kỹ *Jerusalém* tá ke ag tóg ti tá junjun mũ sir, ga tỹ *Judéia* tá ke ag ke gé, goj tỹ *Jordão* tá ke kar ag ke gé. ⁶ Ti tỹ ag mỹ: “ajag jykre pãno tovãnh nĩ,” hen kỹ ù ag tóg: “Topê vĩ mranh ja sóg nĩgtĩ,” he mũ. Êñ ag kygpég tóg mũ sir, goj tỹ *Jordão* ki.

⁷ Kỹ pã'i tỹ *Fariseu* ag vỹ ti tá junjun mũ gé sir, pã'i tỹ *Saduceu* ag ke gé. Ón kỹ ag tóg ti to kãmũ mũ, ti tỹ ag kygpe jé. Kỹ tóg ag jyvên tar han mũ sir. “Pỹn ri ke ajag nỹtĩ, ajag jykre pãno nỹtĩn kỹ,” he tóg ag mỹ. “Ủ nỹ ajag mỹ: Topê vỹ ajag to jũnh ke tũ nĩ, he tĩ? ⁸ Ajag jykre pãno tovãnh nĩ, ti tỹ ajag to jũ tũ nĩ jé. Vějykre há han nĩ, êg tỹ ajag jykre tãg hã ve jé. ⁹ Hã ra ajag tóg jagnê mỹ: “*Abraão* vỹ tỹ êg jógjóg ve nĩ. Kỹ Topê vỹ êg to jũnh ke tũ nĩ,” he tĩ. Ke tũ vê hã ra. Ajag jykre kórég êñ to ajag tóg jagtar ke mũ, ha vem nĩ. Topê vỹ pó tag tỹ *Abraão* krê'krê hynhan ki kanhró nĩ, ti tỹ *Abraão* krê'krê ù ve sór kỹ. ¹⁰ Êg tỹ ka tóg gỹn kỹ tỹ pĩ han ri ke tóg nĩ. Ajag tỹ vějykre há han sór tũ nỹtĩn kỹ Topê tóg, pĩ ki ajag vãm ke mũ,” he tóg.

¹¹ Kỹ tóg vênh kar mỹ: “goj hã tỹ sóg ajag kygpég tĩ, ajag tỹ ajag jykre pãno tovãnh kỹ,” he mũ. “*Cristo* tóg inh nón kãtĩg ke mũ. Kỹ ti hã tóg Topê kuprĩg tỹ ajag jagrê han ke mũ. Kỹ tóg tỹ pĩ ve nĩ. Ti tỹ ajag kygpenh ken hã vê. Inh kãfór ti nĩ, jãvo sóg tỹ ti krêm ke pẽ nĩ,” he tóg.

¹² “Ti kãtĩg vỹ êg tỹ rãgró rên ri ke nĩ. Ti rên kar kỹ êg tóg ti fãr pũn tĩ. Ti kanê hã vin han êg tóg tĩ. *Cristo* kãtĩg kỹ tóg ge nĩnh mũ. Ti to há nỹtĩ ag mỹ tóg: “hã kãmũ jêg,” henh ke mũ. Kỹ tóg ti to há tũ ag vãm ke mũ, pĩ ki, hã ra tóg nhyn kenh ke tũ pẽ nĩ,” he tóg, *João* ti.

João tỹ Jesus kype (*Mc 1.9-11; Lc 3.21-22*)

¹³ Ēn kā kejēn *Jesus* tóg *João* tá jun mū gé sir, goj tỹ *Jordão* tá. Ga tỹ *Galiléia* tá tóg kãtĩ mū. Kỹ tóg *João* mỹ: “ha inh kypé,” he mū sir. ¹⁴ Hã ra tóg *João* mỹ e tĩ, kỹ tóg ti mỹ: “ã hã tỹ inh kypenh ke vë vë,” he mū. “Inh mỹ tóg e tĩ, ã tỹ inh mỹ: ha inh kypé, hen kỹ,” he tóg mū. ¹⁵ Hã ra *Jesus* tóg ti mỹ: “hỹ,” he mū. “Hã ra tóg isỹ Topẽ tỹ nén tó mū han kãn há tĩ,” he tóg. Kỹ tóg vãhã ti kypég mū sir.

¹⁶ Ti tỹ *Jesus* kype kar kỹ ag tóg, goj kã tá kãpa mū sir. Kỹ *Jesus* tóg, kanhkã ki êvãnh kỹ ti nor nĩ ên vég mū, ha mē, kỹ tóg Topẽ kuprĩg kãtère ên vég mū. Sórãg tẽ ri ke tóg nĩ, ti kãtère ti. *Jesus* kri tóg góm ke mū. ¹⁷ Kỹ vënh vĩ tóg mē há tĩ, kanhkã tá, kỹ tóg: “inh kósın pir vëgtĩ,” he mū. “Inh fe pẽ vëgtĩ,” he tóg.

4

Japo tỹ Jesus krĩn kónãn sór (*Mc 1.12-13; Lc 4.1-13*)

¹ Kỹ Topẽ kuprĩg vỹ *Jesus* mỹ: “êmã tũ ja ra tĩg,” he mū. Kỹ tóg tĩ mū. Ti tỹ êmã tũ ja tá nĩn kỹ Japo vỹ, ti tỹ ti jóg vĩ mranh han sór mū, hã ra tóg ke jãvãnh nĩ. ² Kurã tỹ 40 han tóg, êmã tũ ja tá nĩ ki. Kỹ tóg jëg tũ nĩ, kurã tỹ 40 ên ki, kuty mré hã. Kỹ tóg, vãhã kókĩr mū sir, vëjën tũ tĩn kỹ. ³ Kỹ Japo tóg, ti to kãtĩ mū sir, ù tỹ êg tỹ Topẽ vĩ mranh han sór tĩ ên ti. Kỹ tóg ti mỹ: “Topẽ kósın vỹ tỹ ã nĩ,” he mū. “Hã kỹ pó tag tỹ êmĩ han, ã tỹ ko jé,” he tóg ti mỹ. ⁴ Kỹ tóg ti mỹ: “hã ra tag tóg rán kỹ nĩ, ha mē,” he mū. “Ëg pijé êmĩ tãvĩ jamën kỹ rĩnrĩr mũgtĩ. Topẽ vĩ hã jamën kỹ êg tóg rĩnrĩr mũgtĩ, he tóg, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Kỹ tóg isỹ ti vỹ mranh jãvãnh tĩ, êmĩ to,” he tóg.

⁵ Kỹ Japo vỹ ti pére tĩ mū, êmã mág tỹ *Jerusalém* ên ra. Kỹ ag tóg tá Topẽ ĩn kri nỹtĩ nĩ. Hã ra tóg tá kãgnó nĩ, Topẽ ĩn mã tá. ⁶ Kỹ tóg ti mỹ: “ã hã ne tóg tỹ Topẽ kósın nĩ,” he mū. “Kỹ kema ki hũm,” he tóg. “Topẽ vĩ ki tag tóg rán kỹ nĩ, hã vỹ: “ti tỹ jëgnë jafã ag mỹ tóg tónh mū, kỹ ag tóg ã jy nĩgãn ke mū,” he mū. “Kỹ ã tóg rỹj ke tũ nĩ. Æ pën vỹ rỹj ke tũ nĩ,” he tóg. ⁷ Kỹ tóg ti mỹ: “hỹ. Kỹ tag vỹ rán kỹ nĩ gé, ha mē,” he mū. “Topẽ mỹ: “ã mỹ ã tỹ nén tó ja ên han mū vỹ?” he tũg nĩ, ti to é he tũg nĩ,” he tóg mū gé. Hã kỹ sóg ti tỹ inh mỹ nén to: “han ra,” he mū ên hã han tĩ, hã kỹ sóg hũm ke tũ nĩ,” he tóg.

⁸ Kỹ Japo tóg, ti mré tĩg mãn mū. Pãnónh tēj ra ag tóg mū mū sir. Kỹ tóg, ti mỹ ga kar ven kãn mū, ga kri mū kar ag ke gé. Ti sĩnvĩ kar ên ven kãn tóg ti mỹ. ⁹ Kỹ tóg ti mỹ: “isũ vë, tag kar ti,” he mū. “Hã ra sóg, ã mỹ tovãnh kãn sór mū, ã tỹ ã jakrĩ tỹ grĩnh ken kỹ, inh krêm, inh mỹ: Topẽ vỹ tỹ ã nĩ, he jé,” he tóg. ¹⁰ Kỹ tóg ti mỹ: “ha tĩg, *Satanás*,” he mū. “Ëg pã'i tỹ Topẽ hã krêm êg tóg êg jakrĩ tỹ grĩnh ke tĩ, ti hã to êg tóg: “Topẽ vë,” he tĩ, hã kỹ tóg rán kỹ nĩ, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki,” he tóg.

¹¹ Kỹ Japo vỹ tóg tĩ mū sir, ti tovãnh kỹ. Kỹ Topẽ tỹ jëgnë jafã ag tóg ti tá junjun mū sir, *Jesus* ki rĩr jé. Ti jóg vỹ mranh ja tũ tóg nĩ.

Jesus tỹ Galiléia tá Topẽ vỹ tó (*Mc 1.14-15; Lc 4.14-15*)

¹² Kejēn ag tóg *João* ség mū sir, kỹ *Jesus* tóg mēg mū. Kỹ tóg ga tỹ *Galiléia* ra vỹn ke mãn mū. ¹³ Êmã tỹ *Nazaré* tá kãkutë kỹ tóg, êmã tỹ *Cafarnaum* ra tĩ mū, tá nĩ jé, goj nig mág ên tá, *Zebulom* ag jamã tá, *Naftali* ag jamã tá. ¹⁴ Hã ra tag tóg rán kỹ nĩ gé. Vãsỹ Topẽ vỹ tó tĩ tỹ *Isaías* tóg: ¹⁵ “*Zebulom* ag jamã tá ti nĩnh mū, *Naftali* ag jamã tá, goj nig mág tá, goj tỹ *Jordão* mã tá. Fóg ag jamã tá ti nĩnh mū, *Israel* tũ ag jamã tá, ù tỹ Topẽ ki kagtĩg ag jamã tá, goj nig mág tỹ

Galiléia fyr ki. ¹⁶ Tá ag tóg Topē ki kagtīg nýtī, hã kýt tóg tá ag kri kuty ri ke nĩ. Ti týt tá jun kýt tóg ag kri kurã ěn ri ke nĩ. Ag kãgter ke vĕ vĕ, hã ra tóg ag kanhrãn mũ, ag krenkren jé,” he tóg, Topē vĩ rán ki. ¹⁷ Ga ěn tá nĩ kýt tóg, ag mýt Topē vĩ tó mũ, kýt tóg ag mýt: “ãjag jykre pãno tovãnh ra,” he mũ, “ãjag týt ũri ũ týt kanhkã tá nĩ ěn týt týt ěg pã'i nĩ ve jé,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus týt ti mré mũ tĩ ag jé prĕr
(*Mc 1.16-20; Lc 5.1-11*)

¹⁸ Kýt tóg kejĕn, goj nig mág týt *Galiléia* ěn fyr jagma tĩ mũ. Kýt tóg tá ũn régre ag vég mũ, hã výt: *Simão Pedro* mré ti jãvy týt *André*, he mũ. Kur týt pirã kugmĩ jafã týt ag tóg, goj kã ki fón mũ. Ag rãnrãj hã vĕ. ¹⁹ Kýt *Jesus* tóg ag mýt: “inh mré kãmũjĕg,” he mũ. “Pirã kugmĩ há ãjag nýtĩ. Ājag kanhrãn jé sóg ke mũ, ãjag týt ěprã ke ag týt inh ki ge han jé,” he tóg. ²⁰ Kýt ag tóg vĕsýmĕr ti mré mũ mũ, ag týt nĕn tovãnh kýt.

²¹ Kýt ag tóg mũ mũ, goj fyr jagma. Ag mũ sĩ han mũ ra tóg, ũn régre ũ ag ve mãn mũ gé, hã výt: *Tiago* mré ti jãvy týt *João* he mũ. *Zebedeu* krĕ ag vĕ. *Canoa* kã ki ag nýtĩ, kur týt pirã kugmĩ jafã ki ag tóg han nýtĩ nĩ. Ag panh výt, ag mré nĩ nĩ. Kýt *Jesus* tóg, ag mýt: “inh mré kãmũjĕg,” he mũ. ²² Kýt ag tóg vĕsýmĕr, ag týt nĕn tovãnh kýt ti to kãmũ mũ, *canoas* tovãnh kýt, ag panh ti tovãnh kýt ke gé. *Jesus* mré ag tóg mũ mũ.

Jesus týt ag týt há' he
(*Lc 6.17-19*)

²³ Kýt *Jesus* tóg, ga týt *Galiléia* kar mĩ tĩ mũ sir, ag mré. *Judeu* ag vĕnh kanhrãn jafã krĕm tóg ag kanhrãn mũ. Ag mýt tóg Topē vĩ sér tó mũ, ũ týt kanhkã tá nĩ ěn týt týt ěg pã'i nĩ tĩ. Ũn kagyga kar ag hynhan tóg, fag kar ke gé, gĩr kar ke gé. ²⁴ Hã kýt ti kãme tóg vĕnh kar kri rùm mũ sir, ga týt *Síria* tá ke kar kri. Kýt ag tóg sir ũn kagyga ag tatĩ kãmũ mũ, ti to, vĕnh kaga vĕnh mýt han mũ ag mré hã, kýt tóg ag týt há' he kãn mũ sir. Vĕjagrĕ kórĕg ag pan kãn tóg mũ gé. Ũ ter tĩ han tĩ ag týt tóg há' he mũ gé, ũn kãnhgrĩn kýt nýtĩ ag týt ke gé, fag kar týt ke gé. ²⁵ Hã kýt ũn týt ěn ri ke ag tóg, ti mré mũ mũ sir. Ũ ag tóg, ga týt *Galiléia* tá kãmũ mũ, kýt ũ ag tóg, ěmã týt *Decápolis* tá kãmũ mũ gé, *Jerusalém* tá ke gé, ga týt *Judéia* tá ke gé, goj týt *Jordão* mã tá ke gé.

5

Jesus týt ag kanhrãn
(*Lc 6.20-23*)

¹ Ũn e ag týt *Jesus* venh kãmũ kýt tóg, ag mré krĩ ra tãpyr mũ. Tá tóg nĩ mũ, kýt ti mré mũ tĩ ag tóg, ti mré nĩgnĩ mũ, ti rã hã. ² Kýt tóg ag kanhrãn kýt ag mýt:

³ “Topĕ výt ãjag ve há han mũ, ãjag týt: “kórĕg inh nĩ,” hen kýt. “Sýt Topĕ kuprĩg týt jagrĕn kýt nĩ tũ nĩ ra sóg týt, ũn kórĕg nĩnh mũ vĕ,” hem nĩ. Kýt ãjag tóg, ti týt týt ěg pã'i nĩ venh ke mũ, kanhkã tá,” he tóg.

⁴ “Topĕ výt ãjag ve há han mũ, ãjag fýtĩn kýt. Kýt tóg ãjag fýt ěn týt tũ' henh ke mũ,” he tóg.

⁵ “Topĕ výt ãjag ve há han mũ, ãjag týt vĕnh kar mýt komĕr hã vĩn kýt. Kýt ãjag tóg ga kar kri týt pã'i nýtĩnh ke mũ,” he tóg.

⁶ “Topĕ výt ãjag ve há han mũ, ãjag týt vĕjykre kuryj ve sór nýtĩn kýt, ti týt ãjag mýt ãjag kókĩr ri ke nĩn kýt. Kýt ãjag tóg venh ke mũ,” he tóg.

⁷ “Topĕ výt ãjag ve há han mũ, ãjag týt jagnĕ jagãgtãn kýt. Kýt Topĕ výt ãjag jagãgtãn ke mũ gé,” he tóg.

⁸ “Topě vỹ ājag ve há han mũ, ājag jānhkri nýtĩn kỹ. Kỹ ājag tóg Topě venh mũ,” he tóg.

⁹ “Topě vỹ ājag ve há han mũ, ājag tỹ jagně krĩ tỹ kǎnhvy' hen kỹ. Kỹ Topě tóg ājag to: “inh krê ag vê,” henh ke mũ,” he tóg.

¹⁰ “Topě vỹ ājag ve há han mũ, ag tỹ vễjykre kuryj to ājag vóg kónān mũ ra. Kỹ ājag tóg kanhkǎ tá jun ke mũ,” he tóg.

¹¹ “Topě vỹ ājag ve há han mũ, ag tỹ isugrĩn ājag mỹ vĩ kónān mũ ra, ag tỹ ājag vóg kónān mũ ra. Ag tỹ ón kỹ ājag to vĩ vĩ he kỹ tóg há tĩ, ag tỹ ón kỹ: “jykre pāno ag nýtĩ,” he mũ ra. ¹² Mỹ sér nýtĩm nĩ, krĩ kuprǎ nýtĩm nĩ. Kanhkǎ tá ājag tóg nén há kar venh ke mũ, vènh kato. Ge ja ag tóg nĩgtĩ gé vāsỹ, Topě vĩ tó tĩ ag mỹ, ājag jo ke ag mỹ. Ag ri kén ājag tóg tag venh ke mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ti tovānh ke tũ kǎme
(*Mc 9.50; Lc 14.34-35*)

¹³ “Sa ri ke ājag nýtĩ, ājag tỹ ga kri mũn kỹ. Sa kǎhór nĩn kỹ ěg tóg tỹ sa há han mǎn ki kagtĩg nýtĩ. Kórég tĩ nĩgtĩ, ti kǎhór nĩn kỹ. Kỹ ěg tóg tĩ vām tĩ sir, kỹ tóg tũ' he tĩ sir,” he tóg, *Jesus* ti.

Ěg tỹ ěg jykre há ven ke kǎme
(*Mc 4.21-23; Lc 8.16-17*)

¹⁴ “Ga kri mũn kỹ ājag tóg, jēngre ri ke nýtĩ, ājag tỹ vễjykre há han kỹ, ag tỹ ājag ki Topě jykre há ve jé. Ěmǎ mág tỹ pānónh kri nỹn kỹ tóg kuvar há tá ve há nĩgtĩ. Ti pijé vènh péju kỹ nỹ'. ¹⁵ Ri ke ti nĩ, néj gru ti. Ěg tỹ grug kỹ ěg pijé *lata* krēm fēg tĩ'. Ti fēg jafǎ hǎ kri ěg tóg fēg tĩ. Kỹ ĩn kǎ tá nýtĩ kar tóg ěn vэг tĩ sir. ¹⁶ Gem nĩ, néj gru ri ke nýtĩm nĩ. Topě jykre han nĩ, vènh kar tỹ ājag jykre há ve jé. Kỹ ag tóg, Topě mỹ vĩ há han ke mũ, ěg jóg tỹ kanhkǎ tá nĩ ěn mỹ,” he tóg, *Jesus* ti.

Topě tỹ Moisés mỹ vễjykre nĩm ja

¹⁷ “Ājag hỹn iso: “*Moisés* tỹ ěg mỹ nén tó ja ěn tỹ tóg, tũ' he sór mũ',” he mũ. “Hǎ tũ vê. Sỹ ki króm kǎn sór vê,” he tóg. ¹⁸ “Topě vỹ, ti jykre ěn tỹ tũ' henh ke tũ nĩ, ga tỹ ver tũ' he tũ nĩn kỹ. Sỹ ki króm kǎn ke vê, kỹ tóg ki krov kǎn kỹ nỹnh mũ, mỹr, ha mē,” he tóg. ¹⁹ “Kỹ ājag tỹ ti vĩ pir tỹ tũ' hen kỹ tóg kórég nĩ. Vènh kar krēm ke vỹ tỹ ājag nýtĩnh mũ, gen kỹ. Ājag tỹ hǎ ra han kǎn kỹ ājag tóg tỹ, ũn mág nýtĩnh mũ,” he tóg.

²⁰ “*Fariseu* ag ri ke nýtĩ sór tũg nĩ. Ón kỹ ag tóg Topě vĩ ki króm sór tĩ, hǎ ra ag tóg, ki króm há han tũ nĩgtĩ. Ag jykre pijé kuryj nỹ'. Ājag tỹ kanhkǎ ve sór nýtĩn kỹ vễjykre kuryj han nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ěg tỹ jagně to há nýtĩnh ke

²¹ “Topě tỹ vāsỹ ěg jo ke ag jyvěn mē ājag huri, hǎ vỹ: “ũ tén tũg nĩ,” he mũ. “Ā tỹ ũ tén kỹ ag tóg, ā senh ke mũ, ā tỹ ti mré ter jé,” he ja tóg nĩ, Topě vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. ²² Sỹ ũri ājag jyvěn hǎ vê, ha mē. Ā tỹ ā régre to ā fe tỹ gỹm ke kỹ tóg ā tỹ ti tén ri ke nĩ, fi ke gé. Ag tỹ tag to ā se kỹ tóg inh mỹ há tĩnh mũ. Kỹ ā régre mỹ féfén tũg nĩ gé. Jǎvo ā tóg, nũgme ki kutėnh ke mũ, pĩ ěn ki,” he tóg.

²³ “Ā tỹ Topě ĩn krēm ti mỹ nén ũ pũn sór kỹ, vĕso jykrén vén nĩ. “Inh mỹ ũ to jũ tũ nĩ vỹ? Ũ mỹ iso jykrén kónān tũ nĩ vỹ?” hem nĩ. ²⁴ Ā tỹ ũ to jũ nĩn kỹ ti venh tĩg nĩ ver. Ti mỹ: “inh mỹ vènh pǎte fón nĩ,” hem nĩ ver, fi mỹ ke gé. Kar kỹ hǎ Topě mỹ nén ũ pũn nĩ sir,” he tóg.

²⁵ “Kejēn ã tóg, ã mré ke ù mÿ név jē, ã mré ke ù fi mÿ ke gé. Kÿ fi tóg pã'i ag mÿ ã kãmén tÿg ke mÿ. Fi tÿ tónh tÿg ke ěn jo fi mré vÿm nÿ, ti mré ke gé. “Kajãm jé sóg ke mÿ,” hem nÿ. Ke tú nÿ mÿ ra pã'i vÿ, ã jykre pãno venh ke mÿ, kÿ tóg ti porisa mÿ: “ti se ra,” henh ke mÿ. ²⁶ Ha mẽ, tá ã kãnhmar kãkutē mãn ke tú nÿ. Á tÿ kajãm kãn kar kÿ hã ã tóg, tá kãkutē mãn mÿ sir, hēn ri ke mÿn,” he tóg, *Jesus* ti.

Ĕg prÿ tú fi mré nÿnh ke tú

²⁷ “Topē tÿ vãsÿ ěg jo ke ag jyvĕn ù tag mẽ ãjag huri, ke gé, hã vÿ: “ã prÿ tú fi mré nÿ tÿg nÿ,” he mÿ. ²⁸ Sÿ ũri ãjag jyvĕn hã vĕ, ha mẽ: ã tÿ ũn tÿtá ù fi ki vĕ'ĭ kÿ tóg, ã tÿ fi mré nÿ sÿ han ěn ri ke nÿ sir, ã tÿ fi ki vĕ'ĭ mÿ ti. Á tÿ ũn tÿtá ù fi mré nÿr sór kÿ tóg, ã tÿ fi mré nÿr ri ke nÿ sir, ã tÿ fi to ěn mÿ ti. Ke tÿg nÿ. ²⁹ Á tÿ nĕn ù ki vĕ'ĭ tugrÿn Topē vĭ mranh kÿ ã kanĕ tÿ nám kem nÿ, ã tÿ ki vĕ'ĭ mãn tú nÿ jé. Á kyvó nÿn kÿ tóg, ã mÿ jagy tĭ vĕ. Á tÿ hã ra nÿgme ki kutē kÿ tóg, ti jagy kãfór nÿ. Kÿ tag hã ve sór tÿg nÿ. ³⁰ Á tÿ ã nĭgé tÿ nĕn ù kórég han kÿ ã nĭgnó kym nÿ gé, ã tÿ ke mãn tú nÿ jé. Á nĭgnó pir nÿn kÿ tóg, jagy tĭ vĕ. Á tÿ hã ra nÿgme ki kutē kÿ tóg, jagy kãfór nÿ sir, kÿ tag hã kamĕg nÿ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ĕg prÿ fón ke tú

(Mt 19.9; Mc 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ “Topē tÿ vãsÿ ěg jo ke ag jyvĕn ù hã vÿ nÿ gé, hã vÿ: “ã tÿ ã prÿ fi fón sór nÿn kÿ tóg há tú nÿ,” he mÿ. “Á tÿ ge ra fi fón sór nÿn kÿ fi mÿ vĕnh rán kÿ nĭm nÿ, fi tÿ vĕnh rá ma tÿg jé,” he ja tóg nÿ. ³² Sÿ ũri ãjag jyvĕn hã vĕ, ha mẽ: ãjag prÿ fón tÿg nÿ. Á tÿ fi fón kÿ fi tÿ ũ mĕn mãn kÿ fi tóg, ã tugrÿn Topē vĭ mranh mÿ sir, ã tÿ tÿ fi mĕn pĕ ra. Fi tÿ ã jãvo vĕsóg ki ù mré nÿ ja nÿn kÿ tóg, há sÿ nÿ, ã tÿ fi mÿ: ha tÿg, hen kÿ. Kÿ fi mĕn tÿ fi fón kÿ fi tÿ prÿg sór tÿg nÿ gé. Á prÿ tú fi vĕ, fi mĕn tÿ fi fón ja nÿn kÿ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jagnĕ to ón ke tú

³³ “Vãsÿ Topē tÿ ěg jo ke ag jyvĕn ù tag mẽ ãjag tóg huri ke gé, hã vÿ: “jagnĕ mÿ ón tÿg nÿ,” he mÿ. “Á tÿ ù mÿ: Topē vÿ ki kanhró nÿ, hen kÿ ti mÿ ón sór tÿg nÿ. Ki hã tóm nÿ gé, ã tÿ Topē mÿ: tag hã han jé sóg ke mÿ, hen kÿ. Ón kÿ vĭ tÿg nÿ,” he ja tóg nÿ. ³⁴ Sÿ ũri ãjag jyvĕn hã vĕ, ha mẽ: Ón kÿ “Topē vÿ ki kanhró nÿ,” he sór tÿg nÿ. Ón kÿ “ù tÿ kanhkã tá nÿ ěn vÿ, ki kanhró nÿ,” he sór tÿg nÿ gé. Topē nĭgja vĕ, kanhkã tá, kÿ ón kÿ tag tó sór tÿg nÿ. ³⁵ Kÿ ón kÿ: “ù tÿ tÿ ga kri ke ěn vÿ, ki kanhró nÿ,” he tÿg nÿ gé. Topē tú vĕ, ga ti. Kÿ ón kÿ: “ù tÿ *Jerusalém* tá ke ag ki rĭr tĭ ěn vÿ, ki kanhró nÿ,” he tÿg nÿ gé. Ĕg pã'i mág tú vĕ mÿr, *Jerusalém* ti. ³⁶ Kÿ ón kÿ: “ù tÿ inh krĭ han mÿ ěn vÿ ki kanhró nÿ,” he tÿg nÿ gé. Á tÿ ã gãnh kuprig sór mÿ ra ã tóg, ã tÿ nĕn tÿ ã gãnh kuprig ke mÿ ěn ki kagtĭg nÿ. Á tÿ ã gãnh sãn sór mÿ ra ã tóg, ã tÿ nĕn tÿ sãn ke mÿ ěn ki kagtĭg nÿ gé. ³⁷ Ki hã tóm nÿ, jagnĕ mÿ, ón sór tÿg nÿ. Ũ tÿ ã mÿ ki hã tó kÿ: hÿ, hem nÿ. Ti tÿ ki hã ke tú nÿ kÿ: vó, hem nÿ gé. Á tÿ han ke nÿn kÿ: he, hem nÿ. Á tÿ han ke tú nÿ kÿ: nejé, hem nÿ. Á tÿ ón sór kÿ ã tóg Nĕn-Kórég jykre hã han ke mÿ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ĕg tÿ vĕnh kajãm ke tú

(Lc 6.29-30)

³⁸ “Topê tỹ vāsỹ ěg jo ke ag jyvĕn ũ tag mĕ ājag huri, hã vỹ: “ũ tỹ ā kanĕ pir ki tãnh kỹ vĕnh kato ti kanĕ pir ũ hã ki tãnh nĩ gĕ,” he ja tóg nĩ. “Ũ tỹ ā jã pir ki tãnh kỹ mranh kỹ vĕnh kato ti jã pir hã ki tãnh kỹ mranh nĩ gĕ. Pátĕn tũg nĩ,” he ja tóg nĩ, Topĕ ti. ³⁹ Sỹ ũri ājag jyvĕn mũn hã vĕ, ha mĕ: ũ tỹ ā to jũ mũ ra ti to jũ tũg nĩ, fi to jũ tũg nĩ gĕ. Ti tỹ ā jamĕ ki tãnh kỹ ti mỹ ā jamĕ ũ ven nĩ gĕ, ti tỹ ā mỹ ki tãnh jĕ gĕ, fi ke gĕ. ⁴⁰ Ti tỹ ā pãritó mãn sór kỹ ti mỹ ā *camisa* mrĕ nĩm nĩ gĕ. ⁴¹ Ti tỹ ā mỹ: “mũ nỹ, tag tá, kakó ja tá inh fón jĕ,” hen kỹ ti mrĕ tũg nĩ, kỹ ti mỹ: “kór há tá inh ā fón tũg mũ ha,” hem nĩ. ⁴² Ti tỹ ā mỹ nĕn ũ to: “inh mỹ nĩm,” hen kỹ ti mỹ nĩm nĩ, fi mỹ ke gĕ. Ũ tỹ ā mỹ: “inh mỹ *prestar* hem nĩ,” hen kỹ ti mỹ, fi mỹ: nejĕ, he tũg nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ěg tỹ ěg kato vāsãn mũ ag tó há nỹtĩh ke (Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ “Topĕ tỹ vāsỹ ěg jo ke ag jyvĕn ũ mĕ ājag huri, hã vỹ: ā mrĕ ke ag to há nĩm nĩ, kỹ ũ tỹ ā kato vāsãnsãn mũ ag to jũ nĩm nĩ gĕ, he mũ. ⁴⁴ Isỹ ũri ājag jyvĕn hã vĕ, ha mĕ: ũ tỹ ājag kato vāsãnsãn mũ ag to há nỹtĩm nĩ, ũ tỹ ājag vóg kónãn mũ ra ag to Topĕ mrĕ vĩm nĩ, fag to ke gĕ. ⁴⁵ Kỹ ājag tóg tỹ Topĕ krĕ nỹtĩ, ājag tỹ ěg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn ri ke han kỹ. Ti hã ne tóg rã han', ti tỹ vĕnh kar kri jĕngrĕg kỹ san jĕ, ũn jykre kuryj ag kri, ũn jykre pãno ag kri ke gĕ, fag kri ke gĕ. Ta han ti ke gĕ, ti tỹ vĕnh kar há han jĕ, ũn jykre kuryj ag, ũn jykre pãno ag ke gĕ, fag ke gĕ. Ver tóg vĕnh kar to há nĩ, Topĕ ti,” he tóg.

⁴⁶ “Ājag mrĕ ke ũ ag tóg, ājag to há nỹtĩ. Ājag tỹ tag ag hã to há nỹtĩn kỹ, fag hã to há nỹtĩn kỹ tóg, tỹ nĕn ũ tũ nĩ ver. Ũn jykre kórĕg ag vỹ ge nỹtĩgtĩ gĕ, *governo* mỹ jãnkamy mãg tí ag. Ũ tỹ ag to há nỹtĩ ěn ag hã to ag tóg, há nỹtĩgtĩ, vĕnh kato. Há ti nĩ, hã ra tóg tỹ nĕn ũ tũ nĩ ver. ⁴⁷ Kỹ ājag tỹ ājag mrĕ ke ag hã mỹ: “ã mỹ há?” hen kỹ tóg tỹ, nĕn ũ tũ nĩ gĕ ver. Ũ tỹ Topĕ ví ki kagtũg ag vỹ, ge nỹtĩgtĩ gĕ. Ag mrĕ ke ag hã mỹ ag tóg: “ã mỹ há?” he tí gĕ, hã ra tóg tỹ nĕn ũ tũ nĩ ver. ⁴⁸ Hã kỹ vĕnh kar to vĕjykre kuryj han kỹ nỹtĩm nĩ, ũ tỹ ājag kato vāsãnsãn mũ ag mrĕ hã, fag mrĕ hã. Ěg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn ri ke han nĩ. Ti hã ne tóg, vĕnh kar to vĕjykre kuryj han kỹ nĩ nĩ'. Ti ri ke han nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

6

Ěg tỹ ũ jagãgtãn ke

¹ “Kỹ ājag tỹ Topĕ jykre han sór kỹ ũ tỹ vĕjykre pãno han mũ ag jykre ri ke han tũg nĩ. Ón kỹ ag tóg, vĕnh kar rĩnve Topĕ jykre han sór tí, vĕnh kar tỹ ag ve jĕ. Kar kỹ ag tóg hã ra, hã tũ han tí sir, fag ke gĕ. Kỹ ag ri ke han tũg nĩ, ke tũ nĩ mũ ra ěg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn vỹ tóg, ājag mỹ ti kaja ven ke tũ nĩ,” he tóg. ² “Hã kỹ ājag tỹ ũn jagtar ag jagãgtãn kỹ ũ mỹ: ag jagãgtãn inh tí, he tũg nĩ. Ũ tỹ vĕjykre régre han mũ ag jykre ri ke han tũg nĩ. Vĕnh kar mỹ ag tóg: ag jagãgtãn inh tí, fag ke gĕ, he tí. Ag *ganho* hã vĕ, kỹ ag tóg kanhkã tá *ganho* ũ ve mãn ke tũ nĩ ha, he tóg.

³ “Ag ri ke han tũg nĩ. Ũ mỹ tó tũg nĩ, ājag tỹ ũ jagãgtãn kỹ, ājag mrĕ ke fag mỹ tó tũg nĩ gĕ. ⁴ Kỹ ājag tỹ ag jagãgtãn kỹ ěg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn tóg, ājag vég mũ sir, kỹ tóg ājag mỹ nĩm ke mũ sir, ājag *ganho* ti. Ěg tỹ vĕnh vatánh tá nĕn han mũ ěn ve kãn tóg tí, Topĕ ti,” he tóg, *Jesus* ti.

Ĕg tŷ Topĕ mrĕ vĕmĕn
(Lc 11.2-4)

⁵ “Kŷ ājag tŷ Topĕ mrĕ vĕmĕn kŷ ũ tŷ vĕjykre rĕgre han mŷ ěn jykre ri ke han tŷg nŷ gĕ. Ag tŷ ón kŷ Topĕ mrĕ vĭ kŷ ag tóg, *igreja* krĕm jĕgĭĕ kŷ nŷtĭ, ke tŷ nŷ kŷ ĩn krĕm. Kŷ vĕnh kar vŷ ón kŷ ag to vĭ há han mŷ sir, fag to ke gĕ. Kanhkĕ tá tóg *ganho* ũ ve mĕn ke tŷ nŷ ha. Ājag mŷ sóg ki hĕ tó mŷ, ha mĕ. ⁶ Ag jāvo ājag tŷ Topĕ mrĕ vĕmĕn kŷ ājag ĩn kĕ ra gem nŷ. Kŷ jānkĕ nĭfĕnh nŷ. Kŷ tá Topĕ mrĕ vĭm nŷ sir, ěg jóg mrĕ, ěg tŷ ũn vĕg tŷ ěn mrĕ. Kŷ tóg kanhkĕ tá ājag mŷ nĭm ke mŷ, ājag *ganho* ti. Ĕg tŷ vĕnh kar vatánh tá nĕn han mŷ ěn vĕg tóg tĭ mŷr, Topĕ ti,” he tóg, *Jesus* ti.

⁷ “Ājag tŷ ti mrĕ vĕmĕn kŷ fagrĭnh mŷ ti mrĕ vĕmĕn mág han tŷg nŷ. Ũ tŷ Topĕ vĭ ki kagtŷg ag ri ke han tŷg nŷ. Ag jānjĕn kŷ ag tóg ón kŷ vĭ jagy han tĭ. “Ĕg tŷ vĭ jagy han kŷ ti hŷn ěg vĭ mĕnh mŷ,” he ag tóg tĭ, ón kŷ, fag ke gĕ. ⁸ Ag ri ke han tŷg nŷ. Ĕg jóg vŷ nĕn kar ki kanhró nŷ. Ājag tŷ ti mŷ tó tú ra tóg ki kanhró nŷ,” he tóg.

⁹ “Ājag tŷ Topĕ mrĕ vĭ kŷ tag tóm nŷ, ha mĕ:

“Ĕg jóg mág, kanhkĕ tá Ā tóg nŷ nŷ.

Ā jĭji tó ěg tóg tĭ, kŷ vĕnh kar jĕ Ā tŷ tŷ ũn mág nŷ vé.

¹⁰ Ĕg jĕ kĕnhmar Ā tŷ tŷ ěg pĕ'i nŷ vé.

Vĕnh kar jĕ Ā tŷ nĕn to jykřĕn mŷ ěn han sór, ga tá ke kar, ag jĕ kanhkĕ tá ke kar ag ri ke han.

¹¹ Ĕg mŷ ũri ěg jĕn ti nĭm, ěg tŷ kurĕ kar ki ko tĭ ěn.

¹² Kŷ ěg mŷ vĕnh pĕte fón nŷ, ěg tŷ Ā vĭ mranh ja ti.

Hĕ jĕ ěg tóg, ěg tŷ jagnĕ to jŷ tŷ jagnĕ mŷ vĕnh pĕte fón ke mŷ gĕ.

¹³ Kŷ ěg tŷ Ā vĭ mranh sór kŷ ěg kren han nŷ, ěg tŷ mranh tŷ nŷ jĕ.

Nĕn-Kórĕg jo ěg vem nŷ.

Ā hĕ ne tóg tar nŷ'.

Ā hĕ ne tóg mág nŷ inhhĕ'.

Ā jykre tóg tŷ' hĕnh ke tŷ nŷ,”

hem nŷ, Topĕ mŷ,” he tóg.

¹⁴ “Hŷ, ge ti nŷ,” he tóg. “Ũ tŷ ājag to jŷ kŷ ti mŷ vĕnh pĕte fón nŷ. Ũ tŷ ājag mŷ vĭ kónĕn kŷ ti mŷ vĕnh pĕte fón nŷ gĕ. Ājag tŷ gen kŷ ěg jóg vŷ ājag mŷ vĕnh pĕte fón ke mŷ gĕ. ¹⁵ Ājag tŷ tag han tŷ nŷn kŷ ěg jóg tóg, ājag mŷ vĕnh pĕte fón ke tŷ nŷ gĕ, ājag tŷ ti vĭ mranh ja ti,” he tóg, *Jesus* ti.

Ĕg vĕkre

¹⁶ “Kejĕn ājag tóg vĕkrĕg tĭ. Jĕg tŷ ājag nŷ, Topĕ mŷ há nŷtĭ jĕ. Kŷ fe ũ nŷtĭ tŷg nŷ. Vĕkre ki ũ tŷ vĕjykre rĕgre han mŷ ag jykre ri ke han tŷg nŷ. Ag tŷ ón kŷ vĕkre kŷ ag tóg, fe ũ nŷtĭgtĭ sir, vĕnh kar tŷ ag vĕkre ve jĕ. Ag *ganho* hĕ vĕ. Kanhkĕ tá ag tóg, *ganho* ũ venh ke tŷ nŷ ha. Ājag mŷ sóg ki hĕ tó mŷ, ha mĕ.

¹⁷ Ājag vĕkre kŷ ājag gĕnh tĕg nŷ, ājag jamĕ kupem nŷ, fĕnhhta han nŷtĭ ve nĭm nŷ.

¹⁸ Hĕ kŷ ag tóg vĕg tŷ nŷ, ājag vĕkrĕg mŷ ti. Ĕg jóg hĕ ne vĕg mŷ inhhĕ', ěg tŷ ũn vĕg tŷ ěn hĕ vŷ vĕg mŷ. Kŷ tóg kanhkĕ tá ājag mŷ ājag *ganho* nĭm ke mŷ. Ĕg tŷ vĕnh kar vatánh tá nĕn han mŷ vĕg tóg tĭ, Topĕ ti,” he tóg, *Jesus* ti.

Ĕg rikon sór ke tŷ
(Lc 12.33-34)

19 “Ga kri mün ky rikon ke to vāsān sór tūg nī. Ga vỹ ājag tỹ nén kar konh ke mū. Ky ājag jānkamy vỹ vēso jāgfanh ke mū gé sir. Ky ag tóg pigju ky ma mūnh ke mū gé sir, ājag tỹ nén ti, ti e nīn ky. 20 Ājag tỹ inhhā kanhkā tá tū mág pē nýtīn ky tóg hā ra ājag mỹ há tīnh mū. Tá ti pijé tỹ ga nī’, ājag tū ti, tá ti pijé vēso jāgfanh mū’. Tá ag pijé péju ky ma mūnh mū’. Hā ky tá ājag tū vin han sórm nī. 21 Ājag tỹ ga kri tỹ nén ū mág nýtīn ky ājag tóg, ga kri mū mág sór mū. Ājag tỹ hā ra kanhkā tỹ tỹ nén ū mág nýtī sór ky ājag tóg, kanhkā ra mū sór mū, ky tag hā ne há nī’,” he tóg, *Jesus* ti.

Ēg kanē tỹ ēg mỹ kurā han
(*Lc 11.34-36*)

22 “Ēg kanē tỹ ēg tóg vég tī. Ky tóg ēg mỹ kurā nī, ēg kanē há nīn ky. 23 Ti kórég nīn ky tóg, ēg mỹ kuty tīnh mū. ky kuty tag vỹ kuty kar káfór nī. Ge ti nī, ēg jykre kórég nīn ky. Ēg kanē kórég ri ke ti nī,” he tóg, *Jesus* ti.

Ēg tỹ Topē hā tỹ jagrē nīnh ke
(*Lc 16.13; 12.22-31*)

24 “Ā jagrē régre nīn ky tóg vēnh mỹ tī. Ā tỹ Topē hā tỹ jagrē nīn ky jānkamy tān ēn tỹ jagrē nī sór tūg nī. Ā tỹ jānkamy e ve sór ky ti hā vỹ tỹ ā jagrē nīnh mū. Ky ā tóg Topē tỹ ēg mỹ nén tó mū ēn to jykrén há han ke tū nī. Hā ky ā tỹ Topē to há nīn ky ga kri riko nī sór tūg nī. Topē kā jatun jé ā tóg ke mū, ha vem nī,” he tóg. 25 “Hā ky sóg ājag mỹ tó mū. Ājag tỹ nén ve sór mū to krī kufy han tūg nī. “Inh hỹn ūri ne konh mū’, inh hỹn ne tunh mū’?” he tūg nī. Topē tỹ ēg han ja vē mỹr, ēg tỹ ga kri mū jé. Hā ky tóg ēg mỹ ēg tỹ konh ke mū ven tī gé sir, ēg kur ti ke gé. 26 Sēsī to jykrén nī. Ag mỹ ēkrān tī? Vó. Ag mỹ pājó krēm vin tī? Vó. Ge ra ēg jóg tỹ kanhkā tá nī ēn tóg ag ki rīr nī nī. Ājag mỹ jēsī káfór tū nýtī’, Topē mỹ’? Vó, sēsī káfór ājag tóg nýtī. 27 Topē tỹ ēg kā ū jé prēr ky ēg tóg ter ke mū, ēg ter sór tū ra. Ēg tỹ to krī kufy han mū ra ēg tóg ter ke mū. Ēg krī kufy ēn pijé ēg kren han mū’.

28 Ky kur to krī kufy han tūg nī gé. Ka fej to jykrén nī. Jatun mỹ tóg mog tī. Rānhraj tū tóg nīgtī, kur han tū tóg nīgtī. 29 Ge ra tóg sīnvī nýtī, ka fej ti, pā’i mág tỹ *Salomão* kur sīnvī káfór, ti tỹ ēprā ke ag kur sīnvī káfór ja ra. Ki hā sóg tó mū mỹr. 30 Topē hā ne, ka fej sīnvī han. Hā ra tóg kānhmar kāgter tī. Ūri tóg há nýtī. Vaj ky tóg kógungun ky pūr mū sir, re mré. Ky Topē tóg ājag ki rīr káfór han mū, ājag kur mré hā. Hā ky ti vī kri fim nī. 31 Krī kufy han tūg nī. “Inh hỹn ne konh mū’? Inh hỹn ne kron mū’? Inh hỹn ne tunh mū’?” he tūg nī. 32 Ū tỹ Topē vī ki kagtūg ag vỹ tag to jykrén mág tī. Hā ra ēg jóg tỹ Topē vỹ ēg vég tī. Ky to krī kufy han tūg nī. 33 Topē tỹ tỹ ēg pā’i nī ēn hā ve sórm nī. Ky tag hā to vāsān nī. Ti jykre kuryj tag hā to jykrén mág nī. Ky tóg ājag mỹ ājag tỹ nén ve sór mág mū ēn vin ke mū sir. 34 Hā ky ājag tỹ vaj ky nén ve sór mū to krī kufy han tūg nī. Vaj ky ājag tóg venh ke mū, ky ājag tóg to jykrén ke mū sir. Ūri ājag tỹ nén vég mū hā to jykrén nī,” he tóg, *Jesus* ti.

7

Ēg tỹ ū to vī kónān ke tū
(*Lc 6.37-38, 41-42*)

1 “Ā régre to vī kónān tūg nī, ti jykre kórég ra. Ky Topē vỹ ā to vī kónān ke tū nī gé. 2 Ā tỹ ū to vī mū ēn ri ke han jé tóg ke mū, Topē ti, ā to. Ā tỹ ū mỹ kāmun

mũ ri ke han jé tóg ke mũ, ã mý, Topê ti. ³ Jykre kórég mág ã tóg nĩ gé, hã ra ã régre jykre pãno sĩ ên tóg ã mý kórég nĩ. ⁴ Kĩ ã hã ne tóg ã régre mý, fi mý: “ã jykre kórég kuryñh jé sóg ke mũ,” he tí, ã tĩ ã jykre pãno ên kuryñh jãvãnh ra. ⁵ Ke tũg nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra ã tóg jykre régre nĩ. Kĩ ã jykre kuryñh vén nĩ. Kar kũ ã tóg sir ã régre jykre kuryñh há han ke mũ,” he tóg.

⁶ “Hã ra kasor jykre ri ke ag mý Topê jykre sĩnvĩ ên tó tũg nĩ. Porko jykre ri ke ên ag mý ke gé, fag mý ke gé. Jykre kavég ag nýtĩ, há kũ ag tóg, Topê jykre to é henh ke mũ. Tý tũ' he sór ag tóg tí, ti sãn kũ, kar kũ ag tóg sir, ã to jũ sór mũ gé, ha vem nĩ, ã tĩ ag mý Topê jykre sĩnvĩ tó ja hã ra,” he tóg, *Jesus* ti.

Topê tý ũn vĩ há nĩ (Lc 11.9-13)

⁷ “Topê mý nén kar to vĩm nĩ, kũ tóg ãjag mý han ke mũ. Ájag tý ti mý nén ũ to vĩ mũ ên jãvãnh nĩ, kũ ãjag tóg venh ke mũ. Ti mré vĩ kũ êg tý ti jãnkã tý tórón tórón ke ên ri ke han nĩ. Kũ tóg ãjag mý nón ri ke han mũ sir, ti tý ãjag mý ãjag tý nén to vĩ mũ ên han kũ. ⁸ Hỹ, há vè. Ájag tý ti mý nén ũ to vĩn kũ tóg, ãjag mý han mũ sir. Ájag tý jãvãnh kũ ãjag tóg, venh ke mũ sir,” he tóg.

⁹ “Kejên ãjag kósin tóg: “isỹ êmĩ konh há tóg tí,” he mũ. Kũ ãjag pijé, ti mý pó nĩm ke mũ. ¹⁰ Ti tý ãjag mý: “isỹ pirã konh há tóg tí,” hen kũ ãjag pijé ti mý pĩn nĩm ke mũ. ¹¹ Jykre pãno ãjag nýtĩ. Ge ra ãjag tóg ãjag krẽ mý nén ũ há vin tí. Ge ti nĩ gé, ãjag tý Topê mý nén ũ to vĩn kũ. Nén ũ há tãvĩ há vin jé tóg ke mũ. Hã ra tóg ãjag kãfór han tí, êg jóg tý kanhkã tá nĩ ên ti,” he tóg, *Jesus* ti.

Êg tý jagnẽ mý nén han ke (Lc 6.31)

¹² “Ájag tý ũ to: “ti tý inh mý tag han ra tóg há tí vè,” hen kũ inhhã ti mý han nĩ, fi mý ke gé. *Moisés* tý êg jyvẽn há vè, Topê vĩ tó tí ag tý êg jyvẽn há vè,” he tóg, *Jesus* ti.

Jãnkã kãme (Lc 13.24)

¹³ “Ũ tý inh ki rã mũ vỹ, jãnkã sĩ fĩn rãm sór ri ke nĩ. Fĩn rãm jé êg tóg, vãsãn tí. Jãnkã mág vỹ nĩ gé. Fĩn rãm há ti nĩ, ti mág nĩn kũ. Há kũ ũ tý hẽn ri ke ag vỹ fĩn rãm tí. Há ra ũ tý fĩn rãm mũ ên ag vỹ, kãgter pẽ han ke mũ, nũgme ki vár kũ. ¹⁴ Ag jãvo jãnkã sĩ ên fĩn rãm sórm nĩ, ãjag tý rĩr krỹg ja tú ve jé. Ti sĩ nĩn kũ tóg fĩn rãm jagy nĩ, há kũ ũn pipir ag há vỹ jãnkã sĩ fĩn rãm ke mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ón kũ Topê vĩ tó tí ag (Lc 6.43-44)

¹⁵ “Ón kũ Topê vĩ tó tí ên ag vĩ kri nĩm tũg nĩ. Há nýtĩ ve ag tóg nĩ, há ra ag tóg, ãjag kókén sór nýtĩ. Ájag kókén sór to ag tóg, mĩg jũ ên ri ke nýtĩ, mýr, ha mẽ. ¹⁶ Ájag tý ag jykre tugnyĩm kũ ãjag tóg, ag tý Topê vĩ mranh mũ ên ki kanhró nýtĩ, fag ke gé. Ha vè, vãnh tý jóhó ki êg tóg, *uva vég tũ nĩgtĩ mýr*. Kũ êg tóg sónh ki pẽva vég tũ nĩgtĩ gé. ¹⁷ Ka vỹ ge nýtĩ. Ti há jên kũ tóg kanẽn há han tí, kũ êg tóg ko tí. Ti kórég jên kũ tóg kanẽn kónãn tí gé, kũ êg pijé ko tí. ¹⁸ Ka há vỹ kanẽn kónãn ki kagtũg jẽ, kũ ka kórég vỹ kanẽn há han ki kagtũg jẽ gé. ¹⁹ Kũ êg tóg ka kórég ên gỹn tí, tý êg pĩnh tí, ka tý kanẽn há han vãnh ên tý. ²⁰ Ge ag nýtĩ, ón kũ Topê vĩ tó tí ag. Ag tý Topê vĩ mranh mũ ra ag tóg, ón kũ Topê vĩ tó

tī. Ag tỹ nén han mũ ki ěg tóg, ag jykre kórég vég mũ, fag ke gé“ he tóg, *Jesus* ti.

*Ěg tỹ Topě vĩ ki króm ke
(Lc 13.25-27)*

²¹ “Věnh kar tóg iso: “pã'i vě, pã'i vě,” he tĩ. Hã ra ũ ag tóg, Topě tỹ nén tó mũ ěn han tũ nĩgtĩ. Hã kỹ ag tóg, Topě tỹ tỹ ěg pã'i mág nĩ venh ke tũ nĩ. Ũ tỹ inh jóg vĩ han mũ ěn ag hã vỹ, Topě tỹ tỹ ěg pã'i mág nĩ venh ke mũ, fag ke gé. ²² Kurã tỹ ěgno kã, isỹ věnh kar jykre tugnỹm ke kurã ěn kã ag tóg, inh mỹ: “*Senhor, Senhor*, ã jykre tó ěg mỹr,” henh ke mũ. “Ă jykre hã ki ěkrén kỹ ěg tóg, ěg tỹ nén han vãnh han ja nĩgtĩ mỹr. Ă jykre hã tỹ ěg tóg, vějagrě kórég pan mỹr,” he jé ag tóg ke mũ, inh mỹ. ²³ Hã ra sóg ag mỹ: ãjag pijé tỹ, inh mré ke nỹtĩ, henh ke mũ. Ājag ki kagtĩg sóg nĩ mỹr. Ha mũ jěg. Jykre kórég ãjag tóg nỹtĩ, he jé sóg ke mũ, ũ tỹ inh panh vĩ han jãvãnh ěn ag mỹ, fag mỹ ke gé,” he tóg, *Jesus* ti.

*Đn nũna gunh gunh kãme
(Lc 6.47-49)*

²⁴ “Ha mě, inh vĩ měj ãjag tóg nỹtĩ,” he tóg. “Ājag tỹ inh vĩ ki króm kỹ ãjag tóg sir tỹ, ũn jykre há ri ke nỹtĩ. Đn han ken kỹ tóg, to jykrén mũ. To jykrén há han kỹ tóg, ga kũm kỹ pãró kri ĩn nũna ka fěg mũ sir. ²⁵ Kejēn ta tóg kutě mũ, kỹ goj vỹ var mũ sir. Kóho jũ vỹ kãtĩ mũ gé, ĩn to, hã ra tóg kutě tũ nĩ sir, ĩn ti. Pãró kri tóg nỹtĩ, ti nũna ti, hã kỹ tóg kutě tũ nĩ. Ge ti nĩ, ãjag tỹ inh vĩ kri fi kỹ. ²⁶ Ājag tỹ inh vĩ měj mũ ra ki króm tũ nĩn kỹ ãjag tóg tỹ ũn jykre kórég ri ke nỹtĩ. Đn han ken kỹ tóg, to jykrén kónãn mũ, kỹ tóg ga rỹnhrỹj hã ki ka fěg mũ, krĩg mỹ, ĩn nũna ti. ²⁷ Kejēn ta tóg kutě mũ, kỹ goj vỹ var mũ sir. Kóho jũ vỹ kãtĩ mũ gé, ĩn to, kỹ ĩn tóg vom ke tere kỹ kutě mũ sir. Mrãj kãn tóg mũ sir, ĩn ti. Ge ti nĩ, ãjag tỹ inh vĩ kri fig tũ nĩn kỹ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus vĩ tỹ věnh kar vĩ kãfór nĩ

²⁸ Hã ki *Jesus* tóg krỹg he mũ sir, ag kanhrãn ki. Kỹ tóg věnh kar mỹ e tĩ sir, ti vĩ ti. ²⁹ Tĩ vĩ tóg věnh kar vĩ kãfór nĩ, Topě vĩ to ěg kanhrãn tĩ ag vĩ kãfór ti nĩ, kỹ tóg pã'i vĩ kãfór pě nĩ gé, ti vĩ ti. Hã kỹ tóg ki hã tó mũ. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ sir, fag mỹ ke gé.

8

*Jesus tỹ ũn kaga kren vãnh tỹ há' he
(Mc 1.40-45; Lc 5.12-16)*

¹ *Jesus* tỹ ag mỹ tó kãn kar kỹ tóg pãnónh ěn to tere mũ sir. Kỹ ũn e ěn ag tóg, ti nón mũ mũ sir, fag ke gé. ² Kỹ vãhã ũ tóg ti tá jun mũ. Věnh kaga kren vãnh han kỹ tóg nĩ, věnh kaga tỹ *lepra* he mũ ěn. Kỹ tóg ti krēm grĩnh ke kỹ ti mỹ: “*Senhor,*” he mũ. “Ă mỹ isỹ há' he sór tũ'? Ă hã tóg isỹ há henh ke mũ, ã tỹ isỹ há' he sór kỹ,” he tóg ti mỹ.

³ Kỹ *Jesus* tóg ti mỹ: “he,” he mũ. “Há' he ja há ã tóg nĩ,” he tóg ti mỹ. Kỹ tóg ti kaga kren vãnh ěn tỹ há' he mũ vēsýmér. Jãnhkri' he tóg mũ, ti fãr ti. ⁴ Kỹ *Jesus* tóg ti mỹ: “ker ũ mỹ tó hẽ,” he mũ. “Ha tĩg. Topě tũ ki rĩr tĩ hã mỹ tóm nĩ. Kỹ Topě mỹ *Moisés* tỹ vãsỹ ěg mỹ nén tó ja ěn nĩm nĩ. Hã tigrĩn věnh kar vỹ ã tỹ há' he mũ tag ki kanhrãn mũ,” he tóg ti mỹ. Kỹ tóg tĩ mũ sir.

*Jesus tỹ pã'i mág camarada tỹ há' he
(Lc 7.1-10)*

⁵ Kÿ *Jesus* tóg kejĕn ěmã tÿ *Cafarnaum* tá jun mũ. Kÿ fóg tÿ *capitão* tóg, ti venh kãtĩ mũ. ⁶ Kÿ tóg ti mÿ: “*Senhor,*” he mũ. “Inh *camarada* tóg nÿ nĩ, inh ĩn tá. Kãnhgrĩn kãn kÿ tóg nÿ, hã ra tóg kaga jagy nÿ gé,” he tóg. ⁷ Kÿ tóg ti mÿ: “kÿ inh hÿn ã mré ti venh tÿg mũ ha, sÿ ã mÿ ti tÿ há' he jé,” he mũ. ⁸ Hã ra tóg: “ã mÿn hÿn jagy nĩ, ã tÿ inh ĩn kã ki sãn ke ti, isÿ tÿ fóg nÿn kÿ,” he mũ. “Ã vĩ pir ki tóg há' henh mũ. Ã vĩ hã tÿ ã tóg ti tÿ há' henh ke mũ,” he tóg. ⁹ “Ha vé, tÿ sóg pã'i krĕm ke nĩ gé, kÿ *soldado* ag tóg tÿ inh krĕm ke nÿtĩ gé. Hã kÿ sóg pã'i jykre ki kanhró nĩ. Isÿ *soldado* ù mÿ: kutĩg, hen kÿ tóg tĩ mũ. Sÿ ti mÿ: kunĩg, hen kÿ tóg kãtĩ mũ gé. Isÿ inh *camarada* mÿ: tag han ra, hen kÿ tóg han tĩ. Inh vĩ tÿ sóg ag jĕgnĕg tĩ. Ã vĩ hã tÿ ã tóg ti tÿ há' henh ke mũ,” he tóg. ¹⁰ Kÿ tóg ti mÿ e tĩ. Kÿ tóg ti mré mũ ag mÿ: “ha mẽ, *Israel* ag vÿ ti ri ke tũ nÿtĩ,” he mũ. “Kĩ kanhró tóg nĩ mÿr, kÿ tóg inh ki rã kÿ jĕ. Ge ve ja tũ sóg nĩ,” he tóg. ¹¹ “Ha vé, ù tÿ hĕn ri ke ag vÿ kãmũnh ke mũ, rã jur ja tá, rã pur ja tá ke gé. *Abraão* mré ag tóg ù tÿ kanhkã tá nĩ ěn tÿ tÿ ěg pã'i nĩ venh ke mũ, *Isaque* mré, *Jacó* mré ke gé. Topĕ tóg ag ki rĩr ke mũ. ¹² Ag jãvo *Israel* krĕ'krĕ ag tóg, kuty ki vãr ke mũ. Ag tÿ ù tÿ kanhkã tá nĩ ěn tÿ tÿ ěg pã'i nĩ venh ke vĕ vĕ, hã ra ag tóg venh ke tũ nĩ. Kÿ ag tóg vĕsÿrĕnh ke mũ, ag jã tÿ ag tóg gãngãn kenh mũ, vĕso jũn kÿ, fag ke gé,” he tóg, *Jesus* ti.

¹³ Kÿ tóg *capitão* mÿ: “Inh ki rã kÿ ã tóg jĕ nĩ,” he mũ. “Hã kÿ ã tóg venh ke mũ sir. Ã *camarada* tÿ inh hur há' hé,” he tóg. Kÿ tóg tĩ mũ sir. *Jesus* tÿ ti mÿ tó mũ ěn hã kã tóg há' he ja nĩ.

Jesus tÿ ùn kagyga tÿ hághá' he
(*Mc 1.29-34; Lc 4.38-41*)

¹⁴ Kÿ *Jesus* tóg sir *Pedro* ĩn kã ra rã mũ. Hã ra ti prũ fi mÿnh fi tóg kaga nÿ nĩ, rÿg kÿ. ¹⁵ Kÿ tóg fi nĩgĕ mẽg mũ sir. Kÿ fi rÿg ěn tóg tũ' he mũ sir. Kÿ fi tóg nĩ kÿ ag ki rĩr mũ sir. ¹⁶ Kuty ěn kã ag tóg ùn jagrĕ kórĕg ag tať kãmũ mũ, ti to. Kÿ tóg ag mÿ vĩ mũ, kÿ ag jagrĕ tóg pa kãn mũ sir. Ùn kagyga ag tÿ há' há' he tóg mũ gé sir, fag ke gé. ¹⁷ Hã ra tag tóg rán kÿ nĩ gé. Vãsÿ Topĕ vĩ tó tÿ tÿ *Isaias* vÿ tag rán ja nĩ, ha mẽ: “ěg kaga nÿtĩn kÿ tóg ěg tÿ há' há' he tĩ, ti tÿ ěg jagfy jagtar tugrĩn,” he ja tóg nĩ.

Û tÿ Jesus mré mũ sór mũ ag
(*Lc 9.57-62*)

¹⁸ Kejĕn ag tóg, *Jesus* pĕnĩn e nÿtĩ, fag ke gé, hã kÿ tóg ti mré mũ tĩ ag mÿ: “mũ jé ha,” he mũ. “Goj kafã ù ra ěg tóg mũnh mũ,” he tóg.

¹⁹ Ag mũnh ke to hã Topĕ vĩ to ěg kanhrãn tĩ ù tóg, ti mré vĩnh kãtĩ mũ. “*Senhor,*” he tóg. “Sÿ ã mré tÿg há tóg tĩ. Ã tÿ hĕ ra tÿg kÿ sóg, ã mré tÿg mũ,” he tóg. ²⁰ Hã ra *Jesus* tóg ti mÿ: “hã ra tóg jagy tĩ,” he mũ. “Ďn tũ sóg nĩ. Mĩg vÿ krĕ nÿgtĩ. Sĕsĩ vÿ jagfĕ nÿgtĩ gé. Ag jãvo isÿ hĕ tá nũr ke tóg tũ tĩ. Tÿ sóg ěprã ke fi kósĩn nĩ,” he tóg.

²¹ Kÿ *Jesus* mré tĩ ù tóg ti mÿ: “ã mré sóg tĩ sór mũ, hã ra sóg ver inh panh ter kÿ ga ki ti fón sór mũ,” he mũ gé. ²² Kÿ tóg ti mÿ: “vó,” he mũ. “Ti kĕnh tĩ tũg,” he tóg. “Inh mré kãtĩg. Inh ki ge tũ ag vÿ ã panh kej han mũnh mũ,” he tóg. ²³ Kÿ tóg *canoa* kã ra rã mũ sir. Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré ki ge mũ gé, ag tÿ goj kafã ù ra mũ jé.

Jesus tÿ kóho jũ tÿ tũ' he
(*Mc 4.35-41; Lc 8.22-25*)

²⁴ Ag tỹ goj nig mág ěn kã mĩ mũ ra kóho jũ tóg krog he kãtĩ mũ sir, ha mẽ. Kĩ goj tóg *canoa* kã ki krém krém ke mũ, ti fãn sór tóg mũ. Hã ra *Jesus* tóg nũr nỹ. ²⁵ Kĩ ag tóg ti rĩn kũ ti mỹ: “*Senhor*, ěg krenkren han nĩ, ěg kãgter ha mẽ tóg tĩ,” he mũ.

²⁶ Kĩ tóg ag mỹ: “*Ā* jag tỹ nejé mũměgměg ně? *Ā* jag mỹ inh ki ge há han tũ’?” he mũ. Kĩ tóg nĩ mũ sir, jěgně kũ tóg goj mỹ vĩ mũ, kóho mỹ. Kĩ tóg tũ’ he mũ sir. *Katy’* he tóg mũ, *katy* tãvĩ tóg tĩ mỹr, ha mẽ. ²⁷ Kĩ tóg vĕnh kar mỹ e tĩ gé. “Ti jykre tóg ěg mỹ e tĩ,” he ag tóg mũ. “Kóho tóg ti vĩ han mũ, goj ti ke gé,” he ag tóg, fag ke gé.

Jesus tỹ vĕjagrĕ kórég pan
(*Mc 5.1-20; Lc 8.26-39*)

²⁸ Kĩ *Jesus* tóg ti mré mũ tĩ ag mré fĩn rãm kũ kafã ũ tá jun mũ sir, *Gadara* tá. Kĩ ũn régre ag tóg ti kato tĕgtĕ mũ, ũn jagrĕ kórég ag. Vĕnh kej tá ag tóg kãmũ mũ. Ag jamã vĕ, vĕnh kej ti. Jũgũ mẽ ag tóg nỹtĩ, kũ ũ ag tóg ěn ra mũ vãnh nỹtĩ, ag kamĕg kũ. ²⁹ *Jesus* kato ag tóg kãmũ mũ. Ti ve kũ ag tóg prĕnprĕr mũ sir, ha mẽ. “!...*Ā* ěgn ěg tỹ ěn ri kenh mũ. Topĕ kósin’!...” he ag tóg mũ. “!...*Ā* mỹ ěg vóg kónãn sór mũ ha, ěg kurã to hã..!” he ag tóg.

³⁰ Hã ra porko tóg tá e nỹtĩ. Kakó tá ag tóg jĕg nỹtĩ. ³¹ Kĩ Nén-Kórég ag tóg *Jesus* mỹ: “*ā* tỹ ěg pan kũ tóg *ā* tỹ porko to ěg jĕgnĕnh há tĩ,” he mũ. ³² Kĩ tóg ag mỹ: “*he*,” he mũ. Kĩ ag tóg porko ag ki ge mũ, Nén-Kórég ag. Kĩ vãhã porko ag tóg, rán ki re kãn mũ sir, goj nig mág ki ag tóg vár mũ. Nãgnãr kãn ag tóg mũ sir, tũ’ he ag tóg mũ sir, mỹr, ha mẽ. ³³ Kĩ porko ki rĩr tĩ ag tóg, pĕtĕ kãn mũ sir, ěmã ra, kamĕg kũ. Tá ag tóg kãmĕn kãn mũ, *Jesus* tỹ ũ ag ki vĕjagrĕ kórég pan ja ěn tĩ.

³⁴ Kĩ vãhã ěmã tá ke kar ag tóg, *Jesus* venh kãmũ mũ. Kãmũ kãn ag tóg mũ sir. Kĩ ag tóg tá junjun kũ *Jesus* mỹ to vĩ mũ, ti tỹ tá kutĕ jé, ti tỹ ag rã hã nĩ mãn tũ nĩ jĕ.

9

Jesus tỹ ũn kãnhgrĩn kũ nỹ tỹ há’ he
(*Mc 2.1-12; Lc 5.17-26*)

¹ Kĩ *Jesus* tóg, *canoa* ki rã kũ goj nig mág kafã ũ ra tĩg mãn mũ sir, ti mré mũ tĩ ag mré. Kĩ tóg ti jamã tá jun mũ. ² Ti tỹ ti jamã tá jun kũ ag tóg vãhã, ti mỹ ũn kãnhgrĩ vyn kũ junjun mũ. Kĩmỹ kri tóg nỹ nĩ. Kĩ *Jesus* tóg, ag tỹ ti ki ge kũ nỹtĩ vĕg mũ sir. Hã kũ tóg ũn kãnhgrĩ ěn mỹ: “inh kósin’,” he mũ. “*Ā* fe tỹ há’ hé. *Ā* tỹ Topĕ vĩ mranh ja ěn tỹ tũ’ hen hã vĕ ha,” he tóg.

³ Hã ra Topĕ vĩ to ěg kanhrãn tĩ ag vỹ tá nỹtĩ gé. Ti vĩ mẽ kũ ag tóg: “Topĕ to vĩ kónãn tóg mũ mỹr. Vĕsỹ tóg Topĕ han mũ mỹr,” he mũ. Kĩ ti jykre tóg ag mỹ tỹ ũ nỹ.

⁴ Hã ra *Jesus* tóg, ag tỹ nĕn to jykren mũ ki kanhró nĩ. Kĩ tóg ag mỹ: “*ā* jag ne tóg iso jykren kónãn mũ’,” he mũ. ⁵ “*Ū* tĩg vãnh tag mỹ sóg: *ā* tỹ Topĕ vĩ mranh ja tỹ tũ’ hen vĕ ha,” he mũ. “*Sỹ* ti mỹ: nĩ ra, tĩg ra, ěnh ke vĕ gé. Hã ran mỹ *ā* jag mỹ vĕnh mỹ?” he tóg. ⁶ “*Isỹ* *ā* jag mỹ inh jykre ven sór vĕ. Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ. Tá sóg krỹg ke mũ, Topĕ vĩ mranh tỹ vĕnh pãte fón ke tá.

Hã kũ sóg ũn kãnhgrĩ mỹ: nĩ ra, jĕg ra, *ā* kur gé tĩg, *ā* ĩn ra, he mũ,” he tóg. ⁷ Kĩ tóg vym ke nĩ mũ. Jĕgně kũ tóg tĩ mũ sir, ti ĩn ra. ⁸ Kĩ vĕnh kar ěn ag tóg vĕg mũ. Kĩ tóg ag mỹ e tãvĩ tĩ. Topĕ mỹ ag tóg vĩ há han mũ, ti tỹ *Jesus* mỹ vĕjykre há nĩm kũ, ti tỹ tỹ ěprã ke nĩ ra.

Jesus tŷ Mateus jé prêr
(Mc 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Kŷ *Jesus* tóg ti jamá tá kã kutê kŷ tí mũ sir. Kŷ tóg *Mateus* vég mũ. *Governo* mŷ tóg jãnkamy mǎg tí, *imposto* kaja ti, kŷ tóg ti rãnhřaj han nĩ nĩ. Kŷ tóg ti mŷ: “inh mré kãtig,” he mũ. Kŷ tóg jëgnê kŷ tí mré tí mũ sir.

¹⁰ Kŷ tóg kejên ti mré jëg mũ. Kŷ ù tŷ hên ri ke ag tóg tá věnh mǎn mũ, ti ïn krêm, *governo* mŷ jãnkamy mǎg tí ag, *Topê* vĩ mranh tí ag, *Jesus* mré mũ tí ag ke gé. ¹¹ Kŷ pã'i ag tóg vég mũ. Kŷ ag tóg ti mré mũ tí ag mŷ: “ãjag pã'i ne tóg ùn jykre pãno ag mré jëg mũ,” he mũ.

¹² Hã ra *Jesus* tóg mēg mũ. Kŷ tóg ag mŷ: “ùn kagyga tũ ag vŷ *médico* venh mũ tũ nĩgtĩ,” he mũ. “Hã ra ùn kagyga ag hã vŷ ti venh mũ tí,” he tóg. ¹³ “Ha vé, *Topê* vĩ tag to jykřen, ha mē. “*ãjag* tŷ jagnê jagãgtãn kŷ tóg, inh mŷ há tí inhã. *ãjag* tŷ inh mŷ nén ù pũn kãfór tóg nĩ,” he tóg. Hã kŷ jagnê jagãgtãn nĩ, jagnê to vĩ tũg nĩ,” he tóg. “Inh pijé, ù tŷ vëjyke kuryj han mũ ag mŷ: *ãjag* jykre tovãnh nĩ, he sór tí. ù tŷ *Topê* vĩ mranh tí ên ag hã mŷ sóg: *ãjag* jykre kórég tovãnh nĩ, he sór tí,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tŷ êg vãkre kãmén
(Mc 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Kŷ *João Batista* mré mũ tí ag tóg, *Jesus* tá junjun kŷ ti mŷ: “êg hã ne tóg vãkrég tí, *Fariseu* mré ke ag ke gé. Êg jãvo ã mré mũ tí ag tóg vãkrég tũ nĩgtĩ. Hê ri ken kŷ?” he ag tóg.

¹⁵ Kŷ tóg ag mŷ: “hŷ,” he mũ. “Vēnh kyprũg venh kãmũ mũ ag pijé vãkrég tí,” he tóg. “Fénhta vē mŷr, kŷ ùn prũg mũ ên mré ke ag tóg ti venh kãmũ tí. Hã ra sóg, ùn prũg mũ ên ri ke nĩ, hã kŷ tóg inh mré mũ tí ag mŷ sér tí ver,” he tóg. “Vãhã tóg jun, inh kurã ti, ag tŷ inh pére mũnh ke ti. Ên kã hã ag tóg vãkřen ke mũ,” he tóg.

¹⁶ “Êg pijé kur tãg tŷ kur si jar kã nĩm tí. Ke tũ nĩ mũ ra tóg jagnê ki par tũ nĩnh mũ. Kŷ tóg kórég nĩ sir,” he tóg. Ti tŷ ti jykre tãg tón hã vē.

¹⁷ Kŷ tóg ag mŷ: “kŷ *vinho* vŷ ge nĩgtĩ gé,” he mũ gé. “Êg pijé *uva* me kajãg mũ tŷ nén ù fãr tŷ sako há si ki kujëg tí. Ke tũ nĩ mũ ra tóg, kunãnh kŷ jaran kenh mũ. Kŷ *vinho* ên tóg tũ' henh mũ, sako ke gé. *Vinho* kajãg mũ tŷ nén ù fãr tãg ki kujën ke vē mŷr,” he tóg. Ti tŷ ti jykre tãg tón hã vē gé.

Jesus tŷ ùn kagyga fag tŷ há' he
(Mc 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Ti tŷ ver ag mré vēmên nĩ ra pã'i ù tóg, ti tá jun mũ, ha mē. Ti krêm grĩnh ke kŷ tóg ti mŷ: “inh kósín fi vŷ krónh ke nŷ ha. Ā nĩgé tŷ fi mēnh kãtig, kŷ fi fe tóg mřin kenh ke mũ, ha vem nĩ,” he mũ. ¹⁹ Kŷ *Jesus* tóg ti mré tí mũ sir. ²⁰ Ag mũ ra ù fi tóg, ti tá jun mũ, ùn kaga ù fi. Kyvénh krŷg ja tũ han kŷ fi tóg nĩ, prŷg tŷ 12 (ke) ki. ²¹ Ên fi vŷ: “sŷ ti kur mē kŷ inh hŷn hên ri ke mũn há' henh mũ,” he mũ, to jykřen kŷ. Kŷ fi tóg ti kur tóv mēg mũ sir. ²² Hã ra *Jesus* tóg vĩřin ke kŷ fi vég mũ. Kŷ tóg fi mŷ: “inh kósín,” he mũ. “Kamēg tũg nĩ. Ā tŷ inh ki rã kŷ Ā tóg há' henh ke mũ,” he tóg. Kŷ fi tóg há' he mũ sir vēsŷmér, ha mē.

²³ Kŷ tóg tũg mǎn mũ. Kŷ ag tóg vãhã, pã'i ên ïn tá junjun mũ sir. Hã ra tóg tá fór nĩ, ùn kygfŷ mũ fag, ùn vãkynyn nŷtĩ ên ag ke gé, ti kósín fi ter kŷ. ²⁴ Kŷ *Jesus* tóg fag mŷ: “ha mũjëg,” he mũ. “ter tũ fi nĩ. Nũr fi nŷ nĩ,” he tóg. Hã ra fag tóg ti nyg mũ. ²⁵ Hã ra tóg fag pan kãn mũ sir. Kŷ tóg fi nĩgé kãgmĩ kŷ fi nĩm mũ sir. ²⁶ Kŷ ti tŷ fi rĩn mǎn tag kãme tóg vēnh kar kri rũm mũ sir, ga kar mĩ hã.

Jesus t̄y ũn kyvó ag t̄y há' he

²⁷ K̄y Jesus tóg ĩn ěn tá k̄akutē m̄ũ sir. Hã ra ũn kyvó régre ag tóg, ti nón m̄ũ m̄ũ. K̄y ag tóg ti jé pr̄er k̄y ti m̄y: “!..Davi kr̄ē'kr̄ē'! !..Ěg jagãgtãn ra..!” he m̄ũ, pr̄enpr̄er k̄y.

²⁸ K̄y Jesus tóg ĩn ũ kã ra rã m̄ũ sir. K̄y ũn kyvó ěn ag tóg ti nón ge m̄ũ gé sir. K̄y tóg ag m̄y: “inh m̄y ãjag t̄y há' henh m̄y'?” he m̄ũ. K̄y ag tóg ti m̄y: “h̄y,” he m̄ũ. ²⁹ K̄y tóg ag kanē m̄egm̄eg m̄ũ sir, ti nígē t̄y. K̄y tóg ag m̄y: “ãjag t̄y inh ki ge k̄y n̄yt̄in k̄y ãjag tóg há' henh m̄ũ,” he m̄ũ. ³⁰ K̄y ag kanē tóg há' he m̄ũ sir. Ěvãnh há' he ag tóg m̄ũ sir. K̄y tóg ag m̄y v̄i tar han k̄y: “ker ũ m̄y tó h̄e',” he m̄ũ. ³¹ Hã ra ag tóg m̄ũ k̄y v̄enh kar m̄y tugtó m̄ũ. K̄y ti kãme ěn tóg v̄enh kar kri r̄ũm ke m̄ũ sir.

Jesus t̄y ũn v̄i vãnh v̄in

³² K̄y ũn jagr̄ē kórég tóg ti tá jun m̄ũ gé. Ti jagr̄ē tóg ti v̄i vãnh han. ³³ K̄y Jesus tóg, ti jagr̄ē kórég kutēm m̄ũ sir. K̄y tóg v̄i há' he m̄ũ sir. K̄y tóg v̄enh kar m̄y e t̄i. “Ge ve ja t̄ũ ěg tóg n̄yt̄i, ěg povo kar kãmi,” he ag tóg m̄ũ.

³⁴ Hã ra pã'i ag tóg m̄eg m̄ũ. K̄y ag tóg ón k̄y Jesus tó v̄i kónãn m̄ũ. “V̄ejagr̄ē kórég pan há tóg n̄igt̄i. Hã ra tóg v̄ejagr̄ē kórég ag pã'i jykre t̄y ag pan t̄i, ti t̄y t̄y Japo mr̄é ke n̄in k̄y,” he ag tóg, ón k̄y.

Jesus m̄y ũn jagtar ag

³⁵ K̄y Jesus tóg ěmã kar m̄i t̄i m̄ũ, ěmã kãsir m̄i ke gé. V̄enh kanhrãn jafã kr̄em tóg ag kanhrãn t̄i. Ag m̄y tóg ũ t̄y kanhkã tá n̄i ěn t̄y t̄y ěg pã'i n̄i ěn kãmén t̄i. K̄y tóg ũn kagyga ag hynhan t̄i gé sir. ³⁶ V̄enh e ěn tóg ti m̄y jagtar n̄yt̄i. Ũ t̄y ag ki r̄ir há han ke tóg t̄ũ t̄i, jo ag tóg v̄enh ki r̄ir há han ki kagt̄ig n̄yt̄i gé. K̄y tóg carneiro t̄y m̄eg m̄i ěkr̄ég m̄ũ sir. Ũ t̄y ki r̄ir t̄ũ n̄in k̄y ag tóg véké m̄ũgt̄i. Tag ri ke ag tóg n̄yt̄i, Jesus m̄y, ũn e ěn ag. ³⁷ K̄y tóg ti mr̄é m̄ũ t̄i ag m̄y: “s̄y ag ve k̄y sóg ěg jakr̄é m̄i ěkr̄ég t̄i,” he m̄ũ. “T̄i éhé n̄yn k̄y ěg tóg kej̄en kre kãn t̄ũ n̄igt̄i, ěg p̄ir n̄yt̄in k̄y. Ge ti n̄igt̄i. Ũn e ag tóg inh ki ge sór m̄ũ, hã ra ũ t̄y ag m̄y tónh ke tóg t̄ũ t̄i,” he tóg. ³⁸ “Hã k̄y Top̄ē mr̄é v̄i, ti t̄y ũ j̄egn̄ē jé, ag t̄y ag m̄y ti v̄i tó jé,” he tóg, Jesus ti, ti mr̄é m̄ũ t̄i ag m̄y.

10

Jesus t̄y apóstolo ag kupr̄eg

(Mc 3.13-16; Lc 6.12-16)

¹ K̄y Jesus tóg ũn t̄y 12 ag jé pr̄er m̄ũ. K̄y tóg ag m̄y v̄ejykre n̄im m̄ũ sir, ag t̄y v̄ejagr̄ē kórég pan jé, ag t̄y ũn kagyga ag hynhan jé ke gé. ² Jesus t̄y ũn vin m̄ũ ag j̄ijin hã v̄e, ha m̄e. Ũn ve v̄y t̄y Simão n̄i, k̄y ti j̄iji ũ hã v̄y: Pedro, he m̄ũ. Kar k̄y ti j̄avy v̄y n̄i gé, hã v̄y: André, he m̄ũ, Tiago ke gé, Zebedeu kósin tag ti, ti j̄avy t̄y João ke gé, ³ Filipe ke gé, Bartolomeu ke gé, Tomé ke gé, Mateus ke gé, governo m̄y jãnkamy m̄ãg t̄i ja ěn ti, Tiago ũ ke gé, Alfeu kósin tag ti, Tadeu ke gé, ⁴ Simão ke gé, ag t̄y ũ to: Zelote, he m̄ũ tag ti, kar k̄y Judas Iscariotes ke gé, ũ t̄y v̄enh kar vatãnh tá pã'i ag m̄y Jesus f̄eg m̄ũ tag ti.

Jesus t̄y apóstolo ag j̄egn̄ē

(Mc 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Ũ t̄y 12 ěn ag j̄egn̄ēg tóg m̄ũ sir, Jesus ti, ag t̄y v̄enh kar m̄y Top̄ē v̄i kãmén jé. K̄y tóg ag m̄y: “ver fóg ag m̄y inh kãmén m̄ũ t̄ũg n̄i, kanhgág ag m̄y kãmén t̄ũg n̄i gé ver,” he m̄ũ. “K̄y Samaria tá ke ag jamã ki ge t̄ũg n̄i gé,” he tóg. ⁶ “Israel ag tãvi m̄y tóm n̄i ver. Top̄ē m̄y ag tóg t̄y carneiro vãgfor m̄ũ ri ke n̄yt̄i, k̄y ag hã

mý tórn nĩ ver;” he tóg. ⁷ “Ū tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĩnh ke vē, ũri,” hem nĩ, ag mỹ. ⁸ Ūn kaga ag tỹ há' hem nĩ. Ūn kãgter mũ ag rĩnrĩn mãn nĩ gé. Ūn kaga kren vãn ěn kren han nĩ. Vějagrě kórég pan nĩ gé. Ājag mỹ sóg ge ra inh jykre nĩm mũ, hã kỹ ag mỹ: “inh mỹ kajãm,” he tũg nĩ. ⁹ Kỹ jãnkamy ma mũ tũg nĩ, *ouro, prata* ti ke gé. ¹⁰ Kỹ sako ma mũ tũg nĩ gé, *bolsa* ěn. Kur tỹ vėnh krĩ rĩnh tũg nĩ, pėn né ũ gé mũ tũg nĩ gé, pėn to ró ěn. Kỹ vátó va mũ tũg nĩ gé, kãtó ti. Inh rãnrhãj han Ājag tóg mũ. Kỹ ag tóg to Ājag jėn ke mũ, vėnh kato, ha vem nĩ,” he tóg.

¹¹ “Kỹ Ājag tóg kejėn, ěmã ũ tá junjun ke mũ. Tá ũn jykre há jãvãn nĩ. Kỹ ěn ĩn ra gem nĩ. ěn ĩn krēm Ājag tỹ kurã ki kã panh ke mũ ěn tá krỹg nĩ. ¹² Kỹ ĩn ěn krēm nỹtĩ fag mỹ: “Topě jé Ājag ki rĩr há han, kỹ Ājag jé krĩ kuprã nỹtĩ nĩ,” hem nĩ. ¹³ Fag tỹ Ājag mỹ vĩ há han kỹ fag tóg, krĩ kuprã nỹtĩnh mũ. Fag tỹ Ājag mỹ vĩ há han tũ nĩn kỹ fag tóg, krĩ kuprã nỹtĩnh ke tũ nĩ. Fag jãvo Ājag tóg, krĩ kuprã nỹtĩnh mũ. ¹⁴ Kejėn ũ tóg Ājag mỹ: “kãge jėg ra” henh ke tũ nĩ, ěmã ũ tá. Kỹ tá kãpam nĩ, ag tỹ Ājag vĩ mē jãvãn nỹtĩn kỹ. Tá kãpa kỹ Ājag pėn hã kỹkũnh nĩ. Kỹ ag tóg Topě tỹ ag to kórég nĩ ki kanhrãn mũ. ¹⁵ Ha mē, ki hã sóg to mũ. Kurã tỹ ěgno kã, isỹ vėnh kar jykre tũgnỹm ke kurã ěn kã ag tóg, jagtar nỹtĩnh mũ sir, ag tỹ Ājag vĩ mē jãvãn nỹtĩn kỹ. ěmã tỹ *Sodoma* mré ěmã tỹ *Gomorra* tá ke ag tóg jykre pãno nỹtĩ ja nĩgtĩ. Kỹ ag tóg jagtar nỹtĩnh ke mũ gé. Hã ra ũn tỹ Ājag vĩ jēmē jãvãn ěn ag tóg ag jagtar kãfór han ke mũ mỹr, ha vem nĩ,” he tóg.

Ag tỹ Jesus tũgrĩn ěg to jũnh ke

(Mc 13.9-13; Lc 21.12-17; 12.11-12)

¹⁶ “*Carneiro* vỹ, vėnh jy nĩgãn ki kagtũg nỹtĩ, mũg tỹ ag mãn sór mũ ra. Ri ke Ājag nỹtĩ, hã ra sóg Ājag jėgnėnh mũ, ũ tỹ tỹ mũg ri ke ag to, hã ra Topě hã vỹ Ājag tỹ nĩgãn ke mũ sir. Hã kỹ vėnh ki rĩr há han nĩ. Pỹn jykre ri ke han nĩ. Vãjig tóg ti, kỹ ěg tóg kãnhmar ti tỹ hē ri ke tũ nĩgtĩ. Kỹ sórãg jykre ri ke han nĩ gé. Jũ vãn pē ti nĩ, nén ũ vėnh mỹ han tũ ti nĩgtĩ. ¹⁷ ěprã ke ag tóg, Ājag vóg kónãn ke mũ, isugrĩn. Ag pã'i ag mỹ ag tóg Ājag kãmén ke mũ, ag tỹ Ājag vóg kónãn jé. Ag vėnh kanhrãn jãfã krēm ag tóg, Ājag mrãnmrãn ke mũ. ¹⁸ Fóg tỹ pã'i mág mỹ ag tóg, Ājag ven ke mũ, pã'i mág ũ ag mỹ ke gé. Isugrĩn Ājag tóg, vėnh jagtar tag venh ke mũ, Ājag tỹ ag mỹ inh vĩ ti tó jé, fóg ag kar mỹ, kanhgág ag kar mỹ ke gé. ¹⁹ Pã'i ag tỹ Ājag jé ke kỹ to jykrėn tũg nĩ, Ājag tỹ ag mỹ nén tónh ke mũ to. Topě kuprĩg hã ne, Ājag krĩn ke mũ', kỹ Ājag tóg ti tỹ Ājag mỹ nén tó mũ ěn hã tónh ke mũ, óra ěn kã. ²⁰ Hã kỹ Ājag tỹ tó tũ vē sir. ěg jóg kuprĩg tỹ Ājag mỹ tónh hã vē,” he tóg.

²¹ “Ū ag tóg, ag mré pafa mũ fag kãmén ke mũ, pã'i ag mỹ, ag tỹ fag kãgtén jé. Kỹ ũ ag tóg ag krē kãmén ke mũ gé. Kỹ ũ ag tóg ag han mũ fag kãmén ke mũ gé, pã'i ag mỹ, ag tỹ fag kãgtén jé, mỹr, ha mē. ²² Vėnh kar vỹ Ājag to jũ kỹ Ājag vóg kónãn sór nỹtĩ, isugrĩn. Hã ra ũ tỹ isovãn ĩn ěn ag hã vỹ, krenkren ke mũ, kurã tỹ ěgno ěn kã,” he tóg.

²³ “Ag tỹ ěmã ũ tá Ājag vóg kónãn kỹ ěmã ũ ra pétėm nĩ. Ki hã sóg tó mũ, ha mē. *Israel* ag jamã fĩn rãm kãn ke tũ Ājag tóg nĩ, kurã ěn kã. Sĩ ti nĩ, ag tỹ Ājag vóg kónãn ke kurã ěn ti. Kãtũg jé sóg ke mũ, ag tỹ gen kỹ Ājag vóg mũ ra. Tỹ sóg ěprã ke fi kósĩn nĩ, mỹr, ha mē. ²⁴ Ūn vėnh kanhrãn mũ pijé ũ tỹ ti kanhrãn mũ kãfór nĩ'. Ūn *camarada* pijé ti *patrão* kãfór nĩ'. ²⁵ Ūn vėnh kanhrãn mũ tỹ ũ tỹ ti kanhrãn mũ ri ke nĩn kỹ tóg há tĩ. Ūn *camarada* tỹ ti *patrão* ri ke nĩn kỹ tóg

há tĩ gé. Iso ag tóg: *Belzebu*, he ja nĩgtĩ, inh kato vāsānsān mũ ag, hã vỹ: Japo, he mũ. Tỹ sóg ũ tỹ ājag kanhrān mũ ri ke nĩ, ājag *patrão* ri ke. Ag tỹ iso: Japo, hen kỹ ag tóg ājag to vĩ kónān mũ gé, ha vem nĩ, ājag tỹ inh jykre hã han ti kỹ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ēg tỹ Topē hã kamēg ke
(*Lc 12.2-7*)

²⁶ “Ge ra ag kamēg tũg nĩ, pã'i ag. Ēg tỹ vėnh péju kỹ nén han mũ tóg vėnh ven kãn ke mũ. Ēg tỹ vėnh kar vatánh tá nén to jykren mũ tóg vėnh ven kãn ke mũ gé. ²⁷ Isỹ vėnh kar vatánh tá ājag mỹ nén tó mũ tag tỹ vėnh kar mỹ tó kãn nĩ. Isỹ komēr hã ājag mỹ nén tó mũ tag tỹ vėnh kar mỹ jamã há ra tóm nĩ. ²⁸ Mũmēg tũg nĩ, ag kamēg tũg nĩ, pã'i ag. Ēg tén há ag nỹtĩ, hã ra ag tóg nũgme ki ěg fón ki kagtũg nỹtĩ. Ūn pir hã kamēg nĩ, hã vỹ: Topē, he mũ. Ti hã ne ěg tén kar kỹ nũgme ki ěg fón ki kanhró nĩ'. Kỹ ti hã kamēg nĩ. ²⁹ Ha vé, sēsĩ vėne he ag tĩ, kỹ ag tóg ũn régre to jánkamy pir mǎg tĩ. Hã ra Topē tóg sēsĩ ag ki rĩr nĩgtĩ. Ti tỹ: he, hen kỹ ěg tóg ag pin tĩ, ke tũ nĩ kỹ ěg tóg ag krenkren tĩ. ³⁰ Ēg ki rĩr tóg tĩ gé. Hã kỹ tóg ěg gǎnh kar nĩgkrén ja nĩ gé, Topē ti. ³¹ Hã kỹ pã'i ag kamēg tũg nĩ. Sēsĩ kǎfór ājag tóg nỹtĩ, Topē mỹ. Ājag kã mĩ ũn pir tóg sēsĩ e kǎfór nĩ, ti mỹ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ēg tỹ Jesus kāmén ke
(*Lc 12.8-9*)

³² “Hã kỹ inh kāmén nĩ, ěprã ke ag mỹ. Ag kamēg tũg nĩ. Kỹ sóg inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn mỹ ājag kāmén ke mũ gé, kurã ěn kã. ³³ Ājag tỹ hã ra inh kāmén tũ nĩn kỹ sóg inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn mỹ ājag kāmén ke tũ nĩ gé, kurã ěn kã, ājag tỹ iso: “ti ki kagtũg sóg nĩ, hen kỹ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ēg tỹ ěg jykre finh ke
(*Lc 12.51-53; 14.26-27*)

³⁴ “Ājag hỹn iso: vėnh kar tỹ jagnē to há han jé tóg ke mũ, he tĩ. Hã tũ vė. Ū tỹ hėn ri ke tỹ jagnē to jũ han jé sóg ke mũ, ha vem nĩ. ³⁵ Hã kỹ ũ tóg ti panh kato tėnh mũ, kỹ ũ fi tóg fi mỹnh fi kato tėnh mũ gé. Kỹ ũ fi tóg fi má fi kato tėnh mũ gé, mỹr, ha mē. ³⁶ Ti mré ke ag vỹ ti kato vāsānsān ke mũ, kỹ fi mré ke fag tóg fi kato vāsānsān ke mũ gé, ha mē. ³⁷ Iso há kǎfór nỹtĩm nĩ, ājag han mũ fag kri, ke tũ nĩ mũ ra ājag tóg inh mỹ há tũ nỹtĩ. Iso há kǎfór nỹtĩm nĩ, ājag krē kri, ke tũ nĩ mũ ra ājag tóg inh mỹ há tũ nỹtĩ. ³⁸ Isỹ inh krunh va tĩg ěn ri ke han nĩ gé, isỹ tá ter ke ěn tĩ, hã vỹ: iser ěn ri ke han sór mũ, he mũ. Ke tũ nĩ mũ ra ājag tóg inh mỹ há tũ nỹtĩ. ³⁹ Ājag tỹ iser ri ke han sór tũ nĩn kỹ ājag tóg nũgme ki vǎr ke mũ, ājag tỹ ājag jykre tovǎnh sór tũ nĩn kỹ. Ājag tỹ isugrĩn kǎgter sór kỹ ājag tóg rĩr krỹg ja tũ ěn venh ke mũ, ājag tỹ ājag jykre tovǎnh kỹ,” he tóg, *Jesus* ti.

Topē tỹ ěg mỹ nén ũ há tónh ke
(*Mc 9.41*)

⁴⁰ “Ū tỹ ājag mỹ: he, hen kỹ tóg inh mỹ: he, he mũ gé, kỹ tóg inh ki rã mũ sir. Ti tỹ inh ki rã kỹ tóg, ũ tỹ inh jėnėg mũ ěn ki rã mũ gé sir, hã vỹ: Topē, he mũ. ⁴¹ Ū tóg Topē vĩ tó ti ag mỹ: “ha kǎrã,” he tĩ, ag tỹ Topē vĩ tó ti tugrĩn. Ti tỹ ag mỹ vĩ há han kỹ tóg, Topē mỹ há tĩ sir. Kỹ tóg keĩn ti mỹ nén ũ há tónh ke mũ, Topē ti. Ū tóg ũn jykre kurjy ag mỹ: “ha kǎrã,” he tĩ gé, ag jykre kurjy nỹtĩ

tugrîn. Ën mÿ tóg nén ù há tónh ke mû gé, Topê ti. ⁴² Û tóg kejên ùn sÿ mÿ nén ù nÿm tÿ, goj hên ri ke mûn. Ûn sÿ tÿ inh ki rã ký nÿ tugrîn tóg, ti mÿ nén ù nÿm tÿ. Ën mÿ tóg nén ù há tónh ke mû gé, Topê ti. Nén ù há ve jé tóg ke mû mÿr,” he tóg, *Jesus* ti.

11

João Batista tÿ Jesus ki jëmê (Lc 7.18-35)

¹ *Jesus* tÿ ti mré mû tÿ ag mÿ tó kãn ký tóg, tá kãkutê mû sir, ù tÿ 12 (ke) ag mré. Ký tóg êmã kar mÿ tÿ mû sir. Vênh kar kanhrãnrãn tóg tÿ mû, ag mÿ Topê vÿ tón ký. ² Kejên *João Batista* tóg se ký nÿ nÿ. Ti tÿ se ký nÿ ra tóg *Jesus* kãme mëg mû. Ký tóg ti mÿ vênh vÿ jênêg mû, ti mré mû tÿ ag tÿ. ³ Ký tóg *Jesus* mÿ: “ã há mÿ?” he mû. “Ëg tÿ ùn jãvãnh mû mÿ tÿ ã nÿ? Topê tÿ ùn jênêg mû há mÿ tÿ ã nÿ? Ëg mÿ ù jãvãnh mãn ke tũ nÿ ha, ã pãte?” he tóg.

⁴ Ký tóg ag mÿ: “ha *João* mÿ ãjag tÿ nén vég mû tag ti tó, ha mē,” he mû. ⁵ “Tag han inh tÿ, ha mē: ùn kyvó ag vÿ, isugrîn êvãnh há nÿtÿ. Ûn kãnhgrÿ ag vÿ mû há nÿtÿ, ù tÿ vênh kaga kren vãnh han mû ên ag krenkren han inh tÿ. Ûn kutu ag vÿ êmê há nÿtÿ ha, ùn kãgter mû ag vÿ rÿnrÿr mãn ký nÿtÿ. Ûn jagtar ag vÿ Topê vÿ mëg tÿ, ù tÿ kanhkã tá nÿ ên tÿ tÿ êg pã'i nÿnh ke to. ⁶ Ký tóg ti tÿ iso jykrén kónãn tũ nÿn ký há tÿ. Ký Topê tóg ti ve há han mû gé. Tag tó m nÿ, ti mÿ,” he tóg. ⁷ Ký ag tóg mû mû sir, *João* mÿ tó jé.

Ag mû kar ký tóg, vênh e ag mÿ ti kãmén mû. “ãjag tÿ êmã tũ ja ra mÿn ký, ti ve jé, ký ti jykre hÿn ne ri ke nÿ, ãjag mÿ?” he tóg. “Ti jykre mÿ kãka tÿ vãnh tÿ man man ke ri ke nÿ? Vó, ri ke tũ ti nÿ. ⁸ Ký ti jykre mÿ ãjag mÿ ùn kur sÿnvÿ ag jykre ri ke nÿ? Vó, ùn kur sÿnvÿ ag vÿ, êmã mág tá nÿtÿgtÿ, pã'i ag ïn krêm. ⁹ Ti jykre mÿ, Topê vÿ tó tÿ jykre ri ke nÿ? Hÿ, Topê vÿ tó tÿ vê mÿr. Há ra tóg ag kãfór kar nÿ. ¹⁰ Topê vÿ ti jênê, ti tÿ ijo tÿg jé. Há ký tag tóg, ti to rán ký nÿ gé: “há vé, ã jo sóg ù jênênh ke mû, ti tÿ vênh kar jykre tÿ há' hen jé, ã tÿg ken jo. Ag jyvên jé tóg ke mû, ký tóg êpÿry kure ri ke nÿ,” he ja tóg nÿ, Topê ti, *João* to. ¹¹ Ki há sóg tó mû, ha mē. Êprã ke ag kãfór kar ti nÿ, Topê vÿ tón ki. Ge ra ù tÿ Topê tÿ tÿ êg pã'i nÿ vég mû ag vÿ ti kãfór nÿtÿnh mû, ag kãsir nÿtÿ ra,” he tóg.

¹² “Ti kãtÿg kar ký ù ag tóg ag jykre tar tÿ ù tÿ kanhkã tá nÿ ên tÿ tÿ êg pã'i nÿ han sór mû, vêsóg ki. ¹³ Topê vÿ tó tÿ ag kar vÿ Topê tÿ tÿ êg pã'i nÿnh ke ên kãmén ja nÿgtÿ, Topê tÿ êg jyvên mû ên ti. Ký *João* tóg tag tó ja nÿ gé, ag nón. ¹⁴ *João* vÿ *Elias* ri ke nÿ, *Elias* kãtÿg mãn ke ên ti, *Cristo* kãtÿg ke ên jo. Rán ký tóg nÿ. Ti há vê, *João* há vê, *Elias* kãtÿg mãn ên ti. ¹⁵ To jykrén há han nÿ,” he tóg.

¹⁶ “Ûri ãjag ge nÿtÿ gé, ha mē. Gÿr ri ke ãjag nÿtÿ. Gÿr ag vÿ, jagnê mré kanhinnhir mÿgtÿ. Ký ag tóg kejên jagnê to jÿgÿjÿ tÿ gé. ¹⁷ “ãjag mÿ êg tóg vãkÿn tÿ, kanhinnhir ký, há ra ãjag ne, vênh gringrén jãvãnh nÿtÿ. Ký êg tóg vêsÿrénh mû sir, kanhinnhir ký, há ra ãjag tóg, êg mré kygfÿ jãvãnh nÿtÿ gé,” he ag tóg tÿ, ón ký jagnê to jÿ ký. ¹⁸ Gÿr tag ag ri ke ãjag nÿtÿ, *João* to, iso ke gé. *João* vÿ vãkre ja nÿgtÿ, jêg tÿ, kron tÿ ke gé. Ký ãjag tóg ti to: jagrê kórég ti nÿ, he ja nÿgtÿ, ti vãkre to. ¹⁹ Ti jãvo sóg vãkrêg tũ nÿgtÿ. Jêg sóg tÿ, kron sóg tÿ gé. Ký ãjag tóg iso: “ti há ne jêg tÿ, ti há ne kron tÿ, ti há ne *governo* mÿ jãnkamy mãg tÿ ag to há nÿgtÿ, ti há ne Topê vÿ mranh tÿ ag há to há nÿgtÿ,” he tÿ sir, êprã ke fi kósín to. Ký *João* jykre tóg, ãjag mÿ kórég nÿ, ti vãkre to. Jãvo inh jykre tóg ãjag mÿ

kórég n̄y gé, inh vākrég tū to. Hā ra ěg tóg ěg t̄y ū jykre tugn̄m k̄y ti jykre há ěn ki kanhró n̄i sir,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus t̄y ěmā ū tá ke ag m̄y v̄i kónān
(Lc 10.13-15)

²⁰ K̄y *Jesus* tóg ěmā ū tá ke ag m̄y v̄i kónān m̄u sir, ū t̄y ti t̄y *milagre* hynhan vég m̄u ra ag jykre tovānh sór tū ag m̄y, ū t̄y ti ki ge sór tū ag m̄y. ²¹ K̄y tóg: “ěmā t̄y *Corazim* ki ke ag m̄y sóg tag tó sór m̄u, ěmā t̄y *Betsaida* tá ke ag m̄y ke gé, ha mē,” he m̄u. “Kórég ve jé ājag tóg ke m̄u. *Milagre* t̄y ěn ri ke hynhan isóg ājag m̄y, hā ra ājag tóg, ājag jykre tovānh sór tū n̄i. ěmā t̄y *Tiro* tá, ěmā t̄y *Sidom* tá sóg hynhan ja tū n̄i. S̄y tá hynhan ra ag tóg vās̄y, ag jykre tovānh ke m̄u vē. Kygf̄y ag m̄u vē, ag jykre pāno t̄y ag m̄y e t̄in k̄y,” he tóg. ²² “*Tiro* tá ke ag v̄y, vēs̄yrēnh ke m̄u, kurā t̄y ěgno ěn k̄a, *Sidom* tá ke ag ke gé, ag jykre pāno to. Hā ra ājag tóg, ag vēs̄yrēnh k̄áfór han ke m̄u, ha vem n̄i, ājag t̄y inh vég m̄u ra inh ki ge sór tū n̄in k̄y. Ki hā sóg tó m̄u,” he tóg.

²³ “S̄y ěmā t̄y *Cafarnaum* tá ke ag m̄y tag tó sór vē gé, ha mē. Ūri tóg ājag m̄y sér t̄i. Kanhkā ra ěg m̄unh m̄u, he ājag tóg t̄i, to jykrén k̄y. Hā ra ājag tóg n̄ūgme ki vár k̄an ke m̄u, ha vem n̄i. ěmā t̄y *Sodoma* tá ke ag v̄y, ag jykre pāno to k̄agter. Ag t̄y s̄y nén han m̄u ve ra ag vās̄y to jykrén m̄u vē, k̄y ag k̄agter ke tū n̄i vē. K̄y ag ūri ěg mré n̄yt̄in m̄u vē. ²⁴ Kurā t̄y ěgno k̄a ag tóg vēs̄yrēnh ke m̄u. Hā ra ājag tóg, ag vēs̄yrēnh k̄áfór han ke m̄u, s̄y vēnh kar jykre tugn̄m ke kurā ěn k̄a, ājag t̄y inh vég m̄u ra inh ki ge sór tū n̄yt̄in k̄y,” he tóg.

Jesus t̄y ěg kr̄i t̄y k̄ānhvy' henh ke
(Lc 10.21-22)

²⁵ K̄y tóg: “jóg!,” he m̄u. “T̄y ā kanhkā t̄an ag k̄áfór kar n̄i, kar k̄y ā t̄y ěprā ke ag k̄áfór kar n̄i gé,” he tóg. “Inh m̄y tóg há t̄i, ā t̄y nén han m̄u ti. Ū t̄y: ki kanhró mág inh n̄i, he m̄u ag m̄y ā tóg, ā jykre ven ja tū n̄i. Ag m̄y ā tóg k̄āmén ja tū n̄i gé. Ū t̄y ḡir ri ke ki kagt̄ig ag hā m̄y ā tóg ven ja n̄i, ā jykre ti,” he tóg.

²⁶ “H̄y, hā vē. Hā ra tóg há tāvi n̄i, jóg!,” he tóg.

²⁷ K̄y tóg ag m̄y: “inh jóg tóg, inh m̄y tovānh k̄an, ti t̄y nén han m̄u kar ěn ti,” he m̄u. “K̄y ū pijé ti kósin ki kanhró n̄i'. Inh jóg hā ne inh ki kanhró n̄i'. K̄y ū pijé inh jóg ki kanhró n̄i gé'. Inh hā ne ti ki kanhró n̄i', is̄y t̄y ti kósin n̄in k̄y. Hā ra sóg ājag m̄y ti k̄āmén jé k̄āt̄i m̄u, s̄y ūn kuprēg m̄u ag m̄y, fag m̄y ke gé” he tóg. ²⁸ “Ājag t̄y Topē v̄i ki króm ki kagt̄ig n̄yt̄i tuger̄in jagtar n̄yt̄in k̄y iso k̄āmū jēg. Nén ū t̄y ājag m̄y jagy t̄in k̄y iso k̄āmū jēg. Ājag kr̄i t̄y sóg k̄ānhvy' henh ke m̄u m̄y, ha mē,” he tóg. ²⁹ “Inh mré k̄āmū jēg. Ājag kanhrān jé sóg ke m̄u. Komēr hā sóg v̄i t̄i. Inh pijé vēs̄y ūn mág han t̄i'. Vi tar han vānh sóg n̄i. Ājag t̄y iso k̄āmū k̄y ājag kr̄i v̄y há' henh m̄u, ha vem n̄i. ³⁰ Ijykre pijé kufy n̄i'. Is̄y ājag m̄y nén tó m̄u pijé han kórég n̄i',” he tóg.

12

Jesus t̄y t̄y vēnhkán ke kurā to p̄ā'i
(Mc 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Kejēn *Jesus* tóg *trigo* kré m̄i t̄i m̄u, ti mré m̄u t̄i ag mré. Vēnhkán ke kurā ki ke vē, hā ra ag tóg kókink̄ir m̄u. Hā k̄y ag tóg, *trigo* kanē t̄y kym ke k̄y ko m̄u sir. ² K̄y p̄ā'i ag tóg ag vég m̄u. K̄y ag tóg *Jesus* m̄y: “ha vē, ā mré m̄u t̄i ag ne tóg, ag t̄y nén han ke tū han m̄u ha', vēnhkán ke kurā ki'. Vēnh rānhrāj vē m̄y,” he m̄u.

³ Hã ra tóg: “vó,” he mũ. “Davi tỹ nén han mũ to jykrén nĩ. Ti kókĩr nĩn kỹ tóg, ti tỹ nén han ke tũ han gé, ti mré mũ tĩ ag mré, hã ra Topê pijé ti to jũ mũ’.

⁴ Tag han ja ti nĩ, ha mẽ. Topê ìn kã ra rã kỹ tóg, tá Topê jamĩ ên kó, tỹ ti tỹ konh ke tũ ra. Kỹ tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ vin gé. Topê tũ ki rĩr tĩ ag hã tỹ konh ke vê vê. Hã kỹ tóg rán kỹ nĩ, Topê vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki,” he tóg.

⁵ “Kỹ Topê tũ ki rĩr tĩ ag jykre to jykrén nĩ gé. Tỹ vènhkán ke kurã ra ag tóg rãnrhãj mũgtĩ, Topê ìn krêm ti tũ ki rĩr kỹ. Hã kỹ ag tóg, tỹ vènhkán ke kurã ra ki vènhkán tũ nĩgtĩ gé, ge ra ag jykre tóg Topê mỹ há nĩ. Hã kỹ tóg rán kỹ nĩ gé.

⁶ Ha mẽ, Topê ìn vỹ tỹ ti tũ nĩ. Kỹ ag tóg ti tũ ki rĩr tĩ, tỹ vènhkán ke kurã ra. Hã ra sóg Topê ìn kãfór nĩ, Topê mỹ. Hã kỹ ình mré mũ tĩ ag tóg Topê mỹ há nỹtĩ, ag tỹ vènhkán ke kurã ki vènhkán tũ ra,” he tóg.

⁷ “Kỹ Topê vĩ tag to jykrén nĩ gé, ha mẽ. Ājag tỹ jagnê jagãgtãn kỹ tóg ājag tỹ ình mỹ nén ù pũn kãfór nĩ, he ja tóg nĩ. Ājag tỹ tag to jykrén ra ājag tóg, ình mré ke ag to jũnh ke tũ nĩ vê. Ag kókĩr vê mỹr. Nén ù kórég han ja tũ ag nĩ. ⁸ Hã ra sóg tỹ vènhkán ke kurã to pã’i nĩ. Tỹ sóg èprã ke fi kósìn nĩ” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tỹ vènh kán ke kurã ki ù tỹ há’ he

(Mc 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Kỹ tóg êmã ên tá kutê kỹ êmã ù ra tĩ mũ, kỹ tóg vènh kanhrãn jafã kã ra rã mũ sir. ¹⁰ Hã ra ù nĩgê tóg vỹ tá nĩ nĩ. Kỹ ag tóg ón kỹ *Jesus* mỹ: “mỹ há nỹ, èg tỹ vènhkán ke kurã ki ù kygtag ke tag tĩ?” he mũ. Ag tỹ pã’i ag mỹ: “vènhkán ke kurã ki tóg Topê vĩ mranh tĩ, ti tỹ ù kygtag kỹ,” he sór vê.

¹¹ Hã ra *Jesus* tóg ag mỹ: “ājag mẽg tỹ vènhkán ke kurã ki kãgnó ki kutê kỹ ājag tóg ti kunũnh ke mũ,” he mũ. ¹² “Èg mré ke vỹ tỹ, èg mẽg kãfór nĩ mỹr. Kỹ tóg há nĩ, èg tỹ èg mré ke kygtag ti kỹ, tỹ vènhkán ke kurã ra,” he tóg.

¹³ Kỹ tóg ùn nĩgê tóg ên mỹ: “ã nĩgê tỹ krỹg’ hé,” he mũ. Kỹ tóg tỹ krỹg’ he kỹ há’ he mũ sir.

¹⁴ Kỹ pã’i ag tóg, jũgũ kỹ pa mũ sir. “Èg hỹn hẽ ri kenh mũ, èg tỹ ti tén jé?” he ag tóg mũ, *Jesus* to. ¹⁵ Hã ra tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ ti tén sór ên ki. Kỹ tóg tá kãkutê mũ sir.

Isaiás tỹ Jesus kãmén ja

Ti tĩg kỹ ùn tỹ hèn ri ke ag tóg, ti nón mũ mũ, ùn kagyga ag ke gé, fag ke gé. Kỹ tóg ag tỹ há’ he kãn mũ sir, fag tỹ ke gé. ¹⁶ Kỹ tóg ag mỹ: “ker isỹ ājag tỹ há’ he tag kãmén hẽ,” he mũ. ¹⁷ Hã ra tag tóg rán kỹ nĩ gé. Vãsỹ Topê vĩ tó tĩ tỹ *Isaiás* vỹ *Jesus* to tag rán ja nĩ, ¹⁸ ha mẽ: “sỹ ùn kuprêg mũ ên, he tóg, Topê ti. Ình mỹ rãnrhãj tũn hã vê. Ình fe pẽ vègtĩ, sỹ ti ve kỹ tóg ình mũ sér tĩ. Ti hã mỹ sóg ình kuprĩg jẽnènh ke mũ, kỹ tóg ình vĩ tónh ke mũ sir, fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ ke gé, isỹ ag jykre tugnỹm ke ti, he tóg, Topê ti. ¹⁹ Vĩ jũ han ke tũ ti nĩ, jũ kỹ vĩ tar han ke tũ ti nĩ gé. Re tá ag tóg ti vĩ mẽnh ke tũ nĩ gé. Komêr hã tóg vĩnh ke mũ, he tóg, Topê ti. ²⁰ Èprã ke ag tỹ ình vĩ mranh kỹ ag tóg vãn tóg tỹ kamkam ke ên ri ke nỹtĩ. Hã ra ti pijé ag tỹ kamkam ke kãn ke mũ’, isỹ ù to: ình fe, he mũ ên ti. Nėj gru tỹ nhyn ke sór ên ri ke ag nỹtĩ gé. Ti pijé ag tỹ nhyn kenh ke mũ’. Ag mỹ tóg vĩ há han ke mũ. Tag kar kỹ sóg kejẽn vènh kar jykre tugnỹm ke mũ. ²¹ Ên kã ù tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag hã vỹ krenkren ke mũ, fóg ag mré hã, kanhgág ag mré hã ke gé, he tóg, Topê ti,” he ja tóg nĩ, *Isaiás* ti, *Jesus* to.

Jesus tỹ Japo jykre tó

(Mc 3.20-30; Lc 11.14-23)

²² Keĵen ag tóg, *Jesus* to ũ pére kāmũ mũ, ũn kyvó. Vĩ vānh tóg nĩ gé. Hã ra tóg jagrẽ kórég nĩ gé. Kĩ *Jesus* tóg ti tỹ há' he mũ sir. Kĩ tóg vĩ há' he mũ sir. Vāhã tóg ve há han mũ gé sir. ²³ Kĩ tóg vènh kar mỹ e tãvĩ tí. Kĩ ag tóg jagnẽ mỹ: “*Davi* krẽ'krẽ ên tũ mỹ?” he mũ sir, *Jesus* to. “Ũ tỹ vāsỹ rán kỹ nĩ ên tũ mỹ?” he ag tóg mũ. Ag mỹ tóg tỹ ti hã ve nĩ.

²⁴ Kĩ Pã'i ag tóg mễ mũ sir, *Jesus* tỹ ti tỹ há' he ên ti. Hã kỹ ag tóg *Jesus* to: “jagrẽ kórég ti nĩ,” he mũ. “Nén-Kórég ag pã'i tỹ ti jagrẽ nĩ, *Belzebu* ên tỹ. Hã kỹ tóg Nén-Kórég ag pan tí,” he ag tóg mũ.

²⁵ Hã ra *Jesus* tóg, ag tỹ nén to jykrén mũn ki kanhró nĩ. Kĩ tóg ag mỹ: “pã'i pir krẽm ke ag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽn kỹ ag tóg jagnẽ kãgtén kãn ke mũ,” he mũ. “Êmã pir ki ke ag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽ kỹ, ĩn pir krẽm ke fag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽ kỹ fag tóg, vènh kãpãm kỹ nỹtĩn mũ, kỹ fag tóg jagnẽ kãgtén kãn ke mũ. ²⁶ Ge ti nĩ gé. Nén-Kórég tỹ Nén-Kórég ũ kutẽm kỹ tóg Nén-Kórég ag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽ han mũ sir. Kĩ ag tóg jagnẽ tỹ tũ' henh ke mũ gé, Nén Kórég ag. ²⁷ “*Belzebu* tỹ tóg Nén-Kórég ag pan tí,” he ãjag tóg tí iso. Jãvo ãjag mré ke ag hỹn vễjyke tỹ ne tỹ vễjagrẽ kórég pan tí? Ag mỹ Nén-Kórég ag jykre tỹ ag pan tí gé', Topẽ jykre tỹ, vó? Topẽ jykre tỹ ag tóg ag pan tí. ãjag tỹ tag to jykrén kỹ ãjag tóg inh jykre há ên ki kanhrãn ke mũ vè,” he tóg. ²⁸ “Topẽ kuprĩg jykre tỹ sóg Japo ag pan tí mỹr. Topẽ kuprĩg tỹ Japo ag pan kãn kỹ Topẽ tóg tỹ êg pã'i nĩ vè mỹr. Tag to jykrén nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

²⁹ “Êg tỹ ũn jũ mẽ tũ mãn sór kỹ êg tóg ti se vén tí, ke tũ nĩ mũ ra tóg ti tũ ki rĩr ke mũ. Êg tỹ ti se kar kỹ hã êg tóg ti tũ mãn ke mũ sir,” he tóg. “Ge ti nĩgtĩ, sỹ nén han mũ ti. Japo vỹ tar nĩ. Hã ra sóg hur ti sé, hã kỹ sóg ti tũ ag kygvãn ke mũ sir. Ag jagrẽ kórég pan jé sóg ke mũ gé,” he tóg.

³⁰ “ãjag tỹ tỹ inh mré ke tũ nỹtĩn hã kỹ ãjag tóg, inh kato tẽgtẽ mũ. ãjag tỹ inh mré êprã ke ag tỹ Topẽ to kãmũ han tũ nĩn kỹ ãjag tóg, ag kãmũ kamễ mũ,” he tóg.

³¹ “Ha mẽ, ãjag tỹ Topẽ vĩ mranh mũ ra tóg, ãjag mỹ vènh pãte fón sór mũ, ãjag tỹ Topẽ to vĩ kónãn mũ ra ke gé. ãjag tỹ hã ra Topẽ kuprĩg tỹ ũ krĩn kỹ to: Japo tỹ ti jagrẽ nĩ, hen kỹ tóg, ãjag mỹ vènh pãte fón mãn ke tũ nĩ sir, Topẽ ti.

³² ãjag tỹ iso vĩ kónãn mũ ra tóg, ãjag mỹ vènh pãte fón sór mũ gé, ãjag tỹ êprã ke fi kósın to vĩ kónãn mũ ra. ãjag tỹ Topẽ kuprĩg to vĩ kónãn kỹ tóg, ãjag mỹ vènh pãte fón mãn ke tũ nĩ. ãjag tỹ ga kri mũn kỹ tóg, tag tỹ vènh pãte fón ke tũ nĩ, Topẽ ti, ãjag ter kar kỹ ke gé,” he tóg, *Jesus* ti, pã'i ag mỹ.

Ka há mré ka kórég kãmẽ
(Lc 6.43-45)

³³ “Êg tỹ ka kanẽ ko há krãn kỹ ti kanẽ vỹ, ko há nĩ, êg tỹ ka kanẽ ko vānh krãn kỹ ti kanẽ vỹ, ko kórég nĩ gé. Êg tỹ ti kanẽ ve kỹ êg tóg: “ũn kanẽ ko vānh ja vè,” he tí. Ge ti nĩgtĩ, êg jykre ti. Ũn jykre há tóg há nĩ, jãvo ũn jykre kórég tóg kórég nĩ gé.

³⁴ Pỹn ri ke ãjag nỹtĩ. Kórég tãvĩ ãjag nỹtĩ, hã ra ãjag tóg, ón kỹ nén ũ há tó sór tí. Êg jẽnky ki tóg kãkutẽ tí, êg tỹ nén to jykrén mũ ti. Êg jykre kórég tãvĩ nỹtĩn kỹ êg tóg, nén ũ kórég tãvĩ tó tí. Hã kỹ ãjag pijé tó há han tí. ³⁵ Ũn jykre há vỹ, nén ũ há kar to jykrén tí, kỹ tóg êg mỹ tó há han tí gé. Ũn jykre kórég vỹ, nén ũ kórég kar to jykrén tí gé, kỹ tóg êg mỹ tó kónãn tí gé sir,” he tóg.

36 “Ha mē, kurā tỳ ãgno kã, isỹ vĕnh kar jykre tugnỹm ke kurã ěn kã sóg, ãjag vĭ tugnỹm ke mũ. ãjag tỳ ón kỹ vĭ ja ěn ve jé sóg ke mũ gé. ãjag tỳ nĕn tó ja kar tugnỹm jé sóg ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg. 37 “ãjag tỳ vĭ há han ja nĭn kỹ ãjag tóg, inh mỹ há nỹtĩ gé. ãjag tỳ vĭ kónãn ja nĭn kỹ ãjag tóg, inh mỹ kórég nỹtĩ. Kỹ ãjag tóg to jagtar ke mũ,” he tóg. Ti tỳ ti kato tĕ mũ ag mỹ Topĕ jykre tón hã vĕ.

Ag tỳ milagre ve sór

(Mc 8.11-12; Lc 11.29-32)

38 Kỹ Topĕ vĭ to ěg kanhrãn tĩ ù ag tóg Fariseu ù ag mré Jesus mỹ: “Senhor; ěg tỳ ã tỳ milagre ù han venh há tóg tĩ,” he mũ.

39 Kỹ tóg ag mỹ: “kórég ãjag nỹtĩ,” he mũ. “Topĕ ki ge sór vãnh ãjag tóg nỹtĩ. ãjag tỳ milagre ve sór mũ tag venh ke tũ ãjag tóg nĩ. Nĕn pir hã ve jé ãjag tóg ke mũ, hã vỹ: Jonas tỳ nĕn ve ja ěn ri ke, he mũ. 40 Jonas ěn vỹ, goj tãn nug kã kã nĩ ja nĩgtĩ, kurã tâgtũ ki. Tag ri ke ve jé sóg ke mũ gé. Ga krĕm sóg nỹnh mũ, kurã tâgtũ ki. Tỳ sóg ěprã ke fi kósin nĩ,” he tóg.

41 “Kỹ Nĩnive tá ke ag vỹ, ãjag kato vĭnh ke mũ sir, kurã tỳ ěgno kã, ha vem nĩ. Ag tỳ Jonas vĭ mĕ kỹ ag tóg ag jykre kórég tovãnh. Tỳ sóg Jonas kãfór nĩ, hã ra ãjag tóg ãjag jykre kórég tovãnh sór tũ nỹtĩ. 42 Kỹ pã'i mág ěn fi, ù tỳ kuvar há tá kãtĩg ja ěn fi vỹ ãjag mré nĩnh ke mũ gé, kurã tỳ ěgno kã. Kỹ fi tóg ãjag mỹ vĭ kónãn ke mũ gé. Kuvar há tá fi tóg kãtĩg ja nĩgtĩ, vãsỹ, fi tỳ pã'i mág tỳ Salomão vĭ mĕ jé. Salomão kãfór vỹ tỳ inh nĩ, hã ra ãjag tóg inh vĭ jĕmĕ jãvãnh nỹtĩ,” he tóg, Jesus ti.

Vĕjagrĕ kórég jykre

(Mc 11.24-26)

43 Kỹ tóg: “kejĕn sóg ù ki vĕjagrĕ kórég kutĕm mũ,” he mũ. “Kỹ tóg ga kórég ra tĩ mũ, ti jagrĕ ěn ti. Goj venh ke tũ tóg nĩ, tá. Vĕnhkãn ke tũ tóg nĩ gé, ti tỳ ěr ri ken kỹ vĕnhkãn ke tũ tĩn kỹ. 44 Kỹ tóg vãhã to jykrĕn kỹ: “inh jé ĥyn tĩg mãn ha, sỹ ù tá kãkutĕ ja ěn ra. Inh mỹ tóg tỳ ĭn ri ke ja nĩ,” he mũ. Kỹ tóg ti venh tĩ mũ sir. Hã ra tóg krĭ há nĩ, kỹ tóg ti mỹ ĭn há ri ke nĩ sir, ĭn prur, ĭn kuprã, ĭn sĭnvĭ ri ke. 45 Kỹ tóg Nĕn-Kórég tỳ 7 (ke) ag mỹ tónh tĩ mũ sir. Kỹ ag kar tóg ù ěn kã ra ge mũ sir. Hã ra ag jykre pãno tóg ti jykre pãno kãfór nĩ. Hã kỹ tóg kórég tãvĭ nĩ sir. Ti jagrĕ pir kutĕm inh vĕ vĕ, hã ra ù tỳ 8 (ke) ag tóg sir tỳ ti jagrĕ nỹtĩ ha, ti tỳ inh ki rã tũ nĭn kỹ. ãjag mỹ tóg ge nĩnh mũ, kurã tỳ ěgno kã. ãjag jykre pãno to ãjag tóg jagtar ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus mré ke pĕ fag

(Mc 3.31-35; Lc 8.19-21)

46 Ti tỳ ver tỳ vĕmĕn jĕ ra ti mỹnh fi tóg, tá jun mũ sir, ti jãvy ag mré. Ti mỹ fag tóg vĕnh vĭ jĕnĕg mũ, fag tỳ ti mré vĕmĕn jé. 47 Kỹ ù tóg ti mỹ tónh kãtĩ mũ. “ã mỹnh fi vỹ re tá jĕ, ã jãvy ag mré. Fag tỳ ã mré vĕmĕn ke nĕji,” he tóg, Jesus mỹ. 48 Kỹ tóg ù tỳ ti mỹ tó mũ ěn mỹ: “mĕ,” he mũ. “Inh mỹnh fi mỹ”? Inh jãvy ag mỹ? 49 Kỹ tóg ti mỹ ti mré mũ tĩ fag ven mũ sir, ti nĩgé tỳ. Kỹ tóg: “inh mỹnh pĕ fi hã vĕ, inh jãvy pĕ ag hã vĕ gé,” he mũ, ti mré mũ tĩ ag to. 50 “Û tỳ inh panh tỳ kanhkã tá nĩ ěn vĭ ki króm mũ ag hã vỹ tỳ, inh jãvy pĕ nỹtĩnh mũ, inh ve pĕ fag ke gé, inh mỹnh pĕ fi ke gé,” he tóg, Jesus ti.

13

Nĕn fy kãmĕ

(Mc 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Kurā ēn kā *Jesus* tóg, ĩn tá kākutē mū, kŷ tóg goj nig mág ra tĩ mū. Tá tóg nĩ nĩ sir. ² Kŷ ũ tŷ hēn ri ke ag vŷ tá vēnh mǎn mū sir, ti rǎ hǎ, kŷ tóg *canoa* kā ra rǎ kŷ kǎ kǎ nĩ mū sir, jo ũn e ēn ag tóg nig fyr tá nŷtĩ. ³ Kŷ tóg ag kanhrǎn mū sir. Ag mŷ tóg: “ũ tŷ Topē vĩ tó ti ag vŷ ge nŷtĩnh mū, ha mē,” he mū. “Kejēn ũ tóg nēn fy krǎn jé tĩ mū. ⁴ Ti tŷ krǎn kŷ ti fy ũ tóg, ēpy kri kutē mū, kŷ sēsĩ tóg ko mū sir. ⁵ Ti fy ũ tóg, pǎró kri krǎn kŷ nĩ, ga e tũ ki. Ge ra tóg kǎnhmar mur mū vē, ga si ēn ki. ⁶ Hǎ ra tóg rǎ tŷ ěg nĩno kǎ sa kŷ ti pũn mū. Ti jǎre han tũ nĩn kŷ tóg, tóg mū. ⁷ Ti fy ũ tóg, sǒnh kǎ ki krǎn kŷ nĩ gé, kŷ sǒnh tóg ti mré mur mū, kŷ tóg ti kri rũm ke mū. Kŷ tóg tũ' he mū sir. ⁸ Ti fy ũ tóg vǎhǎ, ga há ki krǎn kŷ nĩ, kŷ tóg mur há han mū, mog há han tóg mū gé, kanēn há han tóg mū gé sir. Ũ tóg kanē tŷ 100 han mū, jo ũ vŷ kanē tŷ 60 han mū gé, jo ũ vŷ tóg kanē tŷ 30 han mū. ⁹ Ha to jykřn há han,” he tóg, *Jesus* ti.

Ěg tŷ Topē jykře to vēnh kanhrǎn ke
(*Mc 4.10-12; Lc 8.9-10*)

¹⁰ Kŷ ti mré mū ti ag tóg ti to kǎmū mū, kŷ ag tóg ti mŷ: “ǎ tŷ ne tó nē?” he mū.

¹¹ Kŷ tóg ag mŷ: “ǎjag hǎ ne, ũ tŷ kanhkǎ tá nĩ ēn tŷ tŷ ěg pǎ'i nĩ ēn ki kanhró nŷtĩnh mū,” he mū. “Jǎvo ũn e ēn ag vŷ, ki kanhrǎn kǎn ke tũ nĩ. ¹² Hǎ kŷ tóg ge nĩ. Ũ tŷ nēn ũ to jykřn há han kŷ tóg ũ to jykřn mǎn', ũ to jykřn mǎn' he tĩ. Komēr hǎ tóg to jykřn kǎn ke mū. Ũ tŷ nēn ũ to jykřn tũ nĩn kŷ tóg ti mŷ tũ tĩ, ti tŷ to jykřn sĩ han mū ra. ¹³ Hǎ kŷ sóg ũn e ēn ag mŷ nēn kǎme hǎ tó mū, ag tŷ mēg mū ra han sór tũ nŷtĩn kŷ. Kŷ ag tóg ón kŷ mē ja nĩ sir, hǎ kŷ ag ki kagtĭg nŷtĩ, to jykřn tũ ag nŷtĩ sir. ¹⁴ Hǎ ra *Isaías* tóg tag rǎn ja nĩ gé, ha mē. “Mē jé ājag tóg ke mū, ón kŷ, hǎ ra tóg ājag tŷ to jykřn tũ tĩnh mū, hǎ kŷ ājag tóg ki kagtĭg nŷtĩnh mū. ¹⁵ Povo tag ag vŷ, krĩ tũ nŷtĩ. Nĭgrēg kutu ag nŷtĩ. Kanē kyvó ag nŷtĩ gé, ag tŷ inh ki ge sór tũ nŷtĩn kŷ. Hǎ kŷ sóg ag tŷ há' henh ke tũ nĩ gé,” he tóg, Topē ti, he ja tóg nĩ, *Isaías* ti, *povo* tag to,” he tóg.

¹⁶ “Ag jǎvo ājag hǎ vŷ, nĭgrēg há nŷtĩ, hǎ kŷ ājag tóg, jēmē há han mū. ¹⁷ Ha mē, vǎsŷ ke tŷ hēn ri ke ag vŷ, inh ve sór e ja nĭgtĩ, ājag tŷ ũri vėg mū tag ti. Hǎ ra ag tóg inh kǎtĭg ke jo kǎgter kǎn. Topē vĩ tó tũ ag vē. Jykře kuryj ja ag nŷtĩ. Ge ra ag tóg inh ve ja tũ nĭgtĩ. Ājag hǎ ne inh vĩ mēg mū', inhhǎ!,” he tóg, *Jesus* ti, ti mré mū ti ag mŷ.

Jesus tŷ nēn fy kǎmēn
(*Mc 4.13-20; Lc 8.11-15*)

¹⁸ “Kŷ sóg ājag mŷ ěg tŷ nēn fy krǎn kǎmēn há han mū, ha mē. ¹⁹ Ũ tóg kejēn, ón kŷ Topē vĩ mēg mū. Hǎ ra tóg to jykřn tũ nĩ. Kŷ Nēn-Kórég vŷ, ti mŷ tŷ tũ' he mū sir, ti tŷ mē ja ti tŷ. Kǎ jatu tóg nĩ sir. Nēn fy tŷ ěmĩn kri kutē mū ēn hǎ vē. ²⁰ Kŷ ti fy ũ tóg, pǎró kri krǎn kŷ nĩ. Ũ vē gé. Topē vĩ mēg tóg mū gé. Kŷ tóg kǎnhmar: he, he mū sir. Ti mŷ tóg sér tĩ. ²¹ Hǎ ra tóg tŷ nēn ũ kré jǎre tũ ēn ri ke nĩ mŷr. Hǎ kŷ tóg tŷg sĩ han mū, Topē mré. Nēn ũ jagy kutē kŷ tóg, Topē tovǎnh mū sir, ũ tŷ Topē vĩ tugřĩn ti kato tē kŷ. ²² Ti fy ũ tóg sǒnh kǎ ki krǎn kŷ nĩ. Ũ vē gé. Topē vĩ mēg tóg mū gé. Hǎ ra tóg ti rǎnhřǎj hǎ mĩ ěkrég mū sir. Nēn kar to én tóg mū sir. Ón kŷ tóg riko nĩ sór mū. Hǎ kŷ tóg Topē vĩ kǎ jatu' he mū sir. Kŷ tóg kanēn há han tũ nĩ sir. ²³ Ti fy ũ tóg ga há ki krǎn kŷ nĩ. Ũ vē gé. Topē vĩ mēg tóg mū gé. Mē kŷ tóg to jykřn mū sir. Kŷ tóg kanēn há han mū sir. Kŷ ũ vŷ tóg kanē tŷ 100 han, jo ũ vŷ tóg kanē tŷ 60 han mū, jo ũ vŷ tóg kanē tŷ 30 han mū gé,” he tóg.

Vānh kāme

²⁴ Kĩ tóg vānh to kāmén kũ: “Nén-Kórég tũ inh rānhrāj kókén sór mũ vỹ ge nỹnh mũ, ha mẽ,” he mũ. ”Kejēn ũ tóg ti japỹ tá nén ũ fy krān mũ. ²⁵ Kĩ tóg nũr tĩ mũ, ti *camarada* ag ke gé. Kĩ ti kato tē ěn tóg kutyg kũ ti japỹ ra tĩ mũ, kũ tóg tá jun kũ vānh fy krān mũ, ti jakré ěn kāmĩ. Kĩ tóg tĩ mũ sir. ²⁶ Kĩ ti jakré tóg mur mũ, mog tóg mũ, kanēn tóg mũ gé sir. Hā ra vānh tóg ti mré mur mũ gé. ²⁷ Kĩ ti *camarada* ag tóg ti mũ: “nén ũ fy krān ěg tóg mũ vė, hā ra vānh tóg ti mré mur mũ. Ne nē hỹn?” he mũ.

²⁸ Kĩ tóg ag mũ: “ěg kato tē ěn rānhrāj hā vė,” he mũ. “Ěn hā vỹ isũ kókég mũ”. “Kĩ ag tóg ti mũ: “kỹ ěg mũ vānh ěn kunũnh ke tũ nĩ?” he mũ.

²⁹ Kĩ tóg ag mũ: “hỹ,” he mũ. “Ājag tũ vānh ěn kunũnh kũ tóg inh mũ ājag tũ ti pēn ũ kunũnh ha mẽ tĩ, vānh mré. Kĩ kunũnh tũg nĩ. ³⁰ Vānh hỹn tóg inh jakré mré mog mũ gé. Kĩ sóg ěg tũ krenh ken kũ ũ tũ krég mũ ag mũ: “vānh kre vén nĩ,” henh ke mũ. “Kỹ tugfĩn nĩ, ěg tũ pũn jé. Kar kũ ājag tóg inh jakré krenh ke mũ, sỹ pājó krēm vin han jé,” he tóg, ag *patrāo* ti,” he tóg, *Jesus* ti. Ti tũ ũ tũ ón kũ Topē ki ge kũ nỹtĩ ěn ag tón hā vė.

Topē vỹ tũ vėnh kar kri rũm ke
(*Mc 4.30-32; Lc 13.18-21*)

³¹ Kĩ tóg ag mũ: “ũ tũ kanhkā tá nĩ ěn tũ tũ ěg pā'i nĩ vỹ ge nĩnh mũ, ha mẽ,” he mũ gé. “Ka tũ kren ri ke tóg nĩ. Ti krān ěg tóg tĩ. ³² Ti mog kũ tóg vāhā vānh káfór kar nĩ. Hā kũ sēsĩ ag vỹ ti féj kā ki ti jagfe han kũ kā ki krég tũ,” he tóg.

³³ Kĩ tóg fag mũ: “Topē tũ tũ ěg pā'i nĩ vỹ ũn týtá fag tũ ěmĩ han ri ke nĩ,” he mũ gé. “Ěmĩ han jé fag tóg, ěmĩ jāgia jafā tũ *fermento* ěn tũ farĩnh mré jāgiāg tĩ. Kĩ tóg tũ són ke kān tũ,” he tóg.

Jesus tũ nén ũ tũ ěg kanhrān
(*Mc 4.33-34*)

³⁴ Nén tũ hēn ri ke kāmén tóg tĩ, *Jesus* ti, vėnh kar mũ. “Topē tũ tũ ěg pā'i nĩnh ke vỹ tag ri ke nĩ,” he tāvĩ han tóg tĩ ag mũ. ³⁵ Hā ra tóg rán kũ nĩ gé. Vāsỹ Topē vỹ tó tũ ũ tóg *Jesus* to tag rán ja nĩ, ha me: “nén tũ hēn ri ke kāmén jé sóg ke mũ. Inh jo tó ja tũ ěn tó jé sóg ke mũ. ũ vỹ tag mẽ ja tũ nĩ ver, sỹ tónh ke mũ tag,” he ja tóg nĩ, Topē vỹ tó tũ ěn, *Jesus* to.

Jesus tũ vānh kāmén

³⁶ Ag mũ kāmén kān kar kũ tóg, vėnh e ěn ré kũ ĩn kā ra rā mũ, *Jesus* ti. Kĩ ti mré mũ tũ ag tóg, ti to kāmũ mũ, ti ki jēmē jé. “Ěg mũ ā tũ ag mũ kāmén ja ěn ti tó mǎn nĩ, ā tũ ag mũ ěkré mré vānh tó ja ěn ti. Ěg tũ ver to jykren tũ tóg tũ,” he ag tóg mũ.

³⁷ Kĩ tóg ag mũ: “ěprā ke fi kósĩn vỹ nén ũ fy krān mũ. Inh hā vė,” he mũ. ³⁸ “Ga hā to sóg: ěpỹ, he mũ. Kĩ inh jakré vỹ tũ, Topē krē ag ri ke nỹtĩ, kũ vānh vỹ tũ, Nén-Kórég krē ag ri ke nỹtĩ gé. ³⁹ ũ tũ ag han mũ vỹ tũ, Japo ti nĩ, Nén-Kórég ěn krē ag. Ti krenh ke kurā hā vỹ: kurā tũ ěgno, he mũ. ũ tũ inh jakré krenh ke mũ ag vỹ tũ, Topē tũ jėgnē jafā ag nỹtĩ. ⁴⁰ Kurā tũ ěgno kā ag tóg, ěg tũ vānh pũn ěn ri ke han ke mũ, Japo tũ ag tũ. ⁴¹ Ěprā ke fi kósĩn ěn, inh hā vỹ, isỹ jėgnē jafā ěn ag jėgnēnh ke mũ sir, kũ ag tóg, ũ tũ vėjyre pāno han mũ kar ag gėnh kān ke mũ, ũ tũ ũ ag mũ: “ha jatun mũ Topē vỹ mranh,” he mũ kar ag ke gé. ⁴² Ag gėnh kũ ag tóg, pĩ gru mág ěn ki ag vām ke mũ sir. Tá ag tóg vėsỹrėnh tāvĩ han ke mũ. Ag jā tũ ag tóg gyngyn kenh ke mũ, jũ kũ, vėsỹrėnh kũ ke gé. ⁴³ Ag jāvo ũn jykre kurỹj ag vỹ, hapē nỹtĩnh mũ, sĩnvĩ, kókov, rā gru ri ke, ag tũ

ag jóg tá nýtín ký sir, ag tý ù tý kanhkã tá nĩ ên tý tý êg pã'i nĩ ven ký. Ha mẽ há han," he tóg, *Jesus* ti.

Ĕpỹ ki jãnkamy kãme

⁴⁴ "Kỹ êg tý kanhkã tá nĩ ên tý tý êg pã'i nĩ venh ke vỹ, tag ri ke nĩ gé, ha mẽ. Û tý ti *patrão* japỹ tá jãnkamy ne kunũnh ký péju mãn ký nĩm ên ri ke tóg nĩ. Ti péju mãn kar ký tóg, ti tý nén kar fón kãn mũ sir, ti kaja to êpỹ ên vyn jé sir. Ti tý êpỹ ên vyn kar ký jãnkamy ên vỹ tý, ti tù nĩ sir," he tóg. Ti tý êg tý ti ki rã há han ke kãmén há vễ.

Pérola kãme

⁴⁵ "Ĕg tý ù tý kanhkã tá nĩ ên tý tý êg pã'i nĩ venh ke vỹ tag ri ke nĩ gé, ha mẽ," he tóg mũ gé. "*Negociante* ù tóg jãnka han jafã tý *negociar* he tí, *pérola* tý. Há ký tóg ùn há kuprêg tígtĩ. ⁴⁶ Kejên tóg ùn hapê ù vэг mũ sir, ùn kaja e. Ký tóg ti tũ vãm kãn mũ sir, ti tý ùn sĩnvĩ pẽ ên kũpra he jé," he tóg, *Jesus* ti. Ti tý êg mũ êg tý ti ki rã há han ke kãmén mãn há vễ gé.

Rede kãme

⁴⁷ "Ĕg tý Topê tý tý êg pã'i nĩ venh ke kãme ù vễ gé, ha mẽ," he tóg mũ gé. "*Rede* ri ke tóg nĩ, êg tý tý pirã kugmĩ jafã ên. Ti fón êg tóg tí, goj kã ki, êg tý pirã kugmĩ jé, kãkufár ke gé. ⁴⁸ Goj ki fón kar ký êg tóg nỹgnỹn tí sir, ký êg tóg, pirã mré kãkufár gég tí. Génh ký êg tóg, ùn mág há kuprêg tí, ma mũ jé. Ûn kãsir ên tugvãnh êg tóg tí. ⁴⁹ Ge ti nĩnh mũ, kurã tý êgno kã. Topê tý jègnè jafã ag tóg, ùn jykre kuryj ag kuprêg ke mũ, Topê mũ. ⁵⁰ Ûn jykre pãno ag vãvãm jé ag tóg ke mũ, pĩ gru mág ên ki. Tá ag vèsỹrénh ke vễ sir. Ag jã tý ag tóg gyngyn kenh ke mũ, tý ag gangan kenh ke mũ, jũ ký, vèsỹrénh ký," he tóg, *Jesus* ti.

Ĕg panh kãme

⁵¹ Ký tóg ti mré mũ tí ag mũ: "ãjag mũ tag to jykren kãn mũ ha?" he mũ. Ký ag tóg ti mũ: "hỹ," he mũ sir.

⁵² Ký tóg ag mũ: "kỹ tóg há tí," he mũ. "Ủ tý Topê vĩ to êg kanhrãn tí ên, ti tý kanhkã tá nĩ ên jykre han ký tóg ge nĩ, ha mẽ. Ĕg panh ri ke ti nĩ. Kejên tóg êg mũ ti tý nén sĩnvĩ ven tí, ti tý ùri mág mũ ti, ti tý vãsỹ mãn ja ên ke gé," he tóg. Ti tý êg tý Topê vĩ to vènh kanhrãn mág han tón há vễ.

Jesus tý Nazaré ra vỹn ke (Mc 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Ag mũ kãmén kãn kar ký tóg, tá kãkutê mũ sir. ⁵⁴ Ký tóg ti jamã ra tí mũ sir. Tá jun ký tóg, vènh kanhrãn jafã krêm ag kanhrãn mũ. Ký tóg ag mũ e tí, ti vĩ ti. Ký ag tóg ti to vĩ kónãn mũ. "Hên tán hỹn ki kanhrãn, vễjykre tag ki? Ủ nỹ hỹn ti kanhrãn, ti tý nén han vãn tag hynhan jé? ⁵⁵ Đn han tí ên kósĩn vễ mỹr. Ti mỹnh fi vỹ tý *Maria* fi nĩ, ký ti jãvy ag vỹ ki nỹtĩ, *Tiago, José, Simão, Judas*. ⁵⁶ Ký ti ve fag vỹ, tag ki nỹtĩ gé, êg mré. Ti tý ne jé êg kãfór nĩ sór nê hỹn?" he ag tóg mũ sir, *Jesus* to.

⁵⁷ Ký tóg ag mũ tý ù nỹ. Ký *Jesus* tóg ag mũ: "êmã ù tá ag tóg Topê vĩ tí to tí to é he tù nĩgtĩ. Jãvo ti jamã tá ke ag tóg ti to é he tí, ti mré ke ag, ti kanhkã ag," he mũ.

⁵⁸ Ký tóg tá *milagre* e hynhan tù nĩ, ag tý ti ki ge jãvãnh nỹtĩn ký.

14

*João Batista ter**(Mc 6.14-29; Lc 9.7-9)*

¹ Kÿ kejĕn pã'i mág tÿ *Herodes* vÿ mĕg mü, *Jesus* kãme ti. ² Kÿ tóg ti *camarada* ag mÿ: “*João Batista* hÿn, äjag tÿ inh mÿ ù tó mü ĕn ti,” he mü. “Ti hÿn rÿr mãn, sÿ ti tén kar kÿ, hã kÿ tóg *milagre* tÿ hĕn ri ke hÿnhan tÿgtÿ,” he tóg, *Herodes* ti, *Jesus* to.

³ *Herodes* vÿ *João* se ja nÿ, *Herodias* fi tugñĭn. Ti jãvy tÿ *Filipe* prÿ ja fi vĕ, hã ra tóg fi tÿ prÿg mü, *Herodes* ti. Hã kÿ *João* tóg ti mÿ: ⁴ “ã hã ne tóg, ã mrĕ ke prÿ fi tÿ prÿg mü,” he ja nÿ. “Fi ki ã tóg *Topĕ* vÿ mranh mü,” he tóg, *João* ti, *Herodes* mÿ.

⁵ Kÿ *Herodes* tóg ti tén sór mü, hã ra tóg vĕnh kar kamĕg mü. Vĕnh kar tóg *João* to: “*Topĕ* vÿ tó tÿ ù vĕ,” he tÿ. ⁶ Hã ra tóg kejĕn *Herodes* mur ja kurã tá krÿg mü. Kÿ fĕnhã ĕn kã *Herodias* fi kósĭn fi vÿ ag jo vĕnh grĕn mü sir, ti mrĕ jĕg mü ag jo. Kÿ tóg *Herodes* mÿ sĭnvĭ nÿ. ⁷ Kÿ tóg fi mÿ: “ã tÿ nĕn to vÿ mü kar nĭm jĕ sóg ke mü ã mÿ, sÿ ke há vĕ,” he mü.

⁸ Kÿ fi tóg fi mÿnh fi mÿ tó mü. Kÿ fi mÿnh fi tóg, fi krĭn mü, fi tÿ *João* krĭ to vÿ jĕ. Kÿ fi tóg: “inh mÿ ùri *João Batista* krĭ tÿ pĕnky kã kã nĭm,” he mü.

⁹ Kÿ tóg ti mÿ e tÿ sir, ti tÿ ti tén jĕ. Hã ra tóg fi mÿ: “sÿ ke há vĕ,” he ja nÿ, kÿ ti mrĕ jĕg mü ag vÿ mĕ kãn ja nÿ. Kÿ tóg fi mÿ: “he,” he mü sir. ¹⁰ Kÿ tóg *soldado* ù jĕnĕg mü, ti tÿ *João* krĭ kym jĕ. Hã ra *João* tóg vĕse ja kã kã nÿ nÿ. ¹¹ Kÿ tóg ti krĭ kym mü sir. Pĕnky kã kã nĭm kÿ tóg, fi mÿ nĭm mü, tytãg fi mÿ, ti krĭ ti. Kÿ fi tóg fi mÿnh fi mÿ ma ti mü. ¹² Kÿ ti mrĕ mü ti ag tóg, ag tÿ mĕ kÿ ti vÿn kãmü mü, vĕnh kej tá ti péju jĕ. Ti péju kar kÿ ag tóg *Jesus* mÿ tónh mü mü.

*Jesus tÿ ùn e jĕn**(Mc 6.30-44; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)*

¹³ *Jesus* tóg, ti tÿ *João* ter mĕ kÿ tá kãkutĕ mü, *canoa* kãmĭ. Kÿ tóg ĕmã tú ja ra tÿ mü sir, ti pir mÿ nÿ jĕ. Hã ra vĕnh e ĕn ag tóg ti tÿg mĕg mü. Kÿ ag tóg ti nón mü mü, ag pĕn kã, ĕmã kar tá kãmü kÿ. ¹⁴ Kÿ *Jesus* tóg kafã ù tá vag ke mü, kÿ tóg tá ùn e ĕn ag vég mü sir, ti nón kãmü mü ĕn ag. Kÿ ag tóg ti mÿ jagtar nÿtĭ. Ag jagãgtãn kÿ tóg, ag kã mĭ ùn kagyga ag tÿ há’ he mü sir.

¹⁵ Hã ra tóg rãké nÿ sir, kÿ ti mrĕ mü tÿ ag tóg ti mÿ: “rãké ti nÿ ha,” he mü. “Tag mĭ tóg ĕmã tú tÿ. Kÿ tóg ã tÿ ag jĕgnĕnh há tÿ, ag tÿ ĕmã ù ra mü jĕ, vĕjĕn kÿra he jĕ,” he ag tóg mü.

¹⁶ Hã ra *Jesus* tóg ag mÿ: “ha inhhã ag jĕn, kÿ ag tóg hĕ ra mÿnh ke tú nÿ,” he mü.

¹⁷ Kÿ ag tóg ti mÿ: “hã ra tóg tú tÿ, vĕjĕn tÿ,” he mü. “Ĕmĭ tÿ 5 (ke) hã vÿ ki nÿtĭ, pirã rĕgre ke gé,” he ag tóg.

¹⁸ Kÿ tóg ag mÿ: “inh mÿ ma kãmü jĕg ge,” he mü. ¹⁹ Kÿ tóg ùn e ĕn ag mÿ tó mü, ag tÿ re tá nĭgnĭ kÿ nÿtĭ jĕ. Kÿ tóg ĕmĭ tÿ 5 (ke) ĕn mãg mü, pirã rĕgre ĕn ke gé. Kÿ tóg kanhkã ki ĕvãnh mü sir. Vĕjĕn ĕn to tóg *Topĕ* mrĕ vÿ mü sir. Kÿ tóg vãhã ĕmĭ kĕnh kÿ ti mrĕ mü tÿ ag mÿ vĭn mü sir, ag tÿ kãnhkrĕn jĕ, ùn e ĕn ag mÿ. ²⁰ Kÿ vĕnh kar tóg ko kãn kÿ funfór mü sir. Hã ra tóg kĕn mü. Kĕj tÿ 12 (ke) fãn ag tóg mü, ti ke tÿ. ²¹ Ĕmĭ ko mü ĕn ag tóg tÿ ùn tÿ 5 *mil* (ke) ag nÿtĭ, ùn tÿtã mrĕ tó tú, fag krĕ mrĕ tó tú, hã ra fag tóg tá e nÿtĭ gé mÿr, ha mĕ.

*Jesus tÿ goj nig mág kri tÿg**(Mc 6.45-52; Jo 6.15-21)*

²² Kĩ tóg ti mré mũ tĩ ag mĩ tó mũ, ag tỹ *canoa* kã mã mũ jé, ag tỹ ti jo kafã ù ra mũ jé. “Isỹ ver ùn e tag ag mỹ: ha mũjêg, henh ke vê,” he tóg ag mỹ. ²³ Ag mũ kar kỹ tóg, ti pir mỹ krĩ ra tãpry mũ, Topê mré vĩ jé. Ti tỹ tá nĩ ra tóg kutygy mũ sir. ²⁴ Kĩ *canoa* tóg goj nig mág ên kã mã tĩ mũ sir, kafã ù ra. Nig fyr tóg kuvar gy nĩ. Kãka vỹ ag kato tẽ mũ gé, hã kỹ ag tóg mũ kónãn mũ. Kĩ goj tóg krém krém ke sa nĩ, kỹ tóg ag kutãn mũ, goj ti. ²⁵ Hã ra *Jesus* tóg kurã ke ra ag to kãti mũ, goj kri tĩg kỹ, ti pẽn kã. ²⁶ Kĩ ti mré mũ tĩ ag tóg ti vэг mũ, ti tỹ goj kri tĩg kỹ, kỹ ag fe tóg jũrũn ke mũ. “Vênh kuprĩg vê,” he ag tóg mũ. Ti kamêg kỹ ag tóg vêkrênkrêr mũ sir. ²⁷ Hã ra *Jesus* tóg ag mỹ: “inh kamêg tũg nĩ, inh hã vê, jũrũn ke tũg nĩ,” he mũ.

²⁸ Kĩ *Pedro* tóg ti mỹ: “ã hã mỹ’? Kĩ inh mỹ tó, isỹ ã to tĩg jé, goj kri tĩg kỹ,” he mũ.

²⁹ Kĩ *Jesus* tóg ti mỹ: “kunĩg ge,” he mũ. Kĩ *Pedro* tóg *canoa* ki kãkutê kỹ goj kri tĩ mũ sir. *Jesus* to. ³⁰ Ti tỹ goj kri tĩg kỹ tóg vãhã, kãka ki êvãnh mũ, kỹ tóg mũmêg mũ sir. Mũmêg kỹ tóg goj ki pun ke kỹ ter kren mũ. Kỹ tóg prêr mũ. “*Senhor*, inh kren han nĩ,” he tóg.

³¹ Kĩ *Jesus* tóg vêsỹmér ti kãgmĩg mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “inh ki rã há han tũ ã tóg nĩ, vỹ,” he mũ. “Ã hã ne tóg: inh mỹ tá jun mũ vỹ? he mũ’, hã kỹ ã tóg ki pun ke kren mũ,” he tóg.

³² Kĩ ag tóg *canoa* kã ki ge mũ sir. Kĩ kãka ên tóg tũ’ he mũ sir, vêsỹmér. ³³ Kĩ tóg ag mỹ há tĩ. Kĩ ag tóg *Jesus* ki ge há han kỹ ti mỹ: “Topê kósĩn vỹ tỹ ã nĩ, mỹr,” he mũ.

Jesus tỹ Genesaré tá jun (Mc 6.53-56)

³⁴ Kĩ ag tóg kafã ù tá junjun mũ sir, ga tỹ *Genesaré* tá. ³⁵ Tá ke ag tóg, ag tỹ *Jesus* ve kỹ ti ki kanhrãn mũ. Kĩ ag tóg vênh kar mỹ vênh vĩ jêgnêg mũ sir, ag tỹ ùn kagyga ag tatĩ kãmũ jé, *Jesus* to. ³⁶ Kĩ ag tóg *Jesus* mỹ to vĩ mũ, ag tỹ ti kur tóv mē jé. Kỹ ù tỹ ti kur mēg mũ ag tóg há’ he kãn mũ sir.

15

Judeu ag jykre si (Mc 7.1-13)

¹ Kĩ kejên pã’i ù ag tóg *Jerusalém* tá junjun mũ, *Jesus* tá, Topê vĩ to êg kanhrãn tĩ ag mré hã. *Jesus* mỹ ag tóg: ² “ã mré mũ tĩ ag ne tóg êg jykre si mranh tĩ,” he mũ. “Êg jykre si ki êg tóg êg jên ke jo nĩpég tĩ. Jãvo ag tóg ag nĩpég tũ ra jêg tĩ, ã mré mũ tĩ ag” he ag tóg.

³ Kĩ *Jesus* tóg ag mỹ: “ãjag hã vỹ Topê vĩ mranh tĩ, inhhã, ãjag tỹ ãjag jykre si han kỹ,” he mũ. ⁴ “Topê tỹ êg mỹ tón hã vê, ha mē: “ã mỹnh fi mré ã panh kamêg nĩ, fag jagãgtãn nĩ,” he ja tóg nĩ. Kỹ tóg tag tó mũ gé, ha mē: “ũ tỹ ti han mũ fag mỹ vĩ kónãn mũ ên tén jé ã tóg ke mũ,” he ja tóg nĩ gé, Topê ti. ⁵ Ti jãvo ãjag tóg tag tó tĩ, ha mē: “ã panh mỹ nén ù nĩm tũg nĩ, ã mỹnh fi mỹ nĩm tũg nĩ gé, ã tỹ fag mỹ: “sỹ ãjag mỹ nén ù nĩm ke vê vê, hã ra sóg Topê mỹ nĩm sór mũ,” hen kỹ. “ũ tỹ tag han kỹ tóg há tĩ,” he ãjag tóg tĩ. ⁶ Hã kỹ ãjag tóg Topê vĩ tỹ tũ’ he tĩ, ãjag tỹ ãjag jykre si hã han kỹ,” he tóg.

⁷ “Jykre régre ãjag nỹtĩ, ha mē. Hã kỹ *Isaiás* vỹ ãjag to vĩ ja nĩgtĩ, ti tỹ tag tó kỹ, ha mē. ⁸ “*Povo* tag vỹ ag nũnê hã tỹ inh mỹ vĩ há han tĩ, hã ra ag jykre pijé tỹ inh jykre nỹ’,” he ja tóg nĩ. ⁹ “Fagrĩnh mỹ ag tóg iso grĩnhgrĩnh ke tĩ, hã ra ag

tóg ãprã ke ag jykre to: Topẽ tỹ tón hã vê, he tĩ,” he ja tóg nĩgtĩ, *Isaiás* ti. Ki hã tóg tó ja nĩ, ãjag to, ãjag jykre régre nỹtĩn kỹ,” he tóg, *Jesus* ti.

*Ne tỹ ãg kavénh
(Mc 7.14-23)*

¹⁰ Kỹ tóg vènh kar jé prër mũ sir, ag tỹ ti rã hã nỹtĩ jé, ti vĩ jẽmẽ há han jé. Kỹ tóg ag mỹ: “ha mẽ, sỹ nén tó mũ ti, kỹ to jykrén nĩ gé,” he mũ. ¹¹ “Ëg jẽn pijé ãg kavénh tĩ. Ëg jẽnky kã ra ãg tóg rãg tĩ, vjẽn tỹ. Nén ù tỹ ãg ki kãpa hã vỹ ãg kavénh tĩ, ha mẽ,” he tóg.

¹² Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti to kãmũ kỹ ti mỹ: “ha mẽ,” he mũ. “Pã'i ag vỹ ã to jũ nỹtĩ, ã tỹ ag mỹ: vjẽn pijé ãg kavénh tĩ, hen kỹ,” he ag tóg ti mỹ.

¹³ Kỹ tóg ag mỹ: “ãg jóg mág tỹ nén krãn ja tũ ãn vãm kãn kỹ nĩnh ke vê, ãg jóg tỹ kanhkã tá nĩ tỹ nén krãn ja tũ ãn ti,” he mũ. “Ag pijé tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ”, pã'i ãn ag, hã kỹ tóg ag vãm ke mũ,” he tóg. ¹⁴ “Hã kỹ ag to jykrén tũg nĩ. Ûn kyvó ag mỹ ag tóg: “sỹ ã jãmĩ tĩg ke vê,” he tĩ, hã ra ag tóg ag kóm kyvó nỹtĩ gé, kỹ ùn kyvó tỹ ùn kyvó jãmĩ tĩg kỹ ag tóg kãgnó ki vár kãn ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg. Ag tỹ nũgme ki vár ke to ken hã vê, hã vỹ: kãgnó ki vár, he mũ.

¹⁵ Kỹ *Pedro* tóg ti mỹ: “ãg mỹ kãmén há han nĩ, ã vĩ tag,” he mũ. ¹⁶ Kỹ *Jesus* tóg ag mỹ: “kỹ ãjag mỹ ver ki kanhrãn tũ?” he mũ. ¹⁷ “Mỹ ãjag tỹ to jykrén tũ tũ?” he tóg. “Ha vé, ãg tỹ ãg jẽn tỹ ãg jẽnky kã ra rãg kỹ tóg ãg nug kã ra rã mũ, kar ãg tóg fón mũ sir. ¹⁸ Nén tỹ ãg ki kãpa mũ vỹ tỹ ãg jykre nĩ, hã kỹ tóg ãg kavénh tĩ. ¹⁹ Nén tỹ ãg ki kãpa mũn hã vê, ha mẽ: jykrén kónãn, ù tén, ti prũ tũ fi mré nỹ, fi mén tũ mré nỹ, ùn mén tũ fag to é, nén ù péju, ù to ón, ù to vĩ kónãn. ²⁰ Nén tỹ ãg ki kãpan hã vê, ãg kavénh tũn hã vê. Ëg tỹ nĩpég tũ ra jẽn kỹ ti pijé ãg kavénh tĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

*Canaã tá ke fi tỹ Jesus mré vjémén
(Mc 7.24-30)*

²¹ Kỹ *Jesus* tóg tá kãkutẽ kỹ ga ù ra tĩ mũ, ãmã tỹ *Tiro* ra, ãmã tỹ *Sidom* ra. ²² Ti tỹ tá jun kỹ fóg ù fi tóg ti venh kãtĩ mũ. Ga tỹ *Canaã* tá ke fi vê. Kỹ fi tóg *Jesus* tá jun kỹ prër mũ. “!..*Senhor*, *Davi* krẽ'krẽ..!” he fi tóg. “!..Inh jagãgtãn ra..!” he fi tóg. “!..Inh kósin fi vỹ jagrẽ kórég tãvĩ nĩ, inh mỹ tóg ã tỹ fi mỹ kutẽm há tũ..!” he fi tóg, prër kỹ.

²³ Hã ra *Jesus* tóg fi mỹ vĩ tũ nĩ. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “ã mỹ fi ve sór tũ? Ëg nón fi tóg ãg jé prër mũ, kỹ tóg ãg mỹ e tĩ,” he mũ.

²⁴ Hã ra tóg ag mỹ: “hỹ,” he mũ. “Topẽ vỹ inh jẽnẽ, sỹ *Israel* ag hã tỹ há' he jé, ù tỹ *Israel* kã mĩ Topẽ vỹ mranh mũ ag tỹ,” he tóg. Hã ra fi tóg tỹ fóg nĩ, hã kỹ *Jesus* tóg fi ve sór tũ nĩ.

²⁵ Ge ra fi tóg ti tá jun mũ sir. Ti krẽm fi tóg grĩnh ke mũ. Kỹ fi tóg ti mỹ: “*Senhor*,” he mũ. “Ã mỹ inh jagãgtãn ke tũ?” he fi tóg.

²⁶ Hã ra *Jesus* tóg fi mỹ: “há tũ tóg nĩ, ã tỹ nén to vĩ mũ tĩ,” he mũ. “Ëg krẽ jamĩ vỹ tỹ ãg krẽ tũ nĩ, kỹ ãg tóg kasor mỹ fón tũ nĩgtĩ,” he tóg.

²⁷ Kỹ fi tóg: “hỹ, hã ra kasor sĩ tóg ãmĩ vár ko tĩ,” he mũ. “Hã kỹ inh mỹ ãmĩ vár nĩm, hã vỹ: inh kósin fi tỹ há' henh ke, he mũ,” he fi tóg.

²⁸ Kỹ tóg fi mỹ: “ã hã ne tóg inh ki rã há han'. Hã kỹ sóg ã mỹ han mũ,” he mũ. Ti tỹ tag tó kỹ fi kósin fi tóg há' he mũ, óra ãn hã kã.

Jesus tỹ ùn e ag tỹ há' he

²⁹ Kỹ *Jesus* tóg ãmã ãn tá kãkutẽ kỹ goj nig mág tỹ *Galiléia* ãn fyr jagma tĩ mũ. Kỹ tóg krĩ to tãpry kỹ tá nĩ mũ. ³⁰ Kỹ ùn tỹ hẽn ri ke ag vỹ tá junjun mũ, ùn

kagyga ag ke gé, ùn kãnhgrĩ ag ke gé, fag mré há. Ti ki ag tóg junjun mũ, kỹ tóg ag tý há' he kãn mũ. ³¹ Kỹ tóg vènh kar ên mý e tí. ùn vĩ vãnh ag tóg vĩ há nýtĩ, ùn kãnhgrĩ ag tóg mũ há nýtĩ, ùn kyvó ag tóg êvãnh há nýtĩ gé. Kỹ ag tóg Topê mý vĩ há han mũ sir.

Jesus tý ùn e ù jên mãn
(Mc 8.1-10)

³² Kỹ *Jesus* tóg ti mré mũ tí ag jé prêr mũ. Kỹ tóg ag mý: “inh mý ag tóg jagtar nýtĩ, ùn e tag ag,” he mũ. “Kurã tâgtũ han ag tóg huri êg mré. Hã ra ag tóg ver vèjên vég tũ nĩ. Kỹ tóg sý ag jêg tũ ra ag jêgnê jãvãnh tí, ag jamã ra. Ag mũn kỹ ù ag hỹn kãgter ke mũ, kókĩnkĩr kỹ,” he tóg.

³³ Kỹ ti mré mũ tí ag tóg ti mý: “ki tóg êmã tũ nĩ, ki tóg ga kórég nĩ,” he mũ. “Êg hỹn hê tá vèjên venh mũ, êg tý ùn e tag ag jên jé?” he ag tóg ti mý.

³⁴ Kỹ *Jesus* tóg ag mý: “êmĩ tý hê ri ke vỹ ki nýtĩ ge?” he mũ. Kỹ ag tóg: “ũ tý 7 (ke) vê, kãkufár pipir ke gé,” he mũ.

³⁵ Kỹ tóg ùn e ên ag mý: “nĩgnĩ ra, ga kri,” he mũ. ³⁶ Kỹ tóg êmĩ tý 7 (ke) mäg mũ, pirã mré, kỹ tóg to Topê mré vĩ mũ. Kỹ tóg vènh kãkugpäg mũ, êmĩ tí. Kỹ tóg ti mré mũ tí ag mý vin mũ, ag tý vènh e ên ag mý kãnhkrén jé. ³⁷ Kỹ ag tóg ko kãn mũ, funfór ag tóg mũ, hã ra tóg kén mũ. Kre tý 7 (ke) fãn tóg mũ sir, *Jesus* mré mũ tí ag tý génh kỹ. ³⁸ Û tý ko mũ ag vỹ tý ù tý 4 mil (ke) nýtĩ, ag tãvĩ, ùn týtã mré tó tũ, ag krê mré tó tũ. Hã ra fag tóg tá e nýtĩ gé.

³⁹ Kỹ *Jesus* tóg ag jêgnêg mũ, ag jên kar kỹ, ag jamã ra. Kỹ tóg *canoa* ki rã mũ sir, êmã tý *Magadã* tá ga ra tĩg jé, ti mré mũ tí ag mré.

16

Ag tý Jesus mý milagre to vĩ
(Mc 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Kỹ pã'i ù ag tóg *Jesus* tá junjun mũ. Ag tý ón kỹ ti ki jêmê sór vê, ag tý kar kỹ ti kato vĩ jé. Kỹ ag tóg ti mý *milagre* to vĩ mũ. Ag tý ti jykre to: “Topê jykre mý vỹ?” he sór vê. ² Hã ra *Jesus* tóg ag mý: “ta to jykrén há ãjag nýtĩ, êmé to ke gé,” he mũ. “Rãkãnh kỹ ãjag tóg kãnhkã ki êvãnh tí. Rãren kỹ ãjag tóg: “êmãn ke vê,” he tí. ³ Kỹ ãjag tóg kusãg ki kãnhkã ki êvãnh tí gé. Kãnhkã pũr kỹ ãjag tóg sir: “ta vỹ kutênh mũ, kãnhkã vỹ pũr mũ” he tí. Tó há han ãjag tóg tí, rãre ve kỹ, kãnhkã pũr ve kỹ ke gé. Hã ra ãjag tóg inh ki kagtĩg nýtĩ, ãjag tý sý nén han mũ vég mũ ra. Hã kỹ ãjag tóg: “Topê jykre mý vỹ?” he tí. ⁴ Kórég ãjag nýtĩ, ãjag tý Topê ki ge jãvãnh nýtĩn kỹ. Ûri ke kar vỹ kórég nýtĩ gé, ãjag ri ke. *Milagre* venh ke tũ ãjag tóg nĩ. Vãsý Topê vĩ tó tí ù tóg nĩgtĩ, hã vỹ: *Jonas*, he mũ. *Jonas* tý nén ve ja ên ri ke hã ve jé ãjag tóg ke mũ, ùri,” he tóg, *Jesus* tí. Kỹ tóg ag ré kỹ tí mũ sir.

Fermento kãme ù
(Mc 8.14-21)

⁵ Kỹ tóg ti mré mũ tí ag mré tí mũ, goj nig mág kafã ù ra. Tá junjun kỹ ag tóg êmĩ to jykrén mũ sir. Kã jatun kỹ ag tóg mũ ja nĩ. ⁶ Kỹ *Jesus* tóg tag to ag kãnhrãn mũ. “*Fariseu* mré *Saduceu* ag tý *fermento* há kamêg nĩ,” he tóg mũ.

⁷ Kỹ ag tóg jagnê mý: “ti tý êg tý êmĩ mäg tũ ên tó hỹn,” he mũ.

⁸ Hã ra *Jesus* tóg ki kãnhró nĩ, kỹ tóg ag mý: “inh ki ge há han tũ ãjag tóg nĩ ver. Hã kỹ ãjag tóg jagnê mý: “êmĩ tũ mý’,” he mũ. ⁹ Ver tóg ãjag tý to jykrén tũ tí. Êmĩ tý 5 (ke) ên mĩ êkrén nĩ. Û tý 5 mil (ke) ag tóg ko kãn, hã ra tóg kén, ag kar tý ko mũ ra. Ti ke hỹn kěj tý hê ri ke fãn?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mý tó mũ sir.

¹⁰ Kÿ tóg ag mÿ: “jo ãmĩ tÿ 7 (ke) ãn ti, ù tÿ 4 mil (ke) ag vÿ kó, hã ra tóg kén mÿ gé, ag kar tÿ ko mÿ ra. Ti ke hÿn kěj tÿ hẽ ri ke fãn?” he tóg. Kÿ ag tóg ti mÿ tó mÿ gé sir. ¹¹ Kÿ tóg ag mÿ: “kÿ inh ví to jykrén nĩ,” he mÿ. “Ëmĩ tó tũ sóg nĩ. *Fermento* pẽ tó tũ sóg nĩ gé. To jykrén há han nĩ, ha mẽ. *Fariseu* mré *Saduceu* ag tÿ *fermento* há kamẽg nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

¹² Kÿ ag tóg vãhã to jykrén há han mÿ sir. Ti tÿ *fermento* pẽ tó pijé!. Ti tÿ *Fariseu* mré *Saduceu* ag jykre tó ja vẽ. Ag jykre régre nÿtĩ hã to tóg: “ẽn kamẽg nĩ,” he ja nĩ, *Jesus* ti.

Pedro tÿ Jesus kãmén
(*Mc 8.27-30; Lc 9.18-21*)

¹³ Kÿ *Jesus* tóg ãmã tÿ *Cesaréia Filipe* ra tĩ mÿ. Kÿ tóg ag mÿ: “tÿ sóg ãprã ke fi kósin nĩ. Kÿ ag iso hẽ ri ke tĩ?” he mÿ.

¹⁴ Kÿ ag tóg ti mÿ. “ù ag tóg ã to: “*João Batista* vẽ,” he tĩ. Jãvo ù ag tóg: *Elias* vẽ, he tĩ. Jãvo ù ag tóg: *Jeremias* vẽ, he tĩ gé, jãvo ù ag tóg: Topẽ ví tó tũ ù vẽ, he tĩ gé,” he mÿ.

¹⁵ Kÿ tóg ag mÿ: “ag jãvo ãjag hẽ ri ke tĩ, iso?” he mÿ.

¹⁶ Kÿ *Simão Pedro* tóg ti mÿ: “tÿ ã *Cristo* nĩ. Topẽ kósin vÿ tÿ ã nĩ. Ûn rĩr nĩ ãn kósin vÿ tÿ ã nĩ,” he mÿ.

¹⁷ Kÿ *Jesus* tóg ti mÿ: “*Simão*, *João* kósin!,” he mÿ. “Ëprã ke tÿ ã mÿ tó pijé!, inh jóg tÿ kanhkã tá nĩ ãn tÿ ã mÿ tó vẽ. Hã kÿ tóg ã ve há han mÿ, Topẽ ti,” he tóg. ¹⁸ “Ha mẽ, tÿ ã *Pedro* nĩ, hã vÿ: pó, he mÿ. Pó tag kri sóg isũ han mÿ, tÿ ãn ri ke ãn, hã vÿ: “ã tÿ ag mÿ inh ví tó tũgrĩn ag tóg inh ki genh ke mÿ,” he mÿ. Kÿ ù tÿ inh ki ge kÿ nÿtĩ ag vÿ tÿ Topẽ ãn ri ke nÿtĩ. Ag fãr tÿ tũ! he mÿ ra ag tóg rĩnrĩr mãn ke mÿ. Tũ! henh ke tũ ag tóg nĩ. ¹⁹ Ëprã ke ag vÿ kanhkã ra mũnh ke mÿ, ã ví ki. ã hã mÿ sóg ti nón jafã finh ke mÿ sir, save ti. Kÿ ã tÿ ù mÿ: “kanhkã ra tĩg jé ã tóg ke mÿ,” hen kÿ tóg ra tĩg mÿ. Kÿ ã tÿ ù mÿ: “kanhkã ra tĩg ke tũ ã nĩ,” hen kÿ tóg ra tĩg ke tũ nĩ,” he tóg, *Pedro* mÿ.

²⁰ Kÿ tóg ti mré mÿ tĩ ag tÿ ti kãmén kamẽg mÿ ver. “Ker ù mÿ sÿ tÿ *Cristo* nĩ tó hẽ!” he tóg mÿ ag mÿ.

Jesus tÿ ti ter ke tó vén
(*Mc 8.31-9.1; Lc 9.22-27*)

²¹ Kÿ tóg komẽr hã ti mré mÿ tĩ ag mÿ ti jagtar ke kãmén mÿ. “Kãnhmar sóg *Jerusalém* ra tĩg mÿ ha,” he tóg. “Tá sóg hã ra jagtar ke mÿ. Kófa ag vÿ iso kórég nÿtĩnh mÿ, ha vem nĩ, Topẽ tó to pã! ag, Topẽ ví to ãg kanhrãn tĩ ag ke gé. Ag tÿ isén ke vẽ, hã ra sóg kurã tãgtũ ki rĩr mãn ke mÿ,” he tóg, *Jesus* ti.

²² Kÿ *Pedro* tóg ti pin kÿ ti mÿ: “*Senhor*, Topẽ jé ã jy nĩgãn, ã tÿ ã jagtar ke tag vэг tũ nĩ jé,” he mÿ.

²³ Hã ra *Jesus* tóg vêsÿjãm ãvãnh kÿ ti mÿ ví tar han mÿ sir, ti to jũ kÿ. “Kutĩg, *Satanás*,” he tóg, *Pedro* mÿ. “Isÿ Topẽ ví mranh han sór ã tóg mÿ. ã pijé Topẽ jykre tó mÿ. Ëprã ke jykre vẽ, ã tÿ inh mÿ nén tó mÿ tag ti,” he tóg.

²⁴ Kÿ tóg ti mré mÿ tĩ ag mÿ: “ãjag tÿ inh mré kãmũ kÿ tóg há tĩnh mÿ,” he mãn mÿ. “Kÿ ãjag jykre tovãnh nĩ, ãjag tÿ isũ hã han jé. Ha vẽ, ag tÿ inh krunh tÿ ãn kri fi kÿ sóg tĩg ke mÿ, ag tÿ to isa kÿ isén jé, ha vem nĩ. Vẽnh nenh ke tũ sóg nĩ. Isÿ tag han ri ke han nĩ, ãjag tÿ inh mré mÿ sór kÿ,” he tóg. ²⁵ “ãjag tÿ ãjag jykre hã han kÿ ãjag tóg nũgme ki vár ke mÿ. Jãvo ãjag tÿ isugrĩn ãjag jykre tovãnh kÿ ãjag krenkren ke mÿ, ãjag kãgter ke mÿ hã ra. ²⁶ Hẽn ri ke mũn ãjag hÿn ãprã nén ù há kar ve sór mÿ, hã ra ãjag kuprĩg vÿ vãfor ke mÿ. Kÿ tóg kórég

nỹ. Ęg tỹ ne tỹ Ęg kuprĩg kajãm ke tóg tũ tĩ, Ęg tỹ ti ve mãn jé,” he tóg. ²⁷ “Tỹ sóg Ęprã ke fi kósın nĩ. Kãtĩg mãn jé sóg ke mũ, kanhkã tá, isỹ jęgnę jafã ag mré, inh jóg tỹ isỹ ũn mág han kỹ. Kỹ sóg vęnh kar mỹ ag tỹ nęn han ja Ęn kajãm ke mũ. ²⁸ Ha vé, ki hã sóg tóg mũ. Ājag kã mĩ ũ ag tóg Topę tỹ tỹ Ęg pã'i nĩ venh ke mũ, ag ter ke to hã, tag ki Ęg mré nỹtĩ ũ ag. Ęprã ke fi kósın Ęn ve jé ag tóg ke mũ, ti tỹ tỹ pã'i nĩ ti. Inh hã vē,” he tóg, *Jesus* ti.

17

Jesus tỹ Moisés mré Elias mré vęmęn
(*Mc 9.2-13; Lc 9.28-36*)

¹ Kar kurã tỹ 6 tũg kỹ *Jesus* tóg ag mỹ: “mũ nỹ, vyr mỹ,” he mũ. *Pedro* mỹ tóg ke mũ. *Tiago* mỹ ke gé, ti jãvy tỹ *João* mỹ ke gé. Ag hã mré tóg tĩ mũ, pãnónh ra. ² Kỹ tóg ag jo vęnh ve ũ han mũ sir, kỹ ti kakã tóg kókov nĩ. Rã ri ke tóg nĩ, ti kakã ti. Ti kur vỹ kópręj nĩ gé, jęngrę ri ke. ³ Kỹ vãhã *Moisés* tóg ag mỹ vęnh ven mũ sir, *Elias* ti ke gé. *Jesus* mré ag tóg vęmęn mũ. ⁴ Kỹ *Pedro* tóg *Jesus* mỹ: “*Senhor*,” he mũ. “Tag ki tóg sér tĩ,” he tóg. “Ęg mỹ pãjóg tãgtũ han mũ', ã mỹ', *Moisés* mỹ', *Elias* mỹ ke gé'?” he tóg.

⁵ *Pedro* tỹ ver vęmęn ję ra kanhkã góg kókov tóg ag kri rũm ke mũ. Kỹ vãhã vęnh vĩ tóg mẽ há tĩ', kanhkã góg Ęn kã tá, kỹ tóg: “inh kósın pir hã vē,” he mũ. “Ti vĩ jęmę ra,” he tóg, Topę ti.

⁶ Kỹ *Jesus* mré mũ tĩ ag tóg męg mũ, kỹ tóg ag mỹ e tĩ. Kỹ ag tóg mũgmũg ke mũ sir. ⁷ Kỹ *Jesus* tóg ag to kãtĩg kỹ ag męg mũ sir, ti nĩgę tỹ, kỹ tóg ag mỹ: “nĩgnĩ ra, mũmęg tũg nĩ,” he mũ.

⁸ Kỹ ag tóg mĩ Ęvãnh mũ, hã ra ag tóg *Jesus* hã vég mũ. Ti mré vęmęn mũ ag ve mãn tũ ag tóg nĩ, kanhkã tá kãmũ mũ Ęn ag.

⁹ Kỹ ag tóg pãnónh tá kãre mũ sir. Ag mũn kỹ *Jesus* tóg ag mỹ: “ker ũ mỹ tóg hę', ãjag tỹ ũri nęn vég mũ tag ti. Isỹ iser ja tá vỹn ke kar hã kãmęn nĩ,” he mũ.

¹⁰ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “hã ra Topę vĩ to Ęg kanhrãn tĩ ag tóg *Elias* tóg tĩ,” he mũ. “Kãtĩg jé tóg ke mũ nęji, *Cristo* kãtĩg ke to hã, *Elias* ti. Hã mỹ'?” he ag tóg mũ.

¹¹ Kỹ tóg ag mỹ: “hỹ,” he mũ. “Kãtĩg jé tóg ke mũ mỹr, nęn kar han mãn jé.

¹² Ha mẽ, kãtĩg ti huri. Hã ra ag tóg ti ki kagtĩg ja nỹtĩgtĩ. Hã kỹ ag tóg ti vóg kónãn ja nĩgtĩ. Hã ra Ęprã ke fi kósın Ęn tóg ag tũgrĩn jagtar ke mũ gé, ag tỹ inh vóg kónãn ken kỹ,” he tóg.

¹³ Kỹ ag tóg vãhã to jykręn mũ. “*João Batista* to ke ja vē, Ęg kygpęg tĩ Ęn to, hã vỹ: *Elias*, he mũ, ti tỹ tỹ *Elias* Ęn ri ke ja nĩn kỹ,” he ag tóg mũ sir, ti mré mũ tĩ ag.

Jesus tỹ kyrũ tỹ há' he
(*Mc 9.14-29; Lc 9.37-43a*)

¹⁴ Kỹ ag tóg vęnh e Ęn tá junjun mũ sir. Kỹ ag kã mĩ ke ũ tóg, *Jesus* to kãtĩ mũ. Ti kręm tóg grĩnh ke mũ, ti jakrĩ tỹ, kỹ tóg ti mỹ: ¹⁵ “*Senhor*,” he mũ. “Inh kósın jagãgtãn nĩ. Ter tĩ han tĩ tóg nĩgtĩ, to tóg jagtar tĩ. Kejęn tóg pĩ ki kutę tĩ, ter tĩ Ęn han kỹ, kejęn tóg goj ki kutę tĩ gé. ¹⁶ Kỹ sóg ã mré mũ tĩ ag mỹ ti ven ja nĩgtĩ, ag tỹ ti tỹ há' he jé, hã ra ag tóg ti tỹ hę ri ke ja tũ nĩ,” he tóg.

¹⁷ Kỹ *Jesus* tóg ti mỹ: “ã ne tóg inh ki rã há han ja tũ nĩ’,” he mũ. “Topę tóg ã mỹ krój nĩ ve nĩ, inh mỹ tóg e tĩ, sỹ ãjag to krónh kęnh ha mẽ tóg tĩ. Inh mỹ kyrũ pére kãtĩg,” he tóg.

¹⁸ Ag tŷ ti mré kāmũ ký *Jesus* tóg ti jagrê mŷ vŷ jũ han mũ sir, ti tŷ ti tovãnh jé. Ký tóg vêsŷmér ti ki kãkutê mũ sir, ký tóg há' he mũ vãhã, kyrũ ti.

¹⁹ Ký *Jesus* mré mũ tŷ ag tóg ti ki jêmê sór mũ. Vyr mŷ ag tóg *Jesus* mŷ: “ĕg ne tóg ti tŷ hê ri ke ja tũ nŷ,” he mũ. “Hê ri ken ký hŷn?” he ag tóg mũ.

²⁰ Ký tóg ag mŷ: “ãjag tŷ inh ki ge tũ nŷtŷ tugnŷn ke vê, ãjag tŷ inh vŷ kri fig tũ tugrŷn ke vê,” he mũ. “Ha mê, ãjag tŷ inh ki ge sŷ han ký nŷtŷ ra ãjag tóg pãnõnh tag mŷ: “ha tag ra tŷg,” he há nŷtŷnh mũ vê, ha mê. Ka tŷ *mostarda* fy vŷ sŷ tãvŷ nŷ. ãjag tŷ ka tŷ *mostarda* fy sŷ ĕn ri ke nŷtŷ ra tóg há tŷnh mũ vê. Ký ãjag tóg nĕn kar han há nŷtŷnh mũ vê, ãjag tŷ inh ki ge ký nŷtŷnh ký. ²¹ Hã ra vĕjagrĕ kórĕg tŷ ge kutĕm ke tóg jagy nŷ. Topĕ mrĕ ĕg tóg vŷnh ke mũ, ký ĕg tóg ti mrĕ vŷ ký vãkrenh ke mũ gé, nĕn ũ konh ke tũ ĕg tóg nŷ, ký tóg vãhã kutĕnh ke mũ, vĕjagrĕ kórĕg tŷ ge ti,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tŷ ti ter ke tó mãn
(*Mc 9.30-32; Lc 9.43b-45*)

²² Kejĕn ag tóg ga tŷ *Galilĕia* tá nŷtŷ. Ký *Jesus* tóg ag mŷ: “ĕprã ke fi kósŷn vŷ jagtar nŷnh mũ. Inh há vĕ,” he mãn mũ. “Ĕprã ke ag vŷ ag tŷ inh ki nĕn han sór mũ ĕn han ke mũ. ²³ Ag tŷ isĕn ke vĕ. Ag tŷ isĕn kar ký sóg hã ra rŷr mãn mũ, kurã tãgtũ tũg ký,” he tóg. Ag tŷ ti vŷ tag mĕ ký tóg ag mŷ e tãvŷ tŷ sir. Fe kaj ag tóg mũ sir, ti mrĕ mũ tŷ ag.

Jesus tŷ imposto kajãm

²⁴ Ký ag tóg mũ mãn ký ĕmã tŷ *Cafarnaum* tá junjun mũ sir. Ký *imposto* kaja mãg tŷ ag tóg *Pedro* mŷ vŷ mũ, Topĕ ĩn jĕ *imposto* mãg tŷ ag. *Imposto* ĕn kaja hã vŷ: jãnkamy rĕgre, he mũ. *Pedro* mŷ ag tóg: “ãjag *Senhor* mŷ kajãm tũ nŷgtŷ?” he mũ.

²⁵ Ký tóg ag mŷ: “vó, kajãm ti tŷ,” he mũ. Ký tóg ti ĩn tá jun mũ sir. Ti tŷ ver nĕn ũ tó tũ ra *Jesus* tóg ti mŷ: “*Simão*’, pã’i ag mŷ ã mŷ: “ha *imposto* kajãm,” he ja tũ nŷ?” he mũ. “Tag to jykrĕn, ha mĕ. Ĕprã pã’i ag mŷ ag krĕ mŷ: “kajãm nŷ,” he tŷ, ag mrĕ ke tũ ag mŷ, vó’?” he tóg. ²⁶ Ký *Pedro* tóg: “ag mrĕ ke tũ ag mŷ ag tóg: “kajãm nŷ,” he tŷ,” he mũ. Ký *Jesus* tóg: “hŷ, há vĕ,” he mũ. “Ký ĕg kajãm ke tũ nŷ vĕ. ²⁷ Hã ra ag tóg ĕg to jykrĕn kónãn sór mũ, ĕg tŷ tŷ Topĕ krĕ nŷtŷ ra. Ký ĕg hŷn tóg kajãm ke mũ. Hã ký pirã sygsam tŷg, nig ĕn tá. Ā tŷ ũn sam vĕn mũ ĕn jĕnky kã tá tugnŷm nŷ. Jãnkamy vŷ kã kã nŷ, ã tŷ ijo kajãm jĕ, vĕnh jo ke gé,” he tóg. Ký *Pedro* tóg tŷ mũ sir. Jãnkamy vĕg tóg mũ sir. Ký tóg tŷ *imposto* kajãm tŷ mũ.

18

Ũ tŷ ĕg kãfór nŷ
(*Mc 9.33-37; Lc 9.46-48*)

¹ Ký *Jesus* mrĕ mũ tŷ ag tóg ti mŷ: “kejĕn ĕg tóg Topĕ tŷ tŷ ĕg pã’i nŷ venh ke mũ. Ĕg tŷ ti ve ký ũ tŷ hĕ nŷ hŷn ĕg kãfór kar nŷnh mũ?” he mũ. ² Ký *Jesus* tóg gŷr ũ jĕ prĕr mũ, ký tóg ag kaju kã ti fĕg mũ. ³ Ký tóg: “gŷr tag ri ke han nŷ, ãjag tŷ Topĕ tŷ tŷ ĕg pã’i nŷ ve sór ký. Ke tũ nŷ mũ ra ãjag tóg venh ke tũ nŷ. Hã ký ãjag jykre tovãnh nŷ, gŷr jykre han jĕ,” he mũ. ⁴ “Gŷr pijĕ ũn sanh kãfór nŷ sór tŷ. Hã ký jagnĕ kãfór nŷ sór tũg nŷ. Ũn sŷ vŷ tŷ inh nŷ, gŷr ri ke, hem nŷ, ãjag tŷ kar ký tŷ ũn mãg nŷtŷ jĕ, Topĕ tŷ tŷ ĕg pã’i nŷn ký. ⁵ ãjag hã vŷ tŷ inh mrĕ ke nŷtŷ. ãjag tŷ isugrŷn gŷr tag to há nŷtŷnh ký ãjag tóg, iso há nŷtŷ gé,” he tóg, *Jesus* ti.

Inferno ki kutē tỹ jagy pẽ nĩ
(Mc 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ “Ũn sĩ tag tóg inh ki rã ký jẽ. Hã ra ù tóg kejẽn ti tỹ isovãnh han sór mũ. Ĕn jykre vỹ kórég tãvĩ nĩ. Ũ tỹ pó mág tỹ ĩn nunh to sa ký, goj nig mág ki ti fón ký tóg há nỹnh mũ vẽ, ti tỹ goj ki ter jé. Jagy tãvĩ tóg nĩ,” he tóg. ⁷ “Topẽ vỹ ĩn vóg kónãnh pẽ han ke mũ. Ũ tỹ hẽn ri ke ag tóg ag krĩn kónãnh tĩ. Hã ra ag tóg to jagtã tãvĩ han ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg.

⁸ “Ă tỹ nén ù vóg ký Topẽ vỹ mranh ký ă nĩgnó kym nĩ. Ă tỹ hẽ kã tá tũg ký Topẽ vỹ mranh ký ă pẽn kym nĩ, ă tỹ ke mãn tũ nĩ jé. Jagy ti nĩ, ă nĩgnó pir nĩ ti, ă tũg vãnh ti ke gé. Hã ra ă tỹ nĩgnó régre ra, pẽn régre ra nũgme ki kutẽ ký tóg jagy kãfór nĩ,” he tóg. ⁹ “Ă tỹ nén ù ki vẽ tĩ ký Topẽ vỹ mranh ký ă kanẽ ù nám nĩ, ă tỹ ke mãn tũ nĩ jé. Jagy ti nĩ, ă kyvó nĩ ti. Ă tỹ hã ra kanẽ régre ra nũgme ki kutẽ ký tóg jagy kãfór nĩ. Ă tỹ rĩr krỹg ja tũ ĩn ve ký tóg hã ra há tĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Carneiro vãfor kãme
(Lc 15.3-7)

¹⁰ “Hã ký gĩr to é he tũg nĩ. Ũ tỹ ag ki rĩr mũ ag vỹ kanhkã tá nỹtĩ, mỹr, ha mẽ. Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ù ag vẽ. Inh jóg mré ag tóg nỹtĩ, ti vég ag tóg nỹtĩ. ¹¹ Tỹ sóg ẽprã ke fi kósĩn nĩ. Ũn vãgfor mũ ĩn ag krenkren han hã jé sóg jun ja nĩ, mỹr, ha mẽ,” he tóg.

¹² “Tag to jykren mũ. Ũ tóg *carneiro* tỹ 100 tỹ mẽg nĩ. Hã ra kejẽn ti mẽg pir tóg vãfor mũ. Ký tóg ti mẽg ĩn ag ré ký ùn pir ĩn jãvãnh tĩ mũ sir. ¹³ Vãhã tóg ti vég mũ sir. Ký tóg ti mỹ sër pẽ tĩ sir, ha mẽ. Ti mẽg e ĩn ag tóg ti mỹ há nỹtĩ, ù tỹ 99 ĩn. Hã ra tóg ti tỹ ùn pir ĩn ve mãn ký ti mỹ há tãvĩ tĩ sir, ùn e ĩn tỹ ti mỹ há nỹtĩ kãfór. ¹⁴ Hã ký tóg Topẽ mỹ kórég nĩ, ùn sĩ pir vãfor ký, ti kren tũ nĩn ký, gĩr sĩ pir mỹr. Topẽ pijé tag to há nĩ, inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ĩn ti,” he tóg, *Jesus* ti.

Ĕg mré ke ù tỹ Topẽ vỹ mranh

¹⁵ “Kejẽn ă régre vỹ Topẽ vỹ mranh mũ. Ký ti venh tũg nĩ, ă tỹ ti mré vēmén jé, to. Vyr mỹ ti mré vēmén vén nĩ. Hẽn ri ke mũn tóg ă vỹ jēmẽnh mũ, ký ă tóg ti kren han mũ sir. ¹⁶ Ti tỹ ă vỹ jēmẽ sór tũ nĩn ký ù mỹ: “inh mré ti jyvẽn tũg,” hem nĩ, ùn pir mỹ, ke tũ nĩ ký ùn régre ag mỹ. Ký ti mré vēmén mãn nĩ, ag rĩnve, ag tỹ ă tỹ ti mré vỹ mẽ jé. ¹⁷ Ti tỹ ăjag vỹ jēmẽ sór tũ nĩn ký venh kar mỹ tóm nĩ sir, ăjag mré ke kar ag mỹ, fag mỹ ke gé. Ti tỹ venh kar vỹ mẽ sór tũ nĩn ký ti mré vỹ mãn tũg nĩ sir. “Topẽ vỹ ki kagtũg ti nĩ, fóg kórég ag ri ke ti nĩ,” hem nĩ ti to. “Topẽ vỹ mranh sór ti mũ, *governo* mỹ jãnkamy mãg tĩ ag ri ke,” hem nĩ ti to. ¹⁸ Ki hã sóg tó mũ, hã ký sóg ke mũ, ha mẽ. ăjag tỹ tag ki ù mỹ: “kanhkã venh ke tũ ă tóg nĩ,” hen ký tóg venh ke tũ nĩ. Jãvo ăjag tỹ ù mỹ: “kanhkã ve jé ă tóg ke mũ,” hen ký tóg venh ke mũ,” he tóg.

¹⁹ “Ha mẽ, sỹ ăjag mỹ nén tónh ke mũ ti. Kejẽn ăjag kã mĩ ùn régre ag tóg nén ù to jykren mũ, ag tỹ Topẽ mỹ nén ù to vỹ jé. Ký ag tóg ti mỹ to vỹ mũ sir. Ký inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ tóg ag mỹ han ke mũ, ag tỹ nén to vỹ mũ ĩn ti, fag mỹ ke gé,” he tóg. ²⁰ “Kejẽn ăjag kã mĩ ùn régre ag vỹ iso vēmén ke mũ, kejẽn ùn tãgtũ ag. Inh jiji tó jé ag tóg venh mãn ke mũ, fag ke gé. Ký sóg ag mré nĩ nĩ sir, fag ke gé, ag tỹ inh vég tũ ra. Hã ký Topẽ tóg ag mỹ han ke mũ,” he tóg.

Ũ camarada kórég kãme

²¹ Kŷ *Pedro* tóg ti to kätĩg kŷ ti mŷ: “*Senhor,*” he mŷ. “Kejĕn inh régre tóg vĕjykre pāno han ja nĩnh mŷ. Kŷ inh mŷ ti mŷ vĕnh pāte fón e han mŷ? Vĕnh pāte fón tŷ ħē ri ke nŷ ħŷn há nĩnh mŷ? Ke tŷ 7 mŷ há nĩ?” he tóg, *Pedro* ti.

²² Kŷ *Jesus* tóg ti mŷ: “vó,” he mŷ. “Vĕnh pāte fón tŷ 7 (ke) vŷ pir nĩ,” he tóg. “Vĕnh pāte fón tŷ 70 tŷ 7 (ke) vŷ pāgsĩ nĩ,” he tóg. ²³ “Ha vé, ũ tŷ kanhkā tá nĩ ĕn tŷ tŷ ĕg pā'i nĩnh ke vŷ tag ri ke nĩ, ha mĕ. Pā'i mág ri ke ti nĩ. *Camarada* e ti nĩ. Kŷ tóg kejĕn ag tŷ ve sór mŷ, ag tŷ ti mŷ név ti. ²⁴ Kŷ tóg vég mŷ. Hā ra ti *camarada* ũ tóg ti mŷ név mág jĕ, ħā vŷ: 10 mil (ke), he mŷ. ²⁵ Hā ra ti tŷ ne tŷ kajām ke tóg tŷ tŷ, kŷ ti *patrão* vŷ ti fón sór mŷ, jānkamy to, ti prŷ fi ke gé, ti krĕ ke gé, ti tŷ kar mŷr, ti tŷ ti kaja tŷ ti név kajām jĕ. ²⁶ Hā ra tóg ti mŷ jagy tŷ, kŷ tóg ti krĕm ti jakrĩ tŷ jĕ mŷ. Ti krĕm grĩnh ke kŷ tóg ti mŷ: “*Senhor,* ver isovānh sĩ han, kajām jĕ sóg ke mŷ ha, vāhā,” he mŷ.

²⁷ Kŷ ti *patrão* tóg ti jagāgtān mŷ sir, kŷ tóg ti tovānh mŷ. Ti mŷ tóg ti név tŷ tŷ' he mŷ. “Ha tĩg, jatun mŷ,” he tóg mŷ sir. ²⁸ Kŷ ti *camarada* ĕn tóg ti mŷ sir. Kŷ tóg ti mrĕ *camarada* ũ vég mŷ sir. Ti mŷ tóg név sĩ jĕ, jānkamy pir mŷr. Kŷ tóg ti kāgmĩg mŷ sir. Ti nunh kāgũg tóg mŷ, kŷ tóg ti mŷ: “inh mŷ kajām, ā név ti,” he mŷ, ũn név mág ja ĕn ti, ũ tŷ ti mŷ név sĩ ĕn mŷ.

²⁹ Kŷ tóg ti krĕm grĩnh ke kŷ ti jakrĩ tŷ jĕ mŷ. Kŷ tóg ti mŷ: “ver isovānh, vāhā sóg kajām kān ke mŷ ha,” he mŷ.

³⁰ Hā ra tóg mĕ jāvānh nĩ. Kŷ tóg vēse ja kā tá ti fón mŷ sir, ti tŷ ti mŷ kajām jĕ. ³¹ Hā ra ti mrĕ *camarada* ũ ag vŷ vég mŷ, kŷ tóg ag mŷ e tŷ. Kŷ ag tóg ag *patrão* mŷ tó kān mŷ sir, ti tŷ nĕn han mŷ ti. ³² Kŷ ti *patrão* tóg ti jĕ prĕr mŷ sir. Kŷ tóg ti to jŷ mŷ. “Vĕjykre kórĕg pĕ han ā. Ā név mág tŷ sóg tŷ' he vē, ā tŷ inh mŷ to vĩn kŷ. ³³ Kŷ ā tŷ ā mrĕ *camarada* ĕn jagāgtān ke vē vē, isŷ ā jagāgtān ri ke,” he tóg. ³⁴ Kŷ tóg ti to jŷ mág han kŷ ti ség mŷ. Ag mŷ tóg: “ha ti vóg kónān,” he mŷ gé, ti tŷ ti *patrão* mŷ kajām kān jĕ, ti név mág ĕn ti,” he tóg, *Jesus* ti.

³⁵ “Hā han jĕ tóg ke mŷ, inh jóg tŷ kanhkā tá nĩ ti, ājag tŷ ājag régre ag mŷ vĕnh pāte fón pĕ han sór tŷ nĩn kŷ, ag tŷ kygnĕ ja ti,” he tóg.

19

Ĕg tŷ ĕg prŷ fón ke tŷ (Mc 10.1-12)

¹ Kŷ *Jesus* tóg ag mŷ tó kān ja nĩ, ti tŷ nĕn tó sór mŷ ti. Kŷ tóg *Galiléia* tá kākutĕ kŷ goj tŷ *Jordão* māra tŷ mŷ sir. *Israel* ag jamā ũ vē gé. ² Kŷ ũn e ag tóg ti nón mŷ mŷ. Kŷ tóg tá ag kytāg kān mŷ sir.

³ Kŷ pā'i ag tóg ti tá junjun mŷ gé sir. Ag tŷ ón kŷ ti vĩ mĕ sór vē, vĕnh prŷ fón ke to. Kŷ ag tóg ti mŷ: “mŷ ĕg tŷ nĕn ũ ũ to ĕg prŷ fag fón jĕ há nĩ?” he mŷ.

⁴⁻⁵ Kŷ tóg ag mŷ: “Topĕ vĩ rá ki vem nĩ,” he mŷ. “Ki tóg rán kŷ nĩ, Topĕ tŷ nĕn han mŷ ti. Ti tŷ nĕn kar han ve ki tóg ti mrĕ fi han. Hā kŷ tóg tag tó mŷ, ha mĕ. “Hā kŷ ũn grĕ tóg ti prŷ fi to ti panh tovānh kŷ tĩg mŷ, ti mŷnh fi tovānh kŷ ke gé. Ti prŷ fi mrĕ tóg tĩnh mŷ. Fi mrĕ tóg tŷ ũn pir nĩ sir, ti prŷ fi mrĕ,” he tóg, Topĕ ti. ⁶ Hā kŷ fag tóg tŷ ũn pir nŷtĩ. Fag pijĕ tŷ ũn régre nŷtĩ'. Hā kŷ fag tŷ vĕnh kápām tũg nĩ. Topĕ tŷ fag tŷ ũn pir han vē mŷr,” he tóg.

⁷ Kŷ ag tóg ti mŷ ke mán mŷ. “Hā ra *Moisés* tóg ĕg mŷ: “fi mŷ vĕnh rá nĩm kar kŷ fi fón nĩ,” he ja nĩ. Ti tŷ ne jĕ ĕg mŷ tag tó ja ĕg?” he ag tóg.

⁸ Kŷ tóg ag mŷ: “ħŷ,” he mŷ. “Tag tó ja ti nĩ, ājag mŷ, ājag tŷ to jykrĕn sór tŷ nŷtĩn kŷ. Hā kŷ tóg ājag mŷ: “ha fi fón ge,” he ja nĩ. Hā ra Topĕ tóg tag han ja tŷ nĩ, ti tŷ nĕn kar han ve ki. ⁹ Hā kŷ sóg ājag mŷ ke mŷ. Ājag tŷ ājag prŷ fi fón

ký ù fi tý prüg mǎn ký ājag prũ tü fi vē sir, ha mẽ. Ājag tý fi tý ù mré nỹ tugrĩn fi fón ký tag hǎ ne pǎgsĩ nỹ,” he tóg, *Jesus* ti.

¹⁰ Ký tóg ti mré mũ tí ag mỹ e tí, ti vĩ tag, hǎ ký ag tóg ti mỹ: “ǎ tý ge ký tóg tý ù nỹ, ěg prüg ký,” he mũ. “Ěg tý ěg prũ fi fón sór mũ ra fi fón tü nĩn ký tóg vẽn mỹ nỹ, ký ěg hỹn prüg sór ke tü nĩ,” he ag tóg.

¹¹ Ký tóg ag mỹ: “ũn pipir ag tóg tag han ke mũ,” he mũ. “Topě tóg ù ag mỹ: ha prüg tũg, henh ke mũ, ěn ag hǎ vỹ prüg ke tü nĩ. ¹² Û ag tóg kurĩ nỹti, ag mur mũ kǎ. Ký ù ag tóg kurĩ nỹti gé, ag tý ag grǎfy kym ký. Ký ù ag tóg kurĩ ri ke nỹti gé, ag tý Topě to jykrén ký, ag tý ù tý kanhkǎ tá nĩ ěn tugrĩn prüg sór tü nỹtĩn ký. Û tý to jykrén mũ ěn jé to jykrén,” he tóg.

Jesus tý gĩr ag to há nĩ
(*Mc 10.13-16; Lc 18.15-17*)

¹³ Ký fag tóg gĩr tatĩ kǎmũ mũ, ti tý ti nĩgé tý ag mẽ jé, ti tý ag to Topě mré vĩ jé. Ký *Jesus* mré mũ tí ag tóg fag to jũ mũ. ¹⁴ Hǎ ra *Jesus* tóg ag mỹ: “vĩ tũg nĩ, gĩr ag mỹ. Gĩr fag tý iso kǎmũ kaměg tũg nĩ,” he mũ. “Û tý ge hǎ vỹ ù tý kanhkǎ tá nĩ ěn tý tý pǎ'i nĩ ěn krēm nỹti nĩ,” he tóg. ¹⁵ Ký tóg ag mēgmě kǎn mũ sir, ti nĩgé tý. Fag mēgmě kǎn kar ký tóg tá kǎkutě mũ sir.

Kyrũ riko kǎme
(*Mc 10.17-31; Lc 18.18-30*)

¹⁶ Hǎ ra vǎhǎ ù tóg ti tá jun ký ti mỹ: “*Senhor*, há ǎ tóg jě,” he mũ. “Sỹ inh rĩr krỹg ja tü venh há tóg tí. Isỹ ve jé inh hỹn vějykre há tý ne han ke mũ?” he tóg.

¹⁷ Ký *Jesus* tóg ti mỹ: “ǎ tý ne jé inh ki vějykre há jěmě sór ně?” he mũ. “Ûn pir tóg há nĩ, ha mẽ. Topě tý ěg jyvẽn ěn ki króm nĩ,” he tóg.

¹⁸ Ký tóg ti mỹ: “ti tý ěg jyvẽn tý hě ně?” he mũ. Ký *Jesus* tóg: “tag hǎ vē, ha mẽ: ù tén tũg nĩ, ǎ prũ tü fi mré nỹ tũg nĩ, nén ù pēju tũg nĩ, ù to ón tũg nĩ, ¹⁹ ǎ nỹ mré ǎ jóg kaměg nĩ, ǎ rėgre ki rĩr há han nĩ, ǎ tý vẽn ki rĩr há han ri ke han nĩ, ǎ rėgre kí,” he tóg.

²⁰ Ký kyrũ tóg: “tag kar ki sóg króm tí, ký ne nỹ hỹn ver inh mỹ tü tí?” he mũ. ²¹ Ký *Jesus* tóg: “ǎ tý vějykre há han sór ký ǎ tü vǎm kǎn tũg,” he mũ. “Kỹ ùn jagtar ag mỹ vin, jǎnkamy ti, ký ǎ tóg kanhkǎ tá tü mág nĩ sir. Kar kǎtũg nĩ, ǎ tý inh mré tũg jě,” he tóg. ²² Kyrũ ěn tý ti vĩ tag mẽ ký tóg fe kaj han ký tí mũ sir. Ti tü vỹ e nỹti, hǎ ký tóg ti mỹ vẽn mỹ tí.

²³ Ký *Jesus* tóg ti mré mũ tí ag mỹ: “sỹ ke há vē. Jagy pě ti nĩ, ùn riko tý Topě tý tý ěg pǎ'i nĩ venh ke ti,” he mũ. ²⁴ “Kǎvǎru pǎnĩ sór vỹ préj nor fĩn kutě tü nĩgtĩ mỹr. Ti tý fĩn kutě há nĩ ra tóg há tí vē, ùn riko tý Topě tý tý ěg pǎ'i nĩ venh ke ti,” he tóg.

²⁵ Ký tóg ti mré mũ tí ag mỹ e tí, ti vĩ tag. Ký ag tóg to kaně jur mũ. “Kỹ ù hỹn kren ke tü nĩ,” he ag tóg. ²⁶ Ký *Jesus* tóg ag ki ěvǎnh mũ, ký tóg ag mỹ: “ěprǎ ke ag vỹ vėsóg kí tá jun ke tü nĩ,” he mũ. “Topě hǎ tóg ājag tý tá jun han ki kanhró nĩ, ti tý nén ù kar tý hě ri ken há nĩn ký,” he tóg, *Jesus* ti.

²⁷ Ký *Pedro* tóg ti mỹ: “ha vé, nén kar ré ký ěg mũ mũ, ǎ mré. Tag to ěg hỹn ne venh ke mũ?” he mũ.

²⁸ Ký *Jesus* tóg: “sỹ ke há vē,” he mũ. “Inh mré ājag tóg mũ mũ. Tý sóg ěprǎ ke fi kósĩn nĩ. Kejẽn sóg inh nĩgia kri nĩnh mũ, isỹ vẽn kar jykre tugnỹm jé. Sĩnvĩ inh nĩnh mũ, kurǎ ěn kǎ. Ký ājag tóg ājag nĩgia kri nĩgnĩ ký nỹtĩnh mũ gé, nĩgia tý 12 (ke) kri, ājag tý *povo* tý *Israel* tý 12 (ke) ag jykre tugnỹm jé,” he tóg.

²⁹ “Jó ù tóg isugrĩn tí jamǎ ré ký tí mũ, ti kǎke, ti jǎvy, ti ve, ti panh, ti mỹnh, ti

jaþý ré ký tóg tí mü, inh jykre tugrîn. Ën vỹ tóg vënh kato ti tỹ ëþrá ré ký tĩg ja ãn e ri ke venh ke mü, tag ki, ëþrá. Ký tóg rĩr krỹg ja tũ ãn venh ke mü gé,” he tóg. ³⁰ “Jãvo tag ki ùn mág ù ag kãsir nỹtĩnh ke vë, tá tere ký, ký tag ki ùn kãsir ù ag tỹ tỹ ùn mág nỹtĩnh ke vë, tá tỹ pã'i nỹtĩnh ke vë,” he tóg, *Jesus* ti. Ti tỹ ag mỹ kanhkã jykre tó vë.

20

Uva ki rãnrãj tĩ ag

¹ Ký *Jesus* tóg ag mỹ: “Topë tỹ tỹ ëg pã'i nĩ vỹ *patrão* tỹ ti *camarada* jãvãnh ri ke nĩ,” he mü. “Kusã ki 6 *horas* ki tóg, ag jãvãnh tí mü, ag tỹ ti jakré tỹ *uva* ki rĩr jé. ² Ký tóg ù ag ve ký ag mré vënh rãnrãj kaja to jykrén mü, hã vỹ: jãnkamy pir, he mü, *por dia* kaja ti. Ký tóg ag mỹ: “ha ki rĩr müjëg,” he mü sir. ³ Ký ag tóg mü mü. Óra tãgtũ tũg ký, 9 *horas* ki tóg tĩg mãn mü, ù ag jãvãnh jé. Véké ag tóg ëmã kaju tá nỹtĩ. ⁴ Ký tóg ag mỹ: “inh mỹ inh jakré ki rĩr müjëg,” he mü gé. “Kajãm jé sóg ke mü,” he tóg. ⁵ Ký ag tóg mü mü.

Óra tãgtũ ù tũg ký, *meio dia* ki tóg ù ag jãvãnh tĩg mãn mü, kar ký tóg 3 *horas* ki tĩg mãn mü gé. Ag ve ký tóg ag mỹ ke mü gé, ký ag tóg mü mü gé, ti jakré ki rĩr jé. ⁶ Vãhã tóg rãkãnh mü sir. 5 *horas* ki tĩg mãn ký tóg ù ag vég mü gé, ký tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ne jé rãnrãj tũ nĩ nẽ?” he mü. “Kurã kar ki ãjag tóg tag ki nỹtĩ, ãjag rãnrãj tũ ra,” he tóg ag mỹ. ⁷ Ký ag tóg: “hã ra ù tóg ëg mỹ: ha inh rãnrãj han, he ja tũ nĩ,” he mü. Ký tóg: “ha inh jakré ki rĩr müjëg ge,” he mü sir. Ký ag tóg mü mü gé.

⁸ Rãké ra 6 *horas* ki *patrão* ãn tóg ti tũ ki rĩr tí mỹ: “ha ag jé prër,” he mü. “Ag mỹ ti kaja ti nĩm. Ûn tỹ rãkãnh ký kãmü mü ag mỹ nĩm vén, kar ký ù tỹ kusãg ki kãmü mü ag mỹ nĩm rén,” he tóg.

⁹ Ký ù tỹ rãkãnh ký junjun mü ag vỹ ag tũ kaja ti mãg mü, hã vỹ: jãnkamy pir, he mü. Ag rãnrãj sĩ ra ag tóg *por dia* kaja vég mü sir. ¹⁰ Ký ù tỹ kusãg ki rãnrãj mü ag tóg: “ti hỹn ëg mỹ ti kaja kãfór nĩm ke mü, ëg tỹ kurã kar ki rãnrãj ký,” he mü, to jykrén ký. Hã ra tóg ag mỹ jãnkamy pir ãn nĩm mü gé sir, *por dia* kaja ãn. ¹¹ Ký ag tóg ag *patrão* ti to jũ mü. ¹² Ký ag tóg ti mỹ: “kurã kar ki ëg tóg rãnrãj mỹr, to ëg ron, ti rỹ jagy ra ëg tóg to krónh ke ja tũ nĩ. Jãvo tag ag vỹ óra pir hã ki rãnrãj, hã ra ã tóg ag mỹ ëg kaja ri ke nĩm,” he ag tóg, ag *patrão* mỹ.

¹³ Ký tóg ag kã mĩ ù mỹ: “sỹ ã ki kygnë pijé!,” he mü. “Inh mré ã tóg jãnkamy pir to jykrén ja nĩ, hã ký sóg ã mỹ nĩm mü. ¹⁴ Ký ã tũ mãn ký tĩg. Hã ra sóg ag mỹ nĩm sór mü gé, sỹ ã mỹ nĩm ja ãn ri ke. ¹⁵ Isũ vë mỹr, jãnkamy ti, ký sóg sỹ tỹ nën han sór mü ãn han mü. Hã ra ã tóg jũ mü, isỹ ag mỹ vĩ há han to,” he tóg ti mỹ, *patrão* ti.

¹⁶ Hã ký ëgno tá kãmü mü ag vỹ ùn kãmü vén mü ag ri ke nỹtĩnh mü, tãþry ký, jãvo ùn kãmü vén mü ag vỹ ëgno tá kãmü mü ag ri ke nỹtĩnh mü gé,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tỹ ti ter ke tó mãn

(*Mc 10.32-34; Lc 18.31-34*)

¹⁷ Ký *Jesus* tóg *Jerusalém* ra tí mü. Ký tóg vyrmỹ ù tỹ 12 (ke) ãn ag mré vëmén mü, ëþry jagma mũn ký. ¹⁸ “Ha vé,” he tóg. “*Jerusalém* ra ëg tóg mü mü. Ëþrá ke fi kósĩn ãn vỹ jagtar ke mü. Inh hã vë. Topë tũ to pã'i ag tóg ag tỹ isỹ nën han sór mü ãn han ke mü, Topë vĩ to ëg kanhrãn tí ag ke gé. Ag tỹ iso: “ter jé tóg ke mü,” henh ke vë. ¹⁹ Ký ag tóg fóg ag mỹ inh fëg ke mü sir, ãn ag tỹ iso é

he jé, ag t̄y inh mr̄anmr̄an jé, ag t̄y ka to isa jé. Kur̄ã tãgt̄ũ ki sóg hã ra r̄ir m̄an ke m̄ũ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ûn régre ag t̄y t̄y ùn mág n̄t̄ĩ sór
(*Mc 10.35-45*)

²⁰ K̄y *Zebedeu* kr̄e ag m̄ynh fi tóg *Jesus* venh kãt̄i m̄ũ, fi kr̄e ag mr̄e. K̄y fi tóg ti kr̄em m̄ũg ke m̄ũ. ²¹ K̄y tóg fi m̄y: “ã t̄y ne to v̄i sór n̄e?” he m̄ũ. K̄y fi tóg: “kej̄en ã tóg t̄y pã'i mág n̄inh m̄ũ, k̄y tóg inh kr̄e tag ag t̄y ã rã hã n̄t̄ĩnh há t̄i, ag t̄y ã mr̄e t̄y pã'i mág n̄t̄ĩ jé,” he m̄ũ.

²² K̄y *Jesus* tóg fi kr̄e ag m̄y: “ãjag t̄y n̄en to v̄i m̄ũ ki kaḡt̄ig ãjag tóg n̄t̄ĩ,” he m̄ũ. “Jagy ti n̄y. ãjag m̄y inh ri kén jagtar sór m̄ũ? ãjag m̄y tovãnh ke tũ n̄i?” he tóg. K̄y ag tóg ti m̄y: “h̄y, tovãnh ke tũ ãg n̄i,” he m̄ũ. ²³ K̄y tóg: “h̄y, jagtar jé ãjag tóg ke m̄ũ, inh ri kén,” he m̄ũ. “Hã ra isũ tũ v̄e, s̄y ãjag t̄y pã'i han ke ti. Top̄e t̄y ùn m̄y: “ha ti rã hã n̄t̄ĩ,” he m̄ũ ãn ag hã v̄y inh rã hã n̄t̄ĩnh ke m̄ũ,” he tóg, *Jesus* ti.

²⁴ Hã ra ù t̄y 10 ag tóg m̄eg m̄ũ, ùn régre ag t̄y *Jesus* m̄y tag to v̄i ja ti. K̄y ag tóg ag to jũ m̄ũ. ²⁵ Hã ra *Jesus* tóg ag jé pr̄er kãn k̄y ag m̄y: “fóg ag pã'i ag j̄ykre ki kanhró ãjag tóg n̄t̄ĩ,” he m̄ũ. “V̄enh kar j̄egn̄eg ag tóg t̄i m̄y, k̄y ag mág ag tóg v̄enh kar m̄y: “gem n̄i, ge tũg n̄i,” he t̄i, v̄i tar han k̄y. ²⁶ Ag ri ke han tũg n̄i. ãjag m̄y t̄y ùn mág n̄t̄ĩ sór m̄ũ? K̄y t̄y jagn̄e camarada ri ke n̄t̄ĩm n̄i, jagn̄e tũ ki r̄ir k̄y. ²⁷ ãjag m̄y t̄y pã'i n̄t̄ĩ sór m̄ũ? K̄y t̄y jagn̄e kr̄em ke n̄t̄ĩm n̄i, t̄y ùn kãsir n̄t̄ĩm n̄i. ²⁸ Hã k̄y sóg camarada tũ n̄i gé. S̄y t̄y camarada n̄i jé sóg kãt̄ig, s̄y ãjag mr̄e rãnhrã jé. Hã k̄y sóg v̄enh kar jagfy ter ke m̄ũ, s̄y ag krenkren han jé. T̄y sóg ãprã ke fi kósín n̄i,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus t̄y ùn kyvó ag t̄y há' he
(*Mc 10.46-52; Lc 18.35-43*)

²⁹ Hã ki ag tóg *Jerusalém* ra m̄ũ m̄ũ. Kej̄en ag tóg ãmã t̄y *Jericó* f̄in rãm k̄y tá pa m̄ũ, hã ra ù t̄y h̄en ri ke ag tóg *Jesus* nón m̄ũ m̄ũ. ³⁰ Hã ra ùn kyvó ag tóg ãp̄ry kri n̄ign̄i k̄y n̄t̄ĩ n̄i, ùn régre ag. Vãhã ag tóg *Jesus* t̄y jagma t̄ig m̄eg m̄ũ. K̄y ag tóg ti jé pr̄er m̄ũ. “!..*Senhor*..!” he ag tóg. “!..*Davi* kr̄e'kr̄e', ãg jagãgtãn ra..!” he ag tóg. ³¹ K̄y ag tóg ag to jũgũ m̄ũ, ti nón m̄ũ ù ag. “M̄e kã n̄t̄ĩ,” he ag tóg m̄ũ. Hã ra ag tóg pr̄er m̄an', pr̄er m̄an' he m̄ũ, jamã há ra. “!..*Senhor*, *Davi* kr̄e'kr̄e', ãg jagãgtãn ra..!” he ag tóg m̄ũ.

³² K̄y *Jesus* tóg kr̄ȳg he m̄ũ, k̄y tóg ag m̄y: “ne to ãjag v̄i, s̄y ãjag m̄y han jé?” he m̄ũ. ³³ K̄y ag tóg: “ãg t̄y venh há tóg t̄i,” he m̄ũ. ³⁴ K̄y *Jesus* tóg ag jagãgtãn k̄y ag kan̄e m̄egm̄eg m̄ũ sir. K̄y ag tóg ãvãnh há' he m̄ũ sir. Ti nón ag tóg m̄ũ m̄ũ sir.

21

Jesus t̄y Jerusalém tá jun
(*Mc 11.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19*)

¹ Ag m̄ũn k̄y ag tóg *Jerusalém* to hã junjun m̄ũ, ãmã t̄y *Betfagé* tá, kr̄i t̄y *Oliveiras* tá. K̄y *Jesus* tóg ùn régre ag m̄y: ² “ãmã ãn ra m̄ũj̄eg, ãg jo ãmã n̄i ãn ra,” he m̄ũ. “Tã ãjag tóg *burrica* fi venh m̄ũ. Se k̄y fi j̄e. Fi kósín v̄y fi mr̄e j̄e n̄i. ãn fi kavãn k̄y fi pére kãmũm n̄i. ³ H̄en ri ke m̄ũn ag tóg ãjag m̄y v̄i sór m̄ũ, fi to. K̄y ag m̄y: “ãg *Senhor* v̄y fi ve s̄i han sór m̄ũ. Kãnhmar tóg fi j̄en̄e m̄an m̄ũ,” hem n̄i,” he tóg.

⁴ Hã ra tag tóg rán k̄y n̄i gé, ha m̄e. ⁵ “*Sião* tá ke fag m̄y: “ha vé, ãjag pã'i mág tóg ãjag ki jun ke m̄ũ,” hem n̄i. V̄enh kar to tóg fe há n̄i, jũ vãnh n̄in k̄y, ãjag

Senhor ti. *Burrica* kri tóg nĩ nĩ, fi kósin kri, ěg tu tĩ ěn fi kósin kri mÿr,” he tóg, Topê vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki.

⁶Kỹ ag tóg *burrica* fi to mũ mũ sir. ⁷Fi pére ag tóg kãmũ mũ, fi kósin mré. Kỹ ag tóg ag kur tỹ fi kri vãm mũ, kỹ tóg kri nĩ mũ. ⁸Kỹ vẽnĥ e ěn ag tóg ag kur tỹ ěpřy kri kugjén mũ. Kỹ ũ ag tóg ka féj kre kỹ ěpřy kri vāvãm mũ sir. Ag tỹ ti jamĩn sĩnvĩ han sór vě. ⁹Kỹ ũ ag tóg ti jamĩ mũ mũ, jo ũ ag tóg ti nón mũ mũ. ěn ag tóg prěnprěr mũ sir. “!..*Viva, Davi* krě'krě..!” he ag tóg mũ. “!..Sér tóg ti, pã'i vỹ ěg tá jun, ěg Pã'i mág tỹ ti jěněn kỹ..! !..Topê tá tóg kãtěg, ũ tỹ kynmỹ nĩ ěn tá, *viva*..!” he ag tóg, prěnprěr kỹ.

¹⁰Hã ki ag tóg *Jerusalém* tá junjun mũ. Kỹ tá ke kar ag vỹ ti venĥ kãmũ mũ. Ag mỹ tóg e tĩ, kỹ ag tóg ti to: “ũ ně?” he mũ. ¹¹Kỹ ag tóg ag mỹ: “Topê vĩ tó ti ěn vě,” he mũ. “*Jesus* vě, *Nazaré* tá ke ěn vě, *Galilėia* tá ke ěn,” he ag tóg mũ sir.

Jesus tỹ Topě ĩn tá ag pan

(*Mc 11.15-19; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22*)

¹²Kỹ *Jesus* tóg Topě ĩn jy ró kã ra rã mũ. Hã ra ag tóg tá ag *bodega* han ja nĩ. Jãnkamy *trocar* he tĩ ag tóg tá nỹtĩ gé. Kỹ tóg ag pan kãn mũ sir, něn věne he tĩ ag, něn kũpra he tĩ ag ke gé. Ag tỹ něn tỹ kri vin jafã tỹ tóg vyryn ke mũ sir, sórãg věne he tĩ ag nĩgnĩ jafã tỹ ke gé. ¹³Ag mỹ tóg: “Topê vĩ rá to jykrěn nĩ, ha mě,” he mũ. “Inĥ ĩn jiji vỹ tỹ Topě mré vĩ jafã nĩ, he tóg, Topě vĩ rá ki. Hã ra ãjag tóg Topě mré vĩ jafã tag krěm něn kar pigju mũgtĩ, kỹ tóg tỹ *bandido* ag jamã ri ke nĩ ha,” he tóg. Ag pan kỹ tóg ke mũ, *Jesus* ti.

¹⁴Kỹ ũn kyvó ag tóg ti tá junjun mũ sir, ũn kãnhgrĩ ag ke gé, ti tỹ Topě ĩn krěm jě ra. Kỹ tóg ag tỹ há' he kãn mũ sir.

¹⁵Hã ra Topě tũ ki rĩr ti ag tóg tá nỹtĩ, Topě vĩ to ěg kanhrãn ti ag ke gé. Ti tỹ ag tỹ há' he věg ag tóg mũ. Gĩr ag vĩ měg ag tóg mũ gé. Topě ĩn krěm ag tóg nỹtĩ, gĩr ag, kỹ ag tóg *Jesus* mỹ prěnprěr mũ. “!..*Viva, Davi* krě'krě..!” he ag tóg mũ, prěnprěr kỹ. Kỹ pã'i ag tóg ti to jũgũ mũ. ¹⁶Hã kỹ ag tóg ti mỹ: “ã mỹ ag prěnprěr měg tũ?” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “hã ra Topě vĩ rá to jykrěn nĩ,” he mũ. “Ũn kãsir ag vỹ iso vĩ há han tĩ. Ũn pafa tĩ ag vỹ ĩnh mỹ vĩ há han tĩ. Ā hã ne tag han', ũn kãsir ag tỹ ĩnh mỹ vĩ há han jé, he tóg, Topě vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki,” he tóg, *Jesus* ti.

¹⁷Tag tó kar kỹ tóg ag ré kỹ tĩ mũ sir. ěmã ěn tá tóg kãkutě mũ, ěmã tỹ *Betfagé* ra tĩg jé. Tá tóg sir nũr mũ.

Ka tỹ figueira tóg

(*Mc 11.12-14, 20-24*)

¹⁸Tỹ vaj kỹ kusãg ki tóg ěmã ra tĩg mãn mũ. Ti tĩg kỹ tóg kókĩr mũ. ¹⁹Kỹ tóg ka tỹ *figueira* věg mũ sir, kỹ tóg ra tĩ mũ, ti kaně ko jé. Hã ra tóg kaně tũ jě. Féj távĩ tóg jě, kỹ tóg ti mỹ vĩ mũ. “Kaněn mãn ke tũ ã nĩ ha,” he tóg mũ. Kỹ tóg tóg mũ sir věsỹmér, ka ti. ²⁰Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg věg mũ sir, kỹ tóg ag mỹ e tĩ. “Věsỹmér tóg tóg ja nĩ. Ti ĥě ri ké?” he ag tóg.

²¹Kỹ *Jesus* tóg ag mỹ: “ki ĥã sóg tó mũ,” he mũ. “Inĥ ri ke han jé ãjag tóg ke mũ. Isỹ ka tỹ *figueira* mỹ: “tóg ra,” ĥen kỹ tóg tóg ja nĩ. Inĥ vĩ tag ri ke han jé ãjag tóg ke mũ, ãjag tỹ ĩnh ki ge há han kỹ. Hã ra to: “Topě mỹ ĩnh vĩ měg mũ vỹ?” he tũg nĩ. “Hỹ mỹ vỹ?” he tũg nĩ. Kỹ ãjag tỹ keĵěn pãnónh mỹ: “ha kutě, goj nig mág ki,” ĥen kỹ tóg kutěnh mũ, ãjag tỹ ti kutěnh ke to: “hỹ mỹ vỹ?” he tũ nĩn kỹ. ²²Kỹ ãjag tỹ Topě mỹ něn ũ to vĩn kỹ to: “han jé tóg ke mũ,” ĥem nĩ. Kỹ tóg ãjag mỹ han ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tŷ ũ tŷ ti jĕnĕg mŷ tó tŷg

(Mc 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Kŷ tóg ĕmã tá jun kŷ Topĕ ĩn kã ra rã mãn mŷ sir. Kŷ Topĕ tŷ to pã'i ag vŷ ti to kãmŷ mŷ, kófa ag mrĕ hã. Kŷ ag tóg ti mŷ: “ũ nŷ ã mŷ: tag han nŷ, hé? Ũ nŷ ã jĕnĕ?” he mŷ.

²⁴ Kŷ *Jesus* tóg: “ãjag ki sóg jĕmĕnh ke mŷ gé, vĕnh kato,” he mŷ. “Ãjag tŷ inh mŷ tó há han kŷ sóg ãjag mŷ ũ tŷ inh jĕnĕg mŷ tónh ke mŷ gé,” he tóg. ²⁵ “*João* vŷ ag kygpĕg tí ja nŷgtŷ. Kŷ ti mŷ kanhkã tá vĕjykre han ja nŷgtŷ, ĕprã vĕjykre vó? Ũ nŷ ti jĕnĕ?” he tóg.

Kŷ ag tóg ti vŷ to jykrĕn mŷ jagnĕ mrĕ. “Ĕg tŷ ti mŷ: Topĕ tŷ ti jĕnĕ ja vĕ, hen kŷ tóg ĕg mŷ: kŷ ãjag tŷ ne jé ti vŷ kri fig tŷ nŷ nĕ? hĕnh ke mŷ. ²⁶ Ĕg tŷ hã ra ti mŷ: ĕprã ke jykre ja vĕ, hen kŷ ĕg tóg vĕnh kar kato tĕ mŷ sir. Vĕnh kar vŷ *João* to: Topĕ vŷ tó tí pĕ ja vĕ, he tí. Kŷ ĕg tóg ag kamĕg mŷ, vĕnh e ĕn,” he ag tóg mŷ, jagnĕ mŷ, pã'i ag. ²⁷ To jykrĕn kŷ ag tóg *Jesus* mŷ: “ĕg pijĕ *João* jykre ki kanhró nŷtŷ,” he mŷ. Ón kŷ ag tóg ke mŷ. Kŷ tóg ag mŷ: “kŷ sóg ãjag mŷ tónh ke tŷ nŷ gé, ũ tŷ inh jĕnĕg mŷ ti,” he mŷ.

Ũn krĕ régre kãme

²⁸ Kŷ tóg ag kanhrãn kŷ ag mŷ: “tag to jykrĕn nŷ, ha mĕ,” he mŷ sir. “Ũ tóg kósin régre nŷ. Kejĕn tóg ũn sanh mŷ: “inh kósin, ũri inh jakré tugnŷm tŷg,” he mŷ. ²⁹ Kŷ tóg ti panh ti mŷ: “vó,” he mŷ. Kar kŷ tóg to jykrĕn mãn kŷ tí mŷ sir, ĕpŷ ra. ³⁰ Kŷ ti panh tóg ti jãvy mŷ ke mŷ gé sir. “Ũri inh jakré tugnŷm tŷg,” he tóg mŷ gé. Kŷ ti jãvy tóg: “he,” he mŷ, ti panh ti mŷ. Hã ra tóg tŷ tŷ nŷ. ³¹ Kŷ ũ tŷ hĕ nŷ ti panh vŷ ki króm hŷn?” he tóg. Kŷ ag tóg ti mŷ: “ũn sanh ti,” he mŷ. Kŷ *Jesus* tóg “hŷ, hã vĕ,” he mŷ. “Hã kŷ sóg ãjag mŷ ke mŷ. Ũ tŷ *governo* mŷ jãnkamy mág tí ũ ag vŷ Topĕ vŷ mranh, hã ra ag tóg to jykrĕn mãn kŷ ag jykre kórĕg tovãnh. Kŷ ũn mén tŷ ũ fag vŷ fag jykre kórĕg tovãnh gé. Hã kŷ ag tóg Topĕ tŷ tŷ ĕg pã'i nŷ venh ke mŷ, fag ke gé. Ti kósin sanh ri ke ag hã vĕ. Ag jãvo ãjag tóg kanhkã venh ke tŷ nŷ, ãjag tŷ ón kŷ Topĕ mŷ: he, he mŷ ra. ³² *João* vŷ ãjag mŷ Topĕ vŷ tó ja nŷgtŷ, ãjag tŷ ti jykre kuryj jagma mŷ jé. Hã ra ãjag tóg ti vŷ kri nŷm ja tŷ nŷ. ãjag jãvo ũ tŷ *governo* mŷ jãnkamy mág tí ag vŷ ti vŷ kri fi ja nŷ, ũn mén tŷ fag ke gé. Tag ve ãjag mŷr. Ge ra ãjag tóg ãjag jykre tovãnh tŷ nŷ. *João* vŷ kri nŷm tŷ ãjag nŷ,” he tóg.

Ũn camarada kórĕg ag

(Mc 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ “Sŷ ãjag mŷ ãjag tŷ Topĕ tovãnh kãmĕn mãn ke vĕ, ha mĕ,” he tóg mŷ. “Kejĕn ũ tóg nŷgtŷ. *Uva* krĕ tóg nŷgtŷ, tŷ *vinho* han jafã ĕn. Ti jakré to tóg rón mŷ. Kŷ tóg kŷm kŷ *uva* jĕgmŷ jafã han mŷ. Kŷ tóg ki pãjó han mŷ gé. Kŷ tóg ũ tŷ ki rŷr tí ag mŷ tovãnh mŷ, ag tŷ ti mrĕ ti kanĕ vĕnh kãpãm jé. Kŷ tóg tí mŷ, ga ũ ra. ³⁴ Tŷ kanĕn kŷ tóg ti *camarada* ag jĕgnĕg mŷ, ag tŷ ag mŷ ti tŷ vin jé, *uva* kanĕ ti. ³⁵ Hã ra ag tóg ag vóg kónãn mŷ sir. Ũ mrãnmrãn ag tóg mŷ, ũ tén ag tóg mŷ, ũ pin ag tóg mŷ, pó tŷ. ³⁶ Kŷ tóg ag mŷ ti *camarada* ũ ag jĕgnĕ mãn mŷ gé sir, ũn e ag sir, hã ra ag tóg ag vóg kónãn kãn mŷ gé. ³⁷ Vãhã tóg ag mŷ ti kósin jĕnĕg mŷ. “Ag hŷn ti kamĕg mŷ, inh kósin ti,” he tóg, hã kŷ tóg ti jĕnĕg mŷ. ³⁸ Kŷ ag tóg ti kósin ti ve kŷ jagnĕ mŷ: “kejĕn ĕkrĕ tag vŷ tŷ ti tŷ nŷnh ke mŷ,” he mŷ. “Mŷ nŷ, ti tén jé, ti tŷ tag tŷ tŷ ĕg tŷ nŷn jé,” he ag tóg mŷ, *patrão* kósin to. ³⁹ Kŷ ag tóg ti kãgmŷg mŷ sir. Ró pãte ag tóg ti tén kŷ ti fón mŷ sir.

⁴⁰ Kejëñ ag *patrão* vỹ kãtĩg ke mũ, ù tỹ nén krãn ja êñ ti. Kỹn hỹn hẽ ri kenh mũ, ti *camarada* ag tỹ?“ he tóg, *Jesus* ti. ⁴¹ Kĩ ag tóg ti mỹ: “vẽjykre pãno han ag tóg mũ mỹr,” he mũ. “Ag kãgtén jé tóg ke mũ, jũ kỹ, ag *patrão* ti, kỹ tóg *uva* kré êñ tỹ ù mỹ tovãnh ke mũ, ag tỹ ti mré vènh kãpãm jé, ti kanê ti,” he ag tóg, *Jesus* mỹ.

⁴² Kĩ tóg ag mỹ: “hỹ,” he mũ. “Kỹ Topê vĩ rá tag to jykrén nĩ gé, ha mẽ: “pó tỹ ìn han jafã fón ag tóg, pó tỹ ìn han tĩ ag. Ag mỹ tóg kórég ja nĩ. Hã ra Topê tóg hã tỹ ìn nũna han mũ. Êg *Senhor* mág tỹ há vè mỹr, hã kỹ tóg êg mỹ e tí,” he ja tóg nĩ, Topê vĩ rá ki,” he tóg, *Jesus* ti.

⁴³ “Hã kỹ sóg ãjag mỹ: ãjag tỹ Topê tỹ tỹ êg pã'i nĩ venh ke vè vè, hã ra ãjag tóg venh ke tũ nĩ,” he mũ. “Û ag hã vỹ venh ke mũ, *povo* ù ag, ag tỹ ình vĩ kri fi kỹ,” he tóg. ⁴⁴ “Û tỹ hẽn ri ke ag vỹ pó tag kri vár ke mũ, kỹ ag tóg tũ' henh ke mũ. Kỹ pó tag vỹ ù tỹ hẽn ri ke ag kri kutênh ke mũ gé, kỹ tóg ag tỹ tũ' he kãn mũ,” he tóg, *Jesus* ti. Ti tỹ êg tỹ ti ki rã tũ tũgrĩn nũgme ki vár ke tón hã vè.

⁴⁵ Kỹ pã'i ag tóg vãhã *Jesus* vĩ tag mẽ kỹ to jykrén mũ. “Êg hã to tóg tỹ: *uva* ki rĩr tĩ kórég ag, he ja nĩ,” he ag tóg mũ sir. ⁴⁶ Hã kỹ ag tóg ti se sór mũ. Hã ra ag tóg vènh e êñ kamêg mũ, ag tỹ *Jesus* to: “Topê vĩ tó tĩ pè vè,” hen kỹ.

22

Vènh prũg kãmê (Lc 14.15-24)

¹ Kĩ *Jesus* tóg ag mỹ: “Topê tỹ tỹ êg pã'i nĩ vỹ ge nĩ, ha mẽ,” he mãn mũ. ² “Pã'i mág ri ke ti nĩ. Ti kósın prũg ken kỹ tóg to fénhta mág han sór mũ. ³ Hã kỹ tóg vènh kar mỹ vènh vĩ jênêg mũ. Hã ra ag tóg kãmũ sór tũ nĩ. ⁴ Kỹ tóg: “hẽn ri ke mũn ag mẽ há han tũ nĩ, ti kurã ti,” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ vènh vĩ jênê mãn mũ, ag mỹ: “ũri ke vè,” he jé.

⁵ Ge ra ag tóg kãmũ sór tũ nĩ. Û tóg ti japỹ ra tĩ mũ, jó ù tóg ti tỹ nén han sór mũ nón tĩ mũ gé, pã'i ên to é he kỹ. ⁶ Û ag tóg ti tỹ ùn jênêg mũ ag kugmĩ kỹ ag vóg kónãn mũ. Û ag kãgtén ag tóg mũ sir, mỹr, ha mẽ. ⁷ Kỹ pã'i mág tóg ag to jũ mũ. Kỹ tóg ti porisa ag jêgnê kỹ ag kãgtén mũ gé sir, ù tỹ ti to é he mũ êñ ag. Ag ìn kugprũg ag tóg mũ sir. ⁸ Kỹ tóg ti tũ ag mỹ: “ình fénhta vỹ kar kỹ nĩ ha,” he mũ. “Hã ra ag tóg kãmũ jãvãnh nỹtĩ, ag jykre kórég nỹtĩn kỹ. ⁹ Ha êpy ra mũjêg, êmĩn vènh kãpów ja ra ke gé. ãjag tỹ ù ve kỹ ti mỹ ình fénhta ti tóm nĩ,” he tóg, pã'i mág ti. ¹⁰ Kỹ ag tóg mũ mũ sir. Vènh kar mỹ ag tóg tó mũ, ùn jykre há ag mỹ, ùn jykre kórég ag mỹ ke gé. Hã kỹ tóg fór mũ sir, *clube* ti.

¹¹ Kỹ pã'i mág tóg kãrã mũ sir, ag vigve jé. Kỹ ù tóg tá jê nĩ, hã ra tóg fénhta to kur tu tũ nĩ. ¹² Kỹ tóg ti mỹ: “isỹ ã mỹ fénhta to kur nĩm mũ ra ã tóg tu tũ nĩ, vỹ,” he mũ. “Ã hã ne tóg ã kur pè tu sór mũ', ình fénhta ki',” he tóg. Hã ra tóg vĩ tũ nĩ sir. ¹³ Kỹ tóg: “tĩ mrĩnh ra, ti pèn, ti nĩgê. Re tá ti fón,” he mũ. Re tán kuty nĩ. Tá ag tóg jagtar tĩ. Ag jã tỹ ag tóg gãngãn ke tĩ sir, vèso jũgũ kỹ. ¹⁴ Ge ti nĩ. Û tỹ hẽn ri ke tóg mẽgmêg mũ, hã ra tóg pipir nỹtĩ, ùn kuprêg kỹ nỹtĩ ag, ù tỹ to jykrén há han mũ ag,” he tóg, *Jesus* ti.

Ag tỹ imposto to ti ki jêmê (Mc 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵ Kỹ pã'i ag tóg jagnê mỹ: “tĩ vỹ tỹ hẽ to êg hỹn ti senh mũ?“ he mũ. ¹⁶ Kỹ ag tóg *Jesus* to ù ag jêgnêg mũ, pã'i mág tỹ *Herodes* mré ke ù ag mré hã, ag tỹ òn kỹ ti ki jêmê jé. “*Senhor*,” he ag tóg mũ. “Ã jykre kuryj nĩn kỹ ã tóg, Topê

to ěpy ki ěg kanhrān há han tí. Ů tý vějykre há hā han ve ra ā tóg, ti jykre ki kanhró kar nī. ¹⁷ Hā kŷ ěg mŷ ā tý nén to jykrén mŷ tóm nī. Mŷ há nŷ', ěg tý *governo* mŷ *imposto* kajām jé? ěg mŷ hŷn ti mŷ nīm mŷ, vó mŷ vó? he ag tóg mŷ.

¹⁸ Hā ra *Jesus* tóg ag jykre pāno ki kanhró nī. Hā kŷ tóg ag mŷ: “ājag ne tóg ón kŷ inh ki jēmē sór mŷ,” he mŷ. “Jykre régre ājag nŷtī mŷr. ¹⁹ Inh mŷ jānkamy jun, *imposto* kajām jafā ěn ti,” he tóg. Kŷ ag tóg ti mŷ ū jun mŷ sir. ²⁰ Kŷ tóg ag mŷ: “ŭ jiji nŷ kā nī, ū kāgrá nŷ kā nī?” he mŷ. ²¹ Kŷ ag tóg ti mŷ: “pā'i mág tý *governo* kāgrá vē,” he mŷ. Kŷ tóg ag mŷ: “kŷ pā'i mág mŷ ti tŷ nīm nī, hā ra Topē mŷ ti tŷ nīm nī gé,” he mŷ sir.

²² Ag tý ti vī mē kŷ ti jykre tóg ag mŷ e tí sir. Kŷ ag tóg ti tovānh kŷ mŷ mŷ sir.

*Ěg tý ěg ter ja tá vŷn kenh ke
(Mc 12.28-34; Lc 10.25-28)*

²³ Kŷ kejěn *Saduceu* ag tóg, ón kŷ *Jesus* ki jēmē sór mŷ gé. ěn ag tóg: “ěg ter ja tá ěg vŷnvŷn kenh ke tŷ nī, rŷr mān ke tŷ ěg tóg nī,” he tí. ²⁴ Kŷ ag tóg: “*Senhor*,” he mŷ gé. “*Moisés* tý ěg mŷ vějykre nīm kŷ tóg: “ā régre tý krē tŷ ra ter kŷ ā tý ti prŷ fi tý prŷg ke vē. Á tý ā régre mŷ ā krē han ke vē, fi ki,” he ja nŷgtī. ²⁵ Kŷ ū tý jagnē mré pafa ja tý 7 (ke) vŷ nŷtīgtī. Ag kāke tóg prŷg mŷ, hā ra tóg ti kósin tŷ ra ter mŷ. Kŷ ti jāvy ū tóg, fi tý jāvy tóg fi tý prŷg mŷ, hā ra tóg ti kósin tŷ ra ter mŷ gé. Kŷ ti jāvy ū tóg, fi tý prŷg mŷ gé sir. ²⁶ hā ra tóg ti kósin tŷ ra ter mŷ gé, ti jāvy ū ke gé, hā ki ag kar vŷ, kósin tŷ ra kāgter kān mŷ sir. ²⁷ Kŷ vāhā ag kar prŷ fi tóg, ter mŷ gé sir. ²⁸ Kŷ fag kāgter ja tá rŷnrŷr mān kŷ fi hŷn, mén tý 7 (ke) nŷnh mŷ vē. Ag kar vŷ fi tý prŷg ja nī mŷr. Hā kŷ tóg vēnh mŷ nŷ, ag tý: “rŷr mān jé ěg tóg ke mŷ,” hen kŷ,” he ag tóg, *Saduceu* ag, *Jesus* mŷ.

²⁹ Hā ra *Jesus* tóg: “kygnē ājag huri,” he mŷ. “Ājag pijé Topē vī tý rán kŷ nī ki kanhró nŷtī', ājag pijé Topē jykre ki kanhró nŷtī'. ³⁰ ěg rŷnrŷr mān kŷ ěg tóg, prŷg mān ke tŷ nī sir, kŷ fag mén mān ke tŷ nī gé. Topē tý jěgnē jafā ri ke ěg nŷtŷnh mŷ, kanhkā tá.

³¹ Kŷ Topē vī rá ū to jykrén nī, ti tý ěg ter ja tá vŷn ke tó ti. Topē hā ne tý vēmén ja nī mŷr, hā kŷ tóg tag tó ja nī, ha mē. ³² “*Abraão* vŷ iso: Topē, he tí, *Isaque* ke gé, *Jacó* ke gé,” he ja tóg nī, Topē ti. Kāgter ag huri, *Abraão*, *Isaque*, *Jacó*. Hā ra Topē tóg: “tý inh ag Topē nī,” he ja nŷgtī, ag kāgter kar kŷ. Hā kŷ ag tóg rŷnrŷr nŷtī, Topē tý tý ūn rŷnrŷr nŷtī ag hā kri ke nŷn kŷ,” he tóg, *Jesus* ti. ³³ Kŷ ag tóg ti vī měg mŷ sir, kŷ ti jykre tóg ag mŷ e pē tí, ti vī ti.

*Topē tý ěg jyvěn káfór
(Mc 12.28-34; Lc 10.25-28)*

³⁴ Kŷ *Fariseu* ag tóg měg mŷ, *Jesus* tý *Saduceu* ag mŷ vī há han ja ti, kŷ ag tý ti mŷ kafān ke tóg tŷ tí sir. ³⁵ Kŷ ag tóg ti to vēnh mān mŷ sir. Kŷ Topē vī to ěg kanhrān tí ū tóg *Jesus* mŷ: ³⁶ “*Senhor*, Topē tý ěg jyvěn tý hē nŷ hŷn, ti tý ěg jyvěn kar káfór nŷnh mŷ?” he mŷ. ³⁷ Kŷ *Jesus* tóg: “ěg jóg mág to há tāvī nŷtīm nī, ti ki ge há han nī, ti to jykre pir nŷtīm nī,” he mŷ. ³⁸ “Topē tý ěg jyvěn kar káfór há vē. ³⁹ Kŷ ti tý ěg jyvěn ū tóg, hā ri ke nŷ gé, hā vŷ: ājag régre ki rŷr há han nī, ājag tý vēnh ki rŷr há han ri ke, he mŷ. ⁴⁰ Věnh jyvěn tag vŷ vēnh jyvěn kar káfór nŷtī. Régre ti nŷtī, Topē tý ěg jyvěn káfór ti. ěg tý tag ki króm kŷ ěg tóg Topē jykre ki króm kān mŷ,” he tóg, *Jesus* ti.

Cristo tÿ tÿ Davi krê'krê nÿ ra ti kâfór nÿ, Topê kósín
(Mc 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹ Kÿ Jesus tóg Fariseu ag mÿ: ⁴² “Cristo to ãjag hê ri ke tÿ?” he mü. “Û krê'krê nê hÿn?” he tóg. Kÿ ag tóg ti mÿ: “Davi krê'krê vê,” he mü. ⁴³ Kÿ tóg: “hã ra Davi tóg ti to: inh *Senhor*, he ja nÿ, Topê kuprÿg tÿ ti krÿn kÿ. Kÿ tóg: ⁴⁴ ãg jóg tÿ Topê vÿ inh *Senhor* mÿ: “nÿ ra ver, inh pëgia tá,” he ja nÿ. “Sÿ ver ã kato vãsãnsãn mü ag sigsenh ke vê,” he ja tóg nÿ, Topê ti, he tóg, Davi ti. ⁴⁵ Hã kÿ Davi tóg Cristo to: “inh *Senhor*,” he ja nÿ. Ti tÿ tÿ ti krê'krê nÿ ra ti mÿ tÿ ti kri ke nÿnh mü vê?” he tóg, Jesus ti. ⁴⁶ Hã ra ag tÿ ti mÿ ne tónh ke tóg tÿ tÿ, ag tÿ ti vÿ kafãn sór mü ra. Vãhã ag tóg ti ki jemê sór mân tÿ nÿ. Ti kamêg ag tóg mü sir.

23

Ón kÿ Topê vÿ to ãg kanhrãn tÿ ag
(Mc 12.38-39; Lc 11.43-46; 20.45-46)

¹ Kÿ Jesus tóg vyr mÿ Fariseu ag mré vëmén kar kÿ vãhã vènh kar kanhrãn mü sir. Kÿ tóg ag mÿ: ² “Moisés vÿ ãg jóg ag kanhrãn ja nÿgtÿ,” he mü. “Ti nón Topê vÿ to ãg kanhrãn tÿ ag tóg, ãg kanhrãn sór mü gé, pã'i ù ag ke gé. ³ Ag vÿ ki króm nÿ. Ag tÿ nén han mü ri ke han tÿg nÿ jãvo, ag jykre kórég ên han tÿg nÿ. ãjag kanhrãn há han ag tóg tÿ, hã ra ag tóg ki króm sór tÿ nÿgtÿ. ⁴ ãjag mÿ ag tóg, vëjykre kufy vin tÿ, hã ra ag hã tóg han sór tÿ nÿgtÿ, vëjykre kufy ên ti. ⁵ Ag tÿ nén ù há han kÿ ag tóg tÿ ùn mág nÿtÿ sór mü sir, vènh kar tÿ ag ve jé. Ag tÿ Topê mré vÿ jé ag tóg, ti vÿ rá tÿ ag nÿgé tógfÿg tÿ, ag kakã ke gé. Vësógfÿn ja tâpér tÿ ag tóg vësógfÿg tÿ. Topê jykre han jé ag tóg kur tóv mág tu tÿ gé. ⁶ Fénhta ki ag tóg jën vén sór tÿ. Vènh kanhrãn jafã krêm ag tóg vènh kãpóv kÿ nÿtÿ. ⁷ Êmã kaju ki vènh kar tóg ag mÿ: “ã mÿ há?” he tÿ, kÿ tóg ag mÿ sér tÿ. Kÿ ag tóg ag to: “*Senhor*,” he tÿ gé, kÿ tóg ag mÿ sér tÿ. ⁸ Ag jãvo jagnê mÿ: “*Senhor*,” he sór tÿg nÿ, kÿ ag tÿ ãjag mÿ: “*Senhor*,” he mü ra ag mÿ: “inh pijé tÿ ùn mág nÿ,” hem nÿ. Ûn pir vÿ tÿ ãjag kri ke nÿ, hã vÿ: Topê, he mü, jó ãjag tóg tÿ jagnê mré ke nÿtÿ. ⁹ Kÿ ù mÿ: “ãg jóg,” he tÿg nÿ gé, êprã. Ûn pir vÿ tÿ ãjag jóg nÿ, hã vÿ: Topê, he mü, kanhkã tá nÿ ên ti. ¹⁰ Kÿ ù tÿ ãjag mÿ: “ãg kri tÿ ùn mág nÿ,” he kÿ ag mÿ: “vó, kenh ke tÿ inh nÿ,” hem nÿ gé. Ûn pir vÿ ãjag kri tÿ ùn mág nÿ, hã vÿ: Cristo, he mü. ¹¹ ãjag kã mÿ ùn mág ag jé ãjag ki rÿr há han, ãjag *camarada* tÿ ãjag rãnrãj ki rÿr há han tÿ ên ri ke. ¹² ãjag tÿ tag ki vësÿ ùn mág han sór nÿtÿn kÿ ãjag tóg, tá térenh ke mü, ha vem nÿ. ãjag tÿ hã ra: “tÿ inh ùn sÿ nÿ,” hen kÿ ãjag tóg, tá jãpryn h ke mü, tÿ ùn mág ãjag nÿtÿnh mü, ha vem nÿ,” he tóg, Jesus ti.

Topê vÿ to ãg kanhrãn tÿ ag jagtar ke
(Mc 12.40; Lc 11.39-42, 52; 20.47)

¹³ “Ón kÿ Topê vÿ to ãg kanhrãn tÿ,” he tóg. “*Fariseu*,” he tóg. “Jykre régre ãjag nÿtÿ. Topê vÿ ãjag ve kónãn,” he tóg. “Û ag tóg ù tÿ kanhkã tá nÿ ên tÿ tÿ ãg pã'i nÿ ve sór nÿtÿ, hã ra ãjag tóg ag mÿ kanhkã tÿ nenh tÿ. Ag jãvo ãjag tóg, ve sór tÿ nÿgtÿ,” he tóg.

¹⁴ “Ón kÿ Topê vÿ to ãg kanhrãn tÿ,” he tóg. “*Fariseu*,” he tóg. “Jykre régre ãjag nÿtÿ. Topê vÿ ãjag ve kónãn,” he tóg. “ãjag ne tóg ùn mén ter ja fag tÿ mân kãn tÿ. Kar kÿ ãjag tóg ón kÿ Topê mré vÿ téj han mügtÿ, ãg tÿ ãjag to: “há ag nÿtÿ,” he jé. Hã kÿ Topê vÿ, ãjag vóg kónãn kãfór han ke mü,” he tóg.

15 “Ón ký Topê ví to ěg kanhrân tí’,” he tóg. “*Fariseu’*,” he tóg. “Jykre régre ājag nýtí. Topê vỹ ājag ve kónān,” he tóg. “Ājag ne tóg kuvar há ra mũ tí, ga mĩ, goj mĩ ke gé, ājag tý ũ tý *Israel* ag jykre han sór mũ ũ jāvānh jé. Ājag tý ũ ven ký ājag tóg ti tý Japo krê han mũ sir, ti tý ón ký Topê ví mẽ jé, ājag ri ke, ti tý ājag mré nũgme ki kutê jé. Ký ti jykre pāno vỹ ājag jykre pāno káfór nỹ sir,” he tóg, *Jesus* ti.

16 “Topê vỹ ājag ve kónān mỹr,” he tóg. “Kývó ājag nýtí, hã ra ājag tóg ũ tý ki kagtĩg ag tatĩn sór mũ. Ký ājag tóg ag kanhrân kónān tí. “Ěg tý ón ký: tag han jé sóg ke mũ, he sór ký ěg tóg: Topê ĩn krêm nĩ ěn vỹ ki kanhró nĩ, henh ke mũ,” he ājag tóg tí. “Ěg tý hã ra: Topê ĩn krêm *ouro* tân ěn vỹ ki kanhró nĩ, hen ký ěg tóg ón ke tũ nĩ,” he ājag tóg tí gé. 17 Věnh mỹ ti nĩ, ājag ví tag. Krĩ tũ ājag tóg nýtí, kývó ājag tóg nýtí. *Ouro* mỹ Topê ĩn káfór nĩ? Vó’. *Ouro* vỹ tý Topê tũ nĩ, ti tý Topê ĩn krêm nĩn ký. Hã ký tóg tý, Topê tũ kar nĩ sir, *ouro* ti, ti ĩn ti ke gé. Ón ký: “Topê hã vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ,” he tóg. 18 “Ājag ví věnh mỹ ũ vỹ nĩ gé. Ón ký ěg tóg: ěg tý *mesa* kri ũn mỹ nén ũ pũn mũ ěn vỹ ki kanhró nĩ, henh ke mũ,” he ājag tóg tí gé. “Ěg tý hã ra: ěg tý ũn mỹ ěg mẽg pũn tí ěn vỹ ki kanhró nĩ, hen ký ěg ón ke tũ nĩ,” he ājag tóg tí gé. 19 Věnh mỹ ti nĩ gé, ājag ví tag ti. Kývó ājag nýtí mỹr. Ěg tý Topê mỹ ěg mẽg pũn mũ mỹ *mesa* káfór nĩ? Vó’. Topê ĩn krêm *mesa* kri ěg tóg ěg mẽg ti pũn tí, hã ký tóg Topê mỹ há tí, ěg mẽg ti, ěg tý ti ĩn tá ti mỹ *mesa* kri pũn tũgrĩn. 20 Ājag tý Topê ĩn krêm *mesa* tón ký, ký ājag tóg ěg tý ěg mẽg tý *mesa* ěn kri pũn mũ ěn tó tí gé. 21 Ājag tý Topê ĩn tón ký, ký ājag tóg Topê ti tó tí gé. 22 Ājag tý kanhkã tón ký, ký ājag tóg Topê nĩgja tó tí gé, ký ājag tóg Topê ti tó tí gé sir. Nén ũ pir vē, ti kar ti. Hã ký ón ký: “Topê hã vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ,” he tóg.

23 “Ón ký Topê ví to ěg kanhrân tí’,” he tóg. “*Fariseu’*,” he tóg. “Krĩ régre ājag nýtí, ký Topê vỹ ājag ve kónān,” he tóg. “Ón ký ājag tóg, Topê mỹ ājag jakré ki *dízimo* vin tí. Ājag jakré tý *hortelã* tý 10 (ke) nýtĩn ký ājag tóg Topê mỹ ũn pir nĩm tí, ājag jakré tý *erva doce* tý ke gé, ājag jakré tý *cominho* tý ke gé. Há ti nĩ vē. Hã ra ājag tóg, ti tý ěg jyvěn mũ ěn han tũ nĩgtĩ. Vějykre kuryj han tũ ājag tóg nĩgtĩ. ũn jagtar ag jagãgtãn tũ ājag tóg nĩgtĩ. Topê ví kri fig tũ ājag tóg nĩgtĩ. Ājag tý ti ví ki króm mré hã ājag jakré ki *dízimo* vin ra tóg, há tí vē, ha mẽ. Hã ra ājag tóg ki króm sór tí nĩgtĩ. 24 Kývó ājag nýtí, hã ra ājag tóg ag tatĩn mũ sór mũ. Topê ví ũ ki króm sór ājag tóg tí, ti tý Topê mỹ tý nén ũ sí hã ra, ký ājag tóg ti ví ũ mranh tí, ti tý Topê mỹ kórég pẽ hã ra. Ký tóg goj ki ka ri ke nĩ. Ājag tý ka gón tũ nĩ jé ājag tóg kur ki kujěg tí, ký tóg pa tí, goj ti. Hã ra ājag tóg kãvãru tý goj ki ter mũ ra goj kórég ěn kron tí,” he tóg.

25 “Ón ký Topê ví to ěg kanhrân tí’,” he tóg. “*Fariseu’*,” he tóg. “Krĩ régre ājag nýtí, ký Topê vỹ ājag ve kónān,” he tóg. “Kópa venja kupég ājag tóg tí, pěnky venja, hã ra tóg kã tá kavėj nĩ. Ký ājag ge nỹgtĩ gé. Jykre há nýtí ve ājag tóg nýtí gé, hã ra ājag tóg vějykre pāno han tí, hã vỹ: jānkamy to ag *lograr* he tí, he mũ, ājag prũ tũ fag mré nỹ tí, he mũ gé. 26 Kývó ājag nýtí, ājag tý tý *Fariseu* nýtí ra. Ājag jykre pāno tovānh nĩ, ājag jānhkri nýtí jé. Ký vāhã vēnh kar vỹ, ājag jykre há venh mũ,” he tóg.

27 “Ón ký Topê ví to ěg kanhrân tí’,” he tóg. “*Fariseu’*,” he tóg. “Krĩ régre ājag nýtí, ký Topê vỹ, ājag ve kónān,” he tóg. “Věnh kej sínvĩ ri ke ājag nýtí. Sínvĩ nĩ ve ti nĩ, vēnh kej tí, ěg tý pó tý kri tam ký, kar *tinta* tý to tĩn ký. Tĩ sínvĩ nĩ ve ra

tóg ti kã tá kórég nĩ. Vëser vỹ krëm nỹ nĩ, vëser vag mü ti, ti kuka. ²⁸ Tag ri ke äjag nỹti. Há nỹti ve äjag nỹti. Jykre kuryj nỹti ve äjag nỹti, hä ra tóg äjag kã tá kórég nĩ, äjag jykre régre nỹtin ký, äjag tý Topë ví ki króm sór tü nỹtin ký mýr, ha mẽ,” he tóg, *Jesus* ti.

*Ûn jykre régre ag jagtar ke
(Lc 11.47-51)*

²⁹ “Ón ký Topë ví to ëg kanhrãn tí,” he tóg. “*Fariseu*,” he tóg. “Krĩ régre äjag nỹti, ký Topë vỹ äjag ve kónãn,” he tóg. “Äjag jógjóg ag vỹ Topë ví to tí ag kãgtén ja nĩgti. Jávo äjag tóg ag kej sĩnvĩ han tí, ùn jykre kuryj ja ag kej ti. ³⁰ Ký äjag tóg ag to: “ëg tý ëg jógjóg ag mré ga kri mü ra ëg tóg, ag kãgtén ke tü nĩ vë,” he tí. “Ag mré ëg ag vóg ke tü nĩ vë,” he äjag tóg tí, ón ký. ³¹ Hã ki äjag tóg äjag jógjóg ag to tí. “Ëg jógjóg ag vỹ ag kãgtén, Topë ví to tí ag,” he äjag tóg tí. “Û tý ag kãgtén mü ag krë krë vỹ tý ëg nỹti,” he äjag tóg tí. ³² Kuri äjag jógjóg ag ri ke han nĩ, kuri äjag jógjóg ag tý ùn kãgtén ja tü ën ag kãgtén nĩ, äjag tý tý äjag jógjóg ag krë krë nỹtin ký,” he tóg. ³³ “Pýn ri ke äjag nỹti, mĩg ri ke äjag nỹti. Äjag pijé nũgme ki vár tü nĩnh mü, *inferno* ki”. ³⁴ Hã ký sóg äjag mý, Topë ví to tí pë ag jëgnënh ke mü, vënh ví hapë to mü ag, Topë ví rán tí pë ag, ag tý äjag jyvën jé. Ký äjag tóg ag kãgtén ke mü gé, ha vem nĩ. Ka to äjag tóg ag sanh ke mü. Ag mrãnmrãn jé äjag tóg ke mü, äjag tý vënh kanhrãn jafã krëm. Ëmã kar mĩ äjag tóg ag nón mũnh mü, äjag tý ag vóg kónãn jé. ³⁵ Hã ký tóg äjag tý ùn jykre kuryj kar kãgtén mü ri ke nĩ. Ûn tý hën ri ke ag kãgtén ag tóg huri, ëprã ke ag, hä ra tóg, äjag tý ag kãgtén kãn ri ke nĩ sir, *Abel* ti, ti nón ke ag mré hä, *Zacarias* ën mré hä, *Baraquias* kósin ën. Ën tý äjag tóg Topë ïn krëm ti tén ja nĩ, Topë mý nën ù pũn jafã ën tá, *Zacarias* ën. ³⁶ Äjag mý sóg to mü, ha mẽ. Äjag hä to ti jũnh ke mü, Topë ti, äjag jógjóg ag tý ag kãgtén tugrĩn, äjag tý ag kãgtén tugrĩn ke gé,” he tóg, *Jesus* ti.

*Jesus tý Jerusalém tá ke ag to há
(Lc 13.34-35)*

³⁷ Ký tóg *Jerusalém* ki ke ag to vëmén mü. Fe kaj han ký tóg: “Topë ví to tí ag kãgtén ag tóg tí, pó tý ag pin ký,” he mü. “Isý ag vënh mãn há tóg tí vë, isý ag ki rĩr jé, hä ký sóg ag jé prër tý hën ri ke han mü. Garĩnh fi vỹ fi krë kri jé nĩ. Fi tý ag vësýrénh tü nĩ jé ke vë. Ën ri ke han sór sóg mü vë, hä ra ag tóg ke jãvãnh nỹti. ³⁸ Hã ký fóg ag tóg, ag jamã pũn kãn ke mü, ký vãpũr vë sir. Û vỹ kãnhmar tá nĩ mãn ke tü nĩ ha, ag tý ëmã kókén ja tá. ³⁹ ïnh ve mãn ke tü ag nĩ ha mýr. Kejën ag tóg iso: “Topë tý ti jënë ja vë,” henh ke mü. “Topë vỹ ti ve há han, ti tý ti jiji tónh kãtig ký,” he jé ag tóg ke mü iso. Ën kã ag tóg ïnh ve mãn ke mü,” he tóg, *Jesus* ti.

24

*Topë ïn kókén ký nũnh ke
(Mç 13.1-2; Lc 21.5-6)*

¹ Ký *Jesus* tóg Topë ïn tá kãkutë ký tí mü sir. Ký ti mré mü tí ag tóg, ti tá junjun mü, ký ag tóg ti mý Topë ïn ën ag vĩnven mü sir. ² Ký tóg ag mý: “äjag mý pó tý ïn mág tag vigvég mü?” he mü. “Kejën pó tag tóg jagnë kri nỹti mãn ke tü nĩ. Gũm ke kãn jé tóg ke mü. Ki hä sóg to mü,” he tóg

*Ĕg jagtar ke**(Mc 13.3-13; Lc 21.7-19)*

³ Kar kŷ tóg krŷ tŷ *Oliveiras* ra tŷ mŷ sir. Ti tŷ tá nŷ kŷ ti mré mŷ tŷ ag tóg ti mŷ: “Ĕg tŷ ne ve kŷ Ĕg ki kanhró nŷtŷnh mŷ, ā kātŷg mǎn ke kurā ěn ti, nén kar tŷg ke kurā ěn ti?” he mŷ. ⁴ Kŷ tóg: “ker ū ājag mŷ ón hē,” he mŷ. ⁵ “*Cristo* vŷ tŷ inh nŷ,” he jé ag tóg ke mŷ, inh jiji tó kŷ, ū tŷ hēn ri ke ag. Kŷ ū tŷ hēn ri ke ag tóg ag vŷ kri nŷm ke mŷ. ⁶ Vēnh génh kǎme mēgmē jé ājag tóg ke mŷ, tag ki vēnh génh to, kuvar há tá vēnh génh to ke gé. Mŷmēg tŷg nŷ, hǎ ra. Vēnh génh enh ke vē. Hǎ ra kurā tŷ ěgno to hǎ ke vē ver. ⁷ *Naçāo* ag tŷ jagnē kato tēgtēnh ke vē, pǎ'i ag ke gé. Ū tŷ hēn ri ke ag tŷ, jagnē to jŷnh ke vē gé. Ga tŷ ragra ke tŷ hēn ri ke han ke vē, ěmǎ tŷ hēn ri ke mŷ. Vējēn tŷ tŷ' hēnh ke vē gé. ⁸ Hǎ ra ājag jagtar ke vēnh ven vén vē ver,” he tóg.

⁹ “Kar kŷ ājag jagtar ke mŷ, ājag tŷ inh ki ge kŷ nŷtŷ tŷgrŷn. Ājag vóg kónǎn jé ag tóg ke mŷ, ājag kǎgtén jé ag tóg ke mŷ gé. *Naçāo* kar vŷ, ājag to vŷ kónǎn ke mŷ, ājag tŷ inh jiji tó tŷgrŷn. ¹⁰ Kŷ ū tŷ hēn ri ke vŷ, isogvǎnh ke mŷ sir, ěn kǎ. Ājag mré ke fag tó jé ag tóg ke mŷ, inh kato vǎsǎnsǎn mŷ ag mŷ, kŷ ag tóg jagnē to vŷ kónǎn ke mŷ gé. ¹¹ Ón kŷ inh vŷ tó tŷ ag vŷ junjun ke mŷ gé, ag tŷ ūn e krŷn jé sir, ag tŷ isogvǎnh jé. ¹² Kŷ vēnh kar vŷ vējŷkre pǎno han ke mŷ, hǎ kŷ ū tŷ ón kŷ iso há nŷtŷ ve ěn ag tóg, isogvǎnh ke mŷ gé, ūn e ag. ¹³ Hǎ ra ū tŷ isovǎnh tŷ pē ěn ag tóg, krenkren ke mŷ. ¹⁴ Kŷ *naçāo* kar vŷ, vēnh vŷ sér ěn mēnh mŷ, ga kar mŷ hǎ, kŷ ag tóg, Topē tŷ tŷ ěg pǎ'i nŷnh ke ěn mēnh mŷ. Ag tŷ mē kǎn kŷ kurā tŷ ěgno vē sir,” he tóg, *Jesus* ti.

*Ĕg jagtar mǎg pē ti**(Mc 13.14-23; Lc 21.20-24)*

¹⁵ “Kejēn ājag tóg, ājag tŷ nén kamēg tŷ ěn venh ke mŷ sir, ěg kavénh tŷ ěn ti,” he tóg. “Topē vŷ tó tŷ tŷ *Daniel* vŷ ti tó ja nŷgtŷ. Topē ěn tá tóg jēnh mŷ, ěg kavénh tŷ ěn ti. Ū tŷ vēnh rá tag to ke mŷ jé ki kanhró nŷ. ¹⁶ Ājag tŷ ti ve kŷ ga tŷ *Judéia* ki ke kar jé, vēnh pigjunh mŷjēg, pǎnónh ra. ¹⁷ Kŷ ū tŷ re tá nŷ ěn jé, ti ěn kǎ ra rá tŷg, ti tŷ mǎn jé. Vēsŷmér tóg vēnh péjunh tŷg ke mŷ. ¹⁸ Kar kŷ ū tŷ ti japŷ tá jē ěn jé, vŷn ke tŷg gé, ti kur mǎn jé. Vēsŷmér tóg vēnh péjunh tŷg ke mŷ gé. ¹⁹ Ūn kufŷ fag jagtar mǎg ke vē, kurā ěn kǎ, ū tŷ gŷr pygfǎm mŷ fag ke gé. ²⁰ Topē mré vŷm nŷ, ti tŷ kusa kǎ vēnh ven tŷ nŷ jé, ti tŷ vēnhkǎn ke kurā ki vēnh ven tŷ nŷ jé. ²¹ Jagtar mǎg tŷ ge han ja tŷ ěg tóg nŷtŷ, Topē tŷ *mundo* han jǎn ki. Kŷ ěg ge han mǎn ke tŷ nŷ gé, kar kŷ. ²² Ĕg tŷ kurā ki jagtar ke mŷ ěn vŷ e nŷtŷnh mŷ vē, hǎ ra tóg térem kŷ nŷtŷ nŷ, Topē tŷ ūn kuprēg ja ěn ag tŷgrŷn. Ti tŷ térem tŷ nŷ ra ū vŷ, kren ke tŷ pē nŷ vē, vēnh jagtar mǎg ěn to,” he tóg, *Jesus* ti.

²³ “Ĕn kǎ ū tŷ ājag mŷ: “*Cristo* vŷ tag kǎ jē nŷ,” he mŷ ra kri nŷm tŷg nŷ, ag tŷ: “tǎtǎ ti jē,” he mŷ ra. ²⁴ Ón kŷ *Cristo* ag vŷ vēnh venven ke mŷ, ón kŷ Topē vŷ tó tŷ ag ke gé. Ĕn ag vŷ ěg tŷ nén han vǎnh hŷnhan ke mŷ, *milagre* tŷ hēn ri ke ti. Ag tŷ vēnh kar krŷn kónǎn sór vē, ag tŷ kygnē jé, Topē tŷ ūn kuprēg ja ěn ag mré hǎ, hēn ri ke mŷn. ²⁵ Ājag mŷ sóg tó kǎn mŷ, ti kutēnh ke to hǎ,” he tóg, *Jesus* ti.

²⁶ “Kejēn ājag tóg ājag mŷ: “ěmǎ kórég tá tóg jē, *Cristo* ti,” hēnh ke mŷ. Ra ti venh mŷ tŷg nŷ. Ag tŷ ājag mŷ: “ěn kǎ tá tóg nŷ nŷ,” he mŷ ra kri fi tŷg nŷ. ²⁷ Inh kātŷg mǎn ke vŷ, ta tŷ kóm kóm ke ri ke nŷnh mŷ. Ti tŷ kóm kóm ke kŷ ěg tóg, nén kar vég tŷ, rá jur ja tá, rá pur ja tá ke gé. Inh kātŷg mǎn ke vŷ ri ke nŷnh mŷ. Tŷ sóg ěprǎ ke fi kósŷn nŷ,” he tóg.

28 “Nén ũ ter nŷgja ri ke ti nĩ gé. Hã tá tóg vėnh mǎn tĩ, jǎtǎ ti. Tag ri ke ti nĩnh mũ, inh kǎtĩg mǎn ke ti,” he tóg.

Topě kósin kǎtĩg mǎn ke

(Mc 13.24-27; Lc 21.25-28)

29 “Vėnh jagtar ěn kar kŷ rǎ vŷ nhyr ke mũ, kŷ kysǎ vŷ jėngrėg mǎn ke tũ nĩ gé. Krĩg vŷ vǎr ke mũ gé, kanhkǎ krėm. ěg tŷ kanhkǎ tá nén vėg tũ kar ěn vŷ ragra ke kǎn mũ gé. 30 Kŷ vǎhǎ ěprǎ ke fi kósin vŷ vėnh ven ke mũ, kanhkǎ tá. Kŷ ga kri mũ kar vŷ kygfŷ kǎn ke mũ sir, *povo* kar ti, vėnh kar tŷ inh kǎtĩg ven kŷ. Kanhkǎ góg kǎ mĩ sóg kǎtėrenh ke mũ. Tar pė sóg nĩnh mũ, ha vem nĩ, kŷ inh ve vŷ kókov pė nĩnh mũ gé. 31 Kŷ sóg isŷ jėgnė jafǎ ag jėgnėnh mũ, ag tŷ tėtén kynkyn jé, kŷ ag tóg isŷ ũn kuprėg mũ ag jé prėnprėr kǎn ke mũ sir, ga kar mĩ hǎ, kanhkǎ fyr mĩ hǎ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ka tŷ figueira kǎme

(Mc 13.28-31; Lc 21.29-33)

32 “Ka tŷ *figueira* to jykrén nĩ. Ti pė tánh kŷ, ti fėj tǎg han kŷ ěkré tygtánh ke kurǎ tóg kakó tĩ sir. 33 Ri ke ti nĩ, ějag tŷ inh kǎtĩg mǎn ke kurǎ ki kanhró nŷtĩnh ke ti. ějag tŷ isŷ ějag mŷ nén tó mũ tag ve kŷ tóg, kakó tǎvĩ tĩ sir, inh kǎtĩg mǎn ke ti, ěn kǎ. 34 Sŷ ke há vė, ha mė: ũri ũn rĩnrĩr nŷtĩ ag tŷ nén kar ěn venh ke vė, ag kǎgter ke to hǎ. 35 Kanhkǎ vŷ tũ' henh ke mũ, ga ti ke gé. Jǎvo inh vĩ vŷ tũ' henh ke tũ nĩ,” he tóg.

Jesus kǎtĩg mǎn ke kurǎ

(Mc 13.32-37; Lc 17.26-30, 34-36)

36 “Hǎ ra ũ pijé, isŷ kurǎ ki kǎtĩg mǎn ke mũ ki kanhró nĩ', óra ki ke gé!. Topě tŷ jėgnė jafǎ ag pijé ki kanhró nŷtĩ'. Inh pijé ki kanhró nĩ gé!. ěg jóg mág hǎ vŷ ti pin kŷ ki kanhró nĩ', kurǎ kǎ nén kutėnh ke mũ ěn ki. 37 Inh kǎtĩg mǎn ke kurǎ vŷ *Noé* tŷ ga mĩ tĩg ja ěn ri ke nĩnh mũ. 38 Ta kutėnh ke to hǎ ag tóg jėn ja nĩgtĩ, kron ja nĩgtĩ, jagnė tŷ prŷg ja nĩgtĩ, jagnė tŷ mén ja nĩgtĩ, *Noé* mré ke ag. ěn kǎ *Noé* tóg kejėn *canoa* tŷ ĩn kǎ ra rǎ mũ. 39 Hǎ ra tóg ag mŷ tŷ nén ũ tũ tũ, ti tŷ *canoa* kǎ ra rǎ ěn ti. Kejėn ta tóg kutė mũ, kŷ goj tóg var mũ sir. Kŷ ag tóg vǎhǎ, kǎgter kǎn mũ sir. Ge ti nĩnh mũ, ěprǎ ke fi kósin kǎtĩg mǎn kŷ mŷr. 40 ěn kǎ ũn rėgre ag vŷ ag japŷ ki rǎnrǎj ke mũ. Kŷ sóg ũn pir jé prėr ke mũ, jǎvo ti rėgre vŷ tá jėnh mũ sir. 41 Kŷ ũn rėgre fag vŷ ěgtynyn nŷtĩnh ke mũ, jagnė mré. Kŷ sóg ũn pir fi je prėr ke mũ, jǎvo fi rėgre fi vŷ tá jėnh mũ gé sir. 42 Vėnh ki ěmėm nĩ, nŷr ri ke han tŷg nĩ. Inh kǎtĩg ke óra ki kagtĩg ějag tóg nŷtĩ. ějag *Senhor* vŷ tŷ inh nĩ,” he tóg.

43 “Kŷ tag to jykrén nĩ, ha mė. ěg pijé, ũ tŷ ěg tŷ nén pėju sór mũ kǎtĩg ke ki kanhró nŷtĩ'. ěg tŷ ki kanhró nŷtĩ ra ěg tóg, ti jo ěg tŷ nén ki rĩr ke mũ vė, kŷ ũ pijé, ěg ĩn kǎ ra rǎnh ke mũ vė'. 44 Ge ti nĩ, ěprǎ fi kósin kǎtĩg mǎn ke ti. Ha vėnh kǎn, ha vėnh ki ěmė. ějag tŷ inh kǎtĩg ke to jykrén tũ ra sóg kǎtĩg ke mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

Camarada ag kǎme

(Lc 12.41-48)

45 Kŷ tóg ag mŷ ti kǎtĩg mǎn ke tó mǎn mũ. “Kejėn *patrǎo* tóg hėn ra tĩg sór mũ. Kŷ tóg ti *camarada* ag kǎ ũ kuprėg mũ, ti tŷ ti jo ti mré *camarada* ag ki rĩr jé, ag mŷ vėjėn ven jé, vėjėn ke *horan* ki. 46 Ti tŷ ag ki rĩr há han kŷ ti *patrǎo* vŷ ti mŷ vĩ há han ke mũ, ti kǎtĩg mǎn ke ěn kǎ. 47 Ti tŷ tóg pǎ'i han ke mũ, ti tŷ ti tũ ki rĩr kǎn jé sir. Ki hǎ sóg tó mũ, ha mė. 48 Kejėn ti *camarada* ũ tóg hǎ

ra jykre pãno nĩ. Kĩ tóg: “ëg *patrão* vỹ kãtĩg vãnh han mũ,” he mũ sir. ⁴⁹ Kĩ tóg ti mré *camarada* ag vóg kónãnh mũ sir, ag mrãnhmrãnh kũ. Kĩ tóg ù ag mré kron mũ gé, jën mág tóg mũ gé sir. ⁵⁰ Hã ra ùn jykre kórég ën *patrão* vỹ, ti kãnhmỹ kãtĩg ke mũ sir, ha vem nĩ. ⁵¹ Ti kãtĩg kũ tóg ti kapãnh mũ sir, kũ tóg ti fón ke mũ gé, ùn jykre régre ag mré. Tá ag tóg jagtar ke mũ, ag jã tỹ ag tóg gyngyn kenh mũ, jũ kũ, ùn jykre kórég ën ag,” he tóg, *Jesus* ti. Ti tỹ ù tỹ ti rãnhràj han kónãnh mũ kãmén há vë.

25

Tytãg tỹ 10 (ke) fag kãme

¹ Kĩ *Jesus* tóg ag mỹ ti kãtĩg mãnh ke ën kãmén mãnh mũ. “Tytãg fag ri ke ti nĩnh mũ,” he tóg. “Tytãg tỹ 10 (ke) fag vỹ nỹtĩ. Vënh kyprũg ve jé fag tóg, *lampião* vyn kũ mũ mũ, ùn prũg mũ ën kato. ² Û tỹ 5 fag vỹ jykre kórég nỹtĩ, jãvo ù tỹ 5 (ke) fag vỹ jykre há nỹtĩ. ³ Kĩ ùn jykre kórég fag vỹ vỹrmỹ *lampião* vyn kũ mũ mũ, há ra fag tóg tỹ ki mãnh jafã ma mũ ja tũ nĩ. ⁴ Fag jãvo ùn jykre há fag vỹ vỹrmỹ tỹ ki mãnh jafã ma mũ mũ. ⁵ Hã ra ùn prũg mũ ën tóg kãtĩg vãnh han mũ. Kĩ tóg kejën fag nũgnũr hapë tĩ, ti jun tũg ki. Há kũ fag tóg nũgnũr kãnh mũ sir. ⁶ Kutu kaju ki vënh vĩ tóg mē há tĩ, kũ tóg: “ùn prũg mũ vỹ hur kãteg..!” he mũ. “!..Ha ti venh kãmũ jeg..!” he tóg. ⁷ Kĩ tytãg ën fag vỹ fag *lampião* grugrug mũ sir. ⁸ Hã ra ùn jykre kórég fag tũ vỹ nhynnhyn ke sór mũ. Kĩ fag tóg ù fag mỹ: “ëg mỹ ãjag tũ vënh kãpãm,” he mũ. ⁹ Hã ra fag tóg fag mỹ: “ëg tỹ ãjag mỹ vënh kãpãm kũ tóg ëg mỹ kã kyn kenh ke mũ gé, ãjag ri kén. Û kanënh mũjëg,” he mũ. ¹⁰ Kĩ fag tóg mũ mũ. Fag gunja tá tóg jun mũ sir, ùn prũg mũ ti. Kĩ fag tóg ti mré mũ mũ sir, ùn *lampião* gru nỹtĩ fag. Tá junjun kũ ag tóg jãnkã ti nífénh mũ sir, ùn jykre kórég fag jy. ¹¹ Hã ra ù fag tóg vãhã tá junjun mũ gé sir, kũ fag tóg ti mỹ: “*Senhor*’, *Senhor*’, ëg jy nón,” he mũ sir. ¹² Hã ra tóg fag mỹ: “ãjag ki sóg kagtĩg nĩ, mỹr, ha mē,” he mũ,” he tóg, *Jesus* ti. ¹³ “Hã kũ sóg ãjag mỹ: vënh ki rĩr, nũr tũg ri ke han nĩ, he mũ. Kãtĩg jé sóg ke mũ. Hã ra ãjag tóg inh kãtĩg ke kurã ki kagtĩg nỹtĩ, inh óra ki ke gé. Há kũ inh jãvãnh to krónh ke tũg nĩ,” he tóg.

Patrão tỹ ti camarada ag mỹ ti tũ vin (Lc 19.11-27)

¹⁴ Kĩ tóg: “inh kãtĩg mãnh ke vỹ tag ri ke nĩnh mũ gé, ha mē,” he mũ. “Kejën *patrão* tóg ga ù ra tĩg sór mũ. Kĩ tóg ti *camarada* ag mỹ ti tỹ nén kar vin mũ, ti jãnkamy ke gé. ¹⁵ Û mỹ tóg jãnkamy kãmur tỹ 5 (ke) vin mũ, ù mỹ tóg ti kãmur régre vin mũ, ù mỹ tóg ti kãmur pĩr nĩnh mũ. Ûn krĩ há ën mỹ tóg ti kãmur e vin mũ. ¹⁶ Kĩ ù tỹ ti kãmur tỹ 5 (ke) mãg mũ ën vỹ ti jãnkamy ën tỹ rãnhràj mág han mũ. Kĩ tóg kejën, ù tỹ 5 (ke) ù mãg mũ, kũ ti tũ vỹ tỹ ti kãmur tỹ 10 (ke) nỹtĩ sir. ¹⁷ Kĩ ù tỹ ti kãmur régre mãg mũ ën vỹ tỹ rãnhràj mũ gé. Ti kãmur régre ù mãg tóg mũ gé sir, kũ tóg tỹ ti kãmur tỹ 4 (ke) nỹtĩ. ¹⁸ Ag jãvo ù tỹ ti kãmur pĩr mãg mũ ën vỹ ti tũ nég mũ sir, tỹ rãnhràj mē kã, mỹr, ha mē.

¹⁹ Kejën ag *patrão* tóg vỹn ke mũ sir, si há tĩ kũ. ²⁰ Kĩ ù tỹ ti kãmur tỹ 5 (ke) mãnh ja ën tóg ti mỹ: “inh mỹ ã tóg ù tỹ 5 (ke) vin, há ra sóg tỹ rãnhràj kũ ù tỹ 5 (ke) ù mãnh ja nĩ. Há vë ha,” he mũ. ²¹ Kĩ tóg ti mỹ: “jykre há ã nĩ,” he mũ. “Ã tũ ki rĩr há han ja ã nĩ mỹr, nén sĩ ki. Kĩ sóg ã mỹ nén ù e vin sór mũ,” he tóg. ²² Kĩ ù tỹ ti kãmur régre mãnh ja ën tóg ti mỹ: “inh mỹ ã tóg ti kãmur régre vin ja nĩ. Há ra sóg tỹ rãnhràj kũ ùn régre ù mã. Há vë ha,” he mũ gé. ²³ Kĩ tóg ti mỹ:

“jykre há ã nĩ,” he mũ gé. “Ã tù ki rĩr há han ja ã nĩ mĩr, nén sĩ ki. Kĩ sóg ã mĩ nén ù e vin sór mũ,” he tóg.

²⁴ Kĩ ù tĩ ti kãmur pir mãn ja ãn tóg ti mĩ: “*Senhor*,” he mũ. “Vĩ tar han ã tóg tĩgtĩ, ki sóg kanhró nĩ. Á tĩ nén krãn ja tù ãn mãn sór ã tóg tĩgtĩ, ã tĩ ti fy krãn tù ra ã tóg ti kanẽ ve sór tĩgtĩ. ²⁵ Hã kĩ sóg inh mũmẽg kĩ ã tù ãn né. Hã vẽ ha,” he tóg. ²⁶ Kĩ tóg ti mĩ: “jykre kórég ã tóg nĩ,” he mũ. “Inh mĩ isĩ nén krãn ja tù mãn sór tĩgtĩ? Inh mĩ isĩ nén ù fy krãn tù ra ti kanẽ ve sór tĩgtĩ? Hã ki kanhró ã mĩ nĩ?” ²⁷ Á tĩ ne je inh jãnkamy tĩ *banco* tá vin ja tù nĩ nẽ? Á tĩ tá vin ra sóg isũ kãfór mãn ke mũ vẽ,” he tóg. ²⁸ Kĩ tóg porisa ag mĩ: “ti tù ma ra. Kĩ ù tĩ ti kãmur tĩ 10 (ke) mǎg mũ ãn mĩ nĩm,” he mũ. ²⁹ “Ûn tù mǎg vỹ ù mãn mãn ke mũ, kĩ tóg ti mĩ tũ' henh ke tù pẽ nĩ. Jo ùn tù sĩ ãn tóg ti tù kren kãn ke mũ,” he tóg. ³⁰ “Kĩ inh *camarada* kórég tag fõn, kutyg ja ãn kã tá. Tá ag tóg jagtar tĩ, ag jã tĩ ag tóg gangan ke tĩ, veso jũ kĩ,” he tóg, *patrão* ti,” he tóg, *Jesus* ti, ti tĩ ti kãtĩg mãn ke kãmén kĩ.

Jesus tĩ vãnh kar jykre tugnĩm ke

³¹ Kĩ *Jesus* tóg ag mĩ: “ẽprã ke fi kósın kãtĩg mãn kĩ tóg ge nĩnh mũ, ha mẽ,” he mãn mũ. “Isỹ jẽgnẽ jafã ag vỹ inh mrẽ kãmũnh ke mũ. Kĩ sóg inh nĩgja sĩnvĩ ãn kri nĩnh ke mũ sir, kĩ inh jykre tar vỹ vãnh ven ke mũ. ³² Kĩ ẽprã ke kar vỹ inh jo vãnh mãn kãn ke mũ sir. Kĩ sóg vãnh kar tĩ vãnh kãpãm ke mũ sir, ha mẽ. *Carneiro* mrẽ *cabrito* ki rĩr tĩ ãn vỹ kejẽn ti mẽg tĩ vãnh kãpãm tĩ. ³³ Kĩ tóg *carneiro* tĩ ti pẽgja tá vin tĩ, jó tóg *cabrito* tĩ ti jakãnh tá vin tĩ. Tag ri ke han je sóg ke mũ. ³⁴ Tĩ sóg vãnh kar kri pã'i mǎg nĩnh mũ, kurã ãn kã. Kĩ sóg inh pẽgja tá nỹtĩnh ke mũ ag mĩ: inh panh vỹ ãjag mĩ vĩ há han ke mũ. Topẽ tĩ ga tǎg mrẽ kanhkã tǎg venh kãmũ jẽg. Tĩ tĩ ga si han kurã ãn kã tóg ãjag hã kuprẽg ja nĩ. ³⁵ Kejẽn sóg kókĩr nĩ ja nĩgtĩ, kĩ ãjag tóg inh jẽn. Isỹ kron há tĩn kĩ ãjag tóg inh mĩ goj ven. Isỹ ãjag ãn tá jun kĩ ãjag tóg inh mĩ: “kãrã ra, ẽg mrẽ nĩ je,” he ja nĩgtĩ gé. ³⁶ Inh kur tù nĩn kĩ ãjag tóg inh mĩ kur vin. Inh kaga nĩn kĩ ãjag tóg inh ki rĩr' he ja nĩgtĩ. Ise kĩ jẽ kĩ ãjag tóg inh venh mũ' he ja nĩgtĩ gé, he je sóg ke mũ ag mĩ,” he tóg.

³⁷ “Kĩ ùn jykre kuryj ag vỹ inh mĩ: “ẽg hẽ ri ke kã ã kókĩr nĩ vé? Ẽg hẽ ri ke kã ã kron há tí vé? ³⁸ Á hẽ ri ke kã ẽg ãn tá jun? Ẽg hẽ ri ke kã ã kur tù vé? ³⁹ Ẽg hẽ ri ke kã ã kaga vé, ẽg hẽ ri ke kã ã se vé? Kĩ kagtĩg ẽg nỹtĩ,” henh ke mũ, inh mĩ.

⁴⁰ Kĩ sóg ag mĩ: ùn jagtar ag jagãgtãn ja ãjag tóg nĩgtĩ, inh mrẽ ke ag, fag mrẽ hã, kĩ tóg tĩ ãjag tĩ inh jagãgtãn ri ke nĩ, henh ke mũ, isỹ tĩ pã'i mǎg nĩ kurã ãn kã,” he tóg.

⁴¹ “Kĩ sóg inh jakãnh tá nỹtĩ ag mĩ: inh panh vỹ ãjag mĩ vĩ kónãn. Pĩ nhyr vãnħ ra mũjẽg. Nén-Kórég mĩ tóg kar kĩ nĩ, pĩ nhyr vãnħ ãn tĩ, ti tĩ jẽgnẽ jafã ag mĩ ke gé. Ẽn ra mũjẽg. ⁴² Inh kókĩr ra ãjag pijé, inh mĩ vễjẽn ven'. Isỹ kron há ra ãjag pijé, inh mĩ goj ven'. ⁴³ Isỹ ãjag ãn tá jun mũ ra ãjag pijé, inh mĩ: kãrã ra, he ja nĩgtĩ'. Isỹ kur tù ra ãjag pijé, inh mĩ ù vin'. Inh kaga nỹ ra, ise kĩ jẽ ra ãjag pijé, inh venh mũ' he ja nĩgtĩ', he je sóg ke mũ,” he tóg.

⁴⁴ “Kĩ ag tóg inh mĩ: “ẽg hẽ ri ke kã ã kókĩr vé, ã kron há tí? Á hẽ ri ke kã ẽg ãn tá jun? Ẽg hẽ ri ke kã ã kur tù vé', ã kaga tí', ã se tí'? Kĩ kagtĩg ẽg nỹtĩ,” henh ke mũ gé.

⁴⁵ Kĩ sóg ag mĩ: ùn jagtar ag jagãgtãn ja tù ãjag tóg nĩgtĩ, fag ke gé, hã kĩ tóg tĩ, ãjag tĩ inh jagãgtãn tù ri ke nĩ, mĩr, ha mẽ, henh ke mũ. ⁴⁶ Kĩ ag tóg jagtar

ke mŭ, hã ra tóg tũ' henh ke tũ nĩ, ag jagtar ke ti. Ag jãvo ũn jykre há ag vỹ rĩr krỹg ja tũ ên venh ke mŭ,” he tóg, *Jesus* ti.

26

*Ag tỹ *Jesus* tén sór*

(*Mc 14.1-2; Lc 22.1-2; Jo 11.45-53*)

¹ Vãhã tóg tó kãn ja nĩ sir, ti tỹ nén tónh ke mŭ ti. Kỹ tóg ti mré mŭ tĩ ag mỹ:
² “kurã régre tũg kỹ tóg tỹ, êg fénhta mág tỹ *Páscoa* nĩ,” he mŭ. “Ên kã ag tóg, êprã ke fi kósin ti senh ke mŭ, kỹ ag tóg, ka to ti sanh ke mŭ. Inh hã vê,” he tóg, *Jesus* ti.

³ Hã ra Topê tũ to pã'i ag vỹ vènh mãn mŭ sir, Topê vĩ to êg kanhrãn tĩ ag mré hã, kófa ag ke gé, Pã'i mág tỹ *Caifás*, he mŭ ãn tá. ⁴ Kỹ ag tóg *Jesus* se to jykrén mŭ sir. Ag tỹ ti vatánh tá ti kãgmĩ sór vê, ti tén jé. ⁵ Kỹ ag tóg: “êg hỹn fénhta tag to mènkh ke mŭ ver. Êg tỹ fénhta kã ti se kỹ vènh génh mág vỹ tóg kutènh mŭ, ha vem nĩ,” he mŭ.

*Jesus tỹ *Betânia* tá nĩ*

(*Mc 14.3-9; Jo 12.1-8*)

⁶ Ên kã *Jesus* tóg kejèn êmã tỹ *Betânia* tá nĩ nĩ, *Simão* ãn krêm, vènh kaga kren vãnh han ja ên ti. ⁷ Ti jêg nĩ ra ù fi tóg, tá jun mŭ, *garrafa* vyn kỹ. Pó kupri tânãj tỹ tóg há jê, *garrafa* ti. Ti ki jê vỹ tỹ, nén ger há jê, ũn kaja e ên. Ti gãnkh tãg fi tóg mŭ, ger há ên tỹ. ⁸ Kỹ ti mré mŭ tĩ ag tóg, fi vэг mŭ, kỹ tóg ag mỹ kórég nĩ. Kỹ ag tóg: “fi tỹ ne jé nén kaja e kókén nê?” he mŭ. ⁹ “Êg tỹ ger há tag fón ke vê vê, kaja há to, êg tỹ ũn jagtar ag mỹ vin jé,” he ag tóg mŭ.

¹⁰ Hã ra *Jesus* tóg mễ kỹ ag mỹ: “ãjag tỹ ne jé fi mỹ kaga han nê?” he mŭ. “Inh jykre ki króm fi tóg. ¹¹ Inh hã tóg ver, ãjag mré nĩ sĩ han mŭ, jãvo ù jagtar ag vỹ, kurã kar ki ãjag mré nỹtĩ nĩ. ¹² Fi tỹ inh kãn vê, ag tỹ vènh kej tá inh fón ke jo, hã jé fi tóg, ger há tag tỹ inh kri kujêg mŭ. ¹³ Ag tỹ vènh vĩ sér tugtón kỹ ag tóg, fi tỹ nén han mŭ tag tónh ke mŭ gé, ga kar mĩ hã. Kỹ vènh kar vỹ, fi tỹ nén han mŭ mènkh ke mŭ, ha vem nĩ. Ki hã sóg tó mŭ,” he tóg.

*Judas tỹ pã'i ag mỹ *Jesus* ven ke*

(*Mc 14.10-11; Lc 22.3-6*)

¹⁴ Kar kỹ ù tỹ 12 (ke) ên ag kã ù tóg, Topê tũ to pã'i ag venh tĩ mŭ. ũn tĩ mŭ jijin hã vỹ: *Judas Iscariotes*, he mŭ. ¹⁵ Tá jun kỹ tóg ag mỹ: “sỹ ãjag mỹ *Jesus* fêg ke vê, ãjag tỹ ti se jé. ãjag mỹ inh mỹ kajãm mŭ?” he mŭ. Kỹ ag tóg: “hỹ,” he kỹ ti mỹ jãnkamy tỹ 30 (ke) vin mŭ sir. ¹⁶ Kỹ tóg to jykrén mŭ. “Inh hỹ hẽ ri kenh mŭ, sỹ vènh kar vatánh tá ag mỹ ti fêg jé,” he tóg mŭ sir.

*Jesus tỹ *Páscoa* ko*

(*Mc 14.12-21; Lc 22.7-14, 21-23; Jo 13.21-30*)

¹⁷ Kejèn tóg êmĩ konh ke kurã tá krỹg mŭ, kỹ *Jesus* mré mŭ tĩ ag tóg ti mỹ: “êg hỹn hẽ tá *carneiro* sĩ tânkh kỹ konh mŭ?” he mŭ. ¹⁸ Kỹ tóg ag mỹ: “êmã mág ên ra ù tỹ êg to há nĩ ên venh mũjêg,” he mŭ. “Ti mỹ: “êg *Senhor* vỹ ã mỹ: inh kurã vỹ kakó tĩ ha, kỹ tóg sỹ ã ãn krêm *Páscoa* konh há tĩ, inh mré mŭ tĩ ag mré, he ti,” hem nĩ ti mỹ,” he tóg. ¹⁹ Kỹ ag tóg mŭ mŭ sir. Hã tá ag tóg mé sĩ tânkh mŭ sir.

²⁰ Rã pur kar kỹ *Jesus* tóg tá jun kỹ ù tỹ 12 (ke) ag mré ko mŭ sir. ²¹ Ag jêg nỹtĩ kỹ tóg ag mỹ: “ãjag kã mĩ ù tóg, pã'i ag mỹ inh fêg ke mŭ, ag tỹ ise jé,” he

mũ. ²² Kĩ tóg ag fe kaj tí sir, kĩ ag tóg ti mĩ: “inh mĩ vó’? Inh mĩ vó’?” he kãn mũ sir.

²³ Kĩ tóg ag mĩ: “ũ tĩ inh mré ti nĩgé tĩ ěmĩ mãn kĩ pénky kã ki kã punpun mũ ěn hã vĕ,” he mũ. ²⁴ “Tĩg jé sóg ke mũ, isĩ tĩ ěprã ke fi kósin nĩn kĩ, hã kĩ tóg rán kĩ nĩ. Hã ra Topĕ tóg ũ tĩ ag mĩ inh fĕg ke mũ ěn mĩ vĩ kónãn pĕ han ke mũ. Ti mur tũ nĩ ra tóg ti mĩ hã tĩ vĕ,” he tóg.

²⁵ Kĩ Judas ěn, ũ tĩ pã’i ag mĩ ti fĕg ke mũ ěn tóg ti mĩ: “*Senhor*’, inh hã mĩ’?” he mũ gé. Kĩ tóg ti mĩ: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ.

Santa Ceia

(*Mc 14.22-26; Lc 22.15-20; 1 Co 11.23-25*)

²⁶ Kĩ ag tóg jĕg mũ. Ag jĕg nĩtĩ ra *Jesus* tóg ěmĩ mǎg mũ sir. Kĩ tóg to Topĕ mré vĩ mũ. Kĩ tóg vĕnh kã kupãn kĩ ti mré mũ tí ag mĩ: “té, ha kó,” he mũ. “Inh hã vĕ,” he tóg, ěmĩ to.

²⁷ Kar kĩ tóg kópa vǎg mũ gé sir, *vinho* tĩ ki jĕ ěn. To tóg Topĕ mré vĩ mũ gé. Ag mĩ kópa fĕg kĩ tóg: “ha kronkron,” he mũ. ²⁸ “Inh kyvĕnh hã vĕ,” he tóg, *vinho* to. “Inh kyvĕnh tĩ vĕnh kar jagfy kutĕnh ke vĕ. Sĩ vĕnh e mré vĕjyke tǎg han to ken hã vĕ, hã vĩ tĩ inh kyvĕnh ti nĩ. Hã tugrĩn Topĕ vĩ ãjag mĩ vĕnh pãte fón ke mũ, ãjag tĩ ti vĩ mranh ja ti,” he tóg. ²⁹ “Ha mĕ, ãjag mré sóg *vinho* kron mãn ke tũ nĩ ha. Kejĕn sóg ãjag mré kron mãn ke mũ, inh panh tĩ tĩ ěg pã’i nĩnh ke kurã ěn kã, ha vem nĩ,” he tóg.

³⁰ Kĩ ag tóg jãn mũ sir, ag jĕn kar kĩ. Ag tĩ Topĕ mĩ jãn kar kĩ ag tóg krĩ tĩ *Oliveiras* ra mũ mũ sir.

Jesus tĩ Pedro mĩ tó

(*Mc 14.27-31; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38*)

³¹ Ag mũn kĩ *Jesus* tóg: “kuty tag kã ãjag tóg inh ré kĩ mũ kãn ke mũ,” he mũ. “Hã kĩ tóg rán kĩ nĩ. ũ tĩ *carneiro* ki rĩr tí ěn tǎnh jé sóg ke mũ, kĩ ti mĕg ag vĩ, krig ke kãn ke mũ, he tóg, Topĕ vĩ tĩ rán kĩ nĩ ki, iso” he tóg. ³² “Hã ra sóg iser kar kĩ rĩr mãn ke mũ. ěn kã sóg ãjag jo tĩg ke mũ, ga tĩ *Galiléia* ra,” he tóg.

³³ Kĩ *Pedro* tóg ti mĩ: “inh pijé, ã ré kĩ tĩg mũ’, ag kar tĩ ã ré kĩ mũ mũ ra,” he mũ. ³⁴ Hã ra *Jesus* tóg ti mĩ: “ũri, kuty tag kã ã tóg iso: ti ki kagtĩg sóg nĩ, he tǎgtũ han ke mũ, *galo* kyr ke to hã, ha vem nĩ,” he mũ. ³⁵ Kĩ *Pedro* tóg: “hã ra sóg ã mré ter ke mũ. Kĩ sóg ã to: ti ki kagtĩg sóg nĩ, henh ke tũ pĕ nĩ,” he mũ. Kĩ ti mré mũ tí ag tóg hã tó mũ gé sir.

Getsĕmani tá

(*Mc 14.32-42; Lc 22.39-46*)

³⁶ Kĩ *Jesus* tóg ag mré ka kré tá jun mũ sir. Ka kré jijin hã vĩ: *Getsĕmani*, he mũ. Kĩ tóg ag mĩ: “ha ver nĩgnĩ, tag ki,” he mũ. “Sĩ ver Topĕ mré vĩnh ke vĕ, tǎtá,” he tóg. ³⁷ Kĩ tóg *Pedro* mré *Zebedeu* krĕ ag mĩ: “inh mré kãmũ jĕg,” he mũ. Fe kaj tóg nĩ sir. Mũmĕg tóg mũ gé. ³⁸ Kĩ tóg ag mĩ: “inh fe kaj mǎg tóg tí,” he mũ, “kĩ tóg inh mĩ tĩ iser ri ke nĩ,” he tóg. “Tag ki nĩtĩm nĩ, nũgnũr tũg nĩ, inh mré,” he tóg.

³⁹ Kĩ tóg tĩg sĩ han kĩ mũg ke mũ sir, ga kri tóg nĩ mũ. Topĕ mré tóg vĩ mũ. “Panh’,” he tóg. “Mĩ ã tĩ inh jagtar ke tag tĩ tũ’ he jǎvǎnh?” he tóg. “Hã ra isĩ ã mĩ nén to vĩ mũ tag han tũg nĩ. ã tĩ nén han ke mũ ěn hã han nĩ,” he tóg.

⁴⁰ Kar kĩ tóg, ti mré mũ tí ag venh tí mũ sir, hã ra ag kar tóg nũgnũr ja nĩ. Kĩ tóg *Pedro* mĩ: “mĩ óra pir ki nũr tũg kórég?” he mũ. ⁴¹ “Nũgnũr tũg nĩ, Topĕ

mré vīm nī, ājag t̄y ti vī mranh tū nī jé, ũ t̄y ājag kutān mū ra. Ājag t̄y mranh sór tū vē vē, hā ra ājag tóg krój n̄yī, he tóg.

⁴² K̄y tóg t̄ig m̄an mū sir, k̄y tóg Topē mré vī m̄an mū. K̄y tóg: “panh’,” he m̄an mū. “Ā t̄y inh jagtar ke tag t̄y tū’ he jāvānh t̄in k̄y sóg jagtar ke mū. Ā t̄y is̄y nén han ke mū ěn han nī,” he tóg. ⁴³ K̄y tóg ag venh t̄ig m̄an mū gé sir, hā ra ag tóg nūgnūr m̄an ja nī, ag nūgnūr hapē t̄in k̄y. ⁴⁴ K̄y tóg ag m̄y vī mē k̄a t̄i mū sir, Topē mré vī m̄an jé. Ti m̄y tóg ti t̄y tó ja ěn tó m̄an mū. ⁴⁵ K̄y tóg ag venh t̄ig m̄an k̄y ag m̄y: “ājag ne tóg ver nūgnūr n̄yī’,” he mū. “Vēnhk̄an ja ājag tóg nī’. Pétēm ti huri, óra ti. Ti t̄y Topē vī mranh t̄i ag m̄y inh fēg ke nē ha, is̄y t̄y ěpr̄a ke fi kósin n̄in k̄y,” he tóg. ⁴⁶ “N̄ignī ra, ag kato mū jé ha. Ũ t̄y ag m̄y inh ven mū tóg jun ke mū ha,” he tóg.

Ag t̄y *Jesus* se

(*Mc 14.43-50; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12*)

⁴⁷ Ti t̄y ver vēmén jē ra *Judas* tóg jun mū sir, ũ t̄y 12 (ke) ag k̄a ũ ěn ti. Hā ra porisa ag tóg ti mré k̄amū mū, rógro génh k̄y, ka kykyv génh k̄y ke gé. Topē tū to p̄a’i ag t̄y ag jēgnē vē, kófa ag ke gé. ⁴⁸ Hā ra ũ t̄y ag m̄y *Jesus* fēg mū ěn tóg ag m̄y: “s̄y ũn ki nhun ke mū ěn hā sem nī,” he ja nī. ⁴⁹ Hā k̄y tóg vēs̄ymér *Jesus* to grēn ke k̄y ti m̄y: “ā m̄y há, *Senhor*?” he mū. K̄y tóg ti ki nhun ke mū, *Judas* ti. ⁵⁰ Hā ra *Jesus* tóg ti m̄y: “régre’, ā t̄y nén han ke mū ěn han nī,” he mū.

K̄y porisa ag tóg vēs̄ymér ti k̄agmī k̄y ti ség mū sir. ⁵¹ K̄y *Jesus* mré t̄i t̄i ũ tóg rógro kunūnh k̄y porisa ũ n̄igrég kym mū. Topē tū to p̄a’i mág *camarada* vē. ⁵² Hā ra *Jesus* tóg ti m̄y: “ā rógro fi han ra. Ēg t̄y rógro t̄y ke k̄y ag tóg rógro t̄y ěg tén ke mū gé,” he mū. ⁵³ “Is̄y inh panh m̄y to vī ra tóg inh m̄y ti t̄y jēgnē jafā ag jēgnēnh ke mū vē, ũn t̄y 12 *mil* (ke) k̄afór ěn, ag t̄y iij n̄igān jé. ⁵⁴ Hā ra sóg nén t̄y iso rán k̄y nī ěn ve k̄an sór mū,” he tóg.

⁵⁵ Ēn k̄a tóg porisa ag m̄y: “ājag ne tóg, rógro génh k̄y k̄amū mū’, ka kykyv mré’, ise jé’,” he mū. “Inh pijé t̄y *bandido* nī’. Kurā kar ki sóg ājag mré jē ja n̄igtī, Topē ĩn krēm. Vēnh kar kanhrān sóg jē ja n̄igtī, hā ra ājag tóg tá ise ja tū nī vē m̄y. ⁵⁶ Hā ra sóg nén t̄y iso rán k̄y nī ěn vég mū,” he tóg.

K̄y ti mré mū t̄i ag tóg ti ré k̄y pétē k̄an mū sir, vēnh pigju jé.

P̄a’i ag t̄y *Jesus* ki jēmē

(*Mc 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jo 18.12-14, 19-24*)

⁵⁷ K̄y ũ t̄y ti ség mū ag tóg ti pére mū mū, Topē tū to p̄a’i mág t̄y *Caifás* ĩn ra. Tá Topē vī to ěg kanhrān t̄i ag v̄y vēnh m̄an k̄y n̄yī, kófa ag, vēnh jyv̄en t̄i ag ke gé. Ag kar t̄y ti tén sór vē.

⁵⁸ Hā ra *Pedro* tóg, *Jesus* nón k̄atī mū, kuvar há tá, k̄y tóg Topē tū to p̄a’i mág ĩn k̄a ra rā mū. Ti t̄y ag t̄y *Jesus* t̄y hēn ri ke ěn ve sór vē.

⁵⁹ K̄y p̄a’i kar ag tóg ũ ag jāvānhvānh mū, ũ t̄y ti jykre kórég tónh ke mū ag. ⁶⁰ Hā ra ag tóg vég tū nī. Ũ t̄y hēn ri ke ag tóg, ón k̄y ti jykre kórég tó mū, hā ra tóg ki krov tū nī. K̄y vāhā ũ ag tóg: ⁶¹ “t̄i vī vēnh m̄y mē ěg,” he mū. “Topē ĩn kókén kar sóg ũ han m̄an ke mū, kurā tāgtū ki, he ja tóg nī, *Jesus* ti,” he ag tóg mū. Ũn régre ag t̄y ti to tag tóg k̄y tóg vāhā ki krov nī, ag m̄y.

⁶² K̄y Topē tū to p̄a’i mág v̄y, jēgnē mū sir, k̄y tóg ti m̄y: “ā t̄y ne tónh ke m̄y tū’?” he mū. “Ag hā ne ā vī kónān tag tó ja nī gé’” he tóg. ⁶³ Hā ra *Jesus* tóg nén ũ tó tū nī. K̄y p̄a’i mág tóg ti m̄y: “Topē v̄y r̄ir nī,” he mū. “Ti r̄inve sóg ā ki jēmēg mū. Ā m̄y t̄y *Cristo* nī’, ā m̄y t̄y Topē kósin nī’? Ha ěg m̄y tó,” he tóg, p̄a’i mág ti. ⁶⁴ K̄y *Jesus* tóg: “ki hā ā tóg tó mū,” he mū. “K̄y sóg ājag m̄y tag tó mū

gé, ha mẽ. Êprä ke fi kósın vỹ tỹ inh nĩ,” he tóg. “Kỹ ãjag tóg ù tỹ nén ù kar han mũ ên pëgja tá inh venh ke mũ. Kanhkã góg kã mĩ sóg kätérenh ke mũ gé,” he tóg.

⁶⁵ Kĩ pã'i mág tóg, jũ kỹ ti kur tỹ jaran' ke mũ sir. Kĩ tóg: “Topê kato vĩ kónãn ti huri,” he mũ. “Mẽ kãn êg tóg, kỹ êg tóg ù tỹ ti jykre kórég tónh ke mũ ù jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha. ⁶⁶ Êg hỹn ti tỹ hẽ ri kenh mũ ha?” he tóg. Kĩ ag tóg ti mỹ: “ter jé tóg ke mũ, ti vĩ tag to,” he kãn mũ sir. ⁶⁷ Kĩ ag tóg ti kakã to sugsug mũ sir, ti kakã ki ag tóg tãnh mũ gé. Kĩ ù tóg ti vatãnh tá ti tãnh kỹ ti mỹ: ⁶⁸ “Cristo nêji tỹ ã nĩ, kỹ ã nêji nén kar ki kanhró nĩ,” he mũ. “Û nỹ ã tãnh?” he tóg. Gen kỹ ag tóg ti to é he mũ.

Pedro tỹ Jesus to ón

(Mc 14.66-72; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Hã ra Pedro vỹ, re tá nĩ nĩ, ãn vãso kã. Kĩ pã'i camarada ù fi tóg ti venh kãkutê kỹ ti mỹ: “Jesus mré ã tóg tĩ ja nĩ gé, Galiléia tá ke ên mré,” he mũ. ⁷⁰ Hã ra tóg: “vó, ã tỹ ne tó nê hỹn'?” he mũ. Kĩ ag kar vỹ ti vĩ mẽg mũ. ⁷¹ Kar kỹ tóg jãnkã ra rã sór mũ. Hã ra ù fi tóg ti vég mũ gé, kỹ fi tóg ag mỹ: “Jesus mré ke ù vê, Nazaré tá ke ên mré,” he mũ gé. ⁷² Hã ra tóg: “vó,” he mãn mũ. “Ti ki kagtũg sóg nĩ, Topê vỹ ki kanhró nĩ,” he tóg, Pedro ti. ⁷³ Ver si há tũ ra tá nỹtĩ ù ag tóg ti venh kãmũ kỹ ti mỹ: “ha mẽ, ti mré ke ù vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ. “Á vĩ to êg tóg ã ki kanhrãn mũ,” he ag tóg. ⁷⁴ Hã ra tóg: “vó,” he mãn mũ. “Inh pijé, ti ki kanhró nĩ. Inh ón kỹ Topê vỹ inh vóg kónãn ke mũ,” he tóg. Hã ra vãhã galo tóg kyr mũ. ⁷⁵ Kĩ Pedro tóg Jesus vĩ ja ên to jykren mũ, ti tỹ ti mỹ: “iso ã tóg: ti ki kagtũg sóg nĩ, he tãgtũ han ke mũ, galo kyr ke to hã,” he ja ên mĩ. Kĩ Pedro tóg mĩ êkren kỹ tá kãkutê mũ sir. Fỹ jagy han tóg mũ sir.

27

Ag tỹ Pilatos mỹ Jesus ven

(Mc 15.1; Lc 23.1-2; Jo 18.28-32)

¹ Tỹ vaj kỹ kusãg ki ag tóg Jesus tén ke to jykren mũ sir, Topê tũ to pã'i kar ag. ² Kĩ ag tóg ti mrĩnh mũ sir. Ti pére mũ kỹ ag tóg pã'i mág tỹ governador mỹ ti fêg mũ sir, Pilatos mỹ.

Judas Iscariotes ter

(Hk 1.16-19)

³ Hã ra Judas tóg, ag tỹ ti tén ke vég mũ. Kĩ tóg vãhã ti mỹ e tí. Ti tỹ to jykren mãn kỹ tóg jãnkamy tỹ 30 (ke) ên ma kãtũg kỹ Topê tũ to pã'i ag mỹ ven mũ, kófa ag mỹ. ⁴ Kĩ tóg ag mỹ: “ti kórég han inh,” he mũ. “Ti pijé, nén ù kórég han ja nĩgtĩ, hã kỹ tóg vènh mỹ nĩ, ti tỹ inh vĩ to ter kỹ,” he tóg.

⁵ Hã ra ag tóg ti mỹ: “êg tũ pijé, ã tũ hã nê’,” he mũ. Kĩ tóg jãnkamy ên vãm mũ sir, Topê ãn krêm, kar kỹ tóg hên ra tí mũ sir. Tá tóg ti nunh kã vènh jãján mũ, kỹ tóg ter mũ sir.

⁶ Kĩ Topê tũ to pã'i ag vỹ, jãnkamy ên mãn kỹ to jykren mũ. “Êg tỹ Topê mỹ jãnkamy tag nĩm kỹ tóg vènh mỹ tí. Tỹ tóg vènh kyvènh kajãm ja nĩ, hã kỹ êg tóg Topê mỹ nĩm sór tũ nĩ,” he ag tóg. ⁷ Kĩ ag tóg vènh mãn kỹ to jykren kỹ: “êg hỹn tỹ êpỹ kajãm mũ,” he mũ. Ag tỹ tá go'or vég tí ên tá ag tóg, fóg ag kej han sór mũ, fóg tỹ Jerusalém ra pygsa tĩ ag mỹ. ⁸ Hã kỹ êg tóg êpỹ ên to: “êpỹ kyvènh,” he tí.

⁹ Hã ra Topê vî tó ti tĩ *Jeremias* vỹ *Judas* to tag rán ja nĩgtĩ, ha mẽ: “jãnkamy tỹ 30 (ke) tỹ tóg, ěpra ke ù kajãm vén ke mũ, ti kaja tỹ ag mẽ há nỹn kỹ. ¹⁰ Ěpra ke ěn kajãm kar kỹ ag tóg tỹ ěpỹ kajãm mũ sir, ag tỹ go'or vég tí ěn tá. Hã tó ja tóg nĩ, inh mẽ, ěg jóg tỹ Topê tí,” he ja tóg nĩgtĩ, *Jeremias* ti.

Pilatos tỹ Jesus ve
(*Mc 15.2-5; Lc 23.3-5; Jo 18.33-38*)

¹¹ Hã ra *Jesus* tóg, fóg tỹ pã'i mág rã hã jẽ nĩ. Kỹ tóg ti ki jẽmẽg mũ, kỹ tóg: “ã mẽ tỹ *Judeu* ag pã'i nĩ?” he mũ. Kỹ *Jesus* tóg ti mẽ: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ. ¹² Kỹ Topê tũ to pã'i ag tóg ti kato vĩ mág mũ, kófa ag ke gé, hã ra tóg hun ke kỹ jẽ nĩ. ¹³ Kỹ *Pilatos* tóg ti mẽ: “mỹ ã mẽ tỹ nẽn ù tũ nĩ, ag tỹ ã kato vĩ mág han mũ tag ti?” he mũ. ¹⁴ Hã ra *Jesus* tóg vĩ mãn tũ nĩ, kỹ tóg *Pilatos* mẽ e tí sir.

Ag tỹ Jesus to: ter jé tóg ke mũ, he
(*Mc 15.6-15; Lc 23.13-25; Jo 18.39-19.16*)

¹⁵ Hã ra *Pilatos* tóg ag mẽ fénhta tỹ *Páscoa* kar ki vese pir kavãg tí, ag tỹ ùn to vĩ mũ. Ti jykre vẽ. ¹⁶ Ěn kã ù tóg se kỹ jẽ nĩ, vẽn kar tỹ ùn ki kanhró ěn, ti jijin hã vỹ: *Jesus Barrabás*, he mũ.

¹⁷ Jãvo ag tóg tá vẽnhmãn kỹ nỹtĩ, *Judeu* kar ag. Kỹ *Pilatos* tóg ag mẽ: “inh ãjag mẽ ù tỹ hẽ kavãn ha? Mỹ *Jesus Barrabás*, *Jesus Cristo* mẽ vó?” he mũ. ¹⁸ *Pilatos* vỹ pã'i ag jykre ki kanhró nĩ, ag tỹ ón kỹ *Jesus* to jũ nỹtĩn ki. Ti há nĩ hã tugrĩn ag tóg ti to jũ mũ. Hã kỹ tóg ti kavãn sór mũ.

¹⁹ Ti tỹ vẽn jyvẽn jafã tá nĩ ra ti prũ fi tóg, ti mẽ vẽn vỹ jẽnẽg mũ, kỹ fi tóg ti mẽ: “vỹjyre kuryj han ti tĩ,” he mũ, *Jesus* to. “Hã kỹ ti vóg sór tũg nĩ. Kuty tag kã sóg ti to vẽn pėti kónãn. Ěg tỹ ti tugrĩn jagtar ke ve inh, inh vẽn pėti ki,” he fi tóg. ²⁰ Hã ra Topê tũ to pã'i ag tóg, vẽn kar krĩn mũ sir, kófa ag mrẽ, vẽn kar tỹ *Barrabás* kavãr ve sór jé, ag tỹ *Jesus* ter hã ve sór jé.

²¹ Kỹ fóg tỹ pã'i tóg, ag ki jẽmẽ mãn mũ. “Inh hỹn ùn régre tag ag kã ù tỹ hẽ kavãn ha?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mẽ: “*Barrabás*” he mũ. ²² Kỹ tóg ag mẽ: “kỹ inh *Jesus* tỹ hẽ ri kenh mũ, ag tỹ ù to: “*Cristo* vỹ tỹ ti nĩ,” he tí ěn tỹ,” he mũ. Kỹ ag tóg ti mẽ: “krunh to ti sã,” he kãn mũ sir. ²³ Kỹ tóg ag mẽ: “ti kórég tỹ ne han tí?” he mũ. Hã ra ag tóg prẽnprẽn mũ sir. “!..Krunh to ti sã..!” he ag tóg mũ sir, prẽnprẽn kỹ.

²⁴ Ag tỹ tóg hẽ ri ke tũ nĩ. Vẽn génh kutẽ ri ke tóg nĩ, hã kỹ tóg goj jé prẽn mũ. Kỹ tóg nĩpég mũ sir, vẽn kar rĩnve, kỹ tóg ag mẽ: “inh jykre pijé,” he mũ. “Inh nĩgẽ kavẽn ke tũ sóg nĩ, ti kyvẽn tỹ. Ùn jykre kuryj vẽ, kỹ sóg ti tén sór tũ nĩ. Ĥjag jykre vẽ,” he tóg. ²⁵ Kỹ vẽn kar ag tóg ti mẽ: “ěg jykre vẽ,” he kãn mũ. “Ěg hã ne ti tén sór mũ”. Kỹ Topê vỹ, ěg hã vóg kónãn ke mũ, ěg krẽ ag ke gé,” he ag tóg.

²⁶ Kỹ *Pilatos* tóg *Barrabás* kavãg mũ sir. *Jesus* to tóg porisa ag mẽ: “ha ti mrãnmrãn,” he mũ sir. Ag tỹ ti mrãnmrãn kar kỹ tóg ag mẽ ti fẽg mũ, ag tỹ ka to ti sa jé.

Porisa ag tỹ Jesus vóg kónãn
(*Mc 15.16-20; Jo 19.2-3*)

²⁷ Kỹ fóg tỹ pã'i krẽm porisa ěn ag tóg, *Jesus* pére mũ mũ, pã'i tỹ *governador* ĩn ra, *palácio* ěn ra. Kỹ ag tóg porisa ù ag jé prẽn kãn mũ. ²⁸ Ti kur kunũg ag tóg mũ, kỹ ag tóg kur kusũg tỹ ti kri fón mũ. ²⁹ Sónh rěr téj pirĩn kỹ ag tóg, tỹ ti krĩ tógfĩg mũ sir. Vãn tỹ ag tóg, ti nĩgẽ kã fẽg mũ, ti pẽgja tá. Kỹ ag tóg, ti krẽm

grīnhgrīnh ke mū sir, ón ký. Ti to é he ký ag tóg: “viva, Judeu ag pã'i,” he mū.
³⁰ Ký ag tóg ti to sug sug mū gé. Vãn ên tý ag tóg ti krī mī rēg mū sir.

³¹ Ag tý ti nýg kar ký ag tóg, ti ki kur kusüg ên kunüg mū. Ký ag tóg, ti tū pē tý ti kã ra rãg mãn ký ti pére mū mū, krunh to ti sa jé sir.

Jesus tý krunh to sa

(Mc 15.21-32; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)

³² Ag mūn ký ag tóg, ũ kato tē mū, *Cirene* tá ke ũ, ti jijin hã vỹ: *Simão*, he mū. Ên mý ag tóg vī tar han mū, ti tý *Jesus* krunh vyn ký tīg jé, ti jo.

³³ Ký ag tóg, *Gólgota* tá junjun mū sir. *Gólgota* to êg tóg: vēnh krī kuka, he tí, êg vī ki. ³⁴ Tá junjun ký ag tóg, ti mý *vinagre* ven mū, nén ũ týmē jynh mré hã. Ký tóg kãmē sī han mū, hã ra tóg kron sór tú nī, vēnh kagta ti. ³⁵ Ký ag tóg, krunh to ti sãg mū sir. Ti kur tý ag tóg, jagnē mý vēnh kãpãm mū sir, to ag tóg joga he mū. ³⁶ Ký ag tóg nĩgnĩg ký nýtĩ nĩ, ti ki rĩr jé. ³⁷ Ag tý nén tý ti kato vī mū vỹ, ti kri rán ký sa, hã vỹ: “*Jesus, Judeu* ag pã'i mág vē,” he mū. Ti tý vēsý pã'i mág han to ag nēji ti tén mū. ³⁸ Ti kóm ag tóg, ũn rēgre ag tý krunh to sãg mū gé, *bandido* ag. Ký ũ tóg ti pēgia tá sa, jó ũ tóg ti jakãnh tá sa.

³⁹ Ký ũ tý mī mū mū ag tóg, ti nýg mū gé, vỹn vỹn hen ký. ⁴⁰ “Á mý Topē ĩn kókén kar ký kurã tãgtũ ki ũ han mãn sór mū?” he ag tóg mū. “Vēnh kren han ra kema”, krunh to kãtére, ã tý tý Topē kósín nĩn ký,” he ag tóg ti mý. ⁴¹ Ký Topē tũ to pã'i ag tóg ti nýg mū gé, Topē vī to êg kanhrãn tí ag mré hã, kófa ag ke gé. Ký ag tóg jagnē mý: ⁴² “ũ ag krenkren han tóg, hã ra tóg vēnh hã kren han ki kagtĩg nĩ,” he mū. “Êg pã'i mág jé krunh to kãtére kema”, êg tý ve jé, êg tý ti ki ge jé,” he ag tóg. ⁴³ “Topē ki ti nēji rã ký jē, ký Topē jé ti kren han, ti tý ti to há nĩn ký. Topē kósín vỹ tý inh nĩ, he ti mýr,” he ag tóg ti to, ti nýg ký. ⁴⁴ Ký ũ tý ti kóm krunh to nýtĩ ên ag tóg ti nýg mū gé, *bandido* ag.

Jesus ter

(Mc 15.33-41; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30)

⁴⁵ Rã tý êg nĩno kã sa ra tóg kuty' he mū sir, ga kar mī hã. Kuty ên tóg óra tãgtũ han mū. ⁴⁶ 3 (ke) óra ki *Jesus* tóg prēr mū sir, ký tóg: “*Eli, Eli, lemá sabactani?*” he mū. Êg vī ki tóg tag to: “Topē, Topē, ã tý ne jé isovãnh nē?” he mū. ⁴⁷ Ký ũ tý tá nýtĩ ag tóg, ag tý mēg ký jagnē mý: “*Elias* jé tóg prēr mū,” he mū. ⁴⁸ Ký ũ tóg vēnhvãg mū, ký tóg *esponja* mrãn mū sir, *vinho* kaja pir tý. Ka jurỹn ký tóg, tý kusón ký ti mý ven mū sir, ti tý ki ũnh' ũnh' he jé. ⁴⁹ Hã ra ũ ag tóg: “*toreg*,” he mū. “Hēn ri ke mūn *Elias* kãtĩg mū, ti kren han jé,” he ag tóg. ⁵⁰ Hã ra *Jesus* tóg, prēr mág han mãn ký hun ke mū sir.

⁵¹ Hã ra Topē ĩn krēm kur tý jãnkã nĩfe tóg, vēnh kã hã jaran ke mū, ha mē, ti jar tóg vēnh kãkym ke kãn mū sir. ⁵² Ký ga tóg, ragra ke mū sir, pãró vỹ, gũm ke mū gé, vēnh kej vỹ, nugnor mū gé, ký ũ tý Topē ki ge ký nýtĩ tý hēn ri ke ag tóg, rĩnrĩr mãn mū, ũn kãgter mū ag. Ag kej tá ag tóg kãpa mū. ⁵³ Ký ag tóg *Jerusalém* kã ra ge mū, ký ag tóg, ũ tý hēn ri ke ag mý vēnh venven mū sir. Ký ag tóg ag vigvég mū, *Jerusalém* tá ke ag.

⁵⁴ Hã ra *capitão* tóg, porisa ag mré *Jesus* ki rĩr jē nĩ. Ga tý ragra ke ên vég ag tóg mū, nén kar ti, *Jesus* ter ên kã. Ký tóg ag mý e tí. Ký ag tóg: “Topē kósín ja vē mýr,” he mū.

⁵⁵ Ký ũn týtã fag vỹ, tá nýtĩ gé, ũ tý hēn ri ke fag. Kuvar há tá nýtĩ ký fag tóg ti vég nýtĩ nĩ. Ti mré fag tóg kãmũ ja nĩ, ga tý *Galiléia* tá. Ti ki fag tóg rĩr ja nĩgtĩ.

⁵⁶ Fag kã ũ fi vỹ tý *Maria Madalena* fi nĩ, jo ũ fi tóg tý *Maria* fi nĩ gé, *José* mré

Tiago mÿnh fi. Kÿ ù fi vÿ tÿ Zebedeu krê ag mÿnh fi nÿ gé. Fag mré ke ù fag vÿ tá nÿtÿ gé.

*Ag tÿ vènh kej kã kã Jesus fi
(Mc 15.42-47; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42)*

⁵⁷ Rákê tóg nÿ ha, kÿ ùn há tóg jun mü. *Arimatéia* tá tóg kãtÿg ja nÿ. Ti jijin há vÿ: *José*, he mü. *Jesus* mré ke ù vè gé. ⁵⁸ Ên tóg, *Pilatos* venh tí mü, kÿ tóg ti mÿ *Jesus* to ví mü, ti ter kar kÿ. Kÿ *Pilatos* tóg: “he,” he mü. ⁵⁹ Kÿ *José* tóg *Jesus* vyn kÿ tí mü sir, kur jãnhkri tÿ ti pãg kÿ. ⁶⁰ Kÿ tóg, vènh kej kã kã ti fig mü sir. Pó kã ki tóg han ja nÿgtÿ, kÿ tóg tãg nÿ, vènh kej ti. *José* tũ vè. Ên kã kã tóg ti fig mü sir, kÿ tóg, pó tãpér tÿn kÿ tÿ vènh kej jãnkã nifénh mü sir. Kar kÿ tóg tí mü. ⁶¹ Há ra *Maria Madalena* fi vÿ tá nÿ nÿ, *Maria* ù fi ke gé. Ti kej rã fag tóg nÿgnÿ kÿ nÿtÿ nÿ.

Ag tÿ ti kej ki rÿr

⁶² Tÿ vaj kÿ, vènh kán ke kurã ki Topê tũ to pã'i ag tóg, vènh mãn mü sir. Kÿ ag tóg, *Pilatos* venh mü mü. ⁶³ Ti mÿ ag tóg: “vènh kar krÿn kónãn tí ên tóg tag to ja nÿ, ha mē: “kurã tãgtũ ki sóg rÿr mãn ke mü,” he ja ti nÿ. Êg tÿ tag to jÿkrén kÿ êg tóg, ã mÿ nén ù to ví sór mü. ⁶⁴ Êg mÿ tóg, porisa ag tÿ ti kej ki rÿr há tí, kurã tãgtũ ki. Jãvo tóg êg mÿ, ti mré mü tí ag tÿ ti to nón kÿ ti péjunh ha mē tí, kÿ tóg êg mÿ, ag tÿ vènh kar mÿ: “rÿr mãn ti, ti ter kar kÿ,” henh ha mē tí gé,” he ag tóg, *Pilatos* mÿ. ⁶⁵ Kÿ *Pilatos* tóg ag mÿ: “he,” he mü. “Vÿ nÿtÿ, ti kej ki rÿr ke mü ag,” he tóg, porisa ù ag to. “Ti kej ki rÿr há han nÿ, ge kÿ,” he tóg. ⁶⁶ Kÿ ag tóg, mü kÿ ti kej to ag vin mü, ag tÿ ki rÿr jé sir. Ti kej nÿfe ên jy ag tóg tógfÿn mü gé, vãfe tÿ, pãró to. Ên ki ag tóg nÿtÿ nÿ, porisa ag, ù tÿ ti kej nÿfe kunũg tũ nÿ jé.

28

*Jesus rÿr mãn
(Mc 16.1-10; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10)*

¹ Vènhkán ke kurã tÿ *semana* kurã ve ki *Maria Madalena* fi tóg, ti kej venh tí mü, kusãg pē ki, *Maria* ù fi mré. ² Há ra ga tóg, ragra ke tar han mü sir. Kÿ Topê tÿ jênē jafã tóg, kanhkã tá kãtère mü. Kÿ tóg pó tÿ ti kej jãnkã nifē ên tÿn mü, kÿ tóg kri nÿ mü sir, pó ên kri. ³ Tÿ tóg ta tÿ kóm kóm ke ve nÿ gé, Topê tÿ jênē jafã ên ti. Ti kur vÿ kópréj nÿ, kukryr kó ri ke. ⁴ Kÿ porisa ag tóg jürün ke mü, kamēg kÿ ag tóg kãgter ve nÿ. ⁵ Kÿ Topê tÿ jênē jafã tóg, ùn tÿtã fag mÿ: “kamēg tũg nÿ,” he mü. “*Jesus* kanēg ãjag tóg mü, ag tÿ krunh to ùn sãg mü ên ti. ⁶ Ki ti tũ nÿ, rÿr ti huri, há kÿ tóg ãjag mÿ tó ja nÿgtÿ. Ha kãge jég, ãjag tÿ ti nÿgja ve jé. ⁷ Kuri, ha ti mré mü tí ag mÿ tónh müjég, ti rÿr mãn ti. Ha vé, ãjag jo tóg tÿg mü, *Galiléia* ra. Tá ãjag tóg ti venh mü, ha vem nÿ. Inh ví kã jatun tũg nÿ,” he tóg, Topê tÿ jênē jafã ti, ù tÿtã fag mÿ. ⁸ Kÿ fag tóg, ti kej tá kãpa kÿ fÿrürün mü mü sir. Fag mÿ tóg e tí. Ge ra tóg fag mÿ sér pē tí, há kÿ fag tóg pētē mü sir, fag tÿ *Jesus* mré mü tí ag mÿ tó jé.

⁹ Fag mü ra *Jesus* tóg, fag kato tē mü', kÿ tóg fag mÿ: “mÿ sér nÿtÿm nÿ,” he mü. Vãhã fag tóg, ti to grèn ke mü sir. Ti pēn kãgmÿg fag tóg mü, kÿ fag tóg, ti krēm müg ke mü gé. ¹⁰ Kÿ *Jesus* tóg fag mÿ: “kamēg tũg nÿ,” he mü. “Ha müjég, inh régre ag mÿ tó jé, ag tÿ ga tÿ *Galiléia* ra mü jé. Tá ag tóg inh venh ke mü,” he tóg.

Porisa ag ón

¹¹ Fag mün ky porisa ty *Jesus* kej ki rir mü ên ag tóg, êmä ra mü mü. Tá junjun ky ag tóg, Topë tü to pä'i ag my tó kân mü, ag ty nén vég mü ên ti. Ky tóg ag my e ti. ¹² Ky ag tóg, kófa ag mré vènh mân ky: “êg hÿn hê ri kenh mü?” he mü jagnê my. Ky ag tóg, porisa ag my jânkamy e vin mü sir. ¹³ “Ón ky vènh kar my: “êg nügnür mü jâvo *Jesus* mré mü ti ag tóg, ti péju ja nî, kuty si há tá,” hem nî,” he ag tóg. ¹⁴ “Hên ri ke mün pä'i ty *governador* tóg mèn mü, äjag nügnür ja ti. Ky êg tóg, ti mré vémén ke mü, ti ty äjag vóg kónân tü nî jé,” he ag tóg, porisa ag my. ¹⁵ Ky porisa ag tóg, jânkamy ên mân ky vènh kar my ónón mü mü sir, *Jesus* mré mü ti ag to. Hã ky *Judeu* ag tóg, ver tag tó ti, ünri.

Jesus ty ti mré mü ti ag my vènh ven

(Mc 16.14-18; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)

¹⁶ Ky ti mré mü ti ag tóg, ga ty *Galiléia* ra mü mü, pânónh ra, *Jesus* ty ag my: “ên ra müm nî,” he ja ên ra. ¹⁷ Tá ag tóg ti vég mü sir, ky ag tóg, ti krêm mügmüg ke mü sir. Hã ra tóg ü ag my vènh my ti. Ag my tóg ty, ki hã ke tü nî ve nî. ¹⁸ Ky *Jesus* tóg, ag rä hã jê ky, ag my: “nén kar vÿ ty, inh krêm ke nî ha, kanhkã tá ke kar, ga tá ke kar ke gé,” he mü. ¹⁹ “Hã ky müjêg, *povo* kar kanhrân jé. Ag ty inh ki ge ky nÿtÿn ky ag kygpem nî gé. Inh panh jiji tó ky, ti kósin jiji tóm nî gé, ky Topë kuprÿg jiji tóm nî gé, äjag ty ag kygpe ky, fag ke gé. ²⁰ Ky isÿ äjag my nén tó mü kâmén kân nî gé, ag ty ki króm jé. Ha mê, äjag mré sóg jê nî, kurã kar ki, äjag tovãnh ke tü sóg nî ha, ga tÿg ke kurã ki ke gé,” he tóg, *Jesus* ti, ti ty ti mré mü ti ag jêgnên ky.

MARCOS Tÿ RÁ

João Batista tÿ Jesus tó
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28)

¹ Sÿ *Jesus Cristo* káme sér tónh ke vë, Topê kósín ti. ² Väsÿ Topê vï tó tí tÿ *Isaiás* vÿ *Jesus* to tag rán ja nï, kÿ tóg: “ã jo sóg ù jënënh mü, ti tÿ vënh kar kân jé, ã tÿg ken jo,” he mü. “Ag jyvën jé tóg ke mü, kÿ tóg ëpry prun ri ke nï. ³ Ëmä tÿ ja tá tóg jënh ke mü, ga kórég tá. Tá tóg ag mÿ: “ëg *Senhor* kätig ke jo vënh jänhkrigkrig nï,” henh ke mü. “Äjag jykre pãno tovãnh nï, ëg *Senhor* kätig ken jo,” he jé tóg ke mü,” he ja tóg nï. *João Batista* to tóg ke mü.

⁴ Kÿ *João Batista* tóg ëmä tÿ ja tá jë nï. Ag jyvën tóg tí, kÿ tóg: “ã kype jé sóg ke mü, ã tÿ ã jykre kórég tovãnh kÿ, Topê tÿ ã tÿ ti vï mranh tÿ ã mÿ vënh pãte fón jé,” he tí sir; vënh kar mÿ.

⁵ Kÿ ga tÿ *Judéia* tá ke ag tóg ti to kãmü kân mü sir, ëmä tÿ *Jerusalém* tá ke ag ke gé. Kÿ tóg ag kygpég mü sir, goj tÿ *Jordão* ki, ag tÿ: “Topê vï mranh ja sóg nÿgtí, tag han kÿ,” hen kÿ. ⁶ Jó ti kur tóg tÿ kãvãru pãni sór kyki tÿ há nï. Kÿ ti vësógin ja vÿ tÿ nén ù fãr tÿ há nï gé. Ópã hã ko ti tí, mÿg mré. Ti jën hã vë. ⁷ Kÿ tóg ag mÿ *Jesus* kãmén kÿ: “ù tóg inh nón kätig mü, ha më,” he mü. “Inh jykre há kãfór ti nï. Sÿ tÿ ti *camarada* nÿnh ke vë vë, sÿ ti pën né kunÿnh ke vë vë, hã ra sóg tÿ ti krëm ke pë jë,” he tóg. ⁸ “Gøj hã tÿ sóg äjag kygpenh ke mü. Jãvo ù tÿ inh nón kätig ke mü ën vÿ Topê kuprÿg tÿ äjag jagrë han ke mü. Ti tÿ äjag kygpenh ken hã vë,” he tóg, vënh kar mÿ.

João tÿ Jesus kype
(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Kejën *Jesus* tóg ëmä tÿ *Nazaré* tá kãti mü, ga tÿ *Galiléia* tá. Kÿ tóg *João* tá jun mü, kÿ *João* tóg ti kypég mü sir, goj tÿ *Jordão* ki. ¹⁰ Ti tÿ goj kãtã kãkutë kÿ kanhkã vÿ nor’ he mü sir vësÿmér. Kÿ *Jesus* tóg Topê kuprÿg vëg mü. Sórag ri ke tóg kãtère mü. Kÿ tóg *Jesus* kri góm ke mü sir. ¹¹ Kÿ tóg kanhkã tá vënh vï mëg mü gé sir; kÿ tóg: “tÿ ã inh kósín pir jë, tÿ ã inh fe pë jëgtí,” he mü, vënh vï ën ti.

Satanás tÿ Jesus krÿn kónãn sór
(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Kÿ vësÿmér Topê kuprÿg tóg *Jesus* krÿn mü, ti tÿ ëmä tÿ ja ra tÿg jé. ¹³ Kurã tÿ 40 (ke) han tóg mü, ëmä tÿ ja tá nï ki. Kÿ vãhã *Satanás* vÿ ti tÿ ti jóg vï mranh han sór mü, hã ra tóg ke tí nï. Tá misu ag vÿ nën kã mÿ mügtí gé, ëmä tÿ ja ën tá. Hã ra Topê tÿ jëgnë jafã ag tóg tá ti ki rÿr mü sir.

Jesus tÿ Galiléia ra vÿn ke
(Mt 4.12-22; Lc 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Kejën ag tóg *João* ség mü. Ag tÿ ti se kar kÿ *Jesus* tóg ga tÿ *Galiléia* ra tí mü. Tá tóg ag mÿ Topê tÿ tÿ ëg pã’i nÿnh ke kãmén mü, vënh vï sér ën ti. ¹⁵ Kÿ tóg: “Pétëm ti huri, ëg tÿ Topê tÿ tÿ ëg pã’i nï venh ke ti,” he mü. “Kÿ äjag jykre kórég tovãnh nï. Ti vï kri fim nï, äjag tÿ ti tÿ tÿ ëg pã’i nï ën ve jé,” he tóg.

¹⁶ Kejën tóg goj nig mág tÿ *Galiléia* ën fyr jagma tí mü. Ti tí ra tóg *Simão Pedro* vëg mü, ti jãvy tÿ *André* ke gé. Pirã kugmÿ jafã tÿ ag tóg goj ki fón nÿtí nï, *rede* tÿ, ag tÿ pirã kugmÿ jé. Ag rãnrãj hã vë. ¹⁷ Kÿ tóg ag mÿ: “inh mré kãmÿjëg,” he mü. “Pirã kugmÿ há äjag nÿtí. Äjag kanhrãn jé sóg ke mü, äjag tÿ ëprã ke ag

tý inh ki ge han jé,” he tóg. ¹⁸ Kÿ ag tóg vêsÿmér ag *rede* tovãnh ký ti mré mû mû, *Pedro* ti, *André* ti ke gé.

¹⁹ Ag mû sÿ han mû ra ag tóg ùn régre ù ag ve mán mû gé, *Tiago* ti, ti jãvy tý *João* ti ke gé. *Zebedeu* krê ag vê. *Canoa* kã ki ag tóg pirã kugmÿ jafã ki han nÿtÿ nÿ. ²⁰ Kÿ *Jesus* tóg vêsÿmér ag jé prêr mû. Kÿ ag tóg ag panh ré ký mû mû. Ag mÿ rãhrãj tí ag vÿ ag panh mré *canoa* kã ki nÿtÿ nÿ. Ag ré ký ag tóg *Jesus* mré mû sÿ sir.

Jesus tý vëjagrê kórég kutêm
(*Lc 4.31-37*)

²¹ Kÿ ag tóg êmã tý *Cafarnaum* tá junjun mû sir. Vênhkán ke kurã ki tóg *Judeu* ag vènh kanhrân jafã kã ra rã mû, ag kanhrân jé, *Jesus* ti. ²² Kÿ ti vÿ tóg ag mÿ e tí. Vènh kar vÿ kãfór ti nÿ, Topê vÿ to êg kanhrân tí ag mré hã. Hã ra tóg ki hã tó mû. ²³ Hã ra ù tóg tá jun mû. Jagrê kórég ti nÿ. ²⁴ Kÿ tóg prêr mû. “Ã tý êg tý hê ri ke nê, *Nazaré* tá *Jesus*?” he tóg. “Ã mÿ êg kókén sór tú? Æ ki sóg kanhró nÿ. Tý ã tóg ã pir mÿ Topê mré ke nÿ. Ti tú pê vÿ tý ã nÿ,” he tóg.

²⁵ Hã ra tóg ti jagrê mÿ vÿ tar han mû, ký tóg: “vÿ tũg ra,” he mû. “Ti tovãnh ra,” he tóg.

²⁶ Kÿ ti jagrê tóg ti ter tí han mû sir. Prêr tóg mû. Kÿ tóg ti tovãnh mû. ²⁷ Kÿ tóg vènh kar mÿ e tí sir. Jagnê mÿ ag tóg: “ne nê vé? Vènh vÿ tãg mÿ vó?” he mû. “Vëjagrê kórég ag mÿ tóg vÿ tí, ký ag tóg ki ke tí, ti kamêg ký. Ag kri ke hÿn,” he ag tóg mû. ²⁸ Kÿ ti kãme tóg vènh kar kri rûm mû, *Galiléia* tá ke kar kri.

Jesus tý Pedro má fi tý há' he
(*Mt 8.14-15; Lc 4.38-39*)

²⁹ Kar ký *Jesus* tóg ag vènh kanhrân jafã tá kãkutê ký *Simão Pedro* ãn kã ra rã mû sÿ sir. *André* mré ti ãn vê. *Tiago* vÿ *João* mré ra rã mû gé. ³⁰ Hã ra *Pedro* prÿ fi mÿnh fi vÿ kaga nÿ nÿ. Rÿg fi tóg nÿ nÿ. Kÿ ag tóg *Jesus* mÿ fi tó mû. ³¹ Kÿ tóg fi nÿgé kãgmÿ ký fi nÿm mû. Kÿ fi rÿ ên tóg tú' he mû sÿ sir. Ag ki fi tóg rÿr mû sÿ sir, *Pedro* má fi.

Jesus tý ùn kagyga ag tý há' he
(*Mt 8.16-17; Lc 4.40-41*)

³² Kurã ên kã kuty tá ag tóg ùn kagyga ag tatÿ kãmü mû, ùn jagrê kórég ag mré hã. ³³ Êmã ên ki ke kar ag vÿ ti ãn jãnkã tá nÿtÿ mû. ³⁴ Kÿ *Jesus* tóg ag tý há' há' he kãn mû sÿ sir, fag tý ke gé. Vëjagrê kórég pan kãn tóg mû gé. Kÿ vëjagrê kórég ag tóg ti mÿ vÿ sór mû, ag tý ti ki kanhró nÿtÿn ký. Hã ra tóg ag mÿ: “vÿ tũg ra!” he mû.

Jesus tý ti jóg mré vÿ
(*Lc 4.42-44*)

³⁵ Tý vaj ký tóg kurã ke ra nÿ mû. Kÿ tóg êmã tú ja ra tí mû sÿ sir, tá Topê mré vÿ jé. ³⁶ Kÿ *Simão* ag tóg ti kanênh mû mû, ti jãvãnh ký. ³⁷ Kÿ ag tóg ti mÿ: “vènh kar vÿ ã kanêg mû,” he mû. ³⁸ Hã ra tóg ag mÿ: “mû nÿ, êmã ù ra,” he mû. “Sÿ vènh kar mÿ Topê vÿ tó hã jé sóg kãtÿg,” he tóg.

³⁹ Kÿ ag tóg ga tý *Galiléia* kar mÿ mû mû. Vènh kanhrân jafã krêm tóg ag mÿ Topê vÿ tó mû sÿ sir. Ag jagrê kórég pan tóg mû gé.

Jesus tý ùn kaga kren vãnh tý há' he
(*Mt 8.1-4; Lc 5.12-16*)

⁴⁰ Kÿ kejên ùn kaga kren vãnh vÿ ti to kãtÿ mû, vènh kaga tý *lepra* han ký nÿ ù. Kÿ tóg ti mÿ: “ã mÿ isÿ há' he sór tú?” he mû. “Ã hã tóg inh mÿ isÿ há' henh

ke nĩ,” he tóg. ⁴¹ Kĩ tóg *Jesus* mĩ jagtar nĩ. Kĩ tóg ti nĩgé tĩ ti mẽ kĩ ti mĩ: “hej, há' he jé ã tóg ke mũ,” he mũ.

⁴² Kĩ ti kaga kren vānh ěn tóg tũ' he mũ vēs̄ymér. Kĩ tóg jānhkri nĩ sir, ti fār ti. ⁴³ Kĩ tóg ti mĩ vī tar han kĩ: ⁴⁴ “ker ũ mĩ tó hē”. Topē tũ ki rĩr tĩ hā mĩ tóm nĩ, kĩ Topē mĩ *Moisés* tĩ vās̄y ěg mĩ nén tó ja ěn nĩm nĩ. Hā tũgrĩn vēnh kar vỹ ã tĩ há' he mũ tag ki kanhrān mũ,” he tóg.

⁴⁵ Ge ra ũn kaga ja ěn tóg vēnh kar mĩ *Jesus* tĩ ti tĩ há' he tó mũ sir. Kĩ ti kāmē ěn vỹ vēnh kar kri rĩm mũ. Hā kĩ *Jesus* tóg ěmā ũ ki vēnh ven tũ nĩgtĩ. ěmā tũ mĩ tóg tĩgtĩ, hā ra ag tóg ěmā kar tá ti to kāmũ tĩ.

2

Jesus tĩ ũn kānhrĩn kĩ nỹ tĩ há' he
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Kejēn *Jesus* tóg kurā ũ kã ěmā tĩ *Cafarnaum* tá jun mān mũ, kĩ ag tóg mẽg mũ sir, ti tĩ tá nĩ ěn ti. ² Kĩ ũn e ag vỹ ti tá junjun mũ, kĩ ag tóg ti to vēnh mān mũ, kĩ tóg fór nĩ, jānkāmĩ hā. Kĩ tóg ag mĩ Topē vĩ tó mũ sir. ³ Hā ra ũ ag tóg ũn kānhgrĩ vyn kĩ tá junjun mũ sir. Ũ tĩ 4 (ke) ag vē. ⁴ Hā ra ag tóg vēnh e ěn tũgrĩn ti pētēm tũ nĩn kĩ ti kri ĩn nón mũ. Kĩ ag tóg nor ěn ki ũn kaga ěn térem mũ, kur kã kã ti fi kĩ. ⁵ Kĩ *Jesus* tóg ag tĩ ti ki ge kĩ nỹtĩ vég mũ sir. Kĩ tóg ũn kaga ěn mĩ: “inh kósĩn, ã tĩ Topē vĩ mranh ja ěn vỹ tũ tĩ ha,” he mũ.

⁶ Hā ra Topē vĩ to ěg kanhrān tĩ ũ ag vỹ tá nỹtĩ gé. Kĩ ag tóg ti vĩ to jykren kónān kĩ: ⁷ “tĩ tĩ ne tó nē? “ he mũ, jagnē mĩ, komēr hā. “Topē to vĩ kónān vē. Topē hā ne ti pin kĩ ěg tĩ Topē vĩ mranh tĩ tũ' he há nĩnh mũ. Ti tĩ vēs̄y Topē han vē,” he ag tóg mũ.

⁸ Hā ra *Jesus* tóg ag jykre ki kanhró nĩ, ti fe tĩ. Kĩ tóg ag mĩ: “ājag tĩ ne to jykren kónān nē?” he mũ. ⁹ “Ne nỹ ājag mĩ vēnh mĩ nỹ? ũn kānhgrĩn kĩ nỹ tag mĩ sóg: ã tĩ Topē vĩ mranh ja ěn vỹ tũ tĩ ha, hé. Kĩn mĩ ājag mĩ vēnh mĩ? Sỹ ti mĩ: nĩ ra, ã kur gég tĩg, henh ke nē ha. Kĩn mĩ ājag mĩ vēnh mĩ ke gé?” ¹⁰ Isỹ ājag mĩ inh jykre ven sór vē ha. Tĩ sóg ěprā ke fi kósĩn nĩ. Tá sóg krỹg ke mũ, Topē vĩ mranh tĩ vēnh pāte fón ke tá. Sỹ tá krỹg mũ ven jé sóg ke mũ, ājag mĩ,” he tóg. Hā kĩ tóg ũn kānhgrĩn kĩ nỹ ěn mĩ: ¹¹ “nĩ ra, ã kur gé tĩg,” he mũ.

¹² Kĩ tóg vāhā jēgnē mũ sir. Ti kur gég tóg mũ sir, kĩ tóg ag rĩnve tĩg há han mũ sir, ũn kānhgrĩn kĩ nỹ ja ěn ti.

Vēnh kar mĩ tóg e tĩ, kĩ ag tóg Topē to: “ěg jykre káfór ti nĩ,” he mũ. “Ge ve ja tũ ěg nỹtĩ,” he ag tóg mũ sir.

Jesus tĩ Levi jé prē
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Kĩ *Jesus* tóg tĩg mān mũ, goj nig mág tĩ *Galilía* ra. Kĩ vēnh e ag tóg ti pēnĩn vēnh mān mān mũ sir. Kĩ tóg ag kanhrān mũ, fag ke gé. ¹⁴ Ti tĩg mān kĩ tóg *Levi* vég mũ, *Alfeu* kósĩn. Hā ra tóg ti rānhrāj han nĩ nĩ. *Governo* mĩ tóg *imposta* kaja mág tĩ. Kĩ *Jesus* tóg ti mĩ: “inh mré kãtĩg,” he mũ. Kĩ tóg jēgnē kĩ ti mré tĩ mũ sir.

¹⁵ Kĩ tóg kejēn ti ĩn krēm jēg mũ. Hā ra ag tóg ti mré e nĩ, *governo* mĩ jānkamy mág tĩ ag, Topē vĩ mranh tĩ ũ ag ke gé. Ti nón mũ mũ ag tóg e tãvĩ nỹtĩ.

¹⁶ Hā ra Topē vĩ to ěg kanhrān tĩ ũ ag vỹ tĩ *Fariseu* nỹtĩ gé. *Jesus* vég ag tóg mũ, ti tĩ Topē vĩ mranh tĩ ag mré jēn kĩ. Kĩ ag tóg ti mré mũ tĩ ag mĩ: “tĩ ne tóg ũn jykre pāno ag mré jēg mũ,” he mũ.

¹⁷ Hã ra *Jesus* tóg mēg mũ. Kĩ tóg ag mũ: “ũn kagyga tũ ag vỹ *médico* venh mũ tũ nĩgtĩ'. Hã ra ũn kagyga ag hã vỹ ti venh mũ tĩ,” he mũ. “Inh pijé ũ tỹ vỹjykre kuryj han mũ ag mũ: ãjag jykre tovãnh nĩ, he sór tí'. Ũ tỹ Topê vỹ mranh mũ ên ag hã mũ sóg: ãjag jykre tovãnh nĩ, he sór tí,” he tóg.

Jesus tỹ vãkre kãmén
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Kejên *João* mré mũ tĩ ag tóg vãkrég mũ, *Fariseu* ag ke gé. Jêg tũ ag nĩ, ag tỹ Topê mũ há nỹtĩ jé. Kĩ ag tóg *Jesus* mũ: “*João* mré mũ tĩ ag vỹ tóg vãkrég mũ, *Fariseu* mré mũ tĩ ag ke gé,” he mũ. “Jo ã mré mũ tĩ ag ne tóg vãkrég tũ nĩ,” he ag tóg.

¹⁹ Kĩ tóg ag mũ: “vênh kyprũg venh kãmũ mũ ag pijé vãkrég tí’,” he mũ. “Fênhta vê mỹr, vênh kyprũg tí, kỹ ũn prũg mũ ên mré ke ag tóg tí venh kãmũ tí. Ge tí nĩ, inh mré mũ tĩ ag mũ. Isỹ ag mré nĩn kỹ tóg ver ag mũ sér tí. ²⁰ Hã ra tóg kejên jun mũ, inh kurã tí, kỹ ag tóg inh pére mũnh mũ. Ên kã hã ag tóg vãkrenh ke mũ,” he tóg.

²¹ “Fag pijé vãfe kygnej tũ tỹ kur si jar ki hynhan tí'. Fag tỹ ũn kygnej tũ tỹ ki hynhan kỹ tóg jaran kenh mũ. Kỹ kur si jar ên tóg mág mũ sir. Ũn kygnej hã tỹ fag tóg ki hynhan tí, kỹ tóg jaran ke tũ nĩgtĩ,” he tóg, tí jykre tãg to.

²² “Kỹ *vinho* vỹ ge nĩgtĩ gé,” he tóg mũ gé. “Êg pijé *vinho* kajã tỹ tí fár si tỹ sako kí kujêg tí mỹr'. Ke tũ nĩ mũ ra tóg kunãnh kỹ jarn kenh mũ. Kỹ *vinho* tóg tũ' henh mũ, sako tí ke gé. *Vinho* kajã tỹ tí fár tãg kí kujên ke vê mỹr,” he tóg, tí jykre tãg to.

Jesus tỹ vênhkán ke kurã kãmén
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Kejên tóg, tí mré mũ tĩ ag mré *trigo* kré mĩ tí mũ. Vênhkán ke kurã vê. Ag mũn kỹ ag tóg *trigo* mó tỹ kym ke mũ, ag tỹ ko jé. ²⁴ Kỹ *Fariseu* ũ ag tóg *Jesus* mũ: “ha vê, ag tỹ ne jé vênhkán ke kurã kí ag tỹ nén han ke tũ han nê?” he mũ.

²⁵ Kỹ tóg ag mũ: “vó,” he mũ. “*Davi* tỹ nén han mũ to jykrén nĩ. Tí kókĩr nĩn kỹ tóg tí tỹ nén han ke tũ han gé, tí mré mũ tĩ ag mré, hã ra Topê pijé tí to jũ mũ', ha mẽ. ²⁶ Topê ãn kã ra tóg rã. Ên kã *Abiatar* vỹ tỹ Topê tũ to pã'i nĩ. Tá tóg Topê jamĩ ên kó, tỹ tí tỹ konh ke tũ ra. Topê tũ kí rĩr tí ag hã tỹ konh ke vê vê. Hã ra tóg kó, tí mré mũ ag ke gé. Rán kỹ tóg nĩ nĩ,” he tóg.

²⁷ “Ha mẽ, Topê vỹ êg mũ vênhkán ke kurã nĩm, êg tỹ kí vênhkán jé. Hã ra tóg tỹ kurã kórég han tũ nĩ. ²⁸ Hã kỹ sóg tỹ vênhkán ke kurã to pã'i nĩ gé. Tỹ sóg êprã ke fi kósın nĩ mỹr,” he tóg.

3

Jesus tỹ ũn nĩgé tóg tỹ há' he
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Kejên tóg vênh kanhrãn jafã ra rã mãn mũ. Hã ra ũ tóg tá jê nĩ, tí nĩgé tóg tóg ja nĩ. ² Kỹ ag tóg tí tugnỹm mũ sir. “Kema tí tỹ vênhkán ke kurã kí tí tỹ há' he ve jé,” he ag tóg mũ. Ag tỹ pã'i ag mũ tí tó sór vê, tí tỹ vênhkán ke kurã kí Topê vỹ mranh kỹ. ³ Hã ra *Jesus* tóg ũn nĩgé kórég ên mũ: “kunĩg,” he mũ. ⁴ Kỹ tóg ag kar mũ: “vênhkán ke kurã kí êg hỹn ne han mũ', êg tỹ Topê vỹ kí króm jé'? Êg mũ hỹn nén ũ há han mũ'? Êg tỹ ũ tũ kókén kỹn mũ kórég tũ nĩnh mũ'? Êg mũ ũ kren han mũ hỹn'? Êg tỹ ũ tén kỹn mũ há nĩnh mũ hỹn'?” he tóg. Hã ra ag tóg tí mũ vỹ tũ nĩ sir.

⁵ Kÿ tóg jũ mũ sir. Fe kaj tóg nĩ sir, ag krĩ tũ nýtĩn kÿ. “Ă nĩgê tÿ krÿg' hé,” he tóg ti mÿ. Kÿ tóg há' he mũ sir, vâhã.

⁶ Kÿ vâhã *Fariseu* ag tóg mũ mũ sir, jagnê mré ti to jykrén jé, pã'i mág tÿ *Herodes* mré ke ag mré ke gé. “Ēg hÿn hê ri ken kÿ ti tén mũ?” he ag tóg mũ.

Jesus tÿ goj nig fyr tá ag kanhrãn

⁷ Hã ra *Jesus* tóg ti mré mũ ti ag mré goj nig mág tÿ *Galiléia* ra ti mũ, vênh e tũg ja ra. Ge ra vênh e ag tóg ti nòn mũ mũ. Ga tÿ *Galiléia* tá ag tóg kãmũ mũ, ga tÿ *Judéia* tá ke gé, ⁸ ěmã tÿ *Jerusalém* tá, ga tÿ *Iduméia* tá, goj tÿ *Jordão* mã tá, ěmã tÿ *Tiro* tá, ěmã tÿ *Sidom* tá ke gé. E tãvĩ ag nýtĩ, e pẽ. Ti tÿ nén han mũ kar mẽ kÿ ag tóg ti to kãmũ mũ. ⁹ Kÿ *Jesus* tóg vênh e tÿ ti kutãn kÿ ti mré mũ ti ag mÿ tó mũ, ag tÿ ti mÿ *canoa* jãján jé. ¹⁰ Ũ tÿ hên ri ke tÿ tóg há' he ja nĩ. Hã kÿ ùn kagyga tÿ hên ri ke ag tóg ti pénĩn nýtĩ. Ag tÿ ag nĩgê tÿ ti mẽ sór vê, fag ke gé. ¹¹ Kÿ ùn jagrê kórég ag vÿ tá nýtĩ gé. Ag tÿ *Jesus* ve kÿ ag tóg prênprêr mũ sir. “!..Tÿ ã Topê kósĩn ne..!” he ag tóg mũ. ¹² Kÿ tóg ag mÿ vĩ tar han mũ. “Ker inh kãmén hê’,” he tóg.

Jesus tÿ ù tÿ 12 (ke) ag vin (Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Kejẽn tóg pãnónh ra ti mũ. Kÿ tóg tá ag jé prêr kÿ ag kuprêg mũ, ag vin jé. ¹⁴ Ũ tÿ 12 (ke) ěn ag kuprêg tóg mũ sir, ag tÿ tÿ ti mré mũ ti nýtĩ jé, ti tÿ ag jêgnê jé, Topê vĩ tó jé. ¹⁵ Ag mÿ tóg vëjykre nĩm mũ, ag tÿ vëjagrê kórég pan to tar nýtĩ jé. ¹⁶ Ũ tÿ 12 (ke) ag hã vê, ha mẽ: *Simão*, *Jesus* tÿ ti jiji ù hã vÿ: *Pedro*, he mũ, ¹⁷ *Tiago* ke gé, ti jãvy tÿ *João* mré, *Zebedeu* krê tag ag. *Jesus* tÿ ag jiji ù hã vÿ: *Boanerges*, he mũ, ěg vĩ ki ke hã vÿ: ta tÿ tÿrÿr he ri ke ag, he mũ, ¹⁸ *André* ke gé, *Filipe* ke gé, *Bartolomeu* ke gé, *Mateus* ke gé, *Tomé* ke gé, *Tiago* ke gé, *Alfeu* kósĩn tag ti, *Tadeu* ke gé, *Simão* ke gé, ag tÿ ù to: *Zelote*, he mũ tag ti, ¹⁹ *Judas Iscariotes* ke gé, ù tÿ pã'i ag mÿ *Jesus* ven mũ ěn ti.

Topê vĩ to ěg kanhrãn ti ag tÿ Jesus to vĩ kónãn (Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Kÿ *Jesus* tóg ag mré tũg kÿ ti jamã tá jun mũ. Kÿ vênh e tóg sir tá vênh mãn mãn mũ, kÿ tóg ag jẽn ke mũ ra vênh mÿ ti. ²¹ Kÿ ti kanhkã fag vÿ ti kãme mẽ kÿ ti kãgmĩnh kãmũ mũ. “Krĩ vênh mÿ nĩ ve ti nĩ,” he fag tóg. Hã ra tóg fag mré ti tũ nĩ.

²² Kÿ Topê vĩ to ěg kanhrãn ti ag tóg tá junjun mũ gé, ti ve jé. *Jerusalém* tá ag tóg kãmũ jêg. Ag tÿ ti to: “Japo tÿ tóg jagrê nĩ. Hã kÿ tóg vëjagrê kórég ag pan ti,” ěn kÿ. “*Belzebu* jykre han tóg ti, Nén-Kórég ag pã'i mág ěn jykre ti,” he ag tóg.

²³ Kÿ *Jesus* tóg ag jé prêr kÿ: “*Satanás* vÿ vëjagrê kórég pan tũ nĩgtĩ mÿr,” he mũ. ²⁴ “Pã'i pir krêm ke ag tÿ jagnê kato tẽgtên kÿ ag tóg jagnê kãgtên kãn ke mũ. ²⁵ Ęn pir krêm ke fag tÿ jagnê kato tẽ kÿ fag tóg jagnê kãgtên kãn ke mũ gé. ²⁶ *Satanás* krêm ke ag tÿ jagnê kato tẽ kÿ ag tóg jagnê tÿ tũ' ěnh ke mũ gé, kÿ tóg tũ' he mũ sir, *Satanás* ti. ²⁷ Ēg tÿ ù tar ĩn tá ti tÿ nén ù pēju sór kÿ ěg tóg, ti se vên ti. Kar kÿ hã ěg tóg ti tũ mãn ke mũ sir. Ge ti nĩgtĩ, sÿ nén han mũ ti. Japo vÿ tar nĩ, hã ra sóg hur ti sé. Hã kÿ sóg ti tũ ag kygvãg mũ sir. Ag jagrê kórég ěn pan sóg mũ sir,” he tóg.

²⁸ “Sÿ ke há vê, hã kÿ sóg tó mũ. Topê vÿ ãjag mÿ vênh pãte fón kãn mũ, ãjag tÿ ti vĩ mranh ja kar ěn tÿ, ãjag tÿ ti to vĩ kónãn ěn mré hã. ²⁹ Jãvo ãjag tÿ Topê

kuprīg to vī kónān kŷ tóg ājag mŷ vēnh pāte fón mǎn ke tū nī. Ēn vŷ ājag hā kā nī nī. Kurā tū ti nī,” he tóg.

³⁰ Ag mŷ tóg ke mŷ, ag tŷ ti to: “Japo tŷ tóg jagrē nī,” hen kŷ.

Jesus mré ke pē fag
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Kŷ ti mŷnh fi tóg ti jāvy ag mré ti venh kātī mŷ. Re tá fag nŷtī. Kŷ fag tóg ū jēnēg mŷ, ti to. ³² Jesus pēnīn tóg fór tī, kŷ tóg ti mŷ: “ā mŷnh fi vŷ re tá jē, ā jāvy ag mré. Fag tŷ ā mré vēmén sór vē,” he mŷ.

³³ Kŷ tóg: “mē,” he mŷ. ³⁴ Hā ra tóg ūn nīgnīg kŷ nŷtī ag ki ēvānh kŷ ag to: “inh mŷnh fi hā vē, inh jāvy ag hā vē gé,” he mŷ. ³⁵ “Ū tŷ Topē vī han mŷ ēn ag hā vŷ tŷ inh jāvy nŷtī, inh ve fag ke gé, inh mŷnh fi ke gé,” he tóg.

4

Jesus tŷ nén fy kāmén
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Kejēn Jesus tóg goj nig mág tŷ Galilėia fyr tá ag kanhrān mǎn mŷ. Hā ra vēnh e vŷ ti pēnīn nŷtī, vēnh e tāvī, hā kŷ tóg canoa kā ra rā kŷ kā kā nī mŷ. Hā ra vēnh e vŷ nig fyr tá vēnh mǎn kŷ nŷtī. ² Kŷ tóg ag mŷ: ³ “kejēn ū tóg nén ū fy krān tī mŷ,” he mŷ. ⁴ “Tī tŷ krān kŷ ti fy ū tóg ēmīn kri kutē mŷ. Kŷ sēsī tóg ti ko mŷ sir. ⁵ Ti fy ū tóg pāró kri kutē mŷ, ga e tū ki, kŷ tóg kǎnhmar mur mŷ vē, ga sī ēn ki. ⁶ Hā ra tóg rā tŷ ēg nīno kā sa kŷ ti pūn mŷ. Tī jāre han tū nīn kŷ tóg tóg mŷ. ⁷ Ti fy ū tóg sónh kā ki kutē mŷ, kŷ tóg ti mré mur mŷ. Tī kri tóg rūm ke mŷ sir. Kŷ tóg kanēn tū nī. ⁸ Ti fy ū tóg ga há kri kutē mŷ. Kŷ tóg ti mur kŷ mog há han mŷ. Kanēn há han tóg mŷ gé. Ū tóg kanē tŷ 30 (ke) han, jo ū vŷ kanē tŷ 60 (ke) han, jo ū vŷ kanē tŷ 100 (ke) han. ⁹ Ū nīgrēg nŷtī tŷ tŷ jēmē jé,” he tóg.

Jesus tŷ nén fy kāmén
(Mt 13.10-23; Lc 8.9-15)

¹⁰ Ūn e ēn ag mŷ kar kŷ ti mré nŷtī ag tóg, ti ki nén fy kāmē jēmēg mŷ. Kŷ ag tóg ti mŷ: “ā tŷ ēg mŷ ne tó nē?” he mŷ.

¹¹ Kŷ tóg: “ājag hā tóg Topē tŷ tŷ ēg pā'i nī ki kanhró nŷtīnh mŷ, ijo tó ja tū ēn ki,” he mŷ. “Hā ra sóg ēn ag mŷ: tag ri ke ti nī, he tāvī han mŷ. ¹² Ū tŷ ón kŷ mēg mŷ ag mŷ sóg tó há han ke tū nī. Kŷ ag tóg ag tŷ vėg mŷ ra ki kagtŷg nŷtīnh mŷ. Ag tŷ mēg mŷ ra ag tóg to jŷkrén ke tū nī. Kŷ ag tóg Topē ki ge tū nŷtī gé. Kŷ Topē tóg ag mŷ vēnh pāte fón ke tū nī gé,” he tóg.

¹³ Kŷ tóg ag mŷ: “ājag tŷ to jŷkrén tū tóg tī', sŷ ājag mŷ nén fy kāmén kŷ,” he mŷ. “Kŷ ājag mŷ ū to jŷkrén há nŷtīnh mŷ', sŷ kar kŷ ājag mŷ nén ū kāmén mǎn kŷ?” he tóg.

¹⁴ Kŷ tóg ag mŷ: “ū tóg nén fy krān tī, kŷ ti tŷ Topē vī tó vē, hā vŷ: krān, he mŷ. Nén fy krān ri ke vē,” he tóg. ¹⁵ “Ti fy ū vŷ ēmīn kri kutē mŷ. Topē vī mēg mŷ ū ag vē. Ag tŷ mēg mŷ ra Satanás tóg ag mŷ tŷ tŷ' he mŷ, vēšŷmér. Kŷ ag tóg ki kagtŷg nŷtī ha. Ēpŷy kri kutē mŷ ri ke ag hā vē sir. ¹⁶ Hā ri ken hā vē gé, ti tŷ pāró kri krān mŷ ēn ti. Ag tŷ Topē vī mē kŷ ag tóg vēšŷmér: hej, he mŷ sir. Ag mŷ tóg sér tī. ¹⁷ Hā ra ag tóg nén fy kré jāre tū ri ke nŷtī, kŷ ag tóg mŷ sī han mŷ, Topē mré. Nén ū jagy kutē kŷ ag tóg sir tovānh mŷ vēšŷmér, ū tŷ Topē tugrīn ag kato tē kŷ. ¹⁸ Tī tŷ sónh kā ki krān mŷ ēn hā vē gé, hā vŷ tŷ, Topē vī mēg mŷ ag nŷtī gé. ¹⁹ Hā ra ag tóg, ag rānhŷrāj hā mī ēkrég mŷ, ón kŷ riko nī

sór kÿ. Nén ù kar to ag tóg én tĩ, hã kÿ Topê vĩ tóg, ag mÿ tũ' he mũ sir. Kÿ ag tóg kanên há han tũ nĩ. ²⁰ Kÿ ti tÿ ga há ki krãn mũ ên vÿ tÿ Topê vĩ męg mũ ag nÿtĩ gé. Hej, he ag tóg mũ sir, kanên há han ag tóg mũ, ù tóg kanê tÿ 30 (ke) han mũ, ù tóg kanê tÿ 60 (ke) han mũ, ù tóg kanê tÿ 100 (ke) han mũ,” he tóg.

Jesus vĩ ki kanhrãn kãme

(Lc 8.16-18)

²¹ Kÿ tóg ag mÿ: “êg pijé néj grug kÿ kêj krêm fêg tĩ, êg pijé kÿmÿ krêm fêg tĩ,” he mũ. “Ti fêg jafã kri êg tóg fêg tĩ, ti tÿ êg mÿ jêngrê han jé. ²² Hã kÿ ãjag tÿ, ãjag tÿ nén ki kagtĩg ên ki kanhrãn kãn ke vê. ²³ Ûn nĩgrêg nÿtĩ tÿ tÿ jêmê jé,” he tóg.

²⁴ “Hã kÿ jêmê há han, inh vĩ ti. ãjag mré ke ag jykre tugnÿm ãjag tóg tĩ, kÿ ãjag tóg ag mÿ vĩ tar han tĩ. Hã ra Topê vÿ ãjag mÿ vĩ tar han ke mũ gé, ha vem nĩ,” he tóg. ²⁵ “Û tÿ ti vĩ to jykrén há han mũ ên tar han jé tóg ke mũ. Jãvo tóg ù tÿ nén ù to jykrén há han tũ nĩn kÿ tóg ti mÿ tũ' he mũ sir, ti tÿ nén ù to jykrén sĩ han mũ ra,” he tóg.

Jesus kãtĩg mãn ke kãme

²⁶ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “Topê tÿ tÿ êg pã'i nĩ vÿ ge nĩnh mũ, ha mê,” he mũ. “Kejên ù vÿ tóg nén ù fy krãn mũ, ti japÿ ki. ²⁷ Krãn kar kÿ tóg jatun mÿ nĩ nĩ. Kejên tóg vãhã venh tí mũ. Hã ra ti fy ên vÿ mur ja nĩ. Mog ja tóg nĩ. Kÿ tóg: “tĩ hê ri ken kÿ mur?” he mũ. ²⁸ Jãvo tóg vêsóg ki mog, kar tóg mó han, kÿ tóg vãhã kanên mũ sir, ti mó kã ki. ²⁹ Ti tÿ tóg' he kÿ tóg krég mũ sir, ke tũ nĩ kÿ tóg fãg mũ sir,” he tóg.

Topê vĩ tÿ vênh kar kri rũm ke

(Mt 13.31-32, 35; Lc 13.18-19)

³⁰ Kÿ Jesus tóg: “Topê tÿ tÿ êg pã'i nĩ vÿ ³¹ ka tÿ krén ri ke nĩ,” he mũ. “Ti krãn êg tóg tĩ. ³² Ti mog kÿ tóg vãhã vãnh kãfór kar nĩ. Kÿ sêsi vÿ ti féj kã ki ti jagfe han kÿ kã ki krêg tĩ.

³³ Kãmén tÿ hên ri ke han tóg, ag tÿ to jykrén jé. ³⁴ “Tag vÿ ge nĩnh mũ,” he tóg tĩ, ùn e ag mÿ. Hã ra tóg ti mré mũ tĩ ag hã mÿ kãmén há han mũ, ag pin kÿ.

Jesus tÿ kóho tÿ tũ' he

(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Hã tÿ kuty tá tóg ag mÿ: “mũ nÿ, goj nig mág kafã ù ra,” he mũ.

³⁶ Hã kÿ ag tóg vênh e ên ré kÿ ti mré canoa kã mũ mũ mũ sir. Hã ra ù ag tóg ti mré mũ mũ gé, canoa ù kãmĩ.

³⁷ Kejên kãka tar tâvĩ vÿ tóg vãhã krog he mũ. Kÿ goj tóg canoa kã ki krém krém ke kÿ fãn sór mũ sir. ³⁸ Hã ra Jesus tóg nũr nÿ, fakrĩnh kÿ, canoa nér tá. Kÿ ag tóg ti rĩn kÿ ti mÿ: “Senhor, êg kãgter ha mê tóg tĩ. Mÿ ã mÿ tÿ nén ù tũ?” he mũ.

³⁹ Kÿ tóg rĩr mũ sir, kÿ tóg kóho mÿ vĩ tar han mũ, ti mÿ: “krÿg he ra,” hen kÿ. Kÿ tóg tũ' he mũ. Katy' he tóg mũ. ⁴⁰ Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag tÿ ne jé kanê junjur nê? ãjag mÿ inh ki ge há han tũ?” he mũ. ⁴¹ Kÿ ti jykre tóg ag mÿ e pê tâvĩ tĩ sir. Jagnê mÿ ag tóg: “kóho vÿ ti vĩ han, goj ti ke gé,” he mũ.

5

Jesus tÿ vëjagrê kórég tÿ mil ag pan

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Kÿ ag tóg goj nig mág kafã ù tá junjun mũ sir, *Gerasa* tá ke ag tá. ² *Jesus* tÿ *canoã* kã tákãkutê mũ ra ù tóg ti kato tẽ mũ. Jagrê kórég ti nĩ. Vẽnh kej tá tóg kãti mũ. ³ Tá tóg êmã nĩ. Ag tÿ ti senh ke mũ ra tóg vẽn h mÿ tĩ. ⁴ Ti se tÿ hẽn ri ke han ja ag tóg nĩgtĩ vẽ, *ferro* tÿ, ti nĩgẽ, ti pẽn ke gé. Hã ra tóg ên kykym kãn ja nĩgtĩ. Ag tÿ ti kanhrãn sór mũ ra ag tóg ti tÿ hẽn ri ke ja tũ nĩgtĩ. ⁵ Kutÿ mré kurã ki tóg prẽr tĩgtĩ, vẽn h kej tá. Pãrõ ên ki pó gẽn h kÿ tóg tÿ vẽn sãnh tĩgtĩ. ⁶ Ti tÿ kuvar há tá *Jesus* ve kÿ tóg ti kato vẽn hvãg kãti mũ, kÿ tóg ti krêm grĩnh ke mũ. ⁷ Prẽr tóg mũ, kÿ tóg: “!..*Jesus*’..!” he mũ, “!..kynhmÿ Topẽ kósĩn’..! ã isÿ hẽn ri kenh mũ,” he tóg. “!..Topẽ jiji tó kÿ sóg ã mÿ to vĩ mũ, ã tÿ inh vóg kónãn tũ nĩ jé..!” he tóg. ⁸ Hã ra tóg ti mÿ: “ti tovãnh ra, Nén-Kórég’,” he ja nĩ.

⁹ Kÿ tóg ti mÿ: “ã jiji hẽn ri ke tĩ,” he mũ. Kÿ tóg: “*Mil*,” he mũ. “E tãvĩ êg nÿtĩ,” he tóg, Nén-Kórég ti.

¹⁰ Kÿ tóg to vĩ’, to vĩ’, he mũ, ti tÿ êmã ên ki ti kutêm tũ nĩ jé.

¹¹ Hã ra ag mẽg tÿ porko ag tóg jẽg nÿtĩ, pãnõnh ên kri. ¹² Kÿ Nén-Kórég ag tóg ti mÿ: “ag mẽg to êg jẽgnẽ, êg tÿ ag ki ge jé,” he mũ.

¹³ Kÿ tóg ag mÿ: “hej,” he mũ. Kÿ ag tóg ên ti tovãnh kÿ porko ag ki ge mũ sir. Kÿ ag tóg rán ki re mũ sir, porko ag. Nãgnãr kãn ag tóg mũ sir, goj nig mág ki, porko tÿ *mil* régre ag hÿn.

¹⁴ Kÿ porko ki rĩr tĩ ag tóg pêtẽ mũ sir, êmã ra. Tá ag tóg kãmén kãn mũ, ù tÿ Nén-Kórég tÿ jagrê ja ên ti. Kÿ ag tóg *Jesus* to mũ kãn mũ sir, nẽn ên ve jé. ¹⁵ Hã ra ùn jagrê kórég ja ên tóg kur tu kÿ nĩ nĩ. Krĩ há tóg nĩ gé. Kÿ ag fe tóg jũrũn ke mũ. ¹⁶ Kÿ ù tÿ vég mũ ag tóg ti kãmén mũ sir. ¹⁷ Hã kÿ ag tóg *Jesus* mÿ: “hã êmã tag ki kutê,” he mũ, ti tÿ ag rã hã nĩ tũ nĩ jé.

¹⁸ Ti tÿ *canoã* kã ki rã kÿ ùn jagrê kórég ja tóg: “nhÿ ã mré tũg mũ,” he mũ.

¹⁹ Hã ra tóg ti mÿ: “nejé. Ha tũg, ã ãn ra, ã tÿ ã mré ke ag mré nĩ jé,” he mũ. “Ag mÿ kãmén nĩ, êg jóg mág tÿ ã tÿ há’ he mũ ti, ti tÿ ã jagãgtãn mũ ti,” he tóg.

²⁰ Kÿ tóg tĩ mũ. Êmã tÿ *Decápolis* tá tóg *Jesus* tÿ ti tÿ há’ he ên kãmén mũ. Kÿ tóg vẽn h kar mÿ e tĩ sir.

Jairo tÿ ti kósĩn fi kaga tÿ Jesus mÿ tó (Mt 9.18-19; Lc 8.40-42)

²¹ Kÿ *Jesus* tóg goj nig mág kafã ra tũg mãn mũ, *canoã* kãmĩ. Kÿ vẽn h e tóg ti jo vẽn h mãn mũ, goj fyr tá. ²² Kÿ *Judeu* ag vẽn h kanhrãn jafã to pã’i tÿ *Jairo* tóg tá jun kÿ *Jesus* krêm mũg ke mũ. ²³ Ti mÿ tóg: “inh kósĩn fi vÿ tũg sór mũ. Kunĩg, ã tÿ ã nĩgẽ tÿ fi mẽ jé, fi tÿ há’ he jé, fi kren jé,” he mũ. ²⁴ Kÿ tóg ti mré tĩ mũ. Hã ra ùn e ag tóg ti nón mũ kÿ ti kutãn mũ.

Ûn tÿtã kaga fi (Mt 9.20-22; Lc 8.43-48)

²⁵ Ag mũ ra ùn tÿtã ù fi tóg ag nón tĩ mũ. Kyvẽn h krÿg ja tũ han kÿ fi tóg nĩ, prÿg tÿ 12 (ke) ki. ²⁶ *Médico* ag mÿ fi tóg vẽn h ven tÿ hẽn ri ke han, to fi tóg fi tÿ nẽn vãm kãn, hã ra fi tóg há’ he tũ nĩ, ke han han fi tóg. ²⁷ Hã ra fi tóg *Jesus* kãmẽ me ja nĩgtĩ. ²⁸ Kÿ fi tóg: “sÿ hẽn ri ke mũn ti kur mẽg kÿ sóg há’ henh mũ,” he mũ. Kÿ fi tóg vẽn h e kã mĩ tũg kÿ ti nón ti kur mẽg mũ sir. ²⁹ Kÿ vãhã fi kyvẽn h tóg gãm ke mũ sir, kÿ fi tóg ki kanhró nĩ, fi kaga tÿ há’ he ên ti.

³⁰ Hã ra *Jesus* tóg ti fe tÿ ki kanhró nĩ gé. Kÿ tóg vẽn h e kã ki vÿrĩn ke kÿ: “ù nÿ inh kur mẽ’?” he mũ. ³¹ Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mÿ: “vẽn h kar tÿ ã kutãn vẽn,” he mũ. ³² Kÿ tóg tá mĩ êvãnh kÿ fi vég mũ. ³³ Kÿ fi tóg jũrũn ke mũ. Ti krêm

mũg ke kÿ fi tóg ti mÿ kãmén kãn mũ sir. ³⁴ Hã ra tóg fi mÿ: “inh kósín,” he mũ. “Á tÿ inh ki rã hã kÿ ã tóg há’ hé. Ha tÿg, jatun mÿ. Á tÿ há’ he vë ha,” he tóg.

Jairo kósín fi rÿr mãn
(Mt 9.23-26; Lc 8.49-56)

³⁵ Ti tÿ ver fi mré vëmén jë ra *Jairo* mré ke ù ag tóg ti tá junjun mũ. “Á kósín fi vÿ hur ter. Ti kutãn mãn tÿg nÿ,” he ag tóg mũ. ³⁶ Hã ra *Jesus* tóg: “to krÿ kufy han tÿg nÿ, inh vÿ hã kri nÿm nÿ,” he mũ. ³⁷ Kÿ tóg ùn e ag mũ kamëg kÿ ag mÿ: “*Pedro* hã vÿ tÿg mũ inh mré, *Tiago* ke gé, *Tiago* jãvy tÿ *João* ke gé,” he mũ.

³⁸ Ag tÿ *Jairo* ìn tá junjun kÿ tóg ùn kygfÿ mũ fag mÿ: ³⁹ “ãjag tÿ ne jé kygfÿ nê,” he mũ. “Ájag tÿ ne jé vësÿrénh nê? Ter tũ fi nÿ. Fi nÿr vë,” he tóg. Ùn vësÿrénh jagy han mũ ãn fag mÿ tóg ke mũ.

⁴⁰ Hã ra fag tóg ti to é he mũ. Kÿ tóg fag pan kÿ gÿr fi mÿnh fag mré fi venh rã mũ, ti mré kãmũ mũ ag mré. ⁴¹ Fi nÿgé kãgmÿ kÿ tóg fi mÿ: “*talitá cumi*,” he mũ. Èg vÿ ki ke, hã vÿ: “nÿ ra, jÿ,” he mũ.

⁴² Kÿ vãhã gÿr fi tóg, nÿ kÿ kynê tí nÿ sir. Kri prÿg tÿ 12 (ke) fi nÿ. Kÿ tóg ag mÿ e tãvÿ tí. ⁴³ Hã ra tóg ag mÿ: “ker ù mÿ tó hë!” he mũ. “Ha fi mÿ vëjën ven,” he tóg.

6

Jesus jamã tá ke ag tÿ ti to é he
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Kÿ *Jesus* tóg ti mré mũ tí ag mré ãmã tÿ *Nazaré* tá jun mũ sir, ti jamã tá. ² Vënhkãn ke kurã ki tóg ag vënh kanhrãn jafã krëm ag kanhrãn mũ. Ag tÿ ti vÿ mẽ kÿ tóg ag mÿ e tí. “Hë tán hÿn ki kanhrãn. Û nÿ hÿn ti kanhrãn?” he ag tóg. “Èg tÿ nén han vanh hÿnhan tóg tÿgtÿ. ³ ðn han tí ãn vë mÿr. *Maria* fi kósín vë, *Tiago*, *José*, *Judas*, *Simão* ag kãke vë mÿr, kÿ ti ve fag vÿ ãg mré nÿtÿ gé. Ti tÿ ne jé ãg kãfõr nÿ sór nê?” he ag tóg. Kÿ tóg ag mÿ ù nÿ.

⁴ Kÿ tóg ag mÿ: “ãmã ù tá ke ag tóg Topë vÿ tó tí to é he tũ nÿgtÿ,” he mũ. “Ti jamã tá ke ag tóg ti to é he tí jãvo, ti mré ke ag, ti kanhkã ag,” he tóg. ⁵ Kÿ tóg tá nén ù han tũ nÿ sir. Ùn kagyga pipir ag hã tÿ há’ he tóg, ti nÿgé tÿ ag mẽ kÿ. ⁶ Kÿ tóg ti mÿ e tí, ag tÿ ti ki ge tũ nÿtÿn kÿ. Hã kÿ tóg ãmã kãsir mÿ tÿg kÿ ag kanhrãn tí nÿ sir.

Jesus tÿ ù tÿ 12 (ke) ag jëgnë
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

⁷ Kÿ tóg ù tÿ 12 (ke) ag jë prër mũ. Kÿ tóg ag jëgnëg mũ, ùn régre tÿn', ùn régre tÿn' he tóg. Ag mÿ tóg vëjÿkre nÿm mũ, ag tÿ vëjagrë kórég pan jé. ⁸ Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag mũn kÿ ãmã ma mũ tÿg nÿ, sako ke gé, jãnkamy ke gé,” he mũ. ⁹ “Vãtó hã va mũm nÿ, pë né ke gé, pën to ró ti,” he tóg. ¹⁰ “Ájag tÿ ãmã ù tá junjun kÿ, ãjag tÿ ìn kãra ge mũ hã ki nÿgnÿr' hem nÿ, hã ki ãjag tÿ kurã ki panh ke mũ ãn tá krÿg nÿ,” he tóg. ¹¹ “Èmã ù tá ke ag tóg kejën ãjag mÿ: “kãgem nÿ,” henh ke tũ nÿ, ag tÿ ãjag kãmén mẽ sór tũ nÿtÿn kÿ. Kÿ ãjag pën hã kykÿnh nÿ, ãjag tÿ tá pa kÿ. Kÿ ag tóg Topë tÿ ag to kórég nÿ ki kanhrãn mũ, ha mẽ. Ki hã sóg tó mũ. Kurã tÿ ãgno kã, isÿ vënh kar jÿkre tugnÿm ke kurã ãn kã ag tóg jagtar nÿtÿnh mũ, ag tÿ ãjag vÿ jëmë jãvãnh nÿtÿn kÿ,” he tóg.

¹² Kÿ ag tóg mũ mũ sir. “Ájag jÿkre tovãnh nÿ,” he ag tóg mũ, vënh kar mÿ. ¹³ Vëjagrë kórég pan ag tóg mũ, ha mẽ. Ùn kagyga ag to ag tóg *azeite* tÿn mũ, kÿ ag tóg ag tÿ há’ he kãn mũ sir.

João Batista ter
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Kÿ pã'i mág tÿ *Herodes* tóg *Jesus* kãme mæg mũ. Vênh kar vÿ ti kãmén tí, hã kÿ tóg mæg mũ. Kÿ tóg: "*João Batista* hÿn, " he mũ. "Ti ter ja tán hÿn vÿn ké. Hã kÿ tóg êg tÿ nén han vánh hÿnhan tí," he tóg, *Jesus* to.

¹⁵ Hã ra ù ag tóg *Jesus* to: "*Elias* vë," he mũ. Kÿ ù ag tóg: "Topê vÿ tó tí vë, vãsÿ Topê vÿ tó tí ag ri ke vë," he mũ gé.

¹⁶ Kÿ *Herodes* tóg ti tÿ ti kãme mẽ kÿ: "*João* hÿn ti ter ja tá vÿn ké, sÿ ùn krÿ kym ja ên ti," he mũ.

¹⁷ *Herodes* vÿ *João* se ja nÿ, vëse ja kã ki tóg ti fón ja nÿ, *Herodias* fi tugrÿn. Tÿ fi *Filipe* prũ fi nÿ, ti jãvy, hã ra tóg ti tÿ prũg mũ. ¹⁸ Kÿ *João* tóg ti mÿ: "ã hã ne tóg ã jãvy prũ fi tÿ prũg mũ". Kÿ ã tóg Topê vÿ mranh mũ," he ja nÿ. ¹⁹ Tag tugrÿn *Herodias* fi tóg ti to kórég ja nÿ, hã kÿ fi tóg ti tén sór ja nÿ, hã ra fi tóg ti tÿ hë ri ke ja tũ nÿ. ²⁰ *Herodes* vÿ ti kamæg ja nÿ, ti tÿ jykre kuryj nÿn kÿ. Topê jykre hã han tóg tí ja nÿgtí. Kÿ *Herodes* tóg ti jy nÿgãn ja nÿ, ti jykre há tugrÿn. Ti vÿ tóg ti mÿ mẽ há ja nÿ, ge ra tóg to jykren ja tũ nÿ.

²¹ Kejën tóg fi tÿ ti tén ke ki króm ke mũ. *Herodes* tóg ti mur ja kurã ên ki fénhta mág han mũ, *tenente* ag mÿ, *soldado* ag pã'i ag mÿ ke gé, ùn riko ag mÿ ke gé.

²² Fénhta ên ki fi kósin tytäg fi tóg ag mÿ vënh grén mũ, kÿ fi tóg *Herodes* ag mÿ sÿnvÿ távÿ jë. Kÿ tóg fi mÿ: "ã tÿ nén to vÿ mũ tÿ sóg ã mÿ nÿm mũ," he mũ.

²³ Fi mÿ tóg: "sÿ ke há vë," he mũ. "ã tÿ nén to vÿ mũ kar nÿm jé sóg ke mũ, isÿ nén kar kaju mré hã," he tóg.

²⁴ Kÿ fi tóg fi mÿnh fi to tÿg kÿ fi mÿ: "Inh hÿn ne to vÿnh mũ?" he mũ. Kÿ fi tóg: "*João* krÿ to vÿm nÿ," he mũ. ²⁵ Kÿ fi tóg vësÿmér ti to vënhvãg tí kÿ ti mÿ: "inh mÿ ùri *João Batista* krÿ tÿ pénky kã kã nÿm," he mũ.

²⁶ Kÿ *Herodes* tóg fe kaj mág han mũ sir. Hã ra tóg fi mÿ: "sÿ ke há vë," he ja nÿ, hã kÿ tóg fi mÿ han sór mũ, ti mré nÿtÿ ag tÿ mẽ kãn ja nÿn kÿ. ²⁷ Hã kÿ tóg porisa ù jënæg mũ, vëse ja ra, ti tÿ *João* krÿ kym kÿ ma kãtÿg jé. ²⁸ Kÿ tóg ti krÿ ma kãtÿ mũ sir. Pénky kã kã nÿm kÿ tóg tytäg fi mÿ nÿm mũ. Kÿ fi tóg fi mÿnh fi mÿ ma tí mũ.

²⁹ Kÿ *João* mré mũ tí ag tóg ti venh mũ mũ, ti ter mẽ kÿ. Kÿ ag tóg ti há va mũ mũ, vënh kej tá ti péju jé sir.

Hã to jykren kÿ *Herodes* tóg *Jesus* to: "*João* hÿn ti ter ja tá rÿr mãn, hã kÿ tóg nén ve vánh ên hÿnhan mũ," he mũ.

Jesus tÿ ù tÿ 5 mìl (ke) ag jën
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)

³⁰ *Jesus* tóg ti tÿ ùn vin mũ ag jëgnë ja nÿgtí, ag tÿ vënh kar mÿ ti kãmén jé, ùn kagyga ag tÿ há' he jé ke gé. Hã ra ag tóg kejën ti to vÿnvÿn ke mũ sir, ti mÿ ag tÿ nén han ja ên kãmén jé. ³¹ Hã ra ag tóg tá e nÿ. Kãmũ ag tóg nÿ nÿ, hã kÿ tóg ag jën ke mũ ra vënh mÿ tí. Kÿ tóg ag mÿ: "mũ nÿ, êg pir mÿ êmã tũ ja ra mũ jé, êg vënhkãn sÿ han jé," he mũ. ³² Kÿ ag tóg ag pir mÿ *canoa* kã mÿ goj nig mág ên kã mÿ mũ mũ sir, êmã tũ ja ra.

³³ Hã ra ùn e ên ag tóg ag mũ ve kÿ ag ki kanhrãn mũ. Kÿ ag tóg goj fyr jagma pétë mũ, ag jy. Ag jo ag tóg tá junjun mũ sir. Êmã kar tá ag tóg kãmũ ja nÿ, hã kÿ ag tóg e nÿtÿ.

³⁴ *Jesus* tÿ tá jun kÿ tóg sir ùn e ag vég mũ, kÿ ag tóg ti mÿ jagtar nÿtÿ. Ti mÿ ag tóg tÿ êg mæg tÿ mé ri ke nÿtÿ. Û tÿ êg mæg ki rÿr tũ nÿn kÿ tóg jagtar nÿtÿgtí.

³⁵ Hã ra tóg rãké nỹ sir, kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “rãké ti nỹ ha, ki ti ãmã tũ nĩ,” he mũ. ³⁶ “Á tỹ ag mỹ ha mũjẽg’, hen kỹ tóg há tĩ vë. Kỹ ag tóg ãmã kar mĩ mũnh mũ, vëjën jãvãnh jé,” he ag tóg ³⁷ Hã ra tóg ag mỹ: “ha inhã ag jën ge,” he mũ. Kỹ ag tóg: “kỹ ãg mỹ jãnkamy tỹ hën ri ke tỹ ãmĩ kajãm mũ?” he mũ.

³⁸ Kỹ tóg ag mỹ: “ãmĩ tỹ hën ri ke nỹ ki nỹtĩ? Ha venh mũ jẽg,” he mũ. Ag tỹ ve kỹ ag tóg: “ũ tỹ 5 (ke) vë, pirã régre ke gé,” he mũ.

³⁹ Kỹ tóg ag mỹ: “nĩgnĩ ra, vënhmãn kỹ, re kri, mrugmru há kri,” he mũ. ⁴⁰ Kỹ ag tóg vënhmãn kỹ nĩ’, vënhmãn kỹ nĩ’ he mũ. Û vỹ tóg 100 (ke) nĩ’ he mũ, jo ù tóg 50 (ke) nĩ’ he mũ, ag vënhmãn ù. ⁴¹ Kỹ tóg ãmĩ mré pirã génh kỹ kanhkã ki ãvãnh mũ. Kỹ tóg Topë mré vĩ mũ sir. Kỹ tóg ãmĩ kupãg mũ sir. Ti mré mũ tĩ ag mỹ tóg vin mũ, ag tỹ ùn e ãn mỹ kãnhkrén jé. Pirã régre tỹ tóg vënh kãpópãm mũ gé sir. ⁴² Kỹ vënh kar vỹ ko kãn kỹ funfór mũ sir. ⁴³ Kēj tỹ 12 (ke) fãn ag tóg mũ sir, ãmĩ ke tỹ, pirã ke tỹ. ⁴⁴ ãmĩ ãn ko mũ ag tóg tỹ ùn tỹ 5 mil (ke) ag nỹtĩ, ùn tỹtã fag tó tú.

Jesus tỹ goj kri tĩg

(Mt 14.22-33; Jo 6.15-21)

⁴⁵ Vësỹmër Jesus tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ: “ijo kafã ù ra mũjẽg, ãmã tỹ Betsaida ra,” he mũ. “Isỹ ùn e tag ag mỹ: ha mũjẽg, henh ke vë ver,” he tóg. ⁴⁶ Ag mũ kar kỹ tóg pãnõnh to tãpny mũ, Topë mré vĩ jé.

⁴⁷ Kutu ãn kã canoa tóg ver tĩ nĩ, goj kãmĩ. Jo Jesus tóg tar tá jẽ nĩ, ti pir mỹ. ⁴⁸ Hã ra ag tóg canoa vóg kỹ ronron mũ sir. Mũ kónãn ag tóg mũ sir, kãka tỹ ag kato tẽn kỹ. Hã ra Jesus tóg kurã ke ra ag to kãtĩ mũ, goj kri tĩg kỹ, ti pën kã mỹr. Kỹ tóg ag tá jun kỹ ag pãtén sór ve nĩ. ⁴⁹ Kỹ ag tóg jürün ke kỹ: “vënh kuprĩg vë,” he mũ. Kỹ ag tóg kamẽgmẽg kỹ vëkrënkřer mũ. ⁵⁰ Ag kar tỹ ti ve kỹ ag tóg jürün ke mũ. Hã ra tóg vësỹmër ag mỹ: “kamẽg tũg nĩ, inh hã vë,” he mũ.

⁵¹ Kỹ tóg canoa kã ki rã mũ sir ag mré. Kỹ kãka tóg tũ’ he mũ sir. Kỹ tóg ag mỹ e tãvĩ tĩ. ⁵² Ag tỹ to jykrén tũ tóg tĩ. Ver ag tóg kri tũ nỹtĩ, hã kỹ ag tóg Jesus jykre ki kagtĩg nỹtĩ ver, ti tỹ ãmĩ pir tỹ ùn e jën ja ra.

Jesus tỹ Genesaré mĩ tĩg

(Mt 14.34-36)

⁵³ Kỹ ag tóg canoa kã mĩ pa kỹ ga tỹ Genesaré tá junjun mũ. Tá ag tóg canoa nỹgnỹn mũ sir. ⁵⁴ Ag kãpa kỹ tá ke ag tóg vësỹmër ti ki kanhrãn mũ. ⁵⁵ Kỹ ag tóg ãn kar mĩ pëtë mũ sir, ag tỹ ùn kagyga ag gé kãmũ jé. Kur kã ki ag vin kỹ ag tóg ag gé kãmũ mũ. Ti jẽg jan ra ag tóg ti nón mũ mũ.

⁵⁶ Ti tỹ ãmã ù tá jun kỹ ag tóg vënh kaga gé kãmũ tĩ. Kỹ ag tóg ãn prur ki ag vin tĩ. ãmã mág tá ag tóg ge tĩ, ãmã kãsir mĩ, vãn kã mĩ ke gé. “Mỹ ã mỹ há, ãg tỹ ã kur tóv mẽ jé?” he ag tóg tĩ. Kỹ ag tóg há’ há’ he kãn tĩ sir, ag tỹ ti kur tóv mẽn kỹ.

7

Judeu ag si ag jykre ti

(Mt 15.1-9)

¹ Kējën Fariseu ag tóg Jesus to vënhmãn mũ, Topë vĩ to ãg kanhrãn tĩ ag mré. Jerusalém tá ag kãmũ ja nĩ. ² Hã ra ag tóg ti mré mũ tĩ ù ag tỹ nĩgpég mẽ kã jën vëg mũ, hã kỹ tóg ag tỹ ag jëgry tĩ. ³ Fariseu ag tóg nĩgpe kar kỹ tỹ jëg tĩ, ag tỹ Judeu ag si ag jykre han kỹ. ⁴ Ag tỹ negocio tá kãmũ kỹ ag tóg vëso tỹ kó’kó’ he

tī, goj tŷ. Vĕšo tŷ kó he kar hã ag tóg jĕg tī. Vĕjykre si tŷ hĕn ri ke han ag tóg tī. *Caneca* mré kukrŭ to ag tŷ kó he tī, *lata* to ke gé, nĕn kar to.

⁵ Kŷ *Fariseu* ag tóg *Jesus* mŷ: “ã mré mŷ tī ag tŷ hĕ ri ken kŷ ĕg si ag jykre han tŷ nĭ nĕ? Ag tŷ ne jé ag nĭgé to tŷ kó he tŷ ra jĕn nĕ?” he mŷ. ⁶ Hã ra tóg ag mŷ: “*Isaías* vŷ āĵag to vĭ ja nĭgtī, vãsŷ, kŷ tóg rán kŷ nĭ,” he mŷ. “Ti vĭn hã vĕ, ha mĕ: “*povo* tag vŷ ag nŭnĕ hã tŷ inh mŷ vĭ há han tī, hã ra ag jykre pijé tŷ inh jykre nŷ.” ⁷ Fagrĭnh mŷ ag tóg iso grĭnh ke tī, hã ra ag tóg ĕprã ke ag jykre to: Topĕ tŷ tón hã vĕ, he tī,” he ja tóg nĭgtī, *Isaías* ti,” he tóg, *Jesus* ti. “Hã ra tóg āĵag to ki hã tó ja nĭ, āĵag jykre régre nŷtĭn kŷ. ⁸ Topĕ vĭ tovãnh āĵag tóg mŷ. Hã ra āĵag tóg ĕprã ke jykre hã han tī,” he tóg.

⁹ “Āĵag hã vŷ Topĕ vĭ mranh tĭ’, āĵag tŷ āĵag jykre si han kŷ,” he tóg. “Hã ra tóg āĵag mŷ há nŷ. ¹⁰ *Moisés* tŷ āĵag mŷ Topĕ vĭ tó kŷ tóg āĵag mŷ: “ã mŷnh fi mré ā panh kamĕg nĭ, fag jagãgtãn nĭ,” he ja nĭgtī. “Ū tŷ ti han mŷ fag mŷ vĭ kónãn mŷ ĕn tĕn jé ā tóg ke mŷ,” he ja tóg nĭgtī. ¹¹⁻¹² *Moisés* ĵãvo āĵag tóg: “ã tŷ ā han mŷ fag jagãgtãn sór tŷ nĭn kŷ fag mŷ ón kŷ: “Topĕ tŷ vĕ, isŷ nĕn tĭ,” hem nĭ,” he tī. Gen kŷ tóg fag jagãgtãn tŷ nĭ. Ti tŷ fag to é he vĕ. Āĵag jykre kórĕg hã vĕ,” he tóg. ¹³ Kŷ tóg ag mŷ: “Topĕ vĭ mranh āĵag tóg tī, ti jĕgia ki āĵag tóg ĕprã ke ag jykre hã ki króm sór tī. Ge tŷ hĕn ri ke han āĵag tóg tī, ón kŷ,” he mŷ.

Nĕn tŷ ĕg kavĕnh mŷ

(Mt 15.10-20)

¹⁴ Kŷ tóg vĕnh kar jé prĕr mãn kŷ ag mŷ: “inh vĭ jĕmĕ ra,” he mŷ. ¹⁵ “Vĕjĕn pijé ĕg kavĕnh tĭ’. Nĕn tŷ ĕg ki kãpa mŷ hã vŷ ĕg kavĕnh tĭ. Ĕg tŷ nĕn ũ vĕnh mŷ han mŷ hã vŷ ĕg kavĕnh tĭ. ¹⁶ Ū nĭgrĕg nŷtĭ tŷ tŷ jĕmĕ jé,” he tóg.

¹⁷ Ti tŷ ti pir mŷ ĩn kã ra rã kŷ ti mré mŷ tī ag tóg ti mŷ: “ĕg mŷ kãmĕn há han nĭ, ā vĭ tag,” he mŷ.

¹⁸ Kŷ tóg ag mŷ: “kŷ āĵag mŷ ver ki kanhrãn tŷ?” he mŷ. “Ĕg jĕn tŷ ĕg jĕnky kã ra rã kŷ tóg ĕg kavĕnh tŷ nĭgtĭ mŷ. ¹⁹ Ĕg nug kã ra tóg rã mŷ, kar ĕg tóg fón tĭ. Hã kŷ tóg tŷ nĕn ũ tŷ nĭ,” he tóg. Hã kŷ *Jesus* tóg vĕjĕn kar to: “há tŷ nĭ,” he mŷ.

²⁰ Kŷ tóg: “nĕn tŷ ĕg ki kãpa hã vŷ ĕg kavĕnh tĭ,” he mŷ, ²¹ “hã vŷ: jykrĕn kónãn, ũn mĕn tŷ fag to ĕn, nĕn ũ péju, ũ tĕn, ti prŭ tŷ fi mré nŷ, fi mĕn tŷ mré nŷ, ²² nĕn kar to ĕn, vĕjykre pãno han, ti tŷ nĕn ũ nenh mĕ, ũ kato vĭ kónãn, vĕnh mŷ inh ag kãfór kar nĭ, he tĭ, krĭ tŷ, he mŷ. ²³ Nĕn kar kórĕg ĕn tóg ĕg ki kãpa tĭ, hã kŷ tóg ĕg kavĕnh tĭ,” he tóg.

Jesus tŷ tytãg sĭ fi jagrĕ kórĕg kutĕm

(Mt 15.21-28)

²⁴ Kŷ tóg tá kãkutĕ mŷ sir, ĕmã tŷ *Tiro* ra tĭg jé, ĕmã tŷ *Sidom* ra ke gé. Tá tóg ĩn ũ krĕm rã mŷ, kŷ tóg: “ker ũ inh nĭgia ki kanhrãn hĕ’,” he mŷ. Ge ra ag tóg ki kanhrãn mŷ.

²⁵ Kŷ vĕsŷmĕr fóg ũ fi tóg kãtĭ mŷ. Fi kósĭn fi vŷ jagrĕ kórĕg nĭ. Kŷ fi tóg ti krĕm mŷg ke mŷ, ti tŷ fi mŷ fi kósĭn fi jagrĕ kórĕg ĕn kutĕm jé. ²⁶ Hã ra fi tóg *Grego* vĭ hã tó tĭ. Ga tŷ *Siro-Fenícia* tá ke fi vĕ. Ti mŷ fi tóg to vĭ mãn’, to vĭ mãn’ he mŷ.

²⁷ Vãhã tóg fi mŷ: “ĕg jĕn vŷ tŷ ĕg krĕ tŷ ko jãfã nĭ,” he mŷ. “Vĕnh mŷ ti nĭ, ĕg tŷ ĕg krĕ jamĭ tŷ kasor mŷ fón kŷ,” he tóg.

²⁸ Hã ra fi tóg: “hŷ,” he mŷ. “Hã ra kasor sĭ tóg ĕg krĕ jamĭ mru vár ĕn ko tĭ,” he fi tóg. ²⁹ Kŷ tóg: “tó há han ā tóg. Ha tĭg, fi jagrĕ kórĕg tóg hur kutĕ, ā kósĭn fi ki,” he mŷ.

³⁰ Kÿ fi tóg fi Ìn ra tí mũ sir. Fi tÿ tá jun mũ ra fi kósin fi tóg nÿ nĩ, kÿmÿ kri, hã ra fi jagrê kórég ên vÿ kutê ja nĩ.

Jesus tÿ ùn vĩ vãnh vñ

³¹ Kÿ Jesus tóg êmã tÿ Tiro ki ga ki kutê mũ. Kÿ tóg êmã tÿ Sidom mĩ tí mũ gé sir. Êmã tÿ 10 (ke) fìn rãm kÿ tóg ga tÿ Galilêia ki goj nig mág tá jun mũ sir. ³² Kÿ ag tóg ti to ùn kutu pére kãmũ mũ, ùn vĩ kar vãnh. Kÿ ag tóg ti mÿ: “ã nĩgé tÿ ti mē,” he mũ. ³³ Hã ra tóg ti pére tí mũ, ti pin kÿ. Kÿ tóg ti nĩgé juféj tÿ ti nĩgrêg nor nĩgfénh mũ. Kÿ tóg ti nũnê to sug mũ sir. ³⁴ Kÿ tóg kanhkã ki êvãnh kÿ ÿnh' ÿnh' ke mũ sir. Kÿ tóg ti mÿ: “*efatá*,” he mũ. Êg vĩ ki ke hã vÿ: “ti nĩgrêg jé nor' hé,” he mũ. ³⁵ Kÿ ti nĩgrêg tóg nor' he mũ sir. Ti nũnê tóg kavar mũ sir. Vĩ tóg mũ sir. Há' he tóg mũ sir vêsÿmér. ³⁶ Kÿ tóg ag tÿ tó kamêg mũ, hã ra ag tóg tugtó kãn mũ, ti tÿ: “ker tó hê', ker tó hê',” he mũ ra. ³⁷ Kÿ ag fe tóg hên ri ke mũ. “Ti tÿ nén han mũ vÿ tóg há távĩ nĩ,” he ag tóg. “Ùn kutu ag êmê han tóg, ùn vĩ vãnh ag vĩ han tóg mũ gé,” he ag tóg.

8

Jesus tÿ ù tÿ 4 mil (ke) ag jên
(Mt 15.32-39)

¹ Kejên ùn e ag tóg vènhmãn kÿ nÿtĩ mãn mũ, hã ra ag tÿ nén ù konh ke tóg tũ tí. Kÿ tóg ti mré mũ tí ag mÿ: ² “inh mÿ ag tóg jagtar nÿtĩ,” he mũ. “Kurã tágtũ han ag tóg huri, êg mré, hã ra ag tóg vèjên ve ja tũ nĩgtĩ. ³ Sÿ ag kókĩnkĩr ra ag mÿ: ha mũjêg, hen kÿ tóg inh mÿ ù ag kãgter ha mē tí, êmĩn kri. Kuvar gy tóg nĩ, ù ag jamã ti,” he tóg.

⁴ Kÿ ag tóg ti mÿ: “êg hê ri ken kÿ êmĩ venh mũ, êmã tũ ja tag ti ki, êg tÿ ag jên jé?” he mũ.

⁵ Hã ra tóg: “êmĩ tÿ hê ri ke nÿ ki nÿtĩ ge?” he mũ. Kÿ ag tóg: “ũ tÿ 7 (ke) vÿ ki nÿtĩ,” he mũ.

⁶ Kÿ tóg vènh kar mÿ: “nĩgnĩ ra, ga kri,” he mũ. Kÿ tóg êmĩ tÿ 7 (ke) ên mãn kÿ Topê mré vĩ mũ. “Inh mÿ tóg há tí,” he tóg. Kÿ tóg kupãg' mũ sir. Ti mré mũ tí ag mÿ tóg vin mũ sir, ag tÿ vènh kar mÿ kãnhrên jé sir. ⁷ Kãkufár pipir vÿ ki nÿtĩ gé. Kÿ tóg to Topê mré vĩ mũ gé, kÿ tóg ag mÿ: “ha kãnhré,” he mũ gé. ⁸ Kÿ ag tóg ko kãn mũ sir. Funfór ag tóg mũ. Hã ra tóg kén mũ sir. Kre tÿ 7 (ke) fãn tóg mũ, ti ke ên ti, ag tÿ génh kÿ. ⁹ Ù tÿ 4 mil (ke) ag vè, hên ri ke mũn, êmĩ ko mũ ag.

Kar kÿ tóg ag mÿ: “mũ nÿ,” he mũ. ¹⁰ Kÿ tóg vêsÿmér ag mré *canoa* kã ki rã mũ, kÿ ag tóg ga tÿ *Dalmanuta* ra mũ mũ.

Fariseu ag tÿ milagre ve sór
(Mt 16.1-4)

¹¹ Kÿ Fariseu ag tóg ti tá junjun mũ, ón kÿ ti ki jêmê jé. Kÿ ag tóg ti mÿ nén han vãnh to vĩ mũ, ti tÿ ag mÿ han jé. Ag tÿ ti jykre to: “Topê jykre mÿ vÿ?” he sór vè.

¹² Kÿ tóg ti fe tÿ jênger jagy han mũ. Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag ne tóg êg tÿ nén han vãnh hã ve sór mũ,” he mũ. “Sÿ ke há vè, hã kÿ sóg ke mũ: venh ke tũ ãjag nĩ. Ûri ke ag vÿ êg tÿ nén han vãnh venh ke tũ pè nĩ,” he tóg, ag mÿ. ¹³ Kÿ tóg ag ré kÿ tí mũ sir. *Canoa* kã ki tóg rã mãn mũ, kÿ tóg kafã ù ra tí mũ sir.

Vějyke kórég kãme
(Mt 16.5-12)

¹⁴ Hã ra ti mré mü tí ag tóg êmĩ ki êkrén ja tú nĩ. Êmĩ pir hã vỹ *canoa* kã kã nĩ.

¹⁵ Hã ra tóg ag mỹ: “ha mẽ, *Fariseu* tý *fermento* há kaměg nĩ. *Herodes* tý *fermento* há kaměg nĩ gé,” he mü. ¹⁶ Kĩ ag tóg jagně mỹ: “êmĩ kã êg jatun, hã kĩ tóg tag tó mü,” he mü.

¹⁷ Hã ra *Jesus* tóg ki kanhró nĩn kĩ ag mỹ: “êmĩ tú ti tí, he tũg nĩ,” he mü. “Inh vĩ ki kagtũg nỹtĩ ve ãjag tóg nỹtĩ. Sỹ nén han mü to jykrén tú nỹtĩ ve ãjag tóg nỹtĩ. Krĩ tú nỹtĩ ve ãjag tóg nỹtĩ. ¹⁸ ãjag kaně ra ãjag kyvó nỹtĩ ve nĩ. ãjag nĩgrěg ra ãjag tóg kutu nỹtĩ ve nĩ. Mĩ êkrén nĩ, ¹⁹ sỹ êmĩ tý 5 (ke) tý ùn e jèn ja ên mĩ. Û tý 5 *mil* (ke) ag vỹ kó, mỹr, hã ra tóg kén. ãjag kěj tý hě ri ke fãn, êmĩ ke tý?” he tóg. Kĩ ag tóg: “kěj tý 12 (ke),” he mü.

²⁰ Kĩ tóg: “kỹ êmĩ tý 7 (ke) to jykrén nĩ gé. Û tý 4 *mil* (ke) ag vỹ kó, hã ra kre tý hě ri ke vỹ fór, ti ke tý?” he mü. Kĩ ag tóg: “kre tý 7 (ke),” he mü.

²¹ Kĩ tóg ag mỹ: “ge ra ãjag tóg ki kagtũg nỹtĩ,” he mü. Ti tý ag mỹ *Fariseu* ag jykre tó jan hã vě, *Herodes* jykre ti. Ag jykre hã to tóg: ag tý *fermento* há, he ja nĩ.

Jesus tý ùn kyvó tý há' he

²² Kĩ ag tóg kafã ù tá junjun mü sir, êmã tý *Betsaida* tá. Kĩ tá ke ag tóg ùn kyvó pére kãmũ mü, ti tý ti nĩgě tý ti mẽ kỹ ti tý há' he jé. ²³ Kĩ tóg ti nĩgě kãgmĩ kỹ ti pére kutě mü. Kĩ tóg ti nĩgě to sug kỹ ti kaně mĩ tĩn mü. Kĩ tóg ti mỹ: “ã mỹ nén ù vėg mü?” he mü.

²⁴ Kĩ tóg êvãnh kỹ ti mỹ: “ag ve inh, hã ra ag tóg inh mỹ tý ka mü ên ve nỹtĩ,” he mü.

²⁵ Kĩ tóg ti nĩgě tý ti kaně mẽ mãn mü, kỹ tóg êvãnh há han mü sir. Há' he tóg mü. Tã mĩ tóg ve há han kãn mü, ùn kyvó ja ti. ²⁶ Kĩ tóg ti mỹ: “ha vėsỹmér ã jamã ra tũg. Êmã tag ra vỹn ke tũg nĩ,” he mü. Kĩ tóg tí mü sir.

Pedro tý Jesus tó (Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Kĩ *Jesus* tóg ti mré mü tí ag mré tũg mãn mü gé sir, êmã tý *Cesaréia Filipe* tá ga ra. Êpry jagma tũg kỹ tóg ag mỹ: “ag iso hě ri ke tí?” he mü.

²⁸ Kĩ ag tóg ti mỹ: “*João Batista* vě, he ag tóg tí, ã to. Jãvo ù ag tóg: *Elias* vě, he tí. Jãvo ù ag tóg: *Topě* vĩ tó tí ù vě, he tí gé,” he mü.

²⁹ Kĩ tóg: “ag jãvo ãjag iso hě ri ke tí?” he mü. Kĩ *Pedro* tóg ti mỹ: “tỹ ã *Cristo* nĩ,” he mü. ³⁰ Kĩ tóg ag mỹ: “hỹ,” he kar kỹ ag jyvěn mü, ag tý ù mỹ ti kãmén tú nĩ jé.

Jesus tý ti jagtar ke tó (Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Kĩ tóg: “tỹ sóg êprã ke fi kósın nĩ,” he mü. “Ijagtar jagy han ke vě. Kófa ag tý iso: “kórég ti nĩ,” henh ke vě, *Topě* tú ki rĩr tí ag ke gé, *Topě* vĩ to êg kanhrãn tí ag ke gé. Ag tý isén ke vě, kurã tãgtũ tũg kỹ sóg rĩr mãn mü hã ra,” he tóg.

³² Ag mỹ tóg jamã há ra tó mü.

Hã ra *Pedro* tóg ti pin kỹ ti mỹ: “vĩ tý ge han tũg nĩ,” he mü. ³³ Hã ra *Jesus* tóg vėsỹjãm ti mré mü tí ag ki êvãnh kỹ *Pedro* to jũ mü. “Kutũg, *Satanás!* ã pijé *Topě* jykre tó mü’,” he tóg. “Êprã ke jykre vě, ã tý inh mỹ nén tó mü tag ti,” he tóg.

³⁴ Kĩ tóg ti mré mü tí ag mré vėnh kar jé prěr mü, kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tý inh mré kãmũ kỹ tóg há tĩnh mü. Kỹ ãjag jykre tovãnh nĩ, ãjag tý isũ tãvĩ han jé. Ha

vé, ag t̄y krunh t̄y inh kri fi k̄y sóg t̄ig ke m̄u, ag t̄y to isa k̄y isén jé, ha vem n̄i. Vēnh nenh ke t̄u sóg n̄i. Is̄y tag han ri ke han n̄i, kurā kar ki, ājag t̄y inh mré m̄u sór n̄yt̄im k̄y. Is̄u hā han to tar n̄yt̄im n̄i,” he tóg. ³⁵ “Ājag t̄y ājag jykre hā han sór k̄y ājag tóg n̄ügme ki vár ke m̄u. Jāvo ājag t̄y isugr̄in ājag jykre tovānh k̄y ājag krenkren ke m̄u,” he tóg. ³⁶ “Hēn ri ke m̄un ājag h̄yn ga kri nén ū kar ḡj̄j̄y henh ke m̄u, hā ra ājag kupr̄ig tóg vāfor ke m̄u. K̄y tóg kórég n̄y. ³⁷ Ēg t̄y ne t̄y ēg kupr̄ig kajām ke tóg t̄u t̄i, ēg t̄y ti ve m̄an jé. ³⁸ Ūri ke ag tóg vyr m̄y topē ū hynhan t̄i, k̄y ag tóg Topē v̄i mranh t̄i gé. Ag kā m̄i iso m̄y'āg t̄ig n̄i. Ājag t̄y ūri inh v̄i to m̄y'āg k̄y sóg, inh k̄at̄ig m̄an k̄y ājag to m̄y'āg ke m̄u gé, is̄y Topē t̄y j̄ēgnē jafā mág ag mré k̄at̄ig k̄y. Ijóg v̄y tóg is̄y ūn mág han ke m̄u. T̄y sóg ēprā ke fi kósin n̄i,” he tóg.

9

¹ K̄y tóg ag m̄y: “ha vé, ki hā sóg tó m̄u,” he m̄u. “Ājag kā m̄i ū ag v̄y Topē t̄y t̄y ēg p̄a' i n̄i venh ke m̄u, ag ter ke to hā, tag ki ēg mré n̄yt̄i ū ag. Topē v̄y tar n̄i. Ti tar n̄i ve jé ag tóg ke m̄u,” he tóg.

Jesus t̄y vēnh ve ū han
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Kurā t̄y 6 (ke) t̄ig kar k̄y Jesus tóg ag m̄y: “m̄u n̄y, vyr m̄y,” he m̄u. *Pedro* m̄y tóg ke m̄u, *Tiago* m̄y ke gé, *João* m̄y ke gé. Ag hā mré tóg p̄anónh ra t̄i m̄u. K̄y tóg ag jo vēnh ve ū han m̄u. ³ Ti kur v̄y tóg kókov tāv̄i n̄i sir, kópréj. Fag t̄y kur kupri fa k̄y ti kupri k̄afór tóg n̄i. ⁴ K̄y *Elias* tóg sir vēnh ven m̄u, *Moisés* ke gé. *Jesus* mré ag tóg vēmén m̄u.

⁵ K̄y *Pedro* tóg *Jesus* m̄y: “*Senhor*, tag ki tóg há n̄i,” he m̄u. “Ēg t̄y tag ki p̄ajó tāgt̄u han k̄yn h̄yn há n̄inh m̄u vē, ā m̄y, *Moisés* m̄y, *Elias* m̄y ke gé,” he tóg. ⁶ Hā ra tóg ti t̄y nén tónh ke m̄u ki kaḡt̄ig n̄i, ag fe t̄y j̄ür̄un ken k̄y. ⁷ K̄y vēšymér kanhkā góg v̄y ag kri r̄um ke m̄u sir. K̄y vēnh v̄i tóg mē há' he m̄u, kanhkā góg kā tá. K̄y tóg: “inh kósin hā vē. Inh fe pē vē. Ti v̄i jēmē ra,” he m̄u. ⁸ K̄y vāhā ti mré m̄u t̄i ag tóg *Jesus* hā vēg m̄u sir. Ti mré n̄yt̄i ag ve m̄an t̄u ag tóg n̄i.

⁹ K̄y ag tóg p̄anónh tá k̄are m̄u sir. K̄y tóg: “ker ū m̄y ājag t̄y ūri nén vēg m̄u tó hē'. Ēprā ke fi kósin t̄y ti ter ja tá v̄yn ke kar hā inh k̄amén n̄i,” he m̄u. ¹⁰ “Ne nē h̄yn, ti t̄y: iser ja tá v̄yn ke, he m̄u tag ti?” he ag tóg m̄u, jagnē m̄y. ¹¹ K̄y ag tóg ti m̄y: “hā ra Topē v̄i to ēg kanhr̄an t̄i ag tóg: “*Cristo* k̄at̄ig ke to hā *Elias* tóg k̄at̄ig vén ke m̄u,” he t̄i. Hā m̄y?” he m̄u.

¹² K̄y tóg: “h̄y, k̄at̄ig jé tóg ke m̄u, *Elias* ti, nén kar han m̄an jé,” he m̄u. “Hā ra sóg rán k̄y n̄i gé. T̄y sóg ēprā ke fi kósin n̄i m̄y. Jagtar jagy han jé sóg ke m̄u. Ag t̄y iso é henh ke vē. ¹³ K̄y *Elias* v̄y hur k̄at̄ig gé, k̄y ag tóg ag t̄y ti ki nén han sór m̄u ēn han. Hā k̄y tóg rán k̄y n̄i,” he tóg.

Jesus t̄y kyr̄u jagrē kórég kutēm
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43a)

¹⁴ Vāhā ag tóg *Jesus* mré m̄u t̄i ū ag tá junjun m̄u. Vēnh e tóg ag p̄én̄in n̄yt̄i. K̄y Topē v̄i to ēg kanhr̄an t̄i ag tóg ag v̄i kato v̄i ū han m̄u. ¹⁵ Ag t̄y *Jesus* ve k̄y tóg vāhā ag m̄y e t̄i, vēnh e ēn m̄y. K̄y ag tóg ti to p̄étē kāmū k̄y ti m̄y: “ā m̄y há?” he m̄u. ¹⁶ K̄y tóg ag m̄y: “ājag t̄y ne t̄y vēmén nē?” he m̄u.

¹⁷ K̄y ag kā ū tóg ti m̄y: “*Senhor*, inh kósin pére sóg k̄at̄ig, ā to,” he m̄u. “*Jagrē* kórég ti n̄i, hā k̄y tóg v̄i vānh pē n̄i. ¹⁸ Ti *jagrē* kórég t̄y ti k̄a vyryn ke k̄y tóg

kutē' he tī. Kŷ tóg jārān tī. Ti jā tŷ tóg gángán ke tī. Tar' he tóg tī. Ā mré mŷ tī ag mŷ sóg to vī vē, hā ra ag tóg tŷ hē ri ke tū nī," he tóg.

¹⁹ Kŷ *Jesus* tóg: "ājag ne tóg inh ki ge há han tū nŷgtī," he mŷ. "Topē tóg ājag mŷ krój nī ve nī, ājag kar mŷ. Inh mŷ tóg e tī, sŷ to krónh kenh ha mē tóg tī. Inh mŷ ti pére kāmŷjēg," he tóg. ²⁰ Ti jagrē kórég tŷ *Jesus* ve kŷ tóg kyrŷ kā vyryn ke mán mŷ gé. Kŷ tóg kutē mán mŷ gé sir. Vīrīn', vīrīn' he tóg mŷ. Jārān tóg mŷ gé sir.

²¹ Kŷ tóg ti panh mŷ: "mŷ si há tī ha?" he mŷ. Kŷ tóg: "hŷ, ti sī kā tóg ge nī," he mŷ. ²² "Kejēn tóg pī ki ti fón mŷ, goj ki ke gé. Ti tŷ ti tén sór vē. Ā tŷ hē ri ken há nīn kŷ ēg jagāgtān nī, ti tŷ há' hem nī," he tóg.

²³ Kŷ tóg: "ā tŷ hē ri ken há nīn kŷ, he tŷg nī, inh mŷ. Ū tŷ Topē ki rā mŷ ēn tŷ inh hē ri ken há han tī, nén kar tŷ," he mŷ.

²⁴ Kŷ vēsŷmēr kyrŷ panh tóg: "ti ki sóg rānh mŷ," he mŷ, jamā há ra. "Isŷ ti ki rā tū ēn tŷ inh ki tŷ tū' hem nī," he tóg.

²⁵ Hā ra tóg ū tŷ hēn ri ke fag vēnhmān vég mŷ, kŷ tóg ti jagrē kórég to jū mŷ. "Vējagrē vī vānh', vējagrē kutu', kākutē ra, ti ki rā mán tŷg," he tóg.

²⁶ Kŷ tóg prēr mŷ sir. Ti tŷ jūrŷn ke han tóg mŷ. Kŷ tóg kyrŷ ki kākutē mŷ sir. Kŷ tóg ter ve nī, kŷ ag tóg ti to: "tŷg ja ti nī," he mŷ.

²⁷ Hā ra *Jesus* tóg ti nŷgē kāgmī kŷ ti nīm mŷ, kŷ tóg jēgnē mŷ sir. Há' he tóg mŷ sir.

²⁸ Kŷ tóg ĩn kā ra rā mŷ. Tá ti mré mŷ tī ag tóg ti pin kŷ ti mŷ: "ēg ne tóg ti tŷ há' he ja tū nī'. Hē ri ken kŷ, hŷn?" he mŷ.

²⁹ Kŷ tóg: "vējagrē kórég tŷ ge kutēm tóg jagy nī," he mŷ. "Topē mré ēg vī tī, kŷ ēg tóg vākreg tī gé sir. Kŷ tóg vāhā kākutē tī," he tóg.

Jesus tŷ ti ter ke tó mán

(Mt 17.22-23; Lc 9.43b-45)

³⁰ Kŷ ag tóg tá kāpa kŷ *Galilėia* mŷ mŷ mŷ. Kŷ tóg: "ker ū ēg tŷ mŷ mŷ ki kanhrān hē'," he mŷ. ³¹ Ti tŷ ti mré mŷ tī ag kanhrān sór vē, hā kŷ tóg ke mŷ. Kŷ tóg ag mŷ: "ēprā ke fi kósĭn ēn vŷ jagtar nīnh mŷ," he mŷ. "Inh hā vē. Ēprā ke ag vŷ ag tŷ isŷ rēn han sór mŷ ēn han ke mŷ. Ag tŷ isén ke vē. Hā ra sóg kurā tāgtŷ tŷg kŷ rŷr mán mŷ," he tóg.

³² Kŷ tóg ag tŷ ti tŷ nén tó mŷ tag to jyrkén tū tī. Hā ra ag tóg ag tŷ ti kamēg kŷ ti ki jēmēg tū nī.

Ū tŷ tŷ ūn mág nī

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Kŷ ag tóg mŷ mán kŷ ēmā tŷ *Cafarnaum* tá junjun mŷ sir, ū tŷ 12 (ke) ag mré. Ğn krēm nŷtĭn kŷ tóg ag mŷ: "ēpry jagma mŷn kŷ ājag ne tó ja nī?" he mŷ.

³⁴ Hā ra ag tóg ti mŷ tó tū nī. Jagnē mŷ ag tóg: "ēg kā ū tŷ hē nŷ hŷn tŷ ūn mág nī?" he ja nī.

³⁵ Kŷ *Jesus* tóg ag mŷ: "ājag mŷ tŷ ūn mág nŷtĭ sór mŷ?," he mŷ. "Kŷ tŷ ūn sĭ ri ke nŷtĭm nī. Ū tŷ ājag mŷ nén tó mŷ han nī, ti há nīn kŷ," he tóg. ³⁶ Kŷ tóg gĭr ū mŷ: "kunĭg," he mŷ. Ag kuju kā ti fēg kŷ tóg ti nunh jagma ti pē fón mŷ sir. Kŷ tóg ag mŷ: ³⁷ "Gĭr tŷ ge ri ke nŷtĭm nī. Ājag tŷ isugrĭn ūn sĭ to há nŷtĭn kŷ tóg inh mŷ há tī, kŷ ājag tóg ū tŷ ijēnēg mŷ ēn to há nŷtĭ gé sir. Tŷ ūn mág nī to ken hā vē," he tóg.

*Ū tŷ *Jesus* mré ke*

(Lc 9.49-50)

³⁸ Kŷ João tóg Jesus mŷ: “Senhor, ù ve ãg tóg. Hã ra ãn tóg ã jiji tó kŷ vĕjagrĕ kórég pan ja nĭgtĭ,” he mŷ. “Hã ra tóg tŷ ĕg mré ke tũ nĭ, kŷ ĕg tóg ti mŷ: ke tũg nĭ, hĕ,” he tóg.

³⁹ Hã ra tóg: “vó, ti tŷ vĕjagrĕ kórég pan kamĕg tũg nĭ,” he mŷ. “Û tŷ inh jiji tó kŷ nĕn ù há han kŷ tóg iso há nĭ,” he tóg. ⁴⁰ “Û tŷ ĕg kato tĕ tũ nĭn kŷ tóg tŷ ĕg mré ke nĭ sir,” he tóg. ⁴¹ “Sŷ ke há vĕ. Kejĕn ù tóg ãjag mŷ, nĕn ù sĭ ven mŷ, goj hĕn ri ke mŷn, ãjag tŷ tŷ inh mré ke nŷtĭ tugrĭn. Ĕn tóg vĕnh kato nĕn ù há venh ke mŷ gé, ha vem nĭ,” he tóg.

Ĕg tŷ Topĕ vĭ mranh

(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² Kŷ tóg “ũn sĭ tag vŷ inh ki rã kŷ jĕ,” he mŷ. “Kejĕn ù tóg ti tŷ inh vĭ mranh han sór mŷ. Ĕn jykre vŷ kórég tãvĭ nĭ. Û tŷ pó mág tŷ ĕn nunh to sa kŷ goj nig ki ti fón kŷ tóg há nĭnh mŷ vĕ. Jagy tãvĭ tóg nĭ, ù tŷ gĭr tŷ isovãnh han kŷ,” he tóg.

⁴³ “Ã tŷ nĕn ù péju to Topĕ vĭ mranh kŷ ã nĭgnó kym nĭ, ã tŷ ke mãn tũ nĭ jĕ. Jagy tóg nĭ, ã nĭgnó pir nĭ ti. Jãvo ã tŷ rĭr krŷg ja tũ venh ke tóg inhhã há nĭ. Ã tŷ ã nĭgnó régre ra nũgme ki kutĕn kŷ tóg jagy kãfór tĭnh mŷ. ⁴⁴ Tá ga ga tóg ã konh mŷ, hã ra tóg tũ' henh ke tũ nĭ. Tá pĭ ĕn vŷ nhyr ke tũ nĭ gé, nũgme ki.

⁴⁵ Ã tŷ hĕn kã tátĭg to Topĕ vĭ mranh kŷ ã pĕn kym nĭ, ã tŷ ke mãn tũ nĭ jĕ. Jagy ti nĭ, ã tĭg vãnh nĭn ti. Jãvo ã tŷ rĭr krŷg ja tũ venh ke tóg inhhã há nĭ. Ã tŷ ã pĕn régre ra nũgme ki kutĕn kŷ tóg jagy kãfór tĭnh mŷ. ⁴⁶ Tá ga vŷ ã konh mŷ gé, hã ra tóg tũ' henh ke tũ nĭ. Tá pĭ ĕn vŷ nhyr ke tũ nĭ gé, nũgme ki.

⁴⁷ Ã tŷ nĕn ù ki vĕ'ĩ to Topĕ vĭ mranh kŷ ã kanĕ tŷ nám kem nĭ, ã tŷ ke mãn tũ nĭ jĕ. Jagy ti nĭ, ã kyvó nĭ ti. Jãvo tóg há nĭ, ã tŷ Topĕ tŷ tŷ ĕg pã'ĩ nĭ ven kŷ. Ã tŷ ã kanĕ régre ra nũgme ki kutĕn kŷ tóg jagy kãfór tĭnh mŷ. ⁴⁸ Tá ga tóg ã konh mŷ, hã ra tóg tũ' henh ke tũ nĭ. Tá pĭ ĕn vŷ nhyr ke tũ nĭ gé, nũgme ki,” he tóg.

⁴⁹ “Ãjag tŷ tag ki jagtar nŷtĭ tóg pĭ tŷ ãjag pũn ri ke nĭ. Kŷ tóg, ĕg tŷ Topĕ mŷ nĕn ù pũn mŷ ri ke nĭ. Sa ri ken hã vĕ,” he tóg. ⁵⁰ “Sa vŷ há nĭ. Hã ra ti kãhór nĭn kŷ tóg kórég nĭ, kŷ ĕg tŷ ne tŷ tŷ kajã' henh ke tóg tũ ti. Kŷ sa há ri ke nŷtĭm nĭ. Jagnĕ to krĭ kusa nŷtĭm nĭ,” he tóg.

10

Ĕg tŷ ĕg prũ fi fón ke tũ

(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Kŷ tóg tá kutĕ kŷ ga tŷ Judĕia ra tĭ mŷ sir, goj tŷ Jordão mã ra. Kŷ vĕnh e ag tóg ti pĕnĭn vĕnhmãn mŷ sir, kŷ tóg ag kanhrãn mãn mŷ gé. Ti tŷ nĕn han tĭ ĕn han mãn tóg mŷ. ² Kŷ Fariseu ag tóg ti tá junjun mŷ gé sir. Ag tŷ ón kŷ ti ki vĕnh prũ fón ke jĕmĕ sór vĕ. Kŷ ag tóg ti mŷ: “ĕg tŷ ĕg prũ fi mŷ: ha tũg, he tag mŷ kórég nŷ?” he mŷ. ³ Kŷ tóg: “Moisés vŷ ãjag mŷ hĕ ri ké?” he mŷ. ⁴ Kŷ ag tóg: “ã tŷ ã prũ fi fón sór kŷ fi mŷ vĕnh rán kŷ nĭm nĭ, fi tŷ kar kŷ tũg jĕ, he ja tóg nĭ,” he mŷ.

⁵ Hã ra tóg ag mŷ: “ãjag jykre kórég nŷtĭn kŷ, hã kŷ tóg ãjag mŷ tag tó ja nĭ,” he mŷ. ⁶ “Topĕ tŷ nĕn kar han ve ki tóg ti mré fi han,” he tóg. ⁷ “Hã kŷ ùn gré tóg ti prũ fi to ti panh ré kŷ tĭ mŷ, ti mŷnh fi ré kŷ tóg tĭ mŷ gé, ti prũ fi mré. ⁸ Fi mré tóg tŷ ùn pir nĭ sir, he ja tóg nĭ, Topĕ ti. Hã kŷ fag tóg tŷ ùn pir nŷtĭ. Fag pijé tŷ ùn régre nŷtĭ”. ⁹ Hã kŷ fag tŷ vĕnh kãpãm tũg nĭ. Û mŷ: “ha ã prũ fi fón,” he tũg nĭ. Topĕ tŷ fag tŷ ùn pir há vĕ mŷr,” he tóg.

¹⁰ Ag tÿ ĩn kã tányĩtĩn kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti ki jëmë mãn mũ, vënh prũ fón ke to. ¹¹ Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag tÿ ãjag prũ fi fón kar kÿ ù fi tÿ prũg mãn kÿ ãjag prũ tũ fi vë, ha më,” he mũ. ¹² “Kÿ fi tÿ fi mén fón kar ù tÿ mén mãn kÿ fi mén tũ vë gé,” he tóg.

*Jesus tÿ gĩr mÿ vĩ há han
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)*

¹³ Jo fag tóg gĩr tatĩ kãmũ mũ, *Jesus* tÿ ti nĩgé tÿ ag më jé. Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg fag to jũ mũ.

¹⁴ Kÿ tóg vëg mũ, kÿ tóg ti mré mũ tĩ ag to jũ mũ. “Vĩ tũg nĩ, gĩr ag mÿ. Gĩr fag tÿ iso kãmũ kamëg tũg nĩ. Û tÿ ge hã vÿ Topë krëm nÿtĩ nĩ, ti tũ vÿ tÿ fag nÿtĩ!” he tóg. ¹⁵ “Sÿ ke há vë. Gĩr ag vÿ iso hapë nÿtĩ. Ûn kãsir tag fag ri ke nÿtĩm nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra ãjag tóg fag jãvo venh ke tũ pë nĩ,” he tóg.

¹⁶ Kÿ tóg gĩr nunh jagma ti pë fón mũ sir. Ti nĩgé tÿ tóg ag më kãn mũ sir. Fag to tóg Topë mré vĩ mũ sir.

*Ûn riko kãme
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)*

¹⁷ Kÿ *Jesus* tóg tũg mãn mũ gé sir. Hã ra kyrũ ù tóg ti to vënhvãg kãtĩ mũ, kÿ tóg ti jakrĩ tÿ jë mũ, kÿ tóg ti mÿ: “*Senhor*, hapë ã tóg jë,” he mũ. “Sÿ inh rĩr krÿg ja tũ venh há tóg tĩ. Kÿ inh hÿn vëjykre há tÿ ne han mũ?” he tóg.

¹⁸ Kÿ *Jesus* tóg ti mÿ: “ã tÿ ne jé inh mÿ: há ã tóg jë, he nẽ?” he mũ. “Ëg pijé há nÿtĩ. Topë hã ne ti pir mÿ há nĩ,” he tóg. ¹⁹ “Topë tÿ nén to ãg jÿvën mũ ki kanhró ã tóg nĩ, hã vÿ: ù tén tũg nĩ, ã prũ tũ fi mré nÿ tũg nĩ, nén ù pëju tũg nĩ, ù to ón tũg nĩ, ù tũ to én tũg nĩ, ã nÿ mré ã jóg kamëg nĩ, he mũ,” he tóg ti mÿ.

²⁰ Hã ra tóg ti mÿ: “tag kar ki sóg króm kãn, isĩn kã,” he mũ.

²¹ Kÿ tóg ti ki ëvãnh mũ, ti to há nĩn kÿ. “Nén ù pir vÿ tũ nĩ ver,” he tóg mũ. “Ã tũ kar vãm tũg, ã tÿ ùn jagtar ag mÿ vin jé, jãnkamy ti. Kÿ ã tóg kanhkã tá tũ mág nĩ sir. Kar kãtũg nĩ, ã tÿ inh mré tũg jé,” he tóg. ²² Kÿ *Jesus* vĩ tag tóg ti mÿ vënh mÿ tĩ. Fe kaj tũ tóg mũ sir, ti tũ e nĩn kÿ.

²³ Kÿ tóg vënh pënĩn ëvãnh kÿ ti mré mũ tĩ ag mÿ: “jagy ti nĩ, ùn riko tÿ Topë tÿ tÿ ãg pã'i nĩ venh ke ti,” he mũ. ²⁴ Kÿ ti vĩ tóg ti mré mũ tĩ ag mÿ e tĩ. Hã ra tóg ag mÿ ke mãn mũ. “Inh krë’,” he tóg. “Jagy távĩ ti nĩ, mÿr, ãg tÿ Topë tÿ tÿ ãg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg. ²⁵ “Kÿ tóg ùn riko ag mÿ jagy han tĩ. Kãvãru pãnĩ sór vÿ préj nor fĩn kutë tũ nĩgtĩ mÿr,” he tóg. “Ti tÿ fĩn kutë há nĩ ra tóg há ti vë, ùn riko ag tÿ Topë tÿ tÿ ãg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg.

²⁶ Kÿ tóg ag mÿ e pë távĩ tĩ. “Kÿ ù hÿn kren ke tũ pë nĩ,” he ag tóg, jagnë mÿ.

²⁷ Kÿ tóg ag mÿ: “ëprã ke ag vÿ vënh kren han ki kagtũg nÿtĩ,” he mũ. “Ag jãvo Topë tóg ãg krenkren han ki kanhró nĩ. Topë hã tóg nén kar han ke ki kanhró nĩ ãnhã,” he tóg.

²⁸ Kÿ *Pedro* tóg ti mÿ: “ha vé, ãg tÿ nén ù kar ré kÿ ãg tóg ã mré mũ mũ,” he mũ.

²⁹ Kÿ tóg: “sÿ ke há vë. ãjag kã mĩ ù tóg kejën isugrĩn ti jamã ré kÿ tĩ mũ, ti jãvy ag, ti kãke ag, ti ve fag, ti mÿnh fi, ti panh ti, ti krë ti, ti japy ré kÿ ke gé, vënh vĩ sér tugrĩn,” he tóg. ³⁰ “Ën vÿ tóg sir vënh kato ù tÿ 100 (ke) venh ke mũ, ùri hã ra, hã vÿ: ëmã kar, jãvy kar, kãke kar, ve kar, mÿnh kar, ëpÿ kar ve jé tóg ke mũ. Hã ra ag tóg ti vóg kónãnh ke mũ gé. Kar kÿ tóg vãhã sir rĩr krÿg ja tũ venh ke mũ gé,” he tóg. ³¹ “Jãvo tag ki ùn mág ù tÿ tá térenh ke vë, kÿ tag ki ùn kãsir ù tÿ tá jãpryn ke vë,” he tóg.

Jesus tỳ ti jagtar ke tó mǎn
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Kar kǵ *Jesus* tóg ti mré mǔ tĩ ag mré tĩ nĩ sir, *Jerusalém* ra. Ag jǎmĩ tóg tĩ nĩ. Hǎ ra tóg ag mǵ e tĩ. Mǔmēg ag tóg mǔ sir. Kǵ tóg ũ tỳ 12 (ke) ag mǵ tĩ tỳ nén venh ke mǔ ěn kǎmēn mǎn mǔ, vyr mǵ. ³³ “Ha vē, *Jerusalém* ra ěg tóg mǔ nǵ,” he tóg. “Ĕprǎ ke fi kósin ěn vỹ jagtar ke mǔ. Inh hǎ vē. Őn kǵ Topē tũ to pǎ'i ag tóg ag tỳ isỹ nén han sór mǔ ěn han ke mǔ,” he tóg. “Ag tỳ iso: “ter jé tóg ke mǔ,” henh ke vē, kǵ ag tóg fóg ag mǵ inh fēg ke mǔ. ³⁴ Kǵ fóg ag tỳ iso é henh ke vē. Ag tỳ iso sug ke vē. Ag tỳ inh mrǎnmrǎn ke vē. Isén ke ag tóg ke mǔ. Hǎ ra isóg kurǎ tǎgtũ ki rĩr mǎn mǔ sir,” he tóg.

Tiago mré João ag tỳ tỳ pǎ'i jē sór
(Mt 20.20-28)

³⁵ Kǵ *Tiago* mré *João* ag tóg ti kukǎm mǔ mǔ, *Zebedeu* krē ag. “*Senhor*, ěg mǵ ěg tỳ nén to vĩ mǔ tag ti han,” he ag tóg. ³⁶ Kǵ tóg ag mǵ: “ne nē,” he mǔ. ³⁷ Kǵ ag tóg ti mǵ: “kejēn ǎ tóg tỳ pǎ'i nĩnh mǔ,” he mǔ. “Kǵ tóg sỹ ǎ pēgja tá nĩnh há tĩ vē,” he tóg, jo ũ tóg: “sỹ ǎ jakǎnh tá nĩnh há tóg tĩ vē,” he mǔ gé. “Ĕg tỳ ǎ rǎ hǎ nỹtĩnh há tóg tĩ vē, ǎ tỳ tỳ pǎ'i nĩn kǵ,” he ag tóg.

³⁸ Hǎ ra tóg ag mǵ: “ǎjag tỳ nén to vĩ mǔ ki kagtũg ǎjag tóg nỹtĩ,” he mǔ. “ǎjag mǵ inh ri kén jagtar sór mǔ? ǎjag mǵ ǎjag jagtar jagy han kǵ to krónh kenh ke tũ nĩ vỹ?” he tóg.

³⁹ Kǵ ag tóg: “hỹ, ke jé ěg tóg ke mǔ,” he mǔ. Hǎ ra *Jesus* tóg ag mǵ: “hỹ, jagtar jé ǎjag tóg ke mǔ, inh ri kén,” he mǔ. “Vēsỹrénh jé ǎjag tóg ke mǔ, inh ri kén. ⁴⁰ Hǎ ra isũ tũ vē, sỹ ǎjag mǵ: ha inh pēgja tá nĩ, ha inh jakǎnh tá nĩ, he jé. Ũ tỳ inh rǎ nỹtĩnh ke mǔ ěn ag hǎ tỳ inh rǎ nỹtĩnh ke vē,” he tóg.

⁴¹ Hǎ ra ũ tỳ 10 (ke) ag tóg mēg mǔ, kǵ ag tóg ag to jũ mǔ sir. ⁴² Kǵ tóg ag jé prēr kǎn kǵ ag mǵ: “fóg tỳ pǎ'i ag jykre ki kanhró ǎjag tóg nỹtĩ,” he mǔ. “Vēnh kar jēgnēg ag tóg tĩ, kǵ ag mág ag tóg vēnh kar mǵ: gem nĩ, ge tũg nĩ, he tĩ, vĩ tar han kǵ. ⁴³ Ag ri ke han tũg nĩ. ǎjag mǵ tỳ ũn mág nỹtĩ sór mǔ? Kǵ tỳ jagnē mǵ rǎnhrǎj tĩ ri ke nỹtĩm nĩ. ⁴⁴ ǎjag mǵ tỳ pǎ'i nỹtĩ sór mǔ? Kǵ tỳ jagnē krēm ke nỹtĩm nĩ, tỳ ũn kǎsir ri ke nỹtĩm nĩ. ⁴⁵ Hǎ kǵ sóg ũ mǵ rǎnhrǎj tĩ tũ nĩ gé. Sỹ tỳ ǎjag mǵ rǎnhrǎj tĩ nĩ jé sóg kǎtũg. Tỳ sóg ěprǎ ke fi kósin nĩ. Hǎ kǵ sóg vēnh kar jagfỹ ter ke mǔ, sỹ ag krenkren han jé,” he tóg.

Ũn kyvó tỳ há' he
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Kejēn tóg ti mré mǔ tĩ ag mré ěmǎ tỳ *Jerico* tá jun mǔ. Ag tỳ *Jerusalém* ra mǔ vē. Kǵ ag tóg *Jerico* ki pa mǔ gé. Vēnh e tǎvĩ tóg ag mré mǔ mǔ. Hǎ ra ag tóg ũn kyvó vég mǔ. *Bartimeu* vē, *Timeu* kósin vē. Ĕprỹ kri nĩ kǵ tóg vēnh kar mǵ: “inh mǵ nén ũ nĩm,” he nĩgtĩ. ⁴⁷ Ĕn tóg *Jesus* tỳ ěmĩn jagma tũg mēg mǔ sir. Kǵ tóg prēr mǔ sir. “!..*Jesus*!..!” he tóg. “!..*Davi* krē'krē'!..! !..Ijagǎgtǎn ra..!” he tóg. ⁴⁸ Hǎ ra ag tóg ti to jũgũ kǵ “mē kǎ nĩ nĩ,” he mǔ. Hǎ ra tóg prēr mǎn', prēr mǎn', he mǔ. “!..*Davi* krē'krē'!..!” he tóg. “!..Ijagǎgtǎn ra..!” he tóg.

⁴⁹ Kǵ tóg ti to krỹg he mǔ. Kǵ tóg ti jé prēr mǔ sir. Kǵ ag tóg ti mǵ: “ǎ fe tỳ há' hé, jēg ra, ǎ jé tóg prēr mǔ,” he mǔ. ⁵⁰ Kǵ tóg ti pǎritó fón kǵ jēgnē mǔ sir. *Jesus* to tóg tĩ mǔ sir.

⁵¹ Kǵ tóg ti mǵ: “inh ǎ tỳ hē ri kenh mǔ?” he mǔ. Kǵ tóg: “*Senhor*, sỹ venh há tóg tĩ,” he mǔ. ⁵² Kǵ tóg: “hej, ǎ tỳ há' henh ke nē ha, ǎ tỳ inh ki rǎ tugrĩn” he mǔ. Kǵ tóg vēsỹmēr ěvǎnh há' he mǔ sir, kǵ tóg ti nón tĩ mǔ sir, ěprỹ jagma.

11

Jesus tÿ Jerusalém tá jun
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19)

¹ Vãhã ag tóg *Jerusalém* to hã nÿtí. Kÿ ag tóg êmã tÿ *Betânia* tá junjun vén mÿ, êmã tÿ *Betfagé* tá, krí tÿ *Oliveiras* tá ke gé. Kÿ *Jesus* tóg ti mré mÿ tí régre ag jêgnê kÿ ag mÿ: ² “ha êg jo êmã nÿ ên ra mÿjêg,” he mÿ. “ Tá ãjag tóg *burrica* fi krê venh ke mÿ. Se kÿ tóg jê. Û vÿ ver ti kri nÿ ja tũ nÿ. Ti kavãn kÿ ti pére kãmũm nÿ,” he tóg. ³ “Hên ri ke mÿn ag tóg ãjag mÿ: ãjag tÿ ne jé ti kavãn nê? henh ke mÿ. Kÿ ag mÿ: êg *Senhor* tóg ti ve sí han sór mÿ, kãnhmar tóg ti jêñe mãn mÿ, hem nÿ,” he tóg.

⁴ Kÿ ag tóg mÿ mÿ sir. *Burrica* fi krê vég ag tóg mÿ. Jãnkã rá tóg se kÿ jê. Kÿ ag tóg ti kavãg mÿ sir. ⁵ Kÿ ag tóg ag mÿ: “ãjag tÿ ne jé *burrica* sí kavãn nê?” he mÿ.

⁶ Kÿ ag tóg *Jesus* tÿ ag mÿ nén to ja ên ti to mÿ. Kÿ ag tóg: “ha ma mÿjêg ge,” he mÿ. ⁷ Kÿ ag tóg *burrica* krê ma mÿ mÿ sir, *Jesus* to. Ag kur tÿ ag tóg ti kri kugjén mÿ, kÿ tóg kri nÿ mÿ sir. ⁸ Kÿ vênh kar tóg êpÿri kri ag kur kugjén mÿ sir, jo ù ag tóg ka féj kre kÿ ti jo vãvãm mÿ gé. ⁹ Kÿ ù ag tóg ti jãmí mÿ mÿ, jo ù ag tóg ti nón mÿ mÿ. Ên ag tóg prênprêr mÿ sir. “!..Viva..! !..pã'i vÿ êg tá jun, êg *Senhor* mág tÿ ti jênên kÿ..! ¹⁰ !..Sér tâvĩ tóg tí..! !..Êg pã'i vê mÿr, êg jógióg tÿ *Davi* ri kén..! !..Topê tá tóg kãtÿg, ù tÿ kynhmÿ nÿ ên tá, viva..!” he ag tóg mÿ, prênprêr kÿ.

¹¹ Gen kÿ tóg *Jerusalém* ra rá mÿ sir, Topê ãn ra. Kÿ tóg nén kar ki êvãnh mÿ, kar kÿ tóg ráké ra *Betânia* ra tÿg mãn mÿ, ù tÿ 12 (ke) ag mré.

Ka tÿ figueira
(Mt 21.18-19)

¹² Tÿ vaj kÿ, ag tÿ *Betânia* tá kãmũ kÿ tóg kókír mÿ. ¹³ Kÿ tóg ka tÿ *figueira* féj vég mÿ. Kÿ tóg to tí mÿ, ti kanê ko jé. Tá jun kÿ tóg ti féj tâvĩ vég mÿ, ti kanên ke pétem tũ nÿn kÿ. ¹⁴ Kÿ tóg *figueira* ên mÿ: “ù tóg ã kanê ko mãn ke tũ nÿ ha,” he mÿ. Hã ra ti mré mÿ tí ag tóg ti ví mæg mÿ.

Jesus tÿ Topê ãn krêm ag pan
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22)

¹⁵ Kÿ ag tóg mÿ mãn kÿ *Jerusalém* tá junjun mÿ sir. Topê ãn ra tóg rá mÿ. Tá tóg nén ù vêne he tí ag ve kÿ ag pan kãn mÿ sir, nén ù kũmpa he tí ag ke gé. Topê ãn krêm ag tóg nén kar kygãm tí, jãnkamy *trocar* he ag tí gé. Ag *mesa* tÿ tóg vÿryn ke mÿ, *Jesus* tí. Sórag vêne he tí ag nÿgnĩ jafã tÿ tóg vÿryn ke mÿ gé sir. ¹⁶ Kÿ tóg ag tÿ Topê ãn fÿn nén gé mÿ kamêg mÿ gé sir. ¹⁷ Kÿ tóg ag mÿ: “Topê ví rá to jykrén nÿ,” he mÿ. “Inh ãn jiji hã vÿ: *nação* kar tÿ Topê mré ví jafã, he mÿ, he tóg, Topê ví rá ki. Hã ra ãjag tóg krêm nén kar pigju mÿgtí,” he tóg.

¹⁸ Hã ra Topê tũ to pã'i ag vÿ *Jesus* ví mæg mÿ. Kÿ ag tóg: “êg hÿn hê ri ken kÿ ti tén ke mÿ?” he mÿ. Hã ra ag tóg ti kamêg mÿ. Vênh kar mÿ tóg há tí, ti ví tí. Hã kÿ ag tóg ti vóg tũ nÿ sir.

¹⁹ Kutyg kÿ ag tóg êmã mág ki pa mãn mÿ sir.

Ka tÿ figueira tóg
(Mt 21.20-22)

²⁰ Tÿ vaj kÿ ag tóg êmã mág ên ra mÿ mãn mÿ sir. Mÿ kÿ ag tóg sir ka tÿ *figueira* ên ve mãn mÿ, hã ra tóg tóg ja nÿ, ti jãre mré hã. ²¹ Kÿ *Pedro* tóg *Jesus*

vĩ ja ěn mĩ ěkrén kŷ ti mŷ: “ha vé, *Senhor*,” he mũ. “Ă vĩ ja ěn hã vĕ. Ă tŷ ka tŷ *figueira* mŷ vĩ kónãn ja ěn vŷ tóg ja nĩ,” he tóg.

²² Kŷ tóg ag mŷ: “Topĕ ki ge pĕ han nĩ,” he mũ. ²³ “Sŷ ke há vĕ: kejĕn ājag tóg krĩ mŷ: ha goj nig ki ráj kutĕ, henh ke mũ. Kŷ tóg ki ráj ke mũ, ājag tŷ ājag fe tŷ: ti mŷ ki ráj mũ vŷ? he tũ nĩn kŷ,” he tóg. ²⁴ “Hã kŷ sóg ājag mŷ ke mũ. ājag tŷ Topĕ mŷ nĕn ũ to vĩ kŷ to: han jé tóg ke mũ, hem nĩ, kŷ ājag tóg venh ke mũ sir,” he tóg.

²⁵ “Ājag tŷ kejĕn Topĕ mré vĩ kŷ, ājag tŷ ũ to jũ mũ mĩ ěkrén kŷ, ti mŷ vĕnh pãte fón nĩ. Ājag tŷ gen kŷ tóg vĕnh kato ājag mŷ vĕnh pãte fón ke mũ gé, ěg jóg mág tŷ kanhkã tá nĩ ti. ²⁶ Ājag tŷ hã ra ag mŷ vĕnh pãte fón tũ nĩn kŷ ěg jóg mág vŷ vĕnh kato ājag mŷ vĕnh pãte fón ke tũ nĩ gé,” he tóg.

Jesus tŷ ũ tŷ ti jĕnĕg mũ tó tũg
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷ Kŷ ag tóg mũ mãn kŷ *Jerusalém* tá junjun mãn mũ sir. Topĕ ĩn ra tóg tĩ mũ. Kŷ Topĕ tũ to pã'i ag tóg ti venh kãmũ mũ. ²⁸ “Ũ nŷ ā mŷ: tag han nĩ, hé? Ũ nŷ ā jĕnĕ?” he ag tóg.

²⁹ Kŷ tóg ag mŷ: “ājag ki sóg jĕmĕnh ke mũ gé, vĕnh kato,” he mũ. “Ājag tŷ inh mŷ tó há han kŷ sóg ājag mŷ ũ tŷ inh jĕnĕg mũ tónh ke mũ gé,” he tóg. ³⁰ “*João* vŷ ag kygpég tí ja nĩgtĩ. Ti mŷ kanhkã tá vĕjykre han, ěprã vĕjykre vó? Ũ nŷ ti jĕnĕ?” he tóg.

³¹ Kŷ ag tóg jagnĕ mŷ: “ěg tŷ ti mŷ: Topĕ tŷ ti jĕnĕ ja vĕ, hen kŷ tóg ěg mŷ: ājag tŷ ne jé ti vĩ kri fi ja tũ nĩ nĕ? henh ke mũ. ³² ěg tŷ hã ra ti mŷ: ěprã ke jykre ja vĕ, hen kŷ tóg vĕnh mŷ nŷ gé,” he ag tóg, ag tŷ vĕnh kar kamĕg kŷ. Vĕnh kar tóg *João* to: “Topĕ vĩ tó tí pĕ ja vĕ,” he ti. ³³ Hã kŷ ag tóg ti mŷ: “ěg pijé ki kanhró nŷtĩ,” he mũ. Ón kŷ ag tóg ke mũ. Kŷ tóg ag mŷ: “kŷ sóg ājag mŷ ũ tŷ inh jĕnĕg mũ tónh ke tũ nĩ gé,” he mũ.

12

Ũ mŷ rãnrhãj tí kórég ag
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Kŷ tóg ag kanhrãn kŷ ag mŷ: “kejĕn ũ tóg *uva* krãn mũ. Pĕnĩn tóg rón mũ, kã ki tóg kũm mũ, *uva* jĕgmĩ jafã han jé. Ki tóg pãjó han mũ gé,” he mũ. “Kŷ tóg ũ tŷ ki rĩr tí ag mré to jykrén kar kŷ tí mũ, ga ũ ra, ag tŷ ti jo ki rĩr jé. ² Tĩ tŷ kejĕn kanĕn kŷ tóg ag mŷ, ti mŷ rãnrhãj tí ũ jĕnĕg mũ, ag tŷ ti mŷ *uva* vĕnh kãpãm jé. ³ Hã ra ag tóg ti kãgmĩg mũ sir. Tĩ mrãnmrãn ag tóg mũ sir. Kŷ ag tóg ti mŷ: “ha tũg,” he mũ sir, ti mŷ nĕn ũ nĩm mĕ kã.

⁴ Kŷ tóg ag mŷ ti mŷ rãnrhãj tí ũ jĕnĕ mãn mũ gé sir, kŷ ag tóg ti krĩ ki tânh mũ sir, ti to é he kŷ. ⁵ Kŷ tóg ag mŷ ũ jĕnĕ mãn mũ gé sir, hã ra ag tóg ti tĕn mũ gé sir. Tĩ mŷ rãnrhãj tí kar to ag tóg jũ mũ, ũ mrãnmrãn ag tóg, ũ tĕn ag tóg.

⁶ Kŷ hã ra ũ tóg kĕn mũ. Hã ra ti kósĩn vĕ. Tĩ fe pĕ vĕ hã ra. Kŷ tóg vãhã ag mŷ ti jĕnĕg mũ sir. “Hĕn ri ke mũn ag inh kósĩn kamĕg mũ,” he tóg.

⁷ Tĩ tŷ tá junjir ag tóg jagnĕ mŷ: “kejĕn ěkré kar vŷ tŷ ti tũ nĩnh mũ, ha vem nĩ. Mũ nŷ, ti tĕn jé, ti tũ tag tŷ tŷ ěg tũ nŷ jé,” he mũ. ⁸ Kŷ ag tóg ti kãgmĩ kŷ ti tĕn mũ sir. Ró pãte ag tóg ti fón mũ sir,” he tóg.

⁹ “Kŷ ěkré tŷ tũn mũ ěn hĕ ri kenh ke mũ? Jun jé tóg ke mũ, ti mŷ rãnrhãj tí ag kãgtĕn jé. Kŷ tóg ěkré ki rĩr tí ũ ag mŷ finh ke mũ, ti tũ ti,” he tóg.

¹⁰ Kŷ tóg ag mŷ: “Topě vĭ rá tag to jykrén nĭ, ha mĕ,” he mŷ. “Pó fón ag tóg, pó tŷ ĩn han tĭ ag. Ag mŷ tóg kórég ja nĭ. Hã ra Topě tóg pó ěn hã tŷ ĩn nŷna han mŷ. ¹¹ Topě tŷ há vĕ, hã kŷ tóg ěg mŷ e tĭ, ěg tŷ ven kŷ, he tóg, Topě vĭ tŷ rán kŷ nĭ ki,” he tóg ag mŷ.

¹² Kŷ ag tóg ki kanhró nŷtĭ. Ag kato tóg tag tó ja nĭ. Hã kŷ ag tóg ti se sór mŷ. Hã ra ag tóg vĕnh e ěn kamĕg mŷ. Kŷ ag tóg ti ség tŷ nĭ. Tĭ ré kŷ ag tóg mŷ mŷ sir.

Ěg tŷ imposto kajãm ke

(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³ Hã ra ag tóg ti to *Fariseu* ŷ ag jĕgnĕg mŷ gé sir, pã'i tŷ *Herodes* mré ke ŷ ag ke gé, ag tŷ ti vĭ to ti se jé. ¹⁴ Ag tŷ ti tá junjun kŷ ag tóg ón kŷ ti mŷ: “*Senhor*, ã jykre kuryj nĭ ki kanhró ěg nŷtĭ,” he mŷ. “Vĕjykre pir hã han ã tóg tĭ, vĕnh kar mŷ. Hã kŷ ã tóg Topě japry to ěg kanhrãn há han tĭ. Mŷ há nŷ', ěg tŷ *governo* mŷ jãnkamy nĭm ke ti', *imposto kajãm* ke ti'?” ¹⁵ Ěg mŷ hŷn nĭm mŷ', vó mŷ vó? he ag tóg. Hã ra *Jesus* tóg ag jykre régre nŷtĭn ki kanhró nĭ. Kŷ tóg ag mŷ: “ãjag ne tóg ón kŷ ĩnh ki jĕmĕ sór mŷ',” he mŷ. “Īnh mŷ jãnkamy jun, sŷ ve jé,” he tóg. ¹⁶ Kŷ ag tóg ti mŷ ŷ jun mŷ sir. Kŷ tóg: “ŷ jiji nŷ kã nĭ? ŷ kãgrã nŷ kã nĭ?” he mŷ. Kŷ ag tóg ti mŷ: “pã'i mág tŷ *imperador* kãgrã vĕ,” he mŷ.

¹⁷ Kŷ tóg ag mŷ: “kŷ pã'i mág mŷ ti tŷ nĭm nĭ, hã ra Topě mŷ ti tŷ nĭm nĭ gé,” he mŷ. Kŷ ti vĭ tóg ag mŷ e tĭ. Ag tŷ nĕn ŷ to ti senh ke mŷ vĕg tŷ ag tóg nĭ.

Ěg tŷ ěg ter ja tá vŷn kenh ke

(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸ Kŷ *Saduceu* ag tóg ti tá junjun mŷ gé, ti ki jĕmĕ jé. Hã ra *Saduceu* ag tóg: ěg ter ja tá ěg vŷn kenh ke tŷ nĭ,” he tĭ. Kŷ ag tóg ti mŷ: ¹⁹ “*Senhor, Moisés* tóg ěg mŷ vĕjykre tag nĭm ja nĭ, ha mĕ,” he mŷ. “Ěg mŷ tóg: ã régre tŷ ti krĕ tŷ ra ter kŷ ti prŷ fi tŷ prŷg nĭ, ã tŷ ã régre mŷ ã krĕ han jé, fi ki, he ja nĭ,” he ag tóg.

²⁰ “Kŷ ŷ tŷ jagnĕ mré pafa ja tŷ 7 (ke) ag vŷ nŷtĭ ja nĭgtĭ. Ag kãke tóg prŷg mŷ, hã ra tóg ti kósĭn tŷ ra ter mŷ sir. ²¹ Kŷ ti jãvy tóg fi tŷ prŷg mŷ, hã ra tóg ti kósĭn tŷ ra ter mŷ gé sir. Kŷ ti jãvy ŷ vŷ fi tŷ prŷg mŷ gé. ²² Hã ra ag kar tóg fi kósĭn tŷ ra kãgter kãn mŷ sir, ag kãke ti nón, ŷ tŷ 7 (ke) ěn ag. Kejĕn fi tóg vãhã ter mŷ gé sir. ²³ Kŷ fag kãgter ja tá vŷnvŷn ke kŷ fi hŷn mén tŷ 7 (ke) nĭnh mŷ vĕ. Ag kar vŷ fi tŷ prŷg ja nĭgtĭ. Hã kŷ tóg vĕnh mŷ nŷ, ag tŷ: rĭr mãn jé ěg tóg ke mŷ, hen kŷ,” he ag tóg.

²⁴ Hã ra tóg ag mŷ: “ãjag pijé Topě vĭ tŷ rán kŷ nĭ ki kanhró nŷtĭ!,” he mŷ, “Topě jykre ki kagtŷg ãjag nŷtĭ. Hã kŷ ãjag tóg kygnĕ ja nĭ. ²⁵ Ěg tŷ ěg ter ja tá vŷn ke kŷ ěg tóg tŷ Topě tŷ jĕgnĕ jafã ag ri ke nŷtĭnh mŷ, kanhkã tá. Kŷ ěg prŷg ke tŷ nĭ. Mén ke tŷ fag nĭ gé,” he tóg. ²⁶ “Topě vĭ ŷ to jykrén nĭ. Topě tóg vãnh pŷr kã ki *Moisés* mŷ: ‘*Abraão* vŷ iso: Topě, he tĭ, *Isaque* ke gé, *Jacó* ke gé,’ he ja nĭ. Kãgter ag huri, hã ra Topě tóg: ‘tŷ ĩnh ag Topě nĭ,’ he ja nĭ, ag kãgter mŷ ra. ²⁷ Hã kŷ ag tóg rĭnrĭr nŷtĭ mŷr. Topě vŷ tŷ ŷn rĭnrĭr nŷtĭ ag hã kri ke nĭ,” he tóg, *Saduceu* ag mŷ. Kŷ ag tŷ ti mŷ ne tónh ke tóg tŷ tĭ.

Topě tŷ ěg jyvĕn kãfór

(Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)

²⁸ Hã ra Topě vĭ to ěg kanhrãn tĭ ŷ tóg tá jun mŷ gé sir. Kŷ tóg *Jesus* tŷ *Saduceu* ag mŷ tó há han ja ěn mĕg mŷ. Hã kŷ tóg: “Topě tŷ ěg jyvĕn tŷ hĕ nŷ hŷn ti tŷ ěg jyvĕn kar kãfór nŷnh mŷ'?” he mŷ.

²⁹ Kŷ tóg ti mŷ Moisés tŷ ag jyvĕn ja tó mŷ, hã vŷ: “ha mĕ, *povo tŷ Israel!* Ęg pã'i vŷ tŷ Topĕ nĭ, ĕg pã'i vŷ tŷ ũn pir nĭ. ³⁰ Topĕ to, ĕg jóg mág to há tãvĭ nŷtĭm nĭ! Ti ki ge há han nĭ! Ti to jykre pir nŷtĭm nĭ, krĭ pir! Ti to tar nŷtĭm nĭ! Ũ tŷ kãfór nŷn hã vĕ,” he mŷ. ³¹ “Kŷ ũ tóg hã ri ke nĭ gé, hã vŷ: ãjag régre ki rĭr há nŷtĭm nĭ, ãjag tŷ vĕnh ki rĭr há han ri ke, he mŷ. Ti tŷ ĕg jyvĕn ũ pijĕ tag kãfór nĭ,” he tóg,

³² Kŷ Topĕ vĭ to ĕg kanhrãn tĭ ĕn tóg ti mŷ: “ke tóg tĭ. Ā tŷ ke há vĕ. Pir ti nĭ, Topĕ ti, ũ pijĕ ti ri ke nĭ,” he mŷ. ³³ “Ęg jĕ ti to fe há nŷtĭ, ĕg jĕ ti to krĭ há nŷtĭ gé, jykre pir ke gé. Ęg jĕ ti to tar nŷtĭ gé. Ęg jĕ ĕg régre ki rĭr há nŷtĭ gé, ĕg tŷ vĕnh ki rĭr há han ri ke,” he tóg. “Tag tóg ti tŷ ĕg jyvĕn kãfór nĭ. Ęg tŷ Topĕ mŷ nĕn ũ pŭn kãfór tóg nĭ gé,” he tóg.

³⁴ Kŷ tóg ti tŷ tó há nĭ ve kŷ ti mŷ: “Tó há han ã, kŷ ki króm kãn sórm nĭ,” he mŷ. Kar kŷ ũ tóg *Jesus* ki jĕmĕ mãn tũ nĭ sir. Ti kamĕg ag tóg mŷ sir.

Cristo tŷ tŷ Davi krĕ'krĕ nĭ ra ti kãfór nĭ
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Kŷ *Jesus* tóg Topĕ ĩn krĕm ag kanhrãn kŷ ag mŷ: “Topĕ vĭ to ĕg kanhrãn tĭ ag tóg: *Cristo* vŷ tŷ vãsŷ ĕg pã'i mág tŷ *Davi* krĕ'krĕ ag kã ũ nĭ,” he mŷ. “To há han ag tóg. ³⁶ Hã ra *Davi* vŷ *Cristo* to: Topĕ vŷ ĩnh *Senhor* mŷ: “nĭ ra ver, ĩnh pĕgja tá,” he ja nĭ. “Sŷ ver ã kato vãsãnsãn mŷ ag sigsenh ke vĕ, he ja tóg nĭ, Topĕ kuprĭg tŷ ti krĭn kŷ. ³⁷ Hã kŷ *Davi* tóg *Cristo* to: ĩnh *Senhor* vĕ, he ja nĭ. Ti tŷ tŷ tŷ krĕ'krĕ nĭ ra ti mŷ tŷ ti kri ke nĭnh ke mŷ vĕ?” he tóg. Hã ra ag tŷ ti mŷ ne tónh ke tóg tũ tĭ. Ti vĭ tag tóg vĕnh kar mŷ há nŷ.

Ón kŷ Topĕ vĭ to ĕg kanhrãn tĭ ag jagtar ke
(Mt 23.1-36; Lc 20.45-47)

³⁸ Kŷ tóg: “ón kŷ Topĕ vĭ to ĕg kanhrãn tĭ ag kamĕg nĭ,” he mŷ. “Kur kaja e rĭnh (ka)mĕ ag nŷtĭ. Kŷ tóg vĕnh kar tŷ ag to: pã'i mág ag vĕ, hen kŷ ag mŷ sér tĭgtĭ,” he tóg. ³⁹ “Ęg tŷ vĕnh kanhrãn jafã krĕm ag tóg vĕnh kãpãm kŷ nŷtĭgtĭ. Fĕnhhta ki ag tóg jĕn vĕn tĭ, ag tŷ tŷ ũn mág nŷtĭn kŷ,” he tóg. ⁴⁰ “Hã ra ag tóg ũn mĕn ter ja fag tũ mãn kãn tĭ. Fag tũ mãn kãn kŷ ag tóg ón kŷ Topĕ mrĕ vĭ mág han mŷgtĭ, ĕg tŷ ag to: “ũn há vŷ tŷ ag nŷtĭ,” he jĕ. Hã to ag vĕsŷrĕnh mág tãvĭ han ke mŷ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ũn jagtar fi tŷ fi tũ vin kãn
(Lc 21.1-4)

⁴¹ Kŷ tóg kejĕn Topĕ ĩn tá jãnkamy vin jafã ra hã nĭ mŷ. Kŷ tóg ag tŷ kã ki nĕn vin mŷ vĕg mŷ sir. Ũn riko ag tóg jãnkamy mág tŷ kã ki vin mŷ. ⁴² Kŷ ũn jagtar fi vŷ tá jun mŷ gé, ũn mĕn ter ja fi. Hã ra fi tóg jãnkamy kãsir régre hã vin mŷ sir, hã vŷ: 1 *centavo*, he mŷ.

⁴³ Kŷ tóg ti mrĕ mŷ tĭ ag jĕ prĕr kŷ ag mŷ: “ve ra ha. Ũn riko tŷ vin kãfór han fi tóg, fi tũ sĭ hã ra,” he mŷ. “Tŷ nĕn ũ tũ fi tóg nĭ. Fi mĕn vŷ hur ter. ⁴⁴ Kŷ fi tóg fi tũ vin kãn ja nĭ, fi jĕn mrĕ hã. Jãvo ũn riko ag vŷ ag tũ ke hã tŷ Topĕ mŷ vin mág tĭ. Hã ki fi tóg ag tŷ nĭm kãfór han, fi tŷ nĭm sĭ pĕ han mŷ ra. Kĭ hã sóg tó mŷ mŷr,” he tóg.

¹ Kŷ tóg Topē ĩn tá kăkutē mũ sir. Re tá ti mré tĩ ũ tóg ti mŷ: “ve ra ha, *Senhor*,” he mũ. “Pó sĭnvĩ távĩ tŷ tóg há nŷtĩ, ĩn tag ti,” he tóg, Topē ĩn to. ² Hă ra tóg ti mŷ: “ă mŷ ĩn mág tag ti vég mũ’? Kejĕn pó tag tóg jagnĕ kri nŷtĩ măn ke tũ nĩ. Ag ránhráj kăn ke vē,” he mũ.

³ Kar kŷ tóg krĩ tŷ *Oliveiras* ra tŷg kŷ tá nĩ nĩ sir, Topē ĩn kakăm. Kŷ *Pedro, Tiago, João, André* ag tóg ag pin kŷ ti mŷ: ⁴ “ĕg mŷ ag tŷ kókĕn ke kură ti tó. Ĕg ne ve kŷ ti kură ki kanhró nŷtĭnh mũ? Kură tŷ hĕ ki ĕg hŷn tag venh ke mũ?” he mũ.

⁵ Kŷ tóg ag mŷ: “ker ũ ājag *lograr* hé hĕ’,” he mũ. ⁶ “*Cristo* vŷ tŷ ĩnh nĩ,” he jé ag tóg ke mũ, ĩjiji tó kŷ. Ũ tŷ hĕn ri ke ag tóg tag tónh mũ, kŷ ũ tŷ hĕn ri ke ag tóg ag vĩ kri nĭm ke mũ. ⁷ “Vĕnh génh kăme mĕgmĕ jé ājag tóg ke mũ, tag ki vĕnh génh ke to, kuvar há tá vĕnh génh to ke gé. To jŷrŷn ke tŷg nĩ hă ra. Vĕnh génh ĕnh ke vē. Hă ra kură tŷ ĕgno to hă ke vē ver;” he tóg. ⁸ “*Naçăo* ag tŷ jagnĕ kato tĕgtĕnh ke vē. Pă’i krĕm ke ag tŷ pă’i ũ krĕm ke ag to jŷnh ke vē gé. Kŷ ga tŷ ragrag ke tŷ hĕn ri ke han ke vē gé, ĕmă tŷ hĕn ri ke ki. Vĕjĕn tŷ tũ’ hĕnh ke vē gé. Ājag jagtar ke vĕnh ven vén vē ha,” he tóg.

⁹ “Rĕngag nĩ. Ājag jyvĕn tar han jé ag tóg ke mũ. Vĕnh kanhrăn jafă krĕm ag tóg ājag mrănmrăn ke mũ, isŷgrĭn. Ājag jé ag tóg prĕr ke mũ gé, pă’i mág tŷ ājag ve jé, pă’i mág kar ti, ājag tŷ ag mŷ ĩnh vĩ tugtó jé. ¹⁰ Kŷ ĩnh kătĭg ke to hă *povo* kar vŷ ĩnh vĩ sér mĕnh ke mũ,” he tóg. ¹¹ “Ag tŷ văhă sir ājag sigse kŷ, ājag tŷ nĕn tónh ke mũ to jykrĕn tŷg nĩ! Jatu nŷtĭm nĩ! Ag tŷ ājag ki jĕmĕn kŷ Topē kuprĭg tóg ājag mŷ tónh ke mũ. Ti vĩ hă tó jé ājag tóg ke mũ. Ājag tŷ tó tũ vē sir, ti tŷ tó vē sir,” he tóg. ¹² “Ũ vŷ tóg ti régre senh ke mũ, ti ter jé, ĕn kă. Kŷ ũ panh tóg ti kósĭn senh ke mũ gé. Kŷ ũ krĕ tóg ti han mũ fag sigsenh ke mũ gé, fag kăgtĕn jé. ¹³ Vĕnh kar vŷ tóg ājag to vĩ kónăn ke mũ gé, ĩjiji tugrĭn. Hă ra ũ tŷ isovănh tũ pĕ ĕn kren ke vē,” he tóg.

Vĕsŷrĕnh mág ke

(Mt 24.15-28; Lc 21.20-24)

¹⁴ Kŷ tóg ag mŷ: “kejĕn ājag tóg văhă ājag tŷ nĕn kamĕg tĩ ĕn venh ke mũ, ĕg kavĕnh mũ ĕn ti,” he mũ. “Topē vĩ tó tĩ tŷ *Daniel* vŷ ti tó ja nĭgtĩ. Ti jĕnh ke tũ tá tóg jĕnh mũ. Ũ tŷ to ke mũ ĕn jé ki kanhró nĩ. Kŷ *Judéia* ki ke kar ag jé vĕnh pigjunh mŷjĕg, pănónh ra, fag mré hă. ¹⁵ Ũ tŷ re tá nĩ ĕn jé ti ĩn kă ra ră tŷg, ti tũ măn jé. ¹⁶ Kŷ ũ tŷ japŷ tá jĕ ĕn jé vŷn ke tŷg gé, ti kur măn jé. ¹⁷ Ũn kufy fag tŷ vĕsŷrĕnh ke vē, kură ĕn kă, ũ tŷ gĭr pygfăm mũ fag ke gé. ¹⁸ Topē mré vĭm nĩ, ti tŷ kusa kă vĕnh ven tũ nĩ jé! ¹⁹ Vĕsŷrĕnh tŷ ge ve ja tũ ĕg nŷtĩ, Topē tŷ ga han jăn ki. Kŷ ĕg ge venh ke tũ nĩ gé, kar kŷ. ²⁰ Ĕg tŷ kură ki vĕsŷrĕnh ke mũ vŷ e nŷtĩ vē, hă ra tóg térem kŷ nŷtĩ nĩ, Topē tŷ ũn kuprĕg ja ĕn ag tugrĭn. Ti tŷ térem tũ nĩ ra ũ vŷ kren ke tũ nĩ vē, ag vĕsŷrĕnh ĕn to,” he tóg.

²¹ “Kŷ ũ tŷ ājag mŷ: ha vé, *Cristo* vŷ tag kă jĕ nĩ, tătá ti jĕ nĩ, he mũ ra kri nĭm tŷg nĩ. ²² Őn kŷ *Cristo* vŷ vĕnh venven ke mũ, ón kŷ Topē vĩ tó tĩ ag ke gé. Kŷ ag tóg ón kŷ *milagre* tŷ hĕn ri ke hynhan ke mũ. Ag tŷ vĕnh kar krĭn kónăn sór vē, Topē tŷ ũn kuprĕg ja ĕn ag mré hă, hĕn ri ke mũn. ²³ Ha vé, sŷ ājag mŷ tó kăn vē, ti kutĕnh ke to hă,” he tóg, *Jesus* ti.

Topē kósĭn kătĭg măn ke

(Mt 24.29-31; Lc 21.25-28)

²⁴ “Hă ra kură ĕn kă, vĕsŷrĕnh ĕn kar kŷ ră vŷ nhyr ke mũ, kŷ kysă vŷ jĕngrĕg măn ke tũ nĩ gé. ²⁵ Kŷ krĭg vŷ văr ke mũ gé, kanhkă krĕm. Ĕg tŷ kanhkă tá nĕn

vég tũ kar ěn vỹ ragrag ke kãn mũ gé. ²⁶ Kỹ vãhã vẽnĥ kar vỹ ěpra ke fi kósın kãtère venĥ ke mũ sir, kanĥkã góg kãmĩ, inh jykre tar pẽ nĩn kỹ. Inh ve vỹ kókov pẽ nĩnh mũ gé. ²⁷ Kỹ sóg isỹ jęgnẽ jafã ag mỹ: ha mũjęg, henĥ ke mũ, ag tỹ isỹ ùn kupręg ja ag vẽnĥmãn jé, ga kar tá, kanĥkã fyr mũ hã,” he tóg.

Ka tỹ figueira kãme

(Mt 24.32-35; Lc 21.29-33)

²⁸ “Ka tỹ *figueira* to ki kanĥrãn nĩ. Ti pẽ tánh kỹ, ti féj tãg han kỹ tóg kakó tĩ sir, ěkré tygtãnh ke kurã ti. ²⁹ Ri ke ti nĩ, ãjag tỹ inh kãtęg mãn ke kurã ki kanĥró nỹtĩ ti. ãjag tỹ sỹ ãjag mỹ nén tó mũ tag ve kỹ tóg kakó tãvĩ tĩ ha, inh kãtęg mãn ke ti. ³⁰ Sỹ ke há vẽ, ha mẽ. Ûri ùn rĩnrĩr mũ ag tỹ nén kar ěn venĥ ke vẽ, ag kãgter ke to hã. ³¹ Kanĥkã vỹ tũ' henĥ ke mũ, ga ti ke gé. Jãvo inh vỹ vỹ tũ' henĥ ke tũ nĩ,” he tóg.

Jesus kãtęg mãn ke kurã

(Mt 24.36-44)

³² “Hã ra ù pijé isỹ kurã kã kãtęg mãn ke mũ ki kanĥró nĩ', óra ki ke gé'. Topẽ tỹ jęgnẽ jafã ag pijé ki kanĥró nỹtĩ'. Inh pijé ki kanĥró nĩ gé', isỹ tỹ Topẽ kósın ra. Ěg jóg mág hã vỹ ti pin kỹ ki kanĥró nĩ, kurã kã nén kutẽnĥ ke mũ ěn ki. ³³ ãjag kanẽ nĩm nĩ, rĩnfig nỹtĩm nĩ. Topẽ mré vĩ, ãjag tỹ ti kurã ki kagtęg nỹtĩn kỹ. ³⁴ Û pasanĥ tũg ri ke vẽ. Ti tỹ ti ìn ki kutẽ kỹ tóg ti mỹ rãnrãj tĩ ag mỹ: “ijo ki rĩr,” he mũ, Kỹ tóg ù tỹ jãnkã ki rĩr tĩ ěn mỹ: “ã kanẽ nĩm nĩ,” he mũ gé. ³⁵ Hã kỹ sóg ãjag mỹ: “ãjag kanẽ nĩm nĩ,” he mũ gé. ãjag pijé ti jun ke ki kanĥró nỹtĩ', Hẽn ri ke mũn tóg kutyg ke ra jun mũ, hẽn ri ke mũn tóg kuty kuju ki jun mũ, hẽn ri ke mũn tóg *galo* kyr mũ ra jun mũ, hẽn ri ke mũn tóg kusãg ki jun mũ. ³⁶ “Vẽnĥ ki ěmẽm nĩ, nũr tũg nĩ. ãjag tỹ ijãvãnh tũ ra sóg jun mũ. ³⁷ Vẽnĥ kar mỹ sóg tó mũ, sỹ ãjag mỹ tó mũ tag, hã vỹ: vẽnĥ ki ěmẽm nĩ, he mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

14

Ag tỹ Jesus tén sór

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jo 11.45-53)

¹ Hã ra fénhta tỹ *Páscoa* kã tákurã tãgtũ vẽ sir, ěmĩ jãgja tũ konĥ ke kã tá. Kỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag tóg, *Jesus* vatãnh tá ti se sór mũ, ti tén jé. ² Hã ra ag tóg: “fénhta tag to ěg tóg mẽnh ke mũ ver;” he mũ. “Ěg tỹ fénhta kã ti se kỹ vẽnĥ gẽnĥ mág ĥỹn kutẽnĥ mũ, ha vem nĩ,” he ag tóg.

Maria fi tỹ Jesus gãnh tãg

(Mt 26.6-13; Jo 12.1-8)

³ Ěn kã tóg kejẽn ěmã tỹ *Betânia* tá nĩ nĩ, *Simão* ìn krẽm, vẽnĥ kaga tỹ *lepra* han ja ěn ìn krẽm. Ti jęg nĩ ra ù fi tóg tá jun mũ, *garrafa* vyn kỹ. Pó tỹ *alabastro* tỹ tóg há jẽ, *garrafa* ti. Ti ki jẽ vỹ tỹ nén ger há nĩ, hã vỹ: *nardo*, he mũ. Ûn kaja e pẽ vẽ. *Garrafa* ěn nunĥ mranĥ kỹ fi tóg ti ki jẽ ěn tỹ *Jesus* gãnh tãg mũ sir.

⁴ Hã ra ù tỹ tá nỹtĩ ag kã ù ag tóg jagnẽ mỹ: “fi tỹ ne jé nén kaja e tag kókén nẽ? ⁵ Ěg tỹ nén ger há tag fón ke vẽ vẽ, kaja mág to. Ěg tỹ ùn jagtar ag mỹ vin ke vẽ vẽ,” he mũ. Kỹ ag tóg fi mỹ vĩ tar han mũ.

⁶ Hã ra *Jesus* tóg ag mỹ: “fi mỹ vĩ tũg! ãjag tỹ ne jé fi fe kaj han nẽ? Nén ù há han fi tóg,” he mũ. ⁷ “ãjag mré sóg nĩg sĩ han mũ, jãvo ùn jagtar ag vỹ ãjag mré nỹtĩg mág han mũ. Isĩg kar kỹ ag mỹ nĩm nĩ, ãjag tỹ ag mỹ nén nĩm ke mũ ti,”

he tóg. ⁸ “Fi tỹ nén han sór mũ han fi tóg huri. Inh kãn fi tóg huri, vènh kej tá inh fón ke to. ⁹ Ag tỹ vènh vĩ sér tugtó kỹ ag tóg fi tỹ nén han mũ tag tónh ke mũ gé, kỹ vènh kar vĩ fi tỹ nén han mũ tag mægmenh mũ sir, ha vem nĩ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg.

Ag tỹ Jesus vatánh tá ti kãgmĩnh ke to jykren

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Kar kỹ Judas Iscariotes tóg tĩ mũ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag mré Jesus to jykren jé, ù tỹ 12 (ke) ag kã ù vè, ¹¹ Ag tỹ ti vĩ mẽ kỹ tóg ag mỹ sér tĩ sir. “Á mỹ ãg tóg jãnkamy vin mũ,” he ag tóg ti mỹ. Kỹ tóg to jykren kỹ: “inh hỹn hẽ ri kenh mũ, ag tỹ ti kãgmĩ jé?” he mũ.

Ag tỹ Pãscóa ko mũ

(Mt 26.17-25; Lc 22.7-14, 21-23; Jo 13.21-30)

¹² Êmĩ jãgja tũ konh ke kurã ve vè sir, mé sĩ tân h ke kurã vè sir, Pãscóa kã. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg Jesus mỹ: “ãg hỹn hẽ tá ã mỹ carneiro sĩ tân mũ, ãg tỹ kon jé?” he mũ. ¹³ Kỹ tóg ùn régre ag mỹ: “ha ãmã mág ra mũjãg. Tá ãjag tóg ù tỹ goj vyn kỹ tĩ venh ke mũ. Ên nón mũm nĩ,” he mũ. ¹⁴ “Ti tỹ ãn kã ra rã kỹ ãn tân ên mỹ: ãg Senhor vĩ ã mỹ vènh vĩ jẽnẽg mũ. Ti tỹ ã ãn krêm Pãscóa konh há tóg tĩ, ti mré mũ tĩ ag mré, hem nĩ ti mỹ,” he tóg. ¹⁵ “Kỹ tóg ãjag mỹ, krogrog tỹ kynhmỹ nỹ ven ke mũ. Êhé ti nĩ. Tá nén kar vĩ kynkar kỹ nỹtĩ. Nĩgja vĩ tá nỹtĩ gé. Tá ãg jo han nĩ,” he tóg.

¹⁶ Kỹ ag tóg mũ mũ sir, ãmã mág ra, kỹ ag tóg sir vég mũ., Kỹ ag tóg vèjẽn kãn mũ sir.

¹⁷ Rã pur ja ra Jesus tóg ù tỹ 12 (ke) ag mré tá jun mũ sir. ¹⁸ Ag jẽn kỹ tóg ag mỹ: “ãjag kã ù tóg inh vatánh tá inh kato vãsãnsãn mũ ag mỹ inh ven ke mũ,” he mũ. “Inh mré jãg mũ ù vè, ki hã sóg tó mũ,” he tóg. ¹⁹ Kỹ tóg ag fe kaj tĩ sir. Ti mỹ ag tóg: “inh mỹ vó? Inh mỹ vó?” he kãn mũ. ²⁰ Hã ra tóg ag mỹ: “ãjag kã ù vè. Inh mré êmĩ tỹ pénkũ kã ki kã punpun mũ ên vè mỹr. ²¹ Ter jé sóg ke mũ, isỹ tỹ ãprã ke fi kósın nĩn kỹ. Hã kỹ iser ke vĩ rán kỹ nĩ, vãsỹ. Hã ra tóg ù tỹ pã'i ag mỹ inh ven ke mũ ên mỹ vĩ kónãn távĩ han ke mũ. Ti mur tũ nĩ ran há tĩ vè,” he tóg.

Santa Ceia

(Mt 26.26-30; Lc 22.15-20; 1 Co 11.23-25)

²² Ag tỹ ver jãg nỹtĩ ra Jesus tóg êmĩ mãg mũ. To tóg Topẽ mré vĩ mũ sir. Kỹ tóg vènh kã kupãn kỹ ti mré mũ ti ag mỹ: “té, ha kó,” he mũ. “Inh hã vè,” he tóg, êmĩ to.

²³ Kar kỹ tóg kópa vãg mũ gé sir. Uva mé tỹ ki jẽ ên to tóg Topẽ mré vĩ mũ gé sir. Kỹ ùn pir tóg kã kron' kron' he kãn mũ sir. ²⁴ Kỹ tóg ag mỹ: “inh kyvènh hã vè. Vènh kar jagfỹ tóg inh ki kã kutènh ke mũ. Topẽ vĩ vènh kar to há nĩ sór mũ, inh kyvènh tugrĩn,” he mũ. ²⁵ “Ha mẽ, inh pijé vinho kron mãn mũ ha'. Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ ên kã sóg kejẽn kron mãn mũ,” he tóg.

²⁶ Ag jẽn kar kỹ ag tóg Topẽ mỹ jãn mũ sir. Jãn kar kỹ ag tóg sir krĩ tỹ Oliveiras ra mũ mũ.

Jesus tỹ Pedro mỹ tó

(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38)

²⁷ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag kar vĩ inh ré kỹ mũ kãn ke mũ,” he mũ. “Hã kỹ tóg rán kỹ nĩ, hã mẽ. “Ủ tỹ carneiro ki rĩr tĩ ên tân h jé sóg ke mũ, kỹ ti mæg vĩ krig ke kãn ke mũ,” he tóg, iso, Topẽ ti, ti vĩ rá ki. Hã ve jé ãjag tóg ke mũ. ²⁸ Hã ra

sóg iser kar kÿ rÿr mǎn ke mÿ. Ēn kǎ sóg ājag jo tÿg ke mÿ, ga tÿ *Galiléia* ra,” he tóg.

²⁹ Kÿ *Pedro* tóg ti mÿ: “ag kar tÿ ā ré kÿ mÿ mÿ ra isóg ā ré kÿ tÿg ke tÿ nÿ,” he mÿ. ³⁰ Hǎ ra *Jesus* tóg ti mÿ: “ha vé, ũri, kuty tag kǎ ā tóg iso: ti ki kagtÿg sóg nÿ, he tǎgtÿ han ke mÿ, *galo* kyr régre han ke to hǎ. Ki hǎ sóg tó mÿ,” he mÿ.

³¹ Hǎ ra *Pedro* tóg vÿ tar han mÿ. “Sÿ ā mré ter sór kÿ sóg ā to: ti ki kagtÿg sóg nÿ, henh ke tÿ pē nÿ,” he tóg. Kÿ ti mré mÿ tÿ ag tóg hǎ tó kǎn mÿ gé sir.

Getsēmani tá

(*Mt 26.36-46; Lc 22.39-46*)

³² Kÿ ag tóg ka kré ra mÿ mÿ sir. Ka kré ěn jijin hǎ vÿ: *Getsēmani*, he mÿ. Kÿ tóg ti mré mÿ tÿ ag mÿ: “nÿgnÿ ra ver, tag ki. Sÿ ver Topē mré vēmén ke vē,” he mÿ. ³³ Kÿ tóg *Pedro*, *Tiago*, *João* ag mÿ: “inh mré kǎmÿ jĕg,” he mÿ. Vǎhǎ tóg ti mÿ e tÿ, fe kaj han tóg mÿ sir. ³⁴ Kÿ tóg ag mÿ: “inh fe kaj mág tóg tÿ, kÿ tóg inh mÿ tÿ iser ri ke nÿ. Tag ki nÿtÿm nÿ, nÿgnÿr tÿg nÿ,” he mÿ. ³⁵ Kÿ tóg tÿg sÿ han mǎn kÿ mÿg ke mÿ. Ga kri tóg nÿ mÿ sir. Ti jóg mré tóg vÿ mÿ sir, “isÿ hĕn ri ke mÿn nĕn venh ke mÿ ěn vég tÿ nÿ jĕ, óra ěn ki,” he tóg. ³⁶ Kÿ tóg: “*Aba*, panh’, nĕn kar han ki kanhró ā tóg nÿ. Kÿ tóg inh mÿ ā tÿ inh jagtar ke tag tÿ tÿ’ henh há tóg tÿ vē. Hǎ ra isÿ ā mÿ nĕn to vÿ mÿ tag han tÿg nÿ, ā tÿ nĕn han ke mÿ ěn hǎ han nÿ,” he mÿ. ³⁷ Kÿ tóg ti mré mÿ tÿ ag venh tÿ mÿ, hǎ ra ag tóg nÿgnÿr ja nÿ, kÿ tóg *Pedro* mÿ: “*Simão*, ā mÿ nÿr’? Mÿ ā tÿ óra pir ki nÿr tÿg jĕ hĕ ri ke?” he mÿ. ³⁸ “Nÿr tÿg nÿ! Topē mré vÿm nÿ, ājag tÿ ti vÿ mranh tÿ nÿ jĕ, ũ tÿ ājag kutǎn mÿ ra. Ājag tÿ mranh sór tÿ vē vē, hǎ ra ājag tóg krój nÿtÿ,” he tóg.

³⁹ Kÿ tóg tÿg mǎn mÿ sir, Topē mré vÿ mǎn jĕ. Ti vÿ ěn hǎ tó mǎn tóg mÿ. Kar tóg vÿn ke mÿ. ⁴⁰ Kÿ tóg ag tá jun mǎn mÿ gé sir. Hǎ ra ag tóg nÿgnÿr mǎn nÿtÿnÿ, ag kanĕ krój nÿtÿn kÿ. Hǎ kÿ ag tÿ ti mÿ ne tónh ke tóg tÿ tÿ. ⁴¹ Kÿ tóg tá jun tǎgtÿ han mǎn mÿ. Kÿ tóg ag mÿ: “ājag ne tóg nÿgnÿr ja nÿ’. Vĕnhkǎn ja ājag tóg nÿ,” he mÿ. “Pĕtĕm ti huri, óra ti. Ũ tÿ Topē vÿ mranh tÿ ag tÿ isenh ke nĕ ha. Tÿ sóg ĕprǎ ke fi kósin nÿ mÿr. ⁴² Nÿgnÿ ra, ag kato mÿ jĕ ha. Ũ tÿ ag mÿ inh ven mÿ tóg kǎtÿ ha,” he tóg.

Ag tÿ Jesus se

(*Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12*)

⁴³ *Jesus* tÿ ver vēmén jĕ ra *Judas Iscariotes* tóg jun mÿ sir. Ũ tÿ 12 (ke) ag kǎ ũ vē, Ti mré porisa ag tóg kǎmÿ mÿ gé, rógro génh kÿ, ka kykyv génh kÿ ke gé. Topē tÿ to pǎ’i ag vÿ ag jĕgnĕ, Topē vÿ to ĕg kanhrǎn tÿ ag ke gé, kófa ag ke gé. ⁴⁴ Ũ tÿ ag mÿ *Jesus* ven mÿ ěn vÿ ag mÿ vĕjykre nĕm ja nÿ. “Sÿ ũn ki nhun ke mÿ ěn hǎ sem nÿ. Ēn hǎ pére mÿm nÿ,” he ja tóg nÿ. ⁴⁵ Ti tÿ tá jun kÿ tóg vĕsÿmĕr *Jesus* to grĕn ke kÿ ti mÿ: “*Senhor*,” he mÿ. Kÿ tóg ti ki nhun ke mÿ sir, ón kÿ.

⁴⁶ Kÿ ag tóg ti kǎgmÿ kÿ ti ség mÿ sir. ⁴⁷ Ti mré tÿ tÿ ũ tóg rógro kunÿnh kÿ porisa ũ nĕgrĕg kym mÿ sir. Topē tÿ to pǎ’i mág mÿ rǎnhrǎj tÿ vē, ti tÿ ũn nĕgrĕg kym mÿ ěn ti.

⁴⁸ Hǎ ra *Jesus* tóg ag mÿ: “ājag ne tóg rógro génh kÿ kǎmÿ mÿ’, ka kykyv génh kÿ ke gé’. Inh pijĕ tÿ *bandido* nÿ’. ⁴⁹ Kurǎ kar ki sóg ājag mré jĕ ja nĕgtÿ, mÿr, Topē ĩn krĕm, vĕnh kar kanhrǎn kÿ. Hǎ ra ājag tóg tá iség tÿ nÿ vē mÿr. Hǎ ra vǎsÿ iso nĕn rǎn kÿ nÿ ěn hÿn,” he tóg.

⁵⁰ Kÿ ti mré mÿ tÿ ag tóg ti ré kÿ pĕtĕ kǎn mÿ, vĕnh pigju jĕ, mÿr, ha mĕ.

⁵¹ Hã ra kyrũ ù tóg ti nón tĩ mũ. Vẽnh kãtor tãvĩ ti nĩ. Ti kãgmĩg ag tóg mũ gé.
⁵² Kĩ tóg ti mũmẽg kũ ti kur ré kũ vẽn hvãg mũ, ti kator ra.

Pã'i tỹ Jesus mré vĩ

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jo 18.13-14, 19-24)

⁵³ Kũ ag tóg Jesus pére mũ mũ, Topẽ tũ to pã'i ãn ra. Tá Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag tóg kófa ag mré vẽn hmãn kũ nỹtĩ, Topẽ vĩ to ẽg kanhrãn tĩ ag ke gé.

⁵⁴ Hã ra Pedro tóg Jesus nón kãtĩ mũ, kuvar há tá. Kũ tóg Topẽ tũ to pã'i ãn vãso ra rã mũ. Kũ tóg tá porisa ag mré pĩ to tón nĩ nĩ.

⁵⁵ Kũ Topẽ tũ to pã'i ag tóg, vẽn jyvẽn tĩ kar ag mré, ù tỹ ón kũ Jesus jykre kórég tónh ke mũ jãvãnhvãn mũ. Ag vĩ tugrĩn ag tóg Jesus tén sór mũ. Hã ra tóg ag mũ ki krov tũ nĩ. ⁵⁶ Û tỹ hẽn ri ke ag tóg ón kũ Jesus jykre kórég tó mũ, hã ra tóg ag mũ ki krov tũ pẽ nĩ sir, ag tỹ vỹjykre ù tó', vỹjykre ù tó' he mũ ra.

⁵⁷ Kũ ù ag tóg vãhã ón kũ ti jykre kórég ù kãmén mũ sir. ⁵⁸ “Ti tỹ tó mẽ ẽg,” he ag tóg. “Topẽ ãn tag kókén jé sóg ke mũ, vẽn nĩgẽ tỹ há tag ti, he ja tóg nĩ, hã ra sóg kurã tãgtũ ki ù han mãn ke mũ. Ẽg tỹ ẽg nĩgẽ tỹ han vãn ẽn han jé sóg ke mũ, he ja tóg nĩ,” he ag tóg. ⁵⁹ Ge ra tóg ag mũ ki krov tũ nĩ. Ti jykre kórég ẽn vég tũ ag tóg nĩ.

⁶⁰ Kũ Topẽ tũ to pã'i mág tóg jẽgnẽ kũ ag kujũ kã jẽ kũ Jesus mũ: “Á tỹ ne tónh ke mũ tũ? Ag hã ne tóg ã vĩ kónãn tag tó mũ,” he mũ. ⁶¹ Hã ra tóg hun ke kũ jẽ nĩ, nén ù tó mẽ kã. Kũ pã'i mág ẽn tóg ti mũ: “ã mũ tỹ Cristo nĩ? Á mũ tỹ Topẽ kósin nĩ?” he mãn mũ.

⁶² Kũ Jesus tóg ti mũ: “hỹ, ãnh hã vẽ,” he mũ. “Ẽprã ke fi kósin ẽn vỹ tỹ ãnh nĩ. ãnh ve jé ãjag tóg ke mũ ha. Û tỹ nén kar han mũ ẽn pẽgja tá sóg nĩnh ke mũ. Kãnhkã góg kã mũ sóg kãtérẽnh ke mũ gé,” he tóg.

⁶³ Kũ pã'i mág ẽn tóg ti kur tỹ jaran' ke mũ sir, jũ kũ. Kũ tóg: “ũ tỹ ti jykre kórég tónh ke ù jãvãn mãn ke tũ ẽg nĩ ha,” he mũ. ⁶⁴ “Ti tỹ Topẽ kato vĩ kónãn tag mẽ ẽg huri. Ẽg hỹn ti tỹ hẽ ri kenh mũ ha?” he tóg.

Kũ ag kar ẽn tóg: “ter jé tóg ke mũ, ti vĩ tag tugrĩn,” he mũ.

⁶⁵ Kũ ù ag tóg ti to sugrug mũ sir. Ti kanẽ pãg ag tóg mũ gé sir, kũ ag tóg ti tãnh kũ ti mũ: “ũ nỹ ã tãnh?” he mũ. Kar kũ porisa ag tóg ti kakã ki tãnh mũ gé sir.

Pedro tỹ Jesus to ón

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Hã ra Pedro tóg ver ãn vãso kã nĩ nĩ, kũ Topẽ tũ to pã'i mág mũ rãnhraj tĩ fag kã ùn pir fi tóg ti to kãtĩ mũ. ⁶⁷ Kũ fi tóg ti tỹ pĩ to tón nĩ ra ti vég mũ sir. Kũ fi tóg ti mũ: “Jesus mré tĩ tĩ ù vỹ tỹ ã nĩ, Nazaré tá ke ẽn mré,” he mũ.

⁶⁸ Hã ra Pedro tóg: “vó, ãnh pijé ti ki kanhró nĩ. Á tỹ ne tó nẽ?” he mũ. Kũ tóg ãn jãnkã ra tũg kũ ra rã sór mũ sir. Hã ra galo tóg kyr mũ.

⁶⁹ Hã ra fi tóg tá ti ve mãn mũ gé. Kũ fi tóg tá nỹtĩ ag mũ: “jẽ ẽn tóg tỹ ag kã ù jẽ gé,” he mãn mũ.

⁷⁰ Hã ra tóg: “vó,” he mãn mũ. Kar kũ tá nỹtĩ ag tóg Pedro mũ: “ã hỹn tỹ ag kã ù nĩ. Á vĩ vỹ Galiléia tá ke ag vĩ ri ke nĩ,” he mũ gé.

⁷¹ Hã ra Pedro tóg ag mũ: “ãjag tỹ nén tó mũ ẽn ki sóg kãgtĩg nĩ mũr. ãnh ón kũ Topẽ tóg ãnh vóg kónãn ke mũ, hã kũ sóg ón ke tũ pẽ nĩ,” he mũ.

⁷² Hã ra vêsĩmér galo tóg kyr mãn mũ. Kũ Pedro tóg Jesus vĩ ja to jykrén mũ sir, ti tỹ ti mũ: “iso ã tóg: ti ki kãgtĩg sóg nĩ, he tãgtũ han ke mũ, galo kyr régre

han ke to hã,” he ja ěn mĩ. Vãhã tóg ti mĩ e tí. Kĩ tóg vĕnh péju kũ nĩ kũ fĩ jagy han mũ sir.

15

Pilatos tỹ Jesus mré vĩ

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jo 18.28-38)

¹ Tỹ vaj kũ vĕnh jyvĕn tí kar ěn ag tóg kusãg ki *Jesus* to jykrĕn mũ jagnĕ mré, Topĕ tũ to pã'i ag, kófa ag mré hã, Topĕ vĩ to ěg kanhrãn tí ag mré hã ke gé. Kĩ ag tóg ti mrĩnh kũ ti pére mũ mũ, *Pilatos* mĩ ti fĕg jé. ² Kũ tóg ti mĩ: “ã mĩ tỹ *Judeu* ag pã'i nĩ?” he mũ. Kũ tóg: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ.

³ Hã ra Topĕ tũ to pã'i ag tóg ti kato vĩ tỹ hĕn ri ke han mũ sir. ⁴ Kũ tóg ti mĩ ke mãn mũ. “Mĩ ã tỹ ag mĩ nĕn ù tó jãvãnh? Ha mĕ, ã to ag tóg vĩ kónãn mũ,” he tóg. ⁵ Hã ra tóg vĩ mãn tũ nĩ, kũ tóg *Pilatos* mĩ e tí sir.

Ag tỹ Jesus to: “ter jé tóg ke mũ,” he

(Mt 27.15-26; Lc 23.13-25; Jo 18.39–19.16)

⁶ Hã ra *Pilatos* tóg ag mĩ vĕse ag kã ùn pir kavãg tí, fĕnhhta tỹ *Páscoa* kar ki. Ag tỹ ù to vĩ mũ ěn kavãg tóg tí. Ti jykre vĕ. ⁷ Hã ra ù tóg se kũ nĩ, ti jijin hã vỹ: *Barrabás*, he mũ. Vĕnh génh kutĕm tí ag mré tóg se kũ jĕ nĩ. Vĕnh génh kũ ag tóg ù kãgtĕn ja nĩgtĩ, hã kũ ag tóg sigse kũ nĩtĩ. ⁸ Kũ vĕnh e ěn ag tóg *Pilatos* to mũ mũ sir, ti mĩ: “ěg mĩ ã tỹ nĕn han tí ěn han nĩ,” he jé.

⁹ Kũ tóg ag mĩ: “mĩ sỹ *Judeu* ag pã'i kavãn há?” he mũ. ¹⁰ Pã'i ag tóg *Jesus* to jũ nĩtĩ, hã kũ ag tóg nĕn ù tũ to ti se ja nĩ. Hã ra *Pilatos* tóg ki kanhró nĩ, hã kũ tóg ti kavãn sór mũ. ¹¹ Hã ra pã'i ag tóg vĕnh kar krĩn ja nĩ, ag tỹ ti mĩ: “*Barrabás* hã kava ra,” he jé.

¹² Kũ *Pilatos* tóg ag mĩ: “kũ inh ãjag tỹ ù to: *Judeu* ag pã'i, he mũ ěn tỹ hĕ ri kenh mũ?” he mũ. ¹³ Kũ ag tóg prĕnprĕr mũ sir. “!..Krunh to ti sã..!” he ag tóg mũ sir, prĕnprĕr kũ.

¹⁴ Kũ tóg ag mĩ: “hĕ ri ken kũ? Ti kórég tỹ ne han ti?” he mũ. Hã ra ag tóg prĕr mãn', prĕr mãn' he mũ sir. “!..Krunh to ti sã..!” he ag tóg, prĕnprĕr kũ.

¹⁵ Kũ tóg ag mĩ *Barrabás* kavãg mũ sir. *Jesus* mrãnmrãn tóg mũ sir, mrãn ke jafã tỹ, kũ tóg ag mĩ ti fĕg mũ sir, ag tỹ ka to ti sa jé.

Soldado ag tỹ Jesus vóg kónãn

(Mt 27.27-31; Jo 19.2-3)

¹⁶ Kũ *soldado* ag tóg pã'i mág ĩn kã ra ti pére ge mũ sir, ag vĕnh jyvĕn jafã ěn kã ra. Kũ ag tóg *soldado* kar ag jé prĕr mũ sir. ¹⁷ Ti kri ag tóg kur kusũg fón mũ. Kũ ag tóg sónh pirĩn kũ tỹ ti krĩ tógfĩg mũ sir. ¹⁸ Kũ ag tóg ti nyg kũ ti mĩ: “viva, *Judeu* ag pã'i,” he mũ sir. ¹⁹ Kũ ag tóg vãn tỹ ti krĩ mũ mrãnmrãn mũ sir. Ti to ag tóg sugsgũ mũ sir. Kũ ag tóg ti jo grĩnhgrĩnh ke mũ sir, ag tỹ ón kũ ti to: “ěg *Senhor*,” hen kũ. ²⁰ Ag tỹ ti nyg kar ag tóg ti ki kur kusũg ěn kunũnh kũ ti kur pĕ tỹ ti kã ra rãg kũ ti pére mũ mũ, ag tỹ krunh to ti sa jé.

Jesus tỹ krunh to sa

(Mt 27.32-34; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)

²¹ Hã ra ù tóg vãnh kã tákãtĩ mũ, ti jiji hã vỹ: *Cirene* tá *Simão*, he mũ. Ti krĕ ag vỹ tỹ *Alexandre* mré *Rufo* nĩtĩ. ěn mĩ ag tóg vĩ tar han mũ, ti tỹ *Jesus* krunh vỹn jé.

²² Kũ ag tóg ti mré *Gólgota* tá junjun mũ sir. *Gólgota* to ken hã vĕ, hã vỹ: vĕnh krĩ kuka, he mũ. ²³ Kũ ag tóg ti mĩ *vinho* ven mũ, ka tỹ *mirra* jĕnjo mré, hã ra

tóg kron jávānh nī, vēnh kagta ti. ²⁴ Kŷ ag tóg krunh to ti sǎg mŷ sir. Ti kur tŷ ag tóg jagnē mŷ vēnh kǎpām mŷ sir, to joga hen kŷ. ²⁵ Kusā ki 9 óra vē sir.

²⁶ Ag tŷ nén tŷ ti kato vī mŷ vŷ ti kri rán kŷ sa, hǎ vŷ: “*Judeu* ag pǎ'i mág vē,” he mŷ. Ti tŷ nēji vēsŷ pǎ'i mág han mŷ to ag tóg ti tén mŷ. ²⁷ Ti kóm ag tóg krunh to *bandido* régre ag sǎg mŷ gé, Ū vŷ ti pēgia tá sa, jó ū vŷ ti jakānh tá sa. ²⁸ Hǎ kŷ *Jesus* tóg nén tŷ ti to rán kŷ nī ěn vé, hǎ vŷ: “ag mŷ tóg tŷ ūn jykre pāno ag mré ke nī,” he mŷ, Topē vī rán ki.

²⁹ Kŷ ū tŷ mī mŷ mŷ ag tóg ti nyg' he mŷ gé, vŷn vŷn he kŷ. “Ó', ā ne tóg: Topē ĩn kókén jé sóg ke mŷ, he gé',” he ag tóg. “Kurā tāgtŷ ki sóg ū han mŷ, he ā tóg mŷ gé'. ³⁰ Vēnh kren han ra kema'. Krunh to kátère kema',” he ag tóg, ti to é he kŷ.

³¹ Kŷ Topē tŷ to pǎ'i ag tóg ti nyg mŷ gé. Jagnē mŷ ag tóg: “ū krenkren han tóg, hǎ ra tóg vēnh hǎ kren han ki kagtīg nī,” he mŷ. ³² “*Cristo* jé krunh to kátère kema', *Judeu* ag pǎ'i ti, ěg tŷ ve jé, ěg tŷ ti vī kri nīm jé,” he ag tóg. Kŷ ti kóm krunh to nŷtī ěn ag tóg, ti nyg mŷ gé.

Jesus ter

(*Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30*)

³³ Rǎ tŷ ěg nīno kǎ sa ra tóg kuty' he mŷ sir, ga kar mī hǎ. Kŷ kuty ěn tóg óra tāgtŷ tŷg mŷ. ³⁴ 3 óra ki *Jesus* tóg prēr mŷ sir, jamā há ra, kŷ tóg: “*Eloí, Eloí, lemá sabactani?*” he mŷ. ěg vī ki ěg tóg tag to: “Topē, Topē, ā tŷ ne jé isovānh nē?” he mŷ.

³⁵ Kŷ tá nŷtī ū ag tóg ti vī tag mē kŷ jagnē mŷ: “ha vé, *Elias* jé tóg prēr mŷ,” he mŷ. ³⁶ Kŷ ū tóg vēnhvǎg tī mŷ. Kŷ tóg ka jurŷn kŷ tŷ *esponja* kusón kŷ *vinho* kǎ ra rǎg mŷ sir. Kŷ tóg ti mŷ ven mŷ sir, ti tŷ ki ūnh' ūnh' he jé. “Toreg',” he tóg. “Ĥēn ri ke mŷn *Elias* kátīg mŷ, ti kátērem jé,” he tóg, ag mŷ.

³⁷ Hǎ ra *Jesus* tóg prēr mág pē han kŷ hun ke mŷ sir. ³⁸ Kŷ Topē ĩn krēm kur tŷ jánkǎ nife tóg jaran ke mŷ. Hǎ tóg vēnh kākym ke kǎn mŷ sir.

³⁹ Hǎ ra *capitão* tóg ti vég jē nī. Ti prēr mēg tóg mŷ. Ti tŷ hun ke ěn vég tóg mŷ. Kŷ tóg: “vēnh vī há ja vē,” he mŷ. “Topē kósın ja vē” he tóg.

⁴⁰ Kŷ ūn tŷtǎ fag tóg tá nŷtī gé. Kuvar há tá nŷtī kŷ fag tóg ti vég nŷtī nī. Fag kǎ ū fi vŷ tŷ *Maria Madalena* fi nī, kŷ ū fi tóg tŷ *Salomé* fi nī gé, kŷ ū fi tóg tŷ *Maria* fi nī gé, *José* mré *Tiago* sī mŷnh tag fi. ⁴¹ Ūn tŷtǎ ěn fag tóg ti nón mŷ ja nŷgtī, ti tŷ *Galilėia* tá tī mŷn kǎ. Tá fag tóg ti ki rŷr ja nŷgtī gé. Kŷ ūn tŷtǎ tŷ ěn ri ke fag tóg ti vég nŷtī gé, ti tŷ krunh to sa kŷ, ti mré *Jerusalém* ra mŷ ja ěn fag.

Ag tŷ vēnh kej tá ti fi

(*Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42*)

⁴² Rǎké tóg nŷ ha, vēnh kán ke kurā to hǎ. ⁴³ Hǎ kŷ *Arimatėia* tá *José* tóg *Pilatos* mŷ *Jesus* fǎr to vī mŷ. Tŷ tóg vēnh jyvēn tī ag kǎ ū nī. Jykre kuryj tóg nī. Topē tŷ tŷ ěg pǎ'i nī ve sór tóg tī gé. ěn hǎ vŷ mŷmēg vānh nī kŷ ti fǎr to vī mŷ.

⁴⁴ Kŷ tóg: “kŷ ti mŷ ter huri?” he mŷ. Kŷ tóg *capitão* jé prēr kŷ ti ki jēmēg mŷ. ⁴⁵ Kŷ tóg: “hŷ, ter ti huri,” he mŷ. Kŷ tóg *José* mŷtī ti fǎr ti fig mŷ sir.

⁴⁶ Kŷ tóg kur kupri kaja e kym mŷ. Kŷ tóg ti kátērem mŷ. Kur ěn tŷ tóg ti pǎg mŷ. Kŷ tóg vēnh kej kǎ táti fŷnh tī mŷ sir, ag tŷ pǎró nor han ja kǎ kǎ. Kŷ tóg pó tŷ ti jy nŷfénh mŷ sir. ⁴⁷ Hǎ ra *Maria Madalena* fi tóg vég mŷ, *Maria* tŷ *José* mŷnh fi ke gé.

16

Jesus r̄ir m̄an

(Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10)

¹ Vēnhkán ke kurā tūg k̄y, kuty ēn kā fag tóg nén ger há m̄ag m̄ū. *Maria Madalena* fi vē, kar k̄y *Salomé* fi ke gé, kar k̄y *Maria* t̄y *Tiago* m̄yñh fi ke gé. Fag t̄y ti fár ger há han sór vē. ² T̄y vaj k̄y kusāg p̄ē ki fag tóg ti kej ra m̄ū m̄ū. Fag m̄ū ki rā tóg jun ke k̄y sa n̄i. *Semana* kurā ve ki ke vē. ³ K̄y fag tóg jagnē m̄y: “ū n̄y h̄yñ ēg m̄y ti kej ti nón m̄ū', tá', pó t̄y n̄ife ēn ti?” he m̄ū. ⁴ Fag t̄y tá junjun m̄ū ra ti kej n̄ife tóg nor n̄i n̄i. Pó m̄ag ēn tóg t̄in k̄y n̄i n̄i.

⁵ K̄y fag tóg ti kej kā ra ge m̄ū sir. Kā táfag tóg kyr̄ū vég m̄ū. Kur kupri tu k̄y tóg ēg p̄ēgja tá n̄i n̄i. K̄y fag tóg ti kamēg m̄ū. ⁶ K̄y kyr̄ū ēn tóg fag m̄y: “vēnh m̄y' he tūg,” he m̄ū. “Ājag h̄yñ *Jesus* jāvānh m̄ū, *Nazaré* tá ke ti, ag t̄y krunh to ūn s̄ag m̄ū ēn ti. R̄ir ti j̄ē n̄i, tag ki ti tū n̄i ha. Ag t̄y ti fi jan h̄a vē ha,” he tóg. ⁷ “Kur *Pedro* ag m̄y tónh m̄ū j̄ēg, ti mr̄é m̄ū t̄i kar ag m̄y ke gé. Ag m̄y: ājag jām̄i tóg tūg m̄ū n̄ēji, *Galiléia* ra, hem n̄i. Tá ājag ti venh m̄ū, h̄a k̄y tóg ājag m̄y tó ja n̄i, hem n̄i,” he tóg.

⁸ K̄y fag tóg ti kej tá fūrūrūn kāpa m̄ū. Pētē fag tóg m̄ū m̄ū sir, fag m̄y e t̄in k̄y, fag t̄y jūrūn ke k̄y. Fag pijē ū m̄y nén ū tó m̄ū m̄y'r', fag kanē jur k̄y.

Maria Madalena fi t̄y ti ve

(Mt 28.9-10; Jo 20.11-18)

⁹ *Semana* kurā ve ēn ki *Jesus* tóg ti r̄ir m̄an k̄y, kusāg ki *Maria Madalena* fi m̄y vēnh ven vén m̄ū, ti t̄y ūn ki vējagrē kórég t̄y 7 (ke) pan ja ēn fi m̄y. ¹⁰ K̄y fi tóg ti mr̄é ke ag m̄y tónh t̄i m̄ū, ag fe kaj n̄y t̄in k̄y, ag kygf̄y' hen k̄y. ¹¹ H̄a ra ag tóg fi v̄i kri n̄im tū n̄i.

Ūn régre ag t̄y ti ve

(Lc 24.13-35)

¹² Kar k̄y *Jesus* tóg ūn régre ag m̄y vēnh ven m̄ū gé sir. Ag m̄ū ra ag tóg ēp̄ry kri ti vég m̄ū. Ag m̄y tóg vēs̄y ūn k̄y t̄i n̄i. ¹³ K̄y ag tóg v̄yñv̄yñ ke k̄y ti mr̄é ke ag m̄y tó m̄ū gé sir. H̄a ra ag tóg ag v̄i kri fig tū n̄i gé.

Jesus t̄y ti mr̄é m̄ū t̄i ag m̄y vēnh ven

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)

¹⁴ Vāhā tóg ū t̄y 11 (ke) ag m̄y vēnh ven m̄ū gé, ag pin k̄y, ag j̄ēg n̄y t̄i ra. K̄y tóg ag m̄y v̄i tar han k̄y: “ājag ne tóg ū t̄y inh r̄ir m̄an vég m̄ū ēn fag fi v̄i kri n̄im ja tū n̄i,” he m̄ū.

¹⁵ K̄y tóg ag m̄y: “ga kri m̄ū k̄y ēmā kar m̄i vēnh v̄i sér kāmén n̄i, Topē t̄y há kar ag m̄y,” he m̄ū. ¹⁶ “Ū t̄y ājag v̄i kri fig m̄ū ēn ag v̄y krenkren ke m̄ū, fag ke gé, ū t̄y inh ki ge k̄y kygpe k̄y n̄y t̄i ēn ag,” he tóg. “H̄a ra ū t̄y kri fig tū ēn v̄y kren ke tū n̄i, ū t̄y inh ki rā tū ēn,” he tóg. ¹⁷ “Ū t̄y inh ki ge m̄ū ēn ag v̄y *milagre* venh ke m̄ū, fag ke gé,” he tóg. “V̄ējagrē kórég pan j̄é ag tóg ke m̄ū, ijk̄re t̄y. Ūn v̄i ū ag v̄i tó j̄é ag tóg ke m̄ū,” he tóg. ¹⁸ “Ag t̄y kejēn p̄yñ k̄agm̄ig m̄ū ra, ven̄o kron m̄ū ra tóg, ag t̄y h̄ē ri kenh ke tū n̄i,” he tóg. “Ūn kagyga ag m̄ēgm̄ē j̄é ag tóg ke m̄ū gé, ag n̄igé t̄y, k̄y ag tóg sir krenkren ke m̄ū, fag ke gé” he tóg.

Jesus t̄y ti jóg ra t̄ig

(Lc 24.50-53; Hk 1.9-11)

¹⁹ Kar k̄y *Jesus* tóg kanhkā ra tāp̄ry m̄ū sir, k̄y tóg tá jun k̄y Topē p̄ēgja tá n̄i m̄ū. ²⁰ K̄y ti mr̄é m̄ū t̄i ag tóg ēmā kar m̄i m̄ū m̄ū sir. Vēnh v̄i sér ēn tugtóg ag tóg

mũ sir. Kỳ ẽg *Senhor* tóg ag tar han tĩ nĩ. Ag vĩ kóm tóg ẽg tỹ nén han vãnh ẽn hynhan mũ. Hã vễ.

LUCAS Tÿ RÁ

¹ Lucas tÿ rá vē. Sÿ ā mÿ rán vē, *Teófilo*'. Ū tÿ hēn ri ke ag tóg *Jesus* kāme rán huri. ² Ū tÿ ti vēg mū ag tóg ēg mÿ ti kāmén ja nĭgtĭ, ū tÿ ti vĭ tó tĭ ag, ū tÿ ti mré mū ja ēn ag. ³ Ge ra sóg vāhā rán ke to jÿkrén mū gé, ha mē. *Jesus* kāme mē kân inh, ti mur mré hā. Ūn e ag ki sóg jēmē. Hā kÿ sóg komēr hā ā mÿ ti kāme rán kân sór mū.

Tÿ ā tóg pā'i mág nĭ, *Teófilo*'. ⁴ *Jesus* kāme mē ā huri. Sÿ ā mÿ rán mū tag tugnÿm nĭ. Ki hā ke ti nĭ, ha vem nĭ.

João Batista mur ke tó

⁵ Kejēn *Herodes* tóg tÿ *Israel* ag pā'i mág nĭ, ga tÿ *Judéia* tá. Ēn kā Topē tū ki rĭr tĭ tÿ *Zacarias* tóg nĭ nĭ. Ti jógjóg ve jĭjin hā vÿ: *Abias*, he mū. *Arão* krē'krē ū vē. Ti prū fi jĭjin hā vÿ: *Isabel*, he mū. *Arão* krē'krē fi vē gé. ⁶ Ēn fag vÿ Topē jÿkre hā han tĭ. Kÿgnē sór tū fag nĭgtĭ. Hā kÿ fag tóg Topē mÿ há nÿtĭ. ⁷ Hā ra fag tóg krē tū nÿtĭ. Kurĭ fi tóg nĭ, *Isabel* fi. Kÿ fag tóg krē tū nÿtĭ ki kófa nÿtĭ ha.

⁸ Kejēn tóg *Zacarias* tÿ Topē tū ki rĭr tĭg ke pétēm mū sir. Kÿ tóg *Jerusalém* ra tĭ mū, ti tÿ tá ū ag mré Topē tū ki rĭr jé. Tá ag tóg *sorteio* han tĭ, ag tÿ ū tÿ Topē mÿ nén ger há pūn ke mū ēn ve jé. ⁹ Ag tÿ to joga he kÿ tóg *Zacarias* hā ki kutē mū sir. Kÿ tóg Topē ĩn kā ra rā mū, ti mÿ nén ger há ēn pūn jé. ¹⁰ Hā ra vēnh kar tóg Topē mré vēmén nÿtĭ nĭ, re tá, ti tÿ Topē mÿ pūn mū jāvo.

¹¹ Vāhā Topē tÿ jēnē jafā vÿ, ti mÿ vēnh ven mū. Topē mÿ nén ger há pūn jafā pēgja tá tóg jē nĭ. ¹² Ti tÿ ti ve kÿ tóg jūrĭn ke mū. Ti mÿ tóg e tĭ, ti tÿ ti ven kÿ. ¹³ Hā ra tóg ti mÿ: “inh kamēg tūg nĭ,” he mū. “Topē vÿ ā vĭ ēn mē, kÿ tóg ā mÿ han ke mū ha. Ā prū fi kufyg jé ā tóg ke mū, *Isabel* fi. vÿ kósin ke mū. Fi tÿ ti ve kÿ tóg gré nÿnh mū. Kÿ ā tÿ ti jĭjin kÿ ti mÿ: *João*, hem nĭ,” he tóg. ¹⁴ “Kÿ tóg ā mÿ sér tĭnh mū. Ā fe tóg mrin kenh mū. Ū tÿ hēn ri ke ag mÿ tóg há tĭnh mū gé, fi tÿ ti ven kÿ. ¹⁵ Topē vÿ ti tÿ ūn mág han ke mū. *Vinho* kron ke tū tóg nĭ. Goj fa kron ke tū ti nĭ gé, nén ū fa kar ti. Topē kuprĭg vÿ tÿ ti jagrē nĭnh mū, fi tÿ ver ti vēg tū hā ra. ¹⁶ *Israel* ag mÿ tóg Topē vĭ tónh mū, kÿ ū tÿ hēn ri ke ag vÿ ti vĭ mē kÿ, kri fi kÿ, ag jÿkre pāno tovānh ke mū, Topē jÿkre kuryj hā han jé, fag ke gé. ¹⁷ Ēg *Senhor* jo tóg tĭg ke mū gé. Vāsÿ Topē vĭ tó tĭ tÿ *Elias* jÿkre han jé tóg ke mū. *Elias* vÿ Topē kuprĭg tÿ jagrē ja nĭgtĭ. Ēn ri ke han jé tóg ke mū. Ti tÿ ag jÿvĕn kÿ ag panh tóg ag krē mré vējÿkre pir han ke mū. Topē mÿ tóg ag jÿkre tÿ há' hēh ke mū, *Cristo* kātĭg ken jo, ā kósin tag ti,” he tóg, Topē tÿ jēnē jafā ti, *Zacarias* mÿ.

¹⁸ Kÿ tóg ti mÿ: “hā ra sóg kófa nĭ ha. Kar inh prū fi tóg kófa nĭ ha ke gé. Kÿ ēg mÿ tá krÿg mū vÿ?” he mū. ¹⁹ Kÿ tóg ti mÿ: “tÿ sóg *Gabriel* nĭ,” he mū. “Topē nĭgja tá inh jēgtĭ. Hā ra tóg inh jēnē, sÿ ā mÿ vēnh vĭ sér tag tó jé,” he tóg. ²⁰ “Ha vé, vĭ vānh nĭ jé ā tóg ke mū ha, ha vem nĭ. Vĭ vānh nĭ ki ā tóg isÿ ā mÿ nén tó mū tag kurā ēn pétēm ke mū. Ā hā ne tóg sÿ ā mÿ nén tó mū tag kri fig tū nĭ'. Ti kurā ki ā tóg venh mū,” he tóg.

²¹ Hā ra vēnh kar ēn tóg re tá ti jāvānh nÿtĭ nĭ. Ag mÿ tóg e tĭ, ti tÿ Topē ĩn kā tá kākutē vānh han kÿ. ²² Vāhā tóg kākutē mū. Hā ra tóg vĭ vānh jé sir. Kÿ tóg ag mÿ kāgran mū, ti nĭgē tÿ. Hā ki ag tóg ki kanhrān mū sir, ti tÿ Topē ĩn kā tá nén nē ve ja ēn ki.

²³ Ti vĩ vãnh nĩ hã ra tóg ti tỹ Topê tũ ki rĩr ên fĩn rãm mũ sir. Kar kỹ tóg ti ãn ra tĩ mũ sir. ²⁴ Kejên ti prũ fi tóg kufyg mũ sir, *Isabel* fi. Kỹ fi tóg kysã tỹ 5 (ke) ki hê kã tá tĩ tũ nĩ, fi mỹ sér tĩn kỹ. ²⁵ “Topê hã ne inh jagãgtãn’,” he fi tóg. “Inh ve tóg, kỹ tóg inh mỹ’ãg tỹ tũ’ hé. Inh kurĩ to fag tóg: Topê hỹn fi to kórég nĩ, he ja nĩgtĩ. Hã ra tóg fag vĩ tỹ tũ’ hé,” he fi tóg mũ.

Jesus mur ke tó

²⁶ *Isabel* fi kufy nĩ ki kysã tỹ 6 (ke) vễ sir. Kỹ Topê vỹ ti tỹ jênê jafã tỹ *Gabriel* jênê mãn mũ, ti tỹ *Jesus* mur ke tónh tĩg jé. Kỹ tóg ga tỹ *Galilêia* ra tĩ mũ, êmã tỹ *Nazaré* ra. ²⁷ Tá tytãg ù fi tóg nĩ nĩ. Ûn mén ja tũ fi vễ. Fi jiji hã vỹ: *Maria*, he mũ. Fi mén ke vỹ tỹ *José* nĩ. *Davi* krê’krê ù vễ. *José* ti. ²⁸ Fi hã mỹ tóg vênh ven mũ sir. Kỹ tóg fi mỹ: “ã mỹ há?” he mũ. “Topê vỹ ã jagãgtãn, kỹ tóg ã ve há han mũ,” he tóg mũ. ²⁹ Fi tỹ ti ve kỹ fi tóg jũrũn ke mũ. Ti vĩ tóg fi mỹ e tĩ. “Ti tỹ ne tó nê, hỹn?” he fi tóg mũ.

³⁰ Kỹ Topê tỹ jênê jafã tóg fi mỹ: “inh kamêg tũg ra,” he mũ. “Topê vỹ ã jagãgtãn mỹr,” he tóg. ³¹ “Ha vé, kufyg jé ã tóg ke mũ. Kỹ ã tóg kósın ke mũ. ã tỹ ti jijin kỹ ti mỹ: *Jesus*, hem nĩ. ³² Tỹ tóg ùn mág jênh ke mũ. Kỹ ag tóg ti to: ù tỹ kynhmỹ nĩ ên kósın vễ, henh ke mũ. Êg jóg tỹ Topê vỹ, ti tỹ pã’i mág han ke mũ, vãsỹ ti jógjóg ve tỹ *Davi* jêgia kã. ³³ Kỹ tóg tỹ pã’i mág nĩnh mũ sir, *Jacó* krê kar to. Ti tỹ tỹ pã’i mág nĩ tag vỹ tũ’ henh ke tũ nĩ,” he tóg.

³⁴ Kỹ fi tóg ti mỹ: “hã ra sóg ù mré nỹ ja tũ nĩ vê,” he mũ. “Kỹ inh hê ri kenh mũ?” he fi tóg, ti mỹ. ³⁵ Kỹ tóg fi mỹ: “Topê kuprĩg vỹ ã kri tĩnh ke mũ, ti kãnhvêg ti,” he mũ, “kỹ tóg ti jykre tỹ ã kósın ti han ke mũ. Hã kỹ ag tóg ti to: Topê kósın vễ, henh ke mũ. ³⁶ Ha vé, ã mré ke tỹ *Isabel* fi vỹ kufy nĩ ha, fi kófa ra. Kysã tỹ 6 (ke) han fi tóg huri, kufy nĩ ki. Fi to ãjag tóg: kurĩ fi tóg nĩ, he tĩ vễ, hã ra fi tóg kufy nĩ ha. ³⁷ Topê hã ne nén kar han há nĩ’. Hã kỹ tóg isỹ ã mỹ tó mũ tag han ke mũ gé,” he tóg. ³⁸ Kỹ fi tóg ti mỹ: “tỹ sóg Topê mỹ rãnhrãj tĩ fi nĩ,” he mũ. “Kỹ tóg inh mỹ há tĩ, ã tỹ inh mỹ tó mũ tag ti,” he fi tóg. Kỹ tóg tĩ mũ sir, Topê tỹ jênê jafã ti.

Maria fi tỹ Isabel fi venh tĩg

³⁹ Ti tĩg kar kỹ fi tóg fũrũn tĩ mũ sir, *Isabel* fi jamã ra. Ga tỹ *Judêia* tá pãnónh e ên tá tóg nĩ. ⁴⁰ Fi tỹ *Zacarias* ãn tá jun kỹ fi tóg fi mỹ: “ã mỹ há?” he mũ. ⁴¹ Fi tỹ fi vĩ mẽ kỹ fi kósın tóg fi kã ki vo mũ. Kỹ Topê kuprĩg vỹ fi krĩn mũ. ⁴² Kỹ fi tóg jamã hára *Maria* fi mỹ: “Topê vỹ ã ve há han, fag kar kã mĩ tóg ã kuprêg,” he mũ. “Kỹ Topê vỹ ã kósın ve há han mũ gé, ã tỹ ùn venh ke mũ tag ti. ⁴³ Inh *Senhor* mỹnh fi hã ne tóg inh venh kãtĩ mũ’, kỹ tóg inh mỹ sér pê tĩ’,” he fi tóg. ⁴⁴ “Ha vé, isỹ ã vĩ mẽ kỹ inh kósın tóg inh kã ki vo mũ. Ti mỹ tóg sér tĩ. ⁴⁵ ã hã ne tóg Topê vĩ kri fi’, ti tỹ ã mỹ vênh vĩ jênên kỹ. Hã kỹ tóg ã ve há han. Kỹ ã tóg venh ke mũ, ti tỹ ã mỹ nén tó ja ti,” he fi tóg, *Isabel* fi, *Maria* fi mỹ.

Maria fi jãn

⁴⁶ Kỹ *Maria* fi tóg: “Topê mỹ sóg vĩ há han ke mũ gé,” he mũ. “Inh mỹ tóg tỹ ùn mág nĩ, êg *Senhor* ti. ⁴⁷ Kỹ inh fe tóg mrin ke mũ, isỹ tỹ Topê tũ nĩn kỹ, isỹ tỹ êg kren han tĩ ên tũ nĩn kỹ. ⁴⁸ Inh ki tóg êvãnh mỹr. Tỹ sóg ti mỹ rãnhrãj tĩ fi nĩ. Inh piết tỹ ùn mág fi nĩ’, hã ra tóg inh ki êvãnh. Kỹ vênh kar tóg iso: Topê vỹ fi ve há han, henh ke mũ. ⁴⁹ Topê hã ne inh mỹ êg tỹ nén ve vãnh han’, ti tar nĩn kỹ, hã kỹ tóg inh mỹ ti tỹ nén tó ja tag han. Jykre kuryj ti nĩ, Topê ti, kỹ ti jiji tóg êg mỹ mẽ há tĩ. ⁵⁰ Êg jagãgtãn tóg tĩ, êg jógjóg ve ag, êg han mũ fag, êg

krê ke gé. Û tÿ ti vî kri fig mû kar jagãgtãn tóg nîgtî mÿr, ha mē. ⁵¹ Jykre e tóg nî, kÿ tóg êg tÿ nén han vânh hynhan tî. Û tÿ: vêsóg ki inh nén kar han tî, he mû ên ag jykre tÿ tóg tû' henh ke mû," he fi tóg. ⁵² "Pã'i mág ag tÿ tóg ùn kãsir han tî. Kÿ tóg ùn kãsir ag tÿ ùn mág han tî. ⁵³ Ûn jagtar ag mÿ tóg nén ù há kar vin tî, ù tÿ ti vî mē sór mû ên ag kar mÿ. Ûn riko ag mÿ tóg: ha mû jêg, he tí. Kÿ tóg ag mÿ nén ù nîm tû nîgtî, kÿ ag tóg jagtar nÿtî ha, ù tÿ ti vî mē jãvânh ên ag, fag ke gé. ⁵⁴ *Israel* ag jagãgtãn tóg mû, ti mÿ rãnhràj tî ag, ti tÿ vãsÿ ag jagãgtãn ke ên to jykren kÿ. Êg hã vê, êg jagãgtãn tóg. ⁵⁵ Êg jógjóg ve ag mÿ tóg ti tÿ êg jagãgtãn ke tó ja nîgtî, *Abraão* mÿ, ti krê'krê ag mÿ ke gé. Kÿ tóg vãhã ti vî ên to jykren kÿ han mû, ti tÿ vãsÿ nén tó ja ên ti. Hã kÿ ti tÿ êg jagãgtãn ke ên tóg tû' henh ke tû nî," he fi tóg, Topê mÿ vî há han kÿ.

⁵⁶ Kÿ fi tóg *Isabel* fi mré kysã tágtû han mû sir. Kar kÿ fi tóg fi jamã ra vÿn ke mû sir.

João Batista mur

⁵⁷ Fi tîg kar kÿ *Isabel* fi tóg kejên fi kósin venh ke kurã tá krÿg mû sir. Kÿ fi tóg vég mû. Hã ra tóg gré nÿ. ⁵⁸ Kÿ fi rã nÿtî fag vÿ ti vég mû gé, fi kanhkã fag ke gé. Topê tÿ fi jagãgtãn mēg fag tóg mû. Kÿ fag tóg fi mré fi kósin to mÿ sér nÿtî sir.

⁵⁹ Ti mur kar kÿ kurã tÿ 8 (ke) ki ag tóg ti gré fãr junun kym kãmû mû. Kÿ ag tóg ti panh jiji tÿ ti jijin sór mû, hã vÿ: *Zacarias*, he mû. ⁶⁰ Hã ra ti mÿnh fi tóg: "vó," he mû. "*João* vê," he fi tóg mû. ⁶¹ Kÿ ag tóg fi mÿ: "ã kanhkã jiji tû vê hã ra," he mû. ⁶² Kÿ ag tóg ti panh ki jëmēg mû. Ag nîgē tÿ ag tóg ti mÿ: "ti jiji hÿn hê ri kenh mû?" he mû. ⁶³ Kÿ tóg ag mÿ ki rán jafã to vî mû. Kÿ tóg ki rán kÿ: "ti jijin hã vÿ: *João*, he mû," he mû. Kÿ tóg ag mÿ e tí sir. ⁶⁴ Kÿ tóg vãhã vî há' he mãn mû sir. Kÿ tóg Topê mÿ vî há han mû, ti mÿ sér tîn kÿ.

⁶⁵ Kÿ fag rã nÿtî kar vÿ kamēg mû. Vênh kar tÿ vênh vî ên tÿ vēmén kÿ tóg, ga tÿ *Judéia* mî vênh kar kri rûm mû. ⁶⁶ "Gîr tag hÿn hê ri kenh mû?" he fag tóg mû. Topê tÿ ti ki rîr há han tóg ve há tí, hã kÿ tóg fag mÿ e tí.

Zacarias tÿ Topê mÿ vî há han

⁶⁷ Kÿ Topê kuprîg vÿ ti panh tÿ *Zacarias* krîn mû, kÿ tóg: ⁶⁸ "tÿ ti ùn mág jê, êg povo tÿ *Israel* kri, êg *Senhor* ti, hã vÿ: Topê, he mû. Êg ki tóg êvânh nîgtî, ti tÿ ti ù ag krenkren han tÿ. Êg hã vÿ tÿ ti tû nÿtî," he tóg. ⁶⁹ "Ti mÿ rãnhràj tÿ tÿ *Davi* krê'krê ag kã ùn pir ên vÿ êg krenkren han ke mû, êg tÿ ti vî jëmēn kÿ. Ûn mág pē vê, *Davi* krê'krê ên ti. Topê tÿ êg mÿ nén han mûn hã vê. ⁷⁰ Hã kÿ tóg vãsÿ tó ja nî. Ti vî tó tÿ ag vÿ tag tugtó ja nîgtî, ti tû ên ag. ⁷¹ Û tÿ hên ri ke ag vÿ êg kókén sór mûgtî, hã ra tóg ag jo êg krenkren han mû, ù tÿ êg to kórég távî nÿtî ag jo. ⁷² Topê tÿ êg jógjóg ve ag mÿ tó ja ên han ja tóg nî, êg jagãgtãn kÿ. Ag mré tóg vëjykre han ja nî, kÿ tóg vãhã ên ki króm mû sir. ⁷³ Êg jógjóg ve tÿ *Abraão* mÿ tóg: ⁷⁴ "ã krê'krê ag krenkren han jé sóg ke mû, ù tÿ ag kókén sór mû ag jo, ha vem nî," he ja nî. "Sÿ ag krenkren han kÿ ag tóg sir jatun mÿ isû han ke mû, mûmēg tû nîn kÿ," he ja tóg nîgtî. ⁷⁵ "Nén ù vênh mÿ han ke tû ag tóg nî, kurã kãtig ke mû ên kã. Ag tÿ ga kri mûn kÿ ag tóg vëjykre kuryj távî han ke mû, isû han kÿ. Kurã kar ki ag tóg sir inh jykre hã han ke mû," he ja tóg nîgtî, Topê ti, *Abraão* mÿ," he tóg, *Zacarias* ti.

⁷⁶ Kÿ tóg ti kósin mÿ: "ha mē!" he mû. "Sî ã tóg nî ver. Û tÿ kynhmÿ nî ên vî tó jé ã tóg ke mû, kÿ ag tóg ã to: Topê vî tó tí vê, henh ke mû. Êg *Senhor* jo ã

tóg tĩnh mũ, ã tỹ vẽnħ kar mỹ Topẽ vĩ tó jé, kỹ ã tóg ti japry kure ri ke han ke mũ,” he tóg. ⁷⁷ “Ag kanhrãn jé ã tóg ke mũ, Topẽ tỹ ẽg krenkren han sór ẽn to. Ẽg tỹ ti vĩ mranh tỹ tóg ẽg mỹ vẽnħ pãte fón ke mũ, hã ki tóg ẽg krenkren han ke mũ, Topẽ ti,” he tóg. ⁷⁸ “Topẽ tỹ ẽg jagãgtãn hã vẽn, ti tỹ ẽg to há tãvĩ nĩn kỹ. Ẽg ve jé tóg kãtĩg ke mũ, kỹ tóg rã tỹ jun ke ri ke nĩ, *Cristo* mur ke ti. ⁷⁹ Ẽg tỹ ti ki kagtĩg nỹtĩn kỹ tóg ẽg mỹ kuty ri ke nĩ. Hã ra tóg ti kãtĩg kỹ ẽg mỹ kurã han mũ. Kỹ tóg ẽg mỹ ti japry ven ke mũ. Jagma mũn kỹ ẽg tóg ti jykre kusa venħ ke mũ,” he tóg, ti kósin mỹ.

⁸⁰ *Zacarias* fag tỹ *João* ve jan hã vẽn, fag tỹ kófa nỹtĩ ra. Kỹ tóg fag mỹ mog mũ sir. Tar tóg jẽ sir. Krĩ há tóg nĩ gé. Kỹ tóg ẽmã tũ mĩ tĩ mũ ver, ti tỹ *povo* tỹ *Israel* ag mỹ Topẽ vĩ kãmén ke jo.

2

Jesus mur (Mt 1.18-25)

¹ *João* mur kar kỹ ga kri pã'i mág tỹ *Augusto* vỹ kejẽn vẽnħ vĩ jẽnẽg mũ, vẽnħ kar tỹ ag jiji rãnran mũ jé. Ti ga ki ke kar ag mỹ tóg vẽnħ vĩ ẽn jẽgnẽg mũ. ² Ag tỹ vãhã vẽnkyre tag han. *Cirênio* vỹ tỹ ga tỹ *Síria* kri pã'i tỹ *governador* nĩ, *Augusto* tỹ vẽnħ vĩ jẽnẽg mũ ẽn kã. ³ Kỹ ag tóg mũ kãn mũ, ag jógióg ve ag jamã ja ẽn ra, ag tỹ tá ag jiji rãnran jé.

⁴⁻⁵ Kỹ *José* tóg tĩ mũ gé, ti prũnh ke fi mré, *Maria* fi. Ẽmã tỹ *Nazaré* tá fag tóg pa mũ. Kỹ fag tóg ga tỹ *Judéia* ra mũ mũ, ẽmã tỹ *Belém* ra, *Davi* jamã ja ra. *Davi* krẽ'krẽ vẽn, *José* ti. Kỹ ti prũnh ke fi vỹ ti mré tĩ mũ, hã ra fi tóg kufy jagy nĩ. ⁶ Fag tỹ tá nỹtĩ ki fi tóg fi kurã pětẽm mũ. ⁷ Kỹ fi tóg fi kósin vég mũ sir. Gré ti nỹ, fi kósin ve tag ti. Kỹ fi tóg ti pãg kỹ koso kã kã ti fig mũ. Ẹn vỹ funfór nỹtĩ, hã kỹ fag tóg vẽnħ mẽg jo ĩn krẽm nỹtĩ ja nĩgtĩ.

Mé ki rĩr tĩ ag

⁸ Kuty ẽn kã ù tỹ mé ki rĩr tĩ ag vỹ ag japỹ tá ag mẽg ki rĩr nỹtĩ. ⁹ Hã ra vãhã Topẽ tỹ jẽnẽ jafã vỹ ag mỹ vẽnħ ven mũ, kanhkã tá. Topẽ tỹ jẽngrẽ vỹ ag kri rũm ke mũ. Kỹ ag tóg kamẽg kỹ jũrũn ke mũ sir. ¹⁰ Kỹ tóg ag mỹ: “inh kamẽg tũg ra,” he mũ. “Isỹ ãjag mỹ vẽnħ vĩ há tónħ ke vẽn, kỹ tóg ãjag mỹ sér tĩnh mũ. Kỹ vẽnħ kar vỹ mẽnh ke mũ gé, *povo* kar, kỹ ag fe tóg mrin kenħ mũ sir. ¹¹ ãjag krenkren han ti vỹ ùri mur, hã vỹ: *Cristo*, he mũ. *Davi* jamã ja tá tóg mur. Tỹ tóg ẽg *Senhor* nĩ ha mỹr. ¹² Ha mũ jẽg, ãjag tỹ gĩr ẽn ve jé. Koso kã kã tóg pãg kỹ nỹ nĩ. Hã ki ãjag tóg ti ki kanhró nỹtĩnh mũ,” he tóg ag mỹ.

¹³ Kỹ ù tỹ hẽn ri ke ag vỹ vãhã vẽnħ ven mũ sir, kanhkã tá. Ẽn ag vỹ Topẽ mỹ vĩ há han mũ. ¹⁴ “Topẽ vỹ tỹ ùn mág pẽ nĩ,” he ag tóg mũ. “Kynhmỹ ti nĩ, vẽnħ kar kãfór ti nĩ. Kỹ ẽprã ke ag vỹ jatun mỹ nỹtĩ, ag krĩ kusa tĩn kỹ, Topẽ tỹ ù to há ag, fag mré hã,” he ag tóg mũ. ¹⁵ Kar ag tóg tũ' he mũ sir, ag tỹ kanhkã ra mũn kỹ.

Ag tỹ tũ' he kar kỹ ag tóg jagnẽ mỹ: “mũ nỹ, ẽg tỹ ti ve jé. Ẽg *Senhor* hã ne tóg ẽg mỹ vẽnħ vĩ jẽnẽ,” he mũ. ¹⁶ Kỹ ag tóg fũrũnrũn mũ mũ sir. Ag tỹ tá junjun kỹ ag tóg *Maria* fi vég mũ, *José* ti ke gé, gĩr sĩ ti ke gé. Koso kã kã tóg pãg kỹ nỹ nĩ. ¹⁷ Hã kỹ ag tóg vẽnħ kar mỹ kãmén mũ. ¹⁸ Kỹ tóg ag kar mỹ e tĩ sir, ge ra tóg ag mỹ sér tĩ. ¹⁹ Kỹ *Maria* fi tóg to jykrén mũ gé sir. Fi pijé kã jatun mũ', to jykrén tãvĩ han fi tóg nĩ nĩ.

²⁰ Kÿ ag tóg sir ag mēg to vÿnvÿn ke mÿ gé. Topē mÿ ag tóg vÿ há han mÿ. “Ti há ne tóg ēg mÿ ti tÿ jēgnē jafā ag tÿ vēnh vÿ jēnē ja nÿ, há kÿ ēg tóg vé,” he ag tóg mÿ sir.

Fag tÿ Jesus jijin

²¹ Kar kurā tÿ 8 (ke) vÿ tÿg mÿ. Kÿ tóg gÿr sÿ ēn grē fār junun kym ke kurā pētēm mÿ sir. Kÿ fag tóg ti jijin kÿ ti mÿ: *Jesus*, he mÿ. Topē tÿ jēnē jafā vÿ ti jiji tag tó ja nÿ, ti mÿnh fi tÿ ver ti tÿ kufyg tÿ ki.

Fag tÿ Topē mÿ Jesus ven

²² Kurā tÿ 40 (ke) tÿg kÿ fi vākre tóg tÿ' he mÿ. *Moisés* vÿ vāsÿ *Judeu* ag mÿ vëjyke tag rán ja nÿ, fag tÿ gÿr ve kar kÿ vēnh kykÿnh ke ti. ²³ Topē vÿ ki tag vÿ rán kÿ nÿ gé, há vÿ: “*Judeu* fag kósin ve tÿ grē nÿn kÿ tóg tÿ ēg Jóg Mág tÿ Topē tÿ nÿ,” he mÿ. ²⁴ Há kÿ Josē fag tóg Topē mÿ fag kósin ve ven sór mÿ gé. Ti mÿ fag tóg nēn ù pÿn sór mÿ, há vÿ: sórāg régre, ke tÿ nÿ kÿ ton régre, he mÿ.

Hā jé fag tóg Jerusalém ra mÿ mÿ.

²⁵ Há ra *Jerusalém* tá ù tóg nÿ nÿ, ti jiji há vÿ: *Simeão*, he mÿ. Ûn jyke kuryj vë. Topē kamēg tóg tÿ, ti kuprīg tÿ tóg jagrē nÿ. Ti tÿ *Israel* ag krenkren han ke mÿ ēn jāvānh tóg tÿgtÿ. ²⁶ Kÿ Topē kuprīg vÿ ti mÿ: “*Cristo* ve jé ā tóg ke mÿ, ā ter ke to há, Topē tÿ ti jēnēn kÿ,” he ja nÿgtÿ.

²⁷ Topē kuprīg tÿ ti krÿn kÿ tóg kejēn Topē ĩn ra tÿ mÿ. Ti tÿ tá jē ra fag tóg *Jesus* va kāmÿ mÿ, fag tÿ Topē mÿ sórāg pÿn jé. ²⁸ *Simeão* tÿ fag ve kÿ tóg *Jesus* vāg mÿ sir, kÿ tóg ti to Topē mÿ vÿ há han mÿ. ²⁹ “Ēg Jóg Mág,” he tóg. “Vāhā ā tóg ĩnh jé prēr ke mÿ, kÿ sóg jatun mÿ tÿg ke mÿ ha. Á tÿ ĩnh mÿ nēn tó jan han ā tóg huri,” he tóg. ³⁰ “Ū tÿ ēg krenkren han ke mÿ tag ti ve ĩnh huri, *Cristo* ti. ³¹ Vēnh kar mÿ ā tóg ā tÿ ēg krenkren han ke mÿ tag ven huri. ³² Kÿ tóg ēg mÿ jēngrē ri ke nÿ. Kÿ *povo* kar vÿ ti jēngrē tag venh ke mÿ, fóg ag kar, kanhgág ag kar ke gé. Ēg *povo* tÿ *Israel* tÿ ā tóg ùn mág han huri,” he tóg, *Simeão* ti, Topē mÿ.

³³ Kÿ *Jesus* mÿnh fag vÿ ti vÿ mēg mÿ, kÿ tóg fag mÿ e tÿ, ti tÿ *Jesus* to nēn tó mÿ ēn ti.

³⁴ Kÿ *Simeão* vÿ fag mÿ vÿ há han mÿ gé. “Topē vÿ ājag ve há han mÿ,” he tóg. Kÿ tóg fi mÿ: “há vé, *Israel* tÿ hēn ri ke ag vÿ ti tugrÿn mÿ há han ke mÿ, jāvo ù tÿ hēn ri ke ag vÿ ti tugrÿn mÿ kónān ke mÿ gé. Kÿ ag tóg ti kato vÿnh ke mÿ gé, Topē tÿ ti jēnēg mÿ ra,” he mÿ. ³⁵ “Kÿ ā tóg ti tugrÿn vēsÿrēnh ke mÿ,” he tóg fi mÿ. “Kÿ tóg rógro tÿ ā fe tÿ gynh ke ri ke nÿnh mÿ, ā vēsÿrēnh ke ti,” he tóg.

³⁶ Kÿ ù fi tóg tá nÿ gé, fi jiji há vÿ: *Ana*, he mÿ. Topē vÿ tó tÿ ù fi vë. *Fanuel* kósin fi vë. Kÿ fi jógjóg ve vÿ tÿ *Aser* nÿ. Kófa pē fi nÿ ha. Fi tÿ fi mén mré prÿg tÿ 7 (ke) han kar kÿ tóg ter ja nÿ. ³⁷ Kÿ fi tóg vāhā prÿg tÿ 84 (ke) han mÿ sir, mén tÿ nÿ ki. Kurā kar ki fi tóg Topē ĩn há krēm nÿgtÿ. Tá fi tóg Topē tÿ han nÿgtÿ. Ti mré fi tóg vēmén tÿ, nēn ù ko mē kā. ³⁸ Ēn fi vÿ *Simeão* tÿ Topē ĩn krēm *Jesus* va jē ra: “ĩnh mÿ tóg há tÿ, sÿ ti ven kÿ,” he mÿ gé, Topē mÿ. Kar kÿ fi tóg vēnh kar mÿ gÿr sÿ ēn kāmén mÿ, ùn krenkren sór mÿ ag mÿ, *Jerusalém* tá.

Fag tÿ Nazaré ra vÿnvÿn ke

³⁹ Kÿ fag tóg *Moisés* tÿ vēnh kykÿnh to nēn rán ja ēn han kån mÿ sir. Kar kÿ fag tóg sir fag jamā ra vÿnvÿn ke mÿ, *Nazaré* ra. ⁴⁰ Kÿ gÿr tóg mog mÿ sir.

Komēr hā tóg tar jē sir. Kŷ tóg vēnh kanhrān há han mū. Topē vŷ ti ve há han mū gé.

Jesus tŷ ti pir mŷ Topē ĩn tá nŷ

⁴¹ Prŷg kar ki fag tóg *Jerusalém* ra mū tŷ, fénhta tŷ *Páscoa* ve jé. Fag jykre vē. ⁴² *Jesus* tŷ 12 (ke) *anos* han kŷ tóg fag mré tŷ mū gé. ⁴³ Fénhta tŷ tŷ' hen kŷ fag tóg vŷnvŷn ke mū. Hā ra tóg *Jerusalém* tá nŷ nŷ. ⁴⁴ Fag tŷ ti vég tŷ nŷn kŷ fag tóg: "tŷ hŷn ěg jo vyr; ěg mré kāmū mū fag mré," he mū. Kŷ fag tóg kurā ěn ki mū mū, jatun mŷ. Hā tŷ kuty tá fag tóg tŷ jāvānh mū, fag to há kar fag kāmŷ. ⁴⁵ Hā ra fag tóg ti vég tŷ nŷ. Kŷ fag tóg tŷ vaj kŷ *Jerusalém* ra vŷnvŷn ke mān mū gé. ⁴⁶ Vāhā fag tóg tá ti vég mū. Topē ĩn krēm tóg nŷ nŷ, ěg kanhrān tŷ ag mré. Ag vŷ mēg tóg nŷ nŷ, kŷ tóg ag ki jēmēg mū gé. ⁴⁷ Tŷ vŷ tóg vēnh kar mŷ e tŷ. To jykren há han tóg mū. Kŷ ěg kanhrān tŷ ag tóg ti mré vēmén nŷtŷ nŷ.

⁴⁸ Tŷ mŷnh fag tŷ ti ve kŷ tóg fag mŷ e tŷ gé sir. Kŷ fi tóg ti mŷ: "inh kósin'," he mū. "Á tŷ tag kā ne han nŷ nē? Á jóg mré sóg ā jāvānh to kanē jur," he fi tóg, tŷ mŷ. ⁴⁹ Hā ra tóg fi mŷ: "ājag ne tóg inh jāvānh ja nŷ," he mū. "Inh panh pē ĩn krēm sóg nŷ nŷ mŷr, kŷn mŷ ājag mŷ vēnh mŷ?" he tóg. ⁵⁰ Hā ra tóg fag tŷ to jykren tŷ tŷ.

⁵¹ Kŷ tóg fag mré *Nazaré* ra tŷ mū. Tá tóg jatun mŷ fag mré nŷ nŷ sir. Fag tŷ ti mŷ nén tó mū han tóg mū. Hā ra ti mŷnh fi pijé nén kar ěn kā jatun mū'.

⁵² Kŷ tóg mog mū sir. Krŷ há tāvŷ tóg nŷ. Topē vŷ ti ve há han mū gé. Kŷ ti jykre tóg vēnh kar mŷ há nŷ sir.

3

João Batista ti

(Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Jo 1.19-28)

¹ Kejēn tóg *Tibério* tŷ *Roma* tá tŷ vēnh kar kri pā'i mág pē nŷ kri 15 (ke) *anos* han mū. ěn kā *Pôncio Pilatos* vŷ tŷ, ga tŷ *Judéia* kri pā'i tŷ *governador* nŷ. Kŷ *Herodes* vŷ tŷ *Galiléia* kri pā'i tŷ *governador* nŷ gé. Jo ti jāvy tŷ *Filipe* vŷ tŷ ga tŷ *Ituréia* tá pā'i tŷ *governador* nŷ gé, ga tŷ *Traconites* tá ke gé. Jāvo *Lisānias* vŷ tŷ ga tŷ *Abilene* tá tŷ pā'i tŷ *governador* nŷ.

² ěn kā *Caifás* vŷ tŷ Topē tŷ ki rŷr tŷ ag pā'i mág nŷ, *Anás* mré. Kŷ vāhā Topē vŷ *Zacarias* kósin tŷ *João* mŷ: "ha *Israel* ag mŷ vēnh ven tŷg," he mū, ti tŷ ěmā tŷ ja tá nŷn kŷ. ³ Kŷ tóg tŷ mū sir, goj tŷ *Jordāo* jagma. Tŷg kŷ tóg vēnh kar jyvēn mū. Ag mŷ tóg: "ā kype jé sóg ke mū, ā tŷ ā jykre kórég tovānh kŷ. Kŷ Topē tóg ā tŷ ti vŷ mranh ja tŷ ā mŷ vēnh pāte fón mū," he mū.

⁴ Vāsŷ tóg rán kŷ nŷ. Topē vŷ tŷ tŷ tŷ *Isaías* vŷ: "ěmā tŷ ja tá tóg jēnh ke mū, ga kórég tá," he ja nŷ. "Tá tóg ag mŷ: "ěg *Senhor* kātŷg ke jo vēnh jānhkrikrig nŷ," henh ke mū. "Ēpyr kurég ājag tóg tŷ, ājag pā'i mág jun ken kŷ. ⁵ Tŷ kāgnó tŷ ājag tóg kyjer' he tŷ. Kar kŷ ājag tóg ěpyr sór kar kŷm tŷ gé. Tŷ jonjor kugrynh kān ājag tóg tŷ. Tŷ sunsór vāvām kān ājag tóg tŷ gé, ājag tŷ ěmŷn han kŷ. Kŷ tag ri ke han nŷ, ājag jykre kórég tŷ. ⁶ Hā kŷ ěprā ke kar vŷ Topē tŷ ěg krenkren han ke ti venh ke mū," he ja tóg nŷ.

⁷ Gen kŷ tóg ag jyvēn mū, ag tŷ ti to kāmŷn kŷ, ti tŷ ag kygpe jé. E tāvŷ ag nŷtŷ. Ag jyvēn kŷ tóg ag mŷ: "pŷn ri ke ājag tóg nŷtŷ, ājag jykre pāno tāvŷ nŷtŷn kŷ," he mū. "Ū nŷ ājag mŷ: "Topē jŷ venh ke tŷ ājag nŷ," he tŷ? ⁸ Ājag jykre pāno tugvānh ra, ājag tŷ ti jŷ ve jāvānh tŷn kŷ. Vējykre há han ra, ěg tŷ ājag jykre tāg ve jé. Hā ra ājag tóg jagnē mŷ: "*Abraão* krē vŷ tŷ ěg nŷtŷ, kŷ Topē hŷn ěg to jŷnh

ke tũ nĩ,” he tĩ. Hã tũ vê hã ra. Ājag jykre pãno ên to ājag tóg jagtar ke mũ, ha vem nĩ. Topê vỹ pó tag tỹ *Abraão* krê'krê hynhan ki kanhró nĩ, ājag jégja kã.

⁹ Ājag tỹ tóg tũ' henh ke mũ, ājag tỹ ājag jykre pãno tovãnh tũ nĩn kỹ,” he tóg,

“Ēg tỹ ka gỹn ri ke tóg nĩ. Ti kanên vãnh jên kỹ ěg tóg tỹ pĩ han tĩ. Tag ri ke han jé tóg ke mũ, ājag tỹ vỹjykre há han tũ nĩn kỹ,” he tóg ag mỹ.

¹⁰ Kỹ ũn e ag tóg ti mỹ: “kỹ ěg hỹn hê ri kenh mũ, ěg tỹ Topê jykre han jé?” he mũ. ¹¹ Kỹ tóg ag mỹ: “ã kur régre nĩn kỹ ũn kur tũ ên mỹ ũ nĩm nĩ,” he mũ. “Ā vėjên tỹ ũn kókĩr ên mỹ vênh kãpãm nĩ gé,” he tóg.

¹² Kỹ ũ tỹ *governo* mỹ *imposto* kaja mǎg tí ag vỹ *João* to kãmũ mũ gé. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ěg kanhrãn tĩ', ěg hỹn hê ri kenh mũ?” he mũ gé. ¹³ Kỹ tóg ag mỹ: “pã'i mǎg tỹ jãnkamy to ājag mỹ nén tó mũ ên hã ri ke mǎn nĩ,” he mũ. “Ker kãfãn kỹ mǎn sór hê',” he tóg ag mỹ.

¹⁴ Kỹ porisa ag vỹ: “kỹ ěg hỹn hê ri kenh mũ?” he mũ gé sir. Kỹ tóg ag mỹ: “ũ tũ mǎn sór tũg nĩ,” he mũ. “Ũ to vãsãn tũg nĩ. Ũ to ón tũg nĩ. Ag jãnkamy mǎn tũg nĩ. Ājag rãnrhãj to ājag tóg jãnkamy vэг tí. Kỹ ti kãfór mǎn sór tũg nĩ,” he tóg.

¹⁵ Kỹ vênh kar ag tóg *João* to: “ti mỹ tỹ *Cristo* tũ nĩ vỹ?” he mũ. ¹⁶ Kỹ tóg ag mỹ: “inh pijé tỹ *Cristo* nĩ,” he mũ. “Goj hã tỹ sóg ājag kygpég tí. *Cristo* vỹ Inh nón kãtĩg mũ, ha mẽ. Inh kãfór ti nĩ. Sỹ tỹ ti mỹ rãnrhãj tĩ ninh ke vê vê, sỹ ti pên né kunũnh jé. Hã ra sóg tỹ ti krêm ke pê jê. Topê kuprĩg tỹ tóg ājag jagrê han ke mũ, kỹ tóg pĩ ri ke nĩ,” he tóg.

¹⁷ “Ti kãtĩg vỹ tỹ ěg tỹ rãgró rên ri ke nĩ. Ti rên kar kỹ ěg tóg ti fár pũn tĩ, kar kỹ ěg tóg pãjó krêm ti kanê vin han tĩ. *Cristo* kãtĩg kỹ tóg ri ke nĩ. Ũ tỹ ti to há ag mỹ tóg: “ha kãmũ jég,” henh ke mũ. Ũ tỹ ti to kórég ag vãm jé tóg ke mũ, pĩ ki, hã ra tóg nhyn kenh ke tũ pê nĩ,” he tóg. ¹⁸ Hã kỹ *João* tóg vênh kar mỹ Topê ví sêr tó mũ, ag jyvên kỹ.

¹⁹ Kỹ tóg pã'i mǎg tỹ *Herodes* jyvên mũ gé, ti prũ fi to, hã vỹ: *Herodias* fi, he mũ. Ti jãvy prũ ja fi vê, hã ra tóg fi péju kỹ fi tỹ prũg mũ. Nén ũ vênh mỹ e han tóg tí, hã kỹ tóg ti jyvên mũ. ²⁰ Kar kỹ tóg nén ũ vênh mỹ ũ han mǎn mũ gé sir. *João* ség tóg mũ, ti tỹ ti jyvên tugrĩn.

João tỹ Jesus kype

(*Mt 3.13-17; M̄c 1.9-11*)

²¹ Ti tỹ ver se kỹ jê tũ nĩn kỹ tóg ag kygpe kãn mũ. Kỹ tóg kejên *Jesus* kypég mũ gé. Kỹ *Jesus* tóg Topê mré ví mũ, ti tỹ ti kype kar kỹ. Kỹ vãhã kanhkã tóg nor' he mũ. ²² Kỹ Topê kuprĩg vỹ kanhkã tá kãtêre mũ, ti kri. Tỹ tóg sórãg ve nĩ. Kỹ kanhkã tá vênh ví tóg mẽ há tĩ. Kỹ tóg: “tỹ ã inh kósĩn pir jê, tỹ ã tóg inh fe pê jęgtĩ,” he mũ.

Jesus jógjóg ve ag

(*Mt 1.1-17*)

²³ *Jesus* vỹ 30 anos han mũ, ti tỹ vênh kar mỹ Topê kãmén ve ki. “*José* kósĩn vê,” he ag tóg tí ti to, hã ra tóg tỹ ti kósĩn tũ nĩgtĩ. *Eli* kósĩn vê, *Jesus* tí, kỹ *Eli* ên vỹ tỹ ti vovó nĩ.

Ti jo ke ag jigĩn hã vê, hã vỹ: *Eli*, ²⁴ *Matate*, *Levi*, *Melqui*, *Janai*, *José*, ²⁵ *Matatias*, *Amós*, *Naum*, *Eslĩ*, *Nagai*, ²⁶ *Maate*, *Matatias*, *Semei*, *José*, *Jodá*, ²⁷ *Joanã*, *Resa*, *Zorobabel*, *Salatiel*, *Neri*, ²⁸ *Melqui*, *Adi*, *Cosã*, *Elmadã*, *Er*, ²⁹ *Josué*, *Eliézer*, *Jorim*, *Matate*, *Levi*, ³⁰ *Simeão*, *Judá*, *José*, *Jonã*, *Eliaquim*, ³¹ *Meleá*, *Mena*, *Matatá*, *Natã*, *Davi* ³² *Jessé*, *Obede*, *Boaz*, *Sala*, *Nassom*,

³³ Aminadabe, Admim, Arni, Esrom, Peres, Judá, ³⁴ Jacó, Isaque, Abraão, Tera, Naor, ³⁵ Serugue, Reú, Pelegue, Éber, Selá, ³⁶ Cainã, Arpaxade, Sem, Noé, Lameque, ³⁷ Matusalém, Enoque, Jaredé, Malalel, Cainã, ³⁸ Enos, Sete, Adão. Adão vỹ tỹ Topê tỹ há nĩ. *Jesus jóg'jóg ve ag há vẽ.*

4

Jesus tỹ Topê vỹ mranh tũ
(Mt 4.1-11; Mc 1.12-13)

¹ *Jesus vỹ Topê kuprĩg tỹ jagrẽ nĩ. Hã kỹ tóg goj tỹ Jordão tá vỹn ke mũ, ti kype kỹ jẽn kỹ. Ti tĩg kỹ Topê kuprĩg vỹ ti krĩn mũ. ² Kỹ tóg êmã tũ ja ra tí mũ sir, ga kórég ra. Tá tóg kurã tỹ 40 (ke) han mũ, êmã tũ ja tá. Kỹ Japo vỹ ti tỹ ti jóg vỹ mranh han sór mũ, hã ra *Jesus* tóg ke tũ nĩ. Jẽg tũ tóg nĩ, kurã tỹ 40 (ke) ki. Kỹ tóg kókĩr mũ sir.*

³ Ti kókĩr nĩn kỹ Japo vỹ ti mỹ: “tỹ ã tóg Topê kósĩn nĩ mỹr. Hã kỹ pó tag tỹ êmĩ han nĩ, ã tỹ ko jé,” he mũ. ⁴ Kỹ tóg ti mỹ: “hã ra tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ: “êmĩ tâvĩ jamẽn kỹ êg rĩnrĩr tũ nỹtĩ, Topê vỹ hã jamẽn kỹ êg rĩnrĩr nỹtĩ.” Hã kỹ tóg sỹ ti vỹ mranh jãvãnh tĩ, êmĩ to,” he mũ.

⁵ Kỹ tóg ti mré krĩ ra tâpry mũ. Kỹ tóg ti mỹ ga kar ven kãn mũ, ù tỹ kri mũ kar ag ke gé. ⁶ Kỹ tóg ti mỹ: “isũ vẽ mỹr,” he mũ. Japo ti. “Á mỹ sóg tovãnh kãn sór mũ, ã tỹ tỹ vẽnhan kar tag ag pã'i jẽ jé. Kỹ nén sĩnvĩ tag kar vỹ tỹ ã tũ nĩnh mũ. Û tỹ han mũ ên tỹ inh mỹ: “té,” hen kỹ sóg isỹ ùn kuprẽg mũ ên mỹ nĩm tĩ sir. ⁷ Á hã mỹ sóg tovãnh sór mũ ha, ã tỹ inh krẽm grĩnh ke kỹ inh mỹ: “Topê vỹ tỹ ã nĩ, hen kỹ,” he tóg. ⁸ Kỹ tóg ti mỹ: “tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ: “êg pã'i tỹ Topê hã krẽm êg tóg êg jakrĩ tỹ grĩnh' ke tĩ, ti há to êg tóg: Topê vẽ, he tũ,” he tóg, Topê vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Hã kỹ tóg sỹ mranh jãvãnh tĩ,” he tóg.

⁹ Kỹ tóg ti mré tĩg mãn mũ, *Jerusalém* ra. Tá ag tóg Topê ìn to jãpry kỹ ti nĩno tá nỹtĩ nĩ. Kỹ tóg tá *Jesus* mỹ: “Topê kósĩn vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ. “Kỹ ki hũm nĩ. ¹⁰ Tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ti tỹ jẽgnẽ jafã ag mỹ tóg tónh mũ, kỹ ag tóg ã ki rĩr ke mũ. ¹¹ Ag nĩgẽ tỹ ag tóg ã kãgmĩnh ke mũ, kỹ ã tóg rỹj ke tũ nĩ. Á pẽn vỹ rỹj ke tũ nĩ gé,” he tóg, Topê vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Kỹ jatun mỹ hũm nĩ,” he tóg. ¹² Kỹ tóg ti mỹ: “kỹ tag vỹ rán kỹ nĩ gé, ha mẽ,” he mũ. “Topê mỹ: ã mỹ ã tỹ nén tó ja ên han mũ vỹ? he tũg nĩ,” he tóg mũ gé, Topê vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Hã kỹ sóg hũm ke tũ nĩ,” he tóg.

¹³ Kỹ Japo vỹ ti tỹ nén tónh ke mũ ên tó kãn ja nĩ, hã kỹ tóg *Jesus* tovãnh mũ ver, ti tỹ kejẽn ti mré vỹ mãn jé, kurã ù kã.

Jesus tỹ Galiléia tá ag kanhrãn
(Mt 4.12-17; Mc 1.14-15)

¹⁴ Kỹ tóg ti mũ sir, Topê kuprĩg tỹ ti krĩn kỹ. Ga tỹ *Galiléia* ra tóg tĩ mũ. Kỹ vẽnhan kar tóg ti kãme mẽ kãn mũ sir, ga ên tá ke kar ag. ¹⁵ Kỹ tóg ag kanhrãn mũ sir, ag vẽnhan kanhrãn jafã krẽm. Kỹ ti vỹ tóg ag mỹ e tí. Hã kỹ ag tóg ti to vỹ há han mũ sir.

Jesus tỹ Nazaré ra vỹn ke
(Mt 13.53-58; Mc 6.1-6)

¹⁶ Kỹ tóg *Nazaré* tá jun mũ gé, ti tỹ hẽ tá mog ja ên tá. Kỹ tóg ti tỹ nén han tí ên han mũ. Vẽnhan kãn ke kurã ki tóg *culto* venh tĩ mũ. Tá tóg sir jẽgnẽ mũ, Topê vỹ rá to ke jé. ¹⁷ Kỹ ag tóg ti mỹ *Isaías* tỹ rá jun mũ. Kỹ tóg *livro* kavãnh kỹ to ke kỹ tag tó mũ, ha mẽ: ¹⁸ “Topê kuprĩg vỹ inh krĩn mũ. Inh jagrẽ vẽ mỹr. “Ûn jagtar ag mỹ inh vỹ tóm nĩ,” he tóg inh mỹ. Inh jẽnẽg tóg mũ, isỹ ùn sigse

ký nýtí ag kygvān jé, isý ūn kyvó ag tý ēvānh há han jé, isý ag tý ūn vóg kónān mū ag ki rīr há han jé, ag jatu nýtí jé, ¹⁹ isý vēnh kar mý: ūri ēg jóg mág vý ēg kren han sór mū, he jé,” he tóg, *Isaiás* ti, vēnh rá ēn ki. Hā to tóg ke mū.

²⁰ To ke kar ký tóg ū tý ki rīr tí ēn mý nīm mān mū. Ký tóg nī mū sir. Hā ra vēnh kar tóg ti ki ēvānh mū, ti vī mē jé. ²¹ Ký tóg: “vāsý rán ký nī tag mē ājag tóg,” he mū. “Ūri ke vē. Inh hā to tóg tag rán ja nī, *Isaiás* ti,” he tóg.

²² Ký tóg ag mý e tí sir. “Ki hā tóg tó mū,” he ag tóg mū. Ký ag tóg ti to: “*José* kósin vē mýr, ēg mré ke ēn, hā ra tóg ēg káfór nī sór mū,” he mū. ²³ Ký *Jesus* tóg ag mý: “ājag hýn iso jykrén kónān sór mū,” he mū. “*Médico* mý ēg tóg: kur vēsý há' hé,” he tū nýtí. Ājag hýn inh mý: ēmā tý *Cafarnaum* tá ā tóg ūn kagyga ag tý há' hé, ký kur tag ki ēg tý há' he gé, ā tý vēnh kar tý há' he sór nīn ký, he sór mū,” he tóg.

²⁴ Ký tóg ag mý: “ti jamā tá ke ag tóg *Topē* vī tó tí to é he tí’,” he mū. “Hā ký ājag tóg iso é he tí gé. ²⁵ Ha mē. *Elias* to jykrén nī. Ti tý ga kri tí mūn kā *Topē* tóg ti mý ta kutē vānh han ke tó ja nýtí. Ký ta tóg kutē vānh han mū, prýg tāgtū kri kysā tý 6 (ke) ki. Ký tóg prýg tí sir, ga ēn mī, vējēn tóg tū' he mū sir. ²⁶ Ký tóg *Elias* jēnē, ti tý ēmā tý *Sarepta* ra tīg jé, *Sidom* to hā. Tá fóg ū fi tóg nī nī, ūn mén ter ja fi. Fi hā mré tóg jēg mū sir. *Topē* tý fi hā to ti jēnē ja vē, ti tý fi kren han jé. *Elias* jamā tá fag tóg e ja nýtígtí gé, ūn mén ter ja fag. Hā ra *Topē* tóg fóg ēn fi hā to ti jēnē ja nýtí,” he tóg.

²⁷ “Ký *Eliseu* to jykrén nī gé, vāsý *Topē* vī tó tí ēn to. Ti tý ga kri tí mūn kā ū tý vēnh kaga kren vānh han mū ag tóg e ja tigtí gé. Hā ra ag tóg ti mý to vī ja tū nýtí, ti tý ag tý há' hen jé. Kuvar há tá fóg tóg kātīg ja nýtí, *Naamā* ti, ga tý *Síria* tá. Ký ēn hā ne *Eliseu* mý to vī ký há' he ja nýtí, inhhā. Ge ājag tóg nýtígtí, iso,” he tóg.

²⁸ Ký ū tý ti vī mēg mū ag fe tóg gým ke mū sir, *Jesus* to. ²⁹ Jēgēg nēgnē ký ag tóg ti pānfón kāpa mū sir. Ag tý kagnó ki ti fón sór vē, ti tý ki kutē ký ter jé sir. *Nazaré* vý pānónh tá nī, ag jamā ti. ³⁰ Hā ra *Jesus* tóg ag fīn rām ký ag ré ký tí mū. Ti tý ag tóg hē ri ke tū nī sir. Ti vī kri ag tóg fi jāvānh nýtí, ti jamā tá ke ag.

Jesus tý vējagrē kórég kutēm (*Mc 1.21-28*)

³¹ Ký tóg *Cafarnaum* ra tí mū. Tá jun ký tóg vēnh kán ke kurā ki ag kanhrān mū. ³² Ký ti vī tóg ag mý e tí. Vēnh kar vī káfór ti nī.

³³ Hā ra ūn jagrē kórég tóg tá nī nī. Ký tóg prēr ký: ³⁴ “ha mē, ā tý ēg tý hē ri kenh ke nē, *Nazaré* tá *Jesus*?” he mū. “Ā mý ēg tūg sór mū? Ā ki kanhró sóg nī. Ā pir mý ā tóg tý *Topē* mré ke nī. Ti tū pē vý tý ā nī,” he tóg. ³⁵ Hā ra tóg vī tar han ký: “vī tūg ra!” he mū. “Ti tovānh ra!” he tóg. Ký ti jagrē kórég ēn tóg ti ter tí han ký ti ki kutē mū sir. Ti kókég tū tóg nī.

³⁶ Ký tóg vēnh kar mý e pē tāvī tí sir. Jagnē mý ag tóg: “ne nē hýn?” he mū. “Vējagrē kórég ag mý tóg vī tí, ký ag tóg ki ke tí, ti kamēg ký. Ti hýn tý ag kri ke nī,” he ag tóg mū sir. ³⁷ Ký ti káme tóg vēnh kar kri rūm ke kán mū sir, ga ēn tá.

Jesus tý ūn kagyga e ag tý há' he (*Mt 8.14-17; Mc 1.29-34*)

³⁸ Ký tóg vēnh kanhrān jafā ēn ki kutē ký *Simão Pedro* ĩn ra tí mū. Hā ra ti má fi vý kaga ký ný nī. Rýg jagy han ký fi tóg ný nī. Ký ag tóg ti mý fi tó mū. ³⁹ Ký tóg fi mý: “rýg mán tūg nī,” he mū. Ký fi rý ēn tóg tū' he mū sir. Ký fi tóg vēsýmér nī ký ag ki rīr mū sir.

⁴⁰ Rã tỹ pun ke kar kỹ ag tóg ùn kagyga ag tatĩ kãmũ mũ. Kỹ tóg ti nĩgẽ tỹ ag mẽgmẽ kỹ ag tỹ hághá' he kãn mũ. ⁴¹ Vẽjagrẽ kórég pan kãn tóg mũ gé, ag to jũ kỹ. Ag panh ke to hã ag tóg prẽr tĩ, kỹ ag tóg: “Topẽ kósın vỹ tỹ ã nĩ,” he tĩ. Ti ki kanhró ag tóg nỹtĩ, ti tỹ tỹ *Cristo* nĩ ti. Hã ra tóg ag mỹ: “vĩ tũg ra,” he mũ.

Jesus tỹ Topẽ vĩ tó
(*Mc 1.35-39*)

⁴² Tỹ vaj kỹ *Jesus* tóg ẽmã tũ ja ra tĩ mũ, vẽn pēju kỹ. Kỹ vẽn kar tóg ti jãvãn kãn mũ. Vãhã ag tóg ti vэг mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ẽg rẽ kỹ tĩ tũg nĩ,” he mũ. ⁴³ Hã ra tóg: “vó, ẽmã ù tá sóg ag mỹ Topẽ vĩ tónh ke mũ gé,” he mũ. “Hã jé Topẽ tóg inh mỹ: ha ag mỹ vẽn ven, he ja nĩ,” he tóg. ⁴⁴ Kỹ tóg ga tỹ *Judéia* mĩ tĩ mũ sir. Tĩg kỹ tóg ag mỹ Topẽ vĩ tó mũ sir, ag vẽn kanhrãn jafã krẽm.

5

Jesus tỹ Pedro kanhrãn
(*Mt 4.18-22; Mc 1.16-20*)

¹ Kejẽn tóg goj nig mág tỹ *Galilèia* fyr tá Topẽ vĩ kãmén jẽ nĩ. Hã ra vẽn e tãvĩ vỹ ti pẽnĩn nỹtĩ nĩ, kỹ ag tóg ti kutãn mũ sir. ² Hã ra tóg goj fyr tá *canoa* régre vэг mũ. Tỹ ù tũn mũ ag tóg kãpa kỹ pirã kugmĩ jafã kupég nỹtĩ nĩ. ³ Kỹ tóg *Simão canoa* kã ra rã kỹ ti mỹ: “goj kuju kã tá tĩn sĩ han,” he mũ. Vãhã tóg kã kã nĩ kỹ jatun mỹ vẽn e ẽn ag kanhrãn mũ sir.

⁴ Ag kanhrãn kar kỹ tóg *Simão* mỹ: “goj kuju ra tĩn, ti nig ja ra,” he mũ. “Tã ã *rede* tỹ goj ki fón', ã tỹ pirã kugmĩ jé,” he tóg. ⁵ Kỹ tóg ti mỹ: “kuty tag kã ẽg tóg *rede* tỹ ki fón', ki fón' he ja nigti vẽ. Hã ra ẽg tóg nén ù kãgmĩ ja tũ nĩ. Hã ra sóg ã vĩ tugrĩn ki fón mãn ke mũ ha,” he mũ. ⁶ Ti tỹ ki fón kỹ tóg kugmĩ mág mũ. Fór tóg mũ, *rede* ti, kỹ tóg jaran ke mũ, ti kufy jagy tãvĩ nĩn kỹ. ⁷ Kỹ tóg ti régre ag mỹ: “kuri, ẽg mré kél!” he mũ, ti nĩgẽ tỹ ag mỹ ven kỹ. Kỹ ag tóg *canoa* régre ẽn fãn mũ, pirã tỹ. Hã kỹ tóg ki punpun ke kren mũ sir.

⁸ Kỹ tóg *Simão* mỹ e tĩ. Kỹ tóg *Jesus* krẽm grĩnh kỹ ti mỹ: “ã hỹn inh ré kỹ tũg mũ ha. Topẽ vĩ mranh ja inh nigti. Kórég inh nĩ,” he mũ. ⁹ Pirã e pẽ tỹ ge ve ja tũ ti nĩ. Hã kỹ *Jesus* jykre tóg ti mỹ e tĩ, ¹⁰ *Zebedeu* krẽ tỹ *Tiago* mré *João* mỹ ke gé. *Simão* mré ag tóg rãnrãj mũgtĩ.

Simão tỹ ti mỹ: “ã hỹn inh ré kỹ tũg mũ ha,” hen kỹ tóg ti mỹ: “vó, mũmẽg tũg nĩ,” he mũ. “Pirã kugmĩ há ã tóg nĩ. Æ kanhrãn jé sóg ke mũ, ã tỹ ẽpra ke ag tỹ inh ki ge han jé,” he tóg.

¹¹ Kỹ ag tóg ag *canoa* tỹ nig fyr tá fi han kar kỹ, ag tũ tovãn kãn kỹ *Jesus* mré mũ mũ sir.

Jesus tỹ ùn kaga kren vãn tỹ há' he
(*Mt 8.1-4; Mc 1.40-45*)

¹² Kỹ tóg kejẽn ẽmã ù tá nĩ nĩ. Hã ra ù tỹ vẽn kaga kren vãn han kỹ nĩ ù tóg ti tá jun mũ. *Lepra* he mũ ẽn tóg ti kri rũm ke kãn ja nĩ. *Jesus* krẽm grĩnh ke kỹ tóg ti mỹ: “ã mỹ isỹ há' he sór tũ? To tar ã tóg nĩ,” he mũ.

¹³ Kỹ tóg ti nĩgẽ tỹ ti mẽg kỹ: “he,” he mũ. Kỹ ti kaga kren vãn ẽn tóg há' he mũ sir vẽsỹmér. ¹⁴ Kỹ tóg ti mỹ: “ker ù mỹ tó hẽ!,” he mũ. “Topẽ tũ ki rĩr tĩ hã mỹ tónh nĩ. Kỹ Topẽ mỹ *Moisés* tỹ vãsỹ nén tó ja ẽn nĩn nĩ. Hã tugrĩn vẽn kar vỹ ã tỹ há' he mũ tag ki kanhrãn mũ,” he tóg.

¹⁵ Kỹ ti kãme tóg vẽn kar kri rũm ke mũ. Kỹ ù tỹ hẽn ri ke ag tóg ti vĩ mẽnh kãmũ mũ, ti tỹ ag tỹ há' he jé gé. ¹⁶ Hã ra tóg ag ré kỹ ẽmã tũ ja ra tĩ mũ, Topẽ mré vẽnén jé.

Jesus tỳ ùn tĩg vãnh tỳ há' he

(Mt 9.1-8; Mc 2.1-12)

¹⁷ Kejẽn tóg ag kanhrăn nĩ nĩ. Pã'i tỳ hẽn ri ke ag tóg ti vĩ mễg nỹtĩ, *Fariseu* ag, Topẽ vĩ to ẽg kanhrăn tĩ ag, kuvar há tá ke ag, ga tỳ *Galilêia* tá ke ag, ga tỳ *Judêia* tá ke ag, *Jerusalêm* tá ke ag ke gé. Hã ra Topẽ tóg ti tar han, hã kỹ tóg ùn kaga tỳ hẽn ri ke tỳ há' he kãn mũ.

¹⁸ Kỹ vãnh ù ag tóg ùn kãnhrĩ vyn kỹ kãmũ mũ. Ag tỳ *Jesus* mỹ ti ven sór vễ.

¹⁹ Hã ra tóg tá fór tãvĩ nĩ, kỹ ag tóg ti tá junjun tũ nĩ sir. Kỹ ag tóg ìn to jãpyr kỹ ti kri ìn kunũg mũ. Ti nor ki ag tóg ti tẽrem mũ, *Jesus* jẽ ẽn kukãm. ²⁰ Kỹ tóg ag tỳ ti ki ge kỹ nỹtĩ vэг mũ. Hã kỹ tóg ùn kãnhrĩ mỹ: “ã tỳ Topẽ vĩ mranh ja ẽn tỳ tũ' he vễ ha, vỹ,” he mũ.

²¹ Hã ra ti vĩ tóg pã'i ag mỹ e tĩ. Kỹ ag tóg ti to jykrén kónãn mũ. “Ti tỳ ne to nẽ hỹn'? Topẽ to vĩ kónãn vễ mỹr. Topẽ hã ne ti pĩr mỹ ù tỳ ti vĩ mranh mũ ẽn mỹ tỳ tũ' he há nĩnh mũ!,” he ag tóg mũ.

²² Hã ra tóg ag tỳ nén to jykrén mũ ki kanhró nĩ. Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tỳ ne jẽ iso jykrén kónãn nẽ?” he mũ. ²³ “Ne nỹ ãjag mỹ vãnh mỹ nỹ?” he tóg. “Ùn tĩg vãnh tag mỹ sóg: “ã tỳ Topẽ vĩ mranh ja ẽn tỳ tũ' he vễ ha,” hẽ. Sỹ ti mỹ: “nĩ ra, tĩg ra,” henh ke vễ gé. Hã ran mỹ ãjag mỹ vãnh mỹ?” he tóg. ²⁴ “Isỹ ãjag mỹ ình jykre ven sór vễ. Tỹ sóg ẽprã ke fi kósìn nĩ. Topẽ vĩ mranh tỳ vãnh pãte fón ke tá sóg kryg ke mũ. Hã ven jẽ sóg ke mũ ãjag mỹ,” he tóg. Hã kỹ tóg ùn kãnhrĩ mỹ: “nĩ ra, ã kur gé tĩg, ã ìn ra,” he mũ. ²⁵ Kỹ tóg vãnh jẽgnẽ mũ sir. Ti kur gég tóg mũ, ag rĩnve. Ti ìn ra tóg tĩ mũ, Topẽ mỹ vĩ há han kỹ, ùn kãnhrĩ ja ẽn ti.

²⁶ Kỹ tóg vãnh kar mỹ e tãvĩ tĩ. Topẽ mỹ ag tóg vĩ há han mũ gé, “ẽg kãfór ti nĩ,” hen kỹ. “Ge ve ja tũ ẽg nỹtĩ,” he ag tóg mũ sir.

Jesus tỳ Levi jẽ prẽr

(Mt 9.9-13; Mc 2.13-17)

²⁷ Kar kỹ tóg tĩg mãn mũ. Kỹ tóg ù tỳ *governo* mỹ *imposto* kaja mãng tĩ vэг mũ, ti jiji hã vỹ: *Levi*, he mũ. Ti rãnhrãj han tóg nĩ nĩ. Kỹ tóg ti mỹ: “ình mré kãtĩg,” he mũ. ²⁸ Kỹ tóg jẽgnẽ kỹ ti mré tĩ mũ sir, ti tũ kar ré kỹ.

²⁹ Kỹ *Levi* tóg ti mỹ fénhta mág han mũ. Kỹ ù tỳ *governo* mỹ jãnkamỹ mãng tĩ ù ag vỹ tá nỹtĩ gé, ag mré ke ù ag ke gé.

³⁰ Kỹ tóg pã'i ag mỹ kórég nĩ. Hã kỹ ag tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ: “ãjag ne tóg *governo* mỹ jãnkamỹ mãng tĩ ag mré jẽg mũ! Topẽ vĩ mranh tĩ ag vễ,” he mũ.

³¹ Hã ra tóg ag mỹ: “hỹ, ag mré sóg jẽg mũ,” he mũ. “Hã mẽ, ùn kaga tũ ag vỹ *médico* venh mũ tũ nĩgtĩ. Ùn kaga ag hã vỹ ti venh mũ tĩ,” he tóg. ³² “Ình pijé ù tỳ vễjyre kuryj han mũ ag mỹ: ãjag jykre tovãnh ra, he sór tĩ'. Ù tỳ Topẽ vĩ mranh tĩ ẽn ag hã mỹ sóg: ãjag jykre kórég tovãnh ra, he sór tĩ. Hã jẽ sóg ãjag mỹ vãnh ven,” he tóg, *Jesus* ti.

Vãkre tãg

(Mt 9.14-17; Mc 2.18-22)

³³ Kỹ *Fariseu* ag tóg ti mỹ: “*João Batista* mré mũ tĩ ag vỹ vãkrég tĩ, vễjẽn ki. Kỹ ag tóg Topẽ mré vĩ mág han tĩ gé. Kỹ *Fariseu* mré ke ag tóg vãkrég tĩ gé. Jo ã mré mũ tĩ ag ne tóg vãkrég tũ nĩgtĩ. Jẽg ag tóg tĩ, kurã kar ki,” he ag tóg mũ. ³⁴ Kỹ tóg ag mỹ: “hỹ,” he mũ. “Vãnh prũg venh kãmũ mũ ag pijé vãkrég tĩ'. Fénhta vễ mỹr, kỹ tóg vãnh kar mỹ sér tĩ. Tỹ sóg, ùn prũg mũ ẽn ri ke nĩ, hã kỹ tóg, ình mré mũ tĩ ag mỹ sér tĩ,” he tóg. ³⁵ “Hã ra tóg kejẽn jun mũ, ình kurã ti, ha vem nĩ. Kỹ ag tóg ình pére mũnh mũ. Ẽn kã hã ag tóg vãkrenh ke mũ,” he tóg.

³⁶ Kŷ tóg fag mŷ: “inh jykre tåg vŷ, ge nŷnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Ēg pijé, ěg kur tåg kókég tŷ, ěg tŷ ěg kur si jar kã nŷm jé. Ēg tŷ jagnĕ mré ki sigse kŷ tóg ki par tũ nŷnh mũ,” he tóg.

³⁷ Kŷ tóg ag mŷ: “vinho vŷ ge nŷgtŷ gé,” he mũ gé. “Ēg pijé vinho tåg tŷ nĕn fár si tŷ sako há ki kujĕg tŷ. Kunãnh kŷ tóg jar ke mũ, sako ti, kŷ vinho ěn tóg tũ' henh ke mũ. ³⁸ Vinho tåg tŷ sako tåg ki kujĕn ke vĕ mŷr,” he tóg. Ti tŷ ti jykre tåg tón hã vĕ. Hã ra tóg vinho kãjãg mũ ri ke nŷ.

³⁹ Kŷ tóg ag mŷ: “ěg pijé vinho si kron kar kŷ ŷn tåg kron sór tŷ,” he mũ gé. “Ti si hã tóg inh mŷ kron há nŷ, he ěg tóg tŷ,” he tóg, ti jykre tåg tó kŷ. Hã ra ag jykre si tóg ag mŷ há nŷ, ŷ tŷ ti vŷ mẽg mũ ag mŷ.

6

Vĕnhkán ke kurã ki vĕjykre (Mt 12.1-8; Mc 2.23-28)

¹ Kejĕn tóg vĕnhkán ke kurã ki trigo kré mŷ tŷ mũ, ti mré mũ tŷ ag mré. Kŷ ag tóg trigo mó ěn tŷ kam ke mũ sir. Ag nŷgé tŷ rynhranh kŷ ag tóg ti kanĕ ko mũ sir. ² Hã ra Fariseu ŷ ag tóg ag vĕg mũ. Ag mŷ vĕnh rãnrãr vĕ, ag tŷ trigo rynhranh mũ ěn ti. Hã kŷ ag tóg ag mŷ: “ãjag ne tóg nĕn han ke tũ han mũ nŷ, vĕnhkán ke kurã ki,” he mũ.

³ Hã ra tóg ag mŷ: “vó,” he mũ. “Ag kókĩnkŷr vĕ mŷr,” he tóg. “Davi to jykrĕn nŷ, ti mré mũ tŷ ag to ke gé. Ti kókĩr kŷ tóg ti tŷ nĕn han ke tũ han gé, hã ra Topĕ pijé ti to jũ mũ! ⁴ Topĕ ĩn kã ra tóg rã, Davi ti. Tá tóg Topĕ jamŷ ěn kó. Ti tŷ konh ke tũ vĕ vĕ, Topĕ tũ ki rŷr tŷ ag hã tŷ konh ke vĕ vĕ. Hã ra tóg kó, ti mré mũ tŷ ag mŷ tóg vĕnh kãpópãm gé. Rãn kŷ tóg nŷ nŷ mŷr,” he tóg. ⁵ Kŷ tóg ag mŷ: “tŷ sóg vĕnhkán ke kurã to pã'i nŷ mŷr,” he mũ. “Tŷ sóg ěprã ke fi kósĩn nŷ,” he tóg.

Jesus tŷ vĕnhkán ke kurã ki ŷ tŷ há' he (Mt 12.9-14; Mc 3.1-6)

⁶ Vĕnhkán ke kurã ŷ ki tóg vĕnh kanhrãn jafã krĕm ag kanhrãn mũ. Tá ŷ tóg nŷ. Ti nŷgé vŷ tóg ja nŷ. ⁷ Kŷ ěg kanhrãn tŷ ag tóg Jesus tŷ rŷr mũ, Fariseu ag ke gé. “Ti mŷ ti tŷ há' he sór tũ, tŷ vĕnhkán ke kurã ra? Ti tŷ ti tŷ há' he kŷ ěg tóg pã'i ag mŷ ti kãmĕn mũ,” he ag tóg.

⁸ Hã ra Jesus tóg ag tŷ nĕn to jykrĕn mũ ki kanhró nŷ. Kŷ tóg ŷn nŷgé tóg ěn mŷ: “kunŷg,” he mũ. “Tag kã jĕnh kãtŷg,” he tóg ti mŷ. Kŷ tóg kãtŷg kŷ kã jĕ mũ sir. ⁹ Kŷ tóg ag mŷ: “sŷ ãjag ki jĕmĕnh ke,” he mũ. “Vĕnhkán ke kurã ki ěg hŷn ne han mũ', ěg tŷ Topĕ vŷ ki króm jé? Ēg mŷ hŷn nĕn ŷ há han mũ'? Ēg mŷ hŷn nĕn ŷ kórég han mũ'? Ēg mŷ ŷ kren han mũ hŷn'? Ēg tŷ ŷ tĕn kŷn mŷ há nŷnh mũ hŷn'?” he tóg. Hã ra ag tóg ti mŷ nĕn ŷ tó tũ nŷ.

¹⁰ Kŷ tóg ag ki ěvãnh kãn kŷ ŷn nŷgé tóg ěn mŷ: “ã nŷgé tŷ krŷg hé,” he mũ. Kŷ tóg tŷ krŷg he mũ sir. Ti tŷ tŷ krŷg he kŷ tóg há' he mũ, ti nŷgé tóg ěn ti. ¹¹ Kŷ tóg vĕnh kar mŷ e tŷ. Ag fe tóg gŷm ke mũ, kŷ ag tóg jagnĕ mŷ: “ěg ti tŷ hĕ ri kenh mũ hŷn,” he mũ, “ti kãgmŷnh mũ, vó?” he ag tóg.

Jesus tŷ apóstolo ag kuprĕg (Mt 10.1-4; Mc 3.13-19)

¹² Ēn kã tóg kejĕn pãnhĩn ra tŷ mũ, Topĕ mré vĕmĕn jé. Kutŷ ěn kã tóg Topĕ mré vŷ nŷ ki kurãg mũ. ¹³ Tŷ vaj kŷ tóg ti mré mũ tŷ ag jé prĕr kãn mũ, kŷ tóg ag kã mũ ŷ tŷ 12 (ke) ag hã kuprĕg mũ. Ag to tóg: “sŷ ŷn vin mũ ag,” he mũ, hã vŷ: apóstolo, he mũ. ¹⁴ Ag hã vĕ, ha mẽ: Simão, ti jiji ŷ hã vŷ: Pedro, he mũ, ti

jävy tÿ André ke gé, Tiago ke gé, ti jävy tÿ João mré, Filipe ke gé, Bartolomeu ke gé,¹⁵ Mateus ke gé, Tomé ke gé, Tiago ke gé, Alfeu kósin tag ti, Simão ke gé, ag tÿ ù to: Zelote, he mü tag ti,¹⁶ Judas ke gé, Tiago kósin tag ti, Judas Iscariotes ke gé, ù tÿ Jesus vatánh tá pä'i ag mÿ ti kámén ke mü tag ti.

Jesus tÿ ùn e ag ki rÿr

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Kÿ Jesus tóg ag mré pánónh ên tá kátère mü sir, kÿ tóg kyjer tá jê nÿ. Ti mré mü tÿ tÿ hên ri ke ag vÿ tá nÿtÿ gé, fag ke gé. Û tÿ hên ri ke ag vÿ ti ki junjun ja nÿgtÿ, ga tÿ Judéia tá kámü kÿ, êmä tÿ Jerusalém tá ke gé, êmä tÿ Tiro tá ke gé, Sidón tá, goj kafã tÿ fyr tá kámü kÿ ke gé. Hã kÿ tóg fór pë tävÿ nÿ.¹⁸ Kÿ tóg ùn jagrê kórég ag tÿ há' he mü, ag jagrê kórég pan kÿ, fag mré há.¹⁹ Kÿ vênh kar vÿ ti kã krÿ' he sór mü sir, há jé ag tóg ti ki junjun mü. Kÿ ù tÿ ti kã krÿ' he mü ên ag vÿ há' he kãn mü, ti tÿ ti jykre tar tÿ ag tÿ há' hen kÿ.

Jesus tÿ ag kanhrã

(Mt 5.1-12)

²⁰ Kÿ tóg ti mré mü tÿ ag ki êvánh mü, kÿ tóg ag mÿ: “Topë vÿ äjag ve há han mü, äjag tÿ: “kórég êg tóg nÿtÿ,” hen kÿ,” he mü. “Kÿ äjag tóg Topë tÿ tÿ êg pä'i nÿ venh ke mü,” he tóg.

²¹ “Topë vÿ äjag ve há han mü, äjag tÿ: inh kókÿr ri ke tóg tÿ, sÿ vëjyke kuryj ve sór tÿ ên ti, hen kÿ. Kÿ äjag tóg venh ke mü,” he tóg.

“Topë vÿ äjag ve há han mü, äjag vësÿrénh mün kÿ, êprã. Äjag mÿ tóg sér tÿnh mü, tá,” he tóg.

²² “Topë vÿ äjag ve há han mü, ag tÿ isugrÿn äjag to kórég nÿtÿn kÿ, äjag mÿ: “ha mü jég, hen kÿ. Ag tÿ isugrÿn äjag mÿ vÿ kónãn kÿ tóg há tÿ, ag tÿ ón kÿ äjag jykre kórég tó kÿ. Tÿ sóg êprã ke fi kósin nÿ mÿr,” he tóg.²³ “Mÿ sér nÿtÿm nÿ, krÿ kuprã nÿtÿm nÿ, ag tÿ isugrÿn äjag vóg kónãn mü ra. Kÿ äjag tóg kanhkã tá nén ù há kar venh ke mü, vênh kaja jé, isugrÿn. Ge ja ag tóg nÿgtÿ, ù tÿ äjag vóg kónãn mü ag jógióg ag. Väsÿ Topë vÿ tó tÿ ag vóg kónãn he ja ag tóg nÿgtÿ gé,” he tóg.

²⁴ “Hã ra Topë vÿ äjag ve kónãn mü, äjag tÿ: “há êg tóg nÿtÿ,” hen kÿ. Ga kri mün kÿ äjag tóg nén ù há vég tÿ, kÿ äjag tóg kanhkã tá jun ke tÿ nÿ,” he tóg.

²⁵ “Topë vÿ äjag ve kónãn mü, ti tÿ ón kÿ äjag mÿ sér tÿn kÿ, êprã, äjag tÿ vëjyke kuryj ve sór tÿ nÿtÿn kÿ, ti tÿ äjag mÿ äjag kókÿnkÿr ri ke tÿ nÿ kÿ, êprã. Kÿ äjag tóg venh ke tÿ nÿ. Vësÿrénh jé äjag tóg ke mü. Kÿ tóg äjag kókÿnkÿr ri ke tÿnh mü, tá. Kygfÿ jé äjag tóg ke mü,” he tóg.

²⁶ “Topë vÿ äjag ve kónãn mü, vênh kar tÿ äjag to vÿ há han mün kÿ. Äjag mÿ ti há tÿ, há ra tóg Topë mÿ kórég nÿ. Ge ja ag tóg nÿgtÿ, ù tÿ äjag mÿ vÿ há han mü ag jógióg ag, ón kÿ Topë vÿ tó tÿ ên ag mÿ, väsÿ. Ag mÿ ag tóg vÿ há han ja nÿgtÿ gé. Ag ri ke äjag tóg nÿtÿ, vênh kar tÿ äjag mÿ vÿ há han kÿ. Hã kÿ tóg äjag ve kónãn mü, Topë tÿ,” he tóg.

Ëg tÿ êg kato tẽ mü ag to há nÿtÿnh ke

(Mt 5.38-48)

²⁷ “Û tÿ äjag kato väsãnsãn mü ên ag to fe nÿtÿm nÿ, inhhã. Û tÿ äjag to jÿ mü ag mÿ nén ù há han nÿ jävo.²⁸ Û tÿ äjag mÿ vÿ kónãn mü ag mÿ vÿ há han nÿ gé. Û tÿ äjag mÿ féféen mü ag to Topë mré vÿm nÿ gé.²⁹ Û tÿ äjag jamê ki tãnh kÿ ti mÿ äjag jamê ù ven nÿ gé, ti tÿ äjag mÿ ki tãnh jé gé. Û tÿ äjag päritó mãn sór kÿ ti mÿ äjag camisa mré nÿm nÿ gé.³⁰ Û tÿ äjag mÿ nén ù to: “inh mÿ nÿm, hen

ký ti mý nĩm nĩ. Ũ tỹ ajag tỹ nén ũ mǎn ký ti mý: “inh mý isũ nĩm,” he tũg nĩ. ³¹ Ajag tỹ ũ to: “ti tỹ inh mý tag han ra tóg há tí vĕ,” hen ký inhhã ti mý han nĩ, fi mý ke gé,” he tóg.

³² “Ũ ag tóg ajag to há nýtĩ. Ajag tỹ tag ag hã to há nýtĩn ký tóg tỹ nén ũ tú nĩ ver. Vĕnh kar vỹ ge nýtĩ gé. Ũ tỹ ag to há nýtĩ ěn ag hã to ag tóg há nýtĩgtĩ gé, vĕnh kato. Hã ra tóg tỹ nén ũ tú nĩ ver. ³³ Ũ ag tóg ajag mý ví há han tí. Ajag tỹ ěn ag hã mý ví há han ký tóg tỹ nén ũ tú nĩ ver. Ge ag tóg nýtĩ gé, Topĕ ví mranh tí ag. Ajag tỹ ag mý ví há han ký ag tóg ajag mý ví há han mũ gé, vĕnh kato. Há ti nĩ, hã ra tóg tỹ nén ũ tú nĩ ver. ³⁴ Ũ ag vỹ, ajag tỹ ag mý *prestar* hen ký ajag mý nĩm mǎn mũ, ajag tú ti. Ajag tỹ ag hã mý *prestar* he mǎn ký tóg tỹ nén ũ tú nĩ ver. Topĕ ví mranh tí ag vỹ ge nýtĩ gé. Ajag tỹ ag mý nĩm mǎn ký ag tóg ajag mý *prestar* he mǎn mũ sir, ajag tú ti. Há ti nĩ, hã ra tóg tỹ nén ũ tú nĩ ver.

³⁵ Ag jãvo ũ tỹ ajag kato vãsãnsãn mũ ag to há nýtĩm nĩ, ha mẽ. Vĕnh kar mý *prestar* hem nĩ, ag tỹ ajag mý ajag tú nĩm tú hã ra. Ký ajag tóg kanhkã tá vĕnh ke mũ, ajag tỹ ũri nén han mũ tag ri ke ti. Hã ki ajag tóg tỹ Topĕ krĕ nýtĩ, ajag tỹ ti ri ke han ký. Ti hã ne vĕnh kar mý ví há han kãn tí ver', ũn jykre kórég kar ag mré hã. ³⁶ Vĕnh kar jagãgtãn kãn nĩ, ěg jóg ri ke,” he tóg.

Ěg tỹ kãnhmar ũ to ví kónãn ke tú
(Mt 7.1-5)

³⁷ “Kãnhmar ũ to ví kónãn tũg nĩ, ký Topĕ vỹ ajag to ví kónãn ke tú nĩ gé. Kãnhmar ũ to: “kórég ti nĩ,” he tũg nĩ, ký Topĕ vỹ ajag to: “kórég ti nĩ,” henh ke tú nĩ gé. Vĕnh kar mý vĕnh pãte fón nĩ, ke tú nĩ mũ ra Topĕ vỹ ajag mý vĕnh pãte fón ke tú nĩ gé. ³⁸ Ag mý nén ũ há kar nĩm nĩ, ký Topĕ vỹ ajag mý nén ũ há kar nĩm ke mũ gé sir, hã ra tóg ajag mý ěn kãfór nĩm ke mũ, nén ũ há kar tỹ. Hỹ, ge ti nĩ. Ajag tỹ ũ mý nén ũ há han ký Topĕ vỹ ajag mý nén ũ há han ke mũ gé. Ajag tỹ ũ mý nén ũ kórég han ký tóg ajag mý hã ri ke han ke mũ gé,” he tóg.

³⁹ Ký tóg ag kanhrãn ký ag mý: “tag ri ke ti nĩ,” he mũ gé. “Ũn kyvó tỹ ũn kyvó ũ mý: sỹ ã pére tĩg ke vĕ, hen ký ag tóg kãgnó ki vár kãn ke mũ. ⁴⁰ *Aluno* pijé ti kanhrãn tí kãfór nĩnh mũ'. Ti tỹ kanhrãn há han ký tóg kejĕn ti kanhrãn tí ri ke nĩnh mũ. ⁴¹ Jykre kórég mág ajag tóg nýtĩ, hã ra ajag régre jykre pãno sĩ ěn tóg ajag mý kórég nỹ'. ⁴² Ký ajag tóg ti mý: “sỹ ã mý ã jykre kórég kurynh há tóg tí,” he tí', ajag tỹ ajag jykre pãno tãví ěn kurynh jãvãnh hã ra. Ke tũg ra. Ke tú nĩ mũ ra ajag tóg jykre régre nýtĩ. Ajag jykre kurynh vĕn nĩ, kar ajag tóg ajag régre ag jykre kurynh há han mũ,” he tóg.

Ěg jykre tỹ ka há ri ke nĩ
(Mt 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ “Ha vé, ka há pijé, kanĕ kórég han tí'. Ký ka kórég pijé, kanĕ há han tí gé'. ⁴⁴ Ěg tỹ ti kanĕ ve ký ěg tóg: ũn kanĕ ko há ja vĕ, henh ke mũ. Ke tú nĩn ký ěg tóg: ũn kanĕ ko vãnh ja vĕ, henh ke mũ. Sónh to ěg tóg, pĕnva vég tú nĩgtĩ mýr', kar ěg tóg, vãnh tỹ jóhó to uva vég tú nĩgtĩ gé. ⁴⁵ Ge tóg nýtĩ, ěg jykre ti. Ěg jykre há nĩn ký ěg tóg, nén ũ há kar to jykrén tí. Ký ěg tóg, jagnĕ krĩn há han tí gé sir. Jãvo ěg tỹ jykre kórég nĩn ký ěg tóg, nén ũ kórég kar to jykrén tí. Ký ěg tóg, jagnĕ krĩn kónãn tí gé sir. Hỹ, ge ti nĩgtĩ. Ěg tỹ nén to jykrén tí ěn hã kãmĕn ěg tóg tí, jagnĕ mý,” he tóg.

Đn nũa gunh gunh kãme
(Mt 7.24-27)

⁴⁶ “Ăjag ne tóg inh mỹ: *Senhor*’, he tĩ’. Hã ra ăjag tóg isỹ ăjag mỹ nén tó mũ ến han vãnh nỹtĩgtĩ. Kỹ tóg vãnh mỹ nỹ. ⁴⁷ Ăjag tỹ inh ki ge kỹ, inh vĩ ki króm kỹ ăjag tóg sir, tag ri ke nỹtĩ, ha mẽ. ⁴⁸ Ủ tóg, ti tỹ ỉn han jé kũm tĩ, ga kã há tá. Kỹ tóg ti nũa gunh gunh mũ sir. Kỹ vãnh goj tóg var mũ, kỹ tóg, ỉn kri rùm ke mũ. Hã ra tóg kókég tũ nĩ, goj ti. ⁴⁹ Ăjag tỹ inh vĩ ki króm tũ nĩn kỹ tóg sir, tag ri ke nĩ, ha mẽ. Ủ tóg, ti tỹ ỉn han mũ ra krĩgmỹ ti nũa kafêg mũ. Kỹ vãnh goj var ến vỹ, ti ỉn kri rùm ke mũ sir, kỹ tóg kutê mũ sir. Mrăj kãn tóg mũ sir, ti nũa tỹ krĩgmỹ nỹtĩn kỹ. Ge ti nĩ, ủ tỹ inh vĩ jẽmẽ jãvãnh ến ti,” he tóg.

7

Fóg tỹ capitão tỹ Jesus ki rã
(Mt 8.5-13)

¹ *Jesus* tỹ vãnh kar kanhrãn kãn kar tóg ẽmã tỹ *Cafarnaum* ra tĩ mũ. ² Tá fóg tỹ *capitão* tóg nĩ nĩ. Ti mỹ rãnrhãj tĩ tóg kaga nỹ nĩ. Krój pẽ tóg nỹ, kỹ tóg: “ti hỹn ter mũ ha,” he mũ. Ti to tóg há tãvi nĩ. ³ Ti tỹ *Jesus* kãme mẽ kỹ tóg ti mỹ vãnh vĩ jẽnêg mũ, *Israel* kófa ag tỹ, ti tỹ ti mỹ rãnrhãj tĩ ến kren han jé. ⁴ Kỹ ag tóg *Jesus* mỹ: “ã mỹ ti venh tĩg ke tũ?” he mũ. “Fóg há vẽ. ⁵ Ếg povo to tóg há tãvi nĩ. Ếg mỹ tóg ỉn han ja nĩ, ếg tỹ krêm Topẽ vĩ tó jé,” he ag tóg mũ.

⁶ Kỹ tóg ag mré tĩ mũ. Ti tỹ ti ỉn to hã tĩ ra *capitão* tóg ti mỹ vãnh vĩ jẽnê mãn mũ gé, ti mré ke ag tỹ. “Ti venh kãrãnh ke tũ ả nêji nĩ, ti tỹ tỹ fóg nĩn kỹ,” he ag tóg. “Ă mỹn hỹn jagy nỹ, ả tỹ fóg ỉn kã ki sãn ken kỹ,” he ag tóg. ⁷ “Hã kỹ ti nêji ả venh kãtĩg ke tũ nĩ gé, hã ra tóg ả mỹ vãnh vĩ jẽnêg mũ. ả vĩ pir ki ả nêji ti tỹ há’ henh mũ,” he ag tóg. ⁸ “Ha vé, tỹ ti nêji pã’i krêm ke nĩ gé, kỹ porisa ag nêji tỹ ti krêm ke nỹtĩ gé. Hã kỹ ti nêji pã’i jykre ki kanhró nĩ. Ti tỹ porisa ủ mỹ: kutĩg, hen kỹ ti nêji tĩ tĩ, ti tỹ ti mỹ: kunĩg, hen kỹ ti nêji kãtĩ tĩ gé. Ti tỹ ti mỹ rãnrhãj tĩ mỹ: tag han ra, hen kỹ tóg han tĩ. Ti vĩ tỹ tóg ag jẻgnẻg tĩ. Hã kỹ tóg ki kanhró nĩ. ả vĩ tỹ ả nêji ti mỹ rãnrhãj tĩ tỹ há’ henh mũ,” he ag tóg mũ, *capitão* mré ke ag.

⁹ Kỹ tóg ti mỹ e tĩ. Kỹ tóg ag mỹ: “*Israel* ủ pijé ti ri ke nĩ’, ti tỹ tỹ fóg hã ra’,” he mũ. “Kĩ kanhró tóg nĩ mỹr, kỹ tóg inh ki rã kỹ jẽ. Ge ve ja tũ sóg nĩ. Há’ he kỹ ti nĩ ha, ti mỹ rãnrhãj tĩ ti,” he tóg.

¹⁰ Kỹ ag tóg vỹnvỹn ke mũ, *capitão* ỉn ra, ti tỹ ỉn jẻgnẻg mũ ag. Ag tỹ tá junjun mũ ra tóg há’ he ja nĩ sir.

Jesus tỹ ỉn ter mũ rĩn mãn

¹¹ Kỹ *Jesus* tóg tĩ mũ gé sir, ẽmã tỹ *Naim* ra. Ti mré mũ tĩ ag tóg mũ mũ gé, fag mré hã. Kỹ vãnh e ag tóg ti nón mũ mũ gé. ¹² Ag tỹ ẽmã jy ró jãn kã tá junjun mũ ra ag tóg tá vẻser va kãmũ nĩ. Ag tỹ vãnh kej tá ti pẻjunh mũ vẻ. Ti mỹnh fi tóg ag mré tĩ nĩ. Fi kósĩn pir vẻ. Ti panh tóg ter ja nĩ. Kỹ ủ tỹ hẻn ri ke ag vỹ fi mré mũ nĩ, fag ke gé.

¹³ Kỹ *Jesus* tóg fi vẻg mũ, kỹ fi tóg ti mỹ jagtar nĩ. Kỹ tóg fi mỹ: “fỹ tũg nĩ,” he mũ. ¹⁴ Kỹ tóg vẻser ti mẻg mũ. Kỹ ủ tỹ ti va mũ ến ag vỹ krỹg’ krỹg’ he mũ. Kỹ tóg vẻser mỹ: “kyrũ’, nĩ ra, he sóg mũ ả mỹ,” he mũ. ¹⁵ Kỹ vẻser ến tóg nĩ mũ sir, ha mẽ. Kỹ tóg vĩ mũ sir. Kỹ tóg ti mỹnh fi mỹ ti fẻg mũ.

¹⁶ Kỹ tóg vãnh kar mỹ e tĩ, kỹ ag tóg Topẽ to vĩ há han mũ sir. “Topẽ vĩ tó tĩ kãfór vỹ ếg ki jun,” he ag tóg mũ. “Topẽ vỹ ếg ve há han, hã kỹ tóg ti jẻnẻ,” he

ag tóg mû. ¹⁷ Ký ti káme tóg vènh kar kri rûm ke mû sir, ga tÿ *Judéia* kar tá, ga kar ên mĩ hã ke gé, ti tÿ ùn ter mû rĩn mãn ja ên ti.

João Batista tÿ Jesus mÿ vènh vĩ jêñê
(Mt 11.2-19)

¹⁸ Ên kã *João Batista* vÿ se ký jê nĩ. Ký ti mré mû tí ag tóg ti mÿ *Jesus* tÿ nén han mû tó kãn mû sir. ¹⁹ Ký tóg ti mÿ e tí. Ký tóg ti to: “Topê tÿ ùn jêñêg mûn hã mÿ vÿ?” he mû. Hã ký tóg ti mré mû tí régre ag jêñêg mû, ag tÿ *Jesus* mÿ: “ã hã mÿ?” he jé. “Êg mÿ ù jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha’, ã pãte?” he sór ag tóg mû.

²⁰ Ký ag tóg ti mÿ: “*João Batista* vÿ êg jêñê, êg tÿ ã ki jêmê jé,” he mû. “Á hã mÿ? he tóg. Êg mÿ ù jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha’, ã pãte? he tóg, *João* ti,” he ag tóg mû.

²¹ Hã ra *Jesus* tóg ùn kagyga ag tÿ há’ he mû, ag tÿ ti mré vĩnh kãmũ ký. Vējagrê kórég pan tóg mû gé. Ùn kyvó ag tÿ tóg há’ he mû gé. ²² Ký tóg ag mÿ: “*João* mÿ ájag tÿ nén vég mû tag tónh mû jêg,” he mû. “Tag han inh tí, ha mē: ùn kyvó ag vÿ isugrĩn êvãnh há nÿtĩ ha. Ùn kãnhgrĩ ag vÿ mû há han mû ha, ù tÿ *lepra* han mû ag vÿ há nÿtĩ. Ùn kutu ag vÿ êmê há nÿtĩ ha. Ùn kãgter mû ag vÿ rĩnrĩr mãn gé. Ùn jagtar e ja ag vÿ Topê ví sér mēg mû ha ke gé, Topê tÿ tÿ êg pã’i nĩnh ke to. ²³ Ký tóg ti tÿ iso jykrén kónãn tũ nĩn ký há tĩnh mû. Ký Topê tóg ti ve há han mû sir. Tag tóm nĩ, *João* mÿ,” he tóg. ²⁴ Ký ag tóg mû mû sir, *João* mÿ tó jé.

Ag mû kar ký *Jesus* tóg ùn e ên ag mÿ *João* kãmén mû. “Êmã tũ ja ra ájag tóg mû ja nĩgtĩ, *João* ve jé,” he tóg. “Kÿ ti jykre hÿn ne ri ke nĩ, ájag mÿ? Kejên kãka tóg goj jagma krã tÿ man man ke tí. *João* jykre mÿ ájag mÿ tag ri ke tũ nĩ? Hÿ, ri ke tũ ti nĩ. ²⁵ Tĩ mÿ ájag mÿ ùn kur sĩnvĩ ag jykre ri ke nĩ? Vó. Ùn kur sĩnvĩ ag vÿ êmã mág tá nÿtĩ, pã’i mág ĩn krēm, ùn jên mág tí ag. Ag pijé êmã tũ ja mĩ mû tí’. ²⁶ Tĩ jykre mÿ ájag mÿ Topê ví tó tí ag jykre ri ke nĩ? Hÿ, ri ke ti nĩ. Topê ví tó tí vè mÿr, hã ra tóg Topê ví tó tí ag kãfór kar nĩ. ²⁷ Topê vÿ *João* jêñê, ti tÿ ijo tĩg jé. Hã ký tóg rán ký nĩ. Topê ví ki, ha mē. “Ha vé, ã jo sóg ù jêñênh mû, ti tÿ vènh kar tÿ há’ he jé, ã tĩg ken jo. Ag jyvèn jé tóg ke mû, ti tÿ ag jykre kuryñh jé,” he tóg, Topê ví tÿ rán ký nĩ ki, *João* to,” he tóg. ²⁸ “*João Batista* tóg êprã ke ag kãfór kar nĩ, Topê ví tón ki. Û tÿ hã ra Topê tÿ tÿ êg pã’i nĩ vég mû tóg ti kãfór nĩ ha,” he tóg.

²⁹ “Jo ù tÿ hèn ri ag tóg *João* ví mē há han ja nĩgtĩ, *governo* mÿ jãnkamy mǎg tí ag mré hã. Hã ký tóg ag kygpe ja nĩgtĩ. ³⁰ Hã ra *Fariseu* ag tóg *João* ví jêmê jãvãnh ja nÿtĩgtĩ, Topê ví to êg kanhrãn tí ag ke gé. Hã ký ag tóg Topê tÿ ag mÿ nén han sór mû ên tÿ ti mÿ nenh ja nĩgtĩ gé. Hã ký *João* tóg ag kygpe ja tũ nĩgtĩ gé,” he tóg.

³¹ “Ûri ke ag vÿ ge nÿtĩ gé, ha mē. ³² Gĩr ri ke ag tóg nÿtĩ. Gĩr ag vÿ jagnê mré kanhinnhir mũgtĩ. Ký ag tóg kejên jũ tí. “Ájag mÿ êg tóg vãkyn tí, hã ra ájag tóg vènh gringrén jãvãnh nÿtĩ. Kar ký êg tóg kygfÿ mû gé sir, hã ra ájag tóg êg mré kygfÿ jãvãnh nÿtĩ gé,” he ag tóg tí, ón ký jagnê to jũ ký. ³³ Gĩr tag ag ri ke ájag tóg nÿtĩ, *João* to, iso ke gé,” he tóg. “*João* vÿ vãkre ja nĩgtĩ, jêg tũ, kron tũ. Ký ájag tóg ti to: “jagrê kórég ti nĩ,” he ja nĩgtĩ, ti vãkre to. ³⁴ Tĩ jãvo sóg vãkreg tũ nĩgtĩ. Jêg sóg tí, kron sóg tí gé. Ký ájag tóg iso: “tĩ há ne jêg tí’. Tĩ há ne kron tí’. Tĩ há ne Topê ví mranh tí ag to há nĩ’,” he tí, êprã ke fi kósin to. ³⁵ Hã ra ù tÿ Topê jykre to há kar ag tóg ti tÿ ki hã tó mû ki kanhró nÿtĩ, komêr hã, fag mré hã,” he tóg, *Jesus* ti. Tĩ tÿ ag mÿ *João Batista* kãmén hã vè.

Jesus tÿ Simão ïn krēm jën

³⁶ Kejën Fariseu ù tóg ti kógfyn mü, ti tÿ ti ïn ra tÿg jé, ti mré jën jé. ³⁷ Ti tÿ ti mré jëg nÿ ra ù fi tóg ti ki jun mü, ùn mén ja e fi. *Garrafa* va fi tóg kätï mü. Ëg gånh tåg jafá tóg ki jë, nén ger há ãn ti. ³⁸ Ký fi tóg ti pën rá há jë ký fy mü sir, fi tÿ Topë ví mranh ja ãn tugrïn. Fi kynhme tÿ fi tóg ti pën kupég mü. Ký fi tóg fi gånh tÿ ti pën kyküg mü gé. Ti pën ki fi tóg nhun ke mü gé. Ký fi tóg ti pën tåg mü sir, *garrafa* ki jë ãn tÿ.

³⁹ Ký *Fariseu* ãn tóg to jykrén mü. “Ti tÿ tÿ Topë ví tó tí nÿ ra tóg fi ki kanhró nÿnh mü vë,” he tóg. “Hã ra tóg ki kagtÿg nÿ ve nÿ. Topë ví mranh fi tóg tÿgtï mÿr. Hã ra tóg fi tÿ ti vóg kamëg tũ nÿ,” he tóg.

⁴⁰ Hã ra *Jesus* tóg ki kanhró nÿ. Ký tóg ti mÿ: “*Simão*’, sÿ ã mré vëmén ke vë,” he mü. Ký tóg ti mÿ: “ha tó,” he mü. ⁴¹ Ký tóg: “kejën *patrão* ù tóg nÿgtï,” he mü. “Ti mÿ rånhräj tí régre ag tóg ti mÿ név nÿtï. Ùn név vÿ tÿ 500 (ke) nÿ, kar ùn név vÿ tÿ 50 (ke) nÿ gé. ⁴² Hã ra ag tÿ ne tÿ kajãm ke tóg tũ tí, ký tóg ag mÿ tÿ tũ’ he mü, ag név tÿ. Ký ti mÿ rånhräj tí tÿ hë nÿ hÿn ti to há káfór nÿ?” he tóg.

⁴³ Ký *Simão* tóg ti mÿ: “ùn név mág ja ãn hÿn ti to há káfór nÿ,” he mü. Ký tóg: “ki há ã tóg tó mü,” he mü. ⁴⁴ Ký tóg ùn tÿtá kórég ãn fi jé vírïn ke ký *Simão* mÿ: “ã mÿ fi vëg mü?” he mü. “Fi kynhme tÿ fi tóg ïnh pën kugpég mü, kar fi tóg fi gånh tÿ ïnh pën kyküg mü gé. Fi jãvo ã tóg ïnh mÿ goj ven tũ nÿ, isÿ ïnh pën kugpe jé. ⁴⁵ ïnh ki nhun ke ja tũ ã tóg nÿ, ã jãvo fi tóg ïnh pën ki nhun ke tÿ hën ri ke han mü. To krónh ke tũ fi nÿ. ⁴⁶ ã pijé ïnh gånh tåg ja nÿ, ã jãvo fi tóg ïnh pën tåg. ⁴⁷ Hÿ, Topë ví mranh tÿ hën ri ke han fi tóg. Hã ra tóg fi mÿ vënh pãte fón kãn mü sir, Topë ti, fi tÿ iso há tãvï nÿn ký, isÿ tÿ fi fe nÿn ký. Ù mÿ tóg kejën vënh pãte fón pir han tí, Topë ti, ù tÿ *patrão* ki név sÿ ãn ri ke mÿ. Ký ãn tóg ti to há sÿ nÿ gé sir, fi tÿ iso há tãvï jãvo,” he tóg. ⁴⁸ Ký tóg fi mÿ: “ã tÿ Topë ví mranh ja ãn tÿ sóg vënh pãte fón mü,” he mü.

⁴⁹ Ký ti mré jëg mü ag tóg jagnë mÿ: “ti mÿ ëg tÿ Topë ví mranh tÿ vënh pãte fón ke mü vÿ?” he mü. “Topë há ne vënh pãte fón há nÿ, há ký tóg ëg mÿ vënh mÿ tí,” he ag tóg. ⁵⁰ Hã ra *Jesus* tóg fi mÿ ke mãn mü. “ã tÿ ïnh ki rá ký sóg ã kren han mü,” he tóg. “Ha jatun mÿ tÿg,” he tóg, ùn tÿtá kórég ja ãn fi mÿ.

8

Ûn tÿtá fag tÿ *Jesus* ki rÿr

¹ Tag pãte *Jesus* vÿ ãmã kar mÿ tÿg kãn mü, ãmã kãsir mÿ há ke gé. Topë ví tóg tí mü. Ag mÿ tóg: “Topë tÿ tÿ ãjag pã’i nÿ sór vë,” he mü. Ký ù tÿ 12 (ke) ag tóg ti mré mü mü. ² Ký ùn tÿtá fag tóg ti mré mü mü gé sir, ti tÿ fag tÿ há’ hen ký. Ù fag tóg kaga ja nÿtÿgtï. Ù fag tóg jagrë kórég ja nÿtÿgtï gé. Hã ra tóg fag tÿ há’ he kãn ja nÿ. Ù fi vÿ tÿ *Maria* fi nÿ, *Madalena* he mü tag fi. *Jesus* vÿ fi jagrë kórég tÿ 7 (ke) pan ja nÿ, ha mē. ³ Kar ù fi vÿ tÿ *Joana* fi nÿ gé. *Cuza* prÿ fi vë, pã’i mág tÿ *Herodes* tũ ki rÿr tí ãn prÿ fi vë. Kar ù fi vÿ tÿ *Suzana* fi nÿ gé. Kar ù fag vÿ ti mré mü mü gé. Fag tũ há tÿ fag tóg ti mÿ vëjën han tí, ti mré mü tí ag mÿ ke gé.

Nén fy kãme

(Mt 13.1-9; Mc 4.1-9)

⁴ Kejën ùn e ag vÿ, vënh mãn mü sir, ãmã tÿ hën ri ke tá kãmü ký. Ký tóg, ag kanhrãn ký ag mÿ: ⁵ “kejën ù tóg, nén ù krãn mü, gãr hën ri ke mÿn. Hã ra ti fy ù tóg ga kri vár mü, ký ag tóg ti sãn mü, ký sēsï vÿ ko mü gé sir. ⁶ Ti fy ù tÿ

tóg, pãró kri krãn mũ. Kĩ tóg, mur mũ vễ, hã ra tóg tóg mũ sir; ga tỹ sĩ nĩn kỹ.
 7 Ti fy ù tỹ tóg, sỏnh kã ki krãn mũ. Kỹ sỏnh tóg, ti mrẻ mur mũ, ti kri tóg rũm
 ke mũ sir. Kỹ tóg ter mũ sir, sỏnh kã ki. 8 Ti fy ù tỹ tóg ga há ki krãn mũ. Kỹ tóg
 mur há han mũ. Kanẻn há han tóg mũ. Kanẻ tỹ 100 (ke) han tóg mũ sir; ga há
 ẻn ki,” he tóg. Kỹ tóg prẻr mũ. “!..Ủ nĩrẻg nỹtĩ tỹ tỹ jẻmẻ jẻ..!” he tóg, prẻr kỹ,
Jesus ti.

Jesus tỹ nẻn fy kãmẻn
 (Mt 13.10-23; Mc 4.10-20)

9 Kỹ ti mrẻ mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “ne to ke nẻ, nẻn fy kãmẻ tag ti?” he mũ. 10 Kỹ
 tóg ag mỹ: “ãjag hã mỹ sỏg, kãmẻn há han ke mũ, Topẻ tỹ tỹ ẻg pã'i nĩ ti,” he
 mũ. “Hã ra sỏg ù ag mỹ: tag ri ke ti nĩ, he tãvĩ han mũ, ù tỹ ỏn kỹ mẻg mũ ag
 mỹ. Kỹ ag tóg mẻg mũ ra ki kagtĩg nỹtĩn mũ. To jykrẻn ke tũ ag nĩ gẻ,” he tóg.

11 “Topẻ vĩ vỹ, nẻn fy ri ke nĩ. 12 Ủ ag tóg, Topẻ vĩ jẻmẻg tĩ. Ag tỹ jẻmẻ kar kỹ
 Japo tóg, ag mỹ tỹ tũ' he tĩ, Topẻ vĩ tỹ. Kỹ ag tóg sir; ti ki ge tũ nĩgtĩ. Krenkren
 ke tũ ag tóg nĩ sir. Kỹ ag tóg ga kri vãr mũ ẻn ri ke nỹtĩ. 13 Kar ù ag tóg tỹ pãró
 kri krãn kỹ nỹtĩ ẻn ri ke nỹtĩ gẻ. Mẻg ag tóg tĩ vẻ. Kỹ ag tóg: he, he tĩ. Ag mỹ
 tóg sẻr tĩ sir. Hã ra ag tóg tỹ, ẻkrẻ jãre tũ ri ke nỹtĩ mỹr, ha mẻ. Mũ sĩ han ag
 tóg mũ, Topẻ mrẻ. Nẻn ù jagy kutẻ kỹ ag tóg, vãhã tovãnh mũ sir. 14 Kỹ ti fy tỹ
 sỏnh kã ki krãn kỹ nỹtĩ vỹ, ge nỹtĩgtĩ gẻ. Topẻ vĩ mẻg ag tóg tĩ gẻ. Hã ra ag tóg,
 ag rãnrhãj hã tỹ vẻnh kutãn tĩ. ỏn kỹ ag tóg riko nỹtĩ sỏr mũ, ag rãnrhãj to. Nẻn
 kar to ag tóg ẻn tĩ, kỹ tag hã ne ag kỏkẻg tĩ'. Hã kỹ ag tóg, Topẻ vĩ mĩ ẻkrẻn mãn
 tũ nĩ sir. Kanẻn há han tũ ag tóg nĩ gẻ sir. 15 Kar ga há ki krãn kỹ nỹtĩ ag vỹ, ge
 nỹtĩgtĩ gẻ. Jẻmẻg ag tóg tĩ. Kỹ ag tóg, ag fe tỹ ti ki rã mũ sir; ag tỹ ti vĩ ki krỏm
 jẻ. Kỹ ag tóg, kanẻn há han mũ sir. Komẻr hã ag tóg, kanẻn há han', han', he
 mũ, ag tỹ nẻn ù jagy vẻg mũ ra,” he tóg.

Nẻj gru kãmẻ
 (Mc 4.21-25)

16 Kỹ tóg: “ẻg tỹ nẻj grug kỹ ẻg pijẻ, kẻj krẻm fẻg tĩ’,” he mũ. “ẻg pijẻ, kỹmỹ
 krẻm fẻg tĩ gẻ'. Ti fẻg jãfã kri ẻg tóg fẻg tĩ. Kỹ vẻnh kar tóg vẻg mũ sir; ag tỹ ẻg ỉn
 kã ra kãgen kỹ. 17 Ge ti nĩ, sỹ ãjag mỹ nẻn tỏ mũ kar ti. Ver ãjag tóg to jykrẻn tũ
 nĩgtĩ. ãjag tỹ vãhã to jykrẻn kãn ke vẻ. Ver ãjag tóg ki kagtĩg nỹtĩ. ãjag tỹ vãhã
 ki kanhrãn kãn ke vẻ,” he tóg. 18 “Hã kỹ jẻmẻ há han nĩ. Ủ tỹ to jykrẻn há han
 kỹ tóg, ù to jykrẻn mãn', ù to jykrẻn mãn', hẻnh ke mũ. Ủ tỹ ỉnh vĩ to jykrẻn há
 han tũ nĩn kỹ tóg ti mỹ tũ' he kãn ke mũ, ti tỹ nẻn ù to jykrẻn mũ kar ẻn mrẻ
 hã,” he tóg.

Jesus mrẻ ke pẻ fag
 (Mt 12.46-50; Mc 3.31-35)

19 Kejẻn *Jesus* mỹnh fi vỹ ti venh kãtĩ mũ, ti jãvy ag mrẻ. Hã ra fag tóg ti ki
 junjun tũ nĩ, ti pẻnĩn fỏr tãvĩ tĩn kỹ. 20 Kỹ ù tóg ti mỹ: “ã mỹnh fi vỹ re tá jẻ, ã
 jãvy ag mrẻ,” he mũ. 21 Hã ra *Jesus* tóg ti mỹ: “mẻ!,” he mũ. “Hã ra ù tỹ Topẻ vĩ
 jẻmẻg mũ fag vỹ tỹ ỉnh mỹnh pẻ fi ri ke nỹtĩ, ỉnh jãvy pẻ ri ke ke gẻ, ù tỹ Topẻ
 vĩ ki krỏm mũ ag,” he tóg.

Jesus tỹ kỏho tỹ tũ' he
 (Mt 8.23-27; Mc 4.35-41)

22 Kejẻn tóg *canoa* kã ra rã mũ, ti mrẻ mũ tĩ ag mrẻ. Kỹ tóg ag mỹ: “mũ nỹ,
 goj nig mág kãfã ù ra,” he mũ. 23 Ag mũn kỹ *Jesus* tóg nửr mũ sir. Hã ra vãhã
 kỏho jũ tóg kraug he mũ sir. Kỹ goj tóg *canoa* kã ki krẻm ke mũ. Ti fãn sỏr tóg

mũ sir. Kÿ tóg ag mÿ ag kãgter ha mẽ tí. ²⁴ Kÿ ag tóg ti rĩn mũ sir. “*Senhor', Senhor'*, ãg mÿ tóg ãg kãgter ha mẽ tí,” he ag tóg. Kÿ tóg rĩr mũ sir. Kÿ tóg kóho mÿ vĩ mũ, goj mÿ ke gé. Kÿ tóg krÿg' he mũ sir, kóho ti. Katy' he tóg mũ sir. ²⁵ Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag tÿ ne jé inh ki ge há han tũ nĩ nẽ?” he mũ. Kÿ tóg ag mÿ e tí. Kanẽ jur ag tóg mũ, kÿ ag tóg jagnẽ mÿ: “ti jykre tóg ãg mÿ e tí,” he mũ. “Kóho mÿ tóg vĩ mũ, kÿ tóg ki ke mũ, goj ti ke gé,” he ag tóg.

Jesus tÿ ùn jagrẽ kórég tÿ há' he

(Mt 8.28-34; Mc 5.1-20)

²⁶ Kÿ ag tóg *Gerasa* ag jamã tá junjun mũ sir. Goj nig mág kafã ù tá tóg nĩ, ga tÿ *Galiléia* to há. ²⁷ Kÿ tóg *canoa* kã ki kãkutẽ mũ. Há ra ùn jagrẽ kórég tÿ hẽn ri ke tóg ti kato tẽ mũ. Si há tóg tí ha, ti jagrẽ e nĩ ti. Kÿ tóg kur tũ nĩ. Kator tóg nĩ. Ðn tũ ti nĩ gé. Vẽnh kej tá tóg jẽgtĩ, pãró tÿ vẽnh kej tá. ²⁸ Ën tóg ti kato tẽ kÿ ti krẽm mũg ke mũ. Prẽr kÿ tóg: “!..ã isÿ hẽ ri kenh mũ, *Jesus'..!*” he mũ. “!..Kynhmÿ Topẽ kósin'..!” he tóg. “!..Ã mÿ sóg to vĩnh mũ, ã tÿ inh vóg kónãn tũ nĩ jé..!” he tóg. ²⁹ Há ra *Jesus* tóg Nén-Kórég ag mÿ: “ti ki pa jẽg,” he ja nĩ, há kÿ tóg prẽr mũ. Ti kãgmĩ tÿ hẽn ri ke han ja ag tóg nĩgtĩ, Nén-Kórég ag. Kÿ ti mrẽ ke ag tóg *corrente* tÿ ti se ja nĩgtĩ gé, ti mrĩnh kÿ, ti nĩgé, ti pẽn ke gé. Há ra tóg ti se ja kykym kãn ja nĩgtĩ. Kÿ Nén-Kórég ag tóg ãmã tũ ja ra ti pẽre mũ ja nĩgtĩ.

³⁰ Kÿ *Jesus* tóg ti mÿ: “ã jiji hẽ ri ke tí?” he mũ. Kÿ tóg: “*Mil,*” he mũ, Nén-Kórég tÿ hẽn ri ke ag tÿ tÿ ti jagrẽ nÿtĩn kÿ.

³¹ Kÿ ag tóg *Jesus* mÿ to vĩ mũ, ti tÿ nũgme ra ag jẽgnẽg tũ nĩ jé, *inferno* ra.

³² Há ra porko e ag tóg tá jẽg nÿtĩ nĩ, pãnónh tá. Kÿ Nén-Kórég ag tóg *Jesus* mÿ to vĩ e han mũ, ti tÿ ag mÿ: “ha porko ki gejẽg, ge kÿ,” he jé. Kÿ tóg ag mÿ ke mũ. ³³ Kÿ ag tóg ti ki kãpa mũ sir. Porko ag ki ag tóg ge mũ sir. Kÿ porko ag tóg rán ki re mũ. Goj ki ag tóg vár mũ sir. Nãgnãr kÿ ag tóg tũ' he kãn mũ sir.

³⁴ Kÿ ù tÿ porko ki rĩr tí ag tóg pêtẽ mũ, ãmã ra. Tá ag tóg kãmén mũ, ãmã kãsir mĩ há ke gé. ³⁵ Kÿ tá ke ag tóg ra mũ kãn mũ, nẽn ãn ve jé. Ag tÿ *Jesus* tá junjun kÿ ag tóg ti vég mũ sir, ùn jagrẽ kórég ja ãn ti. Nĩ tóg mũ ha, *Jesus* rã há. Kur tóg nĩ ha, krĩ há tóg nĩ ha. Kÿ ag fe tóg jũrũn ke mũ sir. ³⁶ Û tÿ *Jesus* tÿ ti tÿ há' he mũ vég mũ ãn ag tóg kãmén kãn mũ sir. ³⁷ *Gerasa* tá ke kar ag tóg kanẽ jur nÿtĩ. Há kÿ ag tóg ti mÿ: “ã tũg kÿ tóg ãg mÿ há tĩnh mũ,” he mũ. Kÿ tóg *canoa* kã ra rá kÿ tí mũ, ti mrẽ mũ tí ag mrẽ. ³⁸ Kÿ ùn jagrẽ kórég ja tóg ti mÿ to vĩ e han mũ, “nhÿ ã mrẽ tũg mũ,” hen kÿ. Há ra *Jesus* tóg ti pẽre tũg jãvãnh nĩ. ³⁹ “Ã jamã ra vÿn ké,” he tóg ti mÿ. “Tá ag mÿ kãmén nĩ, Topẽ tÿ ã tÿ há' he tag ti,” he tóg. Kÿ tóg ãmã kar mĩ tí mũ. Ag mÿ tóg kãmén kãn mũ sir.

Jesus tÿ Jairo kósin fi rĩn mãn

(Mt 9.18-26; Mc 5.21-43)

⁴⁰ Kÿ *Jesus* tóg vÿn ke mũ, nig kafã ù ra. Kÿ tóg vẽnh e ãn mÿ sér tí. Ti jãvãnh ja ag tóg nĩ. ⁴¹ Kÿ vãhã ù tóg ti ki jun mũ. *Israel* ag vẽnh kanhrãn jafã to pã'i vẽ, ti jijin há vÿ: *Jairo*, he mũ. Ën tóg ti mÿ to vĩ mũ, ti tÿ ti ãn ra tũg jé. ⁴² Ti kósin pir fi vÿ kaga jagy nÿ, kÿ fi kaga ãn vÿ fi tén sór mũ. Kri prÿg tÿ 12 (ke) fi nĩ. Kÿ tóg ti mrẽ tí mũ.

Ti tũg kÿ ùn e ag tóg ti nón mũ mũ. ⁴³ Kÿ ag kã ù fi tóg ag pêtẽm mũ. Kyvénh krÿg ja tũ han kÿ fi tóg nĩ, prÿg tÿ 12 (ke) ki. Há ra *médico* ag tóg fi kaga tÿ hẽ ri ke ja tũ nĩ. ⁴⁴ Ën fi tóg ti nón ti kur tóv mẽg mũ. Kÿ vèsÿmér fi kyvénh tóg tũ' he mũ. ⁴⁵ Kÿ *Jesus* tóg: “ũ nÿ inh kur mẽ?” he mũ. Há ra vẽnh kar tóg: “ha',”

he mŭ. Kŷ *Pedro* tóg: “ã kur mẽ kãn ãg tóg, hã ra ã tóg: “ũ nŷ inh kur mẽ?” he mŭ,” he mŭ. ⁴⁶ Hã ra tóg: “vó, ù tóg inh kur mẽ,” he mŭ. “Inh kuprĩg vŷ inh mŷ tóg, hã kŷ sóg ki kanhrãn mŭ,” he tóg. ⁴⁷ Kŷ ùn tŷtã ãn fi tóg: “Ti hŷn inh vé,” he mŭ. Hã kŷ fi tóg jŷrũn ke mŭ. Ti krẽm fi tóg grĩnh ke mŭ. Vẽnh kar rĩnve fi tóg ti mŷ tóg kãn mŭ. “Isŷ ã kur mẽ kŷ sóg vėsŷmér há' hé,” he fi tóg. ⁴⁸ Kŷ tóg fi mŷ vŷ há han kŷ: “inh kósin', ã tŷ inh kŷ rã kŷ ã tóg há' hé. Ha tŷg, jatun mŷ,” he mŭ.

⁴⁹ Ti tŷ ver fi mré vēmén jê ra ù tóg jun mŭ, pã'i tŷ *Jairo* ãn ãn tá. “Ã kósin fi vŷ hur tŷg. Hã kŷ ti kutãn mãn tŷg nŷ,” he tóg.

⁵⁰ Hã ra tóg mēg mŭ, kŷ tóg ti mŷ: “ã fe vóg tŷg nŷ,” he mŭ. “Inh vŷ hã kri fim nŷ, kŷ ã kósin fi tóg há' henh mŭ,” he tóg. ⁵¹ Kŷ ag tóg mŭ kŷ *Jairo* ãn tá junjun mŭ sir. Kŷ tóg: “*Pedro* hã vŷ inh mré rãnnh mŭ, *João* ke gé, *João* kãke tŷ *Tiago* ke gé, gŷr fi panh ke gé, fi mŷnh fi ke gé,” he mŭ. ⁵² Hã ra ùn e fag vŷ tá nŷtĩ gé. Kŷgŷfŷ fag tóg mŭ. Kŷ *Jesus* tóg fag mŷ: “kŷgŷfŷ tŷg ra,” he mŭ. “Fi pijé ter mŭ'. Fi nŷr vê,” he tóg. ⁵³ Hã ra fag tóg ti to é he mŭ. Fi ter ki kanhró fag tóg nŷtĩ, hã kŷ fag tóg ti nyg mŭ. Hã ra tóg fag mŷ: “re ra pajêg,” he mŭ.

⁵⁴ Fag pa kar kŷ *Jesus* tóg fi nŷgé kãgmĩg mŭ. Kŷ tóg prẽr mŭ sir. “!..Nŷ ra, já..!” he tóg, jamã há ra. ⁵⁵ Kŷ fi kuprĩg tóg fi to vŷn ke mŭ. Nŷ fi tóg mŭ sir, mŷr, ha mẽ, ùn ter mŭ ãn fi. Kŷ *Jesus* tóg fag mŷ: “ha fi mŷ vėjên ven,” he mŭ. ⁵⁶ Kŷ tóg fi han mŷ fag mŷ e tãvŷ tĩ sir. Hã ra tóg fag mŷ: “ker ù mŷ fi rĩr mãn tag tóg hê',” he mŭ.

9

Jesus tŷ ti mré mŭ tĩ ag jêgnê (Mt 10.5-15; Mc 6.7-13)

¹ Kŷ tóg ù tŷ 12 (ke) ãn ag jé prẽr mŭ. Ag vẽnnh mãn kŷ tóg ag tar han mŭ sir, ag tŷ vėjagrê kórég pan jé, ag tŷ ùn kagyga ag tŷ há' he jé gé. ² Kŷ tóg ag jêgnêg mŭ sir, ag tŷ vẽnnh kar mŷ Topê tŷ tŷ ãg pã'i nŷ ãn kãmén jé, ag tŷ ùn kagyga ag tŷ há' he jé gé. ³ Hã kŷ tóg ag mŷ: “ãjag mŷn kŷ nén ù ma mŭ tŷg nŷ. Vãtò va mŭ tŷg nŷ, sako ke gé, ãmĩ ke gé, jãnkamy ke gé. Kur rėgre rĩnh tŷg nŷ gé,” he mŭ. ⁴ “ãjag tŷ ãn ra ge mŭ hã ki nŷgnŷr' hem nŷ, hã ki ãjag tŷ kurã ki kãpanh ke tá krŷg nŷ,” he tóg. ⁵ “Ag tŷ ãjag mŷ: “kãge jêg ra,” he jãvãnh nŷtĩn kŷ tá kãpam nŷ. Tá kãpa kŷ ãjag pẽn hã kykũkũnh nŷ, ag tŷ to ki kanhró nŷtĩ jé sir, Topê tŷ ag tovãnh ken ki,” he tóg.

⁶ Kŷ ag tóg mŭ mŭ sir. ãmã kar mŷ ag tóg mŭ mŭ. Topê kãmén ag tóg mŭ mŭ sir. ùn kagyga ag tŷ há' he ag tóg mŭ gé sir, fag ke gé.

Jesus kãme tŷ pã'i tŷ Herodes mŷ e (Mt 14.1-12; Mc 6.14-29)

⁷ Kŷ pã'i mág tŷ *Herodes* vŷ ti tŷ nén han mŭ mēg mŭ sir. Kŷ tóg ti mŷ e tĩ. Ti tŷ to jŷkrẽn tũ tóg tĩ. Hã ra ù ag tóg ti to: “*João Batista* vê,” he tĩ. “*João* hŷn ti ter kar kŷ rĩr mãn,” he ag tóg tĩ. ⁸ Jo ù ag tóg ti to: “*Elias* vê, vãsŷ Topê vŷ tóg tĩ ãn hŷn vẽnnh ven mãn,” he tĩ gé. Kŷ ù ag tóg ti to: “vãsŷ Topê vŷ tóg tĩ ù hŷn rĩr mãn,” he tĩ gé. ⁹ Hã mēg tóg, *Herodes* ti, kŷ tóg: “*João* mŷ vó?” he mŭ. “Hã ra sóg *João* krĩ kym. Kŷ ù nê, hŷn'? Nén han vãnh tŷ hẽn ri ke hynhan tóg huri,” he tóg. Kŷ tóg kejên ti ve sór mŭ, hã ra *Jesus* vŷ ti vẽnnh tĩ tũ nŷ.

Jesus tŷ ù tŷ 5 mŷl (ke) ag jên (Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Jo 6.1-14)

¹⁰ Kejĕn *Jesus* tÿ ùn vin mŭ ag vÿ ti to vÿnvÿn ke mŭ, ti tÿ ag jĕgnĕ ja ĕn tá. Ti mÿ ag tóg kâmén mŭ sir. Kÿ tóg ag mré vĕnh péju kÿ tĭ mŭ, ĕmã tÿ *Betsaida* ra, vyr mÿ ag mré vĕmén jé. ¹¹ Hã ra ùn e ĕn ag tóg mĕg mŭ, kÿ ag tóg ti nón mŭ mŭ. Ag tÿ ti pĕtĕm kÿ tóg ag mÿ vĭ há han mŭ. Ag mÿ tóg Topĕ tÿ tÿ ĕg pã'i nĭnh ke kâmén mŭ. Kÿ tóg ag kã mĭ ùn kagyga tÿ há' he mŭ gé, fag mré hã.

¹² Ti tÿ ag mÿ tó jĕ ki tóg rãké nÿ sir, kÿ ù tÿ 12 (ke) ag tóg ti mÿ: “ã tÿ ag jĕgnĕnh há tóg tĭ, ag tÿ ĕmã kar mĭ vĕjĕn kŭmpra he jé, tá nŭgnŭr jé ke gé. Tag ki tóg ĕmã tŭ nĭ,” he mŭ. ¹³ Hã ra tóg: “ha inhã ag jĕn,” he mŭ. Kÿ ag tóg: “hã ra ĕmĭ tÿ 5 (ke) hã vÿ ki nÿtĭ, pirã régre mré ke gé. Ēg mÿ ag mÿ kŭmpra henh mŭnh mŭ vó, vĕjĕn ti?” he ag tóg, *Jesus* mÿ. ¹⁴ Û tÿ 5 mil (ke) ag vĕ mÿr, ag tãvĭ, fag mré tó tŭ ra. Hã ra fag tóg tá e nÿtĭ gé, gĭr mré ke gé.

Kÿ *Jesus* tóg ag mÿ: “ag mÿ tugtó, ag nĭgnĭ jé,” he mŭ. “Û tÿ 50 (ke) ag tÿ vyr mÿ vĕnh mân kÿ nĭ nĭ he jé,” he tóg. ¹⁵ Kÿ vĕnh kar tóg nĭgnĭ mŭ sir. ¹⁶ Kÿ tóg ĕmĭ tÿ 5 (ke) ĕn gég mŭ, pirã régre ĕn mré. Kÿ tóg, kanhã ki ĕvãnh kÿ Topĕ mré vĭ mŭ sir. Kÿ tóg ĕmĭ vĕnh kãpópã mŭ sir. Kÿ tóg ti mré mŭ tĭ ag mÿ vin mŭ, ag tÿ ùn e ĕn ag mÿ kãnhkrĕn jé, pirã ĕn mré hã. ¹⁷ Kÿ vĕnh kar tóg ko kãn kÿ funfór mŭ sir. Kÿ ti mré mŭ tĭ ag tóg ti ke ĕn gég mŭ. Kĕj tÿ 12 (ke) fãn tóg.

Pedro tÿ Jesus tó
(Mt 16.13-19; Mc 8.27-29)

¹⁸ Kejĕn *Jesus* tóg Topĕ mré vĭ mŭ, ti pin kÿ. Hã ra ti mré mŭ tĭ ag tóg ti mré nÿtĭ nĭ. Kÿ tóg ag mÿ: “ag iso hĕ ri ke tĭ?” he mŭ. ¹⁹ Kÿ ag tóg ti mÿ: “ù ag vÿ: *João Batista* vĕ, he tĭ, jãvo ù ag vÿ: *Elias* vĕ, he tĭ gé, jãvo ù ag vÿ: vãšÿ Topĕ vĭ tó tĭ ù vÿ rĭr mân, he tĭ gé, ã to,” he mŭ. ²⁰ Kÿ tóg ag mÿ: “ag jãvo ãjag hĕ ri ke tĭ, iso?” he mŭ. Kÿ *Pedro* vÿ ti mÿ: “tÿ ã *Cristo* nĭ, Topĕ tÿ ĕg mÿ ùn jĕnĕg mŭ ĕn vÿ tÿ ã nĭ,” he mŭ. ²¹ Kÿ tóg ti mÿ vĭ tar han mŭ, ag tÿ ù mÿ tó tŭ nĭ jé ver, ti tÿ tÿ *Cristo* nĭ ĕn.

Jesus tÿ ti jagtar ke tó vĕn
(Mt 16.20-28; Mc 8.30-9.1)

²² Kÿ tóg ag mÿ: “tÿ sóg, ĕprã ke fi kósĭn ĕn nĭ,” he mŭ. “Ijagtar jagy han ke vĕ. Kófa ag tÿ iso: kórég tĭ nĭ, henh ke vĕ, Topĕ tŭ to pã'i ag ke gé, Topĕ vĭ to ĕg kanhrãn tĭ ag ke gé. Ag tÿ isĕn ke vĕ. Kurã tãgtŭ tŭg kÿ sóg rĭr mân mŭ hã ra,” he tóg.

²³ Kÿ tóg vĕnh kar mÿ: “ãjag tÿ inh mré kãmŭ kÿ tóg há tĭnh mŭ,” he mŭ. “Kÿ ãjag jykre tovãnh nĭ, ãjag tÿ isŭ tãvĭ han jé. Ha vé, ag tÿ inh krunh tÿ inh kri fi kÿ sóg tŭg ke mŭ, ag tÿ to isa kÿ isĕn jé, ha vem nĭ. Vĕnh nenh ke tŭ sóg nĭ. Isÿ tag han ri ke han nĭ, kurã kar ki,” he tóg. ²⁴ “ãjag tÿ ãjag jykre hã han kÿ ãjag tóg nŭgme ki vãr ke mŭ. Jãvo ãjag tÿ isugrĭn ãjag jykre tovãnh kÿ ãjag tóg krenkren ke mŭ, ãjag kãgter ke mŭ hã ra. ²⁵ ãjag tÿ ga kri mŭn kÿ ãjag tóg nĕn kar gÿjÿ he sór mŭ. Kÿ ãjag kuprĭg vÿ vãfor ke mŭ. Kÿ tóg kórég nÿ sir, ãjag riko tãvĭ nÿtĭ ra. Gÿj há venh ke tŭ ãjag tóg nĭ, gen kÿ. ²⁶ Iso mÿ'ãg tŭg nĭ, inh vĭ to. ãjag tÿ ùri iso mÿ'ãg kÿ sóg ãjag to mÿ'ãg ke mŭ gé, inh kãtĭg mân kÿ. Tÿ sóg ĕprã ke fi kósĭn nĭ. Sĭnvĭ ti nĭnh mŭ, inh kãtĭg mân kÿ, inh jóg tÿ inh jĕnĕn kÿ. Kÿ ti tÿ jĕgnĕ jãfã ag vÿ inh mré kãmŭnh mŭ gé, Topĕ tŭ ag,” he tóg. ²⁷ “Ki hã sóg tó mŭ, ha mĕ. ãjag kã mĭ ù ag vÿ Topĕ tÿ tÿ ĕg pã'i nĭ venh ke mŭ, ag kãgter ke to hã, tag ki ĕg mré nÿtĭ ù ag,” he tóg.

Jesus tÿ vĕnh ve ù han
(Mt 17.1-13; Mc 9.2-8)

28 Ti tỳ tag tó kar kýt kurā tỳ 8 (ke) vỹ tũg mũ. Kýt tóg kejĕn ag mỹ: “mũ nỹ, vỹrmỹ,” he mũ. *Pedro* mỹ tóg ke mũ, *João* mỹ ke gé, *Tiago* mỹ ke gé. Ag hã mré tóg tĩ mũ, pãnónh ra, Topĕ mré vĕmĕn jé. 29 Tá jun kýt tóg Topĕ mré vỹ mũ sir. Kýt tóg vãhã vĕnh ve ũ han mũ. Vĕnh ve kupri han tóg mũ. Tĩ kur tóg kóprĕj nĩ, kókov tóg nĩ. 30 Kýt ũn rége ag tóg vãhã tá vĕnh ven mũ sir. Kýt ag tóg *Jesus* mré vĕmĕn mũ sir. *Moisés* vĕ, *Elias* mré. 31 Ag ve vỹ ti ve ri ke nĩ gé. *Jesus* mré ag tóg vĕmĕn mũ, ti tỹ *Jerusalĕm* tá ter ke tũ.

32 *Pedro* ag mỹ tóg nũgnũr há tãvĩ tĩ, ge ra ag tóg ve kãn mũ. 33 Kýt ũ tỹ ti mré vĕmĕn nỹtĩ ĕn ag tóg mũ sór mũ sir. Kýt *Pedro* tóg *Jesus* mỹ: “*Senhor*,” he mũ. “Tag ki tóg há nĩ,” he tóg. “Ēg tỹ tag ki pãjó tãgtũ han kỹn hỹn há nĩnh mũ, ã mỹ, *Moisés* mỹ, *Elias* mỹ ke gé,” he tóg. Hã ra tóg krĩ tũ nĩ, hã kýt tóg pãjó tó mũ.

34 Ti tỹ ver ti mỹ vĕmĕn jĕ ki kanhkã góg tóg ag kri rũm ke mũ sir. Kýt ag tóg kamĕg mũ. 35 Kýt vĕnh vỹ tóg mĕ há' e mũ, kanhkã góg ĕn kã tá. “Inh kósin hã vĕ. Inh fe pĕ vĕgtĩ. Ti vỹ jĕmĕ ra,” he tóg, vĕnh vỹ ĕn ti, Topĕ ti.

36 Kýt vãhã *Jesus* tóg ti pir mỹ tá jĕ nĩ sir. Ti mré vĕmĕn nỹtĩ ĕn ag ve mãn tũ ag tóg nĩ sir. Kýt ag tóg mũ mũ. Hã ra ag tóg ũ mỹ tó tũ nĩ ver, ag tỹ nĕn ve ja ĕn ti.

Jesus tỹ kyrũ jagrĕ kórĕg kutĕm

(Mt 17.14-21; Mc 9.14-29)

37 Tỹ vaj kýt ag tóg pãnónh ĕn tá kãre mũ. Kýt ag tóg ũ tỹ hĕn ri ke ag vigvég mũ sir. *Jesus* kato ag tóg kãmũ mũ. 38 Kýt vãhã ũ tóg ag kã mĩ prĕr mũ, ha mĕ. “!..*Senhor*..!” he tóg. “!..Inh kósin ve ra..! Inh kósin pir vĕ. 39 Jagrĕ kórĕg ti nĩ. Kýt tóg kejĕn ti kã vỹryn ke tĩ. Vãhã tóg prĕr tĩ. Ti ter tĩ han tóg tĩ sir, kýt tóg jãrãn tĩ. Jãrãn kýt tóg jũrũn' jũrũn' ke tĩ gé, kýt tóg kejĕn ti tovãnh mũ sir, komĕr hã, ti rỹj kar kýt. 40 Á mré mũ tĩ ag mỹ sóg tó vĕ, ag tỹ ti jagrĕ kórĕg kutĕm jé, hã ra ag tóg ti tỹ hĕ ri ke tũ nĩ,” he tóg.

41 Kýt tóg ti mỹ: “ã ne tóg inh ki rã há han tũ nĩ,” he mũ. “Topĕ tóg ã mỹ krój nĩ ve nĩ, ãjag kar mỹ. Inh mỹ tóg e tĩ. Sỹ ãjag to krónh kenh ha mĕ tóg tĩ. Inh mỹ ti pĕre kãtũg,” he tóg. 42 Ti jun kýt ti jagrĕ tóg ti kã vỹryn ke mãn mũ. Kýt tóg kutĕ mũ sir. Kýt tóg ti jagrĕ mỹ vỹ jũ han mũ, ti tỹ ti ki kãkutĕ jé. Hã ki tóg kyrũ ĕn tỹ há' he mũ sir. Kýt tóg ti panh mỹ: “té,” he mũ sir.

43 Kýt tóg vĕnh kar mỹ e tãvĩ tĩ. “Topĕ ne tóg tỹ ũn mág pĕ nĩ', ti jykre tóg há tãvĩ nĩ,” he ag tóg mũ sir.

Jesus tỹ ti jagtar ke tó mãn

(Mt 17.22-23; Mc 9.30-32)

Kýt tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ: 44 “ha mĕ há han,” he mũ. “Ēprã ke fi kósin ĕn vỹ jagtar nĩnh ke mũ. Inh hã vĕ,” he tóg. “Ēprã ke ag vỹ ag tỹ inh ki nĕn han sór mũ ĕn han ke mũ,” he tóg. 45 Hã ra tóg ag tỹ ti tỹ ti ter ke kãmĕn mũ tag to jykrĕn tũ tĩ. Ag tỹ to jykrĕn mũ ra ag tóg ki kãgtũg nỹtĩ. Kýt ag tóg ti ki jĕmĕ sór tũ nĩ, ag tỹ ti kamĕg kýt, hã kýt ag tóg ti mỹ: “ã tỹ ne tó nĕ?” he tũ nĩ.

Ũn mág

(Mt 18.1-5; Mc 9.33-37)

46 Kejĕn *Jesus* mré mũ ag vỹ jagnĕ mỹ vỹ jũ han mũ. “Ēg kã ũ tỹ hĕ nỹ tỹ ũn mág nĩ?” he ag tóg jagnĕ mỹ. 47 Hã ra *Jesus* tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ nĕn to jykrĕn mũn ki. Kýt tóg gĩr jé prĕr mũ, ti tỹ ti mré jĕ jé. 48 Kýt tóg ag mỹ: “gĩr tỹ ge to há nỹtĩn nĩ, isugrĩn,” he mũ. “Ájag tỹ isugrĩn ti to há nỹtĩn kýt ãjag tóg iso

há nýtí gé sir. Ājag tȳ iso há nýtĭn kȳ ājag tóg ũ tȳ inh jēnēg mū to há nýtí gé sir. Kȳ ājag kā ũn sĭ ēn vȳ tȳ ājag kāfór kar nĭnh mū, ha mē,” he tóg.

Ū tȳ ēg kato tē tū ag

(Mc 9.38-40)

⁴⁹ Kȳ *João* tóg ti mȳ: “*Senhor*,” he mū. “Ū ve ēg tóg. Vējagrē kórég pan ti tĭ, ā jiji tó kȳ. Hā ra tóg tȳ ēg mré ke tū nĭ, hā kȳ ēg tóg ti mȳ: “vējagrē kórég pan sór tūg nĭ,” hé,” he tóg. ⁵⁰ Kȳ tóg ti mȳ: “ũ mȳ: vējagrē kórég pan tūg nĭ, he tūg nĭ,” he mū. “Ū tȳ ēg kato tē tū nĭn kȳ tóg tȳ ēg mré ke nĭ sir,” he tóg.

Samaria tá ke ag tȳ Jesus mȳ: “kārā ra,” he sór tū

⁵¹ Kejēn ti tȳ kanhkā ra tĭg ke kurā tóg kakó tĭ sir. Kȳ tóg to jykren kȳ *Jerusalém* ra tĭg sór mū, ag tȳ tá ti tén jé. Kȳ tóg vėnh jo ũ ag jėgnėg mū, ag tȳ ěmā kāsir tá ti jun ke tó jé. ⁵² Kȳ ag tóg ěmā sĭ ũ ki junjun mū. *Samaria* tá ke ag jamā ũ vē. Tá ag tóg ti nūr ke ve sór mū. ⁵³ Hā ra tá ke ag tóg ag mȳ: “ājag tȳ hē ra mū nē?” he mū. Kȳ ag tóg: “*Jerusalém* ra,” he mū. Kȳ tóg ag mȳ kórég nĭ, hā kȳ ag tóg ag mȳ ag nūgnūr ke ven sór tū nĭ. ⁵⁴ Kȳ *Tiago* tóg jū mū, *João* ke gé. Kȳ ag tóg ti mȳ: “ēg tȳ Topē mȳ: “kanhkā tá pĭ tȳ ag pūn nĭ,” henh há tóg tĭ, *Elias* tȳ nėn han ja ri ke,” he mū. ⁵⁵ Hā ra tóg ag jé vĭrĭn ke kȳ ag mȳ: “ke tūg ra,” he mū. “Topē jykre pijé’. Inh pijé ag tūg sór mū’. Isȳ ag krenkren han sór vē jāvo,” he tóg. ⁵⁶ Kȳ ag tóg ěmā ũ ra mū mū, tá nūgnūr jé sir.

Ēg tȳ Jesus mré mūnh ke

(Mt 8.18-22)

⁵⁷ Ag mūn kȳ ũ tóg ti mȳ: “sȳ ā mré tĭg há tóg tĭ,” he mū. “Ā tȳ hėn kā tá tĭg jamĭ sóg ā mré tĭg ke mū,” he tóg. ⁵⁸ Kȳ tóg ti mȳ: “hā ra tóg jagy tĭ,” he mū. “Ďn tū sóg nĭ. Mĭg vȳ kré nȳgtĭ, jėsĭ vȳ jagfe nȳgtĭ gé. Ag jāvo isȳ hē tá nūr ke tóg tū tĭ. Tȳ sóg ěprā ke fi kósĭn nĭ,” he tóg,

⁵⁹ Kȳ *Jesus* tóg kejēn ũ mȳ: “mū nȳ, inh mré,” he mū. Hā ra tóg ti mȳ: “inh hȳn ver tĭg mū ha, sȳ inh panh ter kȳ ga ki ti fón jé ver,” he mū. ⁶⁰ Hā ra *Jesus* tóg ti mȳ: “vó, inh ki ge tū ag vȳ ā panh kej han mūnh mū. Hā kȳ tóg ā tȳ inh mré tĭg há tĭ, ā tȳ Topē tȳ tȳ ēg pā’i nĭnh ke ěn kāmén jé,” he mū.

⁶¹ Kȳ ũ tóg ti mȳ: “sȳ ā mré tĭg há tóg tĭ. Hā ra sóg inh jamā ra tĭg sór mū ver, sȳ inh mré ke fag mȳ isĭg ke tó jé,” he mū. ⁶² Kȳ tóg ti mȳ: “vó,” he mū gé. “Ēg tȳ *arado* tȳ ga kūm kȳ ēg pijé vēsȳjām ěvānh tĭ’. Ge ti nĭ, ā tȳ inh mré tĭg sór kȳ. Inh mré ā tóg tĭg mū. Ā tȳ ā jykre han sór kȳ ā tóg Topē tȳ tȳ ēg pā’i nĭ tá krȳg ke tū nĭ,” he tóg.

10

Ū tȳ 70 (ke) ag tȳ Jesus vĭ kāmén mū

¹ Kȳ *Jesus* tóg ũ tȳ 70 (ke) ag vĭn mū gé sir, ag tȳ ti jo mū jé. Ūn régre tĭn', ũn régre tĭn' he tóg. Ag mȳ tóg: “ěmā kar mĭ Topē vĭ kāmén mūjėg,” he mū. Ag nón tóg ra tĭg sór mū gé. ² Kȳ tóg ag mȳ: “ũ tȳ mē ja tū ag tóg inh mȳ ěkré ri ke nȳtĭ,” he mū. “Kejēn ēg jakré tóg éhé nȳgtĭ, hā ra ag pipir nȳtĭ, ũ tȳ krenh ke mū ag. Ge ti nĭgtĭ, inh vĭ ti. Ūn e ag tóg inh ki ge sór mū nĭ, hā ra ũ tȳ ag mȳ tónh ke tóg tū tĭ. Hā kȳ Topē mré vĭm nĭ, ti tȳ ũ tȳ ag mȳ tónh ke mū ag jėgnėg jé,” he tóg.

³ “Ha mūjėg. Ha vé, mé krē vȳ vėnh jy nĭgān ki kagtĭg nȳtĭ, mĭg tȳ ag mān sór kȳ. Mé krē ěn ri ke ājag nȳtĭ. Ge ra sóg ājag jėgnėg mū. Kȳ Topē vȳ ājag jy nĭgān mū,” he tóg. ⁴ “Kȳ ājag mūn kȳ sako ma mū tūg nĭ, jānkamy tū ke gé. Pėn

né vènh kafã gé mũ tũg nĩ gé. Kĩ ãjag tỹ ù ven kĩ ti mỹ: “ã mỹ há?” he tũg nĩ gé. Jatun mỹ mũm nĩ.

⁵ Kejẽn ãjag tóg êmã ù tá junjun ke mũ. Kĩ ãjag tỹ tá Ìn ù ra ge kĩ Ìn ên krẽm ke fag mỹ: “Topẽ jé ãjag ki rĩr, kĩ ãjag jé krĩ kuprã nỹtĩ,” hem nĩ,” he tóg. ⁶ “Kỹ tá ke ù tỹ inh ki rã kĩ tỹ tóg krĩ kuprã nĩ sir, ti tỹ tỹ Topẽ kósin nĩn kĩ. Tá ke ù tỹ inh ki rã jãvãnh nĩn kĩ tóg krĩ kuprã nĩnh ke tũ nĩ sir. Ti jãvo ãjag tóg krĩ kuprã nỹtĩnh mũ sir inhã.

⁷ ãjag tỹ Ìn ra ge mũ ên hã krẽm nũgnũr hem nĩ. Fag tỹ ãjag mỹ nén nĩm mũ ên hã kom nĩ gé. Ûn rãnrhãj mũ ên tóg ti kaja venh ke mũ, hã kĩ ag tóg ãjag jẽn ke mũ sir, vènh kaja jé. Đn ù ra ge tũg nĩ, êmã ên tá. ⁸ ãjag tỹ êmã ù tá junjun kĩ Ìn pir krẽm nỹtĩm nĩ. Ag tỹ ãjag mỹ nén nĩm mũ hã kom nĩ. ⁹ Ûn kaga ag tỹ há' hem nĩ. Ag mỹ: “Topẽ vỹ tỹ ãjag pã'i nĩnh mũ, ùri,” hem nĩ.

¹⁰ Kejẽn êmã ù tá ke ag tóg ãjag mỹ: “kãgejẽg ra,” he jãvãnh nỹtĩnh mũ. Kĩ êmã ên Ìn rãm kĩ ag mỹ tag tóm nĩ, ha mẽ: ¹¹ “ha vé, êg pẽn nug hã kykũgkũg êg tóg mũ, ãjag tỹ êg kavènh tũ nĩ jé,” hem nĩ. “Ge ra êg tóg ãjag mỹ tó mũ, êg tỹ ãjag mỹ nén tónh kãmũ jan ti, hã vỹ: “Topẽ vỹ tỹ êg pã'i nĩnh mũ, ùri,” he mũ,” hem nĩ ag mỹ,” he tóg. ¹² “Ha mẽ, kurã tỹ êgno kã ag tóg vèsỹrènh ke mũ, ag tỹ ãjag vĩ mẽ jãvãnh nỹtĩn kĩ. Êmã tỹ Sodoma tá ke ag vèsỹrènh kãfór han jé ag tóg ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg.

Jesus tỹ ù ag mỹ vĩ kónãñ (Mt 11.20-24)

¹³ Kĩ tóg: “sỹ êmã tỹ Corazim ki ke ag mỹ tag tó sór vè, êmã tỹ Betsaida ki ke ag mỹ ke gé,” he mũ. “Kórég ve jé ãjag tóg ke mũ,” he tóg. “Êg tỹ nén han vãnh tỹ hèn ri ke hynhan isóg ãjag mỹ, hã ra ãjag tóg ãjag jykre tugvãnh sór tũ nĩgtĩ,” he tóg. “Êmã tỹ Tiro tá, êmã tỹ Sidom tá sóg êg tỹ nén han vãnh ên hynhan ja tũ nĩ. Sỹ tá hynhan ra ag tóg ag jykre kórég tugvãnh ke mũ vè, vãsỹ,” he tóg. “Ag jykre pãno to ag jykren ke mũ vè, kygfỹ jé ag tóg ke mũ vè, ag mỹ ti e tũnh mũ vè, sỹ ag mỹ tó ra. Ag jãvo ãjag tóg to jykren sór tũ pẽn nĩ,” he tóg. ¹⁴ “Tiro tá ke ag vỹ vèsỹrènh kãn ke mũ, kurã tỹ êgno ên kã, Sidom tá ke ag ke gé, ag jykre pãno to. Ag vèsỹrènh kãfór han jé ãjag tóg ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg.

¹⁵ Kĩ tóg: “sỹ êmã tỹ Cafarnaum ki ke ag mỹ tag tó sór vè gé, ha mẽ,” he mũ. “Ùri tóg ver ãjag mỹ sér tí. “Kanhkã ve jé êg tóg ke mũ,” he ãjag tóg tí, ón kĩ. Hã ra ãjag tóg nũgme ki vár ke mũ,” he tóg.

¹⁶ Kĩ tóg ti mré ke ag mỹ: “ù tóg ãjag vĩ mẽ sór mũ, ha vem nĩ,” he mũ. “Kỹ tóg sir inh vĩ mẽg mũ. Û tóg ãjag vĩ mẽ sór ke tũ nĩ, ha vem nĩ. Kĩ tóg inh vĩ mẽ sór ke tũ nĩ gé. Ti tỹ inh vĩ mẽ sór tũ nĩn kĩ tóg ù tỹ inh jènèg mũ ên vĩ mẽ sór ke tũ nĩ gé sir, Topẽ vĩ ti,” he tóg.

Û tỹ 70 (ke) ag tỹ Jesus to vỹnvỹn ke

¹⁷ Kejẽn ag tóg ti to vỹnvỹn ke mũ, kĩ ag tóg ti mỹ vĩ sér han mũ sir. “Senhor’,” he ag tóg mũ. “Á jiji tó kĩ êg tóg vèjagrè kórég ag mỹ vĩ, kĩ ag tóg êg vĩ ki hã han,” he ag tóg mũ.

¹⁸ Kĩ tóg: “vãsỹ inh Japo vé, ti tỹ kanhkã tá kãtére kĩ,” he mũ. “Ti Ìn rãm sóg, hã kĩ sóg ti fón. Tỹ tóg ta tỹ kómkóm ke ri ke nĩ ja nĩ. ¹⁹ Ti kri ke vỹ tỹ inh nĩ. Ha vé, ãjag to sóg vãsãn mũ, pỹn tỹ ãjag kókég tũ nĩ jé, ãjag tỹ ti sãn mũ ra, pỹn kakrã ke gé, Nén-Kórég kar ag ke gé. Û vỹ ãjag kókén ke tũ pẽn nĩ gé. ²⁰ Hã ra tag to mỹ há nỹtĩ tũg nĩ ver. Tag vỹ tỹ nén ù tũ nĩ ver. Vèjagrè kórég vỹ ãjag vĩ han, vènh kuprĩg ke gé. Hã ra tag to mỹ sér nỹtĩ tũg nĩ. Nén ù vỹ ha pẽn nĩ, hã

vỹ: ãjag jiji vỹ kanhkã tá ránrán ký nýtĩ, he mũ, Topê *livro* ki, ãjag tỹ tá junjun jé,” he tóg.

Jesus tỹ mỹ sér nĩ
(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Ký tóg ti mỹ sér tĩ, óra ên kã. Topê kuprĩg tỹ ti krĩn ký tóg: “jóg,” he mũ. “Tỹ ã tóg kanhkã tân ag kãfór kar nĩ, kar ã tóg tỹ êprã ke ag kãfór nĩ gé,” he tóg. “Inh mỹ tóg há tĩ, ã tỹ nén han mũ ti. Ủ tỹ: “ki kanhró mág inh nĩ,” he mũ ag mỹ ã tóg ã jykre ven ja tũ nĩ. Ủ tỹ ki kagtĩg ag hã mỹ ã tóg ã jykre nĩm ja nĩ. Ký tóg há távĩ nĩ, jóg,” he tóg. ²² Ký tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ: “inh jóg tóg inh mỹ tovãnh kãn, ti tỹ nén han ja kar ti,” he mũ. “Kỹ ù pijé ti kósin ki kanhró nĩ”. Inh jóg hã ne inh ki kanhró nĩ. Ký ù pijé ijóg ki kanhró nĩ gé! Inh hã ne ti ki kanhró nĩ. Hã ký sóg ãjag mỹ ti kãmén jé kãtĩ mũ. Isỹ ùn kuprêg mũ ag hã mỹ sóg ti kãmén tĩ,” he tóg.

²³ Ký tóg vyr mỹ ti mré mũ tĩ ag mỹ: “ãjag hã ne Topê jykre vég mũ,” he mũ. “Sér pẽ ti tĩ. ²⁴ Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. Ủ tỹ hẽn ri ke ag vỹ inh ve sór távĩ ja nýtĩgtĩ, vãsỹ. Hã ra ag tóg inh mur ke jo kãgter kãn. Topê vĩ tó tĩ ag ja vẽ, pã'i mág ag ja vẽ, hã ký ag tóg ãjag tỹ nén vég mũ ve sór távĩ ja nýtĩgtĩ. Hã ra ag tóg ve ja tũ nĩ. Mẽ ja tũ ag tóg nĩ gé, ãjag tỹ ùri nén mẽg mũ ti. ãjag hã ne mẽg mũ inhhã!,” he tóg.

Jesus tỹ êg tỹ jagnê jagãgtãn ke kãmén

²⁵ Ký vãhã Topê vĩ to êg kanhrãn tĩ ù vỹ, ag kã mĩ jêgnê mũ. Ti tỹ ón ký *Jesus* ki jêmê sór vẽ. Ký tóg ti mỹ: “*Senhor*,” he mũ. “Inh hỹn vễjykre tỹ ne han mũ, isỹ rĩr krỹg ja tũ ve jé?” he tóg.

²⁶ Ký tóg ti mỹ: “ne nỹ hỹn rán ký nĩ, Topê vĩ ki?” he mũ. “Topê jykre tỹ ne han jé ã ke mũ, hỹn? To ke há ã tóg nĩ, ha inh mỹ tó,” he tóg.

²⁷ Ký tóg: “Topê vỹ tỹ, êg kri ke nĩ, ký ti hã to há nĩm nĩ, ti ki rã há han nĩ, ti to jykre pir nĩm nĩ, ti to tar nĩm nĩ. Ký ã régre kar ki rĩr há han nĩ gé, ã tỹ vènh ki rĩr há han ri ke. Topê tỹ êg mỹ nén tó mũn hã vẽ,” he tóg.

²⁸ Ký tóg: “hỹ, ki há ã tóg tó mũ,” he mũ. “Tag han ra, ký ã tóg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ,” he tóg.

²⁹ Hã ra tóg ti mỹ há tũ nĩ, *Jesus* vĩ ti. Hã ký tóg ti mỹ: “kỹ ù nỹ tỹ inh régre nĩ?” he mũ.

³⁰ Ký tóg ti mỹ: “*Judeu* ù tóg nĩgtĩ. Hã ra tóg *Jerusalém* tá kãtĩg ký êmã tỹ *Jerico* ra tĩ mũ. Êpy kri ùn jykre kórég ag tóg, ti jo vãjig mũ, *bandido* ag. Ký ag tóg, ti kãgmĩ ký, ti kur nũnh kãn ký ti mrãnmrãn mũ. Ti tén kren ag tóg mũ, ký ag tóg êpy fyr tá ti fón kar ký mũ mũ sir, ti tũ mãn kãn ký.

³¹ Ti tỹ tá nỹ ra ù tóg, êpy ên jagma kãtĩ mũ. Topê tũ ki rĩr tĩ ag kã ù vẽ. Ký tóg ti vég mũ. Hã ra tóg ti venh rã sór tũ nĩ. Êmĩn jagma tóg tĩ mũ.

³² Ký vãhã ù tỹ Topê ãn ki rĩr tĩ ag kã ù tóg êpy jagma kãtĩ mũ gé. Tá jun ký tóg ti vég mũ gé, hã ra tóg ti venh rã sór tũ nĩ gé. Êmĩn jagma tóg tĩ mũ gé sir.

³³ Ký vãhã *Samaria* tá ke ù tóg êpy jagma kãtĩ mũ gé. Ký tóg tá jun ký ti vég mũ. ³⁴ Ký tóg inhhã ti kygtãg mũ sir. *Azeite* mré *vinho* tỹ tóg, ti mỹ to tĩn mũ. Ti kur ù tỹ tóg ti pãg mũ sir. Ký tóg ti mẽg kri ti nĩm ký ti ra ma tĩ mũ. Ký tóg ag tỹ ãn krêm nũgnũr jafã tá jun mũ sir. Tá tóg ti ki rĩr mũ.

³⁵ Tỹ vaj ký tóg tĩg mãn sór mũ, ký tóg ù tỹ ãn ki rĩr mũ ên mỹ jãnkamy régre vin mũ, ký tóg ti mỹ: “ti ki rĩr há han nĩ,” he mũ. “Jãnkamy tag tỹ ã mỹ tá krỹg tũ nĩn ký sóg ã mỹ kajãm mãn mũ, sỹ vỹn ken ký,” he tóg.

³⁶ Kŷ tóg: “ũn tăgtũ ag vŷ ti ve ja nĩ. Kŷ ag kã ũ tŷ hẽ nŷ tŷ ag tŷ ũn vóg kónãn mũ ěn rėgre ja nĩ? Ha to jŷkrėn kema’,” he tóg.

³⁷ Kŷ tóg: “ũ tŷ ti jagãgtãn mũ ěn vŷ tŷ ti rėgre ja nĩ,” he mũ, ũ tŷ ón kŷ ti ki jẽmẽg mũ ěn mŷ.

Kŷ tóg ti mŷ: “hŷ, tó há han ã,” he mũ. “Kŷ ěn ri ke han nĩ. Ũn vėsŷrėnh mũ ag jagãgtãn nĩ, ti ri kén,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tŷ Maria fi mré Marta faj venh tŷg

³⁸ Kejẽn tóg ti mré mũ tŷ ag mré ěmã sŷ ũ tá jun mũ. Tá *Marta* fi tóg nĩ nĩ. Kŷ fi tóg *Jesus* mŷ: “inh mré kãmũjėg, inh ĩn mĩ,” he mũ.

³⁹ Kŷ fi jãvy fi vŷ nĩ gé, hã vŷ: *Maria*, he mũ. Ěn fi vŷ ti rã hã nĩ kŷ ti vŷ jẽmẽg nĩ nĩ. ⁴⁰ Hã ra *Marta* fi tóg ag mŷ vėjẽn han to vėnh kutãn mũ.

Kŷ *Marta* fi tóg ti mŷ: “*Senhor*,” he mũ. “Rãnhřãj mág han tŷ sóg nĩ, hã ra fi tóg nĩ nĩ. Fi mŷ ké, fi tŷ inh mré vėjẽn ki rŷr jé,” he fi tóg mũ.

⁴¹ Hã ra tóg fi mŷ: “krŷ kufy ã tóg nĩ, nén ũ tũ to, hã ra fi tóg inh vŷ jẽmẽg nĩ nĩ,” he mũ. “Vėjẽn to vėnh kutãn tũg nĩ. ⁴² Nén pir hã ne há nĩ’, hã vŷ: inh vŷ, he mũ. *Maria* fi vŷ inh vŷ hã jẽmẽ sór mũ. Kŷ sóg fi mŷ: “ha nén ũ han,” he sór tũ nĩ. Nén ũ há kuprėg fi tóg, fi tŷ inh vŷ jẽmẽ sór kŷ,” he tóg.

11

Ěg tŷ Topė mré vėmėn (Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Kejẽn tóg Topė mré vŷ mũ. Ti tŷ Topė mré vėmėn kar kŷ ti mré mũ tŷ ag tóg ti mŷ: “*Senhor*,” he mũ. “Ěg kanhrãn nĩ, ěg tŷ Topė mré vŷ há nŷtŷ jé, *João* tŷ ti mré mũ tŷ ag kanhrãn ri ke,” he ag tóg.

² Kŷ tóg ag mŷ:

“Topė mré vŷ kŷ tag tó m nĩ, ha mẽ,” he mũ.

“Ěg jóg mág, ã jji tó ěg tóg tŷ.

Kŷ vėnh kar jé ã tŷ tŷ ũn mág nĩ vé.

Ěg jé kãnhmar ã tŷ tŷ ěg pã' i nĩ vé.

³ Ěg mŷ ěg jẽn ti nĩm, ěg tŷ kurã kar ki ko tŷ ěn ti.

⁴ Kŷ ěg mŷ vėnh pãte fón nĩ, ěg tŷ ã vŷ mranh ja ti, hã jé ěg tóg ěg tŷ jagnė to jũ tŷ jagnė mŷ vėnh pãte fón ke mũ gé.

Kŷ ěg tŷ ã vŷ mranh sór kŷ ěg kren han nĩ, ěg tŷ mranh tũ nĩ jé,” hem nĩ,” he tóg.

⁵ Kŷ tóg ag mŷ, ěg tŷ Topė mré vėmėn ke ũ kãmén mũ. Kŷ tóg: “kejẽn ũ tóg nŷgtŷ,” he mũ. “Kuty si há tá tóg ti rėgre ĩn tá jun mũ. Kŷ tóg ti rėgre mŷ: “inh mŷ ã jamŷ tăgtũ nĩm,” he mũ. ⁶ “Inh mré ke ũ vŷ jun. Kór há tá tóg kãtŷg. Hã ra sŷ ti mŷ ne han ke tóg tũ tŷ,” he tóg.

⁷ Kŷ tóg ti mŷ: “hã ra sóg nŷ nĩ. Kŷ inh krė ag tóg nũgnũr nŷtŷ ha ke gé,” he mũ. “Jãnkã vŷ nŷfėnh kŷ jė ha. Hã kŷ tóg vėnh mŷ tŷ,” he tóg.

⁸ Hã ra tóg sir to vŷ mãn', to vŷ mãn' he mũ. Hã kŷ tóg nĩ kŷ ti mŷ nĩm mũ sir. Ti rėgre vė. Ge ra tóg ti mŷ nĩm ke tũ nĩ vė. Hã ra tóg ti tŷ ti mŷ to vŷ mãn', to vŷ mãn' he tũrŷn ti mŷ nĩm mũ sir,” he tóg.

⁹ “Ha mẽ, Topė mŷ nén kar to vŷm nĩ, kŷ tóg ãjag mŷ han mũ sir. Ājag tŷ ti mŷ nén to vŷ mũ ěn jãvãnh nĩ, kŷ ãjag tóg venh ke mũ sir. Ti mré vŷ kŷ ěg tŷ ti jãnkã tŷ tórón tórón ke ri ke han nĩ, kŷ tóg ãjag mŷ ti nón ri ke han mũ, ti tŷ ãjag mŷ ãjag tŷ nén to vŷ mũ ěn han kŷ. ¹⁰ Hŷ, hã vė. Ājag tŷ ti mŷ nén ũ to vŷn kŷ

tóg ājag mý han ke mǔ. Ājag tǔ jāvānh kǔ ājag tóg venh ke mǔ. Ājag tǔ jānkā tǔ tórón tórón ke ri ke han kǔ tóg ājag mý nón ri ke han mǔ. ¹¹ Kejēn ājag kósín tóg ājag mý pirā to vǐ mǔ. Kǔ ājag pijé ti mý pǔn nǐm ke mǔ'. Pirā hā nǐm jé ājag tóg ke mǔ. ¹² Kejēn tóg ājag mý garīnh ovo to vǐ mǔ. Kǔ ājag pijé ti mý pǔn kakrā nǐm ke mǔ'. Garīnh ovo hā nǐm jé ājag tóg ke mǔ. ¹³ Jykre pāno ājag nǔtǐ. Ājag jykre pāno hā ra ājag tóg ājag krē mý nén ũ há nǐm tǐ. Ge ti nǐ gé, ājag tǔ Topē mý nén ũ to vǐn kǔ. Nén ũ há hā nǐm jé tóg ke mǔ. Hā ra tóg ājag kāfór han tǐ, ēg jóg tǔ kanhkā tá nǐ ti. Ājag tǔ ti mý to vǐn kǔ tóg ti kuprīg tǔ ājag jagrē han ke mǔ mýr, Topē ti," he tóg.

Jesus tǔ Japo kāfór nǐ
(Mt 12.22-30; Mc 3.20-27)

¹⁴ Kejēn Jesus tóg ũ mý ti jagrē kórég kutēm mǔ. Ti vǐ vānh han ja tóg nǐgtǐ, ti jagrē ti. Ti tǔ ti jagrē kutēm kar tóg vǐ há nǐ sir. Kǔ tóg vēnh kar mý e tǐ. Ag mý tóg sér tǐ sir. ¹⁵ Hā ra ũ ag tóg ti to: "jagrē kórég ti nǐ," he mǔ. "Nén-Kórég ag pā'i vǔ tǔ, ti jagrē nǐ, Satanás he mǔ ēn. Hā kǔ tóg Nén-Kórég ag pā'i jykre tǔ ag jagrē kórég pan tǐ," he ag tóg ón kǔ. ¹⁶ Hā ra ũ ag tóg ón kǔ ti jykre ve sór mǔ gé, kǔ ag tóg ón kǔ ti tǔ ēg tǔ nén han vānh han mǔ ve sór mǔ sir, ti tǔ ag mý kanhkā tá vējykre ven jé.

¹⁷ Hā ra tóg, ki kanhró nǐ. Hā kǔ tóg ag mý: "pā'i pir krēm ke ag tǔ jagnē kato tēn kǔ ag tóg, jagnē kāgtén kǎn ke mǔ," he mǔ. "Đn pir krēm ke fag tǔ jagnē kato tēn kǔ fag tóg, jagnē kāgtén kǎn ke mǔ gé sir. ¹⁸ Ge ti nǐ, Nén-Kórég ag jykre ti. Nén-Kórég ag tǔ jagnē kato tēn kǔ ag tóg, jagnē tǔ tǔ' henh ke mǔ gé. Hā kǔ tóg vēnh mý nǐ, ājag tǔ iso: "Satanás jykre tǔ tóg, Nén-Kórég ag pan tǐ," he mǔ ti," he tóg. ¹⁹ "Ājag mré ke ag to jykrén nǐ. Nén-Kórég ag pan ag tóg tǐ gé. Ag pijé Satanás jykre tǔ ag pan tǐ'. Topē jykre tǔ ag tóg ag pan tǐ mýr'. Ājag tǔ tag to jykrén kǔ ājag tóg inh jykre há ki kanhrān ke mǔ vē," he tóg. ²⁰ "Topē kuprīg jykre hā tǔ sóg Nén-Kórég ag pan tǐ mýr, ha mē. Isý ag pan kǎn kǔ Topē tóg tǔ ēg pā'i nǐnh mǔ. Tag to jykrén nǐ," he tóg.

²¹ "Ū tǔ é he mē tóg ti tǔ ki rǐr há han tǐ. Ti rógro vyn kǔ tóg ti ĩn ki rǐr tǐ sir, ũ tǔ ti tǔ māg tǔ nǐ jé. ²² Kejēn ũ tǔ ti tar kāfór nǐ ēn tóg ti ĩn tá jun mǔ. Kǔ tóg ti rógro vǎg mǔ. Ti tǔ génh kǎn tóg mǔ gé sir. Ge ti nǐ. Ū tǔ é he mē ri ke ti nǐ, Japo tǐ. Hā ra sóg ti tar kāfór nǐ. Hā kǔ sóg ag jagrē kórég pan tǐ," he tóg.

²³ "Ājag tǔ tǔ inh mré ke tǔ nǔtǐn hā kǔ ājag tóg, inh kato tēgtē mǔ. Ājag tǔ inh mré ēprā ke ag tǔ Topē to kāmǔ han kǔ tóg há tǔ vē, hā ra ājag tóg, ag kāmǔ kamēg mǔ," he tóg, Jesus ti.

Vējagrē kórég tǔ vǔn kenh ke
(Mt 12.43-45)

²⁴ Kǔ Jesus tóg: "kejēn sóg, vējagrē kórég ũ kutēm mǔ," he mǔ. "Kǔ tóg ga kórég ra tǐ mǔ. Goj venh ke tǔ tóg nǐ, tá. Kǔ ti tǔ hē tá vēnhkǎn ke tóg tǔ tǐ. Kǔ tóg vāhā to jykrén mǔ sir. "Inh jé hǔn sǔ ũ tá kākutē ja ēn ra tǔg mān ha, sǔ ti kǎ ra rā mān jé, he tóg mǔ, ti jagrē ēn ti. ²⁵ Kǔ tóg ti venh kǎtǐ mǔ. Hā ra tóg sir krǐ há nǐ. Kǔ tóg ti mý ĩn há ri ke nǐ sir, ĩn prur, ĩn sǐnvǐ ri ke. ²⁶ Kǔ tóg Nén-Kórég tǔ 7 (ke) ag mý tónh tǐ mǔ sir. "Ha kāmǔ jēg," he jé tóg ke mǔ. Kǔ ag tóg sir ũ ēn kǎ ra ge mǔ, tǔ ag tóg ti jagrē nǔtǐ mān mǔ sir, isý ũn mý ti jagrē pir kutēm ja ēn ti. Hā kǔ tóg kórég tāvǐ nǐ sir. Ti jagrē kórég pir kutēm ja inh nǐ vē, hā ra ũ tǔ 8 (ke) ag tóg tǔ ti jagrē nǔtǐ ha, ti tǔ inh ki rā tǔ nǐn kǔ," he tóg.

Topē tǔ ēg ve há han ke

²⁷ Kŷ ũ tŷ ti vŷ mĕg mŷ ũ fi tóg prĕr mŷ sir, fi tŷ ti vŷ tag mĕ kŷ. Ũn e ěn ag kă kă fi tóg jĕ nŷ, kŷ fi tóg: “!..Topĕ vŷ ā mŷnh fi ve há han, fi tŷ ā han tugren, fi tŷ ā pafām tugren..!” he fi tóg, prĕr kŷ. ²⁸ Kŷ *Jesus* tóg fi mŷ: “hŷ,” he mŷ. “Hă ra Topĕ vŷ ā ve há han ke mŷ gé, ā tŷ ti vŷ mĕ kŷ ki króm kŷ,” he tóg.

Jesus tŷ ón kŷ milagre han ke tŷ

(Mt 12.38-42)

²⁹ Hă ra ũ tŷ hĕn ri ke ag tóg sir, tá junjun mŷ, ti vŷ mĕ jĕ. Kŷ tóg fór tăvŷ tí. Kŷ *Jesus* tóg ag mŷ: “kórég ājag nŷtŷ,” he mŷ. “Ón kŷ ājag tóg, nĕn han vānh ve sór mŷ. Venh ke tŷ ājag tóg nŷ. Nĕn ũ pir hă ve jĕ ājag tóg ke mŷ, hă vŷ: *Jonas* tŷ nĕn ve ja ěn ri ke, he mŷ,” he tóg. ³⁰ “*Jonas* vŷ, ěmă tŷ *Nĭnive* tá ke ag mŷ Topĕ vŷ tó ja nŷgtŷ, kŷ ag tóg ti vŷ mĕ há han ja nŷgtŷ. ěn ri ke han jĕ sóg ke mŷ, ājag mŷ. Tŷ sóg ěpră ke fi kósin ěn nŷ,” he tóg. ³¹ “Văsŷ pă'i mág fi tóg, kanhkă fyr tá kătŷ ja nŷgtŷ, fi tŷ pă'i mág tŷ *Salomăo* vŷ mĕ jĕ. *Salomăo* kăfór vŷ tŷ inh nŷ, hă ra ājag tóg inh vŷ mĕ jăvānh nŷtŷ, fi jăvo. Hă kŷ Topĕ tóg, kură tŷ ěgno ěn kă ājag mŷ vŷ kónān ke mŷ, fi ve kŷ, ha vem nŷ,” he tóg. ³² “Kŷ Topĕ tóg *Nĭnive* tá ke ag ve kŷ ājag mŷ vŷ kónān ke mŷ gé, kură tŷ ěgno ěn kă, ha vem nŷ. *Nĭnive* tá ke ag tŷ *Jonas* vŷ mĕ kŷ ag tóg ag jykre tugvānh ja nŷgtŷ. Tŷ sóg *Jonas* kăfór nŷ, hă ra ājag tóg ājag jykre tugvānh jăvānh nŷtŷ, sŷ ājag mŷ tó mŷ ra,” he tóg.

Jĕngrĕ ri ke ěg nŷtŷ

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ “ěg tŷ néj grug kŷ ěg pijĕ, pĕju kŷ fĕg tí'. ěg pijĕ, kĕj krĕm fĕg tí'. Ti fĕg jafă kri ěg tóg fĕg tí. Kŷ ěg tóg ěg tŷ ĭn kă ra kăge kŷ ve há han tí,” he tóg.

³⁴ “ěg kanĕ hă tóg tŷ, ěg tŷ ve jafă nŷ. Kŷ tóg ěg jo kură han tí. Ti há nŷn kŷ tóg ěg jo kură kar nŷ sir. Jăvo ěg kanĕ kórég nŷn kŷ tóg, ěg jo kuty kar nŷ sir. Kŷ tóg ge nŷ, ěg jykre kórég ti. ěg kanĕ kórég ri ke ti nŷ. ěg jo tóg kuty han tí. ³⁵ Kŷ vĕnh kanhrān nŷ. Ke tŷ nŷ mŷ ra tóg, ājag jo kuty ri ke nŷ. Vĕjykre kórég hă vĕ. Kŷ vĕjykre kórég han sór tŷg nŷ. ³⁶ Ājag jo kură nŷn kŷ tóg há tăvŷ nŷ. Ājag jykre há tăvŷ nŷn kŷ tóg, ājag jo kură ri ke nŷ sir. Kŷ ājag tóg sir néj gru ri ke nŷtŷ gé. Néj gru mág nŷn kŷ tóg ěg kanĕ jo jĕngrĕ há han tí. Ge ěg nŷtŷ, ěg jykre há tăvŷ nŷn kŷ,” he tóg *Jesus* ti.

Jesus tŷ ũn jykre régre ag mŷ vŷ kónān

(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40)

³⁷ Ti tŷ ag mrĕ vĕmĕn kar kŷ *Fariseu* ũ tóg ti mŷ: “inh mrĕ jĕn kătŷg,” he mŷ. Kŷ tóg ti mrĕ tí mŷ. ³⁸ Hă ra *Jesus* tóg *Judeu* ag jykre han ja tŷ nŷ. *Judeu* ag tóg ag jĕn jĕ vĕnh nŷpĕg tí. Kŷ tóg *Fariseu* ěn mŷ e tí, *Jesus* tŷ vĕnh nŷpĕg tŷ nŷn kŷ. Kŷ tóg to jykren kónān mŷ sir.

³⁹ Hă ra *Jesus* tóg ki kanhró nŷ, kŷ tóg ti mŷ: “*Fariseu* vŷ tŷ ājag nŷtŷ,” he mŷ. “Kŷ ājag tóg kópa ven ja kupĕg tí, pĕnky ven ja ke gé, hă ra ti kă tá ke tóg kavĕj nŷ. Kŷ ājag jykre vŷ ge nŷ gé. Jykre há nŷtŷ ve ājag tóg nŷ, hă ra ājag tóg vĕjykre pāno kar han tí. ⁴⁰ Krŷ tŷ pĕ ājag nŷtŷ. Ũ tŷ ěg ven ja han mŷ vŷ ěg jykre han mŷ gé mŷr. ěg jykre há nŷn kŷ ěg ven ja vŷ há nŷ gé. ⁴¹ Ũ jagăgtān ra, ājag tŷ nĕn ũ tŷ. Vĕjykre há kar han ra, kŷ tóg ājag tŷ nĕn ũ kar jānhkri nŷ ri ke nŷ sir,” he tóg.

⁴² “*Fariseu*’, Topĕ vŷ ājag ve kónān. Ón kŷ ājag tóg Topĕ mŷ ājag jakré tŷ *dízimo* han kăn tí. Ājag jakré tŷ *hortelă* tŷ 10 nŷn kŷ ājag tóg Topĕ mŷ ũn pir nŷm tí, ājag jakré tŷ *arruda* tŷ ke gé, ājag jakré kar tŷ mŷr. Hă ra ājag tóg vĕjykre kuryj han tŷ nŷ jăvo. Topĕ to há tŷ ājag tóg nŷtŷ, ti vŷ jĕmĕ jăvānh ājag tóg nŷtŷ. Ājag tŷ ti tŷ

ĕg jyvĕn ki króm mré hā ājag jakré tŷ *dízimo* han kŷ tóg há tāvī tĭnh mũ vĕ. Hā ra ājag tóg ki króm sór tũ nĭgtĭ,” he tóg.

⁴³ “*Fariseu*’, Topĕ vŷ ājag ve kónān. Vĕnh kanhrān jafā krĕm ājag tóg vĕnh kápām kŷ nŷtĭ, vĕnh kar tŷ ājag to: ũn mĕg ag vĕ, he jé. Ēmā kaju tá ājag tóg mŷgtĭ, kŷ tóg vĕnh kar tŷ ājag mŷ: “Ēg kanhrān tĭ, ā mŷ há?” hen kŷ ājag mŷ sér tĭ. ⁴⁴ Topĕ vŷ ājag ve kónān mŷr. Vĕnh kej si ri ke ājag nŷtĭ, vĕnh kej to ró tũ ri ke. Vĕnh kar tóg kri mũ tĭ, kŷ ag tóg vĕnh vatánh tá vĕnh kavĕnh tĭ. Tag ri ke ājag tóg nŷtĭ,” he tóg,

⁴⁵ Kŷ Topĕ vĭ to ĕg kanhrān tĭ ũ tóg ti mŷ: “ā tŷ *Fariseu* ag mŷ tag tó kŷ ā tóg ĕg to vĭ kónān mũ gé, ag mré,” he mũ.

⁴⁶ Kŷ tóg: “ón kŷ ĕg kanhrān tĭ,” he mũ. “Hŷ, Topĕ vŷ ājag ve kónān gé,” he tóg. “Vĕnh kar mŷ ājag tóg vĕjykre kufy nĭm tĭ. Ti kufy jagy nĭn kŷ ājag tóg han sór tũ nĭgtĭ. Ge ra ājag tóg ag mŷ: “ki króm nĭ,” he tĭ. ⁴⁷ Topĕ vŷ ājag ve kónān mŷr. Ājag jógióg ve ag vŷ Topĕ vĭ tó tĭ ag kĕgtĕn. Jāvo ājag tóg ón kŷ ag kej ki rĭr há han tĭ. ⁴⁸ Hā ki ājag tóg ājag jógióg ve ag tŷ ag kĕgtĕn to: “há ti nĭ,” he tĭ. ⁴⁹ Hā kŷ Topĕ vŷ ājag to vĭ ja nĭ. Ki kanhró ti nĭ, hā kŷ tóg ājag to vĭ kónān ja nĭ, ha mĕ. “Inh vĭ tó tĭ ag jĕgnĕ jé sóg ke mũ, isŷ ũn vin mũ ag ke gé, ag tŷ ag mŷ inh vĭ tó jé. Hā ra ag tóg ag vóg kónān ke mũ, ag kĕgtĕn jé ag tóg ke mũ,” he ja tóg nĭ, Topĕ ti. ⁵⁰ Ājag jógióg ve ag vŷ ag kĕgtĕn kĕn, hā ra tóg ājag mŷ há tĭ, hā kŷ Topĕ vŷ, to ājag vóg kónān ke mũ. Ũ tŷ hĕn ri ke ag kĕgtĕn ag tóg, ājag jógióg ve ag, Topĕ tŷ ĕprā ke ag han kar kŷ. ⁵¹ *Abel* kĕke tóg ti tĕn. Kŷ ājag jógióg ve ag tóg ti nón ke ag kĕgtĕn ja nĭgtĭ gé. Vāhā ag tóg *Zacarias* tĕn mũ gé, Topĕ ĩn krĕm, Topĕ mŷ nĕn ũ pŭn jafā ĕn tá. Hā kŷ tóg, ājag tŷ ag kĕgtĕn ri ke nĭ. Kŷ ājag tóg ag kĕgter tag kajām kĕn ke mũ, ha vem nĭ,” he tóg.

⁵² “Ón kŷ Topĕ vĭ to ĕg kanhrān tĭ’, Topĕ vŷ ājag vóg kónān ke mũ. Ũ tŷ Topĕ ki rā sór mũ ra ājag tóg, tĭ mŷ tó há han tũ nĭgtĭ, tĭ tŷ ki rā tũ nĭn jé. Kŷ tóg, ĕg tŷ ũ jo ĩn nĭfĕnh ĕn ri ke nĭ,” he tóg.

⁵³ Tag pĕte tóg, hĕn ra tĭ mũ sir. Kŷ Topĕ vĭ to ĕg kanhrān tĭ ag tóg, ti mré mũ kŷ ti tugnŷm tĭ, *Fariseu* ag ke gé. Ag tŷ ti vĭ to ti se sór vĕ. ⁵⁴ Ón kŷ ag tóg ti ki jĕmĕg tĭ gé sir. Hā ra ag tóg ti vĭ mĕ há han tũ nĭ sir. Nĕn ũ pir hā to ag tóg jykrĕn mũ, hā vŷ: ti kĕgmĭnh ke, he mũ.

12

Ũn jykre régre ag (Mt 10.26-27)

¹ Hā ra ũ tŷ hĕn ri ke *mil* (ke) ag vŷ, vĕnh mĕn kŷ nŷtĭ. Kŷ ag tóg, jagnĕ sĕnsĕn mũ sir. Kŷ *Jesus* tóg ag kanhrān mũ. Ti mré mũ tĭ ag kanhrān vĕn tóg mũ, kŷ tóg ag mŷ: “*Fariseu* ag jykre han sór tũg nĭ,” he mũ. “Ēmĭ jāgia jafā ri ke ti nĭ, ag jykre ti. Hā kŷ tóg Topĕ mŷ kórĕg tĕvĭ nĭ,” he tóg. ² “Ēg tŷ pĕju kŷ nĕn han mũ vŷ, vĕnh ven kĕn ke mũ. Ēg tŷ vĕnh kar vatánh tá nĕn to jykrĕn mũ vŷ, vĕnh ven kĕn ke mũ, kurā tŷ ĕgno kā,” he tóg. ³ “Ājag tŷ vĕnh kar vatánh tá vĕmĕn ja ĕn mĕ kĕn jé ag tóg ke mũ, vĕnh kar. Ājag tŷ kĕkĕn kŷ nĕn tó ja ĕn tó kĕn jé ag tóg ke mũ, jamā há ra, ājag tŷ ĩn kĕ tá nĕn tó ja ĕn. Hā kŷ vĕjykre régre han tũg nĭ,” he tóg.

Ēg tŷ ĕprā pĕ'i ag kamĕg ke tũ (Mt 10.28-31)

4 “Ha mẽ, iso há ãjag nýtĩ. Pã'i ag tỹ kejẽn ẽg tén sór mũ ra ag kamẽg tũg nĩ. Ag tỹ ẽg tén kar kỹ ag tóg, ẽg tỹ hẽ ri kenh ke tũ nĩ sir. Hã kỹ ag kamẽg tũg nĩ. 5 ãjag mẽ sóg tónh ke mũ ha, ãjag tỹ ùn kamẽg ke ti, hã vỹ: Topẽ, he mũ. Ti hã ne ẽg tén kar kỹ nũgme ki ẽg vãm ki kanhró nĩ, mỹr ha mẽ'. Kỹ ti hã kamẽg nĩ. 6 Sẽsĩ tỹ 5 (ke) kato ag tóg jãnkamy pir nĩm tĩ, ag tỹ ko jé. Hã ra Topẽ pijé ag kã jatun mũ'. Ag ki rĩr tóg nĩ nĩ. 7 Ẽg ki rĩr tóg nĩ gé. Ẽg tỹ nén vég mũ kar ki kanhró tóg nĩ. Hã kỹ tóg, ẽg gãnh nĩkrén kãn ja nĩ gé. Sẽsĩ kãfór ãjag tóg nýtĩ, Topẽ mẽ. ãjag kã mũ ùn pir tóg sẹsĩ e kãfór nĩ. Hã kỹ ag kamẽg tũg nĩ, ù tỹ ẽg tén sór mũ ag,” he tóg.

Ẽg tỹ Jesus kãmén ke

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 “Hã kỹ sóg ãjag mẽ tag tó mũ. Ẽprã ke ag mẽ: “tỹ sóg ti mré ke nĩ,” hem nĩ, iso. Ag kamẽg tũg nĩ. Kỹ sóg ãjag tónh ke mũ gé, Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ag mẽ, kurã ẽn kã, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nýtĩ ti. Tỹ sóg ẽprã ke fi kósın nĩ, mỹr, ha mẽ. 9 ãjag tỹ ẽprã ke ag mẽ inh kãmén tũ nĩn kỹ sóg ãjag kãmén ke tũ nĩ gé, Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ag mẽ, ãjag tỹ iso: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” hen kỹ,” he tóg.

10 “Tỹ sóg ẽprã ke fi kósın nĩ. Ag tỹ iso vĩ kónãn mũ ra sóg ag mẽ vẽnh pãte fón sór mũ. Ag tỹ hã ra Topẽ kuprĩg to vĩ kónãn kỹ Topẽ tóg ag mẽ vẽnh pãte fón mãn ke tũ nĩ,” he tóg.

11 “ãjag vin jé ag tóg ke mũ, pã'i ag mẽ, *governador* ag mẽ ke gé, ag tỹ ãjag sigse jé. Ẽg vẽnh kanhrãn jafã krẽm ag tóg ãjag ki jẽmẽ sór ke mũ, ãjag tỹ inh ki ge kỹ nýtĩ ti, ha vem nĩ. Hã ra to krĩ kufy han tũg nĩ, ãjag tỹ ag mẽ inh kãmén ke ẽn to. 12 Topẽ kuprĩg hã vỹ ãjag kanhrãn ke mũ', kurã ẽn kã. Hã kỹ ãjag tóg tónh ke mũ sir,” he tóg.

Ẽg tỹ nén ù to én ke tũ

13 Kỹ ùn e ag kã mũ ù tóg *Jesus* mẽ: “*Senhor*,” he mũ. “Ẽg panh vỹ tóg ter. Kỹ inh kãke mré vĩm nĩ, ẽg tỹ ti tỹ nén kar tỹ vẽnh kãpãm jé,” he tóg.

14 Hã ra tóg ti mẽ: “vó,” he mũ. “Isũ pijé,” he tóg. “Inh pijé ã mẽ ã kuge ve sór mũ'. Inh pijé ã tũ tỹ vẽnh kãpãm sór mũ',” he tóg.

15 Kỹ tóg ag kar mẽ: “ker nén ù to én hẽ,” he mũ. “Ẽg tỹ nén kar nĩ pijé ẽg rĩr han ke mũ'. Ẽg tũ mág nĩ tugrĩn ẽg pijé mũ há han ke mũ',” he tóg.

16 Kỹ tóg ag mẽ: “vẽjykre há vỹ ge nỹnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Ùn riko tóg nĩ ja nĩgtĩ mỹr,” he tóg. “Ti japỹ vỹ nén kar kanẽ e han ja nĩgtĩ. 17 Kỹ tóg: “inh hỹn ne han mũ ha? Sỹ krẽm inh jakré kanẽ kar nĩm jé,” he mũ. 18 “Inh pãjô kókén jé sóg ke mũ, sỹ ti jẽgja ki ùn mág han jé, kỹ sóg krẽm isũ kar vin mũ, inh jakré kanẽ kar ti,” he tóg mũ, to jykrén kỹ. 19 “Kỹ sóg jatun mẽ nĩnh mũ sir. Isũ vỹ prỹg tỹ hẽn ri ke pètẽm mũ. Kỹ sóg rãnhraj mãn ke tũ nĩ ha. Jatun mẽ sóg jẽg nĩnh ke mũ, kron sóg nĩnh ke mũ gé, inh mẽ sér tĩn kỹ,” he tóg, to jykrén kỹ, ùn riko ti.

20 Hã ra Topẽ tóg ti mẽ: “krĩ tũ ã nĩ,” he mũ. “Kuty tag kã ã tóg ter ke mũ ha. Kỹ ã tũ mág tag vỹ tỹ, ù tũ nĩnh ke mũ ha? Ma tĩg ke tũ ã tóg nĩ,” he tóg ti mẽ, Topẽ ti,” he tóg. 21 “Ge tóg nĩ, ẽg tỹ ga kri nén ù há ve sór kỹ. Ma mũnh ke tũ ẽg tóg nĩ, kanhkã ra. Ẽg tỹ kanhkã tá tũ mág nýtĩnh ke tag hã ne há nĩ’,” he tóg.

Ẽg tỹ nén ù to krĩ kufy han ke tũ

(Mt 6.25-34)

²² Kÿ tóg ti mré mü tí ag mÿ: “ha vé,” he mü. “Nén ù to jykrén kÿ krí kufy han tũg nĩ,” he tóg, “vêjên to, ke tũ nĩ kÿ kur to. Inh hÿn ne konh mü’? Inh hÿn ne tunh mü’? he tũg nĩ. ²³ Topê tÿ êg han ja vê mÿr, êg tÿ ga kri mü jé. Hã kÿ tóg êg jên ki rÿr ke mü gé, êg kur ki ke gé. ²⁴ Sêsĩ to jykrén nĩ. Ag mÿ êkrân tí’? Vô. Ag mÿ ag jakré kunũg tí’? Vô. Ag mÿ pãjó han tí’? Vô, ke tũ ag tóg nĩgtĩ. Ge ra Topê tóg ag jên tí. Jêsĩ kãfór ãjag tóg nÿtĩ, Topê mÿ. ²⁵ Kÿ êg tóg Topê tÿ êg jé prêr kÿ mũnh ke mü gé. Êg pijé mũnh ke tũ nĩ’. Êg tÿ to krí kufy han mü ra êg tóg tũg mü. ²⁶ Êg pijé êg krí kufy tugrÿn, êg krí há tugrÿn mũnh ke tũ nĩ’. Mü jé êg tóg ke mü, ti tÿ êg jé prêr kÿ. Hã kÿ nén ù ù to krí kufy han tũg nĩ.

²⁷ Ka fej to jykrén nĩ gé. Jatun mÿ tóg mog tí. Rãnrhãj tũ tóg nĩgtĩ, kur han tũ tóg nĩgtĩ. Hã ra tóg sÿnvĩ nÿtĩgtĩ. Kÿ pã’i mág tÿ *Salomão* ên kur tóg ri ke tũ nÿtĩ ja nĩgtĩ, ti sÿnvĩ ja ra. Ki hã sóg tó mü mÿr. ²⁸ Topê hã ne ka fej sÿnvĩ han tí’. Hã ra tóg kãnhmar kãgter tí. Ûri tóg há nÿtĩ, tÿ vaj kÿ tóg kógungur nÿtĩgtĩ. Topê tÿ ka fej sÿnvĩ han kÿ tóg ãjag kur ki rÿr ke mü gé, ha vem nĩ. Kÿ ti to: “ti mÿ êg mÿ kur nĩm mü vÿ?” he tũg nĩ. ²⁹ “Inh hÿn ne konh mü’, ùri?” he tũg nĩ gé. To krí kufy han tũg nĩ. ³⁰ Topê ki ge tũ ag vÿ tag to jykrén mág tí. Hã ra êg jóg tÿ Topê vÿ ki kanhró nĩ, êg tÿ nén konh ke mü ki, êg kur ti ke gé. Kÿ to krí kufy han tũg nĩ. ³¹ Topê tÿ tÿ êg pã’i nĩ ên hã ve jé vãsãnsãn nĩ. Tag hã to jykrén nĩ. Kÿ Topê vÿ ãjag mÿ ãjag tÿ nén ve sór mág mü ên vin ke mü sir,” he tóg.

Kanhkã tá êg tũ (Mt 6.19-21)

³² “Kamêg tũg nĩ, ãjag pipir nÿtĩ ra. Êg jóg tÿ Topê vÿ ãjag to há nĩ, hã kÿ tóg ãjag mÿ kanhkã ti ven sór mü, ha mẽ. ³³ ãjag tÿ nén kar vin nĩ, ùn vêsÿrénh mü ag mÿ. Kÿ ãjag tóg kanhkã tÿ tÿ nén ù mág nÿtính mü. Tá ãjag kuge tóg tũ’ he mân ke tũ nĩ. Tag ki êg tóg êg jãnkamy fón tí, nén ù kar to. Tá tóg tũ’ he jãvãnh nĩ, êg kuge ti. Tá ù tóg péjunh kãtĩg ke tũ nĩ gé, tá ti ga tóg kagrãnh ke tũ nĩ gé. ³⁴ ãjag tÿ ga kri tÿ nén ù mág nÿtĩn kÿ ãjag tóg ga kri mü mág sór mü. ãjag tÿ hã ra kanhkã tÿ tÿ nén ù mág nÿtĩ sór kÿ tag hã ne há nĩ,” he tóg.

Jesus kãtĩg mãn jãvãnh ke

³⁵ “Êg kur tÿ êg tóg vêsógfĩg tí, êg tÿ rãnrhãj há han jé. Êg néj grug êg tóg tí, kuty kÿ, êg tÿ ve há han jé. Ên ri ke han nĩ, ãjag tÿ inh kãtĩg mãn ke jãvãnh kÿ, nén ù tÿ ãjag kutãn tũ nĩ jé, ãjag tÿ inh mré mũnh ke to. ³⁶ Kÿ ãjag tóg tÿ ù *camarada* ri ke nÿtĩ. Kejên ag *patrão* vÿ hên kã tá tũg mü, ti prũ ke ki fénhta mág han jé. Kÿ ti *camarada* ag vÿ ti tÿ tá vÿn ke jãvãnh nÿtĩ. Ag tÿ ti jãvãnh há han kÿ tóg há tí, ag nũgnũr tũ nũn kÿ. Kÿ ag tóg kãnhmar ti tÿ jãnkã tÿ tórón tórón ke mênh mü. ³⁷ Hã ra tóg kejên jun mü sir. Kÿ tóg sér tí, ti *camarada* ag tÿ ti jãvãnh nÿtĩn kÿ. Kÿ tóg ag mÿ vÿ há han ke mü sir. Kÿ tóg vêsóg fĩn kÿ ag mÿ: “nĩgnĩ ra ver, *mesa* to,” henh ke mü sir. Kÿ tóg ti *camarada* ag mÿ vêsjên ven ke mü, ag *patrão* ti. Kĩ hã sóg tó mü,” he tóg. ³⁸ “Hên ri ke mũn tóg *meia noite* ki jun ke mü, hên ri ke mũn tóg *galo* kyr mü ra jun ke mü. Ti *camarada* ag tÿ ti jãvãnh nÿtĩn kÿ tóg ag mÿ vÿ há tãvi han ke mü sir, ha vem nĩ,” he tóg.

³⁹ “Kÿ tag to jykrén nĩ, ha mẽ. Inh kãtĩg mãn ke vÿ tÿ ù tÿ nén ù pigju tí kãtĩg ri ke nĩnh mü. Û tÿ ti ïn krêm nĩ ên pijé ki kanhró nĩ, ti kãtĩg ke ki. Ti tÿ ki kanhró nĩ ra tóg ti tÿ nén ki rÿr ke mü vê, ti tÿ ti tũ mãg tũ nĩ jé. Hã ra tóg ki kãtĩg nĩ. ⁴⁰ Ge ti nĩ, inh kãtĩg mãn ke ti. Ha vênh ki rÿr. Êprã ke fi kósın vÿ kãtĩg ke mü, ãjag tÿ ti kãtĩg ke to jykrén tũ hã ra,” he tóg.

Ũn camarada kãme
(Mt 24.45-51)

⁴¹ Kÿ *Pedro* vÿ ti mÿ: “*Senhor*,” he mÿ. “Ă tÿ ù mÿ ke nê? Ă tÿ ù tÿ ã ki ge tũ ag mÿ ke mÿ, ěg mÿ ke mÿ vó?” he tóg.

⁴² Kÿ tóg: “kejĕn *patrão* tóg hĕn ra tĩg sór mÿ. Kÿ tóg ti *camarada* ag kã ù kuprĕg mÿ, ti tÿ ti jo ag ki rĩr jé. Ũ tÿ ti rãnrãj ki rĩr há han tĩ ěn kuprĕg tóg mÿ, ti tÿ ag mÿ vĕjĕn ven jé. ⁴³ Ti tÿ ag ki rĩr há han kÿ ti *patrão* vÿ, ti mÿ vĩ há han ke mÿ, ti kãtĩg mãn kÿ. ⁴⁴ Ti tÿ tóg pã'i han ke mÿ, ti tÿ ti tũ ki rĩr kãn jé sir. Ki hã sóg tó mÿ mÿr, ha mĕ. ⁴⁵ Ti *camarada* ěn jykre kórĕg nĩn kÿ tóg vĕnh mÿ nĩ jãvo, ha mĕ. To jykrĕn kÿ tóg: ěg *patrão* vÿ kãtĩg vãnh han mÿ, he mÿ. Kÿ tóg ti mrĕ ke ag vóg kónãn mÿ. Ag mrãnmrãn tóg mÿ sir, fag ke gé. Kÿ tóg jatun mÿ jĕn mág han mÿ. Ũn kronkron tĩ ag mrĕ tóg kron kÿ pĕpĕv tĩ nĩ sir. ⁴⁶ Kÿ ti *patrão* vÿ ti kãnhmÿ jun ke mÿ, ha vem nĩ, ti tÿ ti jun ke kurã ki kagtĩg nĩn kÿ. Kÿ tóg ti vóg kónãn ke mÿ gé sir. Kÿ tóg ti fón ke mÿ, Topĕ vĩ mranh tĩ ag mrĕ,” he tóg.

⁴⁷ “Ti *camarada* ù vÿ ti *patrão* kãtĩg ke jo ki rĩr há han tũ nĩgtĩ, ti *patrão* tÿ ti mÿ tó mÿ ra. Ti vĩ ki tóg króm tũ nĩgtĩ. Kÿ tóg ti mrãnmrãn mág ke mÿ. ⁴⁸ Ũ tóg ti tÿ nĕn han ke mÿ mĕ há han tũ nĩ. Kÿ tóg vĕjykre kórĕg han mÿ gé. Kÿ ti *patrão* vÿ ti mrãnmrãn ke mÿ gé. Ti mrãnmrãn sĩ han jé tóg ke mÿ, jãvo.

Ũ tóg vĕnh kanhrãn mág han tĩ. Kÿ Topĕ tóg ti tÿ vĕjykre há han ěn ve sór mÿ,” he tóg.

Ũ tÿ Jesus tugrĩn ěg kato tĕnh ke
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Kÿ *Jesus* tóg: “ga kri inh mur, isÿ re pũr tĩg ri ke han jé,” he mÿ, “hã vÿ: ùn e tÿ inh ki ge, he mÿ. Sÿ re pũr tĩg ri ke ěn venh há tóg tĩ, hã ra tóg ver grug tũ nĩ. ⁵⁰ Ti grug to hã sóg vĕsÿrĕnh ke mÿ. Iser ke vĕ, kÿ tóg inh mÿ e tĩ. Sÿ ve jãvãnh tóg tĩ vĕ,” he tóg.

⁵¹ “Ăjag hÿn iso: “vĕnh kar tÿ jagnĕ to há han jé tóg ke mÿ,” he tĩ. Hã tũ vĕ. Ũ tÿ hĕn ri ke tÿ jagnĕ kato tĕgtĕ han jé sóg ke mÿ, ha vem nĩ. ⁵² Ha vé, ĩn pir krĕm ke fag vÿ jagnĕ kato tĕnh ke mÿ. Ũn tăgtũ fag vÿ ùn régre fag kato tĕgtĕnh ke mÿ. Kar kÿ ùn régre ěn fag vÿ ùn tăgtũ fag kato tĕgtĕnh ke mÿ gé sir. ⁵³ Jagnĕ kato fag tóg jagnĕ to jũgũnh ke mÿ. Ũ tóg ti kósın kato tĕnh ke mÿ, kÿ ù tóg kejĕn ti panh kato tĕnh ke mÿ gé. Ũ fi vÿ fi kósın fi kato tĕnh ke mÿ, kÿ ù fi vÿ fi mÿnh fi kato tĕnh ke mÿ gé. Kÿ ù tóg ti má fi kato tĕnh ke mÿ, kÿ fi tóg fi jamrĕ kato tĕnh ke mÿ gé sir. Ge ti nĩgtĩ,” he tóg.

Jesus jykre ki kanhrãn
(Mt 16.2-3)

⁵⁴ Kÿ tóg vĕnh kar mÿ: “kanhkã ve kÿ ģjag tóg ta ki kanhró nÿtĩ,” he mÿ. “Kanhkã góg tÿ tãtã kãtĩn kÿ ģjag tóg: “ta vÿ kutĕnh mÿ,” he tĩ. Ki kanhró ģjag tóg nÿtĩgtĩ. ⁵⁵ Kar ģjag tóg kãka ki kanhró nÿtĩ gé. “Tag tán kãtĩ mÿ, kãka ti, kÿn jũ jagy han mÿ, ha vem nĩ,” he ģjag tóg tĩ gé. ⁵⁶ Ki kanhró ģjag tóg nÿtĩ, ta jykre ti, kãka jykre ti. Hã ra ģjag tóg inh jykre ki kanhrãnrãn sór tũ nĩ, sÿ ũri ģjag mÿ tó mÿ tag ti. Kutu ģjag nÿtĩ,” he tóg.

Ĕg tÿ jagnĕ mÿ vĕnh pãte fón
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ “Kÿ ģjag tóg vĕjykre kuryj to jykrĕn tũ nĩ gé, ģjag tÿ jagnĕ mÿ vĕnh pãte fón jé, ģjag tÿ ver ga kri mũn kÿ. ⁵⁸ Kejĕn ģjag tóg nĕn ù tugrĩn jagnĕ to jũ mÿ. Kÿ

ajag kã ù tóg hën ri ke mün pä'i mÿ tónh mü sir. Ti tÿg ken jo ti mÿ: “inh mÿ vënh päte fón,” hem nÿ. Ke tú nÿ mü ra pä'i vÿ ä jykre päno venh ke mü, kÿ tóg porisa mÿ: “ti se ra,” henh ke mü. Kÿ tóg ä senh ke mü sir. ⁵⁹ Ha mẽ, tá ä kãnhmar kãkutë män ke tú nÿ. Ä tÿ kajãm kãn kar kÿ ä hën ri ke mün tá kãkutë män ke mü sir,” he tóg.

13

Ëg tÿ ëg jykre päno tovãnh ke

¹ Kejën fóg tÿ pä'i tÿ *Pilatos* tóg, ga tÿ *Galiléia* tá ke ù ag kãgtén ja nÿ, ag tÿ *Topë* mÿ ag mëg tãnh kÿ pün mü ën kã. Kÿ ag kyvënh tóg, ag mëg kyvënh mré kutë ja nÿ.

Kÿ ù ag tóg, *Jesus* mÿ kãmén mü, ag tÿ *Pilatos* tÿ ün kãgtén mü ag to: “ag hÿn *Topë* vÿ mranh mág,” hen kÿ. ² Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag hÿn *Galiléia* tá ün kãgter mü ag to jykren sór mü,” he mü. “Ag hÿn *Galiléia* tá ke ag jykre päno kãfór han mü nÿ, hä ra tóg *Topë* hÿn tóg ag vóg kónãn mág, he ajag tóg tí ag to. ³ Hä tú vë hä ra. Ajag ri ke ag tóg nÿti, mÿr, ha mẽ. Ajag tÿ ajag jykre tovãnh tú nÿn kÿ ajag tóg nÿgme ki vár ke mü, ha vem nÿ,” he tóg. ⁴ “Û tÿ 18 (ke) ën ag to jykren nÿ, ù tÿ goj tÿ *Siloé* tá kãgter mü ën ag. Ðn téj ën tóg, ag kri kutë, hä kÿ ag tóg kãgter mü. *Jerusalém* tá ke kar ag jykre ri ke ja ag tóg nÿti. Ag pijé, ag jykre päno kãfór ja nÿti, ha mẽ. ⁵ Kÿ sóg ajag mÿ ke mü. Ajag tÿ ajag jykre päno tovãnh tú nÿn kÿ ajag tóg, nÿgme ki vár ke mü,” he tóg.

Ka tÿ kanënh vãnh kãme

⁶ Kÿ tóg ag mÿ: “ù tÿ *Topë* jykre han sór tú ag vÿ, ge nÿtinh mü, ha mẽ,” he mü. “Kejën ù tóg nÿgti. Ka há krãn ja tóg nÿgti, ka tÿ *figueira*. Ka kanë ko há vë. *Uva* kré kã mÿ tóg krãn ja nÿ. Kÿ tóg kejën ti kanë ko sór mü, kÿ tóg venh tí mü. Hä ra tóg kanëh ja tú nÿ. ⁷ Kÿ tóg *uva* ki rÿr tí mÿ: “ti gÿn ra,” he mü. “Prÿg tãgtü vë ha, sÿ ti kanë vég tú ki. Kanënh vãnh ti hÿn jë. Kÿ ti gÿn nÿ, ti tÿ ga kókég tú nÿ jé,” he tóg. ⁸ Hä ra tóg ti *patrão* mÿ: “ti tovãnh ra ver,” he mü. “Ti pénin sóg kũm mü ver, sÿ ti pénin ga vãvãm jé ver. ⁹ Hën ri ke mün tóg kanëh ke mü ha. Ti kanëh tú nÿn kÿ sóg vãh ä mÿ ti gÿn ke mü,” he tóg mü,” he tóg.

Vënhkãn ke kurã ki ün kaga tÿ há' he

¹⁰ Kejën tóg vënh kanhrãn jafã krëm ag kanhrãn mü, vënhkãn ke kurã ki. ¹¹ Hä ra ù fi tóg tá jë nÿ. Jagrë kórég fi nÿ, hä kÿ fi tóg pãnh ke kÿ jë nÿ. Vënh ra hä fi tóg jë kórég nÿ, fi jagrë tugrÿn. Prÿg tÿ 18 (ke) han fi tóg, fi jagrë tÿ fi kagãg tí ki. ¹² Kÿ *Jesus* tóg fi vég mü. Kÿ tóg fi jé prër mü. “Kunÿg, jÿ,” he tóg. “Ä kaga tÿ sóg tú' henh ke mü,” he tóg fi mÿ. ¹³ Kÿ tóg ti nÿgë tÿ fi kri fig mü. Kÿ fi tóg vënh ra hä jëg há' he mü, ha mẽ. Kÿ fi tóg *Topë* mÿ vÿ há han mü sir.

¹⁴ Hä ra vënh kanhrãn jafã to pä'i tóg *Jesus* to jü mü, ti tÿ vënhkãn ke kurã ki fi tÿ há' hen kÿ. Kÿ tóg vënh kar jyvën kÿ ag mÿ: “kurã tÿ 6 (ke) hä ki ëg tóg rãnhraj ke mü ha,” he mü. “Hä kÿ kurã tÿ 6 (ke) ën ki kãmũm nÿ, ti tÿ ajag tÿ há' hen jé. Vënhkãn ke kurã ki vënh kÿgtãg kãmũm tũg nÿ,” he tóg mü.

¹⁵ Hä ra *Jesus* tóg ti vÿ kãfãn kÿ: “jykre régre ä nÿ mÿr,” he mü. “Vënhkãn ke kurã ki ajag tóg ajag mëg ki rÿr tí gé, monh ki, kãvãru ki ke gé, ha mẽ. Ajag mëg kygvãg ajag tóg tí, ag tÿ goj kron mün jé, ti tÿ in kã kã se kÿ jë kÿ, *cocho* to. ¹⁶ Kÿ tag fi vÿ se kÿ jë ën ri ke ja nÿ gé, ha mẽ. *Satanás* hä vÿ fi sé', prÿg tÿ 18 (ke) ki. Ëg jógióg ve tÿ *Abraão* krë'krë ù fi vë. Ëg mëg kãfór fi tóg jë. Hä ra ä tóg jü sór mü, isÿ vënh kãn ke kurã ki fi tÿ há' hen kÿ. Isÿ fi kavãn ri ke vë,” he tóg.

¹⁷ Ti vī tag to ag tóg mỹ'äg'äg mũ sir, ti kato tẽ mũ ag. Hã ra tóg vẽn h e ẽn mỹ sér tĩ sir. Ag mỹ tóg nẽn ù há kar han tĩ, hã kỹ tóg ag mỹ sér tĩ sir.

*Topẽ vĩ tỹ vẽn kar kri rũm ke
(Mt 13.31-33; Mc 4.30-32)*

¹⁸ Kỹ tóg ag mỹ: “Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩnh ke vỹ tỹ ka tỹ krẽn ri ke nĩ,” he mũ.
¹⁹ “Ti krãn ẽg tóg tĩ. Kỹ tóg mog há han tĩ. Hã kỹ sēsĩ tóg ti fẽj kã ki jagfẽn h tĩ,” he tóg.

²⁰ Kỹ tóg fag mỹ: “Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩnh ke vỹ ùn týtã fag tỹ ẽmĩ han ri ke nĩ,” he mũ gé. ²¹ “*Fermento* sĩ tỹ fag tóg farĩnh e mrẽ jẽgĩäg tĩ, hã ra tóg tỹ sòn ke kãn tĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

*Jãnkã sĩ kãme
(Mt 7.13-14, 21-23)*

²² Kỹ tóg tũg mãn kỹ ẽmã e fĩn rãm mũ, ẽmã mág, ẽmã kãsir ke gé. Tĩg kỹ tóg ag kanhrãnran mũ sir. Kỹ tóg vãhã, ẽmã tỹ *Jerusalém* kukãm tĩ mũ. ²³ Kỹ ù tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ûn krenkren mũ ag mỹ pipir nýtĩ, e nýtĩ vó?” he tóg. Kỹ tóg ti mỹ: ²⁴ “inh ki rã vỹ, jãnkã sĩ ra rã ri ke nĩ,” he mũ. “Vãsãn nĩ, ã tỹ ra rã jẽ. Kejẽn ù tóg, ra rã mãn ke tũ nĩ ha. Ẽn kã ù tỹ hẽn ri ke ag vỹ, ra ge sór ke mũ, hã ra ag tóg, tỹ hẽ ri kenh ke tũ nĩ sir. ²⁵ Đn ki rĩr tĩ ẽn tỹ nĩfẽn h ja vẽ mỹr, hã kỹ ag tóg, kã ra genh ke tũ nĩ ha. Kanhkã to ken hã vẽ, ìn ti. Đn ki rĩr tĩ ẽn hã ne nĩfẽn h ke mũ', kỹ ãjag tóg sir re tá nýtĩ kỹ tỹ tórón' tórón' kenh ke mũ. “*Senhor*”, ẽg mỹ róm, ẽg jy nòn, jãnkã ti,” he jẽ ãjag tóg ke mũ. Hã ra tóg sir ãjag mỹ: “ãjag ki kagtĩg sóg nĩ,” henh ke mũ. ²⁶ Kỹ ãjag tóg ti mỹ: “ẽg hã vỹ ã mrẽ jẽn ja nĩ, ã mrẽ ẽg tóg kron ja nĩ, ẽg kanhrãn ja ã tóg nĩ, ẽg jamã tá. Ẽg hã vẽ,” henh ke mũ. ²⁷ Hã ra tóg ãjag mỹ: “inh pijẽ ãjag ki kanhrõ nĩ,” henh ke mũ. “Ãjag pijẽ tỹ inh mrẽ ke nýtĩ”. Ha mũjẽg. Vẽjykre pãno han ãjag tóg mũgtĩ,” he jẽ tóg ke mũ. ²⁸ ãjag tỹ ra mũnh ke tá ãjag tóg vẽn sýrẽn h ke mũ, tá ãjag tóg ãjag jã tỹ gãngãn kenh ke mũ. Kór há tá ãjag tóg *Abraão* venh ke mũ, tá, *Isaque* ke gé, *Jacó* ke gé, Topẽ vĩ tó ti ag kar ke gé. Ẽn ag kar vỹ, Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ venh mũ sir, ãjag jãvo. ²⁹ Ẽn kã Topẽ ki ge kỹ nýtĩ kar ag tóg kãmũnh mũ, rã jur ja tá, rã pur ja tá, kanhkã fyr kar tá. Kãmũ kỹ ag tóg, Topẽ tỹ ag ki rĩr nĩ ti venh ke mũ, ãjag jãvo. ³⁰ Ẽn kã tag ki ùn kãsir ù ag tóg tỹ ùn mág nýtĩnh mũ, tá. Kỹ tag ki ùn mág ù ag tóg tỹ ùn kãsir nýtĩnh mũ gé, tere kỹ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tỹ Jerusalém ra tĩg ke

³¹ Kurã ẽn kã *Fariseu* ù ag tóg ti mỹ: “ha mẽ,” he mũ. “Pã'i mág tỹ *Herodes* vỹ ã tén sór mũ. Hã kỹ vẽn h pẽjunh tĩg,” he tóg.

³² Kỹ tóg ag mỹ: “mĩg sĩ ri ke ti nĩ, hã kỹ tóg ke mũ,” he mũ. “Kỹ ti mỹ: “ver sóg vẽn jagrẽ kórẽg pan mũ, ver sóg ùn kagyga ag tỹ há' henh ke mũ, ùri, vaj kỹ ke gé. Kurã tãgtũ ki sóg han kãn ke mũ, he ti,” hem nĩ. ³³ “Ûri sóg ver tĩnh mũ, vaj kỹ ke gé, vaj ùn kỹ ke gé. Iser ken kỹ sóg *Jerusalém* hã tá ter ke mũ. Tag ki ke pijẽ'. *Jerusalém* tá ke ag hã tóg Topẽ vĩ tó ti ag kãgtén tĩ, he ti,” hem nĩ ti mỹ,” he tóg.

*Jesus tỹ Jerusalém tá ke ag to fe kaj nĩ
(Mt 23.37-39)*

³⁴ Kỹ tóg: “*Jerusalém* tá ke',” he mũ. “Topẽ vĩ tó ti ag kãgtén ãjag tóg tĩ. Topẽ tỹ ãjag mỹ ùn jẽgnẽg tĩ ag pin ãjag tóg tĩ, pó tỹ. Isý ãjag ki rĩr há tóg tĩ vẽ. Garĩnh fi vỹ fi krẽ kri jẽg tĩ. Fi tỹ ag vẽn sýrẽn h tũ nĩ jẽ ke vẽ. Ẽn ri ke han sór sóg mũ vẽ,

hã ra ãjag tóg ke jãvãnh nýtí. ³⁵ Hã ký ag tóg ãjag jamã pũn kãn ke mũ, ký ù vỹ kãnhmar tá nĩg mãn ke tũ nĩ ha. Inh ve mãn ke tũ ag nĩ ha mÿr. Kejẽn ãjag tóg iso: “Topẽ tỹ ti jẽnẽ ja vẽ,” henh ke mũ. Ên kã hã ãjag tóg inh ve mãn ke mũ,” he tóg.

14

Jesus tỹ vẽnkhãn ke kurã ki ù tỹ há' he

¹ Kejẽn tóg vẽnkhãn ke kurã tá krÿg mũ. Ký tóg *Fariseu* ag pã'i ù ãn krẽm nĩ nĩ, ti mré jẽn jé. Hã ra ag tóg tá ti tỹ rĩr mũ. “Ti mÿ vẽnkhãn ke kurã ki rãnhrãj ke tũ?” he ag tóg mũ.

² Hã ra ùn kaga ù tóg tá jun mũ. Kãnhpar kãn ký tóg jẽ. ³ Ký *Jesus* tóg pã'i ag mÿ: “Êg tỹ vẽnkhãn ke kurã ki ù tỹ há' hen mÿ há nĩ, mÿ kórég nĩ, vó?” he mũ. ⁴ Hã ra ag tóg ti mÿ nén ù tó tũ nĩ. Ký tóg ùn kaga ên vóg ký ti tỹ há' he mũ. Ký tóg ti mÿ: “ha tũg ge,” he mũ. ⁵ Ký tóg ag mÿ: “kejẽn ãjag kósĩn ù tóg goj ki kutẽn mũ, ke tũ nĩ ký ãjag mẽg tỹ monh,” he mũ. “Vẽnkhãn ke kurã ki tóg ki kutẽn mũ, hẽn ri ke mũn. Ký ãjag tóg ti kunũnh ke mũ gé,” he tóg. ⁶ Ký ag tỹ ti mÿ ne tónh ke tóg tũ ti sir.

Fénhta to vějykre

⁷ Hã ra tóg ti mré jẽg nýtí ag tỹ jẽn vén sór vég mũ, ag tỹ tỹ ùn mág nýtí jé. Hã ký tóg ag mÿ: ⁸ “kejẽn ù tóg ãjag kógfyn mũ, ãjag tỹ ti prũg ke to fénhta ve jé,” he mũ. “Kỹ ti fénhta kã jẽn vén sór tũg nĩ. Hẽn ri ke mũn ã kãfór nĩ ù tóg tá jun mũ. ⁹ Ký fénhta ki rĩr mũ ên tóg ã mÿ: “toreg ver'. Ti jẽn kar ký hã ã tóg jẽn ke mũ,” henh ke mũ. Ký tóg ã mÿ'a tũnh mũ sir, ha mẽ. ¹⁰ Ký ã tỹ fénhta venh tũg ký mẽ kã nĩm nĩ ver. Ký fénhta ki rĩr mũ vỹ ã mÿ: “ha jẽn vén, fag mré,” henh ke mũ. Ký ã pijë mÿ'ãg ke mũ',” he tóg. ¹¹ “Hã ký tóg ù tỹ ag kãfór nĩ sór mũ térem ke mũ, vêsÿkã, Topẽ ti, ha vem nĩ. Jãvo tóg ù tỹ: “tỹ inh ùn sĩ nĩ,” he mũ ên jãnfyn ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Êg tỹ ùn jagtar ag jagãgtãn

¹² Ký tóg ù tỹ ti kógfyn mũ ên mÿ kãmén mũ gé. Ti mÿ tóg: “ã tỹ fénhta han sór ký ùn riko ag mÿ tó sór tũg nĩ, ã mré ke fag mÿ, ã kãke ag mÿ, ã jãvy ag mÿ. Æ rã nýtí ag mÿ tó tũg nĩ gé,” he mũ. “Æ tỹ ùn riko ag mÿ tó ký ag tóg vẽn kaja jé ã mÿ fénhta han sór mũ gé. Ký ã tóg ã fénhta kaja ti vég mũ sir, êprã. ¹³ Æ tỹ fénhta han sór ký ùn kaga ký rãnhrãj vãn ag mÿ tóm nĩ, ùn kãnhgrĩ ag mÿ, ùn kyvó ag mÿ. ¹⁴ Æ tỹ tag han ký Topẽ vỹ ã ve há han ke mũ, ha vem nĩ. Æ mÿ ag tóg fénhta han ke tũ nĩ, ag tỹ tỹ nén ù tũ nýtĩn ký. Ký ã tóg ã rĩr mãn ký ti kaja venh ke mũ, Topẽ tỹ ùn jykre kuryj kar ag rĩnrĩn mãn ke kurã ên kã,” he tóg.

Fénhta mág to vějykre

(Mt 22.1-10)

¹⁵ Ký tóg tá ti mré jẽg nĩ ù mÿ mẽ há tí, ti vĩ tag ti. Ký tóg ti mÿ: “ù tỹ Topẽ tỹ tỹ êg pã'i nĩ vég mũ mÿn hÿn sér pẽ tũnh mũ, ù tỹ tá fénhta vég mũ ên mÿ,” he mũ.

¹⁶ Ký tóg ti mÿ: “hÿ, kãnhkã tá fénhta vỹ ge nĩnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Kejẽn ù tóg nĩgtĩ. Fénhta mág han sór tóg mũ, ký tóg ù tỹ hẽn ri ke ag mÿ tó ja nĩ, ti tỹ fénhta han ke to hã. ¹⁷ Ti fénhta kurãn kã tóg ti *camarada* jẽnẽg mũ, ti tỹ ùn kógfyn ký nýtí ag mÿ: “ha kãmũjẽg, kar ký tóg nĩ ha,” he jé. ¹⁸ Hã ra ag tóg ve sór tũ nĩ, ag kar ti. Æ tóg ti mÿ: “ga kajãm inh, hã ký sóg venh tí mũ ver. Æri tóg inh mÿ vẽnh mÿ tí,” he mũ. ¹⁹ Ký ù tóg ti mÿ: “monh gé sóg, monh tỹ 5 (ke)

régre,” he mū gé. “Kỹ sóg ag venh tĩ mū ver,” he tóg mū gé sir. ²⁰ Kĩ ũ tóg ti mĩ: “ŭri sóg prũg mũ ha, hã kũ tóg vẽn h mĩ tĩ,” he mū gé.

²¹ Kĩ ti *camarada* tóg ti mĩ tónh kãtĩ mũ. Kĩ tóg jũ mũ. Ti mĩ tóg: “ẽmĩn mág ra tĩg, ẽpɾy kãsir ra ke gé, ẽmã kar ki,” he mũ. “Kỹ ũn jagtar ag taĩ kãtĩg, ũn kãnhgrĩ ag, ũn kyvó ag, ũn tĩg vãnh ag ke gé,” he tóg. ²² Kĩ tóg tĩg mãn mũ. Tá vỹn ke kũ tóg ti mĩ: “ke kãn inh huri. Hã ra tóg fór tũ nĩ ver, fẽnhta jo ĩn ti,” he mũ.

²³ Kĩ ti *patrão* tóg: “vẽsỹkã tĩg mãn ge,” he mũ. “Vãnh kã mĩ tĩg, ẽmã kãsir pẽ kã mĩ ke gé, ẽpɾy ra, ẽmĩn jagma,” he tóg. “Ag kutãn nĩ, fẽnhta jo ĩn fór jé,” he tóg.

²⁴ Hã kũ sóg ãjag mĩ ke mũ. Ũ mĩ sóg tó vén ja nĩ, hã ra ag tóg inh fẽnhta venh ke tũ pẽ nĩ,” he tóg. *Jesus tỹ Fariseu* ag mré jẽn kũ ag mĩ kãmén hã vẽ.

Ëg tỹ ãg jykɾe tovãnh

(Mt 10.37-38)

²⁵ Kejẽn ũn e ag tóg ti nón mũ mũ. Kĩ tóg ag jé vĩrĩn ke kũ ag mĩ: ²⁶ “ũ tỹ inh mré tĩg pẽ han sór mũ jé inh hã to há kãfór nĩ, ti han mũ fag kri, ti prũ fi kri, ti krẽ kri, ti kãke ag kri, ti jãvy ag kri, ti ve fag kri, vẽn h kri ke gé, mỹr, ha mẽ,” he mũ. “Ke tũ nĩ mũ ra tóg inh mré kãtĩg ke tũ nĩ, kũ tóg tỹ inh mré ke nĩnh ke tũ nĩ gé. ²⁷ Ha vé, ag tỹ inh krunh tỹ inh kri fi kũ sóg tĩg ke mũ, ag tỹ to isa kũ isén jé, ha vem nĩ. Vẽn h nenh ke tũ sóg nĩ. Ũ tỹ inh ri ke han sór tũ nĩn kũ tóg inh mré kãtĩg ke tũ nĩ, kũ tóg tỹ inh mré ke nĩnh ke tũ nĩ gé,” he tóg.

²⁸ “Ũ tỹ ĩn mág han sór mũ to jykɾén. Ti jãnkamy nĩkrén vén jé tóg ke mũ. Kĩ tóg ĩn kaja to jykɾén ke mũ gé sir. Ti tỹ ti mĩ há nĩn kũ tóg vãhã ĩn han sór ke mũ. ²⁹ Ti tỹ to hã to jykɾén há han tũ nĩn kũ tóg vẽn h mĩ tĩ. Kĩ tóg ĩn jẽg ken ki kũm kũ ti krogrog han ke mũ sir. Ti tỹ ti krogrog han mũ ra ti jãnkamy tóg tũ' henh ke mũ, kũ tóg tovãnh ke mũ sir. Kĩ ti mré ke ag tóg ti to ví kũ ti nynh mũ sir. ³⁰ Ti to ag tóg: “ĩn mág han sór tóg mũ vẽ, hã ra tóg to jykɾén há han ja tũ nĩ, hã kũ tóg kar tũ nĩ,” henh ke mũ,” he tóg.

³¹ “Kar kũ pã'i mág to jykɾén nĩ gé. Pã'i ũ tỹ ti mré vẽn h gẽn h han sór kũ tóg ti krẽm ke ag nĩkrén vén ke mũ gé sir, vẽn h gẽn h ke to hã. “10 mil (ke) ãg nỹtĩ,” he jé tóg ke mũ. “Ëg mĩ ag tỹ hẽn ri kenh mũ vỹ? 20 mil (ke) ag nỹtĩ. Ag mĩ ãg tỹ tũ' he kãn ke tũ nĩ vỹ?” he jé tóg ke mũ. ³² Kũ tóg pã'i ũ ĩn mĩ vẽn h vĩ jẽnẽn h mũ, ti tỹ kór há tá nĩ hã ra. Kũ tóg ti mĩ: “inh ã mĩ ne nĩm mũ, ã tỹ isovãnh jé?” henh ke mũ,” he tóg.

³³ “Hã kũ inh mré mũ pẽ han ke to jykɾén nĩ. Iso há kãfór nỹtĩm nĩ, ãjag tũ kar kri. Ke tũ nĩ mũ ra ãjag pijé inh mré mũ pẽ han mũ,” he tóg.

Sa to vỹjyke

(Mt 5.13; Mc 9.50)

³⁴ “Sa vỹ há nĩ. Hã ra ti kãhór nĩn kũ ãg tỹ ne tỹ tỹ kajã' he mãn ke tóg tũ tĩ,” he tóg. ³⁵ “Ti kãhór nĩn kũ tóg kórég nĩ. Fón ãg tóg tĩ. Ëg pijé ãg japỹ ki ti fón tĩ', ãg jakré tỹ tóg há' henh ke tũ nĩ gé. Ti fón pẽ han jé ãg tóg ke mũ. Ri ke ãjag nỹtĩ, ãjag tỹ inh mré mũ pẽ han tũ nĩn kũ. Jẽmẽ há han nĩ, sỹ ãjag mỹ nén tó mũ tag ti,” he tóg.

¹ Kejëñ ù tÿ *imposto* mǎg tĩ ag tóg ti to kāmũ mũ, Topē vĩ mranh tĩ ag ke gé. Ag tÿ ti vĩ mẽ sór vë. ² Kÿ tóg *Fariseu* ag mÿ kórég nÿ, Topē vĩ to ěg kanhrān tĩ ag mÿ ke gé. Kÿ ag tóg ti to vĩ vĩ he mũ sir. “Topē vĩ mranh tĩ ag to tóg há nĭgtĩ. Ag mré tóg jĕg tĩ mÿr,” he ag tóg mũ.

³ Kÿ tóg fag mré ag mÿ: “ù tÿ Topē vĩ mranh mũ tÿ ti jykre kórég tovānh kÿ tóg ge nÿnh mũ, ha mẽ,” he mũ. ⁴ “Û mĕg tÿ mé vÿ tÿ ù tÿ 100 (ke) nÿtĩ. Hã ra kejĕn ti mĕg pir tóg vāfor mũ. Kÿ tóg ti kanĕnh tĩ mũ sir, ùn e ěn ag ré kÿ. ⁵ Ti tÿ ti ve kÿ ti fe tóg mrin ke mũ sir. Kÿ tóg ti nunh kri ti fi kÿ kǎti mũ sir. ⁶ Kÿ tóg ti ĩn tá jun mũ. Tá tóg ti kanhkǎ fag jé prĕr mũ, ti rǎ hǎ nÿtĩ fag kar. Kÿ tóg fag mÿ: “inh mré ti to mÿ sér,” he mũ. “Inh mĕg vÿ vāfor ja nĩ, hǎ ra sóg ti ve mǎn mũ,” he tóg. ⁷ “Kÿ tóg ge nĩ, ha mẽ. Û tÿ 99 (ke) ag tÿ vĕjykre kuryj han kÿ tóg há tĩ sir. Kÿ tóg kanhkǎ tá ke ag mÿ sér tĩ sir. Hã ra tóg sér kǎfór tĩ, ùn pir tÿ ti jykre kórég tovānh kÿ, ti tÿ ti tÿ Topē vĩ mranh mũ ěn tovānh kÿ,” he tóg *Jesus* ti.

Jǎnkamy vāfor kǎme

⁸ “Kÿ ùn tÿtǎ fag tóg ge nÿtĩ tĩ gé, ha mẽ. Û fi tóg jǎnkamy tÿ 10 (ke) tÿ tũ nĩ. Kejĕn ùn pir tóg fi mÿ vāfor mũ. Kÿ fi tóg néj grug kÿ fi ĩn kǎ mĩ prun kǎn mũ gé, jǎnkamy ěn kanĕn jé. ⁹ Vǎhǎ fi tóg ve mǎn mũ sir. Kÿ fi tóg fi mré ke kar fag jé prĕr mũ. Kÿ fi tóg fag mÿ: “inh mré to mÿ sér,” he mũ. “Inh jǎnkamy vÿ vāfor ja nĩ, hǎ ra sóg ve mǎn mũ,” he fi tóg mũ. ¹⁰ Kÿ tóg ge nĩ, kanhkǎ tá, ha mẽ. Topē tÿ jĕgnĕ jafǎ ag mÿ tóg sér tǎvĩ tĩ, ù fi tÿ fi tÿ Topē vĩ mranh ěn tovānh kÿ, ha mẽ,” he tóg, *Jesus* ti.

Û kósin vāfor kǎme

¹¹ Kÿ tóg: “ù vÿ tóg kósin régre ja nĭgtĩ gé,” he mũ. ¹² “Kÿ ti kósin tÿ ěgno tóg ti panh mÿ: “ha ùri inh mÿ isũ nĩm, ǎ tÿ inh mÿ nĕn nĩm ke mũ ěn ti,” he mũ. Kÿ ti panh tóg ti krĕ mÿ ti tũ vĕnh kǎpǎm mũ sir. ¹³ Kǎnhmar ti kósin kyrũ tóg ti tũ mǎn kÿ ěmǎ ù ra tĩ mũ. Tá tóg vǎm kǎn mũ, nĕn ù kórég kar to. ¹⁴ Kejĕn tóg tá prÿg han mũ sir, ěmǎ ěn tá. Kÿ tóg kókĩr mũ sir. ¹⁵ Kÿ tóg tá ke ù mré vĕmén mũ, ti tÿ ti mÿ vĕnh rǎnhraj nĩm jé. Kÿ tóg ti tÿ ti mÿ ti mĕg tÿ porko ki rĩr jé ti jĕnĕg mũ sir, ti *saфра* ra. ¹⁶ Kÿ tóg ti mĕg jĕn ko sór mũ, ti kókĩr tǎvĩ nĩn kÿ. ¹⁷ Kÿ tóg kejĕn krĩ há han mũ. To jykrén tóg mũ sir. “Inh panh mÿ rǎnhraj tĩ ag vÿ ěmĩ ko mág tĩ. Ag jĕn tóg ag mÿ kén tĩ. Jo sóg kókĩr kÿ ter sór mũ ha,” he tóg. ¹⁸ “Inh jé hÿn inh panh kukǎm tĭg mǎn ha,” he tóg. “Kÿ sóg ti mÿ: “panh,” hĕnh ke mũ. “Kanhkǎ tá nĩ ěn vĩ mranh inh, ǎ vĩ ti ke gé. ¹⁹ Kÿ sóg vĕnh mÿ tÿ ǎ kósin tũ nĩ. Vĕnhmÿ sóg tÿ ǎ *camarada* nĩnh ke nĩ ha,” he jé sóg ke mũ,” he tóg mũ, to jykrén kÿ. ²⁰ Kÿ tóg ti mũ sir, ti panh kukǎm.

Hã ra ti panh tóg kuvar há tá ti kǎtĩ ěn vég mũ. Kÿ tóg ti kato tĭg kÿ ti ki póm ke mũ sir. Ti ki nhun ke tóg mũ gé sir. ²¹ Kÿ ti kósin tóg ti mÿ: “panh,” he mũ. “Kanhkǎ tá nĩ ěn vĩ mranh inh, ǎ vĩ ke gé. Hã kÿ sóg vĕnh mÿ tÿ ǎ kósin tũ nĩ ha,” he tóg.

²² Hã ra tóg ti mÿ: “vó, vĕnh pǎte fón kÿ tóg nĩ,” he mũ. Kÿ tóg ti *camarada* ag mÿ: “kur há tǎvĩ ěn gé kǎmũjĕg,” he mũ. “Ti nĭgĕ kǎ rǎg gé, nĭgĕ kǎ nĩm jafǎ tÿ, pĕn né ěn ke gé. ²³ Monh tǎgy ěn venh mũjĕg. Ti tǎnh ra, ěg tÿ ko jé. ²⁴ Inh kósin vÿ inh mÿ ter ri ke han, hǎ ra tóg rĩr mǎn ri ke han. Vāfor ja ti nĩ vĕ, hǎ ra tóg kǎtĭg mǎn mũ,” he tóg. Kÿ tóg ag mÿ sér tĩ sir, ag tÿ fĕnhhta han kÿ.

²⁵ Hã ra ti kósin sanh tóg ti japÿ tá rǎnhraj tĩ. Kÿ tóg vǎhǎ tá kǎtĭg kÿ ti ĩn tá jun kÿ vǎkyr mĕg mũ. Fag vĕnh gringrén ěn vég tóg mũ. ²⁶ Kÿ tóg ti *camarada*

mỹ: “fénhta tỹ ne nẽ hỹn?” he mũ. ²⁷ Kĩ tóg ti mỹ: “ã jãvy vỹ jun, kỹ ã panh vỹ monh tăgy ên tãnh,” he mũ. “Ti mỹ tóg sér tí, ti tỹ ti ve mãn kỹ. Kaga tũ tóg jẽ, há tóg jẽ, há kỹ tóg ã panh mỹ sér tí,” he tóg. ²⁸ Kĩ tóg jũ mũ sir. Kĩ tóg ãn kã ra rã tũg mũ, jũ kỹ.

Kỹ ti panh tóg ti mỹ jã han tí mũ. Ti mỹ tóg: “êg mré fénhta venh kãrã,” he mũ. ²⁹ Hã ra tóg ti mỹ: “nejé,” he mũ. “Prỹg tỹ hên ri ke ki sóg ã rãnrãj ti han, ha mẽ. Inh pijé ã ví mranh ja nĩgtĩ. Ge ra ã tóg inh mỹ nén ù nĩm ja tũ nĩ. ã pijé inh mỹ *cabrito* fêg tí, sỹ inh mré ke ag mỹ fénhta han jé. ³⁰ Hã ra ã kósín ên tóg jun mũ sir, kỹ ã tóg ti mỹ monh tăgy ên tãnh. Kórég ti nĩ. ã tũ fón kãn tóg mỹr, ùn tỹtã kórég fag to, hã ra ã tóg fénhta mág han mũ, ti kãtĩg kỹ,” he tóg.

³¹ Hã ra ti panh tóg: “vó,” he mũ. “Inh mré ã tóg jẽ nĩ, kỹ tóg inh mỹ sér tí. Kĩ isũ kar vỹ tỹ ã tũ nỹtĩ, mỹr, ha mẽ. ³² Hã ra fénhta tag vỹ há nĩ, ha mẽ. Êg mỹ tóg sér tãví tí. ã jãvy vỹ inh mỹ ter ri ke han, hã ra tóg rĩr mãn ri ke han. Vãfor ja ti nĩ vê, hã ra tóg kãtĩg mãn mũ,” he tóg, ti panh tí, ti kósín sanh mỹ,” he tóg, *Jesus* ti.

16

Êg tỹ êg tũ vênh kãpãm ke

¹ Kĩ tóg ti mré mũ tí ag mỹ, fag mỹ: “kejên ùn riko tóg nĩgtĩ,” he mũ. “Kỹ ti tũ ki rĩr tí tóg nĩgtĩ gé. Kejên ag tóg ti tũ ki rĩr tí ên to ví mũ. Ti *lograr* he mẽ ti nêji nĩ. ² Kĩ tóg ti mỹ: “ã tỹ han mũ mẽ inh,” he mũ. “Sỹ ã rãnrãj tugnỹm ke vê. Ki rĩr mãn ke tũ ã tóg nĩ ha,” he tóg mũ. ³ Kĩ tóg to jykrén kỹ: “inh hỹn hẽ ri kenh mũ ha?” he mũ. “Inh *patrão* tỹ inh kutêm kỹ inh hỹn ne konh ke mũ ha? Inh êpỹ jé sóg krój nĩ. Kĩ sóg vênh kar mỹ: “inh mỹ nén ù nĩm, inh mỹ jãnkama nĩm, he sór tú nĩ gé. Inh mỹ'a tóg tí,” he tóg. ⁴ Kejên tóg: “vãhã inh ki kanhró nĩ ha,” he mũ. “Sỹ tag han kỹ ag tóg iso há nỹtĩnh mũ, kỹ ag tóg inh mỹ: “inh mré nĩnh kãtĩg,” henh ke mũ,” he tóg. ⁵ Kĩ tóg ù tỹ ti *patrão* mỹ néve nỹtĩ ên ag jé prêr kãn mũ sir. Kĩ tóg ù mỹ: “ã néve tỹ hẽ ri ke nĩ?” he mũ. ⁶ Kĩ tóg ti mỹ: “*azeite lata* tỹ 100 (ke) ki inh néve jẽ,” he mũ. Kĩ tóg ti mỹ: “hỹn, ã vênh rãn tí, sỹ ã mỹ ã néve térem kỹ 50 (ke) rãn jé,” he mũ. ⁷ Kĩ tóg ù mỹ: “jo ã?” he mũ gé. Kĩ tóg ti mỹ: “*trigo* sako tỹ 100 (ke) vê,” he mũ. Kĩ tóg ti mỹ: “hỹn, ã vênh rãn tí, sỹ ã mỹ térem kỹ 80 (ke) rãn jé,” he mũ gé.

⁸ Kĩ ti *patrão* tóg mễg mũ. Kĩ tóg ti mỹ: “jykre mẽ ã tóg nĩ, kỹ ã tóg ù tỹ hên ri ke tỹ ã to há nĩ han, ã tỹ ag mỹ ag néve rem kỹ,” he mũ,” he tóg.

“Kỹ hã vê. ù tỹ inh ki ge tũ ag vỹ ag tũ to jykrén há han tí, inhhã, ha mẽ. Tỹ ag êprã ke nỹtĩ, há kỹ ag tóg tag ki nén to jykrén há han tí, ù tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag kãfór,” he tóg.

⁹ “Hã kỹ sóg ãjag mỹ tó mũ. ãjag tũ tỹ vênh kãpãm nĩ, Kĩ ag tóg ãjag to há nỹtĩnh mũ. Kejên ãjag tóg ãjag tũ ré kỹ mũnh mũ. Ên kã ãjag tóg mũ há han ke mũ gé. Kanhkã tá ag tóg ãjag mỹ: kunĩg, henh ke mũ.

¹⁰ ù tỹ nén ù sĩ ki rĩr há han kỹ tóg nén ù ki rĩr kãnãnh kãn ke mũ gé sir. ¹¹ Êg tỹ ga kri nén vég mũ vỹ kãnhmar tũ' henh ke mũ. Kĩ tóg tỹ hã ra ga kri ãjag tũ ki rĩr há han tũ nĩn kỹ ãjag tóg kanhkã tỹ tỹ nén ù tũ nỹtĩnh mũ gé. ¹² ãjag tỹ êprã nén vég mũ vỹ tỹ Topê tũ nĩ. Ti hã mỹ ãjag tóg ki rĩr ke mũ. ãjag tỹ ti tũ ki rĩr há han tũ nĩn kỹ tóg sir ãjag mỹ ãjag tũ pẽ ên nĩm ke tũ nĩ gé, kanhkã tá,” he tóg, *Jesus* ti.

Ĕg jagrē régre
(Mt 6.24)

13 “Ā jagrē régre nīn kŷ tóg vĕnh mŷ tī. Ā tŷ Topĕ hā tŷ jagrē nīn kŷ jānkamy tān ĕn tŷ jagrē nī sór tŷg nī. Ā tŷ jānkamy e ve sór kŷ tī hā vŷ tŷ ā jagrē nīnh mŷ. Kŷ ā tóg Topĕ tŷ ā mŷ nĕn tó mŷ ĕn to jŷkrĕn hā han ke tŷ nī, ha vem nī,” he tóg, *Jesus* tī.

Topĕ jŷkre
(Mt 11.12-13; 5.31-32; Mc 10.11-12)

14 Hā ra *Fariseu* ag tóg mĕg mŷ. Jānkamy mág hā to ag tóg há nŷtī. Hā kŷ ag tóg ag tŷ *Jesus* vī mĕ kŷ tī to é he mŷ. 15 Hā ra tóg ag mŷ: “ĕprā ke ag mŷ ājag tóg tŷ ūn jŷkre há nŷtī ve nī,” he mŷ. “Hā ra Topĕ vŷ ājag tŷ nĕn to jŷkrĕn mŷ ĕn vĕg nī, tī mŷ ājag tóg kavĕj nŷtī,” he tóg. “ĕprā ke mŷ nĕn sīnvī nī ve tóg Topĕ mŷ kórĕg nī,” he tóg.

16 “*Moisés* tŷ ĕg mŷ Topĕ vī to ja ĕn vŷ *Joāo* tá krŷg, vāsŷ Topĕ vī tó tī ag tŷ ĕg mŷ nĕn tó ja kar ĕn tī. *Joāo* tá jun kŷ vējŷkre tág vē sir, hā vŷ: Topĕ tŷ tŷ ĕg pā'i nī, he mŷ. Kŷ ū tŷ hĕn ri ke ag tóg vāsānsān tī, ag tŷ ve jé.

17 Hā ra Topĕ jŷkre si ĕn tóg tŷ' hĕnh ke tŷ nī gé, *Moisés* tŷ ĕg mŷ nĕn tó mŷ ĕn tī. Ga vŷ tŷ' hĕnh ke mŷ, kanhkā tī ke gé. Jāvo Topĕ jŷkre vŷ tŷ' hĕnh ke tŷ nī,” he tóg.

18 “Ĕg prŷg kŷ tóg ge nī, ha mĕ. Ā tŷ ā prŷ fi fón kar kŷ ū fi tŷ prŷg mǎn kŷ ā prŷ tŷ fi vē sir. Kŷ ā tŷ ā prŷ fi fón kar kŷ ū tŷ fi tŷ prŷg mǎn kŷ fi mén tŷ vē gé sir,” he tóg, *Jesus* tī.

Ū tŷ Topĕ vī mĕ jāvānh ag tŷ nŷgme ki vár ke

19 Kŷ tóg ag mŷ: “kejĕn ū tóg nŷgtī, ūn riko pĕ,” he mŷ. “Kur kaja e tu tī tŷgtī, kur hapĕ. Kurā kar ki tóg vējĕn há ko tī. Fĕnhta ri ke han tóg tī, kurā kar ki.

20 Kŷ ūn jagtar tóg nŷgtī gé. Tī jiji hā vŷ: *Lázaro*, he mŷ. Vĕnh kaga fugfo han vānh ĕn han kŷ tóg nī, kŷ tóg nŷ nī, ūn riko ĕn ĩn jānkā kā. 21 Ĕn vŷ kókĭr tŷgtī, tī kaga to. Kŷ tóg ūn riko jĕn vár ko sór tŷgtī, hā ra tóg tī mŷ nĕm tŷg tī. Kasor hā ne ti pĕnĭn e nŷtī. Vĕnh fugfo han vānh ĕn tugmāg ag tóg tī. 22 Kejĕn tóg ter mŷ, ūn jagtar ĕn tī. Kŷ Topĕ tŷ jĕgnĕ jafā ag vŷ tī va mŷ mŷ, tī kuprĭg tī, kanhkā ra. Tá *Abraão* tóg nī nī, ĕg jóg' jóg ve tī, kŷ tóg tī mrĕ nī nī sir, tī tŷ tŷ tī krĕ'krĕ nĕn kŷ.

Kar ūn riko tóg ter mŷ gé sir. Kŷ ag tóg ga kā tá tī péju mŷ. 23 Hā ra tóg nŷgme ki kutĕ mŷ, tī kuprĭg tī. *Inferno* tá tī vēsŷrĕnh jagy han mŷ sir. Kejĕn tóg kanhkā ki ĕvānh mŷ, kŷ tóg tá *Abraão* vĕg mŷ, *Lázaro* ke gé, kuvar há tá.

24 Kŷ tóg ag mŷ prĕr mŷ. “!..Ijóg'..! !..*Abraão*'..!” he tóg. “!..Ijagāgtān ra..!” he tóg. “*Lázaro* jĕnĕ ra, tī tŷ tī nŷjuja junun mrān kŷ inh nŷnĕ mrān sī han jé. Inh mŷ tóg rŷjgy tāvī tī, pī kā ki,” he tóg.

25 Kŷ *Abraão* tóg tī mŷ: “inh kósĭn,” he mŷ. “Ā tŷ ga kri tī ja ĕn ki ĕkrĕ. Tá ā tóg há tī ja nŷgtī, jāvo *Lázaro* tóg jagtar ja nŷgtī. Kŷ tóg tag ki há tī nī, jo ā tóg vēsŷrĕnh jĕ nī, ā tŷ tī jagāgtān ja tŷ nĕn kŷ. 26 Kŷ ĕg kuju ki tóg tŷ kāgnó nī, kŷ ū tóg pāte rĕg ke tŷ nī. Tag ki ke pijĕ ĕn ra tŷg mŷ', ĕn tá ke pijĕ tag ra kātĭg mŷ gé, kāgnó tag tugrĭn'!” he tóg.

27 Kŷ ūn riko ja tóg tī mŷ: “kŷ sóg ā mŷ nĕn ū tó sór mŷ, ha mĕ,” he mŷ. “Ā mŷ inh jóg ĩn ra *Lazaro* jĕnĕnh ke tŷ? Tá inh mrĕ ke ag vŷ nŷtī. 28 5 (ke) ag nŷtī, inh mrĕ pygfa ja ag. Tī tŷ ag mŷ tónh tŷg jé, ag tŷ tag ki junjun tŷ nī jé, ag tŷ inh mrĕ vēsŷrĕnh tŷ nī jé,” he tóg.

²⁹ Kŷ *Abraão* tóg ti mŷ: “vó, tá ag tóg *Moisés* tŷ ěg mŷ nén to ja ěn mĕnh mŷ, Topĕ vĭ tó tĭ kar ag vĭ ke gé. Hã kŷ ag tóg Topĕ vĭ jĕmĕnh mŷ, ag tŷ mĕ sór kŷ,” he mŷ.

³⁰ Hã ra tóg: “vó, vĕser tŷ ag tá jun kŷ ag tóg jĕmĕ há han ke mŷ vĕ, kŷ ag tóg ag jŷkre pãno ěn tovãnh ke mŷ vĕ,” he mŷ.

³¹ Hã ra tóg: “vó, ag tŷ *Moisés* vĭ jĕmĕ sór tŷ nĭn kŷ ag tóg vĕser vĭ mĕnh ke tŷ nĭ gé, ag tŷ Topĕ vĭ tó tĭ ag vĭ mĕ jãvãnh nŷtĭn kŷ,” he mŷ, *Abraão* ti, ũn riko ja ěn mŷ,” he tóg, *Jesus* ti.

17

Topĕ vĭ mranh tŷ jagy nĭ (Mt 18.6-7, 21-22; Mĕ 9.42)

¹ Kŷ tóg ti mrĕ mŷ ti ag mŷ: “ũ tŷ hĕn ri ke ag vŷ ũ tŷ iso há ěn tŷ isovãnh han sór mŷ, ha mĕ, “he mŷ. “Hã ra ag tóg tag to vĕsŷrĕnh tãvĭ han ke mŷ. Topĕ vŷ ag ve kónãnh tãvĭ han ke mŷ. ² Ũ tŷ ũn sí tŷ inh ki rã tovãnh han mŷ mŷ tóg há tĭ vĕ, ěg tŷ pó mág tŷ ag nunh to sa kŷ goj nig mág kuju ki ag vãm jé. Tag vŷ ag mŷ jagy tĭ vĕ. Hã ra ag tóg ti jagy tag kãfór venh ke mŷ. ³ To jŷkrĕn, vĕnh ki rĭr kŷ.

Kejĕn ã régre vŷ Topĕ vĭ mranh mŷ. Kŷ ti mŷ tóm nĭ, ti tŷ kygnĕ ti. Ti tŷ tovãnh sór kŷ ti mŷ vĕnh pãte fón nĭ. ⁴ Hĕn ri ke mŷn tóg ti tŷ Topĕ vĭ mranh ěn han mãn', han mãn', he sór mŷ. Kurã pĭr ki tóg mranh tŷ hĕn ri ke han sór mŷ, hĕn ri ke mŷn. Hã ra tóg tónh kãtĭg mãn', tónh kãtĭg mãn', he mŷ gé. Kŷ ti mŷ vĕnh pãte fón to krónh ke tŷg nĭ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ěg tŷ Topĕ ki rã há han ke

⁵ Kŷ *Jesus* tŷ ũn vin mŷ ag tóg ti mŷ: “ěg tŷ Topĕ ki ge há han há tóg tĭ,” he mŷ. “Kŷ to ěg tar han nĭ,” he ag tóg. ⁶ Kŷ tóg ag mŷ: “ãjag tŷ Topĕ ki ge kŷ tóg há tĭ,” he mŷ. “Ka tŷ krĕn to jŷkrĕn nĭ,” he tóg. “Sĭ ti nĭ, ěg tŷ ti krãn ve ki. Hã ra tóg mog há han tĭ. Tag ri ke han nĭ, Topĕ ki rã kŷ. Kŷ ãjag tóg nĕn ũ kar to tar nŷtĭnh mŷ. Ka tag ve ra ha. ãjag tŷ ti mŷ: “ã jĕgja ki kã kãkutĕ kŷ goj ki vĕnh krãn,” hen kŷ tóg kenh mŷ, ãjag tŷ Topĕ ki rã há han kŷ,” he tóg, *Jesus* ti.

Tŷ ěg Topĕ camarada nŷtĭ

⁷ “ãjag camarada jŷkre to jŷkrĕn nĭ,” he tóg. “ãjag japŷ ki tóg rĭr tĭ, ke tŷ nĭ kŷ ãjag mĕg ki. Rãkãnh kŷ tóg ti rãnhraĭ ja tá kãtĭ tĭ. Kŷ ãjag pijĕ ti mŷ: “kunĭg, jĕn jé,” he tĭ. ⁸ Ti mŷ ãjag tóg: “inh mŷ vĕjĕn han, ijĕn jé, isŷ kron jé,” he tĭ. “Kar kŷ ã tóg jĕn ke mŷ gé, kron ke mŷ gé sir, ijĕn kar kŷ,” he ãjag tóg tĭ, ãjag camarada mŷ. ⁹ Kŷ ãjag tóg ti mŷ vĭ há han tŷ nĭ gé, ti tŷ ãjag vĭ ki króm mŷ ra. ãjag camarada vĕ mŷr, hã kŷ tóg ãjag vĭ ěn han ke mŷ. ¹⁰ Kŷ ãjag camarada ag rĭ ke han nĭ, Topĕ mŷ, ha mĕ. ãjag tŷ Topĕ tŷ ěg mŷ nĕn to mŷ ěn han kãn kŷ, jagnĕ mŷ: “Topĕ camarada vŷ tŷ ěg nŷtĭ,” hem nĭ. “Ěg tŷ ti tŷ ěg mŷ nĕn to mŷ ěn han mŷ ra tóg ver tŷ nĕn ũ tŷ nĭ,” hem nĭ, jagnĕ mŷ. “Tĭ vĭ han kãn tugrĭn ěg tóg há nŷtĭ,” he tŷg nĭ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tŷ ũn kagyga e ag tŷ há' he

¹¹ Kŷ tóg *Jerusalém* ra tŷg sór mŷ. Hã kŷ tóg ga tŷ *Samaria* mrĕ ga tŷ *Galiléia* fyr mĭ tĭ mŷ. ¹² Tá tóg ěmã ũ ki rã mŷ. Hã ra ũ tŷ 10 (ke) ag tóg ti kato kãmŷ nĭ, vĕnh kaga kren vãnh hynhan kŷ nŷtĭ ag. Ag tŷ ti ve kŷ ag tóg kór há tá nŷtĭ nĭ. ¹³ Kŷ ag tóg jamã há ra prĕnprĕr kŷ: “!..Jesus'..!” he mŷ. “!..Senhor'..!” ..Ěg

jagāgtān ra..!“ he ag tóg mū. ¹⁴ Kŷ tóg ag mŷ: “Topē tū ki rīr tī ag mŷ vēnh ven mŷjēg,” he mū.

Ag mūn kŷ ag tóg hághá' he kân mū sir, ag tŷ tá junjun to há. ¹⁵ Kŷ ag kā ūn pir tóg kyrā mū, ti to. Topē mŷ tóg vī há han mū, ti tŷ há' hen kŷ. Kŷ vēnh kar vŷ ti vī mēg mū. ¹⁶ Ti tŷ tá jun kŷ tóg ti krēm mŷg ke mū. Ti mŷ tóg: “inh mŷ tóg há tī, ā tŷ isŷ há' hen kŷ,” he mū. *Samaria* tá fóg ū vē, ū tŷ *Jesus* to kyrā mū ěn ti.

¹⁷ Kŷ tóg: “ū tŷ 10 (ke) ag vŷ há' he kân,” he mū. “Hā ra ūn pir ne kyrā'. Hŷn, ū ag, ū tŷ 9 (ke) ěn ag?” he tóg. ¹⁸ “Fóg tag há vŷ ti pir mŷ kyrā, Topē to: ūn mág vŷ tŷ ti nī, he jé,” he tóg. ¹⁹ Kŷ tóg fóg ěn mŷ: “jēgnē ra,” he mū. “Ha tŷg,” he tóg. “Ā tŷ inh ki rā há kŷ ā tóg há' he mū,” he tóg.

*Topē tŷ tŷ ěg pā'i nī to vējykre
(Mt 24.23-28, 37-41)*

²⁰ Kejēn *Fariseu* ag tóg *Jesus* ki jēmēnh kāmū mū. “Topē tŷ tŷ ěg pā'i nī ěn mŷ ver kór gy nī?” he ag tóg. Kŷ tóg ag mŷ: “ti vēg tū ěg tóg nī, ěg kanē tŷ,” he mū. ²¹ “Hā kŷ ěg tóg ti to: tag kā ti nī, tātá ti nī, henh ke tū nī gé. Ha mē, ājag kā mī ti hur vēnh ven, ājag tŷ ti vēg tū há ra,” he tóg.

²² Kŷ tóg ti mré mū ti ag mŷ: “kejēn tóg ājag tŷ Topē tŷ tŷ ěg pā'i nī venh hapē tŷnh mū,” he mū. “Ti tŷ kurā pir ki ājag mŷ vēnh ven ra tóg ājag mŷ há tŷnh mū vē, há ra ājag tóg venh ke tū nī ver,” he tóg. ²³ “Kejēn ag tóg ājag mŷ: “tag ki ti jun,” henh ke mū. “Ěn tá tóg jē,” he jé ag tóg ke mū gé. Kŷ venh mū tŷg nī há ra. ²⁴ Inh kātŷg mǎn ke vŷ tŷ ta tŷ kóm kóm ke ri ke nŷnh mū. Vēnh kar vŷ inh ve kân ke mū. Tŷ sóg ěprā ke fi kósín nī,” he tóg. ²⁵ “Inh kātŷg mǎn ke to há sóg há ra vēsŷrēnh mág han ke mū ver. Ūri ke ag vŷ iso é henh ke mū ver,” he tóg.

²⁶ “Kŷ inh kātŷg mǎn ke kurā ěn kā ěprā ke ag tóg han kân ke mū, ag tŷ *Noé* tŷ ga mī ti mū kā nén han ja ěn ti. ²⁷ Ta kutē to há ag tóg jēn ja nŷgtī. Kronkron ja ag tóg nŷgtī gé. Vēnh prŷg kutēm ja ag nŷgtī gé. Ěn kā *Noé* tóg kejēn *canoá* tŷ ĩn kā ra rā ja nŷgtī. Ti tŷ kā ra rā kar kŷ, ta tóg sir kutē ja nī, kŷ ag tóg goj var ki kǎgter kân ja nī. ²⁸ *Ló* tŷ ga mī tŷg ki tóg há ri ke pē ja nī gé. Jēn ja ag tóg nŷgtī gé. Kronkron ja ag tóg nŷgtī gé. Nén vēne he ja ag tóg nŷgtī gé. Ěkrān ja ag tóg nŷgtī gé. Ěn hynhan ja ag tóg nŷgtī gé. ²⁹ Ěn kā *Ló* tóg kejēn ěmā tŷ *Sodoma* tá kǎkutē ja nī, kŷ pī tóg kǎnhkā tá kátēre ja nī, ěmā ěn kri, pó tŷ *enxofre* nŷja ke gé. Kŷ ěn tóg ag kǎgtēn kân ja nī. Topē tŷ ag vóg kónān ke to jykrén ja tū ag tóg nŷgtī. ³⁰ Ge ti nŷnh mū gé, ěprā ke fi kósín tŷ vēnh ven mǎn ke kurā ěn kā. To jykrén ke tū ag tóg nŷgtī gé, ti to há tū ag. ³¹ Ū tŷ kurā ěn kā ti ĩn to há tŷn kŷn jé ti tū mǎn rā sór tŷg. Ū tŷ ěpŷ tá tŷ ěn jé ti tū to vŷn ke tŷg. ³² *Ló* prŷ fi to jykrén nī, ājag tŷ fi tŷ vēsŷjām ěvǎnh ěn ri ke han tū nī jé. ³³ Ājag tŷ ājag jykre há han sór kŷ ājag tóg nŷgme ki vár ke mū, ha vem nī. Ājag tŷ isugrŷn ājag jykre fi mǎn kŷ ājag krenkren ke vē, ha vem nī,” he tóg.

³⁴ “Hā kŷ sóg tag tó mū, ha mē. Kuty ěn kā, inh kātŷg mǎn ke kā kuty ěn kā ūn régre ag vŷ jagnē mré nŷgnŷr nŷtŷnh mū. Kŷ sóg ag kā ūn pir jé prēr ke mū, kŷ tóg inh mré tŷg mū, jāvo ti régre vŷ kǎ nŷnh mū, ha vem nī. ³⁵ Ūn régre fag vŷ ěgtynyn nŷtŷnh mū, jagnē mré, ěn kā. Kŷ sóg ūn pir fi jé prēr ke mū, kŷ fi tóg inh mré tŷg ke mū. Jāvo fi régre fi vŷ kǎ jēnh ke mū, ha vem nī. ³⁶ Ūn régre ag vŷ ěpŷ tá rǎnhraj mŷnh mū, ěn kā. Kŷ sóg ūn pir jé prēr ke mū, kŷ tóg inh mré tŷg ke mū. Jāvo ti régre vŷ tá tŷnh ke mū, ha vem nī,” he tóg.

³⁷ Kĩ ti mré mũ tĩ ag tóg: “hã ra tag vỹ tỹ hẽ tá ke nĩnh mũ hỹn’?” he mũ. Kĩ tóg ag mỹ: “kurã ên kã ãjag tóg ki kanhró nỹtĩnh mũ,” he mũ. “Nén ù ter nỹg ja ri ke ti nĩ. Hã tá tóg vẽnħ mãn tĩ, jãtã ti. Tag ri ke ti nĩnh mũ, ha vem nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

18

Ëg tỹ Topẽ mré vĩ to krónh kenh ke tũ

¹ Kĩ tóg ag kanhrãn mũ, ag tỹ kurã kar ki Topẽ mré vẽnħ jé, to krónh ke tũ nĩ jé. Kĩ tóg: ² “kejẽn pã'i tóg nĩgtĩ, êmã ù tá,” he mũ. “Topẽ kamẽg vãnħ tóg nĩ, ti jykre pãno nĩn kỹ. Kĩ tóg ti mré ke ag kamẽg vãnħ pẽ nĩgtĩ gé. Kórég pẽ ti nĩgtĩ. ³ Ën jamã tá ù fi tóg nĩgtĩ gé, ùn mẽn ter ja fi. Ën fi vỹ kejẽn ti mỹ: “inh *lograr* he sór mũ ên ag jo inh ki rĩr,” he mũ. ⁴ Hã ra tóg mẽ jãvãnħ nĩ. Jatun mỹ tóg nĩ nĩ, kysã tỹ hẽn ri ke ki. Kĩ fi tóg ti tá jun tỹ hẽn ri ke han mũ gé. To krónh ke tũ fi nĩ. Kĩ tóg kejẽn to jykren mũ. “Topẽ kamẽg vãnħ inh nĩgtĩ,” he tóg. “Û kamẽg vãnħ inh nĩgtĩ gé. ⁵ Hã ra fi tóg isovãnħ tũ pẽ nĩ. Kurã kar ki fi tóg inh mỹ to vĩnh kãtĩ mũ. Kĩ inh hỹn fi jy nĩgãn mũ ha, ke tũ nĩ mũ ra fi tóg ijũ han ke mũ, fi tỹ inh venħ kãtĩg to krónh ke tũ nĩ kỹ, ha vem nĩ,” he tóg, pã'i kórég ti,” he tóg.

⁶ Kĩ tóg ag mỹ: “ti vỹ jẽmẽ ra,” he mũ. “Jykre pãno ti nĩ, hã ra tóg fi tỹ ti mỹ vĩ e ên to fi kren han sór mũ,” he tóg. ⁷ “Hã kỹ Topẽ vỹ ãjag krenkren han ke mũ gé. ãjag kuprẽg ja tóg nĩ mỹr, kỹ ti mré vẽnħ nĩ. Kurã ki ti mré vĩm nĩ, kuty tá ke gé. ãjag kren han tũ nĩ ve ti nĩ, kejẽn. ⁸ Hã ra tóg ãjag krenkren han ke mũ, kãnhmar, ha vem nĩ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg. “Hã ra ag mỹ êprã ke fi kósin ên kãtĩg mãn kỹ ti mré mũ sór mũ vỹ?” he tóg.

Ëg tỹ: “tỹ inh ùn há nĩ,” henh ke tũ

⁹ Û tỹ ti vỹ mẽg mũ ên ag kã mĩ ù ag tóg vẽnħ: “tỹ ãg tóg ùn há nỹtĩ,” he tĩ. “Jo ù ag ne kórég nỹtĩ, inhhã,” he ag tóg tĩ. Ën ag kanhrãn sór tóg mũ. Kĩ tóg ag mỹ: ¹⁰ “kejẽn *Fariseu* ù tóg nĩgtĩ,” he mũ. “Topẽ ĩn ra tóg tĩ mũ, tá ti mré vĩ jé. Ti mré ù tóg ra tĩ mũ gé, ù tỹ *governo* mỹ jãnkamy mãg tĩ ti. Ti mré vĩ sór tóg mũ gé. ¹¹ Kĩ *Fariseu* tóg: “Topẽ,” he mũ. “Inh mỹ tóg há tĩ, isỹ jykre kórég tũ nĩn kỹ. Û ag tóg nén ù pẽju tĩ, ù ag tóg nén ù vẽnħ mỹ han tĩ inhhã, jãvo inh pijé han tĩ. Ag prũ tũ fag mré ag tóg nỹgnỹ tĩ. Kĩ *governo* mỹ jãnkamy mãg tĩ tag ti vỹ kórég nĩ gé, inhhã. ¹² Ag jãvo sóg vỹjyre há han tĩ. *Semana* kar ki sóg vãkre rėgre han tĩ, jėg tũ nĩn kỹ. Isũ kar tỹ sóg *dızimo* han tĩ, ã mỹ,” he tóg, *Fariseu* ti, Topẽ mỹ. ¹³ Hã ra *governo* mỹ jãnkamy mãg tĩ ên tóg kuvar há tá jẽ nĩ, mỹ'ãg kỹ. Kĩ tóg kanhkã ki êvãnħ tũ nĩ gé. Ti fe kri tóg kãgnĩg mũ, kỹ tóg: “Topẽ,” he mũ gé. “Á vỹ mranh inh mỹr. Á mỹ inh jagãgtãn ke tũ hã ra?” he tóg.

¹⁴ “Ha mẽ, Topẽ vỹ ti mỹ vẽnħ pãte fón, hã kỹ tóg jatun mỹ vyr. Jãvo tóg *Fariseu* ên mỹ vẽnħ pãte fón tũ nĩ. Ge ti nĩgtĩ. Ëg tỹ vẽnħ: “há inh nĩ,” henh kỹ Topẽ tóg ãg mỹ vẽnħ pãte fón ke tũ nĩ. Ëg tỹ hã ra vẽnħ: “jykre kórég inh nĩ,” henh kỹ Topẽ vỹ ãg to há nĩ, kỹ tóg ãg tỹ ùn mág han ke mũ gé sir, ãg jykre kurynh kỹ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tỹ gĩr to há (Mt 19.13-15; Mc 10.13-16)

¹⁵ Kĩ fag tóg gĩr taĩ kãmũ mũ ti to, ti tỹ ag kri ti nĩgẽ fi jé. Hã ra ti mré mũ ti ag tóg fag to jũ mũ. ¹⁶ Hã ra tóg fag jé prěr kỹ ag mỹ: “gĩr mỹ vỹ tũg nĩ,” he mũ.

“Fag tÿ iso kãmũ kamëg tũg nĩ,” he tóg. “Û tÿ ge hã vÿ tÿ ëg *Senhor* tÿ Topë tũ nÿtĩ,” he tóg. ¹⁷ “Sÿ ke há vë. Gĩr ag vÿ iso há nÿtĩ. Ûn kãsir tag fag ri ke nÿtĩm nĩ, ke tũ nĩ mũ ra ãjag tóg Topë tÿ tÿ ëg pã'i nĩ venh ke tũ nĩ mÿr,” he tóg.

Ûn riko ag

(Mt 19.16-30; Mc 10.17-31)

¹⁸ Kÿ kejën pã'i ù tóg ti mÿ: “*Senhor*”, há ã tóg jë,” he mũ. “Sÿ rĩr krÿg ja tũ venh há tóg tí. Sÿ ve jë inh hÿn vëjykre há tÿ ne han ke mũ?” he tóg. ¹⁹ Kÿ tóg ti mÿ: “inh mÿ: “há ã tóg jë,” he sór tũg nĩ. Ëg pijë há nÿtĩ'. Topë hã ne ti pir mÿ há nĩ,” he mũ. ²⁰ “Topë tÿ nén to ëg jyvën mũ ën ki kanhró ã tóg nĩ, há vÿ: ã prũ tũ fi mré nÿ tũg nĩ, ù tén tũg nĩ, nén ù péju tũg nĩ, ù to ón tũg nĩ, ã nÿ mré ã jóg kamëg nĩ, he mũ,” he tóg. ²¹ Hã ra tóg: “tag kar ki sóg króm kãn, isĩn kã,” he mũ. ²² Kÿ tóg ti mÿ: “nén ù pir vÿ tũ nĩ ver,” he mũ. “Á tũ vãm kãn nĩ, ã tÿ ùn jagtar ag mÿ vin jë, jãnkamy ti. Kÿ ã tóg kanhkã tá tũ mág nĩnh mũ sir. Kar kãtĩg nĩ, ã tÿ inh mré tũg jë,” he tóg. ²³ Kÿ tóg ti mÿ vënh mÿ tũ, ti riko pë nĩn kÿ.

²⁴ Hã ra *Jesus* tóg ti mÿ vënh mÿ ën ki kanhrãn mũ. Kÿ tóg ti mré mũ tí ag mÿ: “jagy ti nÿ, ùn riko tÿ Topë tÿ tÿ ëg pã'i nĩ venh ke ti,” he mũ. ²⁵ “Kãvãru pãnĩ sór vÿ préj nor fĩn kutënh ke tũ nĩ,” he tóg. “Ti tÿ fĩn kutë há nĩ ra tóg há tí vë, ùn riko tÿ Topë tÿ tÿ ëg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg.

²⁶ Kÿ ti vĩ mëg mũ ag tóg jagnë mÿ: “kÿ ù hÿn kren ke tũ pë nĩ,” he mũ. ²⁷ Kÿ tóg ag mÿ: “ëprã ke ag vÿ tá junjun ke tũ nĩ vë,” he mũ. “Hã ra Topë há tóg ëg tÿ tá junjun han ke mũ,” he tóg.

²⁸ Kÿ *Pedro* vÿ: “ha vé, ëg tÿ nén ù kar ré kÿ ëg tóg ã mré mũ mũ,” he mũ. ²⁹ Kÿ tóg ag mÿ: “sÿ ke há vë. Û tóg kejën ti jamã ré kÿ tí mũ, ti prũ fi, ti kãke, ti jãvy, ti han mũ fag, ti krë ré kÿ tóg tí mũ, Topë tÿ tÿ ëg pã'i nĩ tugrĩn, ti tÿ ti vĩ ki króm jë,” he mũ. ³⁰ “Ën vÿ tóg sir vënh kaja jë nén kar ën venh ke mũ, ag jëgia kã, ga kri, kar kÿ tóg vãhã sir ëg rĩr krÿg ja tũ venh ke mũ gé sir, kanhkã tá,” he tóg.

Jesus tÿ ti ter ke tó mãn

(Mt 20.17-19; Mc 10.32-34)

³¹ Kÿ tóg ù tÿ 12 (ke) ag jë prër mũ, vyrmÿ. “Ha vé, *Jerusalém* ra ëg mũnh mũ, kÿ sóg tá ve kãn ke mũ, vãsÿ Topë vĩ tó tí ag tÿ iso nén rán ja ën ti,” he tóg. ³² “Fóg ag mÿ ag tóg inh fëg ke mũ, *Jerusalém* tá, ha vem nĩ, ag tÿ iso é he jë, ag tÿ inh vóg kónãn jë, ag tÿ iso sug jë gé, ³³ ag tÿ inh mrãnmrãn jë. Ag tÿ isén ke vë. Hã ra sóg kurã tãgtũ tũg kÿ rĩr mãn ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg. ³⁴ Hã ra ag tóg ti vĩ tag to jykrén tũ nĩ. Ti vĩ tóg ag mÿ vënh mÿ ti. “Ti tÿ ne tó në hÿn?” he ag tóg mũ sir.

Jesus tÿ ùn kyvó tÿ há' he

(Mt 20.29-34; Mc 10.46-52)

³⁵ Ag mũn kÿ ag tóg *Jericó* to há mũ nĩ. Hã ra ùn kyvó tóg ëpÿy kri nĩ nĩ. “Inh mÿ jãnkamy nĩm,” he tóg tí, vënh kar mÿ. ³⁶ Ën vÿ vënh kar tÿ ëpÿy jagma mũ mëg tí. Kÿ tóg ag mÿ: “ù në?” he mũ. ³⁷ Kÿ ag tóg ti mÿ: “*Jesus* vë, *Nazaré* tá ke ën vë,” he mũ. ³⁸ Kÿ tóg prër mũ sir. “!..*Jesus*!..! *Davi* krë'krë'!..! *Ijagãgtãn* ra..!” he tóg mũ. ³⁹ Kÿ ti jãmĩ mũ ag vÿ ti mÿ vĩ jũ han mũ, “më kã nĩ nĩ,” hen kÿ. Hã ra tóg prër mãn', prër mãn' he mũ. “!..*Davi* krë'krë'!..! *Ijagãgtãn* ra..!” he tóg.

⁴⁰ Kÿ *Jesus* tóg krÿg he kÿ: “ti jë prër,” he mũ. Ti tÿ ti ki jun kÿ tóg ti mÿ: ⁴¹ “inh ã tÿ hë ri kenh mũ?” he mũ. Kÿ tóg: “sÿ venh há tóg tí,” he mũ. ⁴² Kÿ

tóg ti mý: “he, ha tã mĩ vé,” he mũ. “Ă tỹ inh ki rã kỹ ã há' henh ke mũ,” he tóg. ⁴³Kỹ tóg vėsỹmér êvãnh há' he mũ sir. Ti hã mré tóg tĩ mũ sir. Topê mỹ tóg vĩ há han mũ. Kỹ tóg vènh kar mỹ há tĩ. Topê mỹ ag tóg vĩ há han mũ gé sir.

19

Jesus tỹ Zaqueu venh tĩg

¹Kỹ tóg êmã tỹ *Jericó* ki rã kỹ fĩn rãm kỹ tĩg sór mũ. ²Hã ra ù tóg tá nĩ nĩ, ti jiji hã vỹ: *Zaqueu*, he mũ. *Governo* mỹ jãnkamy mǎg tĩ ag pã'i vè. Kỹ tóg riko tãvĩ nĩ. ³Èn tóg *Jesus* ve sór mũ. Hã ra tóg rur jê, hã kỹ tóg vènh e ag tugrĩn ti vég tũ nĩ. ⁴Hã kỹ tóg ti jy vènhvǎg tĩ mũ, kỹ tóg ka tỹ krén to tãpy mũ, ti tỹ kri nĩg kỹ ti ve jé. ⁵Kỹ tóg ka ên tá jun mũ. Kỹ tóg kri êvãnh kỹ ti vég mũ. Kỹ tóg ti mý: “*Zaqueu*,” he mũ. “Kur kátère to fũrũn. Isỹ ã ãn krêm nũr ke vè,” he tóg. ⁶Kỹ tóg tère tỹ mrãnh ke mũ sir. *Jesus* mỹ tóg: “mũ jé ha,” he mũ. Ti mỹ tóg sér tĩ, *Jesus* tỹ ti ãn krêm nũr sór kỹ.

⁷Hã ra vènh e ên tóg *Jesus* to jũ kỹ ti mý: “Topê vĩ mranh tĩ vè, hã ra tóg ti ãn krêm nũr sór mũ,” he mũ.

⁸Kỹ tóg ti ãn krêm nĩ nĩ. Kỹ *Zaqueu* tóg vèso jykrén kỹ ti mỹ vènh kãmén mũ. “Ha vé, isũ kjuu vin jé sóg ke mũ, ùn jagtar ag mỹ. Û ag *lograr* he ja sóg nĩgtĩ, ag tũ ki, hã ra sóg ag mỹ ti kǎfór nĩm sór mũ ha. Sỹ jãnkamy pir ki ù *lograr* he jan ki sóg ti mỹ ù tỹ 4 (ke) vin sór mũ,” he tóg mũ.

⁹Kỹ tóg ti mý: “ũri ã tóg kren ke mũ, ã mré ke fag mré hã. *Abraão* krê'krê vỹ tỹ ã nĩ gé,” he mũ. ¹⁰“Tỹ sóg êprã ke fi kósin nĩ. Ûn vǎfor mũ ên jãvãnh jé sóg kãtĩg, sỹ ag krenkren han jé, ùn jykre pãno ên,” he tóg.

Jãnkamy kãmè

(Mt 25.14-30)

¹¹Hã ra ùn e ag tóg ti vĩ mēg mũ. *Jerusalém* to hã tóg nĩ, hã kỹ ag tóg ti to: “Topê tỹ tỹ êg pã'i nĩ hỹn vènh ven ke mũ, ti tỹ tá jun kỹ,” he mũ. Kỹ tóg ag mý. “hã tũ vè,” he sór mũ. Hã kỹ tóg: ¹²“kejẽn pã'i tóg nĩgtĩ,” he mũ. “Èn tóg ga ù ra tĩg sór mũ, kór há ra, tá ke ag tỹ ti tỹ pã'i mǎg han jé. Tag pãte tóg tá vỹn ke sór mũ. ¹³Ti tĩg ke to hã tóg ti *camarada* tỹ 10 (ke) ag mý jãnkamy pir nĩm' nĩm' he mũ. Ag mý tóg: “ha inh mỹ tỹ rãnhràj,” he mũ. “Kejẽn sóg vỹn kenh mũ, kỹ sóg ãjag rãnhràj tugnỹm ke mũ, ti,” he tóg. Kar tóg tĩ mũ sir.

¹⁴Hã ra ti krêm ke ù ag vỹ ti to há tũ nỹtĩ. Kỹ ag tóg ti nón vènh vĩ jènēg mũ. “Ă tỹ êg kri tỹ pã'i nĩn kỹ tóg vènh mỹ nĩ. Êg tỹ tag ve jãvãnh tóg tĩ,” he ja ag tóg nĩgtĩ. ¹⁵Kejẽn tóg, vėsỹ pã'i mǎg han kỹ vỹn ke mũ. Kỹ tóg ti *camarada* ag jé prēr mũ sir, ti tỹ ùn mý jãnkamy vin ja ên ag. ¹⁶Kỹ ù tóg ti tá jun kỹ ti mý: “jãnkamy pir nĩm ã tóg. Hã ra sóg kri ù tỹ 10 (ke) gỹjỹ hé,” he mũ. ¹⁷Kỹ tóg: “jykre há tãvĩ ã tóg nĩ,” he mũ. “Nén sĩ ki rĩr há han ã tóg, hã kỹ ã tóg êmã tỹ 10 (ke) ki rĩr ke mũ ha,” he tóg. ¹⁸Kỹ ù tóg ti mý: “jãnkamy pir nĩm ã tóg, hã ra sóg kri ù tỹ 5 (ke) gỹjỹ hé,” he mũ gé. ¹⁹Kỹ tóg ti mý: “êmã tỹ 5 (ke) ki rĩr jé ã tóg ke mũ ha,” he mũ gé.

²⁰Kỹ ù tóg: “ha vé, ã tũ ti,” he mũ. “Inh krĩ pǎgja kã ki vin kỹ sóg kri tógfĩn kỹ nĩm han. ²¹Ă kamēg ja inh nĩ, ã vĩ tar to. Ă tỹ nén vin ja tũ ên mǎn sór ã tóg tĩ. Ă tỹ nén krãn ja tũ kunũnh sór ã tóg tĩ,” he tóg. ²²Kỹ tóg ti mý: “ã vĩ tóg ã jykre pãno han mũ, ha mē,” he mũ. “Inh mỹ vĩ tar han tĩ? Inh mỹ sỹ nén vin ja kǎfór mǎn sór tĩ? Inh mỹ sỹ nén krãn ja tũ kunũnh sór tĩ? ²³Kỹ ã tỹ ne jé inh jãnkamy tỹ *banco* tá nĩm ja tũ nĩ nē? Ă tỹ tá nĩm han ra sóg ti *juro* venh ke

mũ vê, kÿ sóg isũ kãfór mãn ke mũ vê,” he tóg. ²⁴ Kÿ tóg tá nÿtĩ ag mÿ: “ti nĩgã ti tũ mã,” he mũ. “Û tÿ jãnkamy tÿ 10 (ke) mãn ja ên mÿ nĩm, ti tũ pir ti,” he tóg mũ sir. ²⁵ Kÿ ag tóg ti mÿ: “mê’. Hã ra tóg tũ mág nĩ ha,” he mũ. ²⁶ Kÿ tóg: “hÿ,” he mũ. “Hã kÿ sóg tó mũ. Ûn tũ mág vÿ mãn mãn ke mũ. Û tũ sĩ nĩ ên tũ mãn kãn jé ag tóg ke mũ gé,” he tóg. ²⁷ “Kÿ inh kato tẽ mũ ag tatĩ kãmũm nĩ, ù tÿ iso: “ti tÿ êg kri tÿ pã’i jẽn kÿ tóg êg mÿ kórég nĩ,” he mũ ên ag. Ag kãgtén ra, inh rĩnve,” he tóg, pã’i ti,” he tóg.

Jesus tÿ Jerusalem tá jun

(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Jo 12.12-19)

²⁸ Kar tóg tá kãkutê kÿ êmã tÿ *Jerusalém* ra tĩ mũ. ²⁹ Kÿ tóg êmã tÿ *Betfagé* to hã jun mũ, êmã tÿ *Betânia* tá, pãnónh tÿ *Oliveiras* he mũ ên tá. Tá jun kÿ tóg ti mré mũ tĩ rége ag mÿ: ³⁰ “êmã ên ra mũm nĩ, êg jo êmã nĩ ên ra,” he mũ. “Tá junjun kÿ ãjag tóg *burrica* fi kósın venh mũ. Kri nĩ ja tũ tóg jẽ ver. Ên kavãn kÿ ti pére kãmũm nĩ,” he tóg. ³¹ “Hẽn ri ke mũn ag tóg ãjag mÿ: “ãjag tÿ ne jé ti kavãn nê?” henh mũ. Kÿ ag mÿ: “êg *Senhor* vÿ ti ve sór mũ,” hem nĩ,” he tóg.

³² Kÿ ag tóg mũ mũ. Ti tÿ ag mÿ tó mũ ve kãn ag tóg mũ sir. ³³ Kÿ ag tóg ti kavãg mũ. Kÿ tÿ ùn mẽg mũ ag tóg ag mÿ: “ãjag tÿ ne jé *burrica* kósın tag kavãn nê?” he mũ. ³⁴ Kÿ ag tóg: “êg *Senhor* vÿ ti ve sór mũ,” he mũ. ³⁵ Kÿ ag tóg ti pére kãmũ kÿ ag kur tÿ ti kri vın mũ, *Jesus* tÿ kri nĩ jé. ³⁶ Ti tĩg kÿ ag tóg ag kur kugjén mũ sir, êpry jagma. ³⁷ Gen kÿ ag tóg, pãnónh tÿ *Oliveiras* to re kÿ *Jerusalém* to hã mũ nĩ sir.

Kÿ vãhã ag kar ên tóg Topẽ mÿ vĩ há han mũ, jamã há ra, fag mré hã. *Jesus* tÿ nén han mũ ve ja ag tóg nĩgtĩ. Hã kÿ ag tóg ên mĩ êkrén kÿ Topẽ mÿ vĩ há han mũ sir. ³⁸ “!..Sér tóg tĩ, êg mÿ..!” he fag tóg mũ. “!..Êg *Senhor* vÿ êg ki jun..! !..Êg jóg mág tÿ ti jẽnên kÿ..!” he ag tóg. “!..Kanhkã tá ke ag mÿ tóg sér te..! !..Topẽ mÿ êg tóg vĩ há han sór mũ, kynhmÿ nĩ ên mÿ..!” he ag tóg, prẽnprẽn kÿ.

³⁹ Hã ra *Fariseu* ù ag tóg tá nÿtĩ gé, vẽnh e ên kãmĩ. Kÿ ag tóg: “ã mré mũ tĩ ag mÿ: prẽnprẽn tũg ra, hé,” he mũ. ⁴⁰ Hã ra *Jesus* tóg ag mÿ: “vó, ag prẽnprẽn tũ nĩ ra pó hÿn prẽnprẽn mũ vê, ag mÿn sér tĩnh mũ vê,” he mũ.

Jesus tÿ Jerusalem to fÿ

⁴¹ Gen kÿ ag tóg *Jerusalem* tá junjun mũ sir. Êmã ên ve kÿ tóg fÿ mũ. ⁴² “*Jerusalém* tá ke,” he tóg. “Ki kanhrãn sór tũ ãjag tóg nĩ,” he tóg. “ãjag tÿ ùri ki kanhrãn há tóg tĩ vê, hã ra ãjag tóg ke jãvãnh nÿtĩ. ãjag tÿ ki kanhrãn ra ãjag tóg kri kuprã nÿtĩnh mũ vê, mÿr, ha mẽ. Hã ra ãjag tóg jêmê sór tũ nĩ. Kutu ãjag tóg nÿtĩ. ⁴³ Hã kÿ ãjag tóg vãhã kurã kórég pẽ venh ke mũ. ãjag kato tẽ ag vÿ ãjag to ráránh ke mũ. Komêr hã ag tóg ãjag to grẽngrẽn kenh ke mũ. Kÿ ag tóg ãjag êmã jy ró pênĩn vÿrÿn kenh ke mũ sir. ⁴⁴ ãjag tÿ tũ’ he kãn jé ag tóg ke mũ, ãjag krê ke gé. ãjag ãn kókén kãn jé ag tóg ke mũ gé. Kÿ ãn tÿ pó pijé jagnê kri nÿtĩnh mũ’. Kurã há ki ãjag tóg Topẽ vĩ mẽ jãvãnh nÿtĩ, ùri. Hã kÿ ãjag tóg ti kórég venh ke mũ,” he tóg. Fÿ pẽ han kÿ tóg tó mũ, êmã mĩ tĩg kÿ.

Jesus tÿ Topẽ ãn tá ag pan

(Mt 21.12-17; Mc 11.15-19; Jo 2.13-22)

⁴⁵ Kÿ tóg Topẽ ãn tá jun kÿ ti jy ró kã ra rã mũ sir. Kÿ tóg ù tÿ tá nén ù vẽnhe tĩ ag pan mũ. ⁴⁶ “Topẽ vĩ rá to jykrén nĩ,” he tóg. “Inh ãn jiji vÿ tÿ Topẽ mré vĩ jafã nĩ, hã ra ãjag tóg krêm nén kar pigju mũgtĩ,” he tóg. Ag pan kÿ tóg ag mÿ tó mũ.

⁴⁷ Hã ki tóg kurã kar ki ag kanhrãn mũ, Topê ãn krêm. Hã ra tóg Topê tũ to pã'i ag mÿ kórég nĩ, pã'i kar ag mÿ. Hã kÿ ag tóg ti tén ke to jykrén mũ sir. ⁴⁸ Hã ra tóg ag mÿ ki krów tũ nĩ. Vênh kar mÿ tóg mē sér tĩ, ti vĩ ti, hã kÿ tóg vênh mÿ tĩ sir, pã'i ag tÿ ti tén sór mũ ra.

20

Ûn nÿ Jesus jênê

(Mt 21.23-27; Mc 11.27-33)

¹ Kurã kar ki tóg Topê vĩ tó jê nĩ, vênh vĩ sér ên, Topê ãn krêm. Kejên Topê tũ to pã'i ag tóg ti to kãmũ mũ, kófa ag ke gé. ² Ti mÿ ag tóg: “êg tÿ ã ki jêmênh há tóg tĩ,” he mũ. “Á vëjykre tÿ ne tÿ tag han tĩ? Û nÿ ã jênê?” he ag tóg. ³ Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag ki sóg jêmênh ke mũ gé, vênh kato,” he mũ. ⁴ “João vÿ ag kygpég tí ja nĩgtĩ. Kÿ ti mÿ kanhkã tá vëjykre han', êprã vëjykre vó'?” he tóg. “Û nÿ ti jênê? Inh mÿ tó,” he tóg. ⁵ Kÿ ag tóg jagnê mré to jykrén mũ sir. “Êg tÿ ti mÿ: Topê tÿ ti jênê vê, hen kÿ tóg êg mÿ: ãjag tÿ ne jé ti vĩ kri fi ja tũ nĩ nê? henh ke mũ,” he ag tóg. ⁶ “Êg tÿ hã ra ti mÿ: êprã ke jykre ja vê, hen kÿ vênh kar vÿ êg pin sór ke mũ, pó tÿ, ha vem nĩ. João to ag tóg: Topê vĩ tó tí pê ja vê, he tí, hã kÿ ag tóg êg to jũnh ke mũ,” he ag tóg. ⁷ “Topê jykre han ja ti nĩ,” he sór tũ ag nĩ, kÿ ag tóg: “êprã vëjykre han ja ti nĩ,” he sór tũ nĩ gé. Hã kÿ ag tóg ti mÿ: “êg pijé ki kanhró nÿtĩ,” he mũ. ⁸ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “kÿ sóg ãjag mÿ ù tÿ ijênêg mũ tónh ke tũ nĩ gé,” he mũ.

Ûn camarada kórég ag

(Mt 21.33-46; Mc 12.1-12)

⁹ Kÿ tóg vênh kar mÿ: “êg tÿ Topê kato tê kÿ tóg ge nÿnh mũ, ha mē,” he mũ. “Kejên ù tóg uva krãn ja nĩ, tÿ vinho han jafã ên. Kÿ tóg ù tÿ ki rĩr tí ag mré to jykrén kÿ ag mÿ tovãnh mũ sir. Kar tóg ga ù ra tí mũ. Hã ra tóg kãtĩg vãnh han mũ. ¹⁰ Uva ên kanênh kÿ tóg ag mÿ ti camarada ù jênêg mũ, ù tÿ ki rĩr tí ag mÿ, ag tÿ ti mÿ ti tũ jênê jé, êkré kanê ên ti. Hã ra ag tóg ti mÿ vin tũg mũ. Ti mrãnmrãn ag tóg mũ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “ha tĩg, nén ù mǎg mē kã ã tóg vÿn kenh mũ,” he mũ. ¹¹ Kÿ tóg ti camarada ù jênê mǎn mũ gé sir. Hã ra ag tóg ti mrãnmrãn mũ gé. Ti mÿ fêfén kar kÿ ag tóg ti mÿ: “ha tĩg, nén ù mǎg mē kã ã tóg vÿn kenh ke mũ,” he mũ gé sir. ¹² Kÿ tóg ag mÿ ù jênê mǎn mũ gé sir, hã ra ag tóg ti mrãnmrãn kÿ ti rÿnhrynh kÿ ti tũn mũ gé sir.

¹³ Kÿ uva kré tÿ tũn tóg to jykrén mũ. “Inh hÿn hên ri kenh ha,” he tóg. “Inh kósın jênê jé sóg ke mũ ha, inh fe pê ên, hên ri ke mũn ag tóg ti kamêg ke mũ,” he tóg. ¹⁴ Ti kósın tÿ ag tá jun kÿ nén kré ki rĩr tí ag tóg ti vég mũ. Kÿ ag tóg ti to jykrén mũ, jagnê mré. “Kejên êkré tag vÿ tÿ ti tũ nÿnh mũ,” he ag tóg. “Mũ nÿ, ti tén jé, ti tũ tag tÿ tÿ êg tũ nÿn jé,” he ag tóg. ¹⁵ Kÿ ag tóg ró mã ra ti pére mũ kÿ tá ti tén mũ sir. Kÿn hÿn hê ri kenh ke mũ', êkré tÿ tũn mũ ên ti?” he tóg, ¹⁶ “Kãtĩg jé tóg ke mũ, êkré ki rĩr tí ag kãgtén jé. Kÿ tóg camarada ù ag mÿ fĩnh mũ sir, ti jakré ti,” he tóg.

Kÿ ag tóg mēg mũ, ti vĩ ti. Kÿ tóg ag mÿ e tí. “Êg jé hã ra tag vég tũ nĩgtĩ,” he ag tóg mũ. ¹⁷ Hã ra tóg ag ki êvãnh kÿ ag mÿ: “Topê vĩ rá tag to jykrén nĩ, ha mē,” he mũ. “Pó fón ag tóg, pó tÿ ãn han tĩ ag. Ag mÿ tóg kórég ja nĩ. Hã ra Topê tóg pó ên hã tÿ ãn nũna han mũ,” he tóg. ¹⁸ Û tÿ hên ri ke ag vÿ pó tag kri vár ke mũ, kÿ ag tóg kri vár kÿ tũ' henh ke mũ. Kÿ pó tag vÿ ù tÿ hên ri ke ag

kri kutēnh ke mū gé, kŷ tóg ag tŷ nám nám ke kân mū sir, ag kri kutē kŷ,” he tóg, Topē vī tŷ rán kŷ nī ki,” he tóg, *Jesus* ti.

Ēg tŷ imposto kajām

(Mt 22.15-22; Mc 12.13-17)

¹⁹ Kŷ Topē tū to pā'i ag vŷ ti vī mēg mū. Kŷ ag tóg: “Ēg hā to tóg kāmén ja nī, Ēg tŷ Topē kato vāsān tag vŷ ge nŷnh mū, he mū ěn ti,” he mū. Hā kŷ ag tóg ti se sór mū. Hā ra ag tóg vėnh e ěn kamėg mū. ²⁰ Kŷ ag tóg hā ra ti tŷ rŷr mū. Ti to ag tóg vājig mū, ag tŷ ti vī to fóg tŷ pā'i mŷ: “ha ti vóg kónān,” he jé. Hā jé ag tóg ūn jykre kuryj nŷtŷ ve ag jėgnėg mū, ag tŷ *Jesus* ki jėmė jé. ²¹ Kŷ ag tóg ón kŷ *Jesus* mŷ: “*Senhor*,” he mū. “Vėjykre kuryj hā tó ģ tóg tŷ, hā kāmén ģ tóg tŷ. Hā kŷ ěprā ke ag ve tóg ģ mŷ tŷ nén ū tū nī. Hā kŷ ģ tóg Topē japry to ěg kanhrān há han tŷ,” he ag tóg. ²² “Kŷn mŷ há nŷ, ěg tŷ fóg tŷ pā'i mág tŷ *imperador* mŷ jānkamy nŷm ti, *imposto* kajām jé? Ēg mŷ hŷn nŷm mū', nŷm ke tū nī vó?” he ag tóg. ²³ Hā ra tóg ag jykre régre nŷtŷn ki kanhró nī. Hā kŷ tóg ag mŷ: “ģjag ne tóg ón kŷ inh ki jėmė sór mū',” he mū. ²⁴ “Inh mŷ jānkamy ven. Ū jiji nŷ ká nŷ? Ū kágrá nŷ ká nŷ?” he tóg. Kŷ ag tóg ti mŷ: “pā'i mág kágrá vė,” he mū. ²⁵ Kŷ tóg ag mŷ: “kŷ pā'i mág mŷ ti tū nŷm, jo Topē mŷ ti tū nŷm gé,” he mū. ²⁶ Hā kŷ ag tŷ ne to ti senh ke tóg tū tŷ, ti vī há han tŷn kŷ. Kŷ tóg ag mŷ e tŷ. Vėnh kar vŷ ti vī mēg nŷtŷ nī. Kŷ ag tóg ti mŷ vī mǎn tū nī sir.

Ūn kǎgter mū ag tŷ rŷnrŷr mǎn ke

(Mt 22.23-33; Mc 12.18-27)

²⁷ Kŷ *Saduceu* ag tóg ti tá junjun mū gé, ti ki jėmė jé. Hā ra *Saduceu* ag tóg: “ěg ter ja tá ěg tóg vŷn ke mǎn ke tū nī. Rŷr mǎn ke tū ěg tóg nŷ,” he tŷ. ²⁸ ěn ag vŷ ón kŷ *Jesus* ki jėmė sór mū gé. Kŷ ag tóg ti mŷ: “*Senhor*,” he mū gé. “*Moisés* vŷ ěg mŷ vėjykre tag nŷm, hā vŷ: ģ régre tŷ ti krė tŷ ra ter kŷ ģ tŷ ti prŷg fi tŷ prŷg ke vė, he mū. Ą tŷ ģ régre mŷ ģ krė han ke vė, fi ki, he tóg mŷ,” he ag tóg. ²⁹ “Kŷ ū tŷ jagnė mrė pafa ja tŷ 7 (ke) ag vŷ nŷtŷgtŷ. Ag kǎke vŷ prŷg mū, hā ra tóg ti kósŷn tŷ ra ter mū. ³⁰ Kŷ ti jāvy vŷ fi tŷ prŷg mū sir, hā ra tóg ti kósŷn tŷ ra ter mū gé. ³¹ Kŷ ti jāvy ū tóg fi tŷ prŷg mū gé, hā ra tóg ter mū gé, ti kósŷn tŷ ra. Gen kŷ ag tóg kǎgter kǎn mū ke jėn, ū tŷ 7 (ke) ěn ag. ³² Kŷ vǎhā ag prŷ fi vŷ ter mū gé sir. ³³ Kŷ fag tŷ fag kǎgter ja tá rŷnrŷr mǎn kŷ fi hŷn mén tŷ 7 (ke) nŷnh mū vė. Ag kar vŷ fi tŷ prŷg ja nŷtŷgtŷ. Hā kŷ tóg vėnh mŷ nŷ, ag tŷ: “rŷnrŷr mǎn jé ěg tóg ke mū,” hen kŷ,” he ag tóg.

³⁴ Kŷ tóg ag mŷ: “ěprā ke ag vŷ kyprŷg tŷ, kŷ fag vŷ ag tŷ mén tŷ gé,” he mū. ³⁵ “Ag ká ū ag tóg ag kǎgter ja tá rŷnrŷr mǎn ke mū, ti kurā tá krŷg kŷ. ěn ag vŷ prŷg mǎn ke tū nŷ sir, mén mǎn ke tū fag tóg nŷ gé sir, rŷnrŷr mǎn kŷ. ³⁶ Ter mǎn ke tū ag tóg nŷ gé, mŷr, ha mē. Hā kŷ ag prŷg mǎn ke tū nŷ. Kŷ fag mén mǎn ke tū nŷ gé. Topē tŷ jėgnė jafā ag ri ke fag nŷtŷnh mū. Topē krė vŷ tŷ fag nŷtŷ sir, fag tŷ fag kǎgter ja tá rŷnrŷr mǎn kŷ. ³⁷ Rŷnrŷr mǎn jé ag tóg ke mū, ūn kǎgter mū ag, ha vem nŷ. Hā kŷ *Moisés* tóg Topē to tag tó ja nŷ, ha mē. Ti tŷ vǎnh pŷr nŷ ěn tá ti mrė vėmėn kar kŷ tóg Topē to: “*Abraão* mrė *Isaque* mrė *Jacó* ag tŷ ūn to: Topē, he mū ěn vė,” he ja nŷ. ³⁸ Kǎgter ag huri, *Abraão*, *Isaque*, *Jacó*, hā ra *Moisés* tóg Topē to: “*Abraão* tŷ ūn to: Topē, he mū ěn vė,” he ja nŷ. Ti tŷ tŷ ag Topē nŷn kŷ ag tóg rŷnrŷr nŷtŷ, ha mē, ag kǎgter mū ra. Ūn kǎgter mū ag kar vŷ Topē mŷ rŷnrŷr nŷtŷ,” he tóg, *Jesus* ti.

³⁹ Kĩ ù tỹ Topê vĩ rán tĩ ù ag tóg ti mỹ: “vĩ há han ã, ãg tỹ ãg ter ja tá vỹn kenh ke mũ tag to,” he mũ. ⁴⁰ Kĩ ù tóg ti ki jẽmẽ mãn sór tù nĩ sir. Ti kamẽg ag tóg mũ. Hã kỹ ag tóg ti ki jẽmẽ mãn sór tù nĩ ha.

Cristo mỹ tỹ ãprã ke nĩ, Topẽ kósın mỹ vó
(Mt 22.41-46; Mc 12.35-37)

⁴¹ Kĩ Jesus tóg ag ki jẽmẽg mũ gé sir. Kĩ tóg ag mỹ: “Topẽ vĩ rán tĩ ag ne tóg: “Cristo vỹ tỹ Davi krẽ'krẽ nĩ,” he tĩ,” he mũ. ⁴² “Hã ra Davi tóg Cristo tó ja nĩ, ti tỹ Topê mỹ jãn kỹ. Kỹ tóg: “ẽg jóg mág tỹ Topẽ vỹ inh Senhor mỹ: “nĩ ra ver, inh pẽgia tá,” he ja nĩ. ⁴³ “Isỹ ã kato vãsãnsãn mũ ag tỹ ã krẽm ag vin ke vẽ, kỹ ag sigse ri ke vẽ sir. Tag jãvãnh nĩ ver,” he ja ti nĩ, Topẽ ti, he ja tóg nĩ, Davi ti,” he tóg, Jesus ti. ⁴⁴ “Hã kỹ Davi tóg Cristo to: “inh Senhor,” he ja nĩgtĩ. Kĩ ti krẽ'krẽ mỹ tỹ ti kri ke nĩ nĩ?” he tóg mũ.

Hã ra ti kato tẽ ag tỹ ne tónh ke tóg tũ tĩ.

Ón kỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag kamẽg jé ãg ke mũ
(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40)

⁴⁵ Vẽnh kar tóg mẽg mũ, Jesus vĩ ti. Kĩ tóg ti mrẽ mũ tĩ ag mỹ: ⁴⁶ “ón kỹ Topẽ vĩ to ãg kanhrãn tĩ ag kamẽg nĩ,” he mũ. “Kur tẽj rĩg ag tóg tĩ,” he tóg. Kĩ tóg vẽn h kar tỹ ag mỹ: “ã mỹ há?” he kỹ ag mỹ sér tĩgtĩ, ag tỹ ẽmã kuju kã mĩ mũn kỹ. Vẽn h kanhrãn jafã krẽm ag tóg vẽn h kãpãm kỹ nỹtĩgtĩ. Fénhta ki ag tóg jẽn vén tĩ, ag tỹ tỹ pã'i nỹtĩn kỹ,” he tóg. ⁴⁷ “Hã ra ag tóg ùn mẽn ter ja fag tũ mãn kãn tĩ. Kar kỹ ag tóg ón kỹ Topẽ mrẽ vĩ mág han mũgtĩ, ãg tỹ ag to: “ùn há vỹ tỹ ag nỹtĩ,” he jé. Hã to ag vỹsỹrẽnh mág tãvĩ han ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

21

Ûn mẽn ter ja fi tỹ fi tũ vin.
(Mc 12.41-44)

¹ Kĩ tóg Topẽ ãn tá jẽ kỹ tã mĩ ẽvãnh kỹ ùn riko ag vigvæg mũ. Jãnkamy vin jafã ki ag tóg ag tũ vin tĩ. Topẽ mỹ ag tóg vin mág tĩ. ² Kĩ ùn mẽn ter ja fi vỹ tá jun mũ gé sir. Tỹ nẽn ù tũ fi tóg nĩ, hã ra fi tóg jãnkamy kãsir rãgre vin mũ, Topẽ mỹ. ³ Kĩ tóg fi to: “ve ra ha,” he mũ. “Ûn riko tỹ vin kãfór han fi tóg, fi tũ sĩ hã ra. Tỹ nẽn ù tũ fi tóg nĩ. Fi mẽn vỹ hur ter. ⁴ Kĩ fi tóg fi tũ vin kãn ja nĩ, fi jẽn mrẽ hã. Jãvo ùn riko ag vỹ ag tũ ke hã tỹ Topẽ mỹ vin mág tĩ. Hã ki fi tóg ag tỹ nĩm kãfór han, fi tỹ nĩm sĩ pẽ han mũ ra. Kĩ hã sóg tó mũ mỹr,” he tóg.

Topẽ ãn kókén kỹ nĩnh ke
(Mt 24.1-2; Mc 13.1-2)

⁵ Ẽn kã ù ag tóg Topẽ ãn to vỹ há han mũ. “Sĩnvĩ pẽ ti jẽ,” he ag tóg mũ. “Ti pó ve ra ha. Mág ti nỹtĩ. Ti sĩnvĩ tóg e nỹtĩ gé,” he ag tóg.

⁶ Kĩ tóg: “mỹ ãjag mỹ sĩnvĩ?” he mũ. “Kejẽn tóg kókén kãn kỹ nỹnh mũ, ha vem nĩ, kỹ pó vỹ jagnẽ kri nỹtĩ mãn ke tũ nĩ ha. Gũm ke kãn jé tóg ke mũ, tag ti,” he tóg.

Vẽn h jagtar to rã
(Mt 24.3-14; Mc 13.3-13)

⁷ Kĩ ag tóg ti mỹ: “kurã tỹ ne kã ke nẽ hỹn?” he mũ. “Ẽg hỹn hẽn ri ken kỹ ti kurã ki kanhró nỹtĩnh mũ? Topẽ hỹn ne han vén ke mũ, ãg tỹ kurã ẽn ki kanhró nỹtĩ jé?” he ag tóg.

⁸ Kĩ tóg ag mỹ: “ker ù vỹ jẽmẽ hẽ,” he mũ. “Û tỹ hẽn ri ke ag vỹ ón kỹ ijiji tónh kãmũnh mũ. “Cristo vỹ tỹ inh nĩ. Inh kurã vỹ hur jun,” he jé ag tóg ke

mũ. Ag nón mũ tũg nĩ. ⁹ Jagnê kato vāsānsān mũ ag tỹ vĕnh gĕnh mĕgmĕ jĕ ājag tóg ke mũ. Kamĕg tũg nĩ hā ra. Vĕnh gĕnh tỹ hĕn ri ke han jĕ ag tóg ke mũ, kurā tỹ ĕgno to hā. Ti kurā kā ke pijĕ’,” he tóg.

¹⁰ Kỹ tóg ag mỹ: “povo ag tỹ jagnê kato vāsānsān ke vĕ, pā'i krĕm ke ag tỹ pā'i ũ krĕm ke ag to jũnh ke vĕ,” he mũ. ¹¹ “Ga tỹ ragrag ke jagy tỹ hĕn ri ke han ke vĕ gé, ĕn kā. Kỹ vĕjĕn tóg tũ' hĕnh ke mũ gé. Vĕnh kaga kórĕg vỹ vĕnh vinven ke mũ, ĕn kā sir. Nĕn ũ vĕnh mỹ vỹ vĕnh vinven ke mũ gé, kanhkā tá, kỹ vĕnh kar vỹ kanĕ junjur ke mũ,” he tóg.

¹² “Tag to hā ag tóg ājag sigsenh ke mũ gé. Ājag vóg kónān jĕ ag tóg ke mũ gé. Vĕnh kanhrān jafā krĕm ag tóg ājag jykre vigvenh ke mũ gé. Pā'i mág ag mỹ ag tóg ājag venven ke mũ, pā'i tỹ *governador* ag mỹ ke gé, ājag tỹ ijiji tó ja tigrĕn. ¹³ Ājag tỹ inh vĩ tó jĕ, hā jĕ ag tóg ājag tỹ genh ke mũ. ¹⁴ Ēn kā ājag tỹ nĕn ũ tónh ke to jykren tũg nĩ, to kri kufy han tũg nĩ gé. ¹⁵ Inh hā vỹ ājag vĩ han ke mũ. Inh jykre nĩm jĕ sóg ke mũ ājag mỹ, ājag tỹ ag mỹ tó há han jĕ. Kỹ tóg ag tỹ ājag vỹ kafān sór mũ ra ag mỹ vĕnh mỹ tĩnh mũ, ājag kato tĕ ag tỹ ne tónh ke tóg tũ tĩnh mũ, ha vem nĩ.

¹⁶ Ēn kā ājag han mũ ĕn vỹ ājag senh ke mũ, ājag mrĕ pafa mũ ag ke gé, ājag mrĕ ke ag ke gé, ājag to há kar ag mỹr. Ājag kā mĩ ũ ag kăgtĕn jĕ ag tóg ke mũ gé, ha vem nĩ. ¹⁷ Vĕnh kar vỹ ājag to kórĕg tăvĩ nỹtĩnh mũ, ijiji tigrĕn. ¹⁸ Hā ra ājag vĕké vĕsýrĕnh ke tũ nĩ, ājag gānh pir vỹ fagrĩnh mỹ kutĕnh ke tũ nĩ, ha vem nĩ. ¹⁹ To tar nỹtim nĩ, ājag vĕsýrĕnh ke to, kỹ ājag tóg rĩr krỹg ja tũ ĕn venh ke mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jerusalém kókĕn kỹ nỹnh ke
(Mt 24.15-21; Mc 13.14-19)

²⁰ “Kejĕn *soldado* ag tóg *Jerusalém* jy nỹtĩnh mũ, ag tỹ ĕmā ĕn kókĕn jĕ. Ājag tỹ tag ve kỹ ājag tóg ki kanhró nỹtĩnh mũ. Ag tỹ ti kókĕn kĕn ke kurā vỹ jun ke mũ, kurā ĕn kā. ²¹ Kỹ vĕnh pigjunh mũm nĩ, pānónh ra, ājag tỹ *Judĕia* ki nỹtĩn kỹ. Ājag tỹ ĕmā tá nỹtĩn kỹ pĕtĕm nĩ, vānh kā ra. Ājag tỹ vānh kā tá nỹtĩn kỹ ĕmā ra mũ tũg nĩ. ²² Topĕ tỹ ag vóg kónān ke kurā vĕ sir, ag jykre kórĕg to, hā kỹ tóg vāsý rĕn kỹ nĩ. Vĕnh rá ĕn ve jĕ ājag tóg ke mũ, kurā ĕn kā. ²³ Kỹ ũn kufy fag vỹ vĕsýrĕnh mág han ke mũ, kurā ĕn kā, gĩr pygfām mũ fag ke gé. Ēprā ke ag vĕsýrĕnh mág tăvĩ han ke vĕ, Topĕ tỹ *povo* tag to jũ jagy han ke vĕ, kurā ĕn kā. ²⁴ Ājag kā mĩ ũn ĕ tăvĩ kăgter ke vĕ, rógro tỹ. Kỹ ājag kā mĩ ũ ag vỹ sigse kỹ mũnh mũ, *povo* kar kāmĩ. Kỹ *Jerusalém* vỹ kókĕn kĕn kỹ nĩnh ke mũ. Fóg ag vỹ sānsān ke mũ, ājag jamā ti. Kejĕn fóg ag tỹ tũ' hĕnh ke kurā vỹ jun ke mũ gé hā ra,” he tóg, *Jesus* ti.

Topĕ kósĕn kătĩg mĕn ke
(Mt 24.29-31; Mc 13.24-27)

²⁵ “Kurā ĕn kā rá vĕnh mĕn ke vĕ, kysā ti ke gé, krĩg ti ke gé. Kỹ ga kri mũ ag vỹ kamĕgmĕg kĕn ke mũ. Kanĕ junjur mág jĕ ag tóg ke mũ, *povo* kar ĕn ag. Kỹ goj vỹ krĕm kĕnh mũ, goj kafā tũ vỹ jũnh ke mũ, ti kurā jun kỹ. ²⁶ Kỹ ĕpra ke ag fe vỹ vo kónān ke mũ, ag tỹ jũrũn ke vỹ ag kăgtĕn ke mũ, ag tỹ ag tỹ nĕn ve ja tũ ĕn ven kỹ. Ēg tỹ kanhkā tá nĕn vĕg tũ kar ĕn vỹ ragrag ke kĕn mũ mỹr, ha mĕ. ²⁷ Kỹ vāhā vĕnh kar vỹ inh kătĩg venh ke mũ. Kanhkā góg kā mĩ sóg kătĩg ke mũ. Kỹ sóg tar nĩnh mũ, inh ve vỹ kókov nĩnh mũ. Ājag tỹ tag ve kỹ ājag tóg isý tỹ ĕpra ke fi kósĕn nĩ ĕn ki kanhró nỹtĩnh mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

*Ka tỹ figueira**(Mt 24.32-35; Mc 13.28-31)*

²⁸ “Ājag tỹ isỹ ājag mỹ nén tó mũ ěn ve sĩ han kỹ ājag kanẽ nĩm nĩ, ti tỹ ājag mỹ sér pẽ tũn kỹ. Isỹ vāhā ājag krenkren han ke vẽ sir, isỹ kurā ěn kã jun kỹ,” he tóg.

²⁹ Kỹ tóg ag mỹ: “inh kãtĩg mãn ke vỹ ge nỹnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Ka tỹ *figueira* to ki kanhrãn nĩ, ka ù to ke gé,” he tóg. ³⁰ “Ti pẽ tánh kỹ, ti fėj tãg han kỹ ěkrẽ tygtánh kurā tóg kakó tĩ sir. ³¹ Ěn ri ke ti nĩ, ājag tỹ inh kãtĩg mãn ke kurā ki kanhró nỹtĩ ti. Ājag tỹ sỹ ājag mỹ nén tó ja ěn ve kỹ inh kãtĩg ke tóg kakó tãvĩ tĩ ha,” he tóg. ³² Sỹ ke há vẽ, hã kỹ sóg tag tó mũ, ha mẽ. Û tỹ nén kar ěn vég mũ ag vỹ inh kãtĩg mãn ke venh ke mũ, ùri, ag kãgter ke to hã,” he tóg. ³³ “Kanhkã vỹ tũ’ henh ke mũ, ga ti ke gé. Jãvo inh vỹ tũ’ henh ke tũ nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ěg tỹ vẽnħ ki ěmẽnħ ke

³⁴ “Vẽnħ ki ěmẽ, ājag tỹ fénhta tãvĩ to vẽnħ kutãn tũ nĩ je, vẽnħ kanhir e to ke gé. Kỹ vějẽn to krĩ kufỹ han tũg nĩ gé, kur to, tag ki nén ù kar to. Ke tũ nĩ mũ ra inh kãtĩg mãn ke kurā ěn vỹ ājag vatánh tá jun ke mũ. ³⁵ Ājag tỹ to vẽnħ kãn kỹ nỹtĩ tũ nĩn kỹ tóg ājag mỹ sēsĩ tỹ ěgje tỹ sa ri ke nĩ. Vẽnħ vatánh tá tóg tỹ sa tĩ. Ge ti nĩnh mũ, inh kãtĩg mãn ke ti. Ga kri mũ ag kar vatánh tá sóg jun ke mũ. ³⁶ Hã kỹ ājag kanẽ nĩm nĩ, nũr sór tũg nĩ. Inh kãtĩg ke kã jatu to ken hã vẽ, hã vỹ: nũr, he mũ. Topẽ mrẽ vĩ to krónħ ke tũg nĩ, ājag tỹ nén ù jagy ěn vég mũ ra tar nỹtĩ jé. Kỹ ājag tóg ěprã ke fi kósın rĩnja tá nỹtĩnh ke mũ sir. Mỹ’ãg ke tũ ājag nũn sir, isỹ vẽnħ kar jykre tugnỹm ke kurā ěn kã,” he tóg, *Jesus* ti.

³⁷ Hã ki tóg kurã kar ki Topẽ ĩn krẽm ag kanhrãn tĩ. Kutyg kỹ tóg ěmã tá kãkutẽ kỹ pãnónh tỹ *Oliveiras* ra tĩ tĩ, tá nur jé. ³⁸ Ti tỹ tỹ vaj kỹ Topẽ ĩn tá jun mãn kỹ ag tóg tá tĩ vỹ jẽmẽnħ kãmũ tĩ, ù tỹ hẽn ri ke ag.

22*Ag tỹ Jesus se sór**(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Jo 11.45-53)*

¹ Ěn kã fénhta tóg kakó tĩ sir, ěmĩ jãgja tũ konħ ke ti. Fénhta ěn jijin hã vỹ: *Páscoa*, he mũ. ² Kỹ Topẽ tũ to pã’i ag vỹ ěg kanhrãn tĩ ag mrẽ *Jesus* to jykrẽn mũ. Ag tỹ ti tén sór vẽ. Hã ra ag tóg *povo* kamẽg mũ.

*Judas tỹ pã’i ag mỹ Jesus ven sór**(Mt 26.14-16; Mc 14.10-11)*

³ Ěn kã *Judas Iscariotes* he mũ ěn vỹ *Satanás* tỹ ti jagrẽ vég mũ sir, *Jesus* tỹ ùn vin mũ ag kã ù ěn ti. ⁴ Kỹ tóg Topẽ tũ to pã’i ag venh tĩ mũ sir. Ti tỹ ag mỹ *Jesus* ven sór vẽ, ag tỹ ti se jé.

⁵ Kỹ tóg ag mỹ sér pẽ tĩ sir. Kỹ ag tóg ti mỹ jãnkamy tó mũ. ⁶ Kỹ tóg: “he,” he mũ. Kỹ tóg to jykrẽn mũ, ag mỹ: “ha ti kãgmĩ,” henh ke to. Ag tỹ vẽnħ kar vatánh tá ti se sór vẽ.

*Pedro tỹ João mrẽ fénhta tỹ Páscoa han**(Mt 26.17-25; Mc 14.12-21; Jo 13.21-30)*

⁷ Kỹ tóg ěmĩ jãgja tũ ěn konħ ke kurã tá krỹg mũ sir. Kurã ěn ki ag tóg mé sĩ tãnh tĩ, ag tỹ kurã tỹ *Páscoa* kã ko jé. ⁸ Kỹ tóg *Pedro* jẽnẽg mũ, *João* mrẽ. Kỹ tóg ag mỹ: “ha fénhta kãn mũjẽg,” he mũ. ⁹ Kỹ ag tóg ti mỹ: “kỹ ěg hẽ tá mé tãnh mũ hỹn’?” he mũ. ¹⁰ Kỹ tóg ag mỹ: “ěmã ěn tá ājag tóg ù venh mũ. Goj vyn kỹ

tóg tĩnh mũ. Ęn hã nón mũm nĩ,” he mũ. “Ti ĩn tá junjun kũ ti nón gem nĩ. ¹¹ Kũ tá nĩ ěn mũ: “ěg *Senhor* vỹ ã mũ vĕnh vĩ jĕnĕg mũ,” hem nĩ. “Inh hỹn hĕ tá *ovelha* konh ke mũ, inh mrĕ mũ ti ag mrĕ?” he ti, ěg *Senhor* ti,” hem nĩ. “Mũ ki vĕnh kánkán jafã tũ?” he nĩ. ¹² Kũ tóg ãjag mũ, krogrog tỹ kynhmỹ nỹ ěn ven ke mũ sir. Ęhĕ ti nĩ, kũ *mesa* to nỹti jafã vỹ tá nỹti gé. Ęn tá ti kãn nĩ ěg mũ,” he tóg. ¹³ Kũ ag tóg mũ kũ tá mé tãnh mũ sir.

Santa Ceia

(Mt 26.26-30; Mc 14.22-26; 1 Co 11.23-25)

¹⁴ Kũ tóg ag tỹ konh ke óra tá krỹg mũ. Kũ tóg, ti tỹ ĩn vin ja ag mrĕ tá nĩ nĩ. ¹⁵ Kũ tóg ag mũ: “sỹ *ovelha* tag konh hapĕ tóg ti vĕ ãjag mrĕ, inh vĕsỹrĕnh ke to hã,” he mũ. ¹⁶ “Hã ra sóg ko mãn ke tũ nĩ ha, ha vem nĩ. Topĕ tỹ tỹ ěg pã'i nĩ vỹ vĕnh ven ke mũ. Ęn kã sóg ko mãn ke mũ, kejĕn,” he tóg.

¹⁷ Kũ tóg kópa vãg mũ sir. To tóg Topĕ mrĕ vĩ mũ, kũ tóg ag mũ: “ha kron,” he mũ. “Ha vĕnh kãpãm,” he tóg. ¹⁸ “Tag kron mãn ke tũ inh nĩ ha, ke gé, ha vem nĩ. Topĕ tỹ tỹ ěg pã'i nĩnh ke ěn hã kã sóg kron mãn ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg.

¹⁹ Kũ tóg ěmĩ mãg mũ sir. To tóg Topĕ mrĕ vĩ mũ. Kupãn kũ tóg ag mũ kãnhkrĕg mũ. Kũ tóg ag mũ: “inh hã vĕ,” he mũ. “Ājag jagfy sóg vĕnh fĕg ke mũ. Kũ inh mĩ ěkrĕn nĩ, ãjag tỹ ěmĩ tag konh ken kũ,” he tóg.

²⁰ Ag tỹ ko kar kũ tóg kópa vãg mũ gé. Kũ tóg ag mũ: “kópa ki jĕ tag vỹ tỹ inh kyvĕnh ri ke nĩ,” he mũ. “Ājag jagfy tóg inh ki kãkutĕnh mũ. Inh jykre tãg to ken hã vĕ, isỹ inh kyvĕnh tugrĩn ãjag mũ vĕnh pãte fón jé,” he tóg.

²¹ “Hã ra ãjag kã ũ tóg inh vatãnh tá isónh ke mũ, inh kato tĕ ag mũ. Inh mrĕ tóg *mesa* tag to nĩ nĩ. ²² Tĩg jé sóg ke mũ, isỹ tỹ ěprã ke fi kósĩn nĩnh kũ. Vãsỹ Topĕ tóg to jykrĕn ja nĩ, hã kũ sóg tũg mũ. Hã ra tóg ũ tỹ isónh ke mũ ěn mũ vỹ kónãn tãvi han ke mũ, Topĕ ti,” he tóg. ²³ Kũ ag tóg jagnĕ mũ: “ěg kã ũ tỹ hĕ nĕ hỹn?” he mũ sir.

Ũ tỹ hĕ nĕ tỹ ĩn mág nĩ

²⁴ Ęn kã ag tóg jagnĕ kãfór nĩ sór mũ. Hã kũ ag tóg jagnĕ to jũ mũ. ²⁵ Kũ *Jesus* tóg ag mũ: “fóg ag pã'i ag vỹ ag krĕm ke ag mũ vĩ tar han ti, kũ ag tóg ũ tỹ ag kãfór ag mũ: “ěg jóg,” he ti, ti tỹ ag mũ vĩ tar han mũ ra,” he mũ. ²⁶ “Ag ri ke han tũg nĩ. Ājag mũ tỹ ĩn mág nỹti sór mũ?” Kũ tỹ ĩn kãsir ri ke nỹtĩm nĩ, jagnĕ mrĕ,” he tóg. “Ũ tỹ inh jykre ki tỹ pã'i nĩnh kũ tóg tỹ ti krĕm ke ag *camarada* ri ke nĩnh ke mũ, ag ki rĩr kũ. ²⁷ Kejĕn ěg tóg *mesa* to nỹti, kũ ũ tóg *mesa* ki rĩr tũgtĩ. Ũ tỹ hĕ nỹ hỹn *mesa* ki rĩr ti?” Ag *patrão* mũ, ti *camarada* mũ vó? Ti *camarada* vỹ ki rĩr tũgtĩ. Jo sóg ãjag ki rĩr tũgtĩ, ãjag *camarada* ri ke. ²⁸ Ājag hã ne inh mrĕ mũgtĩ. Isovãnh ja tũ pĕ ãjag tóg nỹti. Isỹ nĕn ũ jagy vĕg mũ ěn ve kãn ãjag tóg tĩ, inh mrĕ. ²⁹ Inh panh vỹ isỹ pã'i han ke mũ, kũ sóg ãjag tỹ pã'i han ke mũ gé, ti kóm, ³⁰ ãjag tỹ inh mrĕ jĕn jé tá. Kũ ãjag tóg ãjag nĩgia kri nĩgnĩ kũ nỹtĩnh mũ, ãjag tỹ *povo tỹ Israel* ag jykre tugnỹm jé, *povo tỹ 12* (ke) ěn ag,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tỹ Pedro mũ tỹ

(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Jo 13.36-38)

³¹ Kũ tóg *Pedro* mũ: “*Simão*, *Simão*,” he mũ. “*Satanás* vỹ ãjag to vĩ, Topĕ mũ. Ti tỹ ãjag jykre ve sór vĕ. *Trigo* tỹ ěg tóg *peneira* ki kãkag tĩ, ěg tỹ ti fãr pan jé. Ęn ri ke han jé tóg ke mũ, ãjag tỹ, *Satanás* ti. ³² Hã ra sóg hur ã jagfy vỹ, ã tỹ inh ki rã tovãnh pĕ han tũ nĩ jé. Kũ ã tóg kejĕn ã jykre si to jykrĕn mãn ke mũ, ã tỹ

inh jykre hã han jé. Ēn kã ã tóg ã mré ke ag jyvĕn kÿ ag tÿ tar' henh ke mÿ, he tóg.

³³ Hã ra *Pedro* tóg ti mÿ: “ã mré sóg se kÿ jĕnh mÿ, ã mré sóg ter ke mÿ gé,” he mÿ. ³⁴ Hã ra tóg: “vó,” he mÿ. “Ha vé, ũri ã tóg iso: “ti ki kagtĭg sóg nĭ,” he tãgtÿ han ke mÿ, *galo* kyr ke to hã, ha vem nĭ,” he tóg.

Jesus tÿ ag mÿ ti jagy tĭnh ke tó

³⁵ Kÿ tóg ag kar mÿ: “ãjag jĕgnĕ ja inh nĭ. Kÿ ãjag tóg nĕn ũ ma mÿ ja tũ nĭgtĭ, *bolsa* tũ, pĕn né tũ. Ēn kã ãjag mÿ jagtar ja nĭgtĭ?” he mÿ. Kÿ ag tóg: “vó,” he mÿ. ³⁶ Kÿ tóg ag mÿ: “hã ra tóg ũri ke tũ nĭgtĭ,” he mÿ. “Hã kÿ ãjag jãnkamy ma mÿjĕg, ãjag *bolsa* ma mÿjĕg. ãjag tÿ nĕn ũ tũ nÿtĭn kÿ ãjag kur vĕne hem nĭ, rógro kajãm jé sir. ³⁷ Nĕn ũ tóg iso rán kÿ nĭ, hã vÿ: ag mÿ tóg tÿ ũn jykre pãno nĭ, he mÿ. Sÿ vãhã tag venh ke vĕ ha. Sÿ iso nĕn rán kÿ nĭ ĕn ve kãn ke vĕ ha, vãhã,” he tóg.

³⁸ Kÿ ag tóg ti mÿ: “rógro régre vÿ ki nÿtĭ,” he mÿ. Hã ra tóg ag mÿ: “hã tũ vé,” he mÿ.

Jesus tÿ ti panh mré vĭ (Mt 26.36-46; Mc 14.32-42)

³⁹ Kÿ tóg ag mré ti tĭg jafã ĕn ra tĭ mÿ sir, hã vÿ: pãnónh tÿ *Oliveiras*, he mÿ. ⁴⁰ Tá jun kÿ tóg ag mÿ: “ĕg tÿ nĕn jagy venh ke nĕ ha. Topĕ mré vĭ, ãjag tÿ ti vĭ mranh tũ nĭ jé,” he mÿ.

⁴¹ Kÿ tóg tĭg sĭ han mÿ, kÿ tóg ti jakrĭ tÿ jĕ kÿ Topĕ mré vĭ mÿ sir. ⁴² Kÿ tóg: “panh', mÿ ã tÿ inh vĕsÿrénh ke tag tÿ tũ' he jãvãnh? Hã ra isÿ ã mÿ nĕn to vĭ mÿ tag han tũg nĭ. Ā tÿ nĕn han ke mÿ ĕn hã han nĭ,” he mÿ.

⁴³ Kÿ Topĕ tÿ jĕnĕ jafã ũ vÿ ti mÿ vĕnh ven mÿ sir, kanhkã tá, kÿ tóg ti tar han mÿ. ⁴⁴ Hã ra tóg ti ter ke to kanĕ jur mÿ, hã kÿ tóg Topĕ mré vĭ mãn', vĭ mãn', he mÿ. Kÿ ti kãrãn vÿ kyvĕnh mÿ sir, kÿ tóg ga kri nãg' nãg' he mÿ.

⁴⁵ Kÿ tóg ti mré mÿ tĭ ag to kãtĭ mÿ. Hã ra ag tóg nÿgnÿr nÿtĭ nĭ. Krónh' krónh' ke ja ag tóg nĭ, ag fe kaj tugrĭn. ⁴⁶ Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag ne tóg nÿgnÿr nÿtĭ nĭ'. Nĭgnĭ ra, Topĕ mré vĭ, ãjag tÿ ti vĭ mranh tũ nĭ jé, ãjag tÿ nĕn ũ jagy ve kÿ,” he mÿ.

Ag tÿ Jesus se (Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Jo 18.3-11)

⁴⁷ Ti tÿ ver tÿ vĕmén jĕ ra ũn e ag tóg junjun mÿ sir, *Judas* mré, ũ tÿ 12 (ke) ag kã ũ ĕn ti. Ti tÿ ag tatĭn kãtĭg hã vĕ, ag tÿ ti se jé. Kÿ tóg sir *Jesus* to grĕn ke kÿ ti ki nhun ke mÿ. ⁴⁸ Kÿ tóg ti mÿ: “*Judas*,” he mÿ. “Ā ne tóg inh ki nhun ke kÿ iso: “ti hã vĕ,” he mÿ, inh kato tĕ ag mÿ,” he tóg.

⁴⁹ Kÿ ti mré mÿ ag tóg ti mÿ: “ĕg mÿ rógro tÿ ag fynh ke tũ'?” he mÿ. ⁵⁰ Kÿ ag kã ũ tóg porisa ũ fynh mÿ. Ti nĭgrĕg tÿ tóg rãm ke mÿ, ti pĕgja tá. Topĕ tũ to pã'i krĕm ke ũ vĕ. ⁵¹ Hã ra tóg: “ag vóg tũg ra, há ti nĭ,” he mÿ. Kÿ tóg ti nĭgrĕg mãn kÿ to tÿ grĕn ke mÿ sir.

⁵² Pã'i tÿ hĕn ri ke ag vÿ tá junjun ja nĭ, Topĕ tũ to pã'i ag, kófa ag ke gé. Ag kar tÿ ti senh kãmũ ja vĕ. Kÿ *Jesus* tóg ag mÿ: “ãjag ne tóg rógro génh kÿ iso kãmũ mÿ, ka kyv génh kÿ ke gé,” he mÿ. “Inh pijĕ tÿ *bandido* nĭ!” he tóg. ⁵³ “Kurã kar ki sóg Topĕ ĩn krĕm ãjag mré nĭ ja nĭgtĭ, hã ra ãjag tóg tá ise sór ja tũ nĭ, ãjag tÿ ag kamĕg kÿ. Hã ra tóg ũri jun, ãjag kurã ti, Japo tÿ ti tÿ nĕn han sór mÿ ĕn han jé, ãjag tÿ. Jykre ki kuty ti nĭ,” he tóg.

Pedro tỹ Jesus to 6n

(Mt 26.57-58, 69-75; Mc 14.53-54, 66-72; Jo 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Kĩ ag t6g ti s6g mũ sir. Ag tỹ ti p6re mũ kĩ ag t6g Top6 tũ to pã'i mág ĩn tá junjun mũ.

Hã ra *Pedro* vỹ kuvar há tá ag n6n kãtĩ mũ. ⁵⁵ Đn vãso tá *soldado* ag t6g pĩ grug mũ, kĩ ag t6g tugt6n nỹtĩ nĩ. Kĩ *Pedro* vỹ ag mr6 t6n nĩ nĩ. ⁵⁶ Kĩ pã'i *camarada* ũ fi vỹ tá ti v6g mũ. Kĩ fi t6g ti tugnỹm kĩ ag mỹ: “inh mỹ ti mr6 tĩ ti ũ v6,” he mũ. ⁵⁷ Hã ra *Pedro* t6g: “v6,” he mũ. “Ti ki kagtũg s6g nĩ, jỹ,” he t6g.

⁵⁸ Kar kĩ ũ t6g ti tugnỹm mũ g6, kĩ t6g ti mỹ: “ag kã ũ vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ. Hã ra t6g ti mỹ: “inh hã tũ v6, vỹ,” he mũ g6.

⁵⁹ Tag kar kĩ, 6ra pir tũg kĩ h6n ri ke mũn, ũ t6g ti tugnỹm mũ g6. Kĩ t6g tá nỹtĩ ag mỹ: “ha v6, *Galil6ia* tá ke vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ. “Inh mỹ t6g tỹ ti mr6 ke ũ nĩ,” he t6g mũ g6. ⁶⁰ Hã ra *Pedro* t6g ti mỹ: “inh pij6 ti ki kanhr6 nĩ, vỹ”. Á tỹ ne t6 n6? he mũ. Ti tỹ ver tỹ v6m6n nĩ ra *galo* vỹ kyr mũ sir. ⁶¹ Kĩ 6g *Senhor* vỹ v6sỹjãm *Pedro* ki 6vãnh mũ. Kĩ *Pedro* vỹ to jykr6n mũ, 6g *Senhor* tỹ ti mỹ: “iso ã t6g: “ti ki kagtũg s6g nĩ,” he tãgtũ han ke mũ, *galo* kyr ke to hã,” he ja 6n mĩ. ⁶² Kĩ t6g tá kãkut6 mũ, kĩ t6g fỹ mág han mũ sir.

Ag tỹ Jesus v6g k6nãn

(Mt 26.67-68; Mc 14.65)

⁶³ Kĩ ũ tỹ *Jesus* s6g mũ ag vỹ ti to 6 he mũ. Ti tãnh ag t6g mũ g6. ⁶⁴ Ti kan6 pãg kĩ ag t6g ti kãkã ki tãnh kĩ ti mỹ: “ã mỹ 6g kã ũ tỹ h6 nỹ ã tãnh?” he mũ. “Á tỹ n6n kar ki kanhr6 nĩn kĩ ã hỹn ki kanhr6 nĩ,” he ag t6g ti mỹ. ⁶⁵ Gen kĩ ag t6g ti mỹ vĩ k6nãn tỹ h6n ri ke han mũ, ti to 6 he kỹ.

Pã'i ag tỹ Jesus ki j6m6

(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Jo 18.19-24)

⁶⁶ Tỹ vaj kĩ k6fa kar ag t6g v6nh mãn mũ, Top6 tũ to pã'i ag mr6 hã, Top6 vĩ to 6g kanhrãn tĩ ag mr6 hã. Ag v6nh mãn kĩ ag t6g ti j6 pr6r kĩ ag rĩnja tá ti f6g mũ, ag tỹ 6n kĩ ti jykre ve j6. Ag tỹ ti t6n s6r v6. ⁶⁷ Hã kĩ ag t6g ti mỹ: “ã mỹ tỹ *Cristo* nĩ?” he mũ. “Ha 6g mỹ t6,” he ag t6g. Kĩ t6g ag mỹ: “ãjag pij6 inh vĩ kri fig tĩ, isỹ ãjag mỹ t6 mũ ra,” he mũ. ⁶⁸ “Isỹ ãjag ki j6m6 s6r mũ ra ãjag t6g inh mỹ t6 tũ nĩgtĩ g6. Kĩ ãjag t6g isovãnh tũ nĩ g6,” he t6g. ⁶⁹ “Hã kĩ 6prã ke fi k6sin vỹ Top6 p6gja tá nĩnh ke mũ ha. Top6 vỹ tar nĩ. Sỹ ti p6gja tá nĩnh ke v6 ha,” he t6g.

⁷⁰ Kĩ ag kar t6g ti mỹ: “kỹ ã mỹ tỹ Top6 k6sin nĩ?” he mũ. Kĩ t6g ag mỹ: “ki hã ãjag t6g t6 mũ,” he mũ. “Inh hã v6,” he t6g ag mỹ. ⁷¹ Kĩ ag t6g: “ti ki 6g t6g n6n ũ j6m6 mãn ke tũ nĩ ha,” he mũ. “Ti j6nky ki kãkut6 m6 6g t6g huri. Top6 to vĩ k6nãn ti huri. Ti ter ke v6 ha,” he ag t6g mũ sir.

23

Pilatos tỹ Jesus ki j6m6

(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Jo 18.28-38)

¹ Hã ra tá ke kar ag vỹ *Jesus* p6re mũ mũ, f6g tỹ pã'i tỹ *Pilatos* mỹ. ² Tá ag t6g ti mỹ: “v6nh kar krĩn k6nãn t6g tĩ, ag tỹ v6jykre há tovãnh j6,” he mũ. “Kỹ t6g 6g mỹ: “pã'i mág tỹ *imperador* mỹ *imposto* nĩm tũg nĩ,” he tĩ g6. Kĩ t6g v6so: “tỹ inh *Cristo* nĩ, pã'i mág tĩ,” he tĩ g6,” he ag t6g mũ. ³ Kĩ *Pilatos* t6g ti mỹ: “ã mỹ tỹ *Judeu* ag pã'i mág nĩ?” he mũ. Kĩ t6g ti mỹ: “ki hã ã t6g t6 mũ,” he mũ.

⁴ Kĩ *Pilatos* t6g ag kar mỹ: “ti tỹ n6n ũ k6r6g han ja v6g tũ s6g nĩ,” he mũ.

⁵ Hã ra ag t6g ti tovãnh jãvãnh p6 nỹtĩ. Kĩ ag t6g ti mỹ: “hã ra t6g v6nh kar krĩ

rỹ han tĩgtĩ,” he mũ. “Ga tỹ *Judéia* kar mĩ tóg tĩg ja nĩ, ga tỹ *Galiléia* mĩ ke gé, tag mĩ ke gé. Tĩg kỹ tóg vènh kar krĩn kónãn tĩgtĩ,” he ag tóg.

Herodes tỹ Jesus ki jẽmẽ

⁶ Kỹ *Pilatós* tóg: “ti mỹ tỹ *Galiléia* tá ke nĩ?” he mũ. ⁷ Kỹ ag tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. Hã ra *Herodes* vỹ tỹ ga tỹ *Galiléia* tá pã'i mág nĩ. Hã kỹ *Pilatós* tóg ti hã mỹ ti jẽnẽg mũ. Ēn kã tóg *Jerusalém* tá nĩ gé, *Herodes* ti.

⁸ Kỹ tóg *Herodes* tá jun mũ sir. Ti tỹ ti ve kỹ tóg ti mỹ sér ti. Ti tỹ ti ve sór ja vè. Ti kãme mẽ ja tóg nĩ, hã kỹ tóg ti ve sór ja nĩgtĩ. “Hẽn ri ke mũn tóg nèn han vãn han ke mũ, sỹ ve jé,” he tóg.

⁹ Ti tỹ tá jun kỹ tóg ti ki nèn tỹ hẽn ri ke jẽmẽ sór mũ, hã ra tóg ti mỹ vĩ tũg mũ. ¹⁰ Hã ra pã'i ag vỹ tá nỹti nĩ, kỹ ag tóg ti kato vĩ mág han mũ sir, Topẽ vĩ to ěg kanhrãn tĩ ag ke gé. Hã ra *Jesus* tóg ag mỹ vĩ tũg mũ gé. ¹¹ Kỹ *Herodes* vỹ ti to é he mũ gé, ti mré ke kar ag ke gé, kỹ ag tóg ti nyg mũ. Kur kupri pẽ tỹ tóg ti kri fón mũ, ón kỹ. Kỹ tóg *Pilatós* mỹ ti jẽnẽ mãn mũ sir.

¹² Kurã ěn kã *Pilatós* vỹ *Herodes* mỹ vĩ há han mũ. Jagnẽ to há' he mãn ag tóg mũ. Ag tỹ *Jesus* venh ke jo ag tóg jagnẽ kato tẽ ja nĩgtĩ.

Ag tỹ Jesus tén sór

(Mt 27.15-26; Mc 15.6-15; Jo 18.39-19.6)

¹³ Kỹ *Pilatós* vỹ pã'i ag jé prěr mũ sir. ¹⁴ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ne inh mỹ ti fẽg',” he mũ, “kỹ ãjag ne ti to: “vènh kar krĩn kónãn tóg tĩ,” he mũ'. ãjag rĩnve sóg ti ki jẽmẽ huri, hã ra sóg ve ja tũ nĩ, ãjag tỹ ti to nèn to ja ti. Nèn ù kórég han ja tũ tóg nĩ. ¹⁵ Kỹ *Herodes* vỹ vég tũ nĩ gé. Sỹ ti mỹ ti jẽnẽ ja vè, ãjag ke gé. Hã ra tóg inh mỹ ti jẽnẽ mãn mũ gé. Ēg hẽ ri ken kỹ ti tén mũ hỹn'? Sỹ ki kagtũg tóg tĩ. ¹⁶ Hã kỹ sóg ti mrãnmrãn kar ti tovãn h ke mũ,” he tóg.

¹⁷ Fénhta tỹ *Páscoa* ki tóg ag mỹ vèse pir tovãn h tĩ, prỹg kar ki. Ti jykre vè. Hã kỹ tóg: “*Jesus* tovãn h jé sóg ke mũ,” he mũ. ¹⁸ Hã ra vènh kar ag tóg vãhã prẽnprěr mũ sir. “!..Ti tén ra..!” he ag tóg mũ. “!..*Barrabás* tovãn h ra..!” he ag tóg. ¹⁹ *Barrabás* vỹ vènh génh to se kỹ jẽ nĩ. Ēmã tá tóg vènh génh han ja nĩgtĩ, ěn kã tóg ù tén ja nĩgtĩ, há to tóg se kỹ jẽ nĩ.

²⁰ Kỹ *Pilatós* vỹ ag mỹ vĩ mãn mũ. Ti tỹ *Jesus* tovãn h sór vè. ²¹ Hã ra ag tóg prẽnprěr kỹ: “!..krunh to ti sã, krunh to ti sã..!” he mũ. ²² Kỹ tóg ag mỹ vĩ tãgtũ han mũ gé. “Ti kórég tỹ ne han ti? Sỹ vég tũ tóg tĩ. Ti tỹ ne to ter ke nẽ? Sỹ ki kagtũg tóg tĩ. Hã kỹ sóg ti mrãnmrãn kar kỹ ti tovãn h ke mũ,” he tóg. ²³ Hã ra ag tóg prẽnprěr tãvĩ han mũ sir, hã kỹ ag tóg ti kutãn mũ. Ti mỹ ag tóg: “!..krunh to ti sã..!” he tãvĩ han mũ. Kỹ tóg ag prẽnprěr to ag mỹ han sór mũ sir. ²⁴ To tóg jykren mũ, kỹ tóg ag mỹ: “he,” he mũ, ag tỹ ti kutãn to. ²⁵ Kỹ tóg ù ěn kavãg mũ sir, ù tỹ vènh génh to se kỹ jẽ ěn ti, ù tỹ ù tén ja ěn ti. Kỹ tóg ag mỹ *Jesus* ti fẽg mũ sir, ag tỹ ti ki ag tỹ nèn han sór mũ ěn han jé. ²⁶ Kỹ ag tóg ti pére mũ mũ, krunh to ti sa jé.

Jesus tỹ krunh to sa

(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Jo 19.17-27)

Ag mũn kỹ ag tóg ù kãtĩg vég mũ. Ēpỹ tá tóg kãtĩ mũ. Ti jijin hã vỹ: *Cirene* tá *Simão*, he mũ. Ti kri ag tóg *Jesus* krunh ti fig mũ, ti tỹ ti jé va tĩg jé, ti nón.

²⁷ Kỹ ù tỹ hẽn ri ke ag vỹ *Jesus* nón mũ mũ, ùn tỹtã fag ke gé. Ēn fag vỹ vèsỹrènh mũ. Kygfỹ mág han fag tóg mũ sir. ²⁸ Hã ra *Jesus* tóg vèsỹjãm ěvãn h kỹ fag mỹ: “*Jerusalém* tá ke',” he mũ. “Ijé kygfỹ tũg nĩ,” he tóg. “Vèjé kygfỹm nĩ, ãjag krẽ jé kygfỹm nĩ,” he tóg. ²⁹ “Ha vé, kurã kórég pẽ vỹ jun ke mũ, ãjag

mỹ. Ën kã ù ag tóg: “ùn kurĩ fag mÿn pãgsĩ nĩnh mũ, fag tÿ fag krê ter vég tũ nĩnh kÿ,” henh mũ. “Ûn krê tũ fag mÿn pãgsĩ nĩnh mũ, ù tÿ gĩr pygfãm tũ fag mÿ ke gé,” he jé ag tóg ke mũ. ³⁰ Ën kã ag tóg pãnónh mÿ: “inh kri tÿ tam ké,” henh ke mũ gé, kÿ ag tóg sór mÿ: “inh péju ra, vènh krêm,” henh ke mũ gé. ³¹ Ëg kato tẽ ag tÿ ka tánh gÿn kÿ ag hÿn ka tóg tovành ke tũ pẽ nĩ. Ka tánh ãn ri ke sóg nĩ. Jo ãjag tóg ka tóg ri ke nÿtĩ. Hã kÿ ãjag tóg inh vèsÿrénh kãfór venh ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg. *Jerusalém* fĩn rãm kÿ tóg ke mũ.

³² Ag tÿ *Jesus* pére mũn kÿ ag tóg ùn rėgre ag pére mũ mũ gé, ùn jykre pãno ag. Ag tÿ ka to ag sanh ke vè gé. ³³ Kÿ ag tóg pãnónh tá junjun mũ sir, ti jijin hã vÿ: Krĩ Kuka, he mũ. Tá ag tóg krunh to ti sãg mũ sir. Ûn jykre pãno ag tÿ ag tóg krunh to ag sãg mũ gé, ti kóm, kÿ ù vÿ ti pėgja tá sa, jo ù vÿ ti jakãnh tá sa.

³⁴ Kÿ *Jesus* vÿ: “panh’, ag mÿ vènh pãte fón nĩ,” he mũ. “Ag pijé ki kanhró nÿtĩ’, ag tÿ nén han mũ tag ki,” he tóg.

Kÿ *soldado* ag tóg ti kur tÿ jagnẽ mÿ vènh ken mũ, to ag tóg joga he mũ sir. ³⁵ Kÿ vènh e ag vÿ tá vég nÿtĩ. Hã ra pã’i ag tóg ti nyg mũ. Kÿ ag tóg jagnẽ mÿ: “ù ag krenkren han ja tóg nĩgtĩ,” he mũ. “*Cristo* jé vènh kren han, Topẽ tÿ ti fėg ja nĩn kÿ, ti tÿ ti kuprėg ja nĩn kÿ. Hã ra tóg vènh kren han ki kagfĩg nĩ,” he ag tóg mũ, ti to é he kÿ. ³⁶ Kÿ *soldado* ag vÿ ti nyg mũ gé. Ti rã hã nÿtĩ kÿ ag tóg ti mÿ *vinagre* ven mũ sir. ³⁷ Kÿ ag tóg ti mÿ: “ã mÿ tÿ *Judeu* ag pã’i mág nĩ?” he mũ. “Vènh kren han ra, ã tÿ tÿ pã’i nĩn kÿ,” he ag tóg mũ, ti to é he kÿ. ³⁸ Hã ra ag tóg ti to rán ja nĩ, ti tÿ krunh to sa ãn ti. Ti to rán hã vè, hã vÿ: “*Judeu* ag pã’i mág hã vè,” he mũ. Ti kri tóg krunh to rán kÿ sa.

³⁹ Kÿ ti kóm krunh to sa ù tóg ti to é he mũ gé, ùn jykre pãno ãn. Kÿ tóg ti mÿ: “ã mÿ tÿ *Cristo* nĩ?” he mũ. “Vènh kren han ra, kÿ ěg krenkren han nĩ gé,” he tóg mũ. ⁴⁰ Hã ra ti kóm krunh to sa ù tóg ti mÿ vĩ jũ han mũ. Ti mÿ tóg: “kÿ ã mÿ Topẽ kamėg tũ?” he mũ. “Vèsÿrénh ã tóg mũ gé, ti kóm. ⁴¹ ěg tÿ ěg tÿ nén han ja kajãm vè jãvo. ěg jykre pãno to ěg vèsÿrénh nÿtĩ nĩ. ěg jãvo tóg jykre kuryj nĩ. Ti pijé nén ù kórėg han ja nĩ,” he tóg. ⁴² Kÿ tóg *Jesus* mÿ: “*Senhor*’, inh ki ěkrén nĩ, ã tÿ tÿ pã’i ki rãn kÿ,” he mũ. ⁴³ Kÿ tóg ti mÿ: “ha mẽ, ùri ã tóg inh mré ěmã há ěn tá nĩnh mũ, *Paráiso* he mũ ěn tá, kanhkã tá. Ki hã sóg tó mũ,” he mũ, *Jesus* ti.

Jesus ter

(*Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Jo 19.28-30*)

⁴⁴ Kejẽn rã tóg ěg nĩno kã sa nĩ sir. Hã ra tóg kuty’ he mũ sir, ga kar mĩ hã. Kuty ěn tóg óra tãgtũ han mũ. ⁴⁵ Hã ra Topẽ ĩn krēm kur mág pẽ vÿ jãnkã kã sa nĩ. Ęn vÿ jaran ke mũ. Kuju mĩ tóg jaran ke kãtėre mũ sir, fĩn rãm kãn tóg mũ.

⁴⁶ Kÿ *Jesus* vÿ prěr mág pẽ han mũ. Kÿ tóg: “!..panh’..!” he mũ. “!..Sÿ ã mÿ vènh fėg vè, inh kuprĩg ti..!” he tóg. Tag tó kar tóg hun ke mũ sir.

⁴⁷ Hã ra fóg tÿ *capitão* tóg ti ter vég mũ. Kÿ tóg Topẽ mÿ vĩ há han mũ. “Vènh vĩ ja vè, ùn há ja vè,” he tóg mũ. ⁴⁸ Kÿ vènh e ěn vÿ ti ter vég mũ gé. Kÿ ag tóg ag tÿ nén han ja to jykrén mũ sir. Vãhã tóg ag mÿ e tí. “Topẽ hÿn ěg tÿ hẽ ri kenh mũ ha, ěg tÿ ti tén kÿ?” he ag tóg mũ sir. Tag tó kÿ ag tóg ag ĩn ra vÿnÿvÿn ke mũ.

⁴⁹ Hã ra ti to há ag vÿ ti vég nÿtĩ nĩ, kakó ki, ùn tÿtã fag ke gé. *Galilėia* tá ke fag tóg ti mré kãmũ ja nĩgtĩ gé. Ti ter ve kãn fag tóg mũ sir.

Ag tÿ vènh kej tá Jesus fi

(*Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Jo 19.38-42*)

⁵⁰ Kŷ ũ tóg tá nĩ gé, vĕnh jyvĕn tĩ ũ. Ti jiji hã vŷ: *José*, he mũ. Tŷ tóg ěmã tŷ *Arimatéia* tá ke nĩ, ga tŷ *Judéia* tá. Jykre kuryj tóg nĩ, jykre há. ⁵¹ Ti pijé ag tŷ *Jesus* tén ke to jykren mũ ěn kã: “he,” he ja nĩgtĩ. Topĕ tŷ tŷ ěg pã'i nĩnh ke ve sór tóg mũ gé. ⁵² Ěn vŷ *Pilatós* venh tĩ mũ. Kŷ tóg ti mŷ *Jesus* to vĩ mũ, ti ter kar kŷ. ⁵³ Kŷ tóg krunh to ti kãtérem mũ. Kŷ tóg kur há tŷ ti pãg mũ sir. Kŷ tóg pãro nor kã ki vĕnh kej ěn tá ti fig mũ. Vĕnh kej tãg vĕ, ag pijé ver kã kã ũ fi ja nĩgtĩ. ⁵⁴ Hã ra *sexta-feira* vĕ sir. Vĕnhkãn ke kurã ki tóg rã ha, *sábado* ki. ⁵⁵ Kŷ ũn tŷtã fag vŷ ag nón mũ mũ, ti kej ve jé, ag tŷ ti finh mũ ja tá. Ti mré *Galiléia* tá kãmũ ja ěn fag vĕ. ⁵⁶ Ve kar kŷ fag tóg kyrãgrã kŷ nĕn ger há han mũ sir, ti tãg jafã ti, ti to tĩn jé. Hã ra fag tóg vĕnhkãn mũ ver, vĕnhkãn ke kurã kã, Topĕ tŷ *Judeu* ag mŷ kurã nĩm ja ěn ki króm jé.

24

Jesus rĩr mãn

(*Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Jo 20.1-10*)

¹ Kŷ *semana* kurã ve tóg tá krŷg mũ sir. Kŷ fag tóg kusãg pĕ ki ti kej venh mũ mũ. Vĕser ger há han jafã ěn ma fag tóg mũ mũ. ² Hã ra fag tóg pó tŷ ti kej nĩfe kunũnh kŷ nĩ vég mũ. ³ Kŷ fag tóg ti kej tá junjun kŷ kã ra ge mũ. Hã ra fag tóg vĕser vég tũ nĩ, ěg *Senhor* ti. ⁴ Kŷ tóg fag fe kaj tĩ sir. Kŷ vãhã ũn régre ag vŷ kãge mũ gé, kur kupri rĩnh kŷ, kur kókov. Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ag vĕ. ⁵ Kŷ fag tóg kanĕ junjun mũ sir. Ěprã fag tóg ěvãnh mũ. Hã ra ag tóg fag mŷ: “ãjag ne tóg vĕser jãvãnh mũ”, ti rĩr ja ra,” he mũ. ⁶ “Ki ti tũ nĩ, rĩr ti jĕ ha. Hã kŷ tóg ãjag mŷ tó ja nĩgtĩ, ãjag tŷ *Galiléia* tá nŷtĩ ěn kã. ⁷ Kŷ tóg ãjag mŷ: “ěprã ke fi kósĩn ěn fĕg jé ag tóg ke mũ, ũ tŷ Topĕ vĩ mranh tĩ ag mŷ,” he ja nĩ. “Ka to ag tóg ti sanh ke mũ, hã ra tóg kurã tãgtũ ki rĩr mãn ke mũ,” he ja tóg nĩgtĩ, vĕso,” he ag tóg mũ.

⁸ Kŷ fag tóg *Jesus* tŷ nĕn tó ja ěn mĩ ěkrĕn mãn mũ sir. ⁹ Kŷ fag tóg ti kej tá kãpa kŷ mũ mũ sir, ũ tŷ 11 (ke) ag mŷ tó jé, ti mré mũ ti kar ag mŷ ke gé. ¹⁰ *Maria Madalena* fi vĕ, kar kŷ *Joana* fi ke gé, *Maria* ũ fi ke gé, *Tiago* mŷnh tag fi, ũ fag ke gé. Fag hã ne *Jesus* tŷ ũn vin mũ ag mŷ kãmĕn mũ, *apóstolo* ag mŷ. ¹¹ Hã ra tóg ag mŷ tŷ vĕnh ó nŷ ve nĩ, hã kŷ ag tóg kri fi ja tũ nĩgtĩ.

¹² Kŷ *Pedro* vŷ jĕgnĕ kŷ ti kej ra vĕnh vãg tĩ mũ. Tá jun kŷ tóg kã tá pãnh ke kŷ ti kur hã vég mũ sir, ti pãg ja ti. Kŷ tóg ti mŷ e tĩ. Ti tŷ to jykren tũ tóg tĩ sir. Kŷ tóg tũg mãn mũ.

Ag tŷ Emaús ra mũ

(*Mc 16.12-13*)

¹³ Kurã ěn kã ti mré mũ ti régre ag tóg ěmã sĩ ra mũ mũ. *Jerusalém* tán kakó nĩ, 12 (ke) *quilômetros* hŷn. Ěmã ěn jijin hã vŷ: *Emaús*, he mũ. ¹⁴ Ag mũn kŷ ag tóg jagnĕ mré vĕmĕn mũ nĩ sir, ag tŷ nĕn ve ja ěn to.

¹⁵ Vãhã *Jesus* tóg ag mré tĩ mũ. ¹⁶ Hã ra ag tóg ti ki kagtĩg nŷtĩ, ag tŷ ti vég mũ hã ra. ¹⁷ Kŷ tóg ag mŷ: “ãjag tŷ ne tó nĕ?” he mũ. “Vĕmĕn mág ãjag tóg mũ nĩ,” he tóg.

Kŷ ag tóg krŷg he mũ sir. Ve ũ han ag tóg mũ, ag fe kaj tugrĩn. ¹⁸ Kŷ *Cleopas* he mũ ěn tóg ti mŷ: “kŷ ã mŷ mĕg tũ? Ũ tŷ fĕnhhta venh kãmũ ja ag vŷ mĕ kãn. Ā hã mŷ ã pir mŷ mĕg tũ?” he mũ. ¹⁹ “Ne nĕ?” he tóg. Kŷ ag tóg: “*Jesus* ti, *Nazaré* tá ke ěn,” he mũ. “Topĕ vĩ tó tĩ vĕ. Ěg tŷ nĕn han vãnh hynhan ja tóg nĩgtĩ. Topĕ vĩ tó há han ja tóg nĩgtĩ, kŷ Topĕ vŷ ti mré han tĩ, *milagre* kar ti. Kŷ *povo* kar ag vŷ vég tĩ, kŷ tóg ěg kar mŷ e tĩ. ²⁰ Kŷ Topĕ tũ ki rĩr tĩ ag vŷ ti fĕg, ěg pã'i kar

ag, fóg t̄y p̄a'i t̄y ti tén jé, krunh to ti sa jé, hã k̄y tóg t̄ug m̄. ²¹ Ēg t̄y ti ve k̄y ěg tóg ti to: “ti h̄yn ěg *povo* t̄y *Israel* ag krenkren han ke m̄,” he ja n̄i vē. Hã ra tóg ter ja n̄i. Ūri tóg kurã tãgt̄u han, ti ter kri,” he ag tóg. ²² “K̄y ěg kã ũ fag v̄y ěg m̄ nén ũ tó gé, k̄y tóg ěg m̄ e t̄i gé. Kusã p̄e ki fag tóg ti kej ra m̄jĕg. ²³ Hã ra fag tóg ti vég t̄u n̄i, ti t̄y tá n̄y t̄u n̄in k̄y. K̄y fag tóg: “nén n̄e ve ěg,” he m̄ gé. Top̄e t̄y j̄en̄e jafã n̄eji, k̄y tóg n̄eji fag m̄y: “r̄ir ti j̄e n̄i,” hé. ²⁴ K̄y ěg kã ũ ag v̄y ra m̄ m̄, ti kej ra. K̄y ag tóg vég m̄ gé. Hã ra ag tóg ti vég t̄u p̄e n̄i,” he ag tóg.

²⁵ K̄y tóg ag m̄y: “ãjag t̄y ne t̄y vãs̄y Top̄e v̄i tó ti ag v̄i kri fi ja t̄u n̄i n̄e?” he m̄. “K̄r̄i t̄u ãjag n̄y t̄i, to jykrén há han t̄u ãjag tóg n̄i,” he tóg. ²⁶ “Cristo v̄es̄yrénh ke vē, v̄es̄yrénh kar k̄y tóg t̄y ũn mág n̄inh ke m̄ v̄ahã,” he tóg. ²⁷ K̄y tóg ti to nén rán ja kãmén kãn m̄ sir, *Moisés* t̄y rá ti, Top̄e v̄i tó ti ag kar t̄y rá ti.

²⁸ Ti t̄y ag m̄y kãmén t̄i ki ag tóg ěmã ěn tá junjun m̄ sir. K̄y tóg mã ra t̄ig sór m̄. ²⁹ K̄y ag tóg ti m̄y: “ěg mré n̄im n̄i. Rãké tóg n̄y ha. Kutyg tóg rã ha,” he m̄. K̄y tóg ag mré rã m̄. ³⁰ Ag mré j̄en ke jo tóg ěm̄ m̄g m̄. K̄y tóg Top̄e mré v̄i m̄, kar tóg kupãn k̄y t̄y v̄enh ken m̄. ³¹ K̄y ag tóg v̄ahã ti ki kanhrãn m̄. Ti ve há han ag tóg m̄ sir. Hã ra tóg ki t̄u n̄i ha, ti ve mãn t̄u ag tóg n̄i.

³² K̄y ag tóg jagn̄e m̄y: “ti t̄y ěg mré v̄emén k̄y tóg ěg fe ki rã,” he m̄. “Ēg m̄y tóg ti to rán k̄y n̄i ěn kãmén kãn, ěg m̄n k̄y. Ti hã ja vē,” he ag tóg m̄.

³³ K̄y ag tóg v̄es̄ym̄er *Jerusalém* ra v̄ynv̄yn ke m̄ sir. Tá ag tóg ũ t̄y 11 (ke) ag vég m̄, ag mré ke ũ ag mré hã. ³⁴ Hã ra ěn ag tóg ag m̄y: “ěg *Senhor* v̄y r̄ir mãn,” he vén m̄. “*Simão Pedro* m̄y tóg v̄enh ven, m̄y, ha m̄,” he ag tóg m̄ sir. ³⁵ K̄y ag tóg ag m̄y: “h̄y, ti ve ěg ke gé,” he m̄ gé. K̄y ag tóg ag m̄y ag t̄y nén ve ja ěn tó m̄ sir, ag t̄y ag m̄ ki ti ve ja ti, ti t̄y ag m̄y ěm̄ kupãn ja ti ke gé. “Hã ki ěg tóg ti ki kanhrãn m̄,” he ag tóg m̄.

Jesus t̄y ag kar m̄y v̄enh ven

(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)

³⁶ Ag t̄y ver t̄y v̄emén n̄y t̄i ra *Jesus* tóg v̄ahã ag mré j̄e n̄i, ti t̄y h̄e tá kãrãnh ke t̄u hã ra. K̄y tóg ag m̄y: “m̄y s̄er n̄y t̄im n̄i,” he m̄. ³⁷ Hã ra ag tóg j̄ürün ke m̄. Ti kamĕg ag tóg m̄. “V̄enh kupr̄ig h̄yn,” he ag tóg m̄, ti to. ³⁸ K̄y tóg ag m̄y: “ãjag ne tóg j̄ürün ke m̄,” he m̄. “ãjag t̄y ne j̄e: v̄enh kupr̄ig h̄yn, he n̄e, iso?” he tóg. ³⁹ “Inh n̄igé ve ra, inh p̄en ve ra, inh hã vē. Inh m̄egm̄e ra, isugn̄ym han ra. V̄enh kupr̄ig pijé fãr n̄igt̄i, ti pijé kuka n̄i. Inh fãr ve ra, inh kuka ti,” he tóg. ⁴⁰ V̄i k̄y tóg ag m̄y ti n̄igé ven m̄, ti p̄en ke gé. ⁴¹ Hã ra tóg ver ag m̄y e t̄i, ag fe t̄y mrin ke p̄e han k̄y. Hã k̄y tóg ag m̄y: “m̄y ki v̄j̄en̄ t̄u?” he m̄. ⁴² K̄y ag tóg ti m̄y pirã grã n̄im m̄. ⁴³ K̄y tóg mãn k̄y ko m̄, ag r̄inve.

⁴⁴ K̄y tóg ag m̄y: “hã tó ja inh n̄i, ãjag m̄y, iser ke to hã, is̄y ãjag mré n̄i m̄ ěn kã,” he m̄. “V̄ahã sóg ve kãn ja n̄igt̄i, *Moisés* t̄y iso nén rán ja ti, Top̄e v̄i tó ti ag kar t̄y nén rán ja ti ke gé, Top̄e to j̄ãn ki ke gé,” he tóg. ⁴⁵ K̄y tóg ag m̄y kãmén há han m̄. Hã k̄y ag tóg ti to nén rán ja ki kanhrãn kãn m̄. To jykrén há han ag tóg m̄ sir.

⁴⁶ K̄y tóg ag m̄y: “hã k̄y *Cristo* v̄y v̄es̄yrénh k̄y r̄ir mãn gé, ti ter kar k̄y, kurã tãgt̄u t̄ug k̄y. Tag ve kãn sóg huri,” he m̄. ⁴⁷ “K̄y ũ ag t̄y v̄enh kar m̄y inh kãmén ke vē. Ij̄ji tó j̄e ag tóg ke m̄. V̄enh kar m̄y ag tóg: “ãjag jykre pãno tovãnh ra. K̄y Top̄e v̄y ãjag m̄y v̄enh pãte fón ke m̄, ãjag t̄y ti v̄i mranh ja ti,” henh ke m̄. *Povo* kar m̄y ag tóg tónh ke m̄, hã ra ag tóg tag ki tó vén ke m̄, *Jerusalém* ki.

⁴⁸ ãjag to ken hã vē. Ve kãn ãjag tóg m̄y, hã k̄y ãjag tóg tónh ke m̄. ⁴⁹ ãjag m̄y sóg inh panh t̄y ãjag m̄y ti kupr̄ig tó ja ěn j̄en̄enh ke m̄. Hã k̄y tag ki n̄y t̄im

nĩ ver, ěmã tỹ *Jerusalém* tag ki. Hẽ ra mũ tũg nĩ. Ti kuprĩg tỹ kanhkã tá kãtĩg kỹ ãjag tar han ke ěn jãvãnh nĩ,” he tóg.

Jesus tỹ kanhkã ra tĩg
(*Mc 16.19-20; Hk 1.9-11*)

⁵⁰ Kỹ tóg ag jãmĩ tí mũ, ěmã tỹ *Betânia* ra. Tá tóg ti nĩgẽ tỹ ag kri ven mũ. Kỹ tóg ag mỹ vĩ há han mũ sir. ⁵¹ Ag mỹ vĩ há han kar tóg ag ré kỹ tí mũ. Kanhkã ra tóg tãpřy mũ. ⁵² Kỹ ag tóg ti to: “Topẽ vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ sir. Kỹ ag tóg *Jerusalém* mĩ kãmũ mãn mũ, vėsỹkã. Ag mỹ tóg sér pẽ tí vãhã, fag mré hã. ⁵³ Kurã kar ki ag tóg Topẽ ĩn ra mũ tí, tá Topẽ mỹ vĩ há han jé, ti mỹ nén ũ há kar tó jé, ti tỹ ag mỹ sér tĩn kỹ, fag mré hã.

Hã vè.

JOÃO TỸ RÁ

Topê tỹ ti vĩ tỹ nén ù kar han

¹ Topê tỹ nén ù kar han tũg ki tóg nĩ ja nĩ, êg tỹ ù to: Topê vĩ, he mũ ên ti. Hã to êg: *Jesus*, he mũ. Topê mré tóg nĩ nĩ. Topê vĩ tỹ ti nĩ gé. ² Nén kar han to hã tóg Topê mré nĩ nĩ. ³ Ti vĩ hã tỹ tóg nén ù kar hynhan, Topê ti. Ti pir mỹ tóg nén ù han tũ nĩ, ti hã mré tóg hynhan kãn. ⁴ Êg tỹ ù to: Topê vĩ, he mu ên vĩ rĩr nĩ, hã kỹ tóg êg rĩnrĩr han ke mũ gé. Jẽngrê ri ke ti nĩ. Ti tỹ êg kanhrãn to ken hã vê. ⁵ Êg mỹ tóg jẽngrê han tí. Êg ki kuty ên tỹ tóg tũ' he tí. Kỹ Nén-Kórég vĩ ti tỹ tũ' he sór ja nĩ, hã ra tóg ti tỹ hê ri ke ja tũ nĩ.

⁶ Kỹ kejên Topê tóg êprã ke ù jênê, ti jiji hã vĩ: *João*, he mũ. ⁷ Ti mỹ tóg: “ag mỹ ù tỹ ag mỹ jẽngrê han ke mũ ên kãmén” he ja nĩ. Hã kỹ tóg ke mũ, êg kar tỹ ti vĩ mẽ kỹ kri fi jé. ⁸ *João* pijé êg mỹ jẽngrê han ja nĩ. Ti tỹ êg mỹ: “ên hã vê,” henh kãtĩg ja vê. ⁹ Jẽngrê pê ên hã vê. Êprã tóg jun, ti tỹ êg kanhrãn jé, êprã ke kar.

¹⁰ Ga han tóg. Kỹ tóg êg mré kri tũnh kãtĩg gé. Hã ra êprã ke ag tóg ti ki kanhrãn ja tũ nĩ. ¹¹ Ti *povo* kar mĩ tóg tĩg ja nĩ, hã ra ti mré ke ag pijé ti ki ge sór ja nĩgtĩ'. ¹² Û ag tóg hã ra ti ki ge mũ. Ên ag to tóg: “Topê krê,” he mũ, ù tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ tãvĩ ag hã to. ¹³ Êg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ tũgrĩn êg tóg tỹ ti krê nỹtĩ. Êg mur tũgrĩn êg tóg ver tỹ ti krê tũ nỹtĩ. Êg panh tỹ êg mỹnh fi mré nỹ tũgrĩn êg tóg mur mũ gé. Topê tỹ êg han mãn tũgrĩn êg tóg tỹ ti krê nỹtĩ jãvo.

¹⁴ Êg tỹ ù to: Topê vĩ, he mũ ên vĩ êg ri ke mur, kỹ tóg tỹ êprã ke jê sir. Êg mré tóg tí ja nĩgtĩ. Hã kỹ sóg ti vé. Pã'i mág vĩ tỹ ti nĩ, ùn tar, tag ve inh. Êg to há tãvĩ ti nĩ. Kỹ tóg ki hã tó tí gé. Tỹ tóg Topê kósin pir nĩ.

¹⁵ *João* vĩ ti kãmén ja nĩ gé. Ti kãmén há han tóg. Kỹ tóg: “inh nón kãtĩg ke mũ ên vĩ inh kãfór nĩ,” he ja nĩ. “Ti tỹ inh nón kãtĩg ke mũ ra tóg tỹ ijo ke nĩ. Ên tó inh huri ãjag mỹ. Ti hã vê,” he ja tóg nĩ.

¹⁶ Êg to há tãvĩ tóg nĩ, hã kỹ tóg êg mỹ nén ù há kar han, êg jagãgtãn kỹ. Êg jagãgtãn tag tovãnh ke tũ pê tóg nĩ. ¹⁷ *Moisés* vĩ êg mỹ Topê tỹ êg jyvên mũ ên tó ja nĩgtĩ, êg tỹ ti vĩ ki króm jé. Hã ra *Jesus* tóg êg mỹ: “Topê vĩ ãjag mỹ vênh pãte fón sór mũ, ti tỹ ãjag to há nĩn kỹ,” he mũ. Ti hã ne êg mỹ vênh vĩ sér ên tó mũ'. ¹⁸ Êg pijé Topê vég tí'. Kỹ êg kã mĩ ke ù vĩ ti ve ja tũ nĩ gé. Ti kósin pir hã vĩ êg mỹ ti kãmén tí. Ti hã vĩ ti jóg mré nĩ nĩ, Topê mré.

João Batista tỹ Jesus kãmén (Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Lc 3.1-18)

¹⁹ Kejên *Judeu* ag pã'i ag vĩ *João* mỹ vênh vĩ jênêg mũ. Topê tũ ki rĩr tí ag jẽgnêg ag tóg mũ, *Levi* krê'krê ag mré, ag tỹ ti mỹ: “ù nỹ tỹ ã nĩ?” he jé. ²⁰ Kỹ tóg: “inh pijé tỹ *Cristo* nĩ,” he mũ. Ag mỹ tóg tó há han.

²¹ Kỹ ag tóg ti mỹ: “kỹ ã hỹn tỹ ù nĩ? ã mỹ tỹ *Elias* nĩ?” he mũ. Hã ra tóg: “vó” he mũ gé.

Kỹ ag tóg ti mỹ: “Topê vĩ tó tí ù nẽji kãtĩg ke mũ gé. Ti hã mỹ tỹ ã nĩ?” he mũ. Hã ra tóg: “vó,” he mũ gé.

²² Kỹ ag tóg: “ù nỹ tỹ ã nĩ, ge kỹ? Pã'i ag vĩ êg jẽgnê, êg tỹ ã ki jẽmê jé. Êg hỹn ag mỹ ne tónh ke mũ? Vêso ã hêri ke tí?” he mũ.

²³ Kĩ tóg ag mĩ *Isaiás* tĩ rá tó mũ, hã vỹ: “ũ tỹ êmã tũ ja tá jẽ kỹ vẽn̄h kar mỹ Topẽ jykre kãmén mũ ên vỹ tỹ inh nĩ,” he mũ. “Û tỹ vẽn̄h kar mỹ: “êg *Senhor* japry kure ra, ti jamĩn kurynh ra,” he tĩ ên vỹ tỹ inh nĩ,” he tóg.

²⁴ Jãvo ù tỹ ti ki jêmêg mũ ag vỹ tỹ pã'i tỹ *Fariseu* ag mré ke nỹtĩ. ²⁵ Kỹ ag tóg: “ã tỹ hẽ ri ken kỹ ag kygpe sór nê, ã tỹ tỹ *Cristo* tũ hã ra?” he mũ. “Inh pijé tỹ *Elias* nĩ'. Inh pijé tỹ Topẽ vĩ tó tĩ ên nĩ',” he ã tóg tĩ, hã ra ã tóg ag kygpég tĩ,” he ag tóg. ²⁶ Kỹ tóg: “goj tỹ sóg ag kygpég tĩ,” he mũ. “Hã ra ù tóg ãjag kã mĩ tĩnh mũ ha, ãjag tỹ ùn ki kagtĩg ù. ²⁷ Ên vỹ inh nón kãtĩg ke mũ, hã ra tóg inh kãfór nĩ. Sỹ tỹ ti mỹ rãnrhãj tĩ nĩnh ke vẽ vẽ, sỹ ti pẽn né kunũnh ke vẽ vẽ. Hã ra sóg tỹ ti krêm ke pẽ jẽ,” he tóg, *João* ti.

²⁸ Êmã tỹ *Betânia* tá ag tóg ti venh kãmũ ja nĩgtĩ, goj tỹ *Jordão* mã tá. Tá tóg ag kygpég jẽ nĩ.

Topẽ cordeiro

²⁹ Tỹ vaj kỹ tóg *Jesus* vég mũ sir. Kỹ tóg ti to: “ti hã vẽ,” he mũ. “Êg tỹ Topẽ mỹ *cordeiro* tãnh ên ri ke ti nĩ. Ti hã vỹ êg kar tỹ Topẽ vĩ mranh ên jagfy ter ke mũ. ³⁰ Sỹ ùn kãmén mũ ên hã vẽ. Û tỹ ijo jẽ mũ vỹ inh nón kãtĩg ke mũ, he ja inh nĩ, ti to. Inh kãfór ti nĩ, ti tỹ tỹ inh jo ke nĩn kỹ. ³¹ Inh pijé ti ki kanhró ja nĩ', hã ra sóg *povo tỹ Israel* ag kar kygpé, ag tỹ ti ki kanhrãn kãn jé,” he tóg.

³² Kỹ tóg: “Topẽ kuprĩg ve inh,” he mũ gé. “Kanhkã tá kãtére kỹ tóg ti jẽnĩmanh kri nĩ nĩ. Tỹ tóg sórãg ve nĩ. ³³ Inh pijé *Jesus* ki kanhró nĩ vẽ'. Hã ra Topẽ tóg inh mỹ: “ha ag kygpenh tĩg,” he ja nĩ. Kỹ tóg inh mỹ: “ã tỹ inh kuprĩg ve kỹ ã tóg ti ki kanhró nĩnh mũ,” he ja nĩ gé. “Kanhkã tá kãtére kỹ tóg ag kã ùn pir kri góm kenh ke mũ. Ên vỹ inh kuprĩg tỹ ag kygpenh ke mũ,” he ja tóg nĩ inh mỹ, Topẽ ti, *Jesus* to. ³⁴ Tag ve inh, hã kỹ sóg ãjag mỹ: ti hã vỹ tỹ Topẽ kósín nĩ, he mũ,” he tóg.

Jesus tỹ ti mré mũ tĩ ag jé prẽr

³⁵ Tỹ vaj kỹ *João* tóg ti mré mũ tĩ régre ag mré vēmén jẽ nĩ. ³⁶ Kỹ tóg *Jesus* tỹ mĩ tĩg vég mũ, kỹ tóg ag mỹ: “êg tỹ Topẽ mỹ êg mēg tỹ *cordeiro* tãnh ên ri ke ti nĩ,” he mũ.

³⁷ Ti vĩ tag tugrĩn ag tóg *Jesus* nón mũ mũ. ³⁸ Kỹ tóg ag mỹ: “ne nê?” he mũ. Kỹ ag tóg: “*Rabi'*, ã hẽ tá êmã nĩ?” he mũ. *Rabi* to ken hã vẽ, hã vỹ: êg kanhrãn tĩ, he mũ. ³⁹ Kỹ tóg: “mũ jé ha, ve jé,” he mũ. Kỹ ag tóg ti mré mũ mũ sir. Ti mré ag kurã ên tũg mũ. Rã ké ti nỹ ha, 4 óra hỹn hẽn ri ke mũn.

⁴⁰ Ag kã ù vỹ tỹ *André* nĩ, *Simão Pedro* jãvy. ⁴¹ Kỹ tóg vēsỹmér ti kãke venh tĩ kỹ ti mỹ: “*Messias* ve inh,” he mũ. *Messias* to ken hã vẽ, hã vỹ: *Cristo*, he mũ, hã vỹ: Topẽ tỹ ùn jẽnêg mũ, he mũ. ⁴² Kỹ tóg ti mré ti venh tĩ mũ. Kỹ *Jesus* vỹ ti ki êvãnh mũ, kỹ tóg: “*Simão* vỹ tỹ ã nĩ, *João* kósín,” he mũ. “Sỹ ã jijin mãn ke vẽ, hã vỹ: *Cefas*, he mũ,” he tóg. *Cefas* to ken hã vẽ, hã vỹ: *Pedro*, he mũ, hã vỹ: pãró, he mũ.

Jesus tỹ Filipe mré Natanael jé prẽr

⁴³ Tỹ vaj kỹ tóg ga tỹ *Galiléia* ra tĩg sór mũ. Kỹ tóg *Filipe* mỹ: “inh mré kãtĩg,” he mũ. ⁴⁴ Hã ra *Filipe* vỹ tỹ *Betsaida* tá ke nĩ, *André* mré *Simão* jamã ên tá ke. ⁴⁵ Kỹ tóg *Natanael* venh tĩ mũ. Ti mỹ tóg: “*Cristo* ve inh huri,” he mũ. “*Moisés* vỹ ti kãtĩg ke rán ja nĩgtĩ, ù ag ke gé. *Jesus* to ken hã vẽ, *Nazaré* tá ke ên, *José* kósín ên ti,” he tóg. ⁴⁶ Kỹ tóg: “hã ra sóg *Nazaré* tá ùn há ve ja tũ nĩ ver,” he mũ. Hã ra tóg ti mỹ: “ge ra ti venh kãtĩg,” he mũ. Kỹ tóg ti mré tĩ mũ.

⁴⁷ Ag tỹ *Jesus* tá junjun mũ ra tóg, ù tỹ tá nỹtĩ ag mỹ ti kãmén mũ. “Ûn kãtĩ ên ve ra. *Israel* krê'krê pẽ vê, ùn há, ùn ón vãnh,” he tóg. ⁴⁸ Hã ra *Natanael* tóg ti vỹ tag mễg mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “kỹ ã mỹ inh ki kanhró nĩ?” he mũ. Kỹ tóg: “*Filipe* tỹ ã jé prêr to hã sóg ã vé, ã tỹ ka tỹ *figueira* krêm jê ên kã,” he mũ.

⁴⁹ Kỹ tóg ti mỹ e tí. “Topê kósín vỹ tỹ ã nĩ, *Rabi*’,” he tóg. “Ëg povo tỹ *Israel* kri pã'i vỹ tỹ ã nĩ,” he tóg.

⁵⁰ Kỹ tóg: “isỹ ã mỹ: ã ve ja inh nĩ, ã tỹ ka krêm jê ra, hen kỹ tóg ã mỹ e tí,” he mũ. “Hã ra tóg ver tỹ nén ù tũ nĩ. Isỹ kar kỹ nén han ke mũ vỹ ã mỹ e pẽ tâvĩ tĩnh mũ, ha vem nĩ,” he tóg. ⁵¹ “Ha vé, ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. Kanhkã nor kỹ nĩ ve jé ãjag tóg ke mũ. Tá Topê tỹ jêgnê jafã ag vỹ kãrenh ke mũ, iso, kar kỹ ag tóg ra mũ mãn ke mũ gé. Tỹ sóg êprã ke fi kósín nĩ mỹr,” he tóg.

2

Jesus tỹ vãnh prũg venh tũg

¹ Kurã tágtũ tũg kỹ ù tóg vãnh prũg han mũ, êmã tỹ *Caná* tá, ga tỹ *Galiléia* tá. *Jesus* mỹnh fi vỹ venh tũg ja nĩ. ² Kỹ ag tóg *Jesus* mỹ tó mũ gé, ti tỹ fénhta venh kãtĩg jé, ti mré mũ tí ag mré. ³ Ag tỹ tá nỹtĩ ra vãhã *vinho* tóg tũ' he mũ. Kỹ ti mỹnh fi tóg ti mỹ: “*vinho* vỹ hur tũg,” he mũ. ⁴ Hã ra tóg fi mỹ: “toreg', mỹnh', inh mré ke tũ vê ver,” he mũ. ⁵ Hã ra fi tóg ù tỹ fénhta ki rĩr tí ag mỹ: “ti tỹ ãjag mỹ nén ù tó kỹ han nĩ,” he mũ.

⁶ Hã ra goj né tỹ 6 (ke) vỹ tá nỹtĩ. Pó tỹ há vê, goj né ên ti. Éhé ti nỹtĩ, *balde* fór tỹ 10 (ke) tỹ êg tóg ùn pir fãn tí. *Judeu* ag vỹ vãnh kygpe e han tí, ag tỹ Topê mỹ há nỹtĩ jé. Hã jé goj né ên tóg tá nỹtĩ. ⁷ Kỹ *Jesus* tóg fénhta ki rĩr tí ag mỹ: “goj né ên fónfãn ra, goj runrun kỹ,” he mũ. Kỹ ag tóg fónfãn kãn mũ. ⁸ Kỹ tóg ag mỹ: “goj tag tỹ fénhta to pã'i mỹ ven,” he mũ. Kỹ ag tóg ke mũ. ⁹ Kỹ tóg kãmễg mũ. Hã ra tóg tỹ *vinho* há tâvĩ nĩ sir, ag tỹ goj run ja tí. Hã ra tóg ki kagtũg nĩ, *Jesus* tỹ goj tỹ *vinho* han mũn ki. Û tỹ fénhta ki rĩr tí ag hã vỹ ki kanhró nỹtĩ, pã'i ên krêm ke ag.

Hã kỹ tóg ùn prũg mũ ên jé prêr kỹ ti mỹ: ¹⁰ “vêjykre vãnh mỹ han ã,” he mũ. “Ag tỹ kronkron vén kỹ ã tóg ag mỹ *vinho* há tâvĩ nĩm ke mũ vê. Kar kỹ *vinho* pãgsĩ vỹ há nĩ vê. Hã ra ã tóg ag mỹ *vinho* pãgsĩ ên nĩm vén. Kỹ ã tóg *vinho* há tâvĩ tag nĩm sór mũ ha vãhã,” he tóg.

¹¹ *Jesus* tỹ êmã tỹ *Caná* tá nén han mũn hã vê, *Galiléia* tá. Ëg tỹ nén han ki kagtũg hynhan tóg tí, kỹ tóg tag han vén. Hã kỹ ti mré mũ tí ag tóg ti ki ge pẽ han mũ sir, ag tỹ ti jykre tar ên ven kỹ.

¹² Kar kỹ tóg êmã tỹ *Cafarnaum* ra tí mũ, ti mỹnh fi mré, ti jãvy ag mré hã, ti mré mũ tí ag mré ke gé. Tá ag tóg nỹtĩg mág sĩ han.

Jesus tỹ Topê ãn ra tũg

(Mt 21.12-13; Mc 11.15-17; Lc 19.45-46)

¹³ Ên kã *Judeu* ag fénhta tỹ *Pãscóa* vỹ kakó tí sir. Kỹ *Jesus* vỹ êmã tỹ *Jerusalém* ra tí mũ, ti mré mũ tí ag mré. ¹⁴ Ti tỹ Topê ãn tá jun kỹ tóg ù tỹ monh vêne he tí ag vég mũ, *carneiro* vêne he tí ag ke gé, sórág vêne he tí ag ke gé. Topê ãn krêm ag tóg ag nĩgóso hynhan tí. Kar kỹ jãnkamy *trocar* he tí ag tóg tá nỹtĩ gé. ¹⁵ *Jesus* tỹ ag ve kỹ tóg ti mỹ e tí, ag tỹ Topê ãn kavénh mũn kỹ. Hã kỹ tóg mrãn ke jafã fy ên vyn kỹ tỹ ag pan mũ, Topê ãn tá, *carneiro* ti ke gé, monh ti ke gé. Û tỹ jãnkamy *trocar* he tí ag jãnkamy ên vãm tóg mũ gé, êprã. Kỹ tóg ag *mesa* tỹ

vyryn ke mû gé. ¹⁶ Û tỹ sórãg vëne he tĩ ag mỹ tóg: “ãjag tũ ma mũjêg,” he mũ. “Inh panh ãn krêm nĩgóso han sór tũg nĩ. *Bodega* pijé’, inh panh ãn ti,” he tóg.

¹⁷ Ti mré mũ tĩ ag tỹ tag ve kỹ ag tóg ti to rãn kỹ nĩ ãn mĩ êkrég mũ, ha mē: “ã ãn tóg inh mỹ sĩnvĩ jê. Ag tỹn kavênh kỹ ag tóg inh krĩ rỹ han mũ. Kỹ tóg kejêh isên ke mũ sir, ha vem nĩ,” he tóg.

¹⁸ Kỹ *Judeu* ag pã’i ag vỹ *Jesus* tỹ ag pan mũ vég mũ gé. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ã tỹ hê ri ke nê?” he mũ. “Û nỹ ã mỹ: tag han nĩ, hé? *Milagre* ù han nĩ, êg tỹ ù tỹ ã jêñêg mũ ki kanhrãn jé,” he ag tóg.

¹⁹ Hã ra tóg ag mỹ: “ãjag tỹ Topê ãn tag kókén kỹ sóg ti jêgja ki ù han mãn ke mũ, kurã tâgtũ ki, ha vem nĩ,” he mũ. ²⁰ Kỹ tóg ag mỹ e tĩ. “Û tỹ Topê ãn tag han mũ ag vỹ prỹg tỹ 46 (ke) ki rãnhraj kỹ ti han. Jãvo ã mỹ kurã tâgtũ ki ù han sór mũ’, ãn ti?” he ag tóg. ²¹ Hã ra *Jesus* tóg ag mỹ ti ter ke tó ja nĩgtĩ. Vênh kãmén ja ti nĩgtĩ, ti tỹ vêsó: “Topê ãn ri ke inh nĩ,” hen kỹ. ²² Ti tỹ kejêh ti ter kar kỹ rĩr mãn kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti vỹ tag ki êkrên kỹ ki kanhrãn mũ. Kỹ ag tóg Topê vĩ ki rãn kỹ nĩ ãn to jykrên há han mũ vãhã, ti vĩ to ke gé. Kỹ ag tóg ti ki ge há han mũ vãhã.

Jesus tỹ vênh kar jykre ki kanhró

²³ Fénhta tỹ *Páscoa* ãn kã ù tỹ hên ri ke ag vỹ ti ki ge mũ, *Jerusalém* tá, ag tỹ ti tỹ nén han mũ ve kỹ. ²⁴ Hã ra tóg ag jykre ki kanhró nĩ. Ón kỹ ag tóg ti ki ge mũ, hã kỹ ag tóg to jykrên há han tũ nĩ sir. ²⁵ Kỹ ù tỹ ti mỹ: “ù ãn jykre vỹ ge nĩ,” hen kỹ tóg: “hỹ, ki kanhró inh nĩ,” he tĩ. Vêsóg ki tóg ag jykre ki kanhró nĩgtĩ.

3

Nicodemos tỹ Jesus mré vēmén

¹ Ën kã ù tóg nĩgtĩ, ti jijin hã vỹ: *Nicodemos*, he mũ. *Judeu* ag pã’i ù vê, *Fariseu* ù vê. ² Ën vỹ *Jesus* ve sór mũ, kỹ tóg kuty ra ti venh tĩ mũ, ti mré vēmén jé. Kỹ tóg ti mỹ: “Topê vỹ ã jêñê. Hã kỹ ã tóg êg tỹ nén han mãn ãn hynhan tĩ. Topê tỹ ã mré han tũ nĩ ra ã tóg han ki kagtĩg nĩnh mũ vê,” he mũ.

³ Kỹ *Jesus* tóg: “ũn mur mãn kỹ nỹtĩ ag hã vỹ Topê tỹ tỹ êg pã’i nĩ venh ke mũ. Kĩ hã sóg tó mũ mỹr,” he mũ.

⁴ Kỹ tóg ti mỹ: “kỹ ùn sanh hỹn hê ri kenh mũ, ti mur mãn jé?” he mũ. “Ti mỹ vêsỹ sĩ’ he mãn kỹ ti mỹnh fi nug ki rã mãn ke mũ?” he tóg.

⁵⁻⁶ Hã ra tóg: “vó,” he mũ. “Ëprã ke ag krê vỹ tỹ êprã ke nỹtĩ, ag mỹnh fag ri ke. Jãvo Topê kuprĩg tỹ ù han kỹ tóg Topê kuprĩg tỹ jagrê nĩ. Mur mãn to ken hã vê, hã vỹ: inh ki rã, he mũ. Goj tỹ ke vê, Topê kuprĩg tỹ ke vê gé. ù tỹ gen kỹ mur mãn ja tũ nĩn kỹ tóg Topê tỹ tỹ êg pã’i nĩ venh ke tũ pẽ nĩ. ⁷ Hã ra tóg ã mỹ e tĩ, sỹ ã mỹ: mur mãn jé ã tóg ke mũ, hen kỹ. ⁸ Kãka to jykrên nĩ. Ti tỹ mĩ tũg sór mũ ãn mĩ tóg ti tĩ. Ti tỹ krog he ãn hã mēg êg tóg tĩ, hã ra êg tóg ti vég tũ nĩgtĩ. Ge ti nĩgtĩ. Topê kuprĩg vég tũ êg tóg nĩgtĩ, hã ra tóg êg mỹ ti jykre tag nĩm tĩ,” he tóg.

⁹ Kỹ *Nicodemos* tóg: “tag hỹn hê ri ke tĩ?” he mũ. ¹⁰ Kỹ tóg: “*Israel* ag kanhrãn ã tóg tĩ, hã ra ã tóg sỹ ã mỹ nén tó mũ tag ki kagtĩg nĩ,” he mũ. ¹¹ “Kĩ hã sóg tó mũ. Sỹ nén ù ki kanhrãn mũ ãn hã tó sóg tĩ. Isỹ nén ù ve ja ãn hã kãmén sóg tĩ. Hã ra ãjag tóg mē jãvãnh nỹtĩ’l. ¹² Isỹ ãjag mỹ ga kri vỹjyre kãmén mũ ra ãjag tóg jēmē sór tũ nĩgtĩ. Kỹ ãjag hỹn hê ri kenh ke mũ’, sỹ ãjag mỹ kanhkã tá vỹjyre kãmén kỹ?” he tóg. ¹³ “Ha vé, ãjag kã mĩ ù vỹ kanhkã ra tâpny tũ nĩ, tá

vějykre ěn ve jé. Ājag jāvo isóg tá kākutē ja nī, hā kŷ sóg tó tí. Ijamān hā vē. Tŷ sóg ěprā ke fi kósin nī,” he tóg.

¹⁴ “*Moisés vŷ pŷn kăgrā tŷ ka to sa ja nŷgtī, pŷn tŷ ūn kyprăg mŷ ag tŷ ki ěvanh tugrīn krenkren jé, ga kórég ěn tá. Tag ri ke han jé ag tóg ke mŷ. isŷ.* ¹⁵ Kŷ ū tŷ inh ki rā mŷ ěn vŷ kren ke mŷ. Rīr krŷg ja tŷ ve jé tóg ke mŷ. Hā jé ag tóg ka to isanh ke mŷ. ¹⁶ Topē vŷ ga kri mŷ ag to há nī. Hā kŷ tóg ti kósin pir fĕg, vĕnh kar tŷ ti ki ge jé, ājag tŷ tŷ! he tŷ nī jé, ājag tŷ ěg rīr krŷg ja tŷ ěn ve jé. ¹⁷ Topē vŷ ti kósin jĕnĕ, ti tŷ ājag krenkren han jé, ěprā ke kar. Ti pijé isŷ ājag vóg kónān jé inh jĕnĕ!,” he tóg.

¹⁸ “Ū tŷ inh ki rā mŷ to tóg jŷnh ke tŷ nī. Jāvo tóg ū tŷ inh ki ge tŷ ěn ag hā to jŷnh ke mŷ, isŷ tŷ ti kósin pir nīn kŷ,” he tóg.

¹⁹ “Ti tŷ ū tŷ inh ki ge tŷ ag to jŷ vŷ ge nī, ha mĕ. Ga kri mŷ ag kanhrān sóg tŷ, hā ki sóg ājag mŷ jĕngrĕ ri ke nī. Hā ra ū ag tóg mĕ sór tŷ nŷgtī. Kuty mī ag tóg mŷ sór mŷ, jĕngrĕ tóg ag mŷ kórég nī, ag jykre pāno nŷtīn kŷ. ²⁰ Ū tŷ vĕjykre pāno han mŷ kar vŷ kurā to kórég nŷtī, kŷ ag tóg kurā ki vĕnh ven sór tŷ nī, vĕnh kar tŷ ag jykre pāno venh ha mĕ tŷn kŷ. ²¹ Ū tŷ Topē vī ki króm mŷ ag vŷ kurā ki vĕnh ven sór tŷ. Kurā tóg ag mŷ sér tŷ, vĕnh kar tŷ ag jykre há ven jé. Topē vŷ ag tar han tŷ, ag tŷ nĕn ū há han jé. Hā ve jé ag tóg ke mŷ, vĕnh kar,” he tóg, *Jesus* ti.

João Batista tŷ Jesus kāmén mǎn

²² Ěn kă kejĕn *Jesus* tóg ti mré mŷ tŷ ag mré ga tŷ *Judéia* ra tŷ mŷ. Kŷ ag tóg tá nŷtī. Vĕnh kar kygpég ag tóg mŷ. ²³ Hā ra *João* vŷ ag kygpég mŷ gé, ěn kă, vānh tŷ *Enom* tá. *Salim* tóg tá kakó nī. Tá goj vŷ éhé nī. Hā kŷ tóg ag tŷ tá vĕnhmǎn kŷ ag kygpég mŷ. ²⁴ Ěn kă tóg ver se kŷ jĕ tŷ nī.

²⁵ Kejĕn *Judeu* ū tóg tá nŷ gé, hā ra tóg *João* mré mŷ tŷ ag vī kafān mŷ, vĕnh kype kŷ nŷtīnh ke to. ²⁶ Kŷ ti mré mŷ ag tóg *João* mŷ: “ŭ tŷ *Jordão* mǎtá ā mré nī ja ěn vŷ ag kygpég jĕ nī, ā tŷ ěg mŷ ūn kāmén ja ěn ti. Hā ra vĕnh kar vŷ ti mré mŷ mŷ ha, hā kŷ ag tóg ā venh kāmŷ mǎn tŷ nī ha,” he mŷ. Ag tŷ *Jesus* to vē. ²⁷ Hā ra *João* tóg ag mŷ: “há ti nī,” he mŷ. “Topē tŷ ěg mŷ nĕn nīm mŷ ěn hā vég ěg tóg tŷ,” he tóg. ²⁸ “Mī ěkrén nī, sŷ ājag mŷ nĕn tó ja ti, hā vŷ: inh pijé tŷ *Cristo* nī!,” he mŷ. Sŷ ti jo tŷg ke hā jé tóg inh jĕnĕ, Topē ti, he ja sóg nī ājag mŷ,” he tóg. ²⁹ “Vĕnh prŷg to jykrén nī. Ūn prŷg mŷ hā vŷ ti prŷnh ke fi mré nī nī. Kŷ ti régre tóg ūn prŷg mŷ ěn rā hā jĕ, kŷ tóg ti vī mĕg mŷ, hā ra tóg ti mŷ mĕ sér pĕ tŷ. Ge ti nī, inh mré. Inh mŷ tóg sér tŷ, vĕnh kar tŷ *Jesus* mré mŷn kŷ, ti tŷ tŷ ūn prŷg mŷ ri ke nīn kŷ. ³⁰ Ūn e tŷ ti mré mŷn kŷ tóg há tŷ. Kŷ tóg tŷ ūn mág nŷnh mŷ ha. Jāvo sóg tŷ nĕn ū tŷ nŷnh mŷha,” he tóg, *João* ti.

Jesus tŷ kynhmŷ kǎtĭg

³¹ “Ūn tŷ kynhmŷ kǎtĭ mŷ ěn vŷ vĕnh kar kafór nī. Ěprā ke ag vŷ tŷ ěprā ke nŷtī, kŷ ag tóg ěprā ke jykre tŷ vĕmén tŷ. Ū tŷ kanhkā tá kǎtĭ mŷ ěn vŷ tŷ vĕnh kar kri ke jĕ. ³² Kŷ tóg ti tŷ tá nĕn ve ja ěn hā tó mŷ, ti tŷ tá nĕn mĕ ja ěn, hā ra ag tóg ti vī mĕ sór tŷ nī. ³³ Ū tŷ ti vī mĕg mŷ ag hā ra Topē to: “ki hā tóg tó tŷ,” he mŷ. ³⁴ Topē tŷ ūn jĕnĕg mŷ ěn vŷ ti vī kāmén mŷ. Topē kuprĭg vŷ *Jesus* tar han mŷ, ti tŷ tŷ ti jagrĕ pĕ nīn kŷ, ti tŷ ti ve mág han kŷ. ³⁵ Topē vŷ ti kósin to há távĭ nī, kŷ tóg ti mŷ nĕn (ŭ) kar tovānh, ti hā tŷ ki rīr jé. ³⁶ Hā kŷ ū tŷ ti kósin ki rā mŷ vŷ ter mǎn ke tŷ nī. Rīr krŷg ja tŷ ve jé tóg ke mŷ. Ū tŷ ti vī han sór

tũ ên vỹ rĩr krỹg ja tũ tag venh ke tũ pẽ nĩ. Topẽ vỹ ti vóg kónãn ke mũ. Kỹ ti jagtar ke tóg tũ' henh ke tũ nĩ,” he tóg, *João* ti.

4

Jesus tỹ Samaria tá ke fi mré vēmén

¹ Kỹ *Fariseu* ag vỹ mēg mũ, ùn tỹ hẽn ri ke ag tỹ *Jesus* mré mũ mũ ên ti. Ûn e ag kygpég tóg mũ gé, *Jesus* ti, *João* tỹ ùn kygpe ja ag káfór. ² Hã ra *Jesus* vỹ ag kygpe ja tũ nĩ. Ti mré mũ tĩ ag hã vỹ ag kygpe ja nĩgtĩ. ³ Kỹ *Jesus* tóg mēg mũ, *Fariseu* ag tỹ ti tỹ tỹ ùn mág nĩ mē ja ên ti. Hã kỹ tóg ga tỹ *Judéia* tá kãkutẽ kỹ ga tỹ *Galiléia* ra tĩ mũ, ti mré mũ tĩ ag mré. ⁴ *Galiléia* ra tĩg jé tóg ver ga tỹ *Samaria* fĩn rãm mũ. ⁵ Tá tóg êmã ù tá jun mũ, hã vỹ *Sicar*, he mũ. *Israel* jógjóg ve tỹ *Jacó* japỹg' he ja vỹ tá kakó nĩ. Êpỹ ên fi ja tóg nĩ, ti kósĩn tỹ *José* mỹ. ⁶ Kỹ *Jacó* *poço* vỹ tá nĩ gé. *Jesus* tỹ *poço* ên tá jun kỹ tóg tá vẽnkhãn kỹ nĩ nĩ, *poço* ên rã hã. Rã tỹ êg nĩno kã sa ra ke ja vẽ.

⁷ Kỹ tá ke ù fi tóg tá jun mũ, goj run jé. Kỹ tóg fi mỹ: “inh mỹ goj jun, sỹ kron jé,” he mũ. ⁸ Ti mré mũ tĩ ag vỹ êmã ra kagáv ja nĩ, vějẽn kũpra he jé. Hã kỹ tóg ti pir mỹ tá nĩ nĩ.

⁹ Ha ra tóg fi mỹ e tĩ. Kỹ fi tóg ti mỹ: “*Judeu* vỹ tỹ ã nĩ, hã ra ã tóg inh mỹ goj to vĩ mũ', isỹ tỹ *Samaria* tá ke nĩ ra',” he mũ. *Judeu* ag vỹ *Samaria* tá ke ag to é he tĩ.

¹⁰ Kỹ tóg fi mỹ: “Topẽ tỹ ã mỹ nén han sór mũ tag ki kagtĩg ã nĩ ver,” he mũ. “Kỹ ã tóg inh ki kagtĩg nĩ gé. ã tỹ inh mỹ: “inh mỹ goj nĩm,” henh ke vẽ vẽ, kỹ sóg ã mỹ goj ror tỹ goj nĩm ke mũ vẽ,” he tóg mũ.

¹¹ Kỹ fi tóg: “runja tũ ã nĩ, kỹ ã hỹn hẽ ri kenh mũ, ã tỹ goj ror tỹ goj ên run jé? Tėj gy ti nĩ, *poço* ti,” he mũ. ¹² “Êg jógjóg ve tỹ *Jacó* vỹ *poço* tag han, kỹ ag tóg goj kron, ti krẽ ke gé, ti mēg ke gé. ã mỹ ti káfór nĩ, hã kỹ ã mỹ goj ror tỹ run sór mũ?” he fi tóg.

¹³ Kỹ tóg fi mỹ: “ã tỹ goj tag kron kỹ ã tóg kãnhmar kron mãn sór mũ,” he mũ. ¹⁴ “Isỹ ã mỹ goj nĩm kỹ ã tóg kron pir han kar kỹ há nĩ ha. Kron mãn sór ke tũ ã nĩ sir. ã kã ki tóg goj ror han ke mũ. Kỹ goj tag vỹ ã ter ke tũ han ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg. ¹⁵ Kỹ fi tóg: “inh mỹ nĩm ge. Kỹ sóg tag ki run mãn ke tũ nĩ ha. Kỹ sóg kron sór mãn ke tũ nĩ ha,” he mũ.

¹⁶ Kỹ tóg fi mỹ: “kỹ ã mén jé prẽrm nĩ ge, ã tỹ ti mré inh venh kãtĩg jé,” he mũ. ¹⁷ “Hã ra sóg mén tũ nĩ,” he fi tóg. “Hỹ, mén tũ ã nĩ, ki hã ã tóg tó mũ. ¹⁸ ã mén ag vỹ tỹ ù tỹ 5 (ke) ja nĩgtĩ, kỹ ã tỹ ùri ùn mré nĩ tag pijé tỹ ã mén nĩ'. Ki hã ã tóg tó mũ,” he tóg.

¹⁹ Kỹ fi tóg: “Topẽ vĩ tó tĩ vỹ tỹ ã nĩ, vég isóg nĩ nĩ,” he mũ. “Kỹ inh mỹ tag tó, ha mē. Êg jógjóg ve ag vỹ tag ki Topẽ mré vēmén' he ja nĩgtĩ, pãnónh tag kri, kỹ êg tóg ùri ke tĩ gé. ²⁰ Hã ra tóg ãjag mỹ há tũ nĩ, ãjag tỹ tỹ *Judeu* nỹtĩn kỹ. “*Jerusalém* hã tá êg Topẽ mré vēmén ke mũ, hã tá êg tóg ti mỹ: ùn mág vỹ tỹ ã nĩ, henh ke mũ,” he ãjag tóg tĩ. Kỹ êg hỹn hẽ tá Topẽ mré vēmén ke mũ?” he fi tóg.

²¹ Hã ra tóg: “ha mē, kãnhmar ãjag tóg pãnónh tag kri êg jóg tỹ Topẽ mré vēmén mãn ke tũ nĩ ha. Kỹ êg *Jerusalém* tá ti mré vēmén mãn ke tũ nĩ gé. ²² Topẽ mré ãjag tóg vēmén sór tĩ. Hã ra ãjag tóg ãjag tỹ ùn mré vēmén mũ ki kagtĩg nỹtĩ. ãjag jãvo êg tóg ti ki kanhró nỹtĩ, ù tỹ vẽn kar krenkren han ke mũ ên tỹ tỹ *Judeu* krẽ'krẽ ag kã ù nĩn kỹ. ²³ Kãnhmar vẽn kar vỹ Topẽ mré vēmén há nỹtĩn

ke mû. Kakó ti tĩ ha, kurã tag. Kĩ ù tỹ ti mré vēmén mû ag vỹ Topê kuprĩg tỹ jagrê nỹtĩ. Hã kỹ ag tóg ti mré vēmén há han ke mû. Û tỹ ge hã ve sór ti mû, ãg jóg mág ti,” he tóg. ²⁴ “Èg pijé Topê vég tĩ. Hã ra tóg ãg mré nĩ nĩ. Èg tỹ ti mré vēmén sór kỹ ãg tóg, ti kuprĩg tỹ jagrê nỹtĩnh mû, ãg tỹ ti mré vēmén há han jé. Èg tỹ ti mỹ: “ũn mág vỹ tỹ ã nĩ,” hen kỹ ãg tóg ti mỹ òn ke tũ nĩ. Vẽnh vĩ há há tó jé ãg tóg ke mû,” he tóg.

²⁵ Kỹ fi tóg: “hỹ, *Messias* ên vỹ kãtĩg ke mû, ãg tỹ ù to: *Cristo*, he mû ên. Ti hã vỹ ãg mỹ tag kar kãmén kãn ke mû,” he mû. ²⁶ Kỹ tóg fi mỹ: “ù tỹ ã mré vēmén jẽh hã vê,” he mû sir. “Inh hã vê,” he tóg.

Jesus mré mû tĩ ag tỹ tá jun mû

²⁷ Ti tỹ fi mỹ tag tó kỹ ti mré mû tĩ ag tóg ti tá junjun mû. Kỹ ag tóg ti tỹ fi mré vēmén mû vég mû, kỹ tóg ag mỹ e tãvĩ tĩ. Hã ra ag tóg ti mỹ nén ù tó tũ nĩ. “Á tỹ ne mẽ sór nê, fi ki? Á tỹ fi mỹ ne tó nê?” he tũ ag tóg nĩ.

²⁸ Hã ra fi tóg fi runja ré kỹ tĩ mû, fi jamã ra. Kỹ fi tóg tá ke ag mỹ, fag mỹ: ²⁹ “mũ nỹ, ù ve jé. Inh mỹ tóg sỹ nén han ja tó kãn. Ti mỹ tỹ *Cristo* tũ nĩ vỹ?” he mû. ³⁰ Kỹ ag tóg fi mré kãmũ mû sir, ti ve jé.

³¹ Fi tĩg kar kỹ ti mré mû tĩ ag tóg ti mỹ: “vějẽn ti ko ra,” he mû. ³² Hã ra tóg ag mỹ: “ijẽn vỹ nĩ nĩ, hã ra tóg ãjag jẽn ri ke tũ nĩ,” he mû. ³³ Kỹ ag tóg jagnê mỹ: “ù nỹ ti mỹ vėjẽn nĩm hỹn?” he mû. ³⁴ Hã ra tóg: “ijẽn to ken hã vê, hã vỹ: isỹ Topê rãnrãj han kãn ke, he mû. Isỹ ù tỹ inh jẽnẽg mû ên vĩ han ke vê. ³⁵ Ájag mỹ ti kysã tỹ 4 (ke) nĩ ver, ãg tỹ ãg jakré kanê venh ke ti. Ha *Sicar* tá kãmũ mû ag vigvé. Ûri ag tóg inh ki ge sór mû, kỹ ag tóg inh mỹ ãg jakré tóg nỹ ên ri ke nỹtĩ. ³⁶⁻³⁷ “Û vỹ krãn tĩ, kar kỹ ù vỹ ti kanê mág tĩ,” he ãg tóg tĩ. Ki hã tó vê, tag, ãg tỹ ãprã ke ag tỹ inh ki genh ke to jykrén kỹ. Kỹ tóg ù tỹ ag mỹ tó mãn mû mỹ sér tĩ, ti tỹ ag tỹ inh ki ge mû ven kỹ. Ti rãnrãj kaja vég tóg mû sir. Hã ra tóg ù tỹ ag mỹ tó vén ja ên mỹ sér tĩ gé, ag tỹ inh ki ge mû ti. Ti rãnrãj kaja vég ti tĩ gé. ³⁸ Fi mỹ sóg Topê vĩ tó, kỹ fi tóg fi mré ke nỹtĩ fag mỹ tó. Hã ra sóg ãjag mỹ: ha fag mỹ tó mãn, fag tỹ inh ki ge jé, he mû. Kỹ ãjag tóg ù jakré kym ri ke han mû, ãjag tỹ *Sicar* tá ke ag tỹ inh ki ge mû ven kỹ,” he tóg, *Jesus* ti.

Tá ke ag tỹ Jesus ki ge mû

³⁹ Hã ra ùn tỹtã ên fi tóg fi mré ke kar fag mỹ: “inh mỹ tóg sỹ nén han ja tó kãn,” he ja nĩ. Kỹ ag tóg *Jesus* ki ge mû, fi vỹ tugrĩn. ⁴⁰ Kỹ ag tóg *Jesus* tá junjun kỹ: “hê ra tĩ tũg nĩ. Èg mré nĩm nĩ,” he mû. Kỹ tóg ag mré kurã régre tũg mû. ⁴¹ Kỹ ù tỹ hên ri ke ag tóg ti vỹ jẽmê kỹ ti ki ge mû sir. ⁴² Fi mỹ ag tóg: “ã vỹ tugrĩn ãg tóg ti ki ge ja nĩ. Hã kỹ ãg tóg ùri ti vỹ mæg mû. Kỹ ãg tóg ti vỹ tugrĩn ti ki ge pẽ han kỹ nỹtĩ, ùri. Ti ki kanhró ãg tóg nỹtĩ ha. Vẽnh kar kren han tĩ ên vê mỹr,” he mû.

Jesus tỹ pã'i kósin tỹ há' he

⁴³ Ti tỹ ag mré kurã régre tũg kar tóg ga tỹ *Galiléia* ra tĩ mû sir. ⁴⁴ “Û tỹ Topê vĩ tó ti ên jamã tá ke ag ne tóg Topê vĩ tó tĩ ên to é he tĩ,” he ja tóg nĩ. ⁴⁵ Hã ra ag tóg, ti tỹ tá jun kỹ ti mỹ vỹ há han mû. Ti ve ja ag tóg nĩ, *Jerusalém* tá, fénhta tỹ *Páscoa* ên tá. Kỹ ag tóg ti tỹ tá nén hynhan ja ên ve kãn. Hã kỹ ag tóg ti mỹ vỹ há han mû.

⁴⁶ Kỹ tóg êmã tỹ *Caná* ra tĩg mãn mû. Tá tóg goj tỹ *vinho* han ja nĩgtĩ.

Cafarnaum tá pã'i mág tóg nĩgtĩ. Ti kósin vỹ kaga nỹ nĩ. ⁴⁷ Kỹ tóg *Jesus* tỹ *Judéia* tá kãtĩg ja ti mæg mû. Kỹ tóg ti venh kãtĩ mû. “Inh mré inh kósin venh

kātīg,” he tóg mǔ. “Kaga jagy tóg nǔ nǐ, kǔ tóg inh mǔ ti ter ha mē tǐ. Ā mǔ ti tǔ há' henh ke tǔ?” he tóg. ⁴⁸ Hã ra *Jesus* tóg ti mǔ: “isǔ ěg tǔ nén han vǎnh han mǔ hã ve sór ājag tóg mǔ, ājag tǔ hèn ri ke mǔn inh ki ge jé,” he mǔ. ⁴⁹ Hã ra pǎ'i ěn tóg *Jesus* ti mǔ: “vó, kur inh mré tǔg, ti ter tǔ nǐ jé,” he mǔ. ⁵⁰ Kǔ *Jesus* tóg: “ha Ā hã tǔg. Há tóg nǐ ha, Ā kósín ti,” he mǔ. Kǔ tóg *Jesus* vǐ tag kri fi kǔ tǐ mǔ sir.

⁵¹ Tǐ tǔg kǔ tóg ti *camarada* ag kato tē mǔ. Tǔ vaj kǔ ke vē. Tǐ ĩn tá ag tóg kǎmǔ mǔ, kǔ ag tóg ti mǔ: “ā kósín tóg há' hé huri,” he mǔ. ⁵² Kǔ tóg: “tǐ rǎ tǔ hē kǎ sa ra há' hé?” he mǔ. Kǔ ag tóg ti mǔ: “rǎké tá, *meio dia* pǎte sí ki ti rǔ tóg tǔ' hé,” he mǔ. ⁵³ Ōra ěn kǎ *Jesus* tóg ti mǔ: “ā kósín vǔ há nǐ,” he ja nǐ. Kǔ tóg to jykřén há han mǔ sir, pǎ'i ěn ti. Kǔ tóg *Jesus* ki rǎ mǔ, tǐ prǔ fi ke gé, tǐ krē kar ag ke gé, tǐ *camarada* kar ag ke gé. ⁵⁴ *Jesus* vǔ *milagre* ěn han, tǐ tǔ ga tǔ *Judéia* tá kǎtǔg kǔ ga tǔ *Galiléia* ra tǔg ja nǐn kǔ. Kǔ tóg tǔ rēgre nǔtǐ, tǐ tǔ tá ěg tǔ nén ũ han vǎnh hynhan mǔ ti.

5

Jesus tǔ ĩn grǐngrǐn kǔ nǔ tǔ há' he

¹ Tag pǎte *Judeu* ag tǔ fénhhta há ũ tóg kejĕn kutē mǔ, kǔ *Jesus* vǔ *Jerusalém* ra tǐ mǔ. ² Tá goj nig tóg nǔgtǐ, ěmǎ jy ró jǎnkǎ rǎ hã. Jǎnkǎ ěn jijin hã vǔ: *carneiro* jo jǎnkǎ, he mǔ. Goj ěn pĕnǐn vĕnh kaga jo ĩn tǔ 5 (ke) vǔ nǔtǐ. Goj ěn jijǐ hã vǔ: *Betesda*, he mǔ. ³ ěn tá vĕnh kaga tǔ hĕn ri ke ag vǔ nǔtǔgtǐ, ũn kyvó ag, ũn tǔg vǎnh ag, ũn grǐn grǐn kǔ nǔtǐ ag ke gé. ⁴ Goj tǔ vǔnvǔn he jǎvǎnh ag tóg nǔtǐ. Kejĕn Topĕ tǔ jĕnĕ jafǎ vǔ goj ki rǎ kǔ tǔ vǔnvǔn he tǐ. ěn kǎ ũ tǔ kǎ ra rǎ vĕn mǔ ěn tóg há' he tǐ. Vĕnh kaga kar tǔ tóg há' he tǐ, goj vǔnvǔn ěn, ũ tǔ ki ge vĕn mǔ ag kar tǔ.

⁵ ěn tá ũn kaga ũ tóg nǔgtǐ. Kaga nǐ ki tóg 38 (ke) *anos* han mǔ. ⁶ Kǔ *Jesus* tóg tá jun kǔ tǐ vég mǔ, tǐ tǔ tá nǔn kǔ. Hã ra tóg ki kanhró nǐ, tǐ tǔ vǎsǔ tá kaga nǔ ki. Kǔ tóg ti mǔ: “ā mǔ há' he sór tǔ?” he mǔ. ⁷ Hã ra tóg ti mǔ: “vó”, hã ra tóg tǔ tǐ, ũ tǔ goj kǎ kǎ inh fĕg ke ti,” he mǔ. “Goy tǔ vǔnvǔn he kǔ ag tóg ijo kǎ ra ge tǐ, ijo tá jun kǔ,” he tóg.

⁸ Kǔ tóg: “jĕg ra, Ā kǔmǔ va tǔg,” he mǔ. ⁹ Vĕsǔmĕr tóg há' he mǔ, kǔ tóg ti kǔmǔ va tǐ mǔ sir. Vĕnhkǎn ke kurǎ ki ke vē, *Jesus* tǔ tǔ há' he mǔ ti.

¹⁰ Tǐ tǔ vĕnhkǎn ke kurǎ ki ti kǔmǔ va tǔg kǔ pǎ'i ag tóg ti mǔ: “vĕnhkǎn ke kurǎ ki ěg tóg nén ũ va tǔg ke tǔ nǐ vē,” he mǔ. ¹¹ Kǔ tóg: “ũ tǔ isǔ há' he mǔ ěn vǔ inh mǔ: “ā kǔmǔ va tǔg,” hé, hã kǔ sóg va tǐ mǔ,” he mǔ. ¹² Kǔ ag tóg ti mǔ: “ũ nĕ?” he mǔ. ¹³ Hã ra tóg ki kagtǔg nǐ. *Jesus* vǔ tǔ há' he kar tǔg ja nǐ, vĕsǔmĕr. E ag nǔtǐ, goj ěn tá. Kǔ tóg ti jijǐ mĕ ja tǔ nǐ.

¹⁴ Kar kǔ tóg Topĕ ĩn tá ti ve mǎn mǔ. Kǔ tóg ti mǔ: “ha vé, Ā tǔ inh há' hé. Topĕ vǐ mranh mǎn sór tǔg nǐ. Ā tǔ tǐ vǐ mranh mǎn mǔ ra Ā tóg Ā kaga kǎfór vĕnh ke mǔ, ha vem nǐ,” he mǔ.

¹⁵ Hã ra tóg tǐ mǔ, pǎ'i ag mǔ tǐ tó jé. ¹⁶ Kǔ ag tóg ti tĕn sór mǔ sir, tǐ tǔ vĕnhkǎn ke kurǎ ki ũn kaga ěn tǔ há' henh kǔ. ¹⁷ Hã ra tóg pǎ'i ag mǔ: “inh panh vǔ rǎnrǎj nǐ nǐ, ěg jóg mág ti. Kǔ sóg ver ti kóm isǔ han ke mǔ gé,” he mǔ. ¹⁸ Kǔ ag tóg ti to jǔ jagy han kǔ tǐ tĕn sór mǔ sir. Vĕnhkǎn ke kurǎ ěn ki tóg ti tǔ nén han ke tǔ ěn han ja nǐ. *Judeu* ag jykře tovǎnh kǔ. Hã ra tóg Topĕ to: “inh panh” he ja nǐ gé. Tǐ tǔ vēso: “Topĕ ri ke inh nǐ,” he vē.

Jesus tǔ tǔ tǔ Topĕ kósín nǐ kǎmĕn

19 Kĩ tóg ag mĩ vènh kāmén mũ. “Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. Ēg jóg mág kósín vỹ ti pir mỹ nén ù han ki kagtĩg nĩ. Ti panh vég ti tĩ, kỹ tóg ti tỹ ti panh ki nén vég mũ ěn hã han tĩ. Ēg jóg mág tỹ nén han mũ ěn hã han tóg tí gé. 20 Ti kósín to tóg há tãvĩ nĩgtĩ. Hã kỹ tóg ti mỹ ti tỹ nén han mũ ěn ven kãn mũ. Ti tỹ nén han mũ ù ve ājag huri. Hã ra ājag tóg ti kãfór venh ke mũ ver, ha vem nĩ. Kỹ tóg ājag mỹ e tĩnh mũ. 21 Ēg jóg mág tóg ùn kãgter mũ ag rĩnrĩn mãn tĩ. Ēn ri ke han jé tóg ke mũ gé, ti kósín ti. Ti tỹ ùn rĩn mãn sór mũ ěn rĩn mãn jé tóg ke mũ, ha vem nĩ. 22 Kỹ ěg jóg mág vỹ vènh kar jykre tugnỹm ke mũ. Hã ra tóg ti kósín mỹ tag tovãnh, 23 vènh kar tỹ ti to: “ùn mág vỹ tỹ ti nĩ,” he jé, ag tỹ ěg jóg mág to: “ùn mág vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ tag ri ke. Ũ tỹ ti kósín mỹ: “ùn mág vỹ tỹ ā nĩ,” he tũ nĩn kỹ tóg ěg jóg mág mỹ tag tónh ke tũ nĩ gé. Ti hã vỹ ti kósín jènē ja nĩgtĩ. Inh hã vè, ti kósín ti,” he tóg, *Jesus* ti.

24 “Ājag mỹ sóg tag tó mũ, ha mẽ. Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. Ũ tỹ inh vỹ jēmēg mũ ěn vỹ ter ke tũ nĩ. Rĩr krỹg ja tũ ve jé tóg ke mũ, ti tỹ ù tỹ inh jènēg mũ ěn ki rã kỹ jèn kỹ. Ēn to tóg jũnh ke tũ nĩ, Topē ti. Ti ter ke vè vè, hã ra tóg ter ke tũ nĩ. 25 Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. Kãnhmar ùn kãgter mũ ag vỹ Topē kósín vỹ mènēh ke mũ, kỹ ùn tỹ ti vỹ mēg mũ ag vỹ rĩnrĩr mãn ke mũ. Kakó tãvĩ ti tĩ ha, ag rĩnrĩr mãn ke kurã ti. 26 Inh panh vỹ ti pir mỹ vènh kar rĩnrĩr han ki kanhró nĩ. Hã ra tóg inh mỹ ti jykre tag nĩm gé, sỹ vènh kar rĩnrĩr han mãn jé gé, isỹ tỹ ti kósín nĩn kỹ. 27 Kỹ tóg inh mỹ: “ēprã ke kar jykre tugnỹm nĩ,” he ja nĩgtĩ, isỹ tỹ ēprã ke fi kósín nĩn kỹ. 28 Tag hỹn tóg ājag mỹ e tĩ, sỹ ājag mỹ: vènh kar rĩnrĩr han jé sóg ke mũ, hen kỹ. Sỹ ke há vè, hã ra. Kejèn ùn kãgter mũ kar ag vỹ inh vỹ mènēh ke mũ, kỹ ag tóg ag kej tá kãpa kãn ke mũ. 29 Kỹ ùn tỹ vỹjyke há han mũ ag vỹ, rĩnrĩr mãn kỹ, rĩr krỹg ja tũ ěn venh ke mũ. Jãvo ùn tỹ vỹjyke pãno han mũ ag vỹ, rĩnrĩr mãn sĩ han kỹ, nũgme ki vár kãn ke mũ,” he tóg.

30 “Inh pijé isỹ vēsóg ki nén to jykren mũ ěn han tĩ'. Inh panh tỹ inh mỹ nén tó mũ ěn hã tó sóg tĩ, isỹ vènh kar jykre tugnỹm ken kỹ. Hã kỹ sóg ki hã tó tĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ũ tỹ *Jesus* kāmén mũ

31 Kỹ tóg: “isỹ vēsó: ěg jóg mág vỹ inh jènē, he mũ ra ājag tóg inh mỹ: “ã ón nē,” henh ke mũ vè,” he mũ. 32 “Ũ vỹ iso: “Topē vỹ ti jènē,” he mũ. Hã ra tóg ki hã tó mũ. 33 *João* ki jēmē sór ja ājag tóg nĩ, hã kỹ ājag tóg ti mỹ vènh vỹ jènē ja nĩgtĩ. Kỹ tóg ājag mỹ inh kāmén há han ja nĩgtĩ. 34 Hã ra tóg inh mỹ tỹ nén ù tũ nĩ, ēprã ke tỹ iso: “Topē vỹ ti jènē,” hen kỹ. Hã ra sóg ājag mỹ *João* vỹ tó mũ, ājag tỹ ti vỹ kri fi jé, ājag tỹ inh ki ge jé, ājag krenkren jé,” he tóg.

35 “*João* vỹ ājag mỹ néj gru ri ke ja nĩ, ājag mỹ kurã sĩ han kỹ, ti tỹ ājag mỹ Topē vỹ kāmén ja nĩn kỹ. Kỹ tóg ājag mỹ sér tĩ ja nĩ. Hã ra tóg kurã e han ja tũ nĩ. 36 Ājag mỹ tóg inh kāmén ja nĩ. Hã ra nén ù vỹ inh kāmén tĩ gé, kỹ tóg *João* vỹ kãfór nĩ. Inh panh vỹ inh mỹ: “ēprã ke ag tỹ nén han vãnh hynhan nĩ, *milagre* ti,” he ja nĩ, hã kỹ sóg hynhan tĩ. Ājag tỹ *milagre* tag ven kỹ ājag tóg inh ki kanhrãn ke mũ vè. 37 Kar kỹ ěg jóg mág vỹ, inh kāmén tí gé. Ti vỹ jēmēg tũ ājag nĩ. Kỹ ājag tóg ti vég tũ nĩ gé. 38 Kỹ ājag tóg ti vỹ to jykren há han tũ nĩ gé, ājag tỹ inh ki ge sór tũ nỹtĩn kỹ. Ti hã vỹ inh jènē. 39 Topē vỹ to ājag tóg ke tĩ. Há ti nĩ. “Ēg tỹ Topē vỹ rá to ken kỹ ěg hỹn rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ,” he ājag tóg tĩ. Inh hã vỹ kí rán kỹ nĩ, ha mẽ. Hã kỹ ki ve há han nĩ. 40 Hã ra ājag tóg inh ki ge sór tũ nĩ. Ājag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ra ājag rĩnrĩr kỹ nỹtĩnh mũ vè,” he tóg.

41 “Èprã ke ag tỹ inh mỹ vỹ há han tũ ra tóg inh mỹ tỹ nén ù tũ nĩ. 42 Hã ra sóg ãjag jykre ki kanhró nĩ. ãjag pijé Topê to há nỹtĩ. 43 ãjag mỹ sóg: “èg jóg mág vỹ inh jênê,” henh kãtĩg ja nĩ. Hã ra ãjag tóg inh vỹ mē sór tũ nỹtĩ. Û tóg kejên ãjag mré vēmén kãtĩg ke mũ, Topê tỹ ti jênêg tũ (hã) ra. Ên vỹ jēmē jé ãjag ke mũ, ha vem nĩ. 44 Inh ki ge sór tũ ãjag nỹtĩ, ãjag tỹ èprã ke ag vỹ jēmên kỹ. Ag tỹ ãjag mỹ vỹ há han kỹ tóg ãjag mỹ ser tĩ. Kỹ ãjag tóg Topê tỹ ãjag mỹ nén tónh ke mũ mĩ èkrég tũ nĩgtĩ. “Inh jykre mỹ ti mỹ há nĩ vỹ?” he sór tũ ãjag nĩ. 45 ãjag hỹn iso: “ti hỹn èg to vỹ kónãn sór mũ, èg jóg mág mỹ,” he tĩ. Hã tũ vê. Û tỹ ãjag to vỹ kónãn ke mũ hã vỹ tỹ *Moisés* ti nĩ, ãjag tỹ ù to: “ti hỹn èg to há tãvĩ nĩ,” he mũ ên ti. 46 ãjag tỹ *Moisés* vỹ kri fi (hã) ra ãjag tóg inh vỹ kri finh ke mũ vê. *Moisés* vỹ iso *livro* han ja nĩ, ha mẽ. 47 Hã ra ãjag tóg ti vỹ rá kri fi sór tũ nĩ. Hã kỹ ãjag tóg inh vỹ kri fi sór tũ nĩ gé,” he tóg, *Jesus* ti, pã'i ag mỹ vênh kãmén kỹ.

6

Jesus tỹ ùn e jên

(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Lc 9.10-17)

1 Tag pãte tóg kejên goj nig mág tỹ *Galiléia* fĩn rãm mũ. Goj ên jiji ù hã vỹ: *Tiberiades* tỹ goj, he mũ. 2 Kỹ ù tỹ hên ri ke ag vỹ ti venh kãmũ mũ, ti nón, ùn e tãvĩ ag. Ti tỹ nén han vãnh hynhan mũ ên ve ja ag tóg nĩ, ti tỹ ùn kagyga ag tỹ há' he mũ ti. 3 Hã ra tóg pãnónh tá ti mré mũ ti ag mré nĩ nĩ. 4 Fénhta tỹ *Páscoa* ên vỹ kakó tí ha. 5 Kỹ tóg ùn e ên ki èvãnh mũ. Kỹ tóg *Filipe* mỹ: “èg hỹn hê tá vjêjên venh ke mũ, èg tỹ ag mỹ ven jé?” he mũ. 6 Ti tỹ ti jykre ve sór vê. Jãvo tóg ti tỹ nén han ke mũ ki kanhró nĩ.

7 Kỹ *Filipe* tóg: “èg tỹ ag mỹ nén ù sĩ ven jé èg hỹn jãnkamy tỹ hên ri ke to kũpra henh ke mũ, ge ra tóg kãkyn kenh ke mũ, ha vem nĩ,” he mũ.

8 Kỹ ag mré tí tỹ *André* he mũ ên, *Simão* jãvy ên tóg *Jesus* mỹ: 9 “kyrũ ù tóg *cevada* tỹ êmĩ tỹ 5 (ke) ma kãtĩg ja nĩ, kãkufár régre mré. Hã ra tóg tỹ nén ù tũ pẽ nĩ. E tãvĩ ag nỹtĩ,” he mũ.

10 Hã ra tóg: “ag mỹ: nĩgnĩ ra, hé,” he mũ. Kỹ ag tóg nĩgnĩ mũ. Tá tóg re gỹnh nĩ. Ûn tỹ 5 *mil* (ke) ag hỹn tá nỹtĩ, èg tỹ ag tãvĩ tón kỹ. Hã ra fag tóg tá nỹtĩ gé, gĩr tỹ hên ri ke ke gé. 11 Ag nĩgnĩ kỹ tóg êmĩ ên mãg mũ, kỹ tóg Topê mỹ: “há ti nĩ,” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ kãnhkrég mũ sir, kãkufár ên ke gé. Kỹ vênh kar vỹ ko mũ sir. 12 Ag funfór nỹtĩn kỹ tóg ti mré mũ ti ag mỹ: “ag tỹ ko ja tũ ên génh mũjêg, ti vãgfor tũ nĩ jé,” he mũ. 13 Kỹ ag tóg kěj tỹ 12 (ke) fãn mũ, êmĩ tỹ 5 (ke) ên ke tỹ.

14 Kỹ tóg ag mỹ e tĩ, ag tỹ *milagre* tag ven kỹ. Kỹ ag tóg ti to: “Topê vỹ tó tí ên hã vê, èg tỹ ùn jãvãnh mũ ên,” he mũ. 15 Kỹ ag tóg ti tỹ pã'i mág han sór mũ. Hã ra tóg ki kanhró nĩ. Hã kỹ tóg ti pir mỹ pãnónh ra vênh pėjunh tĩ mũ.

Jesus tỹ goj nig mág kri tĩg

(Mt 14.22-33; Mc 6.45-52)

16 Kutyg rã ra ti mré mũ ti ag tóg goj nig mág ra mũ mũ. 17 Kejên tóg kuty pẽ nỹ, hã ra tóg ver ag to vỹn ke ja tũ nĩ. Kỹ ag tóg *canoa* kã mĩ goj fĩn rãm kỹ *Cafarnaum* ra mũ sór mũ. 18 Ag mũ ki kóho jũ vỹ kãtĩ mũ, kỹ goj vỹ krém ke mũ. 19 Mũ sĩ han ja ag nĩ ver, 5 (ke) *quilômetros*, hỹn, ke tũ nĩ kỹ 6 (ke), goj kri. Vãhã ag tóg ti vég mũ sir, ti tỹ goj kri tĩg kỹ. Ag ki tóg jun mũ. Kỹ ag tóg jũrũn ke mũ. 20 Hã ra tóg ag mỹ: “inh hã vê, mũmêg tũg nĩ,” he mũ. 21 Kỹ tóg ag mỹ

sér tí. Ký tóg ag mré *canoa* kã ra rã mũ sir. Ti tý ag mré nĩn ký ag tóg kãnhmar kafã ù tá junjun mũ.

Vênh kar tý *Jesus* ve sór

²² Hã ra vênh e ên vỹ kafã ù tá nỹtĩ ver. Tý vaj ký ag tóg *Jesus* jãvãnh mũ, tá. Ti jãvãnh nỹtĩn ki ag tóg jagnê mỹ: “*canoa* pir vỹ kã nỹ ja nĩ, kuty tá. Ký ti mré mũ tí ag vỹ *canoa* ên ki ge ký mũ ja nĩ, hã ra tóg ag mré tũg ja tú nĩ,” he mũ. ²³ Ký *canoa* ù tóg ag ki junjun mũ, êmã tý *Tiberiades* tá kãmũ ù. *Jesus* tý tá êmĩ to Topê mré vĩ ja ên tá ag tóg junjun mũ, vênh e tý ko tá ja ên tá. ²⁴ Ag tý ti vég tú nĩn ký ag tóg *canoa* tý tá junjun mũ ki ge ký mũ mũ sir, *Cafarnaum* ra, ti ve jé.

Kanhkã tá êmĩ

²⁵ Ag tý tá junjun ký ag tóg tá ti vég mũ sir, goj nig mág kafã ù tá. Ký ag tóg ti mỹ: “hê ri ken ký ã ki jun?” he mũ.

²⁶ Ký tóg: “ha mẽ, ãjag tý êmĩ ko ja tugrĩn ãjag tóg inh ve sór mũ. Sỹ *milagre* hynhan tí ên vég ãjag tóg tí, hã ra ãjag tóg to jykrén há han tú nĩgtĩ. ãjag tógá nỹtĩ tag hã ve sór ãjag tóg mũ. ²⁷ Êg tý tag ki vễjên vég mũ ên vỹ kãnhmar tú' henh ke mũ, ký tag to vãsãn sór tũg nĩ. Vễjên ù jé vãsãn nĩ, êmĩ tý ãjag rĩnrĩr pê han ke mũ ên jé. Sỹ ãjag mỹ êmĩ ên nĩm sór vễ. Êg jóg tý Topê tý inh mỹ vênh rãnrãj nĩm jan hã vễ. Tý sóg êprã ke fi kósĩn nĩ mỹr,” he tóg.

²⁸ Ký ag tóg ti mỹ: “kỹ êg hỹn hê ri kenh ke mũ, êg tý Topê jykre han jé?” he mũ. ²⁹ Ký tóg: “Topê tý ùn jênêg mũ ên ki gem nĩ, inh ki. Ti jykre hã vễ,” he mũ. ³⁰ Ký ag tóg: “kỹ ã hỹn ne han ke mũ, êg tý ve ký ã ki gen jé?” he mũ. “Ã hỹn ne han há nĩgtĩ?” ³¹ Êg jógjóg ve ag vỹ kanhkã tá êmĩ ên kó, *maná* he mũ ên, ag tý ga kórég ên mĩ mũn ký. “Kanhkã tá tóg ag mỹ êmĩ jênê, ag tý ko jé,” he ja tóg nĩ, Topê vĩ tý rán ký nĩ ki. Jãvo ã hỹn êg mỹ ne han ke mũ?” he ag tóg, ti vỹ kãfãn ký.

³² Ký tóg: “*Moisés* pijé ãjag mỹ kanhkã tá êmĩ pê nĩm ja nĩ,” he mũ. “Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. Û tý ãjag mỹ kanhkã tá êmĩ pê nĩm mũ ên vỹ tý inh panh nĩ.

³³ Topê jamĩ vỹ kanhkã tá kãtêre mũ. Ên vỹ êprã ke kar rĩnrĩn han mũ,” he tóg.

³⁴ Ký ag tóg: “êg mỹ êmĩ ên nĩm, kurã kar ki,” he mũ. ³⁵ Ký tóg: “inh hã vỹ tý êmĩ ên ri ke?? nĩ. Inh hã vỹ ãjag rĩnrĩr han ke mũ,” he mũ. “Û tý iso kãtĩ mũ ên vỹ kókĩr mãn ke tú nĩ. Û tý inh ke rã mũ vỹ goj kron mãn sór ke tú nĩ gé,” he tóg.

³⁶ “Hã ra ãjag tóg inh vég mũ ra inh ki ge sór tú nĩ. ³⁷ Inh panh vỹ ù ag kuprêg mũ, ag tý tý isũ nỹtĩ jé. Û tý iso kãmũ kar vỹ inh mỹ há nỹtĩ. Inh pijé ù mỹ: “inh mré kãtĩ tũg,” henh ke mũ’.” ³⁸ Inh pijé isỹ vễsóg ki nén to jykrén mũ ên han sór mũ’. Û tý inh jênêg mũ tý inh mỹ nén tó mũ ên hã han sóg tí, hã jé sóg kanhkã tá kãtêre ja nĩ. ³⁹ “Isỹ ã mỹ ùn jênênh ke mũ ên ki rĩr há han nĩ, ag vãgfor tú nĩ jé,” he ja tóg nĩ inh mỹ, inh panh tí. Hã ký sóg ag rĩnrĩn mãn ke mũ, kurã tý êgno kã. ⁴⁰ Hỹ, tag vỹ inh panh mỹ há nĩ. Û tý tí kósĩn to kãmũ mũ ên mỹ tóg rĩr krỹg ja tú ven ke mũ, ù tý inh ki ge ký nỹtĩ ag kar mỹ. Ký sóg kurã tý êgno kã ag rĩnrĩn mãn kãn ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Êg tý *Jesus* nĩ konh ke

⁴¹ Ký ag tóg ti kato vĩ mũ, ti vĩ to, ti tý ag mỹ: “êmĩ tý kanhkã tá kãtêre mũ ên ri ke?? inh nĩ,” hen ký. ⁴² “Ti ki kanhró êg nỹtĩ. *José* kósĩn vễ. Ti han mũ fag ki kanhró êg nỹtĩ. Hã ra tóg vễso: “kanhkã tá sóg kãtêre,” he sór mũ’,” he ag tóg.

43 Hã ra tóg: “iso vī kónān tūg nī, jagnē mý,” he mū. 44 “Inh panh tỹ ũn krīn mū ag hã vỹ iso kāmūnh mū. Ũ tỹ iso kāmū mū ag rīnrīn mǎn jé sóg ke mū, kurā tỹ ěgno kǎ. 45 Topē vī tó tí ũ vỹ tag rán ja nī, ha mē: “Topē vỹ vēnh kar kanhrān ke mū,” he ja ti nī. Hã ký ũ tỹ inh panh vī mēg mū ag hã tóg iso kāmūnh ke mū. 46 Ęprā ke ũ pijé inh panh ve ja nī!. Ũ tỹ Topē tá kǎtī mū ěn hã vỹ ti ve ja nī, inh,” he tóg.

47 “Sỹ ājag mý ki hã tó mūn hã vē. Ũ tỹ inh ki rǎ mū ěn vỹ rīr krỹg ja tū ěn venh ke mū. 48 Inh hã vỹ ěmī pē ri ke nī, inh hã vỹ ājag rīnrīr han ke mū. 49 Ājag jógjóg ve ag vỹ, ag tỹ ga kórég mī mūn ký kanhkǎ tá ěmī ěn ko ja nīgtī, maná he mū ěn. Ag tỹ ko mū (hã) ra ag tóg kǎgter kǎn. 50 Ũ tỹ ěmī tỹ ěg rīnrīr han mū ěn ko ký, ũ tỹ kanhkǎ tá kǎtére ja ěn ki rǎ ký tóg ter ke tū pē nī. 51 ěmī ěn hã vỹ tỹ inh nī, inh hã vỹ kanhkǎ tá kǎtére, inh hã vỹ ājag rīnrīr han ke mū. Ājag tỹ ěmī tag ko ký ājag ter ke tū pē nī. Isỹ vēnh kar mý vėjēn nīm ke mūn hã vē, hã vỹ: inh nī, he mū. Ājag tỹ inh nī ko' hen ký ājag rīnrīr nýtīnh mū,” he tóg.

52 Ký ag tóg jagnē mý: “tī mý ěg mý ti nī nīm ke mū, ěg tỹ ko jé?” he mū. “Vēnh mý ti nī, tag,” he ag tóg.

53 Ký tóg: “isỹ ājag mý ke há vē,” he mū. “Ājag tỹ inh nī ko sór tū nīn ký, ājag tỹ inh kyvénh kron sór tū nīn ký ājag rīnrīr ke tū pē nī. Tỹ sóg ěprā ke fi kósín nī,” he tóg. 54 “Ũ tỹ inh nī ko ký, ũ tỹ inh kyvénh kron ký tóg rīr krỹg ja tū venh ke mū. Ký sóg ti rīn mǎn ke mū, kurā tỹ ěgno kǎ. 55 Inh nī vỹ tỹ vėjēn pē nī, inh kyvénh vỹ tỹ ěg tỹ kron jafǎ pē nī gé. 56 Ũ tỹ inh nī kon ký, ti tỹ inh kyvénh kron ký tóg inh ki rǎ ký jē nī. Ký sóg ti kǎ kǎ nī gé. Jagnē mré ke vỹ tỹ ěg nýtī. 57 Inh panh vỹ rīr nī. Tī hã vỹ inh jēnē. Tī tugrīn sóg rīr jē. Ký ũ tỹ inh ki rǎ mū ěn vỹ isugnīn rīr ke mū gé. 58 ěmī tỹ kanhkǎ tá kǎtére mūn hã vē. Ājag jógjóg ve ag tỹ ěmī ko ja ěn ri ke tū ti nī. Ag hã vỹ ag tỹ ko mū ra kǎgter kǎn ja nīgtī. Ũ tỹ ěmī pē tag ko ký tóg ter mǎn ke tū nī. Inh ki rǎ to ken hã vē,” he tóg.

59 *Cafarnaum* tá tóg ag kanhrān mū, ag tỹ vēnh kanhrān jafǎ ěn krēm.

Ũ ag tỹ *Jesus tovānh*

60 Ký ti vī tóg ti mré mū tí ũ ag mý e tí. Ký ag tóg: “mē jagy ti tí. Ęg tỹ mē jāvānh tóg tí,” he mū.

61 Hã ra tóg ki kanhró nī. Hã ký tóg ag mý: “tag mý ājag mý mē há tū’?” he mū. 62 “Ký ājag hỹn hē ri kenh ke mū, ājag tỹ isỹ kanhkǎ ra tūg mǎn ěn ve ký, isỹ tỹ ěprā ke fi kósín nīn ký?” he tóg. 63 “Ũ tỹ ěg rīnrīr han mū vỹ tỹ Topē kuprīg ti nī. Isỹ ājag tỹ inh nī ko' henh ke tag to ken há vē, hã vỹ: inh ki rǎ, he mū. Inh vī tag ki króm tugrīn ājag rīnrīr nýtīnh ke mū. 64 Hã ra ājag tóg inh vī kri fi sór tū nýtī,” he tóg. Ũ tỹ ón ký ti ki ge mū ěn ag ki kanhró tóg nī, vēsóg ki. Ký tóg ũ tỹ pǎ' i ag mý ti tónh ke mū ěn ki kanhró nī gé. 65 Ký tóg ag mý: “hã ký sóg ājag mý: inh panh tỹ ũn krīn mū ag hã vỹ iso kāmūnh ke mū, he ja nī,” he mū.

66 Tī vī tag tugrīn ti mré mū tí ũ ag tóg ti tovānh mū sir. Tī mré ag mū mǎn tū nī. 67 Ký tóg ũ tỹ 12 (ke) ag mý: “ājag hỹn isovānh sór mū gé,” he mū.

68 Ký *Simão* tóg ti mý: “ěg tỹ ā tovānh mū ra ěg hỹn ũ mré mūnh ke mū? Ā hã vỹ ěg mý Topē vī tó tí, ký ěg tóg rīr krỹg ja tū vēnh ke mū, ěg tỹ ā vī kri fi ký,” he mū. 69 “Ā ki ěg ge ký nýtī, ký ěg tóg ā ki kanhró nýtī. *Cristo* vỹ tỹ ā nī, Topē hã vỹ ā jēnē ěg to,” he tóg.

70 Ký tóg ũ tỹ 12 (ke) ag mý: “ājag kuprīg inh, hã ký ājag tóg tỹ ũ tỹ 12 (ke) nýtī. Hã ra ājag kǎ mī ũn pīr vỹ tỹ Japo tū nī jǎvo,” he mū. 71 Tī tỹ *Judas* ěn tó

vê, *Simão Iscariotes* kósin ên. Ên vỹ kejên ti tovãnh kỹ pã'i ag mỹ ti fêg mũ, ag tỹ ti se jé. Hã ra *Jesus* tóg ti tỹ nén han ke mũ ên ki kanhró ja nĩ.

7

Jesus jãvy ag tỹ ti ki ge sór tũ

¹ Tag pãte *Jesus* tóg *Galiléia* mĩ ti mũ. *Judéia* ra tĩg sór tũ tóg nĩ ver, ag tỹ tá ti tén sór kỹ, *Judeu* ag pã'i ag.

² Kejên tóg *Judeu* ag fénhta ù tá krỹg mũ. Fénhta ên kurã ki ag tóg pãjó krêm nỹtĩ, *Jerusalém* tá. ³ Kỹ *Jesus* jãvy ag tóg ti mỹ: “Êmã mág ra tĩg nĩ, *Jerusalém* ra.” he mũ. “Á tỹ tag hã ki *milagre* hynhan kỹ tá ã mré ke ag tóg vég tũ nĩgtĩ. ⁴ Êg tỹ tỹ ùn mág nĩn kỹ êg tóg vènh kar rĩnve êg tỹ nén han ke mũ ên han tí. Hã ra ã tóg ag vatánh tá *milagre* hynhan tí,” he ag tóg mũ. ⁵ Ag pijé ti ki ge kỹ nỹtĩ, hã kỹ ag tóg ti to é he mũ.

⁶ Hã ra *Jesus* tóg ag mỹ: “inh kurã vỹ jun ja tũ nĩ ver, hã kỹ sóg tĩg sór tũ nĩ ver,” he mũ. “Ájag hỹn kurã tũ nỹtĩ, jãvo sóg kurã nĩ. ⁷ Û tỹ iso jũ mũ ag pijé ãjag to kórég nỹtĩ. Inh ã to tóg kórég nỹtĩ, isỹ ag mỹ: ãjag jykre vỹ kórég nĩ, hen kỹ. ⁸ Ha fénhta venh mũjég inhhã. Inh pijé tĩg sór mũ', ver'. Inh kurã vỹ jun ja tũ nĩ ver,” he tóg. ⁹ Kỹ tóg ver ga tỹ *Galiléia* mĩ ti mũ.

Jesus tỹ fénhta venh tĩg

¹⁰ Ti jãvy ag mũ kar kỹ tóg kejên *Jerusalém* ra tí mũ gé, vènh kar vatánh tá, vènh péju kỹ. ¹¹ Kỹ pã'i ag tóg fénhta ki ti jãvánh mũ: “ti hẽ kã nĩ?” hen kỹ. ¹² Vènh kar ag tóg ti to ví mũ. Û ag tóg: “ùn há vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ. Jãvo ù ag tóg: “vó, êg mỹ tóg ón tí,” he mũ gé. ¹³ Hã ra ag tóg jamã há ra ti to vémén tũ nĩgtĩ, pã'i ag kamêg kỹ.

¹⁴ Fénhta kjuji ki *Jesus* tóg kejên *Topê* ãn ra tí mũ, ag kanhrãn jé. ¹⁵ Kỹ ti vỹ tóg vènh kar mỹ e tí. “Vènh kanhrãn mág han ja tũ ti nĩ, hã ra tóg ki kanhró pé nĩ,” he ag tóg mũ ti to, pã'i ag.

¹⁶ Kỹ *Jesus* tóg: “isỹ ãjag mỹ *Topê* ví to vé,” he mũ. “Inh jykre pijé'. Û tỹ inh jênêg mũ ên jykre vè. ¹⁷ Û tỹ *Topê* ví ki króm sór mũ ag vỹ ki kanhró nỹtĩnh mũ, sỹ ti jykre to mũn ki. Isỹ vèsóg ki sỹ nén to jykrén mũ to pijé'. ¹⁸ Û tỹ vèsóg ki ti tỹ nén to jykrén mũ ên to kỹ tóg tỹ ùn mág nĩ sór mũ. Hã ra sóg ù tỹ inh jênêg mũ ên to: ùn mág vỹ tỹ ti nĩ, he mũ. Inh pijé vèjykre vènh mỹ to tí'. ¹⁹ *Moisés* vỹ ãjag jyvèn ja nĩgtĩ. Ájag tỹ ne jé ti ví han tũ nĩ nê? Isỹ ti ví ki króm mũ ra ãjag tóg isén sór mũ',” he tóg.

²⁰ Kỹ ùn e ên ag tóg ti mỹ: “krĩ vènh mỹ ã tóg nĩ, ã tén sór tũ êg nĩ,” he mũ.

²¹ Hã ra *Jesus* tóg ag mỹ: “*milagre* pir han ja inh nĩ, vènhkán ke kurã ên ki, kỹ tóg ãjag mỹ e tí,” he mũ. ²² *Moisés* tóg êg mỹ: “gĩr mur pãte kurã tỹ 8 (ke) ki ti gré fár kym nĩ,” he ja nĩ. Hã kỹ ãjag tóg tỹ vènh kán ke kurã ra kym tí. Kórég tũ ti nĩ. Hã ra ù tỹ ti krê gré fár kym vén mũ pijé tỹ *Moisés* nĩ ja nĩ'. Ti jógjóg ve ja vè. ²³ Ájag tỹ *Moisés* ví ki króm jé ãjag tóg vènhkán ke kurã ki rãnhraj tí. Hã ra ãjag tóg iso jũ sór mũ, isỹ vènhkán ke kurã ki ùn kaga pir tỹ há' hen kỹ. ²⁴ Ón kỹ ãjag tóg iso jũ sór mũ. Inh jykre vỹ ãjag mỹ kórég nĩ ve nĩ. Ájag tỹ to jykrén há han ra ãjag tóg inh jykre há nĩ venh mũ vè,” he tóg.

Ag tỹ Jesus to: “ti mỹ tỹ Cristo nĩ vỹ?” he

²⁵ Kỹ *Jerusalém* tá ke ag tóg *Jesus* to: “ti tén sór ja ag tóg nĩ,” he mũ. ²⁶ “Hã ra tóg jatun mỹ vènh kar mré vémén jê nĩ. Pã'i ag mỹ ti to: “*Cristo* vỹ tỹ ti nĩ,

Topê tỹ ùn jênêg mũ vỹ tỹ ti nĩ,” he tũ nĩ vỹ?“ he ag tóg mũ. ²⁷ “Cristo ên kãtĩg kỹ êg tóg ti tỹ hẽ tá kãtĩ mũ ki kãtĩg nỹtĩnh mũ. Hã ra tóg tỹ *Nazaré* tá ke nĩ, kỹ ti hỹn tỹ *Cristo* tũ nĩ,” he ag tóg mũ.

²⁸ Hã ra *Jesus* tóg Topê ìn tá vènh kar kanhrãn mũ. Kỹ tóg jamã há ra: “ti tỹ hẽ tá kãtĩ mũ ki kanhró êg tóg nỹtĩ, he ãjag tóg mũ, iso. Hã ra ãjag tóg ù tỹ ình jênêg mũ ên ki kãtĩg nỹtĩ. ²⁹ Ình hã vỹ Topê ki kanhró nĩ. Ti hã tá sóg kãtère, ti tỹ ình mỹ: “ha ag venh tĩg,” hen kỹ,” he tóg.

³⁰ Kỹ ag tóg ag tỹ ti se sór mũ ra ti vóg tũ nĩ ver. Ti ter ke kurã vỹ jun ja tũ nĩ ver. ³¹ Ag jãvo ùn e ag tóg ti ki ge mũ sir. Ti to ag tóg: “*Cristo* kãtĩg kỹ ti ñeji *milagre* hynhan ke mũ. Ti tỹ *milagre* hynhan vỹ e nỹtĩ. Êg mỹ tóg tỹ *Cristo* nĩ,” he mũ.

Pã'i ag tỹ Jesus se sór

³² Kỹ *Fariseu* ag tóg ag vĩ tag mễg mũ. Kỹ ag tóg pã'i ag mré ti senh ke to vēmén mũ. Kỹ ag tóg porisa ag jênêg mũ, ag tỹ ti se jé. ³³ Hã ra *Jesus* tóg: “ãjag mré sóg nĩ sĩ han ke mũ ver,” he mũ. “Tag pãte sóg tĩg ke mũ, isỹ ù tỹ ình jênêg mũ ên ve jé. ³⁴ Ên kã tóg ãjag tỹ ình venh há tĩnh mũ, hã ra ãjag tóg ình venh ke tũ nĩ. Ên tá junjun ke tũ ãjag tóg nĩ, isỹ hẽn ra tĩg ke mũ ên tá,” he tóg.

³⁵ Kỹ ag tóg jagnê mỹ: “ti hỹn hẽ ra tĩg sór mũ?“ he mũ. “Êg hỹn hẽ tá ti venh ke tũ nĩ? Ti hỹn hẽn ri ke mũn ga tỹ *Grécia* ra tĩg sór mũ, tá êg mré ke ag kanhrãn jé. ³⁶ Ne to ke nê, hỹn, hã vỹ: “ãjag tỹ ình venh há ra ãjag tóg ình venh ke tũ nĩ, he mũ?“ he ag tóg mũ. *Jesus* vĩ vỹ ag mỹ e tĩ, hã kỹ ag tóg ti tỹ nén tó mũ ki kãtĩg nỹtĩ.

Topê kuprĩg tỹ goj ri ke nĩ

³⁷ Vãhã tóg fénhta tỹ kurã tỹ êgno tá krỹg mũ. Kurã mág pẽ vê, hã kỹ ag tóg e tãvĩ nỹtĩ, *Jerusalém* tá. Kỹ *Jesus* tóg jê kỹ vènh kar mỹ prêr kỹ: “!..ãjag tỹ goj kron sór kỹ ình mỹ to vĩ, isỹ ãjag mỹ goj há ven jé..!” he mũ. ³⁸ “!.Topê vĩ ki tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mê: !..ãjag tỹ ình ki ge kỹ tóg ãjag kã ki goj ror han ke mũ, isỹ ãjag mỹ goj nĩm ke ti.. !..kỹ goj tag vỹ ãjag rĩnrĩr pẽ han ke mo..!” he tóg. ³⁹ Ti tỹ ag mỹ Topê kuprĩg tón hã vê, hã to tóg: goj, he mũ. Topê kuprĩg tỹ tóg ag jagrên ke mũ, ù tỹ ti ki ge mũ ag. Hã ra tóg fénhta ên kã ag mỹ ti jênê ja tũ nĩ ver, ti tỹ ver ti ter kar kỹ rĩr mãn ja tũ nĩn kỹ, ti tỹ ti panh ra tũg mãn ja tũ nĩn kỹ ver.

Ag tỹ Jesus ki kãtĩg

⁴⁰ Kỹ *Jesus* vĩ mễg mũ ù ag tóg ti to: “Topê vĩ tó tĩ pẽ ên vê,” he mũ. ⁴¹ Kỹ ù ag tóg ti to: “*Cristo* vỹ tỹ ti nĩ, Topê tỹ êg mỹ ùn jênêg mũ ên vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ gé. Hã ra ù ag tóg: “*Cristo* mỹ hỹn ga tỹ *Galiléia* tá kãtĩ mũ vỹ?“ he mũ. ⁴² “Topê vĩ rá ki tóg: “*Davi* krê'krê vỹ tỹ ti nĩ, *Cristo* ti,” he mũ, “êmã tỹ *Belém* tá ke vỹ tỹ ti nĩ, *Davi* jamã ja ên tá,” he tóg, Topê vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. Hã kỹ tóg êg mỹ tỹ *Cristo* tũ nĩ,” he ag tóg. ⁴³ Hã kỹ ag tóg vènh kãpãm kỹ nỹtĩ, ti tugnĩn. ⁴⁴ Kỹ ag kã ù ag vỹ ti se sór mũ, hã ra ag tóg ti kãgmĩg tũ nĩ, ti kamêg kỹ.

Pã'i ag tỹ Jesus ki ge sór tũ

⁴⁵ Kỹ porisa ag tóg pã'i ag to vỹnvỹn ke mũ. Kỹ ag tóg ag mỹ: “hỹn, ti?“ he mũ. ⁴⁶ Kỹ ag tóg: “hã ra tóg vĩ há tãvĩ han mũ. Vènh vĩ tỹ ge mẽ ja tũ êg nỹtĩ, hã kỹ êg tóg ti kãgmĩ ja tũ nĩ,” he mũ. ⁴⁷ Kỹ pã'i ag tóg: “kỹ ãjag mỹ ti vĩ kri fi sór mũ”, ti ón mũ ra?“ he mũ. ⁴⁸ “Êg mỹ ti vĩ kri fig mũ? Vó, kri fig tũ êg nĩ. ⁴⁹ Û tỹ

kri fig mũ ag tóg Topê vĩ rá ki kagtĩg nỹtĩ, kỹ Topê tóg ag mỹ vĩ kónãn ke mũ, ha vem nĩ,” he ag tóg mũ.

⁵⁰ Hã ra *Nicodemos* vỹ ag mré nĩ gé, ù tỹ kuty tá *Jesus* mré vēmẽ ja ên ti. Kỹ tóg ag mỹ: ⁵¹ “ĕg tỹ ti vóg kónãn sór kỹ ĕg tóg ti ki jēmẽ vén ke mũ,” he mũ. “Tĩ tỹ nẽn han ja to jykrẽn há han jé ĕg tóg ke mũ, ĕg tỹ kar kỹ ti vóg kónãn jé. Topê tỹ ĕg mỹ vỹjyre nĩm han hã vê,” he tóg.

⁵² Hã ra pã'i ag tóg: “ã hỹn tỹ *Galiléia* tá ke nĩ gé', hã kỹ ã tóg ti jy nĩgãn sór mũ',” he mũ. “Topê vĩ ki ve há han nĩ, kỹ ã tóg venh ke mũ. *Galiléia* tá ke ù vỹ Topê vĩ tónh ke tũ pẽ nĩ,” he ag tóg mũ.

8

Jesus tỹ ùn týtá kórég fi mỹ vẽnħ pãte fón

¹ Hã ra *Jesus* tóg pãnónh tỹ *Oliveiras* ra tĩ mũ, tá nũr jé. ² Kurã ke ra tóg *Jerusalém* ra tĩg mãn kỹ Topê ãn tá nĩ mãn mũ sir, kỹ vẽnħ kar ag tóg ti vĩ mẽnħ kãmũ mũ. Tá nĩ kỹ tóg ag kanhrãn mũ. ³ Kỹ Topê vĩ to ĕg kanhrãn tĩ ag vỹ ùn týtá fi pére kãmũ mũ. Fi ve ja ag tóg nĩ, fi tỹ fi mén tũ mré nỹn kỹ. Vẽnħ kaju kã ag tóg fi fĕg mũ. ⁴ Kỹ ag tóg *Jesus* mỹ: “*Senhor*, fi ve ĕg, fi tỹ fi mén tũ mré nỹn ti,” he mũ. ⁵ “*Moisés* vỹ ĕg mỹ: “ãjag kã mĩ ù fi tỹ fi mén tũ mré nỹn kỹ fi tén nĩ, pó tỹ fi pin kỹ,” he ja nĩ. Jo ã hỹn hẽ ri ke tĩ?” he ag tóg. ⁶ Ag tỹ ón kỹ ti vĩ mẽ sór vê, ag tỹ ti vĩ to ti se jé. Hã ra tóg pãnħ ke kỹ nĩ kỹ ga kri rán mũ, ti nĩgĕ tỹ. Vĩ tũ tóg nĩ.

⁷ Hã ra ag tóg ti tovãnh sór tũ nĩ. Kỹ tóg vãhã ag ki ĕvãnh kỹ ag mỹ: “ãjag kã mĩ ù tỹ Topê vĩ mranh ja tũ nĩn kỹ ti jé fi pin vén,” he mũ. ⁸ Kỹ tóg pãnħ ke mãn kỹ ga kri rán mãn mũ.

⁹ Kỹ ti vĩ tóg ag mỹ e tĩ. Ag kar tóg ag tỹ Topê vĩ mranh ja ên mĩ ĕkrég mũ sir, hã kỹ ag tóg mũ kãn mũ sir. Ûn sanh há ag vỹ mũ vén mũ, kar kỹ vẽnħ kar ag tóg komĕr hã mũ kãn mũ. Vãhã *Jesus* vỹ ti pir mỹ nĩ, fi mré. Fi hã vỹ tá jé nĩ, ti mré. ¹⁰ Kỹ tóg fi ki ĕvãnh kỹ fi mỹ: “ag hẽ ra kagáv? Ag mỹ ã vóg kónãn tũ?” he mũ. Ag mũ kar kỹ tóg fi mỹ ke mũ.

¹¹ Kỹ fi tóg: “hỹ,” he mũ. Kỹ tóg fi mỹ: “kỹ inh hỹn ã vóg kónãn ke tũ nĩ gé,” he mũ. “Ha tĩg, jatun mỹ. Hã ra Topê vĩ mranh mãn sór tũg nĩ,” he tóg. Ûn týtá kórég ĕn fi vóg kónãn sór ja tũ ti nĩ, *Jesus* ti.

Jesus tỹ jĕngrĕ ri ke nĩ

¹² Kỹ *Jesus* tóg Topê ãn krĕm nĩ kỹ vẽnħ kar kanhrãn mãn mũ. “Jĕngrĕ ri ke inh nĩ,” he tóg. “ãjag tỹ inh mré mũn kỹ ãjag tóg kuty mĩ mũ tũ nĩgtĩ. Jĕngrĕ mĩ ãjag tóg mũgtĩ, kurã mĩ. ãjag tỹ vỹjyre tãg han ke to ken hã vê,” he tóg.

¹³ Hã ra *Fariseu* ag tóg ti vĩ kafãn mũ, kỹ ag tóg: “vẽnħ kãmén ã tóg mũ ha. ĕg tỹ vẽnħ kãmén kỹ ĕg tóg ón kỹ vĩ tĩ,” he mũ. ¹⁴ Hã ra tóg ag mỹ: “hỹ, vẽnħ kãmén inh tĩ, hã ra sóg ki hã tó tĩ,” he mũ. “Isỹ hẽ tá kãtĩ mũ ĕn ki kanhró inh nĩ, isỹ hẽn ra tĩg ke mũ ti ke gé. Hã ra ãjag tóg inh ki kagtĩg nỹtĩ. Ĕprã ke vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. ¹⁵ Kãnhmar ãjag tóg ù to: “jykre kórég ti nĩ,” he tĩ. ãjag jãvo sóg vẽnħ kar jykre to nẽn ù tó tũ nĩ ver. ¹⁶ Isỹ hã ra ù jykre to nẽn ù tó sór kỹ sóg tó há han ke mũ vê. Inh pijĕ inh pir mỹ nẽn ù to jykrẽn tĩ. Û tỹ inh jĕnĕg mũ vỹ inh mré nẽn ù kar to jykrẽn tĩ. ¹⁷ Kỹ tóg ùn rĕgre ag tỹ vẽnħ vĩ pir han kỹ ãjag mỹ tỹ ki hã ke nĩ. Hã kỹ tóg rán kỹ nĩ, Topê vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. ¹⁸ Hã kỹ sóg vẽnħ kãmén mũ. Hã ra inh panh tóg inh jĕnĕ, kỹ ti hã tóg inh kãmén mũ gé. Rĕgre ĕg nỹtĩ, he tóg.

¹⁹ Kÿ ag tóg: “hÿn, ã panh ti?” he mû. Kÿ tóg: “ãjag pijé inh ki kanhró nÿtĩ,” he mû. “Hã kÿ ãjag tóg inh panh ki kagtÿg nÿtĩ gé. Æjag tÿ inh ki kanhró nÿtĩ ra ãjag tóg inh panh ki kanhró nÿtĩnh ke mû gé vë vë,” he tóg.

²⁰ Ti tÿ ag mÿ vënh kãmén há vë. Topê ïn krêm nÿ kÿ tóg ag mÿ vënh kãmén mû, jãnkamy vin jafã râ há nÿ kÿ. Kÿ pã'i ag tóg ti se sór mû, há ra ag tóg ti kãgmÿg tũ nÿ, ag tÿ ti kamêg kÿ. Ti ter ke kurã vÿ jun ja tũ nÿ ver, há kÿ ag tóg ti tÿ hë ri ke tũ nÿ ver.

Jesus tÿ hën ra tÿg ke

²¹ Kÿ tóg ag mÿ: “tÿg jé sóg ke mû, kÿ ãjag tóg inh ve sór ke mû, há ra ãjag tóg inh venh ke tũ nÿ,” he mû. “Inh vég tũ ki ãjag tóg kãgter ke mû, kÿ ãjag tÿ Topê vÿ mranh ja ên vÿ ãjag kã kã nÿnh mû. Æjag pijé isÿ hën ra tÿg ke mû ên ki kanhró nÿtĩ'. Tá jun ke tũ ãjag nÿ gé,” he tóg. ²² Kÿ ag tóg jagnê mÿ: “ti mÿ vësén sór tũ nÿ vÿ, há kÿ tóg: “ãjag pijé isÿ hën ra tÿg ke mû ên tá jun ke mû',” he mû?” he ag tóg. ²³ Hã ra tóg: “êprã ke vÿ tÿ ãjag nÿtĩ. Æjag jãvo sóg tÿ kanhkã tá ke nÿ. Ga tag ki ke vÿ tÿ ãjag nÿtĩ, jãvo inh pijé tÿ ga tag ki ke nÿ',” he mû. ²⁴ “Hã kÿ sóg ãjag mÿ: kãgter jé ãjag tóg ke mû, kÿ ãjag tÿ Topê vÿ mranh ja ên vÿ ãjag kã kã nÿnh mû, he ja nÿ. Ha vé, ãjag tÿ inh ki ge sór tũ nÿn kÿ tóg ãjag kã kã nÿnh mû, ãjag tÿ Topê vÿ mranh ja ên ti. Û ên vÿ tÿ inh nÿ, he ja inh nÿ ãjag mÿ. Kÿ: hÿ, hem nÿ,” he tóg, *Jesus* ti.

²⁵ Kÿ ag tóg ti mÿ: “tÿ ã ù nÿ?” he mû. Kÿ tóg: “vãšÿ sóg ãjag mÿ tó huri, isÿ ãjag mré vëmén vën kÿ,” he mû. “Æjag mÿ sóg vënh kãmén tÿgtĩ. ²⁶ Hã ra sóg ãjag mÿ tó kãn ja tũ nÿ ver. Šÿ ãjag mÿ vÿ kónãn ke vÿ kã nÿ gé ver. Hã ra sóg ù tÿ inh jënêg mû ên vÿ há tó tÿ, ti tÿ inh mÿ tó ja kar ên ti. Ki há tóg tó tÿ, he tóg. ²⁷ Hã ra tóg ag tÿ to jykrén tũ tÿgtĩ, ti tÿ ag mÿ ti panh tó mû ra.

²⁸ Kÿ tóg ag mÿ tó mãn mû. “Æjag tÿ ka to isa kÿ, ên kã ãjag tóg inh ki kanhrãn ke mû,” he tóg. “Tÿ sóg êprã ke fi kósin nÿ. Kurã ên kã ãjag tóg inh ki kanhró nÿtĩnh ke mû, isÿ tÿ ù ên nÿ ti. Inh pijé vësóg ki nén ù to jykrén tÿ'. Inh panh tÿ inh mÿ nén tó mû ên há tó sóg tÿ. ²⁹ Kÿ ù tÿ inh jënêg mû vÿ inh mré nÿ nÿ. Ti mÿ nén há nÿ ên há han sóg tÿ, há kÿ tóg inh mré nÿ nÿ,” he tóg. ³⁰ Ag tÿ ti vÿ tag mē kÿ ùn e ag vÿ ti ki ge mû, kurã ên kã.

Jesus tÿ êg tar han ke

³¹ Kÿ *Jesus* tóg ù tÿ ti ki ge kÿ nÿtĩ ag mÿ: “inh vÿ tovãnh tũg nÿ, kÿ ãjag tóg tÿ inh mré ke pē nÿtĩ,” he mû. ³² “Kÿ ãjag tóg Topê vÿ pē ki kanhró nÿtĩnh mû. Topê vÿ pē ki kanhró tigrãn ãjag tóg *patrão* kórég ve mãn ke tũ nÿ,” he tóg.

³³ Kÿ ag tóg ti mÿ: “*Abraão* krê'krê vÿ tÿ êg nÿtĩ,” he mû. “Êg pijé tÿ ù *camarada* nÿtĩ', ùri, vãšÿ ke gé. Ne to ke nē, há vÿ: *patrão* kórég ve mãn ke tũ ãjag nÿ, he mû tag ti?” he ag tóg.

³⁴ Hã ra tóg: “ki há sóg tó mû,” he mû. “Æjag tÿ Topê vÿ mranh kÿ ãjag tóg tÿ ti vÿ mranh jafã nÿtĩ, kÿ tóg êg tÿ *patrão* kórég vég mû ri ke nÿ. ³⁵ Ti *camarada* ag pijé ti ïn krêm êmã nÿtĩgtĩ'. Ti kósin há vÿ ti ïn krêm nÿgtĩ jãvo. ³⁶ Kÿ Topê kósin tÿ ãjag tÿ Topê krê han kÿ ãjag tóg, *patrão* kórég ve mãn ke tũ nÿ ha. ³⁷ *Abraão* krê vÿ tÿ ãjag nÿtĩ. Ki kanhró inh nÿ. Hã ra ãjag tóg isén sór mû, ãjag tÿ inh vÿ to há tũ nÿtĩnh kÿ. ³⁸ Inh panh tÿ inh mÿ nén tó mû ên há tó sóg tÿ. Kÿ ãjag tóg ãjag panh tÿ ãjag mÿ nén tó mû ên há tó tÿ gé,” he tóg.

³⁹ Kÿ ag tóg ti mÿ: “hÿ, *Abraão* vÿ tÿ êg panh nÿ,” he mû.

Kÿ *Jesus* tóg: “ãjag tÿ tÿ *Abraão* krê nÿtĩnh kÿ ti jykre han nÿ ge,” he mû. ⁴⁰ “Hã ra ãjag tóg isén sór mû. Æjag mÿ sóg Topê vÿ pē to ja nÿ, Topê tÿ inh mÿ nén tó

mũ ên ti, hã ra ãjag tóg isén sór mũ. *Abraão* vỹ tag han ja tũ nĩ. ⁴¹ Vyrmy ãjag panh tũ hã han ãjag tóg tĩ,” he tóg.

Kỹ ag tóg: “panh êg nỹti, hã vỹ: Topê, he mũ. Êg pijé panh tũ nỹti,” he mũ.

⁴² Hã ra *Jesus* tóg ag mỹ: “Topê tỹ tỹ ãjag panh nĩ ra ãjag tóg iso há nỹtinh mũ vê,” he mũ. “Inh panh tá sóg kátère, hã kỹ sóg ãjag mré nĩ nĩ. Inh pijé vêsóg ki to jykrén kỹ kátère mũ’. Ti hã vỹ inh jênê. ⁴³ Hã ra ãjag tóg inh vĩ ki kagtĩg nỹti. Mê sór tũ ãjag nỹti, hã kỹ ãjag tóg ki kagtĩg nỹti. ⁴⁴ Japo krê vỹ tỹ ãjag nỹti, kỹ ãjag tóg ti tỹ nén tó mũ ên hã han ti. Topê tỹ êprã ke ag hynhan ên kã tóg ag kãgtén sór tũgtĩ, Japo ti. Vãsỹ ti jykre vê, kỹ tóg ùri tỹ ti jykre nĩ gé ver. Ti pijé ki hã tó ti’. Ki hã tó to ti kórég pẽ nĩ, Japo ti. Vênh ó vỹ tỹ ti tũ pẽ nĩ. Ti hã vỹ tỹ ùn ón tĩ ag jóg kar nĩ. ⁴⁵ Ti jãvo sóg ki hã tó ti. Hã ra ãjag tóg inh vĩ kri fi sór tũ nĩgtĩ. ⁴⁶ Inh hỹn ne ki Topê vỹ mranh? Ha inh mỹ tó. Mranh ja tũ sóg nĩ. Hã ra sóg ãjag mỹ Topê vỹ pẽ tó ti. ãjag hẽ ri ken kỹ inh vỹ kri fi sór tũ nĩ? ⁴⁷ Topê krê ag vỹ Topê vỹ mẽg ti. Jãvo ãjag tóg inh vỹ jêmê sór tũ nĩ’. Hã kỹ ãjag pijé tỹ Topê krê nỹti,” he tóg.

Jesus tỹ Abraão kãfór nĩ

⁴⁸ Kỹ *Judeu* ag tóg ti mỹ: “*Samaria* tá ke ag ri ke ã tóg Topê vỹ ki kagtĩg nĩ, kỹ ã jagrê kórég nĩ gé,” he mũ.

⁴⁹ Hã ra tóg: “inh pijé jagrê kórég nĩ,” he mũ. “Inh panh to sóg: ùn mág vỹ tỹ ti nĩ, he tĩ. Hã ra ãjag tóg iso é he tĩ. ⁵⁰ Inh pijé vêsỹ ùn mág han sór mũ’. Û tỹ isỹ ùn mág han ke mũ vỹ nĩ nĩ, ên vỹ vênh kar jykre tugnyĩm ke mũ. ⁵¹ Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. ãjag tỹ inh vỹ kri fi kỹ ãjag kãgter ke tũ pẽ nĩ,” he tóg.

⁵² Kỹ *Judeu* ag tóg ti mỹ: “jagrê kórég ã nĩ,” he mũ. “Vãhã tóg ve há tĩ, ã jagrê kórég ti. *Abraão* vỹ ter, kỹ Topê vỹ tó ti ag kar vỹ kãgter. Hã ra ã tóg ón kỹ: “ãjag tỹ inh vỹ kri fi kỹ ãjag kãgter ke tũ pẽ nĩ,” he mũ. ⁵³ ã mỹ vêsỹ êg jógjóg ve tỹ *Abraão* kãfór han sór mũ’, ã tỹ êg mỹ: kãgter ke tũ ãjag nĩ, hen kỹ? Ter ja ti nĩ, *Abraão* ti, kỹ Topê vỹ tó ti ag kar vỹ kãgter kãn gé. Vêsỹ ùn mág han ve ã tóg nĩ,” he ag tóg, *Jesus* mỹ.

⁵⁴ Kỹ tóg ag mỹ: “isỹ vêsỹ ùn mág han kỹ sóg ón kỹ ke mũ vê,” he mũ. “Hã ra inh panh hã vỹ isỹ ùn mág han ke mũ, ãjag tỹ ù to: êg jóg mág, he mũ ên ti.

⁵⁵ Hã ra ãjag tóg ti ki kagtĩg nỹti, ãjag jãvo sóg ti ki kanhró nĩ. Isỹ ãjag mỹ: ti ki kagtĩg inh nĩ, hen kỹ sóg ãjag ón tag ri ke han mũ vê. Hã ra sóg ti ki kanhró nĩ, kỹ sóg ti vỹ ki króm tĩ gé. ⁵⁶ ãjag jógjóg ve tỹ *Abraão* vỹ inh kurã ve sór ja nĩgtĩ, kỹ tóg kejên vé, kỹ tóg ti mỹ sér pẽ tĩ, ti tỹ inh kurã ven kỹ,” he tóg.

⁵⁷ Kỹ *Judeu* ag tóg ti mỹ: “50 (ke) *anos* han tũ ã nĩ ver,” he mũ. “Hã ra ã tóg: *Abraão* ve inh, he mũ. Vỹ vênh mỹ han ã tóg,” he ag tóg.

⁵⁸ Hã ra tóg: “ki hã sóg tó mũ, ha mẽ,” he mũ. “*Abraão* mur tũ ra sóg nĩ nĩ,” he tóg. ⁵⁹ Kỹ ag tóg jũgũ mũ, ti tỹ vêsó: “Topê vỹ tỹ inh nĩ,” hen kỹ. Hã kỹ ag tóg pó mãn kỹ ti pin sór mũ. Hã ra *Jesus* tóg Topê ìn kã tá kãkutê kỹ tĩ mũ sir, vênh péju jé.

9

Jesus tỹ ùn kyvó tỹ há' he

¹ Kejên *Jesus* tóg tĩg kỹ ùn kyvó vég mũ. Ti mur mũn kã tóg kyvó nĩ. ² Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré ti vég mũ gé. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ti han mũ fag hỹn Topê vỹ mranh’, ha kỹ tóg kyvó nĩ’. Ti tỹ vêsóg ki Topê vỹ mranh kỹn mỹ kyvó nĩ vó?” he mũ. ³ Kỹ *Jesus* tóg: “ti tỹ Topê vỹ mranh to ke pijé,” he mũ. “Ti han

mũ fag tỹ Topê vĩ mranh to ke pijê'. Topê tỹ vênh kar mỹ ti tỹ nén han sór mũ ên ven sór vê, ti ki. ⁴ Isỹ ù tỹ inh jênêg mũ ên tỹ inh mỹ nén tó mũ ên han sór vê. Ver tóg inh mỹ kurā nĩ, sỹ rânhrāj jé. Kânhrar tóg kutỹ nỹnh mũ, kỹ ù tóg rânhrāj măn ke tũ nĩ, iser ke kurā ên kã,” he tóg. ⁵ “Ver sóg ājag mré tĩnh mũ, kỹ sóg ājag mỹ jêngrê ri ke nĩ ver,” he tóg. ⁶ Tag tó kar kỹ tóg ga kri sug mũ, kỹ tóg óré sĩ han mũ. Óré ên tỹ tóg ùn kyvó kanê to tĩn mũ. ⁷ Kỹ tóg ti mỹ: “ha tĩg, goj tỹ *Silóé* ki vênh kype jé,” he mũ. Goj tỹ *Silóé* to ke hã vỹ: “ù tỹ inh jênê ja,” he mũ, êg vĩ ki. Kỹ tóg tĩ mũ, ùn kyvó ti. Kỹ tóg tá kâtĩg kỹ vãhã êvãnh há nĩ sir.

⁸ Ti tỹ vãhã êvãnh há nĩn kỹ tóg ti rã hã nỹtĩ kar ag mỹ e tĩ. Vênh kar vỹ ti ki kanhró nỹtĩ. Kỹ ag tóg: “ù tỹ êg mỹ: inh mỹ nén ù nĩm, he nĩgtĩ ên hã tũ mỹ?” he mũ. ⁹ Kỹ ag kã mĩ ù tóg: “ti hã vê,” he mũ. Hã ra ù ag tóg: “tỹ tóg ti hã ve nĩ, hã ra tóg êg mỹ tỹ ti hã tũ nĩ gé,” he mũ. Hã ra tóg vêsô: “inh hã vê,” he mũ. ¹⁰ Kỹ ag tóg ti mỹ: “kỹ ã hê ri ké, ã tỹ êvãnh há' he jé?” he mũ. ¹¹ Kỹ tóg ag mỹ: “ag tỹ ù to: *Jesus*, he mũ ên vỹ óré han, kỹ tóg inh kanê to tĩn, kỹ tóg inh mỹ: “goj tỹ *Silóé* ra vênh kupenh tĩg,” hé. Kỹ sóg vyr. Kỹ sóg êvãnh há' he mũ sir,” he tóg. ¹² Kỹ ag tóg ti mỹ: “hỹn, ti?” he mũ. Hã ra tóg ag mỹ: “ha?” he mũ.

Pã'i ag tỹ ùn kyvó ja ki jêmê

¹³ Kỹ ag tóg pã'i ag mỹ ti pére mũ mũ. ¹⁴ Hã ra tóg tỹ vênhkán ke kurā nĩ. Ên kã *Jesus* tóg óré han kỹ ti tỹ há' hé. ¹⁵ Kỹ pã'i ag tóg ti mỹ: “ã hê ri ké, ã tỹ êvãnh há' he jé?” he mũ gé. Kỹ tóg: “óré tỹ tóg inh kanê to tĩn, kỹ sóg vênh kupenh vyr, kỹ sóg êvãnh há' he mũ sir,” he mũ.

¹⁶ Hã ra pã'i ag kã mĩ ù ag tóg *Jesus* to: “Topê pijê ti jênê’,” he mũ. “Vênhkán ke kurā ki tóg vênhkán vãnh nĩgtĩ, kỹ tóg kórég nĩ,” he ag tóg mũ. Hã ra ù ag tóg ti to: “hã ra tóg nén ù há tâvĩ han,” he mũ gé. “Ti kórég nĩ ran hỹn tag han ki kagtĩg nĩnh mũ vê,” he ag tóg, pã'i ù ag. Hã kỹ ag vênh kãpãm kỹ nỹtĩ. ¹⁷ Kỹ ag tóg ùn kyvó ja ên ki jêmê măn mũ. “Ti mỹ tỹ ùn há nĩ', ùn kórég mỹ vó?” he ag tóg mũ. “Á tỹ tóg há' hé mỹr,” he ag tóg. Kỹ tóg: “inh mỹ tóg tỹ Topê vĩ tó tĩ pê nĩ,” he mũ.

¹⁸ Hã ra ag tóg ti vĩ kri fi sór tũ nĩ. “Ti mỹ kyvó ja nĩ vỹ?” he ag tóg mũ. Kỹ ag tóg ti han mũ fag jé ke mũ. ¹⁹ Kỹ ag tóg fag mỹ: “ājag kósin hã mỹ?” he mũ. “Ti mỹ ti mur mũ kã kyvó ja nĩ? Kỹn hỹn hê ri ké, ti tỹ ùri êvãnh há nĩ jé?” he ag tóg mũ.

²⁰ Kỹ fag tóg: “hỹ, êg kósin hã vê,” he mũ. “Ti mur mũ kã tóg kyvó ja nĩ. ²¹ Hã ra tóg ùri êvãnh há nĩ. Hê ri ken kỹ? Ha? Û nỹ ti han? Ti ki jêmêm nĩ. Sanh há ti nĩ ha. Ājag mỹ ti tónh mũ,” he fag tóg.

²² Hã ra fag tóg pã'i ag kamêg mũ, hã kỹ fag tóg: “ti ki jêmêm nĩ,” he mũ. Pã'i ag tóg *Jesus* to: “ājag kã mĩ ù tỹ ti to: *Cristo* vỹ tỹ ti nĩ, hen kỹ êg ti kutêm ke mũ, ti tỹ tỹ êg mré ke tũ nĩ jé, ti tỹ êg mré vênhmãn tũ nĩ jé, êg vênh kanhrân jafã krêm,” he ja nĩgtĩ. ²³ Hã kỹ ùn kyvó ja ên han mũ fag vỹ *Jesus* to nén ù tó sór tũ nĩ.

²⁴ Kỹ ag tóg ùn kyvó ja ên jé ke măn mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ker ón hê', Topê vỹ ã vĩ mēg mũ,” he mũ. “Û tỹ ã tỹ há' he mũ ên vỹ kórég nĩ. Topê vĩ mranh ti tĩ,” he ag tóg mũ ti mỹ. ²⁵ Kỹ tóg: “mê', ti mỹ Topê vĩ mranh tĩ? Sỹ ki kagtĩg tóg tĩ,” he mũ. “Nén ù pir hã ki kanhró sóg nĩ. Kyvó inh vê vê, hã ra sóg êvãnh há nĩ ha,” he tóg mũ.

²⁶ Kÿ ag tóg ti mÿ: “ti hê ri ké, ti tÿ ã tÿ há' he jé?” he mãn mÿ. ²⁷ Hã ra tóg ag mÿ: “ãjag mÿ inh hur tó, hã ra ãjag tóg mẽ sór tũ nĩ,” he mÿ. “Ãjag tÿ ne jê mẽ mãn sór nê? ãjag mÿ ti mré mÿ sór mÿ gé?” he tóg.

²⁸ Kÿ ag tóg ti nyg mÿ. “Ã hã vÿ tÿ ti mré ke nĩ. Jãvo êg tóg tÿ *Moisés* mré ke nÿtĩ,” he ag tóg, pã'i ag. ²⁹ “Topê vÿ *Moisés* mré vêmén ja nĩgtĩ, tag ki kanhró êg tóg nÿtĩ. Hã ra êg pijé ên ki kanhró nÿtĩ'. Ti hÿn tÿ hê tá ke nĩ'?” he ag tóg, *Jesus* to.

³⁰ Kÿ ùn kyvó ja ên tóg ag mÿ: “mê',” he mãn mÿ. “Ãjag mÿ ti ki kagtĩg nÿtĩ, ti tÿ tÿ hê tá ke nĩn ki? Isÿ tóg há' hé mÿr, inh kanê tÿ. ³¹ Hã ra Topê tóg êg vĩ mẽg tũ nĩgtĩ, êg tÿ tÿ ti vĩ mranh tĩ nÿtĩn kÿ. Û tÿ Topê kamêg mÿ ên vĩ hã mẽg ti tĩ. Û tÿ ti vĩ ki króm mÿ ên vĩ hã mẽg ti tĩ, Topê ti. ³² Inh mur mÿ kã inh kyvó nĩ ja nĩ. Û tÿ ge tÿ há' he mÿ tag ve ja tũ inh nĩ ver. Hã ra tóg isÿ há' hé. ³³ Ti tÿ Topê tá kãtĩ tũ nĩ ra tóg nén ù há han ki kagtĩg nĩnh mÿ vê,” he tóg, pã'i ag mÿ.

³⁴ Kÿ ag tóg ti to jũ mÿ. “Topê vĩ mranh kÿ ã tóg mur, hã ra ã tóg êg kanhrân sór mÿ',” he ag tóg. Kÿ ag tóg ti kutêm mÿ, vènh kanhrân jafã krêm.

Jesus tÿ ùn kyvó ja ên mré vêmén

³⁵ Hã ra *Jesus* tóg mẽg mÿ, ag tÿ ti kutêm ja ti. Kÿ tóg ti venh tĩ mÿ. Kÿ tóg ti mÿ: “ã mÿ êprã ke fi kósin ên ki rã sór tũ?” he mÿ. ³⁶ Kÿ tóg: “kÿ ùn nê ge? Sÿ ti ki rã sór vê,” he mÿ.

³⁷ Kÿ tóg ti mÿ: “ti ve ã huri,” he mÿ. “Û tÿ ã mré vêmén jê mÿ hã vÿ tÿ ti nĩ, inh hã vÿ tÿ ti nĩ,” he tóg.

³⁸ Kÿ ùn kyvó ja tóg ti mÿ: “*Senhor*,” he mÿ. “Ã ki rã kÿ inh jê nĩ,” he tóg. Kÿ tóg ti krêm mÿg ke kÿ ti mÿ: “Topê kósin vÿ tÿ ã nĩ,” he mÿ.

³⁹ Kÿ tóg ti mÿ: “ga tag ki sóg jun, sÿ vènh kar jykre tugnÿm jé,” he mÿ. “Ûn kyvó ag tÿ êvãnh há han jé sóg ke mÿ. Ag tÿ iso jykrén há han ke to ken hã vê. Kÿ sóg ù tÿ ve há han mÿ ag kyvó han ke mÿ gé. Ag tÿ iso jykrén há han ki kagtĩg to ken hã vê,” he tóg.

⁴⁰ Hã ra pã'i ù ag tóg ti vĩ mẽg mÿ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “ã tÿ êg to ke mÿ'? Kÿ êg mÿ kyvó nÿtĩ gé'?” he mÿ.

⁴¹ Kÿ *Jesus* tóg: “Hÿ,” he mÿ. “Ãjag tÿ: kyvó êg nÿtĩ, ki kagtĩg êg nÿtĩ, hen kÿ Topê tóg ãjag to jũnh ke tũ nĩ vê. Hã ra ãjag tóg: êvãnh há êg nÿtĩ, ki kanhró êg nÿtĩ, he tĩ. Hã kÿ Topê tóg ãjag to jũnh ke mÿ. Vènh pãte fón ke tũ ti nĩ, ãjag tÿ ti vĩ mranh ja ti,” he tóg.

10

Vènh mẽg tÿ carneiro kãmê

¹ Kÿ *Jesus* tóg: “ha mẽ,” he mÿ. “Êg tÿ êg mẽg tÿ *carneiro* jy ró han kÿ êg tóg, ti jãnkã ra rã tĩ. Jãvo ù tóg kejên, ró to tãpny kÿ pãte rã sór tĩ, ti tÿ *carneiro* péju sór kÿ. ² Ti jãvo ù tÿ *carneiro* ki rĩr tĩ vÿ jãnkã ra rã mÿ. ³ Jãnkã ki rĩr tĩ ên vÿ ti mÿ ró nón tĩ, jãnkã tĩ. Kÿ tóg *carneiro* jygi tó kãn mÿ sir. Ti vĩ ki kanhró fag nÿtĩ. ⁴ Kÿ tóg fag jo tĩ mÿ, re ra. Kÿ tóg ti mẽg fag jé prêr kãn mÿ sir, kÿ fag tóg ti nón mÿ mÿ, fag tÿ ti ki kanhró nÿtĩn kÿ. ⁵ Fag pijé ù nón mÿnh ke mÿ', fag tÿ ùn ki kagtĩg nón. Û jo fag vènh pigjunh ke mÿ, fag tÿ ùn ki kagtĩg ên jo. Fag pijé ti vĩ ki kanhró nÿtĩ',” he tóg. ⁶ *Jesus* tÿ ag mÿ vènh mẽg kãmén hã vê. Ti mÿ êg tóg vènh mẽg tÿ *carneiro* ri ke nÿtĩ, êg tÿ ti nón mÿn kÿ. Hã ra tóg pã'i ag tÿ ti vĩ to jykrén tũ tĩ.

Vēnh mēg kãme ũ

⁷ Hã ra *Jesus* tóg ag mý: “ki hã sóg tó mû,” he mãn mû. “*Carneiro* jy ró jãnkã ri ke inh nĩ,” he tóg. ⁸ “Ũ tý inh jo kãmũ mû ag vỹ tý *carneiro* pigju(g) tí ag nýtĩ ja nĩgtĩ, tý ag ùn jũ (ka)mẽ ag nýtĩ ja nĩgtĩ. Hã ra *carneiro* fag vỹ ag vĩ mẽ ja tũ nĩgtĩ. ⁹ Inh hã vỹ fag mý jãnkã ri ke nĩ. Ũ tý inh ki rã mû vỹ kren ke mû, ký tóg ti tý jãnkã ra rã ri ke nĩ. Kã ra tóg rã tí. Kar ký tóg tá kãkutẽ tí gé, ti tý vėjẽn há ve je. ¹⁰ Vēnh mēg tý *carneiro* pigju(g) tí ẽn vỹ *carneiro* pigju hã jẽ kãti tí, fag kãgtén jé, fag kókén jé. Ti jãvo sóg fag ki rĩr há han hã jé kãtĩg, fag tý jagtar tũ nĩ jé, fag mý sér tí jé,” he tóg.

¹¹ “Ũ tý *carneiro* ki rĩr há han tí ri ke inh nĩ gé. Ti hã vỹ ti mēg jagfy ter ke mû, fag krenkren jé. ¹² Ký ũ *camarada* vỹ tag ri ke tũ nĩgtĩ. Mĩg kamēg jé tóg ke mû. Ti tý mĩg ve ký tóg vėnhvãg tũg ke mû, ti *patrão* mēg tovãnh ký. Ký mĩg vỹ fag kugmĩnh ke mû. Ký fag tóg vėnh kãpugpóv ke mû gé, mĩg tugrĩn. Ti *camarada* mēg pijé!, ti *patrão* mēg vė, hã ký tóg fag jy nĩgãn há han tũ nĩ. ¹³ Mĩg ve ký tóg vėnh vãg tí mû. Jãnkamy hã to tóg rãnrhãj jẽ nĩ, hã ký tóg mĩg kamēg mû. ¹⁴ Ti jãvo sóg *carneiro* ki rĩr há han tí. Inh mēg ki kanhró sóg nĩ, ký fag tóg inh ki kanhró nýtĩ gé. ¹⁵ Ri ke ti nĩ gé, inh panh mré. Inh ki kanhró tóg nĩ, ký sóg ti ki kanhró nĩ gé. Ký sóg inh mēg jagfy ter ke mû.

¹⁶ Inh mēg ũ vỹ nýtĩgtĩ gé ver, inh mēg tý hẽ tá ke fag. Ājag *povo* kã mĩ ke pijé!. Ēn jé prěr jé sóg ke mû gé, ký fag tóg inh mré kãmũnh ke mû gé. Inh vĩ mẽ jé fag ke mû gé. Ký fag tóg tý tag ki inh mēg fag mré ke nýtĩnh mû. Ký sóg fag kar jy ró pir han ke mû, inh pir mý sóg fag ki rĩr ke mû,” he tóg.

¹⁷ “Inh panh vỹ iso há nĩ, isỹ inh mēg jagfy ter ken ký, kar ký sóg rĩr mãn ke mû. ¹⁸ Iser sór tũ nĩ ra ũ pijé isén ke mû vė”. Hã ra sóg fag jagfy ter sór mû. Iser sór ký sóg ter ke mû. Inh rĩr mãn sór ký sóg rĩr mãn ke mû gé. Inh panh tý inh mý nén to mũn há vė,” he tóg.

¹⁹ *Judeu* ag tý ti vĩ tag mẽ ký ag tóg vėnh kãpãm ký nýtĩ mãn mû gé. ²⁰ Ũn e tóg ti to: “jagrẽ kórég ti nĩ, krĩ vėnh mý ti nĩ, ti vĩ mẽ sór tũg nĩ,” he mû. ²¹ Hã ra ũ ag tóg: “ ũ pijé ti jagrẽ kórég hã ra vėnh vĩ há tó tí!,” he mû. “Ũn kyvó tý há! he ki kagtũg tóg nĩ gé, ùn jagrẽ kórég ti,” he ag tóg mû, ũ tý *Jesus* to há nýtĩ ag.

Judeu ag tý *Jesus* tén mãn sór

²² Kejẽn tóg *Judeu* ag tý fénhta há! ũ tá krỹg mû. Vãsỹ ũ tý *Judeu* ag kato vãsãnsãn mû ag vỹ Topẽ ĩn kókén ja nĩgtĩ, hã ra *Judeu* ag tóg kejẽn ti ĩn han mãn. Ag tý ĩn han mãn to fénhta hã vė sir. Prỹg kar ki ag tóg kusa kã han tí. ²³ Hã ra *Jesus* tóg venh tĩg ja nĩ, ký tóg Topẽ ĩn mĩ pasa tí nĩ, *Salomão* tý jãnkã han ja ẽn tá. ²⁴ Ký *Judeu* ag tóg ti venh kãmũ mû, ag tý ón ký ti ki jēmẽ jé. “Ā hẽ ri ke kã ẽg mý vėnh kãmén há han ke mû?” he ag tóg mû. “Ā mý tý *Cristo* nĩ? Topẽ tý ẽg mý ùn jėnėnh ke mû ẽn mý tý Ā nĩ?” he ag tóg mû, ón ký.

²⁵ Hã ra *Jesus* tóg ag mý: “ãjag mý sóg hur tó, hã ra ãjag tóg kri fi sór tũ nĩ,” he mû. “*Milagre* hynhan sóg tí gé, inh panh tý inh mý nén to ja ẽn. Ēn ve ký ãjag tóg inh ki kanhró nýtĩnh mû vė. ²⁶ Hã ra ãjag tóg kri fi sór tũ nĩ. Ājag pijé inh mēg tý *carneiro* ri ke nýtĩ!, hã ký ãjag tóg kri fi sór tũ nĩ. ²⁷ Inh mēg fag vỹ inh vĩ mẽg tí, fag ki kanhró sóg nĩ, hã ký fag tóg inh mré mũgtĩ. ²⁸ Fag jagfy sóg ter ke mû, ký fag tóg kãgter ke tũ nĩ. Mĩg vỹ fag kugmĩnh ke tũ pẽ nĩ gé, isỹ fag jy nĩgãn ký. ²⁹ Inh panh tý inh mý ùn vin mû fag hã vė, inh mēg fag. Vėnh

kar kãfór ti nĩ. Kĩ ù pijé ti tũ ag pigju tí, ti tỹ tỹ vẽn̄h kar kri ke nĩn kỹ. ³⁰ Inh panh mré sóg tỹ ùn pir nĩ,” he tóg.

³¹ Ag tỹ ti vĩ tag mē kỹ ag tóg pó tỹ hẽn̄ ri ke mǎg mũ sir, pã'i ag, ag tỹ tỹ ti pin kỹ ti tén jé.

³² Hã ra *Jesus* tóg ag mỹ: “nén ù há hã hynhan ja inh nĩ,” he mũ. “Inh panh tỹ inh mỹ: “tag han ra,” he mũ ên hã han inh tí. Sỹ nén han ja tỹ hẽ nỹ hỹn ãjag mỹ kórég nĩ, hã kỹ ãjag tóg isén sór mũ?” he tóg.

³³ Hã ra ag tóg ti mỹ: “êg pijé nén ù há to ã tén sór mũ,” he mũ. “Êprã ke vỹ tỹ ã nĩ, êg mré ke vỹ tỹ ã nĩ, hã ra ã tóg veso: “Topê kósín vỹ tỹ inh nĩ,” he mũ. Á tỹ Topê to vĩ kónân hã vẽ. Tag to êg tóg ã tén ke mũ, pó tỹ ã pin kỹ,” he ag tóg mũ.

³⁴ Kỹ tóg ag mỹ: “Topê vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki tóg êprã ke ag to: “Topê ri ke ag nỹti,” he tí. ³⁵ Kỹ tóg ù tỹ ti vĩ mēg mũ ên ag mỹ: “Topê ri ke ãjag nỹti,” he ja nĩ, Topê ti. Hã ra tóg ón tũ nĩgtĩ. ³⁶ Hã kỹ tóg vẽn̄h mỹ tũ nĩ gé, sỹ ãjag mỹ: Topê kósín vỹ tỹ inh nĩ, hen kỹ. Inh panh vỹ inh kuprêg, kỹ tóg inh jênê gé, isỹ ãjag ki jun jé. Topê to vĩ kónân pijé. ³⁷ Isỹ inh panh vĩ ki króm tũ nĩ ra tóg há nĩnh mũ vẽ, ãjag tỹ inh vĩ kri fi sór tũ nỹti ti. ³⁸ Hã ra sóg ti vĩ ki króm tí. Kỹ inh vĩ tỹ ãjag mỹ kórég nĩn kỹ isỹ *milagre* hynhan mũ ên vem nĩ. Hã ki tóg ve há tí, isỹ inh panh ri ke nĩ ti, kỹ tóg inh ri ke nĩ gé,” he tóg.

³⁹ Kỹ ag tóg ti vĩ to ti se sór mǎn mũ sir, hã ra tóg kren mǎn mũ gé.

⁴⁰ Kỹ tóg vẽn̄h péju kỹ tí mũ, goj tỹ *Jordão* mǎra. *João* vỹ ên tá vẽn̄h kar kygpég jê ja nĩgtĩ, ti tỹ ag kygpe ven kỹ. Ên ra tóg tí mũ sir, kỹ tóg tá nĩ nĩ, ti mré mũ tí ag mré. ⁴¹ Kỹ ù tỹ hẽn̄ ri ke ag vỹ tá ti venh kǎmũ mũ. Ti to ag tóg jagnê mỹ: “ha vê, *João* vỹ *milagre* han ja tũ nĩ,” he mũ. “Hã ra tóg *Jesus* kǎmên. Tó há han ja tóg nĩ. Ki hã tóg to ja nĩ,” he ag tóg. ⁴² Kỹ tá ù tỹ hẽn̄ ri ke ag tóg ti ki ge mũ sir.

11

Lázaro ter

¹ Kejên ù tỹ *Jesus* to há ù tóg kaga nỹ nĩ, êmã tỹ *Betânia* tá. Ti jijin hã vỹ: *Lázaro*, he mũ. Ti ve fi vỹ tỹ *Maria* fi nĩ, *Marta* fi ke gé. *Betânia* tá fag êmã nỹti gé. ² *Maria* ên fi vỹ kar kỹ kejên *Jesus* pẽn kri nén ger há kujêg mũ, kỹ fi tóg fi gǎnh tỹ ti pẽn kykũg mũ gé. Ên fi mré pafa mũ vỹ kaga nỹ nĩ. ³ Kỹ ti ve fag vỹ *Jesus* mỹ vẽn̄h ví jênêg mũ. “Á tỹ ù to há nĩ ên vỹ kaga nỹ nĩ,” he fag tóg. ⁴ Kỹ tóg ti mré mũ tí ag mỹ: “ti pijé vẽn̄h kaga tag to ter ke mũ,” he mũ. “Topê tỹ tỹ ùn mág nĩ vỹ vẽn̄h ven ke mũ, ti kaga tugrĩn, ti kósín tỹ tỹ ùn mág nĩ ti ke gé,” he tóg. ⁵ *Jesus* vỹ *Marta* fi to há távĩ nĩ, fi jǎvy fi to ke gé, *Lázaro* to ke gé.

⁶ Hã ra *Jesus* tóg, ti tỹ *Lázaro* kaga mēg mũ ra ver ti venh tí tũ nĩ. Ti tỹ hẽ tá nĩ ên tá tóg ver kurã régre han. ⁷ Tag pãte tóg ti mré mũ tí ag mỹ: “mũ nỹ, ti ve jé,” he mũ. ⁸ Kỹ ag tóg ti mỹ: “*Senhor*, êg tỹ tá nỹtĩn kỹ pã'i ag tóg ã tén sór ja nĩ, pó tỹ ã pin kỹ. Ra tĩg sór tũg nĩ,” he mũ. ⁹ Hã ra tóg: “jatun mý sóg tũg mũ, isũ han jé,” he mũ. “Êg tỹ kurã ki hẽn̄ ra mũn kỹ êg tóg krĩm ke mũ nĩgtĩ. Ve há han êg tí. ¹⁰ Êg tỹ hã ra kuty ra hẽn̄ ra mũn kỹ êg tóg krĩm ke tí,” he tóg.

¹¹ Kỹ tóg ag mỹ: “ù tỹ êg to há nĩ ên vỹ nũr nỹ, *Lázaro* ti,” he mũ. “Isỹ ti tỹ mrin ke han tĩg ke nẽ ha,” he tóg. ¹² Kỹ ag tóg ti mỹ: “ti nũr nỹn kỹn kren ke mũ,” he mũ. ¹³ Hã ra tóg ti ter to ja nĩ. Jó ag tóg: “ti nũr vẽ, ti vẽn̄hkán vẽ,” he mũ, to jykrén kỹ. ¹⁴ Kỹ tóg ag mỹ: “ter ti huri,” he mũ. ¹⁵ “Ájag tugrĩn tóg inh

mỹ sér tĩ, isỹ ti ter ve ja tũ nĩn kỹ. Ājag tỹ isỹ nén han mũ ven kỹ ājag tóg inh ki ge há han ke mũ. Mũ jé ha, ti ve jé,” he tóg.

¹⁶ Kỹ *Tomé* he mũ ên, ag tỹ ù to: “ũn vėgni,” he tĩ ên vỹ ti mré mũ tĩ ag mỹ: “mũ jé ha, ti mré, ěg tỹ ti mré kãgter jé,” he mũ. Kỹ ag tóg mũ mũ sir.

Jesus tỹ vėnh kar rĩnrĩr han ke

¹⁷ Kỹ ag tóg *Betânia* tá junjun mũ. Hã ra *Lázaro* vỹ vėnh kej tá nỹ nĩ. Kurã tỹ 4 (ke) vė sir, ag tỹ vėnh kej tá ti fón ja kri. ¹⁸ Hã ra ag tóg *Jerusalém* kakó ki nỹtĩ, 3 (ke) *quilômetros* hỹn, ěmã tỹ *Betânia* ki. ¹⁹ *Judeu* tỹ hėn ri ke fag vỹ *Marta* fi venh kãmũ ja nĩ, *Maria* fi ke gé, fag mré kygfỹ jé, vėser kri. ²⁰ Kỹ *Marta* fi tóg ti kãtĩg mėg mũ. Kỹ fi tóg tim ke tĩ mũ, ti ve jé. Jãvo *Maria* fi tóg fi ĩn krėm nĩ nĩ. ²¹ Kỹ *Marta* fi tóg ti kato tĩ kỹ ti mỹ: “*Senhor*,” he mũ. “Ā tỹ kãnĩ ra ti ter ke tũ nĩ vė,” he fi tóg. ²² “Hã ra sóg ā ki kanhró nĩ. Ā tỹ Topė mỹ nén ù to vĩn kỹ tóg ā mỹ nĩm ke mũ,” he fi tóg.

²³ Kỹ tóg fi mỹ: “ā mré ke vỹ rĩr mãn ke mũ,” he mũ. ²⁴ Kỹ fi tóg: “hỹ,” he mũ. “Vėnh kar rĩnrĩr mãn ken kỹ tóg rĩr mãn ke mũ gé, ki kanhró sóg nĩ. Kurã tỹ ěgno kã ke vė,” he fi tóg.

²⁵ Hã ra *Jesus* tóg fi mỹ: “inh hã vỹ vėnh kar rĩnrĩr mãn han tĩ,” he mũ. “Vėnh kar rĩnrĩn mũ vỹ tỹ inh nĩ. Û tỹ inh ki rã mũ ěn vỹ rĩr ke mũ, ti ter kỹ nỹ (hã) ra. ²⁶ Kỹ ùn rĩr jė tóg, ti tỹ inh ki rã kỹ ter mãn ke tũ pė nĩ. Ā mỹ inh vĩ tag kri fig mũ?” he tóg.

²⁷ “Hỹ, *Cristo* vỹ tỹ ā nĩ, Topė kósın ti, ù tỹ ga kri jun ke mũ ěn ti. Tag vỹ inh mỹ tỹ hã nĩ,” he fi tóg. ²⁸ Kỹ fi tóg tĩ mũ, fi jãvy fi jé prėr jé.

Jesus fỹ

Kỹ *Marta* fi tóg *Maria* fi tá jun kỹ fi mỹ: “ěg *Senhor* vỹ jun, kỹ tóg ā ve sór mũ,” he mũ. ²⁹ Kỹ fi tóg tim ke tĩ mũ, ti ve jé. ³⁰ Hã ra tóg ěmã ěn ra rã ja tũ nĩ ver. Ver tóg tá nĩ nĩ, *Marta* fi tỹ hė tá ti mré vėmėn ja ěn tá. ³¹ Kỹ *Judeu* fag vỹ vėg mũ, *Maria* fi tỹ tim ke tĩg ěn ti. Fi mré kygfỹ jé fag kãmũ ja nĩ. Fag tỹ fi tĩg ve kỹ fag tóg fi nón kãmũ mũ gé. “Fi hỹn ti kej ra tĩg sór mũ, tá fỹ jé,” he fag tóg mũ, hã kỹ fag tóg fi nón kãmũ mũ.

³² Kỹ *Maria* fi tóg *Jesus* tá jun mũ. Fi tỹ ti ve kỹ fi tóg ti pėn krėm mũg ke mũ. Ti mỹ fi tóg: “*Senhor*, ā tỹ kã nĩ ra ti ter ke tũ nĩ vė,” he mũ gé. ³³ Kỹ tóg fi fỹ vėg mũ, ù tỹ hėn ri ke fag ke gé, fi nón kãmũ mũ fag. Kỹ tóg ti mỹ e tãvĩ tĩ. ³⁴ “Ti hė kã nỹ?” he tóg mũ sir. Kỹ ag tóg ti mỹ: “mũ nỹ, ti ve jé,” he mũ. ³⁵ Kỹ *Jesus* tóg fỹ mũ. ³⁶ Kỹ ag tóg: “ha vé, ti to há tãvĩ tóg nĩ, hã kỹ tóg fỹ mũ,” he mũ. ³⁷ Hã ra ag kã mĩ ù tóg: “ti tỹ há’ he ja tũ tóg nĩ,” he mũ. “Ūn kyvó kanė tỹ há’ he ja tóg nĩ, ti tỹ hė ri ken kỹ ti tỹ há’ he ja tũ nĩ nė, ti ter tũ nĩ jé? Ti mỹ tỹ hė ri ke tũ nĩ vỹ, ti kaga tỹ?” he ag tóg, *Jesus* to.

Jesus tỹ Lázaro rĩn mãn

³⁸ Kỹ tóg *Jesus* mỹ e tãvĩ tĩ. Kỹ tóg vėnh kej ěn ra tĩ mũ. Hã ra ti kej vỹ tỹ pãrõ nor tỹ há nĩ, kỹ ti kej tóg pó mág tỹ nĩfėnh kỹ nĩ. ³⁹ Kỹ tóg ag mỹ: “ha pó tag kunũ,” he mũ. Kỹ *Marta* fi, ùn ter kỹ nỹ ěn ve fi vỹ ti mỹ: “*Senhor*, ti hỹn ger nỹ ha. Kurã tỹ 4 (ke) vė ha, ěg tỹ ti fón ja kri,” he mũ. ⁴⁰ Hã ra *Jesus* tóg fi mỹ: “ā mỹ sóg: ā tỹ inh ki rã há han kỹ ā tóg venh ke mũ, Topė tỹ tỹ ùn mág nĩ ti, he ja nĩ,” he mũ. ⁴¹ Kỹ ag tóg pó ěn kunũg mũ.

Kỹ tóg kanhkã ki ěvãnh kỹ: “panh’, inh mỹ tóg há tĩ. Inh vĩ tag jėmėg ā tóg mũ,” he mũ. ⁴² “Jėmėg ā tóg tĩ, inh vĩ ti, hã kỹ ā tóg sỹ ā mỹ vĩ tag jėmėg mũ gé.

Hã ra sóg jamã há ra ã mré vī mū, ũ t̄y ki n̄ȳt̄i kar fag t̄y inh vī mē jé, fag t̄y inh ki ge jé, fag t̄y iso: “Topē t̄y ti jēnē vē,” he jé,” he tóg.

⁴³ K̄y tóg jamã há ra pr̄er mū. “!..*Lázaro*, kuneg..!” he tóg. ⁴⁴ K̄y ũn ter ja ēn tóg k̄at̄i mū sir. Ti kej k̄a tá tóg k̄akutē mū sir, m̄ȳr, ha mē. Ti pēn v̄y sigse k̄y n̄ȳt̄i, ti n̄igé ke gé, k̄y ti kaká v̄y p̄ag k̄y n̄i gé. K̄y *Jesus* tóg ag m̄ȳ: “ha ti kavā, ti t̄ig jé,” he mū. K̄y ag tóg ti kavān k̄an mū sir.

⁴⁵ K̄y ũ t̄y *Maria* fi mré kygf̄y jé k̄amū mū t̄y hēn ri ke fag v̄y *Jesus* ki ge mū sir, fag t̄y ti t̄y ti r̄in m̄an mū ēn ven k̄y. ⁴⁶ Hã ra ũ ag tóg p̄a'i ag m̄ȳ ti tónh mū mū.

Ag t̄y Jesus tén ke to jykrén
(*Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Lc 22.1-2*)

⁴⁷ K̄y Topē t̄u to p̄a'i ag v̄y vēnh jyvēn t̄i kar ag jé pr̄er mū. “Ēg h̄yn ti t̄y hē ri kenh ke mū?” he ag tóg mū, *Jesus* to. “*Milagre* hynhan tóg t̄i. ⁴⁸ Ēg t̄y ti kato v̄as̄an t̄u n̄in k̄y vēnh kar v̄y ti ki genh ke mū. K̄y fóg t̄y *Romano* ag v̄y Ēg kato v̄as̄ans̄an ke mū. Topē ĩn kókén jé ag tóg ke mū, k̄y ag tóg Ēg k̄agtén k̄an ke mū gé, ha vem n̄i,” he ag tóg.

⁴⁹ Hã ra p̄a'i ag k̄a m̄i ũ v̄y t̄y *Caifás* n̄i. Ēn v̄y tóg ag m̄ȳ: “to jykrén há han t̄u ājag n̄i,” he mū. ⁵⁰ “Tag to jykrén n̄i, ha mē. Ũn pir ter ke tóg kórég n̄i, hã ra tóg *povo* k̄agter k̄an kórég jakrēm n̄i. K̄y ti h̄yn Ēg *povo* jagfy ter ke mū, *Jesus* ti,” he tóg. ⁵¹ Hã ra tóg vēsóg ki tag to jykrén ja t̄u n̄i. Pr̄ȳg Ēn ki tóg t̄y Topē t̄u to p̄a'i mag n̄i, hã k̄y Topē kupr̄ig v̄y ti kr̄in ja n̄i, ti t̄y *Jesus* to: “Ēg *povo* jagfy tóg ter ke mū,” he jé. ⁵² Hã ra *Judeu* ag t̄av̄i jagfy ke pijé'. Topē krē kar jagfy ke ja vē. Ti t̄y vēnh kar t̄y ũn pir han sór ja vē, *Jesus* ti, hã jé tóg Ēg jagfy ter ja n̄i, ũ t̄y *povo* kar k̄a m̄i ti ki genh ke mū ag kar jagfy.

⁵³ P̄a'i ag t̄y t̄y vēmén k̄ar k̄y ag tóg ti tén ke to jykrén mū sir. ⁵⁴ Hã k̄y *Jesus* tóg vēnh péju k̄y t̄i mū, ga kórég ra, Ēmā t̄y *Efraim* ra. *Judeu* ag m̄i tóg t̄ig m̄an t̄u n̄i sir. *Efraim* hã tá tóg n̄i n̄i ver, k̄y ti mré mū t̄i ag v̄y ti mré tá n̄ȳt̄i gé.

⁵⁵ Hã ra *Judeu* ag t̄y fénhta t̄y *Páscoa* han ke ũ v̄y kakó t̄i ha. K̄y ũ t̄y hēn ri ke ag tóg fénhta to há *Jerusalém* ra mū mū, ag jykre ki vēnh j̄anhkrigkrig jé. ⁵⁶ Tá ag tóg *Jesus* j̄avānh mū, Topē ĩn tá n̄ȳt̄i k̄y. K̄y ag tóg jagnē m̄ȳ: “ti h̄yn hē ri ke mū? Ti m̄ȳ fénhta venh k̄at̄ig mū v̄y?” he mū. ⁵⁷ Hã ra Topē t̄u to p̄a'i ag v̄y vēnh kar m̄ȳ vēnh v̄i jēnē ja n̄iḡt̄i. “Ājag t̄y ti ve k̄y Ēg m̄ȳ tónh k̄amūm n̄i,” he ja ag tóg n̄i. Ag t̄y ti se sór vē.

12

Betânia tá
(*Mt 26.6-13; Mc 14.3-9*)

¹ Fénhta t̄y *Páscoa* to há ke vē sir, kurā t̄y 6 (ke) v̄y jy n̄ȳ ha. K̄y *Jesus* tóg *Betânia* ra t̄ig m̄an mū, *Lázaro* jamã ra, ũn r̄ir m̄an mū Ēn jamã ra. ² Tá fag tóg *Jesus* m̄ȳ fénhta han mū. K̄y *Marta* fi tóg vējēn ki r̄ir mū. *Lázaro* v̄y *Jesus* mré n̄i n̄i, *mesa* to. ³ K̄y *Maria* fi tóg nēn ger há ma k̄at̄i mū, garafa fór, ũn kaja e. Ēn t̄y fi tóg *Jesus* pēn kri kujēg mū, k̄y fi tóg fi gānh t̄y kykūg mū, ti pēn ti. K̄y ger há Ēn tóg ĩn kar Ēn kri r̄um ke mū.

⁴ K̄y tóg *Judas Iscariotes* m̄ȳ e t̄i, ũ t̄y *Jesus* mré mū Ēn ag k̄a ũ tag m̄ȳ, ũ t̄y p̄a'i ag m̄ȳ *Jesus* ven ke mū tag m̄ȳ. Fi t̄y ger há t̄y ti pēn to t̄in k̄y tóg ti m̄ȳ e t̄i, k̄y tóg fi to: ⁵ “fi t̄y ger há Ēn fón ke vē vē, j̄ankamy t̄y hēn ri ke to. Fi t̄y ũn jagāgtar ag m̄ȳ j̄ankamy Ēn t̄y vēnh k̄apóp̄am jé vē vē,” he mū. ⁶ Hã ra tóg *Jesus* m̄ȳ j̄ankamy ki r̄ir t̄i. K̄y tóg ti j̄ankamy péju t̄i. Hã k̄y tóg fi to tag tó ja n̄i. Ti t̄y

ũn jagāgtar ag to jykrén ja pijé'. Ti tỹ jänkamy ěn mǎn sór ja vē. ⁷ Hǎ ra *Jesus* tóg ti mỹ: “fi to vĩ tũg,” he mũ. “Fi tỹ nén ger há ěn nĩm han ja vē, fi tỹ iser jé inh kri kujĕn jé, isỹ inh kej kǎ kǎ nỹ jé. Ki hǎ fi tóg han ja nĩ. ⁸ Ũn jagāgtar ag vỹ ājag mré nỹtĩ, tũ' henh ke tũ ag tóg nĩ. Ag jǎvo sóg kǎnhmar ājag mré nĩ mǎn ke tũ nĩ ha,” he tóg.

Ag tỹ *Lázaro* tén sór

⁹ Kỹ *Judeu* tỹ hĕn ri ke ag vỹ mĕg mũ, *Jesus* tỹ *Betânia* tá nĩ ti, kỹ ag tóg ti venh kǎmũ mũ. Hǎ ra ag tóg *Lázaro* ve sór mũ gé, ũn rĩr mǎn mũ ěn ti. ¹⁰ Pǎ'i ag tóg *Lázaro* tén sór mũ gé sir. ¹¹ *Judeu* tỹ hĕn ri ke ag vỹ *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ, ti tỹ *Lázaro* rĩn mǎn ja tugrĩn, hǎ kỹ ag tóg ti tén sór mũ.

Jesus tỹ *Jerusalém* ra tĩg

(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Tỹ vaj kỹ *Jesus* tóg *Jerusalém* ra tĩ mũ. Kỹ ũn e ag tóg ti tĩg mĕg mũ sir, ũ tỹ fĕnhhta venh kǎmũ mũ ěn ag. ¹³ Kỹ ag tóg ti ve jé kǎpa mũ. Tǎnh fĕj génh kỹ ag tóg ti venh kǎmũ mũ. Kỹ ag tóg: “!..Viva..!” he mũ. “!..Sér tóg tĩ ěg mỹ..! !..Ĕg jóg mág vỹ ti jĕnĕ..! !..*Israel* kri pǎ'i mág pĕ vē..!” he ag tóg, prĕnprĕr kỹ. ¹⁴ Hǎ ra *Jesus* vỹ *burrigo* sĩ ve ja nĩ, kỹ tóg kri nĩ kỹ *Jerusalém* ra tĩ mũ. Hǎ ra tóg rán kỹ nĩ, Topĕ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki, ti tỹ *burrigo* sĩ kri tĩg ke ti, ha mĕ: ¹⁵ “Kamĕg tũg nĩ, *Sĩa* tá ke kar,” he tóg. “Ājag pǎ'i mág vỹ ũri jun ke mũ ha. *Burrigo* sĩ kri tóg jun ke mũ ha,” he ja tóg nĩ. Topĕ vĩ rán ki, *Jesus* to.

¹⁶ Kurǎ ěn kǎ ag tóg ti rá tag to jykrén ja tũ nĩ ver, *Jesus* mré mũ tĩ ag. Ti tỹ kǎnhkǎ ra vỹn ke kar kỹ hǎ ag tóg kejĕn to jykrén mũ, ti to rán kỹ nĩ ěn to.

¹⁷ Ũ tỹ *Jesus* mỹ prĕnprĕr mũ ag kǎ mĩ ũ ag tóg *Lázaro* ve ja nĩ, *Jesus* tỹ ti rĩn mǎn kỹ. Ti tỹ venh kej kǎ kǎ nỹ ra *Jesus* tóg ti jé prĕr kỹ ti rĩn mǎn ja nĩ. Ũ tỹ tag vēg mũ ěn ag vỹ jagnĕ mỹ kǎmĕn mũ sir. ¹⁸ Hǎ kỹ ũn e ěn ag tóg *Jesus* kato pĕtĕ mũ, ti tỹ jun ke kỹ. Ũ ter kỹ nỹ rĩr mǎn ěn ve ja tũ ag tóg nỹtĩ, kỹ tóg ag mỹ e tĩ. ¹⁹ Kỹ pǎ'i ag tóg jagnĕ mỹ: “ha vé, ag pijé ěg vĩ jĕmĕ sór mũ'. Ti hǎ mré ag tóg mũ mũ,” he mũ, ti to jũgũ kỹ.

Fóg tỹ *Grego* ag tỹ *Jesus* ve sór

²⁰ Fĕnhhta venh kǎmũ mũ ag vỹ e nỹtĩ. Ag kǎ mĩ ũ vỹ tỹ ga tỹ *Grécia* tá ke nỹtĩ gé. ²¹ Ĕn ag vỹ *Jesus* ve sór mũ. Hǎ kỹ ag tóg *Filipe* mré vĩ mũ. Tỹ tóg ga tỹ *Galiléia* tá ěmǎ tỹ *Betsaida* tá ke nĩ, *Filipe* tĩ. Kỹ fóg tỹ *Grego* ěn ag tóg ti mỹ: “ĕg tỹ *Jesus* venh há tóg tĩ,” he mũ.

²² Kỹ tóg *André* mỹ tónh tĩ mũ, kỹ ag tóg jagnĕ mré *Jesus* mỹ tónh mũ mũ.

²³ Hǎ ra *Jesus* tóg ag mỹ: “inh kurǎ vỹ hur jun. Topĕ vỹ isỹ ũn mág han ke mũ ha. Tỹ sóg ĕprǎ ke fi kósin nĩ,” he mũ. ²⁴ “Ki hǎ sóg tó mũ. Isĕn jé ag tóg ke mũ, ũn e ag tỹ isugrĩn rĩnrĩr nỹtĩ jé. Ĕg tỹ nén ũ fy krǎn ri ke ti nĩ. Ti krǎn ĕg tóg tĩ, ga ki, kỹ tóg vag tĩ, nén ũ fy fǎr ti. Hǎ ra ti fy ěn tóg rĩr mǎn kỹ mur mũ, kỹ tóg mog kỹ kanĕ e han mũ. Ĕg tỹ ti krǎn tũ nĩ ra tóg kanĕn ke tũ nĩ vē. ²⁵ Ĕn ri ke tóg nĩ, ĕg mré hǎ. Ĕg hǎ vỹ tỹ nén ũ fy ri ke nỹtĩ gé. Ĕg tỹ ĕprǎ rĩr nĩ tag to: “nén ũ tũ vē,” hen kỹ ĕg tóg ĕg rĩr krỹg ja tũ ěn venh ke mũ. Jǎvo ĕg tỹ ĕprǎ rĩr nĩ tag tǎvĩ ve sór kỹ ĕg rĩr krỹg ja tũ ěn venh ke tũ nĩ sir. ²⁶ Ājag tỹ inh rǎnhrǎj han sór kỹ inh ri ke han nĩ, kỹ ājag tóg tỹ inh mré ke nỹtĩnh mũ. Kỹ ājag tóg inh mré kǎnhkǎ tá nỹtĩnh ke mũ gé. Kỹ inh panh vỹ ājag tỹ ũn mág han ke mũ gé,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tỹ ti ter ke tó

27 “Ūri tóg inh mý e tí,” he tóg. “Krĩ kufy jagy isóg nĩ. Ge ra sóg inh panh mý: inh kren han nĩ, inh jagtar tũ nĩ jé, he sór tũ nĩ. Inh vėsýrénh hã jé sóg kătĩg, ti tỹ inh mý jagy pē (hã) ra. 28 Tag tó jé sóg ke mũ, inh panh mý, hã vỹ: vėnh kar mý ven nĩ, ã tỹ tỹ ũn mág nĩ tag ti, he mũ,” he tóg.

Ti tỹ tag tó kỹ vãhã Topē tóg ti mý vĩ mũ, kanhkã tá nĩ kỹ. Kỹ tóg jamã há ra ti mý: “ag mý sóg ven huri. Hã ra sóg ag mý ven măn ke mũ gé, isỹ tỹ ũn mág nĩ ti,” he mũ. 29 Kỹ ũn e ag tóg męg mũ, Topē vĩ ti, ag tỹ ěprã nỹti ra. Kỹ ag tóg ti vĩ to: “ta tỹ tỹrỹr he hỹn,” he mũ. Ag tỹ ki kagtĩg nỹtĩn kỹ ag tóg Topē vĩ to: “ta hỹn,” he mũ. Hã ra ũ ag tóg: “Topē tỹ jēnē jafã ũ hỹn ti mré vēmén,” he mũ gé.

30 Hã ra *Jesus* tóg ag mý: “Topē pijé isugrĩn vĩ ja nĩ. Ājag tugnĩn ke ja vē,” he mũ. 31 “Topē tỹ ěprã ke ag jykre to: “kórég ti nĩ,” he vē. Ti tỹ tag ki ũn mág ěn kutēm ke vē, Japo he mũ ěn ti. 32 Hã jé ag tóg kynhmỹ isanh ke mũ. Ěn kã sóg ũ tỹ inh ki ge sór mũ kar krĩn ke mũ, *povo* ag kar kã mĩ, ha vem nĩ,” he tóg. 33 Ti tỹ ti mré mũ ti ag mý ti ter ke kãmén hã vē, ag tỹ krunh to ti sanh ke ti.

34 Kỹ vėnh kar ag tóg ti mý: “hã ra ag tóg ěg mý: “*Cristo* vỹ ter ke tũ nĩ,” he tí. Topē vĩ ki ti nēji rán kỹ nĩ,” he mũ. “Jãvo ã tóg ěg mý: ěprã ke fi kósin ěn tỹ ag tóg kynhmỹ ti sanh ke mũ, he mũ. Ū to ke nē, hỹn, ěprã ke fi kósin ěn?” he ag tóg.

35 Kỹ tóg ag mý: “ver sóg ãjag mré nĩ nĩ, sỹ ãjag mý kurã han jé,” he mũ. “Kurã ki inh japry jagma mũm nĩ. Kãnhmar ti kuty nỹnh mũ. Ājag tỹ kuty ra inh jamĩn jagma mũ sór kỹ ãjag tóg vãgfor mũnh ke mũ. 36 Isỹ ver ãjag mré nĩn kỹ inh ki ge sórm nĩ, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹti jé. Kỹ ãjag tóg kurã ki nỹti, isỹ tỹ jēngrē ri ke nĩn kỹ,” he tóg. Ti tỹ tag tó kar kỹ tóg vėnh pėju jé tí mũ.

Judeu ag tỹ Jesus ki ge sór tũ

37 *Jesus* vỹ ag rĩnve nén tỹ hēn ri ke hynhan ja nĩgtĩ, *milagre* tỹ hēn ri ke, hã ra ag tóg ti ki ge sór ja tũ nĩgtĩ. 38 Hã ra *Isaiás* vỹ tag rán ja nĩgtĩ gé. “Ěg jóg mág, isỹ ag mý ã kãmén mũ ra ag tóg inh vĩ kri fi sór tũ nĩ. Ag tỹ ã tỹ nén han mũ ěn vėg mũ ra ag tóg: “Topē jykre vỹ tar nĩ,” he ja tũ nĩ,” he ja tóg nĩgtĩ. Hã ra tóg ge nĩgtĩ gé, *Jesus* tỹ ag mý Topē vĩ tó mũ ra, ti tỹ ag mý *milagre* hynhan mũ ra.

39 Ti ki ge jãvãnh ag, hã kỹ *Isaiás* tóg ag to tag tó ja nĩ gé, ha mē: 40 “Topē vỹ ag kyvó han, nĩgrēg kutu, hã kỹ ag tóg męg tũ nĩgtĩ. Kỹ ag tóg to jykrén sór tũ nĩgtĩ gé. Kỹ ag tóg inh ki ge sór tũ nĩgtĩ gé. Kỹ sóg ag tỹ há' henh ke tũ nĩ gé,” he ja tóg nĩgtĩ gé, *Isaiás* ti. 41 *Isaiás* vỹ *Jesus* ve ja nĩgtĩ, ti tỹ tỹ ũn mág nĩ ti, ũn tar ti. *Jesus* mur ke to hã ke ja vē, vãsỹ. Ti tỹ ti ve hã kỹ tóg ti to tag tó ja nĩgtĩ.

42 Hã ra ũ ag tóg ti ki ge kỹ nỹti gé, pã'i ũ ag mré hã. Hã ra ag tóg tó sór tũ nĩgtĩ. Pã'i tỹ *Jesus* to kórég ag kamėg ag tóg tí, hã kỹ ag tóg tó sór tũ nĩ. “Ěg vėnh kanhrãn jafã tá ag ěg pan ke mũ, ěg tỹ ěg mré ke ag mré tá vėnh măn kỹ nỹti tũ nĩn jé,” he ag tóg mũ. 43 Ěprã ke ag tỹ ag to vĩ há han mũ tag vỹ ag mý sér tí, kỹ Topē tỹ ag mý vĩ há han mũ vỹ ag mý pãgsĩ nĩ.

Ag jykre kórég vėnh ven ke

44 Kỹ *Jesus* vỹ jamã há ra vėnh kar mý: “ãjag tỹ inh ki ge kỹ ãjag tóg ũ tỹ inh jēnėg mũ ěn ki ge mũ gé,” he mũ. 45 “Ājag tỹ inh ve kỹ ãjag tóg ũ tỹ inh jēnėg mũ ěn ti vėg mũ gé. 46 Sỹ ãjag mý kurã han hã jé sóg kătĩg. Ājag tỹ inh ki ge kỹ sóg ãjag mý kuty ěn tỹ tũ' he mũ. 47 Ājag tỹ ón kỹ inh vĩ męg mũ ra sóg ãjag mý: kórég ãjag nỹti, henh ke tũ nĩ. Inh pijé ãjag mý: kórég ãjag nỹti, he jé kătĩg'. Sỹ

ājag krenkren han hã jé sóg kãtīg. ⁴⁸ Ājag tỹ iso é he kỹ, ājag tỹ inh vĩ to é he kỹ ājag jykre kórég ên tóg vênh ven mũ, ha vem nĩ. Isỹ ājag mỹ inh vĩ tó mũ ra ājag tóg inh vĩ kri fi jãvãnh nỹtĩ. Hã tũgrĩn tóg vênh ven ke mũ, ājag jykre kórég ti, kurã tỹ êgno kã hã. ⁴⁹ Inh pijé isỹ vêsóg ki nén to jykrén mũ ên tó tĩ'. Inh panh vĩ hã tó sóg tĩ, ù tỹ inh jênêg mũ ên vĩ ti. Ên vỹ inh mỹ: “tag tóm nĩ, tag tó tũg nĩ,” he tĩ. ⁵⁰ Ti tỹ inh mỹ nén tó mũ vỹ ājag rĩnrĩr han ke mũ, ki kanhró sóg nĩ. Hã kỹ sóg inh panh tỹ inh mỹ nén tó mũ ên hã tó tĩ, tag tãvĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

13

Jesus tỹ ti mré mũ tĩ ag pên kugpe

¹ Hã ra fénhta tỹ *Páscoa* vỹ kakó tãvĩ tĩ sir, hã ra tóg tá krỹg tũ nĩ ver. Kỹ *Jesus* vỹ ki kanhró nĩ, ti tỹ ùri ter ke ên ti. Ti kurã vỹ jun ja nĩ, ti tỹ ti panh ra tũg jé. Ti mré mũ tĩ ag to tóg há tãvĩ ja nĩgtĩ, ag tỹ tỹ ti tũ nỹtĩn kỹ. Kỹ tóg ti ter ke kurã ên kã ag to há tãvĩ nĩ gé, tag ki, êprã.

² Kỹ tóg rãkãnh kỹ ag mré jêg mũ. Hã ra Japo vỹ *Judas* krĩn huri, ti tỹ pã'i ag mỹ *Jesus* ven tũg jé, ag tỹ ti se jé. *Judas Iscariotes* ên vê, *Simão* kósın ên. ³ Hã ra *Jesus* tóg ki kanhró nĩ, ti tỹ Topê tá kãtīg ja ên ki, kỹ tóg ki kanhró nĩ gé, ti tỹ ra tũg mãn ken ki. Kỹ Topê tóg ti tar han mũ gé, ti tỹ nén ù kar ki ag mỹ tỹ ùn mág jê jé. Ên ki kanhró tóg nĩ gé. ⁴ Tag kar to jykrén kỹ tóg vãhã jêgnê mũ sir, jên kar kỹ. Jêgnê kỹ tóg ti *capa* kunũnh kỹ vênh pêfĩn jafã tỹ vênh pêfĩg mũ. ⁵ Goj tỹ tóg pênky kã ki kujêg mũ, kỹ tóg ti mré mũ tĩ ag pên kugpég mũ. Vênh pêfĩn jafã ên tỹ tóg ag pên kykũg mũ. ⁶ Kỹ tóg *Simão* tá jun mũ gé, ti pên kugpe jé. Hã ra tóg ti mỹ: “ã pijé inh pên kugpenh mũ,” he mũ.

⁷ Hã ra tóg ti mỹ: “ã pijé ki kanhró nĩ', sỹ ã mỹ nén han mũ ti,'” he mũ. “Kar kỹ ã tóg kejên to jykrén ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg.

⁸ Hã ra *Simão* tóg ti mỹ: “vó, inh pên kugpenh ke tũ ã tóg nĩ,” he mãn mũ. Kỹ *Jesus* tóg ti mỹ: “isỹ ã pên kupég tũ nĩn kỹ ã pijé tỹ isũ nĩnh mũ,'” he mũ.

⁹ Kỹ *Simão* tóg ti mỹ: “inh kupe kãn nĩ, ge kỹ, inh pên, inh krĩ, inh nĩgé ke gé,” he mũ.

¹⁰ Hã ra tóg ti mỹ: “êg mro kar kỹ êg jãnhkri nỹtĩ, kỹ êg tóg êg pên hã kugpég tĩ,” he mũ. “Jãnhkri ājag nỹtĩ, hã ra ājag kã mĩ ùn pir vỹ jãnhkri tũ nĩ,” he tóg.

¹¹ Û tỹ pã'i ag mỹ ti ven ke mũ ên ki kanhró tóg nĩ, hã kỹ tóg ag mỹ: “ājag kã mĩ ùn pir vỹ jãnhkri tũ nĩ,” he mũ.

¹² Kỹ tóg ag pên kugpe kãn mũ sir. Kar kỹ tóg ti kur rĩnh mãn mũ, kỹ tóg nĩ mãn mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “ājag mỹ sỹ nén han mũ ki kanhró nỹtĩ?” he mũ.

¹³ “Iso ājag tóg: *Senhor*, he tĩ. Tó há han ājag tĩ. Tỹ sóg ājag *Senhor* nĩ. ¹⁴ Kỹ sóg tỹ ājag kanhrãn tĩ nĩ gé. Hã ra sóg ājag pên kugpé. Hã kỹ tóg há tĩ, ājag tỹ jagnê mỹ jagnê pên kugpe kỹ, inh ri ke han kỹ. ¹⁵ Sỹ ājag kanhrãn sór vê, hã kỹ sóg ājag mỹ ājag pên kugpé. Inh ri ke han nĩ. ¹⁶ Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. *Camarada* pijé ti *patrão* kãfór nĩ'. Kỹ êg tỹ ù jênên kỹ tóg ù tỹ ti jênêg mũ ên kãfór tũ nĩ gé.

¹⁷ Tag ki kanhró ājag nỹtĩ, kỹ tóg há tĩ, ājag tỹ inh ri ke han kỹ. ¹⁸ Ājag kã mĩ ù tóg tag han ke tũ nĩ, ki kanhró sóg nĩ. Ājag kuprêg inh, kỹ sóg ājag ki kanhró nĩ. Tag vỹ ājag kã mĩ ù to rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ù tỹ inh mré inh jamĩ ko mũ ên vỹ isovãnh ke mũ ha,” he tóg, Topê vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Isỹ tag ve jé sóg ājag kuprêg.

¹⁹ Ûri sóg ājag mỹ tó mũ, ti tỹ isovãnh ke to hã, ājag tỹ ên ve kỹ inh ki êkrég' he jé. Ên ve kỹ inh ki ge kỹ nỹtĩm nĩ jãvo. ²⁰ Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. Isỹ ājag

jëgnënh ke vë. Kÿ ù tÿ ãjag mÿ vÿ há han kÿ tóg inh mÿ vÿ há han ke mÿ gé, há ra tóg ù tÿ inh jënëg mÿ ên mÿ vÿ há han ke mÿ gé,” he tóg.

*Û tÿ pâ'i ag mÿ Jesus ven ke
(Mt 26.20-25; Mc 14.17-21; Lc 22.21-23)*

²¹ Jesus tÿ tag tó kar kÿ tóg ti mÿ e tí. Krÿ kufy jagy ti nÿ, kÿ tóg ti mré mÿ tí ag mÿ: “ki há sóg tó mÿ,” he mÿ. “Ájag kã mÿ ù vÿ pâ'i ag mÿ inh ven ke mÿ,” he tóg. ²² Kÿ tóg ag mÿ e tí. Ki kagtÿg ag nÿtÿ, kÿ ag tóg véké jagnë ki êvãnh mÿ.

²³ Há ra ù tóg Jesus rã há nÿ nÿ, ên kã, ti tÿ ti to há nÿn kÿ. ²⁴ Kÿ Simão tóg ti mÿ ti nÿgë ven mÿ, ti tÿ ti mÿ: “ù to ke nê?” he jé. ²⁵ Kÿ tóg ti to grën ke kÿ ti mÿ: “Senhor, ù to ke nê?” he mÿ. ²⁶ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “êmÿ tÿ sóg ti kume kã tÿ pun ke kÿ ti mÿ nÿm ke mÿ. Ên há vë,” he mÿ. Kÿ tóg êmÿ mãn kÿ ti kume kã tÿ pun ke mÿ sir, kÿ tóg Judas mÿ nÿm mÿ, Simão Iscariotes kósin ên mÿ. ²⁷ Kÿ Judas tóg ko mÿ. Ti tÿ ko kar mÿ ra vësÿmér Satanás tóg ti kã ra rã ja nÿ sir. Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ã tÿ nén han sór mÿ ên han tÿg nÿ, to fÿrÿn nÿ,” he mÿ. ²⁸ Há ra ù ag tóg ki kagtÿg nÿtÿ, Jesus tÿ ti mÿ nén tó mÿ ên ki. ²⁹ Judas vÿ ag jãnkamy ki rÿr tí. Há kÿ ag kã mÿ ù tóg: “ti hÿn ti mÿ: “êg mÿ fénhnta to kÿpra ù han tÿg, he mÿ, ke tÿ nÿ kÿ ti tÿ ùn jagtar ag mÿ nén ù nÿm ke hÿn,” he ag tóg mÿ. ³⁰ Há ra Judas tóg êmÿ ên ko kar kÿ króm ke kãkutë mÿ, re mÿ. Há ra tóg kuty nÿ.

Vëjyke tâg

³¹ Judas tÿg kar kÿ Jesus tóg ti mré mÿ tí ag mÿ: “vãhã tóg vënh ven ke mÿ, isÿ tÿ ùn mág nÿ ti,” he mÿ. “Tÿ sóg êprã ke fÿ kósin nÿ. Há ra sóg vënh kar mÿ Topë tÿ tÿ ùn mág nÿ tag ven ke mÿ gé. ³² Isÿ vënh kar mÿ Topë tÿ tÿ ùn mág nÿ ven kÿ Topë tóg vënh kar mÿ isÿ tÿ ùn mág nÿ ti ven ke mÿ gé. Vësÿmér tóg tag han ke mÿ, Topë ti, ha vem nÿ,” he tóg.

³³ “Inh jãvy', ãjag mré sóg nÿ sÿ pë han mÿ ver. Inh jãvãnh jé ãjag tóg ke mÿ, há ra ãjag tóg inh venh ke tÿ nÿ. Tag tó inh, Judeu ag mÿ, há ra sóg ãjag mÿ tag há tó mÿ gé, há vÿ: ãjag pijé isÿ hën ra tÿg ke mÿ ên ki kanhró nÿtÿ,” he mÿ.

³⁴ Kÿ sóg ãjag mÿ vëjyke tâg nÿm sór mÿ, há vÿ: jagnë to há, he mÿ. Ájag to há tãvÿ sóg nÿ gé. Tag ri ke han nÿ, jagnë mÿ. Vëjyke tâg há vë. ³⁵ Ájag tÿ jagnë to há nÿtÿn kÿ vënh kar vÿ ãjag jykre ki kanhrãn ke mÿ. “Ti mré ke vÿ tÿ ag nÿtÿ,” he jé ag tóg ke mÿ ãjag to, ag tÿ ãjag jykre há ve kÿ,” he tóg.

*Jesus tÿ Simão mÿ nén tó mÿ
(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Lc 22.31-34)*

³⁶ Kÿ Simão tóg Jesus mÿ: “Senhor, ã tÿ hë ra tÿg sór nê?” he mÿ. Kÿ tóg: “ên ra ã tÿg ke tÿ nÿ ver, inh mré,” he mÿ. “Kar kÿ ã tóg kejën ên ra tÿg ke mÿ gé, inh nón,” he tóg.

³⁷ Kÿ Simão tóg ti mÿ: “isÿ ã mré tÿg há tóg tí. Isÿ ã tigrÿn ter kÿ tóg inh mÿ tÿ nén ù tÿ nÿnh mÿ,” he mÿ. ³⁸ Há ra tóg: “vó, ùri ã tóg ón kÿ iso: ti ki kagtÿg sóg nÿ, he tãgtÿ han ke mÿ, galo kynkyr ke to há. Ki há sóg tó mÿ, ha vem nÿ,” he mÿ.

14

Kanhkã to êpry

¹ Kÿ tóg ag mÿ: “krÿ kufy han tÿg nÿ,” he mÿ gé. “Inh ki rã há han nÿ, kÿ Topë ki rã há han nÿ gé. ² Inh panh jamã tá ãjag ïn vÿ e nÿtÿ, ki há sóg tó mÿ. Ti tÿ tá tÿ nÿtÿ ra sóg tónh ke tÿ nÿ vë. Ra tÿg jé sóg ke mÿ, isÿ ãjag mÿ ãjag ïn kãnkãn jé. ³ Isÿ kãnkãn kar kÿ sóg tá kãtÿg mãn ke mÿ gé, sÿ ãjag tatÿn tÿg jé, kÿ ãjag tóg

inh mré tá nýtĩn mũ. ⁴ Ti to ěpy ki kanhró ājag nýtĩ, sý hẽ ra tĩg ke to ěmĩn ti,” he tóg.

⁵ Kĩ *Tomé* tóg: “ěg pijé ā tỹ hẽn ra tĩg ke mũ ki kanhró nýtĩ!,” he mũ. “Hā kỹ ěg tóg ti to ěpy ki kagtĩg nýtĩ gé,” he tóg. ⁶ Kĩ *Jesus* tóg ag mý: “ti to ěmĩn vỹ tỹ inh nĩ,” he mũ. “Vẽnh vĩ há hã tó sóg tí. Inh hã vỹ ājag rĩnrĩr han ke mũ. Ũ tỹ hã ra inh ki rã tũ nĩn kỹ tóg inh panh venh ke tũ pẽ nĩ. ⁷ Ājag tỹ inh ki kanhró nýtĩn kỹ ājag tóg inh panh ki kanhró nýtĩ gé. Inh ki kanhrã ājag tóg huri, inh ve ājag tóg huri,” he tóg.

⁸ Kĩ *Filipe* tóg ti mý: “ěg mý ěg jóg mág ti ven nĩ. ěg tỹ ti venh há tóg tí,” he mũ. ⁹ Kĩ tóg: “ā mý inh ki kagtĩg nĩ ver’, isỹ ājag mré tĩg mág ja ra?” he mũ. “Ā tỹ inh ve kỹ ā tóg inh panh ti vэг mũ gé. Hã ra ā tóg inh mý: ěg mý ti ven nĩ, he mũ. ¹⁰ Inh panh mré sóg tỹ ũn pir nĩ, kỹ tóg inh mré tỹ ũn pir nĩ gé. Ā mý tag kri fig tũ? Inh pijé isỹ vęsóg ki nén to jykrẽn mũ tó tí’. Inh panh tỹ nén tó mũ hã tó sóg tí, ti tũ hã han sóg tí. Kỹ tóg inh mré nén kar han tí. ¹¹ Inh vĩ kri fim nĩ, isỹ ā mý: inh panh mré sóg tỹ ũn pir nĩ, hen kỹ. Ā tỹ hã ra inh vĩ kri fi sór tũ nĩn kỹ isỹ nén han mũ ěn ki ěvãnh nĩ, ā tỹ to jykrẽn há han jé. ¹² Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. Ũ tỹ inh ki rã há han mũ ěn vỹ isỹ nén han mũ ri ke han ke mũ gé, hã ra tóg isỹ nén han mũ káfór han ke mũ, ha vem nĩ, isỹ ũri inh panh venh tĩg ken kỹ. ¹³ Kĩ sóg ājag tỹ inh mý nén ũ to vĩ mũ ěn hynhan kãn ke mũ, isỹ tỹ ājag kãke nĩn kỹ. Isỹ vẽnhan kar mý inh panh tỹ tỹ ũn mág nĩ ven ke vẽ, hã jé sóg ājag mý ājag tỹ nén to vĩ mũ ěn hynhan ke mũ. ¹⁴ Kỹ, ājag tỹ inh mý nén ũ to vĩn kỹ sóg ěn hynhan kãn ke mũ, isỹ tỹ ājag kãke nĩn kỹ, ha vem nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tỹ Topẽ kuprĩg jẽnẽnh ke

¹⁵ “Ājag tỹ iso há nýtĩn kỹ isỹ ājag mý nén tó mũ han nĩ. ¹⁶ Kỹ isóg inh panh mý ti kuprĩg to vĩnh ke mũ, ti tỹ ājag mý ti jẽnẽ jé, ti tỹ tỹ ājag jagrẽ nĩ jé, ti tỹ ājag tar han jé, kỹ tóg ājag tovãnh mãn ke tũ nĩ. Ājag mý tóg ki hã tónh ke mũ. ¹⁷ Hã ra tóg ũ tỹ inh ki ge jãvãnh ěn ag mý nén ũ tónh ke tũ nĩ, ag tỹ ti ki kagtĩg nýtĩn kỹ. Ag jãvo ājag tóg ti ki kanhró nýtĩ. Ājag kã há tóg ājag mré nĩ nĩ, Topẽ kuprĩg ti,” he tóg.

¹⁸ “Inh pijé ājag tovãnh ke mũ’. Isĩ mũ ra sóg vỹn kenh ke mũ, ājag to. ¹⁹ Kãnhmar ũ tỹ inh ki ge jãvãnh ěn ag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ. Ag jãvo ājag tóg inh ve mãn ke mũ. Rĩr inh nĩ nĩ, kỹ ājag tóg inh ri kén rĩnrĩr mãn ke mũ gé. ²⁰ Kurã ěn kã ājag tóg inh ki kanhrã há han ke mũ, isỹ inh panh mré tỹ ũn pir nĩ ěn ti. Kỹ ājag tóg inh mré tỹ ũn pir nýtĩn ke mũ gé, ha mẽ,” he tóg.

²¹ “Ũ tỹ inh vĩ hã ki kanhrã kỹ ki króm mũ ěn hã vỹ iso há nĩ. Kỹ ũ tỹ iso há nĩ ěn to inh panh tóg há tãvĩ nĩ gé. ěn to sóg há tãvĩ nĩ gé. ěn vỹ inh venh ke mũ,” he tóg.

²² Kỹ *Judas* tóg ti ki jẽmẽg mũ. *Judas Iscariotes* pijé!, *Judas* ũ vẽ. ěn vỹ *Jesus* mý: “ěg mý ā tóg vẽnhan ven sór mũ, hã ra ā tóg ũ tỹ ā ki ge sór tũ ag mý vẽnhan ven sór tũ nĩ,” he mũ.

²³ Kỹ *Jesus* tóg: “ũ tỹ iso há nýtĩ ag vỹ inh vĩ ki króm ke mũ,” he mũ. “Ũ tỹ inh vĩ ki króm mũ to inh panh tóg há nĩ, kỹ tóg ti mré ěmãn ke mũ. Kỹ sóg ti mré ěmãn ke mũ gé. ²⁴ Ũ tỹ iso há tũ ěn vỹ inh vĩ han sór ke tũ nĩ gé. Inh pijé inh vĩ hã tó tí’. Ũ tỹ inh jẽnẽg mũ ěn vĩ hã tó sóg tí, inh panh vĩ ti,” he tóg.

²⁵ “Ājag mré sóg nĩ nĩ ver, k̄y sóg ājag m̄y tag kāmén m̄. ²⁶ Isĩg kar k̄y sóg vēs̄ymér ũ t̄y ājag tar han ke m̄ ũn jēnēnh ke m̄, hã v̄y: Topē kuprĩg, he m̄. Inh panh v̄y ājag m̄y ti jēnēnh ke m̄. Ēn v̄y nén ũ kar to ājag kanhrān há han ke m̄. K̄y tóg ājag m̄y tó m̄n ke m̄ gé, s̄y ājag m̄y nén tó m̄ kar ti, ājag t̄y kã jatun t̄u nĩ jé,” he tóg.

²⁷ “Ājag kr̄i kãnhvy han jé sóg ke m̄. S̄y ājag m̄y nén n̄im ke m̄n hã v̄. Hã ra tóg ũ t̄y inh ki ge jãvãnh ag kr̄i kãnhvy s̄i ěn ri ke t̄u nĩ. Kr̄i kãnhvy p̄e ājag n̄ȳt̄inh ha. Hã k̄y kr̄i kufy han t̄ug nĩ. Kanē jur han t̄ug nĩ gé. ²⁸ Inh v̄i tag m̄e ājag tóg huri, is̄y ājag m̄y: t̄ig jé sóg ke m̄, kar k̄y sóg ājag to v̄ȳn kenh ke m̄ gé, he m̄ ti. Ājag t̄y iso há n̄ȳt̄i ra tóg ājag m̄y sér t̄inh m̄ v̄e, is̄y inh panh venh t̄ig ke ti. Inh panh v̄y inh kãfór nĩ. ²⁹ Ūri sóg ājag m̄y tag kāmén m̄, ājag t̄y ěn venh ke to hã. K̄y ājag t̄y ěn ven k̄y inh m̄i ěkrén nĩ. Ēn kã inh ki ge k̄y n̄ȳt̄im nĩ. ³⁰ Is̄y ājag mré vēmén tag v̄y rur nĩ ha. Ēprã pã'i mág jun ke nē ha. Hã ra ti pijé t̄y inh kri ke nĩ'. ³¹ Hã ra sóg ěprã ke kar ag m̄y inh jykre ven sór m̄, is̄y inh panh to há tãv̄i nĩ ti. Hã k̄y sóg inh panh t̄y inh m̄y nén tó m̄ ěn han kãn t̄i. M̄u jé ha, re ra,” he tóg.

15

Jesus t̄y uva fa ri ke nĩ

¹ Ag m̄n k̄y *Jesus* tóg ag m̄y: “*uva fa ri ke inh nĩ*,” he m̄. “Inh panh v̄y ũ t̄y *uva* ki r̄ir t̄i ěn ri ke nĩ. ² K̄y ājag *uva* tóg p̄e ri ke n̄ȳt̄i. Ū t̄y inh v̄i han sór t̄u ěn ag hã v̄y t̄y *uva* p̄e kanēn vãnh ěn ri ke n̄ȳt̄i. Ēn kym k̄y tóg fón t̄i, inh panh ti. K̄y tóg ũn kanēn há han m̄ ěn ki r̄ir há han t̄i, ěn f̄ej rógrãm tóg t̄i, ti t̄y kanē e han jé. ³ Ājag t̄y há' he tóg huri, ājag t̄y inh v̄i kri fi tugr̄in. ⁴ Isovãnh t̄ug nĩ, k̄y sóg ājag tovãnh ke t̄u p̄e nĩ gé. *Uva p̄e t̄y uva fa* to n̄ȳt̄in k̄y tóg kanē há han t̄i. Ēn ri ke ti nĩ, ājag t̄y inh ki ge k̄y n̄ȳt̄i tag ti. Ājag t̄y inh ki ge k̄y n̄ȳt̄in k̄y v̄eyjke há há han k̄y n̄ȳt̄im nĩ,” he tóg.

⁵ “*Uva fa ri ke inh nĩ, k̄y ājag tóg uva p̄e ri ke n̄ȳt̄i gé. Ājag t̄y inh ki ge k̄y n̄ȳt̄in k̄y ājag tóg kanē e han ke m̄, hã ra ājag pijé ājag pir m̄y nén ũ há han ke m̄'.* Inh hã ne ājag tar han ke m̄'.” ⁶ Ū t̄y isovãnh m̄ ěn fón jé tóg ke m̄, inh panh ti. Ēg t̄y *uva p̄e kórég kym k̄y fón ěn ri ke tóg nĩ. Ēg t̄y ti p̄e kym k̄y fón k̄y tóg tóg m̄, k̄y ěg tóg p̄un t̄i sir. Ēn ri ke han jé tóg ke m̄, inh panh ti, ũ t̄y isovãnh m̄ ěn t̄y. ⁷ Ājag t̄y isovãnh t̄u n̄n k̄y, ājag t̄y is̄y ājag m̄y nén tó m̄ ěn to jykren k̄y n̄ȳt̄in k̄y, k̄y inh m̄y nén kar to v̄im nĩ. Han jé sóg ke m̄, ājag m̄y, ājag t̄y inh m̄y nén to v̄i m̄ ěn ti, ha vem nĩ. ⁸ Ājag t̄y v̄eyjke há han k̄y tóg *uva p̄e t̄y kanē e han ri ke nĩ. K̄y v̄enh kar tóg ājag jykre ve k̄y Topē to: “ũn há v̄y t̄y ti nĩ,”* henh ke m̄. Hã ki ag tóg ki kanhró n̄ȳt̄inh m̄, ājag t̄y t̄y inh mré ke n̄ȳt̄i ti. ⁹ Inh panh v̄y iso há tãv̄i nĩ. Ge inh n̄igt̄i gé, ājag to. Ājag to ha p̄e sóg nĩ gé. Inh ki ge k̄y n̄ȳt̄im nĩ, s̄y ājag to há tãv̄i nĩ jé. ¹⁰ Ājag t̄y is̄y ājag m̄y nén tó m̄ ki króm k̄y ājag tóg inh ki ge k̄y n̄ȳt̄i nĩ, k̄y sóg ājag to há nĩ gé. Hã k̄y sóg inh panh v̄i há ki króm kãn m̄, k̄y tóg iso há tãv̄i nĩ.*

¹¹ Inh m̄y tóg sér t̄i. K̄y sóg ājag m̄y tag tó m̄, ti t̄y ājag m̄y sér t̄in jé gé, ti t̄y inh m̄y sér t̄i ěn ri ke t̄in jé gé. Hã jé sóg ājag m̄y inh jykre kāmén m̄. ¹² S̄y ājag m̄y v̄eyjke n̄im m̄n hã v̄e, ha m̄e: jagnē to há n̄ȳt̄im nĩ, s̄y ājag to há nĩ ěn ri ke han nĩ, he sóg m̄. ¹³ Ū t̄y ti mré ke ũ ag jagfy ter sór m̄ ěn v̄y ag to há ja n̄igt̄i. Ū t̄y ěg to há kãfór p̄e ěn venh ke t̄u ěg tóg nĩ, ěprã. ¹⁴ Inh mré ke p̄e v̄y t̄y ājag

nýtĩ, ājag tỹ inh vĩ ki króm kỹ. ¹⁵ Hã kỹ sóg ājag to: inh *camarada* ag, he tũ nĩgtĩ gé. Ēg pijé ēg *camarada* ag mỹ ēg tỹ nén to jykrén mũ ěn kāmén tĩ. Ēg mré ke ag hã mỹ ēg tóg kāmén tĩ. Ājag mỹ sóg inh panh tỹ inh mỹ nén tó mũ ěn kāmén kãn huri, hã kỹ sóg ājag to: inh mré ke ag, he mũ. ¹⁶ Ājag pijé inh kuprēg'. Inh hã ne ājag kuprēg'. Kỹ sóg ājag mỹ: kanē e han nĩ, he mũ ha, hã vỹ: vējykre há, he mũ. Vējykre há hã vỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Ājag tỹ ěn han kỹ jatun mỹ Topē mỹ nén kar to vĩm nĩ, inh jiji tó kỹ. Kỹ tóg ājag tỹ ti mỹ nén to vĩ mũ ěn han ke mũ. ¹⁷ Sỹ ājag mỹ nén tó mũn hã vē, hã vỹ: jagnē to há nýtĩm nĩ, sỹ ājag to há nĩ ěn ri ke, he mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ũ tỹ ēg to jũnh ke ag

¹⁸ “Ũ tỹ inh ki ge tũ ag vỹ iso jũ vén ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg ājag to jũ nýtĩ gé. Tag mĩ ěkrén nĩ, ag tỹ ājag to jũnh ken kỹ. ¹⁹ Ājag pijé tỹ ag mré ke nýtĩ'. Ājag tỹ tỹ ag mré ke nýtĩ ra ag tóg ājag to há nýtĩnh ke mũ vē. Hã ra ājag tóg tỹ ag mré ke tũ nýtĩ. Ājag kuprēg inh, ag kã mĩ, ājag tỹ tỹ inh mré ke nýtĩ jé. Hã kỹ ag tóg ājag to jũ nýtĩ. ²⁰ Vāsỹ sóg ājag mỹ: “ājag pijé inh kãfór nýtĩ',” he ja nĩgtĩ. Tag mĩ ěkrén nĩ. Inh *camarada* ri ke ājag nýtĩ, jāvo sóg tỹ ājag *patrão* ri ke nĩ. Ag kã mĩ ũ tóg inh vóg kónãn ke mũ. Ēn vỹ ājag vóg kónãn ke mũ gé. Ag kã mĩ ũ tóg inh vĩ ki króm tĩ. Ēn ag vỹ ājag vĩ ki króm ke mũ gé. ²¹ Hã ra ag tóg ājag vóg kónãn ke mũ gé, ājag tỹ tỹ inh mré ke nýtĩnh kỹ. Ag pijé ũ tỹ inh jēnēg mũ ěn ki kanhró nýtĩ'. ²² Inh kãtĩ tũ nĩ ra, isỹ ag mỹ inh vĩ tó tũ nĩ ra ag tóg: “hã ra ēg tóg ki kagtĩg nýtĩ,” henh ke mũ vē. Hã ra sóg ag mỹ tó, hã kỹ ag tóg ki kanhró nýtĩ. ²³ Ũ tỹ iso jũ nýtĩ ěn ag vỹ inh panh to jũ nýtĩ gé. ²⁴ Nén ũ han vãnħ hynhan sóg tĩ, ag rĩne, kỹ ũ vỹ tag han ja tũ pē nĩ, ijo. Isỹ tag han tũ nĩ ra ag tóg: “vég tũ ēg nĩ,” henh ke mũ vē. Hã ra ag tóg vé. Ag tỹ vég mũ ra ag tóg ge ra iso jũ nýtĩ, kỹ ag tóg inh panh to jũ nýtĩ gé. ²⁵ Hã ra tóg ag to rán kỹ nĩ, Topē vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. “Nén ũ tũ to ag tóg iso jũ sór mũ,” he tóg, Topē vĩ rá ki. Hã kỹ ag tóg ke tĩ,” he tóg.

²⁶ “Hã ra tóg kãtĩg ke mũ, ũ tỹ ājag tar han ke mũ ti. Topē kuprĩg to ken hã vē. Ti hã vỹ ki hã tónħ ke mũ, inh panh kuprĩg ti. Ēn hã vỹ ājag mỹ inh kāmén ke mũ. ²⁷ Kỹ ājag tóg vēnh kar mỹ inh kāmén ke mũ gé, ěn kã. Inh mré ājag tóg mũ ja nĩ, isỹ ājag mỹ tó vén mũn kã,” he tóg.

16

¹ “Ājag mỹ sóg tag kāmén kãn mũ, ājag tỹ ki kanhró nýtĩ jé, ājag tỹ isovãnħ sór tũ pē nĩ jé, ājag jagtar ke kurã ěn kã. ² Ājag pan jé ag tóg ke mũ, pã'i ag, ājag tỹ vēnh kanhrãn jafã ra mũ mãn tũ nĩ jé. Kỹ ag tóg ājag kãgtén ke mũ gé. Ājag kãgtén kỹ ag tóg ón kỹ: “Topē vỹ ēg mỹ tó, hã kỹ ēg tóg ag kãgtén mũ,” henh ke mũ. ³ Ag tỹ ēg jóg mág ki kagtĩg nýtĩnh kỹ ag tóg tag han ke mũ. Inh ki kagtĩg ag tóg nýtĩ gé. ⁴ Ũri sóg ājag mỹ tó mũ. Kỹ ājag tóg, ājag tỹ tag ve kỹ: ēg mỹ tóg tó ja nĩ, ēg tỹ ũri nén vég mũ tag ti, henh ke mũ,” he tóg.

Topē kuprĩg kãtĩg ke

Vāsỹ sóg ājag mré tĩ nĩ vē, hã ra sóg ājag mỹ tag tó ja tũ nĩ ver. ⁵ Ũri sóg tĩg ke mũ, isỹ ũ tỹ inh jēnēg mũ ěn ve jé. Kỹ ājag pijé inh mỹ: “ã tỹ hẽ ra tĩg ke nẽ?” henh ke mũ'. ⁶ Ājag mỹ tóg e tĩ, sỹ ājag mỹ isĩg ke tag tó ja nĩn kỹ, kỹ ājag tóg fe kaj nýtĩ. ⁷ Há ti nĩ hã ra, isĩg ke ti, ha mẽ. Isĩ tũ nĩn kỹ ũ tỹ ājag tar han mũ ěn vỹ kãtĩg ke tũ nĩ, Topē kuprĩg ti. Hã ra sóg isĩg kỹ ājag mỹ ti jēnēnh ke mũ. ⁸ Ēn

vỹ ti kătĩg kỹ vênh kar mỹ: “Topê vĩ mranh ã huri,” henh ke mũ, kỹ tóg ag mỹ Topê tỹ ag vóg kónãn ke ên tónh ke mũ gé. ⁹ “Jesus ki ã tóg rã tũ nĩ, hã kỹ ã tóg Topê vĩ mranh tĩ,” he jé tóg ke mũ, ti kuprĩg ti. ¹⁰ Kỹ tóg ag mỹ vễjyke kuryj tónh ke mũ gé. Jãvo sóg tĩg ke mũ, inh panh kukãm, kỹ ag tóg inh venh ke tũ nĩ. ¹¹ Tag ki ùn mág pẽ tỹ tỹ Nén-Kórég ên to tóg: “kórég ti nĩ,” hé huri, Topê ti. Hã to êg tóg ti tỹ ùn vóg kónãn ke mũ ên ag ki kanhró nỹtĩ,” he tóg.

¹² “Sỹ ãjag mỹ nén tónh ke mũ vỹ ver e nỹtĩ, hã ra tóg ver ãjag mỹ mẽ jagy tĩ, hã kỹ sóg tónh ke tũ nĩ. ¹³ Topê kuprĩg vỹ ãjag to kătĩg ke mũ, kỹ tóg komêr hã ãjag mỹ tó kãn ke mũ, nén tỹ ki hã tó ên ti. Ti pijé ti tỹ nén to jykrén mũ ên tónh ke mũ. Inh panh tỹ inh mré nén to jykrén mũ ên hã tó jé tóg ke mũ. Kỹ tóg ãjag mỹ ãjag tỹ kar kỹ nén venh ke ên tónh ke mũ gé. ¹⁴ Ti hã vỹ iso: “ùn mág vỹ tỹ ti nĩ,” henh ke mũ gé. Inh vĩ hã tó jé tóg ke mũ ãjag mỹ, hã kỹ tóg isỹ tỹ ùn mág nĩ tónh ke mũ, Topê kuprĩg ti. ¹⁵ Inh panh tỹ nén tó mũ ên hã tó sóg tĩ. Kỹ tóg ên hã tónh ke mũ gé. Hã kỹ sóg ãjag mỹ: inh vĩ hã tó jé tóg ke mũ, he mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tỹ ter kar kỹ rĩr mãn ke

¹⁶ “Kãnhmar ãjag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ ha. Kejên ãjag tóg kurã ù ki inh ve mãn ke mũ gé,” he tóg. ¹⁷ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg jagnẽ mỹ: “ti hỹn ne tó sór mũ, hã kỹ tóg: “kãnhmar ãjag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ ha, kejên ãjag tóg kurã ù ki inh ve mãn ke mũ gé,” he mũ?” he ag tóg. ¹⁸ “Ne to ke nẽ hỹn, hã vỹ: kãnhmar, he mũ? Êg pijé ti tỹ nén tó mũ ên ki kanhró nỹtĩ,” he ag tóg, jagnẽ mỹ.

¹⁹ Hã ra *Jesus* tóg ag tỹ ti ki jẽmẽ sór mũ ki kanhró nĩ. Hã kỹ tóg ag mỹ: “inh vĩ mỹ ãjag mỹ e?” he mũ. “Kãnhmar ãjag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ ha. Kejên hã ãjag tóg kurã ù ki inh ve mãn ke mũ. ²⁰ Ki hã sóg tó mũ. Kygfỹ jé ãjag tóg ke mũ. Vễsỹrénh jé ãjag tóg ke mũ. Hã ra tóg ù tỹ inh ki ge tũ ag hã mỹ sér tũnh mũ. Tag pãte tóg ãjag mỹ sér tĩ mãn ke mũ gé. ²¹ ùn tỹtã fi tỹ gĩr venh ken kỹ tóg fi mỹ jagy tĩ. Fi kósın tỹ fi ki mur kar kỹ tóg hã ra fi mỹ sér tĩ. Kỹ fi tóg fi kaga ên mũ êkrén mãn tũ nĩgtĩ. ²² Ge ve jé ãjag tóg ke mũ. ùri tóg ãjag mỹ jagy tĩ. Hã ra sóg ãjag ve mãn ke mũ. Kỹ ãjag fe tóg mrin kenh ke mũ, ãjag tỹ inh ven kỹ. Kỹ ù tóg ãjag fe kaj han mãn ke tũ nĩ ha, inh kătĩg mãn kỹ. ²³ Ên kã ãjag tóg inh mỹ nén ù to vĩ mãn ke tũ nĩ ha, isỹ ãjag mré nĩn kỹ. Ki hã sóg tó mũ mỹr. ãjag tỹ inh panh mỹ nén ù to vĩn kỹ tóg ãjag mỹ vin kãn ke mũ, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩn kỹ. ²⁴ Ver ãjag tóg ti mỹ nén ù to vĩ ja tũ nĩ, ãjag tỹ ti mỹ: “ti mré ke vỹ tỹ êg nỹtĩ,” he mũ ra. Ti mỹ nén ù to vĩm nĩ, kỹ tóg ãjag mỹ hynhan kãn ke mũ, ãjag tỹ nén to vĩ mũ ên ti. Kỹ tóg ãjag mỹ sér tãvĩ tũnh mũ,” he tóg.

Jesus tỹ tỹ êprã ke kar kri ke nĩ

²⁵ “Sỹ ãjag mỹ inh panh kãmén kỹ sóg ver: tag ri ke ti nĩ, he tĩ. Kãnhmar sóg jamã há ra ãjag mỹ ti kãmén ke mũ, kỹ sóg ãjag mỹ: tag ri ke ti nĩ, he mãn ke tũ nĩ sir. ²⁶ Kurã ên kã ãjag tóg vễsóg ki ti mỹ nén ù kar to vĩnh ke mũ, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩn kỹ. Kỹ sóg ãjag jagfy vĩ mãn ke tũ nĩ ha. ãjag hã vỹ ti mré vễmén ke mũ ha. ²⁷ Inh panh vỹ ãjag to há tãvĩ nĩgtĩ, ãjag tỹ iso há nỹtĩn kỹ, ãjag tỹ iso: “Topê vỹ ti jẽnẽ,” hen kỹ. ²⁸ Ti tỹ inh jẽnẽn hã kỹ sóg ga tag ki jun mũ. Hã ra sóg ùri inh mur ja ré kỹ tĩg ke mũ ra, inh panh kukãm,” he tóg.

²⁹ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “vãhã ã tóg êg mỹ kãmén há han mũ ha. Vãhã ã tóg êg mỹ: ge ti nĩ, he mãn tũ nĩ ha. ³⁰ Nén ù kar ki kanhró ã tóg nĩ, vэг êg tóg mũ. Êg tỹ ã ki nén ù jẽmẽ sór kỹ ã tóg ki kanhró nĩ. Êg tỹ ã mỹ nén ù tó tũ ra ã tóg ki kanhró nĩ. Hã ki êg tóg vэг mũ, ã tỹ Topê tá kătĩg ja ti,” he ag tóg mũ.

³¹ Kÿ tóg: “vãhã ãjag tóg inh ki ge kÿ nÿtĩ ha,” he mũ. ³² “Hã ra ãjag tóg kãnhmar inh ré kÿ mũ kãn ke mũ ha, ãjag ãn ra. Vẽnh kã pugpóp kãn jé ãjag tóg ke mũ, ùri. Hã ra sóg pir pẽ tũ nĩ, ãjag tÿ inh ré kÿ mũ kãn mũ (hã) ra. Inh panh vÿ ãgno kã inh mré jẽnh mũ. ³³ Tag kãmén inh ãjag mÿ, ãjag tÿ krĩ kãnhvy nÿtĩ jé, ãjag tÿ inh ki ge kÿ nÿtĩ tigrĩn. Tag ki ãjag tóg nén ù jagy kar vég tĩ ver. Hã ra to krĩ kufy han tũg nĩ. Êprã ke kar kri ke vÿ tÿ inh nĩ, êprã ke kri pã'ĩ ên. Japo ên kutêm inh huri,” he tóg, *Jesus* ti.

17

Jesus tÿ Topẽ mré vēmén

¹ *Jesus* tÿ ti mré mũ tĩ ag mÿ tag kãmén kãn kar kÿ tóg kãnhkã ki êvãnh mũ, kÿ tóg: “panh', inh óra tán krÿg huri,” he mũ. “Ag mÿ isÿ tÿ ùn mág nĩ ven nĩ, isÿ tÿ ã kósin nĩn kÿ. Kÿ sóg ag mÿ ã tÿ tÿ ùn mág nĩ ven ke mũ gé. ² Êprã ke kar kri ã tóg inh fêg, isÿ ã tÿ inh mÿ ùn vin mũ ag mÿ rĩr krÿg ja tũ ven jé, fag mÿ ke gé. ³ Û tÿ ã tÿ tÿ Topẽ nĩ ki kãnhrãn mũ ên vÿ rĩr krÿg ja tũ venh ke mũ, ù tÿ ã to: “Topẽ ù vÿ tũ nĩ,” he mũ kar ag, fag kar ke gé. Kÿ ag tóg, isÿ tÿ *Jesus Cristo* nĩ ki kãnhró nÿtĩ gé, ã hã tÿ inh jẽnê ên ki. ⁴ Ag hã mÿ sóg ã tÿ tÿ ùn mág nĩ tag ven, êprã ke ag mÿ, fag mÿ ke gé. ã tÿ inh mÿ nén tó mũ ên han kãn inh. ⁵ Vãsÿ, êg tÿ ga tag han tũg ki sóg ã mré nĩ ja nĩgtĩ, ên kã sóg tÿ ùn mág pẽ nĩ ja nĩgtĩ, ã mré. Ên han mãn nĩ, inh mÿ. Isÿ tÿ ùn mág pẽ nĩ han mãn nĩ, panh'.

⁶ Û ag kuprêg ja ã nĩ, ag tÿ inh ki ge jé. Ên ag mÿ sóg ã kãmén ja nĩgtĩ. ã tũ ag vê, hã ra ã tóg inh mÿ ag vin, fag ke gé. ã vĩ ki króm ag tóg tĩ, fag ke gé. ⁷ Ûri ag tóg ki kãnhró nÿtĩ, isÿ ã tũ hã han mũ ên ki. ã hã ne inh mÿ nén kar ên tó tĩ'. Tag vég ag tóg tĩ, fag ke gé. ⁸ Ag mÿ sóg ã vĩ ti tó tĩ, kÿ tóg ag mÿ sér tĩ. Kÿ ag tóg vég mũ, ã tÿ inh jẽnê ên ti. Kÿ ag tóg iso: “Topẽ tÿ ùn jẽnêg mũ ên vê,” he mũ, fag ke gé.

⁹ ã tÿ inh mÿ ùn vin mũ ên ag hã jagfy sóg vĩ tĩ, fag jagfy ke gé. Û tÿ inh ki ge tũ ên ag jagfy sóg vĩnh ke tũ nĩ. ã tũ fag hã jagfy sóg vĩ tĩ. ¹⁰ Ha vé, isũ kar vÿ tÿ ã tũ nÿtĩ, kÿ ã tũ kar vÿ tÿ isũ nÿtĩ gé. Ag hã tigrĩn sóg tÿ ùn mág nĩ, ù tÿ inh ki ge kÿ nÿtĩ ên ag hã tigrĩn, fag ke gé. ¹¹ Inh mur ja ré kÿ sóg tũg mũ, ijãvo ag tóg êgno ki nÿtĩnh mũ sir, isũ mré ã tũ ag. Ag jãvo sóg, ã venh tũg mũ ha.

Inh panh mág, há tãvĩ ã tóg nĩ. Fag jy nĩgãn nĩ, ã jykre ki. ã hã ne inh mÿ ag vin'. ã mré sóg tÿ ùn pir nĩ. Kÿ ag tÿ jagnê mré tÿ ùn pir nÿtĩ han nĩ gé, fag tÿ ke gé. ¹² Isÿ ag mré nĩn kÿ sóg ag jy nĩgãn tĩ, ã jykre ki, ã tÿ inh mÿ ùn vin mũ ên ag kar jy, fag jy ke gé. Ag ki rĩr há han inh, kÿ ag kã ù tóg vãfor ja tũ nĩ. Ûn pir tóg hã ra vãfor kÿ nĩ inhã, hã ra tóg ti to rán kÿ nĩ, hã kÿ tóg ke mũ. ¹³ Ûri sóg ã kukãm tũg mũ, hã ra sóg ver tag ki ag mÿ kãmén mũ, ti tÿ ag mÿ sér tĩ jé, ti tÿ inh mÿ sér tĩ tag ri ke tĩ jé, fag mÿ. ¹⁴ Ag mÿ sóg hur ã vĩ kãmén. Kÿ ù tÿ inh ki ge tũ ag vÿ ag to jũ mũ, ag tÿ tÿ ag mré ke tũ nÿtĩn kÿ. Inh pijé tÿ ag mré ke nĩ gé', ù tÿ ag to jũ mũ ên ag mré, fag ke gé. ¹⁵ Hã ra sóg ã mÿ: ha ag jé prêr, he tũ nĩ, fag tÿ ga tovãnh jé, he tũ sóg nĩ. Nén-Kórég jo ag jy nĩgãn nĩ, he sóg mũ ã mÿ. ¹⁶ Ag pijé tÿ inh ki ge tũ ag mré ke nÿtĩ'. Tÿ sóg ag mré ke tũ nĩ gé, ù tÿ inh ki ge jãvãnh ên fag mré. ¹⁷ ã vĩ ki ag kãnhrãn nĩ, ã tÿ ùn kuprêg mũ ên ag, fag tÿ komêr hã ã ri ke nÿtĩ jé. ã vĩ ên vÿ tÿ vẽnĩ vĩ há tãvĩ nĩ. ¹⁸ Inh jẽnê ã tóg, sÿ ga kri mur jé. Kÿ sóg ã kóm ag mré fag jêgnênh mũ, ag tÿ êprã ke kar ên ag mÿ inh kãmén jé, fag ke gé. ¹⁹ Ag jagfy sóg ã mÿ vẽnĩ fêg ke mũ, ag tÿ inh mré ã mÿ vẽnĩ vin kÿ nÿtĩ jé.

²⁰ Hã ra sóg nén ù to ví sór mũ gé, sý ã mý ag kãmén kar ký. Û ag tóg ag ví mẽ ký inh ki genh ke mũ. Ên fag to sóg ví sór mũ gé. ²¹ Ag kar tỳ tỳ ùn pir nýtĩnh ken ký tóg há tí, ã tỳ inh mré tỳ ùn pir nĩ ên ri ke, isý ã mré tỳ ùn pir nĩ ên ri ke. Fag tỳ êg mré tỳ ùn pir nýtĩn ký tóg há tí. Ký vènh kar vỹ venh ke mũ, ã tỳ nén to inh jêñêg mũ ti. ²² Isý ã tóg ùn mág han. Ký sóg ag tỳ ùn mág han ke mũ gé, fag tỳ jagnê mré tỳ ùn pir nýtĩ jé, ã tỳ inh mré tỳ ùn pir nĩ tag ri ke. ²³ Inh mré ke vỹ tỳ ag nýtĩ, ký sóg tỳ fag mré ke nĩ gé, ký êg kar vỹ tỳ ùn pir ri ke nýtĩ. Êg tỳ ùn pir nýtĩ tugrĩn vènh kar tóg venh ke mũ, ã tỳ inh jêñê ên ti. Ûn tỳ inh ki ge ký nýtĩ ên ag to há táví ã tóg nĩ, ã tỳ iso há nĩ tag ri ke. Tag ve jé fag tóg ke mũ, êprã ke ag.

²⁴ Panh', vãsý ã tóg iso há nĩgtĩ vê, êg tỳ ga tag han tũg ki. Hã ký ã tóg isý ùn mág pè han. Ký tóg inh mý há tĩnh mũ, ag tỳ inh mré nýtĩn ký, ã tỳ inh mý ùn vin mũ ên fag. Ag tỳ inh mré nýtĩn ký ag tóg venh ke mũ, ã tỳ isý ùn mág han ja ti. ²⁵ Panh', jykre kuryj ã tóg nĩ. Û tỳ inh ki ge tũ ag vỹ ã ki kagtũg nýtĩ, fag jãvo sóg ã ki kanhró nĩ. Ký tag ki inh mré nýtĩ ag vỹ ki kanhró nýtĩ gé, ã tỳ nén to inh jêñêg mũ ti. ²⁶ Ag mý sóg ã kãmén huri, ký sóg fag mý ã kãmén man ke mũ gé, ag tỳ jagnê to há nýtĩ jé, fag tỳ ã tỳ iso há tag ri ke nýtĩ jé. Ký sóg ag mré êmãn ke mũ gé," he tóg, *Jesus* ti, ti panh mré vèmén ký.

18

Ag tỳ *Jesus* se

(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ *Jesus* tỳ ti panh mré ví kar ký tóg ti mré mũ tí ag mré tí mũ sir. Goj tỳ *Cedrom* kafã ù ra ag tóg pa mũ sir. Tá ka tóg krãnkrãn ký nýtĩ. Ka kré ên krêm ag tóg nĩgnĩ mũ sir. ² Hã ra *Judas* tóg ti tũg ên ki kanhró nĩ gé. Tá tóg ti mré mũ tí ag mré vèmén tỳ hên ri ke han ja nĩ, *Jesus* ti, hã ký *Judas* tóg ag tỳ ra mũnh ke ki kanhró nĩ, ù tỳ pã'i ag mý ti ven ke mũ ên ti. ³ Ký tóg ag nón tá jun mũ sir, *soldado* ag mré, porisa ag mré hã ke gé, pã'i ag tỳ ag jêgnên ký. *Fariseu* ag vỹ pã'i ag mré porisa ag jêgnê ja nĩ gé. Nêj e ge ag tóg kãmũ mũ, pĩ jónhkó ke gé, ka kykyv mré hã. ⁴ Hã ra *Jesus* tóg ki kanhró nĩ, ti jagtar ken ki, ký tóg ag kato tũg ký ag mý: "ãjag tỳ ù tỳ hê ve sór nê?" he mũ. ⁵ Ký ag tóg ti mý: "*Jesus* ti, *Nazaré* tá ke ên," he mũ. Ký tóg ag mý: "inh hã vê," he mũ. Hã ra *Judas* tóg ag mré kãtũg ja nĩ gé. ⁶ *Jesus* tỳ ag mý: "inh hã vê," hen ký ag tóg ti jo ranh ke mũ. Rom ke ag tóg mũ sir, êprã. ⁷ Ký tóg ag mý ví mãn mũ. "Ãjag tỳ ù ve sór nê?" he tóg. Ký ag tóg ti mý: "*Jesus* ti, *Nazaré* tá ke ên," he mãn mũ. ⁸ Ký tóg ag mý: "ãjag mý sóg: inh hã vê, hé huri. Ký ãjag tỳ ise sór ký inh mré ke tag ag tugvãnh nĩ," he mũ. ⁹ Hã ra tóg tag tó, ti tỳ to hã ti panh mý: "ã tỳ inh mý ùn vin ja ên ag vỹ ki nýtĩ, ag kã ki ù vỹ vãfor ja tũ nĩ," he ja nĩn ký. Ti tỳ ag jy nĩgãn jé tóg porisa ag mý: "ag tugvãnh ra," he mũ, ti mré mũ tí ag to.

¹⁰ Hã ra *Simão Pedro* tóg ti rógro ên vyn ký porisa ag kã ù nĩgrêg kym mũ. Ti pègja tá ti nĩgrêg jê ên tỳ tóg kym ke mũ. Topè tũ to pã'i mág *camarada* vê, ti tỳ ù nĩgrêg kym mũ ên ti, ti jijin hã vỹ: *Malco*, he mũ. ¹¹ Ký *Jesus* tóg *Pedro* mý: "ã rógro fêg han ra," he mũ. "Inh panh tỳ inh mý: "vêsýrênh jé ã tóg ke mũ," he ja vê, hã ký sóg ag mý vènh fêg ke mũ ha. Vènh nenh ke tũ sóg nĩ," he tóg.

Pã'i tỳ *Anás* tỳ *Jesus* ve

¹² Ký *soldado* ag mré, porisa ag tóg, ag pã'i mré, *Jesus* mrĩnh mũ sir, vãfe tỳ. ¹³ Ký ag tóg ti pére mũ mũ, *Anás* ĩn ra. *Caifás* kakrã vê, *Anás* ti, hã ra *Caifás* vỹ tỳ Topè tũ to pã'i ag pã'i mág nĩ, prýg ên kã. ¹⁴ Hã ra *Caifás* ên vỹ pã'i ag mý:

“Ûn pir tÿ ãg povo jagfy ter kÿ tóg pãgsĩ nĩ,” he ja nĩ. Ën kakrã ãn ra ag tóg *Jesus* pére mũ mũ.

Simão tÿ Jesus to ón vén

(Mt 26.57-58, 69-70; Mc 14.53-54, 66-68; Lc 22.54-57)

¹⁵ Kÿ *Simão Pedro* tóg *Jesus* nón tĩ mũ, *Jesus* mré ke ù mré ke gé. Hã ra *Jesus* mré ke ù ãn tóg Topê tũ to pã'i ag pã'i mág ãn ki kanhró nĩ, hã kÿ tóg *Jesus* nón *Anás* ãn kã ra rã mũ, ãn vãso ra. ¹⁶ Hã ra *Pedro* tóg re tá jê nĩ, ãn jãnkã rã hã. Kÿ *Jesus* mré ke ù ãn tóg ver ù tÿ jãnkã ki rĩr mũ ãn fi mré vémén mũ, kÿ fi tóg *Pedro* mÿ: “ha kãrã,” he mũ, ti mré ke ù ãn tÿ pã'i mág ki kanhró nĩ tugrĩn. ¹⁷ Kÿ fi tóg ti mÿ: “ã hÿn tÿ *Jesus* mré ke nĩ,” he mũ, ù tÿ jãnkã ki rĩr jê ãn fi. Hã ra tóg ón kÿ fi mÿ: “vó,” he mũ.

¹⁸ Hã ra *Anás camarada* ù ag vÿ tá nÿtĩ gé, porisa ag mré. Ðn vãso ki ag tóg pĩ han kÿ nÿtĩ, ti kusa jagy tĩn kÿ. Pĩ to ag tóg tugtón nÿtĩ. Kÿ *Pedro* tóg ag mré tón nĩ gé, pĩ ãn ti to.

Anás tÿ Jesus ki jẽmẽ sór

(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Kÿ pã'i mág tóg *Jesus* mÿ: “inh mÿ ã mré mũ tĩ ag kãmén. ã tÿ nén kãmén tĩ ãn ti kãmén nĩ gé, inh mÿ,” he mũ. ²⁰ Kÿ tóg: “vẽnh kar mÿ sóg jamã há ra tó tĩ,” he mũ. “Vẽnh kanhrãn jafã krẽm sóg tó tĩ, Topê ãn krẽm ke gé. *Judeu* kar tÿ vẽnhmãn kÿ nÿtĩn kÿ sóg ag mÿ kãmén tĩ. Inh pijé vẽn pèju kÿ tó tĩ.” ²¹ Hã ra ã tóg inh ki jẽmẽ sór mũ. Inh vĩ mẽg mũ ãn ag ki jẽmẽm nĩ. Kĩ kanhró ag tóg nÿtĩ, isÿ ag mÿ nén tó ja ãn ki,” he tóg.

²² Ti tÿ tag tó kÿ porisa ù tóg *Jesus* tãnh mũ, kÿ tóg ti mÿ: “pã'i mág vẽ mÿr, hã ra ã tóg ti mÿ vĩ mũ,” he mũ. ²³ Kÿ *Jesus* tóg: “kÿ inh hÿn vẽn vĩ kórég tÿ ne tó?” he mũ. “Ha inh mÿ tó. Vĩ há han inh, ã tÿ hã ra ne tugnĩn isãnh nẽ?” he tóg.

²⁴ Tag pãte *Anás* tóg *Jesus* jẽnẽg mũ sir, *Caifás* mÿ, Topê tũ to pã'i ag pã'i mág ãn mÿ. Ti mrĩnh kÿ jê kÿ tóg ti jẽnẽg mũ.

Pedro tÿ Jesus to ón mãn

(Mt 26.71-75; Mc 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Hã ra *Pedro* tóg ver tón nĩ nĩ, pĩ to. Kÿ tá nÿtĩ ag tóg ti mÿ: “ã hÿn tÿ ti mré ke nĩ gé,” he mũ. Hã ra tóg ón kÿ: “vó,” he mãn mũ. ²⁶ Kÿ pã'i mág mÿ rãnrãrĩ tĩ ù vÿ tá nĩ gé. *Pedro* tÿ ù nĩgrẽg kym ja ãn kanhkã ù vẽ. Ën vÿ ti mÿ: “ã ve inh, ka kré krẽm. Tá ã tóg ti mré jê ja nĩ,” he mũ. ²⁷ Hã ra tóg ón kÿ ti mÿ: “vó,” he mãn mũ. Ën kã *galo* vÿ vãhã kynkyr mũ.

Pilatós tÿ Jesus ki jẽmẽ

(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Lc 23.1-5)

²⁸ Kusã pẽ ki ag tóg, *Caifás* ãn tá *Jesus* pére kã mũ kÿ, pã'i tÿ *governador* ãn ra ti pére mũ mũ, ti vémén jafã ra, *palácio* ãn ra. Hã ra ag tóg kã ra ge sór tũ nĩ. Ag tÿ fénhta tÿ *Páscoa* han ke vÿ kakó tĩ ha, hã ra ù tÿ pã'i tÿ *governador* ãn kã ra ge mũ vÿ fénhta tÿ *Páscoa* ãn ko tũ nĩgtĩ. Ag jykre vẽ. Hã ra ag tóg ko sór mũ, hã kÿ ag tóg kã ra ge sór tũ nĩ sir. ²⁹ Kÿ *Pilatós* tóg re mĩ kãkutẽ mũ, ag mré vémén jê. Kÿ tóg ag mÿ: “tĩ hẽ ri ké? Ti vějykre kórég tÿ ne han?” he mũ. ³⁰ Kÿ ag tóg: “vějykre kórég han ti tĩ. Ti há nĩ ra ãg tóg ã mÿ ti ven ke tũ nĩ vẽ,” he mũ. ³¹ Kÿ tóg pã'i ag mÿ: “ãjag jykre hã han nĩ,” he mũ. Hã ra ag tóg ti mÿ: “tĩ ter ke vẽ, kÿ ã hã vÿ ãg mÿ: “ha ti tén,” henh ke mũ,” he mũ. ³² Hã ra *Jesus* tóg ag tÿ fóg

tỹ pã'i mỹ ti fêg ke tag tó ja nĩ, fóg ag tỹ krunh to ti sa kỹ ti tén ke ti. Hã kỹ ag tóg *Pilatos* mỹ ti ven mũ.

³³ Kỹ *Pilatos* tóg ti ìn kã ra rã mãn mũ, *Jesus* mré vēmén jé. Kỹ tóg ti mỹ: “ã mỹ tỹ *Judeu* ag pã'i mág nĩ?” he mũ. ³⁴ Kỹ tóg ti mỹ: “ũ nỹ ã mỹ tag tó? Á tỹ vēsóg ki to jykrén mỹ vó, pã'i ag tỹ ã mỹ tó mỹ vó?” he mũ. ³⁵ Kỹ *Pilatos* tóg: “ình pijé tỹ *Judeu* nĩ,” he mũ. “Á kankhã ag vỹ ình mỹ ã fêg, ã *povo* to pã'i ag. Á hẽ ri ké?” he tóg.

³⁶ Kỹ *Jesus* tóg: “ình pijé tỹ ga tag kri pã'i mág nĩ,” he mũ. “Ìsỹ tỹ tag ki ùn mág nĩ ra ình krēm ke ag tóg *Judeu* ag mré jagnẽ gènh ke mũ vê, kỹ ag tóg isenh ke tũ nĩ vê. Ìsỹ tỹ ùn mág nĩ vỹ tỹ vyr mỹ ke nĩ,” he tóg.

³⁷ Kỹ *Pilatos* tóg: “kỹ ã mỹ hã ra tỹ pã'i mág nĩ?” he mũ. Kỹ tóg: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ. “Ìsỹ ki hã tó hã jé sóg ga kri mur kỹ, ga kri tĩ nĩ. Kỹ ù tỹ ki hã tó to há nỹti ên ag kar vỹ ình ví jēmég mũ,” he tóg. ³⁸ Kỹ *Pilatos* tóg: “ne nỹ tỹ ki hã tó nĩ? Sỹ ki kagtĩg tóg tĩ,” he mũ.

Jesus ter ke

(Mt 27.15-31; Mc 15.6-20; Lc 23.13-25)

Kỹ tóg re ra tĩg mãn mũ, pã'i ag mré vēmén jé, kỹ tóg ag mỹ: “ti pijé vějykre kórég han tĩ,” he mũ. ³⁹ “*Páscoa* kar ki sóg ãjag mỹ vèse ù kavãg tĩ. Kỹ ình hỹn ãjag mỹ ãjag tỹ ù to: “*Judeu* ag pã'i,” he mũ tag kavãn ke mũ,” he tóg. ⁴⁰ Hã ra ag kar tóg prẽnprẽn mũ sir. “!..*Jesus* pijé!..! *Barrabás* kava ra..!” he ag tóg mũ sir, prẽnprẽn kỹ. Hã ra *Barrabás* ên vỹ tỹ ùn jykre kórég pẽ nĩ.

19

¹ Kỹ *Pilatos* tóg *soldado* ag mỹ: “ha ti mrãnmrãn , ge kỹ,” he mũ. ² Kỹ ag tóg ti mrãnmrãn mũ. Kar kỹ ag tóg sòngh pĩrĩn kỹ tỹ ti krĩ tógfĩg mũ sir. Kỹ ag tóg kur kusũg tỹ ti kri fón mũ gé sir. ³ Ti ki junjun kỹ ag tóg ti mỹ: “viva, *Judeu* ag pã'i,” he mũ, ti nyg kỹ. Kar ag tóg ti tãnh mũ gé sir.

⁴ Kỹ *Pilatos* tóg re ra kutẽ mãn mũ gé sir. Kỹ tóg vẽngh kar mỹ: “ha vé ha, ti jykre kórég mẽ ja tũ sóg nĩ vê. Kỹ sóg ãjag mỹ ti ven mũ. Nén ù vẽngh mỹ han tũ ti nĩ vê,” he mũ.

⁵ Kỹ *Jesus* tóg kãkutẽ mũ, hã ra tóg sòngh tỹ ti krĩ tógfĩn kỹ kãkutẽ mũ, kur kusũg ên tu kỹ ke gé. Kỹ *Pilatos* tóg vẽngh kar mỹ: “ti ve ra,” he mũ, ag tỹ hẽn ri ke mũn ti tovãnh jé, ag tỹ ti jagtar ên ve kỹ.

⁶ Pã'i ag tỹ ti ve kỹ, porisa ag tỹ ti ve kỹ ag tóg prẽnprẽn mũ gé sir. “!..Ka to ti sã..! !..Ka to ti sã..!” he ag tóg mũ sir, prẽnprẽn kỹ. Kỹ *Pilatos* tóg ag mỹ: “kỹ ãjag hỹn ìnhhã ka to ti sa sór mũ”. Ti pijé nén ù kórég han mũ,” he mũ.

⁷ Kỹ ag tóg: “hã ra tóg: “tỹ ình Topẽ kósin nĩ,” he tĩ, êg mỹ,” he mũ. “Êg tỹ ù tỹ ge tén ke vê. Hã tó ja ti nĩ, êg mỹ, Topẽ ti, hã kỹ tóg rán kỹ nĩ,” he ag tóg mũ sir.

⁸ Kỹ tóg *Pilatos* tỹ ti tỹ tỹ Topẽ kósin nĩ mẽ kỹ ti mỹ e tãvĩ tĩ. ⁹ Kỹ tóg ti ìn kã ra rã mãn kỹ *Jesus* mỹ: “tỹ ã hẽ tá ke nĩ?” he mũ. Hã ra *Jesus* tóg ti mré vēmén mãn sór tũ nĩ. ¹⁰ Kỹ *Pilatos* tóg ti mỹ: “ã mỹ ình mré vēmén ke tũ? Ìsỹ ã kavãn sór kỹ sóg ã kavãn mũ. Ìsỹ ka to ã sa sór kỹ sóg to ã sanh mũ gé. Tag to jykrén,” he mũ. ¹¹ Hã ra *Jesus* tóg: “Topẽ tỹ ã tỹ pã'i han tũ nĩ ra ã tóg tag han ki kagtĩg nĩnh mũ vê,” he mũ. “Hã kỹ ù tỹ ã mỹ ình fêg mũ ã tỹ Topẽ ví mranh mũ tag kãfór nĩ ha,” he tóg.

¹² Kỹ tóg *Pilatos* mỹ e pẽ tãvĩ tĩ, kỹ tóg ti kavãn sór mũ sir. Hã ra *Judeu* ag tóg ti mỹ: “ã tỹ tag kavãn kỹ ã pijé tỹ êg pã'i mág tỹ *Imperador* ên mré ke nĩ. Û tỹ

vēsŷ pã'i mág han mũ ên vŷ *Imperador* kato tẽ mũ,” he mũ. ¹³ Kŷ *Pilatos* tóg ag vŷ tag mẽ kŷ *Jesus* jé prêr mũ, ti tŷ ti mré re ra kutẽ jé. Kŷ tóg ti nŷja kri nŷ mũ, ti tŷ kri nŷ kŷ hẽ tá vênh kar jykre vég ti ên kri. Tá ag tóg pó nê ja nŷgtŷ, hã kŷ ag tóg to: “Pó Nê,” he tŷ, hã vŷ: “*Gabatá*,” he mũ, *Hebreu* vŷ ki. ¹⁴ Rã tŷ êg nŷno kã sa ra ke vê. Tŷ vaj kŷ ag tóg fénhta tŷ *Páscoa* ên han sór mũ, hã kŷ ag tóg ŷri vėjên tŷ hên ri ke kãn mũ. Ên kã *Pilatos* tóg *Judeu* ag mŷ: “ãjag pã'i mág hã vê ha,” he mũ. ¹⁵ Hã ra ag tóg prênprêr kŷ: “!..ti tén ra, ti tén ra, ka to ti sã..!” he mũ sir.

“Kŷ inh mŷ ãjag pã'i mág tŷ krunh to sanh mũ?” he tóg, *Pilatos* ti. Kŷ pã'i ag tóg ti mŷ: “pã'i mág êg nŷtŷ, hã vŷ: *Imperador*, he mũ,” he mũ. ¹⁶ Kŷ *Pilatos* tóg ag mŷ: “ha krunh to ti sanh mũjêg ge,” he mũ sir.

Ag tŷ Jesus tŷ krunh to sanh ke
(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Kŷ ag tóg *Jesus* mŷ krunh fig mũ, ti tŷ vyn kŷ pãnónh tŷ *Calvário* ra tŷg jé, ag tŷ *Hebreu* vŷ ki to: *Gólgota*, he mũ ên ra. ¹⁸ Tá ag tóg krunh to ti sãg mũ sir. Ti mré ag tóg ŷn régre ag tŷ krunh to ag sãg mũ gé, kŷ ŷ vŷ ti pějja tá krunh to sa, jãvo ŷ vŷ ti jakãnh tá krunh to sa gé. ¹⁹ Hã ra *Pilatos* tóg *Jesus* to vênh rá han ja nŷ, kŷ ag tóg ti krŷg mŷ vênh rá ên sa ja nŷ, hã vŷ: “*Nazaré tá Jesus* vê, *Judeu* ag pã'i tŷ rei vê,” he mũ, vênh rán ki. *Hebreu* vŷ ki tóg rán kŷ nŷ, *Latim* vŷ ki ke gé, *Grego* vŷ ki ke gé. ²⁰ Kŷ *Judeu* tŷ hên ri ke ag tóg vég mũ sir, vênh rá ti. *Jerusalém* vŷ tá kakó nŷ, *Jesus* tŷ hẽ tá krunh to sa kŷ jê ên ti tá. ²¹ Kŷ pã'i ag tóg *Pilatos* mŷ: “*Judeu* ag pã'i tŷ rei vê, he ja ã nŷ, vênh rán ki,” he mũ. “Hã ra tóg ki krov tũ nŷ. Vêso tóg: “tŷ sóg *Judeu* ag pã'i tŷ rei nŷ,” he ja nŷ. Kŷ tag hã rán nŷ,” he ag tóg. ²² Hã ra *Pilatos* tóg: “vó, rán inh huri, kŷ tóg rán kŷ nŷ ha,” he mũ.

²³ Kŷ *soldado* ag tóg *Jesus* tŷ ka to sãg mũ. Kŷ ag tóg ti kur mãn kŷ vênh kãpãm mũ. ŷ tŷ 4 (ke) ag vê, *soldado* ag, hã kŷ ag tóg ti kur tŷ vênh kãpãm tŷ 4 (ke) han mũ. Hã ra ti vênh kri fêg ja vŷ kur pir tŷ há nŷ. Kurŷr tũ ti nŷ. ²⁴ Kŷ ag tóg ti kapa há ve kŷ jagnê mŷ: “êg hŷn tag kym ke tũ nŷ, to joga he jé êg tóg ke mũ. ŷ tŷ mãg mũ ên hã vŷ tunh mũ,” he mũ. Hã ra ag tŷ ti kur to joga he mũ ên tóg rán kŷ nŷ gé, *Topê* vŷ rá ki, ha mẽ. “Inh kur tŷ vênh kãpãm ag tóg, hã ra ag tóg inh kur tŷ vênh kri fêg ja to joga he mũ,” he ja tóg nŷ, *Topê* vŷ rá ki, hã kŷ ag tóg ke mũ.

²⁵ Hã ra *Jesus* mŷnh fi vŷ tá jê nŷ, krunh rá hã, fi jãvy fi mré. Kar kŷ *Maria Madalena* fi vŷ tá jê nŷ gé, kar kŷ *Maria* ŷ fi ke gé, *Clopas* prũ fi. ²⁶ Kŷ *Jesus* tóg ti mŷnh fag vég mũ sir. Ti mré tŷ mũ ŷ vŷ fi to grên ke kŷ jê nŷ, *Jesus* tŷ ŷ to há ên ti. Kŷ *Jesus* tóg ti mŷnh fi mŷ: “tag vŷ tŷ ã kósin nŷnh mũ ha,” he mũ, ti mré tŷ mũ ên to. ²⁷ Jãvo tóg ti mŷ: “fi hã vŷ tŷ ã mŷnh nŷnh mũ ha,” he mũ gé. Hã kŷ ti mré tŷ mũ ên tóg fi mŷ: “inh mré nŷnh kãtŷg,” he mũ, kŷ fi tóg ti ãn krêm nŷ nŷ, ti tŷ *Jesus* jêgja ki fi jêŷn jé.

Jesus ter
(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Kŷ *Jesus* tóg sir ti tŷ nén hynhan ke mũ ên hynhan kãn ja nŷ. Hã to jykren kŷ tóg ti to nén rán kŷ nŷ ên hynhan kãn sór mũ, hã kŷ tóg: “inh og há tóg tŷ,” he mũ sir. ²⁹ Tá runja ŷ vŷ nŷ nŷ, hã ra *vinho* kaja pir vŷ ki nŷ, runja ên ki. Kŷ ag tóg *esponja* tŷ *vinho* ki tŷ pun ke mũ. Kŷ ag tóg ka tŷ *hissopo* jurŷn kŷ nén kugpe jafã ên kusón kŷ tŷ *vinho* kã ra rãg kŷ ti mŷ jun mũ sir. ³⁰ Kŷ tóg ki ŷnh

ũnh he mũ sir. Kĩ tóg: “ke kãn inh huri,” he mũ. Kĩ ti krĩ tóg héré’ he mũ. Ter tóg mũ sir.

Soldado ù tỹ Jesus kusón

³¹ Kĩ Judeu ag tóg Pilatos mỹ to vĩ mũ, *soldado* ag tỹ ù tỹ ka to sa kỹ nỹtĩ ag fa mrynhmranh jé, ag tỹ kãnmar kãgter jé. Tỹ vaj kỹ ag mỹ fénhta mág vê, hã kỹ tóg ag mỹ kórég nĩ, ù tỹ ag fénhta kurã ki krunh to sa kỹ ter mũ ti. Hã kỹ ag tóg Pilatos mỹ ag kãgtén ke to vĩ mũ, ag tỹ ka to ag kãrem jé. ³² Kĩ *soldado* ag tóg ù tỹ Jesus mré krunh to vin kỹ nỹtĩ ag fa mrynhmranh mũ mũ. ³³ Kĩ ag tóg Jesus fa mrynhmranh sór mũ gé, hã ra tóg hur ter, hã kỹ ag tóg mrynhmranh tũ nĩ sir. ³⁴ Kĩ *soldado* ù tóg ti rógro tỹ ti jên'yr ki kusón mũ, kỹ ti kyvénh tóg ki kãkutê mũ, kyvénh jãpri mré.

³⁵ Tag ve inh, mỹr, ha mẽ, hã kỹ sóg ãjag mỹ tó mũ. Sỹ ki hã tó vê. Sỹ ãjag mỹ tag kãmén vê, ãjag tỹ inh vĩ tag kri fi jé, ãjag tỹ ti ki ge sór jé. ³⁶ Hã ra tóg rán kỹ nĩ gé, ag tỹ ti kusón ke tag ti. “Ag pijé ti kuka mrynhmranh ke mũ!,” he tóg, Topê vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. ³⁷ Kĩ tag tóg rán kỹ nĩ gé, hã mẽ. “Ag tỹ ùn kusón mũ ên ve jé ag tóg ke mũ,” he tóg mũ gé, Topê vĩ ki, *Jesus* to.

Ag tỹ vènh kej ra ti va mũ

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Kĩ Jesus to há ù tóg nĩgtĩ, *Arimatéia* tá José. Ên vỹ ti mré tĩg ja tũ nĩgtĩ, ti tỹ pã'i ag kamêg kỹ, hã ra tóg Jesus to há nĩ. Hã kỹ tóg sir Pilatos venh tĩ mũ, kỹ tóg ti mỹ: “sỹ Jesus tỹ ka to ti kãtérem há tóg tĩ,” he mũ. Kĩ Pilatos tóg ti mỹ: “he,” he mũ. Kĩ tóg Jesus tỹ krunh to ti kãtérem tĩ mũ sir. ³⁹ Kĩ Nicodemos vỹ kãtĩ mũ gé, ù tỹ kuty tá Jesus mré vēmén mũ ên ti. Ên vỹ nén ger há ma kãtĩ mũ, 45 (ke) *quilos* vê mỹr. Ka tỹ *mirra* jênjo ger há vê, kar kó'êr jênjo mré. Ên ma tóg kãtĩ mũ, *Nicodemos* ti. ⁴⁰ Kĩ ag tóg Jesus ti kãtérem mũ sir, krunh to, José mré *Nicodemos* ti. Ti pãg ag tóg mũ sir, kur tỹ, kỹ ag tóg nén ger há ên tỹ ti pãg ke ên kã kã nĩm mũ gé. *Judeu* ag jykre ù vê, ag tỹ vènh kej tá ù fi kỹ. ⁴¹ Ka kré ù vỹ *Gólgota* tá kakó nĩ, tá tóg vènh kej tãg nĩ, pãró nor ti, ù tỹ ag tóg ver kã kã fi ja tũ nĩ. ⁴² Ên kã kã ag tóg ti fig mũ, ti kakó nĩn kỹ. Hã ra tóg rãkê nỹ ha, kỹ ag fénhta tóg kakó' he mũ ha, hã kỹ ag tóg vènh kej tãg ên kã kã *Jesus* fig mũ sir.

20

Jesus rĩr mãn

(Mt 28.1-8; Mc 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Tỹ vaj ùn kỹ, *semana* ki kurã ve ki *Maria Madalena* fi tóg Jesus kej venh tĩ mũ. Kusã pẽ ki fi tóg ti kej ra ti mũ, kurã sĩn hã mỹ. Tá jun kỹ fi tóg pó tỹ ti kej nĩfe kunũnh kỹ nĩ ên vég mũ. ² Kỹ fi tóg *Simão Pedro* to vènhvãg tĩ mũ sir, *Jesus* mré tĩ tĩ ù to ke gé, ù tỹ Jesus to há tãvi ên to. Kỹ fi tóg ag mỹ: “êg *Senhor* va ag tóg mũ ja nĩ,” he mũ. “Ti kej kã ki tóg tũ nĩ. Ag hỹn hẽ ra ti va kagáv,” he fi tóg. ³ Kỹ ag tóg venh mũ mũ gé, *Pedro* ti, *Jesus* mré tĩ tĩ ù ên ke gé. ⁴ Pêtê ag tóg mũ mũ, hã ra ù ên tóg *Pedro* kã raran ke mũ, kỹ tóg tá jun vén mũ. ⁵ Kỹ tóg pãró nor ên ki pãnh ke kỹ kã tá kur ên vég mũ, ti pãg ja ti, hã ra tóg kã ra rã ja tũ nĩ. ⁶ Kỹ *Pedro* tóg ti nón tá jun mũ gé, hã ra tóg inhhã kã ra rã mũ, ti kej kã ra. Kỹ tóg kur ên vég mũ gé sir. ⁷ Ti krĩ pãg ja vỹ vyr mỹ nĩ nĩ, kãnhpên kỹ. ⁸ Kỹ ù ên tóg ti nón kã ra rã mũ gé sir, kỹ tóg ti tỹ ven kỹ: “hã ja vê,” he mũ. ⁹ Vãhã ag tóg ki kanhró nỹtĩ. Tag to hã ag tóg ti vĩ to jykrén há han ja tũ nĩ ver, ti to nén rán kỹ nĩ ên to, ti tỹ ti ter kar kỹ rĩr mãn ke ên to.

10 Ag tỹ ti kej tỹ kuprã nỹ ve kar kỹ ag tóg vỹnvỹn ke mũ, ag ãn ra.

Jesus tỹ Maria Madalena fi mỹ vẽn ven
(Mt 28.9-10; Mc 16.9-11)

11 Hã ra *Maria Madalena* fi tóg tá jẽ nĩ, ti kej nor nĩ ẽn tá. Fỹ fi tóg jẽ nĩ. Fi fỹ kỹ fi tóg ti kej ki pãnh ke kỹ kã tá ẽvãnh mũ sir. 12 Kỹ fi tóg ãn rẻgre ag vẻg mũ. Topẻ tỹ jẻgnẻ jãfã ag vẻ. Kur kupri rẻnh kỹ ag nẻgnẻ kỹ nẻtĩ. *Jesus* nẻgja tá, ti kej kã tá. Ủ tóg ti krẻ nẻgja tá nĩ, kỹ ủ tóg ti pẻn nẻtẻgja tá nẻ gẻ. 13 Kỹ ag tóg fi mỹ: “ã tỹ ủ jãvãnh kỹ fỹ nẻ, jỹ?” he mũ. Kỹ fi tóg ag mỹ: “inh *Senhor* va ag tóg mũ ja nĩ,” he mũ. 14 Kỹ fi tóg vẻnh pãte ẻvãnh mũ, hã ra *Jesus* tóg tá jẻ nĩ. Hã ra fi tóg ti ki kagtẻg nẻ. 15 Kỹ tóg fi mỹ: “ã tỹ ủ jãvãnh kỹ fỹ nẻ, jỹ?” he mũ gẻ. Hã ra fi tóg ti to: “ti hẻn tỹ ka krẻ tag ki rẻr tĩ jẻ,” he mũ. Hã kỹ fi tóg ti mỹ: “ã mỹ ag tỹ hẻn kã tá ti va mũ vẻg tũ, vỹ?” he mũ. 16 Kỹ tóg fi mỹ: “*Maria*,” he mũ, fi jiji tó kỹ. Kỹ fi tóg vãhã ti ki kanhrẻn mũ sir, ti tỹ fi mỹ fi jiji tó kỹ. Kỹ fi tóg ti mỹ: “*Raboni*’, ã hã mỹ?” he mũ. *Hebreu* vĩ ki fi tóg tó mũ. Ễg vĩ ki ẻg tóg tag to: “*Senhor*,” he tĩ.

17 Hã ra tóg fi mỹ: “inh vóg tẻg nẻ ver,” he mũ. “Isỹ inh panh ra tãprynh ke vẻ. Inh kanhkã ag mỹ tẻnh tẻg nẻ, hã ra. Ag mỹ: “isỹ inh panh venh tẻg ke vẻ, hã ra tóg tỹ ãjag panh nẻ gẻ, he tóg,” hem nẻ. “Isỹ inh Topẻ to tãprynh ke vẻ, hã ra tóg tỹ ãjag Topẻ nẻ gẻ, he ti,” hem nẻ, ag mỹ,” he tóg *Jesus* ti, *Maria Madalena* fi mỹ.

18 Kỹ fi tóg tĩ mũ, ti mrẻ mũ ti ag mỹ tó jẻ. “Ễg *Senhor* ve inh,” he fi tóg mũ. Kỹ fi tóg ag mỹ tó kãn mũ sir.

Jesus tỹ ti mrẻ mũ ti ag mỹ vẻnh ven
(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Lc 24.36-49)

19 Kurã ẻn kã, *semana* ki kurã ve ẻn tỹ rãkãnh kỹ ag tóg vẻnhmãn kỹ nẻtĩ, ãn ủ krẻm, ti mrẻ mũ ti ag. Hã ra ag tóg jãnkã nẻfẻnh ja nẻ, save tỹ, ag tỹ ẻprã pã'i ag kamẻg kỹ. Hã ra *Jesus* tóg vãhã vẻnh ven mũ, ag kã ki, kỹ tóg ag mỹ: “mỹ sẻr nẻtẻm nẻ,” he mũ. 20 Kỹ tóg ag mỹ ti nẻgẻ nug ven mũ, ti jẻn'yr ti ke gẻ. Kỹ tóg ag mỹ sẻr tĩ sir, ag tỹ ẻg *Senhor* ven kỹ, fag mỹ ke gẻ. 21 Kỹ tóg ag mỹ ke mãn mũ. “Mỹ sẻr nẻtẻm nẻ,” he tóg. “Inh panh tỹ inh jẻnẻ vẻ. Kỹ sóg ùri ãjag jẻgnẻg mũ gẻ, ti tỹ inh jẻnẻ ri ke,” he tóg. 22 Tag tó kar tóg ag ki hu he mũ, ag kar ki, fag ki ke gẻ. Kỹ tóg fag mỹ: “Topẻ kuprẻg vỹ tỹ ãjag jagrẻ nẻtĩ ha,” he mũ. 23 “Ajag tỹ ủ mỹ: “ã tỹ Topẻ vĩ mranh ja ẻn tỹ tóg vẻnh pãte fẻn mũ,” hen kỹ tóg vẻnh pãte fẻn kỹ nẻ nẻ. Ajag tỹ ủ mỹ: “ã mỹ ti vẻnh pãte fẻn ke tũ nẻ,” hen kỹ tóg vẻnh pãte fẻn ke tũ nẻ,” he tóg, ti tỹ ag mỹ vẻnh ven vẻn kỹ.

Tomẻ tỹ vãhã Jesus ve

24 Hã ra *Tomẻ* vỹ ag mrẻ nẻ ja tũ nẻ, ag tỹ *Jesus* vẻg mũ ẻn kã. *Tomẻ* ẻn vẻ, ag tỹ ủ to: “ủn vẻgni,” he mũ ẻn, *Jesus* mrẻ tĩ tĩ ủ ẻn ti. 25 Ag tỹ *Tomẻ* ẻn ve kỹ ag tóg ti mỹ: “ẻg *Senhor* ve ẻg,” he mũ. Hã ra tóg ag mỹ: “ti nẻgẻ nug ve sẻr inh mũ, isỹ ag tỹ prẻgu tỹ ti nẻgẻ nugẻn ja ẻn mẻ jẻ, inh nẻgẻ tỹ,” he mũ. “Kỹ sóg ti jẻn'yr ki mẻnh ke mũ gẻ, sỹ ti kusẻn ja ẻn mẻ jẻ. Ke tũ nẻ (mũ) ra isẻg ti rẻr mãn kri nẻm ke tũ pẻ nẻ,” he tóg, *Tomẻ* ti.

26 Kurã tẻg kẻ ag tóg vẻnh mãn kỹ nẻtẻ gẻ, kỹ *Tomẻ* vỹ ag mrẻ nẻ gẻ. Đn jãnkã vỹ ki saven kỹ jẻ. Kỹ *Jesus* tóg ag mỹ vẻnh ven mãn mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “mỹ sẻr nẻtẻm nẻ,” he mũ. 27 Kỹ tóg vẻsẻmẻr *Tomẻ* mỹ: “ã nẻgẻ tỹ inh nẻgẻ nugẻn mẻ,” he mũ. “ã nẻgẻ tỹ inh jẻn'yr kusẻn ja ẻn ti mẻ gẻ. Kri nẻm nẻ, to: vẻnh ó vẻ, he mãn tẻg nẻ,” he tóg. 28 Kỹ *Tomẻ* tóg ti mỹ: “inh *Senhor*, Topẻ,” he

mũ. ²⁹ Kÿ tóg ti mÿ: “vãhã ã tóg kri fi sór mũ ha, ã tÿ inh ve kÿ,” he mũ. “Û tÿ ti tÿ inh vég tú ra kri nĩm mũ ên mÿ tóg vĩ hapê han ke mũ, Topê ti,” he tóg.

Êg tÿ *Jesus* ki ge jé vênh rá

³⁰ *Jesus* vÿ êg rĩnve êg tÿ nén han vãnh hynhan kãn ja nĩgtĩ, nén tÿ hên ri ke, hã ra sóg rãn kãn ja tũ nĩ. ³¹ Sÿ vênh rá tag han vê, ù tÿ vég mũ kar ên tÿ *Jesus* ki ge sór jé, ti to: “*Cristo* vÿ tÿ ti nĩ, Topê kósin vÿ tÿ ti nĩ,” he jé. Kÿ ag tóg ti ki ge kÿ rĩr krÿg ja tũ ên venh ke mũ, ti tigrĩn, fag mré hã, mÿr, ha mẽ.

21

Jesus tÿ ti mré mũ tĩ ù ag mÿ vênh ven mãn

¹ Tag pãte *Jesus* tóg kejên goj nig mág tÿ *Galilía* tá ti mré mũ tĩ ag mÿ vênh ven mãn mũ, ha mẽ. ² *Simão Pedro* vÿ tá nĩ, *Tomé* ti ke gé, ag tÿ ù to: “ùn vègni,” he mũ ên ti, kar kÿ *Natanael* ti ke gé, êmã tÿ *Caná* tá ke ên, ga tÿ *Galilía* tá ke ên, kar kÿ *Zebedeu* krê ag vÿ tá nÿtĩ gé, *Jesus* mré mũ tĩ régre ù ag ke gé. ³ Kÿ *Pedro* vÿ ag mÿ: “isÿ pirã kugmĩnh tĩg ke vê,” he mũ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “ã mré êg mũnh mũ,” he mũ gé. Kÿ ag tóg *barco* ki ge kÿ mũ mũ, goj kri. Hã ra ag tóg nén ù kãgmĩg tũ pẽ nĩ, kuty ên kã.

⁴ Tÿ vaj kÿ kusãg pẽ ki, rã tÿ jun ke mũ ra *Jesus* vÿ goj fyr tá jê nĩ, hã ra ag tóg ti ki kagtĩg nÿtĩ ver. ⁵ Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag mÿ pirã ù kãgmĩg tũ?” he mũ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “hÿ,” he mũ. ⁶ Kÿ tóg ag mÿ: “*rede* tÿ *barco* pẽgja tá fón, kÿ ãjag tóg kugmĩnh ke mũ, pirã ti,” he mũ. Kÿ ag tóg ke mũ. Kÿ tóg fór mũ, *rede* ti, kÿ ag tóg kãtãnfyn kórég nÿtĩ, ti kufy tĩn kÿ, pirã e nÿtĩn kÿ. ⁷ Kÿ *Jesus* tÿ ù to hapê ên tóg *Pedro* mÿ: “êg *Senhor* hã vê,” he mũ. Kÿ *Pedro* tóg ti kur rĩnh mãn mũ. Kunũnh ja ti nĩ, ti kur ti. Ti kur rĩnh kÿ tóg *barco* ki kãkutê kÿ goj kã mĩ tĩ mũ sir, *Jesus* kukãm. ⁸ Hã ra ag tóg ti nón *barco* kã mĩ mũ mũ gé. *Rede* ên raran ag tóg mũ mũ. Kakó ti nĩ ha, goj fyr ti, 100 (ke) *metros* hÿn.

⁹ Ag tÿ *barco* kã tá kãpa kÿ ag tóg *Jesus* jãká vég mũ sir. Pirã kugin tóg nĩ nĩ, kÿ êmĩ tóg tá nĩ gé. ¹⁰ Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag pirã gé kãmũjêg,” he mũ. ¹¹ Kÿ *Pedro* tóg *barco* kã ra rã kÿ *rede* ên raran tĩ mũ, goj fyr kukãm. Hã ra tóg fór nĩ, *rede* ti, pirã tÿ, 150 (ke) hÿn, pirã mág tãvĩ. Hã ra *rede* tóg jar ja tũ nĩ, ti e tãvĩ nÿtĩ ra. ¹² Kÿ *Jesus* tóg ag mÿ: “konh kãmũjêg,” he mũ. Hã ra tóg ag tÿ ti mÿ: “ã tÿ ù nĩ?” he jãvãnh tĩ. Ki kanhró ag tóg nÿtĩ, ti tÿ tÿ êg *Senhor* nĩn ki. ¹³ Kÿ tóg ag mÿ êmĩ ên vênh kãpãm mũ sir, pirã ti ke gé.

¹⁴ *Jesus* tÿ ag mÿ vênh ven tãgtũ vê ha, ên kã, ti ter kar kÿ rĩr mãn kar kÿ.

Jesus tÿ *Pedro* mré vêmén

¹⁵ Ag jên kar kÿ *Jesus* tóg *Simão Pedro* mÿ: “*Simão*’, *João* kósin’, ã mÿ iso há tãvĩ nĩ, ã mré ke ag tÿ iso há nÿtĩ ên kãfór?” he mũ. Kÿ tóg ti mÿ: “hÿ, hã vê. Ki kanhró ã tóg nĩ, isÿ ã to hapê nĩn ki,” he mũ. Kÿ *Jesus* tóg: “kÿ ù tÿ inh ki ge kÿ nÿtĩ ag mÿ inh vĩ tóm nĩ,” he mũ.

¹⁶ Kÿ tóg ti mÿ: “*Simão*’, *João* kósin’, ã mÿ iso há nĩ?” he mãn mũ gé. Kÿ tóg ti mÿ: “hÿ, hã vê. Ki kanhró ã tóg nĩ, isÿ ã to há nĩn ki,” he mãn mũ. Kÿ *Jesus* tóg: “kÿ ù tÿ inh ki ge kÿ nÿtĩ ag mÿ inh vĩ tóm nĩ,” he mãn mũ gé.

¹⁷ Kÿ tóg ti ki jêmê mãn mũ gé, jêmê tãgtũ han kÿ. “*Simão*’, *João* kósin’, ã mÿ iso há nĩ?” he mãn tóg. Kÿ tóg ti mÿ e tĩ, ti tÿ ti mÿ ke tãgtũ han kÿ. Kÿ tóg: “nén kar ki kanhró ã tóg nĩ. Ki kanhró ã tóg nĩ. Hã kÿ ã tóg isÿ ã to há nĩ ki kanhró nĩ,” he mãn mũ. Kÿ *Jesus* tóg: “kÿ ù tÿ inh ki ge kÿ nÿtĩ ag mÿ inh vĩ tóm nĩ,” he mãn mũ. ¹⁸ “Á mÿ sóg ki hã tó mũ, ha mẽ. Á kyrũ kã ã tóg ã kur rĩnh kÿ ã

tỹ hên ra tĩg sór mũ ên ra tĩ' he ja nĩgtĩ. Kejên ã kófa nĩnh ke mũ. Ên kã ã tóg ag mỹ ã nĩgê tỹ vênh kri tỹ tam kenh mũ, kỹ ag tóg ã senh mũ, ha vem nĩ, kỹ ag tóg ã pére mũnh mũ, ã tỹ hê ra tĩg sór tũ ên ra,” he tóg, *Pedro* mỹ. ¹⁹ Ti tỹ ti mỹ ag tỹ ti tén ke tó vê. Hã ra ag tóg Topê tỹ tỹ ùn mág nĩ venh ke mũ, ag tỹ *Pedro* tén ke tugrĩn.

Tag pãte tóg ti mỹ: “mũ jé ha, inh mré,” he mũ gé sir, *Jesus* ti.

Jesus tỹ João to Pedro mỹ vĩ

²⁰ Ag mũn kỹ *Pedro* tóg vêsỹjãm êvãnh kỹ ù tỹ *Jesus* nón kãtĩ mũ ên vég mũ gé, *Jesus* tỹ ù to ha tãvĩ ên. Ag jên rén ja ên tá tóg *Jesus* rã hã nĩ ja nĩ. Ên kã tóg *Jesus* mỹ: “ũ nỹ hỹn ã ven ke mũ, pã'i ag mỹ?” he ja nĩ. Ên hã vỹ *Jesus* nón tĩ mũ, *Pedro* tỹ ti mré tĩ ra. ²¹ *Pedro* tỹ ti tỹ ag nón kãtĩ ên ve kỹ tóg *Jesus* mỹ: “jãvo ù tỹ êg nón kãtĩ tag ti?” he mũ. ²² Kỹ tóg: “sỹ ti mỹ nén tó mũ vỹ vyr mỹ nĩ, kỹ sỹ ã mỹ nén tó mũ vỹ vyr mỹ nĩ gé,” he mũ. “Sỹ ti mỹ: ter ke tũ ã tóg nĩ, isỹ vỹn ke ve jé ã tóg ke mũ, he sór ra sóg ti mỹ kenh ke mũ vê. ã hã mỹ sóg ã tũ tó mũ, hã kỹ sóg ã mỹ: mũ jé ha, inh mré, he mũ,” he tóg.

²³ *Jesus* vỹ tag tugrĩn vênh kar tóg ti to: “ter ke tũ ti nĩ,” he tĩ, *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ kar ag. Hã ra *Jesus* pijé ti to: “ter ke tũ ti nĩ,” he ja nĩgtĩ. Ti to tóg: “sỹ ti mỹ: ter ke tũ ã tóg nĩ, isỹ vỹn ke ve jé ã tóg ke mũ, he sór kỹ sóg ti mỹ tag tónh ke mũ vê,” he ja nĩ, *Pedro* mỹ, ù ên to. Hã kỹ ti to: “ter ke tũ ti nĩ,” he tũg nĩ.

João tỹ vênh kãmén

²⁴ *João* vỹ tỹ inh nĩ. Inh hã vỹ tag ve kãn ja nĩ, hã kỹ sóg rán. Ki hã tó sóg tĩ. Vênh kar vỹ tag ki kanhró nỹtĩ. ²⁵ Hã ra sóg *Jesus* tỹ nén hynhan mũ ên rán kãn ja tũ nĩ. Ti tỹ nén hynhan mũ ên vỹ e nỹtĩ, e tãvĩ. Êg tỹ tag rán kãn sór ra êg tóg vênh rá tỹ hên ri ke hynhan ke mũ vê. Sĩ ti nĩ, êg ga ti, kỹ êg tỹ hê tá vênh rá tag vìn han ke tóg tũ tĩnh mũ vê.

Hã vê.

HAN KĀME

APÓSTOLO AG TỖ NĒN HAN KĀME

¹ *Teófilo*, inh *Livro* ve ki sóg ã mỹ *Jesus* tỹ nén han mũ kar tó ja nĩ, ti tỹ nén han vên mũ ên ti, ti tỹ nén han rên ên ti ke gé. Ti tỹ êg kanhrân mũ ên rân sóg huri ke gé. ² Kĩ sóg ti tỹ kanhkã ra tâp̄ry mũ rân huri ke gé. Ti tỹ kanhkã ra tâp̄ry to hã tóg ti tỹ ùn kuprêg mũ ag mré vēmén ja nĩ ver. Topê kuprĩg tỹ ti mỹ nén tó mũ ên tó tóg mũ ag mỹ. ³ Ti ter kar kỹ *Jesus* tóg ag mỹ vênh ven tỹ hên ri ke han ja nĩ, kurã tỹ 40 (ke) ki, ti tỹ ùn kuprêg ja ên ag mỹ. Ag tỹ ti ve kỹ ti mré vēmén kỹ ag tóg ti rĩr jê ki kanhrân mũ, *apóstolo* ag. Ag mỹ tóg Topê tỹ tỹ êg pã'i nĩ kāmén mũ.

⁴ Kejên tóg ag mré nĩ nĩ. Kỹ tóg ag mỹ: “ver *Jerusalém* tá kãpa tũg nĩ,” he mũ. “Tá nỹtĩ kỹ Topê tỹ ãjag mỹ nén tó ja jãvãnh nĩ, isỹ ãjag mỹ nén tó ja ên ti,” he tóg. ⁵ “*João* vỹ goj tỹ êg kygpe ja nĩgtĩ,” he tóg. “Hã ra ãjag tóg kãnhmar Topê kuprĩg tỹ jagrê nỹtĩnh ke mũ. Sỹ ãjag kygpenh ken hã vê,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tỹ kanhkã ra tũg

⁶ Kejên ag tóg vênh mãn mãn mũ sir, *Jesus* tỹ ùn vin mũ ag. Kỹ tóg ag mré nĩ nĩ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “*Senhor*,” he mũ. “Á mỹ ùri êg *povo tỹ Israel* tỹ pã'i mág fêg mãn mũ’,” he ag tóg ti mỹ.

⁷ Hã ra tóg ag mỹ: “vó, Topê hã vỹ ki kanhró nĩ. ãjag tũ pijé’,” he mũ. “Kurã ên ki kanhrân ke tũ ãjag tóg nĩ, Topê tỹ ãjag pã'i mág fêg mãn ke kurã ti,” he tóg. ⁸ “Hã ra Topê kuprĩg vỹ tỹ ãjag jagrê nĩnh ke mũ. Kỹ ti hã vỹ ãjag tar han ke mũ, ãjag tỹ inh kāmén jé. *Jerusalém* tá ãjag tóg inh kāmén ke mũ, ga tỹ *Judéia* tá ke gé, ga tỹ *Samaría* tá ke gé, ga fyn ja tá hã ke gé mỹr,” he tóg, *Jesus* ti. ⁹ Ti tỹ tag tó kar kỹ tóg vãhã kynhmỹ tâp̄ry mũ sir ag rĩnve, kỹ kanhkã góg vỹ ti kri rũm ke mũ sir, ti ve mãn tũ ag tóg nĩ sir. ¹⁰ Kỹ ag tóg kanhkã tugnỹm mũ, ag tỹ ti tũg ven kỹ.

Hã ra vãhã ùn régre ag tóg tá nỹtĩ, kur kupri rĩnh kỹ. Topê tỹ jêgnê jafã ag vê. ¹¹ Kỹ ag tóg ag mỹ: “ha vé,” he mũ. “Ájag ne tóg kanhkã tá êvãnh nỹtĩ nĩ’ *Jesus* vỹ vỹn kenh ke mũ. Ti tũg ja ên ri ke han jé tóg ke mũ. Ti tỹ kanhkã ra tâp̄ry vê, hã ra tóg tá kátêre mãn ke mũ gé,” he ag tóg.

Ag tỹ Matias fêg

¹² Kỹ ag tóg vỹnvỹn ke mũ sir, *Jerusalém* ra, krĩ tỹ *Oliveiras* tá kãmũ kỹ.

¹³ Û tỹ tá kãmũ mũ ag hã vê, hã vỹ: *Pedro, João, Tiago, André, Filipe, Tomé, Bartolomeu, Mateus, Tiago* ù, *Alfeu* kósin ên, *Simão, Judas* ù, *Tiago* kósin ên, he mũ, *Jesus* tỹ ùn vin mũ ên ag. ¹⁴ Tá junjun kỹ ag tóg Topê mré ví mũ, ag tỹ hê tá nỹtĩ ên tá, ùn tỹtã fag mré hã, *Maria* fi ke gé, *Jesus* mỹnh ên fi, ti jãvy ag mré hã ke gé, ha mê.

¹⁵ Kejên *Jesus* mré ke tỹ hên ri ke ag vỹ tá nỹtĩ nĩ, vênh mãn kỹ, ù tỹ 100 kri 20 (ke) hỹn.

¹⁶ Kỹ *Pedro* tóg: “ha vé, inh kanhkã’,” he mũ. “Vãsỹ tóg rân kỹ nĩ. Topê kuprĩg tóg *Davi* krĩn ja nĩgtĩ, ti tỹ *Judas* to rân jé, hã ra tóg ki hã tó ja nĩ, vênh rân ki,” he tóg. “Û tỹ *Jesus* kãgmĩnh ke mũ ag jãmĩ tóg kãtũg ja nĩ, *Judas* ti. ¹⁷ Hã ra tóg tỹ êg mré ke ja nĩ, kỹ ti tỹ nén han mũ tóg êg tỹ nén han mũ ri ke ja nĩ gé. ¹⁸ Hã ra tóg *Jesus* kato jãnkamy mãn ja nĩ, kỹ tóg jãnkamy ên tỹ êpỹ kajãm ja

nĩgtĩ. Hã ra tóg ti nunh kã vènh jāján ja nĩ, kũ tóg tam ke kũ kutè ja nĩ, kũ ti nug tóg jar ja nĩ, kũ ti nug tóg kãkutè ja nĩ, kũ tóg ter ja nĩ, Judas ti. ¹⁹ Kũ Jerusalém tá ke kar ag tóg mēg mũ sir, hã kũ ag tóg ti japý to: *Aceldama*, he mũ, hã vỹ: ěpý kyvénh, he mũ, ěg vĩ ki,” he tóg.

²⁰ “Ěg tý Topè mý jãnjãn jafã ki tag tóg rán kũ nĩ, hã mē: ěn jamã vỹ vag ke mũ, ù pijè ki ěmãn mãn mũ’, he tóg, vènh rán ki, *Judas* to. Kũ ù vỹ ge nĩ gé, hã mē: ù tý ti jēg ja kã jē kũ ti rãnrãj han ke vè, he tóg mũ gé. ²¹ Hã kũ, mũ nỹ, ti jēgja ki ù fēg jé, ù tý ěg mré *Jesus* tý ga mũ ti vég mũ, ²² ù tý *João* tý *Jesus* kype vég mũ, ù tý *Jesus* tý nén han mũ ve kãn mũ, ti tý kanhkã ra tĩg mré hã. Ěn tóg sir ěg mré ti rĩr mãn tónh ke mũ,” he tóg, *Pedro* ti.

²³ Kũ ag tóg ùn rēge ag vin mũ, hã vỹ: *José*, he mũ, ti jiji ù hã vỹ: *Barsabás*, he mũ. Ti mré ag tóg *Matias* fēg mũ gé. ²⁴ Kũ ag tóg Topè mré vĩ mũ, ha mē. “Ěg jóg’, ěg tý nén to jykrén mũ ki kanhró ã tóg nĩ. Á hỹn ù tý hē kuprēg, ²⁵ ti tý ěg mré ã rãnrãj tag han jé, ti tý tý ěg mré *apóstolo* jē jé? *Judas* vỹ ti rãnrãj tovãnh. Kũ ù tý hē nỹ ti jēg ja kã jēnh mũ ha?” he ag tóg mũ, Topè mý. ²⁶ Kũ ag tóg to joga he mũ sir, hã ra *Matias* tóg *Judas* jēgja kã jē mũ. Hã kũ tóg tý ù tý 11 (ke) ag mré ke nĩ sir. Tý tóg *apóstolo* jē sir.

2

Topè kuprĩg tý tý ěg jagrē

¹ Vãhã tóg fénhta tý *Pentecostes* kurã tá krỹg mũ. Kũ vènh kar vỹ vènh mãn kũ nỹti nĩ, *Jesus* ki ge kũ nỹti kar ěn ag.

² Kũ vãhã kanhkã tá kóho ri ke tóg mē há tí. Króg, he tóg mũ. Kũ ĩn tóg kóho ri ke ěn tý fór mũ, *Jesus* ki ge kũ nỹti ag nỹti ěn tá.

³ Kũ ag tóg nén nē vég mũ, hã ra tóg tý pĩ gru hã pē nĩ. Vènh kãpópãm kũ tóg nĩ nĩ. Kũ tóg ag kri nĩ’ nĩ’ he kãn mũ, pĩ gru hã pē ěn ti. ⁴ Kũ Topè kuprĩg tóg ag ki ge kãn mũ. Kũ ag tóg vènh vĩ ù tugtó mũ, Topè kuprĩg tý ag krĩn kũ, ti tý tý ag jagrē nĩn kũ.

⁵ Hã ra *Jerusalém* tá ke ù ag tóg Topè to há nỹti gé. *Judeu* ag vè gé, hã ra ag tóg *povo* tý hèn ri ke mũ mogmog ja nĩ. Hã kũ ag vĩ tóg tó tý hèn ri ke nĩ.

⁶ Ag tý kóho ri ke ěn mē kũ ag tóg vènh mãn mũ. Kũ ag tóg ag vĩ e ěn ki *Pedro* ag tý nén tó mũ mēg mũ. ⁷ Kũ tóg ag mý e tí. Ag fe tý hèn ri ken kũ ag tóg: “ha vé, *Galiléia* tá ke ag vè mýr,” he mũ. “*Galiléia* tá ke ag vỹ vyr mý vĩ nỹti. ⁸ Hã ra ěg tóg ěg vĩ pē ki ag vĩ mēg mũ,” he ag tóg. ⁹ “Ěg kã ù ag tóg *Pártia* tá kãmũ mũ, kũ ù ag tóg *Média* tá kãmũ mũ gé, ù ag tóg ga tý *Elão* tá kãmũ mũ, ù ag tóg ga tý *Mesopotãmia* tá kãmũ mũ, ù ag tóg *Judéia* tá kãmũ mũ, ù ag tóg *Capadócia* tá kãmũ mũ, kar kũ *Ponto* tá, *Ásia* tá, ¹⁰ *Frigia* tá, *Panfília* tá, *Egito* tá, ga tý *Líbia* tá, ěmã tý *Cirene* ěn mã tá. Ù ag tóg ěmã tý *Roma* tá kãmũ mũ gé. ¹¹ Ù ag tóg tý *Judeu* nỹti, kar kũ ù ag tóg tý fóg tý *Judeu* jykre han mũ nỹti gé. Ù ag tóg goj vãso tý *Creta* tá kãmũ mũ, ù ag tóg ga tý *Arábía* tá kãmũ mũ gé. Ěg kar tóg ěg vĩ pē ki ag tý Topè kãmén mũ mēg mũ, “he ag tóg. ¹² Ag mý e tĩn kũ ag tóg jagnē mý: “ne nē hỹn’?” he mũ. Ag fe tóg jũrũn ke mũ, ag tý ge ve ja tũ nỹtĩn kũ.

¹³ Ù ag tóg hã ra nyg mũ. “Kronkron kũ ag kãgter nỹti mýr,” he ag tóg.

Pedro tý ag mý Topè vĩ to

¹⁴ Kũ *Pedro* tóg ù tý 11 (ke) ag mré jēgnē kũ jamã há ra ag mý: “inh kanhkã’,” he mũ. “*Jerusalém* tá ke! Jēmē há han ra, sỹ ãjag mý nén tó mũ ti,” he tóg.

¹⁵ “Ájag ne tóg: kronkron kũ ag kãgter nỹti, he mũ. Hã tũ vè hã ra, “he tóg.

16 “Hā ra tóg vāsŷ rán kŷ nī, ěg tŷ ūri nén vég mŷ ti. Topě vī tó tī tŷ *Joel* tóg vāsŷ tag rán ja nī, ha mē: 17 “kurā tŷ ěgno to hā sóg inh kuprīg jĕnĕnh mŷ, vĕnh kar mŷ, ti tŷ tŷ ag mré fag jagrĕ nī jé, he ja tóg nī, Topě ti. Kŷ ājag krĕ ag tŷ fag mré Topě vī mē kŷ tónh ke vē. Kyrŷ ag tŷ nĕn nĕ venh ke vē. Kófa ag tŷ vĕnh péting ke vē. 18 Sŷ inh kuprīg tŷ inh mré rānhraj mŷ ag jagrĕ han ke vē, fag ke gé. Kŷ fag tóg ag mré inh vī tónh ke mŷ gé, he tóg, Topě ti,” he tóg, *Joel* ti. 19 “Ājag tŷ nĕn han vānh han jé sóg ke mŷ gé, ājag mŷ, kanhkā tá, ga tá ke gé, ěprā, kyvénh mŷr, pī mŷr, nīja mŷr. 20 Kŷ rā tŷ kutyg ke vē, kysā kyvénh ke vē gé. Kar kŷ Topě kurā vē sir, kurā mág ěn ti. 21 Kŷ ū tŷ Topě mŷ nĕn kar to vī mŷ ěn kren ke vē sir,” he tóg, Topě ti. *Joel* tŷ rán hā vē, vāsŷ,” he tóg.

22 “Inh kanhkā', *Nazaré* tá *Jesus* ěn vē mŷr. Ti hā tóg nĕn han vānh hynhan ja nĭgtī. Topě jykre hynhan ja tóg nĭgtī, Topě tŷ ti jĕnĕn kŷ. Hā ra Topě tóg ti mŷ tó ja nī, ti tŷ *milagre* ěn hynhan jé, ājag tŷ ve kŷ ti to jykren há han jé,“ he tóg. 23 “Hā ra Topě tóg ājag mŷ ti fĕg ja nī. Hā kŷ ājag tóg ka to ti sa ja nī. Ti tĕn ja ājag tóg nī. Kŷ ū tŷ ka to ti sĕg mŷ ěn ag jykre vŷ pāno tāvī nī. 24 Hā ra Topě tóg ti rĭn mĕn ja nī, hā kŷ tóg vēser jagtar ěn tŷ tŷ' he ja nī, ti mŷ. Hā kŷ tóg vēser jamā tá nĭg mág ja tŷ nī, *Jesus* ti,” he tóg.

25 “Hā kŷ *Davi* tóg *Jesus* jo tag tó ja nī, kŷ tóg *Jesus* tŷ ti jóg mré vī ri ke nī. Ti to tóg: ěg jóg', he ja nī. Ā vég isóg nī nī. Inh pĕgja tá ā tóg nī nī, hā kŷ sóg krónh ke tŷ nī. 26 Hā kŷ inh fe tóg mrin ke mŷ. Vī sér han isóg nī nī. Iser kŷ inh fār tóg nŷnh ke mŷ, hā ra sóg to krī kufy tŷ nī. 27 Inh kuprīg vŷ vĕnh kuprīg jamā tá nĭg mág han ke tŷ nī. Inh fār vŷ vag ke tŷ nī gé, sŷ tŷ ā tŷ kuprĕg ja nĭn kŷ. 28 Inh kanhrĕn ā tóg nī nī, isŷ kanhkā to ěpŷ ěn ve há han jé. Isŷ ā mre nĭn kŷ tóg inh mŷ sér tāvī tī, he ja tóg nĭgtī, *Davi* ti,“ he tóg.

29 “Inh kanhkā'. *Davi* to jykren há han. Ti tŷ vĕnh kāmĕn tŷ vē. Vāsŷ tóg ter mŷr, hā kŷ ěg tóg ti kej vég tŷ, ūri. 30 Ti tŷ ga mī tŷ mŷn kĕ tóg Topě vī tó tŷ ja nĭgtī, *Davi* ti. Kŷ Topě tóg ti mŷ: ā krĕ'krĕ ag kĕ ū vŷ tŷ pā' i mág nĭnh mŷ, he ja nĭgtī. Ti tŷ *Cristo* kĕtĭg ke tó jan hā vē. 31 Hā kŷ tóg *Cristo* rĭr mĕn ke tó ja nĭgtī gé, ti tŷ: inh fār vŷ vag ke tŷ nī, hen kŷ. *Cristo* pijĕ vēser jamā tá nĭg mág han', kŷ ti fār vŷ vag ja tŷ nī gé,” he tóg, *Pedro* ti.

32 “*Cristo* vē, hā vŷ: *Jesus*, he mŷ. Topě vŷ ti rĭn mĕn, kŷ ěg kar tóg ti ve ja nĭgtī,” he tóg. 33 “Topě tóg ti mŷ: kunĭg, inh pĕgja tá nī, he ja nī. Kŷ tóg ti mŷ ti tŷ ěg mŷ nĕn tó ja ěn nĭm, hā vŷ: Topě kuprīg, he mŷ. Hā kŷ tóg ěg mŷ tŷ ěg jagrĕ han mŷ, *Jesus* ti. Hā kŷ ājag tóg ūri tag vég mŷ,” he tóg.

34 “*Davi* hā tóg rĭr mĕn ja tŷ nī ver, kanhkā ra tóg tāpŷ ja tŷ nī ver, ge ra tóg tag tó ja nī, ha mē: “ěg jóg mág vŷ inh *Senhor* mŷ tag tó ja nī, hā vŷ: nī ra ver, inh pĕgja tá, 35 sŷ ā kato vāsĕnsĕn mŷ ag tŷ ā krĕm vin jé. Kŷ ag sigse vē sir,” he ja tóg nī. *Davi* tŷ tón hā vē,” he tóg.

36 “*Jesus* tag, ājag tŷ ka to ūn sĕg mŷ tag hā vŷ tŷ ěg *Senhor* nī. Topě vŷ ti to: tŷ tóg *Cristo* nī, tŷ tóg vĕnh kar *Senhor* nī, he mŷ. ěg *povo* tŷ *Israel* tŷ vĕnh vī tag kri finh ke vē,” he tóg, *Pedro* ti, ū tŷ vĕnh mĕn kŷ nŷtĭ ag mŷ.

37 Ag tŷ ti vī tag mē kŷ ti jykre tóg ag kĕ ra rā mŷ sir. Kŷ ag tóg ti mŷ: “kŷ ěg hŷn ěr ri kenh mŷ, vŷ?” he mŷ, *Jesus* tŷ ūn vin mŷ kar ag mŷ ke gé.

38 Kŷ *Pedro* tóg ag mŷ: “ājag jykre pāno tovānh ra. Kŷ ěg tóg ājag kygpenh ke mŷ, *Jesus Cristo* jĭjĭ tó kŷ,” he mŷ. “Kŷ Topě tóg ājag mŷ ājag tŷ ti vī mranh ja tŷ vĕnh pĕte fón ke mŷ. Kŷ ājag tóg Topě kuprīg tŷ jagrĕ nŷtĭnh mŷ gé. 39 Ti tŷ ājag hā mŷ ti nĭm ke vē, ājag krĕ mŷ ke gé. Ti tŷ ūn mŷ vĕnh vī jĕnĕg mŷ kar ag

mỹ tóg nĩm tĩ, Topẽ ti, ẽg jóg mág ti, ag tỹ ver kuvar há tá mũ hã ra,” he tóg, *Pedro* ti.

⁴⁰ Vĩ tỹ hẽn ri ke han tóg, *Jesus* kāmén kỹ. Ag jyvẽn tóg mũ gé, kỹ tóg ag mỹ: “*Jesus* mỹ: inh kren han nĩ, hem nĩ,” he mũ. “Èg kar vỹ vễjyke pãno han kãn, hem nĩ,” he tóg.

⁴¹ Ủ tỹ ti vĩ han mũ ag kygpég ag tóg mũ sir. Kurã ẽn kã ùn kygpe kỹ nỹtĩ ag vỹ tỹ ù tỹ 3 *mil* (ke) nỹtĩ hỹn, hẽn ri ke mũn. ⁴² Ên ag vỹ kurã kar ki *Jesus* tỹ ùn vịn mũ ag vỹ jẽmẽ jé vẽn hãn tĩ, jagnẽ ve jé ke gé. Kỹ ag tóg *Jesus* jamĩ ko mũ sir. Kỹ ag tóg ti mré vĩ mũ gé, kurã kar ki.

Jesus ki ge mũ ag jykre

⁴³ Kỹ *Jesus* tỹ ùn vịn mũ ag tóg ẽg tỹ nén han vãnh tỹ hẽn ri ke han tĩ nỹtĩgtĩ. Hã kỹ vẽn kar tóg Topẽ kamẽg tĩ. ⁴⁴ Jãvo ù tỹ *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ ag tóg jagnẽ mré vễjyke pir han mũgtĩ, fag ke gé. Kỹ ag tỹ nén vỹ tỹ jagnẽ tũ ri ke nỹtĩ. ⁴⁵ Ủ ag tóg ag tỹ nén ù vẽn he mũ gé, jãnkamy to, kỹ ag tóg ùn jãnkamy tũ ag mỹ vẽn kãpópãm tĩ. ⁴⁶ Kurã kar ki ag kar tóg Topẽ ìn ra mũ tĩ, ag tỹ ti mré vĩ jé, fag ke gé. Ag ìn kã ki ag tóg *Jesus* jamĩ ko mũgtĩ gé. Ag mỹ tóg sér tĩ sir, fag mỹ ke gé. ⁴⁷ Kỹ ag tóg Topẽ mỹ: “há ti nĩ,” he tĩ gé. Jo vẽn kar tóg ag to há nỹtĩ gé. Kỹ Topẽ tóg kurã kar ki ù ag mỹ krĩ há nĩm tĩ gé, kỹ ag tóg ti ki ge mũ. Hã kỹ ag tóg komẽr hã e nỹtĩ, fag ke gé.

3

Ủn kãnhgrĩ tỹ há' he

¹ Kejẽn *Pedro* mré *João* ag tóg Topẽ ìn ra mũ mũ, *meio dia* pãte 3 óra ki. *Judeu* ag tỹ Topẽ mré vĩ jafã vẽ, hã vỹ: 3 óra, he mũ.

² Topẽ ìn tá ù tóg nĩ nĩ, ùn kãnhgrĩ. Tĩ mũr mũ kã tóg ge nĩ. Tá tóg: “inh mỹ nén ù nĩm,” he nĩgtĩ, ù tỹ Topẽ ìn kã ra ge mũ ag mỹ.

Èn va ag tóg kãmũ mũ, jãnkã tá ti nĩm jé. Kỹ *João* mré *Pedro* ag tóg Topẽ ìn tá junjun mũ. ³ Ủn kãnhgrĩ tỹ *Pedro* ag ve kỹ tóg ag mỹ nén ù to vĩ mũ. ⁴ Kỹ ag tóg ti tugnyĩm mũ. Kỹ *Pedro* tóg ti mỹ: “ẽg ki ẽvãnh,” he mũ. ⁵ Kỹ tóg ag ki ẽvãnh mũ. “Ag hỹn inh mỹ jãnkamy nĩm ke mũ,” he tóg.

⁶ Hã ra *Pedro* tóg ti mỹ: “jãnkamy tóg inh mỹ tũ tĩ,” he mũ. “Sỹ nén ma tĩ hã tỹ sóg ã mỹ nĩm mũ, hã vỹ: *Jesus Cristo* jiji há tó kỹ, sóg ã mỹ: ha jẽg, he mũ,” he tóg, *Pedro* ti, ùn kãnhgrĩ mỹ. ⁷ Kỹ tóg ti pẽgja tá ti kãgmĩ kỹ ti fẽg mũ.

Kỹ vãhã ti pẽn tóg tar' he mũ sir, ti pẽn nãgnãn ti. ⁸ Hũm he tóg mũ sir. Jẽg há' he tóg mũ. Vãhã tóg tĩ mũ sir. Kỹ tóg ag mré Topẽ ìn kã ra ra mũ sir. Tá tóg hũm hũm he mũ. Topẽ mỹ tóg vĩ há han mũ sir.

⁹ Kỹ vẽn kar tóg ti vэг mũ, ti tỹ hũm hũm hen kỹ, ti tỹ Topẽ mỹ vĩ há han kỹ. ¹⁰ Kỹ ag tóg ti ki kanhrãn mũ. “Topẽ ìn jãnkã tá nĩ ẽn hã vẽ mỹr, vẽn kar mỹ: inh mỹ nĩm, he tĩ ẽn hã vẽ mỹr,” he ag tóg ti to. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ sir. Ag fe tóg jũrũn ke mũ sir.

Pedro tỹ Topẽ jykre kãmén

¹¹ Hã ra tóg *Pedro* mré *João* ag mré tĩ mũ, ùn kãnhgrĩ ja ẽn ti. Hã kỹ vẽn kar tóg ag to vẽn hãn mũ, Topẽ ìn krẽm, pã'i tỹ *Salomão* he mũ ẽn *sala* tá. Ag mỹ tóg e tĩ, ti tỹ há' hen kỹ.

¹² *Pedro* tỹ ùn e ẽn ag ve kỹ tóg ag mỹ: “inh kanhkã', ãjag fe hã ne tóg jũrũn ke mũ,” he mũ. “Èg tỹ vėsóg ki ti tỹ há' he tũ vẽ. Topẽ tỹ ti tỹ há' he vẽ mỹr. Èg tỹ vễjyke kurj han mũ ra ẽg tóg ge han ki kagtĩg nỹtĩ,” he tóg.

¹³ “Ēg jógjóg ve ag vỹ Topě to há ja nýtĩgtĩ, *Abraão* ti, *Isaque* ti, *Jacó* ti ke gé. Topě ěn vė mỹr, ũ tỹ ti tỹ há' he mü ti. Topě ěn vỹ ti kósin tỹ ũn mág han. Ti há vỹ tỹ *Jesus* nĩ. Hã ra ājag tóg fóg tỹ pã'i tỹ *Pilatós* mỹ ti fėg ja nĩgtĩ, kỹ tóg: ti kavān jė sóg ke mü, he mü vė. ¹⁴ Hã ra ājag tóg ũ tỹ vėjykre kuryj han mü to, nejė, he ja nĩgtĩ, Topě tỹ ũn kuprėg mü ěn to, *Jesus* ěn to. Hã ra ājag tóg ũ tỹ ũn tén mü to: ti kava ra, he ja nĩgtĩ. ¹⁵ Ũ tỹ ěg rĩnrĩr han mü ěn tén ja ājag tóg nĩgtĩ mỹr. Hã ra Topě tóg ti rĩn mǎn ja nĩ, ti ter mü há ra, kỹ ěg tóg ti ve ja nĩgtĩ,” he tóg.

¹⁶ “Kỹ ěg tóg *Jesus* ki ge mü. Hã kỹ *Jesus* tóg ũn kǎnhgrĩ ja tag tỹ tar' he mü, ājag tỹ ũn vėg mü tag ti. *Jesus* vỹ ti tỹ ti ki rǎ han. Hã kỹ tóg ti tỹ *Jesus* ki rǎ kỹ há' he mü sir, ājag rĩnve,” he tóg.

¹⁷ “Inh kǎnhkǎ', ājag tỹ ki kagtĩg nýtĩn hã kỹ ājag tóg *Jesus* tén ja nĩgtĩ, pã'i ag mrė.

¹⁸ Hã kỹ Topě tóg vǎsỹ rán kỹ nĩ ěn han. Topě vĩ tó ti ag kar tóg vǎsỹ *Jesus* jagtar ke ti tó ja nĩgtĩ, Topě tỹ ag mỹ: ha tó, hen kỹ. “Topě tỹ ũn jėnėg mü ěn tỹ jagtar ke vė, *Cristo* ti,” he ja ag tóg nĩgtĩ.

¹⁹ Kỹ ājag jykre pǎno tovǎnh nĩ. Topě jykre ki gem nĩ, Topě tỹ ājag tỹ ti vĩ mranh tỹ tũ' he jė. ²⁰ Kỹ ājag tóg tỹ Topě mrė ke nýtĩnh mü. Kỹ tóg ājag krĩ tỹ kǎnhvy' henh ke mü. Kar kỹ tóg ājag mỹ ti jėnė mǎn ke mü gé, ti tỹ ājag mỹ ũn jėnėnh ke mü ěn ti, *Cristo* ti, há vỹ: *Jesus*, he mü. ²¹ Ti tỹ kǎnhkǎ tá nĩ vė ver. Ti tỹ ti kurǎ pėtėm kỹ tóg vǎhǎ tá vỹn kenh ke mü, Topě tỹ nėn kar han mǎn ke kurǎ ěn kǎ.

Hã kỹ Topě tóg vǎsỹ ti vĩ tó tĩ ag mỹ tó ja nĩgtĩ, ag tỹ vėnh kar mỹ ti vĩ tó jė, ti tũ ag kar mỹ. ²² Hã kỹ *Moisés* vỹ tag tó ja nĩ, ha mė: Topě vỹ ājag mỹ ti vĩ tó tĩ ũ jėnėnh ke mü, ti tỹ ājag mỹ Topě vĩ tó jė, inh ri kén. ěn vĩ jėmėm nĩ. ²³ Ũ tỹ ti vĩ jėmė jǎvǎnh ěn ter ke vė, ěn pijė tỹ Topě tũ nĩ', he ja tóg nĩgtĩ, *Moisés* ti, “he tóg.

²⁴ “Topě vĩ tó tĩ ag kar vỹ tó ja nĩgtĩ, ěg tỹ ũri vėg mü tag ti. *Samuel* vỹ tag tó vėn ja nĩgtĩ, kar kỹ ti nón ke ag tóg vǎhǎ tag tó ja nĩ gé.

²⁵ Topě vĩ tó tĩ ěn krė vỹ tỹ ājag nýtĩ. Ājag jógjóg ve ag há mrė tóg jykrén ja nĩgtĩ, Topě ti, *Abraão* há mrė. Hã kỹ tóg *Abraão* mỹ: ā kósin ũ há tugrĩn sóg vėnh kar to há nĩnh mü, he ja nĩgtĩ, Topě ti. ²⁶ Ājag há mỹ tóg ti kósin jėnė, ti rĩn mǎn kỹ. Ājag há mỹ tóg tó vėn, ājag tỹ tỹ *Judeu* nýtĩn kỹ. Ājag tỹ ājag jykre pǎno tovǎnh jė,” he tóg, *Pedro* ti, *João* mrė.

4

Pã'i ag tỹ Pedro mrė João to jũ

¹ Ag tỹ ver vėmėn nýtĩ ra pã'i ag tóg tá junjun mü, Topě ĩn to pã'i ag, ũ tỹ: “ěg hỹn rĩnrĩr mǎn ke tũ nĩ, ěg ter kar kỹ,” he mü ag mrė há. ² Kỹ ag tóg *Pedro* ag to jũgũ mü, ag tỹ: “*Jesus* vỹ rĩr mǎn. Kỹ ěg tóg ti ri kén rĩr mǎn ke mü gé, ěg ter kỹ,” hen kỹ. ³ Hã kỹ ag tóg *Pedro* ag sigsėg mü. Vėseja kǎ tá ag tóg ag vǎm mü, ag tỹ tá nũgnũr pir han jė. Rǎkė ti nỹ ha, há kỹ ag tóg: “ha ver kǎ tá nũgnũr,” he mü.

⁴ Hã ra ũ tỹ hėn ri ke ag tóg *Pedro* ag vĩ mė kỹ kri fi ja nĩgtĩ. Ũ tỹ 5 mil (ke) ag vė, *Jesus* ki ge kỹ nýtĩ ag, ũn tỹtǎ fag mrė tó tü.

⁵ Tỹ vaj kỹ pã'i ag tóg vėnh mǎn mü, kófa ag mrė há, Topě vĩ to ěg kǎnhrǎn tĩ ag mrė há, *Jerusalém* tá. ⁶ Topě tũ to pã'i mág jiji há vỹ: *Anás*, he mü. Ag pã'i mág ũ jijin há vỹ: *Caifás*, he mü. Pã'i mág kǎnhkǎ ũ jiji há vỹ: *João*, he mü, kỹ

ũ jijin hā vỹ: *Alexandre*, he mũ. Pā'i kar ag vỹ tá vênh măn kỹ nỹtĩ. ⁷ Vênh kaju ki ag tóg *Pedro* ag vin mũ, kỹ ag tóg: “ũ nỹ ājag mỹ vễjykre tag nĩm, ājag tỹ ùn kãnhgrĩ ên tỹ há' he jé? Û jykre tỹ ājag ti tỹ há' hé?” he ag tóg mũ.

⁸ Kỹ vánh Topê kuprĩg tóg *Pedro* krĩn mũ. Kỹ tóg: “ha vé, ⁹ nén ù há to ājag tóg êg sigség mũ, êg tỹ ùn kãnhgrĩ tỹ há' he mũ ên to,” he mũ. “Kỹ ājag tóg vánh êg jykre jēmê sór mũ ha. ¹⁰ Ājag mỹ sóg êg jykre tónh mũ, *Judeu* kar tỹ ki kanhró nỹtĩ jé. *Jesus* tigrĩn tóg há' hé, *Nazaré* tá ke ên tigrĩn tóg tar jê nĩ, ājag tỹ ù tỹ ka to sãg mũ ên hã tigrĩn. Topê tóg ti rĩn măn ja nĩ, ù tỹ krunh to ter mũ ên ti,” he tóg. ¹¹ “*Jesus* ên hã to tag tóg rãn kỹ nĩ, ha mẽ: ājag tỹ pó tỹ ìn han kỹ ājag tóg pó ù fón, ti tỹ ājag mỹ kórég nĩn kỹ. Hã ra Topê tóg pó ên hã tỹ ìn nũna han mũ, he ja tóg nĩ.

¹² Û pijé êg kren han ke mũ vê'. Hã ra Topê tóg *Jesus* fêg, ti hã tỹ êprã ke kar ag krenkren han jé, fag ke gé. Êg kren han ke mũ ù venh ke tũ êg nĩ mỹr,” he tóg, *Pedro* ti.

¹³ Kỹ tóg ag mỹ e tí. “Êg kamêg tũ ag tóg nĩ mỹr,” he ag tóg, *Pedro* ag to. “*Escola* ki ge mág ja tũ ag nỹtĩ vê,” he ag tóg. To jýkrén kỹ ag tóg: “*Jesus* mré ke ag vê,” he mũ.

¹⁴ Hã ra ùn kãnhgrĩ ja ên tóg tá jê, ag mré. Kỹ ag tỹ ne tỹ ag kato vĩnh ke tóg tũ tí sir. ¹⁵ Kỹ ag tóg *Pedro* ag mỹ: “ha ver kãpa jêg,” he mũ. Kỹ pã'i ên ag tóg ver jagnê mré to jýkrén mũ. ¹⁶ Kỹ ag tóg: “Êg hỹn ag tỹ hê ri kenh mũ ha?” he mũ. “*Jerusalém* tá ke kar vỹ ag tỹ nén han mũ ki kanhró nỹtĩ. Kỹ ag jykre tóg vênh kar mỹ há nỹ. Kỹ êg tỹ ag to: ag ón vê, hen kỹ tóg vênh mỹ nĩ sir,” he ag tóg. ¹⁷ “Ag tỹ hã ra vênh kar mỹ *Jesus* tó kỹ tóg vênh mỹ nỹ gé. Kỹ êg tỹ ag mỹ: ha tó măn tũg, henh ke vê, ājag tỹ ti tó măn kỹ êg tóg ājag vóg kónãn ke mũ ha, he jé êg tóg ke mũ,” he ag tóg. ¹⁸ Kỹ ag tóg *Pedro* ag jé prêr măn mũ. Kỹ ag tóg: “Ker ù mỹ tó măn hê'. Ker *Jesus* tỹ vĩ măn hê',” he mũ.

¹⁹ Hã ra *Pedro* tóg *João* mré ag mỹ: “Topê tóg êg mỹ: ha vênh kar mỹ tó, he ja nĩ. Hã ra ājag tóg: “ker tó hê',” he mũ. Êg hỹn ù tỹ hê vĩ han mũ', Topê vĩ vó, ājag vĩ vó? Ne nỹ hỹn Topê mỹ há nĩnh mũ? Êg mỹ tó. ²⁰ Êg pijé tó tũg mũ', êg tỹ nén vэг mũ tí, *Jesus* tỹ êg mỹ nén tó ja ên tí,” he ag tóg.

²¹ Hã ra pã'i ag tóg: “ker tó hê', ker tó hê',” he măn mũ gé. Kỹ ag tóg ag kygvãg mũ sir. Ag tỹ ag vóg kónãn há ra ag tóg ke tỹ nĩ, vênh kar tỹ ag to há nỹtĩn kỹ, vênh kar tỹ Topê to: “há ti nĩ, hã kỹ tóg ùn kãnhgrĩ ên tỹ há' he mũ',” hen kỹ.

²² Hã ra ùn kãnhgrĩ ja ên tóg tí nĩ sir. 40 (ke) anos kãfór han tóg, kỹ Topê tóg ti tỹ há' hé.

Jesus mré ke ag tỹ Topê mré vĩ

²³ *Pedro* ag tỹ kygvar kỹ ag tóg ag mré ke ag to mũ mũ. Kỹ ag tóg pã'i tỹ ag mỹ nén tó mũ ên kãmén mũ, kófa ag tỹ: “ker *Jesus* tó hê',” he mũ ên tí. ²⁴ Kỹ vênh kar ag tóg Topê mỹ vĩ há han mũ. Kỹ ag tóg: “êg jóg mág', tỹ ã tóg vênh kar kri ke nĩ,” he mũ. “Kanhkã han ã mỹr, ga ti, goj ti ke gé, mĩ mũ kar ke gé. ²⁵ Êg jógjóg tỹ *Davi* krĩn ja ã tóg nĩgtĩ, ã kuprĩg tỹ. Kỹ tóg *Jesus* tó ja nĩgtĩ, kỹ tóg: fóg kar ag ne tóg jũgjũ mũ, kanhgág ag ke gé, he ja nĩgtĩ. ²⁶ *Nação* kar ag pã'i ag vỹ vênh génh kỹ nỹtĩ, êg pã'i ag ke gé, Topê kato tégte jé, Topê tỹ ùn kuprêg mũ ên ag kato, he ja tóg nĩgtĩ. ²⁷ Hã ra tóg ki hã tó ja nĩ. Êmã tag ki ag tóg vênh génh kỹ nỹtĩ, ã kósĩn tỹ *Jesus* kato, ùn kuryj nĩ ên kato. Pã'i mág tỹ *Herodes* vỹ ti kato tẽ mũ gé, pã'i tỹ *Pilatós* ke gé, fóg ag kar, *Judeu* ag kar ke gé. ²⁸ Ā tỹ vãsỹ

nén tó mũ ěn han ag tóg mũ sir. ²⁹ Pã'i ag tỹ ěg mỹ nén tó mũ mẽ ã tóg, ag tỹ ěg mỹ: “ker tó hē’,” he mũ tag ti. Kỹ ěg tỹ tar’ hem nĩ, ěg tỹ ag kaměg tũ nĩ jé, ěg tỹ ã vĩ tó jé, ěg tỹ tỹ ã mré rãnhřaj tí nýtĩn kỹ. ³⁰ Kỹ ěg mré *milagre* hynhan nĩ gé. Ũn kaga ag tỹ há’ hem nĩ, ěg tỹ nén han vãnh han nĩ, ěg tỹ ã mỹ to vĩn kỹ, ěg tỹ ã kósin jiji tó kỹ, ũn kuryj nĩ ěn,” he ag tóg, Topě mỹ.

³¹ Ag tỹ ti mré vĩ kar kỹ ga tóg jũrũn ke mũ sir, ag tỹ vĕnhmãn kỹ nýtĩ hã ra. Kỹ Topě kuprĩg tóg ag krĩn mũ gé. Kỹ ag tóg mũměg tũ nĩn kỹ Topě vĩ kãmén mũ sir.

Jesus ki ge kỹ nýtĩ ag jykre pir

³² Ũ tỹ *Jesus* ki ge kỹ nýtĩ ag tóg jykre pir nýtĩ. Ũ pijé ti tỹ nén to: “isũ vĕ,” he tĩ. Ag tỹ nén kar to ag tóg: “ěg tũ vĕ,” he tĩ, fag ke gé. ³³ *Jesus* tỹ ũn vĩn mũ ag tóg fag mré ěg *Senhor* tỹ *Jesus* rĩr mãn tugtó mũ, to tar pĕ nýtĩn kỹ. Kỹ Topě tóg ag ki rĩr há han mũ gé sir. ³⁴ Ag mré ke ũ pijé jagtar nýtĩ. Ag kã mĩ ũ tóg ěpỹ nýtĩ, kar ũ tóg ĩn nýtĩ gé. Ag tũ ěn vĕne he ag tóg mũ, kỹ ag tóg ti kaja ma kãmũ mũ, ³⁵ *Jesus* tỹ ũn vĩn mũ ag mỹ nĩm jé, jãnkamy ti. Kỹ ũn jagtar ag tóg jãnkamy ěn to ag tỹ nén ve sór mũ ěn mãn mũ sir, fag ke gé.

³⁶ Kỹ ũ tóg nĩ gé, ti jiji hã vỹ: *José*, he mũ. *Jesus* tỹ ũn vĩn mũ ag tóg ti to: *Barnabé*, he tĩ. *Levi* krĕ’krĕ ũ vĕ. Goj vãso tỹ *Chipre* ã ke vĕ.

³⁷ Ěn hã vỹ ěpỹ nĩ, kỹ tóg ti japỹ fón mũ, kỹ tóg *Jesus* tỹ ũn vĩn mũ ag mỹ ti kaja ma kãtĩ mũ. Kỹ ag tóg jagnĕ mỹ kãnhkrég mũ sir.

5

Ananias fag tỹ Topě mỹ ón

¹ Kỹ ũ tóg nĩ gé, ti jiji hã vỹ: *Ananias*, he mũ. Jãvo ti prũ fi jiji hã vỹ: *Safira*, he mũ. Ěn fag vỹ tóg fag japỹ fón mũ gé. ² Kỹ tóg ti prũ fi mỹ: “ti kaja vĕnh kãpón péju kỹ ěg tóg nĩm ke mũ,” he mũ. Kỹ tóg *Jesus* tỹ ũn vĩn mũ ag mỹ nĩm mũ. “Ěg japỹ kaja kar hã vĕ,” he tóg mũ ón kỹ.

³ Kỹ *Pedro* tóg ti mỹ: “*Satanás* hã ne tóg ã krĩn ja nĩ’, hã ra ã tóg ti mỹ: nejĕ, he ja tũ nĩ,” he mũ. “Hã kỹ ã tóg Topě kuprĩg mỹ ón. Hã kỹ ã tóg ti kaja vĕnh kãpón péju kỹ nĩm ja nĩ’,” he tóg. ⁴ “Ā japỹ vĕ mỹr, ha mẽ, kỹ ti kaja vỹ tóg tỹ ã tũ nĩ gé sir. Kỹ ã tỹ ma kãtĩ tũ nĩ ra tóg tỹ nén ũ tũ nĩ vĕ. Hã ra ã tóg ã ón ke to jykřen ja nĩgtĩ. Hã kỹ ã tóg ěg mỹ ón,” he tóg, *Pedro* ti.

⁵ *Ananias* tỹ ti vĩ mẽ kỹ tóg kutĕ mũ. Ti ter vĕ sir. Kỹ tóg ũ tỹ měg mũ ag kar mỹ e tĩ. Ag fe tóg jũrũn ke mũ. ⁶ Kỹ kyrũ ag tóg jĕgnĕgnĕ kỹ ti fi han mũ. Kar kỹ ag tóg ti kĕnh mũ mũ sir.

⁷ 3 óra tũg kỹ ti prũ fi tóg mĩ kãtĩ mũ gé. Hã ra fi tóg fi mén ter mẽ ja tũ nĩ ver. ⁸ Kỹ *Pedro* tóg ti mỹ: “ãjag mỹ ti kaja tag to fón, ãjag japỹ ti?” he mũ.

Kỹ fi tóg: “hỹ, ti kaja tag to ěg tóg fón,” he mũ, ón kỹ.

⁹ Kỹ *Pedro* tóg ti mỹ: “ãjag ne tóg jagnĕ mré to jykřen ja nĩ gé’,” he mũ. “Topě kuprĩg mỹ ãjag ón mỹr. Ũ tỹ ã mén kĕnh mũ ag vỹ hur kãmũ jĕg. Kỹ ag tóg ã va mũnh mũ gé,” he tóg.

¹⁰ Kỹ fi tóg kutĕ kỹ hun ke mũ gé sir. Kyrũ ag tỹ junjun kỹ ag tóg fi ter vĕg mũ gé. Kỹ ag tóg fi kĕnh mũ mũ gé, fi mén mré. ¹¹ Kỹ *Jesus* ki ge kỹ nýtĩ kar ag fe tóg jũrũn ke mũ, ũ tỹ měg mũ kar ag ke gé.

Hã kỹ *Ananias* fag tóg Topě mỹ ón tugrĩn kãgter ja nĩ.

Ag tỹ Jesus tỹ ũn vĩn mũ ag vóg kónãn

¹² *Jesus* t̄y ũn vin m̄u ag tóg nén ve vānh t̄y hēn ri ke hynhan m̄ugtī, vēnh kar m̄y. K̄y *Jesus* ki ge k̄y n̄ytī kar ag v̄y kurā kar ki vēnh m̄an tī, p̄ā'i t̄y *Salomāo* he m̄u ēn sala tā, Topē ĩn krēm. ¹³ *Jesus* ki ge tū ag tóg venh kāmū tū n̄gtī, ag t̄y ag kamēg k̄y. Hā ra tóg vēnh kar m̄y há n̄i sir, *Jesus* ki ge k̄y n̄ytī ag jykre tī. ¹⁴ Kurā kar ki ũ tóg to jykren' he m̄u, *Jesus* ki rā jé, ũ t̄y hēn ri ke ag, fag ke gé. Hā ki ag tóg e n̄ytī sir, *Jesus* ki ge m̄u ēn ag.

¹⁵ Kejēn ag tóg ũn kagyga gé kāmū m̄u gé vāhā, ēpy kri. Tá ag tóg n̄ygn̄y k̄y n̄ytī. K̄y ag tóg *Pedro* jāvānh m̄u. “Ti k̄anhvég t̄y ēg m̄i t̄ig k̄y ũ tóg hēn ri ke m̄un há' henh m̄u,” he ag tóg. K̄y ag tóg hághá' he m̄u.

¹⁶ Ũ t̄y hēn ri ke ag tóg *Jerusalém* tá vēnh m̄an m̄u, ēmā kar tá kāmū ēn ag. Ũn kagyga ag gé ag tóg kāmū m̄u, ũn jagrē kórég ag ke gé. K̄y ag tóg hághá' he k̄an m̄u sir.

¹⁷ K̄y Topē tū to p̄ā'i mág tóg jū pē han m̄u, ti mré p̄ā'i kar ag ke gé. ¹⁸ K̄y ag tóg *Jesus* t̄y ũn vin m̄u ag sigség m̄u, vēse ja mág tá.

¹⁹ Hā ra kuty tá Topē t̄y jēnē jafā tóg tére k̄y vēse ja jānkā nugnón m̄u. Ag gé tóg tī m̄u, ag kygvān k̄y, k̄y tóg ag m̄y: ²⁰ “hā m̄u jēg, Topē ĩn ra, ājag t̄y vēnh kar m̄y Topē vī tó jé, Topē t̄y ēg r̄inr̄in m̄an ke ēn ti,” he m̄u.

²¹ T̄y vaj k̄y ag tóg kusāg pē ki Topē ĩn ra m̄u m̄u, tá Topē vī tó jé.

Hā ra Topē tū to p̄ā'i mág tóg ti mré ke ag jēgnēg m̄u, ag t̄y kófa ag jé prēr jé, p̄ā'i kar ag ke gé. K̄y ag tóg vēse ja ra porisa ag jēgnēg m̄u, ag t̄y vēsigse ag tať kāmū jé. ²² Ag t̄y tá junjun m̄u ra ag tóg vēse ja k̄ā tá tūgtū n̄i. ²³ K̄y ag tóg: “vēse ja tóg n̄ifēnh k̄y jē n̄i,” he m̄u. “K̄y ũ t̄y ki r̄ir m̄u ag tóg tá n̄ytī gé, ti jānkā tá. Ēg t̄y nón m̄u ra tóg kuprā jē,” he ag tóg m̄u, p̄ā'i ag m̄y.

²⁴ K̄y tóg ag m̄y epē tī. K̄y tóg ag krī tū tī sir. ²⁵ K̄y ũ tóg tá jun k̄y: “Topē ĩn krēm ag n̄ytī, ājag t̄y ũn sigség m̄u ag,” he m̄u. “Tá ag tóg vēnh kar m̄y Topē vī tó n̄ytī,” he tóg.

²⁶ K̄y porisa ag p̄ā'i tóg ag mré tī m̄u, ag tať kāmū jé. Komēr hā ag tóg ag mré vī m̄u. “Ēg t̄y ag m̄y vī tar han k̄y ũ t̄y ag vī mēg n̄ytī ag tóg hēn ri ke m̄un ēg pin ke m̄u, pó t̄y,” he ag tóg.

²⁷ K̄y *Jesus* t̄y ũn vin m̄u ag kar tóg porisa ag mré m̄u m̄u. K̄y Topē tū to p̄ā'i mág tóg ag m̄y: ²⁸ “ājag m̄y ēg tóg: ker ēn jiji tó m̄an hē', he ja n̄igtī,” he m̄u. “Ge ra ājag tóg *Jerusalém* tá ke kar ag m̄y tugtó ja n̄igtī. Ājag h̄yn ti ter to ēg jagtar han sór m̄u,” he tóg.

²⁹ K̄y *Pedro* tóg: “Topē t̄y ēg m̄y nén tó m̄u ēn han jé ēg tóg ke m̄u, ēprā ke ag t̄y ēg m̄y: ke tūg n̄i, he m̄u ra,” he m̄u. ³⁰ “Ēg jógjóg ag v̄y Topē to há n̄ytīgtī. Ag t̄y ũ to há n̄ytī ēn v̄y *Jesus* ti r̄in m̄an ja n̄igtī, ājag t̄y ũn tén m̄u ēn ti, ka to ũn sāg m̄u ēn ti. ³¹ K̄y Topē tóg ti t̄y p̄ā'i mág han m̄u, ti t̄y ti m̄y: kunīg, inh pēgja tá n̄i, henh k̄y. *Jesus* t̄y tóg ēg kar kr̄in sór m̄u, ēg kar t̄y vējyke p̄ano tovānh jé, ti t̄y ēg t̄y ti vī mranh t̄y vēnh p̄ate fón jé. ³² Nén kar ēn ve ja ēg tóg n̄igtī, hā k̄y ēg tóg ti vī tó m̄u sir. K̄y Topē kuprīg tóg ēg kanhrān m̄u gé. Topē v̄y ũ t̄y ti vī han m̄u kar ag m̄y ti kuprīg jēnēg m̄u,” he tóg, *Pedro* ti.

³³ K̄y p̄ā'i ag fe tóg ḡym ke m̄u, k̄y ag tóg ag k̄agtén ke to jykran m̄u, *Jesus* t̄y ũn vin m̄u ēn ag to. ³⁴ K̄y vāhā ũ tóg jēgnē m̄u, ti jiji hā v̄y: *Gamaliel*, he m̄u. Vēnh kar m̄y tóg t̄y ũn jykre há n̄i. K̄y tóg: “ver ag k̄apan n̄i,” he m̄u. ³⁵ K̄y tóg ag m̄y: “inh kanhkā, ājag t̄y nén han ke m̄u to jykren n̄i ver,” he m̄u. ³⁶ “*Pedro* ag jo ke ũ tóg jē ja n̄i gé, ti jiji hā v̄y: *Teudas*, he m̄u. Ti hā ne tóg vēs̄y p̄ā'i mág han ja n̄i, k̄y ũ t̄y 100 t̄y 4 (ke) ag v̄y ti nón m̄u k̄y ti tén ja n̄igtī sir. K̄y ũ t̄y ti vī han m̄u ag tóg tā m̄i m̄u ja n̄i, k̄y tóg tū' he m̄u. ³⁷ Kar k̄y ũ v̄y jē ja n̄i gé, ti jiji

hã vỹ: *Judas*, he mũ. *Galiléia* tá ke ãn vỹ. Ag tỹ vãnh kar jigji ránrán mũ ra tóg tá jẽ ja nĩ, kỹ ù tỹ hẽn ri ke ag tóg ti nón mũ kỹ ti tén ja nĩgĩ gé, kỹ ù tỹ ti vĩ han mũ ag tóg krig' ke kãn ja nĩ,” he tóg.

³⁸ “Isỹ nén to jykrén mũn hã vỹ, ha mẽ: *Pedro* ag tovãnh nĩ ver. Ag mỹ: ha mũ jẽg, hem nĩ ver. Ag tũ tỹ tỹ ãprã ke ag jykre nĩn kỹ tóg tũ' henh ke mũ mỹr, vêsóg ki, ha mẽ. ³⁹ Ti tỹ hã ra tỹ Topẽ jykre nĩn kỹ ãjag tóg tỹ tũ' henh ke tũ nĩ. ãjag tỹ ge ra ag to jũ nỹtĩn kỹ ãjag tóg vãhã Topẽ kato tẽ mũ,” he tóg, *Gamaliel* ti.

⁴⁰ Kỹ ag tóg ti mỹ: “he,” he mũ. Kỹ ag tóg *Jesus* tỹ ùn vin mũ ag jé prẽr mãn mũ. Ag mrãnmrãn ag tóg mũ. Kỹ ag tóg: “ker *Jesus* tó mãn hẽ,” he mãn mũ, “ha mũ jẽg,” he ag tóg, ag mỹ.

⁴¹ Kỹ ag tóg mũ mũ, *Jesus* tỹ ùn vin mũ ag. Ag mỹ tóg sér tĩ, ha mẽ. Ag tỹ *Jesus* ri kén jagtar mũ ra tóg ag mỹ sér tĩ. ⁴² Kurã kar ki ag tóg Topẽ ãn tá *Jesus* tó ti, ti to: “Topẽ vỹ ti jẽnẽ,” hen kỹ. Vãnh kar ãn tá ag tóg ti kãmén mũ gé, ù tỹ ag kógfyn kỹ. To ag tóg krónh ke tũ nĩgĩ sir.

6

Ag tỹ ù tỹ 7 (ke) ag vin

¹ Kỹ ù tỹ hẽn ri ke ag tóg *Jesus* ki ge mũ. ù ag tóg *Grego* vĩ tó tĩ, kỹ ù ag tóg *Hebreu* vĩ tó tĩ. Hã ra ag kar tóg jagnẽ mré jẽg tĩ.

Ag e nỹtĩn kỹ ù tỹ *Grego* vĩ tó mũ ag tóg kejẽn vĩ kónãn mũ, *Hebreu* vĩ tó tĩ ag kato. “Ù tỹ *Hebreu* vĩ tó mũ ag vỹ ãg ki króm tũ nĩ mỹr. Ag kã ùn mèn ter ja fag vỹ kurã kar ki vỹjẽn há vég tĩ, ag tỹ fag mỹ vin kỹ. Jãvo ag tóg ãg kã ùn mèn ter ja ãn fag kã jatũ nỹtĩ. Hã kỹ fag tóg jagtar nỹtĩ,” he ag tóg.

² Kỹ ù tỹ 12 (ke) ag tóg mẽg mũ, *Jesus* tỹ ùn vin mũ ag. Kỹ ag tóg *Jesus* mré mũ kar ag jé prẽr mũ. Kỹ ag tóg: “Ëg tũ há vỹ, hã vỹ ãg tỹ tỹ Topẽ vĩ tó tĩ nỹtĩ,” he mũ. “Ëg tỹ vỹjẽn ki rĩr kỹ ãg tóg kutar nỹtĩ. ³ Kỹ ù tỹ 7 (ke) ag vin nĩ, ùn kãmé kórég tũ ag, ùn jykre há ag, ù tỹ Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nĩ ãn ag,” he ag tóg. “Ën ag mỹ ãg tóg vãnh rãnrãj tag nĩm ke mũ, ag tỹ vỹjẽn ki rĩr jé. ⁴ Kỹ ãg tóg tag tỹ vãnh kutãn mãn ke tũ nĩ. Jatun mỹ ãg tóg Topẽ mré vãmén ke mũ. Ti vĩ tó jé ãg tóg ke mũ,” he ag tóg, *Pedro* ag.

⁵ Ag vỹ vãnh kar mỹ há nĩ ha, kỹ ag tóg *Estêvão* fẽg mũ sir, ù tỹ *Jesus* ki rã kỹ jẽ ãn ti, kỹ Topẽ kuprĩg vỹ tỹ ti jagrẽ nĩ. Ti mré ag tóg *Filipe* fẽg mũ gé, *Prócoro* ke gé, *Nicanor* ke gé, *Timom* ke gé, *Pármenas* ke gé, *Nicolau* ke gé, ãmã tỹ *Antioquia* tá ke tag ti, fóg tỹ *Judeu* jykre han mũ tag ti. ⁶ Ën ag vin ag tóg mũ, *Jesus* tỹ ùn vin mũ ag jo. Kỹ ag tóg ag to Topẽ mré vĩ mũ, ag nĩgẽ tỹ ag mẽ kỹ. Hã kỹ ag tóg ag mỹ vãnh rãnrãj ãn nĩm mũ, ag tỹ vỹjẽn ki rĩr jé.

⁷ Kỹ Topẽ vĩ tóg vãnh kar kri rũm ke mũ sir. ù tỹ *Jesus* mré mũ ag vỹ tóg hẽn ri ke nỹtĩ, *Jerusalém* tá. Kỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ ù ag tóg *Jesus* vĩ kri fi kỹ ti ki ge mũ gé sir.

Ag tỹ Estêvão se

⁸ *Estêvão* vỹ há ra krĩ há nĩ, Topẽ tỹ ti mỹ vỹjykre nĩm kỹ. Kỹ tóg ãg tỹ nén han vãnh tỹ hẽn ri ke hynhan mũ, vãnh kar mỹ. ⁹ Hã ra ù ag tóg *Judeu* ag vãnh kanhrãn jafã tá ti vĩ kafãn mũ. Ëmã tỹ *Cirene* tá ke ag vỹ, ãmã tỹ *Alexandria* tá ke ag ke gé, ga tỹ *Cilícia* tá ke ag ke gé, ga tỹ *Ásía* tá ke ag ke gé. ¹⁰ Hã ra ag tóg ti tỹ hẽn ri ke tũ nĩ, ti krĩ há nĩn kỹ, ti tỹ Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nĩn kỹ. ¹¹ Kỹ ag tóg ù ag krĩn mũ, ag tỹ ti kato vĩ jé, kỹ ag tóg: “ti vĩ mẽ ãg mỹr,” he mũ. “*Moisés* to

vī kónān tóg m̄y, Topē to ke gé,” he ag tóg ón k̄y, *Estêvão* to. ¹² Hã k̄y v̄nh kar tóg ti to jūgiũ m̄, kófa ag mré hã, Topē v̄i to ěg kanhr̄an t̄i ag mré hã. K̄y ag tóg ti k̄gm̄i k̄y ti ség m̄. K̄y ag tóg p̄a'i ag to ti pére k̄amũ m̄. ¹³ Ū t̄y ón k̄y ti kato v̄nh ke m̄ ag jé ag tóg pr̄er m̄ gé, p̄a'i ag. K̄y ag tóg: “Topē ĩn to tóg v̄i kónān t̄i, Topē t̄y ěg m̄ n̄n tó ja ěn to ke gé. Hã ra tóg ti v̄i kónān to krónh ke tũ n̄gt̄i,” he ag tóg. ¹⁴ “T̄i v̄i m̄ ěg m̄y. *Jesus* k̄amén tóg t̄igt̄i, *Nazaré* tá ke ěn ti. Topē ĩn kókén jé tóg ke m̄. *Jesus* ti, he tóg t̄igt̄i, k̄y tóg *Moisés* t̄y ěg m̄ v̄ejykre n̄m m̄ ěn t̄y tũ' he sór m̄ gé, ěg m̄ v̄ejykre ū n̄m k̄y,” he ag tóg ón k̄y, *Estêvão* to.

¹⁵ K̄y p̄a'i ag kar tóg ti tugn̄m m̄, hã ra ti ve tóg t̄y Topē t̄y j̄enē jafã ve ri ke n̄i sir.

7

Estêvão t̄y v̄nh k̄amén

¹ K̄y Topē tũ to p̄a'i mág tóg ti m̄y: “Ki hã ke m̄y'?” he m̄.

² K̄y *Estêvão* tóg ag m̄y: “ijóg’,” he m̄. “Inh kanhkã’,” he tóg. “Ěg jóg t̄y Topē v̄y tóg v̄nh kar k̄áfór n̄i. T̄i hã ne ěg jógjóg t̄y *Abraão* mré v̄i ja n̄gt̄i, ti t̄y ver ga t̄y *Mesopotâmia* tá n̄i ki, ti t̄y ver ěmã t̄y *Harã* ra t̄i tũ ki.

³ K̄y tóg ti m̄y: “ã jamã tá kutē,” he ja n̄i. “Ā kanhkã ag kar ré k̄y t̄ig. Ga ū ra t̄ig, is̄y tá ã m̄y: tag kã n̄m n̄i, he jé,” he ja tóg n̄i ti m̄y, Topē ti.

⁴ Hã k̄y tóg ga t̄y *Caldéia* tá k̄akutē m̄, *Harã* tá ěmãn jé. Ti panh ter kar k̄y Topē tóg ti m̄y: “ga tag ra t̄ig sir,” he m̄.

Ěg jamãn hã v̄e, *Abraão* jamã ja ti,” he tóg. ⁵ “Ge ra Topē tóg ti m̄y ga ěn n̄m ja tũ n̄i ver. T̄i m̄y tóg hã ra: ã t̄nh ke v̄e, kar k̄y, ã kr̄e t̄nh ke v̄e gé, he ja n̄i. Hã ra tóg ver kósın ja tũ n̄i, Topē t̄y ti m̄y: ã kr̄e t̄nh ke v̄e, he m̄ ěn kã.

⁶ K̄y Topē tóg ti m̄y: ã kr̄e ag t̄y fóg ū ag mré m̄nh ke v̄e, fóg ěn ag jamã ra, he m̄. Ag t̄y ag mré r̄anhr̄aj ke v̄e, k̄y ag tóg ag vóg kónān ke m̄, pr̄yg t̄y 100 t̄y 4 (ke) ki, he tóg. ⁷ Hã ra sóg ū t̄y ag vóg kónān m̄ ěn ag vóg kónān ke m̄ gé, kar k̄y, he tóg. Is̄y ag vóg kónān kar k̄y ã kr̄e ag tóg tá k̄apanh m̄. K̄y ag tóg ga tag ki is̄u ti han m̄, he tóg, Topē ti. T̄i t̄y *Abraão* m̄y ken hã v̄e,” he tóg, *Estêvão* ti.

⁸ “K̄y tóg ti m̄y v̄ejykre n̄m m̄, ti t̄y ti kr̄e ag gré fár junun kym jé. Topē t̄y ag rán han hã v̄e. Kar k̄y *Abraão* tóg *Isaque* han m̄. T̄i t̄y kurã t̄y 8 (ke) han k̄y tóg ti m̄y kym m̄. *Isaque* t̄y *Jacó* han k̄y tóg hã han m̄ gé, k̄y *Jacó* tóg hã han m̄ gé, ti t̄y ti kr̄e t̄y 12 (ke) ěn ag han k̄y, ěg t̄y ū to: “ěg jógjóg kar“, he m̄ ěn ag. ⁹ Hã ra ěg jógjóg ěn ag tóg ag j̄avy t̄y *José* to jūgiũ ja n̄gt̄i, ag t̄y ti tũ to ěn k̄y. Hã k̄y ag tóg ti v̄nh ke m̄, ū t̄y ga t̄y *Egito* ra m̄ m̄ ag m̄y. Hã ra Topē tóg ti ki r̄ir m̄. ¹⁰ K̄y tóg ti jy n̄gãn m̄, ti t̄y v̄nh jagtar vég m̄ ra. T̄i jykre há n̄n k̄y tóg *Egito* tá ke ag p̄a'i mág m̄ há t̄i, ag t̄y ū to: *Faraó*, he m̄ ěn m̄y. Hã k̄y tóg ti t̄y p̄a'i mág han m̄, *José* ti t̄y, ti t̄y *Egito* tá ke kar ěn ag ki r̄ir jé sir.

¹¹ Kej̄en tóg pr̄yg t̄i sir, ga t̄y *Egito* m̄i hã, ga t̄y *Canaã* m̄i hã ke gé. K̄y v̄nh kar tóg kók̄nk̄ir m̄, pr̄yg t̄in k̄y. K̄y ěg jógjóg ěn ag tóg kók̄nk̄ir m̄ gé. ¹² K̄y ū tóg *Jacó* m̄y: “*Egito* tá ti v̄j̄en n̄i inhã,” he m̄. K̄y tóg ěg jógjóg ag j̄egn̄eg m̄, ag t̄y *Egito* ra m̄ v̄en jé. ¹³ Ag t̄y ra m̄ m̄n k̄y *José* tóg v̄ahã ag m̄y: “inhã hã v̄e,” he m̄, ti k̄ake ag m̄y. Hã k̄y *Faraó* tóg *José* kanhkã ag ki kanhró n̄i gé sir. ¹⁴ K̄y *José* tóg ti panh t̄y *Jacó* jé pr̄er m̄, ti t̄y v̄nh kar tat̄in k̄at̄ig jé. Ū t̄y 70 kri 5 (ke) ag v̄e, ti kanhkã ag. ¹⁵ K̄y tóg *Egito* ra t̄i m̄. Tá tóg ter m̄ kej̄en. Kar k̄y ěg jógjóg ag v̄y tá k̄agter k̄an ja n̄gt̄i gé. ¹⁶ Hã k̄y ag tóg ěmã t̄y *Siquém* tá k̄énh

kỹ nýtĩ. *Abraão* vỹ tóg vènh kej ên to jänkamy nĩm ja nĩgtĩ, *Emor* krê ag mỹ,“ he tóg, *Estêvão* ti.

¹⁷ “Vāhā tóg kurā pètēm mũ sir, Topê tỹ *Abraão* mỹ: ã krê mỹ sóg ga ên nĩm mũ, he ja kurā ên ti. Kỹ ag tóg *Egito* tá vènh grun mũ.

¹⁸ Kejên ù tóg tá tỹ pã'i jê, *Egito* tá. Hã ra tóg *José* mẽ ja tũ nĩ, pã'i tag ti. ¹⁹ Ên tóg êg kanhkã ag to jũ mũ. Êg jóg ag vóg kónãn tóg mũ gé. Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag krê mur mũ ra ti gré nỹn kỹ ti fón nĩ, ti ter jé,” he mũ.

²⁰ Ên kã vāhā *Moisés* tóg mur mũ, kỹ tóg sĩnvĩ pẽ nĩ. Kỹ ti han mũ fag tóg ti tén tũg mũ. Kysã tãgtũ ki fag tóg ti ki rĩr mũ, vènh kar vatánh tá. ²¹ Kysã tãgtũ tũg kỹ fag tóg sir ti fón mũ. Hã ra *Faraó* ên kósĩn fi tóg ti ve kỹ ti vãg mũ, ti jê'ỹn jé. Kỹ tóg tỹ fi kósĩn ri ke nĩ, *Moisés* ti. ²² Kỹ tóg nén kar ki kanhrãn mũ, *Egito* tá vễjykre kar ên ki. Kỹ ti jykre vỹ vễjykre tỹ hên ri ke nĩ, kỹ ti vỹ vỹ vènh vỹ tỹ hên ri ke nỹ gé,” he tóg.

²³ “Vāhā tóg prỹg tỹ 40 (ke) han mũ. Kỹ tóg ti kanhkã pẽ ag to jykrén mũ, ti povo tỹ *Israel* to, ag tỹ nén han mũ venh tĩg jé. ²⁴ Kỹ tóg ù vэг mũ, *Egito* tá ke ù. Ti tỹ *Judeu* vóg kónãn vэг tóg mũ, nén ù tũ to. Kỹ tóg ti kajãm mũ. *Egito* tá ke ên tén tóg mũ. ²⁵ Inh kanhkã ag hỹn to jykrén kỹ ki kanhrãn mũ, Topê tỹ isugrĩn ag kren han ke ti, he tóg, *Moisés* ti. Hã ra ag tóg to jykrén tũ nýtĩ, ti kanhkã ag,” he tóg.

²⁶ “Tỹ vaj kỹ tóg ag to tĩg mãn mũ, ti kanhkã ag to. Kỹ ùn régre ag tóg jagnê to jũ nýtĩ. Kỹ tóg ag tỹ jagnê to há han sór mũ. Hã kỹ tóg ag mỹ: tỹ ãjag tóg jagnê kanhkã nýtĩ vè, hã ra ãjag tóg jagnê vóg kónãn sór mũ, he mũ.

²⁷ Kỹ ù tỹ ti régre vóg kónãn mũ ên tóg ti fón', ti fón', he kỹ ti mỹ: ã pijé tỹ êg pã'i nĩ, ã pijé êg jyvên mũ', he mũ. ²⁸ Á hỹn isén sór mũ, ã tỹ rãkê tá *Egito* tá ke ên tén ri ke han sór ã hỹn mũ, he tóg ti mỹ,” he tóg.

²⁹ “Kỹ *Moisés* tóg ti vỹ mẽ kỹ vènh péju kỹ tĩ mũ. Kỹ tóg ga tỹ *Midiã* ra tũ mũ. Povo ù ag mĩ tóg tĩ mũ gé. Tá tóg prũg kỹ kósĩn régre han mũ. ³⁰ Prỹg tỹ 40 (ke) tũg kỹ Topê tỹ jênê jafã vỹ ti mỹ vènh ven mũ, ti tỹ êmã tũ ja mĩ ti mũ ra, krĩ tỹ *Sinai* tá. Vành gru ki tóg ti vэг mũ. ³¹ Kỹ tóg ti mỹ e tĩ. Kỹ tóg ra tĩ mũ, ti ve há han jé. Kỹ tóg vènh vỹ mẽg mũ. Topê vỹ vè. ³² Kỹ tóg ti mỹ: tỹ sóg ã jógíog ag Topê nĩ, *Abraão* Topê, *Isaque* Topê, *Jacó* Topê, he mũ.

Hã ra *Moisés* tóg jũrũn ke mũ, ti kamêg kỹ. Kỹ tóg tá êvãnh jāvãnh nĩ.

³³ Hã ra Topê tóg ti mỹ: ã pên né nũ ra. Inh jo ã tóg jê nĩ mỹr, hã ra sóg vènh kar kãfór nĩ. Hã kỹ nũ, he mũ. ³⁴ *Egito* tá ke ag tỹ isũ ag vóg kónãn vэг isóg nĩ nĩ. Ag vènh krêkrêr mẽg sóg nĩ nĩ. Kỹ sóg tere, sỹ ag kygvãn jé. Hã kỹ sóg ã jênêg mũ, ga tỹ *Egito* ra. Ha tĩg, he tóg, Topê ti, *Moisés* mỹ,” he tóg.

³⁵ “*Moisés* ên hã jênê ja tóg nĩ, ti tỹ ti kanhkã ag krenkren han jé, ti tỹ tỹ pã'i nĩ jé. Hã to Topê tỹ jênê jafã tóg ti mỹ vènh ven, vãnh gru ki. Hã ra ti kanhkã ag tóg ti to é he ja nĩgtĩ, ti mỹ: ã pijé tỹ êg pã'i nĩ, ã pijé êg jyvên mũ', hen kỹ. ³⁶ *Moisés* tóg sir êg tỹ nén han vãnh hynhan, ga tỹ *Egito* tá, goj kafã tũ tá ke gé, goj kusũg he mũ ên tá ke gé. Kỹ ag tóg êmã tũ mĩ mũ mũ, prỹg tỹ 40 (ke) ki, ti kanhkã ag. Kỹ tóg tá êg tỹ nén han vãnh hynhan mũ gé, ti tỹ ag jo tĩn kỹ,” he tóg.

³⁷ “*Moisés* tóg povo tỹ *Israel* ag mỹ: Topê vỹ ãjag mỹ ti vỹ tó tĩ ù jênênh mũ, ãjag mré ke ù, ti tỹ ãjag mỹ Topê vỹ tó jé, inh ri kén, he ja nĩgtĩ. ³⁸ *Moisés* ên hã ne tóg povo tỹ *Israel* ag mré êmã tũ mĩ tĩ ja nĩgtĩ. Ag tỹ kejên pãnónh tỹ *Sinai* tá nýtĩn kỹ tóg Topê tỹ jênê jafã mré vỹ mũ. Kỹ Topê tóg ti mỹ vễjykre nĩm mũ, êg tỹ ki króm kỹ êg rĩr krỹg ja tũ ve jé,” he tóg.

³⁹ “*Moisés* vī han vānh ag nýtī, ěg jógjóg ag. Ký ag tóg ti tovānh ký ga tý *Egito* ra mū mǎn sór mū, kyrāgrā ký. ⁴⁰ Ký ag tóg *Moisés* jāvy tý *Arāo* mré vī mū. Ti mý ag tóg: “ěg mý vĕnh kǎgrā tý topĕ han, ěg tý vĕnh jo ag gé mū jé,” he mū. *Moisés* tóg ěg jo tūg ja nī. ěg kǎpan ja tóg nī, ga tý *Egito* tá, hā ran hē ra vyr hýn’? he ag tóg ti mý. Ký tóg ag mý: he, he mū. ⁴¹ Ký ag tóg monh sī kǎgrā han mū. Ký ag tóg vĕnh kǎgrā ěn mý ag mĕg kugprūg mū. Ag mý tóg sīnvī nī. Ký tóg ag mý sér tí sir.

⁴² Hā ra Topĕ tóg vĕnh kaja jé ag tovānh mū gé, hā ký ag tóg rā to jānjān mū, kysā to, krīg kar to ke gé. Hā ký Topĕ vī tó tí ũ tóg ag to rán mū gé, ký tóg: *Judeu*, he mū. Ājag tý prýg tý 40 (ke) ki ěmā tū ja mī mūn ký ājag tóg inh mý nĕn ũ pūn ja tū nĕgtī, hā ra ājag tóg topĕ ũ ag mý kugprūn ja nĕgtī, he tóg. ⁴³ Őn ký topĕ tý *Moloque* kǎgrā va ājag tóg mū ja nĕgtī, krīg kǎgrā ke gé, hā vý: *Renfā*, he mū. ěn to ājag tóg jānjān ja nĕgtī. Hā ký sóg ājag vóg kónān ký *Babilônia* tá ke ag jĕgnĕnh mū, ag tý ājag tať mū jé, he tóg, Topĕ ti, ti vī tó tí tý,” he tóg, *Estĕvāo* ti.

⁴⁴ “Ěg jóg ag tý ěmā tū ja mī mūn ký ag tóg kur tý Topĕ pĕ ĩn han ja nĕgtī, ag tý tá Topĕ mré vĕmĕn jé. Topĕ vý *Moisés* mý ti tý nĕn han ke tó ja nĕgtī, ti tý kur tý Topĕ ĩn han jé. ⁴⁵ Ag krĕ tóg sir ag ri kĕn ĩn tý kur ěn ma mū ja nĕgtī gé, ag tý Topĕ tý ag mý ěmā tó mū ěn ra mūn ký.

Moisés ter kar *Josué* tóg sir ag jo tí mū. Hā ra Topĕ tóg ga ěn tá ke ag kǎpan mū, ěg jógjóg ag jo.

Kejĕn *Davi* tóg tý ag pǎ’i nī sir, prýg tý hĕn ri ke tūg kar ký. Hā ra ĩn tý kur ěn tóg ver jĕ nī. ⁴⁶ Topĕ vý *Davi* to há nī. Ký *Davi* tóg ti mý: sý ā mý ĩn há han há tóg tí vĕ. Ā hā ne tóg tý ijógjóg tý *Jacó* Topĕ nī, he mū. Ký tóg ā tý ĩn tý kur krĕm nĕn ký inh mý há tū nī, he tóg, ti mý.

⁴⁷ Hā ra *Davi* tóg han tū nī ver. Ti kósĕn tý *Salomāo* hā tóg ĩn ěn han mū,” he tóg, *Estĕvāo* ti.

⁴⁸ Ký tóg ag mý: “hā ra vĕnh kar kǎfór ěn tóg ěg tý ti jo ĩn han mū ěn krĕm nī tū nĕgtī mýr,” he mū. “Hā ký Topĕ vī tó tí ũ tóg ti to tag tó ja nī, ha mĕ. ⁴⁹ Kanhkā tān vý tý inh nī, he tóg. Inh nĕg jan hā vĕ. Ký ga vý tý isū nī gé. Sý tá vĕnhkán sór nĕn ký sóg kĕnh ke mū. Isū kar vĕ. Ký ājag tý inh mý ĩn han sór ký ājag hýn hē ri kĕnh mū’? Pĕtĕm ke tū ājag nī, ājag tý inh mý vĕnhkán jafā han mū ra. ⁵⁰ ĩn hā ne tóg nĕn kar hynhan ja nī inhā, he tóg, Topĕ ti, ti vī tó tí tý,” he tóg.

⁵¹ Ký tóg: “krī tū ājag nýtī’, ki kanhrān jāvānh ājag tóg nýtī’, ājag nĕgrĕg tóg kutu nī,” he mū. “Topĕ kuprīg kato ājag tóg vāsānsān tí’. Ājag jógjóg ag mré ājag tóg ti kato vāsānsān tí’. ⁵² Ājag jógjóg ag ne tóg Topĕ vī tó tí ag kar vóg kónān ja nĕgtī’. Ag kǎgtĕn ja ag tóg nĕgtī’. Hā ra ěn ag tóg ũ tý vĕjykre kuryj han mū ěn kāmĕn ja nĕgtī, hā vý: *Jesus*, he mū. Jāvo ājag tóg ěn kato vī ja nĕgtī, fóg mý. Ký ājag tóg ti tĕn ja nĕgtī, *Cristo* ti,” he tóg.

⁵³ “Topĕ hā ne ājag mý ti vī nĕm ja nī’, ti tý jĕgnĕ jafā ag tý. Hā ra ājag tóg ti vī mranh ja nĕgtī’,” he tóg. *Estĕvāo* tý pǎ’i ag mý tón hā vĕ.

Ag tý *Estĕvāo* tén

⁵⁴ Ŭ tý tá nýtī ag tý ti vī mĕ ký ag fe tóg gým ke mū. Ký ag tóg ag jā tý gángán ke mū. ⁵⁵ Hā ra Topĕ kuprīg tóg *Estĕvāo* krĕm mū, ký tóg kanhkā ki ěvānh ký Topĕ vĕg mū, ti kókov ti. *Jesus* vĕg tóg mū gé. Topĕ pĕgia tá tóg jĕ nī. ⁵⁶ Ký tóg:

“ha vé,” he mū. “Kanhkã tá sóg vég mū, kŷ ěprã ke fi kósín tóg Topě pĕgia tá jĕ nĩ,” he tóg.

⁵⁷ Kŷ ag tóg prĕnprĕr mū sir, ag nĩgrĕg nĩgrĕfnh kŷ. Ag kar tóg ti to vĕnh génh han mū. ⁵⁸ Kŷ ag tóg ti ség mū. *Jerusalém* tá ag tóg ti kutĕm mū gé. Kŷ ag tóg ti pin mū, pó tŷ. Ag kur vãvãm ag tóg mū, kŷ kyrũ tóg ki rĩr mū, ag kur ki. Kyrũ ěn jiji hã vŷ: *Saulo*, he mū.

⁵⁹ Kŷ ag tóg *Estêvão* pin mū sir, pó tŷ. Hã ra *Estêvão* tóg jamã há ra : “!..inh *Senhor*’..!” he mū. “!..*Jesus*’..!” he tóg. “!..Inh kuprĩg jãvãnh ra..!” he tóg mū.

⁶⁰ Kŷ tóg ti jakrĩ tŷ jĕ kŷ prĕr mū: “!..inh *Senhor*’..! !..Ag tŷ inh pin tŷ ag mŷ vĕnh pãte fón ne..!” he tóg mū. Kar kŷ tóg hun ke kŷ ter mū sir.

8

Saulo tŷ ag vóg kónãh

¹ Jãvo tóg *Saulo* ěn mŷ há tí, ag tŷ ti tén kŷ. Kurã ěn kã ag tóg *Jesus* ki ge kŷ nŷtĩ kar vóg kónãh jagy han mū, *Jerusalém* tá. Kŷ ag tóg jagtar tãvĩ nŷtĩ. Kŷ ag tóg vĕnh kãpugpóv kãh mū sir. Ga tŷ *Judéia* kar mĩ ag tóg mū mū, ga tŷ *Samaria* mĩ ke gé.

² Ũ tŷ Topě ki ge kŷ nŷtĩ ag tóg fe kaj nŷtĩ, *Estêvão* ter kŷ. Kŷ ag tóg kygfŷ mág kŷ ti kénh mū.

³ Hã ra *Saulo* tóg *Jesus* ki ge kŷ nŷtĩ kar ag vóg kónãh jagy han mū. Ti tŷ ag tŷg sór vĕ. Hã jĕ tóg ĩn kar kã ra rã tí. Ti tŷ *Jesus* ki rã kŷ jĕ ũ ven kŷ tóg vĕse ja kã tá ti fón tí, ũn gré ag, ũn tŷtã fag ke gé.

Samaria tá Topě vĩ tó

⁴ Ũ tŷ vĕnh kãpugpóv mū ěn ag vŷ vĕnh kar mŷ vĕnh vĩ sér tugtó mŷgtĩ, Topě vĩ ti. ⁵ Kŷ *Filipe* tóg tí mū gé. Ga tŷ *Samaria* ra tóg tí mū, kŷ tóg ěmã ũ ki ra mū, *Cristo* kãmén jĕ. ⁶ Kŷ vĕnh kar tóg ti vĩ mĕgmĕg mū. Jĕmĕ há han ag tóg mū, *Filipe* vĩ ti. Hã ra tóg ěg tŷ nĕn han vãnh hynhan mū gé. ⁷ Vĕjagrĕ kórĕg tŷ hĕn ri ke pan tóg mū. Ti tŷ ag pan kŷ ag tóg jamã há ra prĕr mū, kŷ ag tóg kãpa mū. Ũn kãnhgrĩ ag tŷ há’ he tóg mū, ũn vagvá ag tŷ ke gé. ⁸ Kŷ tóg vĕnh kar mŷ sér tí sir, ěmã ěn tá.

⁹ Hã ra tá ke ũ tóg nĩ nĩ, ti jiji hã vŷ, *Simão* he mū. Kujá vĕ, kŷ tóg nĕn vĕnh mŷ hynhan tŷgtĩ. Kŷ tóg ag tŷ ti tŷ nĕn han mū ve kŷ ag mŷ e tí. Vĕso tóg: “ag kãfór inh nĩ,” he tí, ag tŷ ti kamĕg jĕ. ¹⁰ Hã kŷ vĕnh kar tóg ti kamĕg tí sir. Ti to ag tóg: “Topě jykre han tóg tŷgtĩ, Topě jykre mág pĕ ěn,” he tí. ¹¹ Kysã tŷ hĕn ri ke ki tóg nĕn vĕnh mŷ hynhan tí, kŷ tóg vĕnh kar mŷ e tí, hã kŷ ag tóg ti kamĕg tí sir, kujá ěn ti.

¹² Vãhã ag tóg *Filipe* vĩ kri fig mū, ti tŷ *Jesus Cristo* tón kŷ. Topě tŷ tŷ ěg pã’i nĩ kãmén tóg mū. Kŷ tóg ũ tŷ ti vĩ kri fig mū ag kygpég mū, fag ke gé. ¹³ Kŷ *Simão* ěn tóg ti vĩ kri fig mū gé. Kŷ *Filipe* tóg ti kypég mū gé. Kŷ tóg ti mré nĩ nĩ. Kŷ tóg *Filipe* tŷ ěg tŷ nĕn han vãnh hynhan mū vég mū, Topě jykre tŷ. Kŷ tóg ti mŷ e tãvĩ tí sir.

¹⁴ Kŷ vãhã *Jesus* tŷ ũn vin mū ag tóg kejĕn mĕg mū, *Samaria* tá ke ag tŷ Topě vĩ kri fig mū ěn ti. *Jerusalém* tá ag tóg mĕg mū, kŷ ag tóg *João* mré *Pedro* jĕnh mū, ag tŷ ve jĕ. ¹⁵ *Pedro* ag tŷ tá junjun kŷ ag tóg ag to Topě mré vĩ mū, Topě tŷ ti kuprĩg tŷ ag jagrĕn jĕ. ¹⁶ Tá ke ũ tóg tŷ jagrĕ tú ja nĩ ver. Kygpe kŷ ag nŷtĩ inhã, *Jesus* jiji tó kŷ, ěg *Senhor* jiji tó kŷ. ¹⁷ Kŷ *Pedro* ag tóg ag nĩgĕ tŷ ag mĕgmĕg mū, kŷ Topě kuprĩg tóg ag kã ra rã mū sir.

18 Hã ra *Simão* tóg vég mũ. Kĩ tóg *Pedro* ag mĩ jãnkamy ven mũ. 19 Kĩ tóg ag mĩ: “inh mĩ vėjkre tag nĩm nĩ, jãnkamy tag to, sũ ù mẽ kũ Topẽ kuprĩg tỹ ag kã ra rã jé. Sỹ tag venh há tóg tĩ,” he mũ.

20 Hã ra *Pedro* tóg ti mĩ: “ã jãnkamy mré ã nũgme ki kutẽnh mũ. Topẽ tỹ nĩm ja vē mĩr, hã ra ã tóg jãnkamy to mãn sór mũ,” he mũ. 21 “Ã pijé Topẽ jykre tag ki kanhró nĩ, kũ Topẽ tóg ã mĩ nĩm ke tũ nĩ. ã jykre pijé kuryj nỹ, Topẽ mĩ. 22-23 Fe kórég tãvĩ ã nĩ mĩr. ã jykre pãno tag tovãnh ra. Topẽ mré vĩ. Hẽn ri ke mũn tóg ã mĩ vẽnĩh pãte fón mũ,” he tóg, *Pedro* ti.

24 Kĩ *Simão* tóg ti mĩ: “iso Topẽ mré vĩ, inh jagtar jẽ tũ nĩ jé, ã tỹ inh mĩ tó mũ tag ti,” he mũ.

25 Hã ra *Pedro* ag tóg mũ mãn mũ gé, ag tỹ ãg *Senhor* tỹ *Jesus* vĩ tó kar kũ. Ag tỹ nén ve ja ẽn tó kãn ag tóg, *Jesus* tỹ nén han ja ti. Kĩ ag tóg *Jerusalém* ra vỹnvỹn ke mũ sir. Ag mũn kũ ag tóg ga tỹ *Samaria* mĩ Topẽ vĩ sér ẽn tugtó mũ gé.

Filipe tỹ ù kype

26 Hã ra Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg *Filipe* mĩ: “kanhkã fyr ra tĩg, ẽpry jagma tĩg,” he mũ. “*Jerusalém* tán kãtĩ, *Gaza* mĩ, hã ra tóg ẽmã tũ mĩ kutẽ mũ. Ẽpry ẽn jagma tĩg,” he tóg mũ.

Kĩ tóg tĩ mũ sir. 27 Tá jun kũ tóg ga tỹ *Etiópia* tá fóg vég mũ. Pã'i mág tỹ *Candace* fi mĩ rãnrhãj tĩ vē, hã kũ tóg kurĩ nĩ. Fi tỹ nén kar vég tóg tĩ. *Jerusalém* ra tóg tĩg ja nĩ. Tá tóg Topẽ mĩ fénhta ve ja nĩ. 28 Hã ra tóg ti jamã ra vỹn ke mũ sir, karósa kã mĩ. Tĩg kũ tóg Topẽ vĩ to ke mũ, *Isaías* tỹ rá ẽn ti.

29 Kĩ Topẽ kuprĩg tóg *Filipe* mĩ: “karósa ẽn kukãm tĩg,” he mũ. 30 Kĩ *Filipe* tóg fũrũn tĩ mũ, kũ tóg ti tỹ vẽnĩh rá to ke mẽg mũ, *Isaías* tỹ rá ẽn to. Kĩ tóg ti mĩ: “ã mĩ ã tỹ nén to ke mũ tag ki kanhró nĩ?” he mũ.

31 Hã ra tóg: “vó, ù tóg inh mĩ kãmén ja tũ nĩ ver. ã mĩ inh mĩ kãmén ke tũ nĩ?” he mũ. “To kãtãpry, inh mré nĩ jé,” he tóg.

32 Ti tỹ to ken hã vē, ha mẽ: “*ovelha* ri ke han tóg, ù ẽn ti. *Ovelha* pére ẽg mũ tĩ, ti tãnh jé, hã ra tóg vĩ tũ nĩgtĩ mĩr. Ẽg tỹ ti kyki ronh mũ ra tóg jatun mĩ jẽg tĩ gé. 33 Û ẽn tỹ Topẽ vĩ mranh tũ hã ra ag tóg ti vóg kónãh, ag tỹ ti jyvẽn tũ ra. Ti mré ke ag jykre pãno tó kãn ke tũ ẽg tóg nĩ mĩr. Ti tén ag tóg, kũ tóg ter mũ sir,” he tóg, vẽnĩh rá ti.

34 Kĩ tóg *Filipe* mĩ: “ũ to ke nẽ hỹn? Topẽ vĩ tó tĩ tỹ ne tó nẽ hỹn? Ti tỹ vẽso ke mĩ, ù to ke mĩ vó?” he mũ.

35 Kĩ *Filipe* tóg ti mĩ vẽnĩh rá tag kãmén mũ sir. *Jesus* kãmén tóg mũ. Ti mĩ tóg vẽnĩh vĩ há ẽn tó mũ. Hã ra tóg mẽ há han mũ.

36 Ge ag tóg mũ mũ, ẽpry jagma. Kĩ ag tóg goj tá junjun mũ. Kĩ pã'i ẽn tóg: “tag ki tóg goj nĩ. ã tỹ ki inh kype jé tóg há nĩ,” he mũ.

37 Kĩ *Filipe* tóg ti mĩ: “ã tỹ ã fe tỹ ti ki rã kũ nĩn kũ tóg há nĩ,” he mũ.

Kĩ tóg: “ti ki sóg rã kũ nĩ. *Jesus Cristo* tóg tỹ Topẽ kósin nĩ mĩr,” he mũ. 38 Kĩ tóg karósa vóg tĩ mĩ: “ver krỹg hé,” he mũ. Kĩ ag tóg goj kã ra ge mũ. Kĩ *Filipe* tóg ti kypég mũ sir.

39 Ag tỹ goj kã tá kãpa kũ *Filipe* tóg tũ' he mũ, Topẽ kuprĩg tỹ ti ma tĩg kũ. Kĩ pã'i ẽn tóg ti ve mãn tũ nĩ sir. Kĩ tóg tĩ mũ, ti jamãn ra. Ti mĩ tóg sér tĩ sir.

40 Hã ra *Filipe* tóg ẽmã tỹ *Azoto* tá nĩ nĩ. Tĩg kũ tóg *Jesus* kãme sér ẽn tó tĩ mũ, ẽmã kar mĩ. Kĩ tóg kejẽn ẽmã tỹ *Cesaréia* tá jun mũ.

9

Saulo tỹ Jesus ki rã
(Hk 22.6-16; 26.12-18)

¹ Hã ra *Saulo* tóg ver ù tỹ ãg *Senhor* tỹ *Jesus* mré mũ mũ ag vóg kónãn sór mũ. Ag to tóg krĩ rỹ nĩ ver. Ti tỹ ag kãgtén sór vë. Hã to tóg Topê tũ to pã'i mág venh tĩ mũ. ² Kĩ tóg ti mỹ vënh rá to vĩ mũ, ti tỹ ãmã tỹ *Damasco* ra tĩg jé. Tá tóg vënh rá ãn tỹ pã'i ag mỹ ven sór mũ, ag tỹ ti mỹ: "ha ag venh tĩg," he jé. Ti tỹ *Jesus* mré ke ù ve kỹ se sór vë. *Jerusalém* ra tóg ag taťi tĩg sór mũ, ti tỹ ãn sigség mũ ag, fag ke gé. ³ Hã jé tóg *Damasco* ra tĩ mũ. Ti tỹ to hã tĩ ra vãhã jëngrë tar tóg vënh ven mũ, kanhkã tá. Rã kãfór tóg nĩ, hã ra tóg *Saulo* ki kómkóm ke mũ sir. ⁴ Kĩ tóg kutê mũ, ga kri. Kĩ tóg vënh vĩ mëg mũ. Kĩ tóg: "*Saulo*, *Saulo*," he mũ. "Ã tỹ ne jé isũ ag vóg kónãn nẽ?" he tóg, vënh vĩ ti.

⁵ Kĩ *Saulo* tóg ãg *Senhor* ti mỹ: "ã tỹ ù nĩ?" he mũ.

Kĩ tóg ti mỹ: "tỹ sóg *Jesus* nĩ, ã tỹ ãn vóg kónãn sór tĩ ãn vỹ tỹ inh nĩ," he mũ.

⁶ "Jëgnë ra, ãmã tag ki rá, tá ù tóg ã mỹ tónh mũ, ã tỹ nén han ke ti," he tóg.

⁷ Ti mré mũ ag vỹ vënh vĩ tag mëg mũ gé, hã ra ag tóg nén ù vég tũ nĩ. Kĩ ag tóg jũrũn ke mũ. ⁸ Kĩ *Saulo* tóg jëgnë mũ sir. Kĩ tóg tá mĩ ãvãnh sór mũ, hã ra tóg nén ù vég tũ nĩ. Kĩ ag tóg ti nĩgë kãgmĩ kỹ ti pére mũ mũ, ãmã ãn ra. ⁹ Kurã tãgtũ ki tóg ãvãnh tũ nĩ, kỹ tóg jëg tũ nĩ gé, kron tũ ti nĩ gé.

¹⁰ *Damasco* tá ke ù tóg nĩ nĩ, ti jiji hã vỹ: *Ananias*, he mũ. *Jesus* mré ke ù vë. Kĩ *Jesus* tóg ti mỹ vënh ven mũ. Kĩ tóg: "*Ananias*," he mũ.

Kĩ *Ananias* tóg ãg *Senhor* ti mỹ: "inh hã vë," he mũ.

¹¹ Kĩ *Jesus* tóg ti mỹ: "ëpřy kuryj he mũ ãn ra tĩg," he mũ. "*Judas* he mũ ãn ãn kã ra rá. Tá ù tóg nĩ nĩ, ti jiji hã vỹ: *Saulo*, he mũ. ãmã tỹ *Tarso* tá ke vë. ãn mré vĩm nĩ," he tóg. "Ha vé, inh mré tóg vĩ nĩ nĩ. ¹² Kĩ tóg ù vég nĩ nĩ, ti jiji hã vỹ: *Ananias*, he mũ. ã hã vë. ã tỹ ti ãn kã ra rãnh ke vë. ã tỹ ã nĩgë tỹ ti mënň ke vë. Kĩ tóg ve mãn ke mũ. Tag vég tóg nĩ nĩ," he tóg, *Ananias* mỹ.

¹³ Kĩ tóg ãg *Senhor* ti mỹ: "vënh kar tóg ti kãmén tĩ hã ra, ã tỹ inh mỹ ù tó mũ tag ti," he mũ. "*Jerusalém* tá tóg ã tũ ag vóg kónãn. ¹⁴ Kĩ tóg vënh rá ma kãťi mũ, Topê tũ to pã'i mág tỹ ti mỹ han kỹ. Kĩ tóg ù tỹ ã mré vĩ mũ kar sigse sór mũ, ãmã tag ki," he tóg, *Ananias* ti.

¹⁵ Hã ra tóg: "ti venh tĩg," he mũ. "Ti kupřëg isóg, ti tỹ ijiji tó jé, fóg ag kar mỹ, kanhgág ag kar mỹ ke gé, *povo* tỹ *Israel* ag mỹ ke gé," he tóg. ¹⁶ "Isugřĩn tóg jagtar ke mũ, ha vem nĩ," he tóg.

¹⁷ Kĩ *Ananias* tóg tĩ mũ. Ti tỹ ãn ãn tá jun kỹ tóg ti nĩgë tỹ ti mëg mũ, kỹ tóg ti mỹ: "*Saulo*, régre', ãg *Senhor* vỹ inh jënë, *Jesus* ti, sỹ ã ve jé," he mũ. "Ti ve ã mỹr, ëpřy kri, ã tỹ tag ki jun mũn kã. Hã kỹ sóg kãťi mũ, ã tỹ ve mãn jé, Topê kupřĩg tỹ tỹ ã jagřë nĩ jé," he tóg.

¹⁸ Kĩ tóg vãhã ti kanë kã tá kãpa mũ, pirã fãr ri ke. Kĩ tóg ve há' he mãn mũ sir. Kĩ tóg jëgnë mũ sir. Kĩ tóg ti kypég mũ sir, *Ananias* ti. ¹⁹ Kĩ tóg jëg mũ gé sir. Kĩ tóg vãhã tar' he mũ sir. *Damasco* tá tóg nĩ nĩ ver; *Jesus* mré mũ tĩ ag mré. ²⁰ Kĩ tóg vëšymër *Jesus* kãmén mũ, *Judeu* ag vënh kanhrãn jafã krëm. "Tỹ tóg Topê kósĩn nĩ," he tóg mũ vãhã, *Jesus* to. ²¹ ð tỹ ti vĩ mëg mũ kar ag mỹ tóg e tĩ. "*Jerusalém* tá tóg ag vóg kónãn tĩ, ù tỹ *Jesus* tó mũ ag. Kĩ tóg tag ki jun mũ gé, ag sigse jé, ti tỹ Topê tũ to pã'i mág ag mỹ ag taťi tĩg jé," he ag tóg, *Saulo* to.

²² Hã ra tóg fe tar nĩ. Kĩ tóg *Judeu* ag kanhrãn mũ, ãmã tỹ *Damasco* tá. Ag mỹ tóg *Jesus* kãmén mũ. "Tỹ tóg *Cristo* nĩ, *Jesus* ti," he tóg. Kĩ tóg ag tỹ ti vĩ kafãn sór mũ ra ag mỹ vënh mỹ tĩ sir.

Saulo tȳ Jerusalem ra tĳg

²³ Kurā tȳ hēn ri ke tūg kȳ Judeu ag tóg kejēn jagnē mré Saulo tén ke to jykren mü. ²⁴ Hā ra Saulo tóg mēg mü. Ēmā ēn to ró jānkā tá ag tóg vājig nȳtī, ti jo, kurā kar ki, kuty kar ki ke gé, ag tȳ tá ti tén jé. ²⁵ Kȳ ti mré ke ag vȳ kejēn kuty ū kā kēj kā kã ti nīm kȳ ti térem mü, ěmā ēn to ró to, ti kren han jé. Kȳ tóg vāhā Jerusalem ra ti mü sir.

²⁶ Ti tȳ tá jun kȳ tóg Jesus mré ke ag mré nī sór mü. Hā ra ag tóg ti kamēg mü. “Ti ón hȳn,” he ag tóg ti to, ti tȳ ag vóg kónān ja nīn kȳ. ²⁷ Kȳ Barnabé tóg ti mré vī kȳ Jesus tȳ ūn vīn mü ag to ti pére tī mü. Kȳ tóg ag mȳ ti tȳ Jesus ve ja ēn kāmén mü, ēpry kri. “Kar kȳ tóg Damasco tá ke ag mȳ Jesus kāmén ja nī gé, ti tȳ mūmēg tū nīn kȳ,” he tóg. Kȳ tóg ag mȳ sér tī sir. ²⁸ Kȳ Saulo tóg ag mré tī nī, Jerusalem tá. Tá tóg Jesus kāmén mü gé, ti tȳ mūmēg tū nīn kȳ.

²⁹ Kȳ tóg Judeu ag mré vī mü gé, ū tȳ Grego vī to tī ag mré ke gé. Ag tȳ ti vī kafān kȳ tóg ag mré vī mü. Kȳ ag tóg ti tén ke to jykren mü. ³⁰ Kȳ Jesus mré ke ag tóg mēg mü gé. Kȳ ag tóg ěmā tȳ Cesaréia ra ti pére mü mü. Tá junjun kȳ ag tóg ěmā tȳ Tarso ra ti jēnēg mü, ti jamā ra.

³¹ Jāvo Jesus ki ge kȳ nȳtī ag kar vȳ jatun mȳ nȳtī nī sir, ga tȳ Judéia tá, ga tȳ Galléia tá ke gé, ga tȳ Samaria tá ke gé. Kȳ ag tóg jatun mȳ vēnh kanhrān mü, Topē jykre tȳ. Topē vī ki ag tóg króm mü. Topē kuprīg vȳ ag krīn mü. Kȳ ag krī vȳ kānhvy' he mü. Kȳ ūn e ag tóg Jesus ki ge mü gé sir, fag mré hā.

Enéias

³² Kejēn Pedro tóg vēnh kar ag vigvenh tī mü. Kȳ tóg ěmā tȳ Lida ra tī mü gé, tá Topē tū ag vigve jé. ³³ Tá ū tóg nȳ nī, ti jijin hā vȳ: Enéias, he mü. Kānhgrīn kȳ tóg nȳ nī. 8 anos (ke) han tóg, kānhgrīn kȳ nȳ ki.

³⁴ Kȳ Pedro tóg ti mȳ: “Enéias', Jesus Cristo vȳ ā han. Jēgnē ra, ā nȳg ja fi han ra,” he mü.

³⁵ Kȳ tóg vēsȳmér jēgnē mü. Kȳ Lida tá ke kar ag vȳ ti vég mü, ěmā tȳ Sarona tá ke kar ag ke gé. Kȳ ag tóg ti ve kȳ Jesus ki ge mü gé sir.

Dorcas fi

³⁶ Ēmā tȳ Jope tá ū fi tóg nī nī, Jesus mré ke ū fi, fi jiji hā vȳ: Tabita, he mü, hā vȳ: Dorcas, he mü, tóg tȳ Grego vīn ki. Ēn fi hā vȳ nén há kar han mü. Ūn jagtar fag mȳ fi tóg nóg ū vīn tī.

³⁷ Kejēn fi tóg kaga mü, kȳ fi tóg ter mü sir. Kȳ fag tóg fi kype kȳ ĩn to jāpry jafā tá fi fig mü, kynhmȳ.

³⁸ Jo Jope tóg Lida to hā nī, hā ra Pedro tóg Lida tá nī nī. Kȳ Jope tá ke ag tóg ti ki kanhró nȳtī.

Kȳ ag tóg ūn régre ag jēgnēg mü, ag tȳ ti mȳ: “kur kātīg mē han,” he jé. ³⁹ Kȳ tóg vēsȳmér tī mü. Kȳ tóg tá jun mü. Hā ra Dorcas fi tóg ĩn to jāpry jafā tá nȳ nī. Pedro jun kȳ ag tóg ĩn to jāpry jafā to jāpry mü, ti mré. Kȳ ūn mén ter ja ēn fag kar vȳ ti to kāmü mü. Kygfȳ kȳ fag tóg ti mȳ fag kur venven mü, *camisa*, *vestido* ke gé, Dorcas fi tȳ fag mȳ kugrȳn ja ēn tī.

⁴⁰ Kȳ Pedro tóg vēnh kar mȳ: “ha pa jēg,” he mü. Kȳ tóg ti jakrī tȳ jēg kȳ Topē mré vī mü. Kȳ tóg vēser fi mȳ: “Tabita', nī ra,” he mü. Kȳ fi tóg mrin ke mü. Kȳ fi tóg nī mü, fi tȳ Pedro ven kȳ. ⁴¹ Kȳ tóg fi nĳgé kāgmī kȳ fi fēg mü. Kȳ tóg vēnh kar jé prēr mü, Topē tū kar, ūn mén ter ja ēn fag mré hā. Kȳ tóg fag mȳ fi ven mü.

⁴² Kȳ Jope tá ke kar ag vȳ mēg mü sir, fi rīr mān ēn ti. Kȳ ū tȳ hēn ri ke ag vȳ Jesus ki ge mü sir, fag ke gé.

⁴³ Kŷ *Pedro* tóg ěmā tŷ *Jope* tá nŷ nŷ ver, *Simão* he mŷ ěn mré, ŷ tŷ nén fár tŷ tănāj he tŷ ěn mré.

10

Capitão tŷ Cornélio

¹ ěmā tŷ *Cesaréia* tá ŷ tóg nŷ nŷ, ti jiji hā vŷ: *Cornélio*, he mŷ. *Soldado* tŷ 100 (ke) ag to pā'i vĕ, ag tŷ ŷ to: ga tŷ *Itália* tá ke ag, he mŷ ěn ag to *capitão* vĕ. ² ěn vŷ *Topĕ* to há nŷ, ti mré ke kar ke gé. Kŷ tóg *Topĕ* kamĕg tŷ. *Povo tŷ Israel* ag ká mŷ tóg ŷn jagāgtar ag jagāgtān tŷgtŷ, ti tŷ tŷ *Judeu* ag mré ke tŷ hā ra. *Topĕ* mré tóg vŷ tŷ gé. ³ ěn tóg nén nĕ vĕg mŷ, 3 óra ki, ti nŷr tŷ ra. Kŷ tóg *Topĕ* tŷ jĕnĕ jafā jun vĕg mŷ. Kŷ tóg ti mŷ: “*Cornélio*,” he mŷ, *Topĕ* tŷ jĕnĕ jafā ti.

⁴ Ti tŷ ti ve kŷ ti fe tóg jŷrŷn ke mŷ, kŷ tóg: “ne nĕ?” he mŷ.

Hā ra tóg ti mŷ: “*Topĕ* vŷ ā vŷ mĕg mŷ. Ā tŷ ŷn jagāgtar ag mŷ nén nŷm tŷ ěn vĕg tóg mŷ gé. Hā kŷ tóg ā to jykrén mŷ,” he tóg. ⁵ “Kŷ ŷ jĕgnĕm nŷ, ag tŷ *Jope* ra mŷ jĕ. Tá ŷ tóg nŷ nŷ, ti jiji hā vŷ: *Simão*, he mŷ, kŷ ti jiji ŷ hā vŷ: *Pedro*, he mŷ. ěn jĕ prĕrm nŷ. ⁶ *Simão* mré tóg nŷ nŷ, ŷ tŷ nén fár tŷ tănāj he tŷ ěn mré, kŷ ti ĩn vŷ goj kafā tŷ fyr tá jĕ,” he tóg.

⁷ Kŷ tóg ti mŷ sir. Kŷ *capitão* ěn tóg ti mré rānhrāj tŷ régre ag jĕ prĕr mŷ, *soldado* pir mré, ŷ tŷ *Topĕ* kamĕg tŷ ŷ. ⁸ Kŷ tóg ag mŷ ti tŷ nén ve ja tó mŷ, kŷ tóg *Jope* ra ag jĕgnĕg mŷ.

⁹ Tŷ vaj kŷ ag tóg ěmā ěn to hā nŷtŷ, *meio dia* ki. Kŷ *Pedro* tóg ĩn to tāpŷ mŷ, tá *Topĕ* mré vŷ jĕ. ¹⁰ Kŷ tóg kókŷr mŷ. Kŷ tóg fag mŷ vĕjĕn to vŷ mŷ. Fag tŷ ver ti mŷ han mŷ ra tóg nén nĕ vĕg mŷ. ¹¹ Kŷ tóg kanhkā nor kŷ nŷ vĕg mŷ. Tá nén ŷ tóg kátĕre mŷ. Tŷ tóg kur mág ve nŷ. Ti péno tóg kygje kŷ nŷtŷ. ěn tóg ga kri kátĕre mŷ. ¹² Hā ra misu kar tóg kur ěn ká ki nŷtŷ nŷ. Fa tŷ 4 (ke) kar tóg nŷtŷ, ŷ tóg ti nug kri mŷgtŷ gé, sĕsŷ kar ke gé. ¹³ Kŷ vĕnh vŷ tóg mĕ há tŷ, kŷ tóg: “tág!” he mŷ. “Tānh kŷ kó, vŷ,” he tóg.

¹⁴ Kŷ *Pedro* tóg ěg *Senhor* ti mŷ: “neje, nén ŷ jĕgry ko ja tŷ sóg nŷ mŷr. ěg *povo* jykre tŷ vĕ, ěg tŷ misu ěn kon kŷ,” he mŷ.

¹⁵ Kŷ tóg ti mŷ vŷ mǎn mŷ sir, vĕnh vŷ ti, kŷ tóg: “*Topĕ* tóg hā ra to: há ti nŷ, he mŷ. Kŷ jĕgryg tŷg nŷ,” he tóg.

¹⁶ Ge tāgtŷ han tóg, kŷ nén nĕ ěn tóg vĕg tŷ' he mŷ sir, kanhkā tá.

¹⁷ Hā ra tóg *Pedro* mŷ e tŷ. Ti tŷ to jykrén tŷ tóg tŷ, ti tŷ vĕg mŷ to. Ti tŷ ver to jykrén mŷ ra ag tóg junjun mŷ, *Cornélio* tŷ ŷn jĕgnĕg mŷ ag. ŷ tóg ag mŷ: “ĩn ěn vĕ,” he ja nŷ.

¹⁸ Kŷ ag tóg ró to jĕgĕ kŷ jamā há ra: “*Simão Pedro* ag mŷ ki nŷtŷ?” he mŷ.

¹⁹ Hā ra *Pedro* tóg ver ti tŷ vĕg mŷ ěn to jykrén nŷ nŷ. Kŷ *Topĕ* kuprŷg tóg ti mŷ: “hā vé, ŷn régre ag vŷ ā jĕ prĕr mŷ,” he mŷ. ²⁰ “Jĕgnĕ ra, kátĕre ra, tŷg ra ag mré! To jykrén tŷg. Isŷ ag jĕgnĕ vĕ,” he tóg, *Pedro* mŷ, *Topĕ* kuprŷg ti.

²¹ Kŷ tóg ag to kátĕre mŷ, kŷ tóg ag mŷ: “inh hā vé, inh jĕ prĕr ja ājag tóg nŷ. Ājag tŷ ne to kāmŷ nĕ?” he mŷ.

²² Kŷ ag tóg ti mŷ: “*Capitão tŷ Cornélio* tŷ ěg jĕgnĕ vĕ,” he mŷ. “ŷn jykre kuryj vĕ, kŷ tóg *Topĕ* kamĕg tŷ. *Judeu* kar ag tóg ti to há nŷtŷ, ti to ag tóg vŷ há han tŷ. *Topĕ* tŷ jĕnĕ jafā vŷ ti mŷ tó ja nŷ, ti tŷ ā jĕ prĕr jĕ, ā tŷ ti ĩn ra tŷg jĕ, ti mŷ *Topĕ* kāmĕn jĕ,” he ag tóg.

²³ Kŷ tóg ag mŷ: “kāge jĕg ra,” he mŷ. Kŷ ag tóg tá nŷgnŷr mŷ. Tŷ vaj kŷ tóg ag mré tŷ mŷ. Kŷ *Jope* tá ke ŷ ag tóg ti mré mŷ mŷ gé. ²⁴ Tŷ vaj kŷ ag tóg

Cesaréia tá junjun mū. Tá *Cornélio* tóg ag jāvānh mū. Ti kanhkā kar ag kógfyn ja tóg nī. Hā kī ag tóg tá nīti sir.

²⁵ *Pedro* tī tá jun kī *Cornélio* tóg ti kato kātīg kī ti jo mūg ke mū, “ti hīn tī Topē nī,” hen kī.

²⁶ Hā ra tóg ti fēg mū, kī tóg: “ke tūg ra, tī sóg ēprā ke nī gé,” he mū. ²⁷ Kī tóg ti mī vī há han mū. Kī tóg īn kā ra rā kī ūn e ag vigvég mū. ²⁸ Kī tóg ag mī: “*Judeu* ag vī fóg mré nī tū nīgtī. Ēg jykren hā vē,” he mū. “Kī ēg tóg fóg īn kā ra rā tū nīgtī gé sir. Hā ra Topē tóg inh kanhrān, ti jykre tāg tī. Kī sóg vēnh kar īn kā ra rānh mū, jēgryg tū nīn kī. ²⁹ “Hā kī sóg jatun mī kātīg, vēsýmér, ājag tī inh jé prēr kī. Kī tóg sī ājag ki jēmēnh há tī. Ājag tī hē ri ke jé inh jé prēr nē?” he tóg ag mī, *Pedro* ti.

³⁰ Kī *Cornélio* tóg ti mī: “4 dias vē ha, ūri,” he mū. “Kī sóg inh īn krēm Topē mré vīnh ke nī nī, jēg tū nīn kī. 3 óra vē. Kī sóg ū vég nī nī. Ti kur tóg kókov nī. ³¹ Kī tóg inh mī: “*Cornélio*,” he mū. “Topē vī ā vī mēg mū. Ā tī ūn jagtar ag mī nén vīn ēn vég tóg mū,” he tóg. ³² “Kī *Jope* ra ū jēnē. Tá *Simão* jé prēr, ū tī *Pedro* he mū ēn ti. Nén fār tī tānāj he tī ēn īn krēm tóg nī nī, hā vī: *Simão*, he mū. Ti īn vī goj kafā tū fyr tá jē nī,” he tóg inh mī, Topē tī jēnē jafā ti,” he tóg, *capitão* ti. ³³ “Kī sóg vēsýmér ā to ū ag jēgnē. Kī ā tóg kātī mū. Kī tóg há tī, ā kātīg ti. Hā to ēg tóg vēnh mān, Topē jo. Topē tī ā mī nén tó ja kāmén ra ēg mī. Ēg tī mēnh há tóg tī,” he tóg, *Cornélio* ti, *Pedro* mī.

Pedro tī Cornélio mī Topē vī tó

³⁴ Kī *Pedro* tóg ag mī kāmén mū, kī tóg: “vāhā sóg to jykren mū, Topē mī nén ū tū vē. *Judeu* he mū ēn ag, fóg he mū ēn ag ke gé, kanhgág ag ke gé, *Judeu* jykre han tū kar ag. ³⁵ Ū tī ti kamēg mū hā vī ti mī há nīti, ū tī vējykre kuryj han mū ag kar, *povo* kar kā mī. ³⁶ *Povo* tī *Israel* ag mī tóg ti vī ēn jēnē ja nī. Ēg mī tóg tó, ēg tī jatu nīti jé, ti tī *Jesus Cristo* tigrīn ēg to há nīn kī. *Jesus* ēn vī tī vēnh kar *Senhor* nī.

³⁷ Vēnh vī ēn mē kān ājag tóg huri. *Judéia* kar kri tóg rūm ke ja nī. *João* tóg vēnh kar mī: ājag jykre tovānh ra, he ja nīgtī. Kī tóg ag kygpe ja nīgtī. Kar kī *Jesus* tóg *Galiléia* mī tīg vén mū, *Nazaré* tá ke ēn ti. ³⁸ Kī Topē tóg *Jesus* mī ti kuprīg jēnē ja nī. Kī tóg ti mī vējykre nīm ja nī. Ga kar mī tóg tīg ja nīgtī. Nén há kar han ja tóg nīgtī. Japo tī ūn vóg kónān mū ag tī tóg há' he ja nīgtī gé. Topē hā ne ti mré han ja nīgtī hā ra'.

³⁹ Nén kar ēn ve ja ēg tóg nīgtī, ti tī nén han mū kar, ga tī *Judéia* tá, *Jerusalém* tá ke gé. Ēn tī ag tóg krunh to ti sa ja nīgtī, ti tén ja ag tóg nīgtī. ⁴⁰ Kurā tāgtū tūg kī Topē tóg ti rīn mān ja nīgtī, kī tóg ēg mī vēnh ven ja nīgtī,” he tóg.

⁴¹ “Ti pijē ūn e mī vēnh ven. Ēg hā mī tóg vēnh ven. Hā to Topē tóg ēg kuprēg ja nīgtī. Ti mré ēg tóg jēn ja nīgtī, kron ja nīgtī gé, ti tī ti ter kar rīr mān kī,” he tóg. ⁴² “Kī tóg ēg mī: vēnh kar mī inh kāmén nī, he ja nīgtī. Topē vī ti tī vēnh kar kāfór han, hem nī, he ja tóg nīgtī. Kī tóg vēnh kar jykre tūgnīm ke mū sir, ūn rīnrīr mū kar ag jykre, ūn kāgter mū kar ag jykre ke gé, hem nī, iso, he ja tóg nīgtī ēg mī, *Jesus* ti,” he tóg.

⁴³ “Vāsī Topē vī tó tī ag kar vī ti kāmén ja nīgtī, kī ag tóg: “ū tī ti ki rā mū mī tóg vēnh pāte fón ke mū, Topē ti, ti tī ti vī mranh mū ti,” he ja nīgtī. “*Cristo* tigrīn tóg vēnh pāte fón ke mū,” he ja ag tóg nīgtī,” he tóg, *Pedro* ti.

Topē kuprīg tī ag jagrē nī

⁴⁴ *Pedro* t̄y tag tó k̄y vāhā Topē kuprīg tóg ag ki rā mū, ū t̄y ti vī mēg mū ag ki. ⁴⁵ K̄y tóg *Judeu* t̄y *Jesus* ki ge k̄y n̄t̄i ag m̄y e t̄i, ū t̄y *Pedro* mré kāmū ag m̄y. “Topē kuprīg tóg t̄y ag jagrē n̄i,” he ag tóg. “Ag t̄y t̄y fóg n̄t̄i ra tóg ag ki rā mū!” ⁴⁶ Vēnh vī ū tugtó ag mū m̄y. Vēnh vī ēn ki ag tóg Topē m̄y: há ā tóg n̄i, he mū,” he ag tóg.

⁴⁷ K̄y *Pedro* tóg: “ū tóg ag to: ag kygpenh ke tū ēg n̄i, henh ke tū n̄i. Topē kuprīg t̄y ag jagrē n̄t̄i. Ēg ki rā ri ke han tóg ag ki, Topē kuprīg ti. K̄y ēg h̄yn ag kygpenh mū ha,” he mū. ⁴⁸ K̄y tóg ū m̄y: “ag kygpe ra, *Jesus Cristo* jiji tó k̄y,” he mū sir.

Ti t̄y ag kygpe kar k̄y ag tóg *Pedro* m̄y: “ver ēg mré n̄i,” he mū. K̄y tóg ag mré n̄i s̄i han kar k̄y ti mū sir.

11

Pedro t̄y Jerusalém tá ti t̄y nén han mū tó

¹ K̄y *Jesus* t̄y ūn vin mū ag kar v̄y mēg mū, fóg ag t̄y Topē vī kri fig mū ti, *Judéia* kar mī hā. ² K̄y *Pedro* tóg *Jerusalém* ra v̄yn ke mū. K̄y tá *Jesus* ki ge k̄y n̄t̄i ag tóg ti m̄y: “vēnh kar v̄y ag gré fār junun kym ke mū, ag t̄y Topē jykre han sór k̄y,” he mū. ³ “Ēg jāvo ā tóg ūn fār kym ja tū ag mré jēn ja n̄i, ag ĩn ki,” he ag tóg.

⁴ K̄y *Pedro* tóg ag m̄y: ⁵ “ēmā t̄y *Jope* tá sóg n̄i ja n̄i, k̄y sóg Topē mré vī n̄i ja n̄t̄i. K̄y sóg nén nē vég mū,” he mū. “T̄y tóg kur mág ri ke n̄i. Ti péno kygje tóg kanhkā tá kātère mū. K̄y tóg inh ki jun mū. ⁶ K̄y sóg kā ki ēvānh mū, k̄y sóg misu kar vég mū, fa t̄y 4 (ke) tóg n̄t̄i, nén t̄an ag mré hā, ag nug kri mū t̄i ag mré hā, sēsī kar mré hā. ⁷ K̄y sóg vēnh vī mēg mū, k̄y tóg: “tág', v̄y,” he mū. “Tānh k̄y kó,” he tóg. ⁸ K̄y sóg ti m̄y: “nejé. Nén ū jēgry ko ja tū sóg n̄i. Ēg jykre tū vē, ēg t̄y misu ēn kon k̄y,” he mū. ⁹ K̄y tóg inh m̄y: Topē tóg hā ra to: há ti n̄i, he mū, k̄y jēgry tūg n̄i, he tóg. ¹⁰ Ge tāgtū han tóg, k̄y nén nē ēn tóg vég tū' he mū sir, kanhkā tá. ¹¹ Hā ra ūn tāgtū ag v̄y vēšymér tá junjun mū, inh n̄i ēn tá. Ēmā t̄y *Cesaréia* tá ag kāmū ja n̄t̄i, fóg t̄y iso ag jēgnēn k̄y. ¹² K̄y Topē kuprīg tóg inh m̄y: “ha jatun m̄y ag mré t̄g,” he mū. K̄y tag ag tóg inh mré mū mū, ū t̄y 6 (ke) tag ag, *Jesus* mré ke tag ag. K̄y ēg tóg fóg ēn ĩn kā ra ge mū sir.

¹³ K̄y tóg ēg m̄y ti t̄y Topē t̄y jēnē jafā ve ja tó mū. Ti ĩn kā tá tóg jē ja n̄i. K̄y tóg nēji ti m̄y: *Jope* ra ū ag jēgnē, he mū. Tá *Simão* jé prēr, *Pedro* he mū ēn, he tóg nēji ti m̄y. ¹⁴ Ēn v̄y ā mré v̄inh mū. K̄y ā tóg kren ke mū, ā mré ke kar fag ke gé, he ja tóg n̄i nēji ti m̄y,” he tóg.

¹⁵ “K̄y sóg ag m̄y kāmén mū. K̄y Topē kuprīg tóg vāhā ag ki rā mū. Ti t̄y ēg ki rā ri ke han tóg mū, kurā ēn kā. ¹⁶ K̄y sóg *Jesus* vī to jykren mū, ti t̄y ēg m̄y: *João* tóg goj t̄y ag kygpe ja n̄t̄i, hā ra Topē kuprīg tóg ag kā ra rānh mū, t̄y vēnh kype ri ke vē sir, he ēn to. ¹⁷ K̄y Topē v̄y ag jagrēn mū, ti kuprīg t̄y. Ti t̄y ēg jagrēn ri ke vē, ēg t̄y *Jesus Cristo* ki ge k̄y. Hā k̄y sóg Topē kato tē jāvānh ja n̄i,” he tóg, *Pedro* ti.

¹⁸ Ag t̄y tag mē k̄y ag kr̄i tóg kusa' he mū. K̄y ag tóg: “Topē v̄y fóg ag kr̄in mū gé, ag t̄y ag jykre kórég tovānh jé, ag t̄y ēg r̄ir kr̄yḡ ja tū ve jé,” he mū.

Antioquia tá ke ag t̄y Topē vī kri fi

¹⁹ Ag t̄y *Estêvão* tén kar k̄y *Jesus* ki ge k̄y n̄t̄i ag tóg vēnh k̄apugpón k̄an mū, ag t̄y ag vóg kónān k̄y. K̄y ag tóg ga t̄y *Fenícia* ra mū mū, goj v̄āso t̄y *Chipre* ra, ēmā t̄y *Antioquia* ra ke gé. Ag mūn k̄y ag tóg *Judeu* ag hā m̄y Topē vī tó mū.

²⁰ Kejĕn *Chipre* tá ke ũ ag tóg ěmā tŷ *Antioquia* ra mŷ mŷ, *Cirene* tá ke ag ke gé. Ěn ag tóg fóg tŷ *Grego* vĭ tó tĭ ag mŷ *Jesus Cristo* kāmén mŷ, vĕnh vĭ sér tag ti. ²¹ Kŷ Topĕ tóg ag mré ag krĭn mŷ. Kŷ ũ tŷ hĕn ri ke ag tóg *Jesus* ki ge mŷ, Topĕ jŷkre han jĕ. ²² Kŷ *Jerusalém* tá ũ tŷ *Jesus* ki ge kŷ nŷtĭ ag tóg mĕg mŷ, fóg ag tŷ *Jesus* vĭ kri fig mŷ ti. Kŷ ag tóg *Barnabé* jĕnĕg mŷ, ti tŷ *Antioquia* ra tĭg jĕ, tá ve jĕ.

²³ Ti tŷ tá jun kŷ ti fe tóg mrin ke mŷ, Topĕ tŷ ag jagāgtān kŷ. Kŷ tóg ag jyvĕn mŷ, ag tŷ *Jesus* ki rā to krónh ke tŷ nĭn jĕ, ag tŷ fe tar nŷtĭn jĕ. ²⁴ *Barnabé* vŷ tŷ ũn vĭ há nĭ, Topĕ kuprĭg tŷ tóg jagrĕ nĭ. Jŷkre pir han kŷ tóg nĭ nĭ. Kŷ ũ tŷ hĕn ri ke ag vŷ *Jesus* ki ge mŷ gé sir, ti tŷ ag jyvĕn kŷ.

²⁵ Kŷ *Barnabé* tóg ěmā tŷ *Tarso* ra tĭ mŷ, *Saulo* jāvānh jĕ, tá. ²⁶ Ti tŷ ti ve kŷ tóg ti pére tĭ mŷ, *Antioquia* ra. Tá ag tóg prŷg pir han. *Jesus* ki ge kŷ nŷtĭ ag tŷ vĕnh mān kŷ ag tóg ag kanhrān tĭ, *Barnabé* ti, *Saulo* ti ke gé. Kŷ ũn e vŷ ag vĭ jĕmĕg tĭ. *Antioquia* tá ag tóg *Jesus* mré mŷ ag to: “*Cristo* mré ke ag,” he vén ja nĭ. Kŷ ěg jiji vĕ sir, há vŷ: *Cristo* mré ke ag, he mŷ.

²⁷ Kejĕn *Jerusalém* tá ke ũ ag tóg *Antioquia* tá junjun mŷ, Topĕ vĭ tó tĭ ag. ²⁸ Ag kā ũ jijin há vŷ: *Ágabo*, he mŷ. Ěn vŷ Topĕ kuprĭg tŷ ti krĭn kŷ: “kejĕn ěg tóg prŷg venh ke mŷ, kānhmar,” he mŷ, “ga kar mĭ há,” he tóg. Kŷ tóg *Cláudio* tŷ tŷ pā'i tŷ *imperador* nĭn kŷ ge nĭ. ²⁹ Prŷg tĭnh ken kŷ *Jesus* mré ke ag tóg *Judéia* tá ke ag to jŷkrĕn mŷ sir. Kŷ ag tóg: “ěg hŷn ag mŷ nĕn ũ jĕnĕnh mŷ, ag tŷ kon jĕ,” he mŷ. Kŷ ag tóg ag tŷ kŷu vin han mŷ, ag tŷ *Judéia* tá *Jesus* mré ke ag mŷ jĕnĕ jĕ. ³⁰ Kŷ ag tóg *Barnabé* jĕnĕg mŷ, *Saulo* ke gé, ag tŷ gé(g) mŷ jĕ, *igreja* to kófa ag mŷ vin jĕ, ag tŷ *Jesus* ki ge kŷ nŷtĭ ag mŷ kānhkrĕn jĕ.

12

Ag tŷ *Pedro* se

¹ Kejĕn pā'i mág tŷ *Herodes* vŷ *Jesus* ki ge kŷ nŷtĭ ũ ag sigség mŷ, ag vóg kónān jĕ. ² Kŷ tóg *soldado* jĕnĕg mŷ, ti tŷ *Tiago* tĕn jĕ, *João* kāke ěn. Kyfé téj tŷ tóg ti tĕn mŷ, rógro téj tŷ. ³ Kŷ tóg *Judeu* ag mŷ há tĭ, kŷ *Herodes* tóg *Pedro* kāgmĭg mŷ gé sir. Fĕnhnta kā ki tóg ti kāgmĭg mŷ. Fĕnhnta ěn ki ag tóg pŷ jĕgĵā tŷ ko tĭ. *Judeu* ag jŷkre vĕ.

⁴ Kŷ *Soldado* ag tóg *Pedro* tŷ vĕse ja kā ki ti fón mŷ. *Soldado* tŷ 16 (ke) ag vŷ ti ki rĭr mŷ. Ũ tŷ 4 (ke) tŷ ti ki rĭr kar kŷ ũ tŷ 4 (ke) ũ ag vŷ ag nŷtĭg ja ki nŷtĭ he tĭ, ag ri kĕn. “Fĕnhnta tŷ *Páscoa* kar kŷ sóg ag mŷ ti ven mŷ, ag tŷ ti vóg kónān jĕ,” he tóg, *Herodes* ti. ⁵ Kŷ *Pedro* tóg se kŷ jĕ nĭ. Há ra *Jesus* ki ge kŷ nŷtĭ ag tóg ti to Topĕ mré vĭ mŷ. To ag krónh ke tŷ nĭ.

Pedro tŷ kavar nĭ

⁶ Tŷ vaj kŷ *Herodes* vŷ ag mŷ ti ven sór mŷ. Kuty ěn kā *Pedro* tóg *soldado* régre ag kŷu ki nŷr mŷ. *Ferro* régre tŷ tóg se kŷ nŷ, ag mré. *Soldado* ũ ag tóg vĕse ja jānkā ki rĭr mŷ.

⁷ Kŷ vāhā Topĕ tŷ jĕnĕ jāfā tóg ti mré jĕ nĭ. Kŷ tóg ĭn ěn krĕm jĕngrĕ nĭ, kuty há ra. Ěn tóg *Pedro* ki pérĕn ke mŷ, ti kāvy ki. Ti rĭn kŷ tóg ti mŷ: “kur nĭ,” he mŷ. Kŷ ti nĭgĕ se ja tóg varan ke mŷ, *ferro* ěn ti. ⁸ Kŷ tóg ti mŷ: “vĕsóg fĭ ra,” he mŷ. “Ā pĕn né tu ra gé,” he tóg. Kŷ tóg ke mŷ sir. Kŷ tóg ti mŷ: “Ā kur rŷ tu kŷ ĭnh nón kātĭg,” he mŷ.

⁹ Kŷ tóg kākutĕ mŷ. Ti nón tóg tĭ mŷ, *Pedro* ti. Há ra tóg ti mŷ tŷ nĕn ũ ve jĕ, ti tŷ vég mŷ ti. Ti mŷ tóg tŷ ti vĕnhpĕti ve nĭ, Topĕ tŷ jĕnĕ jāfā tŷ nĕn han mŷ

ti. ¹⁰ Jānkā ki rīr vén mū ěn pātén ag tóg mū, jānkā ki rīr mū ũ ke gé. Kŷ ag tóg jānkā mág tá junjun mū, *ferro* tŷ han kŷ jē ěn. Jānkā ěn vŷ vēsógki nor' he mū, ag jo. Kŷ ag tóg kāpa mū sir. Ępry jagma ag tóg mū mū. Hā ra vāhā Topē tŷ jēnē jafā tóg tī mū sir. ¹¹ Kŷ *Pedro* tóg vāhā mrin ke mū, kŷ tóg: “vāhā sóg ki kanhró nī,” he mū. “Topē vŷ ti tŷ jēnē jafā jēnē ja nī, kŷ tóg inh kren han mū, pā'i tŷ *Herodes* jo. *Judeu* kar ag tóg inh jagtar nīnh ke jāvānh mū, hā ra sóg venh ke tū nī,” he tóg.

¹² To jykrén kŷ tóg *Maria* fi ĩn ra tī mū, *João* mŷnh ěn fi, ag tŷ ũ to: *Marcos*, he mū ěn mŷnh fi. Fi ĩn krēm ag tóg vēnh mǎn kŷ nŷtī nī. Topē mré ag vī nŷtī nī, ũ tŷ hēn ri ke ag. ¹³ Kŷ tóg ĩn jānkā tŷ tórón' tórón' ke mū. Kŷ fi mŷ rānhraj tī fi tóg venh kātī mū. Fi jiji hā vŷ: *Rode*, he mū. ¹⁴ Kŷ fi tóg *Pedro* vī ki kanhrān mū, hā ra fi tóg ti jy nón tū nī. Róm tū fi nī, jānkā ti, fi fe tŷ mrin ke mū ra. Fi tŷ ĩn kā ra rā kŷ fi tóg vēnh kar mŷ: “*Pedro* vŷ ró to jē,” he mū.

¹⁵ Kŷ ag tóg fi mŷ: “krī vēnh mŷ ā nī,” he mū. Hā ra fi tóg: “vó, ti hā vē,” he mū. Kŷ ag tóg fi mŷ: “ti ki rīr tī ěn hŷn,” he mū.

¹⁶ Kŷ *Pedro* tóg ver re tá jē nī, jānkā tŷ tórón' tórón' ke mǎn kŷ. Kŷ ag tóg ti jy nón mū. Ti vég ag tóg mū sir, kŷ tóg ag mŷ e tī. ¹⁷ Kŷ *Pedro* tóg ag mŷ ti nīgē tŷ ge mū, ag tŷ katy' he jé. Kŷ tóg ag mŷ Topē tŷ ti kavān tó mū sir. Topē tŷ vēse ja kǎ tá ti kākutēm kāmén tóg mū sir. Kŷ tóg ag mŷ: “*Tiago* mŷ tóm nī, *Jesus* mré ke kar ag mŷ ke gé,” he mū. Kŷ tóg *Jerusalém* tá kutē kŷ ěmā ũ ra tī mū sir.

¹⁸ Tŷ vaj kŷ *soldado* ag fe tóg jūrūn ke mū. “*Pedro* hŷn hē kǎ tá vyr,” he ag tóg mū, ti jāvānh kŷ. ¹⁹ Kŷ *Herodes* tóg ũ ag jēgnēg mū gé, ti kǎgmī jé. Hā ra ag tóg ti vég tū nī gé. Kŷ *Herodes* tóg *Pedro* ki rīr mū ag ki jēmē mǎn mū. Kar kŷ tóg *soldado* ũ ag mŷ: “ag kǎgtén ra, ti ki rīr mū ěn ag,” he mū. Kŷ ag tóg ag kǎgtén mū sir.

Kar kŷ *Herodes* tóg *Judéia* tá kutē kŷ ěmā tŷ *Cesaréia* ra tī mū sir, tá nī jé.

Herodes ter

²⁰ *Herodes* tóg ěmā tŷ *Tiro* tá ke ag to jū mū, ěmā tŷ *Sidom* tá ke ag to ke gé. Ęn ag tóg *Herodes* nīgja tá junjun mū. Kŷ ag tóg pā'i sī mré vī mū, ti jiji hā vŷ: *Blasto*, he mū. *Herodes* vŷ ti tŷ pā'i han ja nī. Ęn mŷ ag tóg to vī mū, ti tŷ ag jagfy vī jé, *Herodes* mré. Ti tŷ ag to jū nīn kŷ ag tóg tá vējēn ve mǎn tū nī sir. Hā kŷ ag tóg ti fe tŷ há' he sór mū, ti tŷ ag mŷ vējēn vēne he mǎn jé.

²¹ Kŷ *Herodes* tóg ag mŷ kurā nīm mū. Kŷ tóg ti kur sīnvī ěn tū mū, pā'i kur ěn ti. Kŷ tóg ti nīgja kri nī kŷ ag mŷ vī mág han mū. ²² Kŷ vēnh kar tóg ti to: “ěprā vēnh vī pijé,” he mū. “Topē vī vē, ti vī ti,” he ag tóg mū. ²³ Kŷ vēšŷmēr Topē tŷ jēnē jafā tóg ti vóg kónān mū sir, ti tŷ ag mŷ: “vó,” he tū nīn kŷ. “Inh pijé tŷ Topē nī’,” he ja tū tóg nī. Kŷ ti nug ga vŷ ti kagrāg mū, hā kŷ tóg ter mū.

Barnabé tŷ Saulo mré Topē vī tónh tŷg

²⁴ Jó ũ tŷ hēn ri ke ag vŷ Topē vī mēg mū, kŷ ag tóg *Jesus* ki ge mū.

²⁵ Kŷ *Barnabé* vŷ *Saulo* mré ag tŷ nén gé kāmū mū ěn vin mū, *Jerusalém* tá ke ag mŷ. Prŷg tīn kŷ *Jesus* ki ge kŷ nŷtī ag tóg *Jerusalém* tá ke ag mŷ vējēn jēgnē ja nīgī. Ag mŷ vējēn ěn vin kar kŷ ag tóg vŷnvŷn ke mū sir, *Barnabé* ti, *Saulo* ti ke gé. Kŷ ag tóg *João Marcos* pére mū mū.

13

¹ *Antioquia* tá ũ ag tóg nŷtī, Topē vī tó tī ũ ag, *Jesus* jykre tŷ vēnh kanhrān nŷtī ag ke gé. Kŷ ũ jijin hā vŷ: *Barnabé*, he mū, kar ũ jijin hā vŷ: *Simão Negro*,

he mū. Ū tóg tŷ *Lúcio* nī, *Cirene* tá ke tag ti. Kŷ ū tóg tŷ *Manaém* nī, pā'i tŷ *Herodes* mré mog mū tag ti. Kŷ ū tóg tŷ *Saulo* nī gé.

² Kejēn ag tóg jagnē mŷ Topē jykre tó mū, ag jēg tū nīn kŷ. Kŷ Topē kuprīg tóg ag mŷ: “*Barnabé* fēg ra, *Saulo* mré,” he mū, “ag tŷ inh rānhrāj han jé, isŷ nēn to jykren mū ēn ti, ag tŷ inh jykre tó jé, vēnh kar mŷ,” he tóg.

³ Kŷ ag tóg ag jēg tū nīn kŷ Topē mré vī mǎn mū. Ag nīgē tŷ ag tóg ag mēg mū, kŷ ag tóg: “ha mū jēg,” he mū.

Kujá tŷ Elimas

⁴ Kŷ Topē kuprīg tóg ag jēgnēg mū, kŷ ag tóg ēmā tŷ *Selēucia* ra mū mū. Tá junjun kŷ ag tóg goj vāso tŷ *Chipre* ra mū mū, *canoa* mág kā mī. ⁵ Kŷ ag tóg ēmā tŷ *Salamina* tá junjun mū. Tá ag tóg Topē vī kāmén mū, *Judeu* ag tŷ vēnh kanhrān jafā krēm. *João Marcos* vŷ ag mré tū mū gé. Ag mré rānhrāj mū vē.

⁶ Goj vāso mī ag tóg pa mū. Kŷ ag tóg ēmā tŷ *Pafos* tá junjun mū, Topē vī kāmén kŷ. Tá ū tóg nī nī, kujá ū. Ōn kŷ tóg Topē vī tó sór mū. *Judeu* ū vē, ti jiji hā vŷ: *Bar Jesus*, he mū. ⁷ *Governador* mré tóg nī nī. Ti jiji hā vŷ: *Sérgio Paulo*, he mū. Krī há ti nī, *governador* ti, kŷ tóg *Barnabé* ag jé prēr mū. Ti tŷ Topē vī jēmē sór vē.

⁸ Kŷ kujá ēn tóg ag vī kato tē mū, ti tŷ Topē vī kri fig tū nī jé. Kujá ēn jiji ū hā vŷ: *Elimas*, he mū.

⁹ Kŷ vāhā Topē kuprīg tóg *Saulo* krīn mū. *Saulo* jiji ū hā vŷ: *Paulo*, he mū.

Topē kuprīg tŷ ti krīn kŷ tóg kujá ēn ki kanē jū han kŷ ti ki ēvānh mū. ¹⁰ Kŷ tóg: “tŷ ā tóg ūn ōn mé nī,” he mū. “Jykre pāno ā nī. Japo kósín vŷ tŷ ā nī, vējykre kuryj kato tē ā nī. Hā kŷ ā tóg vējykre pāno to krónh ke tū nīgtī. ¹¹ Ha vé, Topē vŷ ā vóg mū, kŷ ā tóg kyvān ha. Rā venh ke tū ā nī ha, kurā tŷ hēn ri ke ki,” he tóg, *Paulo* ti.

Kŷ tóg vēsŷmēr ti mŷ kuty' he mū. Kyvó tóg nī sir. Kŷ tóg jēmīg mū. Ū jé tóg prēr mū, ti tŷ ti pére tīg jé.

¹² *Governador* tŷ tag ve kŷ tóg ti mŷ e tí. Kŷ tóg *Jesus* ki rā mū. Topē jykre tóg ti mŷ tar ja nī.

Paulo tŷ ēmā tŷ Antioquia tá Topē vī tó

¹³ Kŷ vāhā *Paulo* ag tóg *Pafos* tá pa mū. *Canoa* mág kā mī ag tóg mū mū. Kŷ ag tóg ga tŷ *Panfília* tá junjun mū, ēmā tŷ *Perge* tá. Hā ra *João Marcos* tóg kyrā mū. Ag ré kŷ tóg *Jerusalém* ra vŷn ke mū. ¹⁴ Jó ag tóg *Perge* tá pa mū, ga tŷ *Pisídia* ra mū jé, ēmā tŷ *Antioquia* ra. Tá junjun kŷ ag tóg vēnhkán ke kurā ki *Judeu* ag tŷ vēnh kanhrān jafā kā ra ge mū.

¹⁵ Ū tóg tá Topē tŷ ēg mŷ vējykre nīm ja ēn to ke mū, rán kŷ nī ēn to. Ti tŷ ēg jyvēn tó tóg mū gé, vāsŷ Topē vī tó ti ag tŷ rán ja ēn ti. Kar kŷ pā'i ag tóg *Paulo* ag jé prēr mū. Kŷ ag tóg: “kanhkā', ājag tŷ ēg jyvēn sór kŷ tóg há nī,” he mū.

¹⁶ Kŷ *Paulo* tóg jēgnē mū. Ti nīgē tŷ tóg ag mŷ ge mū, ag tŷ katy' he jé. Kŷ tóg ag mŷ: “ha mē, *Judeu* kar'. Jēmē ra, ū tŷ Topē kamēg mū kar, ājag tŷ tŷ fóg nŷtī ra,” he mū. ¹⁷ “Topē hā vŷ ēg jójóg ag kuprēg ja nīgtī. Ag tŷ tóg *povo* mág han, ag tŷ ver *Egito* tá nŷtīn kŷ. Kar kŷ tóg tá ag kāpan mū, ti jykre tar ēn tŷ. ¹⁸ Ag to tóg fen mág mū, ag tŷ ēmā tū ja mī mūn kŷ, prŷg tŷ 40 (ke) ēn ki. ¹⁹ *Povo* tŷ 7 (ke) tŷ tóg tū' he mū, ga tŷ *Canāā* tá. Kŷ tóg ēg jójóg ag mŷ ag ga ēn fig mū, tŷ ag tū nī jé. ²⁰ Kŷ tóg ag mŷ pā'i ag vin mū gé, ag jyvēn ke mū ag, 100 tŷ 4 kri 50 anos ki. Kar kŷ *Samuel* vŷ Topē vī tó ti nī gé. ²¹ Kŷ ag tóg pā'i mág ve sór mū. Kŷ ag tóg Topē mŷ to vī mū. Hā kŷ Topē tóg *Saul* fēg mū, *Quis* kósín ēn.

Benjamim krē'krē ū vē, *Saul* ti. 40 anos ki tóg t̄y p̄a'i mág n̄i. 22 Ti t̄y ěn kutēm kar k̄y tóg *Davi* fēg m̄u, *Topē* ti. *Davi* to tóg v̄i há han m̄u, k̄y tóg: “*Davi* ve sóg, *Jessé* kósín,” he m̄u. “Nén há han tóg t̄igt̄i. K̄y sóg ti to há n̄i. Ěn há v̄y inh jykre kar han ke m̄u.” he tóg, *Topē* ti, *Davi* to,” he tóg, *Paulo* ti.

23 “*Davi* krē'krē ū vē, há v̄y: *Jesus*, he m̄u. *Topē* v̄y v̄as̄y ti k̄at̄ig ke tó ja n̄igt̄i. K̄y tóg v̄ah̄a *Jesus* jēnē ja n̄i, ěg povo t̄y *Judeu* to, ti t̄y ěg kren han jé. 24 *João* v̄y ti k̄at̄ig ke jo vēnh kar m̄y: “ājag jykre tovānh ra, is̄y ājag kygpe jé,” he ja n̄igt̄i, ěg povo t̄y *Judeu* kar m̄y. 25 *João* rānhraj̄ t̄y t̄y' henh ken k̄y tóg ag m̄y: iso ājag tóg *Cristo* he sór m̄u, he ja n̄igt̄i. Há t̄y vē. Inh pijé t̄y *Cristo* n̄i'. Ha vé, inh nón tóg k̄at̄ig ke m̄u, inh *Senhor* ti, há v̄y: *Jesus*, he m̄u. S̄y t̄y ti m̄y rānhraj̄ t̄i n̄inh ke vē vē, s̄y ti p̄en né kunū jé, há ra sóg t̄y ti krēm ke p̄ē jē, he ja tóg n̄i, *João* ti,” he tóg, *Paulo* ti.

26 “Inh kanhkā', *Abraão* krē', ū t̄y *Topē* kamēg m̄u', fóg k̄a m̄i'. *Topē* v̄y ěg há m̄y vēnh v̄i tag jēnē, ěg krenkren jé. 27 *Jerusalém* tá ke ag v̄y *Jesus* ki kagt̄ig ja n̄y t̄igt̄i. Ti t̄y t̄y *Topē* kósín n̄in ki kagt̄ig ja ag tóg n̄y t̄igt̄i, ag p̄a'i ag ke gé. Há k̄y ag tóg v̄as̄y rán k̄y n̄i ěn han. Vēnhkán ke kurā ki ag tóg vēg t̄i, *Topē* v̄i tó t̄i ag t̄y n̄én rán ja ti. Há ra ag tóg sir ag t̄y n̄én tó m̄u ěn ki króm, ag t̄y *Jesus* to: “ter jé tóg ke m̄u, “hen k̄y. 28 Nén ū kórég han ja t̄u ti n̄i, k̄y ti ter ke t̄u vē vē, há ra ag tóg *Pilatos* m̄y: “ěg t̄y ti tén há tóg t̄i vē,” he ja n̄igt̄i. 29 Ag t̄y ti to rán k̄y n̄i ěn ki króm k̄an k̄y ag tóg krunh ěn to ti térem ja n̄igt̄i, k̄y ag tóg vēnh kej k̄a tá ti fi ja n̄igt̄i.

30 Há ra *Topē* tóg ti r̄in m̄an ja n̄igt̄i, ti ter m̄u ra. 31 K̄y tóg ti mré ke ag m̄y vēnh ven ja n̄igt̄i sir, *Jesus* ti, ū t̄y ti mré *Jerusalém* ra m̄u ja ag m̄y, *Galilēia* tá k̄amū k̄y. Ěn ag tóg ti k̄amén m̄u sir, vēnh kar m̄y. 32 Vēnh v̄i tag tó ěg tóg m̄u,” he tóg, *Paulo* ti.

33 “Ěg jógjóg ag v̄y *Topē* v̄i ěn mē ja n̄igt̄i. Há ra tóg ūri han m̄u, *Topē* ti, ti t̄y v̄as̄y n̄én tó ja ěn ti. Ěg jógjóg ag krē'krē ag m̄y tóg han m̄u, ti t̄y v̄as̄y n̄én tó ja ěn ti. Há k̄y tóg *Jesus* r̄in m̄an, ti ter k̄y. K̄y tóg ti m̄y: “t̄y ā tóg inh kósín jē. Ūri sóg ā han,” he ja n̄igt̄i. *Topē* m̄y j̄an jafā t̄y 2 ki tóg rán k̄y n̄i,” he tóg.

34 “Há ra tóg ti t̄y ti r̄in m̄an ke tó ja n̄igt̄i gé, ti mur ke to há. Ti vag ke t̄u ěn tó ja tóg n̄igt̄i gé, k̄y tóg: “s̄y *Davi* m̄y n̄én tó ja ěn han jé sóg ke m̄u,” he ja n̄igt̄i. “Ājag m̄y sóg han m̄u, s̄y ti m̄y n̄én tó ja ěn ti,” he ja tóg n̄igt̄i, *Topē* ti,” he tóg.

35 “K̄y tóg tag tó ja n̄igt̄i gé: “ā t̄u v̄y vag ke t̄u n̄i,” he ja tóg n̄igt̄i gé, *Topē* ti,” he tóg.

36 “Há ra *Davi* v̄y ter ja n̄igt̄i, ti jógjóg ag nón. K̄y tóg vag ja n̄i inhhā. *Topē* t̄y ti m̄y n̄én tó m̄u ki tóg króm ja n̄igt̄i. Ge ra tóg ter k̄y vag ja n̄igt̄i inhhā. 37 Ti j̄avo *Jesus* tóg vag ja t̄u n̄i inhhā, *Topē* t̄y ti r̄in m̄an k̄y,” he tóg.

38 “Ha vé, inh kanhkā'! *Jesus* tigr̄in *Topē* v̄y ājag m̄y vēnh p̄ate fón sór m̄u, ājag t̄y ti v̄i mranh ja ti. Há k̄y sóg ājag m̄y tó m̄u. 39 Ājag t̄y *Moisés* v̄i mēg m̄u ra ājag jykre tóg kuryj ja t̄u n̄i ver. Ājag t̄y há ra *Jesus* ki ge k̄y tóg ājag kugrynh ke m̄u sir, *Topē* ti. 40 Há ra ti to ě he t̄ug n̄i. Ke t̄u n̄i m̄u ra ājag tóg venh ke m̄u, v̄as̄y *Topē* v̄i tó t̄i t̄y n̄én tó ja ěn ti, 41 há v̄y: iso ājag tóg ě he m̄u, he m̄u. S̄y n̄én han m̄u ve jé ājag tóg ke m̄u, k̄y ājag tóg kanē jur ke m̄u, he ja tóg n̄igt̄i, *Topē* ti. Ājag t̄y kri finh ke t̄u vē vē, ū t̄y ājag m̄y tó m̄u ra. Há ra ājag tóg venh ke m̄u, he ja tóg n̄igt̄i, *Topē* v̄i tó t̄i ti,” he tóg, *Paulo* ti.

42 Ag t̄y *Paulo* v̄i mē kar k̄y ag tóg ĩn ěn k̄a tá k̄apa m̄u. K̄y ag tóg ti m̄y: “vēnh kán ke kurā ū k̄a ěg m̄y k̄amén m̄an n̄i,” he m̄u. 43 K̄y *Judeu* t̄y h̄en ri ke ag tóg

Paulo ag nón mū mū. Fóg ag tóg ag nón mū mū gé, fóg tỹ *Judeu* jykre han mū ag, ũ tỹ Topē kamēg mū ag. Kỹ *Paulo* ag tóg ag jyvēn mū, ag tỹ Topē to tar nýtĩ jé, ag tỹ ti tỹ ěg jagāgtān to jykren kỹ nýtĩ jé.

⁴⁴ Vēnhkán ke kurā ũ kã ěmā ěn tá ke kar ag vỹ vēnh mǎn mū, Topē vỹ jēmē jé. ⁴⁵ Kỹ *Judeu* ag tóg ũn e ěn ag vég mū. Kỹ ag tóg jũgũ mū, vēnh kar tỹ *Paulo* ag to há nýtĩn kỹ. Hã kỹ ag tóg *Paulo* vỹ kafān mū sir, ti tỹ ag mỹ Topē vỹ tón kỹ. Ti to ag tóg vỹ vỹ he mū gé.

⁴⁶ Hã ra *Paulo* ag tóg ag kamēg tũ nĩ. Ag mỹ ag tóg: “ājag hã mỹ ěg tóg tó vén, Topē vỹ ti,” he mū, “ti tỹ ěg mỹ: *Judeu* ag mỹ tó vén, hen kỹ. Hã ra ājag tóg mē jāvānh nýtĩ, kỹ ājag tóg ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke tũ nĩ. Hã kỹ ěg tóg sir fóg ag hã mỹ tónh ke mū, Topē vỹ ti,” he ag tóg. ⁴⁷ “Topē vỹ ěg mỹ: ājag tỹ sóg néj gru ri ke han mū, he mū, fóg kar ag tỹ ājag ki Topē ve jé, kanhgág ag ke gé. Ājag ki ag tóg mēnh ke mū, *Jesus* tỹ ag krenkren han ke ti, fag ke gé, ga fyn ja mĩ hã, he ja tóg nĩ ěg mỹ, Topē ti,” he ag tóg, *Paulo* ag.

⁴⁸ Fóg ag tỹ tag mē kỹ tóg ag mỹ sér tí sir. Kỹ ag tóg Topē vỹ to há nýtĩ, ti mỹ vỹ há han kỹ. Kỹ ag tóg *Jesus* ki ge mū, Topē tỹ ũn kuprēg mū ag, ag tỹ ěg rĩr krỹg ja tũ ve jé. ⁴⁹ Kỹ ga ěn tá ke kar ag vỹ Topē vỹ jēmēg mū.

⁵⁰ Hã ra *Judeu* ag tóg ũn týtá há ũ fag mré vỹ mū, fóg tỹ *Judeu* jykre han mū fag. Pã'i ag mré ag tóg vỹ mū gé. *Paulo* ag kato ag tóg vỹ mū. Kỹ ag tóg ag vóg kónān mū. “Ha mū jēg, ěmā ũ ra,” he ag tóg mū sir, ag vóg kónān kar kỹ.

⁵¹ Kỹ *Paulo* ag tóg ag pēn kykũkũg mū, ag mỹ: “Topē tovānh ājag huri,” he jé. Kỹ ag tóg ěmā tỹ *Icônio* ra mū mū sir. ⁵² *Jesus* mré ke ag mỹ tóg hã ra sér tí. Topē kuprĩg vỹ tỹ ag jagrē nĩ, kỹ tóg ag mỹ sér tí sir.

14

Ěmā tỹ *Icônio* tá Topē vỹ tó

¹ Ag tỹ *Icônio* tá junjun kỹ ag tóg sir *Judeu* ag tỹ vēnh kanhrān jafā kã ra ge mū. Kỹ ag tóg ag mỹ Topē vỹ kāmén mū. Kỹ *Judeu* tỹ hēn ri ke ag tóg *Jesus* ki ge mū gé, fóg tỹ hēn ri ke ag ke gé. ² Kỹ *Judeu* tỹ *Jesus* ki ge jāvānh ag tóg fóg ag krĩn kónān mū sir, *Jesus* mré ke ag to.

³ Hã ra *Paulo* ag tóg tá nýtĩg mág mū. Kỹ ag tóg Topē vỹ tó mū, ag tỹ ag kamēg tũ nĩn kỹ, Topē vỹ kri fi kỹ. Kỹ Topē tóg ag mỹ ti jykre nĩm mū, ag tỹ ěg tỹ nén han vānh hynhan jé. Hã kỹ vēnh kar tóg Topē jykre ki kanhró nýtĩ sir.

⁴ Kỹ vēnh kar tóg vēnh kãpugpóv kỹ nýtĩ nĩ. Ũ ag tóg *Judeu* ag to há nýtĩ, jó ũ ag tóg *Jesus* tỹ ũn vin mū ag to há nýtĩ. ⁵ Kỹ *Judeu* ag tóg fóg ag mré jykren mū, fóg tỹ pã'i ag mré, ag tỹ *Paulo* ag vóg kónān jé, ag tỹ pó tỹ ag pin jé. ⁶ Hã ra *Paulo* ag tóg mēg mū, kỹ ag tóg ěmā tỹ *Listra* ra mū mū, ěmā tỹ *Derbe* ra ke gé. Ěmā tỹ *Licaônia* rã hã ěmā ag vē. ⁷ Ěmā ěn mĩ mũn kỹ ag tóg tá *Jesus* vỹ tugtó mū sir.

Ag tỹ ěmā tỹ *Listra* tá *Paulo* vóg kónān

⁸ *Listra* tá ke ũ tóg nĩ nĩ, ũn tĩg vānh. Ti pēn vỹ kãnhgrĩ nýtĩ. Ge tóg nĩ, ti mur mũn kã.

⁹ Ěn tóg sir *Paulo* vỹ mēg mū. Kỹ *Paulo* tóg ti tugnỹm mū. Kỹ tóg ti tỹ *Jesus* vỹ kri fig mū vég mū, *Jesus* tỹ ti tỹ há' he jé. ¹⁰ Kỹ tóg jamā há ra ti mỹ: “jēgnē ra, vēnh ra hã jēg,” he mū. Kỹ tóg vāhā hũm he mū. Kỹ tóg mĩ tí mũ.

¹¹ Kỹ tóg vēnh kar ěn mỹ e tí, ag tỹ *Paulo* tỹ nén han mū ven kỹ. Kỹ ag tóg ag vỹ ki jagnē mỹ ke mū, vỹ tỹ *Licaônia* he mũn ki. Jamā há ra ag tóg: “topē ag vỹ ěg ki junjun,” he mū. “Ěg ri ke ag nýtĩ, topē ag,” he ag tóg, *Paulo* ag to. ¹² Kỹ

ag tóg *Barnabé* to: *Júpiter*, he mū. *Paulo* to ag tóg: *Mercúrio*, he mū sir, ti vī mág to. Ón kŷ ag topē jigji vē, hā vŷ: *Júpiter* mré *Mercúrio*, he mū.

Hā ra *Paulo* ag tóg ag vī ki kagtīg nŷtī.

¹³ *Júpiter* ĩn vŷ ěmā fyr tá jē nī, kŷ ti tū ki rīr tī tóg tá nī gé. Kŷ tóg monh gé tī mū, ka fej tŷ *coroa* ke gé. ěmā jy ró jänkā māra tóg gé tī mū. Tá tóg monh kugprūn sór mū, *Barnabé* mŷ, *Paulo* mŷ ke gé.

¹⁴ Hā ra *Paulo* ag tóg mēg mū, kŷ ag tóg ag kur janjān mū, jūgŷū kŷ. Ū tŷ vēnh mān kŷ nŷtī ag to ag tóg pétē mū. Prēr kŷ ag tóg ag mŷ: ¹⁵ “ne nē?” he mū. “Tŷ ěg ěprā ke nŷtī, ājag ri ke. Hā ra ěg tóg ājag mŷ kāmén sór mū, ājag tŷ ón kŷ topē tag ag tugvānh jé. Topē pē ki gem nī, ũn rīr nī ěn ki. Kanhkā han tóg, ga ke gé, goj ke gé, mī mū kar ke gé,” he tóg. ¹⁶ “Vāsŷ Topē tóg *nação* ag mŷ nén ū tó ja tū nīgtī, kŷ ag tóg ag jykre mī mūgtī. ¹⁷ Ge ra tóg ag ki rīr há han mū, Topē ti, ag tŷ tag to vāhā ti ki kanhrān jé. Hā jé tóg ta jēnē, kŷ ājag jakré tóg mogmog mū. Kŷ ājag tóg konh ke mū. Kŷ ājag fe tóg há’ he mū sir. Ājag mŷ tóg sér tī sir, ti tŷ ājag mŷ vējēn han kŷ, Topē ti,” he ag tóg, *Paulo* ag.

¹⁸ Ag vī ki ag tóg ag mŷ nén ū kugprūn tovānh mū. Ag mŷ ag tóg nén ū kugprūn kren ja nīgtī, tá.

¹⁹ Kar kŷ ěmā tŷ *Antioquia* tá ke ag tóg tá junjun mū, ěmā tŷ *Icônio* tá ke ag ke gé. *Judeu* ag vē. ěn ag tóg vēnh kar krīn kónān mū, kŷ ag tóg *Paulo* pin mū, pó tŷ. “Ter ti huri,” he ag tóg mū sir. Kŷ ag tóg ti raran kŷ ěmā fyr tá ti fón mū sir. ²⁰ Kŷ *Jesus* mré ke ag tóg ti venh kāmū mū, hā ra tóg jēgnē mū. ěmā ěn kā ra tóg rā mān mū.

Tŷ vaj kŷ tóg hā ra ěmā tŷ *Derbe* ra tī mū, *Barnabé* mré. ²¹ Tá ag tóg *Jesus* kāme sér tó mū gé. Kŷ ū tŷ hēn ri ke ag tóg *Jesus* ki ge mū sir, fag mré hā.

Paulo ag tŷ ěmā tŷ Antioquia ra vŷnvŷn ke

Kar kŷ ag tóg ěmā tŷ *Listra* ra vŷnvŷn ke mū, ěmā tŷ *Icônio* ra ke gé, *Antioquia* ra ke gé, ag tŷ hē tá kāmū ja ěn ra. ²² Vŷnvŷn ke kŷ ag tóg *Jesus* mré ke ag jyvĕn mū sir, ag tŷ *Jesus* vī kri fi to krónh ke tū nī jé, ag tŷ to fe tar nŷtī jé ke gé. “ěg tŷ Topē tŷ tŷ ěg pā’i nī ve sór kŷ ěg tóg vēnh jagtar jagy venh ke mū,” he ag tóg. ²³ Kŷ ag tóg ag mŷ *igreja* to kófa ag kuprĕg mū, ag tŷ *Jesus* ki ge kŷ nŷtī ag ki rīr jé. Ag to ag tóg Topē mré vī mū gé, nén ū ko mē kā. Kŷ ag tóg: “Topē vŷ ājag ki rīr há han mū,” he mū. Kŷ ag tóg mū mū sir. ²⁴ Kŷ ag tóg ga tŷ *Pisidia* fīn rām kŷ ga tŷ *Panfília* tá junjun mū. ²⁵ ěmā tŷ *Perge* tá ag tóg Topē vī tó mū gé sir. Kar kŷ ag tóg ěmā tŷ *Atália* ra mū mū. ²⁶ Tá junjun kŷ ag tóg *Antioquia* ra mū mū gé, *canoa* mág kā mī. ěn hā tá ag tóg pa ja nī. Tá ke ag tóg ag to Topē mré vī ja nīgtī, ti tŷ ag jy nīgān jé. Kŷ ag tóg ti rānhrāj ěn han kām mū. Kŷ ag tóg *Antioquia* ra vŷnvŷn ke mū. ²⁷ Tá junjun kŷ ag tóg *Jesus* ki ge kŷ nŷtī kar jé prēr mū. Kŷ ag tóg ag mŷ Topē tŷ nén han mū kar kāmén mū. “Fóg ag ne tóg *Jesus* ki ge mū gé, Topē tŷ ag krīn kŷ,” he ag tóg mū, ag mŷ.

²⁸ Kŷ ag tóg tá nŷtī, kysā tŷ hēn ri ke ki. *Jesus* mré ke ag mré ag tóg nŷtīgtī, *Paulo* ag.

15

Ag tŷ Topē jykre to jykren

¹ Kejĕn *Judeia* tá ke ū ag tóg *Antioquia* tá junjun mū. Kŷ ag tóg *Jesus* mré ke ag mŷ: “ājag gré fār junun kym nī,” he mū. “*Moisés* tŷ ěg mŷ nén tó mū ěn han nī. Ke tū nī mū ra ājag tóg krenkren ke tū nī,” he ag tóg.

² Hã ra *Paulo* ag tóg: “vó,” he mû. Kÿ ag tóg jagnê vî kafân mû sir. Kÿ *Jesus* mré ke kar ag tóg *Paulo* ag mÿ: ag mré mûm nî, *Jerusalém* ra,” he mû. “Tá *Jesus* tÿ ùn vin mû ag mré vîm nî, *igreja* to kófa ag mré. Ag mÿ: êg hÿn hê ri kenh mû, vênh gré fâr junun kym ke to? hem nî,” he ag tóg.

³ Kÿ *Paulo* ag tóg: “êg mûnh ke nê ha,” he mû. Û tÿ ag gré fâr junun kym sór mû ag mré ag tóg mû mû. Kÿ ag tóg ga tÿ *Fenícia* fin pa mû sir, ga tÿ *Samaria* fin ke gé. Ag mûn kÿ ag tóg *Jesus* mré ke kar ag mÿ fóg ag tÿ *Jesus* ki ge kâmén mû. Kÿ tóg vênh kar mÿ sér tí sir. ⁴ Kÿ ag tóg *Jerusalém* tá junun mû. Kÿ tá *Jesus* ki ge kÿ nÿtî ag tóg vênh mân mû, *Jesus* tÿ ùn vin mû ag mré hã, kófa ag mré hã. Kÿ ag tóg ag mÿ Topê tÿ nén han mû kar kâmén mû.

⁵ Hã ra *Fariseu* ù ag tóg tá nÿtî gé, ù tÿ *Jesus* ki ge mû ag. Ên ag tóg ag mÿ: “êg mÿ tóg há nÿnh mû, ag tÿ ag gré fâr junun kym kÿ, ag tÿ *Moisés* tÿ êg mÿ vêjykre nîm ja ki kanhrân kÿ,” he mû sir, fóg ag to, ù tÿ *Judeu* jykre han tû ag to.

⁶ Kÿ vâhã *Jesus* tÿ ùn vin mû ag vÿ kófa ag mré vênh mân mû, vyr mÿ, to vémén jé. ⁷ Kÿ ag tóg to vémén mág han mû sir. Kÿ kejên *Pedro* tóg ag mÿ: “inh kanhkã', vãsÿ Topê tóg inh kuprêg ja nî, isÿ fóg ag mÿ *Jesus* vî tó jé, ag tÿ jêmê kÿ krenkren jé. Tag ki kanhró äjag tóg nÿtî,” he mû. ⁸ “Kÿ Topê tóg ag mÿ ti kuprîg jêñêg mû. Ag fe ki kanhró tóg nî, hã kÿ tóg ag mÿ ti jêñêg mû. Hã ki tóg êg mÿ ven mû, ag tÿ *Jesus* ki ge kÿ nÿtî ti, êg ri ke. ⁹ Hã kÿ Topê tóg ag to: vyr mÿ ke ag vê, he tû nîgtî. Ag tÿ ti ki ge kÿ nÿtîm kÿ tóg ag fe tÿ jânhkri' he mû, fóg ag fe tÿ. ¹⁰ Topê tÿ há vê. To: vênh mÿ ti nî, he tûg nî. Ag mÿ äjag tóg vêjykre jagy ên nîm sór mû, ti tÿ êg mÿ han jagy ja ra. Êg jógjóg ag mÿ tóg han jagy ja nî, kÿ tóg ag mÿ ag tÿ ki króm tû nînh ha mē tî, êg mÿ ke gé. Hã ra äjag tóg ag mÿ nîm sór mû. ¹¹ Ke tûg nî. *Jesus* tÿ êg jagâgtân kÿ tóg êg kren han mû, êg tÿ ti vî kri fi kÿ. Kÿ êg tóg fóg ag ri ke tâvî nÿtî,” he tóg, *Pedro* ti.

¹² Kÿ vênh kar ag tóg êmê kã nÿtî nî. Kÿ ag tóg *Barnabé* tÿ ag mÿ nén tó mû mēg mû, *Paulo* tÿ ag mÿ nén tó mû ti ke gé. Ag tÿ êg tÿ nén han vânh hÿnhan mû tó ag tóg mû. Ag tÿ Topê jykre ki fóg ag mÿ nén hÿnhan mû tó ag tóg mû gé sir.

¹³ Ag tÿ tó kân kÿ *Tiago* tóg sir ag mÿ: “ha mē, inh kanhkã',” he mû. ¹⁴ “*Simão* vÿ êg mÿ tó ja nî, Topê tÿ nén han ve ti, ti tÿ fóg ag mÿ Topê vî tó ve ên ti. Kÿ ag tóg tÿ Topê tû nÿtî sir. *Jesus* mré ke vÿ tÿ ag nÿtî, ag tÿ ti ki ge kÿ nÿtîm kÿ. ¹⁵ Hã ra tóg vãsÿ rán kÿ nî. Topê vî tó tî tóg tag rán ja nîgtî, ha mē: ¹⁶ kâtîg jé sóg ke mû, he tóg, Topê ti. *Davi* krêm *Judeu* ag tóg e pē ja nÿtîgtî. Hã ra *Davi* jykre tóg tû' he mû. Kÿ tóg ïn vag ri ke nî sir. Ðn tâg han jé sóg ke mû, hã vÿ: *Davi* krê'krê ù vÿ tÿ pâ'i nînh mû, he mû. Isÿ han ken hã vê. ¹⁷ Ti tÿ sóg ùn mág pē han ke mû, *povo* kar kã mî ke ag tÿ tÿ isÿ nÿtî jé, fóg ag, kanhgág ag, isÿ ùn kuprêg mû ag, fag ke gé,” he tóg. ¹⁸ “Topê tÿ tón hã vê. Û tÿ vãsÿ tag kâmén mû tÿ tón hã vê, he tóg, Topê vî tó tî ti. Hã kÿ êg tóg tag ki kanhró tâvî nÿtî,” he tóg, *Tiago* ti.

¹⁹ “Isÿ nén to jykrén mûn hã vê, êg tÿ ag mÿ êg jykre jagy ên tó tû nînh jé, ù tÿ fóg kar kã mî Topê jykre han sór mû ag mÿ, kanhgág ag mÿ ke gé, fag mÿ ke gé,” he tóg. ²⁰ “Êg tÿ ag mÿ tónh ken hã vê, ha mē: vênh kãgrá to fénhta ko tûg nî, ã prû tû fi mré nÿ tûg nî, nén ù tÿ vêsógki ter mû ko tûg nî, nén ù kyvênh ko tûg nî gé,” he tóg. ²¹ “*Moisés* jykre tag kâmén ag tóg tî, êg mré *Judeu* ag, êmã kar ki. Vênh kán ke kurã ki ag tóg ti tÿ rán mû to ke tî, hã kÿ vênh kar tóg ki kanhró nÿtî,” he tóg, *Tiago* ti.

Apóstolo ag tý carta rán mû

²² Kÿ *Jesus* tý ùn vin mû ag tóg to jykrén mû, kófa ag ke gé, *Jesus* ki ge kÿ nÿtí ag kar ke gé. Kÿ ag tóg ù ag kuprêg mû, ag tý *Antioquia* ra mû jé, *Paulo* mré, *Barnabé* mré. Ag tý ùn kuprêg mû ag hã vè, hã vÿ: *Judas*, he mû, ti jiji ù hã vÿ: *Barsabás*, he mû. *Silas* kuprêg ag tóg mû gé. Ën ag tóg tý *Jesus* mré ke ag pã'i nÿtí. ²³ Ag mÿ ag tóg vènh rán ñim mû gé. Ag tý rán hã vè, ha mè:

“*Jesus* tý ùn vin mû ag tý rán hã vè, kófa ag ke gé, *Jesus* mré ke ag. Ëg tý emã tý *Antioquia* tá ke ag mÿ rán hã vè, fóg tý *Jesus* mré ke ag mÿ, ga tý *Síria* tá ke ag mÿ, ga tý *Cilícia* tá ke ag mÿ ke gé. Ájag mÿ há?”

²⁴ Ëg kã ù ag tý ájag tá junjun mẽ Ëg tóg. Ájag krĭn ù han ag tóg mû, kÿ ájag krĭ tóg kufÿ' he mû. Hã ra Ëg tóg ag mÿ: “ha vèjyke tag tóg,” he ja tũ nĭgtĭ. ²⁵ Kÿ Ëg tóg vènh măn, Ëg tý to jykrén jé. Kÿ Ëg kar tóg to jykrén kÿ tag ag kuprêg, Ëg tý ájag to ag jègnè jé, ag tý *Barnabé* mré mû jé, *Paulo* mré. Ëg tý ù to há tâvĭ ag vè. ²⁶ Ag hã ne tóg fe tar nÿtĭgtĭ'. Kÿ ag tóg Ëg *Senhor* tý *Jesus Cristo* vĭ to mũgtĭ, ù tý hèn ri ke tý ag kãgtén sór mû hã ra. ²⁷ Ëg tý ag to há nÿtĭn kÿ Ëg tóg *Judas* jènèg mû, *Silas* ke gé, ag tý ájag mÿ Ëg tý rán mû tag kãmén jé.

²⁸ Ájag mÿ Ëg vèjyke jagy ěn ñim tũ nĭ. Topè kuprĭg vÿ Ëg mÿ tó tũ nĭ. Tag hã han jé ájag tóg ke mû, ha mè: ²⁹ vènh kãgrá to fénhta ko tũg nĭ, nèn ù kyvènh ko tũg nĭ gé. Nèn ù tý vèsóg ki ter mû ěn ko tũg nĭ gé. Ájag prũ tũ fag mré nÿ tũg nĭ gé. Ájag tý tag ki króm kÿ tóg há tĭ. Jatun mÿ nÿtĭm nĭ. “Vènhrán hã vè.

³⁰ Kÿ ag tóg ag mÿ: “ha mû jèg ge,” he mû. Kÿ ag tóg mû kÿ *Antioquia* tá junjun mû. Tá ag tóg *Jesus* ki ge mû kar jé prèr mû sir, ag tý to vènh măn jé. Kÿ ag tóg ag mÿ vènh rá ěn ñim mû. ³¹ Kÿ ag tóg to ke mû. Kÿ tóg ag mÿ há tĭ, ag tý vènh jyvè rá ěn ven kÿ. Kÿ ag krĭ tóg kãnhvÿ' he mû sir.

³² Kÿ *Judas* vÿ *Silas* mré vènh kar jyvèn mû gé. Topè vĭ tó tĭ ag vè. Hã kÿ ag tóg ag jyvèn tý hèn ri ke han mû. Ag fe tý ag tóg tar' he mû. ³³ Tá ag tóg *semana* tý hèn ri ke han mû. Kÿ *Jesus* mré ke ag tóg ag mÿ: “ha jatun mÿ *Jerusalém* ra vÿnÿvÿn ké, ù tý ájag jègnèg mû ěn to,” he mû. ³⁴ Hã ra tóg *Silas* mÿ há nĭ, kÿ tóg tá nĭ nĭ sir. Tĭ tó tóg nĭ sir.

³⁵ Kÿ *Paulo* mré *Barnabé* ag tóg *Antioquia* tá nÿtĭ nĭ. Topè vĭ tý ag tóg ag kanhrãn mû, ag mÿ kãmén kÿ. Kÿ ù tý hèn ri ke ag tóg ag ri kén Topè vĭ tó mû gé.

Paulo tý ti pir mÿ tĭg, Barnabé tý ti pir mÿ tĭg

³⁶ Si há tũ ra *Paulo* tóg *Barnabé* mÿ: “mû nÿ, emã ěn kar mĭ mû măn jé, Ëg tý tá *Jesus* vĭ tó ja mĭ,” he mû. “Isÿ *Jesus* mré ke ag venh há tóg tĭ. Ag mÿ hèn ri ke mũn mû há han mû vÿ? he sóg tĭ,” he tóg.

³⁷ Kÿ *Barnabé* tóg *João Marcos* pére tĭg sór mû. ³⁸ Hã ra tóg *Paulo* mÿ kórég nĭ, *Marcos* tý ag ré kÿ tũg ja nĭn kÿ, ga tý *Panfília* tá. “Û tý Ëg mré Topè rãnhraj han ja tũ ěn pére sóg tĭg măn ke tũ nĭ ha,” he tóg.

³⁹ Hã to ag tóg jagnè to jũgũ mû. Kÿ ag tóg vènh kãpugpón kÿ mû mû. Kÿ *Barnabé* tóg *Marcos* mré goj vãso tý *Chĩpre* ra tĭ mû, *canoã* mág kã mĭ.

⁴⁰ Jo *Paulo* tóg *Silas* kuprêg mû, ti tý ti mré tĭg jé. Kÿ tóg tĭ mû sir. *Jesus* mré ke ag tóg *Paulo* to Topè mré vĭ mû, ti tý ti jÿ nĭgãn jé. ⁴¹ Kÿ ag tóg ga tý *Síria* mĭ pa mû, ga tý *Cilícia* mĭ ke gé. *Jesus* ki ge kÿ nÿtĭ kar jyvèn tóg mû, *Paulo* ti.

¹ Kĩ *Paulo* ag tóg ěmā tỹ *Derbe* tá junjun mũ, ěmā tỹ *Listra* tá ke gé. Hã ra ù tóg tá nĩ nĩ, *Jesus* mré ke ù, ti jiji hã vỹ: *Timóteo*, he mũ. Ti mỹnh fi tóg tỹ *Judeu* nĩ, hã ra fi tóg *Jesus* ki rã ja nĩgtĩ. Ti panh tóg tỹ fóg nĩ.

² Kĩ *Listra* tá *Jesus* mré ke ag tóg *Timóteo* to ví há han mũ, *Icônio* tá ke ag ke gé. ³ Kĩ *Paulo* tóg ti pére tĩg sór mũ, kỹ tóg ti gré fár junun kym mũ. Ag mũnh ke tá *Judeu* kar ag tóg ti panh tỹ tỹ fóg nĩ ki kanhró nỹtĩ. Hã kỹ *Paulo* tóg ti fár kym mũ sir.

⁴ Kĩ ag tóg ěmā ěn mũ mũ mũ. Kỹ ag tóg ag mỹ *Jesus* tỹ ùn vin mũ ag tỹ rá kãmén mũ sir, *igreja* to kófa ag tỹ *Jerusalém* tá nén rán ja ti. ⁵ Hã kỹ *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ ag tóg tar nỹtĩ sir. Věnh măn ag tóg tĩ, ag tỹ *Topě* vĩ mẽ jé. Koměr hã ag tóg e nỹtĩ sir.

Paulo tỹ nén nẽ vég mũ

⁶ Kĩ *Paulo* ag tóg ga tỹ *Frígia* mũ pa mũ, ga tỹ *Galácia* mũ ke gé. Kỹ ag tóg ga tỹ *Ásia* tá *Topě* ví to sór mũ, hã ra *Topě* kuprĩg tóg ag mỹ nenh mũ. ⁷ Kỹ ag tóg ga tỹ *Misia* tá junjun mũ. Kỹ ag tóg ga tỹ *Bitinia* ra mũ sór mũ, hã ra *Topě* kuprĩg tóg ag mỹ nenh mũ gé. ⁸ Kỹ ag tóg *Misia* rã mũ kỹ ěmā tỹ *Tróade* tá junjun mũ. ⁹ Kỹ kuty ěn kã *Paulo* tóg nén nẽ vég mũ, ti vėnhpėti ki. Ga tỹ *Macedônia* tá ke vég tóg mũ. Ti jo tóg jě nĩ. Kỹ tóg ti mỹ: “*Macedônia* to kãtĩg, ěg kanhrãn jé,” he mũ. Kỹ tóg rĩr mũ sir.

¹⁰ Ti tỹ nén nẽ ěn ve kar kỹ ěg tóg vėsỹmér *Macedônia* ra mũ sór mũ sir. “*Jesus* hỹn ěg mỹ: ha mũ jěg, hé. Ag mỹ inh ví to, he ti hỹn,” he ěg tóg. ¹¹ Kỹ ěg tóg ěmā tỹ *Tróade* ki pa mũ. Vėsỹmér ěg tóg goj vãso tỹ *Samotrácia* ra mũ mũ. Tỹ vaj kỹ ěg tóg ěmā tỹ *Neápolis* ra mũ mũ. ¹² Tá pa kỹ ěg tóg ěmā tỹ *Filipos* ra mũ mũ. Ga tỹ *Macedônia* ki ěmā ve vė. ěg tỹ tá junjun vėn jan hã vė. Fóg tỹ *Romano* ag jamã ù vė. Tá ěg tóg kurã tỹ hěn ri ke han mũ.

Lidia fi tỹ Jesus ki rã

¹³ Věnh kãn ke kurã ki ěg tóg ěmā to ró mãra mũ mũ, goj ra. “Tán hỹn *Topě* mré ví jafã nĩ,” he ěg tóg. Tá ěg tóg nĩgnĩ mũ sir. Hã ra ùn tỹtã fag tóg tá nỹtĩ nĩ, kỹ ěg tóg fag mré ví mũ.

¹⁴ Tá ù fi tóg nĩ nĩ, fi jiji hã vỹ: *Lidia*, he mũ. Kur kósóg vėne he fi tóg nĩ nĩ. Tỹ fi tóg ěmā tỹ *Tiatira* tá ke nĩ. *Topě* kaměg fi tóg tĩ. ěn fi vỹ *Paulo* vĩ mẽg mũ sir. Kỹ *Topě* tóg fi mỹ krĩ há nĩm mũ, kỹ fi tóg *Paulo* vĩ jěmě kỹ *Jesus* ki rã mũ. ¹⁵ Kỹ ěg tóg fi kypég mũ, fi mré ke kar fag mré hã. Kỹ fi tóg ěg mỹ: “inh mré inh in ki nỹtĩm nĩ, sỹ ajag ki rĩr jé,” he mũ. Vĩ ki fi tóg ěg kutãn mũ. Kỹ ěg tóg fi mỹ: “he,” he mũ.

Paulo ag tỹ Filipos tá sigse kỹ nỹtĩ

¹⁶ ěg tỹ kejěn *Topě* mré ví jafã ra mũ măn kỹ ù fi tóg ěg kato tẽ mũ. ù mỹ rãnrhãj tĩ fi vė. Hã ra fi tóg jagrě kórég nĩ, kỹ fi jagrě tóg vėnh kar mỹ ag tỹ nén venh ke mũ to tĩ. Fi tỹ ùn mỹ rãnrhãj tĩ ag tóg fi tugnĩn jãnkamy mág vég tĩ.

¹⁷ ěn fi vỹ ěg nón tĩ mũ, kỹ fi tóg jamã hára: “*Topě* pẽ mré rãnrhãj mũ ag vė mỹr,” he mũ. “Věnh kar kãfór mré rãnrhãj mũ ag vė mỹr. Ag hã ne tóg ajag mỹ vėnh ví há to tĩ, ajag tỹ to krenkren jé,” he fi tóg ěg to. ¹⁸ Kurã tỹ hěn ri ke han fi tóg. Kỹ tóg *Paulo* mỹ ù nỹ, kỹ tóg kyrã kỹ fi jagrě mỹ: “*Jesus Cristo* jiji tỹ sóg ã mỹ to mũ, ã tỹ fi tovãnh jé,” he mũ. Kỹ tóg vėsỹmér fi tovãnh mũ sir.

¹⁹ Hã ra tóg fi tỹ ùn mỹ rãnrhãj tĩ ag mỹ ù nỹ, ag tỹ fi tugrĩn gỹjỹ ve mãn tũ nĩn kỹ. Kỹ ag tóg *Paulo* ség mũ, *Silas* ke gé. Pã'i ag mỹ ag tóg ag ven mũ, ěmã kju ki. ²⁰ Kỹ ag tóg pã'i ag mỹ: “*Judeu* tag ag ve ra ha,” he mũ. “Věnh kar jũgũ

han ag tóg mū nī mǃr, ěg jamā tag mī. ²¹ Vějykre věnh mǃ tó ag tóg mū, ěg tǃ nén han ke tū tó ag tóg mū. Tǃ ěg tóg *Romano* nǃtǃ, kǃ ag jykre tóg ěg mǃ ũ nǃ,” he ag tóg. ²² Tá ke kar ěn tóg ag to kórég nǃtǃ, kǃ ag tóg ag kato vǃ mū gé.

Kǃ pā'i ag tóg porisa ag mǃ: “ag kur nūnh kǃ ag mrānmrān,” he mū. ²³ Ag mrānmrān tǃ hēn ri ke han ag tóg mū, ka tég tǃ. Kar ag tóg vēse ja kǃ ki ag vām mū. Věse ja ki rǃr tǃ mǃ ag tóg: “ag nǃgfénh há han nǃ, ag tǃ kǃpa tū nǃ jé,” he mū. ²⁴ Kǃ tóg vēse ja kaju tá ag vām mū. Ka tǃ tóg ag sigség mū sir.

²⁵ Kutu kaju ki *Paulo* tóg *Silas* mré Topě mré vǃ mū. Tǃ mǃ ag tóg jānjān mū. Kǃ vēsigse ag kar vǃ jēmēg mū sir. ²⁶ Kǃ vāhā ga tóg jūrūn ke mū. Věse ja krēm tóg jūrūn ke mū. Kǃ vēsǃmér jānkā kar vǃ nognor kr kǃn mū. (Rómrom kǃn tóg mū.) Kǃ vēsigse ag kar se ja tǃ *ferro* ěn tóg kygvar' he kǃn mū. ²⁷ Kǃ vēse ja ki rǃr tǃ ěn tóg rǃr mū. Hā ra vēse ja jānkā kar vǃ nognor kǃ nǃtǃ nǃ. (Rómrom kǃ tóg nǃtǃ nǃ.) Kǃ tóg tǃ rógro ěn kunūnh kǃ věnh kusón sór mū. “Věsigse kar ag hǃn věnh pigju kǃn,” he tóg.

²⁸ Hā ra *Paulo* tóg jamā há ra: “ker věnh vóg kónān hē'. ěg kar vǃ ki nǃtǃ,” he mū.

²⁹ Kǃ tóg néj gru to vǃ mū, ũ tǃ ag ki rǃr tǃ ěn ti. Kǃ tóg vēse ja kǃ ra *Paulo* to věnhvāg rā mū, jūrūn ke kǃ. *Paulo* jo tóg mǃg ke mū, *Silas* jo ke gé, ag tǃ ti mǃ ti kǃfór nǃtǃn kǃ. ³⁰ Ag gé(g) tóg tǃ mū, vēse ja kǃ tá kǃkutě kǃ, kǃ tóg ag mǃ: “inh hǃn hē ri kenh mū?” he mū. “Topě vǃ mranh sóg, hā ra tóg ti tǃ inh kren han há tǃ,” he tóg.

³¹ Kǃ *Paulo* ag tóg ti mǃ: “ā tǃ *Jesus Cristo* ki rā kǃ ā tóg kren mū, ā mré ke kar ag mré hā,” he mū. ³² Kǃ ag tóg ti mǃ *Jesus* vǃ kāmén mū, ti mré nǃtǃ ag mǃ ke gé. ³³ Kǃ tóg ag ki rǃr mū vēsǃmér, kutu ke nǃ ra. Ag tǃ ag mrānmrān ja ěn kupég tóg mū, ag mǃ. Kǃ ag tóg věnh kaja jé ti kypég mū gé, ti mré nǃtǃ ag mré, ag tǃ *Jesus* ki ge kǃ. ³⁴ Kǃ tóg ti ĩn ra ag tatǃn tǃ mū. Ag jēn tóg mū. Tǃ mǃ tóg sér tǃ, ti tǃ *Jesus* ki rā kǃ. Tǃ mré nǃtǃ kar ag mǃ tóg sér tǃ gé sir, fag ke gé.

³⁵ Tǃ vaj kǃ pā'i ag tóg porisa ag mǃ věnh vǃ nǃm kǃ ag jēgnēg mū. “ěn ag mǃ: ha mū jēg, hem nǃ,” he ag tóg, ũ tǃ vēse ja ki rǃr tǃ ěn mǃ. ³⁶ Kǃ tóg *Paulo* ag mǃ: “pā'i ag vǃ inh mǃ věnh vǃ jēnē, isǃ ājag mǃ: ha mū jēg, he jé. Hā kǃ jatun mǃ mū jēg,” he mū.

³⁷ Kǃ *Paulo* tóg ti mǃ: “tǃ ěg *Romano* nǃtǃ, ag mré, hā ra ag tóg věnh ó to ěg mrānmrān ja nǃ,” he mū. “Kǃ věnh kar vǃ ve kǃn. ěg ki jēmēg mē kǃ ag tóg vēse ja kǃ ki ěg vām. Jó ag tóg věnh kar vatānh tá ěg mǃ: hā mū jēg, he sór mū. Mūnh ke tū ěg nǃ. Ag hā tóg kāmū kǃ ěg tatǃ mūnh mū, pā'i ag,” he tóg.

³⁸ Kǃ porisa ag tóg pā'i ag mǃ tag tó mū sir. Kǃ tóg ag mǃ e tǃ. Ag tǃ *Romano* ũ vóg kónān ke tū vē vē, hā kǃ pā'i ag fe tóg jūrūn ke mū. ³⁹ “ěg mǃ věnh pāte fón nǃ, ěg tǃ ājag sigse ja ti,” he ag tóg mū. Kǃ ag tóg ag tatǃ mū mū. “Ājag tǃ ěg jamā ki pa kǃ tóg há tǃ,” he ag tóg mū sir ag mǃ.

⁴⁰ Ag tǃ vēse ja ki pa kǃ ag tóg *Lidia* fi ĩn ra mū mū sir. *Jesus* mré ke ag vég ag tóg mū. Kǃ ag tóg ag jyvén mū. Kar kǃ ag tóg ěmā ěn ki pa mū sir.

17

Ěmā tǃ Tesselónica tá

¹ Kǃ ag tóg ěmā tǃ *Anfĭpolis* mǃ pa mū, ěmā tǃ *Apolónica* mǃ ke gé. Kǃ ag tóg *Tesselónica* tá junjun mū. Tá *Judeu* ag věnh kanhrān jafā tóg jē. ² Kǃ *Paulo* tóg ti tǃ nén han tǃ ěn han mū sir. *Judeu* ag věnh kanhrān jafā kǃ ra tóg rā mū. Ag mré tóg vǃ mū, věnh kǃn ke kurā tāgtǃ ki. Topě vǃ tó tóg mū sir ag mǃ, vǃsǃ rán

kỹ nĩ ên ti. ³ Ag mỷ tóg *Cristo* kāmén mủ, ti jagtar ja ti, ti ter kar rĩr mản ja ên ti. “*Jesus* hã vê, hã vỹ: *Cristo*, he mủ. Vãsỹ tóg rán kỹ nĩ, *Cristo* jagtar ke ti, ti rĩr mản ke ti ke gé,” he tóg.

⁴ Kỹ tóg ù ag mỷ ge nĩ, *Judeu* kã mĩ ù ag mỷ. Kỹ ag tóg *Paulo* mré mũgtĩ, *Silas* mré ke gé. Kỹ fóg tỹ hên ri ke ag tóg to há nỹti gé sir, ù tỹ Topê kamêg mủ ag, ùn tỹtá há fag ke gé.

⁵ Hã ra tóg *Judeu* ù ag mỷ ù nỹ. Hã kỹ ag tóg ùn kórég ag mỷ: “kãmũ jêg ra,” he mủ, ùn rãnrãj vãn ag mỷ. Vênh génh kỹ ag tóg vênh kar jũgũ han mủ. Kỹ ag tóg *Jasão* he mủ ên in jy nỹti nĩ sir. *Paulo* ag jãvãn ag tóg mủ, ag tỹ vênh kar jũgũ ên ag mỷ ag ven jé. ⁶ Hã ra ag tóg ag vэг tũ nĩ. Kỹ ag tóg *Jasão* pére mủ mủ, *Jesus* mré ke ù ag mré. Pã'i ag mỷ ag tóg ag vin mủ. Kỹ ag tóg jamã hára prẽnrẽr mủ. “Ù tỹ êmã kar mĩ vênh kar jũgũ han mủ ag tóg tag ki junjun mủ mỷr,” he ag tóg mủ. ⁷ “*Jasão* tóg ag mỷ: kãge jêg ra, hé. Hã ra ag kar tóg pã'i mág tỹ *imperador* vĩ mranh ja nĩgtĩ. Vyr mỷ êg pã'i mág nỹti, hã vỹ: *Jesus*, he mủ, he ag tóg, *Paulo* ag,” he ag tóg mủ. Ag tỹ *Paulo* to ón hã vê.

⁸ Kỹ ù tỹ mềg mủ ag vỹ fe ù nỹti sir, êmã ên tá pã'i ù ag, tá ke kar ag ke gé. ⁹ Kỹ pã'i ag tóg *Jasão* ag mỷ: “êg mỷ jãnkamy nĩm ge, êg tỹ to ve jé, ãjag tỹ *imperador* kato tênh ke tũ ti,” he mủ. Ag tỹ ag mỷ nĩm kar kỹ ag tóg ag mỷ: “hã mủ jêg,” he mủ sir.

Êmã tỹ *Beréia* tá

¹⁰ Kutỹ ên kã *Jesus* mré ke ag tóg *Paulo* mỷ: “hã tĩg, *Beréia* ra,” he mủ. *Silas* mỷ ag tóg ke mủ gé. Kỹ ag tóg mủ mủ.

Ag tỹ *Beréia* tá junjun kỹ ag tóg *Judeu* ag vênh kanhrãn jafã kã ra ge mủ, ag mỷ Topê vĩ tó jé.

¹¹ *Beréia* tá ke ag tóg jykre há nỹti. Ag pijé *Tessalônica* tá ke ag ri ke nỹti'. Kỹ ag tóg *Paulo* ag vĩ kri fig mủ. Ag mỷ tóg há tĩ sir. Kurã kar ki ag tóg Topê vĩ to vênh kanhrãn mủ, ag tỹ to: “ki hã tóg tó tũ,” hen kỹ. ¹² Kỹ ù tỹ hên ri ke ag tóg *Jesus* ki ge mủ, fóg ag mré hã, ùn tỹtá há fag mré hã.

¹³ Kỹ *Judeu* ag tóg mềg mủ, *Tessalônica* tá. *Paulo* tỹ *Beréia* tá Topê vĩ tó mềg ag tóg mủ sir. Kỹ ag tóg *Beréia* tá junjun mủ, ag tỹ tá vênh kar jũgũ han jé.

¹⁴ Kỹ *Jesus* mré ke ag tóg *Paulo* mỷ: “hã tĩg, *canoa* mág kã mĩ,” he mủ. Hã ra *Silas* vỹ tĩ tũ nĩ, *Timóteo* ke gé. *Beréia* tá ag nỹti. ¹⁵ Kỹ ù ag tóg *Paulo* pére mủ mủ. Êmã tỹ *Atenas* ra ag tóg tĩ mré mủ mủ. Ag tỹ tá vỹnvỹn kenh ken kỹ *Paulo* tóg ag mỷ ke mủ, ag tỹ *Silas* jé prẽr jé, *Timóteo* jé ke gé, ag tỹ vêsỹmêr êmã tỹ *Atenas* ra ti nón mủ jé.

Êmã tỹ *Atenas* tá

¹⁶ Kỹ *Paulo* tóg *Atenas* tá nĩ nĩ, *Silas* mré *Timóteo* jãvãn kỹ. Hã ra tóg sir krĩ ù nĩ, ti tỹ tá vênh kãgrá tỹ hên ri ke ven kỹ. ¹⁷ Kỹ tóg *Judeu* ag tỹ vênh kanhrãn jafã krêm *Judeu* ag mré vĩ mủ, fóg tỹ *Judeu* jykre han mủ ag mré ke gé. Kurã kar ki tóg êmã kũju tá vênh kar mré vĩ mủ gé sir.

¹⁸ Kỹ ù ag tóg ti mré vĩ mủ, ù tỹ *Epicuro* tỹ nén rãn ja to jykrén mủ ag, ù tỹ *Estóico* he mủ ag tỹ nén rãn ja to jykrén mủ ag ke gé. Kỹ ag tóg ti to: “vĩ mề tóg nĩ,” he mủ. “Ti hỹn tóg ne tó?” he ag tóg. Kỹ ù ag tóg ti to: “topê ù tugtó ti hỹn, kór há tá topê,” he mủ. Hã ra *Paulo* tóg *Jesus* kãme sér tó mủ. *Jesus* rĩr mản tó tóg mủ.

¹⁹ Kŷ ag tóg sór tŷ *Areópago* ra ti pére mŷ mŷ. Tá pā'i ag tóg ag jyvĕn tŷ. Kŷ pā'i ag tóg ti mŷ: “ā tŷ vējkre tó mŷ tag kāmĕn há han ra, ěg mŷ,” he mŷ. ²⁰ “Ge mĕ ja tŷ ěg nŷtŷ. Kŷ ěg mŷ kāmĕn há han nŷ,” he ag tóg.

²¹ Hā ra *Atenas* tá ke ag tóg vēnh vŷ tǎg mĕ to há nŷtŷ. Ag tŷ vēnh vŷ mĕ ja tŷ mĕ kŷ ag fe tóg mrin ke tŷ.

²² Kŷ *Paulo* tóg sór tŷ *Areópago* kri jĕ kŷ ag mŷ: “*Atenas* tá ke', topĕ tŷ hĕn ri ke kamĕg ājag tóg tŷ. Tag ve sóg,” he mŷ. ²³ “Ājag jamā mŷ sóg tŷ, kŷ sóg ājag topĕ ĩn kāsir kar vigvé. Kŷ sóg topĕ ĩn sŷ ũ vé, kŷ tóg: ěg tŷ topĕ ki kagtŷ ĩn, he mŷ, ti rá ti. Ājag tŷ Topĕ ki kagtŷ ěn tó sóg tŷ. Ājag tŷ ti ki kagtŷ nŷtŷ ra ājag tóg ti mŷ nĕn ũ kugprŷg tŷ.

²⁴ Topĕ ěn vŷ *mundo* kar han, mŷ mŷ kar ke gé. Kanhkā tǎn vē mŷr, kŷ tóg tŷ ga to pā'i nŷ gé. Hā kŷ tóg ěg tŷ ti ĩn han krĕm nŷ tŷ nŷgtŷ. ²⁵ Kŷ ěg tóg ti ki rŷr ke tŷ nŷ gé, ti jagtar tŷ nŷn kŷ. Vĕnh kar rŷn tóg nŷgtŷ, kŷ tóg vēnh kar tŷ hāmham ke han tŷ. Vĕnh kar tŷ nĕn ve sór mŷ kar nŷm tóg tŷ. ²⁶ Kŷ tóg vēnh kyvénh pir tŷ ěprā ke kar hynhan, *nação* kar, ga kar mŷ mŷ ag. Tŷ ěg vēnh kyvénh pir nŷtŷ. Kŷ tóg ěg mŷ ěg mur ke kurā nŷm mŷ gé, ěg ter ke kurā ti ke gé. ěg mŷ tóg ěg jamā nŷm mŷ gé, Topĕ ti. ²⁷ Vĕnh kar hynhan tóg, ěg tŷ ti to há nŷtŷ jĕ, ěg tŷ ti ki kanhró nŷtŷ jĕ. Ti pijĕ kuvar gy nŷ'. Kakó ti nŷ. ²⁸ Ti tŷ ěg han ja vē mŷr, hā kŷ ěg tóg rŷnrŷ nŷtŷ, ti tugrŷn. Ti tugnŷn ěg tóg mŷgtŷ. Hā kŷ ājag kā mŷ vēnhrán tŷ ag tóg: tŷ ěg Topĕ krĕ nŷtŷ, he ja nŷgtŷ. ²⁹ ěg tŷ tŷ ti krĕ nŷtŷn kŷ ěg tóg ti ki kanhró nŷtŷ gé. *Ouro* ri ke tŷ ti nŷ. Ti pijĕ *prata* ri ke nŷ'. Ti pijĕ pó ri ke nŷ'. Ti pijĕ tŷ vēnh kǎgrā nŷ'. ěprā ke tŷ nĕn to jykrĕn mŷ ri ke tŷ ti nŷ. Topĕ vē, Topĕ,” he tóg, *Paulo* ti.

³⁰ “Hā ra tóg ěg to fen mág mŷ, ěg tŷ ti ki kagtŷ nŷtŷn kŷ. Hā kŷ tóg vāhā vēnh kar mŷ vēnh vŷ jĕnĕg mŷ, ěg tŷ ěg jykre pāno tovānh jĕ. ³¹ Kurā nŷm tóg huri, kŷ tóg kurā ěn ki ěprā ke jykre kar tugnŷm ke mŷ. Ũn pir kuprĕg tóg, ti tŷ ti jagfy ěg kar jykre tugnŷm jĕ. ěn tóg ter ja nŷ, hā ra Topĕ tóg ti rŷn mǎn ja nŷ, ěg tŷ ti ki kanhkā nŷtŷ jĕ,” he tóg, *Paulo* ti.

³² Ti tŷ ag mŷ ti ter kar rŷr mǎn tón kŷ ũ ag tóg to é he mŷ. Jó ũ ag tóg: “kurā ũ kǎ ěg hĕn ri ke mŷn ā vŷ mĕ mǎn sór mŷ,” he mŷ. ³³ Hā kŷ *Paulo* tóg tŷ mŷ sir, ag ré kŷ. ³⁴ Kŷ ũ ag tóg ti nón mŷ mŷ, kŷ ag tóg *Jesus* ki ge mŷ sir. Ag kǎ ũ vŷ tŷ *Dionísio* nŷ. *Areópago* tá ag jyvĕn tŷ ag kǎ ũ vē. Kŷ ũ fi tóg *Jesus* ki rá mŷ gé. Fi jiji hā vŷ: *Damáris*, he mŷ. Kŷ ũ ag vŷ ti ki ge mŷ gé sir.

18

Ěmā tŷ *Corinto* tá

¹ Kŷ *Paulo* tóg *Atenas* ki kutĕ kŷ *Corinto* ra tŷ mŷ.

² Tá *Judeu* ũ tóg nŷ nŷ, ti jiji hā vŷ: *Áquila*, he mŷ. *Ponto* tá ke vē. Ga tŷ *Itália* tá tóg kǎtŷg ja nŷ, ti prŷ fi mrĕ. Fi jiji hā vŷ: *Priscila*, he mŷ. Pā'i mág tŷ *imperador* tŷ *Cláudio* he mŷ tóg *Judeu* kar ag mŷ: “ěmā tŷ *Roma* ki pa jĕg,” he ja nŷgtŷ. Hā kŷ fag tóg ěmā tŷ *Corinto* tá junjun ja nŷgtŷ.

³ Kŷ *Paulo* tóg fag mrĕ nŷ nŷ sir. Fag mrĕ tóg rǎnhraj mŷ sir. Kŷr tŷ fag tóg ĩn han mŷgtŷ. *Paulo* kóm. ⁴ Kŷ tóg vēnhkán ke kurā kar ki ag mŷ Topĕ vŷ tó mŷ, *Judeu* ag vēnh kanhrān jafā krĕm. ⁵ Kŷ *Silas* vŷ *Macedônia* tá kǎtŷ mŷ, *Timóteo* mrĕ. Kŷ *Paulo* tóg Topĕ vŷ tó tǎvŷ nŷ nŷ. Ęn tŷ kur han mǎn tŷ tóg nŷ. *Judeu* ag mŷ tóg *Jesus* kāmĕn mŷ, fóg ag mŷ ke gé.

⁶ Hã ra ag tóg ti kato vī mū. Kŷ ag tóg *Jesus* to é he mū. Kŷ *Paulo* tóg ti kur rūmrūm mū, ag mŷ: “vėnh hã ki ājag tóg vāgfor ke mū, nūgme ki vár kŷ,” he jé. “Ājag mŷ sóg *Jesus* tó, hã ra ājag tóg mē jāvānh nŷtī. Kŷ ājag tŷ vėsóg ki vėsŷrėnh ke vė. Kŷ sóg fóg ag kar hã mŷ tónh tīg ha, kanhgág ag kar mŷ ke gé,” he tóg mū. ⁷ Hã kŷ tóg tá kutē kŷ fóg ĩn kã ra rã mū, ti jiji hã vŷ: *Tício Justo*, he mū. Topē kamėg ti tī. Ti ĩn vŷ *Judeu* ag vėnh kanhrãn jafã rã jē gé. Kŷ *Paulo* tóg ti mré nī nī sir.

⁸ Hã ra *Judeu* ag vėnh kanhrãn jafã to pã'i vŷ *Jesus* ki rã mū, ti jiji hã vŷ: *Crispo*, he mū. Ti mré ke kar vŷ *Jesus* ki ge mū gé, *Corinto* tá ke tŷ hėn ri ke. Kŷ ag tóg kygpe kŷ nŷtī sir.

⁹ Kejėn *Paulo* tóg kuty kŷ nén nē vėg mū. Topē tŷ ti mŷ vėnh ven vė, kŷ tóg ti mŷ: “kamėg tŷg ra,” he mū. “Īnh vī kãmén ra, kã nī tŷg,” he tóg. ¹⁰ “Ā mré sóg nŷnh mū. Ū pijé ā vóg kónãn mū'. Ĕmã tag ki ũ tŷ hėn ri ke ag vŷ tŷ isŷ nŷtŷnh mū, fag mré hã,” he tóg, Topē ti.

¹¹ Kŷ *Paulo* tóg prŷg pir kri kysã tŷ 6 (ke) ki tá nī nī. Ag mŷ tóg Topē vī kãmén tī nī sir, tá.

¹² Kejėn *Gálio* he mū tóg tŷ *governador* nī, ga tŷ *Grécia* ki. Kŷ *Judeu* ag kar tóg *Paulo* kato vãsãnsãn mū. Kŷ ag tóg ti kãgmī kŷ pã'i mág mŷ ti ven mū mū. ¹³ Kŷ ag tóg *governador* mŷ: “tag tóg ěg jykre tŷ tŷ' he sór mū'. Vėnh kar tóg ti vī tugnŷn *Jesus* ki ge mū,” he mū.

¹⁴ Kŷ *Paulo* tóg vī sór mū, hã ra *Gálio* tóg *Judeu* ag mŷ: “ti tŷ nén ũ kórég han ra sóg ājag jagfy vŷnh mū vė,” he mū. ¹⁵ “Hã ra ājag tóg ājag jykre to ti to jŷ mū, ājag jiji to, ājag vėnh rá to. Isŷ pijé', ājag tŷ tag ti'. Ājag hã ne tag to jykrén ke mū ĩnhã'. Īnh pijé ājag tŷ to jykrén sór mū', “ he tóg. ¹⁶ Kŷ tóg ag mŷ: “ha mū jėg,” he mū sir, vī tar han kŷ.

¹⁷ Kŷ tá nŷtī ag tóg *Sóstenes* kãgmīg mū. *Judeu* ag vėnh kanhrãn jafã to pã'i vė. Ti kãgmī kŷ ag tóg ti mrãnrãn mū, pã'i mág ěn ĩn tá, hã ra *Gálio* tóg ki ěmė sór tŷ nī.

Paulo tŷ Antioquia ra vŷn ke

¹⁸ Kŷ *Paulo* tóg tá nī sir, kurã tŷ hėn ri ke ki. Kŷ tóg kejėn *Jesus* mré ke ag mŷ: “isŷg vė ha,” he mū. Kŷ *Áquila* tóg ti mré tī mū, ti prŷ tŷ *Priscila* fi mré. Ag tŷ ga tŷ *Sírĩa* ra mŷnh ke vė. Ĕmã tŷ *Cencrėia* tá ag tóg *canoa* mág ki ge sór mū, ra mŷ jé. To hã tóg vėnh jãrėg mū, *Paulo* ti, Topē mŷ *promessa* han kŷ. ¹⁹ Kŷ ag kar tóg *canoa* mág kã mī ěmã tŷ *Ĕfeso* ra mū mū. Hã ra *Áquila* fag vŷ tá nŷtī. Mū mãn tŷ fag nī sir.

Kŷ *Paulo* tóg *Judeu* ag vėnh kanhrãn jafã kã ra rã mū, *Judeu* ag mré vī jé. ²⁰ Ag tŷ ti vī mē kŷ tá ke ag tóg ti mŷ: “ěg mré nī nī,” he mū.

Hã ra tóg ag mŷ: “hã ra sóg ver tŷg mū ha,” he mū. ²¹ “Kãnhmar sóg vŷn kėnh ke mū hã ra, Topē mŷ há nŷn kŷ,” he tóg. Kŷ tóg ěmã tŷ *Ĕfeso* tá kutē mū. ²² Kŷ tóg ěmã tŷ *Cesarėia* tá jun mū. Kŷ tóg *Jerusalém* ra tŷg kŷ *Jesus* ki ge mū kar vŷg vėg mū, ũ tŷ Topē vī mē jé vėnh mãn tŷ ag. Kar kŷ tóg *Antioquia* ra tŷ mū. ²³ Tá tóg nŷg sŷ han mū. Kar kŷ tóg tá kutē kŷ ga tŷ *Galácia* mī tŷ mū, ga tŷ *Frŷgia* mī ke gé. *Jesus* mré ke ag jyvėn tóg mū sir, ag tŷ tar nŷtī jé.

Apolo tŷ Topē vŷ tó

²⁴ Kejėn *Judeu* ũ tóg ěmã tŷ *Ĕfeso* tá jun mū, ti jiji hã vŷ: *Apolo*, he mū. Ĕmã tŷ *Alexandria* tá tóg mur ja nī. Vī há ti nī. Topē vŷ tó tóg tŷ gé, vãsŷ rán kŷ nī ěn to tóg tar nī.

²⁵ Ēn tóg *Jesus* japry ki kanhró nī. Mūmēg vānh nīn kŷ tóg *Jesus* vī tó tī mū. To tóg krónh ke vānh nī. Hā ra tóg *João* tŷ ag kygpég mū ěn hā ki kanhró nī. Ēg tŷ *Jesus* jiji tó kŷ kygpe kŷ nŷtī tag ki kagtīg tóg nī ver.

²⁶ Ēn tóg *Judeu* ag vėnh kanhrān jafā krēm ag kanhrān mū sir, ti tŷ mūmēg vānh nīn kŷ. *Áquila* fag tŷ ti vī mēg kŷ fag tóg ti mŷ: “ěg venh kātīg nī,” he mū. Kŷ fag tóg ti mŷ Topē japry kāmén kān mū, ti jamīn ti. ²⁷ Kar tóg ga tŷ *Grécia* ra tīg sór mū. Kŷ *Jesus* mré ke ag tóg ti mŷ: “há ti nŷ, ha tīg ge,” he mū. Kŷ ag tóg *Jesus* mré ke ag mŷ vėnh rá jėnėg mū, ag tŷ ti mŷ: “kārā ra,” hen jé. Tá jun kŷ tóg *Jesus* ki ge kŷ nŷtī ag jyvėn mū, kŷ ag tóg ti tŷ ag jyvėn kŷ to tar nŷtī sir, Topē tŷ ūn jagāgtān mū ag. ²⁸ *Judeu* ag mré tóg vī tī, vėnh kar jo. Ag mŷ tóg Topē vī tó tī, vāsŷ rán kŷ nī ěn ti. Kŷ tóg ag mŷ *Cristo* kāmén mū sir. “*Cristo* vŷ tŷ *Jesus* ti nī,” he tóg mū, ag mŷ, *Apolo* ti.

19

Paulo tŷ ěmā tŷ ěfeso tá nī

¹ Kŷ *Apolo* tóg *Corinto* tá nī nī sir. Hā ra *Paulo* tóg ga ěn mī tīg ja nīgtī, pānónh kri kyjer ěn mī. Kŷ tóg *ěfeso* tá jun mū sir.

² Tá ū ag tóg *Jesus* ki ge ja nīgtī. Kŷ *Paulo* tóg ag mŷ: “ājag mŷ Topē kuprīg tŷ jagrė nŷtī”, ājag tŷ *Jesus* ki gen kŷ?” he mū. Kŷ ag tóg ti mŷ: “kŷ ne nė ge, Topē kuprīg ti?” he mū. ³ Kŷ *Paulo* tóg: “ājag tŷ vėnh kygpe kŷ ājag hė ri ké?” he mū. Kŷ ag tóg: “*João* tŷ ag kygpe ri ke ti nī, “ he mū. ⁴ Kŷ tóg: “*João* tóg ag kygpe ja nīgtī, ag tŷ ag jykre pāno tovānh kŷ,” he mū. “Kŷ tóg vėnh kar mŷ: ū tŷ inh nón kātīg ke mū ěn ki gem nī, hā vŷ: *Jesus*, he mū, he ja nī,” he tóg, *Paulo* ti. ⁵ Kŷ tóg ag kygpég mū sir, *Jesus* jiji tó kŷ. ⁶ Kŷ tóg ti nīgė tŷ ag mēg mū, kŷ Topē kuprīg tóg ag ki rā mū sir. Vėnh vī ū tugtó ag tóg mū sir. Kŷ ag tóg Topē vī tó mū gé. ⁷ Ū tŷ 12 (ke) ag hŷn, vėnh vī ū tugtó mū ěn ag.

⁸ Kŷ *Paulo* tóg *Judeu* ag vėnh kanhrān jafā kā ra rā mū. Mūmēg vānh nīn kŷ tóg Topē tŷ tŷ ěg pā'i nī kāmén mū. Kysā tāgtŷ ki tóg ag mŷ kāmén mū. ⁹ Hā ra ū ag tóg ti vī to fe ū nŷtī sir, ag tŷ kri fi jāvānh nŷtīn kŷ. Kŷ ag tóg to é he kŷ to vī kónān mū, vėnh kar jo. Kŷ tóg ag mré vī mān tŷ nī sir. *Jesus* mré mū ag mŷ tóg: “vyr mŷ ěg nŷtīnh mū,” he mū. Kŷ tóg ag hā kanhrān mū sir, *professor* tŷ *Tirano escola* krēm.

¹⁰ Prŷg régre ki tóg tá nī nī, *Paulo* ti. Hā kŷ ga tŷ *Ásia* tá ke kar ag vŷ *Jesus* vī mēg mūgtī, *Judeu* ag kar, fóg ag kar ke gé. ¹¹ Kŷ Topē tóg *Paulo* mŷ vėjykre nīm mū gé. Kŷ tóg ěg tŷ nén han vānh tŷ hėn ri ke han mū. ¹² Kejėn ag tóg *Paulo* kur mān kŷ ūn kaga ag mŷ ven mū. Kŷ ag tóg ag tŷ mēgmė kŷ hághá' he mū. Kŷ vėjagrė kórėg ag vŷ gen kŷ pa mū gé.

Kujá ag

¹³ Hā ra *Judeu* ag kujá ag vŷ tá nŷtī gé. Kujá ěn ag tóg ěmā kar kri rūm ke tī. Kejėn ag tóg ag tŷ vėjagrė kórėg ve kŷ ón kŷ *Jesus* jiji tó tī. Kŷ ag tóg ū mŷ: “*Jesus* jykre tŷ sóg ā kutėm ke mū, *Paulo* tŷ ūn kāmén tī ěn jykre tŷ,” he mū. ¹⁴ Topē tŷ to pā'i mág tŷ *Ceva* krė tŷ 7 (ke) ag vė.

¹⁵ Ag tŷ ūn jagrė kórėg mŷ *Jesus* jiji tó kŷ tóg ag mŷ: “*Jesus* ki kanhró sóg nī, *Paulo* mē inh huri ke gé, hā ra ājag tóg tŷ ū nŷtī?” he mū. ¹⁶ Kŷ ūn jagrė kórėg ěn tóg ag to hŷm he mū. Ag kygrėg tóg mū, hā ra ag tóg ti tŷ hė ri ke tŷ nī. Ag kur tóg jynjar kān mū. Kŷ ag tóg kator pėtė mū sir, kygvėnh kŷ. ¹⁷ Kŷ *ěfeso* tá

ke kar ag tóg mēg mū, *Judeu* kar, fóg ag kar ke gé. Kŷ ag tóg mūmēgmēg mū sir. Kŷ *Jesus Cristo* jiji tóg ag mŷ tar nī. Ag mŷ tóg nén kar káfór nī.

¹⁸ Kŷ *Jesus* ki ge kŷ nŷtī ag tóg ag jykre kórég tugtó mū sir, jagnē mŷ. ¹⁹ Ū ag tóg kujá tū han ja nŷgtī. Kŷ ag tóg ag vēnh rá gé kāmū mū, kujá tŷ vēnh rá ěn ti. Kŷ ag tóg kugprūn kĀn mū sir, vēnh kar rĭnve. Ag tŷ ti kaja nĭkrén kŷ tóg kaja e ja nī, jānkamy tŷ 50 mil (ke) hŷn. ²⁰ Hā kŷ Topē vī tóg sir vēnh kar kri rŷm ke mū. Kŷ ū tŷ hēn ri ke ag tóg kri fig mū sir.

Ēfeso tá vēnh génh

²¹ Kar kŷ *Paulo* tóg ga tŷ *Macedônia* mī kutē sór mū, ga tŷ *Grécia* mī, *Jerusalém* ra tŷg jé. “Isŷ *Jerusalém* ra tŷg kar kŷ sóg ěmā tŷ *Roma* ra tŷg sór mū gé,” he tóg.

²² Kŷ tóg ga tŷ *Macedônia* ra ūn régre ag jēgnēg mū, ti mré rānhrāj mū ag, hā vŷ: *Timóteo* mré *Erasto*, he mū. Jāvo ti hā tóg ga tŷ *Ásia* tá nī nī ver.

²³ Kejēn ag tóg jagnē kato tēgtē mū, *Jesus* japry tugrĭn. ²⁴ Ū tóg *Ēfeso* tá nī nī, ti jiji hā vŷ: *Demétrio* he mū. Ū tŷ topē tŷ *Artemis* he mū fi jo ĩn sĭ kĀgrá han mū vē, *prata* tŷ. Ti mré rānhrāj mū tŷ hēn ri ag tóg vēnh rānhrāj ěn ki nén há vég tī. Ag gŷjŷ vē.

²⁵ Kŷ tóg ti mré rānhrāj mū ag jé prēr kĀn mū. Kŷ tóg ag mŷ: “ha vé, vēnh rānhrāj tag ki ěg tóg nén ū há vég mŷgtī,” he mū. ²⁶ “Hā ra *Paulo* tag tóg ū tŷ hēn ri ke krĭn mū sir, ga tŷ *Ásia* mī hā. Ag mŷ tóg: vēnh nĭgé tŷ han ja pijé tŷ Topē nī’, he tī. Kŷ ag tóg ti vī kri fig tī sir. ²⁷ Kŷ ěg gŷjŷ tag tóg tū’ he sór mū sir, ti tugrĭn. Hā ra *Artemis* fi jo ĩn tóg tŷ nén ū tū nī ha ke gé, ti sĭnvĭ nī ra. Kŷ fi tóg tŷ nén ū tū nī gé sir, fi tŷ tŷ ūn mág nī ra. *Ásia* kar mī ag tóg fi to jānjān tī, ga kar mī. Hā ra *Paulo* tóg fi tŷ tŷ’ henh ha,” he tóg, *Demétrio* ti.

²⁸ Kŷ ag fe tóg gŷm ke mū sir. Kŷ ag tóg jamā hára prēnprēr kŷ: “!..topē tŷ *Artemis* fi vŷ ěg káfór ne..! !..Tŷ fi *Ēfeso* ag tū ne..!” he mū sir. ²⁹ Kŷ ěmā ěn ki ke ag tóg jagnē kato tēgtē mū sir. Kŷ vēnh kar tóg ĩn mág ěn ra pétē mū, ĩn kri ĩn tū ěn ra. *Gaio* he mū ěn pére ag tóg mū mū, ti kĀgmĭ kŷ, *Aristarco* ke gé. *Macedônia* tá ag tóg *Paulo* mré kāmū ja nŷgtī. ěn ag kugmĭ kŷ ag tóg ag taťi mū mū.

³⁰ Kŷ *Paulo* tóg ra tŷg sór mū, ag mré vī jé. Hā ra ti mré ke ag tóg ti mŷ: “tī tŷg ra,” he mū. ³¹ Kŷ ga tŷ *Ásia* tá pā’i ag tóg ti mŷ vēnh vī jēnēg mū gé, ti tŷ ĩn mág ěn ra tī tū nī jé. Tī to ag tóg há nŷtī.

³² Đn mág ěn tá ag tóg vēnh mĀn kŷ nŷtī nī, ū tŷ hēn ri ke ag. Kŷ ū ag tóg nén ū tó tī, prēnprēr kŷ, jó ū ag tóg nén ū ū tó tī gé, prēnprēr kŷ. Kŷ ag tóg: “ěg tŷ hē ri ke jé vēnh mĀn ne hŷn’?” he mū. ³³ Kŷ *Judeu* ag tóg vēnh kar mŷ ū ven mū gé, *Alexandre* he mū ěn. Kŷ tóg ti nĭgé tŷ ge mū, ag tŷ katŷ’ he jé. Kŷ tóg ag mŷ kāmén sór mū. ³⁴ Kŷ ag tóg ti tŷ tŷ *Judeu* nī vég mū sir. Hā ra tá fóg ag tóg *Judeu* ag to jŷgĭ ū nŷtī. Kŷ vēnh kar tóg prēnprēr kŷ: “!..Ēfeso tá ke fi vŷ vēnh kar káfór ne..! !..*Artemis* he mū fi vŷ vēnh kar káfór ne..!” he mū. Óra régre han ag tóg mū sir, prēnprēr kŷ.

³⁵ Hā ra *governo* tŷ pā’i ū tóg ag fe tŷ há’ he sór mū. Kŷ tóg ag mŷ: “Ēfeso tá ke,” he mū. “Vēnh kar vŷ *Artemis* fi ki kanhró nŷtī,” he tóg. “Ēfeso tá ěg tóg fi ki rĭr mū. Fi kĀgrá nēji tóg kanhkā tá kátére ja nī,” he tóg. ³⁶ “Ū tóg tag kato vī tū nŷgtī. Hā kŷ jatŷ’ hé. Krĭ rŷ han tŷg ra,” he tóg. ³⁷ “Tag ag taťi ājag tóg kāmū ja nŷgtī, hā ra ag tóg topē fi ĩn tá nén ū péju ja tū nŷgtī. ěg topē fi to ag tóg vī kónĀn ja tū nŷgtī gé,” he tóg. ³⁸ “*Demétrio* mŷ ag kato vī sór mū’? Vēnh kĀgrá

han mū ag mý ti mré ag vī kafān sór mū'? Ký kófa ag mý tó m nī ge, vējyvēn ke kurā ēn kā. Ag kato vīm nī ge," he tóg. ³⁹ "Ājag tý hā ra nén ũ tó sór ký ājag tóg ěg tū ki kanhró nýtī. Kurā nīm jé ěg tóg ke mū, ký ěg vėnh mān ký venh mū," he tóg. ⁴⁰ "Hā ra ěg tý ón ký vėnh génh ký, ũ ag hýn ěg to: pā'i mág tý *imperador* kato ag tē sór mū, he mū. Nén ũ tū to ājag tóg vėnh mān mū. Ũ tý ěg mý: ne nē? he mū ra ěg tý ne tónh ke tóg tū tī," he tóg, pā'i ti. ⁴¹ Kar ký tóg ag mý: "ha mū jėg," he mū. Ký ag tóg mū mū sir.

20

Paulo tý ga tý Macedônia mī tīg

¹ Vėnh kar tý jatu hen ký *Paulo* tóg *Jesus* ki ge ký nýtī ag jé přer mū, ag jyvėn jé. Ký tóg ag mý: "sý tīg ke nē ha," he mū. Ký tóg ga tý *Macedônia* ra tī mū sir. ² Ký tóg ga ěn mī tīg ký fīn rām mū. *Jesus* ki ge ký nýtī kar ag jyvėn tóg mū. Ký tóg tīg mān ký ga tý *Grécia* tá jun mū. ³ Tá tóg kysā tāgtū tūg mū. Ký tóg *canoa* mág kā mī ga tý *Síria* ra výn ke sór mū. Hā ra tóg *Judeu* ag tý *canoa* tý krýg' he ja tá ti vóg kónān sór mū mēg mū. Ký tóg ga tý *Macedônia* mī kutē mū, ga tý *Síria* ra výn ken jé. ⁴ Ti mré ũ ag tóg mū mū, hā vý: *Sópatro*, he mū, *Pirro* kósin tag ti. *Beréia* tá ke vē. Ký *Tessalônica* tá *Artistarco* tóg ti mré tī mū, *Segundo* ke gé. *Derbe* tá *Gaio* tóg ti mré tī mū, *Timóteo* ke gé. *Ásia* tá *Tíquico* tóg ti mré tī mū, *Trófito* ke gé. ⁵ ěn ag kar vý ěg jo mū mū, ěmā tý *Tróade* ra. Tá ag tóg ěg jāvānh mū sir.

⁶ Jāvo ěg tóg ěmā tý *Filipos* tá fénhta tý pū jėgja tū ko kar ký mū mū. Ký ěg tóg kurā tý 5 (ke) tūg ký ěg jo mū mū ag nón *Tróade* tá junjun mū. Tá ěg tóg kurā tý 7 (ke) tūg mū sir.

Ěmā tý Tróade tá

⁷ *Semana* tý kurā ve ki ěg tóg vėnh mān mū sir, *Domingo* kā, *Jesus* jamī kó jé. Ký *Paulo* tóg tý vaj ký tīg sór mū, hā ký tóg ag mré vėmén mág mū. Ký ěg tóg *meia noite* pétėm mū, vėmén nýtī ki. ⁸ Ěn to jāpry jafā tá ěg nýtī, ký néj tý hėn ri ke vý tá grugrug ký nýtī nī.

⁹ Ký kyrū tóg tá nī nī, ti jiji hā vý: *Ěutico*, he mū. Jānkā ror kā tóg nī nī, janėra kā. Jó *Paulo* tóg vėmén jė nī. Hā ra kyrū tóg nūr mū sir. Ký tóg janėra ki kutē mū. Ag tý re ký ti vėg mū ra tóg ter ja nī sir.

¹⁰ Ký *Paulo* tóg tere mū gé sir. Ti kri tóg pānh ke mū. Ký tóg ti kągūg mū, ti nīgnó tý. Ký tóg ag mý: "fe kaj tūg ra," he mū. "Ti kuprīg vý ti kā kā nī nī," he tóg. ¹¹ Ký tóg tāpry mū. *Jesus* jamī kānhkrėg tóg mū sir, ký tóg ko mū gé. Ag mý tóg vėmén mág han mān mū gé. Hā tóg kurāg mū sir. Ký tóg ěmā ěn ki kutē ký tī mū.

¹² Hā ra ag tóg kyrū ěn pére kāmū mū. Rīr tóg nī nī, ký ag fe tóg há' he mū sir.

Ěmā tý Mileto ra

¹³ Ký ěg tóg ti jo *canoa* mág kā ra ge ký ěmā tý *Assós* ra mū mū. Tá *Paulo* tóg ěg mré *canoa* kā ra rā sór mū gé, ti tý ěg mré tīg jé. "Ijo ra mū jėg, jāvo sóg inh pėn kā ra tīg mū," he ja tóg nī. ¹⁴ Ěg tý ěmā tý tá pa ký tóg ěg mré, *canoa* ěn ki rā mū. Ký ěg tóg ěmā tý *Mitilene* tá junjun mū sir. ¹⁵ Tá pa ký ěg tóg tý vaj ký goj vāso tý *Quios* kakām krýg mū. Tý vaj ký ěg tóg goj vāso tý *Samos* to hā nūgnūr mū, ký ěg tóg tý vaj ký ěmā tý *Mileto* tá junjun mū sir, goj tāvī kā mī mūn ký. ¹⁶ *Paulo* tóg: "Ěfeso ra ěg mūnh ke tū nī," he ja nīgtī. "Ěg tý *Jerusalém*

kukām mūnh ke vē. Hā kŷ ěg tóg *Ásia* ki nŷtīnh ke tū nī. Fénhta tŷ *Pentecostes* ki tóg sŷ *Jerusalém* tá nīnh há tī,” he ja tóg nīgtī.

Paulo tŷ Jesus mré ke ag mré vī

¹⁷ *Mileto* tá nī kŷ *Paulo* tóg *Éfeso* ra vēnh vī jēnēg mū, *igreja* to kófa ag mŷ, *Jesus* ki ge kŷ nŷtī kar ag tŷ ti venh kāmū jé, fag mré há. ¹⁸ Ag tŷ tá junjun kŷ tóg ag mŷ: “Inh kātīg ven kã ājag tóg inh vé, isŷ ga tŷ *Ásia* tá jun vén mūn kã,” he mū. ¹⁹ “Ěg *Senhor* tŷ *Jesus* tŷ inh mŷ nén nīm ja han isóg tī. Vēsŷ ūn mág han tū sóg nī. Kejēn sóg fŷ tī gé, sŷ vējykre pāno ven kŷ. *Judeu* ag tóg iso jūgŷū tī gé, kŷ sóg vēsŷrénh tī gé,” he tóg.

²⁰ “Nén há kar tó sóg tī. Inh pijé ājag mŷ tó tū nīgtī!. Ěg vēnh mãn ki sóg tó ja nīgtī, ājag ĩn krēm ke gé. ²¹ *Judeu* ag mŷ sóg tó ja nīgtī, inh mré ke ag mŷ, fóg ag mŷ ke gé, ag tŷ ag jykre pāno tovānh jé, Topē jykre han jé, ěg *Senhor* tŷ *Jesus Cristo* ki ge jé,” he tóg.

²² “Ha vé, *Jerusalém* ra sóg tīg mū ha, Topē kuprīg tŷ inh mŷ: ha tīg, hen kŷ. Isŷ tá nén venh ke mū ki kagtīg sóg nī ver. ²³ “Hã ra Topē kuprīg tóg inh mŷ: ã se jé ag tóg ke mū, ã vóg kónān jé ag tóg ke mū, he tī. Isŷ hē tá jun kŷ tóg inh mŷ inh vēsŷrénh ke tó tī. ²⁴ Hã ra tóg inh mŷ tŷ nén ū tū nī, ag tŷ isén ke mū ra. Sŷ inh rānhraj kãn há tóg tī, *Jesus Cristo* tŷ inh mŷ vēnh rānhraj nīm ja ěn tī, hã vŷ: sŷ vēnh kar mŷ *Jesus* kãme sér ěn tó jé, he mū,” he tóg.

²⁵ “Ha vé, inh ve mãn ke tū ājag tóg nī ha, ki kanhró sóg nī. Ū tŷ hēn ri ke ag mŷ sóg Topē tŷ tŷ ěg pã'i nī tó ja nīgtī. Hã ra ag kar ěn tóg inh ve mãn ke tū nī ha. ²⁶ Hã kŷ sóg ājag mŷ tó mū. Ū tŷ *Jesus* ki rã tū nīn kŷ tóg iso: inh mŷ tóg tó ja tū nī, henh ke tū nī. ²⁷ Ājag mŷ sóg tó kãn. Topē jykre kar ti. Inh pijé ājag mŷ nén ū tó tūg ja nī. ²⁸ Vēnh ki rīrm nī, vēso jykrén kŷ. Kŷ *Jesus* ki ge mū kar ag ki rīrm nī gé. Topē kuprīg vŷ ājag tŷ ag to pã'i hynhan, kŷ ag ki rīr há han nī. Ti kyvénh tŷ tóg ājag kygŷām mŷr. *Jesus* ti. Ti mŷ ājag tóg tŷ ti mēg ri ke nŷtī. Kŷ ti mēg ěn jēn nī. ²⁹ Isŷ kŷ ū ag tóg ājag ki junjun ke mū, kŷ ag tóg mīg ri ke nŷtī, ti mēg mãn sór kŷ, hã vŷ: *Jesus* ki ge kŷ nŷtī ag kókén sór mū, he mū. ³⁰ Ājag kã mī ū tóg vēnh ó tónh ke mū gé, *Jesus* mré mū ag tŷ ag mré mū kónān han jé. ³¹ Hã kŷ vēnh ki rīr. Iso jykrén. Prŷg tãgtū ki sóg ājag jyvēn, kurã ki, kuty ki ke gé. Ājag kar jyvēn sóg. Ājag jyvēn kŷ sóg fŷ tī gé, kejēn. ³² Hã ra sóg Topē mŷ: ag ki rīr, he mū, ājag to. Topē vŷ ti vī tŷ ājag ki rīr ke mū gé, ti tŷ ājag jagãgtãn kŷ. Ti hã vŷ ājag tar han ke mū. Ājag mŷ tóg ěmã há tãvī nīm ke mū gé, kar kŷ, ti tū kar ag mré há,” he tóg.

³³ “Inh pijé ājag mŷ: inh mŷ jãnkamy nīm, inh mŷ kur nīm, he mū!. ³⁴ Isŷ nén ū génh jé sóg rānhraj tī, inh nīgé tŷ. Kŷ inh rānhraj ki inh mré ke ag vŷ ag tū ti vigvég tī gé, inh kóm. ³⁵ Hã ki sóg ājag mŷ *Jesus* jykre ti ven mū. Ěg tŷ ěg rānhraj ki ěg tū ven kŷ ěg tóg ūn krónhkrój ag mŷ nén ū vin ke mū gé, ěg tŷ ti jykre han kŷ. Ěg *Senhor* tŷ *Jesus* vī mī sóg ěkrég tī. Ti hã tóg ěg mŷ tag tó ja nīgtī, kŷ tóg: “ū tŷ ěg mŷ nén ū nīm kŷ tóg pãgsī nī. Ěg tŷ ū mŷ ěg tū nīm kŷ tóg há ra há nī,” he ja nīgtī, *Jesus* ti,” he tóg, *Paulo* ti.

³⁶ Ti tŷ tó kãn kŷ tóg ti jakrī tŷ jē mū, kŷ tóg Topē mré vī mū, vēnh kar to. ³⁷ Kŷ ag tóg kygfŷ mū. *Paulo* nunh jãgmŷ ag tóg ag nīgnó fón mū. Ti ki ag tóg nhun ke mū. ³⁸ Ag mŷ tóg e tī, ti tŷ ag mŷ: “inh ve mãn ke tū ājag nī ha,” hen kŷ. Kŷ ag tóg *canoa* mág ra ti mré mū mū sir.

21

Jerusalém ra

¹ Vāhā ēg tóg ag mý: “ēg mū sór vē,” he mū. Ký tóg ēg tý ag ré ký mū ký ag mý jagy tí. Ge ra ēg tóg tá pa mū. Ký ēg tóg vēšýmér *canoa* mág kã mī mū mū, goj vāso tý *Cós* kukām. Tý vaj ký ēg tóg goj vāso tý *Rodes* tá junjun mū. Kar ēg tóg ēmā tý *Pátara* tá junjun mū sir. ² Tá ēg tóg *canoa* mág ũ vég mū gé, ũ tý ga tý *Fenícia* ra tí mū ěn. Ký ēg tóg ki ge ký kã mī mū mū sir. ³ Goj vāso tý *Chipre* vég ēg tóg mū, ēg jakānh tá. Ký ēg tóg ga tý *Síria* kukām mū mū. Ěmā tý *Tiro* tá ēg tóg krýg mū. Ag tý *canoa* tý nĕn rĭnh ký tí ěn tý tá vin han ke vē, ěmā tý *Tiro* tá. ⁴ Tá ēg tóg *Jesus* mré ke ag vég mū. Hã ký ēg tóg kurã tý 7 (ke) ki tá nýtĭ nĭ. Topĕ kuprĭg tý ag krĭn ký ag tóg *Paulo* mý ke mū, ti tý *Jerusalém* ra tí tũ nĭ jé. ⁵ Ge ra ēg tóg kurã tý 7 (ke) tũg ký mū mãn mū. Hã ra ag tóg ēg mré mū sĭ han mū, ag prũ fag mré hã ke gé. Ěmā tá ag tóg pa mū, ēg mré, ký ēg tóg goj fyr tá ēg jakrĭ tý nýtĭ ký Topĕ mré vĭ mū. ⁶ Ký ēg tóg: “ēg mũnh ken vē ha,” he mū. Ký ēg tóg *canoa* kã ra ge mū. Jó ag tóg ag jamã ra vŷnŷn ke mū gé.

⁷ Ký ēg tóg ěmā tý *Tiro* tá pa ký mū mãn ký ěmā tý *Ptolemaida* tá junjun mū. *Jesus* mré ke ag vég ēg tóg mū sir tá. Ag mré ēg tóg kurã pir han mū.

⁸ Tý vaj ký ēg tóg tá pa ký ěmā tý *Cesaréia* ra mū mū, ēg pĕn kã. Tá ēg tóg *Jesus* vĭ tó tí ũ ĩn krĕm nýtĭ mū, ti jiji hã vŷ: *Filipe*, he mū. Ũ tý 7 (ke) tý vējĕn vēnh kãpópãm ja ěn ag kã ũ vē. ⁹ Ti krĕ fag tóg 4 (ke) nĭ, ũn mén ja tũ fag. Ěn fag vŷ Topĕ vĭ tó mũgtĭ.

¹⁰ Si há tũ ra *Judéia* tá ke ũ tóg kãtĭ mū, ũ tý Topĕ vĭ tó tí ti, ti jiji hã vŷ: *Ágabo*, he mū. ¹¹ Ěn tóg *Paulo* vēsógfĭn ja tý ti nĭgĕ sigsĕg mū, ti pĕn ke gé. Ký tóg: “Topĕ kuprĭg tý tón hã vē, ha mĕ: ũ tý vēsógfĭn ja tag tý tũ nĭ ěn se jé ag tóg ke mū, *Judeu* ag. Ký ag tóg fóg ag mý ti fĕg ke mū, he tóg, Topĕ kuprĭg ti,” he tóg, *Ágabo* ti.

¹² Hã ký ēg tóg *Paulo* mý: “*Jerusalém* ra tí tũg nĭ,” he mū. Ký tá ke ag tóg ge mū gé sir, ēg mré. ¹³ Hã ra *Paulo* tóg: “ãjag ne tóg kygfŷ mū”, he mū. ĩnh fe ka han ãjag tóg mū. Ag tý isĕg mū ra tóg ĩnh mý tý nĕn ũ tũ nĭ, ag tý isĕn mū ra ke gé, ag tý *Jerusalém* tá ĩnh vóg kónãn mū ra, ēg *Senhor* tý *Jesus* tũgnĭn,” he tóg.

¹⁴ Ký ēg tóg vĭ mãn tũ nĭ sir. “*Jesus* tý nĕn han mū vŷ tóg há nĭ,” he ēg tóg mū sir. ¹⁵ Kar ký ēg tóg *Jerusalém* ra mū mū. ¹⁶ *Cesaréia* tá ke ũ ag tóg ēg mré mū mū gé, *Jesus* mré ke ũ ag. Ěg mý ag tóg ũ ven mū, ēg tý ti ĩn krĕm nýtĭ jé. Ti jiji hã vŷ: *Menasom*, he mū. Goj vāso tý *Chipre* tá ke vē. Vāsŷ tóg *Jesus* ki ra ja nĭgtĭ.

Paulo tý Tiago mré vēmĕn

¹⁷ Ěg tý *Jerusalém* tá junjun ký *Jesus* mré ke ag fe tóg mĭrin ke mū sir.

¹⁸ Tý vaj ký *Paulo* tóg ēg mré *Tiago* venh tí mū. Ký *igreja* to kófa ag kar tóg tá vēnh mãn mū gé. ¹⁹ Ký tóg ag mý Topĕ tý nĕn han mū kar tugtó kãn mū, Topĕ tý fóg kar krĭn mū ti, ti tý ag mý Topĕ vĭ tón ký. ²⁰ Ký ag tóg Topĕ mý vĭ há han mū. Ký ag tóg *Paulo* mý: “régre”, *Judeu* tý hĕn ri ke ag vŷ *Jesus* ki ge ký nýtĭ, ũ tý mĭl tý hĕn ri ke ag. Ěn ag kar tóg *Moisés* tý ēg mý vējykre nĭm ja ěn han tí,” he mū. ²¹ “Hã ra ũ ag tóg ag mý ã to ón ja nĭgtĭ. *Judeu* tý fóg mĭ mū kar krĭn kónãn ã nĕji tí, ag tý *Moisés* tý ēg mý nĕn nĭm ja tovãnh jé. Ājag krĕ grĕ fár junun kym tũg nĭ. *Moisés* tý ēg mý nĕn nĭm ja han mãn tũg nĭ, he ã nĕji tí,” he ag tóg, *Paulo* mý. ²² “Ký ēg ne han mū ha? Ũ tý hĕn ri ke ag vŷ vēnh mãn ke mū, ag tý ã kãtĭg

mẽn kŷ. ²³ Tag han nĩ, ha mẽ. Tag ki ù tŷ 4 (ke) ag vŷ Topẽ mŷ *promessa* han kŷ nŷtĩ. ²⁴ Ag mŷ: “inh mré nŷtĩm nĩ,” hem nĩ. Ag mré vènh jãnhkri han nĩ. Ag tŷ vėjãre kŷ ag jo kajãm nĩ. Kŷ vènh kar tóg ã jykre há ki kanhrãn mũ sir. Û ên ag tŷ ã to ón mũ ve jé ag tóg ke mũ, ã tŷ *Moisés* tŷ êg mŷ nén nĩm ja ên han kŷ,” he ag tóg mũ, *Paulo* mŷ.

²⁵ “Jó êg tóg fóg tŷ *Jesus* ki ge mũ ag mŷ vènh rá jẽnẽ ja nĩgtĩ. Ag mŷ êg tóg: *Moisés* tŷ êg mŷ nén nĩm ja ên han ke tũ ãjag nĩ. ãjag tŷ nén han ken hã vè, ha mẽ: vènh kãgrá to fénhta ko tũg nĩ. Nén ù kyvènh ko tũg nĩ gé. Nén ù tŷ vèsóg ki ter mũ ko tũg nĩ gé. ãjag prũ tũ fag mré nŷ tũg nĩ gé, he ja êg tóg nĩgtĩ ag mŷ,” he ag tóg, kófa ag, *Paulo* mŷ.

²⁶ Kŷ *Paulo* tóg ù tŷ 4 (ke) ên ag mŷ: “inh mré nŷtĩm nĩ,” he mũ. Tŷ vaj kŷ tóg ag mré vènh jãnhkri mũ, *Judeu* ag jykre ki. Kŷ tóg Topẽ Ìn to tũg kŷ ù tŷ ki rĩr tĩ ag mŷ: “ag mré sóg vènh jãnhkri mũ, kurã tŷ 7 (ke) ki,” he mũ sir.

Ag tŷ *Paulo* se

²⁷ Kurã tŷ 7 (ke) ên tũ ken kŷ *Judeu* tŷ *Ásia* tá ke ag tóg Topẽ Ìn tá *Paulo* vég mũ sir. Kŷ ag tóg jũgũ mũ. Tĩ kãgmĩg ag tóg mũ, kŷ ag tóg prẽnprẽn mũ sir.

²⁸ “!..*Judeu*’, kãmũ jêg ra..!” he ag tóg. “!..Û tŷ vènh kar krĩn kónãn mũ ên ve ra..! !..Êg povo to tóg vĩ kónãn mo..! !..Topẽ Ìn to tóg vĩ kónãn mo..! !..Kŷ tóg fóg ag mŷ: Topẽ Ìn kã ra ge jêg, he ja ne..!” he ag tóg. ²⁹ Fóg tŷ *Trófito* ên ve ja ag tóg nĩgtĩ, *Éfeso* tá ke ên, *Paulo* mré tĩ mũ ên. *Jerusalém* tá ag tóg ti ve ja nĩgtĩ, kŷ ag tóg ón kŷ: “*Paulo* hŷn ti pére vyr, Topẽ Ìn kã ra,” he mũ.

³⁰ Kŷ êmã ên tá ke kar ag vŷ jagnẽ kato tẽgtẽ mũ sir, jũgũ kŷ. Ag tŷ *Paulo* kãgmĩ kŷ ag tóg Topẽ Ìn kã tá ti kutẽm mũ. Kŷ ù tŷ ki rĩr tĩ ag tóg Ìn nĩgíénh mũ sir. ³¹ Kŷ ag tóg ti røg mũ, *Paulo* ti.

Hã ra *soldado* ag pã'i mág vŷ mẽg mũ. ³² Kŷ *soldado* ag tóg ti mré ti to pétẽ mũ. *Judeu* ag tŷ *soldado* ag ve kŷ ag tóg sir *Paulo* tovãnh mũ. ³³ Hã ra pã'i mág tóg: ti kãgmĩ ra! Ti se ra!” he mũ. “Û nẽ? Ti tŷ ne han nẽ?” he tóg. ³⁴ Hã ra ù ag tóg ti mŷ nén ù tóg, jó ù ag tóg ti mŷ nén ù tóg, kŷ tóg ki kanhrãn tũ nĩ sir. Kŷ tóg *soldado* ag mŷ: “êg Ìn kã ra ti rãg,” he mũ.

³⁵ Ag tŷ sãnsãn he jafã tá junjun kŷ ag tóg ti vãg mũ. Vènh kar tŷ ti to jũgũ kŷ ag tóg ti vãg mũ. ³⁶ Vènh kar tóg ag nón mũ kŷ: “!..ti rã ra..!” he mũ, prẽnprẽn kŷ.

Paulo tŷ ag mŷ vènh kãmén mũ

³⁷ Ag tŷ Ìn kã ra ti rãg sór kŷ *Paulo* tóg *soldado* ag pã'i mág mŷ: “sŷ ã mré vēmén há tóg tĩ,” he mũ. *Grego* vĩ ki tóg ti mŷ ke mũ. Fóg tŷ pã'i vè, hã kŷ tóg *Grego* vĩ hã tó tĩ.

³⁸ Kŷ tóg ti mŷ: “ã hã ne tóg *Grego* vĩ tó há nĩ,” he mũ. “Kŷ ã mŷ tŷ *Egito* tá ke ên tũ nĩ’, ù tŷ vènh génh han mũ ên’, ù tŷ *mil* tŷ 4 (ke) mré tĩ mũ ên, *governo* kato tẽ mũ ên ag mré, êmã tũ mĩ tĩ mũ ên?” he tóg.

³⁹ Kŷ tóg ti mŷ: “hŷ,” he mũ. “Tŷ sóg *Judeu* nĩ. Tŷ sóg êmã tŷ *Tarso* tá ke nĩ. Ga tŷ *Cilícia* tá êmã mág kãfór vè, inh mur ja ti. Isŷ *povo* tag mré vĩnh há tóg tĩ,” he tóg. ⁴⁰ Kŷ tóg ti mŷ: “ha vĩ ge,” he mũ.

Kŷ *Paulo* tóg sãnsãn he jafã kri jê kŷ *Hebreu* vĩ ki ag mŷ:

22

¹ “inh kanhkã’, ijóg’, isŷ ãjag mŷ inh jykre kãmén ke vè,” he mũ.

² Kŷ ag tóg ti tŷ *Hebreu* vĩ ki ag mŷ vĩ mẽg mũ sir, kŷ ag tóg katy’ he mũ sir.

³ Kŷ tóg ag mŷ: “tŷ sóg *Judeu* nĭ. Ēmā tŷ *Tarso* tá inh mur, ga tŷ *Cilícia* tá,” he mŷ. “Ēmā tag ki sóg hā ra mog, kŷ *Gamaliel* tóg inh kanhrān. Inh mŷ tóg ěg jógióg ag jykre tó kĀn, kŷ sóg to tar ja nĭ. Topĕ jykre to sóg tar pĕ ja nĭgtĭ, ājag tŷ ūri han mŷ ri ke. Topĕ jykre hŷn, he sóg tĭ gé, ěg jykre ěn to, hā ra sóg kygnĕ. ⁴ Hā kŷ sóg *Jesus* mré ke ag to jŷ pĕ ja nĭgtĭ. Ag kĀgtĕn sór ja inh nĭgtĭ, ūn tŷtā fag ke gé. Ag sigse ja sóg nĭgtĭ. ⁵ Topĕ tŷ to pā'i măg vŷ ki kanhró nĭ, kófa ag kar ke gé. Ag hā tóg inh mŷ vĕnh rá han ja nĭgtĭ, sŷ *Damasco* ra tĭg jĕ, tá ěg mré ke ag mŷ ven jĕ. Tá sóg *Jesus* mré ke ag sigse sór ja nĭ gé, *Jerusalém* mĭ ag tatĭ kĀtĭg jĕ, tag ki ag vóg kónān jĕ,” he tóg, *Paulo* ti.

Paulo tŷ ti tŷ Jesus ki rā kāmén
(*Hk 9.1-19; 26.12-18*)

⁶ “Isĭg kŷ sóg *Damasco* tá jun mŷ. Kŷ vāhā jĕngrĕ tar pĕ tóg inh ki kómkóm ke mŷ. Kanhkā tá ke vē. Rā tŷ ěg nĭno kĀ sa ra tóg ke mŷ. ⁷ Kŷ sóg kutĕ mŷ. Kŷ sóg vĕnh vĭ mĕg mŷ, kŷ tóg inh mŷ: “*Saulo*’, *Saulo*’, ā tŷ ne jĕ isŷ ag vóg kónān nĕ?” he mŷ. ⁸ Kŷ sóg: “ā tŷ ū nĭ?” he mŷ. Kŷ tóg inh mŷ: “tŷ sóg *Jesus* nĭ, *Nazaré* tá ke ěn,” he mŷ, “ā tŷ ūn vóg kónān sór tĭ ěn hā vŷ tŷ inh nĭ,” he tóg. ⁹ Inh mré mŷ ag vŷ jĕngrĕ ěn vēg mŷ. Hā ra ag tóg ū tŷ inh mŷ vĭ mŷ ěn vĭ mĕg tŷ nĭ.

¹⁰ Kŷ sóg ti mŷ: “kŷ sŷ hĕ ri kenh ke nĕ?” he mŷ. Kŷ tóg inh mŷ: “*Damasco* ki rā. Tá ū tóg ā mŷ tó kĀn mŷ, ā tŷ nĕn han ke ti,” he mŷ. ¹¹ Hā ra sóg nĕn ū vēg tŷ nĭ, jĕngrĕ ěn tar tāvĭ nĭn kŷ. Kŷ inh mré mŷ ag tóg inh nĭgé kĀgmĭ kŷ inh pére mŷ mŷ. Hā ki ěg tóg *Damasco* tá junjun mŷ sir.

¹² Kŷ ū tŷ *Ananias* he mŷ ěn tóg inh venh kĀtĭ mŷ. *Moisés* tŷ ěg mŷ vējykre nĭm ja ěn han kĀn tóg tĭ. *Damasco* tá ke kar vŷ ti to vĭ há han mŷgtĭ, *Judeu* ěn ag kar. ¹³ Ēn tóg inh venh kĀtĭ mŷ, kŷ tóg inh mŷ: “*régre*’, *Saulo*’, inh ki ěvānh,” he mŷ. Kŷ sóg vēsŷmér ti vēg mŷ sir. ¹⁴ Kŷ tóg inh mŷ: “ěg jógióg ag Topĕ vŷ ā kuprĕg, vāsŷ, ā tŷ ti jykre ki kanhró nĭ jĕ, ā tŷ ūn kuryj nĭ ěn ve jĕ, *Cristo* ěn. Ti hā tóg ā mré vĭnh mŷ,” he mŷ. ¹⁵ “Ā tŷ vĕnh kar mŷ ā tŷ nĕn vēg mŷ tónh ke vē, ā tŷ nĕn mĕg mŷ ti. ¹⁶ Kŷ ěmĕ kĀ nĭ tŷg nĭ. Jĕgnĕ ra, ā tŷ kype kŷ jĕ jĕ, Topĕ tŷ ā tŷ ti vĭ mranh tŷ tŷ” he jĕ. Ti mré vĭ, ti jĭji tó kŷ,” he tóg inh mŷ, *Ananias* ti,” he tóg, *Paulo* ti.

Paulo tŷ ti rānhrĭj kāmén

¹⁷ “Isŷ kejĕn *Jerusalém* ra vŷn ke kŷ sóg Topĕ ĩn krĕm ti mré vĭ mŷ. Kŷ sóg nĕn nĕ vēg mŷ. ¹⁸ Ti hā vē, ěg *Senhor* hā vē. Kŷ tóg inh mŷ: kur *Jerusalém* tá kutĕ. Ā vĭ mĕnh ke tŷ ag nĭ, ā tŷ ag mŷ inh kāmén mŷ ra, he mŷ.

¹⁹ Kŷ sóg ěg *Senhor* ti mŷ: hā ra ag tóg isŷ nĕn han ja ki kanhró nŷtĭ. Ag sigse ja isóg nĭgtĭ. Vĕnh kanhrān jafā krĕm sóg ag mrānmrān ja nĭgtĭ gé, ū tŷ ā ki ge kŷ nŷtĭ ag, he mŷ. ²⁰ Kŷ sóg ag tŷ *Estêvão* tĕn kŷ, ag tŷ ū tŷ ā vĭ tó mŷ ěn tĕn kŷ tá jĕ ja nĭ gé. Kŷ tóg inh mŷ há ja tĭ, ag tŷ ti tĕn kŷ. Ag kur ki sóg rĭr ja nĭgtĭ gé, he sóg, ěg *Senhor* mŷ.

²¹ Hā ra tóg inh mŷ: vó, ha tĭg. Kór há ra sóg ā jĕnĕnh mŷ, fóg kar to, kanhgág kar to ke gé, he mŷ,” he tóg, *Paulo* ti.

²² Hā ra vĕnh kar ěn ag tóg ěmĕ kĀ nŷtĭ nĭ. Ag tŷ ti vĭ tag mĕ kŷ ag tóg prĕnprĕr mŷ sir. “!..Ti tĕn ra..! !..Ū tŷ ge vŷ kórég ne..! !..Ti rĭr nĭn kŷ tóg ěg mŷ tŷ ū nŷnh mo..!” he ag tóg. ²³ Ag kur vām ag tóg mŷ, ga funfur tŷ ag tóg tŷm ke mŷ sir, ag jŷgŷ kŷ.

²⁴ Kĩ *soldado* ag pã'i mág vỹ: “Īn kã ra ti rãg,” he mũ. “Ti mrãnmrãn ra. Hã tỹ ti ki jẽmẽ. Ag tỹ hẽ ri ken kũ ã to vĩ kónãn nẽ? hem nĩ ti mỹ,” he tóg, *soldado* ag mỹ. Hã ra ag tóg *Paulo* tỹ nén tó mũ ki kagtĩg nỹti.

²⁵ Kĩ ag tóg ti ség mũ, nén fár tỹ, ag tỹ ti mrãnmrãn jé. Hã ra *Paulo* tóg *capitão* ên mỹ: “mỹ ã mỹ há, ag tỹ inh mrãnmrãn ke ti? Tỹ sóg *Romano* nĩ, hã ra ag tóg inh mrãnmrãn sór mũ, ù tỹ inh ki jẽmẽg tú ra,” he mũ. ²⁶ Kĩ tóg *capitão* mỹ e tí, kũ tóg pã'i mág mỹ tónh tí mũ. Ti mỹ tóg: “ã tỹ ne han ke nẽ ha? *Romano* vẽ mỹr,” he mũ. ²⁷ Kĩ pã'i mág tóg ti to kãtĩ kũ ti mỹ: “kũ ã mỹ tỹ *Romano* nĩ?” he mũ. Kĩ tóg: “hỹ,” he mũ. ²⁸ Kĩ tóg ti mỹ: “isỹ tỹ *Romano* nĩ jé sóg jãnkamy tỹ hẽn ri ke tỹ kajãm,” he mũ. Kĩ *Paulo* tóg ti mỹ: “inh mur mũ kã sóg tỹ *Romano* nĩ hã ra,” he mũ. ²⁹ Kĩ ag tóg ti tovãnh mũ sir, ù tỹ ti mrãnmrãn ke mũ ên ag. Hã ra tóg pã'i mág mỹ e tí. Ti tỹ ùn tỹ tỹ *Romano* nĩ senh ke tú vẽ vẽ, hã kũ tóg ti mỹ e tí.

Judeu tỹ pã'i ag tỹ Paulo vĩ mẽg mũ

³⁰ Tỹ vaj kũ pã'i mág tóg *Judeu* ag ki jẽmẽ mãn sór mũ, ag tỹ *Paulo* to jũ ên ti. Kĩ tóg ti kavãg mũ. Kĩ tóg Topẽ tú to pã'i mág ag jé prẽr mũ, vẽn h jvẽn tí kar ag ke gé. Kĩ tóg *Paulo* pẽre tí mũ, ag jo ti fẽg jé.

23

¹ Kĩ *Paulo* tóg vẽn h jvẽn ti ag vэг mũ, kũ tóg: “inh kanhkã', vễjykre há kar han isóg tí, kurã kar ki, ùri ke gé, isỹ Topẽ mĩ êkrén kũ,” he mũ.

² Kĩ Topẽ tú to pã'i mág ên, *Ananias* he mũ ên vỹ: “ti jẽnky ki tân h,” he mũ.

³ Kĩ *Paulo* tóg ti mỹ: “Topẽ vỹ ã vóg kónãn ke mũ. Jykre rége ã nĩ,” he mũ. “Inh jvẽn sór ã tóg mũ. Hã ra ã tóg Topẽ vĩ mranh, ã tỹ ag mỹ: ti tân h ra, hen kũ,” he tóg.

⁴ Kĩ tá nỹti ag tóg ti mỹ: “Topẽ mỹ rãnrãj tí mỹ ã tóg vĩ kónãn mũ, Topẽ tú to pã'i mág mỹ,” he mũ. ⁵ Kĩ tóg: “mẽ,” he mũ. “Ti tỹ tỹ pã'i mág nĩ ki sóg kagtĩg ja nĩ. Sỹ ki kanhró nĩ ra sóg ti mỹ vĩ kónãn ke tú nĩ vẽ. Topẽ vĩ ki tag tóg rãn kũ nĩ, hã vỹ: ã *povo* tỹ tỹ pã'i mág nĩn kũ to vĩ kónãn tũg nĩ, he mũ,” he tóg.

⁶ Hã ra *Paulo* tóg vẽn h jvẽn tí ag vэг mũ. ù ag tóg tỹ *Saduceu* nỹti, kũ ù ag tóg tỹ *Fariseu* nỹti. Vyrmynd ag jykre nỹti. Kĩ *Paulo* tóg jamã há ra ag mỹ: “inh kanhkã', tỹ sóg *Fariseu* nĩ, kũ inh panh tóg tỹ *Fariseu* nĩ gé. Topẽ vỹ ùn kãgter mũ ag rĩnrĩn mãn ke mũ, tag kri sóg fig tí, hã kũ ãjag tóg iso jũgũ mũ,” he mũ.

⁷ Ti tỹ tag tóg kar kũ *Fariseu* ag tóg *Saduceu* ag mré jagnẽ vĩ kafãn mũ, jũgũ kũ. Kĩ ag tóg vẽn h kãpugpóp mũ. ⁸ *Saduceu* ag mỹ tóg tú tí, Topẽ tỹ ẽg ter mũ rĩn mãn mũ ti. Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg ag mỹ tú tí gé. Kĩ vẽn h kuprĩg tóg ag mỹ tú tí gé. Hã ra tóg *Fariseu* ag mỹ nỹti, vẽn h kuprĩg, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã, ti tỹ ẽg rĩn mãn ke ti. Hã kũ ag tóg jagnẽ vĩ kafãn mũ sir. ⁹ Kĩ ag tóg jagnẽ to jũgũ kũ prẽnprer mũ. *Fariseu* ag kã mĩ ù ag tóg jẽgnẽgnẽ kũ, *Saduceu* ag vĩ kafãn kũ: “nén ù kórég han tú ti nĩ,” he mũ. “Hẽn ri ke mũn ti hỹn nén ù vé, vẽn h kuprĩg, ke tú nĩ kũ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã,” he ag tóg. ¹⁰ Kĩ vẽn h génh tóg kutẽ ve nĩ. Kĩ *soldado* ag pã'i mág tóg *Paulo* to jykrén mũ. “Ag hỹn gen kũ ti janjãn ke mũ,” he tóg. Kĩ tóg *soldado* ag mỹ: “kur mũ jẽg, ti kãgmĩ jé, ẽg tỹ ĩn kã ra ti rãg jé,” he mũ.

¹¹ Tỹ kuty kũ *Jesus* tóg *Paulo* mré vĩ mũ. “Kamẽg tũg ra. *Jerusalém* tá ã tóg inh vĩ tó há han. Ge jé ã tóg ke mũ, ẽmã tỹ *Roma* tá,” he tóg.

Ag tỹ Paulo tén sór

12 Tỹ vaj kỹ *Judeu* ag tóg jagnē mỹ: “*Paulo* tén jé ěg tóg ke mũ. Jĕn ke tũ ěg nĩ, ěg tỹ ti tén ke jo, ke tũ nĩ mũ ra Topē tóg ěg vóg kónān ke mũ,” he mũ. 13 Ū tỹ 40 (ke) kăfór ag vĕ, jagnē mré jykrén mũ ag. 14 Ęn ag vỹ Topē tũ to pã'i ag mré vĭnh kāmũ mũ. “Jagnē mré ěg jykrén. Nĕn ũ kāmĕnh ke tũ ěg nĩ, ěg tỹ ti tén ke jo,” he ag tóg. 15 “Kỹ *soldado* ag pã'i mág mré vĭnh mũm nĩ. Ti mỹ: ěg tỹ ti tỹ nĕn ũ kórĕg han mũ to jykrén măn ke vĕ. Kỹ ěg mỹ ti ven măn nĩ, hem nĩ. Ti tỹ: he, hen kỹ ěg tóg ti tén ke mũ,” he ag tóg.

16 Hã ra *Paulo* ve fi kósĭn tóg mĕg mũ. Kỹ tóg ti mỹ tónh tĩ mũ. 17 Kỹ *Paulo* tóg *capitão* ũ jé prĕr kỹ ti mỹ: “pã'i mág mỹ kyrũ tag pére tĩg, ti tỹ ti mỹ nĕn ũ tó jé,” he mũ.

18 Kỹ *capitão* tóg kyrũ pére tĩ kỹ pã'i mág mỹ ti ven mũ. “Ti tỹ nĕji ģ mré vĩ sór vĕ,” he tóg.

19 Kỹ pã'i mág tóg vĕnh pĕju kỹ ti mré vĕmĕn kỹ ti mỹ: “ã inh mỹ ne tó sór mũ?” he mũ.

20 Kỹ tóg ti mỹ: “*Judeu* ag tóg to jykrén, ag tỹ ģ mỹ to vĩ jé, ģ tỹ vaj kỹ *Paulo* jĕnĕ jé, vĕnh jyvĕn tĩ ag to,” he mũ. “Ōn kỹ ag nĕji ģ mỹ: ěg tỹ ti mré vĕmĕn măn há tóg tĩ, hĕnh ke mũ,” he tóg. 21 “Ag mỹ: he, he tũg nĩ. Ū tỹ 40 (ke) ag tóg, ti jo vājĭg mũ. Ti tén ke jo ag nĕji nĕn ũ konh ke tũ nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra Topē nĕji ag vóg kónān mũ,” he tóg, kyrũ ti, pã'i mág mỹ.

22 Kỹ tóg ti mỹ: “ũ mỹ: ti mỹ sóg tó, he tũg nĩ. Ha jatun mỹ tĩg,” he mũ.

Ag tỹ *Governador* mỹ *Paulo* pére mũ

23 Kỹ pã'i mág tóg *capitão* régre ag mỹ: “ãjag tũ kănkăn ra! Ęmã tỹ *Cesaréia* ra ãjag mũnh mũ, kuty tag kã 9 óra ki,” he mũ. “Kỹ *soldado* tỹ 200 (ke) ag vỹ ãjag mré mũnh mũ, kăvăru kri mũ tỹ 70 (ke) ag ke gé. Kỹ ũ tỹ 200 (ke) ũ ag vỹ rógro pu gé mũnh mũ, he tóg. 24 “Kỹ kăvăru ũ kri vin nĩ gé, *Paulo* tỹ kri nĩ jé. *Governador* tỹ *Félix* mỹ ti pére mũjĕg, ti tỹ jatun mỹ tá jun jé,” he tóg.

25 Kỹ tóg *Félix* mỹ rán mũ, kỹ tóg:

26 “*Cláudio Lísias* tỹ rá vĕ,” he mũ. “*Isỹ Governador* tỹ *Félix* mỹ rán hã vĕ, ģ tỹ inh kăfór nĭn kỹ. Ą mỹ sóg: ģ mỹ há? he mũ.

27 Tag vỹ tỹ *Judeu* ag vĕse jĕ. Ti tén kren ag tóg. Hã ra sóg ti tỹ tỹ *Romano* nĩ jĕmĕ, kỹ sóg inh *soldado* ag mré ti kren han. 28 Hã ra sóg ti kato tĕ mũ ag ki jĕmĕ sór mũ. Ag tỹ hĕ ri ken kỹ ti to jũgũ nĕ? he sóg. Hã kỹ sóg vĕnh jyvĕn tĩ ag mỹ ti ven mũ. 29 Kỹ sóg vég mũ. Ag jykre tugrĭn ag tóg ti to jũgũ mũ. Ū tén ja tũ ti nĩ. Ti tỹ nĕn ũ to ter ke han tũ ti nĩ gé. Kỹ tóg ti tỹ nĕn ũ to se kỹ nĭnh ke han tũ nĩ gé. 30 Hã ra sóg nĕn ũ mĕ gé. Ti to ag tóg vājĭg mũ sir, hã kỹ sóg vĕsỹmĕr ti jĕnĕg mũ, ģ to. Ti kato vĩ mũ ag mỹ sóg: ti hã mré vĭm nĩ, he mũ gé,” he tóg, vĕnh rán ki.

31 Kỹ *soldado* ag tóg *Paulo* pére mũ mũ. Kuty tá mũ kỹ ag tóg ěmã tỹ *Antipátride* tá junjun mũ. 32 Tỹ vaj kỹ ũ tỹ ag pĕn kã mũ mũ ag tóg kyrăgră mũ. Kăvăru kri mũ ag hã tóg ti pére mũ mũ, inhã. 33 Ęn ag vỹ *Cesaréia* tá junjun mũ. *Governador* mỹ ag tóg vĕnh rá ěn nĭm mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ *Paulo* ven mũ.

34 Kỹ *Félix* ěn tóg vĕnh rá vég mũ, kỹ tóg *Paulo* mỹ: “tỹ ģ ag tỹ hĕ tá ke nĩ?” he mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “*ga tỹ Cilícia* tá,” he mũ. 35 Kỹ tóg: “ã kato vĩ mũ ag tỹ junjun kỹ sóg ģ ki jĕmĕnh mũ,” he mũ. Kỹ tóg *soldado* ag mỹ: “*Herodes* tỹ vĕnh jyvĕn jafă krĕm ti nĭm,” he mũ.

24

Ag tŷ Paulo kato vī

¹ Kurā tŷ 5 (ke) tūg kŷ pā'i tŷ *Ananias* vŷ tá jun mŷ, *Cesaréia* tá. Topē tŷ to pā'i mág vē. Kófa ag vŷ junjun mŷ gé, ti mré. Ag kā mī ū vŷ tŷ *advogado* nī, ti jiji hā vŷ: *Tértulo*, he mŷ. Kŷ ag tóg *governador* mŷ *Paulo* tó mŷ, ón kŷ ti kato vī kŷ. ² Kŷ tóg *Paulo* jé prēr mŷ.

Kŷ *Tértulo* tóg: “*Félix*’, há tāvī ā tóg jē. Ēg ki ā tóg rŷr há tāvī han tī, kŷ ěg tóg jatun mŷ nŷtī. Á tŷ nén to jykrén mŷ kar tóg ěg mŷ há nī,” he mŷ. ³ “Hā kŷ ěg tóg ā to há tāvī nŷtī. Á to ěg jykrén há han tī. Kurā kar ki ěg tóg ā to vī há han tī. ⁴ Kŷ ěg tóg ā mré nén ū sī to vŷnh kāmŷ mŷ. Kutar ā nī, ěg ki rŷr há han kŷ, hā kŷ ěg tóg ā mré vī mág han sór tŷ nī. Ēg to há ā nī, hā kŷ ā tóg ěg vī mē sór mŷ,” he tóg.

⁵ “Tag ti vŷ vī kónān tī. *Judeu* kar ag krŷn kónān tóg tī, kŷ ag tóg tī tugrŷn vēnh kāpugpóv kŷ nŷtī. Ga kar mī tóg ke tī. Kŷ tóg tŷ *Nazaré* tá ke ěn mré ke ag pā'i mág nī gé,” he tóg, *Paulo* to. ⁶ “Kŷ tóg Topē ĩn kavénh sór mŷ gé, hā kŷ ěg tóg ti kāgmī. Ēg tŷ ěg jykre ki ti jyvén ke vē vē,” he tóg. ⁷ “Hā ra *Lísias* tóg kātī mŷ, *soldado* ag pā'i mág ěn tī. Kŷ tóg ěg kuju ki ti kāgmī kŷ ti tŷ hān ke mŷ, jŷ kŷ,” he tóg. ⁸ “Kŷ tóg ti kato vī mŷ ag mŷ ké, ag tŷ ā venh kāmŷ jé. Á tŷ vēse tag ki jēmē kŷ ā tóg venh ke mŷ. Ki hā ěg tóg tó tī. Á mŷ ti tónh ke mŷ,” he tóg, *Tértulo* ti. Ti tŷ *Paulo* to ón hā vē.

⁹ Kŷ *Judeu* ag tóg: “ti tŷ ki hā tó vē,” he mŷ gé.

Paulo tŷ vēnh kāmén

¹⁰ Kŷ *Félix* tóg *Paulo* mŷ ti nŷgé ven mŷ, ti vī jé. Kŷ tóg: “prŷg tŷ hēn ri ke ki ā tóg tŷ pā'i mág nī, *Judeu* ag mŷ. Hā kŷ tóg sŷ ā mŷ inh jykre tón kŷ inh mŷ sér tī,” he mŷ.

¹¹ “Kurā tŷ 12 (ke) pātén tŷ tóg nī, sŷ *Jerusalém* tá jun ti. Sŷ tá Topē tŷ han jé sóg ra tŷg ja nŷgtī. Vēnh kar vŷ tá inh ve ja nŷgtī. Ag hŷn ā mŷ tónh ke mŷ, ā tŷ ag ki jēmēn kŷ. ¹² Hā ra sóg jatun mŷ isŷ han tī ja nī. Topē ĩn krēm sóg ū vī kafān ja tŷ nī. Vēnh génh han ja tŷ sóg nī gé. Nén ū kórég han ja tŷ sóg nī gé. ¹³ Ag tŷ inh kato vī mŷ pijé tŷ ki hā ke nī’. Á tŷ ve há han kŷ ā tóg ki kanhrān nŷnh mŷ. ¹⁴ Kŷ sóg ā mŷ ki hā tónh ke mŷ ha. Inh jógíóg ag tŷ Topē jykre han ja ěn hā han isóg tŷ gé, ag ri kén. Kŷ sóg vāsŷ Topē vī rán kŷ nī ěn kri fig tŷ gé, ū tŷ Topē vī tó ti ag tŷ nén rán ja ěn ti, *Moisés* mré há. Hā ra sóg vējykre tág tag han mŷ gé, Topē tŷ ūri ěg mŷ nén tó mŷ ti,” he tóg. ¹⁵ “Hā ra sóg ag ri kén Topē tŷ nén han ke mŷ ěn ve sór mŷ. Ti tŷ ěg ter kar kŷ ěg rŷn mǎn ke ěn ve sór isóg mŷ. Ūn jykre kuryj ag rŷn mǎn jé tóg ke mŷ, ūn jykre pāno ag ke gé,” he tóg. ¹⁶ “Kŷ sóg tŷg há han sór mŷ, ū tŷ iso: nén ū kórég han ti huri, he tŷ nŷn jé. Topē rŷnve sóg tŷg há han sór mŷ,” he tóg.

¹⁷ “Vāhā sóg *Jerusalém* tá jun mǎn. Prŷg tŷ hēn ri ke ki sóg tá jun ja tŷ nī vē. Hā ra sóg ra vyr, isŷ inh *povo* ki ūn jagtar fag mŷ nén ū vin jé, isŷ Topē mŷ nén ū pŷn jé ke gé. ¹⁸ Vēnh jānhkrig ja sóg nī, ěg jykre ki. Kŷ sóg jatun mŷ Topē ĩn kā ra rā ja nī. Vēnh génh han tŷ sóg nī. ¹⁹ Hā ra *Judeu* tŷ *Ásia* tá ke ag vŷ tá inh ve ja nŷgtī gé. Ēn ag tŷ tag ki inh kato vī kŷ tóg há tŷ vē. ²⁰ Hā ra ū tŷ ki nŷtī ag tŷ ā mŷ inh jykre kórég tónh ke vē. Vēnh jyvén tŷ ag vŷ inh ki jēmē ja nī, kŷ tag ag vŷ tá nŷtī ja nī. Hā ra ag tóg tá isŷ nén ū vēnh mŷ han ve ja tŷ nī. ²¹ Vēnh vī pir hā tŷ sóg jamā hára tó ja nī, ag rŷnve, hā vŷ: Topē tŷ ūn ter mŷ rŷn mǎn

ke ěn kri sóg fig mũ, hă kŷ âjag tóg ũri iso jŷgŷũ mũ, he ja sóg nĩ ag mŷ,” he tóg, *Paulo* ti.

²² Kŷ *Félix* tóg kură ũ kă ti ve măn sór mũ. *Jesus* jykre ki kanhró tóg nĩ. Hă kŷ tóg: “pă'i tŷ *Lísias* kătŷg kŷ sóg âjag ki jêmê kăn mũ,” he mũ. ²³ Kŷ tóg *capitão* mŷ: “tŷ fêg han ra. Tŷ jagăgtăn ra. Tŷ mré ke ag tŷ ti mŷ nén ũ nĩm kŷ tóg há nĩ. Tŷ mŷ nenh tŷg nĩ,” he mũ.

Félix tŷ Paulo ki jêmê măn

²⁴ Si há tŷ ra *Félix* vŷ *Paulo* vŷ mẽ măn sór mũ, ti prŷ tŷ *Drusila* fi mré. *Judeu* fi vê. Kŷ tóg ti jé prêr mũ sir, ti tŷ fag mŷ *Jesus Cristo* ki ră kămén há han jé.

²⁵ Kŷ tóg fag mŷ vĕjykre kuryj kămén há han mũ sir. Ěg tŷ vĕso jykrén kŷ nén ũ vĕnh mŷ han ke tŷ kămén tóg mũ gé. Topĕ tŷ kar kŷ ěg jykre tugnŷm ke tó tóg mũ. Kŷ *Félix* tóg jŷr'un' ke mũ sir, ti tŷ ti jykre păno to jykrén kŷ. Kŷ tóg ti mŷ: “ha ver tŷg. Kejĕn sóg â ki jêmê măn mũ gé,” he mũ. ²⁶ Hă ra tóg *Paulo* ki jănkamy măn sór mũ gé, ti tŷ ti kavăn jé. Hă kŷ tóg kănhmar ti jé prêr măn', ti jé prêr măn' he mũ, ti mré vĕmén jé.

²⁷ Hă ki prŷg rĕgre tóg tŷg mũ sir. Kŷ *Félix* jĕgja kă ũ tóg jĕ mũ sir, hă vŷ: *Pórcio Festo*, he mũ. Kŷ *Félix* tóg *Judeu* ag to vŷ há han sór mũ, ag tŷ ti to jykrén há han jé, ti nón. Hă kŷ tóg *Paulo* kavăg tŷ nĩ. Se kŷ tóg jĕ nĩ.

25

Paulo tŷ pă'i mág tŷ Imperador ve sór

¹ Hă kŷ *Festo* vŷ tŷ *Governador* nĩ sir. Tŷ tŷ kură tăgtŷ ki tŷ pă'i mág nĩn kŷ tóg ěmă tŷ *Cesaréia* tá kutĕ kŷ ěmă tŷ *Jerusalém* ra tŷ mũ. ² Tá Topĕ tŷ to pă'i mág ag vŷ *Paulo* kato vŷ mág han mũ. Kŷ ag tóg *Governador* mŷ: ³ “ă tŷ ěg to há nĩn kŷ vĕnh vŷ jĕnh nĩ, *Paulo* tŷ *Jerusalém* mĩ kătŷg jé,” he mũ. Hă ra ag tóg ěpy kri ti tĕn sór mũ.

⁴ Hă ra tóg ag mŷ: “*Cesaréia* tá tóg se kŷ jĕ. Jó sóg kănhmar ra tŷg mũ gé,” he mũ. ⁵ “Tá sóg âjag mré ti jykre kórĕg vĕnh mũ,” he tóg. ⁶ Kŷ tóg *Jerusalém* tá nĩ sŷ han mũ ver, kură tŷ 8 (ke) hŷn hĕn ri ke mũn, ke tŷ nĩ kŷ kură tŷ 10 (ke) hŷn. Kŷ tóg *Cesaréia* ra vŷn ke mũ. Tá jun kŷ tóg tŷ vaj kŷ ti tŷ kri nŷg kŷ ag jyvĕn jafă kri nĩ mũ. Kŷ tóg *soldado* mŷ: “*Paulo* pére kătŷg,” he mũ. ⁷ Tŷ katŷg kŷ pă'i ag tóg ti jy nŷtŷ mũ, *Jerusalém* tá kămũ kŷ. Tŷ kato ag tóg vŷ tŷ hĕn ri ke han mũ. Tŷ jykre păno tugtó ag tóg mũ sir, ón kŷ, hă ra tóg ag mŷ ki krov tŷ nĩ.

⁸ Kŷ *Paulo* tóg vĕnh kămén kŷ ag mŷ: “*Judeu* ag jykre mranh ja tŷ sóg nĩ. Topĕ ĩn kavĕnh ja tŷ sóg nĩ gé. Kŷ sóg ěg kar pă'i mág tŷ *Imperador* vŷ mranh ja tŷ nĩ gé,” he mũ.

⁹ Hă ra *Festo* tóg *Judeu* ag mŷ nén ũ há han sór mũ. Hă kŷ tóg ti mŷ: “mŷ â tŷ *Jerusalém* ra tŷg jé há? Sŷ tá â jykre vĕnh há tóg tŷ,” he mũ.

¹⁰ Hă ra tóg *Paulo* mŷ ag tŷ tá ti tĕn ha mẽ tŷ, hă kŷ tóg: “nejé,” he mũ. “Ěg pă'i mág tŷ *Imperador* jĕgja ki â tóg ĩnh ki jĕmĕg mũ. Â tŷ tag ki ĩnh jykre vĕnh ke vĕ,” he tóg. “*Judeu* ag mŷ sóg vĕjykre păno han ja tŷ nĩ. ¹¹ Isŷ ũ tĕn kŷ sŷ to ter ke vĕ vĕ. Hă ra ag tóg ón kŷ ĩnh kato vŷ mũ. Hă kŷ tóg â tŷ ag mŷ ĩnh fĕg kŷ vĕnh mŷ tŷ. Ěg pă'i tŷ *Imperador* hă tóg ti pin kŷ ĩnh jykre vĕnh ke mũ,” he tóg, *Paulo* ti.

¹² Kŷ *Festo* tóg ti mré jykrén mũ ag mré vŷ mũ, kŷ tóg ti mŷ: “ă tŷ *Imperador* ve sór kŷ â tóg ti vĕnh tŷg ke mũ, *Roma* ra,” he mũ.

Pă'i tŷ Agripa tŷ Paulo mré vŷ

¹³ Si há tū ra *Judeu* ag pā'i mág tỹ *Agripa* vỹ *Cesaréia* tá jun mū, ti ve tỹ *Berenice* fi mré. Fag tỹ *Festo* fag to pygsa vē. ¹⁴ Kejēn *Festo* tóg ti mỹ *Paulo* kāmén mū. “*Félix* vỹ vēse ũ kavān ja tū nī,” he tóg. ¹⁵ “Kỹ *Judeu* ag pā'i mág ag tóg inh mỹ ti kāmén. *Jerusalém* tá ag tóg ti kato vī, isỹ ag mỹ: ha ti vóg kónān, he jé,” he tóg. ¹⁶ “Kỹ sóg ag mỹ: ěg jykre tóg ge tū nī, he mū. Tỹ ěg *Romano* nỹti. Kỹ ěg pijé kánhmar ũ to: ti tén ra, he tí, he sóg. Ti kato vī mū ag tỹ ti rĩnve inh mỹ ti jykre kórég tónh ke vē. Kar kỹ tóg vėnh kāmén ke mū. Tag pāte ěg tóg ti vóg kónān ke mū. ěg jykre hā vē, he sóg ag mỹ,” he tóg. ¹⁷ “Hā kỹ ag tóg tag ki junjun ja nī. Kỹ sóg vēsỹmér ag ve ja nī, tỹ vaj kỹ. Inh nĩg jafā kri nī kỹ sóg *Paulo* jé prēr ja nī. ¹⁸ Kỹ ag tóg ti kato vī ja nī. Hā ra ag tóg isỹ nén to jykrén mū tó ja tū nī. ¹⁹ Ag Topě jykre hā tó ag tóg mū. Ũn ter mū tó ag tóg mū, ag tỹ ũn to: *Jesus*, he mū ěn tí. Hā ra *Paulo* tóg ti to: rĩr ti jē nī, he mū,” he tóg. ²⁰ “Kỹ tóg sỹ to jykrén tū tí. Kỹ sóg *Paulo* mỹ: ā mỹ *Jerusalém* ra tĩg ke tū nĩ? hé. ²¹ Hā ra *Paulo* tóg *Imperator* ve sór mū, ti hā tỹ ti jykre ve jé. Hā kỹ sóg ver ti fėg han. Kejēn sóg *Imperator* ra ti jėnėnh mū,” he tóg, *Festo* ti, *Agripa* mỹ.

²² Kỹ tóg ti mỹ: “sỹ ti vī mėnh há tóg tí,” he mū. Kỹ tóg: “vaj kỹ ā tóg ti vī mėnh mū,” he mū.

²³ Tỹ vaj kỹ *Agripa* vỹ kātī mū, *Berenice* fi mré. Kur sĩnvĩ rĩnh kỹ fag nỹti, pā'i mág kur ti. *Tenente* ag mré fag tóg kāmū mū, ũn mág ag mré ke gé. Ęn mág ká ra ag tóg ge mū. Kỹ *Festo* tóg *Paulo* jé prēr mū sir.

²⁴ Kỹ tóg: “pā'i tỹ *Agripa*', tag ki ke kar', tag ti ve ra ha,” he mū. “*Judeu* kar ag tóg *Jerusalém* tá inh mré ti to vī. Tag ki junjun kỹ ag tóg inh mré ti to vī mū gé. Prėnprēr ag tóg, ti ter jé,” he tóg. ²⁵ “Hā ra tóg nén ũ vėnh mỹ han ja tū nī, ti tỹ to ter jé. Kỹ tóg *Imperator* ve sór mū. Hā kỹ sóg ti jėnėnh ke mū,” he tóg. ²⁶ “Hā ra tóg sỹ ti to nén rán ke mū ki krov tū nĩ ver. Hā kỹ sóg ti jé prēr, ā tỹ ti ve jé, inh mré. Á tỹ ti ki jėmė kỹ sóg sỹ nén rán ke mū ki kanhró nĩnh mū. ²⁷ Sỹ ti to nén ũ rán tū ra ti jėnė kỹ tóg vėnh mỹ nỹnh mū,” he tóg, *Festo* ti.

26

Paulo tỹ vėnh kāmén mǎn

¹ Kỹ *Agripa* tóg *Paulo* mỹ: “ā tỹ vėnh kāmén kỹ tóg há tí,” he mū. Kỹ tóg: ² “Ā hā ne tóg *Judeu* jykre kar ki kanhró nĩ,” he mū. “Hā kỹ tóg inh mỹ há tí, ā tỹ ũri inh jagfy vī kỹ,” he tóg. ³ “*Judeu* ag tỹ inh kato vī kāmén kǎn jé sóg ke mū. ⁴ *Judeu* kar vỹ inh ki kanhró nỹti, isĩ kǎ. Inh mur ja tá ag inh vé, isỹ *Jerusalém* tá nĩn kỹ ke gé. ⁵ Isĩ kǎ sóg ěg jykre han kǎn mū. Ki kanhró ag tóg nỹti. Tỹ sóg *Fariseu* nĩ, jó *Fariseu* ag vỹ ěg jykre kar to tar nỹti. ⁶ Ge ra ag tóg inh kato vī mū. Topě vỹ ěg jógióg ag mỹ: “rĩr mǎn jé ājag tóg ke mū, ājag ter kỹ,” he ja nĩgtĩ. Ti vī tag kri sóg nĩm mū, hā kỹ ag tóg inh kato vī mū. ⁷ *Povo* tỹ 12 (ke) vỹ tỹ ěg nỹti. ěg kar vỹ Topě jykre han tí, kurā kar ki. ěg tỹ ter kar rĩr mǎn jé, hā jé ěg tóg Topě jykre han tí, pā'i tỹ *Agripa*'. Sỹ Topě vī kri fi hā tugrĩn *Judeu* ag tóg inh kato vī mū. ⁸ Mỹ ā mỹ vėnh mỹ, Topě tỹ ũn ter mū rĩn mǎn ke tí? Vėnh mỹ tū tóg nĩ,” he tóg.

⁹ “Hā ra sóg vǎsỹ *Jesus* kato tē ja nĩgtĩ gé. Ũ tỹ ti ki ge kỹ nỹti ag vóg kónān jagy han ja sóg nĩgtĩ vē, fag mré hā. ¹⁰ *Jerusalém* tá sóg *Jesus* tū ag sigse ja nĩgtĩ gé. Topě tū to pā'i mág ag vỹ inh mỹ tag to vėnh rá han ja nĩgtĩ. Ag tỹ *Jesus* mré ke ag kǎ mĩ ũ tén kỹ tóg inh mỹ há ja tĩgtĩ gé. ¹¹ ěg vėnh kanhrǎn jafā krēm isóg ag vóg kónān ja nĩgtĩ gé, ag tỹ *Jesus* tovǎnh jé, ag tỹ ti mỹ vī kónān jé. Ag to sóg

jū tāvī ja nīgtī gé, inh fe tỹ gỹm ken kỹ. Kỹ sóg ěmã ù ra ag nón tĩg ja nīgtī gé, ag vóg kónãn jé,” he tóg, *Paulo* ti.

Paulo tỹ ti tỹ Jesus ki rã kãmén
(*Hk 9.1-19; 22.6-16*)

¹² “Hã kỹ sóg ěmã tỹ *Damasco* ra tĩg ja nīgtī gé. Topẽ tũ to pã'i mág ag vỹ inh mỹ to vẽn h rá han ja nīgtī, inh mỹ: ha tĩg, hen kỹ. ¹³ Ępyr kri sóg jẽngrẽ tar vé, rã tỹ ěg nĩno kã sa ra, kanhkã tá. Rã kãfór vẽ, jẽngrẽ ěn, ha mẽ. Inh ki tóg kómkóm ké, inh mré mũ ag ki ke gé. ¹⁴ Kỹ ěg kar tóg vár mũ, ga kri. Kỹ sóg vẽn h vĩ mẽ. *Hebreu* vĩ ki tóg inh mỹ: *Saulo', Saulo'*, he mũ. Ā hã ne tóg isũ ag vóg kónãn tĩ', he tóg. Ā vóg isóg mũ, ka junun kri *ferro* ěn tỹ, kỹ tóg ã tỹ inh kato vãsãn kỹ ã mỹ kaga jagy tĩnh mũ, ha vem nĩ, he tóg inh mỹ.

¹⁵ Kỹ sóg ti mỹ: “ã tỹ ù nĩ?” he mũ. Kỹ tóg inh mỹ: “tỹ sóg *Jesus* nĩ,” he mũ. “Ā tỹ ùn vóg kónãn sór tĩ ěn vỹ tỹ inh nĩ,” he tóg. ¹⁶ “Jẽg ra,” he tóg. “Ā mỹ sóg vẽn h ven, ã tỹ inh kãmén jé. Ā mỹ sóg vẽn h ven mãn ke mũ gé, kejẽn. Tag kar tó jé ã tóg ke mũ. ¹⁷ Ā *povo* mỹ sóg ã jẽnẽn h mũ, fóg ag mỹ ke gé, kanhgág ag mỹ ke gé. Hã ra sóg ã jy nĩgãn ke mũ,” he tóg. ¹⁸ “Ag kanẽ nugnón sór inh mũ. Ag tỹ vỹjyre pãno han kỹ tóg ag kã ki kuty nĩ sir, hã ra sóg ag kã ki jẽngrẽ han sór mũ. Japo krẽm ag nỹtĩ. Hã ra sóg ag kygvãn sór mũ. Ag tỹ inh vĩ mranh tỹ sóg vẽn h pãte fón sór mũ, ag tỹ ù tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag mré kanhkã tá junjun jé, he tóg inh mỹ, *Jesus* ti,” he tóg, *Paulo* ti.

Paulo tỹ ti rãnrhãj kãmén

¹⁹ “Kỹ sóg ti vĩ mranh tũ nĩ, *Agripa'*,” he tóg. “Kanhkã tá nĩ kỹ tóg inh mré vĩ ja nīgtī, *Jesus* ti, kỹ sóg ti vĩ han. ²⁰ *Damasco* tá ke ag mỹ sóg tó vén, kar *Jerusalém* tá ke ag mỹ ke gé, ga tỹ *Judéia* tá ke kar ag mỹ ke gé. *Judeu* kar ag mỹ sóg tó mũ. Kar sóg fóg ag mỹ tó mũ gé sir, kanhgág ag mỹ ke gé, ag tỹ ag jykre pãno tovãnh jé, ag tỹ Topẽ jykre han jé sir, vẽn h kar tỹ ag jykre há ve jé,” he tóg.

²¹ “Isỹ tag han to *Judeu* ag tóg Topẽ ĩn krẽm inh kãgmĩ ja nīgtī, isẽn jé. ²² Hã ra Topẽ tóg iyy nĩgãn mũ. Hã kỹ sóg ùri jẽ nĩ. Ti vĩ tó inh mũ, ùn mág ag mỹ, ùn kãsir ag mỹ ke gé. Vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag mré sóg tó mũ, *Moisés* mré hã. ²³ *Cristo* jagtar ke tó ja ag tóg nīgtī, ti ter kar kỹ rĩr mãn vén ke ti, ěg jo. Kỹ tóg ěg *povo* mỹ jẽngrẽ ri ke nĩ sir, fóg kar ag mỹ ke gé, kanhgág kar ag mỹ ke gé,” he tóg.

²⁴ Ti tỹ tó kãn tũ ra *Festo* tóg jamã hãra : “krĩ tũ ã nĩ, *Paulo!* Ā tỹ vẽn h rá ve mág kỹ tóg ã krĩ tũ tĩ,” he mũ.

²⁵ Hã ra tóg ti mỹ: “inh kri vỹ há nĩ, *Festo'*,” he mũ. “Ki hã sóg tó mũ, to jykrẽn há han kỹ. ²⁶ *Agripa* vỹ ki kanhró nĩ. Hã kỹ sóg ti ve kỹ mỹ'ãg tũ nĩ. Mẽ ti huri. Kỹ vẽn h kar vỹ ti mré ki kanhkó nỹtĩ gé.

²⁷ *Agripa'*, ã mỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag tỹ nén tó mũ kri fig mũ'? Kri nĩm ã tóg mũ, ki kanhró sóg nĩ,” he tóg.

²⁸ Kỹ *Agripa* tóg ti mỹ: “kỹ ã mỹ isỹ *Cristo* ki rã ve sór mũ'?” he mũ.

²⁹ Kỹ *Paulo* tóg ti mỹ: “hỹ, hã to sóg Topẽ mré vĩ mũ,” he mũ. “Ā tỹ inh mré *Jesus* ki rã kỹ tóg há tĩ vẽ, ã mré inh vĩ mẽg mũ ag ke gé. Isỹ se kỹ jẽ tag hã to sóg ã mỹ: inh ri kem nĩ, henh ke tũ nĩ,” he tóg.

³⁰ Kỹ *Agripa* vỹ jẽngrẽ mũ sir, *Festo* ke gé, *Berenice* fi ke gé, ag mré nỹtĩ kar ag ke gé. ³¹ Kỹ ag tóg kãpa mũ. Kỹ ag tóg jagnẽ mỹ: “nén ù kórég han ja tũ ti nĩ. Ge ra tóg se kỹ jẽ, hã ra,” he mũ. ³² Kỹ *Agripa* tóg *Festo* mỹ: “ti tỹ kavar kỹ jẽn hã vẽ vẽ, hã ra tóg pã'i mág tỹ *Imperador* ve sór mũ,” he mũ.

27

Ēmā tȳ Roma ra

¹ Hā kȳ *Festo* tóg kejēn *Paulo* mȳ: “ā tȳ ga tȳ *Itália* ra tīg ke nē ha,” he mū. Kȳ tóg pā'i tȳ *Júlio* mȳ ti fēg mū. *Soldado* ag *capitão* vē, ũ tȳ tȳ *Imperador* mré ke ēn ag. Ti mȳ tóg vēse ũ ag vin mū gé.

² Kȳ ēg tóg *canoa* mág kā ra ge mū sir. Ēmā tȳ *Adramítio* tá ke vē, *canoa* mág ēn ti. Ag tȳ ga tȳ *Ásia* fyr ra mū sór vē. Kȳ ēg tóg goj kā mī mū mū, tá pa kȳ. *Aristarco* tóg ēg mré tī mū, Ēmā tȳ *Tessalônica* tá ke ēn ti, ga tȳ *Macedônia* tá.

³ Tȳ vaj kȳ ēg tóg Ēmā tȳ *Sidom* tá krȳg mū sir. Kȳ *Júlio* tóg *Paulo* mȳ vī há han kȳ ti mȳ: “ā mré ke ag venh tīg, ag tȳ ā ki rīr jé,” he mū.

⁴ Tá pa kȳ kāka tóg ēg kato tē mū. Hā kȳ ēg tóg goj vāso tȳ *Chipre* kakām mū mū. Ēg jakānh tá tóg nī. ⁵ Kȳ ēg tóg goj kafā tū kā mī mū mū, ga tȳ *Cilícia* fyr to, ga tȳ *Panfília* fyr to ke gé. Kȳ ēg tóg Ēmā tȳ *Mirra* tá junjun mū sir, ga tȳ *Lícia* tá. ⁶ Tá *capitão* tóg *canoa* mág ũ vég mū. Ēmā tȳ *Alexandria* tá ke vē. Kȳ tóg ga tȳ *Itália* ra tīg sór mū. Kȳ tóg ēg mȳ: “ēn kā ra ge jēg,” he mū. ⁷ Kȳ ēg tóg kā mī mū mū. Komēr hā ēg tóg mū mū, kurā tȳ hēn ri ke ki. Kȳ ēg tóg vāhā goj vāso tȳ *Cnido* tá junjun mū. Hā ra kāka tóg ēg kato tē mū gé. Kȳ ēg tóg tá fīn rām tū nī. Kȳ ēg tóg goj vāso tȳ *Creta* kakām mū mū, kāka tȳ ēg tȳ vīrīn ke kȳ. Krī tȳ *Salmona* kakām ēg tóg mū mū, kāka krēfīn. ⁸ *Creta* fyr to hā tīg tóg jagy tī. Kȳ ēg tóg vāhā komēr hā “*canoa* sag ja há” he mū tá junjun mū. Ēmā ũ vȳ tá kakó nī, ti jiji hā vȳ: *Laséia*, he mū. ⁹ Hā ra ēg tóg komēr hā mū ja nīgtī, hā kȳ kusa tóg kakó tī ha. Kȳ tóg goj kā mī tīg kórég tī, kóho tigrīn. Fénha tȳ pātén tóg hurī, *Judeu* ag tȳ vākre jafā ti. Hā kȳ *Paulo* tóg ag mȳ: ¹⁰ “goj tóg kā mī tīg kórég tī ha. Kȳ ēg tóg jagtar mū ha. Kȳ tóg inh mȳ *canoa* tȳ nīnunh mȳ tīg ha mē tī,” he mū. “Kȳ ājag tū vȳ vāgfor mū sir. Jó ēg hēn ri ke mūn kāgter ke mū gé. Tag ki nȳtīn kȳ ēg kusa kā panh mū,” he tóg.

¹¹ Hā ra *capitão* tóg *canoa* tȳ tūn mū vī mēg mū sir. *Canoa* vóg mū vī mēg tóg mū gé. Hā kȳ tóg *Paulo* vī mēg tū nī sir. ¹² *Canoa* sag ja ēn tóg há sī nī, hā kȳ ag tóg tá kusa kā pa vānh nȳtī. Hā kȳ ũn e ag tóg tá pa sór mū, ag tȳ Ēmā tȳ *Fenice* tá kusa kā pa jé. Goj vāso tȳ *Creta* tá Ēmā ũ vē, *canoa* sag ja há ũ vē.

Kóho mág

¹³ Hā ra kāka sī tóg komēr hā kraug he mū sir. Kȳ tóg ag mȳ há tī. Hā kȳ ēg tóg tá pa kȳ *Creta* fyr kakó ra mū mū sir. ¹⁴ Vāhā kóho jū tóg *canoa* kato tē mū sir, ti jiji hā vȳ: *Nordeste*, he mū. *Creta* tán kātī mū. ¹⁵ Hā ra ēg tóg kóho jū tag kato *canoa* vóg tȳ hē ri ke tū nī, kȳ ēg tóg ti vóg tovānh mū sir. Kȳ kóho tóg *canoa* va tī mū. ¹⁶ Kȳ ēg tóg goj vāso sī to hā mū mū, ti jiji hā vȳ: *Cauda*, he mū. Hā ra ēg tóg *canoa* sī nȳgnȳn kāmū ja nī, ti se kȳ. *Cauda* tá ēg tóg *canoa* mág kri ti fi han sór mū, hā ra ēg tóg to jagtar mū, kóho to. ¹⁷ Vāhā ag tóg ti kātānfyn mū. Kar ag tóg *canoa* mág tógfīg mū, ti tȳ vām ke tū nī jé. Hā ra ag tóg rȳnhřȳj kamēg mū, rȳnhřȳj tȳ *Sirte* he mū ēn. Ga tȳ *Líbia* fyr tá ti nȳ. Hā kȳ ag tóg kur tȳ *canoa* kri sa ēn kunūg mū sir, kāka tȳ ti tūn tū nī jé.

¹⁸ Hā ra ēg tóg kóho jū to jagtar mū. Kȳ ag tóg tȳ vaj kȳ *canoa* tȳ rīg ti ēn kuju vām mū sir, goj ki. ¹⁹ Tȳ vaj ũn kȳ ēg tóg jagāgtar pē nȳtī, kȳ ēg tóg vāvām kām mū sir, *canoa* kā ki nȳtī ēn, ti *tralha* ti. Ēg kar tóg ag mré vāvām mū sir. ²⁰ Kurā tȳ hēn ri ke ki ēg tóg rā vég tū nī, krīg ke gé. Kóho jū ēn tóg ēg kato tē mū. Kȳ tóg ēg mȳ ēg kāgter ha mē tī. “Ēg hȳn krenkren ke tū nī ha,” he ēg tóg.

²¹ Hã ra ěg tóg jĕg tũ ja nĩ, kurã tỹ hĕn ri ke ki. Kỹ *Paulo* tóg ag to tĩg kỹ: “ãjag tỹ inh vĩ kri finh ke vĕ vĕ,” he mũ. “Ēg tỹ *Creta* tá kãpa tũ nĩ ra ěg jagtar ke tũ nĩ vĕ, kỹ ãjag tóg ãjag tỹ nĕn ù kren ke tũ nĩ vĕ. ²² Hã ra ãjag fe ti tỹ rỹnh kem nĩ. Ēg kar vỹ krenkren mũ. *Canoa* hã vỹ tũ' henh mũ'. ²³ Kutý tag kã Topĕ tỹ jĕnĕ jafã tóg inh mrĕ vĩ mũ. Inh *Senhor* hã vĕ, ù tỹ ti jĕnĕg mũ ti, hã vỹ: Topĕ, he mũ,” he tóg. ²⁴ “Ti tỹ jĕnĕ jafã tóg inh mỹ: kamĕg tũg nĩ, *Paulo*’, he mũ. Pã'i mág tỹ *Imperador* ve jĕ ã tóg ke mũ, kỹ Topĕ tóg ã mrĕ mũ ag kar vin, ag tỹ ã mrĕ krenkren jĕ, he tóg. ²⁵ Kỹ ãjag fe ti tỹ há' hĕn nĩ. Topĕ vĩ kri sóg fig mũ. Ti tỹ inh mỹ tó mũ vỹ ge nĩ. ²⁶ Jó tóg ěg tỹ *canoa* tỹ goj vãso to tĩn há tĩ,” he tóg, ag mỹ, *Paulo* ti.

²⁷ *Semana* régre vĕ sir, ěg tỹ goj kafã tũ mĩ mũ kri. Goj kafã tũ ěn jiji hã vỹ: *Mediterrãneo*, he mũ. Kutý kuju ki *canoa* vóg tĩ ag tóg: “ga hỹn kakó nĩ ha,” he mũ. ²⁸ Kỹ ag tóg goj kãmun mũ sir. Kỹ tóg 36 *metros* he mũ. Kãnhmar ag tóg kãmun mãn, kỹ tóg 27 *metros* he mũ sir. ²⁹ Kỹ ag tóg pãro kamĕg mũ, ěg tỹ kã tag kenh ha mĕ tĩn kỹ. Kỹ ag tóg *canoa* nĕr tá ti se jafã tỹ 4 (ke) vin mũ. *Ferro* ù vĕ, ti se jafã ti. Ti tỹ rỹnhřỹj kã kã nỹ kỹ *canoa* tóg tá krỹg he mũ. Kỹ tóg ag tỹ kurã venh há tĩ, *canoa* vóg tĩ ag. ³⁰ Kỹ ag tóg *canoa* sĩ ěn tĕrem mũ, goj ki. *Canoa* se jafã tỹ ag tóg kã ki vin mũ, ag tỹ ón kỹ *canoa* krĩ tá vin jĕ. Hã ra ag tóg *canoa* mág ré kỹ ga ra mũ sór mũ.

³¹ Hã ra *Paulo* tóg vég mũ. Kỹ tóg *capitão* mỹ: “ag tỹ pa kỹ ãjag tóg krenkren ke tũ nĩ,” he mũ.

³² Kỹ *soldado* ag tóg vãfe kym mũ sir, ag tỹ vãfe tỹ *canoa* sĩ tĕrem kỹ. Kỹ *canoa* sĩ ěn tóg kutĕ mũ sir.

³³ Tỹ vaj ken kỹ *Paulo* tóg vĕnh kar jyvĕn mũ, ag jĕn jĕ. Kỹ tóg: “*semana* régre vĕ ha, ãjag fe von kỹ. Nĕn ù kãmĕg tũ ãjag nỹtĩ ver,” he mũ. ³⁴ “Pũ ko ra, ãjag tỹ tar há ki krenkren jĕ. Û vỹ ter ke tũ nĩ, kỹ ù vỹ kaghan ke tũ nĩ gé,” he tóg. ³⁵ Kar kỹ tóg pũ mág mũ sir. Vĕnh kar rĩnve tóg Topĕ mrĕ vĩ mũ, kỹ tóg kupãn kỹ ko mũ sir.

³⁶ Kỹ vĕnh kar tóg fe tar nỹtĩ sir. Kỹ ag tóg ko mũ gé sir. ³⁷ 276 (ke) ěg nỹtĩ, *canoa* mág ěn kã ki.

³⁸ Ēg tỹ ko kar kỹ ag tóg goj ki *trigo* kugjĕg mũ, *canoa* tỹ kãnhvy' hen jĕ.

³⁹ Tỹ vaj kỹ ag tóg vég mũ sir, hã ra ag tóg goj vãso ěn ki kagtĩg nỹtĩ. Kỹ ag tóg tá rỹnhřỹj vég mũ sir. Tá kóho tóg sĩ nĩ. Kỹ ag tóg ra *canoa* tĩn sór mũ. ⁴⁰ Kỹ ag tóg *ferro* ěn kykym mũ sir, goj kã ki. Kỹ ag tóg *canoa* vóg jafã kygvãg mũ gé. *Canoa* krĩ tá ag tóg kur kujĕn mũ, kóho kato. ⁴¹ Hã kỹ ěg tóg rỹnhřỹj ěn to mũ mũ sir. Kỹ goj régre tóg jagnĕ ki jun kỹ nĩ. Kỹ *canoa* tóg rỹnhřỹj kã ra rã mũ sir. Ti krĩ tóg krĕm rã mũ, kỹ tóg sir tar mũ. Kỹ *canoa* nĕr tóg kam ke mũ sir, goj jũ kỹ. Kỹ tóg mrãj kãn mũ.

⁴² Kỹ *soldado* ag tóg vĕnh sigse ag kãgtĕn sór mũ, ag tỹ mrogmro kỹ vĕnh pigju tũ nĩn jĕ, ag krenkren tũ nĩn jĕ. ⁴³ Hã ra *capitão* tóg *Paulo* kren han sór mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “ke tũg ra. ãjag tỹ tũgnũm há nỹtĩn kỹ goj kã ra ge vén inhhã, ãjag tỹ ga ra ge vén jĕ,” he mũ. ⁴⁴ “ãjag tỹ tũgnũm kórĕg nỹtĩn kỹ ka kri nỹm nĩ, *canoa* mrãnhmrãj kri,” he tóg, *capitão* ti.

Hã kỹ ěg kar tóg ga tá junjun mũ, krenkren kỹ.

¹ Ēg tŷ ga tá nŷtŷn kŷ ěg tóg ga jiji mĕg mŷ, hā vŷ: *Malta*, he mŷ. ² Tá ke ag tóg ěg jagāgtān mŷ. Kŷ ag tóg pŷ han mŷ. Ēg mŷ ag tóg: “kāge jĕg ra,” he mŷ, ta kutĕ kŷ, kusa jagy tŷn kŷ.

³ Kŷ *Paulo* tóg pŷnh tŷ mŷ, kŷ tóg pŷ ki nŷn mŷ. Hā ra pŷn tóg pŷ kā kā nŷ ja nŷ. Rŷ mĕ kŷ tóg tim ke kŷ *Paulo* prāg mŷ, ti nĭgĕ ki. ⁴ Kŷ tá ke ag tóg pŷn ěn vĕg mŷ, ti tŷ ti nĭgĕ to sa kŷ. Kŷ ag tóg jagnĕ mŷ: “ū tĕn tŷ hŷn vĕ. Goj tán kren, hā ra tóg ti tŷ nĕn han jan kajām mŷ,” he mŷ, *Paulo* to.

⁵ Kŷ tóg pŷn tŷ pŷ ki kāvĕn mŷ. Hā ra tóg kaga tŷ nŷ, ti nĭgĕ ti, Topĕ tŷ ti tŷ há' hen kŷ.

⁶ Hā ra ag tóg ti tugnŷm mŷ, ti kānhpar ve jé, ke tŷ nŷ kŷ ti ter kŷ kutĕ ve jé. Hā kŷ ag tóg ti vĕg nŷtŷ, óra tŷ hĕn ri ke ki. Hā ra tóg hĕ ri ke tŷ nŷ. Kŷ tóg ag mŷ e tŷ, kŷ ag tóg ti to jyrĕn mān mŷ. “Topĕ hŷn,” he ag tóg mŷ, ón kŷ, *Paulo* to.

⁷ Goj vāso tá ke ěn ag káfór vŷ tŷ *Públio* nŷ. Tá tóg ĩn nŷ, ti japŷ tá. Ēg tŷ tugtón nŷtŷ tag tá tóg kakó nŷ, ti ĩn ti. Kŷ tóg ěg mŷ: “kāge jĕg ra,” he mŷ. Ti mrĕ ěg tóg kurā tāgtŷ han mŷ.

⁸ Hā ra *Públio* panh tóg kaga nŷ nŷ, jāgfa kyvénh han kŷ. Kŷ tóg to rŷg nŷ nŷ gé. Kŷ *Paulo* tóg ti venh rā mŷ. Kŷ tóg ti to Topĕ mrĕ vŷ mŷ. Ti nĭgĕ tŷ tóg ti mĕg mŷ, kŷ tóg há' he mŷ sir. ⁹ Ti han kŷ vēnh kagyga kar ag vŷ tá junjun mŷ sir, goj vāso ěn tá. Kŷ tóg ag tŷ há' he kān mŷ gé, *Paulo* ti.

¹⁰ Kŷ ag tóg ěg ki rŷr há han mŷ. Ēg tŷ kar kŷ *canoa* ŷ kā ra ge kŷ ag tóg ěg mŷ ěg tŷ nĕn ve sór mŷ kar ěn vin mŷ.

Roma ra

¹¹ Kysā tāgtŷ tŷg kŷ ěg tóg *canoa* ŷ kā ra ge mŷ sir. Ēmā tŷ *Alexandria* tá ke vĕ gé. Tá tóg kusa fŷn rām ja nŷ. Ti rá vŷ tŷ ti vĕgni kāgrá nŷ. *Romano* ag topĕ ŷ vĕ, ti vĕgni kāgrá ti.

¹² Tá pa kŷ ěg tóg ěmā tŷ *Siracusa* tá krŷg mŷ. Kŷ ěg tóg tá kurā tāgtŷ tŷg mŷ. ¹³ Tá pa kŷ ěg tóg ěmā tŷ *Régio* tá junjun mŷ. Tŷ vaj kŷ kāka tóg ěg vóg há han mŷ. Hā kŷ ěg tóg kurā régre tŷg kŷ ěmā tŷ *Pozuoli* tá junjun mŷ sir. ¹⁴ Tá ěg tóg *Jesus* mrĕ ke ag vĕg mŷ, kŷ ag tóg ěg mŷ: “ěg mrĕ *semana* tŷg nŷ ver,” he mŷ. Kar kŷ ěg tóg ěmā tŷ *Roma* ra mŷ mŷ sir. ¹⁵ *Roma* tá ke ag tóg ěg kāmŷ mĕ ja nŷ, *Jesus* mrĕ ke ag. Kŷ ag tóg ěg venh kāmŷ mŷ. Ēmā tŷ *Ápio* he mŷ ěn tá ag tóg ěg kato tĕgtĕ mŷ, ěmā tŷ *Venda* Tāgtŷ he mŷ ěn tá ke gé. *Paulo* tŷ ag ve kŷ ti fe tóg mrin ke mŷ. Kŷ tóg Topĕ mŷ vŷ há han mŷ. Ti krŷ tóg kānhvŷ' he mŷ sir.

¹⁶ Ēg tŷ ěmā mág tŷ *Roma* tá junjun kŷ *Paulo* tóg vyr mŷ nŷ nŷ. Vĕse ŷ ag mrĕ tóg nŷ tŷ nŷ. *Soldado* pir há tóg ti ki rŷr mŷ. *Capitāo* tóg ti mŷ tag to: “he,” he ja nŷ.

Roma tá

¹⁷ Kurā tāgtŷ tŷg kŷ *Paulo* tóg *Judeu* ag pā'i ag jé prĕr mŷ. Kŷ tóg ag mŷ: “inh kanhkā', se kŷ inh jĕ, *Jerusalém* tá,” he mŷ. “Kŷ ag tóg tá fóg tŷ *Romano* ag mŷ inh fĕg, isŷ nĕn ŷ kórĕg han tŷ hā ra, isŷ ěg jykre mranh tŷ hā ra,” he tóg. ¹⁸ “Fóg tŷ *Romano* ag tóg inh kavān sór mŷ vĕ, ag tŷ inh ki jĕmĕ kar kŷ. Isŷ nĕn han ja tŷ to sóg ter ke tŷ nŷ vĕ. ¹⁹ Hā ra *Judeu* ag tóg inh kato vŷ, hā kŷ sóg sir pā'i mág tŷ *Imperador* ve sór mŷ, ag tŷ isĕn tŷ nŷ jĕ. Hā ra sóg ěg *povo* kavĕnh sór tŷ nŷ, *Imperador* jo,” he tóg. ²⁰ “Hā kŷ sóg ājag jé prĕr mŷ, sŷ ājag ki jĕmĕ jĕ. Ēg *povo* tŷ *Judeu* kar vŷ *Cristo* ve sór mŷ. Sŷ *Cristo* kāmĕn hā to sóg se kŷ jĕ nŷ,” he tóg, *Paulo* ti.

²¹ Kŷ ag tóg ti mŷ: “ũ tóg ěg mŷ ã to vĕnh rá han ja tũ nĩ, *Judéia* tá,” he mũ. “Kŷ ěg kanhkã ũ tóg ěg ki jun ja tũ nĩ gé, ti tŷ ěg mŷ ã tŷ nĕn ũ kórég han mũ ěn tó jé. ²² Hã ra tóg ěg tŷ ã ki jĕmĕnh há tĩ, ã tŷ nĕn to jŷkrĕn mũ ti. Vĕjŷkre tãg tag kato ag tóg vĩ tĩ, vĕnh kar ag. Hã kŷ tóg ěg tŷ ã ki jĕmĕnh há tĩ,” he ag tóg ti mŷ.

²³ Kŷ ag tóg ti mŷ kurã nĩm mũ. Kŷ ũn e ag tóg vĕnh mãn mũ sir, ti tŷ ĩn krĕm nĩ ěn tá. Ag mŷ tóg Topĕ tŷ tŷ ěg pã'i nĩ kãmĕn mũ. *Jesus* kãmĕn tóg mũ, ag tŷ hĕn ri ke mũn ti ki ge jé. *Moisés* tŷ ag mŷ vĕjŷkre nĩm ja ěn kãmĕn tóg mũ gé sir. Kusã ki kãmũ kŷ ag tóg tŷ vĕmĕn nŷtĩ ki kutŷg mũ. ²⁴ Kŷ tóg ũ ag mŷ há nŷ. Kŷ ag tóg kri fig mũ. Hã ra tóg ũ ag mŷ há tũ nĩ. ²⁵ Hã kŷ ag tóg vĕnh kãpugpóv kŷ nŷtĩ. Kŷ *Paulo* tóg ag mŷ: “Topĕ kuprĩg tóg tó há han ja nĩ, ti tŷ Topĕ vĩ tó tĩ tŷ *Isaiás* mŷ: ag mŷ tag tó, hen kŷ,” he mũ. ²⁶ “Ěg jógjóg ag mŷ tóg: *povo* tag mŷ: mĕ jé ãjag tóg ke mũ, ón kŷ, hã ra ãjag tóg to jŷkrĕn ke tũ nĩ, hem nĩ, he ja nĩ. ²⁷ Kŷ ag tóg ki kagtĩg nŷtĩnh mũ. Krĩ tũ ag nŷtĩ. Nĩgrĕg kutu ag tóg nŷtĩ gé. Kanĕ kyvó ag tóg nŷtĩ gé, ag tŷ nĕn ũ ve sór tũ nĩn kŷ. Jĕmĕ sór tũ ag nŷtĩ, ag tŷ to jŷkrĕn sór tũ nĩn kŷ. Hã kŷ ag tóg ĩnh ki ge sór tũ nĩ gé, kŷ sóg ag tŷ há' hĕnh ke tũ nĩ gé,” he ja tóg nĩ, Topĕ ti, *Isaiás* mŷ,” he tóg.

²⁸ “Ājag tŷ mĕ jãvãnh nŷtĩn kŷ fóg ag vŷ mĕnh mũ, kanhgág ag ke gé, Topĕ tŷ ag krenkren han sór mũ ti. Kŷ ag tóg ti mŷ: he, hĕnh ke mũ,” he tóg, *Paulo* ti.

²⁹ Kŷ *Judeu* ag tóg ti ré kŷ mũ mũ sir, jagnĕ vĩ kafãn kŷ.

³⁰ *Paulo* vŷ prŷg régre tũg mũ, ti ĩn krĕm nĩn kŷ. *Alugar* hen kŷ tóg jĕ nĩ, ĩn ěn ti, kŷ tóg kajãm mũ, ti jãnkamy tŷ. Kŷ tóg ũ tŷ ti mré vĩ sór mũ mŷ: “kãrã ra,” he ti. ³¹ Vĕnh kar mŷ tóg Topĕ tŷ tŷ ěg pã'i nĩ kãmĕn mũ sir, fe tar han kŷ. Ěg *Senhor* tŷ *Jesus Cristo* kãmĕn tóg mũ sir. Ũ tóg ti mŷ: “vĩ tũg ra,” he tũ nĩ, ti se kŷ nĩ hã ra.

PAULO TŶ CARTA HAN: ROMA TÁ KE AG MŶ CARTA

¹ Paulo tŷ rá vē. Isŷ ěmā tŷ Roma tá ke ag mŷ rán hā vē.

Jesus Cristo mŷ rānrhāj tŷ vŷ tŷ inh nŷ. Ti hā tóg inh fĕg, isŷ tŷ *apóstolo* nŷ jé. Kŷ tóg inh kuprĕg gé, isŷ vēnh kar mŷ vēnh vŷ sér kāmén jé, Topĕ tŷ ěg mŷ vēnh vŷ jĕnĕ ja ěn tŷ. ² Topĕ vŷ vāsŷ ti vŷ tó tŷ ag mŷ: “ha inh kósin kāmén,” he ja nŷgtŷ, ³ hā vŷ: ěg *Senhor* tŷ *Jesus Cristo* he mŷ. Tŷ tóg vāsŷ pā'i mág tŷ *Davi* krĕ'krĕ ag kã ũ nŷ. ⁴ Kŷ tóg tŷ ěprā ke nŷ, *Davi* ri ke. Hā ra tóg tŷ Topĕ kósin nŷ gé, hā kŷ tóg ti ter kar kŷ ti rŷn mǎn ja nŷ. Topĕ vŷ ti tŷ ũn mág han mŷ gé sir, ěg *Senhor* tŷ *Jesus* tŷ.

⁵ Topĕ hā ne isar han', *Jesus* tugrŷn. Ti hā ne inh fĕg', isŷ tŷ *apóstolo* nŷn jé, isŷ fóg ag kar mŷ ti kāmén jé, kanhgág ag mŷ ke gé, ag tŷ ti ki ge jé, ti vŷ kri fi jé, ti jiji mĕ kŷ.

⁶ Ŭ tŷ inh vŷ mĕg mŷ vŷ tŷ ājag nŷtŷ gé. Topĕ vŷ ājag kuprĕg, hā kŷ ājag tóg tŷ *Jesus Cristo* tŷ nŷtŷ. ⁷ Kŷ sóg ājag mŷ vēnh rá jĕnĕg mŷ, Topĕ tŷ ājag to há nŷn kŷ. *Roma* tá ājag tóg nŷtŷ. Hā kŷ sóg ěg jóg tŷ Topĕ mŷ: “ag tar han nŷ, ag mŷ vējykre kusa nŷm nŷ,” he tŷ. ěg *Senhor* tŷ *Jesus Cristo* mŷ sóg ājag tó tŷ gé.

Paulo tŷ Roma tá ke ag ve sór

⁸ Ha mĕ, vēnh kar vŷ ājag tŷ ti ki ge kŷ nŷtŷ tag mĕ huri, kŷ sóg ājag to Topĕ mŷ vŷ há han tŷ, *Jesus Cristo* tugrŷn. Ti hā mré sóg vēmén tŷ. ⁹ Ti hā mŷ sóg rānrhāj tŷ. To krónh ke tŷ sóg nŷgtŷ, hā kŷ sóg ti kósin kāmē sér ěn tó tŷ. Ti hā mré sóg ājag jagfy vŷ tŷ gé, kŷ tóg ki kanhró nŷ. Kurā kar ki sóg ājag kāmén tŷgtŷ. ¹⁰ Isŷ ti mré vēmén kŷ sóg ājag tó tŷ, sŷ kejĕn ājag ve sór kŷ. Ti tŷ kejĕn ti mŷ há nŷn kŷ tóg inh mŷ: he, henh ke mŷ. ¹¹ Sŷ ājag mŷ Topĕ kuprŷg tŷ inh kanhrān ja ěn kāmén sór vē, ājag tŷ inh vŷ jĕmĕ kŷ tar nŷtŷ jé. ¹² Kŷ ěg tóg jagnĕ tar han ke mŷ sir, ěg tŷ jagnĕ jykre ven kŷ, ājag tŷ isŷ *Jesus* ki rá kŷ nŷ ven kŷ, isŷ ājag tŷ ti ki ge kŷ nŷtŷ ven kŷ ke gé.

¹³ Inh kanhkā', inh mŷ tóg ājag tŷ tag ki kanhró nŷtŷnh há tŷ, ha mĕ: ājag venh tŷg ke to sóg jykrĕn tŷ hĕn ri ke han huri, hā ra tóg inh mŷ ki króm ke ja tŷ nŷ ver. Isŷ ājag mŷ Topĕ vŷ kāmén sór vē, *Roma* ki ke ũ ag mŷ ke gé, ag kã mŷ ũ tŷ Topĕ ki ge jé. ¹⁴ Fóg kar ag mŷ sóg Topĕ vŷ tó tŷ, kanhgág ag mŷ ke gé, ũ tŷ nĕn ũ ki kanhró ag mŷ, ũ tŷ nĕn ũ ki kagtŷg ag mŷ ke gé. Topĕ vŷ inh mŷ: “ha ag mŷ tó, fag mŷ ke gé,” he ja nŷgtŷ. ¹⁵ Hā kŷ sóg *Roma* tá tó sór mŷ gé, Topĕ vŷ sér ěn tŷ.

Topĕ jykre tar

¹⁶ Inh pijé Topĕ vŷ sér tag to mŷ'āg sór mŷ'. Topĕ hā ne tag to ěg kren han tŷ', ěg tŷ kri fin kŷ. Topĕ jykre tar hā vē. *Judeu* ag kren han sór tóg mŷ, kar kŷ fóg kar ke gé, kanhgág kar ke gé, fag ke gé. ¹⁷ Tag hā ki ěg tóg Topĕ jykre ki kanhró nŷtŷnh mŷ, Topĕ vŷ sér hā ki. ěg tŷ ti ki rá hā kŷ ěg tóg ti mŷ kuryj nŷtŷ. Hā kŷ tag tóg rán kŷ nŷ, ha mĕ: “ěg tŷ Topĕ ki rá hā tugnŷn ěg tóg ti mŷ kuryj nŷtŷnh ke mŷ. Kŷ ěg rŷnrŷr mǎn ke mŷ,” he ja tóg nŷ.

Ěprā ke ag jykre pāno

¹⁸ Hā ra Topĕ tóg jŷ nŷ gé, kanhkā tá. Ŭ tŷ ti ki ěkrĕg tŷ ag to tóg jŷ mŷ. Topĕ vŷ ag mŷ tŷ nĕn ũ tŷ nŷ, hā kŷ ag tóg vējykre kuryj han sór tŷ nŷgtŷ. ¹⁹ Topĕ

jykre há nîn ki kanhró ag tóg nýtí vê, ag tý ki kanhrân sór ký. Topê vỹ ãg kar mỹ tag ven tí.

²⁰ Ëg pijé Topê vég tí!. Hã ra tóg nén ù kar han, ãg tý nén vég mũ kar. Ën vigve ký ãg tóg ti jykre mág nĩ ãn ki kanhró nĩ sir. “Û tý tag han mũ vỹ tý ùn mág nĩ. Ti jykre vỹ tar nĩ,” he jé ãg tóg ke mũ. “Hã ra ag tóg ki kanhrân jãvãnh nýtí, hã ký Topê tóg ag to jũnh ke mũ. ²¹ Ti tý tý Topê nîn ki kanhró ag tóg nýtí vê. Hã ra ag tóg ti to: “Topê vê,” he tù nĩgtí. Ti tý tý ùn mág nĩ tag tó sór tù ag tóg nĩgtí. Ti mỹ ag tóg: “inh mỹ tóg há tí,” he tù nĩgtí gé, ti tý ag ki rĩr há han mũ ra. Nén ù há to jykrén ki kagtĩg ag nýtí. ²² “Ki kanhró mág inh nĩ,” he ag tóg tí, hã ra ag tóg krĩ vãnh mỹ nýtí ha. ²³ Ký ag tóg Topê pẽ tag jẽgia kã, ùn ter vãnh tag jẽgia kã ãprã ke kãgrã fẽg mũ sir, ãprã ke ag kãgter tí ra. Sẽsĩ kãgrã vin ag tí gé, misu tý fa tý 4 (ke) ag kãgrã ke gé, pỹn kãgrã ke gé. Tag vỹ ag mỹ tý topê nýtí sir.

²⁴ Hã ký Topê tóg ag tugvãnh mũ sir, ag tý ag tý nén to én mũ ãn han sór nýtĩn ký. Jagnẽ kavénh ag tóg mũ sir. ²⁵ Topê ví kri fi jãvãnh ra ag tóg vãnh ó hã kri fig tí. Ag tý ù tý nén ù kar han ja ãn to: “Topê vê,” henh ke vê vê, hã ra ag tóg ti tý nén han ja to: “Topê vê,” he sór mũ, ón ký. Û tý nén ù kar han mũ hã ne ti pir mỹ tý ùn mág nĩ, ti hã mỹ ãg tóg ví há han ke mũ!. To krónh kenh ke tù ãg nĩ. Hã vê.

²⁶ Ag tý Topê tý nén han ja to: “Topê vê,” hen ký Topê tóg ag tugvãnh gé, ag tý ag tý nén to én mũ ãn han jé, ãg kavénh tí ãn. Ag prũ fag tý ag mré nỹ tũg ký fag tóg jagnẽ hã mré ti vãnh mỹ han mũ sir, mỹr, ha mẽ. ²⁷ Ký fag mên ag tóg ag prũ fag mré nỹ tovãnh ký jagnẽ to én mũ gé sir. Jagnẽ to én ký ag tóg jagnẽ mré nỹ ký ti kórég han mũ gé sir, jagnẽ kavénh ký. Hã ký ag tóg ag tý Topê tovãnh to jagtar nýtĩnh mũ. Ti tý ag vóg kónãn hã vê.

²⁸ Ve ra ha. Topê ki ãkrén jãvãnh ag tóg nýtí, ti to é he ký. Hã ký tóg ag tugvãnh ja nĩgtí gé sir, vãnh kato, ag tý vỹjykre pãno han sór ký. “Ha han, ge ký sir,” he ja tóg nĩgtí, Topê tí. ²⁹ Vỹjykre pãno tý ag tóg fór nýtí ha, ti kórég távĩ tý. Nén kar to én (ka)mẽ ag nýtí. Vỹjykre kurjy han vãnh ag nýtí. Jagnẽ tù to én, jagnẽ kãgtén, jagnẽ ví kafãn, jagnẽ mỹ un’ón, jagnẽ krĩn kónãn, jagnẽ to ví kónãn, ³⁰ jagnẽ to un’ón, Topê kato tẽ mág, jagnẽ vóg kónãn ke gé. “Ag kãfór vỹ tý inh nĩ,” he ag tóg tí, ký ag tóg vẽso nén ù há tó tí, ón ký. “Inh hỹn vỹjykre pãno tý ne han mũ, ùri?” he ag tóg tí, kurã kar ki. Ag mỹnh fag ví han vãnh ag tóg nýtí gé, ag panh ag ví ti, fag ke gé. ³¹ Krĩ tù ag nýtí. Ón ký ag tóg jagnẽ mré nén kar to jykrén tí, ag tý ki króm ke tù ra. Jagnẽ to há nýtí ki kagtĩg ag nýtí, ký ag tóg jagnẽ jagãgtãn ki kagtĩg nýtí gé, fag ke gé. ³² Topê vỹ ù tý tag han mũ to: “kãgter jé ag tóg ke mũ,” he ja nĩgtí. Ag tý tag ki kanhró ra ag tóg han tí sir. Ký ag tóg ù tý tag han mũ to há nýtí gé, mỹr, ha mẽ.

2

Topê tý vỹjykre pãno to jũ

¹ Fóg mré kanhgág ag vỹ vỹjykre kórég tag han kãn tí, ký ag tóg *Judeu* ag mỹ kórég nýtí. Hã ra *Judeu* ag vỹ ti kórég han tí gé, ag tý ón ký ag to: “kórég ag nýtí,” he mũ ra. Hã ký ag tóg ag jykre tugrĩn ti kórég venh ke mũ gé, fag ke gé.

² Topê vỹ ti jykre kurjy tugrĩn ù tý tag han mũ vóg kónãn ke mũ. Ti tý ke há vê. ³ Ûn jykre kórég ag tóg ag mỹ kórég nýtí, *Judeu* ag mỹ, hã ra ag tóg hã han tí gé. Ký ag hỹn hẽ ri kenh mũ, Topê tý ag vóg kónãn tù nĩ jé? Ag vóg kónãn jé tóg ke mũ, ha vem nĩ, fag ke gé. ⁴ Ver tóg ãg to há nĩ, ver tóg ãg to fen nĩnh

mũ, ver tóg jũ vãnh nĩ, Topê ti. Ti tỹ êg tỹ êg jykre kórég tovãnh ve sór vê, hã kỹ tóg ver êg to há tâvĩ nĩ. Hã ra tóg ag mỹ tỹ nén ù tũ nĩ ve nĩ. ⁵ Kutu ag nỹtĩ, vễjykre pãno tovãnh jãvãnh ag nỹtĩ, hã kỹ Topê tỹ ag to jũ tóg komêr hã mág rã nĩ. Kejên tóg ti tỹ vãnh kar jykre venh ke kurã pétêm ke mũ sir. Kỹ ag tóg, Topê tỹ ag vóg kónãn venh ke mũ, fag ke gé. Kỹ vãnh kar vỹ ti jykre kuryj venh ke mũ, ti tỹ êg mỹ ki hã tó mũ ti. ⁶ Ti hã ne êg mỹ, êg tỹ nén han ja ên kaja nĩm ke mũ. ⁷ Ên kã tóg êg mỹ êg rĩr krỹg ja tũ ven ke mũ, ùn jykre kuryj ag mỹ, fag mỹ ke gé. Êg tỹ ti jykre há to tar nỹtĩn kỹ tóg êg mỹ êg rĩr krỹg ja tũ ven ke mũ, êg tỹ tá tỹ ùn mág nỹtĩ jé. ⁸ Hã ra tóg ù vóg kónãn ke mũ gé. Û ag tóg ag tỹ nén han sór mũ ên hã han tĩ. Vãnh vĩ há kri fi jãvãnh ag nỹtĩ, ag tỹ vễjykre pãno han sór kỹ. Hã kỹ tóg ag vóg kónãn ke mũ, fag ke gé. ⁹ Û tỹ vễjykre pãno han mũ kar vỹ kanê junjur ke mũ, jagtar jagy han kỹ. Ag tỹ tỹ *Judeu* nỹtĩ ra ag tóg jagtar ke mũ, kar kỹ fóg kar ag ke gé, kanhgág kar ag ke gé, fag ke gé. ¹⁰ Û tỹ vễjykre kuryj han mũ tỹ tóg ùn mág hynhan ke mũ hã ra, to tóg vĩ há han ke mũ. Êg mỹ tóg vễjykre kusa nĩm ke mũ, êg tỹ tỹ *Judeu* nỹtĩ ra, kar kỹ fóg ag mỹ ke gé, kanhgág ag mỹ ke gé, fag mỹ ke gé.

¹¹ Ha vé, Topê mỹ ti tỹ nén ù tũ nĩ, *Judeu* ag, fóg ag, kanhgág ag. Ti mỹ êg tóg tỹ ùn pir nỹtĩ. ¹² Û ag tóg Topê vĩ mẽ ja tũ nỹtĩ. Kỹ ag tóg ti kórég kar han mũ sir, fag ke gé. Kỹ ag tóg nũgme ki vár ke mũ sir, *inferno* ki, ag jykre kórég to. Ag jãvo *Judeu* ag vỹ Topê vĩ mẽ ja nĩgtĩ. Hã ra ag tóg ti kórég han tĩ gé. Kỹ Topê tóg ag vóg kónãn ke mũ gé sir. ¹³ Ha vé, êg tỹ Topê vĩ mẽg mũ ra han tũ nĩn kỹ êg Topê mỹ há tũ nỹtĩ. Êg tỹ ti vĩ ki króm kỹ êg tóg ti mỹ kuryj nỹtĩ. ¹⁴ Fóg ag mré kanhgág ag vỹ Topê vĩ mẽ ja tũ nỹtĩ ver, ù tỹ *Judeu* jykre han tũ kar ag. Ge ra vễjykre há tóg ag mỹ sér tí, ag tỹ Topê vĩ mẽ ja tũ ra. Kỹ ag tỹ vễjykre há han sór mũ tag vỹ ag mỹ tỹ ag tỹ ki króm nĩ. ¹⁵ Topê tỹ nén tũ ja ên vỹ ag kã kã nĩ, hã kỹ ag tóg han sór mũ, ag tỹ mẽ ja tũ ra. Hã kỹ tóg ag mỹ sér tí, ag tỹ nén ù há han kỹ. Jãvo tóg ag mỹ e tí, ag tỹ ti kórég han kỹ. Ag tỹ Topê vĩ mẽ ja tũ ra ag tóg vễjykre há ki kanhró nỹtĩ. ¹⁶ Kejên Topê tóg *Jesus Cristo* mỹ: “ag jykre ve kãn nĩ, fag jykre ke gé,” henh ke mũ, ti kurã ên kã. Kỹ vãnh kar jykre vỹ vãnh ven ke mũ, ag jykre kórég mré hã, ag tỹ vãnh kar vatánh tá nén han ja ti, fag jykre ke gé. Tag hã tó sóg tĩ, sỹ vãnh kar mỹ ti vĩ sér kãmén kỹ.

Judeu ag tỹ Topê vĩ mranh ja

¹⁷ Ha vé, *Judeu* ag mỹ tóg sér tí, ag tỹ tỹ *Judeu* nỹtĩn kỹ. “Topê ne êg jyvẽn ja nĩgtĩ, kỹ êg nũgme ki vár ke tũ nĩ,” he ag tóg tĩ. “Topê to êg há nỹtĩ,” he ag tóg tĩ gé. ¹⁸ Ti tỹ êg ki nén ve sór mũ ki kanhró ag tóg nỹtĩ. Ti vĩ ki tóg rán kỹ nĩ. Hã kỹ ag tóg ên ve kỹ vễjykre kuryj ki kanhró nỹtĩ. ¹⁹ Hã kỹ ù tỹ ki kagtũg ag tóg ag mỹ ùn kyvó ag ri ke nỹtĩ. Kỹ ag tóg ag mỹ jẽngre han sór tí, ag mỹ Topê vĩ tó kỹ. ²⁰ Û tỹ ki kagtũg ag kanhrãn ag tóg tí, ón kỹ, fag ke gé, gĩr ag ke gé. “Topê vỹ há nĩ, vễjykre há vê, ki hã tóg tó tí, hã to êg Topê ki kanhrãn tí,” he ag tóg tí, ón kỹ. ²¹ Û mỹ ag tóg: “nén ù péju tũg nĩ,” he tí. Hã ra ag tóg ù tũ péju tí. ²² Ón kỹ ag tóg: “ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, ã mén tũ mré nỹ tũg nĩ gé,” he tí. Hã ra ag tóg fag mré nỹgnỹ tí. Ón kỹ ag tóg vãnh kãgrá tỹ topê to: “Topê pijé!,” he tí. Hã ra ag tóg vãnh kãgrá ag jo ìn krêm ag tũ péju tí. ²³ “Topê vỹ êg jyvẽn ja nĩgtĩ,” he ag tóg tí. Hã ra ag tóg ti vĩ mranh tí. Topê kavénh ag tóg tí. ²⁴ Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, *Judeu* ag to, ha mẽ: “ãjag jykre kórég ve kỹ fóg ag mré kanhgág ag vỹ Topê jykre to: kórég ti hỹn nĩ, he tĩ,” he ja tóg nĩgtĩ, *Judeu* ag to, Topê vĩ rán ki.

²⁵ Há ti nĩ, ěg tý tý *Judeu* nýtĩ ti, ěg tý Topě ví ki króm ký. Ěg tý hã ra ti ví mranh ký tóg ěg mý nén ũ há han ke tũ nĩ, ěg tý tý *Judeu* nýtĩ ra. Fóg ri ke vỹ tý ěg nýtĩ, kanhgág ri ke, ěg tý ti ví mranh ký. ²⁶ Kejĕn fóg ũ tóg sir Topě ví ki króm mũ, kanhgág ũ hĕn ri ke mũn. Ký tóg Topě mý tý *Judeu* ri ke nĩ sir, ti tý Topě ví ki króm to. ²⁷ Hã ký fóg ag mré kanhgág ag vỹ *Judeu* ag jykre kórég tónh ke mũ, ha vem nĩ, ag tý Topě ví ki króm ký. Topě ví mranh ag tóg tí, ag tý Topě ví rá vég nýtĩ ra. Hã tó jé ag tóg ke mũ, fóg ag, kanhgág ag ke gé. ²⁸⁻²⁹ Ón ký ag tóg tý *Judeu* nýtĩ, ag pijé tý Topě tũ pĕ nýtĩ'. Ón ký ag gré fár junun vỹ kym ký nĩ, Topě tý ag mý: “kym ra,” he ja nĩn ký. Ký ag tóg tag tugnĩn jagnĕ mý: “Topě tũ vỹ tý ěg nýtĩ,” he tí. Hã ra ũ tý tý Topě tũ nýtĩ ag vỹ ag fe tý ti ki rã tí, ký ag jykre vỹ kuryj kar nĩ'. Topě kupríg ne ěg jykre kuryrh tí'. Ký Topě tóg ěg mý ví há han tí gé sir, ěg jykre há nýtĩn ký. Tĩ pijé ěprã ke ri ke ón ký ví há han tí', ti ki ge ký nýtĩ ag mý. Ěg hã vỹ tý Topě krĕ nýtĩ'.

3

¹ Ký *Judeu* ag hĕn inh mý: “kĕn mý há tũ nĩ, ěg tý tý *Judeu* ag krĕ nýtĩn ký?” he sór mũ. “Ěg gré fár junun kym ký nĩn kĕn mý tý nén ũ tũ nĩ?” he sór ag hĕn mũ. ² Vó, há tãví ti nĩ gé. Ěg hã mý tóg ti ví ti tó ja nĩgtĩ, ěg tý tý *Judeu* krĕ nýtĩn ký. ³ Ěg kã mĩ ũ tóg ti ví kri fig tũ nĩgtĩ. Hã ra Topě pijé ag tugrĩn ti tý nén tó ja ĕn han ke tũ nĩ'. Ěg tý ti ví han tũ ra tóg ti tý nén tó mũ ĕn han tí, Topě ti, ěg jãvo. ⁴ Ón vãnh ti nĩgtĩ. Ěprã ke ag ne ónón tí'. Hã ra Topě tóg ón ke tũ pĕ nĩ. Hã ký tag tóg rán ký nĩ, hã vỹ: “vĕnh kar vỹ venh ke mũ, ã tý ã ví han tí ĕn tí,” he mũ. “Ũ tý ã jykre tugnĕm ký tóg venh ke mũ sir,” he ja tóg nĩ, Topě mý. Hã ra tóg ge nĩ.

⁵ Ký *Judeu* ag hĕn ón ký inh mý: “kĕn hĕn há nĩ, ěg jykre pãno ti,” he sór mũ. “Hã ra Topě tóg to ěg vóg kónãn sór mũ, ti tý tý nén ũ há nĩ ra. Tag tugrĩn tóg jykre pãno nĩ ve nĩ,” he sór ag hĕn mũ. Ěprã ke ag ví hã vĕ. ⁶ Hã ra tóg kygnĕ ký nĩ. Topě jykre hã ne há nĩ', inhhã. Tĩ jykre há nĩn ký tóg ěprã ke jykre to: “há tũ ti nĩ,” hĕnh ke mũ.

⁷ Hã ra *Judeu* ũ ag tóg ón ký: “vĕnh mý ěg ki króm ký nýtĩ vĕ,” he tí gé. “Ěg ón tugrĩn Topě tý tý ũn mág nĩ tag vỹ vĕnh ven mũ. Hã ký ti tý ěg ón mũ tag to: “inh ví mranh ja ãjag tóg nĩgtĩ,” hĕn ký tóg hã tũ tó mũ, Topě tí,” he ag tóg tí, ón ký. ⁸ “Tĩ kórég han jé ěg tóg ke mũ, Topě tý ěg jykre kórég tý nén ũ há han jé,” he ag tóg tí, ón ký. Ký ag tóg iso ón ký: “tag tó ti tí, *Paulo* ti,” he tí gé. Ũ tý tag tó mũ ag vóg kónãn jé tóg ke mũ, Topě ti, ti jykre kuryj nĩn ký, ha vem nĩ.

Ěg kar tý Topě ví mranh kãn

⁹ Ký isỹ *Judeu* ag to ne tó nĕ? Ěg mý fóg ag kãfór nýtĩ, ěg tý tý *Judeu* nýtĩn ký? Vó, ag kãfór tũ ěg nýtĩ. Topě ví mranh kãn ěg mýr, *Judeu*, fóg, kanhgág, ag, fag, ěg kar mýr. Tag tó inh huri. Hã ra tóg ge nĩ. ¹⁰ Hã ký tag tóg rán ký nĩ gé, ha mĕ: “ũn jykre kuryj vỹ tũ tí, ũn jykre kuryj venh ke tũ pĕ ěg nĩ. ¹¹ Vĕjykre há han ki kagtĩg kar ěg nýtĩ. Ũ tý Topě jykre han sór mũ vỹ tũ tí. ¹² Ěg kar vỹ Topě japyrovãnh kãn ký nýtĩ. Jykre kórég kar ěg nýtĩ. Vĕjykre kuryj han vãnh ěg nýtĩ. ũn jykre há venh ke tũ pĕ ěg nĩ,” he tóg. ¹³ “Un'ón (ka)mĕ kar ěg nýtĩ, jagnĕ to. Ěg tý nén ũ ter rã tĩg ký ti ger tóg fun ke tí. Ěg ón vỹ nén ũ ter ger tag ri ke nĩ. Jagnĕ mý ěg tóg ónón tí gé. Ěg ví jũ tý ěg tóg jagnĕ kãgtĕn ri ke han tí gé. Ký tóg pĕn veneno ri ke nĩ. ¹⁴ Vĕnh ví jũ tý ěg fór nýtĩ. Ký ěg tóg vĕnh kar

mý vī kónān tī,” he tóg. ¹⁵ “Jagnē kāgtén (ka)mē ěg nýtī, tag hā tóg ěg mý sér tī. ¹⁶ ěg tŷ hēn mī mŷ kŷ ěg tóg nén ũ kar kókég tī. Hā kŷ ěg mré ke fag vŷ jagtar nýtī, ěg to. ¹⁷ ěg pijé vĕjykre kusa ve sór tī'. ¹⁸ Topĕ kamĕg sór vānh ěg nýtī,” he ja tóg nĕgtī, Topĕ vī tŷ rán kŷ nī ki. Hā ra tóg ge nī.

¹⁹ Hā ra ěg kar vŷ tag ki kanhró nýtī, ha mē. ěg hā mŷ ti rán kŷ nī, Topĕ vī ti, ěg tŷ ki króm jé. Hā ra ěg tóg mranh kán. Kŷ Topĕ tŷ ěg mŷ: “ti kórég han ā,” he mŷ ra, ěg tŷ ti mŷ ne tónh ke tóg tŷ tī. Hā jé tóg ěg mŷ ti vī jĕnĕ ja nĕgtī, ěg tŷ to ěg kórég nī tag ki kanhrān jé. ²⁰ Topĕ vī ki króm kán ja tŷ ěg tóg nýtī, hā kŷ ěg kuryj tŷ nýtī, Topĕ mŷ. Hā ra ěg tóg Topĕ tŷ vāsŷ ěg jyvĕn ja ěn mē kŷ ti vī mranh ki kanhrān mŷ, ti tŷ ěg mŷ: “tag han tŷg ra,” hen kŷ. Ge ra ěg tóg mranh tī.

Topĕ tŷ ěg kren han sór

²¹⁻²² Vāhā Topĕ jykre kuryj tóg vĕnh ven ja nĕgtī. Ti hā ne ěg mŷ vĕnh pāte fón mŷ sir', inhhā', ěg tŷ *Jesus Cristo* ki ge kŷ, ěg tŷ ti tŷ ěg jyvĕn ja ěn mranh ja ra. Ti jykre kuryj hā vĕ. Vāsŷ tóg tó ja nī, ti tŷ tag han ke ti. Vāsŷ ti vī tó tī ag, *profeta* ěn ag tóg tó ja nĕgtī gé, ti jykre tág ke ti. Ũ tŷ ti ki ge kŷ nýtī kar mŷ tóg vĕnh pāte fón tī. Kŷ ěg kar tóg jagnē ri ke nýtī ha, ěg tŷ ti ki ge kŷ. ²³ Topĕ vī mranh kán ěg. Vĕjykre kuryj han ki kagtĕg ěg nýtī. ²⁴ Hā ra tóg ěg jagāgtān kŷ ěg mŷ vĕnh pāte fón sór mŷ. Fagrĕnh mŷ ke vĕ. Kaām ke tŷ ěg tóg nī. *Jesus Cristo* tugnĕn tóg ěg kren han sór mŷ. ²⁵ Topĕ ne *Jesus fĕg'*, ti hā tŷ ěg tŷ Topĕ vī mranh tŷ tŷ' he jé, ti kyvĕnh tŷ ěg jagfy ti ki kākutĕ kŷ. Kŷ ěg tóg ti ki rā kŷ há nýtī sir. Topĕ jykre kuryj hā vĕ sir. *Jesus* to ěg ki kanhrān mŷ, vĕjykre kuryj ti. Hā kŷ Topĕ tóg, ěg tŷ vāsŷ ti vī mranh ja ěn to ěg vóg kónān ja tŷ nī ver, ěg to fen kŷ, ²⁶ ti tŷ ũri ěg mŷ ti jykre tág ven sór kŷ. Ti tŷ ěg mŷ vĕnh pāte fón kŷ ěg tóg ti mŷ kugryj nýtī sir, ěg tŷ *Jesus* ki gen kŷ. Topĕ jykre kuryj hā vĕ sir.

²⁷ Kŷ *Judeu* ag hŷn inh mŷ: “kŷ ěg mŷ Topĕ mŷ há tŷ nýtī, ěg tŷ ti vī ki króm sór mŷ ra?” he sór mŷ. Hŷ, hā vĕ. Kórég ěg nýtī, hā kŷ ěg tóg ti vī ki króm sór mŷ ra mranh tī. ěg tŷ ti ki ge kŷ tóg ěg mŷ vĕnh pāte fón tī. Kŷ ěg há nýtī. ²⁸ Tag ki kanhró ěg nýtī, ha mē. ěg tŷ Topĕ tŷ vāsŷ ěg mŷ tó ja ěn han sór mŷ ra ěg jykre pāno vŷ ěg ká ká nī nī. ěg tŷ *Jesus* ki gen kŷ tóg ěg mŷ vĕnh pāte fón ke mŷ hā ra. ²⁹ Topĕ pijé *Judeu* ag tāvī vég nī nī'. Fóg ag vég ti nī gé, kanhgág ag ke gé, fag ke gé. ³⁰ Pir ti nī, Topĕ ti. Hā kŷ tóg ũ tŷ ti ki ge mŷ ag mŷ vĕnh pāte fón tī, *Judeu* ag mré hā, fóg ag mré hā, kanhgág ag mré hā. ěg kar mŷ tóg vĕnh pāte fón tī, ag mŷ, fag mŷ ke gé.

³¹ Kŷ ěg mŷ ti ki ge kŷ Topĕ tŷ vāsŷ ěg mŷ vĕjykre nĕm ja ěn tŷ tŷ' he tī, Topĕ tŷ *Judeu* ag jyvĕn ja ěn ti? Vó. Vāhā ěg ki króm há han ki kanhró nýtī.

4

Topĕ tŷ Abraão mŷ vĕnh pāte fón

¹ Kŷ *Judeu* ag hŷn inh mŷ: “ěg jógíóg ve pĕ tŷ *Abraão* hŷn hĕ ri ke tī?” he sór mŷ. ²⁻³ “Nén ũ há kar han ti tī, *Abraão* ti, hā tŷgrĕn tóg Topĕ mŷ tŷ ũn há nī,” he sór ag hŷn mŷ. Vó, hā tŷ vĕ. Ti ki rā tugnĕn ke vĕ. Hā kŷ tag vŷ ti to rán kŷ nī, ha mē: “*Abraão* vŷ Topĕ ki rā, hā kŷ tóg Topĕ mŷ tŷ ũn há nī, ti tŷ ti ki rā tŷgrĕn,” he tóg mŷ, Topĕ vī rán ki. Ti tŷ nén ũ há han tŷgrĕn Topĕ mŷ tŷ ũn há nī ra tóg vĕso: “tŷ sóg ũn há nī, ag kar káfór,” henh ke mŷ vĕ, vĕsŷ ũn há han sór kŷ. Hā ra ěg vĕsŷ ũn há han ki kagtĕg nýtī.

⁴ Hã vé, ãg rãnrhãj to ãg tóg ãg rãnrhãj kaja vég tí. Fagrính mý ke tú vë, ãg rãnrhãj kaja tí. ⁵ Topë jykre vý ge tú nĩgtí. Ëg tý ti ki ge ký ãg tóg ti mý tý ùn há nýtí. Ëg tý ti ki ge tigrín tóg ãg mý vënh pãte fón tí, ãg tý ti ví mranh ja tí. Ëg rãnrhãj pijé'. Topë tý nén han mún hã vë.

⁶ Hã ký vãsý ãg pã'i tý Davi vý tó ja nĩgtí gé. Û tý vëjykre pãno han tí to tóg ví há han ja nĩ, tí tý Topë ki rã ký. Topë tý ãg mý vënh pãte fón to Davi tóg tag tó ja nĩgtí, ha mē: ⁷ "Topë vý ãg ve há han ke mū, hã ký tóg ãg mý ãg tý ti ví mranh ja ãn tý vënh pãte fón tí. Ký ãg ve mãn ke tú nĩ ha, ãg jykre pãno ja ãn tí, tí tý vënh pãte fón ký nĩn ký. ⁸ Topë vý ãg ve há han ke mū, hã ký tóg ãg mý ãg tý ti ví mranh ja ãn kaja kórég ãn ven ke tú pë nĩ," he ja tóg nĩgtí, Davi tí.

⁹ Ký Judeu ag hýn inh mý: "Davi hýn ù tý hë to tag tó ja nĩgtí?" he sór mū. "Judeu jykre han mū ag to ke mý vó, ag jykre han tú ag to ke mý vó?" he sór ag hýn mū. Ëg kar to ke vë. Ha vé, Abraão to sóg: "tí tý Topë ki rã tigrín tóg tý Topë mý ùn há nĩ," he ja nĩ. ¹⁰ Ký tí jykre tý Topë mý kuryj nĩ ãn kã tí mý Judeu ag jykre han ký tí nĩ, Abraão tí? Vó, ãn kã tí ãg jykre han tú nĩ ver. Ën kã tóg tí gré fãr junun kym ja tú nĩ ver. ¹¹ Topë vý tí mý vënh pãte fón, tí tý ti ki rã tigrín. Tí mý vënh pãte fón kar ký tóg tí mý ãg jykre tag nĩm ja nĩ, tí tý ti gré fãr junun kym jé sir. Hã ký tóg tý ù tý Topë ki ge mū kar jóg nĩ sir, Abraão tí, ãg tý Judeu ag jykre han tú ra, ãg tý ãg fãr kym tú ra ke gé. Topë ki ge ký ãg tóg Topë mý tý ùn há nýtí, Abraão ri ke. ¹² Ký tóg tý Judeu jykre han mū ag jógjóg ve pë nĩ gé sir, Abraão tí, ag tý ti mré Topë ki ge ký. Judeu jykre han to hã tóg Topë ki rã. Ký tóg ãg tý Topë ki ge ký tý ãg jóg pë nĩ gé sir. ¹³ Topë vý Abraão mý: "ã krë vý ga kar mĩ múnh mū, ký tóg tý ag tú kar nĩnh mū," he ja nĩgtí. Tí tý Topë ví kri fi tigrín tóg tí mý tag tó. Vëjykre pãno ki króm tigrín ke pijé'. Tí tý Topë ki rã ký tóg tí mý tý ùn há nĩ, hã ký Topë tóg tí mý tag tó ja nĩ.

Topë tý ù tý ti ki ge ký nýtí ag to há

¹⁴⁻¹⁵ Ha vé, ãg tý Topë tý vãsý ãg mý vëjykre nĩm ja ãn han sór mū ra ãg tóg mranh tí. Ký Topë tóg ãg vóg kónãn ke mū vë sir. Hã ký ãg tóg tí tý ãg mý nén ù há tó ja ãn venh ke tú pë nĩ vë sir. Ký tóg ãg mý nén ù há nĩm ke tú nĩ vë sir. Ký tóg ãg mý: "ha inh ki rã," henh ke tú nĩ gé vë vë. ¹⁶ Hã ra tóg ãg mý: "ha inh ki rã, sý ãjag mý nén ù há ãn han jé, ãjag tý inh ki ge tigrín," he ja nĩgtí. Tí tý ãg jagãgtãn hã vë. Tí pijé Judeu jykre han mū ag tãví mý vin sór mū'. Û tý Abraão ri ke Topë ki ge mū ag mý tóg vin sór mū gé, fag mý ke gé. Ëg kar jógjóg ve vý tý ti nĩ. ¹⁷⁻¹⁸ Topë hã ne ti mý: "ã krë tý sóg povo e hynhan ke mū," he ja nĩ'. Hã ký tóg tý ãg kar jógjóg ve pë nĩ. Rãn ký tí nĩ, Topë ví rá ki.

Hã ký tóg Abraão mý tí kósín ke tó ja nĩgtí, tí kófa pë ra. Ver tóg kósín ja tú nĩ. Hã ra tóg Topë ví tag kri fi ja nĩgtí. "Ûn kãgter mū ag rĩnrĩn mãn ki kanhró tóg nĩ, Topë tí. Ký tóg nén kar han ki kanhró nĩgtí gé," he ja tóg nĩgtí.

¹⁹⁻²⁰ Topë tý Abraão mý tí kósín ke tag tó ký tóg 100 (ke) anos pétêm. Si há tí nĩ ja nĩgtí, tí prũ tý Sara fi ke gé. Gĩr han vãn h fag nýtí. Ën hã kã Topë tóg tí mý tí tý krë e hynhan ke tó ja nĩgtí. Ký tóg tí ví kri fi ja nĩgtí. To krónh ke ja tú tóg nĩgtí. "Hý mý vý?" he ja tú tí nĩgtí, Topë ví tag to. Tí ví kri fi ký tóg Topë to: "ùn mág vý tý ti nĩ," he ja nĩgtí. ²¹ "Topë vý tí tý nén tó ja han ki kanhró nĩ," he ja tí nĩ, Abraão tí, to krónh ke tú nĩ ký. ²² Tag hã tigrín tóg Topë mý tý ùn há nĩ, tí tý ti fe tý ti ki rãn ký.

²³ "Topë mý tóg tý ùn há nĩ," he mū tag tóg ãg to rãn ký nĩ gé. Tí hã mý ke pijé'. ²⁴ Topë mý ãg tóg tý ùn há nýtính ke mū gé, Abraão ri ke, ãg tý ti ki ge ký.

Hã ký tóg êg *Senhor* tý *Jesus* rĩn mãn ja nĩgtĩ, ti ter mũ ra. ²⁵ Êg jagfy tóg ter ja nĩ, *Jesus* ti, ti tý êg tý Topê vĩ mranh tý tũ' he jé. Hã jé Topê tóg ti fêg ja nĩ. Ký tóg ti rĩn mãn ja nĩ gé, ti tý êg mĩ vènh pãte fón jé, êg tý ti vĩ mranh ja ti.

5

Topê tý êg to jũ mãn ke tũ

¹ Ký tóg êg mĩ vènh pãte fón mũ sir, êg tý *Jesus Cristo* ki ge ký nĩtĩn ký. Ký êg tóg jatun mĩ nĩtĩ, Topê tý êg to jũ mãn tũ nĩn ký, êg *Senhor* tý *Jesus Cristo* tugrĩn. ² Ti hã tugnĩn Topê tóg êg jagãgtãn tĩ. Tag tugrĩn êg tar nĩtĩ sir. Ký tóg êg mĩ sér tĩ gé. Topê vĩ êg tý ùn mág han ke mũ. Ti tý tý ùn mág nĩ ên ri ke. Ký tóg êg mĩ sér tĩnh mũ sir. ³ Ver êg tóg ti jagy vèg tĩ, tag ki. Hã ra tóg êg mĩ sér tĩ gé, êg tý ti jagy vèg mũ ra. Êg tý ti jagy vèg mũ tag ne êg tar han ke mũ', komêr hã. ⁴ Êg tar nĩtĩn ký êg ti tovãnh sór ke tũ ki kanhró nĩtĩ sir. Êg tý ti tovãnh sór tũ nĩn ký êg tóg Topê tý êg mĩ nén tó ja kar venh ke mũ, ti tý êg mĩ nén ù há ven ke ên ti, tá. ⁵ Êg pijé venh ke tũ nĩ'. Êg mĩ tóg ti kuprĩg jènê huri, ti tý tý êg jagrê nĩ jé. Êg jagrê tag vĩ êg mĩ: "Topê vĩ ã to há nĩ," he tĩ. Ti hã tugrĩn êg ki kanhró nĩtĩ, êg tý Topê tý êg mĩ nén tó ja ên venh ken ki.

⁶ Jykre pãno êg nĩtĩ. Krój êg nĩtĩ. Hã ra *Cristo* ne êg jagfy ter ja nĩgtĩ'. ⁷ Ti jãvo êg tóg jagnê jagfy ter ke tũ nĩ. Ûn jykre há jagfy ter ke tũ êg nĩ. ⁸ Êg jãvo *Cristo* vĩ êg jagfy ter ja nĩ, êg tý tý Topê vĩ mranh jafã nĩtĩ ra. Hã ki êg ki kanhró nĩtĩ, Topê tý êg to há tãvĩ nĩ ti. ⁹ Ký Topê tóg êg mĩ vènh pãte fón mũ sir, *Jesus* tý êg jagfy ter ja tugnĩn, ti kyvènh tugrĩn. Ký tóg Topê tý vènh kar to jũnh ke kurã ên ki êg kren han ke mũ gé, ha mẽ. ¹⁰ Êg tý ver ti kato tẽ nĩtĩ ra Topê kósin tóg êg jagfy ter, ký Topê tóg êg to há nĩ. Êg to jũ mãn tũ ti nĩ. Ký tóg kurã ên kã êg kren han ke mũ gé, ti rĩr jèn ký, ti kósin ti. ¹¹ Kurã ên kã tóg êg kren han ke mũ, hã ra tóg ùri êg to há nĩ gé. Ký tóg êg mĩ sér tĩ. Êg *Senhor* tý *Jesus Cristo* tugnĩn ke vè. Ti hã ne Topê tý êg to há nĩnh ke han'. Ti hã ne Topê tý êg to jũ tý tũ' he mũ'.

Adão mré Jesus

¹² Ha vé, ùn pir vĩ Topê vĩ mranh vén. Ký Topê vĩ mranh vĩ kã nĩ nĩ sir. Ti vĩ mranh tugrĩn tóg ter ja nĩ gé. Û tý ti vĩ mranh vén ja ên ri ke êg nĩtĩ. Topê vĩ mranh kãn ja êg tóg nĩ gé. Ký êg tóg kãgter kãn ke mũ gé, Topê vĩ mranh ký. ¹³ Topê tý êg jyvèn to há ag tóg ti vĩ mranh ja nĩgtĩ gé. Hã ra ag tóg vèjykre kórég to: "Topê vĩ mranh vè," he ja tũ nĩ ver, ag tý Topê tý êg jyvèn ên mẽ ja tũ nĩn ký, *Moisés* tý Topê vĩ rãn ja to há. ¹⁴⁻¹⁵ Ge ra ag tóg kãgter ja nĩ, ên to. *Adão* vĩ ter, ti nón ke ag vĩ kãgter, *Moisés* mur to há. *Adão* ne Topê tý ti mĩ ka kanê to: "ko tũg nĩ," he ja ên ko ja nĩgtĩ'. Ti nón ke ag vĩ Topê vĩ mranh gé, hã ra ag pijé *Adão* tý Topê vĩ mranh ja ên ri ke hynhan ja nĩgtĩ'. Ge ra ag tóg kãgter kãn. Ký êg ùri kãgter tĩ gé, êg tý ùn ve nón Topê vĩ mranh ký.

Jãvo ti nón ke ên, *Jesus* ên hã vĩ êg mĩ vèjykre há nĩm ke mũ. Ti tugnĩn Topê vĩ ùn e tãvĩ jagãgtãn ke mũ sir. Êg mĩ tóg nén tý hèn ri ke hynhan ke mũ sir. Ký tóg *presente* há tãvĩ ri ke nĩ sir. Ký *Jesus* tý êg mĩ vèjykre há nĩm ke mũ ên vĩ ùn ve tý êg mĩ vèjykre kórég nĩm ja ên kãfór nĩ. ¹⁶ Ûn pir tý Topê vĩ mranh vén ên tugnĩn êg kãgter kãn ke mũ. Topê vĩ mranh pir tugrĩn tóg êg vóg kónãn kãn ke mũ. Hã ra tóg êg mĩ *presente* ri ke han sór mũ ha. Êg jagãgtãn tóg tĩ, êg tý ti vĩ mranh tý hèn ri ke han ja ra, ký tóg êg mĩ vènh pãte fón mũ gé sir. ¹⁷ Ûn pir tý Topê vĩ mranh vén ja tugnĩn êg kar vĩ kãgter kãn ke mũ. Hã ra tóg ùn pir ù

tugrĭn ěg jagĕgtĕn ke mŭ ha, kŷ tóg ěg mŷ vĕnh pĕte fón mŭ. Kŷ tóg ěg kugrynh ke mŭ. ěg mŷ *presente* ri ke han hĕ vĕ. Kŷ ěg tóg rĭnrĭr mĕn ke mŭ gé. Kŷ ěg tóg tá tŷ ũn mág nŷtĭnh mŭ sir, ũn pir tugnĭn, hĕ vŷ: *Jesus Cristo*, he mŭ.

¹⁸ Hŷ, ũn pir tŷ Topĕ vĭ mranh vĕn ja tugrĭn Topĕ tóg ěg vóg kónĕn kĕn ke mŭ sir. Ri ke ti nĭ, *Jesus* tŷ ěg kren han mŭ ti. ũn pir tŷ Topĕ vĭ ki króm kĕn tugnĭn Topĕ tóg ěg kar jagĕgtĕn ke mŭ sir. Kŷ tóg ěg mŷ vĕnh pĕte fón ke mŭ, ěg kĕgter mĕn tŷ nĭ jĕ, ěg kuprĭg ti. ¹⁹ ũn pir tóg Topĕ vĭ han ja tŷ nĭ. Kŷ ěg kar vŷ Topĕ vĭ mranh tŷ sir, ti nón. Kar kŷ ũn pir vŷ Topĕ vĭ han kĕn ja nĭgtĭ. Kŷ Topĕ tóg ti tugrĭn ěg mŷ vĕnh pĕte fón kĕn ke mŭ gé sir. ²⁰ Kŷ Topĕ tóg *Moisés* tŷ ěg jyvĕn ja nĭgtĭ. Hĕ kŷ tóg rán ja nĭ. Kŷ ěg tóg ti vĭ mĕ kŷ ěg tŷ Topĕ vĭ mranh e han ja ěn ki kanhrĕn mŭ sir. ěg tŷ ti vĭ mranh e tĕvĭ han mŭ ra Topĕ tóg ěg jagĕgtĕn kĕfór han mŭ gé sir, ²¹ ti tŷ ěg jykre kugrynh jĕ sir. Nŷgme ki ěg tóg vĕr kĕn ke mŭ vĕ, ěg tŷ Topĕ vĭ mranh to. Jagy ti nĭ. Hĕ ra Topĕ tóg ěg jagĕgtĕn kĕn ke mŭ. Kŷ tóg ěg kugrynh ke mŭ. Kŷ ěg rĭr krŷg ja tŷ venh ke mŭ. Topĕ tŷ ěg jagĕgtĕn hĕ vĕ. ěg *Senhor* tŷ *Jesus Cristo* tŷ ěg jagfŷ ter ja tugrĭn ken hĕ vĕ.

6

Jesus Cristo tŷ ěg jykre pĕno tŷ tŷ he

¹ Kŷ *Judeu* ũ hŷn ĭnh mŷ: “kŷn hŷn hĕ nĭnh mŭ, ěg tŷ Topĕ vĭ mranh kŷ,” he sór mŭ. “Kŷ tóg ěg jagĕgtĕn kĕfór han ke mŭ gé, ěg tŷ mranh mág kŷ,” he sór ag hŷn mŭ. ² Vó, hĕ tŷ ti nĭ. Kórĕg ti nĭ. Ti ki ge kŷ ěg tóg vĕjykre tĕg han ke mŭ. Kŷ ěg jykre pĕno tóg tŷ ha, ti tŷ tŷ tŷ' hen kŷ.

³ Ha vé, vĕnh kŷpĕ kŷ ěg nŷtĭ. *Batismo* tag vŷ ge nĭ, ha mĕ. ěg tŷ *Cristo* ki rĕ to ken hĕ vĕ. *Cristo* vŷ ter ja nĭ. Ter kŷ tóg ěg jykre pĕno tŷ tŷ' hĕ. ⁴ Kŷ tóg ti mrĕ vĕnh keĵ kĕ kĕ nŷ ri ke han, ěg jykre pĕno ti. Kŷ *Cristo* vŷ rĭr mĕn, ter kar kŷ, Topĕ tŷ ti rĭn mĕn kŷ. Tar ti nĭ, Topĕ ti. Hĕ kŷ tóg ti rĭn mĕn. ěg tŷ ti mrĕ rĭr mĕn ri ke ti nĭ, hĕ vŷ: vĕjykre tĕg to tar nĭ, he mŭ. *Batismo* to ken hĕ vĕ.

⁵ ěg jykre pĕno tŷ tóg tŷ' hĕ, ti ter kŷ. Kŷ ěg jykre tĕg tóg nŷ ha, ěg tŷ ti mrĕ rĭnrĭr nŷtĭn kŷ, ti rĭr mĕn ěn ri ke. ⁶ Ti tŷ krunch to sa kŷ ěg jykre pĕno tóg ti mrĕ to sa gé. Kŷ tóg tŷ' he mŭ, ěg tŷ ti vĭ mranh mĕn tŷ nĭ jĕ. Topĕ vĭ mranh jĕfĕ vŷ tŷ ěg nŷtĭ ja nĭgtĭ. Hĕ kŷ tóg tŷ tŷ' he ja nĭ, *Jesus Cristo* ti. Hĕ kŷ ěg tóg ũri Topĕ vĭ mranh tŷ ag ri ke tŷ nŷtĭ ha. ⁷ ěg jykre pĕno tŷ tŷ' hen kŷ ěg tóg jykre kuryj nŷtĭ ha, ha mĕ, kŷ ěg tóg mranh mĕn sór tŷ nĭ ha. ⁸ *Cristo* vŷ ěg jykre pĕno tŷ tŷ' hĕ, ti ter kŷ. Kŷ tóg ěg mŷ vĕjykre tĕg han mŭ gé, rĭr mĕn kŷ, kŷ ěg tóg ti mrĕ vĕjykre tĕg ěn hĕ mĭ mŭnh mŭ. Vĕnh vĭ hĕ to ken hĕ vĕ.

⁹ *Cristo* ne rĭr mĕn', ter kar kŷ. Kŷ tóg ter mĕn ke tŷ nĭ ha. ũ vŷ ti tĕn mĕn ke tŷ pĕ nĭ ha. ¹⁰ Ter ja ti nĭ. Ti ter ja vŷ pir nĭ, ěg tŷ Topĕ vĭ mranh ěn tugnĭn. Kŷ tóg rĭr jĕ sir, Topĕ mŷ, ti tŷ Topĕ tŷ han kĕn jĕ. ¹¹ Kŷ ti ri ke han nĭ. Topĕ vĭ mranh tŷg nĭ, ĕjag jykre pĕno ter kŷ nŷn kŷ. Topĕ jykre hĕ han nĭ, ĕjag tŷ ti tŷ han kĕn jĕ, ĕjag tŷ *Jesus Cristo* ki ge kŷ nŷtĭn kŷ.

¹² ěg jykre vŷ Topĕ vĭ mranh sór mŭ, ěg jykre ter ke tag. ěg jykre tŷ nĕn to ěn mŭ ěn han tŷg nĭ. Topĕ vĭ mranh tŷg nĭ. ¹³ Keĵĕn ĕjag tóg ĕjag pĕn tŷ, ĕjag nĭgĕ tŷ, ĕjag nŷnĕ tŷ, ĕjag hĕ ki nŷtĭ kar tŷ Topĕ vĭ mranh sór mŭ. ĕjag tŷ mranh kŷ ĕjag tóg ĕjag hĕ tŷ vĕjykre pĕno han tĭ. Topĕ kato tĕ ĕjag tĭ. Kŷ ke tŷg nĭ. Topĕ jykre hĕ han sór mĭ, ĕjag jykre tŷ, ĕjag hĕ ki nŷtĭ kar tŷ. ěg tŷ ti mŷ vĕnh fĕg kŷ ěg tóg ti jykre hĕ han kĕn ke mŭ sir. ¹⁴ Kŷ ěg tóg ũri Topĕ vĭ mranh tŷ ag ri ke

tũ nýtĩ ha, Topě tý ěg jagăgtăn kŷ, ti tý ěg tar han kŷ. Ti tý ěg jyvĕn ja ěn tugnĭn tóg ěg vóg kónăn ke mũ vĕ, ěg tý mranh kŷ, hă ra tóg ěg jagăgtăn mũ ha.

Jesus Cristo tý ěg jykre tăg

¹⁵ Kŷ Judeu ag hŷn inh mŷ: “kŷ Topě vŷ ěg tý ti vĭ mranh mũ ra ěg vóg kónăn măn ke tũ nĭ. Kŷ ěg hŷn jatun mŷ mranh mũ,” he sór mũ. “Ěg jagăgtăn ti tĩ. Hă kŷ tóg tý nĕn ũ tũ nĭ, ti vĭ mranh mũ ti,” he sór ag hŷn mũ. Hă tũ vĕ hă ra. Kórég ti nĭ, ěg tý ti vĭ mranh kŷ. ¹⁶ Ěg tý ũ mŷ vĕnh fĕg kŷ tóg tý ěg *patrăo* nĭ. Kŷ ěg tóg ti mŷ rănhrăj tĩ. Ri ke ti nĭ, ěg tý Topě vĭ mranh sór kŷ. Ti vĭ mranh jafă vŷ tý ěg nýtĩ, ěn kă. Ěg tý Topě vĭ kri fi kŷ ěg tóg ti mŷ há nýtĩ sir. ¹⁷ Văsŷ ājag tóg tý Topě vĭ mranh jafă ja nýtĩgtĩ. Hă ra ājag tóg ũri Topě vĭ kri fig tĩ ha, ājag fe tý ti ki ge kŷ. Ājag tý Topě vĭ mĕ ja ěn kri nĭm ājag tóg tĩ. Kŷ sóg Topě mŷ vĭ há han tĩ, ājag to. ¹⁸ Topě vŷ ājag jykre kugrynh, ājag tý tý ti vĭ mranh jafă tũ nýtĩ jé, ũri. Kŷ ājag tóg tý Topě krĕm ke nýtĩ, ājag tý tý ti jykre kuryj mĩ mũ jafă nýtĩ jé, ũri.

¹⁹ Ājag mŷ sóg ěg tý tý ti vĭ ki króm jafă nýtĩ tag tó mũ, tag ri ke ti nĭ hen kŷ, ājag tý to ěg tý tý ũn há mŷ vĕnh fĕg ki kanhró nýtĩ jé, hă vŷ: Topě, he mũ. Văsŷ ājag tóg vĕjykre păno han sór ja nĭgtĩ, nĕn ũ kórég kar ti. Tag han kŷ ājag tóg ũn kórég mŷ vĕnh fĕg ja nĭgtĩ. Ŭri Topě mŷ vĕnh fĕg kăn, ājag tý tý ti tũ nýtĩ jé, vĕjykre kuryj hă han jé sir. ²⁰ Văsŷ, ājag tý tý Topě vĭ mranh tĩ nýtĩn kŷ vĕjykre há tóg ājag mŷ tũ ja nĭ. ²¹ Kŷ ājag ne han ja nĭgtĩ, ěn kă? Vĕjykre kórég tăvĭ han ja ājag tóg nĭgtĩ. Ājag tý ājag jykre păno to jykren kŷ tóg ājag mŷ'a tĩ, ũri. Vĕjykre tag tugnĭn ěg nŷgme ki văr kăn ke mũ vĕ. ²² Ŭri ājag tóg kygvar kŷ nýtĩ, mŷr, ha mĕ, Topě vĭ mranh ja ěn tý tóg tũ' he ja nĭ. Topě mŷ ājag vĕnh fĕg kŷ nýtĩ. Ājag tý nĕn han mũ vŷ tý ti tũ nĭ, ti jykre kuryj. Kŷ ājag tóg ter ke tũ nĭ ha. Ājag kuprĭg vŷ rĭr nĭ ha. ²³ Topě vĭ mranh tugrĭn ěg nŷgme ki văr ke mũ vĕ. Topě tý ěg vóg kónăn hă vĕ. Hă ra tóg ěg jagăgtăn mũ. Kŷ tóg ěg mŷ rĭr krŷg ja tũ ven ke mũ. Ti tý ěg mŷ *presente* han hă vĕ, hă vŷ: ěg tý ěg rĭr krŷg ja tũ venh ke, he mũ, ěg *Senhor* tý *Jesus Cristo* tugnĭn.

7

Vĕnh prŷg kăme

¹ Inh kanhkă', Topě tý văsŷ ěg mŷ vĕjykre nĭm ja ěn ki kanhró ājag tóg nýtĩ, *Moisĕs* tý răn ja ěn ti. Ěg rĭr nýtĩn kŷ ěg tóg vĕjykre ěn han kŷ nýtĩ. Ěg ter kŷ tóg ěg mŷ tũ' he mũ, vĕjykre ěn ti. ² Ri ke ti nĭ gé, ěg prŷ fi mré. Fi mén rĭr jĕn kŷ fag tóg tý jagnĕ tũ nýtĩ, fi mén mré. Ti ter kŷ fi tóg tý ti tũ tũ jĕ sir, ti tóg kŷ. ³ Fi tý ti rĭr tĩ ra ũ mré nŷ kŷ fi tóg fi mén tũ mré nŷ mũ. Ti ter kŷ fi tóg mén tũ jĕ sir. Kŷ tóg fi tý ũ mré tŷg sór kŷ há tĩ sir. Fi mén vĕ sir, fi tý ũ mré tĩ mũ ěn ti. ⁴ Ri ke ti nĭ, Topě tý văsŷ ěg mŷ vĕjykre nĭm ja ěn ti. *Cristo* ter kŷ tóg ěg jykre păno tý tũ' he gé. Hă kŷ ěg tóg tý *Cristo* tũ nýtĩ ha. Ŭ tý ter kar kŷ rĭr măn ja ěn tũ vŷ tý ěg nýtĩ. Kŷ ěg tóg ũri Topě jykre hă han sór mũ ha, ti mŷ sér tĩ jé. ⁵ Văsŷ ěg tóg ěg tý nĕn to ěn mũ ěn han ja nĭgtĩ. Kŷ ěg tóg vĕjykre kavĕj han kăn ja nĭgtĩ. Kŷ ěg nŷgme ki văr ke mũ vĕ. Hă ra ěg tóg Topě tý ěg jyvĕn mũ jĕmĕn kŷ ki kanhrăn mũ, ěg tý ti vĭ mranh mũ tag ki. Jérĭn mŷ ěg tóg mranh măn', mranh măn' he mũ sir. ⁶ Hă ra tóg ěg mŷ tũ ti ha, ěg tý Topě tý văsŷ ěg jyvĕn jĕmĕg mũ ra mranh mũ ti, *Cristo* tý ter kŷ ěg jykre păno tý tũ' hen kŷ. Topě vĭ mranh sór tũ ěg nýtĩ ha. Ěg kygva ti huri, kŷ ěg tóg Topě tũ hă han tĩ sir, Topě kuprĭg tý ěg krĭn kŷ. Ki króm sór ěg nýtĩ ha.

Vějykre kórég han ký ěg Topě vī mranh tī

⁷ Ký Judeu ag hŷn inh mŷ: “ký Topě tŷ vāsŷ ěg jyvĕn mŷ ěn mŷ kórég nī?” he sór mŷ. Vó, kórég tŷ ti nī. ěg jyvĕn ja tóg nĭgtĭ, ký ěg tóg ti vī mĕ ký: “vějykre kórég han ký inh hŷn tóg ti vī mranh tī,” he tī. Topě vŷ ěg mŷ: “nĕn ũ to ěn tŷg nī,” he ja nī. Hā ký ěg tóg ũ tŷ to ěn tag tŷ tŷ Topě vī mranh nī ki kanhró nŷtĭ. ⁸ Topě tŷ ěg jyvĕn mŷ ra ěg tóg ti vī mranh sór mŷgtĭ, jĕrĭn mŷ. Ti tŷ ěg mŷ: “tag han tŷg ra,” he mŷ ra ěg tóg han sór tī. Hā ký ěg tóg ũ tŷ to ěn sór tī. ⁹ Vāsŷ ěg tóg Topě tŷ ěg jyvĕn mŷ ěn mĕ ja tŷ nĭgtĭ. Vĕké ěg tóg mŷ ja nĭgtĭ, jatun mŷ. Ký tóg vāhā ěg mŷ ti vī jĕnĕ ja nī, Topě tī, ěg jyvĕn ký. ěn mĕ ký ěg tóg ěg tŷ ti vī mranh ja ěn ki kanhrān ja nĭgtĭ, ěg tŷ to nŷgme ki vār ke mŷ mrĕ hā. Ký ěg tóg kanĕ jur nŷtĭ ha. ¹⁰ Topě vŷ tóg ěg jyvĕn, ěg tŷ nŷgme ki vār tŷ nī jĕ. Jĕrĭn mŷ ěg tóg ki vār ke mŷ, ěg tŷ ti tŷ ěg jyvĕn kri fig tŷ nĭn ký. ¹¹ ěg tŷ Topě vī mranh ký ěg tóg ti tŷ ěg jyvĕn mŷ kato tĕ mŷ. Ký ěg nŷgme ki vār ke mŷ sir, ěg tŷ: “tī hŷn tŷ nĕn ũ tŷ nī, sŷ ti vī mranh mŷ tī,” he mŷ ra.

¹² Hā ký Topě tŷ vāsŷ ěg jyvĕn mŷ ěn vŷ há nī, ti tŷ tŷ Topě tŷ nĭn ký. Ký Topě tŷ vāsŷ ěg mŷ vĕjykre nĭm ja ěn vŷ kuryj nĭ gé. Há ti nī.

¹³ Ký Judeu ag hŷn inh mŷ: “ěg mŷ vĕjykre há tugnĭn nŷgme ki vār ke mŷ’?” he sór mŷ. Vó, ke tŷ vĕ. Topě vī mranh tugrĭn ěg nŷgme ki vār ke mŷ. ěg tŷ hā ra Topě tŷ ěg jyvĕn mĕ ký ěg tóg ěg jykre kórég to: “tī vī mranh ja inh nĭgtĭ,” he tī. ¹⁴ Topě tŷ ěg jyvĕn mŷ ěn vŷ tŷ ti tŷ nī. Ti kuprĭg vŷ to ěg kanhrān tī. Jĕrĭn mŷ ěg tóg ěg tŷ nĕn to ěn mŷ ěn han sór tī, ěg krój nŷtĭn ký. Ti vī mranh ký ěg tóg tŷ ti vī mranh jafā nŷtĭ.

Ěg tŷ ti kórég han sór tŷ ra ěg tóg han tī

¹⁵ ěg jykre tóg inh mŷ e tī. Sŷ nĕn to há ěn han tŷ sóg nĭgtĭ. Sŷ nĕn to há tŷ ěn hā han sóg tī mŷr, ký tóg inh mŷ e tī. ¹⁶ ěg tŷ ti kórég han sór tŷ ra ěg tóg han tī. Ti vī mranh mŷ vŷ ěg mŷ kórég nī. Ge ra ěg tóg mranh tī. ¹⁷ ěg jykre pāno hā vĕ. ěg tŷ ěg jykre pāno tovānh kān ja tŷ nĭn ký ěg tóg ti vī mranh tī, ěg tŷ mranh sór tŷ ra. ěg jykre tág tŷ vĕ, tag ti. ¹⁸ ěg pijĕ vĕjykre há to tar nŷtĭ'. Vĕjykre kórég vŷ ver ěg kā kā nī nī. Vĕjykre kuryj tóg ěg mŷ sér tī, ge ra ěg tóg ti pāno han tī, ěg tŷ ũn há han sór mŷ ra. ¹⁹ Hā ký ěg pijĕ vĕjykre há han tī', ěg tŷ han sór mŷ ra'. Ti kórég hā han ěg tī, ěg tŷ han sór tŷ ra. ²⁰ ěg tŷ nĕn han sór tŷ ěn han ěg tóg tī, vĕnh vatānh tá. ěg jykre pāno hā tugrĭn ěg tóg Topě vī mranh tī, ěg tŷ tovānh kān ja tŷ nĭn ký.

²¹ Ha vé, ěg jykre ti. Ũn há hā han sór ěg tóg mŷgtĭ. Ge ra ěg tóg ũn kórég hā han tī, ěg jykre pāno tŷ ěg kā kā nĭn ký. ²² ěg tŷ to jykrĕn há han ký ěg tóg: “Topě tŷ ěg jyvĕn mŷ vŷ há nī,” he tī. ěg mŷ tóg sér tī. ²³ ěg tŷ hā ra ěg jykre to jykrĕn ký ěg tóg vĕjykre kórég hā han mŷgtĭ ver, vĕnh vatānh tá. Ký ěg tóg sir vĕjykre há kato tĕ mŷ. Ti vī mranh jafā vŷ tŷ ěg nŷtĭ, ěg tŷ Topě vī mranh to ěn ký, ěg tŷ to ěn sór tŷ ra. ěg kā kā tóg nī nī, vĕjykre kórég tī. ²⁴⁻²⁵ ěg tŷ to jykrĕn há han ký Topě tŷ ěg jyvĕn tī ěn tóg ěg mŷ há tī, ký ěg tóg han sór mŷ. Ge ra ěg tóg mranh mān', mranh mān' he tī sir, ěg tŷ mranh sór tŷ ra.

Jagy pĕ ti nī. Kórég ěg nŷtĭ, ěg tŷ ũn há han ki kagtĭg nŷtĭn ký. Nŷgme ki vār kān jĕ ěg tóg ke mŷ mŷr. Ũ nŷ hŷn ěg kren han ki kanhró nī, vĕjykre kórég tag to? ěg *Senhor tŷ Jesus Cristo* hā vĕ. Ti hā vŷ ěg kren han mŷ. Jāvo ěg tóg vĕsóg ki ěg jykre pāno tŷ tŷ' he ki kagtĭg nŷtĭ. *Jesus* hā tugnĭn Topě tóg ěg mŷ vĕnh pāte fón tī, ký ěg tóg ti mŷ há nŷtĭ.

8

Topē kuprīg tỳ ěg jagrē

¹ KỠ Topē tóg, ěg tỳ *Jesus Cristo* ki rā kỠ ěg vóg kónān mǎn ke tũ nĩ ha. ² Vĕjykre tǎg vỹ ěg kǎ kǎ nĩ ha, Topē kuprīg tugrĩn, ěg tỳ *Jesus Cristo* ki ge kỠ nỹtĩn kỠ. Tĩ tỳ tỳ ěg jagrē nĩn kỠ ěg rĩnrĩr nỹtĩ. KỠ ěg kygvar kỠ nỹtĩ sir. Nũgme ki vǎr ke tũ ěg nĩ ha. ³ Topē tỳ vǎsỹ ěg jyvĕn mũ ra ěg krenkren ja tũ nĩ ver, ěg tỳ ki króm kǎn ja tũ nĩn kỠ, ěg krónhkrój nỹtĩn kỠ. Hǎ kỠ Topē tóg ti kósĩn jĕnĕ ja nĩ. Ū tỳ Topē vĩ mranh jafǎ ri ke tóg mur, ěg ri ke, hǎ ra tóg mranh ja tũ nĩ inhhǎ. KỠ tóg ěg jagfy ter ja nĩ, ěg hǎ tỳ ti vĩ mranh ja tugrĩn. ⁴ Vǎhǎ ěg tóg Topē tỳ vǎsỹ ěg jyvĕn mũ ěn ki króm hǎ nỹtĩ, Topē kuprīg tỳ tỳ ěg jagrē nĩn kỠ. KỠ ěg tóg ěg tỳ nĕn to ěn mũ ěn han mǎn ke tũ nĩ sir, ěg jagrē hǎ tỳ ěg tar han mũ tũgnĩn. ⁵ Ěg tỳ ěg tỳ nĕn to ěn mũ ěn han kỠ ěg tóg tỳ Topē vĩ mranh jafǎ nỹtĩ. Ěg tỳ hǎ ra Topē kuprīg tỳ jagrē nĩn kỠ ěg tóg ti hǎ tỳ ěg mỹ nĕn tó mũ ěn han tĩ. ⁶ Ěg tỳ nĕn to ěn mũ ěn han kỠ ěg nũgme ki vǎr ke mũ vĕ. Ěg tỳ Topē kuprīg tỳ ěg mỹ nĕn tó mũ ěn han kỠ ěg tóg vĕjykre tǎg han kỠ nỹtĩ. KỠ ěg jatun mỹ mũgtĩ sir.

⁷ Ū tỳ ti tỳ nĕn to ěn mũ ěn han kỠ tóg Topē kato tĕ mũ sir. Tĩ pijĕ Topē jykre han tĩ'. Han ki kagtũg tóg nĩgtĩ. Ěg jykre pǎno hǎ vĕ. ⁸ Ū tỳ ti tỳ nĕn to ěn mũ ěn han kỠ tóg to kórĕg nĩ, Topē ti. ⁹ Ag jǎvo ājag tóg Topē kuprīg tỳ ājag mỹ nĕn to mũ ěn hǎ han tĩ. Ěg tỳ nĕn to ěn mũ ěn han vǎnh ājag nỹtĩ, Topē kuprīg tỳ tỳ ājag jagrē nĩn kỠ. Ū tỳ *Cristo* kuprīg tỳ jagrē tũ nĩ ěn pijĕ tỳ ti tũ nĩ'. ¹⁰ *Cristo* tũ vỹ tỳ ěg nỹtĩ, kỠ tóg ěg kǎ kǎ jĕ nĩ, *Jesus Cristo* ti, ti kuprīg tỳ. KỠ ěg hǎ vỹ ter ke mũ, ěg tỳ Topē vĩ mranh kỠ. Hǎ ra ěg tóg ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ, Topē tỳ ěg mỹ vĕnh pǎte fón kỠ. ¹¹ Topē kuprīg vỹ tỳ ěg jagrē jĕ ha. Topē vỹ *Jesus* rĩn mǎn, ti ter kar kỠ. Tĩ tỳ *Jesus* rĩn mǎn kỠ tóg ěg hǎ ter ke tag rĩn mǎn ki kanhró nĩ gé, ěg mỹ ěg hǎ tǎg han kỠ, ti kuprīg tỳ tỳ ěg jagrē nĩn kỠ.

¹² Inh kanhkǎ', Topē tũ vỹ tỳ ěg nỹtĩ ha, ěg tỳ ti jykre hǎ han jĕ. KỠ han tũg nĩ, ājag tỳ nĕn to ěn mũ ti. ¹³ Ěg tỳ nĕn to ěn mũ ěn han kỠ ěg nũgme ki vǎr ke mũ. Topē tỳ ěg jagrē vỹ ěg tỳ nĕn to ěn mũ tag tỳ tũ' he sór mũ. Ěg tỳ ti mrĕ tỳ tũ' hen kỠ ěg vĕjykre tǎg han kỠ nỹtĩnh mũ. ¹⁴ Ěg tỳ Topē kuprīg tỳ ěg mỹ nĕn tó tĩ ěn han kỠ ěg tóg tỳ Topē krĕ nỹtĩ. *Jesus* jǎvy vỹ tỳ ěg nỹtĩ mỹr, ti ve fag ke gé, ha mĕ. ¹⁵ Ěg tỳ tỳ *Jesus* jǎvy nỹtĩn kỠ ti pijĕ ěg kanĕ jun ke mũ'. Tĩ kuprīg vỹ tỳ ěg jagrē nĩ. KỠ Topē pijĕ tỳ ěg *patrǎo* kórĕg ri ke nĩ'. Tỳ tóg ěg panh nĩ ha. Hǎ kỠ ěg tóg ti mỹ: "Aba," he tĩ, hǎ vỹ: "ěg jóg," he mũ, ěg vĩ ki. ¹⁶ Topē kuprīg hǎ ne ěg mỹ tó tĩ', ěg tỳ tỳ Topē krĕ nỹtĩ ti, *Jesus* jǎvy, ti ve. Hǎ kỠ ěg ki kanhró nỹtĩ. ¹⁷ Ěg tỳ tỳ Topē krĕ nỹtĩn kỠ tóg ěg mỹ ti tũ nĩm kǎn ke mũ. *Jesus Cristo* hǎ mỹ tóg nĩm kǎn ke mũ, kỠ tóg ěg mỹ nĩm kǎn ke mũ gé sir. Hǎ jĕ ěg tóg ti mrĕ jagtar ke mũ gé, ti tỳ vĕjykre hǎ to jagtar ja ěn ri ke. KỠ ěg tóg ti mrĕ tỳ ũn mǎg nỹtĩnh ke mũ gé.

Kanhkǎ ve jĕ ěg tóg ke mũ

¹⁸ Ha vé, tag ki kanhró sóg nĩ, ha mĕ. Kanhkǎ tá tóg sér pĕ tĩnh mũ. Tá ěg tóg tỳ ũn mǎg nỹtĩnh mũ. KỠ ěg tỳ ũri ti tũgnĩn jagtar mũ tag vỹ tỳ ěg mỹ nĕn ũ tũ pĕ nĩgtĩ, ěg tỳ tỳ ũn mǎg nĩnh ke to jykren kỠ. ¹⁹ Topē vỹ ti krĕ tỳ ũn mǎg han ke mũ. KỠ Topē tỳ ũn han mũ kar ag tóg tag hǎ ve sór mũ gé, misu kar, ka kar, ěkrĕ kar ke gé, nĕn kar ti. ²⁰ Nĕn kar vỹ jagtar nỹtĩ, ũn ve tỳ Topē vĩ mranh tugrĩn. Vĕnh kókĕn ja tũ ti nĩ. Topē vĩ mranh ja tũ ti nĩ. Hǎ ra tóg ũn ve tũgnĩn

jagtar nýtí, Topē tỳ ěg mré ti vóg kónān kỳ, nén kar ti. ²¹ Hã ra Topē tóg ti tỳ ùn han mũ kar ag mỳ: “kejĕn ājag jagtar mǎn ke tũ nĩ ha,” he ja nĩ. Kỳ Topē tỳ *Jesus* jāvy ag tỳ ùn mág hynhan ke kurā ěn kǎ tóg nén kar tỳ há' henh ke mũ gé, ti tỳ ti ve fag tỳ ùn mág han mũ kurā ěn kǎ. Kỳ tóg tũg mǎn ke tũ nĩ ha, nén kar ti. ²² Ver tóg Topē tỳ ùn han mũ kar ag mỳ jagy tĩ, fag mỳ ke gé. Kỳ tóg fag tỳ ġir venh kỳ fag vĕnhkrĕr ěn ri ke nĩ. ²³ Nén ù kar tag vĕnhkrĕr ri ke han ěg tóg tĩ gé, ěg tỳ ti jagy ven kỳ, ěg tỳ ti kuprĩg tỳ jagrĕ nýtĩ ra. ěg jagrĕ to ěg tóg ki kanhró nýtĩ, ěg tỳ tá tỳ ùn mág nýtĩnh ke tí. Ge ra tóg ver ěg mỳ jagy tĩ, tag ti ki. Kỳ ěg tóg ti mré nýtĩ sór mũ. Kỳ ěg tóg venh ke mũ sir, ti tỳ ti krĕ pĕ mỳ nén nĩm ke mũ ti. Hã jāvǎnh ěg tóg mũ.

²⁴ Krenkren kỳ ěg nýtĩ, hã ra ěg tóg ver vég tũ nĩgtĩ. ěg tỳ venh há tóg tí. Hã jāvǎnh ěg tóg tí. ěg tỳ jāvǎnh mũ ra ěg tóg ver vég tũ nĩ. ěg tỳ ve kar kỳ ěg tóg ti jāvǎnh mǎn ke tũ nĩ ha. ²⁵ Hã ra ěg tóg ver vég tũ nĩ, hã kỳ ěg tóg jāvǎnh mũ ver. To krónh ke tũ ěg tóg nĩ.

Topē kuprĩg tỳ ěg jagfy vĩ

²⁶ Hã ra Topē kuprĩg vỹ ěg tar han tí, ěg krój nýtĩn kỳ. Kejĕn ěg tóg ěg tỳ nén to vĩnh ke mũ ki kagtĩg nýtĩ, ěg tỳ Topē mré vĕmén kỳ. Hã kỳ tóg ěg jagfy vĩ tí, Topē kuprĩg tí. Ti vĩ ki kagtĩg ěg nýtĩ. Hã ra tóg ěg jagfy vĩ tí. ²⁷ Kỳ Topē vỹ ěg tỳ nén to jykrén mũ kar vég tí. Kỳ tóg ti kuprĩg tỳ nén tó mũ tag ki kanhró nĩ gé. Ti jykre vỹ ti mỳ há nĩ, ti tỳ nén to vĩ mũ ti, ěg jagfy, Topē tũ kar ag jagfy. Topē tỳ nén han sór mũ ěn hã to tóg vĩ tí.

²⁸ Ha vé, Topē to ěg há nýtĩ. Hã kỳ ěg tỳ nén vég mũ kar vỹ ěg tar han ke mũ, ěg tỳ ti jagy vég mũ mré hã. Topē hã vỹ ěg ki rĩr mũ, ti tỳ ěg kuprĕg ja nĩn kỳ. ²⁹ ěg tỳ ver ti ki ge tũg ki tóg: “inh ki tóg rǎnh ke mũ, tag,” he ja nĩ, ki kanhró nĩn kỳ. Kỳ tóg ěg kuprĕg ja nĩ gé, ěg tỳ ti kósĩn tỳ *Jesus* ri ke pĕ nýtĩ jé. Ti hã vỹ tỳ Topē kósĩn pĕ nĩ inhã, ti kósĩn ve. Kỳ tóg tỳ ěg kǎke nĩ gé sir, kỳ ti jāvy ag, ti ve fag vỹ e tǎvĩ nýtĩnh mũ ha. ěg hã vĕ sir. ³⁰ Hã jé tóg ěg kuprĕg. Kỳ tóg ěg mỳ vĕnh vĩ jĕnĕ. Ti tỳ ěg mỳ vĕnh vĩ jĕnĕ kỳ tóg ěg mỳ vĕnh pǎte fón gé. ěg mỳ vĕnh pǎte fón kỳ tóg ěg tỳ ùn mág hynhan ke mũ gé, ti mré, tá.

Topē tỳ ěg to há

³¹ Tag tóg inh mỳ e tí. Sỹ to jykrén tũ tóg tí. Topē vỹ tỳ ěg mré ke nĩ mỳr. Hã kỳ ěg kato tĕ ù pijé ěg tỳ hĕ ri kenh mũ ha'. ³² Topē vỹ ti kósĩn pir fĕg, ti tỳ ěg jagfy ter jé. Ti kósĩn pir nenh ja tũ tóg nĩ. Hã kỳ tóg ěg mỳ nén ù há nenh ke tũ pĕ nĩ, ti tỳ ti kósĩn pir nenh ja tũ nĩn kỳ. ³³ Topē tỳ ěg kuprĕg kỳ tóg ù tỳ ěg kato vĩ sór mũ ra ag mỳ vĕnh mỳ tí. Topē hã ne ěg mỳ vĕnh pǎte fón ja nĩgtĩ'. ³⁴ Kỳ ěg tóg ù ag tỳ ěg to: “kórĕg ag nýtĩ,” he mũ ra Topē mỳ há nýtĩ. *Jesus Cristo* hã tóg ter ja nĩ, ěg jagfy. Kỳ tóg rĩr mǎn ja nĩ gé. Topē pĕgja tá tóg nĩ nĩ, ti rǎ hã. Kỳ tóg ěg jagfy vĩ tí.

³⁵ Kỳ ù pijé *Cristo* tỳ ěg to jũ han ki kanhró nĩ'. Ti fe vỹ tỳ ěg nýtĩ. Kejĕn ěg tóg nén ù jagy venh ke mũ, ti tugrĩn. Kejĕn ěg kanĕ jur ke mũ. Kejĕn ag tóg ěg vóg kónān ke mũ. Kejĕn ěg tóg kókĩnkĩr ke mũ. Kejĕn ěg tóg kur venh ke tũ nĩ gé. Kejĕn ěg tóg kǎgtĕr kren ke mũ. Kejĕn ag tóg ěg kǎ mĩ ù tén ke mũ. Jérĩn mỳ ěg tóg *Cristo* tovǎnh ke tũ nĩ. Kỳ tóg ěg tovǎnh ke tũ nĩ gé, *Jesus Cristo* ti. ³⁶ Kejĕn ěg tóg ti jagy tag vég tí, hã kỳ tóg rán kỳ nĩ, ha mĕ: “ěg tỳ ã to há nýtĩ tugnĩn ag tóg ěg tén sór tí, kurā kar ki. *Carneiro* tǎnh ěg tóg tí, ěg tỳ ko jé. Tag ri ke ěg nýtĩ, ag mỳ,” he ja tóg nĩ, Topē vĩ rá ki. Hã ra tóg ge nĩ. ³⁷ Hã ra tóg tỳ

nén ù tũ nĩ, ěg mý. Ti hã ne ěg tar han tĩ, ù tỹ ěg to há tãvĩ nĩ ěn tĩ. Hã kýtóg ěg mý sér tĩ, ěg tỹ nén jagy vég mũ ra, ti tugrĩn.

³⁸ Ha vé, tag ki kanhró sóg nĩ, ha mẽ. Nén ù pijé Topě tỹ ěg to há nĩ tag tỹ tũ' henh mũ', ha mẽ. ěg ter mũ ra tóg ěg to há nĩ, ěg ter tũ ra ke gé. Topě tỹ jěně jafã ag vỹ Topě tỹ ěg kato tẽ han ki kagtĩg nýtĩ gé. Japo ag vỹ ti tỹ ěg kato tẽ han ke tũ nĩ gé. Pã'i kar ag vỹ tag han ki kagtĩg nýtĩ gé. ěg tỹ ũri nén ù jagy vég mũ ra ěg tóg ti tovãnh ke tũ nĩ, kýtóg kar kýtóg ěg to jũnh ke tũ nĩ gé. ³⁹ Kanhkã tân ag vỹ ti tỹ ěg to jũ han ke tũ nĩ gé, nũgme tân ag ke gé. Topě tỹ nén han ja kar vỹ ti tỹ ěg to jũ han ke tũ pẽ nĩ. ěg to tóg há tãvĩ nĩ, ěg tỹ ěg *Senhor tỹ Jesus Cristo* ki ge kýtóg nýtĩn kýt.

9

Topě tỹ Judeu ag kuprěg

¹ Nén ù tó sór inh mũ gé, ha mẽ. *Cristo* vỹ ki kanhró nĩ, sýtónh ke mũ tag. Sýtóg há vẽ, ón tũ sóg nýtĩ, kýtóg Topě kuprĩg vỹ inh mý: “ki há ã tóg tó,” he tĩ gé. ²⁻³ Ha mẽ, inh mré ke ag to sóg fe kaj tãvĩ nĩ, *Judeu* ag to, ag tỹ *Jesus* kato tẽn kýt. Fýtóg tĩ, sýtóg mĩ ěkrén kýt. Inh mý tóg vėnh kaga jagy ri ke nĩ, ha mẽ. Kýtóg Topě tỹ ag jagfỹ inh kato tẽ ra inh mý há tĩ vẽ. Ti tỹ ag jagfỹ isýt tỹ *Cristo* mré ke tũ han ra tóg inh mý há tĩ vẽ. Tỹ ag tóg inh kanhkã pẽ nýtĩ, ⁴ isýt tỹ ag mré *Judeu* nĩn kýt. Tỹ ag tóg Topě krě ja nýtĩ vẽ, ti tỹ ag kuprěg kýt. Kýtóg ag mýt ti jykre tar ven ja nĩ gé. Ag mré tóg vėjyke tỹ hėn ri ke han ja nýtĩ. Ag jyvėn ja tóg nýtĩ gé. Tĩ ĩn pẽ han ja ag tóg nýtĩ, *Jerusalém* tá, krēm nén ù kar pũn jafã. Ag mýtóg ti tỹ nén han ke ti kãmén ja nýtĩ. ⁵ ěg jógjóg ve ag, ù tỹ vãsýtóg Topě mré vėmėn tĩ ag vỹ jógjóg ve nýtĩ gé. Kýtóg *Cristo* vỹ tỹ ag kã ù nĩ gé, ag kanhkã, ti tỹ ga kri tũg kýt. ěg kri ke kar vẽ, *Cristo* ti. Topě vỹ tỹ ti nĩ. Ti hã mýtóg vĩ há han to krónh kenh ke tũ nĩ, ga kri, kanhkã tá ke gé. Hã vẽ.

⁶ *Jesus* kato tẽ ag tóg nýtĩ ha, *Judeu* ag, Topě tỹ ag jyvėn ja ra. Hã kýtóg Topě tóg ag mýtóg há han ja tũ nĩ ve nĩ. Hã tũ vẽ. Ag hã ne to jykřén há han ja tũ nĩ'. ěg tỹ to jykřén há han kýtóg *Judeu* ag jykre ki kanhrãn mũ. *Judeu* ù ag tóg ón kýt tỹ Topě krě nýtĩ ve nĩ, ha mẽ. ⁷ Hã ra ag tóg ón kýt: “*Abraão* vỹ tỹ ěg jógjóg ve nĩ,” he tĩ, “hã kýtóg tỹ Topě krě nýtĩ,” he ag tóg tĩ. Ag tỹ kygně vẽ, ha mẽ. Topě tóg *Abraão* mýt: “ã kósin tỹ *Isaque* krě vỹ tỹ ã krě pẽ nýtĩnh mũ,” he ja nĩ. ⁸ Hã ra *Abraão* vỹ krě e han ja nýtĩ. Kósin pir tũ ti nĩ. Hã kýtóg *Abraão* krě ù vỹ tỹ Topě krě tũ nýtĩ, *Abraão* tỹ ag han ja ra. ũ tỹ Topě ki ge kýtóg nýtĩ ag hã vỹ tỹ Topě krě pẽ nýtĩ, Topě tỹ ũn kuprěg ja ag.

⁹ Topě vỹ *Abraão* mýt: “prýg tũg kýtóg ã venh kãtĩg mãn ke mũ, kýtóg *Sara* fi kósin vỹ kã nỹnh mũ sir, ha vem nĩ,” he ja nĩ. Ti tỹ ti mýtóg *Isaque* mur ke tó jan há vẽ, ti tỹ *Isaque* hã kuprěg ja nĩn kýt. ¹⁰ Kýtóg ge nĩ gé, ěg tỹ *Rebeca* fi krě to jykřén kýt, *Isaque* prũ fi. Krě vėgni han ja fi nĩ, kýtóg tóg tỹ ěg jóg tỹ *Isaque* krě kar nýtĩ, ũn vėgni ja ag. ¹¹⁻¹² Kýtóg ag mur tũg kĩ, ag tỹ ver nén ù han tũg ki Topě tóg ag mýnh fi mýt: “ũn mur vén ke mũ vỹ tỹ ù tỹ ti nón mur ke mũ ěn krēm ke jėnh ke mũ, ha vem nĩ,” he ja nĩ. Topě tỹ fi mýtóg tóg mũ kã ag tóg nén ù há mré nén ù kórėg han ja tũ nĩ ver. Ag mur tũg ki ke ja vẽ. Topě tỹ ěg mýt ti jykre ven sór ja vẽ. Hã kýtóg ag mur tũg ki tag tó ja nĩ. Ti tỹ nén to jykřén mũ ěn han ti tĩ, Topě ti. Kýtóg ti tỹ ũn kuprěg sór mũ ěn hã kuprěg tĩ gé, ag tỹ ver nén ù han tũg kĩ. ¹³ Hã kýtóg tag tóg rãn kýtóg nĩ gé, *Rebeca* fi krě ěn ag to, ha mẽ: “*Jacó* to inh há nĩ, hã ra sóg ti jo mur ja tỹ *Esau* to kórėg nĩ,” he ja tóg nĩ, Topě vĩ rãn ki.

14 Kÿ *Judeu* ag hÿn inh mÿ: “Topê jykre vÿ há tũ nĩ,” he sór mũ. “Kuryj tũ ti nĩ, ti tÿ vêsóg ki nén ù to jykren sór kÿ, ti tÿ ùn kuprêg mũ ên to,” he ag hÿn tĩ. Hã tũ vê hã ra. 15 Hã kÿ tóg *Moisés* mÿ: “isÿ ùn jagãgtãn sór mũ ên hã jagãgtãn jé sóg ke mũ,” he ja nĩ. 16 Êg tÿ to vãsân tũ vê, êg tÿ to tar nĩnh ke tũ vê. Topê tÿ vêsóg ki êg jagãgtãn hã vê. 17 Hã kÿ ga tÿ *Egito* tá pã'i tÿ *Faraó* to tag tóg rán kÿ nĩ gé, ha mẽ. “Ûn tar vÿ tÿ inh nĩ,” he ja ti nĩ, Topê ti, *Faraó* mÿ. “Á tÿ sóg ùn tar han, vênh kar tÿ isÿ tÿ ùn tar nĩ tag ki kanhró nÿtĩ jé, isÿ á vóg kónãn to, á tar jé ra. Vênh kar tÿ inh jiji mẽnh ke vê, he ja ti nĩ, vãsÿ.

18 Hã kÿ, Topê tÿ ù jagãgtãn sór nĩn kÿ tóg ti jagãgtãn tĩ sir. Hã ra tóg ù tÿ mẽ jãvãnh ên ti kutu kãfór han mũ sir, *Faraó* ri ke.

Topê tÿ ti tÿ nén han sór mũ ên han tĩ

19 Kÿ *Judeu* ag hÿn inh mÿ: “kÿ êg hÿn Topê tÿ êg kuprêg tũ tugrĩn kutu nÿtĩnh mũ,” he sór mũ. “Ti tugnĩn ke vê. Kÿ ti tÿ ne jé êg vóg kónãn sór nê?” he sór ag hÿn mũ, ón kÿ Topê to vĩn kÿ. 20 Ha vé, êprã ke vÿ tÿ êg nÿtĩ. Ti vĩ kafãn ke tũ pê êg tóg nĩ. Ti kamêg jé êg tóg ke mũ. Ti tÿ nén han sór mũ ên han ti tĩ.

Kejên êg tóg nén ù han tĩ, go'or tÿ. Kÿ go'or tóg êg mÿ: “isÿ kukrũ kórég han tũg nĩ, isÿ kukrũ sĩnvĩ han nĩ,” he tũ nĩgtĩ.

21 Go'or ù tÿ êg kukrũ sĩnvĩ han tĩ, ù tÿ êg kukrũ kórég han tĩ. Êg tÿ nén han sór mũ ên han êg tóg tĩ, 22 Topê tÿ ti tÿ nén han sór mũ han tĩ ên ri ke. Û ag to tóg jũ tĩ, êg kar tÿ ag ki ti tar nĩ to jykren jé. Hã ra tóg kãnhmar ag to jũnh ke tũ nĩ. Ver tóg ag to fe mág nĩ, ag kórég távĩ nÿtĩ ra. Hã ra tóg ag vóg kónãn ke mũ, ha vem nĩ.

23 Kÿ tóg ù ag jagãgtãn mũ gé, vênh kar tÿ ag ki Topê tÿ tÿ ùn há távĩ nĩ to jykren jé, êg há kar kãfór. Hã jé tóg ag kuprêg ja nĩgtĩ. Ti tÿ ag tÿ ùn mág han sór vê, ti mré. 24 Êg hã vê sir, ùn kuprêg kÿ nÿtĩ tag ag, fag ke gé. Hã kÿ tóg êg mÿ vênh vĩ jênê. *Judeu* ag kã mũ tóg êg mÿ vênh vĩ jênê, fóg ag kã mũ ke gé, kanhgág ag kã mũ ke gé.

25 Hã kÿ *Oseias* tóg tag to ja nĩ, ha mẽ. “Vãsÿ ag tóg tÿ inh mré ke tũ ja nÿtĩ, hã ra sóg ag mÿ: inh mré ke vÿ tÿ ájag nÿtĩnh mũ ha, isũ ag, he sór mũ, he ti, Topê ti,” he ja tóg nĩgtĩ. “Vãsÿ sóg ag to há tũ ja nĩgtĩ, hã ra sóg ag to há nĩnh mũ ha,” he ti. 26 “Vãsÿ sóg ag mÿ: ájag pijé tÿ isũ nÿtĩ', he ja nĩgtĩ. Hã ra sóg ag mÿ: Topê krê vÿ tÿ ájag nÿtĩnh mũ, henh ke mũ. Ûn rĩr nĩ ên krê vÿ tÿ ájag nÿtĩnh mũ, he jé sóg ke mũ ag mÿ, he ti, Topê ti,” he ja tóg nĩ, *Oseias* ti. Ti tÿ ù tÿ ùri *Cristo* ki ge kÿ nÿtĩ ag kãmén hã vê.

27 Kÿ *Isaiás* vÿ *Judeu* ag to: “e ag nÿtĩ, goj fyr mĩ rÿnhřÿj e nĩ ên ri ke. Ge ra ag pipir nÿtĩnh mũ, ùn krenkren ke mũ ag. 28 Topê vÿ kãnhmar ti tÿ nén to ja ên han ke mũ, ga tag ki. Kÿ tóg ag vóg kónãn kãn ke mũ, ùn e ên ag, ag kórég nÿtĩn kÿ,” he ja ti nĩ, *Isaiás* ti. 29 Kÿ tóg: “êmã tÿ *Sodoma* tá ke ag tũg kãn ja tóg nĩ, Topê ti, êmã tÿ *Gomorra* tá ke ag ke gé. Kÿ tóg êg tũg kãn kren gé, ag ri kén. Hã ra tóg êg kã mũ ù krenkren han mũ,” he ja nĩ gé, *Isaiás* ti.

30 *Oseias* mré *Isaiás* ag tÿ to mũ vÿ ge nĩ, ha mẽ. Fóg mré kanhgág ag pijé vÿjyre kuryj nón mũ ja nĩgtĩ'. Ge ra Topê tóg ag jagãgtãn kÿ ag mÿ vênh pãte fón mũ ha, ag tÿ *Jesus* ki rã kÿ, fag ke gé. 31 Ag jãvo *Judeu* ag vÿ ag jykre hã tÿ Topê tÿ ag jÿvÿn ki króm sir ja nĩgtĩ. “Ti vĩ han êg tÿ, kÿ tóg êg to há nĩ,” he ag tóg tĩ, ón kÿ. Hã ra ag tóg ki króm kãn ja tũ nĩ, hã kÿ Topê tóg ag to há tũ nĩ, jérĩn mÿ. 32 Hẽ ri ken kÿ hÿn'? Ag tÿ ti ki ge ja tũ tugrĩn ke vê. Hã kÿ tóg ag mÿ vênh pãte fón ja tũ nĩ gé. Hã kÿ ag tóg *Cristo* kato tẽ nÿtĩ.

Pó ri ke ti nĩ, *Cristo* ti, ãg tỹ tỹ krĩm ke jafã. Ag tỹ ti tỹ krĩm ke jan hã vë, hã vỹ: ti ki rã tũ, he mũ. ³³ Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, *Jesus Cristo* to, ha mẽ. “*Jerusalém* tá sóg pó nĩm mũ, ag tỹ tỹ krĩm ke jé. Kỹ ag tóg, pãró tag tỹ krĩm ke kỹ vãr ke mũ sir. Hã ra ù tỹ ti ki rã mũ vỹ ti tỹ nén ve sór mũ ãn venh ke mũ,” he ja ti nĩ, Topê vĩ rán ki, *Jesus Cristo* tỹ *Jerusalém* tá ter ke to.

10

Judeu ag tỹ Jesus ki ge kỹ krenkren ke

¹ Inh kanhkã!, isỹ inh mré ke tỹ *Judeu* ag krenkren venh há tävĩ tóg tĩ, hã jé sóg Topê mré vémén tĩ. ² Topê vĩ han jé ag tóg vãsãnsãn mügtĩ. Hã ra ag tóg ki kagtĩg nỹtĩ, kỹ ag tóg ãg tỹ nén han ke tũ ãn han tĩ. ³ Vësóg ki ag tóg vëjykre kuryj to vãsãn sór tĩ. Hã ra ù tỹ ãg mỹ vëjykre kuryj nĩm sór mũ vỹ tỹ Topê ti nĩ. Tag ve sór tũ ag nỹtĩ, Topê tỹ ãg mỹ nĩm ke tag. Hã kỹ ag tóg Topê kato vãsãnsãn mũ. ⁴ *Cristo* vỹ hur kãtĩg. Kỹ ãg tóg ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ti mỹ há nỹtĩ ha. ãg tỹ Topê tỹ vãsỹ ãg jyvën ki króm tugnĩn ke pijé!. *Jesus Cristo* ki rã tugrĩn ke vë.

⁵ Ha vé, *Moisés* vỹ vãsỹ Topê jykre to tag rán, ha mẽ. “Ù tỹ vëjykre kuryj han kãn mũ vỹ rĩr nĩnh ke mũ, ù tỹ ge vỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ, ti tỹ Topê tỹ ãg jyvën mũ ãn ki króm kãn tugnĩn,” he ja tóg nĩ, *Moisés* ti. Hã ra ãg tóg ki króm kãn ki kagtĩg nỹtĩ, ãg tỹ ki króm kãn sór mũ ra. ⁶ ãg tỹ *Jesus* ki rã tugrĩn ãg tóg Topê mỹ há nỹtĩ. Kỹ ãg tóg: “ù nỹ hỹn kanhkã ra tĩg mũ, *Cristo* pére kãtĩg jé?” henh ke tũ pë nĩ. Mur kỹ ti nĩ ha. ⁷ Kỹ ãg: “ù nỹ hỹn vënh kuprĩg ag jamã ra tĩg mũ, *Cristo* rĩn mãn jé?” henh ke tũ pë nĩ gé. Rĩr mãn kỹ ti nĩ ha. ⁸ Tag tó jé ãg tóg ke mũ, ha mẽ: “jagy tũ ti nĩ, Topê vĩ ti. To jykrén há ti nĩ. Kãnhmar ãg tóg tónh ke mũ. Kãnhmar ãg tóg to jykrén ke mũ, Topê vĩ to,” he jé ãg tóg ke mũ.

Topê vĩ tag hã tó sóg tĩ. “*Jesus Cristo* ki rã tugnĩn ãg krenkren ke mũ,” he sóg tĩ. ⁹ ãg krenkren jé ãg tóg *Jesus* to: “ãg *Senhor* vỹ tỹ ti nĩ,” henh ke mũ. Kỹ ãg tóg ãg fe tỹ ti ki rãnh ke mũ gé. Topê tỹ ti ter kar kỹ ti rĩn mãn ja tag kri ãg nĩm ke mũ. Kỹ ãg tóg kri fi kỹ krenkren ke mũ sir. ¹⁰ ãg tỹ ãg fe tỹ ti ki rã kỹ ãg tóg ti mỹ há nỹtĩ. ãg tỹ vënh kar mỹ ti kãmén kỹ ãg krenkren ke mũ sir. ¹¹ Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ãg tỹ ti ki ge kỹ ãg tóg ãg tỹ nén ve sór mũ ãn venh ke mũ,” he ja tóg nĩ, Topê vĩ rán ki. ¹² Vënh kar mỹ ke vë sir, vënh vĩ tag, *Judeu* ag mỹ, kar kỹ fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ ke gé, fag kar mỹ ke gé. Tỹ tóg ãg kar *Senhor* nĩ mỹr. Kỹ tóg, ãg kar tỹ ti mỹ nén ù to vĩn kỹ, ãg mỹ nĩm ke mũ gé sir. ¹³ Tag hã vỹ rán kỹ nĩ gé, ha mẽ: “ãg tỹ ãg *Senhor* mỹ: inh kren han nĩ, hen kỹ tóg ãg krenkren han ke mũ, ãg kar,” he ja tóg nĩ, Topê vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki.

¹⁴ ãg tỹ ti ki ge tũ nỹtĩ ra ãg tóg: “inh kren han nĩ,” he ki kagtĩg nỹtĩnh mũ vë. ãg tỹ ti vĩ mẽ ja tũ nỹtĩ ra ãg tóg ti ki ge ki kagtĩg nỹtĩnh mũ vë. ù tỹ ãg mỹ ti vĩ tó tũ nĩ ra ãg ti vĩ mẽnh ke tũ nĩ vë. ¹⁵ Topê tỹ ag jëgnëg tũ nĩ ra ag tóg ãg mỹ ti vĩ tónh ke tũ nĩ vë. Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ. “Ù tỹ ãg mỹ Topê vĩ sér ma kãmũ mũ ag junjun kỹ tóg ãg mỹ sér pë tĩ,” he ja tóg nĩ, Topê vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. Topê tỹ ti vĩ tó tũ ag jëgnëg to ken hã vë.

¹⁶ Hã ra ù ag tóg kri fi jãvãnh nỹtĩ gé, ag tỹ mëg mũ ra, Topê vĩ sér ti. *Isaiás* vỹ ag to Topê mỹ tag tó ja nĩ. “ãg jóg mág!, inh vĩ mẽ jãvãnh ag nỹtĩ,” he ja tóg nĩ. ¹⁷ Hã kỹ ãg tóg, ãg tỹ ti vĩ mẽ há han kar kỹ ti ki rã tĩ. ãg tỹ *Cristo* kãme mẽ kỹ ãg ti ki rã tĩ.

¹⁸ Kŷ ājag hŷn inh mŷ: “*Judeu* ag mŷ mē ja tū nī, hā kŷ ag mŷ ti ki ge ja tū nī?” he sór mŷ, ājag tŷ inh *carta* tag ve kŷ. Vó, mē kŷ ag nŷtī vē. Tag vŷ rán kŷ nī, ha mē: “ga kar mī ag tóg mē ja nŷgtī, ā vī ti. Ga fyr tá tóg jun gé, ā vī ti,” he ja ti nī, *Topē* vī rá ki.

¹⁹ Kŷ ājag hŷn inh mŷ: “kŷ *Judeu* ag mŷ to jykrén há han ki kagtŷg nŷtī, ag tŷ mēg mŷ ra?” he sór mŷ. Vó, ag tŷ to jykrén sór kŷ ag tóg to jykrén mŷ vē. *Moisés* vŷ ěg mŷ tag kāmén, ha mē: “*Topē* tóg fóg mré kanhgág to: isū tū ag vē ver,” he ja nī. “Hā ra sóg ag tŷ isū han sór mŷ, ājag tŷ ag ve kŷ inh ki rá to én jé, fag mré hā,” he tóg. “Fóg mré kanhgág ag vŷ ājag mŷ krī tū nŷtī. Hā ra sóg ag to há nī sór mŷ, ājag tŷ ag tugrīn jūgiū jé, he tóg, *Topē* ti,” he ja tóg nŷgtī, *Moisés* ti, *Judeu* ag mŷ.

²⁰ Kŷ *Isaiás* tóg tag tó mŷ gé, fóg ag to, kanhgág ag to, ha mē. “Ū ag tóg inh jāvānh ja tū nŷgtī. Hā ra ag tóg inh vī jēmēg mŷ ha. *Topē* hē ri ke tŷ? he ja tū ag nŷgtī. Hā ra sóg ag mŷ inh vī jēmēg mŷ ha, he tóg, *Topē* ti,” he ja ti nī gé. Pā'i ag kamēg vānh nīn kŷ tóg *Judeu* ag mŷ fóg ag mré kanhgág ag tŷ *Topē* ki genh ke tó ja nī, *Isaiás* ti. ²¹ Kŷ tóg *Judeu* ag to: “kurā kar ki sóg ājag mŷ: kunŷg, he tī. Hā jé sóg ājag mŷ inh nŷgé ven tī, ājag tŷ gŷr mŷ ājag nŷgé ven ěn ri ke. Hā ra ājag tóg inh vī mē jāvānh nŷtī'. Inh vī kafān kónān ājag tóg mŷ mŷr',” he ja tóg nī, *Isaiás* ti.

11

Judeu'krē pipir ag vŷ tŷ Topē tū nŷtī

¹ Kŷ ājag hŷn: “kŷ *Topē* mŷ ti *povo* tŷ *Israel* tovānh kān kŷ nī?” he sór mŷ, ājag tŷ inh *carta* tag ve kŷ. Vó, ag tovānh kān tū ti nī. Ha vé, tŷ sóg *Judeu* nī gé, hā ra sóg ti ki rá. *Abraão* krē'krē ū vŷ tŷ inh nī gé, ti kósin'kósin tŷ *Benjamim* krē'krē ū mŷr. ² *Isovānh* ja tū ti nī, *Topē* ti, hā kŷ tóg ti *povo* tovānh kān ja tū nī. Nén kar han tūg ki tóg ěg kuprēg ja nī, ěg tŷ tŷ ti tū nŷtī jé.

Elias to jykrén nī. Ti kāme tóg rán kŷ nī, *Topē* vī rá ki. *Elias* tŷ ga kri tŷ mŷ ěn kā *Judeu* ag tóg *Topē* kato tē mŷ. Kŷ ag tóg *Elias* kato tē mŷ gé, ti tén jé. Kŷ tóg *Topē* mŷ: ³ “*Senhor*,” he mŷ. “Ā vī tó tŷ ag kagtén kān ag huri. Ā mŷ pŷn jafā kókén kān ag huri ke gé. Inh pŷr mŷ sóg kren, kŷ ag tóg vāhā isén sór mŷ ha ke gé. Ā tovānh kān kŷ ag nŷtī,” he ja tóg nī, *Elias* ti, *Topē* mŷ, *Judeu* ag to.

⁴ Hā ra *Topē* tóg ti mŷ: “krī kufy han tūg nī,” he mŷ. “Ū tŷ 7 *mil* (ke) vŷ ki nŷtī, ū tŷ *isovānh* tū ag, sŷ ūn kuprēg ja ag. Tag ag vŷ vēnh kágrá tŷ *topē* tŷ *Baal* mŷ: “*Topē* vŷ tŷ ā nī,” he ja tóg nī,” he ja tóg nī, *Topē* ti, *Elias* mŷ.

⁵ Ge ti nŷgtī, ūri. Pŷr ag nŷtī, *Judeu* tŷ *Topē* to há nŷtī ag. *Topē* vŷ ěg jagāgtān, kŷ tóg ěg kuprēg. Hā kŷ ěg tóg ti to há nŷtī, ěg pipir nŷtī ra, ěg tŷ tŷ *Judeu* nŷtīn kŷ. ⁶ ěg tŷ vēsóg ki han pijé'. ěg tŷ vēsóg ki to vāsān pijé'. *Topē* tŷ ěg jagāgtān hā vē, hā kŷ tóg to ja nī.

⁷ Ge ti nī, ha mē. *Judeu* ag vŷ ve sór ja nŷgtī, *Topē* tŷ ěg mŷ nén ū há ven ke ěn ti. Hā ra ag tóg venh ke tū nī. *Topē* tŷ ūn kuprēg mŷ ag hā mŷ tag ven tŷ. Jāvo ū ag tóg kutu nŷtī sir, ag tŷ *Topē* vī mē jāvānh nŷtīn kŷ. ⁸ Hā kŷ tag tóg rán kŷ nī, *Judeu* ag to, ha mē: “*Topē* vŷ ag krī tū han, hā kŷ ag tóg ti vī rá vég mŷ ra to jykrén tū nŷgtī. Mēg tū ag nŷgtī, ag nŷgrē ra. Ūri ag tóg gen kŷ nŷtīnh mŷ ver,” he ja ti nī, *Topē* vī rán ki. ⁹ Kŷ *Davi* vŷ *Judeu* ag to tag tó ja nī gé, ha mē: “*Topē* mŷ ag tóg fénhta han tŷ. Hā ra ag tóg ón kŷ ti mŷ fénhta han tŷ. Kŷ ag tóg to sigse kŷ nŷtīnh mŷ. Kŷ tóg ag vóg kónān ke mŷ, *Topē* ti. Krenkren ke tū ag

tóg nĩ. ¹⁰ Kutu ag nýtĩ, to jykrén ke tũ pẽ ag nĩ, kỹ ag tóg vễjykre kufy hã venh ke mũ, hã to ag jagtar nýtĩnh mũ,” he ja tóg nĩ, *Judeu* ag to, *Davi* ti.

Judeu ag to é henh ke tũ ẽg tóg nĩ

¹¹ Kĩ ăjag hỹn inh mỹ: “kỹ Topẽ mỹ *Judeu* ag tỹ nũgme ki vár ke tag ve sór mũ? Hã jén mỹ ag mỹ *Jesus* jẽnẽ ja nĩ, ag tỹ ti tỹ prãnh ke jé?” he sór mũ. Vó. Hã ra ag tóg Topẽ kato tẽgtẽ tĩ. Ti vĩ mranh ja ag tóg nĩgtĩ, hã kỹ Topẽ tóg fóg ag mré kanhgág ag krenkren han sór mũ, *Judeu* ag tỹ ag ve kỹ ti ki ge to ẽn jé, fag ke gé. ¹² Kĩ *Judeu* ag tỹ ti vĩ mranh kỹ Topẽ tóg fóg mré kanhgág kar to há nĩ. Kĩ *Judeu* ag vỹ jagtar nýtĩ. Ag nýtĩg ja ki ù ag tóg Topẽ tỹ ag to há nĩ vэг mũ. Há ti nĩ, tag. Kĩ tóg Topẽ tỹ *Judeu* ag to há' he mãn ra ga kri mũ kar mỹ hapẽ tãvĩ tĩnh mũ vẽ. Hã ra tóg ag to há tũ nĩ ver.

¹³ Kĩ sóg fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ: “ăjag *apóstolo* vỹ tỹ inh nĩ, sỹ ăjag mỹ Topẽ vĩ tó jé,” he mũ. Inh rãnrãj vỹ inh mỹ sér pẽ tĩ. ¹⁴ Isỹ ăjag mỹ Topẽ vĩ tó kỹ inh mré ke ag vỹ hẽn ri ke mũn ăjag kóm *Jesus* ki ge sór mũ gé, kỹ ag krenkren ke mũ sir, *Judeu* ag. ¹⁵ Ha vé, Topẽ tỹ inh mré ke ag tovãnh to tóg *povo* ù ag to há nĩ ha. Ag to jũ mãn tũ tóg nĩ sir. Topẽ tỹ *Judeu* ag to há' he mãn mũ ra tóg vènh kar mỹ há tãvĩ tĩnh mũ vẽ. Kĩ vènh kar vỹ rĩnrĩr mãn ke mũ vẽ, ùn kãgter mũ ag mré hã. Hã ra tóg ag to há tũ nĩ ver.

¹⁶ Ẽmĩ to jykrén nĩ. Ẽmĩ kupar ko há nĩn kỹ tóg ko há kar nĩ. Ge ti nĩgtĩ gé, ka ti. Ti jãre há nĩn kỹ ka vỹ há kar nĩ. *Judeu* ag vỹ tag ri ke nýtĩ. Ag jógjóg ve ag vỹ ka jãre ri ke nýtĩ. Topẽ mỹ ag há nýtĩ ja nĩgtĩ. Hã kỹ ag krẽ vỹ Topẽ mỹ há nýtĩnh ke mũ gé. ¹⁷ *Povo* tỹ *Israel* vỹ ka tỹ *Oliveira* há ri ke nýtĩ. Ti jãre vỹ há nĩ. Hã ra ti pẽ ù tóg kórég nýtĩ. Hã kỹ Topẽ tóg kykym kỹ vãvãm mũ. Ti tỹ *Judeu* kórég ag tugvãnh to ken hã vẽ. Ka pẽ kórég tag nýtĩg ja ki tóg ka ù pẽ vin. Ẫjag hã vẽ sir, ăjag tỹ tỹ fóg nýtĩn kỹ, kanhgág ke gé. ¹⁸ Kĩ *Judeu* ag to é he sór tũg nĩ, Topẽ tỹ ag vãm mũ ra, ẽg tỹ ka pẽ kórég vãm ri ke. Ag nýtĩg ja ki ăjag nýtĩ. Hã ra ka jãre vỹ tỹ *Judeu* ag jógjóg ve nýtĩ. Ẫjag jógjóg ve pijé', fóg pijé', kanhgág pijé'. *Judeu* ag vẽ.

¹⁹ Hẽn ri ke mũn ăjag tóg inh mỹ: “hã ra tóg *Judeu* ag vãm, ẽg to há nĩ jé,” he sór mũ. “Hã kỹ tóg ẽg to há nĩ,” he ăjag hỹn mũ. ²⁰ Hỹ, ag vãm tóg. Hã ra ag tóg ti ki ge jãvãnh ja nýtĩgtĩ, hã kỹ tóg ag vãm. Jãvo tóg ăjag to há nĩ, ăjag tỹ ti ki ge to. Hã kỹ ag to é he sór tũg nĩ. Topẽ kamẽg nĩ mỹr. ²¹ *Judeu* ag tỹ ti ki ge jãvãnh tugnĩn tóg ag vãm. Ag jagãgtãn jãvãnh tóg nĩ ha. Kĩ tóg ăjag jagãgtãn ke tũ nĩ gé, ăjag tỹ ti ki ge to tar tũ nýtĩn kỹ. Hã kỹ ti hã kamẽg nĩ.

²² Hã ki Topẽ tỹ tỹ ùn há nĩ tóg ve há tí, hã ra tóg ù ag vóg kónãn jagy han tí gé. ù tỹ ti vĩ mranh mũ ag. Hã ra tóg sir ăjag to há nĩ, ăjag tỹ ti tovãnh tũ nĩn kỹ. Ẫjag tỹ ti tovãnh kỹ tóg ăjag vãm ke mũ gé, ha vem nĩ. ²³ *Judeu* ag tỹ ti ki ge kỹ tóg ag to há nĩ mãn ke mũ gé sir. Kĩ tóg ẽg tỹ ka pẽ kym kỹ ki jógon mãn ẽn ri ke nĩ sir. ²⁴ Ha vé, ăjag há vỹ tỹ ka kanẽn vãn pẽ ri ke nýtĩ'. Hã ra tóg ẽg tỹ ka pẽ kym kỹ ki jógon ẽn ri ke han, hã vỹ: *Judeu* ag tỹ *Jesus* ki ge, he mũ. Ẽg pijé ka kanẽn vãn pẽ tỹ ka kanẽn há ki vin tí'. Ka pẽ tỹ ẽg tỹ kym kỹ ki jógon mãn tag vỹ jagy tũ nĩ vẽ. Hã kỹ tóg Topẽ mỹ jagy tũ tí, ti tỹ *Judeu* ag to há nĩ mãn kỹ.

Topẽ tỹ Judeu ag krenkren han sór

²⁵ Isỹ ăjag mỹ nén ù kãmén sór vẽ, ăjag tỹ mẽ ja tũ ù, ha mẽ, ăjag tỹ *Judeu* ag to é he tũ nĩ jé. Ha vé, *Judeu* ù ag vỹ ver mẽ sór tũ nĩgtĩ. Û ag tóg mẽ sór mũ. Kejẽn vènh kar tóg hã ra mẽ kãn ke mũ, fóg ag kar, kanhgág ag kar ke gé, *Judeu*

ag kar ke gé. ²⁶ Ēn kā *Judeu* t̄y mēg m̄u ag tóg krenkren ke m̄u gé. Hā k̄y tag tóg ag to rán k̄y n̄i, ha mē: “ag krenkren han t̄i v̄y jun ke m̄u. *Jerusalém* tá tóg vēnh ven ke m̄u. Ēn v̄y *Jacó* krē ag t̄y inh v̄i mranh ja ēn t̄y vēnh pāte fón ke m̄u.” he tóg. ²⁷ “S̄y ag mré jyrkren jan hā vē. Ag t̄y inh v̄i mranh t̄y sóg t̄u' he m̄u,” he ja tóg n̄i, Topē v̄i rán ki, *Judeu* ag to. ²⁸ *Jesus* kato tē ag tóg m̄u ver. Ti kāme sér mē jāvānh ag n̄yti ver. Hā k̄y ājag tóg ag n̄ytiġ ja ki Topē v̄i sér mēg m̄u. Hā ra ag jógjóg ve ag v̄y Topē to há n̄ytiġ ja n̄igti. Hā k̄y Topē tóg ag krē'krē to há n̄inh ke m̄u gé kejēn, ti t̄y vās̄y ag kuprēg ja n̄inh k̄y. ²⁹ Topē t̄y ū to há n̄inh k̄y tóg ti to há n̄i. Ti t̄y ū kuprēg k̄y tóg kuprēg k̄y jē gé. T̄y t̄u' henh ke t̄u tóg n̄i, Topē ti.

³⁰ Vās̄y ājag tóg Topē v̄i ki kagt̄ig ja n̄ytiġti gé. Hā ra Topē tóg ūri ājag jagāgtān, ājag t̄y ti ki ge jē, *Judeu* t̄y ti v̄i mranh m̄u ag n̄ytiġ ja ki. ³¹ K̄y ēn ag tóg ti v̄i mranh m̄uġti ver, Topē t̄y kar k̄y ag jagāgtān jē, ti t̄y ūri ājag jagāgtān ri ke. ³² K̄y Topē tóg ēg kar m̄y ēg t̄y ti v̄i mranh m̄u tag ven k̄ān sór m̄u, ēg t̄y to jyrkren m̄ān jē. Ti t̄y ēg jagāgtān sór vē, ēg t̄y ti ki ge jē. Hā jē tóg ēg m̄y ēg t̄y ti v̄i mranh m̄u ven sór m̄u.

Topē jykre t̄y ēg jykre k̄āfór n̄i

³³ Topē v̄y t̄y ūn mág pē n̄i, m̄y, ha mē. Ti jykre v̄y vēnh kar kri n̄i kar n̄i. Ve k̄ān jāvānh ēg n̄yti. Nén ū kar ki kanhró ti n̄i m̄y, nén ū kar to jyrkren há han ti t̄i m̄y. Ti t̄y nén to jyrkren m̄u ve k̄ān ke t̄u pē ēg n̄i. “Ti h̄yn hē ri ken k̄y tag han?” henh ke t̄u ēg tóg n̄i gé. To jyrkren kórēg ēg tóg n̄yti. ³⁴ Ū n̄y Topē t̄y nén to jyrkren m̄u ki kanhró n̄i? Ki kagt̄ig kar ēg n̄yti. Ū n̄y Topē m̄y: “tag han ra, tag han t̄ug ra,” he t̄i? Ū v̄y ti jyvēn ke t̄u pē n̄i. ³⁵ Ū n̄y ti m̄y nén ū n̄im', Topē t̄y ti m̄y kajām jé'? Nén kar v̄y t̄y ti t̄u n̄ytiġ m̄y. Hā k̄y tóg ēg hā m̄y nén ū kar n̄im t̄i, ēg jagāgtān k̄y. ³⁶ Topē hā ne nén kar hynhan'. Ti hā jamēn k̄y ēg tóg n̄yti. Nén ū kar v̄y ti jamēn k̄y n̄ytiġ gé. Hā k̄y ēg tóg ti hā m̄y v̄i há han ke m̄u. To krónh kenh ke t̄u ēg n̄i, ga kri, kanhkā tá ke gé. Hā vē.

12

Topē m̄y ēg vēnh fēg ke m̄u

¹ Inh kanhkā', Topē v̄y ājag jagāgtān. Hā k̄y sóg ājag m̄y: “ti m̄y vēnh fēg,” he m̄u. K̄y tóg ēg t̄y ti m̄y nén ū p̄n ri ke n̄i, ēg t̄y ti m̄y vēnh fēg k̄y. *Judeu* ag v̄y ag mēg tānh k̄y p̄n t̄i. Ag jāvo ēg tóg ēg r̄nr̄r n̄ytiġn k̄y ti m̄y vēnh fēg t̄i. Gen k̄y ājag tóg Topē jykre han ke m̄u. ² Ēprā ke ag jykre han sór t̄ug n̄i. Topē v̄y ājag kr̄i t̄āg han sór m̄u. K̄y ājag tóg nén há han ki kanhró n̄ytiġn m̄u. Vējyre kuryj han jē ājag tóg ke m̄u. K̄ygnēnh ke t̄u ājag tóg n̄i. Tag ve sór tóg m̄u, Topē ti. Tag hā to tóg ēg kanhrān ke m̄u.

³ Ha vé, Topē v̄y isar han, k̄y sóg ājag jyvēn há han ki kanhró n̄i. Hā k̄y sóg ājag kar m̄y tag tó m̄u. Vēs̄y ūn mág han sór t̄ug n̄i. “T̄y inh ūn mág n̄i,” he t̄ug n̄i, ā t̄y t̄y ūn mág t̄u n̄inh k̄y. Ēg kar v̄y Topē ki ge k̄y n̄ytiġ. K̄y tóg ēg kar t̄y nén ū to tar han t̄i, ēg kar t̄y ti r̄ānr̄āj han jē. Tag to jyrkren k̄y jagnē to é he t̄ug n̄i.

⁴ Ēg há to jyrkren n̄i. Ti ki n̄ytiġ v̄y ē n̄yti, ēg pēn, ēg n̄ignó, ēg kanē, ēg n̄igrēg, ti kar ti. Ēg há ki n̄ytiġ v̄y jagnē kóm r̄ānr̄āj n̄ytiġ kar n̄ytiġ, vyr m̄y. ⁵ Ge ēg n̄ytiġ gé. E ēg n̄yti. Hā ra ēg tóg ēg t̄y *Cristo* ki ge k̄y n̄ytiġn k̄y ēg há ri ke n̄yti. K̄y ēg tóg jagnē ki r̄r ke m̄u sir, ēg há ki n̄ytiġ t̄y jagnē ki r̄r t̄i ēn ri ke. ⁶ Hā ra ū tóg nén ū han há n̄igti. K̄y ū tóg nén ū ū han há n̄igtiġ gé, Topē t̄y to ēg tar han k̄y. Ēg k̄ā m̄i ū m̄y tóg: “ag jyvēn n̄i,” he t̄i, *Jesus* ti. K̄y Topē t̄y ā m̄y nén tó m̄u hā t̄y ēg

jjvĕn nĭ. ⁷ Ęg kĕ mĭ ũ mĭ tóg: “ŭn jagĕgtar ag jagĕgtĕn nĭ,” he ti gé. Ti tĭ ĕ mĭ tag tó kĭ ĕg jagĕgtĕn hĕ han to tar nĭm nĭ. Ęg kĕ mĭ ũ mĭ tóg: “inh vĭ kĕmĕn nĭ,” he tĭ gé. Kĭ to krónh ke tŭg nĭ. ⁸ Ęg kĕ mĭ ũ mĭ tóg: “ag mĭ ag tĭ nĕn han ke mŭ kĕmĕn nĭ,” he tĭ gé. Kĭ ĕ rĕnhraj tag ki rĭr hĕ han nĭ. Ęg kĕ mĭ ũ mĭ tóg: “ĕ tĭ nĕn ũ nĭm mĕg nĭ, inh mĭ,” he tĭ gé. Kĭ ón kĭ ti mĭ nĭm sór tŭg nĭ. Ęg kĕ mĭ ũ mĭ tóg: “culto to pĕ'i vĭ tĭ ĕ nĭ,” he tĭ gé. Ā tĭ tĭ to pĕ'i nĭn kĭ to jykrĕn hĕ han nĭ. Ęg kĕ mĭ ũ mĭ tóg: “ag jagĕgtĕn nĭ,” he tĭ gé. Kĭ ti tĭ ĕ mĭ ĕ tĭ ĕg jagĕgtĕn ke tag tó kĭ to mĭ sér nĭm nĭ. Ęg tĭ jagnĕ ki rĭr to ken hĕ vĕ.

⁹ Jagnĕ to hĕ tĕvĭ nĭtĭm nĭ. Ón kĭ jagnĕ to hĕ nĭtĭ sór tŭg nĭ. Vĕjykre pĕno to kórĕg tĕvĭ nĭtĭm nĭ, kĭ tovĕnh kĕn nĭ. Vĕjykre hĕ hĕ mĭ mŭm nĭ. ¹⁰ Jagnĕ to hĕ tĕvĭ nĭtĭm nĭ, ĕjag tĭ ĕjag mrĕ pafa mŭ ag to hĕ ri ke nĭtĭm nĭ, jagnĕ to. Jagnĕ mĭ komĕr hĕ vĭm nĭ, ĕg tĭ pĕ'i mĭ komĕr hĕ vĭ ĕn ri ke. ¹¹ Topĕ jykre to krónh ke tŭg nĭ. Ti tĭ ĕjag mĭ: “tag han ra,” he to jĕnjĕr nĭtĭ tŭg nĭ gé. To vĕsĕn nĭ. Ti kuprĭg tĭ ĕjag mĭ nĕn tó mŭ ĕn han nĭ. Kĭ tóg ĕjag mĭ sér tĭnh mŭ. Ęg *Senhor* tŭ han nĭ. ¹² Topĕ vĭ ĕg mĭ nĕn ũ hĕ kar han ke mŭ. Tag to mĭ sér nĭtĭm nĭ. Kejĕn ĕjag tóg nĕn ũ jagy venh ke mŭ, ti tugnĭn. Hĕ ra to krónh ke tŭg nĭ. Topĕ mrĕ vĕmĕn kĭ nĭtĭm nĭ. ¹³ Ājag mrĕ Topĕ ki rĕ ũ jagtar nĭn kĭ ti jagĕgtĕn nĭ. Ũ tĭ ĕjag to pasa kĭ ti mĭ: “inh mrĕ nĭ,” hem nĭ.

¹⁴ Kejĕn ũ tóg ĕjag vóg kónĕn sór mŭ. ĕn to Topĕ mĭ: “ti jagĕgtĕn nĭ,” hem nĭ. Ti to: “ti vóg kónĕn nĭ,” he tŭg nĭ. ¹⁵ Kejĕn tóg ũ mĭ sér tĭ. Kĭ ti mrĕ mĭ sér nĭtĭm nĭ gé. Kejĕn ũ tóg fĭ tĭ. Kĭ ti mrĕ fĭm nĭ gé. ¹⁶ Jagnĕ mrĕ vĕjykre pir hĕ han nĭ, hĕ vĭ: jagnĕ to hĕ, he mŭ. Vĕsĭ ũn mĕg han sór tŭg nĭ. Tĭ ũn kĕsir ag mrĕ ke nĭtĭm nĭ. “Ag mrĕ ke vĭ tĭ inh nĭ,” hem nĭ, ũn kĕsir ag to. Hĕn ri ke mŭn ĕjag kĕ mĭ ũ tóg vĕnh kanhrĕn mĕg to tar nĭ, ĕjag kĕfór. Ti jĕ: “ag kĕfór inh nĭ, vĕnh kanhrĕn mĕg ja tag to,” he tŭg.

¹⁷ Kejĕn ũ tóg ĕjag mĭ nĕn ũ kórĕg han tĭ. Ge ra ti mĭ nĕn ũ hĕ hĕ han nĭ. Vĕnh kar mĭ vĭ hĕ tĕvĭ han nĭ, ũ tĭ ĕjag to: “kygnĕ ti huri,” he tŭ nĭ jĕ. ¹⁸ Vĕsĕn nĭ, ĕjag tĭ ũ to krĭ rĭy han tŭ nĭ jĕ, ĕjag tĭ vĕnh kar to krĭ kuprĕ nĭtĭ jĕ.

¹⁹ Inh kanhkĕ, ũ tĭ ĕjag mĭ nĕn ũ kórĕg han mŭ ra vĕnh kajĕm sór tŭg nĭ. Topĕ hĕ tóg ti to jŭnh ke mŭ. Hĕ kĭ tag vĭ rán kĭ nĭ, ha mĕ: “inh hĕ ne ĕjag kajĕm ke mŭ'. Inh hĕ ne ag mĭ ven ke mŭ', ag tĭ ag jykre kórĕg to jagĕgtar ke ti, he tóg, ĕg *Senhor* ti,” he ja tóg nĭ, Topĕ vĭ tĭ rán kĭ nĭ ki. ²⁰ Kĭ ũ tĭ ĕjag kato tĕ mŭ mĭ nĕn ũ hĕ kar han nĭ. Ti kókĭr nĭn kĭ ti mĭ vĕjĕn ven nĭ. Ti hĕghĕ kĭ ti mĭ goj ven nĭ. Gen kĭ ĕ tóg ti mĭ' a han ke mŭ, ha vem nĭ, ĕ tĭ ti to hĕ nĭn kĭ, ti tĭ ĕ to kórĕg nĭ ra. ²¹ Vĕnh jykre hĕ to krónh ke tŭg nĭ. Kĭ ĕg tóg tĭ vĕjykre pĕno tĭ tŭ' hĕnh ke mŭ, ĕg tĭ ũn kuryj mĭ mŭn kĭ.

13

Ęg pĕ'i ag

¹ Ęg pĕ'i ag vĭ nĭtĭ. Kĭ tóg ĕg tĭ ag tĭ ĕg mĭ nĕn tó mŭ ĕn han kĭ hĕ tĭ. Topĕ tĭ ag tĭ pĕ'i han hĕ vĕ, ag krĭn kĭ. Ti hĕ vĭ ũ tĭ tĭ pĕ'i nĭnh ke to jykrĕn tĭ'. ² Kĭ ag kato tĕ sór tŭg nĭ. Topĕ hĕ vĭ pĕ'i ag vin tĭ, kĭ ag kato vĕsĕn tŭg nĭ. Ũ tĭ ag kato vĕsĕnsĕn mŭ ag vóg kónĕn jĕ ag tóg ke mŭ, pĕ'i ag. ³ Ęg tĭ vĕjykre hĕ han kĭ ĕg tóg pĕ'i ag vĕg mŭ ra kanĕ jur ke tŭ nĭ. Ũ tĭ vĕjykre kórĕg han mŭ ag vĭ vĕso kanĕ jur tĭ, pĕ'i ag ve kĭ. Kĭ ĕg hĭn hĕ ri kĕnh ke mŭ, ag tĭ ĕg kanĕ jun tŭ nĭ jĕ? Vĕjykre hĕ tĕvĭ han jĕ ĕg tóg ke mŭ. Kĭ ag tóg ĕg to vĭ hĕ han ke mŭ sir,

pā'i ag. ⁴ Ēg pā'i ag ne ěg jyvĕn tĭ', ěg tŷ vĕjykre ha to tar nŷtĭ je. Ag tŷ Topĕ tŷ ag mŷ nen to mŷ han ha ve.  tŷ vĕjykre koreg han kŷ mŷmeg nŷ.  vog konan je ag tog ke mŷ, ha vem nŷ, ha je Topĕ tog ag vin, ag tŷ ŷn jykre koreg ag vog konan je. ⁵ Ha kŷ ag tŷ nen to mŷ han nŷ, ag tŷ jag to jŷ tŷ nŷ je. jag kak kavenh ti tŷ ge, jag tŷ pa'i ag vŷ han tŷ nŷn kŷ. Ha kŷ ki krom sorm nŷ.

⁶ Kŷ *governo* mŷ *imposto* kajam nŷ ge. Topĕ tŷ ag mŷ venh ranhraj nŷm ja n han ag tog tŷ, *governo* mŷ ranhraj tŷ ag. Kŷ ag mŷ kajam nŷ. ⁷ Kŷ jag nev kajam kan nŷ, *governo* mŷ ke ge. jag tŷ pa'i ŷ mŷ *imposto* kajam ken kŷ ti mŷ ven nŷ, jankamy ti. jag pa'i ag kameg nŷ, ag mŷ komer ha vŷm nŷ.

Topĕ jykre ha mŷ mŷm nŷ

⁸ jag nev kajam kan nŷ. Mre ha jagne to ha tavŷ nŷtŷm nŷ ge. Ēg tŷ jagne to ha nŷtŷm kŷ eg tog Topĕ tŷ eg jyvĕn mŷ n ki krom kan mŷ sir. ⁹ Ha ve, Topĕ tog eg mŷ: " prŷ tŷ ŷi mre nŷ tŷg nŷ, kŷ  men tŷ mre nŷ tŷg nŷ ge," he ja nŷ. Kŷ tog: "ŷ ten tŷg nŷ, nen ŷ peju tŷg nŷ, ŷ to n tŷg nŷ, nen ŷ to n tŷg nŷ ge," he ja nŷ ge. Ti tŷ eg jyvĕn vŷ e nŷtĭ. Ha ra eg tog eg tŷ ti tŷ eg jyvĕn kar tŷ ŷn pir han sor kŷ: " regre ki rŷr ha han nŷ.  tŷ venh ki rŷr ha ri ke han nŷ," henh ke mŷ.

¹⁰ Ēg tŷ eg regre kar ki rŷr ha nŷtŷm kŷ eg tog ag mŷ nen ŷ koreg han ke tŷ nŷ. Ēg tŷ jagne ki rŷr ha nŷtŷm kŷ eg tog Topĕ tŷ eg jyvĕn n ki krom kan ke mŷ.

¹¹ Vasan nŷ. Vĕjykre koreg tovanh kan nŷ. Ti tŷ eg kren han ke kura vŷ kako pe tŷ ha. Ēg tŷ ti ki ge ven kŷ tog ver kuvar gy ja nŷ. Ha ra tog ŷri kako tavŷ tŷ ha. ¹² Kutŷ tag tŷg ke ne ha. Tŷ vaj ke ti nŷ ha. Ti tŷ kanhmar katŷg ke to ken ha ve. Ha kŷ vĕjykre kavej n han man sor tŷg nŷ. Ēg tŷ kura ki nen han tŷ n han nŷ, vĕjykre kuryj ti, eg tŷ vĕjykre ha han kŷ vĕjykre koreg kato te je, tŷ tŷ' he je. ¹³ Ēg tŷ kura mŷ tŷg ha han tŷ n ri ke han nŷ. Ag tŷ *baile* ki nen ŷ venh mŷ han tŷ n han tŷg nŷ. Kronkron tŷg nŷ ge. Fag to n tŷg nŷ. Kŷ fag mre nŷ tŷg nŷ, ag mre ke ge. Jagne to jŷ tŷg nŷ ge. Jagne tŷ to n tŷg nŷ ge. ¹⁴ Ēg *Senhor* tŷ *Jesus Cristo* jykre tag ha han nŷ. Ēg tŷ nen to n mŷ n han man sor tŷg nŷ. Ēg jykre pano koreg tovanh kan nŷ.

14

Jesus ki ge kŷ nŷtĭ fag tŷ jagne to ha nŷtŷm ke

¹ ŷ tog kroj nŷtĭ ver. Topĕ jykre ŷ tog ver ag mŷ jagy tŷ, ag tŷ ti ki ge kŷ nŷtĭ ra. ŷ tŷ ge tovanh tŷg nŷ. Ag mŷ: "g mre Topĕ vŷ menh katŷg nŷ," hem nŷ. Ag mŷ komer ha vŷm nŷ, ag tŷ kygne kŷ. ² ŷ tog nen kar ko tŷ, javo ŷ tog nen ŷ nŷ ko vanh nŷ, kŷ tog kre ha ko tŷ. "Venh kagra tŷ topĕ mŷ ag tog pŷn ja nŷ, nen ŷ nŷ n ti. Ha kŷ sog ko sor tŷ nŷ," he ag tog tŷ, ŷn kroj ag. ³ Ha ra jag ka mŷ ŷ ag tog ge ra ko tŷ, venh kagra tŷ ag mŷ tŷ nen ŷ tŷ nŷn kŷ. jag tŷ ko kŷ ŷ tŷ ko vanh n to e he tŷg nŷ. Kŷ jag tŷ ko vanh nŷn kŷ ŷ tŷ ko mŷ n to: "ti koreg han ti tŷ," he sor tŷg nŷ ge. Vejen to jagne mŷ vŷ tŷg nŷ.  mre tog Topĕ ki ra kŷ je ge, ŷ tŷ ko mŷ ti, kŷ ti to vŷ tŷg nŷ. ⁴ *Jesus* mŷ ranhraj tŷ vŷ tŷ eg nŷtĭ, g kar. Ha kŷ tog venh mŷ tŷ, eg tŷ jagne to vŷ sor kŷ. ŷ tŷ eg mŷ vinh ke mŷ vŷ tŷ eg *Senhor* ti nŷ, eg tŷ tŷ ti tŷ nŷtŷm kŷ. Ha ra g kar vŷ ha nŷtŷm ke mŷ, kura n ka, ha vem nŷ, g *Senhor* tŷ g tar han kŷ.

⁵ ŷ tog venh kan ke kura to: "kura koreg," he tŷ, kura ŷ to ke ge. Javo ŷ tog kura kar to: "kura ha," he tŷ ge. Ha kar ti nŷtĭ, jag tŷ kura han mŷ ti. Kŷ jag tŷ nen to jykren mŷ n ha han nŷ. ⁶ Ēg kar vŷ eg *Senhor* jykre mŷ mŷ sor mŷ.

Hã ký ù tóg kurã kórég han sór tí, ti jykre mĩ tí jé. Jãvo ù tóg kurã kórég han vãnħ nĩ, ti jykre mĩ tí jé gé. Há kar ti nĩ.

Ký ù tỹ nén ù kar ko mũ vỹ ge nĩ gé. Ęg *Senhor* jykre mĩ tí hã jé tóg ko tí gé. Jãvo ù tóg nén ù nĩ ko vãnħ nĩ. Ęn vỹ Ęg *Senhor* jykre mĩ tí hã jé ko vãnħ nĩ gé. Há kar ti nĩ, Ęg tỹ nén ù nĩ ko mũ ti, Ęg tỹ ko vãnħ ti ke gé.

⁷ Ęg pijé Ęg jykre han ke mũ', Ęg tỹ ga kri mũn ký. Ký Ęg ter ken ký Ęg pijé Ęg jykre ki ter ke mũ gé'. ⁸ Ęg tỹ ga kri mũn ký Ęg tóg Ęg *Senhor* jykre hã han ke mũ. Ti tũ han hã jé Ęg tóg ga kri mũ nĩ. Ký Ęg ter ken ký Ęg tóg ti jykre hã ki ter ke mũ gé'. Ęg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* tũ kar vỹ tỹ Ęg nỹtĩ. ⁹ Ęg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ hã jé tóg ter ja nĩ. Hã jé tóg rĩr mãn ja nĩ gé. Ti tỹ tỹ Ęg *Senhor* nĩ hã jé tóg ter ja nĩ, vẽnħ kar pã'i, ùn rĩnrĩr mũ ag pã'i, ùn kãgter mũ ag pã'i ke gé.

¹⁰ Ký ãjag tỹ hẽ ri ken ký jagnẽ to vĩ sór nẽ? Ājag tỹ hẽ ri ken ký jagnẽ to é he nẽ? Topẽ hã vỹ Ęg jykre ve kãn ke mũ, Ęg kar, ti tỹ Ęg jé prẽr ken ký. ¹¹ Hã ký tag tóg rán ký nĩ, ha mẽ. “Rĩr inh jẽ nĩ,” he tóg, Ęg *Senhor* ti. “Vẽnħ kar vỹ inh krẽm grĩnh kenh ke mũ, ha vem nĩ. Vẽnħ kar vỹ inh mỹ: ùn mág vỹ tỹ ã nĩ, henħ ke mũ, he ti, Topẽ ti,” he tóg, Topẽ vĩ tỹ rán ký nĩ ki. ¹² Ęg kar vỹ Topẽ rĩnja tá nỹtĩnh ke mũ, ký tóg Ęg jykre tugnỹm ke mũ. Ęg hã ki tóg jẽmẽnħ ke mũ, Ęg tỹ nén han ja Ęn to. ¹³ Hã ký jagnẽ to vĩ mãn tũn gi.

Ęg tỹ jagnẽ to fen ke

Jagnẽ to: “kórég ti nĩ,” he mãn tũn gi. Ājag tỹ nén ù han ken ký: “isỹ tag han ký inh régre mỹ inh ve ký Topẽ vĩ mranħ ke tũ nĩ vỹ?” he jé Ęg tóg ke mũ.

¹⁴ Tag ki kanhró inh nĩ, ha mẽ: vễjẽn pijé Ęg kavẻnh tí'. *Jesus* tỹ tón hã vễ. Nén ù tũ vễ, vễjẽn ti. Ęg tỹ ko jafã tãvi vễ. Hã ra ù tóg nén ù nĩ to: “vẽnħ kãgrá mỹ ag tóg pũn ja nĩ, vẽnħ mẽg ẽn nĩ ti. Hã ký sóg ko ký Topẽ vĩ mranħ ti,” he tí. Û tỹ tag tó mũ jykre kavẻnh ti tí, ti tỹ ge ra kon ký. ¹⁵ Inh mỹ tóg tỹ Topẽ vĩ mranħ tí nĩ, isỹ nén ù nĩ ko tag ti. Hã ký sóg ko mũ sir. Ký inh régre ù tóg isỹ ko ve ký ko sór mũ gé sir. Hã ra tóg ti hã mỹ Topẽ vĩ mranħ ri ke nĩ. Ký tóg ko ký isugrĩn Topẽ vĩ mranħ mũ sir. Ký tóg nũgme ki kutẻnh ke mũ sir. Ký tóg isỹ inh jẻn tugnĩn ti tẻn ri ke nĩ sir, *Cristo* tỹ ùn jagfỹ ter ja Ęn ti. ¹⁶ Ký tag han sór tũn gi, ù tỹ ãjag tỹ nén han mũ to ãjag to vĩ tũ nĩ jé. Há ti nĩ vễ, ãjag tỹ kon ký. Hã ra ù tỹ ãjag jẻn to ãjag to vĩn ký ko sór tũn gi. ¹⁷ Topẽ tỹ tỹ Ęg *Senhor* nĩn ký Ęg jẻn tóg tỹ nén ù tũ nĩ ha mỹr. Ký tóg Ęg tỹ nén ù nĩ ko tũ ra Ęg mỹ tỹ nén ù tũ nĩ. Nén ù ù to Ęg jykẻn ke mũ ha, hã vỹ: vễjẻkre kuryj, he mũ, vễjẻkre kusa, vễjẻkre sér, Topẽ kuprĩg tỹ mỹr, Ęg jagrẻ tãg tỹ, he tóg. ¹⁸ Ęg tỹ gen ký *Cristo* jykre han ký tóg Topẽ mỹ há tí ha, Ęg jykre ti. Ký tóg Ęg mrẻ ẻprã ke ag mỹ há tí gé sir, ha vem nĩ.

¹⁹ Ký Ęg jé jagnẽ krĩ kuprãg hã to jykrẻn. Ęg jé jagnẽ tar han sór. ²⁰ Ký tóg Ęg tỹ nén ù nĩ ko to Ęg régre tỹ tỹ prãnħ ke han ký kórẻg nĩ. Vễjẻn kar vỹ há nĩ. Hã ra ù tóg vễjẻn ù to jykrẻn kỏnãn sór mũ, ti tỹ to Topẽ vĩ mranħ ký. Ti tỹ ge ra kon ký tóg tỹ prãnħ ke mũ sir. ²¹ Ký tóg kórẻg nĩ, Ęg régre tỹ Ęg tugnĩn Topẽ vĩ mranħ ký. Hã jé nén ù nĩ ko tũn gi, ã régre tỹ to tỹ prãnħ kenh mẽ tĩn ký. Ti rĩnve goj fa kron tũn gi. Nén ù tỹ ã régre tỹ Topẽ vĩ mranħ han ẻn tovãnħ kãn nĩ. ²² Ā tỹ nén ù to: “kórẻg tũ ti nĩ,” hen ký Topẽ hã mỹ tótm nĩ. Hã ra ã régre rĩnve han tũn gi, ti tỹ ã mỹ há nĩ ra, ã régre tỹ ã tugnĩn Topẽ vĩ mranħ tũ nĩ jé. Ā tỹ Topẽ tỹ ã mỹ nén tó mũ hã han ký tóg há nĩ, ký ã tóg jatũ nĩ, ha vem nĩ. ²³ Û tóg ko tí, hã ra tóg ti tỹ ko ký: “isỹ Topẽ vĩ mranħ mỹ vỹ?” he mũ sir. Ti

tý ge ra kon ký tóg to krī kufy nī sir. Ký tóg Topě vī mranh mū sir. Ěg tý ti ki ge ký nýtīn ký ěg tóg ti tū hā han sór mū sir. Ěg tý nén ũ to: “tag han ký inh mý ti vī mranh mū vỹ?” hen ký ěg han ke tū nī. Ke tū nī mū ra ěg ti vī mranh mū.

15

Ěg tý ěg mré ke ag to há nýtīnh ke

¹ Ha vé, tar ěg nýtī. Hā ký tóg ěg tý ũn krój nýtī ag to fen nýtīnh há tī. “Ěn tóg inh mý há nī, hā ký sóg han sór mū,” henh ke tū ěg tóg nī. ² “Mý inh régre mý há nī vỹ?” he je ěg tóg ke mū. Ti tý ti mý há tū nīn ký ěg han ke tū nī. Ěg tý ti tar han sór vé, ěg tý nén han mū kar tý. ³ *Cristo* pijé ti tý nén to én mū ěn han ja nīgtī. Hā ký tóg ěg jagfy jagtar ja nīgtī. Ký tóg Topě mý: “ã to ag tóg vī kónān tī, ã kato tē ag. Hā ra ag vī vỹ inh kri kutēnh ke mū,” he ja nī. Ti mur tūg ki Topě vī tó tī ũ tóg ti vī tag rán ja nī, hā ra tóg ge nī. ⁴ Hā ra Topě tóg ěg kanhrān sór mū. Hā ký tóg ti vī tó tī ag mý: “ha rán,” he ja nīgtī. Hā ký ag tóg ránrán ja nīgtī. Ěn ve ký ěg tar nýtī, *Jesus* jykre mī mū to. Ký ěg tý prānh kenh ke tū nī. Ký ěg tóg ěg tý kanhkā tá nén venh ke mū ěn kā jatu' henh ke tū nī gé. ⁵ Topě vỹ ěg to fen ký nī. Ti hā vỹ ājag tý jagně to fen han ke mū, ti kóm, ājag tý ti mré jykre pir nýtī jé, ājag tý *Jesus Cristo* ki ge ký nýtīn ký. Ěg tý to vāsān han ki kanhró tóg nī. ⁶ Ký ājag tóg jagně mré ěg jóg tý Topě to: “ũn mág vỹ tý ti nī,” henh ke mū gé. Vēnh vī pir han jé ājag tóg ke mū, ti to, ěg *Senhor* tý *Jesus Cristo* to ke gé.

Fóg ag mré kanhgág ag tý Topě vī mēnh ke

⁷ Hā ký jagně to há nýtīm nī. *Cristo* tý ěg to há nī ri ke nýtīm nī, jagně to. Ký ũ tóg ājag jykre ve ký Topě to: “ũn mág vỹ tý ti nī,” henh ke mū. ⁸ Tag to jyrén nī, ha mē. *Cristo* vỹ *Judeu* ag ki rīr jé kātīg ja nī, ti tý Topě tý vāsỹ ěg jógjóg ve ag mý nén tó ja ěn han jé. Ěn ve ký ěg tóg Topě tý vēnh vī há hā tó tī ki kanhrān mū. ⁹ Ký tóg *povo* ũ ag jagāgtān gé. Ký ag tóg ti tugrīn Topě mý vī há han mū gé sir, fóg ag, kanhgág ag ke gé. Hā ký *Davi* tóg tag rán ja nī gé, ha mē: “tag tugnīn sóg ã mý vī há han ke mū, fóg ag rīnve, kanhgág ag rīnve ke gé. Ag rīnve sóg ã mý jān ke mū, ã jiji tó ký,” he ja tóg nī, Topě vī tý rán ký nī ki. ¹⁰ Ký tag tóg rán ký nī gé. “Fóg', kanhgág', mý sér nýtīm nī, *Judeu* ag mré hā, ti tū ag mré hā,” he tóg mū gé, Topě vī tý rán ký nī ki. ¹¹ Ký tag tóg rán ký nī gé. “Fóg', kanhgág', ěg *Senhor* mý vī há han nī. Topě to vī há han kān nī, *povo* kar',” he ja tóg nī gé. ¹² Ký *Isaias* vỹ *Cristo* to: “*Jessé* krē'krē ũ vỹ tý ũn mág jēnh mū. Fóg ag vỹ kanhgág ag mré ti ki ge sór ke mū,” he ja tóg nī. ¹³ Topě hā ne ěg mý ven ke mū', nén ũ há kar, hā ký tóg ěg mý tó ja nī. Ti hā ki ājag tóg ge ký nýtī. Ti hā vỹ ājag fe tý mrin kenh ke mū. Ti hā vỹ ājag krī kuprāg ke mū'. Topě kuprīg vỹ tý ājag jagrē nī. Ký tóg nén kar han há nīgtī. Ti hā vỹ ājag tar han ke mū', ājag tý Topě tý ěg mý nén ũ há ven ke ěn to tar nýtī jé, ājag tý tag hā mī ěkrén jé.

Paulo rānhrāj

¹⁴ Inh kanhkā', vējykre há han ký ājag tóg nýtī. Isỹ ājag mý tó tūg ki ājag tóg ki kanhrān ja nī. Vég isóg nī nī. Hā ký ājag tóg jagně jyvēn ki kanhró nýtī gé. ¹⁵ Inh vēnh rá tag ki sóg ājag mý nén ũ tý hēn ri ke kāmén, ti tý inh mý sér tūn ký, sỹ ājag vég tū ra. Ājag mý sóg kāmén há han, ājag tý kā jatu tū nī jé, ājag tý mēg mū tag kā. Topě ne tag to inh jēnē'. Tag to tóg isar han'. ¹⁶ Inh jé tóg prēr, isỹ *povo* kar mý *Jesus Cristo* kāmén jé. Ký sóg ti tū ki rīr jē nī. Topě vī sér to

sóg tĩ, fóg ag mĩ, kanhgág ag mĩ ke gé. Ag tĩ ti ki ge kũ tóg ti mĩ sér tĩ, Topê kuprĩg tĩ ag tĩ ũn há han kũ, ag tĩ tĩ Topê tũ nĩtĩn kũ. Inh rãnrãj há vë.

¹⁷ Tĩ sóg *Jesus Cristo* rãnrãj han tĩ nĩ, Topê tĩ isar han kũ. Kũ inh rãnrãj tóg inh mĩ sér tĩ. ¹⁸ Kũ sóg äjag mĩ *Cristo* tĩ inh mĩ vënh rãnrãj nĩm ja há tĩ vëmén sór mü. Fóg ag mré kanhgág ag tĩ ti ki ge jé tóg isar han tĩ, isĩ tĩ vĩ tó tag to. Inh vĩ mē kũ ag tóg ti ki ge sór mü, ag tĩ inh jykre ve kũ ke gé. *Jesus Cristo* tĩ nēn han mũn há vë. ¹⁹ Nēn ve vānh han sóg tĩ gé, Topê tĩ isar han kũ. Ti kuprĩg tĩ inh krĩn kũ sóg han tĩ. Kũ sóg vënh kar mĩ ti vĩ tó ja nĩgtĩ, *Jerusalém* tá. Tá kãkutē kũ sóg ga kar mĩ tĩg ja nĩgtĩ gé, ga tĩ *Iliria* mĩ há. Vënh kar mĩ sóg *Cristo* kãme sér tó ja nĩgtĩ. ²⁰ Ũ tĩ tá jun tũ ra sóg tá jun vén ja nĩgtĩ, sĩ tá ti vĩ tó vén jé, ag tĩ vāhã *Cristo* kãme mē jé. Inh há ne ag mĩ tó vén sór ja nĩgtĩ, isĩ ũ rãnrãj ja ki rãnrãj tũ nĩ jé. ²¹ Hã kũ tag tóg rán kũ nĩ, ha mē: “ũ tĩ ti vĩ mē ja tũ ěn ag vỹ mēnh ke mü,” he ja tóg nĩ, Topê vĩ rá ki. Sĩ ti vĩ tag há ki króm sór vë.

Paulo tĩ Roma ra tĩg sór

²² Hã kũ sóg äjag tá jun ja tũ nĩ ver, sĩ äjag venh há há ra. ²³ Tag ki sóg inh rãnrãj han kãn huri. Vãšy sóg to jykrén, sĩ äjag venh tĩg jé. ²⁴ Kũ tóg hēn ri ke mũn inh mĩ ki króm kēnh mü ha. Sĩ ga tĩ *Espanha* ra tĩg sór vë. Ra tĩg kũ sóg äjag venh rãnh mü. Kũ tóg há tĩnh mü, äjag tĩ inh jagãgtãn kũ. Kũ sóg tĩg há han ke mü, *Espanha* ra. Hã ra sóg äjag mré nĩ sĩ han sór mü, äjag tĩ isar han jé.

²⁵ Hã ra sóg ver *Jerusalém* ra tĩg sór mü. Sĩ tá Topê tũ ag mĩ jãnkamy ma tĩg ke vë. ²⁶ Ga tĩ *Macedônia* tá *Jesus* mré ke ag vỹ inh mĩ jãnkamy vin, ga tĩ *Grécia* tá ke ag ke gé, isĩ *Jerusalém* tá ěg mré ke tĩ jagtar nĩtĩ ěn ag mĩ nĩm jé. ²⁷ Ag kar mĩ tóg sér tĩ, ag tĩ *Jerusalém* tá ke ag mré jãnkamy tĩ vënh kãpãm kũ. Hã ra tóg inh mĩ há tĩ gé. *Jerusalém* tá ke ag vỹ *Jesus* ki ge vén, *Judeu* ag. Kũ fóg ag vỹ ag tugrĩn *Jesus* kãme mē ja nĩgtĩ. Hã kũ ag tóg *Judeu* ag tũ mãn ja nĩ, há vỹ: Topê vĩ, he mü. Kũ tag tóg há nĩ, ag tĩ vënh kaja jé ag tũ tĩ vënh kãpãm kũ, ag jãnkamy tĩ.

²⁸ Isĩ tag han kãn kũ, sĩ ag mĩ jãnkamy tag vin kar kũ sóg ěmã tĩ *Roma* tá nĩ sĩ han kar kũ ga tĩ *Espanha* ra tĩg sór mü ha. ²⁹ Ha mē, isĩ äjag ki jun kũ *Cristo* vĩ vỹ äjag mĩ sér tĩnh mü, ěg tĩ jagnē mré ti to vëmén kũ, isĩ äjag mĩ ti vĩ tón kũ, ha vem nĩ. Ti vĩ sér to tóg ěg mĩ sér tĩnh mü.

³⁰ Inh kãnhkã', ěg *Senhor* tĩ *Jesus Cristo* ki ge kũ äjag tóg nĩtĩ. Kũ äjag tóg jagnē to há nĩtĩ gé, Topê kuprĩg tugrĩn. Kũ sóg äjag mĩ tag to vĩ sór mü gé, ha mē. Iso Topê mré vĩm nĩ, inh mré. To krónh ke tũg nĩ. ³¹ *Judéia* tá ag e nĩtĩ, ũ tĩ *Jesus* kato tē mü ag. Kũ ag tóg inh kato tē sór mü gé. Kũ iso Topê mré vĩm nĩ, ti tĩ inh jy nĩgãn jé. Ũ tĩ *Jerusalém* tá *Jesus* ki ge kũ nĩtĩ ag tĩ inh mĩ vĩ há han jé, sĩ jãnkamy ěn tĩ ag mĩ nĩm kũ. ³² Tá kãtĩg kũ sóg äjag ki jun há han ke mü. Kũ tóg ěg kar mĩ sér tĩnh mü, sĩ äjag mré nĩn kũ, isĩg ke tag tĩ Topê mĩ há nĩn kũ. Kũ äjag tóg isar han ke mü sir.

³³ Topê vỹ ěg krĩ kuprãg tĩ. Kũ sóg ti mĩ to vĩ tĩ, ti tĩ äjag krĩ kãnhvy han jé. Hã vë.

16

Paulo tĩ ũn e mĩ ěkrég tĩ

¹ Äjag mĩ sóg ěg mré ke fi tó sór mü, *Febe* fi. Tĩ fi tóg ěmã tĩ *Cencreía* tá *Jesus* ki ge kũ nĩtĩ fag kófa nĩ, tá *igreja* to. ² Fi tĩ kejēn äjag ki jun kũ fi mĩ: “ha kãrã,”

hem nĩ. Kĩ fi mĩ nén tĩ fi mĩ tũ ěn ven kãn nĩ. Ũ tĩ hěn ri ke jagãgtãn fi huri, inh ke gé.

³ *Priscila* fi mĩ sóg ěkrég tĩ, fi mén tĩ *Áquila* mĩ ke gé. Inh mré fag tóg rãnrãj mág, *Jesus Cristo* rãnrãj han kũ. ⁴ Isugnĩn fag tóg kãgter kren, inh jy nĩgãn kũ. Tag hã mĩ sóg ěkrég tĩ, kũ sóg fag to há tãvĩ nĩ. Kũ fóg kar kã mĩ *Jesus* ki ge kũ nĩtĩ ag vỹ tag tugrĩn fag to há nĩtĩ gé. ⁵ Fag ĩn krēm ũ ag tóg vėnh mãn tĩ gé, *culto* han jé. ěn fag mĩ sóg ěkrég tĩ gé.

Iso há ũ vỹ nĩ gé, hã vỹ: *Epėneto*, he mũ. Ga tỹ *Ásia* tá ũ tỹ *Jesus* ki rã vėn mũn hã vė. Ti mĩ sóg ěkrég tĩ gé. ⁶ *Kũ Maria* fi vỹ nĩ gé. Ājag mỹ fi rãnrãj mág. Fi mĩ sóg ěkrég tĩ gé. ⁷ *Kũ sóg Adrõnico* mĩ ěkrég tĩ gé, *Jũnia* fi mĩ ke gé. Inh kãnhkã fag vė. Inh mré fag tóg sigse kũ nĩtĩ ja nĩgtĩ gé. *Apóstolo* ag kã mĩ fag tóg tỹ ũn mág nĩtĩ. Vãsỹ fag tóg *Jesus* ki ge jėg, isỹ ti ki rã tũg ki.

⁸ *Ampliato* mĩ sóg ěkrég tĩ gé. Ti to sóg há tãvĩ nĩ, ěg *Senhor* tugrĩn. ⁹ *Kũ sóg Urbano* mĩ ěkrég tĩ gé. Inh mré tóg *Cristo* rãnrãj han tĩ. Kar kũ iso há ũ vỹ nĩ gé, *Estãquis* ti. Ti ki sóg ěkrég tĩ gé. ¹⁰ *Apeles* mĩ sóg ěkrég tĩ gé. *Cristo* tovãnh jãvãnh ja ti nĩ. *Aristõbulo* mré ke fag mĩ sóg ěkrég tĩ gé. ¹¹ Kar kũ inh kãnhkã ũ vỹ tá jė gé, *Herodião* ti. Ti ki sóg ěkrég tĩ. Kũ sóg *Narciso* mré ke fag mĩ ěkrég tĩ, ũ tỹ fag kã mĩ ěg *Senhor* ki ge kũ nĩtĩ fag.

¹² *Kũ sóg Trifena* fi ki ěkrég tĩ, *Trifosa* fi mĩ ke gé. ěg *Senhor* mỹ fag rãnrãj mũgtĩ. Kũ sóg iso há tãvĩ ũ fi mĩ ěkrég tĩ gé, hã vỹ: *Pėside*, he mũ. ěg *Senhor* mỹ rãnrãj to fi tar tãvĩ nĩ. ¹³ *Kũ sóg Rufo* mĩ ěkrég tĩ. Topė ne ti kuprėg', ti mỹnh fi ke gé'. Inh mỹ fi tóg tỹ inh mỹnh ri ke nĩ. ¹⁴ *Kũ sóg Asĩncrito* mĩ ěkrég tĩ, *Flegonte* mĩ ke gé, *Hermes* mĩ ke gé, *Pãtrobas* mĩ ke gé, *Hermas* mĩ ke gé, ag mré Topė vĩ mē jé vėnh mãn tĩ ag mĩ ke gé. ¹⁵ *Kũ sóg Filólogo* mré *Jũlia* fi mĩ ěkrég tĩ, *Nereu* mré ti ve fi mĩ ke gé, *Olimpas* mĩ ke gé, kar kũ fag mré *Jesus* vĩ mē jé vėnh mãn tĩ fag mĩ ke gé, Topė tũ kar ag mĩ, fag mĩ.

¹⁶ *Kũ jagnė* ki nhun ke ri ke han nĩ, *Jesus* mré ke kar ki, jagnė nĩgė kãgmĩ kũ. *Cristo* ki ge kũ nĩtĩ kar vỹ Ājag mĩ ěkrég tĩ, ěmã kar ki ke ag, fag ke gé.

Ōn kũ vėnh vĩ há mē sór tũg nĩ

¹⁷ Nén ũ to sór sóg mũ gé ver Ājag mỹ. Ũ ag tóg Ājag tỹ jagnė to jũ han sór mũ. Ājag tỹ jagnė vĩ kafãn kónãn han sór ag tóg mũ. Ag pijé Ājag tỹ Topė vĩ mē ja ěn ri ke to tĩ'. ěn ag vĩ mē sór tũg nĩ. ¹⁸ Ag pijé ěg *Senhor* tỹ *Cristo* rãnrãj han sór tĩ'. Ag nug hã ki rĩr ag tóg tĩ'. Ōn kũ ag vĩ vỹ mē há tí, kũ ũ tỹ hěn ri ke ag tóg kri fi sór mũ, ũ tỹ nén ũ vėnh mỹ to jykren tũ ag. Inh mỹ tóg ag tỹ ũ tỹ ge krĩn kónãn ha mē tĩ. Kũ ag vĩ mē sór tũg nĩ.

¹⁹ Ājag tỹ Topė vĩ kri fig mũ tag vỹ mē há tí. Vėnh kar vỹ mē, kũ tóg inh mỹ sér tĩ sir, Ājag to. Kũ tóg Ājag tỹ vėjykre há ki kãnhró nĩtĩnh há tí. Ājag tỹ vėjykre pãno to jykren tũ nĩn kũ tóg há tí gé.

²⁰ Topė vỹ ěg krĩ kuprãg tĩ. Kãnhmar tóg ěg mỹ *Satanás* tỹ tũ' henh ke mũ gé, ha vem nĩ. Kũ tóg Ājag vóg mãn ke tũ nĩ ha.

ěg *Senhor* tỹ *Jesus* mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ Ājag mỹ ti tỹ nén ũ há ěn vin jé.

Paulo mré ke ag tỹ Roma ki ke fag mĩ ěkrég tĩ

²¹ Inh mré Topė rãnrãj han mũ tỹ *Timóteo* vỹ Ājag mĩ ěkrég tĩ gé, *Lũcio* ti ke gé, *Jasão* ke gé, *Sosĩpatro* ke gé, inh kãnhkã ag.

²² Ũ tỹ *Paulo* mỹ tag rán mũ vỹ tỹ inh nĩ, hã vỹ: *Tėrcio*, he mũ. Kũ sóg Ājag mĩ ěkrég tĩ gé, Ājag tỹ inh mré ěg *Senhor* ki ge kũ nĩtĩn kũ.

²³ *Gaio* vỹ ãjag mĩ êkrég tí. Ti ãn krēm sóg jê, ký êg tóg ti ãn krēm *culto* han tí. *Erasto* vỹ ãjag mĩ êkrég tí gé, ù tỹ êmã jãnkamy ki rĩr tí ên ti. Êg régre tỹ *Quarto* vỹ ãjag mĩ êkrég tí gé. ²⁴ Êg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* mỹ sóg to vĩ tí, ti tỹ ãjag kar tar han jé. Ha vê.

Topê mỹ êg vĩ há han ke

²⁵ Ha mẽ, êg jé Topê mỹ vĩ há han. Êg tar han ki kanhró tóg nĩ, êg tỹ ti ki rã kar krónh ke tú nĩn jé. Sỹ ãjag mỹ Topê vĩ sér tó mũn hã vê, *Jesus Cristo* kãmén ký. Vã sỹ êg tóg mẽ ja tú nĩ, ti vĩ sér tag ti. Êg tỹ vãhã mẽ vê, Topê tỹ êg mỹ to vễjyre nĩm ký. Prỹg tỹ hên ri ke ki ag tóg mẽ ja tú nĩ, êg jo ke ag. ²⁶ Ủri hã êg tóg mẽg mũ. Vã sỹ Topê vĩ rán tí ag vỹ êg tỹ ùri mẽg mũ tag tó ja nĩgtĩ. Ký Topê tóg tag to: “*povo* kar mỹ kãmén nĩ, fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ, *Judeu* ag mré hã,” he ja nĩ, êg tỹ ti vĩ mẽ ký ti ki ge jé, ti vĩ kri fi jé, ti tỹ tỹ êg *Senhor* kar jê jé. Ti tỹ nén kar han tũg ki tóg nĩ nĩ, Topê ti, ù tỹ ti han ja tú ra. Ký tóg tú' henh ke tú nĩ gé. Gen ký tóg nĩnh mũ.

²⁷ Ti hã ne ti pir mỹ nén ù kar ki kanhró nĩ', Topê ti. *Jesus Cristo* hã tóg êg mỹ Topê ven ke mũ. Ký êg tóg ti hã mỹ vĩ há han sór mũ. Krỹg henh ke tú tóg nĩ, êg tỹ ti mỹ vĩ há han mũ ti. Hã vê.

PAULO TÛ CARTA HAN: CORINTO TÁ KE AG MÛ CARTA VE

¹ Paulo tÛ rá vë. Isÿ ãmã tÛ Corinto tá ke ag mÛ rán hã vë. Kÿ ãg régre tÛ Sósstenes vÿ inh mré rán mÛ gé. Topê hã ne inh kuprêg', kÿ tóg inh jé prêr, *Jesus Cristo* tÛ inh fêg jé, sÿ tÛ ti *apóstolo* jê jé sir. Hã kÿ sóg ãjag mÛ rán mÛ. ² *Corinto* tá ãjag tóg vënh mãn tÛ, Topê vÿ mē jé. Topê tÛ vÿ tÛ ãjag nÿtÛ. ãjag jé tóg prêr, ãjag tÛ tÛ *Jesus Cristo* mré ke nÿtÛn jé.

Vënh kar mÛ ke vë gé, vënh rá tag ti, ù tÛ hē tá ãg *Senhor* tÛ *Jesus Cristo* jiji tó tÛ ag mÛ, fag mÛ ke gé. Vënh kar *Senhor* vë, kÿ tóg tÛ ãg *Senhor* nÿ gé.

³ Topê mÛ sóg to vÿ tÛ, ti tÛ ãjag tar han jé, ti tÛ ãjag krÿ kuprãg jé, ãg jóg mág ti, ãg *Senhor* tÛ *Jesus Cristo* jóg ti.

Topê tÛ ãg mÛ nén han mÛ tÛ há nÿ

⁴ Kurã kar ki sóg ãjag to Topê mÛ: “há ti nÿ, ã tÛ *Jesus Cristo* tugerÿn ag tar han kÿ, fag ke gé”, he tÛ. ⁵ Ti tugerÿn ãjag tóg ùn riko ag ri ke nÿtÛ, nén kar to mÛr, Topê vÿ to, vëjykre há kar to. Ki kanhró ãjag tóg nÿtÛ. ⁶ *Cristo* kãme ki kanhró ãjag tóg nÿtÛ mÛr, to tar ãjag tóg nÿtÛ. ⁷ Hã kÿ Topê kuprÿg tÛ ãg mÛ nén nÿm tÛ ên vÿ tÛ' he vãnh nÿgtÛ, ãjag mÛ. ãg *Senhor* tÛ *Jesus Cristo* vënh ven mãn ke ên jãvãnh ãjag tóg mÛgtÛ gé, ti kãtig ke ti. ⁸ Ti hã vÿ ãjag tar han mÛ', ãjag tÛ ti tovãnh tÛ nÿ jé, ãjag tÛ kygnêg tÛ nÿ jé. Kÿ ãg *Senhor* tÛ *Jesus Cristo* tóg ti kãtig mãn kÿ ãjag tÛ kygnê ja tÛ ên venh ke mÛ sir. ⁹ Topê ne fagrÿnh mÛ vÿ vãnh nÿgtÛ'. ãjag jé tóg prêr, ãjag tÛ tÛ kósin tÛ *Jesus Cristo* mré ke nÿtÛ jé, ãg *Senhor* mré ke.

Vënh kãpãm kÿ nÿtÛnh ke tÛ

¹⁰ Inh kanhkã', vënh vÿ pir han nÿ. ãg *Senhor* tÛ *Jesus Cristo* jiji ki sóg ãjag mÛ: vënh kãpãm sór tÛg nÿ. Vëjykre pir han nÿ, he mÛ.

¹¹ Inh kanhkã, ãjag to sóg vënh vÿ jagy mē. *Cloe* fi mré ke fag vÿ inh mÛ tó. Kÿ fag tóg inh mÛ ãjag tÛ vënh kãpãm sór mÛ kãmén, ãjag tÛ jagnê to jÛ sór mÛ tÛ. ¹² Tag mē sóg, ha mē: ãjag kã mÛ ù tóg nēji: “tÛ sóg *Paulo* mré ke nÿ,” he tÛ. Kÿ ù tóg nēji: “tÛ sóg *Apolo* mré ke nÿ,” he tÛ gé. Jãvo ù tóg: “tÛ sóg *Pedro* mré ke nÿ,” he tÛ, kÿ ù tóg: “tÛ sóg *Cristo* mré ke nÿ,” he tÛ gé. ¹³ *Cristo* mÛ vënh kãpãm kÿ nÿ? Vó. Inh há mÛ ãjag jagfy krunh to sa? Vó. Inh jiji tó kÿ ãjag mÛ vënh kygpe kÿ nÿtÛ', isÿ tÛ *Paulo* nÿn kÿ? Vó, hã tÛ vë.

¹⁴ Ûri sóg Topê mÛ: “ag kygpe ja tÛ inh nÿ, kÿ tóg há ti,” he tÛ. ¹⁵ Kÿ ag tóg iso: “ti jiji tó kÿ sóg kype kÿ nÿ,” henh ke tÛ nÿ, he sóg tÛ. *Crispo* hã kype inh, kar kÿ *Gaio* ti ke gé, ¹⁶ kar kÿ *Estéfanas* fag gé. Kar inh ù kygpég tÛ nÿ, hÿn, he sóg. ¹⁷ *Cristo* pijé inh mÛ: “ha ag kygpenh tÿg,” he ja nÿ'. Inh mÛ tóg: “ha ag mÛ inh vÿ kãmén tÿg,” he ja nÿ. Kÿ sóg tó tÿgtÛ. Hã ra sóg ón kÿ tÛ vëme kanhró han vãnh nÿgtÛ. Ke tÛ nÿ mÛ ra *Cristo* tÛ krunh to sa ja ên vÿ tÛ nén ù tÛ nÿ ve nÿ sir.

Jesus tÛ krunh to sa ja hã tónh ke

¹⁸ Û mÛ ãg tóg vënh kãtig nÿtÛ ve nÿ, ãg tÛ *Jesus* tÛ krunh to sa ja ên tó kÿ. Hã ra ag tÛ nÿgme ki vár ke vë. Ag jãvo tóg ãg mÛ tÛ Topê tÛ há nÿ, *Jesus* tÛ krunh to sa ti. Hã tugerÿn ãg krenkren kÿ nÿtÛ. ¹⁹ Hã kÿ tóg rán kÿ nÿ, ha mē. “Ûn kanhró mág ag jykre tÛ sóg tÛ' henh ke mÛ, ha vem nÿ, ùn vënh kanhrãn mág han mÛ ag tÛ ke gé,” he tóg, Topê ti.

²⁰ Hã kÿ ón kÿ ùn kanhró mág ag pijé tÿ nén ù nÿtí. Ěg tÿ tag ki nén ù ki kanhrân mÿ to tóg: “nén ù tú vĕ,” he ja nĭgtí, Topĕ ti. “Krĭ tú ag nÿtí, ù tÿ tag hã nón mÿ sór mÿ ag,” he tóg.

²¹ Topĕ tÿ nén to jykren mÿ vÿ ge nĭ, ha mĕ. Ěg tÿ vĕsóg ki Topĕ to jykren sór mÿ ra ěg tóg ti ki kanhrân ja tú nĭgtí, ěg tÿ ga kri mÿn kÿ. Hã kÿ Topĕ tóg ěg tÿ ti vĭ mĕ kÿ kri fi kÿ ěg kren han mÿ. Hã kÿ Topĕ tóg ag mÿ krĭ tú nĭ ve nĭ, ù tÿ ki kagtĭg ag mÿ.

²² *Judeu* ag ne ěg tÿ nén ve vĕnh ve sór mÿ', ag tÿ Topĕ jykre ki kanhrân jé. Kÿ fóg ag ne ón kÿ ti jykre to vĕmén sór mÿ'. ²³ Ag jĕvo ěg tóg nén pir hã tó tĭ, hã vÿ: *Cristo* tÿ krunh to sa kÿ ter ja ti, he mÿ. *Judeu* ù ag tóg jĕgryg tĭ, ti krunh tĭ, jĕvo ěg tóg fóg ù ag mÿ krĭ tú nĭ ve nĭ, kanhgág ù ag mÿ ke gé. ²⁴ *Judeu* kã mĭ ù ag tóg kuprĕg kÿ nÿtĭ jĕvo, fóg ag kã mĭ ke gé, kanhgág ag kã mĭ ke gé, fag ke gé. Ag hã mÿ tóg há tĭ, *Cristo* tÿ krunh to sa kÿ ter ja ti. Ěg hã vĕ. Topĕ jykre tar hã vĕ. ²⁵ Topĕ krĭ tú nĭ ve vÿ ěprã ke krĭ há nĭ ve kãfór nĭ mÿr. Ti hã ne ti pir mÿ krĭ há nĭ'. Kÿ Topĕ krój nĭ ve vÿ ěprã ke ag tar nĭ ve kãfór nĭ gé. Topĕ hã ne ti pir mÿ tar nĭ'.

Topĕ tÿ ěg kuprĕg, ěg tÿ tÿ nén ù tú ra

²⁶ Inh kanhkã', vĕso jykren. Topĕ vÿ ājag jé prĕr. Ājag kã mĭ ùn kanhró mág ag vÿ pipir nÿtĭ. Ùn mág ag vÿ pipir nÿtĭ gé, ùn mág krĕ ag ke gé, fag ke gé. Ù tÿ ge kuprĕg mág tú ti nĭgtí, Topĕ ti. ²⁷ Ù tÿ ùn mág ag mÿ krĭ tú nĭ ve ag hã kuprĕg ti tĭ mÿr, ùn vĕnh kagtĭg ag. Ti tÿ ùn krĭ há ag mÿ'a han sór vĕ. Kÿ tóg tag ki ùn krój nÿtĭ ag kuprĕg, ùn tar ag mÿ'a han jé. ²⁸ Hã jé Topĕ tóg ù tÿ tag ki jagtar nÿtĭ ag kuprĕg. Ùn mág ag tÿ ěg ve kÿ ěg tóg ag mÿ jagtar nÿtĭ. Nén ù tú vÿ tÿ ěg nÿtĭ. Hã ra Topĕ tóg ěg kuprĕg mÿ, ti tÿ ùn mág ag vĭ tÿ tú' hen jé. ²⁹ Hã kÿ ù tóg Topĕ mÿ: “ùn mág vÿ tÿ inh nĭ, há inh nĭ,” henh ke tú pĕ nĭ, ěg tÿ kejĕn ti ve kÿ. Hã jé Topĕ tóg ùn jagtar ag kuprĕg. ³⁰ Topĕ mrĕ ke vÿ tÿ ěg nÿtĭ, ha mĕ, ěg tÿ tÿ *Jesus Cristo* mrĕ ke nÿtĭn kÿ. Topĕ hã vÿ ěg krĭ há han mÿ', ti hã vÿ ěg mÿ vĕnh pãte fón mÿ', *Jesus* tugrĭn. Ti hã ne ěg krenkren han mÿ'. Topĕ tÿ ti mÿ vĕjykre nĭm hã vĕ, ti tÿ ěg tÿ tag han jé, ³¹ ù tÿ rán kÿ nĭ tag tĭ, hã vÿ: “ājag tÿ ù to: ùn mág vÿ tÿ ti nĭ, he sór kÿ ěg *Senhor* ti tóm nĭ,” he mÿ, Topĕ vĭ rán ki.

2

Paulo tÿ krój nĭ

¹ Inh kanhkã', ājag ki sóg jun ja nĭ, sÿ ājag mÿ Topĕ jykre tó jé. Inh pijé ājag mÿ ón kÿ: “*estudo* mág inh nĭ, kÿ inh ki kanhró mág nĭ,” he ja nĭ. ² Nén pir hã tÿ sóg ājag mÿ tó ja nĭ, hã vÿ: *Jesus Cristo*, he mÿ, ti tÿ krunh to sa kÿ ěg jagfy ter ja ěn tĭ. ³ Krój ja inh nĭ, sÿ ājag ki jun kÿ. Mÿmĕg ja inh nĭ. Kanĕ jur han ja inh nĭ. ⁴ Isÿ ājag mÿ Topĕ vĭ tó kÿ inh pijé vĕnh vĭ sínvĭ tÿ ājag krĭn sór ja nĭgtĭ'. Topĕ kuprĭg tÿ inh jagrĕ nĭ hã tÿ sóg ājag mÿ tó ja nĭgtĭ', ti jykre tar tÿ. ⁵ Hã kÿ ājag pijé ěprã ke jykre há ki ge jĕg', ěprã ke tÿ nén to jykren mÿn ki'. Hÿ, hã ra ājag tóg Topĕ jykre tar ki ge jĕg, mÿr'.

Topĕ kuprĭg tÿ nén ki kanhró nĭ

⁶ Jĕvo sóg ù tÿ *Jesus* ki kanhró mág ag mÿ Topĕ vĭ tó tĭ gé, ù tÿ to jykren há ag mÿ. Hã ra ti pijé tÿ ěprã ke vĭ nĭ'. Ga kri ke ag jykre tó tú sóg nĭgtĭ. Tú' he jé tóg ke mÿ, ũri ùn mág ag vĭ ti. ⁷ Topĕ vĭ hã tó sóg tĭ mÿr'. Ěn tÿ ěg vĕsóg ki ki kanhrân ke tú nĭ. Hã ra Topĕ tóg vāsÿ to jykren mÿ. Ga tÿ kã nĭ to hã tóg to

jykrén mû, êg tý ti ví ki kanhrân jé, êg tý ti jykre ki kanhró tugrîn tý ùn mág nýtí jé. ⁸ Ūri ùn mág ag pijé ki kanhró nýtí, Topě jykre tag ki'. Ag tý ki kanhró nýtí ra ag pijé *Jesus* tý ka to ti sanh mû vē, êg *Senhor* tý, ù tý vènh kar káfór nĩ tag tý. Hã ra ag tóg ti ki kagtĩg nýtĩn ký krunh to ti sa ja nĩgtĩ. ⁹ Hã ra tóg rán ký nĩ, Topě ví rán ki, hã vỹ: “Topě tóg êg mỹ nén ù há han ja nĩ, ù tý ti to há kar mỹ mỹr,” he mû. “Ū pijé tag ve ja nĩ ver'. Ū pijé tag mẽ ja nĩ ver'. Êprã ke ag tý to jykrén ja nĩ ver'. Topě hã ne to jykrén ja nĩgtĩ,” he ja tóg nĩgtĩ.

¹⁰ Ký tóg êg hã mỹ tó ja nĩ. Ti kuprĩg tý tóg êg kanhrân ja nĩ, to. Ti kuprĩg vỹ nén kar to jykrén tĩgtĩ, Topě tý nén to jykrén mû mré hã. ¹¹ Ge ti nĩ, ha mẽ. Êprã ke tý nén to jykrén mû ki kanhró êg tóg nĩ. Ký êg ne tý ki kanhrân tí? Êg krĩ tý êg ki kanhrân tí. Hã ra Topě kuprĩg vỹ Topě tý nén to jykrén mû ki kanhrân kãn tí. Ū tý Topě kuprĩg tý jagrê tũ ên pijé ki kanhrân ke mû'. ¹² Hã ra Topě pijé êprã ke kuprĩg tý êg mỹ êg jagrê han'. Topě kuprĩg tý tóg êg mỹ êg jagrê han, êg tý ti tý êg mỹ nén nĩm mû ki kanhró nýtí jé. Ti hã vỹ êg kren han sór mû, êg tý vènh kren han ki kagtĩg ra.

¹³ Hã tó sóg tí. Êprã ke ví pijé'. Topě kuprĩg ví vē. Hã ký sóg ti kuprĩg hã tý ti jykre kãmén tí. ¹⁴ Êprã ke ag pijé Topě kuprĩg to há nýtí, ti jykre to'. Ag mỹ tóg tý Topě krĩ tũ nĩ ve nĩ. To jykrén há han ki kagtĩg ag nýtĩ, ag tý Topě kuprĩg tý jagrê tũ nýtĩn ký. ¹⁵ Ū tý ti kuprĩg tý jagrê nĩ ên hã ne nén kar to jykrén há han tí'. Ký ù pijé êg tý nén han mû ên ki kanhró nĩ, ti tý vég mû ra, ti tý Topě kuprĩg tý jagrê tũ nĩn ký.

¹⁶ Hỹ, ù nỹ hỹn Topě tý nén to jykrén mû ki kanhró nĩ? Ū nỹ hỹn Topě kanhrân mû? Ū tý ti kanhrân mû venh ke tũ êg tóg nĩ. Jãvo *Cristo* hã ne êg kanhrân tí'.

3

Topě mỹ rãnrãj tí ag tý jagnê ri ke

¹ Inh kanhkã', inh pijé ájag mỹ Topě jykre tó kãn ja nĩ ver', sỹ ájag mỹ tó sór mû ra. Ū tý Topě kuprĩg tý jagrê tũ ri ke vỹ tý ájag nýtĩ. Gĩr ri ke vỹ tý ájag nýtĩ, ájag tý *Cristo* jykre to tar tũ nýtĩn ký. ² Hã ký sóg ájag mỹ *leite* ri ke hã ven ja nĩ, sỹ ájag mỹ Topě ví tó ký. Inh pijé ájag mỹ vèjèn tar ri ke ven ja nĩgtĩ', ájag tý ver to tar tũ ja nýtĩn ký. Ký ájag tóg ūri to tar tũ nýtĩ gé. Ver ájag tóg Topě kuprĩg tý jagrê tũ nýtĩ ve nĩ. ³ Hã ký ájag tóg vènh kãpugpóv ký nýtĩ, ájag tý jagnê to jũ nýtĩn ký. Hã ki ájag tóg êprã ke jykre han tí. Hã ki ájag tóg ti tý jagrê tũ nýtĩ ve nĩ. ⁴ Ký ájag kã mĩ ù ne tóg: “*Paulo* mré ke vỹ tý inh nĩ,” he tí'. Ký ù tóg: “jãvo sóg tý *Apolo* mré ke nĩ,” he tí gé'. Êprã ke jykre hã vē, ájag jykre tag ti.

⁵ Ū nỹ tý *Apolo* nĩ', jo ù nỹ tý inh nĩ', hã vỹ: *Paulo*, he mû? Topě mỹ rãnrãj tí vỹ tý êg nýtĩ. Ký ájag tóg êg ví kri fi ký *Jesus* ki ge ja nĩgtĩ, êg *Senhor* tý ájag krĩn ký. Ti hã vỹ êg mỹ êg rãnrãj nĩm ja nĩ. ⁶ Topě ví krãn inh, ájag kã ki. Ký *Apolo* vỹ ki gónh. Hã ra ù tý ti mog han mû vỹ tý Topě nĩ. ⁷ Hã ký ù tý krãn mû pijé tý ùn mág nĩ'. Ū tý ki gónh mû pijé tý ùn mág nĩ gé'. Pir ti nĩ, ùn mág ti, hã vỹ: Topě, he mû, ù tý êg mog han mû ên ti. ⁸ Ū tý krãn mû vỹ ù tý ki gónh mû ên ri ke nĩ. Kanhkã tá êg tóg êg rãnrãj kaja venh ke mû. Sỹ krãn ja kaja ve jé sóg ke mû, jãvo tóg ti tý ki gónh ja kaja venh ke mû gé. ⁹ Topě hã mré êg tóg rãnrãj mũgtĩ. Topě japỹ ri ke ájag nýtĩ.

Topě tý êg rãnrãj tugnỹm ke

Ký ājag tóg ti tỹ ĩn han mũ ri ke nỹtĩ gé. ¹⁰ Đn tỹ kri jẽ jafã ri ke han inh, ĩn krogrog ri ke ti, sỹ ājag mỹ ti jykre tó ký, Topẽ tỹ to inh krĩn ký. Ký sóg to jykrén há han, sỹ ĩn tỹ kri jẽ jafã ri ke ěn tar han jé. Ký tóg ājag kã mĩ kri ĩn ri ke han mũ sir, ti tỹ isỹ ājag kanhrãn nón ājag kanhrãn ký. ¹¹ Đn tỹ kri jẽ jafã ri ke ěn vỹ pir nĩ, hã vỹ: *Jesus Cristo*, he mũ, hã ký sóg ājag mỹ ti kãmén há han. Ũ venh ke tũ ěg tóg nĩ. ¹² Kri ěg tóg ĩn ri ke hynhan ti. Ũ tóg *ouro* tỹ han mũ, ũ tóg *prata* tỹ han mũ, ũ tóg pó sĩnvĩ tỹ han mũ, ũ tóg ka tỹ han mũ, ũ tóg re tỹ han mũ, ũ tóg ěkré fár tỹ han mũ. ¹³ Kurã tỹ ěgno kã ěg tóg ěg rãnrhãj jykre venh ke mũ, hã vỹ: ěg tỹ ũ mỹ ti vĩ kãmén há han ja ti, he mũ. Pĩ vỹ ěg rãnrhãj kókén ke mũ, ký ěg tóg pĩ ki ěg rãnrhãj jykre venh ke mũ. ¹⁴ Pĩ tỹ ti kókég tũ nĩn ký ěg tóg ti kaja venh ke mũ sir. ¹⁵ Pĩ tỹ ti kókén ký ěg tóg ěg rãnrhãj kren ke mũ sir. Ge ra ěg hã tóg kren ke mũ. Ký tóg ěg tỹ pĩ ki kren ri ke nĩ sir.

¹⁶ Ha mẽ, Topẽ ĩn ri ke ěg nỹtĩ, Topẽ kuprĩg tỹ ěg kã kã jẽn ký. Ājag mỹ tag ki kagtũg? Ki kagtũg nỹtĩ ve ājag nĩ. ¹⁷ Ũ tỹ Topẽ ĩn kókég mũ ěn kókén jé tóg ke mũ, Topẽ ti. Ti tũ vẽ mỹr, ti ĩn ti. ěg hã vẽ.

Ěg pijé jagně kãfór nỹtĩ'

¹⁸ Kygně tũg nĩ. Věso: “ki kanhró mág inh nĩ,” he tũg nĩ. Ājag tỹ ěprã ki kanhró mág nỹtĩn ký to: “nén ũ tũ vẽ,” hem nĩ, ājag tỹ Topẽ jykre hã ki kanhrãn jé. ¹⁹ Ěprã ki kanhró mág ag to Topẽ tóg: “nén ũ tũ vẽ,” he tĩ. Věnh kagtũg ag tóg nỹtĩ, ti mỹ. Hã ký tag tóg rãn ký nĩ, ha mẽ: “ěprã ke ag tóg ag mỹ ki kanhró mág nỹtĩ ve nĩ. Hã ra Topẽ tóg hã ki ag mỹ ag krĩ tũ nỹtĩ ěn ven ke mũ,” he tóg, Topẽ vĩ rá ki. ²⁰ Ký ti rá ũ vỹ ge nĩ gé, ha mẽ: “Topẽ vỹ ki kanhró nĩ, ũ tỹ ki kanhró mág ag tỹ nén to jykrén mũn ki. Nén ũ tũ vẽ, ag tỹ nén to jykrén mũ ti,” he tóg mũ gé, Topẽ vĩ rá ki. ²¹ Hã ký ěprã ke jiji tó sór tũg nĩ. Ěg pijé tỹ ũn mág nỹtĩ'. Tỹ ěg tóg jagně mré ke kar nỹtĩ mỹr. ²² Inh hã vỹ tỹ ājag mré ke nĩ. *Apolo* vỹ tỹ ājag mré ke nĩ gé, *Pedro* ti ke gé. Ga ki ke kar vỹ tỹ ājag tũ nĩ gé, ājag rĩnrĩr nĩ ti ke gé, ājag ter ke ti ke gé, ājag tỹ ũri vég mũ ti ke gé, ājag tỹ vãhã venh ke ti ke gé. ²³ Jãvo ājag hã ne tỹ *Cristo* tũ nỹtĩ'. Ký *Cristo* vỹ tỹ Topẽ tũ nĩ. Vyrmỹ tũ nỹtĩ sór tũg nĩ.

4

Apóstolo ag

¹ Ājag tỹ ěg to jykrén ký tag to jykrén nĩ, ha mẽ. *Cristo* mỹ rãnrhãj tĩ vỹ tỹ ěg nỹtĩ. Topẽ jykre to ěg tóg tĩ, ěg tỹ vėsóg ki nén to jykrén vãnh ěn. ² Ký ěg *patrão* tóg nén ũ pir ve sór nĩgtĩ, ěg tỹ ti tũ ki rĩr mũn ký, hã vỹ: ěg tỹ ki rĩr há han mũ, he mũ. Ge ti nĩ, Topẽ tỹ ěg ki nén ve sór mũ ti. Ti tũ ki rĩr há han jé ěg tóg ke mũ. ³ Ký tóg ājag tỹ isỹ nén han mũ to vĩ mũ ra inh mỹ tỹ nén ũ tũ nĩ, ěprã ke ag tỹ inh jykre to vĩ mũ ra. Ký isóg inh jykre to: há ti nĩ, he tũ nĩgtĩ gé. ⁴ Inh pijé sỹ ti vĩ mranh mũ ki kanhró nĩ'. Hã ra sóg tag to: “hã ký inh jykre vỹ kuryj kar nĩ,” he tũ nĩgtĩ gé. Topẽ hã ne ěg jykre tugnỹm tĩ'. Hã ký tóg ki kanhró kar nĩ. Hã ký tóg tónh ke mũ. ⁵ Ký ũ jykre to vĩ sór tũg nĩ, kurã tỹ ěgno to hã, ěg *Senhor* kãtig ke to hã. Ti ha ne nén kar vėnh ven han kãn ke mũ', ěg tỹ vėnh vatãnh tá nén han mũ mré hã, ěg tỹ kuty tá nén han mũ mré hã, ěg tỹ nén ũ to jykrén mũ ěn mré hã ke gé. Ký ěg tóg mēnh mũ sir, Topẽ tỹ ěg mỹ vĩ há han ke ti. Vyrmỹ tóg ěg mỹ tónh ke mũ, ěg kar mỹ, ěg tỹ nén han ja ti.

⁶ Inh kanhkã', Topẽ vĩ rá pãtén sór tũg nĩ. Ũ tỹ ājag kanhrãn mũ to: “Topẽ vĩ tó ti ag kãfór vỹ tỹ ti nĩ,” he tũg nĩ. Ājag tỹ to jykrén há han jé, hã jé sóg vėnh

hã to tag rãn, ãjag mÿ, *Apolo* to ke gé, ãg tÿ jagnẽ ri ke nÿtĩ tag ti. ⁷ Ëg tÿ jagnẽ kãfór han sór kÿ ãg tóg ón kÿ ke tĩ. Ha vé, Topẽ vÿ ãg mÿ ãg tũ vin kãn. Ëg tÿ vêsóg ki mãn ja pijé'. Kÿ ãjag tÿ ne jé to: "isũ vë," he sór nẽ? Tÿ tóg Topẽ tÿ ãjag mÿ nĩm tũ nĩ ve nĩ, ãjag tÿ to: "isũ vÿ ã tũ kãfór nĩ," hen kÿ.

⁸ Tÿ ùn há nÿtĩ ve ãjag nÿtĩ, vënh mÿ. Riko nÿtĩ ve ãjag nÿtĩ, vënh mÿ. Tÿ ùn mág nÿtĩ ve ãjag nÿtĩ vënh mÿ, inh jãvo. Hÿ, há ti nĩ vë, ãjag tÿ tÿ ùn mág nÿtĩ ra. Kÿ sóg ãjag mré tÿ ùn mág nĩnh ke mũ gé vë vë. Hã ra tóg ke tũ tĩ. ⁹ *Jesus* tÿ ùn fëg mũ vÿ tÿ inh nĩ, *apóstolo* vÿ tÿ inh nĩ. Hã ra tóg sÿ to jykrén mũ ra, Topẽ tÿ isÿ ùn jykre kórég ag ri ke han nĩ ve nĩ, ag tÿ ùn kãgtén mũ ãn ag ri ke. Vënh kar ne tóg isugnÿm tĩ', ãprã ke kar, Topẽ tÿ jënẽ jafã ag kar ke gé mÿr. ¹⁰ Krĩ tũ nĩ ve sóg nĩ mÿr, *Cristo* tugrĩn. Inh jãvo ãjag tóg krĩ há nÿtĩ ve nĩ, *Cristo* jykre ki. Krój inh nĩ, jãvo ãjag tóg tar nÿtĩ ve nĩ. ãjag to ag tóg vĩ há han tĩ, jãvo ag tóg iso é he tĩ. ¹¹ Hã kÿ sóg kókĩr mũ, ùri. Kur tũ sóg nĩ gé. Iso kry ag tóg ke gé. Jamã tũ sóg nĩ gé. ¹² Ron sóg tĩ gé, sÿ inh rãnhraj ki ijën ven jé. Ag tÿ iso é he mũ ra sóg ag mÿ nén ù há tũ tĩ, Topẽ tÿ ag mÿ han jé. Ag tÿ inh vóg kónãn kÿ sóg ag mÿ vënh nenh tũ nĩgtĩ. ¹³ Ag tÿ iso féfé he mũ ra sóg komër hã ag mÿ vĩ tĩ, ag jũ tÿ tũ' he jé. Vãfár ri ke inh nĩ, vënh kar mÿ, ag tÿ nén fón tĩ kar ri ke inh nĩ.

¹⁴ Inh pijé ãjag mÿ'a han sór mũ'. Hã ra sóg ãjag mÿ tag rãn, sÿ ãjag jyvën jé, ãjag tÿ tÿ inh krẽ ri ke nÿtĩn kÿ, sÿ ãjag to há tãvĩ nĩn kÿ. ¹⁵ Û tÿ ãjag kanhrãn sór mũ vÿ e nÿtĩ, ù tÿ *Cristo* jykre tÿ ãjag kanhrãn sór mũ ag. *Mil* (ke) kãfór ag nÿtĩ, hÿn. Hã ra sóg pir nĩ, sÿ ãjag panh ri ke nĩn kÿ, isÿ ãjag mÿ *Jesus Cristo* kãmén kÿ, ti tÿ sÿ ãjag hynhan ri ke nĩn kÿ. ¹⁶ Hã kÿ sóg ãjag jyvën mũ, ãjag tÿ sÿ nén han mũ han jé. ¹⁷ Hã jé sóg *Timóteo* jënẽ, ãjag to. Inh kósin ri ke ti nĩ. Tĩ to inh há tãvĩ nĩ. Kÿ tóg ãg *Senhor* jykre to tar nĩ. ãn hã vÿ ãjag mÿ tó mãn ke mũ, isÿ *Jesus Cristo* japry jagma tĩ ti, isÿ ti jamĩn jagma tĩ ti, isÿ *igreja* kar ki ke ag kanhrãn tĩ ti, ãmã kar mĩ há.

¹⁸ Jãvo ãjag kã mĩ ù tóg vësÿ ùn mág han sór mũ, iso: "kãtĩg ke tũ pẽ ti nĩ," hen kÿ. ¹⁹⁻²⁰ Hã ra sóg kãnhmar ãjag to pasanh kãtĩg ke mũ, ha vem nĩ, ãg *Senhor* tÿ: "há tũg," hen kÿ. Kÿ sóg ag jykre venh ke mũ, vësÿ ùn mág han mũ ag. Ëg pijé ù vĩ tÿ Topẽ tÿ tÿ ãg pã'i nĩ ãn vég tĩ'. Hã ra ãg ti jykre tar hã tÿ vég tĩ. Hã kÿ inh pijé ag vĩ mẽ sór mũ ver'. Ag jykre tar ve sór inh mũ, ù tÿ vësÿ ùn mág han mũ ag. ²¹ Kÿ isÿ ãjag tá jun kÿ ne nÿ hÿn ãjag mÿ há nĩnh mũ? Inh mÿ ka va tũg mũ', ãjag mrãnhmãrãn jé? Inh mÿ ãjag mÿ vĩ há han ke mũ', komër hã, ãjag tÿ tÿ inh fe nÿtĩn kÿ? Ha to jykrén.

5

Ûn prũg kónãn mũ

¹ Nén ù tóg mẽ há tĩ ãjag to. Nén ù vënh mÿ han ãjag nẽji tĩ. Hã ra tóg kórég pẽ nĩ. Tag mẽ inh, ha mẽ: ãjag kã mĩ ù tóg nẽji ti panh prũ fi tÿ prũg mũ. Û tÿ Topẽ jykre ki kagtũg ag pijé ti ri ke han tĩ', ti jykre kórég tag ti'. ² Hã ra ãjag tóg to fe kaj tũ nÿtĩgtĩ. Vësÿ ùn mág han sór ãjag tóg mũgtĩ, vëjykre kórég tag tÿ ãjag kã mĩ ù kã kã nĩ ra. ãjag ne tóg vësÿrénh tũ nÿtĩgtĩ', ãjag tÿ ù tÿ ti kórég tÿ ge han mũ ãn kutém jé, ãjag kã mĩ. ³ Ha mẽ, ãg tÿ ti tÿ nén han ke to inh jykrén huri, sÿ ãjag mré nĩ tũ ra ver. Sÿ ãjag mré nĩ ri ke han sóg tĩ, sÿ ãjag mré ti to jykrén kÿ. Û tÿ vëjykre pãno tÿ ge han mũ ãn tÿ tag han nĩ, ha mẽ. ⁴ Vënh mãn jé ãjag tóg ke mũ. Jo sóg ãjag mré nĩ ri ke han mũ, ãjag vënh mãn ki. ãn ki ãg *Senhor* tÿ *Jesus* vÿ ãjag mÿ vëjykre nĩm ke mũ. Kÿ ãjag tóg sir *Jesus* jiji tó kÿ ⁵ ùn

jykre kórég ên fêg ke mû, *Satanás* mý, ti týt ti fár kókén jé. Ký tóg hên ri ke mûn to jykrén mân ke mû. Ký ti kuprîg výt kren ke mû, êg *Senhor* týt *Jesus* kurã ên kã.

⁶ Äjag týt vêsô: “há êg nýtí,” he mû ra ti pijé há nîgtí'. Ha mē, *fermento* sî týt êmî jãgia ký tóg sôn ke ký mog tí. Tag to jykrén. ⁷ Hã ký fón kãn nî, êmî jãgia si ti, äjag týt êmî tãg han jé. Ün jãgia tú ri ke äjag nýtí, äjag jykre ti, ti há nîn ký. Ký vëjykre kórég fón kãn nî. *Cristo* výt êg jagfý ter mýr.

Ëg týt *Páscoa* kã *cordeiro* tânhtí týt ên ri ke ti nî, *Jesus* ter ti. ⁸ Ëg týt fénhta ên ko jé êg tóg êmî jãgia si fón kãn tí. Ký kem nî gé, há výt: vëjykre pãno tovãnh, he mû, nén ù vënh mý han mân tûg, he mû, äjag týt êmî jãgia tú ri ke nýtí jé, há výt: vëjykre kuryj, vëjykre pir, he mû.

⁹ Hã jé sóg äjag mý rán ja nî, äjag týt ù týt nén ù vënh mý han mû ag mré mû tú nî jé. ¹⁰ Hã ra sóg ù týt *Jesus* ki ge tú ag tó ja tú nî. Jykre pãno ag nýtí, êprã ke ag, há výt: nén kar to én (ka)mê, he mû, nén ù péju tí he mû, vÿrmý topê han mû, he mû. Äjag týt tag ag mré vëmén sór tú nîn ký äjag hÿn ga tag tovãnh ký hê ra mûnh ke mû. ¹¹ Hã ra sóg äjag mý ù týt ón ký týt êg régre nî ên rán mû. Û týt ã mré *Jesus* ki rá ký nî ra nén ù vënh mý han tovãnh sór tú nîn ký ti mré tûg mân tûg nî, ti týt nén kar to én (ka)mê nîn ký, ti týt vÿrmý topê han ký, ti týt ù to ví kónãn mē nîn ký, ti týt kron mē nîn ký, ti týt nén ù pigju(g) tí nîn ký. Û týt ge mré nî sór tûg nî, ti mré jên tûg nî gé.

¹² Ëg pijé êg mré ke tú ag jykre tugným ke mû, *Jesus* ki ge tú ag. Äjag týt êg mré ke ag jykre tugným ke vë, ag jykre to: “tag výt há nî, tag výt kórég nî,” henh ke vë. ¹³ Topê há ne ù ag jykre venh ke mû, êg mré ke tú ag. Ëg mré ke týt vëjykre pãno han ký êg tóg tí jykre tónh ke mû. Hã ký ù týt vëjykre kórég han mû ên kutêm nî, äjag kã mî.

6

Ëg týt pã'i ag mý êg mré ke tónh ke tú

¹ Ký nén ù tóg vënh mý nî gé. Äjag kã mî ù tóg ti mré ke to jû ký *Jesus* mré ke tú týt pã'i ag mý tó tí, pã'i ag jykre pãno ra. Ti pijé Topê tú ag mý tó tí. Vënh mý ti nî, tag ti. ² Êprã ke ag jykre tugným jé äjag tóg ke mû mýr, äjag týt týt Topê tú nýtín ký. Äjag mý tag mē ja tú? Ký, äjag týt ga kri ke kar jykre tugným ken ký äjag hÿn jagnê jykre tugným há han ke mû gé. Jagnê to jû týt tú' he jé äjag tóg ke mû gé. ³ Topê týt jênê jafã ag jykre tugným jé äjag tóg ke mû mýr. Äjag mý tag mē ja tú? Ký äjag hÿn êprã ke jykre tugným há han ke mû gé. ⁴ Ge ra äjag tóg êg mré ke tú ag mý: “ha inh mý isû ti vé,” he tí, ù týt êg mré vënh mân tí tú ag mý, ag týt ga kri äjag tú ven jé. ⁵ Mý äjag mý'a tú? Äjag kã mî ù mý krí há tú nî', ti týt äjag jÿvên jé, äjag tú to, äjag týt jagnê tú to jykrén mû to? ⁶ Vënh mý ti nî, *irmão* týt *irmão* ù tón ký, ù týt *Jesus* ki rá ký nî tú mý, ti týt äjag tú ven jé. ⁷ Äjag týt jagnê tú to jykrén kónãn ký tóg vënh mý pē nî, äjag týt to jagnê to jû ký mýr. Äjag týt ne jé ù týt äjag tú mân sór ký ti mý nenh ke nē? Ti há tóg vëjykre pãno han mû, äjag tú mân sór ký. Ge ra ti mý nîm nî. Ký ã tóg Topê ví mranh tú nî, inhhã, ti tugrîn. ⁸ Hã ra äjag tóg ti mý nenh sór mû. Ký äjag tóg jagnê tú to vëjykre kórég han tí gé mýr. Jagnê tú mân sór äjag tóg mû gé mýr. ⁹ Ün jykre pãno ag pijé Topê týt týt êg pã'i nî venh ke mû'. Äjag mý tag mē ja tú?

Ha mē. ker kygnê hê'. Û týt ün mén tú fag mré ný mû ag pijé venh ke mû', Topê týt týt êg pã'i nî ti. Û týt vÿrmý topê han mû ag pijé venh ke mû'. Û týt ti prü

ra ù fi mré nỹ mũ ên pijé venh ke mũ'. Û fi tỹ fi mén ra ù mré nỹ kỹ fi pijé venh ke mũ'. Ûn gré tỹ ùn gré ù tỹ prũg mũ ên pijé venh ke mũ'. ¹⁰ Ûn tũ péju(g) tĩ ên pijé venh ke mũ'. Û tỹ nén kar to én mẽ pijé venh ke mũ'. Ûn kron mẽ pijé venh ke mũ'. Û tỹ êg to vĩ kónãn tĩ pijé venh ke mũ'. Û tỹ êg vatánh tá êg tũ mäg tĩ pijé venh ke mũ'. Topê tỹ tỹ êg pã'i nĩ venh ke tũ ag tóg nĩ, vễjyre tỹ ge han tĩ ag. ¹¹ Äjag kã mũ ù tóg vễjyre tỹ ge han ja nĩgtĩ, vãsỹ. Hã ra äjag tóg vênh kugpe kỹ nỹtĩ, ùri. Kykũnh kỹ äjag tóg nỹtĩ. Kỹ Topê tóg äjag mỹ vênh pãte fón ja nĩ sir, êg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* tigrĩn, Topê kuprĩg tigrĩn.

Êg tỹ nén ù vênh mỹ han ke tũ

¹² Kỹ äjag hỹn inh mỹ: “isỹ nén han sór mũ ên han jé sóg ke mũ. Topê vỹ ge ra inh jagägtãn ke mũ,” he sór mũ. Vó. Êg tỹ nén ù han sór mũ ù tóg há nĩnh mũ vê, há ra isỹ nén ù kórég tỹ tân nĩn kỹ tóg inh mỹ há tũ nĩ sir. ¹³ “Vějẽn vỹ tỹ êg nug tũ nĩ, kỹ êg nug vỹ tỹ vějẽn né nĩ,” he äjag tóg tĩ. Hỹ, há ra Topê vỹ tỹ tũ' henh ke mũ, vějẽn tỹ, êg nug tỹ ke gé. Êg han ja tóg nĩgtĩ. Hã ra ti pijé êg tỹ tỹ ùn mén tũ mré nỹ jafã han'. Êg *Senhor* tũ vê, êg. Kỹ êg *Senhor* vỹ tỹ êg tân nĩ sir. ¹⁴ Êg *Senhor* rĩn mãn tóg, Topê ti, kỹ tóg êg rĩn mãn ke mũ gé, ti jykre tar tỹ.

¹⁵ Kỹ êg há vỹ tỹ *Cristo* tũ nỹtĩ. Ti mré êg tóg tỹ ùn pir ri ke nỹtĩ. Äjag mỹ tag mẽ ja tũ'? Kỹ êg tỹ *Cristo* tũ tỹ ùn mén tũ fi mré tỹ ùn pir ri ke han kỹ tóg vênh mỹ pẽ nĩgtĩ, fi mré nỹn kỹ. Ke tũg nĩ. ¹⁶ Ha mẽ, ù tỹ ùn mén mẽ fi mré nỹ kỹ tóg fi mré tỹ ùn pir ri ke nĩ. Hã kỹ tóg vãsỹ tó ja nĩ. “Ûn pir ri ke fag nỹtĩ, jagnẽ mré nỹtĩ fag,” he ja tóg nĩ. Äjag mỹ tag mẽ ja tũ'? ¹⁷ Fag jãvo êg tỹ tỹ êg *Senhor* mré ke nỹtĩn kỹ êg tóg ti mré kuprĩg pir ri ke nỹtĩ gé sir.

¹⁸ Êg tỹ ùn mén tũ mré nỹ kỹ, êg tỹ ùn prũ tũ mré nỹ kỹ êg tóg vênh kavénh tĩ sir, êg tỹ Topê vĩ mranh tag tỹ. Êg tỹ nén ù ù ki Topê vĩ mranh kỹ êg tóg vênh kavénh tỹ ge han tũ nĩgtĩ. Hã kỹ ùn mén tũ mré nỹ tovãnh kãn nĩ, ùn prũ tũ mré nỹ tovãnh kãn nĩ gé. ¹⁹ Êg há vỹ Topê kuprĩg ìn ri ke nỹtĩ. Êg kã kã tóg jẽ nĩ, Topê kuprĩg ti, ti tỹ tỹ êg jagrẽ nĩn kỹ. Topê tỹ êg mỹ nén han mũn há vê. Äjag mỹ tag mẽ ja tũ? Hã kỹ êg pijé tỹ vênh pã'i jê'. Topê krẽm ke vỹ tỹ êg nỹtĩ. ²⁰ Êg kajãm tóg mỹr, kaja e to. Hã kỹ vênh kar mỹ Topê tỹ tỹ ùn há nĩ ven nĩ, äjag tỹ ti jykre kuryj han mũn kỹ.

7

Êg tỹ prũg há han to vễjyre

¹ Äjag tỹ inh mỹ vênh rá jẽnẽn kỹ äjag tóg inh mỹ äjag prũg ke ti tó ja nĩ. Äjag prũg tũ nĩn kỹ tóg há tĩ vê. ² Hã ra tóg äjag mỹ vênh mỹ tĩnh mũ, kỹ tóg inh mỹ äjag tỹ ùn mén tũ fag to én ha mẽ tĩ. Hã kỹ tóg há nĩ, ù tỹ ùn pir fi tỹ prũg kỹ, fi tỹ tỹ ti prũ pẽ nĩ jé. Û fi tỹ ùn pir tỹ mén kỹ tóg há tĩ gé, ti tỹ tỹ fi mén pẽ nĩ jé. ³ Kỹ fi mén jé fi mỹ fi tũ han, fi mré nỹ kỹ, jãvo ti prũ fi jé ti tũ han, ti mré nỹ kỹ. ⁴ Fi pijé tỹ vêsũ nĩ gé', fi mén jẽn kỹ'. Fi mén tũ fi vê sir. Kỹ ti hã ri ke nĩ gé. Ti pijé tỹ vêsũ nĩ gé', ti prũ jẽn kỹ'. Fi tũ vê, fi mén ti. ⁵ Hã kỹ jagnẽ mỹ vênh nenh tũg nĩ. Hẽn ri ke mũn äjag kejẽn jagnẽ mré to jykrén sór mũ, äjag tỹ kuty pipir ki jagnẽ mré nỹ tũ nĩ jé, äjag tỹ Topê mré vëmẽn jé vãsãnsãn jé. Kỹ tag pãte jagnẽ mré nỹ mãn nĩ sir, *Satanás* tỹ äjag krĩn kónãn tũ nĩ jé. Äjag tỹ ù mré nỹ sór kỹ tóg inh mỹ to äjag tỹ Topê vĩ mranh ha mẽ tĩ, *Satanás* tỹ äjag krĩn kỹ. Hã kỹ tóg äjag tỹ kãnhmar jagnẽ mré nỹ mãn kỹ há tĩ.

⁶ Tag kar tó sóg mũ, ãjag mÿ, ãjag krój nÿtĭn kÿ. Inh pijé vĕnh kar mÿ: “ha prũg, ha mén,” he sór mũ'. ⁷ Vĕnh kar tÿ inh ri ke nÿtĭ ra tóg inh mÿ há tĭ vĕ, isÿ prũ tũ nĭ tag ri ke. Hã ra Topĕ tóg vĕnh kar tÿ vyrmÿ nĕn ù to tar han tĭ, ěg tÿ ki króm jé. Hã kÿ ù tóg ti prũ tũ to tar nĭ, jo ù tóg ti prũ fi to tar nĭ. Topĕ tÿ nĕn han jan hã vĕ.

⁸ Hã ra sóg ùn prũ tũ mÿ tag tó sór mũ, ha mẽ. Ājag tÿ inh prũ tũ ri ke nÿtĭ ra tóg há tĭ vĕ, kÿ ùn mén ter ja fag tÿ mén mǎn tũ nĭ ra tóg há tĭ gé vĕ. ⁹ Ājag tÿ hã ra prũg sór kÿ, ãjag tÿ mén sór kÿ tóg há tĭ gé. Kÿ ãjag tóg vĕnh prũg han mũ sir. Ājag tÿ prũ tũ nĭ ra fag to ěn kÿn pijé há nĭ', ãjag tÿ ag to ěn kÿ ke gé'. Hã kÿ prũg nĭ, mén nĭ ãjag tÿ ù to ěn tũ nĭ jé.

¹⁰ Ājag kǎ mĭ ù tóg prũ nÿtĭ, ù fag tóg mén nÿtĭ gé. Ēg *Senhor* vÿ ãjag hã mÿ tag tó mũ, sÿ tónh ke tag, ha mẽ. Isÿ tó pijé', ti tÿ tó há nĕ', ha mẽ. Ā mén fón tũg nĭ. ¹¹ Ā tÿ ge ra ti fón kÿ mén mǎn tũg nĭ. Ā tÿ mén mǎn sór kÿ Ā mén fón jan hã mré to jykrén, ãjag tÿ jagnĕ mré nÿtĭ mǎn jé sir. Kÿ Ā prũ jĕn kÿ fi fón tũg nĭ gé. Ēg *Senhor* tÿ tón hã vĕ.

¹² Jǎvo inh hã tóg tag tó mũ ãjag mÿ, ha mẽ. Ēg *Senhor* tÿ tó pijé', ha mẽ. Ājag kǎ mĭ ù prũ fi tóg *Jesus* ki rǎ sór tũ nĭ, fi mén tÿ tÿ *Jesus* mré ke nĭ ra. Fi tÿ tĭ mré nĭ sór nĭn kÿ tóg fi mré nĭ ha sir. Fi tovǎnh sór tũg nĭ. ¹³ Kÿ Ā mén tÿ *Jesus* ki rǎ sór tũ ra Ā mré nĭ sór kÿ ti mré nĭm nĭ gé. ¹⁴ Topĕ tũ vÿ tÿ Ā nĭ, Ā mén tÿ ti ki rǎ sór tũ ra. Hã ra tóg Ā mré nĭn kÿ tÿ ti tũ ri ke nĭ gé sir. Kÿ Ā prũ fi tÿ *Jesus* ki rǎ sór tũ ra fi tóg tÿ Topĕ tũ ri ke nĭ gé sir, fi tÿ Ā mré nĭn kÿ. Ke tũ nĭ mũ ra ãjag krĕ vÿ ti ki rǎ tũ krĕ ri ke nÿtĭnh mũ vĕ, Topĕ mÿ. Hã ra ag pijé ri ke nÿtĭ'. Tÿ Topĕ tũ ri ke ag nÿtĭ gé sir, ãjag krĕ ti. ¹⁵ Hĕn ri ke mũn Ā mén, Ā prũ fi Ā fón sór mũ, fi tÿ *Jesus* ki rǎ sór tũ nĭn kÿ. Kÿ fi mÿ, ti mÿ: “ha tĭ ge,” hem nĭ. Topĕ vÿ ěg krĭ kuprǎg sór mũ, hã jé tóg ěg kuprĕg. Hã kÿ Ā pijé tÿ Ā mén krĕm ke nĭ', ti tÿ Ā tovǎnh sór kÿ, Ā pijé tÿ Ā prũ fi krĕm ke nĭ gé', fi tÿ Ā tovǎnh sór kÿ, Ā tÿ *Jesus* ki rǎ tugrĭn. ¹⁶ Hĕn ri ke mũn ti kejĕn kren ke mũ, Ā jamĕn kÿ, Ā mén ti. Hã ra Ā pijé ki kanhró nĭ'. Hĕn ri ke mũn fi kejĕn kren ke mũ, Ā jamĕn kÿ, Ā prũ fi. Hã ra Ā pijé ki kanhró nĭ'. Hã kÿ fi tũg kamĕg tũg nĭ, fi tũg sór kÿ, ti tũg sór kÿ ke gé.

Ēg tÿ Topĕ jykre hã mĭ mũnh ke

¹⁷ Topĕ tÿ Ā jykre tÿ Ā kuprĕg ja ěn hã mĭ tũg nĭ, ěg *Senhor* tÿ Ā mÿ vĕjykre nĭm ja ěn hã mĭ. Hã tó sóg tĭ, ěg mré vĕnh mǎn tĭ kar ag mÿ. ¹⁸ Topĕ vÿ Ā kuprĕg. Ā tÿ tÿ *Judeu* mré ke nĭn kÿ Ā gré fǎr junun vÿ kym kÿ nĭ. Kÿ tóg há tĭ. Tÿ tũ' he sór tũg nĭ. Ā tÿ tÿ *Judeu* mré ke tũ nĭ kÿ Ā fǎr vÿ kym kÿ nĭ tũ nĭ. Kÿ tóg há tĭ gé. Kym sór tũg nĭ gé. ¹⁹ Nĕn ù tũ vĕ, ti fǎr kym ke tĭ, ti fǎr kym ke tũ ti ke gé. Nĕn pir vÿ há nĭ, hã vÿ: ěg tÿ Topĕ vĭ ki króm, he mũ, ěg tÿ ti tÿ ěg jyvĕn mũ han, he mũ.

²⁰ Topĕ hã tÿ Ā kuprĕg kÿ vĕjykre ěn hã mĭ tũm nĭ. ²¹ Ājag kǎ mĭ ù vÿ *patrǎo* nÿtĭ, ti tÿ ãjag kygĭǎm kÿ, ěg tÿ ěg mĕg kygĭǎm ěn ri ke. Hã kÿ ãjag tóg tÿ ti tũ nÿtĭ. Fagrĭnh mÿ ãjag tóg ti rǎnhrǎj han tĭ. To krĭ kufy nÿtĭ tũg nĭ. Ājag tÿ hã ra ãjag *patrǎo* tovǎnh to vĕjykre há vĕ kÿ jatun mÿ tovǎnh nĭ, ti tÿ ãjag tovǎnh sór kÿ. ²² Ha vé, ěg *Senhor* vÿ ãjag kuprĕg, ãjag *patrǎo* nÿtĭ ra. Ājag tÿ tÿ *Cristo* tũ nÿtĭn kÿ ãjag tóg tÿ ùn *patrǎo* tũ ěn ri ke nÿtĭ sir, ãjag tÿ ěprǎ *patrǎo* krĕm nÿtĭ ra. Hã kÿ ùn *patrǎo* tũ ag vÿ *Cristo* ki ge kÿ tÿ *Cristo* krĕm ke nÿtĭ. Jǎvo ùn *patrǎo* ag vÿ *Cristo* tugrĭn tÿ ùn *patrǎo* tũ ěn ri ke nÿtĭ gé. ²³ Hÿ, ěg kygĭǎm ti mÿr, kaja

e tỹ, *Cristo* ti. Hã kỹ ãprã ke ag krẽm nỹtĩ sór tũg nĩ. Ëprã ke mỹ név mág jẽ sór tũg nĩ gé. Ke tũ nĩ mũ ra ag tóg ãjag tỹ *Cristo* mré mũ kamẽg mũ.

²⁴ Inh kanhkã', Topẽ tỹ hã tỹ ãjag kuprẽg kỹ vỹjyre ãn hã mũ mũm nĩ.

Ûn mén ja tũ fag to vỹjyre

²⁵ Ûn mén ja tũ fag tó ja ãjag tóg nĩgtĩ inh mỹ, ãjag tỹ rán ki. Hã ra ãg *Senhor* pijé fag to nén ù tó ja nĩgtĩ'. Kỹ sóg to jykrén kỹ ãjag mỹ tag tó sór mũ, ha mẽ. Ëg *Senhor* tóg inh jagãgtãn, kỹ tóg isar han, sỹ to jykrén há han jé. ²⁶ Kỹ sóg ãg tỹ ti jagy vég tĩ tag to jykrén mũ. Sỹ to jykrén kỹ tóg inh mỹ há ti, ãjag tỹ ùri nén han mũ tag tovãnh sór tũ nĩ jé. ²⁷ Æ mỹ prũ jẽ? Kỹ fi fón sór tũg nĩ. Æ mỹ prũ tũ jẽ? Kỹ prũg sór tũg nĩ gé. ²⁸ Æ tỹ ge ra prũg sór kỹ tóg há tĩ gé hã ra. Topẽ vỹ mranh ke tũ ã tóg nĩ, prũg kỹ. Kỹ ùn mén ja tũ fi mén kỹ tóg há tĩ gé sir. Topẽ vỹ mranh pijé'. Hã ra tóg jagy tĩnh mũ. Krĩ kufy han jé ãjag tóg ke mũ, tag ki, ãprã, ãjag prũg kỹ, ãjag mén kỹ ke gé. Hã ra tóg inh mỹ há tĩ vỹ, ãjag krĩ kufy tũ nĩ ti.

²⁹ Inh kanhkã', inh vỹ tag jẽmẽ ra, ha mẽ. Kurã tỹ ãgno vỹ kãnhmar jun ke mũ. Hã kỹ ùn mén fi jé ùn mén ja tũ fi ri ke nĩ, ùn prũg ja tũ ri ke nĩ gé. Tag ki vỹjyre vỹ, fag tỹ jagnẽ mré nỹtĩg ti. Kãnhmar tóg tũ' henh ke mũ. ³⁰ Hã kỹ ù tỹ tag ki fỹ mũ jé ùn fỹ tũ ri ke nĩ. Û tỹ tag ki mỹ sér nĩ jé ùn mỹ sér vãnh ri ke nĩ. ³¹ Û tỹ ga kri tỹ nén ù mág nĩn jé ù tỹ nén ù tũ ãn ri ke nĩ. Tũg kãn jé tóg ke mũ, ãg tỹ tag ki nén vég mũ ti.

³² Nén ù pir tóg inh mỹ há tĩ vỹ, hã vỹ: ãjag krĩ kuprãg kỹ nỹtĩm nĩ, he mũ, ãjag tỹ nén ù to krĩ kufy tũ nỹtĩ jé.

Ûn prũ tũ ãn vỹ ãg *Senhor* tũ ki rĩr tĩgtĩ, kỹ tóg: “mỹ ãg *Senhor* mỹ há nĩ vỹ, sỹ nén han mũ ti?” he tĩ. ³³ Jãvo ùn prũg mũ vỹ ãg tỹ tag ki nén vég tĩ ki rĩr nĩgtĩ, kỹ tóg: “mỹ inh prũ fi mỹ há nĩ vỹ, sỹ nén han mũ ti?” he tĩ gé. ³⁴ Kỹ tóg ãg *Senhor* tũ ki rĩr tãvĩ han tũ nĩ sir. Kỹ fi vỹ ge nĩgtĩ gé, ùn mén ter ja fi, ùn mén ja tũ fi ke gé. Ëg *Senhor* tũ ki rĩr fag tóg nĩgtĩ, fag tỹ tỹ ti tũ tãvĩ nỹtĩ jé, fag tỹ ti tũ ki króm há han jé. Ûn mén mũ fi tóg hã ra ãg tỹ tag ki nén vég tĩ ki rĩr nĩgtĩ, kỹ fi tóg: “mỹ inh mén mỹ há nĩ vỹ, sỹ nén han mũ ti?” he tĩ gé.

³⁵ Sỹ ãjag tũ to jykrén há han kỹ, hã kỹ sóg ãjag mỹ tag tó mũ. Inh pijé ãjag mỹ vỹ tar han sór mũ', ãjag tỹ ti tỹ ãjag mỹ há tũ nĩ ãn han jé'. Æjag tỹ mũ há han kỹ tóg inh mỹ há tĩ, ãjag tỹ ãg *Senhor* tũ ki rĩr há han kỹ, nén ù tỹ ãjag kutãn tũ nĩ jé.

³⁶ Hẽn ri ke mũn tóg ãjag kã mũ ù fag mỹ há tũ nĩ, fag kósin fi tỹ mén tũ nĩn kỹ. Hẽn ri ke mũn fi sanh há nĩ ha. Hẽn ri ke mũn fi jagtar ke mũ, ù tỹ fi ki rĩr ke tũ tĩn kỹ. Kỹ jatun mỹ fi mén nĩ, fi mén sór kỹ. Topẽ vỹ mranh pijé'. ³⁷ Hẽn ri ke mũn ù fag tóg to jykrén há han mũ hã ra, kỹ fag tóg fag kósin fi mén sór tũ nĩ sir. Kỹ tag vỹ há tãvĩ nĩ. ³⁸ Hã kỹ tóg ge nĩ, ha mẽ. Tĩ tỹ fi mén kỹ tóg há nĩ, tĩ kósin mén ja tũ fi. Tĩ tỹ fi mén tũ nĩn kỹ tóg há kãfór nĩ.

³⁹ Ûn týtã fag vỹ tỹ fag mén tũ nỹtĩ, ag rĩnrĩr nỹtĩn kỹ. Û fi mén ter kar kỹ fi tóg hã ra ù tỹ mén mũ sir, jatun mỹ. Fi mén mãn vỹ sir, Há ti nĩ. Hã ran jé tỹ ãg *Senhor* mré ke nĩ, fi mén mãn ke ti. ⁴⁰ Fi tỹ mén mãn sór tũ nĩn kỹ tóg há kãfór nĩ sir, fi mỹ sér kãfór. Isỹ fag to jykrén hã vỹ. Hã ra sóg Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nĩ, hã kỹ sóg ãjag mré to jykrén há han mũ gé.

¹ Kÿ sóg ãjag mÿ vĕjĕn tó sór mũ gé. Ag mĕg tãnh kÿ ag tóg vĕnh kãgrá tÿ topĕ mÿ pũn vĕn tĩ. Kar kÿ ag tóg *açougue* tá ti ke ĕn vĕne he tí. Kÿ ãjag kã mĩ ù tóg: “inh mÿ tá mãn kÿ konh mÿ vÿ?” he tí.

Hã ra ãjag kã mĩ ù tóg: “ki kanhró mág ĕg nÿtĩ, to tar ĕg nÿtĩ. Jatun mÿ ĕg tóg konh ke mũ,” he tí. Ēg tÿ nĕn ù to: “ki kanhró mág inh nĩ,” hen kÿ tóg: “ti kãfór inh nĩ,” henh ha mĕ tí. Ēg tÿ hã ra jagnĕ to há nÿtĩnh ke vĕ. ²⁻³ Ēg tÿ nĕn ù to: “ki kanhró sóg nĩ, ã jãvo,” hen kÿ tóg tÿ ĕg tÿ jagnĕ to é he ven nĩ.

⁴ Kÿ sóg ãjag mÿ vĕjĕn ĕn kãmĕn sór mũ. Nĕn ù tũ vĕ, ón kÿ vĕnh kãgrá tÿ topĕ ti. Pir ti nĩ, Topĕ ti. Topĕ ù vÿ tũ nĩ. ⁵ Nĕn ù e to ag tóg ón kÿ: “Topĕ vĕ,” he tí, kanhkã tãn ù ag to, ga tãn ù ag to ke gé. Û tÿ ge vÿ e nÿtĩ, topĕ tÿ ge ti, *Senhor* tÿ ge ti. ⁶ Hã ra tóg ĕg mÿ pir nĩ, ĕg jóg mág ti, ag jãvo. Nĕn kar han ja ti nĩgĩ, vĕnh mÿ, kÿ ĕg tóg ti há ve sór mũ gé sir. Pir ti nĩ gé, ĕg *Senhor* ti, há vÿ: *Jesus Cristo*, he mũ. Nĕn ù kar vÿ ti tugrĩn nÿtĩ. Kÿ ĕg ti tugnĩn krenkren ke mũ gé.

⁷ Hã ra ĕg kã mĩ ù ag tóg tag ki kagtĩg nÿtĩ ver. Tãg ti nĩ ver, ag tÿ ón kÿ vĕnh kãgrá tÿ topĕ tovãnh mũ ti. Hã kÿ ón kÿ vĕnh kãgrá tÿ topĕ mÿ vĕjĕn pũn ja ĕn tóg, ag tÿ ko kÿ nĕji, ag mÿ tÿ vĕnh kãgrá tÿ topĕ ĕn tũ ko ri ke nĩ sir. Kÿ tóg, ag tÿ tag to krój nÿtĩnh kÿ, ag mÿ ag tÿ vĕjĕn to vĕnh kavĕnh ha mĕ tí.

⁸ Ēg pijĕ vĕjĕn tugrĩn Topĕ to há nÿtĩ', ti to kórĕg nÿtĩ'. Ēg tÿ ko tũ (hã) ra nĕn ù tũ vĕ gé, vĕnh kãgrá tÿ Topĕ mÿ pũn ja ĕn ti. Vĕjĕn vĕ mÿr. ⁹ Nĕn ù kar vÿ tÿ ĕg tũ nĩ.

Hã ra ùn krój tóg hĕn ri ke mũn Topĕ vĩ mranh ke mũ, ĕg tugrĩn, ĕg tÿ ti mÿ nĕn ù vĕnh mÿ to tar nÿtĩ nĩ ve nĩn kÿ. Kÿ tag han sór tũg nĩ. ¹⁰ Ve ra ha. Tar ã tóg nĩ, ki kanhró ã tóg nĩ. Vĕnh kãgrá tÿ topĕ vÿ tÿ nĕn ù tũ nĩ ã mÿ. Hã kÿ ã tóg ko mũ sir, ù tÿ ti mÿ fĕnh ta han kÿ. Nĕn ù tũ vĕ vĕ, ã tÿ ko mũ ti. Hã ra ĕg mrĕ *Jesus* ki rã kÿ jĕ ù tóg tag to krój nĩ ver. Kÿ tóg ã ve kÿ to jykrĕn kÿ ko mũ gé sir. Hã ra vĕnh kãgrá tÿ topĕ tóg ti mÿ tar nĩ, ùn krój mÿ, ti tÿ *Jesus* ki rã kÿ nĩ (hã) ra. ¹¹ Kÿ tóg ti tÿ ã tÿ ko ve tugrĩn ko kÿ vãfor ke mũ sir. Ti jãvo ã tóg ki kanhró nĩ. Hã ra tóg ã tugnĩn tũ' henh ke mũ, *Cristo* tÿ ti jagfy ter ja ra. ¹² ã tÿ ti vĩ mranh hã vĕ sir, ã régre krój ĕn to. Ti vóg kónãn ã tóg mũ sir, ti krój nĩn kÿ. Hã ki ã tóg *Cristo* vĩ mranh mũ sir, mÿr, ha mĕ. ¹³ Hã kÿ sóg tag han sór tũ nĩ. Inh mrĕ ke tÿ isÿ nĕn ù nĩ ko tugrĩn Topĕ vĩ mranh kÿ sóg ko mãn sór tũ nĩ ha.

9

Paulo tÿ jãnkamy ve sór tũ

¹ Ve ra, isÿ nĕn han mũ ti. Ēprã ke ag tÿ inh mÿ nĕn tó mũ ĕn han sór tũ inh nĩgĩ. *Jesus* hã vÿ inh fĕg, isÿ tÿ *apóstolo* jĕ jĕ. Ti ve inh mÿr, ĕg *Senhor* tÿ *Jesus* ti. Kÿ ãjag vÿ isugrĩn ti ki ge jĕg. Inh rãnhrãj kaja vÿ tÿ ãjag nÿtĩ. ² Hĕn ri ke mũn sóg ù mÿ tÿ *apóstolo* tũ nĩ. ãjag hã mÿ sóg tÿ *apóstolo* jĕ mÿr, ãjag tÿ inh vĩ mĕ tugrĩn ti ki ge kÿ. Hã ki tóg ve há tí, ĕg *Senhor* tÿ inh fĕg ja ti. ³ Kÿ sóg ù tÿ kejĕn inh kato vĩ sór mũ mÿ tag tó tí, ha mĕ. ⁴⁻⁵ *Jesus* tÿ ùn vin mũ ù ag ri ke inh nĩ, ù tÿ *Jesus* mrĕ pygfa mũ ag ri ke, *Pedro* ri ke ke gé. Ag prũ fag pére ag mũ tí, ag tÿ hĕn ra mũn kÿ. Isÿ ag ri ke ù tÿ *Jesus* ki rã kÿ jĕ ù fi tÿ prũg kÿ sóg fi pére tĩg ke mũ gé vĕ, hã ra sóg ke sór tũ nĩ. Kÿ ag tóg ãjag jĕn ko tí, ag tÿ ãjag mÿ Topĕ vĩ to to. Isÿ ag kóm ãjag jĕn ko sór kÿ sóg konh ke mũ gé vĕ, hã ra sóg ko sór tũ nĩ. Tag hã ki sóg ag ri ke tũ nĩ. ⁶ Inh nĩgĕ rãnhrãj ja kaja hã ko sór inh tí, *Barnabé* ti ke gé, ag jãvo. ⁷ Ēg tÿ Topĕ tÿ ĕg mÿ vĕnh rãnhrãj nĩm ja kaja venh

ken ký tóg há tí vē. *Soldado* jykre ri ke ti nĩ. Ag pijé ag tũ ko tí', ag tý vènh génh han ký. Ag vènh génh hã to ag tóg vèjèn vég tí. Ký ù tý *uva* ki rĩr tí vỹ ti kané ko tí gé. Ký ù tý *ovelha* ki rĩr tí vỹ fi *leite* kron tí gé. Hã ký tóg èg tý Topè ví to to gỹj ve ký há tí vē, hã ra èg tóg ve sór tũ nĩ.

⁸ Èprã ke jykre ki èg tóg èg rãnrãj pè to èg jèn vég tí. Ký Topè vỹ tag tó ja nĩgtĩ. ⁹ *Moisés* vỹ tag rán ja nĩ, ha mē. “Monh tý èkré jãnkre ki rãnrãj ký ti jènky tógfĩn tũg nĩ. Ti jèn kamég tũg nĩ,” he ja ti nĩ, Topè ví rá ki. Topè mỹ monh hã to jykren ký tag tó ja nĩ? Vó. ¹⁰ Èg hã to tóg rán ký nĩ, èg tý èg rãnrãj to èg jèn ve jé. Hã ký ù tý èpỹ ki rãnrãj mũ tóg to nén ù ve sór mũ. Ù tý jãnkreg mũ vỹ to nén ù ve sór mũ gé, ti rãnrãj to. ¹¹ Isỹ àjag mỹ kanhkã jykre tó ký tóg sỹ nén ù krãn ri ke nĩ. Ký sỹ àjag ki nén ù ve sór ra tóg há tí vē, ijèn jé. Hã ra sóg ve sór tũ nĩ. ¹² Ù ag tóg ag jèn vég tí, Topè ví to. Ký tóg sỹ ag ri kén àjag ki jãnkamy ve sór ký há tí vē, sỹ àjag mỹ Topè ví tó vén ký. Hã ra sóg àjag jèn ve sór tũ nĩ. Inh jagtar ra tóg inh mỹ tý nén ù tũ nĩ, ù tý isugrĩn *Cristo* kãme sér kato ví tũ nĩ jé. Hã ký sóg ve sór tũ nĩ.

¹³ Ù tý Topè ìn krēm ti tũ ki rĩr tí ag vỹ tá ag jèn vég tí gé, ag tý Topè mỹ nén vin tí èn tý. Ký ù tý Topè mỹ nén ù pũn tí èn vỹ ti ke ko tí gé. Àjag mỹ tag mē ja tũ? ¹⁴ Hã ký èg *Senhor* vỹ: “ù tý ti kãmén mũ èn vỹ tag to ag jèn venh ke mũ,” he mũ. ¹⁵ Hã ra sóg àjag jèn ve sór ja tũ nĩ. Ký sóg ve sór tũ nĩ gé, ùri, hã ký sóg àjag mỹ rán mũ. Isỹ inh nĩgé tý rãnrãj to ijèn vég mũ hã to sóg tý ùn mág nĩnh mũ, kanhkã tá. Ký sóg tý tũ' he sór tũ nĩgtĩ. Iser jé tóg inh mỹ há tí, ù tý inh mỹ Topè ví kajãm sór mũ (hã) ra.

¹⁶ *Jesus* kãmén sóg tí. Inh rãnrãj hã vē. Ti hã tóg inh mỹ tó, sỹ ti kãmén jé. Ký sóg ti tó tugrĩn tý ùn mág nĩnh ke tũ nĩ. Isỹ ti kãmén sór tũ nĩ ra Topè tóg inh vóg kónãn ke mũ vē, isỹ inh rãnrãj han tũ nĩn ký. ¹⁷ Topè tý inh mỹ: “ha kãmén,” he tũ nĩ ra sóg kanhkã tá to gỹj venh ke tũ nĩ vē. Hã ra tóg inh mỹ: “ha kãmén,” he ja nĩ, ký tóg sỹ ti rãnrãj ki rĩr há han mũ ve sór mũ sir inh ki, Topè tí. ¹⁸ Ký sóg kanhkã tá to gỹj venh ke tũ nĩ, inh rãnrãj ja to. Hã ra sóg gỹj ve sór mũ, tá. Hã ký sóg èprã ke ag ki sỹ nén ve sór mũ èn ve sór tũ nĩ, ijèn jé. Véké sóg àjag mỹ tó tí, Topè ví ti, vènh kar mỹ ke gé.

Ùn e tý *Jesus* ki ge ký tóg *Paulo* mỹ há tí

¹⁹ Ù pijé tý inh kri ke nĩ'. Ge ra sóg vèsỹ vènh kar krēm ke han. “Hèn ri ke mũn ù tóg *Jesus* ki rã sór mũ, isỹ tý ti krēm ke nĩn ký,” he sóg tí. Hã jé sóg vèsỹ ag krēm ke han tí, ù tý ti ki ge mũ ag e nỹtĩ jé, isugrĩn. ²⁰ *Judeu* ag tugnĩn sóg vèsỹ *Judeu* han tí, ag tý *Jesus* ki ge jé. Isỹ ag jykre han sór tũ nĩ ra inh han ke tũ nĩ vē, hã ra sóg han sór tí, isỹ ag to há nĩn ký. Ký sóg *Judeu* jykre han mũ ag tugrĩn ag jykre han tí, ag tý *Jesus* ki ge jé. ²¹ Ký fóg ag vỹ *Judeu* jykre han tũ nĩgtĩ, kanhgág ag ke gé. Ký sóg ag tugrĩn ag jykre han tí. Kanhgág ag tugnĩn sóg ag jykre han tí, ag tý isugrĩn *Jesus* ki ge jé. Inh pijé Topè jykre tovãnh mũ hã ra'. *Judeu* jykre hã tovãnh inh tí, fóg to, kanhgág to ke gé. ²² Ký sóg ùn krój ag mỹ komēr hã ví tí, ag tý isugnĩn *Jesus* to vãsãnsãn mãn jé. Isỹ ù jykre ve ký sóg tí jykre ri ke han tí, ag tý *Jesus* ki ge jé. ²³ Tag kar han sóg tí, *Jesus* kãme tugnĩn, isỹ ti mré ti rãnrãj ki rĩr jé.

²⁴ Ha mē, ùn e tóg *corrida* han tí, hã ra ùn pir tóg gỹjỹ he tí, inhhã. Ag ri ke han nĩ. Vãsãn ra, àjag tý gỹjỹ hen jé, *Jesus* tý èg mỹ nén ven ke ti. ²⁵ Ha vé, ù tý *torneio* han tí ag vỹ to jykren mág tí. Ký ag vãkrég tí gé, ag tý gỹjỹ hen jé. Èprã vèjykre ki ag tóg gỹjỹ he sór tí, ti tý kãnhmar tũ' henh ke mũ ra. Hã ra èg tóg

kanhkã tá ěg gŷj venh ke mŭ, ũ tŷ tũ' he vanh ěn ti. ²⁶ Ge sóg tĩ gé, sŷ *corrida* ri ke han kŷ. Pétēm sór sóg tĩ. To krónh ke tũ sóg nĩ. Rára ri ke han sóg tĩ to. Inh pijé véké rára tĩ'. ²⁷ Věnh hã to sóg rára tĩ. Kŷ sóg isŷ nén to ěn mŭ ěn han ke tũ nĩ. Inh mŷ tóg Topě tŷ inh fón ha mẽ tĩ, isŷ ajag jyvěnh kar kŷ vějykre pãno han kŷ. Hã kŷ sóg veso rára tĩ, sŷ han tũ nĩ jé.

10

Ěg jo ke ag to jykrén nĩ

¹ Inh kanhkã', ěg jójóóg ve ag vŷ *Moisés* mré mŭ ja nĩgtĩ. Kanhkã góg ěn krēm ag tóg mŭ kãn ja nĩgtĩ. kŷ ag tóg goj kusüg nig ěn kafã ra pa kãn ja nĩgtĩ gé. ² Ěg věnh kygpe ri ken hã vē. ěn kã *Moisés* vŷ ag jamĩ tŷg ja nĩgtĩ, *Jesus* tŷ ěg ki rĩr nĩ tag ri ke. ³ Kŷ ěg jójóóg ve ag tóg kanhkã tá vějēn ko kãn ja nĩgtĩ gé. ⁴ Kanhkã tá goj tŷ ěganē ki ag tóg kronkron kãn ja nĩgtĩ gé. Pãró tá ag tóg goj ve ja nĩgtĩ. Hã ra tóg tŷ kanhkã tá ke nĩ ja nĩgtĩ. *Cristo* to ken hã vē. Ti hã vŷ ag mré tĩ ja nĩgtĩ. Kŷ tóg ag mŷ goj ěn ven ja nĩgtĩ. ⁵ Ge ra Topě tóg ěg jójóóg ve ag to jũ kãn ja nĩgtĩ. Kŷ ag tóg kãgter kãn ja nĩgtĩ, ga kórég ěn tá. Hã ra tóg ũn pipir ag hã to há ja nĩgtĩ, Topě ti. Kŷ ag hã tóg krenkren ja nĩgtĩ. ⁶ Hã ra tóg rán kŷ nĩ, ěg tŷ tŷ věnh kanhrãn jé, ěg tŷ nén ũ kórég to ěn tũ nĩ jé. To ěn ja ag tóg nĩgtĩ, ěg jójóóg ve ag, kŷ ěg tag han ke tũ nĩ.

⁷ Hã kŷ ón kŷ věnh kãgrã tŷ topě nón mŭ sór tŷg nĩ. Tag han ja ag tóg nĩgtĩ gé, ěg jójóóg ve ag. Hã kŷ tag tóg rán kŷ nĩ, hã mẽ. “*Povo* kar vŷ nĩgnĩ mŭ sir, ag tŷ věnh kãgrã tŷ topě to fénhta ko jé, ag kronkron jé sir, ag tŷ kar kŷ věnh gringrén jé, fag mré,” he ja tóg nĩgtĩ. Hã to Topě tóg ag to jũ ja nĩgtĩ gé.

⁸ Kŷ ěg ũn mēn tũ fag mré nŷnh ke tũ nĩ gé. Tag han ja ag tóg nĩgtĩ gé, ěg jójóóg ve ag. Kŷ kurã pir ki ũ tŷ 23 mil (ke) ag vŷ kãgter ja nĩgtĩ, Topě tŷ ag tŷg kŷ. ⁹ Kŷ ěg tóg Topě to: “ti hŷn iso jũnh ke tũ nĩ, sŷ ti vĩ mranh mŭ ra,” henh ke tũ nĩ gé. Ke ja ag tóg nĩgtĩ gé, ěg jójóóg ve ag. Kŷ pŷn tóg ag kãgtén ja nĩgtĩ, Topě tŷ ag to jũn kŷ. ¹⁰ Kŷ ěg tóg Topě to vĩ kónãn ke tũ nĩ gé. Ke ja ag tóg nĩgtĩ gé, ěg jójóóg ve ag. Kŷ Topě tŷ jěně jafã tóg ag kãgtén ja nĩgtĩ.

¹¹ Hã ra Topě tóg ag vóg kónãn, ěg tŷ ag to věnh kanhrãn jé. Hã jé tóg rán kŷ nĩ gé, ti tŷ to ěg jyvěnh jé. Ěg hã mŷn kakó nĩ, kurã tŷ ěgno ti. ¹² Hã kŷ veso jykrén, ã tŷg há han jé. Ā tŷ ti vĩ mranh tũ nĩn kŷ tóg há tĩ. Hã jé věnh ki rĩr, ã tŷ tŷ prãnh ke tũ nĩ jé. ¹³ Nén-Kórég vŷ ěg krĩn sór mŭ, ěg tŷ Topě vĩ mranh jé. Hã ra tóg ěprã ke jykre ki ěg krĩn sór tĩgtĩ. Kŷ Topě tóg ti vég tĩ, kŷ tóg ěg ki rĩr tĩ. Kŷ tóg kejēn ti mŷ: “gen kŷ,” he tĩ sir, ti tŷ ěg tŷ hē ri ke tũ nĩ jé. Kŷ tóg ěg tar han ke mŭ gé, ěg tŷ Nén-Kórég tŷ ěg krĩn kónãn mŭ ra ti kato tē jé, ěg tŷ ti mŷ: “he,” he tũ nĩ jé.

Věnh kãgrã tŷ topě jykre han sór ke tũ

¹⁴ Inh krē', tag tugrĩn věnh kãgrã tŷ topě tovãnh pē han nĩ. Ve sór tŷg nĩ. ¹⁵ Ki kanhró ajag tóg nŷtĩ. Hã kŷ ěg tŷ *Jesus* jamĩ ko tĩ ěn to jykrén nĩ, ha mẽ. ¹⁶ Ěg tŷ *Cristo* ter ja mĩ ěkrén kŷ ěg tóg kron tĩ, ti kyvėnh ri ke ěn ti. Ěg tŷ kron kŷ ěg tóg tŷ ti mré ke nŷtĩ sir, ěg tŷ ti kyvėnh ri ke ěn kron kŷ. Kŷ ti jamĩ vŷ ge nĩgtĩ gé. Kupãn kŷ ěg tóg ko tĩ, *Cristo* tŷ ěg mŷ tón kŷ. Ěg tŷ kon kŷ ěg tóg tŷ ti mré ke nŷtĩ ge sir, ěg tŷ ti nĩ ri ke ěn kon kŷ. ¹⁷ Ti jamĩ vŷ pir nĩ, kŷ ěg tóg ěg tŷ ko kãn kŷ tŷ ũn pir nŷtĩ gé, ti mré, ěg e hã ra. *Jesus* jamĩ ko to vějykre hã vē.

¹⁸ Kŷ *povo* tŷ *Israel* ag to jykrén nĩ gé, ha mẽ. Topě mŷ ag tóg nén ũ pũn tĩ, ti pũn jafã kri. Pũn kŷ ag tóg ko tĩ gé. Ag tŷ kon kŷ ag tóg tŷ ag tŷ ũn mŷ pũn mŭ

ën mré ke nýtí gé sir, ãg tý tý *Jesus* mré ke nýtí ri ke. ¹⁹⁻²⁰ Ký ón ký vënh kãgrá tý topê to jykren nĩ gé. Ag tý ti mý nén ù pũn ký ag tóg Nén-Kórég ag hã mý pũn tí. Ag pijé Topê pẽ mý pũn tí'. Hã ký tóg inh mý há tú nĩ, ãjag tý tý Nén-Kórég ag mré ke nýtĩn ký, ãjag tý ag tú kon ký ke gé.

Inh pijé ãjag mý: “vënh kãgrá tý topê vỹ nýtĩ, ký ag tý ag mý pũn mũ ãn vỹ tý nén ù nĩ,” he sór tí'. Nén ù tú vë. ²¹ Hã ra tóg vënh mý nĩ, ãjag tý ãg *Senhor* kópa ki jẽ kron kar ký Nén-Kórég kópa ki jẽ kron ký ke gé. ²² Ëg tý Nén-Kórég ag tú kon ký ti hën ri ke mũn ãg to jũnh ke mũ, ãg *Senhor* ti. Ti tý ãg to jũ nũn ký tóg vënh mý nĩ. Ëg pijé ti tý hẽ ri kenh mũ'. Hã ký ón ký vënh kãgrá tý topê ve sór tũg nĩ.

Ëg tý ãg régre tugrĩn nén ù konh ke tú

²³ Hã ra ãjag tóg inh mý: “isỹ nén han sór mũ ãn han jé sóg ke mũ, pijé kórég nĩ,” he sór mũ. Há ti nĩ vë, tag ti. Hã ra ãg tý nén han mũ ù tóg ãg mý nén ù há han tú nýtĩ. Nén ù kar han há ãg tóg nýtĩ vë, hã ra ãg tý nén han mũ ù tóg ãg tar han ke tú nĩ, *Jesus* to. ²⁴ Ký ã tú to jykren tãvĩ han tũg nĩ. ã régre tú to jykren nĩ gé, ti mý há nĩ jé, ha mẽ. ²⁵ Ký ã tý nén ù tãnh jafã ki nén ù nĩ kajãm sór kũn há nĩ. Ký ag mý: “ù mý ón ký vënh kãgrá tý topê mý ti nĩ tag pũn ja tú?” he tũg nĩ. Jẽmẽ tũg nĩ. Jatun mý kom nĩ. ²⁶ Topê tú vë, ga ti, ga kri ke kar ti ke gé. Hã ký jatun mý kom nĩ. ²⁷ Kejẽn ù tý *Jesus* ki rã tú ù vỹ ã mý: “inh mré jẽn kãtĩg,” he mũ sir. ã tĩg sór ký ã tóg tĩg mũ. Ký ã tóg nén ù kar konh ke mũ. Ti ki jẽmẽ tũg nĩ, ù tý hën ri ke mũn ón ký vënh kãgrá tý topê mý nén ù pũn ja ti, ã tý jatun mý ko jé. ²⁸ Hën ri ke mũn ù tóg sir ã mý: “vëjẽn tag pũn ag, ón ký vënh kãgrá tý topê mý,” he mũ. Ký ko tũg nĩ sir, ù tý ã mý tó mũ tugnĩn, ti tý ã to jykren kónãn tú nĩ jé. ²⁹ ã pijé to jykren mũ vë'. Hã ra ti hã tóg to jykren mũ. Hã ký tóg ã mý tó mũ. Há tú ti nĩ, inh mý, ù tý iso jykren kónãn ký, isỹ nén ù tý inh mý kórég tú han to. ³⁰ Topê mý sóg vëjẽn ãn to vĩ há han ja nýtĩ. Ký ù tý tag to iso vĩ vĩ hen ký tóg inh mý kórég nĩ. Hã ký sóg ko sór tú nĩ, ù tý iso jykren kónãn sór ký.

³¹ Hã ký Topê hã mý nén kar han nĩ. ã jẽn ký ti jykre ki jẽn nĩ. ã kron ký ti jykre ki kron nĩ. ã tý nén ù han ký ti jykre hã ki han nĩ gé, vënh kar tý ti jykre há nĩ ve jé. ³² Û tý ã tugrĩn Topê to jũ tú nĩ kũn há tí, *Judeu* ag, fóg ag, kanhgág ag, Topê tú ag ke gé, ù tý ãg mré ke ag. Ký vëjykre há hã han nĩ. ³³ Ke sóg tí gé. Vãsãn sóg tí, vënh kar tý iso há nýtĩ jé. Hã jé sóg isũ ki rĩr tãvĩ han tú nýtĩ. Vënh kar tú ki rĩr inh tí, ag tý *Jesus* ki ge jé.

11

1 Inh jykre han sórm nĩ, isỹ *Jesus* jykre han ri ke.

Ûn týtã fag jykre

² Hỹ, ãjag mý sóg vĩ há han sór mũ mýr. Isỹ ãjag mý nén tó mũ ãn to jykren ãjag tóg mũgtĩ mýr'. Isỹ ãjag kanhrãn ãn ki króm sór ãjag tóg tí. ³ Hã ký sóg, nén ù ki ãjag kanhrãn sór mũ sir, ha mẽ. *Cristo* vỹ tý ag krĩ nĩ, ký ag vỹ tý ag prũ fag krĩ nýtĩ, fag tý tý ag nón ke nýtĩ ra. Ký Topê vỹ tý *Cristo* krĩ nĩ gé. Jó ãg kar vỹ vãhã tý *Cristo* nón ke nýtĩ gé. ⁴ Ëg vënh mãn ký nýtĩ ký ãg jagnẽ mý Topê vỹ tó tí, ký ãg tóg ti mré vĩ tí gé. Ký ag jykre mý vyr mý nĩ? Jãvo fag jykre mý vyr mý nĩ gé? Ag tý kur tý ag krĩ kri fón ký ag mý ag krĩ tý *Cristo* mý'a han tú nĩ? Hỹ, hã vë. Ti mý'a han tú ag nĩ. ⁵ Ag jãvo ùn týtã fag tý, kur tý vënh kri fón ký fag mý fag mén ãn mý'a han tú nĩ? Hỹ, hã vë gé. Fag tý kri for tú ra Topê

vī kāmén ky fag krī mý kator ri ke ti nī? Vó. Hā tū vē. ⁶ Ūn tý ge fag gānh mý ronh kān ky nīnh mū? Vó. Fag mý'a han tūg nī. Hā kŷn mý há nī, fag tý kur tý vėnh krī fón ky Topē vī tón ky, ti mré vėmėn ky? Vó, hā tū vē. ⁷ Ky ag kā mī ū mý kur tý vėnh krī fón ke tū nī, ti tý tý Topē ri ke nīn ky, ěg tý ti tigrīn Topē sīnvī ven ky? ěg mý ūn týtá fag tigrīn, fag mén ag sīnvī vég tí? Vó, hā tū vē. ⁸ Ha vé, Topē pijé, ūn ve fi tý ūn ve ti han ja nī'. Ūn ve tý tóg fi han ja nī mýr. ⁹ Ky ti pijé, fi tigrīn ti han'. Ti hā tugnīn tóg fi han. ¹⁰ Hā ky ūn týtá fag tóg fag mén ag ri ke nýtī, ag tý tý fag krī nýtī ra, hā vý: fag tý tý ag nón ke nýtī ra, he mū. Ky tóg Topē tý jėně jafá ag mý há tí gé.

¹¹ ěg kar vý *Jesus* ki ge ky nýtī. Ti ki ge ky nýtīn ky ūn týtá fag pijé, fag pir mý tý nén ū nýtī'. Ky ag pijé, ag pir mý tý nén ū nýtī gé'. Jagnė ri ke ěg nýtī, fag mré. ¹² Hý, Topē vý ūn ve tý fi han. Hā ra ěg kar tóg vāhā ěg mýnh fi ki mur ky nýtī. Jāvo ū tý vėnh kar han mū vý tý, Topē ti nī.

¹³ Mý ājag mý sér, ājag tý ūn týtá fag tý kur tý vėnh krī fón tū ra Topē mré vėmėn ven ky? Vó, ājag mý'a tóg tí. ¹⁴ Mý ājag mý sér, ag gānh téj nýtī ti? Vó, ājag mý'a tóg tí gé. ¹⁵ Fag gānh téj tóg, fag mý sér tí. Hý, fag gānh vý tý, fag krī krī fón ja ri ke nī. ¹⁶ Hėn ri ke mūn tóg ājag kā mī ū mý há tū nī hā ra. Ky tag to jykrén nī, ha mė. *Igreja* kar ki fag tóg, hā han tí, ha mė. Ky ěg mý'a han sór tūg nī.

Santa Ceia to vējykre

(Mt 26.26-28; Mc 14.22-24; Lc 22.17-20)

¹⁷ Ky sóg nén ū ki ājag mý vī há han ke tū nī gé. Ājag jykre ū tóg há tū nī, ha mė. Ājag vėnh mān ky ājag nėji, ājag tý *Jesus* jamī ko ky jagnė jėn vóg tí, ky ājag nėji jagnė kókėg tí sir. ¹⁸ Ājag vėnh mān ky ājag nėji jagnė kato tē tí, vėnh kápām ky, ky tóg inh mý tý ki hā ke ve nī, sý to jykrén ky. Ājag kā mī ū hŷn vėnh kápām sór tí, he sóg tí. ¹⁹ Hý, há ti nī vē, ājag tý vėnh kápām ky nýtīn ky. Ky ūn jykre há ag vý vėnh ven ke mū, ājag kā mī.

²⁰ Ky, ājag vėnh mān ky ājag pijé ěg *Senhor* jamī ko tí', *Santa Ceia* he mū ěn tí'. ²¹ Tý fėnhta han ky ājag kar nėji vėnh fān hā jė ko tí. Tá jun ky ājag nėji kānhmar ko tí. Ky ū ag nėji vėnh fān tí. *Vinho* kron ky ag nėji tý pėpėv tí. Jo ū ag tóg kókīnkīr tí sir, ū tý kānhmar tá junjun mū ag tý ag tū kagran ky. ²² Ha mė, vėnh mý ti nī. Topē mré ke ag to é he ve ājag tóg nī mýr', ājag tý ag jėn kagran ky, ag junjun to hā. Tag tý inh hŷn hē ri kenh mū? Inh mý ājag mý vī há han ke mū', tag to'? Vó!, kenh ke tū inh nī. Kórég ti nī, ājag tý han mū tag ti. Ājag ĩn hā tá vėjėn tý vėnh fān nī.

²³ Ha mė, ěg *Senhor* tóg inh mý tó ja nī, sý ājag mý tó mū ti, ěg tý ti ter to jykrén ky tag han jė, ha mė. Kuty ěn kā, *Judas* tý pā'i ag mý ěg *Senhor* tý *Jesus* tó ja ěn kā ěg *Senhor* tóg ěmī mān ja nīgtī, *Jesus* tí. ²⁴ To tóg Topē mré vī ja nīgtī. Kupān ky tóg ag mý: "inh hā vē," he ja nīgtī. "Ājag jagfý sóg ter ke mū. Ky inh mī ěkrén nī, ājag tý ěmī tag kon ky," he ja tóg nīgtī. ²⁵ Ag tý ko kar ky tóg kópa vyn ja nīgtī gé sir. Ky tóg ag mý: "kópa ki jė tag vý inh kyvénh ri ke nī," he ja nīgtī. "Inh jykre tág to ken hā vē, isý inh kyvénh tigrīn ājag mý vėnh pāte fón ky. Ky inh kyvénh tý inh ki kutė mū ěn mī ěkrén nī, ājag tý kópa ki jė tag kron ky," he ja tóg nīgtī gé. ²⁶ Hā ky ěg tý ěmī ěn kon ky, ěg tý kópa ki jė ěn kron ky ěg tóg sir ěg *Senhor* ter ti tó tí. Tag han ěg tí, ti kātīg ken jo.

²⁷ Hā ky vējykre kórég ki ěmī ěn ko sór tūg nī. Kópa ki jė ěn kron kónān sór tūg nī gé, ěg *Senhor* tū ti. Ke tū nī mū ra tóg ěg tý ti ter to é he ri ke nī. ²⁸ Hā ky

ĕg jĕ ĕg jykre tugnŷm. Ĕg jykre h nŷ ve kar kŷ ĕg tg ĕmŷ ĕn konh mŷ, kpa ki jĕ ĕn kron ke mŷ gĕ. ²⁹ Ĕg tŷ n kŷ ko sr kŷ, n kŷ kron sr kŷ, ti tŷ ĕg mŷ vĕjĕn ŷ ri ke nŷn kŷ Topĕ tg ĕg vg knn ke mŷ sir, ĕg tŷ ĕmŷ ĕn to ĕg *Senhor* ter mŷ ĕkrĕg tŷ nŷn kŷ. Kŷ ĕg tg Topĕ tŷ ĕg vg knn h jĕ tŷ nĕn ŷ tŷ han kŷ ko' he mŷ, kron' he mŷ gĕ sir. ³⁰ ĵag tŷ *Jesus* jamŷ ko to vĕnh ki rŷr h han tŷ nŷn h kŷ, ŷ ag tg krnhkrg nŷtŷ, ĵag k mŷ. Kŷ ŷ ag tg kaga nŷtŷ. Kŷ ŷ tŷ hĕn ri ke ag tg kgter huri ke gĕ. ³¹ Ha vĕ, ĕg tŷ ĕg jykre tugnŷm kŷ ti mŷ t kŷ tg ĕg mŷ vĕnh pte fn ke mŷ. Kŷ tg ĕg jykre tugnŷm mn ke tŷ nŷ sir. Ĕg vg knn ke tŷ tg nŷ gĕ, ĕg *Senhor* ti. ³² H ra tg kejĕn ĕg vg knn tŷ. Ĕg *Senhor* tŷ ĕg kanhrn sr vĕ, ti tŷ ĕg tŷ kygnĕ to ĕg vg knn kŷ, ti tŷ ĕg fn tŷ nŷ jĕ, ŷ tŷ ti vŷ mranh mŷ ag mrĕ.

³³ Inh kanhk, tag to jykrĕn, kŷ jagnĕ jvnh nŷ, ĵag tŷ *Jesus* jamŷ ko sr kŷ.

³⁴ ĵag k mŷ ŷ kkŷr nŷn kŷ tg ti ĩn t ti jĕn tŷ vĕnh fn ke mŷ. Ke tŷ nŷ mŷ ra tg ĵag vg knn ke mŷ, ĕg *Senhor* ti, ĵag tŷ vĕnh mn kŷ vĕnh fnfn kŷ.

Sŷ ĵag mŷ nĕn tnh ke mŷ ŷ tg nŷtŷ gĕ, h ra sg rn ke tŷ nŷ. Sŷ ĵag mrĕ nŷn kŷ sg ĵag mŷ kmĕn ke mŷ.

12

Topĕ tŷ ĕg tar han mŷ, ti kuprŷg tŷ

¹ Kŷ sg ĵag mŷ Topĕ kuprŷg tŷ ĕg krŷn ke tag t sr mŷ, ĵag tŷ inh ki jĕmĕn kŷ. Kejĕn tg nĕn ŷ to ĕg tar han tŷ, ĕg tŷ han jĕ. ² Ha vĕ, vsŷ, ĵag tŷ *Jesus* ki ge tŷg ki ĵag tg n kŷ vĕnh kgr tŷ topĕ nn mŷ ja nŷgtŷ gĕ. Vŷ vnh tŷ nŷtŷ, h ra Japo vŷ ĵag tŷ ag ki r han ja nŷgtŷ. ³ H kŷ sg tag to ĵag kanhrn sr mŷ, ha mĕ. Topĕ kuprŷg tŷ ĕg krŷn kŷ ĕg pijĕ *Jesus* to: "Nĕn-krĕg ag p'i mg," he tŷ! Jvo ĕg tŷ *Jesus* mŷ: "ĕg *Senhor*," hen kŷ Topĕ kuprŷg tg ĕg krŷn mŷ sir.

⁴ Kŷ Topĕ kuprŷg vŷ tŷ ŷn pir nŷ, h ra tg ĕg tar han tŷ, nĕn ŷ kar to. ⁵ Kŷ ĕg rnhrj vŷ e nŷtŷ gĕ. Ĕg kar vŷ vyrmŷ rnhrj nŷtŷ gĕ. H ra tg pir nŷ, ĕg *Senhor* ti, ŷ tŷ ĕg mŷ vĕnh rnhrj nŷm tŷ ti. ⁶ Kŷ ĕg tŷ ti jykre ki nĕn ŷ han mŷ vŷ e nŷtŷ, h ra tg pir nŷ, Topĕ ti, ŷ tŷ ĕg tar han mŷ ti.

⁷ Kŷ Topĕ kuprŷg vŷ ĕg tar han kn tŷ sir. Kŷ tg ŷ tŷ nĕn ŷ to tar nŷ han tŷ. Jo tg ŷ tŷ nĕn ŷ ŷ to tar nŷ han tŷ gĕ, ĕg kar tŷ jagnĕ mŷ nĕn ŷ h han jĕ, ĕg tŷ nĕn ŷ to tar nŷtŷ ĕn tŷ. ⁸ H kŷ tg ŷ tar han tŷ, ti tŷ ĕg mŷ ti vŷ kmĕn h han jĕ sir. ŷ tar han tg tŷ gĕ, ti tŷ ti vŷ ki nĕn ŷ kar ki kanhr nŷ jĕ. ⁹ ŷ tar han tg tŷ, ti tŷ ti ki fĕ mg to. ŷ tar han tg tŷ gĕ, ti tŷ ŷn kagyga tŷ h' he jĕ. ¹⁰ ŷ tar han tg tŷ gĕ, ti tŷ ĕg tŷ nĕn han vnh han jĕ. ŷ tar han tg tŷ, ti tŷ ĕg jyvĕn h han jĕ. Kŷ tg ŷ tar han tŷ, ti tŷ: "tag vŷ tŷ vĕjagrĕ h nŷ, tag vŷ tŷ vĕjagrĕ krĕg nŷ," he jĕ. ŷ tar han tg tŷ, ti tŷ ĕg tŷ vĕnh vŷ ki kagtŷg ki Topĕ mrĕ vĕmĕn jĕ. Kŷ tg ŷ tar han tŷ, ti tŷ ĕg tŷ vĕnh vŷ ki kagtŷg mĕ kŷ ĕg vŷ ki t jĕ sir. ¹¹ H ra tg pir nŷ, Topĕ kuprŷg ti. Ti pir nŷ ra tg nĕn ŷ e tag hynhan tŷ, kŷ tg to ĕg tar han tŷ. Ti h ne to jykrĕn kŷ: "tag tar han jĕ sg ke mŷ, tag to, jo sg ŷ ĕn tar han ke mŷ, ĕn to," he tŷ!

Nĕn ŷ pir ri ke ĕg nŷtŷ, ĕg jagrĕ pir nŷtŷn kŷ

¹² Ĕg h to jykrĕn nŷ, ha mĕ. Ĕg h vŷ tŷ ŷn pir nŷ, h ra ĕg h ki nŷtŷ vŷ e nŷtŷ, ĕg pĕn, ĕg nŷgĕ, ĕg nŷgrĕg, ti kar ti. Kŷ ĕg h ki nŷtŷ kar vŷ tŷ ĕg h nŷ sir. Nĕn ŷ pir vĕ sir, ti e nŷtŷ ra, ti tŷ ĕg ki nŷtŷ kar nŷn kŷ. Tag ri ke ĕg nŷtŷ gĕ. *Cristo* h ri ke ĕg nŷtŷ, ĕg tŷ ti ki ge kŷ nŷtŷn kŷ. ¹³ Topĕ kuprŷg vŷ tŷ ŷn pir nŷ. Kŷ ĕg kar vŷ kygpe kŷ nŷtŷ, ti kuprŷg tŷ, h vŷ: *Cristo* h pir, he mŷ. Ĕg k mŷ ŷ ag tg tŷ

Judeu nýtí. Û ag tóg tý fóg nýtí gé. Û ag tóg tý kanhgág nýtí gé. Hã ra tóg tý ěg kar jagrĕ nĭ. Kĕ ěg tóg tý ùn pir nýtí.

¹⁴ ěg há vĕ ge nĭ, ha mẽ. Ti ki nýtí pijĕ tý ùn pir nĭ'. E ti nýtí. Kĕ ěg jĕ ěg rãnrãj to vĭ vĭ he tũg. ¹⁵ Hĕn ri ke mũn ěg pĕn tóg: “inh pijĕ tý vĕnh nĭgĕ nĭ”, hã kĕ sóg vĕnh há ki nýtí tũ nĭ,” he tí. Hã tũ vĕ hã ra. ¹⁶ Kĕ ěg nĭgrĕg tóg hĕn ri ke mũn: “inh pijĕ tý vĕnh kanĕ nĭ”, hã kĕ sóg vĕnh há ki nýtí tũ nĭ,” he tí gé. Hã tũ vĕ. ¹⁷ ěg há tý tý vĕnh kanĕ tãvĭ nĭ ra ěg nĕn ù ger mẽnh ke tũ nĭ vĕ. ¹⁸ Topĕ hã ne ěg há ki nýtí hynhan kãn'. Kĕ tóg vÿrmĕ ti ki nýtí kar mĕ vĕjykre vin kãn ja nĭgtĭ, ti tý ti rãnrãj ěn han jĕ. ¹⁹ Kĕ ti ki nýtí kar tý tý vĕjykre pir nĭ ra ěg há vĕ tũ nĭ vĕ. ²⁰ Há ti nĭ, Topĕ jykre ti. ěg há ki nýtí jykre e han ti, ti e tý ěg há pir han jĕ sir.

²¹ Hã kĕ ěg kanĕ pijĕ ěg nĭgĕ mĕ: “ã pijĕ inh mrĕ rãnrãj tí,” he tí'. Kĕ ěg krĭ vĕ ge nĭgtĭ gé. ěg pĕn mĕ tóg: “ã pijĕ inh mrĕ rãnrãj tí,” he tũ nĭgtĭ gé. ²² Ge tũ ti nĭ, ěg há jykre ti. ěg há ki nýtí ù tóg vĕnh rãnrãj kãnhvy han ti. Hã ra ěg tóg jĕrĭn mĕ tý jagnĕ mrĕ rãnrãj kãn tí. ²³ Kĕ ti ki nýtí ù tóg vĕnh rãnrãj kufy han tí. Kĕ ěg tóg hã ra ti ki rĭr há han tí sir. Kĕ ti ki nýtí ù tóg ěg mĕ sĭnvĭ tũ nýtí. Hã kĕ ěg tóg kur krĕm ti rãg tũ. ²⁴ Kĕ Topĕ tóg ěg mĕ vĕjykre nĭm, ěg tý ti ki nýtí tý vĕnh rãnrãj kufy han mũ ěn ki rĭr há han jĕ sir. ěg há jykre hã vĕ. Topĕ vĕ to jykrĕn kãn, kĕ tóg ěg há ki nýtí han kãn, ²⁵ ěg há tý vĕjykre pir han jĕ. Kĕ tóg ti mĕ há tí, ěg tý ěg mrĕ *Jesus* ki ge kĕ nýtí kar ag ki rĭr há han kĕ. Kĕ ěg kã mũ ù vĕ jagtar tũ nýtĭnh mũ, ěg tý ěg há ki nýtí jykre pir ri ke han kãn kĕ, jagnĕ mĕ. ²⁶ Hĕ, ěg há ki nýtí pir kaga nĭn kĕ tóg kaga kãn tí sir. Kĕ tóg ge nĭ gé, ěg mrĕ. Jagnĕ mrĕ tóg ěg mĕ e tí. Kĕ ù tý ěg kã mũ ù mĕ vĭ há han kĕ tóg ěg kar mĕ sĕr tí gé sir.

²⁷ Ha mẽ, *Cristo* há ri ke ěg nýtí, kĕ ěg kar vĕ ti há ki nýtí ri ke nýtí gé sir. ²⁸ Kĕ Topĕ tóg ù tý *igreja* ki ke kar mĕ vĕnh rãnrãj vin kãn, ěg mĕ. ěg kã mũ ù ag vin tóg, ag tý tý *apóstolo* nýtí jĕ. Tag pãte tóg ù ag vin, ag tý jagnĕ jÿvĕn jĕ. Kar kĕ tóg ù ag vin, ag tý tý ti vĭ tó tí nýtí jĕ. Kar tóg ù ag vin, ag tý ěg tý nĕn han vãnh hynhan jĕ, ag tý ùn kagyga tý há' he jĕ ke gé. Kar tóg ù ag vin, ag tý ù jagãgtãn jĕ. Kar tóg ù ag vin, ag tý tý *igreja* krĕm tý pã'i nýtí jĕ. Kar tóg ù ag vin, ag tý ěg tý vĕnh vĭ ki kagtũg ki Topĕ mrĕ vĕmĕn jĕ. ²⁹ ěg kar pijĕ tý *apóstolo* nýtí'. ěg kar pijĕ tý vĕnh jÿvĕn tí nýtí'. ěg kar pijĕ tý Topĕ vĭ kãmĕn tí nýtí'. ěg kar pijĕ ěg tý nĕn han vãnh hynhan tí'. ³⁰ ěg kar pijĕ ùn kagyga tý há' he tí'. ěg kar pijĕ ěg tý vĕnh vĭ ki kagtũg ki Topĕ mrĕ vĕmĕn tí'. ěg kar pijĕ vĕnh vĭ ěn mẽ kĕ ěg vĭ ki hã tó tí'. ³¹ Kĕ Topĕ mĕ to vĭ mág, ti kuprĭg tý nĕn ù há to ãjag tar han jĕ, ãjag kar tý jagnĕ mrĕ rãnrãj kãn jĕ sir.

Ãjag tý nĕn han mũ ù tóg há sĭ nĭ, kĕ ù tóg há tãvĭ nĭ gé. Kĕ sóg ãjag mĕ nĕn ù há tãvĭ kãmĕn sór mũ, ha mẽ.

13

Vĕnh kar to há nýtĭnh ke

¹ Hĕn ri ke mũn ěg tóg ěprã ke ag vĭ tý hĕn ri ke tó há nýtĭgtĭ, Topĕ tý jĕnĕ jafã ag vĭ mrĕ hã. ěg tý jĕrĭn mĕ vĕnh kar to há tũ nýtĭnh kĕ ěg tóg ón kĕ ke nĭ hã ra, ěg vĭ tag tí. Kĕ ěg tóg ón kĕ vĭ há han tí, *sino* tý vékĕ kyr ěn ri ke. ² Topĕ tóg hĕn ri ke mũn ěg mĕ nĕn ù kar tó tí. Kĕ ěg vĕnh jÿvĕn há han tũgtĭ. Hĕn ri ke mũn ěg tóg Topĕ ki rã há han kĕ nýtí. Kĕ ěg ti vĭ to: “hĕ mĕ vĕ?” he tũ pĕ nĭgtĭ. Kĕ

ĕg tóg pānónh mý: “ha tīg,” he tī, hā ra tóg sir tī tī. Ēg tý jérĭn mý vĕnh kar to há tū nýtĭn ký tóg tý ón ký ke nĭ. ³Hĕn ri ke mūn ĕg tóg ĕg tū vin kān tī, ũn jagtar ag mý. Hĕn ri ke mūn ĕg tóg ũ tý *Jesus* kato tĕ mū ag mý vĕnh fĕg mū, ag tý ĕg pūn jĕ. Ēg tý jérĭn mý vĕnh kar to há tū nýtĭn ký tóg ĕg mý nĕn ũ há han ke tū nĭ.

⁴Ēg tý vĕnh kar to há nýtĭn ký ĕg tóg vĕnh kar to fen nýtĭ. Ag mý ĕg tóg nĕn há kar han sór mū. Ēg pijĕ jagnĕ tū to ĕn ke mū'. “Ā kāfór vý tý inh nĭ,” hĕnh ke tū ĕg tóg nĭ. “Ũn mág vý tý inh nĭ,” hĕnh ke tū ĕg tóg nĭ gé. ⁵Vĕnh mý mĕ han ke tū ĕg tóg nĭ gé. Ēg tū tāvĭ hā to jykrĕn ke tū ĕg tóg nĭ gé. “Tĭ hýn nĕn ũ ki kanhrān ke tū pĕ nĭ,” hĕnh ke tū ĕg tóg nĭ gé. Ký ĕg tóg ũ tý ĕg vóg kónān mū ra ti to jūnh ke tū nĭ gé. ⁶Ēg tý vĕjykre pāno ven ký ti pijĕ ĕg mý sér tĭnh mū'. Ēg tý ũ tý ki hā tó mū mĕ ký tóg ĕg mý sér tĭnh mū. ⁷Ēg tý nĕn ũ jagy vĕg mū ra ĕg pijĕ to vĭnh ke mū'. Nĕn ũ kar to ĕg tóg: “Topĕ vý tag han há nĭ,” hĕnh ke mū. Tĭ hā ki ĕg tóg nĕn ũ kar ve sór ke mū. Vĕnh kar to ĕg fe mág nýtĭnh mū, ĕg tý vĕnh kar to há nýtĭn ký.

⁸Ēg tý vĕnh kar to há nýtĭ ĕn vý krýg ja tū nĭnh mū. Jāvo ĕg tý jagnĕ jykre ki vĕnh kanhrān ký jagnĕ jyvĕn tĭ ĕn vý krýg ja ný. Ēg tý ĕg tý vĕnh vĭ ki kagtĭg ki Topĕ mrĕ vĕmén tĭ ĕn vý krýg ja ný gé. Ēg tý ĕprā nĕn ũ ki kanhró nýtĭ ĕn kar vý krýg ja ný gé. ⁹Ūri ĕg tóg nĕn sĭ hā ki kanhró nýtĭ. Nĕn sĭ tý ĕg tóg jagnĕ jyvĕn tĭ, Topĕ tý ĕg mý tó tý. Ēg pijĕ ki kanhrān kān ký nýtĭ ver'. ¹⁰Kānhmar tóg vĕnh ven ke mū, ũ tý nĕn ũ kar ki kanhró kar nĭ ĕn ti. Ký hā ĕg tóg nĕn ũ hynhan há tāvĭ han kān ke mū, kurā ĕn kā.

¹¹Ēg mog mū ri ke ti nĭ. Vāsý sóg sĭ ja jĕgtĭ. Ký sóg ũn kāsir ag tý nĕn tó tĭ ĕn to ja nĭgtĭ gé. Ũn kāsir tý nĕn to jykrĕn tĭ ĕn to sóg jykrĕn ja nĭgtĭ gé. Kejĕn sóg sanh há jĕ sir. Ký sóg ũn kāsir jykre tovānh kān ja nĭgtĭ. Ēn ri ke ti nĭ, ĕg *Senhor* kātĭg mān ke ti. Ki kanhrān kān jĕ ĕg tóg ke mū, ĕn kā. ¹²Ūri ĕg tóg ve há han tū nĭgtĭ ver, ĕg *Senhor* jykre ti. Ký tóg ĕg tý vĕnh ve jafā ki vĕnh ve há han tū ri ke nĭ. Kurā ĕn kā ĕg tóg nĕn kar ve há han kān ke mū, hā ra. Ēg hā vý tóg ti venh ke mū. Ūri ĕg tóg sĭn ký ti ki kanhró nýtĭ. Kurā ĕn kā ĕg tóg ki kanhrān kān ke mū, ti tý ĕg ki kanhró kar ĕn ri ke.

¹³Hā ký tag vý krýg ja tū ný, ha mĕ. Ēg tý Topĕ ki rā mū vý krýg ja tū ný. Ēg tý tĭ hā ki nĕn ũ kar ve sór mū vý krýg ja tū ný gé. Ēg tý vĕnh kar to há vý krýg ja tū ný gé. Ký nĕn ũ pir tóg kāfór nĭ, hā vý: ĕg tý vĕnh kar to há nĭ, he mū.

14

Ēg tý jagnĕ ki rĭr ke

¹Ký vĕnh kar to há nýtĭm nĭ. Ký Topĕ mý to vĭm nĭ gé, ti kuprĭg tý nĕn ũ to ājag tar han jĕ. Tĭ tý nĕn ũ to ĕg tar han tĭ ũ vý kāfór nĭ, hā vý: ĕg tý jagnĕ jykre ki kanhrān ký jagnĕ jyvĕn tĭ, he mū. ²Ēg tý hā ra ĕg tý vĕnh vĭ ki kagtĭg ki vĕmén ký ĕg pijĕ ĕprā ke ag mý nĕn ũ tó tĭ'. Topĕ hā mý ĕg tó tĭ. Ū pijĕ ki kanhró nĭ', ĕg tý vĕnh vĭ ki kagtĭg ki vĕmén ký'. Topĕ kuprĭg hā tóg ĕg krĭn tĭ, ĕg tý vĕnh vĭ ki kagtĭg ĕn tó jĕ. ³Ēg tý hā ra ĕg vĭ ki jagnĕ jyvĕn ký ĕg tóg ũ tý mĕg mū kar jyvĕn tĭ sir. Tý ĕg tóg jagnĕ tar han tĭ, Topĕ to. Jagnĕ jyvĕn ĕg tóg tĭ. Jagnĕ fe kaj tý ĕg tóg tū' he tĭ gé, ĕg tý jagnĕ mý ĕg vĭ ki vĕmén ký. ⁴Ū tý ĕg tý vĕnh vĭ ki kagtĭg ki vĕmén mū vý vĕnh mý tý ũn tar jĕ sir, Topĕ to. Ū tý ĕg vĭ ki vĕnh jyvĕn tĭ ĕn tóg ĕg tar han kān mū sir, ĕg mrĕ vĕnh mān ký nýtĭ ag kar.

⁵ Inh mý tóg há tí, ájag kar tý ěg tý vĕnh ví ki kagtĭg ki Topĕ mré vĕmén ký. Ájag tý há ra ěg ví ki jagnĕ jykre to jagnĕ jyvĕn tag tóg há káfór nĭ. Kejĕn ũ tóg ěg tý vĕnh ví ki kagtĭg ki vĕmén tí. Kar ký ũ tóg ti ví ěn mĕ ký ěg ví ki tó mũ sir, ti tý nĕn tó ja ěn ti. Tag vỹ há tí gé. Ũ tý vĕnh mĕn ký nýtĭ kar vỹ ki kanhrĕn kĕn mũ sir, ti ví ti. Ký ag tóg tý tar nýtĭnh mũ sir.

⁶ Inh kanhkĕ', ha vé. Hĕn ri ke mũn sóg ájag ki jun ký ěg tý vĕnh ví ki kagtĭg ki vĕmén mũ. Ký sóg ájag mý nĕn ũ há han ke tũ nĭ, ájag tý inh ví ki kagtĭg nýtĭn ký. Jávo isỹ Topĕ tý inh mý nĕn tó mũ tý ěg ví ki ájag mý kĕmén ký sóg tý ájag tar han mũ sir, ájag tý ki kanhrĕn ký.

⁷ Vĕkyn jafĕ to jykrĕn nĭ. Ag tý kyn kónĕn ký ěg tóg ki kagtĭg nýtĭ sir, ag tý vĕkyn mũ ti. ⁸ Ký *trombeta* kyr vỹ ge nĭgtĭ gé. Ag tý ti kyr mĕ ký *Soldado* ag vỹ vĕnh kĕnkĕn tí, vĕnh génh ke to. Ag tý kyn há han tũ nĭn ký ag pijé vĕnh génh ke to vĕnh kĕn ke mũ'. ⁹ Ge ti nĭ gé, ěg ví ti. ěg tý ag tý ki kagtĭg ěn tó ký ag tóg to jykrĕn ke tũ nĭ gé, ěg tý nĕn tó mũ to. Véké ěg tóg vĕmén mũ sir, ěg tý gen ký.

¹⁰ Vĕnh ví vỹ e nýtĭ, ga tag kri. *Povo* kar vỹ vỹrmý ví nĭ' nĭ' he kar nýtĭ. ěg ví pĕ ki ěg tóg vĕmén ki kanhró nýtĭ. ¹¹ Ký sóg kejĕn hĕ tá ke ũ ví mĕg tí. Sỹ ti ví ki kagtĭg nĭn ký sóg ti jykre ki kanhrĕn ke tũ nĭ. Ký tóg inh jykre ki kanhrĕn ke tũ nĭ gé. Ge ti nĭ gé, ěg tý vĕnh ví ki kagtĭg ki vĕmén ký. Ki kagtĭg ěg tóg nýtĭ sir.

¹² Topĕ kuprĭg tý ájag tar han mũ ve sór ájag tóg nýtĭ, nĕn ũ ũ to. Ký tóg há tí. Ký há ra ěg mré ke ag tar han ke to ěn nĭ. ěn há to Topĕ mré vĭm nĭ, há vỹ: ěg ví ki jagnĕ jyvĕn, he mũ.

¹³⁻¹⁴ ěg tý vĕnh ví ki kagtĭg ki Topĕ mré vĕmén ký ěg tóg to jykrĕn ký nĭ tũ ra ti mré vĕmén tí. Ký, ĕ tý vĕnh ví ki kagtĭg ki vĕmén to tar nĭn ký Topĕ mý to vĭm nĭ, ti tý ĕ tý ěg mý ěg ví ki kĕmén to ĕ tar han jé gé. Ký ĕ tóg: “tag tó ja inh nĭ, tag tó ja inh nĭ,” hĕnh ke mũ gé sir, ký tóg há tí. ¹⁵ ěg tý to jykrĕn ký nĭ tũ ra Topĕ mré vĕmén ký tóg há tí. ěg tý há ra to jykrĕn ký nĭn ký ti mĕg mũ ag vỹ ki kagtĭg nýtĭ, ĕ tý ěg tý vĕnh ví ki kagtĭg ki vĕmén ký. Ký tóg ag tý ĕ mré: “hỹ, há vĕ,” hĕnh ke mũ ra vĕnh mý tí. “Tĭ ne tó mũ vỹ? Sỹ ki kagtĭg tóg tí,” he jé ag tóg ke mũ. ¹⁷ Tó há han ĕ tĭgtĭ, ĕ tý ěg tý vĕnh ví ki kagtĭg ki vĕmén ký. Há ra ũ tý mĕg mũ ag vỹ ki kagtĭg nýtĭ, ký ĕ pijé ag tar han tí'.

¹⁸ ěg tý vĕnh ví ki kagtĭg ki vĕmén to sóg tar pĕ nĭ inhĕ. To tar nĭn ký sóg ájag káfór nĭ. ¹⁹ Há ra sóg tag tó sór tũ nĭ, ěg vĕnh mĕn ký nýtĭn ký. Hĕn ri ke mũn sóg vĕnh ví tý *mil* (ke) han ke mũ, ěg tý vĕnh ví ki kagtĭg ki vĕmén ký. Há ra sóg jĕrĭn mý ájag tar han ke tũ nĭ. Sỹ nĕn to jykrĕn mũ há tó sór inh mũ, ký sóg inh ví pir tý ájag tar han ke mũ.

²⁰ Inh kanhkĕ', to jykrĕn há han nĭ. Gĭr tý nĕn ũ to jykrĕn tũ ěn ri ke nýtĭ sór tũg nĭ. Vĕjykre pĕno há to gĭr tý ki kagtĭg nĭ ěn ri ke nýtĭm nĭ, ájag tý ti kórĕg han tũ nĭ jé. Ký tóg inh mý ájag tý ũn sanh há ag tý nĕn ũ há to jykrĕn há ěn ri ke nýtĭnh há tí. ²¹ Ve ra, Topĕ ví rá ki tag vỹ rán ký nĭ, ha mĕ. “Inh *povo* tý inh ví mĕ jávĕnh nýtĭn ký sóg ag mý ũn ví ũ ag ví ki inh ví jĕnĕnh ke mũ. Há ký ag tóg mĕnh ke tũ nĭ, ag tý ag ví tũ ki ag mý kĕmén ký,” he tóg, ěg *Senhor* ti. ²² Há ký tóg tý ũ tý Topĕ ki ge jávĕnh ag tý ki kagtĭg han jafĕ nĭ, ěg tý vĕnh ví ki kagtĭg tý vĕmén mũ ti. Tĭ ki ge ký nýtĭ ag mý ke pijé'. Jávo ěg tý jagnĕ jykre ki kanhrĕn ký jagnĕ jyvĕn tag vỹ tý ti ki ge ký nýtĭ ag tar han jafĕ nĭ.

²³ Ha vé, kejĕn ěg mré ke ag vŷ věnh mǎn kǎn mŷ. Kŷ věnh kar tóg hĕn ri ke mŷn ěg tŷ věnh vŷ ki kagtĭg ki vēmĕn mŷ. Kŷ ŷ tŷ ki kagtĭg tóg venh kǎtĭg mŷ, ŷ tŷ *Jesus* ki rǎ ja tŷ ti hĕn ri ke mŷn. Kŷ tóg ājag to: “krŷ věnh mŷ ag nŷtŷ,” hĕnh ke mŷ sir, ón kŷ. ²⁴ Ājag tŷ ěg vŷ ki jagnĕ jykre ki kanhrǎn kŷ jagnĕ jyvĕn kŷ tóg hǎ ra há tŷ. Kŷ ŷ tŷ *Jesus* ki rǎ tŷ vŷ jun mŷ. Kŷ tóg ājag vŷ mĕnh mŷ, kŷ tóg to jykren ke mŷ sir. Ājag vŷ to tóg: “hŷ, hǎ vē,” hĕnh ke mŷ. Ti jykre pǎno to tóg jykren ke mŷ gé. ²⁵ Ti tŷ nĕn ŷ to jykren mŷ vŷ věnh ven kǎn ke mŷ. Kŷ tóg ti mŷ e tĭnh mŷ sir. “Topĕ vŷ tŷ ŷn mǎg nŷ,” he jé tóg ke mŷ. Kŷ tóg ki kanhró nŷnh mŷ. Tó jé tóg ke mŷ sir, Topĕ tŷ ājag mré nŷ ti.

Culto ki vējykre

²⁶ Kŷ ājag věnh mǎn kŷ tag vŷ há nŷ, ha mĕ. ŷ tóg Topĕ mŷ jǎn ke mŷ. ŷ tóg Topĕ vŷ tŷ věnh kanhrǎn kŷ tónh ke mŷ. ŷ mŷ tóg nĕn ŷ tónh mŷ, Topĕ ti, ti tŷ tŷ ājag jyvĕn jé. ŷ tóg ěg tŷ věnh vŷ ki kagtĭg ki vēmĕn ke mŷ. ŷ tóg ti vŷ mĕ kŷ ěg vŷ pĕ ki tónh ke mŷ, ti tŷ nĕn tó mŷ ěn ti. Há kar ti nŷ. ²⁷ Ājag tŷ ěg tŷ věnh vŷ ki kagtĭg ki vēmĕn sór kŷ ŷn pipir ag hǎ tóg tónh ke mŷ, hĕn ri ke mŷn ŷn régre, ke tŷ nŷ kŷ ŷn tǎgtŷ, jagnĕ ri ke. ŷ tŷ tó kŷ ŷ tóg jĕmĕg nŷ nŷ sir. Kŷ ŷ tóg ti vŷ mĕ kŷ ěg vŷ pĕ ki ti tŷ nĕn tó mŷ tónh ke mŷ gé sir, věnh kar mŷ. ²⁸ Kejĕn tóg tŷ nŷ, ŷ tŷ ti tŷ nĕn tó mŷ ěn tŷ ěg vŷ ki tónh ke mŷ ti. Kŷ ěg tóg ěg tŷ věnh vŷ ki kagtĭg tŷ *igreja* krĕm vēmĕn ke tŷ nŷ sir, věnh kar rŷnve. Ājag ŷn hǎ tá vēmĕn nŷ, ěg tŷ věnh vŷ ki kagtĭg tŷ.

²⁹ Kejĕn ŷ tóg ěg mŷ Topĕ tŷ ti mŷ nĕn tó ja kǎmĕn sór mŷ, ěg vŷ ki. ŷn régre vŷ tónh ke mŷ, ke tŷ nŷ kŷ ŷn tǎgtŷ, jagnĕ ri kĕn. Kŷ ag vŷ mĕg mŷ ag vŷ to jykren kŷ: “ki hǎ ke mŷ vŷ?” he mŷ. ³⁰ Hǎ ra hĕn ri ke mŷn Topĕ tóg ŷ mŷ nĕn ŷ tónh ke mŷ gé. Kŷ ŷn vēmĕn ven mŷ tóg krŷg hĕnh ke mŷ ver. Kŷ ŷ tóg ti ri kĕn tónh mŷ sir, Topĕ tŷ ti mŷ nĕn tó ja ti. ³¹ Hǎ kŷ ājag kar vŷ jagnĕ jyvĕn ke mŷ, ājag tŷ jagnĕ ri kĕn vēmĕn kŷ. Gen kŷ ājag tóg jagnĕ kanhrǎn ke mŷ sir. Jagnĕ krŷ kuprĭg jé ājag tóg ke mŷ gé sir. ³² Topĕ kuprĭg vŷ ěg krŷn tŷ, ěg tŷ jagnĕ jyvĕn jé. Hǎ ra ti pijĕ ěg tŷ nĕn tó sór tŷ ěn to ěg mŷ “tó ra!” he tŷ. ³³ Kŷ tóg Topĕ mŷ há tŷ nŷ, ěg tŷ ŷ vēmĕn jĕ ra ěg tŷ tó sór kŷ. Jagnĕ ri kĕn tó kŷ tóg há nŷ. Kŷ věnh kar tóg, ki kanhrǎn há han mŷ. Topĕ jykre kusan hǎ vē.

³⁴ Topĕ tŷ vŷ tŷ ěg nŷtŷ. ŷ tŷ Topĕ vŷ tó jĕ ra ŷn tŷtǎ fag vŷ, jagnĕ mré vēmĕn ke tŷ nŷ. Hĕ tá *igreja* krĕm ke fag vŷ jatu nŷtŷgtŷ, ěmǎ kar mŷ, kŷ ājag tóg fag ri ke han ke mŷ gé. Fag mĕn jykre mŷ fag mŷnh ke mŷ. Topĕ jykren hǎ vē. ³⁵ Kŷ fag tóg, fag tŷ ŷ tŷ Topĕ vŷ tó mŷ ěn vŷ ki kagtĭg nŷnh kŷ fag ŷn tá fag mĕn ki jĕmĕnh mŷ. ěg mŷ'a tóg tŷ, fag tŷ *igreja* krĕm jagnĕ mré vēmĕn sór kŷ. ³⁶ Mŷ ājag mŷ tŷ hǎ tŷ? Ājag pijĕ *Jesus* ki ge ven', ha mĕ. E ěg nŷtŷ, *Jesus* ki ge mŷ ag, fag ke gé. Jagnĕ kǎfór han tŷg nŷ. Ājag jo *Jesus* ki ge kŷ nŷtŷ ag jykre ki króm sórm nŷ, fag ke gé.

³⁷ Ājag kǎ mŷ ŷ hŷn: “Topĕ vŷ inh mré vēmĕn tŷ, ti kuprĭg tŷ inh krŷn tag to sóg tar tǎvŷ nŷ,” he tŷ. Kŷn hŷn ki kanhró nŷ, sŷ ājag mŷ Topĕ jykre tó mŷ tag, ājag tŷ *igreja* krĕm věnh mǎn ke to. ěg *Senhor* tŷ ěg mŷ vējykre nŷm jan hǎ vē, sŷ ājag mŷ rán mŷ tag ti. ³⁸ ŷ tŷ tag to: “nĕn ŷ tŷ vē,” hĕnh kŷ sóg ti to: “nĕn ŷ tŷ vŷ tŷ ti nŷ,” he mŷ gé.

³⁹ Inh kanhkǎ', Topĕ mŷ to vŷ mǎg, ti kuprĭg tŷ ājag tar han jé, ājag tŷ jagnĕ jykre ve kŷ jagnĕ jyvĕn há han jé, ěg vŷ ki. ŷ tŷ ěg tŷ věnh vŷ ki kagtĭg ki vēmĕn

sór kŷ ti mŷ: “vĩ tũg ra,” he tũg nĩ gé. ⁴⁰ Hã ra ù vēmén jẽ ra ã tŷ nén tónh ke mũ ên tó sór tũg nĩ. To jykre kusa nŷtĩm nĩ.

15

Jesus rĩr jẽ

¹ Inh kanhkã', sŷ ãjag mŷ *Jesus* kãme sér ên tó mãn ke vê, sŷ ãjag mŷ tó ja ên ti. Ên kri fig ãjag tóg tĩ, kŷ ãjag tóg mũ mũgtĩ. ² Ti vĩ kri nĩm kŷ ãjag tóg krenkren ke mũ, ãjag tŷ tovãnh tũ nĩn kŷ. Sŷ ãjag mŷ nén tó ja ên tŷ tũ' he tũg nĩ, ke tũ nĩ mũ ra ãjag tóg fagrĩnh mŷ kri fi ja nĩnh mũ. Kŷ ãjag tóg tá nén ù venh ke tũ nĩ gé.

³ Sŷ ãjag mŷ Topẽ vĩ kãmén kŷ sóg ãjag mŷ sŷ nén mẽ ja ên hã tó vén ja nĩgtĩ, hã vŷ: *Cristo* vŷ ãg jagfy ter ja nĩgtĩ, ãg tŷ Topẽ vĩ mranh ja tugrĩn, he mũ. Tag vŷ rán kŷ nĩ, Topẽ vĩ rá ki. ⁴ Kŷ ag tóg vènh kej kã tá ti fi ja nĩgtĩ. Kurã tãgtũ tũg kŷ tóg rĩr mãn ja nĩgtĩ gé. Tag vŷ rán kŷ nĩ gé. ⁵ Kŷ tóg *Pedro* mŷ vènh ven, kar kŷ ù tŷ 12 (ke) ag mŷ ke gé. ⁶ Kar kŷ tóg ù tŷ 500 (ke) kãfór ag mŷ vènh ven gé, vènh ven pir ki, ag vènh mãn kŷ nŷtĩ ên ki. Ên ag kã mũ ùn pipir ag tóg kãgter ja nĩgtĩ, hã ra ùn e ag tóg ver ãg mré nŷtĩ. ⁷ Kar kŷ *Tiago* tóg ti ve gé, kar kŷ ti tŷ ùn vĩn mũ kar ag ke gé, *apóstolo* kar ên ag. ⁸ Kar kŷ sóg vãhã ti ve gé, ag kar nón. Sŷ ti venh ke tũ vè vè, sŷ kãnhmar ti ki rã ja tũ nĩn kŷ. ⁹ *Apóstolo* ag krêm ke kar vŷ tŷ inh nĩ. Sŷ tá krŷg ke tũ vè vè, sŷ tŷ *apóstolo* nĩnh ke ti, isŷ Topẽ ki ge kŷ nŷtĩ ag vóg kónãn ja nĩn kŷ, fag ke gé. ¹⁰ Hã ra Topẽ tóg inh jagãgtãn. Hã kŷ tóg isŷ *apóstolo* han mũ. Kŷ ti pijé fagrĩnh mŷ inh jagãgtãn'. Rãnhràj mág han inh mŷr, ag rãnhràj kãfór kar. Hã ra sóg inh pir mŷ han tũ nĩgtĩ. Topẽ hã ne isar han tŷ', inh rãnhràj to'.

¹¹ Hã ra ãg kar tóg *Jesus* tó tí. “*Jesus* vŷ rĩr jẽ,” he ag tóg tĩ, *apóstolo* ù ag. Kŷ sóg tag tó tĩ gé, ag mré. Kŷ ãjag tóg sŷ ti kãmén kŷ inh vĩ kri fig tĩ. ¹² ãg kar vŷ *Cristo* tŷ ti ter kar rĩr mãn ja ên tó tí.

Jesus mré ãg rĩnrĩr mãn ke

Cristo rĩr mãn mũ ra ãjag kã mũ ù tóg ón kŷ: “ãg ter kar kŷ ãg rĩr mãn ke tũ nĩ ha,” he tĩ'. Hã tũ vè. ¹³ ãg tŷ ãg ter kar kŷ rĩr mãn ke tũ nĩ ra *Cristo* vŷ rĩr mãn ja tũ nĩnh mũ vè. ¹⁴ *Cristo* rĩr mãn ja tũ nĩ ra ãg tóg fagrĩnh mŷ ãjag mŷ ti kãmén ja nĩnh mũ vè. Kŷ ãjag tóg fagrĩnh mŷ kri fi ja nĩnh mũ vè. ¹⁵ Kŷ ãg tóg Topẽ tó ón ja nĩnh mũ vè, ãg tŷ ti to: “*Cristo* rĩn mãn ja tóg nĩ,” hen kŷ. Kŷ ãg kar vŷ ti to ón ja nĩnh mũ vè. Hã ra tóg *Jesus* rĩn mãn ja nĩ, Topẽ ti.

¹⁶ Hŷ, ùn kãgter mũ ag rĩnrĩr mãn ke tũ nĩ ra *Cristo* vŷ rĩr mãn ja tũ nĩnh mũ vè, ha mẽ. ¹⁷ Kŷ *Cristo* rĩr mãn tũ nĩ ra ãg tóg fagrĩnh mŷ ti ki ge ja nĩnh mũ vè. Kŷ ãg tóg Topẽ vĩ mranh ja ên hã ki nŷtĩnh mũ vè ver. Tŷ tũ' he ja tũ tóg nĩnh mũ vè, ti rĩr mãn tũ nĩ ra. ¹⁸ Kŷ ù vè gé, ha mẽ: ti rĩr mãn tũ nĩ ra ù tŷ *Cristo* ki ge kar kŷ kãgter mũ ên ag vŷ nũgme ki vár kãn ke mũ gé vè vè, ha mẽ. ¹⁹ Hã kŷ tóg vènh mŷ tĩ, ãjag tŷ: “rĩr mãn ke tũ ãg nĩ,” hen kŷ. *Cristo* pijé ãg tŷ ga kri mũ tag tãvi ki rĩr nŷtĩ'. Kanhkã tá ãg tóg junjun ke mũ. Ke tũ nĩ mũ ra ãg tóg ùn jagtar ag kãfór ag nŷtĩnh mũ vè, ãg tŷ fagrĩnh mŷ *Jesus* ki rã ja nĩn kŷ. Hã tũ vè mŷr.

²⁰ *Cristo* vŷ rĩr mãn, ti ter kar kŷ. Hã vè. ùn kãgter kŷ nŷtĩ ag kar kã mũ ti rĩr mãn vén, hã kŷ ãg tóg rĩnrĩr mãn ke mũ gé, ãg tŷ ti ki ge kŷ. ²¹ ùn pir tugrĩn ãg kar vŷ kãgter ke mũ, hã kŷ ãg tóg ùn pir tugnĩn rĩnrĩr mãn kãn ke mũ gé. ²² *Adão* tŷ Topẽ vĩ mranh tugrĩn ãg tóg kãgter kãn ke mũ, ãg tŷ tŷ ti krê nŷtĩn

kỹ. Ri ke ti nĩ. *Cristo* tugnĩn ẽg tóg rĩnrĩr mǎn kǎn ke mũ gé, ẽg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

²³ Topẽ tỹ nén to jykren mũn hã vễ, *Cristo* tỹ ẽg jo rĩr mǎn tag ti. Hã kỹ tóg rĩr mǎn vén. Kar kỹ ù tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag vỹ rĩnrĩr mǎn ke mũ gé sir, ti kǎtĩg mǎn kỹ. ²⁴⁻²⁵ Kỹ vǎhã kurǎ tỹ ẽgno vễ sir. Kurǎ ẽn kǎ *Jesus* vỹ Topẽ mỹ: “ǎ hã ne tỹ ẽg kri ke jẽ ha,” henh ke mũ, ti panh mỹ. Ủri tóg tỹ pǎ'i mág nĩ ver, *Cristo* ti. Kỹ tóg pǎ'i ù ag vỹ tỹ tũ' he kǎn mũ, ùn jykre tar kar, ù tỹ ẽg kǎfór nỹtĩ kar. Hã jẽ tóg tỹ pǎ'i mág nĩ, *Cristo* ti.

²⁶ Ẽg tỹ Topẽ vỹ mranh tigrĩn ẽg kǎgter kǎn mũ. Hã ra tóg tỹ tũ' henh ke mũ gé, ẽg ter mũ tỹ. Kỹ ẽg ter mǎn ke tũ nĩ ha, kurǎ tỹ ẽgno ẽn kǎ. ²⁷ Hỹ, vễnh kar vỹ tỹ ti krẽm ke nỹtĩ, ti tỹ ag jykre sǎn kỹ, ti tỹ ùn mág ag vỹ tỹ tũ' hen kỹ. Vễnh kar vỹ tỹ *Cristo* krẽm ke nỹtĩ. Hã ra ùn pir vỹ tỹ ti krẽm ke tũ nĩ, hã vỹ: Topẽ, he mũ. ²⁸ Kurǎ ẽn kǎ tóg ti krẽm vễnh fẽg ke mũ gé, ti kósin ti, ti panh krẽm, ù tỹ vễnh kar tỹ ti krẽm vin ja ẽn krẽm. Kurǎ ẽn kǎ Topẽ tóg tỹ vễnh kar kri ke jẽnh mũ, ti pir mỹ. Kỹ ù tóg ti ri ke jẽnh ke tũ pẽ nĩ.

²⁹ Ẽg rĩr mǎn ke tũ nỹtĩ ra ǎjag kǎ ù tóg fagrĩnh mỹ ùn ter mũ ag jagfy vễnh kygpenh mũ vễ. Hã tũ vễ hã ra. Rĩr mǎn jẽ ẽg tóg ke mũ. ³⁰ Hã kỹ sóg kurǎ kar ki ti jagy vэг tĩ gé. Hã ra sóg ag mỹ vễnh nenh tũ nĩgtĩ, ù tỹ inh vóg kónǎn sór mũ ag mỹ. ³¹ Kurǎ kar ki sóg ter kren' he tĩgtĩ. Ki hã sóg tó tĩ. Ki kanhró ǎjag nỹtĩ. ǎjag hã ki sóg tỹ ùn mág nĩ, *Jesus Cristo* ki, ẽg *Senhor* ki. ³² Ẽmǎ tỹ *Éfeso* tá sóg mĩg mré rǎrá ri ke han. Ẽg tỹ rĩr mǎn' he tũ nĩ ra tóg inh mỹ nén ù há han ke tũ nĩ vễ. ùn kǎgter mũ ag rĩnrĩr mǎn ke tũ nĩ ra ẽg tóg jatun mỹ ẽg tỹ nén to ẽn mũ han ke mũ vễ, ẽg tỹ: “mũ nỹ, jẽn jẽ, kron jẽ, ẽg hỹn vaj kỹ ter ke mũ,” hen kỹ. ³³ Hã tũ vễ hã ra.

Kygnẽ tũg nĩ. Tag to jykren nĩ, ha mẽ: ùn vỹ kórég ag vỹ jẽmẽ sór tũg nĩ. Vễjyre pǎno han ti tĩ, ag vỹ kórég ti. ³⁴ Krĩ há han ra, tag hã ne há nĩ'. Topẽ vỹ mranh tũg nĩ. ǎjag kǎ mĩ ù vỹ Topẽ ki kanhró tũ nỹtĩ ver'. Tag to vễnh mỹ en nĩ.

Ẽg rĩr mǎn ke to vễjyre

³⁵ Kỹ ù tóg to jykren kỹ inh mỹ: “Topẽ hỹn hẽ ri kenh ke mũ, ti tỹ ùn ter mũ ag rĩnrĩn mǎn jẽ?” he sór mũ. “Ẽg fǎr hỹn hẽ ri kenh ke mũ?” he sór ǎjag hỹn mũ. ³⁶ To jykren há han tũ ǎjag nĩ ver. Nén ù fy jykre vỹ ẽg ter ri ke nĩ, ha mẽ. Ẽg tỹ krǎn kỹ tóg kugnǎnh tĩ, ti fǎr ti, jǎvo tóg ti kǎ tá mur mǎn mũ sir. ³⁷ Kỹ ti fy pijé ti féj ri ke nĩ gé', ti tỹ han ke ti. Sĩ ti nĩ, *trigo* fy ti, nén ù kar fy ti ke gé. ³⁸ Topẽ hã ne ti pẽn han mũ', ti féj ke gé, ti fej ke gé. Ti hã ne to jykren tĩ'. Kỹ tóg nén kar fy mỹ ti féj ù nĩm', ti féj ù nĩm' he tĩ.

³⁹ Kỹ nén ù fǎr vỹ ge nĩgtĩ gé. Ti pijé pir nĩ gé'. Ẽg fǎr vỹ vỹrmỹ nĩ, kar kỹ misu fǎr vỹ vỹrmỹ nĩ gé, kar kỹ sėsĩ fǎr vỹ vỹrmỹ nĩ gé, kar kỹ pirǎ fǎr vỹ vỹrmỹ nĩ gé.

⁴⁰ Kỹ kǎnhkǎ tǎn ag vỹ vỹrmỹ fǎr nỹtĩ gé. Ẽprǎ ke ag vỹ vỹrmỹ fǎr nỹtĩ gé. Kỹ ẽg ve vỹ ge nĩgtĩ gé. Vỹrmỹ ẽg ve nĩ' he kar nỹtĩ. ⁴¹ Rǎ jẽngrẽ vỹ vỹrmỹ nĩ. Kysǎ jẽngrẽ vỹ vỹrmỹ nĩ gé. Krĩg jẽngrẽ vỹ vỹrmỹ nĩ gé. Kỹ krĩg ag vỹ jǎgnẽ ri ke tũ nỹtĩ gé, ag jẽngrẽ ki.

⁴² Ge ti nĩ, ẽg ter kar kỹ ẽg rĩr mǎn ke ti. Ter jẽ ẽg tóg ke mũ. Kỹ tóg ẽg tỹ nén ù fy krǎn ri ke nĩ sir, ẽg fǎr tỹ ga ki rǎ mũ ti. Ẽg rĩr mǎn kỹ ẽg pijé ter mǎn ke mũ'.

Kejñen tóg ãg mý'a tĩ, ãg ter ke to há. Há ra ãg tóg sĩnvĩ nýtĩnh mũ, ãg rĩr mǎn kũ. Kũ ãg mý'a tóg tũ tĩnh mũ ha. ⁴³ Krój ãg nýtĩ. Há ra ãg tóg tar nýtĩnh mũ, ãg rĩr mǎn kũ. ⁴⁴ Ūri ãg tóg tũ ãprǎ ke nýtĩ. Kũ ãg fár vỹ tũ ãprǎ ke fár nĩ. ãg rĩr mǎn kũ ãg tóg Topẽ kuprĩg jamǎ tá fár nýtĩnh mũ. ãprǎ ke fár ve vén ãg tĩ. Kar kũ ãg tóg Topẽ kuprĩg jamǎ tá fár ũ venh ke mũ, ãprǎ ke fár ve kar kũ. ⁴⁵⁻⁴⁶ Há kũ tag tóg rán kũ nĩ, ha mẽ: “ũn ve ti, *Adǎo* ti vỹ rĩr nĩ ja nĩgtĩ. Jǎvo ũ tũ ãgno ti, *Cristo* ti vỹ ti kuprĩg tũ nén kar rĩnrĩr han,” he ja tóg nĩgtĩ, Topẽ vĩ rá ki. ⁴⁷ Ūn ve ěn, *Adǎo* ěn vỹ ga tũ há(r) nĩ, há kũ ti jykre tóg tũ ãprǎ ke jykre nĩ. *Cristo* vỹ tũ kanhkǎ tá ke nĩ. ⁴⁸ Ūn ve vỹ tũ ãprǎ ke nĩ, kũ ti krẽ kar vỹ tũ ãprǎ ke nýtĩ gé, ti mré. Jǎvo *Cristo* vỹ tũ kanhkǎ tá ke nĩ. Kũ ti mré ke kar vỹ tũ kanhkǎ tá ke nýtĩ gé, ti mré. ⁴⁹ ãprǎ ke ěn ve ri ke ãg nýtĩ, ãg kar tũ *Adǎo* ve kũ. Kũ ãg tóg kanhkǎ tá ke ěn ve ri ke nýtĩnh ke mũ gé, ãg tũ *Cristo* ve kũ, ãg rĩnrĩr mǎn kũ.

Jesus kǎtĩg mǎn kũ tóg ãg kar han mǎn ke mũ

⁵⁰ Inh kanhkǎ', sũ ãjag mý tag tó há han sór vẽ, sũ ki kanhrǎn há han kũ, ha mẽ. ãg fár tũ ãprǎ ke tag pijé Topẽ tũ tũ ãg pǎ'i nĩ venh ke mũ'. Nén ter ke mũ ěn pijé nén ũ ter vǎnh tá venh ke mũ'. Topẽ vỹ ãg han mǎn ke mũ, ãg tũ ve jé.

⁵¹ Kũ sóg ãjag mý nén ũ tó sór mũ gé, ãjag tũ mẽ ja tũ ti, ha mẽ. ãg kǎ mũ ũ ag tóg ti jun ke pětẽm mũ. Kǎgter ke tũ ag tóg nĩ. Kũ Topẽ tóg ãg kar han mǎn kǎn ke mũ, kurǎ ěn kǎ, ãg tũ ti ki ge kũ nýtĩnh kũ. ⁵² Kũ tóg ãg tũ pan ke kar mrin ke ěn ri ke nĩnh mũ, ti tũ ãg han mǎn ke ti, *trombeta* kyr rěn kǎ. *Trombeta* kyr ěn vỹ mẽ há tĩnh mũ. Kũ ũn kǎgter mũ ag vỹ rĩnrĩr mǎn kǎn ke mũ, ag tũ kǎgter mǎn tũ nĩ jé sir. ěn kǎ tóg ãg hynhan mǎn ke mũ gé sir. ⁵³ Ha vé, ti tũ ãg fár kókrǎnh ke mũ tag tũ ũ han ke tũ nĩ ra ãg tóg venh ke tũ nĩ vẽ, kanhkǎ ti. Há ra tóg ãg fár ter ke mũ tag tũ ũ han ke mũ, ti han mǎn kũ, ti ter mǎn tũ nĩ jé, kókrǎnh mǎn tũ nĩ jé. ⁵⁴ ãg fár kókrǎnh ke mũ tag tũ tóg ũ han ke mũ, ti kókrǎnh vǎnh nĩ jé sir. Kurǎ ěn kǎ ãg tóg vėnh rá tag venh ke mũ gé, vǎsũ rán kũ nĩ tag, há vỹ: “tũg ti huri, ãg ter ke mũ ti,” he mũ. “ãg ter ke pǎte rėg kũ Topẽ vỹ tũ tũ' hé. ⁵⁵ Kǎgter ãg tóg tũ ver. Há ra ãg tóg tag ve mǎn ke tũ nĩ ha. Nén ũ tũ ãg tugtǎn ri ke ti nĩ, ãg ter ke ti. Há ra Topẽ tóg tũ' hé,” he tóg, Topẽ vĩ rá ki.

⁵⁶ Topẽ vĩ mranh há tugrĩn ãg tóg kǎgter tĩ. Topẽ tũ ãg jyvėn tugrĩn ãg tóg ãg tũ ti vĩ mranh ja ěn ki kanhrǎn mũ. ãg tũ mranh sór tũ ra ãg tóg mranh tĩ. ⁵⁷ Há ra *Jesus* tóg tũ' hé huri.

Topẽ há mũ sóg vĩ há han mũ. Ti há vỹ ãg tar han tĩ, ãg tũ ti vĩ mranh mǎn tũ nĩ jé. ãg *Senhor* tũ *Jesus Cristo* tugrĩn tóg ãg tar han tĩ.

⁵⁸ Tag to jykrėn kũ tar nýtĩm nĩ, Topẽ to, ãjag tũ ti ki rǎ tovǎnh tũ nĩ jé. ãjag to sóg há tǎvĩ nĩ, inh kanhkǎ'. ãg *Senhor* rǎnrǎj han kǎn sórm nĩ. Tag to jykrėn nĩ, ha mẽ: ãg pijé véké rǎnrǎj mũgtĩ', ãg tũ ãg *Senhor* rǎnrǎj han kũ'. Ti kaja ve jé ãg tóg ke mũ mýr, kanhkǎ tá.

16

ãg tũ ãg mré ke ag jagǎgtǎn ke

¹ Kũ sóg ãjag tũ ũ tũ Topẽ ti ge kũ nýtĩ ra jagtar nýtĩ ag mũ jǎnkamy jėnėnh ke ěn tó sór mũ gé sir. Ga tũ *Galácia* tá *igreja* krėm vėnh mǎn tũ ag mũ sóg tag tó ja nĩ, sũ ãjag mý tónh ke tag ti, ha mẽ. ² *Domĩngo* kar ki nén ũ sũ tũ vȳrmũ nĩm nĩ, ãjag ĩn tá. ãjag tũ *Domĩngo* kar ki nĩm han kũ tóg koměr há mog mũ sir. Kũ tóg kar kũ nĩnh, sũ ãjag ki jun mũ ra. ãjag tũ ĩnh kǎtĩg ke mũ jo vȳr mũ nĩm han

ja tũ nĩn kũ tóg há tũ nĩ. ³ Kũ ù ag kuprêg nĩ gé, ag tũ ãjag tũ nén nĩm mũ ma mũ jé, *Jerusalém* ra, ãjag tũ tá ke fag mũ nén ven sór mũ ti. Inh jun kũ sóg ag jêgnênh ke mũ, vênh rá mré há. ⁴ ãjag tũ nén ù ên éhé nĩn kũ sóg hên ri ke mũn ma tũg sór mũ gé. Kũ sóg ag mré tũg ke mũ gé.

Paulo tũ nén han sór mũ

⁵ Kũ sóg, isũ ga tũ *Macedônia* mũ kutên kũ vâhã ãjag tá jun sór mũ sir. Isũ *Macedônia* mũ kutê sór vê. ⁶ Hã ra sóg ãjag mré nĩ mág sĩ han sór mũ, ti tũ inh mũ ki króm ken kũ. Hên ri ke mũn sóg prũg kusa fĩn rãm ke mũ, ãjag mré nĩ ki. Kũ ãjag tóg sir inh jagãgtãn ke mũ, isũ kar hên ra tũg ken kũ. ⁷ Inh pijé ãjag ve sĩ han sór mũ'. Hã ra sóg ver kutar nĩ, há kũ sóg kar há ãjag venh tũg sór mũ. Sũ ãjag mré nĩ sór vê mũr, êg *Senhor* mũ há nĩn kũ. ⁸ Ver sóg êmã tũ *Éfeso* tag kã nĩ ki fénhta tũ *Pentecoste* pétêm sór mũ. ⁹ Tag ki ke ag tóg mẽ há han mũ, inh ví ti, ù tũ hên ri ke ag. Hã ra tag ki ver ù tũ inh kato vãsãnsãn mũ ag vũ e nũtĩ. Hã kũ sóg *Éfeso* tag kã nũg mág sĩ han sór mũ, sũ kar ãjag venh tũg jé.

¹⁰ Hên ri ke mũn *Timóteo* tóg ãjag ki jun ke mũ. Kũ ti ví jêmê há han nĩ, ti mũ'ãg tũ nĩ jé, ti tũ ãjag mré nĩn kũ. Êg *Senhor* rãnrãj han tóg tũ mũr, inh kóm. ¹¹ Kũ ti to é he tũg nĩ, ti kyrũ há ra. Kũ ti tũg ken kũ ti jagãgtãn nĩ gé, ti tũ jatun mũ inh ki jun jé. Sũ ti jãvãnh vê, êg régre ag mré há.

¹² Êg régre tũ *Apolo* sóg vémén gé. Ti mũ sóg to ví mũ vê, ti tũ ãjag venh tũg jé, êg régre tũ ãjag venh kãmũ tag ag mré. Hã ra tóg tũg jãvãnh nĩ ver. Ti tũ ti mũ ki króm ken kũ ti nêji kejên ãjag venh tũg ke mũ há ra.

Jesus ki ge kũ nũtĩ ag tũ jagnê mũ êkrén

¹³ ãjag kanê nĩm nĩ. Êg *Senhor* ki rá tovãnh tũg nĩ. Krónh ke tũg nĩ, tar nũtĩm nĩ. ¹⁴ Kũ ãjag tũ nén ù kar han kũ vênh kar to há nũtĩm nĩ.

¹⁵ Kũ sóg ãjag mũ nén ù tó sór mũ gé, *Estéfanas* fag to mũr. Tag fag vũ *Jesus* ki ge vén ja nũgtĩ, ãjag jamã tá. Kũ fag tóg Topê tũ fag ki rĩr nũtĩgtĩ, Topê tũ fag kar ki. ¹⁶ Hã kũ sóg fag tó mũ, ãjag mũ. Kũ fag ví jêmêm nĩ. Kũ Topê rãnrãj han mũ ag kar ví jêmêm nĩ gé, êg mré rãnrãj mũ ag kar ví ti.

¹⁷ *Estéfanas* tóg inh ki jun há han, *Fortunato* ke gé, *Acaico* ke gé. Ag tũ inh ki junjun kũ inh fe tóg mrin ke mũ mũr. Sũ ãjag venh há tũn kũ tóg inh mũ sér pẽ tũ, sũ ag ve kũ, ag tũ tũ ãjag mré ke nũtĩn kũ. ¹⁸ Inh mũ ag tóg ví há han mũ, ãjag to, kũ ag tóg inh krĩ kusãg mũ sir. Ag tũ ãjag krĩ kusãg ke vê gé. ù tũ ge to há tãví nũtĩm nĩ.

¹⁹ Ga tũ *Ásia* tá *igreja* krêm vênhmãn tũ ag vũ ãjag mũ êkrég tũ. Kũ *Áquila* mré *Priscila* fag vũ ãjag mũ êkrén mág tũ gé, fag tũ ãjag mré êg *Senhor* ki ge kũ nũtĩn kũ. Fag ìn krêm fag tóg *culto* han tũ. Fag ìn tá *culto* venh kãmũ fag vũ ãjag mũ êkrég tũ gé, ²⁰ kar kũ êg *Senhor* ki ge kũ nũtĩ fag kar ke gé. Jagnê to há tãví nũtĩm nĩ, kũ jagnê ki nhun ke ri ke han nĩ, *Jesus* mré ke kar ki, ãjag tũ jagnê nĩgê kãgmĩ kũ.

²¹ Sũ vâhã vêsóg ki ãjag mũ rán vê, ù tũ inh ví rán ja pãte, inh, há vũ: *Paulo*, he mũ. ²² Topê mũ sóg to ví tũ, ti tũ ù tũ êg *Senhor* to há tũ ên ag vóg kónãn kãn jé. "*Maranata*," he sóg tũ, há vũ: ha kãtũg, *Senhor*, he mũ, ãjag ví ki.

²³ Êg *Senhor* tũ *Jesus* mũ sóg to ví tũ, ti tũ ãjag tar han jé. ²⁴ ãjag jé isũ ãjag to há tãví nĩ ki kanhrãn, êg tũ *Jesus Cristo* ki ge kũ nũtĩn kũ.

Hã vê.

PAULO TŶ CARTA HAN: CORINTO TÁ KE AG MŶ CARTA Ũ

¹ Paulo tŷ rá vĕ, ěg régre tŷ *Timóteo* mré. *Jesus Cristo* hã ne inh fĕg', isŷ tŷ ti *apóstolo* jĕ jĕ, Topĕ tŷ inh kuprĕg kŷ. Isŷ Topĕ tŷ ag mŷ rán vĕ, ěmã tŷ *Corinto* tá, ga tŷ *Grécia* tá, ag mŷ, fag mŷ ke gé. ² ěg jóg tŷ Topĕ jĕ ājag tar han, ti jĕ ājag krĭ kuprãg, ěg *Senhor* tŷ *Jesus Cristo* ti ke gé.

Topĕ tŷ Paulo krĭ tŷ kãnhvy' he

³ Topĕ mŷ sóg vĭ há han tĭ, ěg *Senhor* tŷ *Jesus Cristo* panh mŷ, ěg jóg mŷ, ũ tŷ ěg jagãgtãn tĭ ěn mŷ. ěg vĕsŷrĕnh kŷ tóg ěg krĭ tŷ kãnhvy' he tĭ. Ti hã mŷ sóg vĭ há han tĭ. ⁴ Ti hã ne inh vĕsŷrĕnh mŷ ra inh krĭ tŷ kãnhvy' he tĭ', inh jagtar tĭn kŷ. Hã kŷ sóg inh kanhkã ag krĭ tŷ kãnhvy' he tĭ gé, ag kã ũ tŷ nĕn ũ jagy vĕg mŷ ra. ⁵ *Cristo* jagtar ja ěn ri ke pĕ ve mág sóg, hã kŷ *Cristo* tóg inh krĭ kufy tŷ hĕn ri ke tŷ tŷ' he tĭ gé sir. ⁶ Ājag jagfy sóg jagtar tĭ, ājag tŷ ti hã to tar nŷtĭn jĕ, ājag krenkren jĕ. Topĕ tŷ isar han kŷ tóg inh kóm ājag tar han ke mŷ gé sir. Kŷ ājag tóg inh kóm ti to krónh kenh ke tŷ nĭ gé sir. ⁷ Ājag ki sóg ěkrĕn mág tĭ, hã ra sóg ki kanhró nĭ, Topĕ tŷ ājag tar han ěn ki. Ũri ājag tóg hã ra inh mré jagtar nŷtĭ, hã kŷ Topĕ tóg ājag krĭ tŷ kãnhvy' he tĭ gé, ti tŷ inh krĭ tŷ kãnhvy' he tĭ ěn ri ke.

⁸ Inh kanhkã', ājag mŷ sóg inh jagtar mág ja tó sór mŷ. Ga tŷ *Asia* tá sóg nĕn ũ jagy tãvĭ ve ja nĭ, kŷ sóg: “ŭri inh hŷn kren mãn ke tŷ nĭ ha,” he ja nĭ. ⁹ “Ag tŷ isĕn ke hŷn,” he sóg mŷ vĕ. ěn kã sóg Topĕ hã mĭ ěkrĕg mŷ sir. “Ti hã ne inh kren han ki kanhró nĭ,” he ja inh nĭ. “Ũn kãgter mŷ ag rĭnrĭn mãn ki kanhró tóg nĭ, kŷ tóg inh kren han ki kanhró nĭ gé,” he ja inh nĭ. ¹⁰ Kŷ tóg inh kren han ja nĭ, iser kren mŷ ěn kã. Kŷ tóg kejĕn inh kren han mãn ke mŷ gé. Ti hã mŷ sóg to vĭ tĭ, ti hã tŷ ijj nĭgãn jĕ. ¹¹ Kŷ iso Topĕ mré vĭm nĭ gé. Kŷ tóg ājag vĭ mĕnh mŷ. Kŷ ājag tóg ti mŷ vĭ há han ke mŷ gé, ũ tŷ hĕn ri ke ag mré hã, ti tŷ inh jagãgtãn ke to.

Paulo tŷ ag venh tĭg ja tŷ

¹² Ha vé, vĕjykre kuryj hã han sóg tĭ. Ki hã tó sóg tĭ gé. Topĕ jykre hã han sóg tĭ. Inh pijĕ isŷ vĕsóg ki nĕn to jykrĕn mŷ ěn han tĭ'. Topĕ hã ne isar han tĭ', isŷ tĭ jykre ki króm jĕ. Kŷ sóg ājag mŷ ti jykre hã kãmĕn ja nĭgtĭ gé. ¹³ Tag há rán isóg tĭ gé. Ti pijĕ mĕ jagy tĭ'. Ājag tŷ ki kanhrãn kãn kŷ tóg há tĭnh mŷ. ¹⁴ Sĭn kŷ ājag tóg tag to jykrĕn há han tĭ, ŭri. Kejĕn ājag tóg to jykrĕn kãn ke mŷ, ha vem nĭ. Kŷ tóg ěg *Senhor* tŷ *Jesus* kurã ěn kã ěg mŷ sĕr tĭnh mŷ, ěg tŷ jagnĕ ven kŷ.

¹⁵ Tag to jykrĕn kŷ sóg ājag ki jun kren ja nĭgtĭ. Isŷ ājag ki jun ke vĕ vĕ, isŷ ājag tar han mãn jĕ. ¹⁶ Ājag ve kar kŷ sóg ga tŷ *Macedônia* ra tĭg ke mŷ vĕ. Kar kŷ, isŷ tá kãtĭg mãn kŷ sóg ājag ve mãn ke mŷ gé vĕ, ājag tŷ inh jagãgtãn kŷ inh mŷ isŷ nĕn ve sór mŷ ven jĕ, isŷ ga tŷ *Judéia* ra tĭg há han ke to. ¹⁷ Hã ra tóg inh mŷ ki króm ke ja tŷ nĭ. Hã kŷ sóg jun ja tŷ nĭ. Kŷ inh mŷ kanhir kŷ ājag mŷ: “kãtĭg jĕ sóg ke mŷ,” he ja nĭ? Vó. Jykre régre han tŷ sóg nĭgtĭ. Ũn jykre régre ag tŷ: “he,” he mŷ ra ag tóg han sór tŷ nĭgtĭ. Ge tŷ sóg nĭgtĭ. ¹⁸ Topĕ hã ne inh jykre pir nĭ ki kanhró nĭ'. ¹⁹ Ti kósin jykre hã han sóg tĭ, *Jesus Cristo* jykre ti. Inh hã ne ājag mŷ ti kãmĕn ja nĭ', *Silas* mré, *Timóteo* mré ke gé. Ti pijĕ ti tŷ: “he,” he mŷ ra han ke tŷ nĭ'. ²⁰ Topĕ hã vŷ ěg mŷ ěg tŷ nĕn venh ke ti tó

ja nĩgtĩ. Kĩ ěg tóg ti kósın hã tũgrĩn vėg mũ sir. Kĩ ěg tóg ti hã mũ vĩ há han tí sir, to: “hã vė,” hen kĩ. ²¹ Topě hã ne *Cristo* tũgrĩn isar han, ājag mré hã. Ěg kuprėg tóg. ²² Kĩ tóg ěg nĩgĩěg kĩ ěg vin gé. Ti kuprĩg jėnėg tóg mũ ěg mũ. Ti tĩ ěg nĩgĩěg hã vė. Ti kuprĩg tũgrĩn ěg tóg ki kanhró nĩtĩ, ti tĩ ěg mũ nén ũ há kar vin ke mũ ěn ti.

²³ Ha vé, ki hã sóg tó mũ, Topě hã ne ki kanhró nĩ'. Inh ón tĩ nĩ ra tóg inh vóg kónãn mũ vė. Isĩ ājag to jũ tũ nĩ hã jé sóg ājag tá jun ja tũ nĩ ver. ²⁴ Inh pijé ājag mũ vĩ tar han sór mũ'. *Jesus* hã ki ājag ge kĩ nĩtĩ. Ti hã to tar ājag nĩtĩ. Ājag fe tĩ mrin ke han sór sóg mũ, hã jé sóg ājag to vāsãn tĩ.

2

¹ Hã kĩ sóg tag to jykřen ja nĩ, ha mē: “ag kaně jun mãn sór tũ inh nĩ,” he sóg, “hã kĩ sóg ag venh tĩg ke tũ nĩ ver,” he sóg ājag to. ² Ha mē, isĩ ājag kaně jun kĩ ũ nĩ hĩn inh fe tĩ mrin kenh mũ'? Tũ ti tĩ. ³ Hã kĩ sóg ājag mũ vėnh rá ěn jėnė gé, ājag tĩ inh kaně jun tũ nĩn jé gé, sĩ ājag ki jun kĩ. Inh mũ tóg há tĩnh mũ, ājag tĩ inh fe tĩ mrin ken kĩ. “Ag tĩ inh fe tĩ mrin ke kĩ tóg ag mũ sér tĩ gé,” he sóg tĩ, ājag to. ⁴ Sĩ ājag mũ *carta* ěn rán mũn kã sóg fĩ. Ājag tũgrĩn sóg kaně jur, ājag tũgrĩn sóg vėnh mũ en. Inh pijé ājag kaně jun sór ja nĩ'. Isĩ ājag to ha pė nĩn kĩ sóg ājag mũ vėnh rá ěn han ja nĩgtĩ, ājag tĩ isĩ ājag to há nĩ tag ki kanhró nĩtĩn jé.

Ěg tĩ jagně mũ vėnh pãte fón ke

⁵ Ha mē, ājag kã mũ ũ tóg ājag kaně jun ja nĩ. Ti pijé isavĩn kaně jun ja nĩ'. Ājag kar kaně jun ja tóg nĩ. Hėn ri ke mũn sóg tó há han ja tũ nĩ, isĩ: “ājag kar,” he kĩ. Ājag kã mũ ũn e kaně jun tóg hã ra, ti tĩ Topě vĩ mranh tũgrĩn. ⁶ Kĩ ājag tóg hur ti mũ vĩ kónãn. Ha ti tovãnh, gen kĩ. ⁷ Vãhã ti mũ vėnh pãte fón nĩ. Ti mũ vėnh vĩ há hã tóm nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra ti fe kaj tóg ti tén ke mũ, ha vem nĩ. ⁸ Hã kĩ sóg ājag mũ: ti mũ ven nĩ, ājag tĩ to há nĩtĩ ti, he mũ ha. ⁹ Isĩ ājag tĩ inh vĩ kri fig mũ ěn ve sór ja vė, hã jé sóg ājag mũ vėnh rá ěn jėnė ja nĩ, mũr, ha mē. ¹⁰ Ājag tĩ ũ mũ vėnh pãte fón kĩ sóg ti mũ vėnh pãte fón ke mũ gé. Kĩ sóg *Cristo* rĩnve ti mũ vėnh pãte fón mũ, ājag jagãgtãn kĩ. ¹¹ *Satanás* tĩ ěg tĩ hė ri ke tũ nĩ jé sóg vėnh pãte fón mũ. Nén kórėg tĩ ěg kókén sór mũ ěn ki kanhró ěg tóg nĩtĩ.

Paulo krĩ kufy

¹² Ha vé, isĩ ěmã tĩ *Trõade* tá jun kĩ sóg tá ke ag mũ *Cristo* kãme sér ěn tó ja nĩgtĩ. Kĩ ag tóg jėmė há han ja nĩgtĩ, ěg *Senhor* tĩ ag krĩn kĩ. ¹³ Hã ra sóg ěg mré ke tĩ *Tito* ve ja tũ nĩ, tá. Isĩ tá ti venh ke vė vė. Hã ra tóg ki tũ nĩ, isĩ tá jun mũ ra. Hã kĩ sóg ti to krĩ kufy nĩ ja nĩgtĩ. Hã kĩ sóg ag mũ: “isĩg ke vė,” he kĩ tĩg ja nĩ sir, ga tĩ *Macedõnia* ra, ti nón.

Jesus vĩ tĩ nén ger há ri ke nĩ

¹⁴ Hã ra sóg Topě hã mũ vĩ há han tĩ. Ti hã ne inh jėnė', isĩ ěmã kar mũ tĩg jé, *Cristo* tũgrĩn. Kĩ vėnh kar tóg ti tĩ tĩ ũn mág pė nĩ hã vėg tĩ, ag tĩ inh jykře jagma ěvãnh kĩ. Hã kĩ vėnh kar tóg ti ki kanhrãn mũ sir, isĩ ag mũ ti tón kĩ. Kĩ tóg ag mũ nén ger há kãfór nĩ, ti vĩ ti. ¹⁵ Nén ger há tóg vėnh kar kri rũm ke tĩ. *Cristo* kãme vĩ ge nĩ. Topě ki kanhrãn vĩ ge nĩ. Vėnh kar mũ sóg ti vĩ tó tĩ, ũn krenkren mũ ag mũ, ũn vãgfor kĩ nĩtĩ ag mũ ke gé. ¹⁶ ũn vãgfor kĩ nĩtĩ ag tĩ mēg mũ ra kri fig tũ nĩn kĩ ag tóg nũgme ki vár ke mũ. Kĩ inh vĩ tóg ag mũ nén ũ ter ger gy ěn ri ke nĩ. Ag jãvo ũn krenkren mũ ag vĩ kri fi kĩ rĩnrĩr ke

mũ. Kŷ tóg ěg tŷ nén ger há mē kŷ ěg fe tŷ mrin ke ěn káfór nĩ. Hã ra ěg pijé vėsóg ki vėnh rãnrhãj tag han há nŷtĩgtĩ'. ¹⁷ Ha vé, ũ ag tóg Topě vĩ kãmén to jãnkamy ve sór tĩ, ke tũ nĩ kŷ ag tóg vėsŷ ũn mág han tĩ. Ag jãvo ěnh pijé ti kaja ve sór tĩ'. Ěnh pijé vėsŷ ũn mág han mũ'. *Cristo* ki rã kŷ sóg Topě rĩnve ti kãmén tĩ. Jykre pir han sóg tĩ mŷr. Ũ tŷ ěnh jėněg mũ vŷ tŷ Topě ti nĩ.

3

Vějykre si mré ũ tãg

¹ Kŷ ěnh mŷ: tŷ sóg ũn há nĩ, he mũ'? Vó. Ěnh pijé ãjag mŷ *carta* to vĩ mũ', ãjag tŷ iso: "ũn há vŷ tŷ ti nĩ," he jé. ² Ājag há vŷ tŷ iso *carta* há tag ri ke nŷtĩ. Ājag mũ sóg ěkrég tĩ, kŷ sóg vėnh kar mŷ ãjag kãmén tĩ. Ěnh há ki ag tóg ãjag jykre há vėg tĩ. Kŷ ag tóg isŷ tŷ ũn há nĩ ěn ki kanhrãn mũ sir. Hã ki ãjag tóg iso *carta* ri ke nŷtĩ. ³ Ājag mŷ sóg *Cristo* jykre kãmén ja nĩ, kŷ ãjag tóg mũ mũgtĩ. Kŷ vėnh kar tóg ãjag jykre há vėg mũ sir. Kŷ ãjag tóg tŷ *Cristo* tŷ *carta* rá ri ke nŷtĩ. Hã ra ti pijé *caneta* tŷ rán kŷ nĩ'. Ti pijé pó kri rán kŷ nĩ'. Topě kuprĩg tŷ tóg rán kŷ nĩ, ũn rĩr nĩ ěn kuprĩg tŷ.

⁴ Topě há vŷ *Cristo* tŷ isar han mũ. ⁵ Ěnh pijé vėsóg ki nén ũ há to jykren ki kanhró nĩ'. Ěnh pijé vėsóg ki nén ũ há han ki kanhró nĩ gé'. ⁶ Ti há ne ěnh krĩn tĩ', isŷ ti jykre tãg kãmén jé. Vãhã tóg ěg mŷ ti kuprĩg jėněg mũ. Vějykre tãg to ken há vė, há vŷ: Topě kuprĩg tŷ ěg krĩn mũ, he mũ. Ha vé, Topě kuprĩg vŷ ěg rĩn tĩ. Jãvo vãsŷ Topě jykre si vŷ ěg tén ke ja nĩgtĩ, ěg tŷ mranh kŷ.

⁷ *Moisés* vŷ Topě jykre si ěn tŷ pó kri rán ja nĩ, ũ tŷ ěg tén mũ ěn ti. Ti tŷ rán kar kŷ ti kakã tóg jėngrė nĩ ja nĩ. Kŷ tóg *Judeu* ag tŷ ki ěvanh sór mũ ra vėnh mŷ tŷ ja nĩ. Hã ra tóg kejėn tũ' he ja nĩgtĩ gé, ti kakã jėngrė ěn ti. ⁸ Kŷ ũ tŷ ũri Topě kuprĩg kãmén mũ ěn ěn tóg *Moisés* kakã jėngrė káfór nĩ. ⁹ *Moisés* jãvo sóg Topě tŷ ěg mŷ vėnh pãte fón ke ěn há tó ti. Hã kŷ ěnh sĩnvĩ tóg *Moisés* sĩnvĩ káfór pė nĩ. ¹⁰ Kŷ vãsŷ nén sĩnvĩ ěn tóg vãhã ěg mŷ sĩnvĩ tũ nĩ ha, ěg tŷ ũ tãg tag sĩnvĩ ve kŷ, ũ tãg jėngrė tag ti. ¹¹ Vãsŷ rán kŷ nĩ ja ěn tóg tũ' he ja nĩ. Ti jãvo isŷ vějykre tó mũ tag vŷ tũ' henh ke tũ pė nĩ. Hã kŷ tóg ũn si sĩnvĩ ěn káfór nĩ.

¹² ěg tŷ tag venh ke jãvãnh sóg mũ mŷr. Hã kŷ sóg vėnh kar mŷ jamã há ra tó mũ. Ěnh pijé to mŷ'ãg mũ'.

¹³ *Moisés* tóg kur tŷ vėnh pugrĩn ja nĩ, *Israel* ag tŷ ti kakã jėngrė tŷ koměr há tũ' he mũ tag vėg tũ nĩ jé. ¹⁴ Hã ra ag tóg ũri ki kagtĩg nŷtĩ gé ver. Kyvó ri ke ag nŷtĩ, kutu, *Israel* ag. Ag tŷ vãsŷ rán kŷ nĩ ěn to ke mũ ra tóg ag mŷ *Moisés* vėnh pugrĩn kŷ nĩ ěn ri ke nĩ. Ki kagtĩg ag nŷtĩ. Ũri ěg tóg *Cristo* há tugrĩn vãsŷ nén rán kŷ nĩ ěn to jykren há han mũ ha, ag jãvo. ¹⁵ Ag tŷ *Moisés* tŷ rá ěn to ke mũ ra ag tóg to jykren tũ nĩgtĩ.

¹⁶ Kejėn ũ tóg ěg *Senhor* ki rã mũ, ag kã mũ ũ. Kŷ tóg vãhã ag tŷ ti vėnh pugrĩ vym ri ke nĩ. ¹⁷ Hã kŷ tag tóg rán kŷ nĩ, ha mē: "*Moisés* tŷ ěg *Senhor* mré vėmėn kŷ tŷ ti vėnh pugrĩ tŷ vym ke ja nĩgtĩ," he ja tóg nĩ. Topě kuprĩg to ken há vė, ěg *Senhor* kuprĩg há vė. Ti há ne ěg kygvãn ke mũ', ěg tŷ ti vĩ ki króm há han ke to. ¹⁸ Kŷ ěg tóg ěg *Senhor* jėngrė sĩnvĩ ěn ve há han mũ. ěg tŷ ěg *Senhor* ki ěvãnh kŷ ěg tóg ti ri ke nŷtĩnh ke mũ gé. Koměr há ěg tóg ve ũ han ke mũ, ti ve sĩnvĩ ěn ri ke, ti jykre sĩnvĩ ěn ri ke.

4

¹ Topě t̄y inh m̄y v̄enh r̄ānhr̄āj n̄īm jan h̄ā v̄ē. K̄y tóg inh jagāgt̄ān m̄ū gé, is̄y ti r̄ānhr̄āj to krónh ke t̄ū n̄ī jé. ² H̄y, ū ag tóg n̄én t̄y ěg m̄y'āg han t̄ī ěn han t̄ī, kuty tá, ū t̄y ag v̄ég t̄ū n̄īn jé. V̄ējykre t̄y ge tovānh k̄ān inh huri. Ōn k̄y sóg: “Topě v̄y tag tó ja n̄ī,” he t̄ū n̄īgt̄ī gé. Ki h̄ā sóg tó t̄ī. Ū t̄y isugn̄ym m̄ū ěn v̄y ki kanhr̄ān k̄ān ke m̄ū, inh jykre ki. ³ K̄y ū tóg kej̄ēn is̄y *Jesus* k̄āme s̄ér tó m̄ū ěn ki kagt̄īg n̄ȳt̄ī. Ag m̄y tóg n̄én ū péju k̄y n̄ī ri ke n̄ī. Ū t̄y v̄āgfor k̄y n̄ȳt̄ī ag v̄ē, h̄ā k̄y ag tóg ki kanhr̄ān t̄ū n̄īgt̄ī. ⁴ Kyvó ag n̄ȳt̄ī. Kr̄ī t̄ū ag n̄ȳt̄ī. *Jesus* ki ge sór t̄ū ag n̄ȳt̄ī, *Satanás* t̄y ag kyvó han ti k̄y. Ěpr̄ā p̄ā'i ag kri ke v̄y t̄y ti n̄ī, *Satanás* ti. Ti t̄y ag kyvó han k̄y ag tóg *Cristo* k̄āme tag to jykr̄én t̄ū n̄īgt̄ī. Ti j̄ēngr̄ē v̄ég t̄ū ag tóg n̄īgt̄ī, ti s̄īnv̄ī ti. *Cristo* h̄ā v̄y t̄y Topě k̄ānhv̄ég ri ke n̄ī, ti ve ri ke.

⁵ Inh pijé inh jykre k̄āmén t̄ī'. *Jesus Cristo* h̄ā k̄āmén sóg t̄ī, ti t̄y t̄y ěg *Senhor* n̄ī ti. J̄āvo sóg t̄y ājag *camarada* ri ke n̄ī, is̄y *Jesus* to há n̄īn k̄y. ⁶ Ha vé, ū t̄y kutyg m̄ū ra kurāg han m̄ū ěn tóg ěg ki kurā han m̄ū gé s̄ir, h̄ā v̄y: Topě he m̄ū. Ěg t̄y *Cristo* ve k̄y ěg tóg Topě ki kanhr̄ān t̄ī. Topě ve h̄ā p̄ē ti n̄ī. Ěg ki kurā to ken h̄ā v̄ē, h̄ā v̄y: Topě ki kanhró, he m̄ū.

⁷ Ěg t̄y t̄y ěpr̄ā ke n̄ȳt̄ī h̄ā ra tóg ěg kanhr̄ān sór t̄ī. K̄y tóg ěg t̄y go'or t̄y kukr̄ū k̄ā ki j̄ānkamy e vin ěn ri ke n̄ī. Ěg h̄ā v̄y t̄y go'or t̄y kukr̄ū ěn ri ke n̄ȳt̄ī. Krój ěg n̄ȳt̄ī, inh ke gé. Ěg pijé tar n̄ȳt̄ī'. Ū t̄y ěg tar han m̄ū v̄y t̄y Topě ti n̄ī. ⁸ Inh krój n̄ī ra Topě tóg isar han t̄ī. N̄én kar tóg inh kut̄ān t̄ī, h̄ā ra inh pijé to kr̄ī kufy han t̄ī'. Kej̄ēn tóg inh jykre t̄ū t̄īgt̄ī, k̄y tóg is̄y: h̄y m̄y v̄y? he ja há t̄īgt̄ī. H̄ā ra inh pijé to krónh ke t̄ī'. ⁹ Inh vóg kónān ag tóg t̄ī, h̄ā ra Topě pijé isovānh t̄ī'. Inh r̄yñh ag tóg t̄ī, h̄ā ra ag pijé isén t̄ī'. ¹⁰ Kurā kar ki sóg *Jesus* v̄ēs̄ȳr̄ēnh ěn ri ke han t̄īgt̄ī. H̄ā tugr̄īn v̄ēnh kar tóg *Jesus* r̄īr n̄ī tag venh ke m̄ū gé, inh v̄ēs̄ȳr̄ēnh tugr̄īn. ¹¹ Kurā kar ki sóg ter kren t̄ī, *Jesus* tugr̄īn. H̄ā ki *Jesus* r̄īr n̄ī tóg inh ki ve há t̄ī, inh f̄ār vag ke m̄ū ra. ¹² Iser kren m̄ū ra ājag tóg tar n̄ȳt̄ī j̄āvo. R̄īnr̄īr ājag n̄ȳt̄ī.

¹³ Tag v̄y Topě v̄ī ki rán k̄y n̄ī, ha m̄ē: “Topě v̄ī kri n̄īm inh, h̄ā k̄y sóg tó,” he ja tóg n̄īgt̄ī. Topě v̄ī tag h̄ā v̄y inh jykre han t̄ī, h̄ā k̄y sóg tó t̄ī gé. ¹⁴ Topě tóg ěg *Senhor* t̄y *Jesus* r̄īn m̄ān ja n̄ī'. Ěn v̄y inh r̄īn m̄ān ke m̄ū gé, ki kanhró sóg n̄ī. Kurā ěn k̄ā tóg ājag mr̄é inh jé pr̄ēr ke m̄ū, ěg t̄y ti m̄y v̄ēnh ven jé. ¹⁵ Ějag tugr̄īn sóg ti jagy tag ve k̄ān t̄ī. K̄y kom̄ēr h̄ā ūn e tóg Topě t̄y ag jagāgt̄ān tag m̄ēnh ke m̄ū. V̄ēnh grun jé ěg tóg ke m̄ū. K̄y ūn e tóg s̄ir ti m̄y v̄ī há han ke m̄ū. Topě t̄y t̄y ūn m̄āg n̄īn h̄ā v̄ē.

Ěg krenkren ke

¹⁶ H̄ā k̄y sóg to krónh ke j̄āvānh n̄ī. Ha vé, inh f̄ār tag tóg krój n̄ī. Kom̄ēr h̄ā tóg ter sór m̄ū, ti vag jé. H̄ā ra inh kupr̄īg tóg tar n̄ī j̄āvo. Kurā kar ki sóg v̄ēnh han m̄ān t̄ī, Topě t̄y isar han k̄y. ¹⁷ Tag ki sóg ti jagy v̄ég t̄ī, h̄ā ra tóg inh m̄y k̄ānhvy n̄ī. T̄ū' he jé tóg ke m̄ū. Tá ěg tóg n̄én ū há t̄āv̄ī venh ke m̄ū, ěg t̄y tag ki ti jagy ve ja tugr̄īn. Ki kagt̄īg ěg n̄ī ver, h̄ā ra tóg há t̄āv̄ī n̄īnh m̄ū. ¹⁸ H̄ā ve sór inh n̄ī, h̄ā m̄ī sóg ěkrég t̄ī. H̄ā k̄y sóg ěg t̄y n̄én ū v̄ég m̄ū tag to jykr̄én sór t̄ū n̄īgt̄ī. T̄ū' he jé tóg ke m̄ū. Ěg t̄y ūri n̄én ū v̄ég t̄ū ěn h̄ā v̄y t̄ū' henh ke t̄ū n̄ī.

5

¹ Ěg f̄ār v̄y ěg p̄ājó ri ke n̄ī. T̄ū' he jé tóg ke m̄ū. H̄ā ra Topě ne ěg m̄y ěn t̄āg ri ke han ke m̄ū', kanhk̄ā tá'. H̄ā ra tóg ěg t̄y tag ki ěn han ri ke t̄ū n̄ī. T̄ū' henh ke t̄ū tóg n̄ī. ² Tag ki ěg tóg v̄ēs̄ȳr̄ēnh t̄ī. K̄y tóg ěg t̄y kanhk̄ā tá ěg jam̄ā t̄āg ěn venh há t̄ī. K̄y tóg ěg t̄y kur t̄āg tu ri ke n̄ī. ³ Ěg t̄y kur tu k̄y ěg kator t̄ū n̄ȳt̄ī. Kanhk̄ā

tá ãg jamã vỹ ãg mỹ kur ri ke nĩ, ãg tỹ ãg fãr tãg tun kỹ. ⁴ Ha vé, tag ki ãg tóg vỹsỹrénh tĩ, ãg ter jãvãnh nỹtĩn kỹ. Ëg mỹ tóg ãg rĩr tag hã tỹ kanhkã tá jun há tí vỹ. Ëg tỹ ãg fãr tãg ve kỹ ãg fãr si tóg tú' henh mũ, ãg ter tú ra. ⁵ Ëg tỹ kanhkã tá ãg fãr tãg ve jé Topẽ tóg ãg mỹ vỹjykre nĩm. Hã jé tóg ãg mỹ ti kuprĩg jẽnẽ gé.

⁶ Hã kỹ tóg inh mỹ sér tí. Ëg tỹ ga kri mũn kỹ ãg tóg ãg *Senhor* vég tú nĩgtĩ ver. ⁷ Ëg tỹ ti vég tú ra ãg tóg ti ví kri fig tí. ⁸ Kỹ sóg kanẽ jur mãn tú nĩ ha. Isỹ inh fãr tỹ pãjó ri ke tag tovãnh há tóg tí, isỹ ãg *Senhor* mré nĩ jé, inh jamã pẽ tá. ⁹ Hã kỹ sóg vãsãn tí, inh jykre tỹ ti mỹ há nĩ jé, tag ki, tá ke gé.

¹⁰ Ha vé, ãg kar vỹ *Cristo* mỹ vẽn ven ke mũ, ti tỹ ãg jykre tugnỹm jé. Kỹ tóg ãg mỹ ãg kaja ti nĩm ke mũ. Ủ tỹ tag ki nén (ũ) há han mũ ãn tóg ti tú kaja venh ke mũ gé, kỹ ù tỹ tag ki nén ù kórég han mũ ãn ag tóg ag vỹsỹrénh venh ke mũ gé sir.

Cristo tỹ ãg jykre pãno tỹ tú' he

¹¹ Ha vé, ãg *Senhor* kamẽg sóg tí, hã kỹ sóg ãprã ke ag mỹ ki hã tó tí, ag tỹ ti ki ge jé. Topẽ hã ne inh ki kanhró kar nĩ'. Kỹ ãjag hỹn inh jykre ki kanhró nỹtĩnh ke mũ gé, ãjag tỹ sỹ nén han mũ tugnỹm kỹ. ¹² Inh pijé ãjag mỹ: “ũn mág vỹ tỹ inh nĩ,” he sór tí'. Hã ra sóg ãjag mỹ vẽnh kãmén mũ, ti tỹ ãjag mỹ sér tí jé, ãjag tỹ iso: “jykre há tãvĩ ti nĩ,” he jé. Tag tóm nĩ, ù tỹ vỹsỹ ùn mág han sór mũ ag mỹ. Ủ tỹ ge jykre vỹ sĩnvĩ nĩ ve nĩ. Hã ra tóg ãg tỹ ve há han kỹ kórég nĩ. ¹³ Ha vé, krĩ tú inh nẽji nĩ. Topẽ jykre han tũgrĩn sóg krĩ tú nĩ ve nĩ. Kejẽn sóg krĩ há han tí gé. ãjag tũgrĩn ke vỹ, inh krĩ há ti. ¹⁴ *Cristo* hã vỹ tỹ inh fe nĩ, hã kỹ sóg vẽnh kar to há nĩ. Tag to sóg jykrén mũ, ha mẽ: vẽnh kar jagfy tóg ter ja nĩ, *Cristo* ti, kỹ ãg kar jykre pãno vỹ tú' he mũ sir. ¹⁵ Ti hã ne vẽnh kar jagfy ter ja nĩ'. Hã kỹ ãg pijé tỹ vỹsũ nỹtĩ', ùri'. Ti tú vỹ tỹ ãg nỹtĩ. Ëg jagfy tóg rĩr mãn ja nĩ gé. Kỹ ti hã ne ãg mỹ ãg tỹ nén han ke mũ ãn tó tí', ùri'.

¹⁶ Vãsỹ ãg tóg, ãg tỹ vỹsóg ki nén ù to jykrén kỹ ãprã ke jykre to: “tag vỹ há nĩ, tag vỹ kórég nĩ,” he ja nĩgtĩ. ùri ãg tóg, vỹsóg ki tag to jykrén mãn ke tú nĩ ha. *Cristo* to ãg vỹsóg ki jykrén mãn ke tú nĩ gé. ¹⁷ Hẽ ri ken kỹ? *Cristo* tỹ ãg han mãn kỹ mỹr. Ti ki ge kỹ ãg nỹtĩ, hã kỹ tóg ãg han mãn ja nĩ. Ëg jykre pãno tóg tú tí ha. ùri ãg tóg tỹ ùn tãg nỹtĩ ha, ãg krĩ, ãg jykre ti ke gé. ¹⁸ Topẽ tỹ nén han mũn hã vỹ. Topẽ kato vãsãn ja ãg nĩgtĩ vỹ, hã ra ãg tóg ùri tỹ *Cristo* mré ke nỹtĩ ha. Kỹ tóg ãg mỹ vẽnh rãnrãj tag nĩm mũ gé sir, ãg tỹ vẽnh kar mỹ: tỹ *Cristo* mré ke nỹtĩm nĩ, he jé. ¹⁹ Ha vé, Topẽ vỹ *Cristo* jẽnẽ, ãg tỹ ti ki ge jé. Kỹ tóg ãg tỹ ti ví mranh tỹ tú' he mũ gé sir, ãg tỹ ti kaja kórég vég tú nĩ jé. Kỹ tóg ãg mỹ: “ha vẽnh kar mỹ tó, isỹ ag to há nĩ sór mũ ti,” he ja nĩ gé.

²⁰ *Cristo* hã ne inh jẽnẽg mũ', isỹ ti jiji tó jé. Kỹ Topẽ tóg vẽnh kar jyvẽn tí. Hã kỹ sóg, *Cristo* jiji tó kỹ ãjag mỹ: “Topẽ to há nỹtĩm nĩ, ti kato vãsãn mãn sór tũg nĩ,” he mũ. ²¹ *Jesus* pijé Topẽ ví mranh ja nĩgtĩ'. Hã ra tóg ãg tỹ ti ví mranh ja ãn kajãm kãn. Kỹ tóg ãg mỹ Topẽ jykre kurjy ãn nĩm mũ sir, ãg jagfy kajãm kar kỹ.

6

¹ Topẽ mré sóg rãnrãj tĩgtĩ. Hã kỹ sóg ãjag jyvẽn mũ, ãjag tỹ Topẽ ví ki króm jé. ãjag tỹ ti ví ki króm tú nĩn kỹ tóg fagrĩnh mỹ ãjag jagãgtãn mũ. ² Ti hã ne tóg: “sỹ ãjag jagãgtãn ke kurã ki sóg ãjag tỹ inh mỹ nén to ví mũ ãn han ke mũ,” he mũ. “ãjag krenkren ke kurã ki sóg ãjag krenkren han ke mũ,” he ja tóg nĩ, Topẽ ti. ùri ke vỹ.

³ Kŷ sóg nén ũ vènh mŷ han tũ nĭgtĩ sir, ũ tŷ inh rãnrhãj to vĩ tũ nĩ jé. ⁴ Vêjykre há mĩ sóg tĩ mŷr, isŷ tŷ Topê *camarada* jèn kŷ. Kŷ inh jykre tóg vènh kar mŷ ve há tĩ. Isŷ nén ũ jagy vég mũ ra sóg ti to krónh ke tũ nĭgtĩ, ijagtar nĩ ra, inh kanê jur mũ ra. ⁵ Kejèn ag tóg inh mrãnmrãn tĩ. Vêseja kã tá ag tóg inh fón tĩ. Vènh kar tóg kejèn inh kri rùm ke tĩ. Kejèn sóg inh rãnrhãj tŷ inh kutãn to jagtar tĩ. Kejèn sóg nũr tũ nĭgtĩ. Kejèn sóg vĕjèn vég tũ nĭgtĩ. ⁶ Isŷ ti jagy vég mũ hã ra ijykre tóg tŷ ũn há nŷ. Topê vĩ ki kanhró mág sóg nĩ. Vènh kar to sóg fe nĩ. Vènh kar mŷ sóg komêr hã vĩ tũ, vènh kar tŷ isŷ tŷ Topê *camarada* jê tag ki kanhrãn jé. Topê kuprĩg vŷ tŷ inh jagrê nĩ. Hã kŷ sóg vĕjykre kuryj to tar nĩ. ⁷ Topê hã ne isar han'. Ti hã ne inh mŷ ti jykre kuryj nĩm'. Kŷ tóg tŷ isŷ tŷ rará jafã nĩ, Topê jykre há ên ti. Inh kren han tóg, ti tŷ inh mŷ vĕjykre kuryj nĩm ti kŷ. Kŷ ag tóg, ti jykre hã tugrĩn ag jykre kórég vég tĩ gé.

⁸ Kejèn ag tóg inh mŷ vĩ há han tĩ. Kejèn ag tóg iso é he tĩ. Kejèn ag tóg iso ti kórég kar tó tĩ. Kejèn ag tóg iso nén ũ há tó tĩ. Kejèn ag tóg iso: “ti ón nê,” he tĩ. Hã ra sóg ón vãnh nĭgtĩ. ⁹ Ũ tóg ag kã mĩ inh ki kagtũg nŷtĩ ve nĩ. Hã ra vènh kar tóg inh ki kanhró nŷtĩ. Ter kren tŷ hèn ri ke han sóg tũgtĩ. Hã ra sóg rĩr tĩ nĩ ver. Inh vóg kónãn ag tóg tĩ. Hã ra ag tóg isén ja tũ nĩ. ¹⁰ Inh fe kaj tóg tĩ. Ge ra tóg inh mŷ sér tĩ. Jagtar sóg tĩ. Hã ra sóg ũ tŷ hèn ri ke ag jagãgtãn tĩ, ag mŷ Topê vĩ tón kŷ. Nén ũ tŷ isóg tũ tũ nĩ. Hã ra Topê tŷ êg mŷ nén nĩm mũ ên kar vŷ tŷ isũ nŷtĩ.

¹¹ Ājag hã mŷ sóg ijagtar tag kãmén mũ. Tó kãn sóg mũ, isŷ Ājag to há tãvĩ nĩn kŷ. Ājag hã to sóg fen mág kŷ nĩ. ¹² Inh pijé Ājag to kórég nĩ'. Ājag hã ne iso há tũ nŷtĩ ve nĩ'. ¹³ Inh krê ri ke Ājag nŷtĩ. Hã kŷ sóg Ājag mŷ: “isŷ Ājag to há kóm iso há nŷtĩm nĩ, iso fe mág nŷtĩm nĩ,” he mũ.

Ũ tŷ êg mré ke tũ ag

¹⁴ Ũ tŷ *Jesus* ki rã tũ mré jykrén sór tũg nĩ. Tŷ ti êg mré ke tũ nĩ. Kŷ ũn jykre pãno ag mré jykrén sór tũg nĩ gé. Kurã pijé tŷ kuty mré ke nĩ'. ¹⁵ *Cristo* pijé Japo mré jykrén tĩ'. Kŷ ũ tŷ ti ki rã kŷ jê pijé ũ tŷ ti ki rã tũ mré jykrén há nĩnh mũ'. ¹⁶ Kŷ Topê ĩn pijé tŷ ón kŷ topê ĩn nĩ'. Ha vé, Topê ĩn vŷ tŷ êg nŷtĩ, ũn rĩr nĩ ên ĩn. Ti hã ne: “ag ki sóg ijamã han ke mũ,” he ja nĭgtĩ. ¹⁷ Kŷ tóg: “ag ré kŷ mũm nĩ, vyr mŷ nŷtĩm nĩ. Vĕjykre kavéj han tũg nĩ, kŷ sóg tŷ Ājag mré ke nĩnh mũ,” he mũ gé. ¹⁸ “Ājag jóg vŷ tŷ inh nĩnh mũ, kŷ Ājag tóg tŷ inh krê nŷtĩnh mũ, he tóg, êg *Senhor* ti, ũ tŷ nén ũ kar han ki kanhró ên ti,” he ja tóg nĭgtĩ, Topê vĩ rán ki.

7

¹ Inh kanhkã', inh fe vŷ tŷ Ājag nŷtĩ. Topê tóg êg hã mŷ tó mũ, ti tŷ tŷ êg jóg mág nĩ tag ti. Ti ve jé êg tóg ke mũ. Hã kŷ êg nén ũ kavéj han ke tũ nĩ. To jykrén ke tũ êg nĩ gé. Topê tũ vŷ tŷ êg nŷtĩ, kŷ êg ti hã kamêg ke mũ. Ti jykre kuryj ên mũ mũm nĩ.

Paulo fe tŷ mrin ke

² Iso fe mág han mãn nĩ, ha mẽ. Inh pijé, ũ mŷ vĕjykre pãno han sór tĩ'. Inh pijé, ũ krĩn kónãn sór tĩ'. Inh pijé, ũ tŷ nén ũ péju sór tĩ'. ³ Isŷ Ājag mŷ tag tó kŷ inh pijé Ājag to kórég nĩ'. Ājag mré ke vŷ tŷ inh nĩ. Kŷ êg tóg jatun mŷ jagnê mré mũ mũ. Jagnê mré êg tóg kãgter ke mũ gé, hèn ri ke mũn. ⁴ “Inh mŷ ag tóg vènh vĩ há tónh ke mũ,” he sóg tĩ Ājag to. Kŷ sóg vènh kar mŷ Ājag to: “há ag nŷtĩ,” he tĩ. Tag ki sóg ti jagy pĕ vég mũ. Hã ra sóg Ājag to krĩ kãnhvy nĩ ha, *Tito* tŷ inh mŷ Ājag to tugrĩn. Kŷ tóg sir inh mŷ sér pĕ tĩ.

⁵ Ha vé, isy ga tŷ *Macedônia* tá jun kŷ sóg nén ũ tŷ inh krī kuprāg ke ve ja tũ nĩ. Tá sóg ti jagy ve mǎn gé. Iso ag tóg rará, kŷ sóg vĕnh mŷ en mǎn gé sir. ⁶ Hã ra Topĕ tóg inh mŷ *Tito* jĕnĕ. Kŷ ti hã tóg inh krī tŷ kǎnhvy' hé. Ũn vĕsŷrĕnh mŷ ěn mŷ tóg vĩ há han tĩ, hã kŷ tóg inh mŷ *Tito* jĕnĕ, ěn kǎ. ⁷ Ti tŷ inh ki jun kŷ tóg inh mŷ vĩ há han. Kŷ tóg inh mŷ ājag tŷ iso vĩ há han ja tag tó mŷ gé sir. Ājag tŷ inh ve sór mŷ tag tó tóg mŷ. Ājag tŷ vĕjykre kórég to vĕnh mŷ en ěn kǎmĕn tóg mŷ. Ājag tŷ inh jagfy vĕnh vĩ tó sór mŷ tó tóg mŷ gé sir. Kŷ tóg inh mŷ sér pĕ tĩ sir.

⁸ Inh *carta* ěn tŷ ājag ki jun kŷ tóg ājag fe kaj han. Ge ra tóg há nĩ. Kurā pir ki tóg ājag fe kaj han. Kŷ ājag tóg ājag jykre kórég ěn tovǎnh ja nĩ. Hã kŷ tóg inh mŷ sér tĩ, ũri. ⁹ Hĕ ri ken kŷ? Ājag fe kaj mŷ inh mŷ sér tĩ? Vó. Ājag tŷ Topĕ mŷ vĕnh fĕg kŷ tóg inh mŷ sér tĩ. Kŷ inh *carta* tóg ājag mŷ nén ũ kórég kǎmĕn ja tũ nĩ. ¹⁰ Ěg tŷ ěg fe kaj tugrĭn Topĕ mŷ vĕnh fĕg kŷ ěg tóg ěg jykre kórég tovǎnh kǎn ke mŷ. Kŷ ěg kren ke mŷ. Tag vŷ ěg mŷ sér tĩ. Jǎvo ěg tŷ fe kaj ra ěg jykre kórég tovǎnh tũ nĩn kŷ ěg ter pĕ han ke mŷ sir.

¹¹ Ha vé. Ājag fe kaj tĭn kŷ ājag tóg ājag jykre tugnŷm mŷ, Topĕ tŷ ājag krĭn kŷ. Vĕjykre kórég ěn to ājag tóg jũ mŷ. Ũn tŷ vĕjykre kórég han mŷ ěn mŷ ājag tóg vĩ tar han. Há kar ti nĩ.

¹² Isy ājag mŷ *carta* ěn rán kŷ sóg, ũ tŷ vĕjykre kórég han mŷ ěn tó ja nĩ. Hã ra sóg: “isy *Corinto* tá ke ag tŷ iso há nŷtĩ venh há tóg tĩ, Topĕ rĭnve,” he ja nĩ. ¹³ Hã kŷ inh krī tóg kǎnhvy' he mŷ sir, ũri, isy ājag tŷ iso há nŷtĩ mĕn kŷ. *Tito* tóg ājag to vĩ há han. Ti krī tŷ kuprā' he ja ājag tóg nĩ. Kŷ tóg ti mŷ há tĩ. ¹⁴ Ti tŷg ke to há sóg ājag kǎmĕn kǎn ja nĩ. Hã ra ājag tóg ti mŷ ki há han ja nĩ. Inh kavĕnh ja tũ ājag tóg nĩ. Kŷ *Tito* tóg ājag jykre há ve ja nĩ gé.

¹⁵ Kŷ tóg kurā kar ki ājag mŷ ěkrég tĩ. Ājag to tóg há tǎvĩ nĩ. Ājag tŷ inh vĩ kri nĭm mŷ ěn mŷ tóg ěkrég tĩ. Kŷ ājag nĕji ti kamĕg ja nĩ gé, isy ti jĕnĕn kŷ. Hã tó ja ti nĩ. ¹⁶ Kŷ tóg inh mŷ sér tĩ gé sir, ājag tŷ inh vĩ ki króm kŷ.

8

Ěg tŷ jǎnkamy nĭm ke

¹ Kŷ sóg ājag mŷ Topĕ tŷ ga tŷ *Macedônia* tá ke ag tar han mŷ tó sór mŷ gé. Ag jagāgtar hã ra ag tóg *Jerusalém* tá ke ag jagāgtǎn sór mŷ, ag mŷ jǎnkamy jĕnĕn kŷ. ² Ha vé, *Macedônia* tá ag tóg ti jagy pĕ hã ve ja nĭgtĩ. Ge ra tóg ag mŷ sér tĩ. Jagāgtar ag nŷtĩ gé. Tŷ nén ũ mág tũ ag nŷtĩ. Hã ra ag tóg, ag mŷ sér nĭn kŷ vin mág pĕ han ja nĭgtĩ. Ag tŷ ra jǎnkamy jĕnĕ sór vĕ. ³ Ha vé, ag jykre ve inh. Ag tŷ nén ũ tŷ vĕnh kǎpǎm ag tóg, ag jĕn mré hã. ⁴ Inh mŷ ag tóg: “ěg tŷ ag mŷ jǎnkamy jĕnĕ sór vĕ,” he mŷ. “Ājag tũ vŷ sĩ nĩ, kŷ tŷ vĕnh kǎpǎm tũg nĩ, he tũg nĩ ěg mŷ,” he ag tóg. Ag tŷ Topĕ tũ ag mŷ nén ũ há han sór vĕ. ⁵ Kŷ ag tóg isy ag ki vĕjykre há ve sór mŷ ěn kǎfór han. Ěg *Senhor* mŷ ag tóg vĕnh vin. Kŷ ag tóg vǎhã ěg mŷ nén ũ há tǎvĩ han mŷ gé.

⁶ Kŷ *Tito* tóg ājag ki jǎnkamy sĩ vé huri, ti tŷ *Jerusalém* tá ke ag mŷ jĕnĕ jé. Kŷ sóg ti mŷ: “*Corinto* tá ke ag mŷ tó mǎn nĩ, ag tŷ ag mŷ ag tũ vĕnh kǎpǎm jé, ěg tŷ ũn jagtar ag mŷ ma mŷ jé,” he mŷ. ⁷ Ha vé, *Jesus* ki ge kŷ ājag nŷtĩ. Vĩ há ājag nŷtĩ. Ki kanhró mág ājag nŷtĩ. Ũ jagāgtǎn sór ājag nŷtĩ. Jagnĕ to há ājag nŷtĩ. Tag kar ki ājag tóg ũn riko ri ke nŷtĩ. Kŷ nén ũ há tag han sórm nĩ gé, *Tito* tŷ ājag ki nĕn venh ke mŷ tag ti.

⁸ Ājag tỹ nén vin sór mũ ên hã vin nĩ, ěg tỹ ājag jykre há ve jé. Inh pijé ājag mỹ: “ker ag jagāgtān tũg hẽ,” he mũ. ⁹ Ha vé, ěg *Senhor tỹ Jesus Cristo* vỹ ěg jagāgtān ja nĩ gé. Kanhkã tá ti riko nĩ ja nĩgtĩ, hã ra tóg ti tỹ nén ũ ên tovãnh kãn. Ti tỹ ěg jagfy jagtar tĩ jé tóg kãtĩg. Kỹ ěg tóg ti jagtar tugrĩn riko nỹtĩ sir.

¹⁰ Kỹ sóg tag to jykrén, ha mẽ. Prỹg ti nĩ ha, ājag tỹ ag mỹ jẽnẽnh ke tỹ vyrmỹ vin han vén kri. Ājag hã ne to jykrén vén ja nĩgtĩ gé! ¹¹ Kỹ ājag tỹ nén han vén ja ên han kãn nĩ, ũri. Ājag tỹ vyrmỹ nén vin ja ên kri vin mãn nĩ, ag mỹ jẽnẽnh jé. ¹² Kỹ tóg Topẽ mỹ há tĩnh mũ. Ũ tỹ nén ũ mág vỹ nĩm mág han ke mũ. Ũ tỹ nén ũ sĩ vỹ sĩn kỹ nĩm ke mũ. Topẽ pijé ũ tỹ nén ũ sĩ nĩm mág han mũ ve sór mũ!

¹³ Ti tỹ ājag tỹ ũ jagāgtān tugrĩn ājag mỹ tũ tĩn kỹ tóg Topẽ mỹ ũ tĩ sir. Vẽnh kar tỹ nén ũ sĩ ve kỹ tóg há tĩ. ¹⁴ Ũri ājag tũ tóg e nĩ, hã kỹ tóg ājag tỹ ũn jagāgtar ag mỹ vẽn kãpãm há tĩ. Kejẽn tóg ājag mỹ tũ' henh ke mũ gé, kỹ ag tóg sir ājag mỹ nén ũ vin ke mũ gé, vẽn kato. Kỹ vẽn kar vỹ jagnẽ ri ke nỹtĩ sir. Tag hã vỹ há nĩ'. ¹⁵ Hã kỹ tag tóg rãn kỹ nĩ, ha mẽ: “ũ tóg vẽn genh mág han ja nĩgtĩ, ũ tóg genh pir han ja nĩgtĩ gé. Hã ra tóg ũ tỹ genh pir han mũ ên mỹ tũ' he ja tũ nĩgtĩ gé,” he tóg mũ. Jagnẽ ri ke ag tóg nỹtĩ ja nĩgtĩ, vãsỹ.

Tito to vẽme

¹⁶ Topẽ hã ne *Tito* krĩn, ti tỹ ājag venh tũg sór jé. ¹⁷ Kỹ tóg kãnhmar inh mỹ: “he,” hé, sỹ ti mỹ: “ha *Corinto* ra tũg,” hen kỹ. ¹⁸ Kỹ sóg ti mré ěg régre ũ jẽnẽ sór mũ gé. *Jesus* kãmén há han ti tĩ gé. Kỹ vẽn kar ag tóg ti to vĩ há han tĩ gé. ¹⁹ *Igreja* krẽm ke kar vỹ ti hã kuprẽg, ti tỹ inh mré ěg tỹ ũn jagāgtar ag mỹ nén jẽnẽnh ke mũ tag ki rĩr jé. ěg *Senhor* jykre há tỹ vẽn ven hã jé ěg tóg tag ki rĩr há han sór mũ. Kỹ tóg inh mỹ há tĩ gé, sỹ inh pir mỹ ki rĩr tũ nĩn kỹ.

²⁰ Jãnkamy e vẽ, ěg tỹ ma mũnh ke ti, kỹ tóg inh mỹ ũ tỹ tag to iso jykrén kónãn ha mẽ tĩ, isỹ inh pir mỹ ma tĩ mũ ra. Kỹ tóg inh mỹ há tĩ, ũ ag tỹ inh mré ki rĩr mũn kỹ. ²¹ ěg *Senhor* ne inh jykre há ki kanhró nĩ'. Kỹ tóg há tĩ gé, ājag tỹ inh jykre há tag vэг mũn kỹ.

²² *Tito* mré tóg ājag ki jun ke mũ, ũ ên ti. Kar kỹ ěg régre ũ vỹ tũg ke mũ gé. ěg *Senhor* tũ ki rĩr há han tóg tĩ gé. Tag ve tỹ hẽn ri ke han inh huri. Kỹ tóg ājag kãmẽ mẽ kỹ ājag ve sór mũ gé. Ājag to tóg há tãvĩ nĩ gé.

²³ Kỹ *Tito* ne, ājag venh kãtĩg ke mũ! Inh mré rãnhrãj tĩ vẽ. Kỹ tóg inh mré ājag to vãsãn tĩ. Ti mré kãmũ tag ag vỹ tỹ ũn há nỹtĩ gé. Ũ tỹ *igreja* krẽm vẽnhmãn tĩ ag vỹ ag jẽgnẽ ja nĩ, ājag to. ²⁴ Ag tỹ ājag ki junjun kỹ ag ki rĩr há han nĩ, ěg mré ke kar tỹ ājag jykre há ve jé. Vẽn kar mỹ sóg ājag to: “vĩ há tãvĩ han ag tóg tĩ,” he tĩ. Kỹ tóg há tĩ, ājag tỹ inh vĩ tag to: hã vẽ, hen kỹ.

9

Ag tỹ jãnkamy jẽnẽnh ke

¹ Kỹ ājag tóg, ěg tỹ *Jerusalém* tá Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ nén jẽgnẽnh ke tag ki kanhró nỹtĩ, hã kỹ sóg tó mãn sór tũ nĩ. ² Ag jagāgtān sór ājag tóg mũ, ki kanhró sóg nĩ. Hã kỹ sóg *Macedônia* tá ke ag mỹ tó tĩ. Ag mỹ sóg: “*Grecia* tá ke ag ne *Jerusalém* tá ke ag mỹ nén ũ jẽnẽ sór tĩ’,” he tĩ. “Kri prỹg tóg nỹ ha,” he sóg tĩ, ājag to. Kỹ ag tóg ke sór mũ gé sir, ājag kóm. ³ Hã kỹ sóg ājag mỹ ěg régre ag jẽgnẽg mũ, ājag tỹ inh vĩ ki kanhrãn jé. Kỹ ājag tỹ nén ũ nĩm sór mũ ên vin kãn nĩ, ũri, kỹ sóg fagrĩnh mỹ vĩ ja tũ nĩnh mũ. ⁴ Hẽn ri ke mũn *Macedônia* tá ke ũ ag tóg, inh mré kãmũ sór mũ. Kỹ tóg, ājag tỹ nén vin ja tũ nĩ kỹ inh mỹ'a tĩnh

mũ, isy' ón ky' vī ja nīn ky'. Ky' tóg ājag mý'a tīnh mũ gé sir. ⁵ Hã ky' sóg to jykrén, sý ājag mý' ěg régre tag ag jěgně jé. Vāsý ājag tóg tó ja nī, ājag tý nén vin sór mũ ěn tí. Ky' ha ké. Ky' tóg e nīnh mũ, jānkamy tí. Ky' tóg ve há tí, tí tý ājag mý' sér nī tí. Ky' ũ tóg ājag to: “tí mý ag mý há tú ja? Hã ky' ag mý nīm sī han ja nī?” henh ke tú nī.

⁶ Ky' sóg: “ũ tý nén fy pir krān ky' tóg pin ky' génh ke mũ gé. Ũ tý krān mág mũ ěn há tóg génh mág han ke mũ gé sir.” he tí. ⁷ Ky' ājag tý nén to jykrén mũ ěn hã vin nī, ājag tý *Jerusalém* ra jěně jé. Mý sér nýtīm nī, ājag tý ěg mré ke ag jagāgtān to. Ky' tóg Topě mý há tīnh mũ sir. Ũ tý ge to tóg há tãvī nī. ⁸ Ky' Topě tóg ājag mý' nén vin mág han ke mũ gé, kurā kar ki, nén ũ tý ājag mý' tú' he tú nī jé. Ky' ājag tóg, ājag tú mág nīn ky' ũ jagāgtān', ũ jagāgtān' henh ke mũ sir. ⁹ Tag vý rán ky' nī, ha mẽ: “ũn jagāgtar ag mý' tóg vin mág han tí, kurā kar ki,” he tóg.

¹⁰ Ha vé, Topě ne ěg mý' nén ũ kar fy vin mũ', ěg tý krān jé. Ky' tóg ěg mý' ěmī han jafā nīm mũ gé, ěg tý ko jé. Ky' tóg ājag mý' ājag tý tý ũ jagāgtān ke mũ ěn ven mũ gé. Ky' tóg nén ũ fy ri ke nī. Kaně há ri ke han jé tóg ke mũ gé, ājag tý vějykre kuryj tag han ky', hã vý: jagně jagāgtān, he mũ. ¹¹ Tag ki ājag tóg riko nýtīnh ke mũ, ājag tý vėnh kar jagāgtān ky'. Ky' ũn e ag tóg ěg tugrīn Topě to vī há han ke mũ. ¹² Ky' tóg ge nī. ěg tý Topě ki ge ky' nýtī ag jagāgtān ky' ěg tóg ag jagtar tý tú' he mũ. Tag tóg há tí. Ky' ag tóg ěg tý ag jagāgtān tugrīn Topě mý' vī há han ke mũ gé sir. ¹³ Hã ki ag tóg ājag tý Topě vī kri fig mũ vėg mũ. Ky' ag tóg tag to Topě to vī há han ke mũ gé sir, ha vem nī, ājag tý ag jagāgtān mág ky'. ¹⁴ Ky' ag tóg ājag to Topě mré vėmėn ke mũ gé sir, ājag to há tãvī nýtīn ky'. Topě tý ājag jagāgtān hapě han mũ ěn ve jé ag tóg ke mũ. Hã ky' ag tóg ājag ve sór ke mũ gé sir. ¹⁵ Topě ne ěg mý' nén ũ há tãvī vin tí mýr'. Pijé kaja nī'. ěg jé ti mý' to vī há han.

10

Paulo tý nén to vī

¹ Ha vé, ājag jyvėn sór inh mũ, inh, hã vý: *Paulo*, he mũ. Sý ājag mré nīn ky' sóg něji koměr hã vī tí. Ky', isy' kór há tá nīn ky' isóg něji vī jũ han tí, ājag mý'. *Cristo* ne koměr hã vī tí'. Ũn há vė, *Cristo* tí. Tí jykre hã han sór inh nīgť. ² Isý ājag mý' nén rán mũ tag jėmėm nī. Ky' sóg ājag ki jun ky' vī jũ han ke tú nī. Vī jũ han jé sóg ke mũ, ha vem nī, ũ tý iso: “tí tý vėsóg ki nén to jykrén mũ ěn hã han tóg tí.” he mũ ag mý'. ³ ěprā ke vý tý inh nī, hã ra inh pijé vějykre kórėg han tí'. ⁴ Vāsān mág sóg tí, Topě jykre tar ěn hã han jé. Ky' tóg *soldado* tý rárá jafā ri ke nī, Topě jykre tí. Tý sóg ěg kato tē mũ ag kókėg tí, hã vý: isý ũ tý ěg vī kato vāsānsān mũ ag vī tý tú' he mũ, he mũ. ⁵ Ũ tý Topě kato vī sór mũ ag vī tý sóg tú' he tí gé. Vėsý ũn mág han sór ag tóg tí, Topě kato vāsān ky'. Tý tú' he jé sóg ke mũ, Topě jykre tar hã tý. ⁶ Ky', sý ājag tý Topě vī kri nīm mũ ve ky' sóg ũ tý ge mý' vī jũ han ke mũ sir, ha vem nī.

⁷ Ājag kã mī ũ tóg: “tý sóg *Cristo* mré ke nī,” he tí. Ky' sóg tý tí mré ke nī gé, ājag kóm. ⁸ ěg *Senhor* ne inh fėg', sý ājag jyvėn jé. Tí pijé inh mý: “ha ag kókė,” hé'. Isý vėsó vī há han hã vė. Ky' tóg inh mý'a tú nī. ⁹ Sý ājag jyvėn sór vė. Inh pijé ājag kaně jun sór mũ'. ¹⁰ Inh vėnh rá ki inh něji ājag mý' vī tar han tí. Sý ājag mré nīn ky' sóg něji krój nī ve nī. ¹¹ Ha vé, isý rán mũ ri ke han jé sóg ke mũ, isý ājag mré nīn ky', ha vem nī.

¹² Ājag kā mī ū tóg vēso vī há han sór tī. Inh pijé ag ri ke nī'. Inh pijé t̄y ag mré ke nī gé'. Vēsóg ki nén ū to jykrén ký ag tóg: “tag v̄y há nī, tag v̄y há tū nī,” he tī. Topē jykre ve sór tū ag tóg nī. Ag t̄y vēsóg ki nén to jykrén mū hā tóg ag m̄y há tī. Krī tū ag n̄tī.

¹³ Ag jāvo sóg Topē jykre vég tī, hā ký sóg ājag m̄y: “inh jykre v̄y há nī,” he tī. Topē ne inh m̄y inh rānhrāj ti nīm, ký tóg inh m̄y: “ha *Corinto* tá ke ag ki r̄ir,” he ja n̄gtī gé. ¹⁴ Inh pijé Topē t̄y inh m̄y vēnh rānhrāj nīm ja ěn pātén tī'. Ký sóg pātén ja tū nī gé, s̄y ājag m̄y vēnh rá jēnēn ký. Inh hā ne ājag m̄y *Cristo* kāmén vén ja n̄gtī'. ¹⁵ Hā ký sóg isū t̄y ājag jyvēn tī. Ū tū pijé'. Inh pijé ū rānhrāj to: “is̄y han ja vē,” he mū'. Ājag t̄y Topē ki ge ký n̄tī to tar n̄tīn ký sóg t̄y ūn mág tāvī n̄nh ke mū gé, ājag mré. Isū hā vē, inh rānhrāj hā vē. ¹⁶ Ký sóg ājag jamā mā ra t̄ig sór mū gé, s̄y *Cristo* kāmén jé, ū t̄y mē ja tū ag m̄y. S̄y tātá ag m̄y kāmén ký sóg inhhā ki rānhrāj mū sir, ū t̄y ag m̄y tá Topē vī kāmén ja tū n̄n ký. Ký sóg inh rānhrāj hā tugn̄n t̄y ūn mág jēnh mū. Ū rānhrāj tugr̄in ke tū vē.

¹⁷ Hā ra tóg há tū nī, ěg vēme tag ti. Ājag t̄y ūn mág nī tó sór ký ěg *Senhor* ti tóm nī. ¹⁸ ěg t̄y vēso: “ūn há v̄y t̄y inh nī,” he mū ra ěg pijé t̄y ūn há n̄tī'. ěg *Senhor* t̄y ěg to: “ūn há v̄y t̄y ti nī,” hen ký hā ěg tóg t̄y ūn há n̄tī.

11

Ón ký apóstolo ag

¹ Krī tū nī ve inh nī, is̄y vēnh kāmén ký. Hā ra ājag tóg iso fe n̄tī, ký tóg há tī. ² Ājag to sóg hapē nī, Topē t̄y ājag to há nī ri ke. Hā ký sóg ājag jyvēn tī. Ký ājag tóg t̄y ūn mén ke mū fi ri ke n̄tī. Ký *Cristo* v̄y t̄y ājag mén ke ri ke nī sir. Vēnh prūg tag to sóg ājag kán sór mū m̄y, ājag jānhkri n̄tī jé, tytāg t̄y ū mré n̄y ja tū fi jānhkri ěn ri ke. ³ Hā ra sóg ājag to: “ag m̄y ti tovānh sór tū nī v̄y?” he mū. P̄yn v̄y ūn ve fi m̄y ón, Japo ti, ti jykre e n̄n ký. Ký fi tóg ti vī kri nīm. Ký tóg ājag m̄y ón sór mū gé, ha vem nī, ājag t̄y *Cristo* tovānh jé, ājag t̄y ti to tar nī ěn to krónh ke jé. ⁴ Hā ký ājag tóg ū ag vī jēmē sór mū, ag t̄y ājag m̄y ón ký *Jesus* tó ký. Ag t̄y is̄y ājag m̄y nén tó tū to mū ra ājag tóg jēmē sór tī. Ón ký jagrē v̄y ājag m̄y há nī ve nī, Topē t̄y ājag m̄y nīm ja tū ěn. Ón ký topē vī v̄y ājag m̄y mē sér tī ve nī, ājag t̄y vās̄y mē ja tū ěn.

⁵ Ón ký apóstolo ag ne ājag m̄y vēnh vī tag tó sór mū'. Inh pijé t̄y ag krēm ke nī', ha mē. ⁶ Vī s̄invī han tū inh nēji nī, ag vī s̄invī ri ke. Hā ra sóg nén t̄y hēn ri ke ki kanhró n̄gtī. Tag ve ājag tóg m̄y, ājag t̄y inh vī mē ký.

⁷ Ājag m̄y sóg Topē vī tó ja n̄gtī. Ký sóg ājag ki ti kaja ve sór ja tū nī. Vēs̄y ūn sī han ja inh nī, s̄y ājag mré n̄n ký, ājag t̄y t̄y ūn mág n̄tī jé, isugr̄in. Ký inh m̄y Topē vī mranh'? Vó, vējykre há vē. ⁸ ěmā ū tá *Jesus* ki ge ký n̄tī fag ne inh m̄y fag jānkamy vēnh kápām ja nī, s̄y ājag mré n̄n ký. Fag tū hā ko ja inh nī. ⁹ Ký, is̄y jānkamy ve sór mū ra sóg ājag m̄y tó ja tū nī gé. “Ti h̄yn ag m̄y jagy t̄nh mū,” he sóg tī. Ga t̄y *Macedônia* tá ěg régre ag ne inh ki junjun ja n̄gtī'. Ký ag tóg inh m̄y jānkamy ū ma kāmū ja nī gé, s̄y to nén t̄y inh m̄y tū nī ěn m̄n jé. ¹⁰ Ki hā tó sóg tī. *Cristo* t̄y ki hā tó tī ěn ri ke han sóg tī. Ký sóg ājag to: “ga t̄y *Acaia* tá ke ag jānkamy m̄n ke tū inh nī, ag t̄y iso vī vī he tū n̄n jé,” he mū. ¹¹ Hē ri ken ký? Inh m̄y ājag to há tū n̄gtī? Vó, ājag to sóg há tāvī nī, ký Topē ne ki kanhró nī'.

¹² Hā ra sóg ājag tū ve sór tū nī, s̄y ag vī t̄y tū' hen jé, ón ký apóstolo ěn ag vī ti. Inh m̄y tóg ag t̄y ājag m̄y: “*Paulo* ri ke inh nī. Inh m̄y ājag tū vēnh kápām,”

henh ha mē tī. Hā kŷ sóg ājag tū ve sór tū nī. ¹³ Ōn kŷ *apóstolo* vŷ tŷ ag nŷtī, mŷr, ha mē. Ōn kŷ ag tóg: “Topē rānhrāj han ěg tóg mŷ,” he tī. Ōn kŷ ag tóg: “*Cristo* vŷ ěg tŷ *apóstolo* han,” he tī. ¹⁴ *Satanás* jykre hā vē. Vēsŷ tóg Topē tŷ jēnē jafā ri ke han tī, ōn kŷ, Nén Kórég tī. ¹⁵ Kŷ tī mŷ rānhrāj tī ag tóg ōn kŷ jykre kuryj nŷtī ve nī gé. Hā ra Topē tóg ag vóg kónān ke mŷ, ag rānhrāj kórég to.

Paulo jagtar

¹⁶ Ha mē, inh pijé krī tū nī'. Isŷ ājag mŷ krī tū nī ve ra iso há nŷtīm nī, sŷ vēso vēnh vī há tón kŷ. ¹⁷ Sŷ ājag mŷ sŷ nén ve ja ěn tó sór vē. Kŷ sóg krī tū nī ve nī. Ěg tŷ ěg *Senhor* jykre tó kŷ ěg tóg tag tó tū nŷgtī, sŷ tónh ke mŷ tag. ¹⁸ Hā ra sóg tó sór mŷ. Vēnh kar tóg ājag mŷ ag tŷ nén ve ja tó tī. Kŷ sóg ājag mŷ tó sór mŷ gé, ha mē. ¹⁹ Krī há ājag nŷtī, ge ra ūn krī tū ag tóg ājag mŷ há nŷtī ve nī. ²⁰ Ū tŷ ājag mŷ: “tag han ra, tag han tūg ra,” hen kŷ tóg ājag mŷ sér tī ve nŷgtī. Ū tŷ ājag mŷ ónón mŷ ag tóg ājag mŷ há nŷtī ve nŷgtī. Ū tŷ vēso: “tŷ inh ūn mág nī,” he mŷ ag vŷ ājag mŷ há nŷtī ve nŷgtī gé, ū tŷ ājag kakā ki tānh tī ěn ag ke gé. ²¹ Inh mŷ'a tóg tī, sŷ tag tó kŷ. Vějykre tag han sór vānh inh nŷgtī.

Hā ra ag tóg ājag mŷ ag tŷ nén ve ja ěn tī tó tī, ag jykre há ke gé. Kŷ sóg ag kóm tónh ke mŷ gé sir, ha mē. ²² *Hebreu* vŷ tŷ ag nŷtī. Tŷ sóg *Hebreu* nī gé. *Judeu* vŷ tŷ ag nŷtī. Tŷ sóg *Judeu* nī gé. *Abraão* krē'krē vŷ tŷ ag nŷtī. Tŷ sóg *Abraão* krē'krē nī gé. ²³ *Cristo camarada* vŷ tŷ ag nŷtī. Tag to sóg ag káfór nī hā ra. Ha vé, krī tū pē nī ve inh nī, sŷ tŷ ag káfór nī tag tón kŷ.

Ha mē, isŷ tŷ *Cristo camarada* nī ti. Inh rānhrāj e tag hā to sóg ag káfór nī. Ise kŷ nī e ja hā to sóg ag káfór nī gé. Inh mrānhrān káfór han ag tóg tī gé. Ter kren tŷ hēn ri ke han inh, ag káfór ke gé. ²⁴ *Judeu* ag ne inh mrānhrān e han, ěmā tŷ 5 (ke) ki. Ag tŷ ū mrānhrān tŷ 39 han tī ěn tŷ ag tóg inh vóg kónān' he ja nŷgtī. ²⁵ Kar kŷ *Romanos* ag tóg ěmā tŷ 3 (ke) ki ka téj tŷ inh mrānhrān ja nŷgtī gé. Pó tŷ ag inh pin ja nŷgtī gé, isén jé, *Judeu* ag. Kar kŷ sóg goj ki ter kren tāgtū han gé. ěn kā sóg kejēn kuty pir ki kurā mré goj nig kā mī nŷr tī nī, goj kafā tū kā mī. ²⁶ Kuvar há ra tŷ tŷ hēn ri ke han inh. Kŷ goj var tóg inh jagtar han. Ěg tū péju tī ag vŷ inh jagtar han' he ja nŷgtī gé. Inh mré *Judeu* ag vŷ inh vóg kónān sór tī ja nŷgtī, fóg ag ke gé, ěmā ki ke ag ke gé, ěmā tū tá ke ag ke gé. Goy kafā tū kri inh jagtar han. Ōn kŷ ěg kanhkā ag vŷ inh jagtar han' he ja nī gé. ²⁷ Rānhrāj mág to inh jagtar tī ja nŷgtī gé. To sóg ron tŷgtī. Kŷ sóg nŷr tū tŷ hēn ri ke han tī ja nī gé. Kejēn sóg kókŷr tī ja nī. Kejēn sóg goj vég tū nŷgtī. Kusa mēg sóg tī. Kur tóg inh mŷ tū' he tī gé. ²⁸ Kŷ, isŷ kurā kar ki ti jagy tag vég mŷ mré hā sóg *igreja* krēm vēnhmān tī ag to krī kufy han tī gé. ²⁹ Ū tŷ *Cristo* vī to krónh ken kŷ tóg inh mŷ jagy tī gé. Ū tŷ Topē vī mranh kŷ sóg kanē jur tŷgtī gé.

³⁰ Kŷ, isŷ vēnh kāmén kŷ sóg isŷ nén ū jagy ve ja ěn tó sór mŷ, inh krój nī ěn tī. ³¹ Topē hā ne ki kanhró nī', ěg *Senhor* tŷ *Jesus* jóg tī. Ti hā mŷ ěg vī há han ke mŷ, kŷ tóg tū' henh ke tū pē nī. Ti hā ne ki kanhró kar nī'. Inh pijé ón mŷ'.

³² Kejēn sóg ěmā tŷ *Damasco* tá nī ja nŷgtī. Kŷ pā'i mág tŷ *Aretas* ěn krēm pā'i ū vŷ *governo* ki rŷr nī ja nŷgtī. ěn porisa ag tóg ijo vāji ja nŷgtī, ag tŷ ise jé. ³³ Hā ra inh mré ke ag tóg, kejé mág kā kā inh nŷm kŷ janēra ki isérem, ěmā to ró tŷ. Hā kŷ sóg kren. Isŷ tī jagy ū ve jan hā vē.

¹ Kÿ sóg ājag mÿ ěg *Senhor* tÿ inh mÿ nĕn ven mÿ ěn tó sór mÿ gé ver. Sÿ ājag mÿ tónh ke tÿ vē vē, hā ra ājag tóg mĕ sór mÿ. ² Ha vé, ũ ki kanhró sóg nĭ, *Jesus* ki rā ũ. Kanhkā ra tóg vyr, kanhkā tãgtÿ he mÿ ěn ra. 14 (ke) *anos* ti nĭ hā, sÿ tag ve kri. Hĕn ri ke mÿn sóg inh rĭr hā ra vyr, hĕn ri ke mÿn inh kuprĭg tóg ra vyr, inh pijé ki kanhró nĭ'. Topĕ hā ne ki kanhró nĭ'. ³ Hā ra sóg ra vyr. ⁴ Kÿ sóg ěg tÿ hĕ tá Topĕ mrĕ nÿtĭnh ke mÿ ěn tá jun, *Paraíso* he mÿ ěn tá. Tá sóg vĕnh vĭ jĕmĕ. Ęprā ke tÿ nĕn tónh ke tÿ ěn mĕ sóg tá, kanhkā tá vĕjykre sĭnvĭ pĕ ěn, ěg tÿ tag ki nĕn ki kagtĭg ěn. ⁵ Ęn hā to sóg: ũn mág vÿ tÿ inh nĭ, he sór mÿ. Isÿ vĕsóg ki kanhkā ra tĭg pijé'. Isÿ ěg tÿ ěprā vĕg tĭ ěn tó kÿ sóg inh krój nĭ hā tó sór mÿ. ⁶ Isÿ ũn mág nĭ tag tó kÿ sóg ki hā tó tĭ. Vĕnh ó pijé'. Inh jykre vĕg ājag tóg mÿgtĭ. Inh vĭ mĕg ājag tóg mÿgtĭ. Kÿ tag hā to jykrĕn nĭ. Tag hā to ājag tóg inh jykre ki kanhrān ke mÿ.

⁷ Kÿ Topĕ tóg, ti tÿ inh mÿ kanhkā ven kar kÿ to jykrĕn gé, sÿ vĕsÿ ũn mág han sór tÿ nĭ jé. Hā jé tóg inh ki nĕn ũ jagy han tĭ gé. Kÿ tóg sónh tÿ inh ki já ri ke nĭ. *Satanás* krĕm ke ũ vē, kÿ tóg isānh tĭ, isÿ vĕsÿ ũn mág han tÿ nĭ jé. ⁸ Kÿ sóg ěg *Senhor* mÿ to vĭ tãgtÿ han, ti tÿ inh mÿ tÿ tÿ' hen jé. ⁹ Hā ra tóg ke jāvānh nĭ. Kÿ tóg inh mÿ: “ā jagāgtān sóg tĭ,” he ja nĭ. “Kÿ tóg há tĭ,” he ja tóg nĭ. “Ā krój nĭ hā ki isÿ tÿ ũn tar nĭ vÿ ve há tĭ,” he ja tóg nĭ inh mÿ. Hā kÿ inh krój nĭ tag tóg inh mÿ há tĭ. Inh krój nĭn kÿ sóg *Cristo* tar hā tÿ tar nĭ nĭ. Tag hā ne há tĭ'. ¹⁰ Hā kÿ inh krój nĭ tóg inh mÿ sér tĭ, ag tÿ iso vĭ kónān ti ke gé, inh jagtar nĭ ti ke gé, ag tÿ inh vóg kónān ti ke gé, inh kanĕ jur ti ke gé. Inh mÿ tóg sér kar tĭ, sÿ *Cristo* hā tÿ fe nĭn kÿ. Inh krój nĭ ěn kã sóg tar nĭ, mÿr, ha mĕ.

Paulo tÿ ag to há nĭ

¹¹ Ha vé ha, vĕsÿ ũn krĭ tÿ nĭ ěn ri ke han sóg, ājag tÿ inh kutān kÿ. Ājag tÿ iso vĭ há han ke vē vē. Inh pijé tÿ ũ tÿ vĕsÿ *apóstolo* han mÿ ěn ag krĕm ke nĭ', isÿ tÿ nĕn ũ tÿ hā ra, mÿr, ha mĕ. ¹² Ājag mÿ sóg sÿ tÿ *apóstolo* jĕ ven huri. Isÿ nĕn ũ jagy vĕg mÿ ra sóg to krónh ke tÿ nĭgtĭ. Ęg tÿ nĕn han vānh hynhan ja inh nĭgtĭ, ājag rĭnve, Topĕ jykre ti ke gé. ¹³ Inh ājag mÿ ne han ja tÿ nĭ? Hā kÿ ājag tóg ěmā ũ tá *Jesus* to vĕnhmān tĭ ag to: “ěg kãfór ag nÿtĭ,” he mÿ? Nĕn pir hā han tÿ inh nĭ, hā vÿ: ājag jĕn ko ja tÿ inh nĭ. Kÿ tóg ājag mÿ jagy nĭ ja tÿ nĭ. Tag mÿ kórĕg nĭ? Kÿ inh mÿ vĕnh pāte fón nĭ.

¹⁴ Ājag ve régre han inh huri. Sÿ ājag ve mān sór vē, mÿr. Kÿ sóg, inh jun kÿ ājag mÿ ti jagy han sór tÿ nĭ gé, ũri. Inh pijé ājag tÿ mān sór mÿ'. Sÿ ājag vĕnh kãtĭg ke vē. Ęg krĕ pijé ěg riko han tĭ', ěg tÿ ag jĕ'ÿn mÿ ra. Ęg hā ne ěg krĕ mÿ nĕn ũ há nĭm tĭ'. ¹⁵ Hā kÿ sóg isÿ fón kãn ke mÿ, ājag tugerĭn. Vĕnh fĕg jĕ sóg ke mÿ gé, sÿ ājag krenkren han jĕ. Ājag to sóg há tãvĭ nĭ. Hā kÿ tóg inh mÿ e tĭ, ājag tÿ iso há tÿ nÿtĭ ti. ¹⁶ Isÿ ājag mrĕ nĭn kÿ sóg ājag mÿ: inh ki rĭr, he ja tÿ nĭ.

Hā ra sóg nĕji ājag vatānh tá ājag krĭn tĭ. Ājag mÿ sóg nĕji ón tĭ. ¹⁷ Kÿ inh mÿ ājag vatānh tá ājag tÿ mág tĭ', sÿ ājag mÿ inh mrĕ ke ag jĕgnĕn kÿ'? Vó. ¹⁸ *Tito* mÿ sóg to vĭ, ti tÿ ěg régre ũ ěn mrĕ ājag vĕnh tĭg jé. Kÿ *Tito* mÿ inh mÿ ājag tÿ ma kãtĭg ja nĭ'? Ke tÿ tóg nĭ, ki kanhró ājag tóg nÿtĭ. Inh jykre hā han tóg tĭ gé, *Tito* tĭ.

¹⁹ Ājag hÿn iso: “ón kÿ tóg vĕnh jagfy vĭ mÿ. Ti tÿ ěg krĭn vē, ěg tÿ ti to há nÿtĭ jé,” he mÿ. Hā tÿ vē, kÿ *Cristo* vÿ ki kanhró nĭ, Topĕ ti ke gé. Ājag to sóg hapĕ nĭ, hā kÿ sóg vĭ mÿ, ājag tÿ inh vĭ tugerĭn ti hā to tar nÿtĭ jé. ²⁰ Tag hā to sóg jykrĕn mÿ, ha mĕ: hĕn ri ke mÿn ěg tóg jagnĕ tÿ ũn mÿ, sÿ ājag ki jun kÿ. Hĕn ri ke mÿn ājag tóg jagnĕ to jÿ mÿ. Hĕn ri ke mÿn ājag tóg jagnĕ tÿ ki vē'ĭ

mũ. Hën ri ke mün äjag tóg jagnë to vî kónãn mũ. Hën ri ke mün äjag tóg jagnë to vî vî henh mũ. Hën ri ke mün äjag tóg jagnë káfór nýtí sór mũ. Hën ri ke mün äjag tóg vëjyke e han sór mũ. ²¹ Kÿ tóg inh mÿ'a tñnh mũ, sÿ äjag ki jun kÿ. Topë tÿ isÿ ùn sÿ han ri ke vë sir. Inh fÿnh ke vë, äjag tÿ äjag jÿyke pãno si ên tovãnh tũ nñn kÿ, nén ù kavéj ên ti, ti prũ tũ fi mré nÿ, fi mén tũ mré nÿ, fag to ên tí ên mÿr. Ke mãn tũg nñ.

13

Paulo tÿ ag jÿvën mãn

¹ Sÿ äjag ve tägtũnh ke vë ha. Kÿ sóg äjag jÿyke venh ke mũ. Û tÿ êg mré ke tÿ vëjyke kórég han vég mũ vÿ tónh ke mũ. Ûn régre vÿ tónh ke mũ, ke tũ nñ kÿ ùn tägtũ. ² Sÿ äjag mré nñ mãn ja nñn kÿ sóg äjag mÿ tag tó huri, kÿ sóg ùri äjag mÿ rán mũ sir, ha mẽ. Väsÿ sóg komër hã ví ja nñ, ù tÿ Topë vÿ mranh ja ên ag mÿ. Inh jun kÿ inh pijé, komër hã ví mãn mũ', ha vem nñ. Vî tar han jé sóg ke mũ mÿr. ³ Cristo vÿ mẽ sór äjag mũ, inh ki. Më jé äjag tóg ke mũ. Ti pijé krój nñ'. Tar ti nñ, hã kÿ sóg ví tar han ke mũ gé. ⁴ Krój nñ ve ja ti nñ, ti tÿ krunh to sa kÿ. Hã ra tóg rÿr mãn, Topë tÿ ti rÿn mãn kÿ. Topë tar nñn hã vë. Kÿ sóg krój nñ gé, sÿ ti ki rã kÿ jën kÿ. Hã ra sóg, ti mré rÿr kÿ jë gé. Topë tar ve jé äjag ke mũ, ha vem nñ.

⁵ Äjag jÿyke tugnÿm nñ. “Inh mÿ *Jesus* ki rã há han mũ vÿ?” hem nñ, vëso jÿkrén kÿ. “Inh mÿ tÿ *Jesus Cristo* mré ke nñ?” hem nñ. Äjag tÿ tag to: “hÿ, hã vë,” he tũ nñn kÿ äjag pijé tÿ ti tũ nýtí'. Ên kã äjag tóg ti tovãnh kÿ mũ nñ sir. ⁶ Hã ra sóg ti tovãnh ja tũ nñ. Äjag tÿ tag ki kanhrãn kÿn há tí. ⁷ Äjag to sóg Topë mré vëmén tí, äjag tÿ vëjyke kórég han tũ nñ jé. Kÿ inh rãnrãj tóg Topë mÿ há nñ sir, vënh kar mÿ ke gé. Û ag tÿ ge ra iso é he mũ ra ag jãvo nén ù há tävî han sórm nñ. Äjag tÿ *Jesus* tũ hã han ke mũ tag ne há tävî nñnh mũ'. ⁸ Inh pijé, ù tÿ ki hã tó mũ kato tẽ sór mũ'. Û tÿ ki hã tó mũ tag ve sór inh nñ mÿr. ⁹ Inh mÿ tóg sér tí, inh krój nñn kÿ. Kÿ tóg inh mÿ sér tí gé, äjag tar nÿtñn kÿ, inh jãvo. Hã jé sóg Topë mré ví tí, ti tÿ äjag mÿ vëjyke há ên nñm jé, äjag tÿ hapë nÿtí jé. ¹⁰ Hã kÿ sóg, äjag mÿ *carta* tag rán, sÿ äjag vég tũ nñn kÿ. Kÿ sóg, sÿ äjag mré nñnh ken kÿ, komër hã vënh ke mũ gé. Inh pijé ví tar han sór mũ'. Inh pijé inh ví tar tÿ äjag kókén sór mũ'. Äjag tar han sór inh mũ mÿr.

¹¹ Inh kanhkã', sÿ äjag mÿ rán kãn hã vë. Hã ra sóg ver tag tó sór mũ, ha mẽ: vënh ki êmëm nñ, äjag tÿ kygnëg tũ nñ jé. Inh ví jëmëm nñ. Vëjyke pir han nñ. Krí kuprã nÿtñm nñ. Topë ne êg to há nñ'. Ti ne êg krí kuprãg tí'. Ti ne äjag ki rÿr mũ', äjag tÿ ti jÿyke há han kÿ.

¹² Jagnë ki nhun ke ri ke han nñ, *Jesus* mré ke kar ki, äjag tÿ jagnë nñgé kãgmï kÿ. Topë tũ ki ge kÿ nÿtí kar vÿ äjag mÿ: “äjag mÿ há?” he sór mũ.

¹³ Êg *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* jé äjag tar han. Topë vÿ äjag to há nñ. Ti kuprïg vÿ tÿ äjag jagrë nñ. Ti jÿyke hã mï mũm nñ.
Hã vë.

PAULO TÛY CARTA HAN: GALÁCIA TÁ KE AG MÛY CARTA

¹ Paulo tÛy rá vë, inh. TÛy sóg *apóstolo* nĩ. Ęprã ke tÛy inh fëg pijé'. *Jesus Cristo* hã vÛy inh fëg, ãg jóg tÛy Topë mré, ù tÛy *Jesus* rĩn mǎn mÛy ãn ti. ² SÛy inh mré ke ag mré ga tÛy *Galácia* tá ke ag mÛy rán hã vë, fag mÛy ke gé, ù tÛy *Jesus* to vënhmǎn tĩ kar fag mÛy.

³ Topë mÛy sóg to vĩ tĩ, ti tÛy ãjag tar han jé, ãg jóg mág tÛy ãjag krĩ kuprãg jé, ãg pã'i tÛy *Jesus Cristo* ti ke gé.

⁴ Ti hã ne ù tÛy ti tén mÛy ag mÛy vënh fëg', ti tÛy ãg tÛy Topë vĩ mranh tÛy tũ' he jé. KÛy tóg ãg kren han, ãprã ke jykre pãno to. Ęg jykre pãno nĩn kÛy tóg ãg mÛy ùn tãg nĩm, ãg tÛy ti ki ge kÛy. Ęg jóg tÛy Topë tÛy nén ve sór mÛn hã vë. Ti hã ne *Jesus* mÛy tag tó ja nĩ'. ⁵ KÛy ãg tóg Topë to vĩ há han ke mÛy. KÛy ãg tÛy ti to vĩ há han tag vÛy tũ' henh ke tũ nĩ. Hã vë.

Jesus kãme pir nĩ

⁶ Ąjag ne tóg kǎnhmar sÛy ãjag mÛy *Cristo* tó ja ãn tovǎnh sór mÛy', ti tÛy ãg jagfy ter ja kãme ti. Ti kãme ù nón ãjag tóg mÛy sór mÛy, *Cristo* tÛy ãg mÛy tó ja tũ nón. Inh mÛy tóg e tĩ mÛy, ãjag jykre tag ti. ⁷ *Cristo* kãme vÛy pir nĩ, kÛy ti kãme ù tóg tũ tĩ. Hã ra ù ag tóg ãjag krĩ kufy han sór mÛy. Û tó sór ag tóg mÛy mÛy, *Cristo* jykre to, hã vÛy: "ãjag krenkren jé ãjag tóg *Cristo* ki rá kar kÛy *Judeu* ag jykre han ke mÛy gé, Topë tÛy *Moisés* mÛy nén tó ja ãn ti," he mÛy. ⁸ Hã ra sóg ãjag mÛy tó há han ja nĩgtĩ, isÛy ãjag mÛy: "ti ki rá tǎvĩ han jé ãjag tóg ke mÛy," hen kÛy. Û tÛy inh vĩ tag ri ke tó tũ ag jé mÛy kónǎn. Hën ri ke mÛn kǎnhkǎ tá Topë tÛy jënë jafǎ tóg isÛy tó ja ãn ri ke han ke tũ nĩ, pǎte tóg hën ri ke mÛn nén ù tó sór mÛy. KÛy ti jé tũg kónǎn. ⁹ Tag tó ja inh nĩ, kÛy sóg tó mǎn mÛy sir. Û tÛy ãjag mÛy *Cristo* kǎmën kÛy, hã ra tóg ãjag mÛy isÛy tó ri ke han tũ nĩ, inh vĩ pǎte tóg ù tó sór mÛy, kÛy ti jé tũg kónǎn.

¹⁰ Vĩ tar han sóg tĩ, ãprã ke kórég ag mÛy. Inh pijé ón kÛy ag mÛy vĩ há han sór mÛy', ag tÛy iso há nÛyĩ jé'. Ag tÛy iso kórég nĩ tag tóg inh mÛy tÛy nén ù tũ nĩ.

IsÛy ãprã ke ag jykre to jykren ra inh hÛy *Cristo* tũ ki rĩr ke tũ nĩ vë. Hã ra sóg ti hã to jykren tĩ. "IsÛy nén tó mÛn mÛy há nĩ', mÛy kórég nĩ vó?" he sóg tĩ, ti hã tÛy inh mÛy vĩ há han jé, Topë ti.

Paulo tÛy Topë vĩ hã tó

¹¹⁻¹² *Cristo* kǎmën ja inh nĩgtĩ, isÛy ãjag mÛy: "ti ki rá kÛy ãg krenkren ke mÛy, ãg tÛy *Moisés* jykre han tũ ra," hen kÛy. Ęprã ke tÛy véké nén ù to jykren ja pijé'. Û tÛy inh kǎnhrǎn ja pijé'. *Jesus Cristo* hã ne inh kǎnhrǎn', ti hã ne inh mÛy tag tó kǎn'. Tag to jykren nĩ, inh kǎnhkǎ'.

¹³⁻¹⁴ IsÛy vǎsÛy nén han ja mē ãjag tóg huri. TÛy sóg *Judeu* krē nĩ. Hã kÛy sóg *Moisés* tÛy ãg jóg jóg ve ag mÛy Topë jykre tó ja ãn han tĩ ja nĩgtĩ. To sóg vǎsǎn mág, hã kÛy sóg inh régre ag pǎtén, sÛy ãg jykre ki króm to tar tǎvĩ nĩn kÛy. KÛy sóg kygnē kÛy: "*Jesus* hÛy ón kÛy vēsÛy Topë han," he ja nĩ gé. Hã kÛy sóg ti ki ge kÛy nÛyĩ ag vóg kónǎn tǎvĩ han ja nĩgtĩ, isÛy ag tÛy tũ' he jé. Ag jagǎgtǎn vǎnh ja inh nĩgtĩ.

¹⁵⁻¹⁶ Hã ra Topë tóg kejën inh mÛy *Jesus* to: "inh kósin vÛy tÛy ti nĩ," hé, isÛy fóg ag mÛy, kǎnhgág ag mÛy ti kǎmën jé, ù tÛy mē ja tũ ag kar mÛy. Ti hã tóg inh mur

to hã inh kuprêg. Kÿ, *Jesus* tÿ inh mÿ vênh ven kar inh pijé êprã ke ù ki jêmê'.¹⁷ Kÿ sóg *Jerusalém* ra tÿg ja tũ nĩ gé, sÿ ijo *apóstolo* ag mré vémén jé. Ga tÿ *Arábia* ra sóg vyr, ên kã, kar kÿ sóg tá kãtÿg kÿ êmã tÿ *Damasco* tá jun mãn.

¹⁸ Kÿ, 3 (ke) *anos* tũg kÿ sóg kejên *Jerusalém* ra vyr, sÿ *apóstolo Pedro* mré vémén jé. Ti mré sóg kurã tÿ 15 (ke) han. ¹⁹ Ên kã inh pijé *apóstolo* ù ag vé'. *Tiago* hã ve inh, êg *Senhor* jãvy ên, isÿ *Pedro* mré vÿn kÿ.

²⁰ Ájag mÿ sóg ki hã rán mü. Inh pijé ón mü', Topê hã ne ki kanhró nĩ'.

²¹ Tag pãte sóg vêsÿmér ga tÿ *Síria* ra vyr, ga tÿ *Cilícia* ra ke gé. ²² Kÿ *Judéia* tá *Jesus* ki ge kÿ nÿtĩ ag tóg inh ki kagtÿg nÿtĩ ja nĩgtĩ. Inh ve ja tũ ag nĩ ver. ²³ Inh kãme hã mẽ ja ag tóg nĩgtĩ, hã vÿ: “ú tÿ êg vóg kónãn mü ên nêji *Cristo* tó mü ha,” he mü. “Vãsÿ tóg, ù tÿ ti ki ge kÿ nÿtĩ ag tũg sór ja nĩ, hã ra tóg, ùri ti kãmén mü, nêji,” he ja ag tóg nĩgtĩ iso. ²⁴ Kÿ ag tóg isugrÿn Topê to vĩ há han ja nĩgtĩ, ag tÿ mẽ kÿ.

2

Paulo jykre tÿ apóstolo ag mÿ há nĩ.

¹ Tag pãte 14 (ke) *anos* tũg kar sóg *Jerusalém* ra tÿg mãn gé, *Barnabé* mré. Kÿ *Tito* tóg êg mré vyr gé. ² Topê tÿ inh mÿ: “ha ra tÿg,” he ja vê. Tá jun kÿ sóg, ag mÿ isÿ nén tó tí ên kãmén kãn ja nĩ sir, sÿ fóg ag mÿ nén kãmén tí ên ti. Vyr mÿ sóg *igreja* to kófa ag mré vémén. Sÿ ag mÿ: “mÿ há, fóg ag tÿ *Moisés* jykre han tũ ra, kanhgág ag ke gé?” he vê. Isÿ fagrÿnh mÿ rãnrhãj jãvãnh tóg tí, hã kÿ sóg ag ki jêmênh vyr. ³ Kÿ tóg ag mÿ há tí, sÿ fóg ag mÿ, kanhgág ag mÿ *Jesus* hã tó mü tí, sÿ ag mÿ *Moisés* tó tũ ra, sÿ ag mÿ: “ha ájag gré fãr junun kym,” he tũ ra. Hã kÿ ag tóg *Tito* mÿ: “ha kym,” he ja tũ nĩ gé. Fóg tÿ *Grego* vê, *Tito* ti. Inh mré tóg *Jerusalém* ra vyr. ⁴ Hã ra ón kÿ *Jesus* ki ge kÿ nÿtĩ ag tóg ti kym sór ja nĩ. “*Paulo* mÿ *Moisés* jykre tovãnh tũ?” he ag tóg iso. Ag tÿ êg tÿ *Moisés* jykre han mãn ên han sór ja vê. ⁵ Hã ra sóg ag kato tê. Inh pijé ag mÿ: hÿ, hé. Ájag jagfÿ sóg ag kato tê mág, ájag tÿ vênh vĩ há hã kri fi jé, *Jesus* kãme hã tÿ ájag mÿ sér tí jé.

⁶ Kÿ kófa ag tóg inh mÿ: “tó kãn ja tũ ã nĩ,” he ja tũ nĩ gé. Vãsÿ ag tóg tÿ kófa tũ ja nÿtĩgtĩ, ge ra sóg ag vĩ jêmê sór tí, ha mẽ. Topê mÿ ti tÿ nén ù tũ nĩ, êg tÿ êprã ke ag mÿ tÿ ùn mág nÿtĩ ti, tÿ ùn kãsir nÿtĩ ti ke gé.

⁷ Kÿ tóg kófa tag ag mÿ há tí, sÿ fóg ag mÿ, sÿ kanhgág ag mÿ Topê vĩ tónh ke ti, Topê tÿ inh mÿ: “*povo* ù ag mÿ tónh tÿg,” hen kÿ. ⁸ Topê ne *Pedro* tar han, ti tÿ tÿ *Judeu* ag *apóstolo* jê jé. Kÿ tóg isar han, isÿ tÿ ù ag *apóstolo* jê jé, ùn tÿ *Judeu* ag jykre han tũ kar ag. ⁹ Tag ve ag, *Tiago* ti, *Pedro* ti, *João* ti ke gé. *Igreja* to kófa vÿ tÿ ag nÿtĩ. Ên ag ne inh nĩgé mẽ', *Barnabé* nĩgé ke gé: “há ti nĩ, ájag rãnrhãj ti,” hen kÿ. “Ha fóg ag mÿ tónh müjêg, kanhgág ag mÿ, jãvo êg tóg ù tÿ *Judeu* jykre han mü ag hã mÿ tónh ke mü,” he ag tóg mü, kófa ag. ¹⁰ Kÿ ag tóg êg mÿ to vĩ, êg tÿ ag kã mü ùn jagtar ag jagãgtãn jé, êg tÿ ag mÿ nén ù jênê jé, fag mÿ ke gé. Tag han sóg ti mÿr. Inh pijé kã jatun tí'.

Fóg ag tÿ Judeu ag ri ke nÿtĩ

¹¹ Kÿ kejên *Pedro* tóg êmã tÿ *Antioquia* tá jun ja nĩgtĩ. Hã ra tóg tá kygnê, kÿ sóg ti kato tê. Ti mÿ sóg ti tÿ kygnê ên tó. ¹² Kÿ *Tiago* tóg kejên ti mré ke ù ag jêgnê ja nĩgtĩ. Ag tÿ junjun tũg ki *Pedro* tóg fóg ag mré nĩ kÿ jên ja nĩgtĩ. Hã ra tóg *Tiago* ag tÿ tá junjun kÿ vyr mÿ jêg mü sir. Ti tÿ *Judeu* ag kamêg vê. ¹³ Kÿ ti mré *Judeu* ù ag tóg ke mü gé sir. Kÿ vãhã *Barnabé* tóg ke mü gé sir. Ki kanhró

ti nĩ vĕ, *Barnabé* ti, ěg tŷ jatun mŷ fóg mré jĕn ke ti, ěg tŷ tŷ *Judeu* nŷtĩ ra. ¹⁴ Ag kar vŷ kygnĕ kĕn, *Pedro* nón. *Jesus* jykre pijé', vĕnh vĩ sér pijé'.

Sŷ ag tŷ kygnĕ tag ve kŷ sóg vĕnh kar rĩnve *Pedro* mŷ: “ha vé, *Judeu* vŷ tŷ ā nĩ,” he mŷ. “Ā tŷ tŷ *Judeu* nĩ ra ā tóg fóg jykre han ja nĩgtĩ. Kŷ ā tŷ ne jé ũri *Judeu* jykre han mĕn sór nĕ? Ā tŷ ne jé fóg ag mŷ: *Judeu* ag jykre han nĩ, he sór nĕ?” he sóg ti mŷ.

Jesus ki ge kŷ ěg jagnĕ ri ke nŷtĩ

¹⁵ “*Judeu* krĕ vŷ tŷ ěg nŷtĩ, kŷ ěg tóg fóg tŷ Topĕ vĩ mranh tĩ ěn ri ke tũ nŷtĩ. ¹⁶ Hĕ kŷ ěg tóg Topĕ tŷ vĕsŷ ěg jyvĕn tĩ ěn ki kanhró nŷtĩ. Hĕ ra ěg pijé tag tugrĩn Topĕ mŷ há nŷtĩ'. ěg tŷ *Jesus Cristo* ki ge kŷ ěg ti mŷ há nŷtĩ. Ti tŷ ěg tŷ ti ki ge kŷ nŷtĩ tag tugrĩn ěg mŷ vĕnh pĕte fón vĕ sir. Topĕ pijé, *Moisés* tŷ ěg mŷ vĕjyke nĩm ja ěn tugrĩn ěg mŷ vĕnh pĕte fón ke mŷ'. *Jesus Cristo* tugrĩn ke vé,” he sóg, *Pedro* mŷ.

¹⁷ Kŷ tóg ge nĩ. ěg tŷ *Cristo* ki ge tugrĩn ěg tóg Topĕ mŷ tŷ ũn há nŷtĩ. Hĕ kŷ tóg ěg tŷ ti vĩ mranh kŷ ěg mŷ vĕnh pĕte fón mŷ, ěg tŷ tŷ *Judeu* nŷtĩn kŷ. Kŷ tóg fóg ag mŷ vĕnh pĕte fón mŷ gé, kanhgág ag mŷ ke gé. ¹⁸ ěg tŷ hĕ ra Topĕ jykre to: vĕjyke tag han mĕn ke tũ ěg nĩ ha, he kar kŷ han mĕn kŷ tóg vĕnh mŷ tĩ sir. Vĕjyke régre vé sir. ¹⁹ Topĕ tŷ vĕsŷ ěg jyvĕn ja ěn ki kanhró ěg tóg nŷtĩ. Ge ra ěg tóg ki króm ki kagtĩg nŷtĩ, ěg tŷ ki króm sór mŷ ra. Hĕ ra *Cristo* vŷ ěg jykre si tŷ tũ' he ja nĩ. Ti mré tóg krunh to sa ja nĩ, ěg jykre si ti. Kŷ tóg ěg mŷ vĕjyke tĕg nĩm mŷ sir, ěg tŷ tŷ Topĕ tũ nŷtĩ jé. ²⁰ ěg jykre si vŷ tũ' hé. Hĕ kŷ ěg tóg ti tũ há han tĩ, ěg tŷ ver ga krĩ mŷn kŷ. Topĕ kósĩn ki ge tugrĩn ěg tóg sir rĩnrĩn nŷtĩ. Ti fe vŷ tŷ ěg nŷtĩ, ěg kar. Kŷ tóg ěg jagfŷ vĕnh fĕg kŷ ter ja nĩ. ²¹ Ti ki ge kŷ nŷtĩ tugrĩn ěg tóg Topĕ mŷ há nŷtĩ. Topĕ tŷ ěg jagĕgtĕn hĕ vé. ěg tŷ: “Topĕ jykre si ki króm kŷ inh hŷn Topĕ mŷ tŷ ũn há nĩ,” hen kŷ *Cristo* vŷ fagrĩnh mŷ ter ja nĩ. Kŷ ěg tóg Topĕ tŷ ěg jagĕgtĕn tag tŷ tũ' he mŷ. Hĕ tũ vé mŷr.

3

ěg tŷ Jesus ki ge kŷ krenkren ke

¹ *Galácia* tá ke', ĕjag ne tóg krĩ tũ nŷtĩ ve nĩ'. Ũ nŷ ĕjag krĩn kónĕn, ĕjag tŷ *Jesus Cristo* tovĕnh sór jé? Ti tŷ ka to sa ja ěn tó kĕn inh mŷr ĕjag mŷ, hĕ ra ĕjag tŷ ne jé vĕsŷ vĕjyke ěn han sór nĕ? ² Kŷ sóg ĕjag ki tag jĕmĕ sór mŷ, ha mĕ. ĕjag mŷ ĕjag tŷ vĕsŷ vĕjyke si mĩ mŷn kŷ Topĕ kuprĩg tŷ jagrĕn kŷ nŷtĩ'? Vó. Sŷ ĕjag mŷ tó tugrĩn ĕjag tóg *Cristo* ki ge kŷ nŷtĩ. Kŷ ĕjag tóg ti tugrĩn jagrĕn kŷ nŷtĩ ha. ³ Kŷ krĩ tũ nŷtĩ sór tũg nĩ. Topĕ kuprĩg tŷ ĕjag krĩn kŷ ĕjag tóg *Jesus* ki ge ja nĩ. Kŷ: “vĕsóg ki sóg ti ki rĕ,” he tũg nĩ. ⁴ Ke tũ nĩ mŷ ra ĕjag tóg fagrĩnh mŷ Topĕ kuprĩg tŷ jagrĕ nŷtĩ. Hĕ ra tóg inh mŷ tŷ fagrĩnh mŷ ke tũ nĩ. ⁵ Kŷ Topĕ vŷ ěg tŷ nĕn han vĕnh hynhan ja nĩgtĩ gé. Ti mŷ ĕjag tŷ vĕsŷ vĕjyke ěn mĩ mŷ tugrĩn *milagre* ěn hynhan? Vó. ĕjag tŷ *Cristo* kĕme sér mĕ kŷ ti ki ge tugrĩn tóg hynhan.

⁶ Kŷ *Abraão* to jykren nĩ gé. Topĕ ki tóg rĕ kŷ nĩ ja nĩ, kŷ tóg Topĕ mŷ tŷ ũn há nĩ sir. ⁷ ěg tŷ *Abraão* nón Topĕ ki ge kŷ nŷtĩn kŷ ěg tóg ti krĕ'krĕ ri ke nŷtĩ. ⁸ Topĕ vŷ fóg ag mré kanhgág ag krenkren han sór mŷ, ag tŷ ti ki ge kŷ. Hĕ kŷ tóg vĕsŷ rán kŷ nĩ, Topĕ vĩ tŷ rán kŷ nĩ ki. “*Povo* kar mŷ sóg vĩ há han ke mŷ, ā tugrĩn,” he ja tóg nĩ, Topĕ ti, *Abraão* mŷ. ⁹ Topĕ tŷ *Abraão* mŷ vĩ há han kŷ tóg ũ tŷ ti nón ti ki ge kŷ nŷtĩ ag mŷ vĩ há han ke mŷ gé sir.

10 Ū tŷ vāsŷ vējykre ēn ki króm tigrīn kren sór mū ag mŷ tóg vī kónān ke mū, ag tŷ ge ra mranh kŷ, mŷr, ha mē. “Topē tŷ ēg jyvēn mū tóg e nŷtī. Ēg tŷ ki króm kān ke vē. Ū tŷ mranh pir han mū mŷ tóg vī kónān ke mū, Topē ti,” he tóg, Topē vī tŷ rán kŷ nī ki. Hā ra ēg tóg mranh kān. 11 Hā kŷ, ēg tŷ Topē tŷ vāsŷ ēg jyvēn mū ēn ki króm sór mū ra ēg tóg mranh tī. Kŷ ēg tóg ti mŷ há tū nŷtī. Hā kŷ tag tóg rán kŷ nī gé: “ēg tŷ Topē ki ge hā to ēg tóg ti mŷ tŷ ūn há nŷtī. Kŷ ēg tóg krenkren ke mū,” he ja tóg nī. 12 “Ājag tŷ inh vī ki króm kŷ ājag krenkren ke mū,” he ja tóg nī. Hā ra ēg tóg ki króm ki kagtīg nŷtī, hā kŷ ēg tóg vāsŷ vējykre ēn ki króm sór mū ra ki króm tū nŷgtī.

13 Kŷ Topē vŷ ēg mŷ vī kónān ke mū vē, ēg tŷ ti vī mranh ja to. Hā ra *Cristo* tóg Topē mŷ: “ha ag jagfy inh hā mŷ vī kónān,” he ja nŷgtī'. Ti to tag tóg rán kŷ nī, ha mē: “ū tŷ krunh to sa mū ēn mŷ tóg vī kónān mū, Topē ti,” he ja tóg nī. Hā kŷ ēg tóg *Cristo* ki ge tigrīn krenkren ke mū. 14 Topē tŷ *Cristo* hā mŷ vī kónān kŷ tóg ēg hā mŷ vī há han mū sir, ti tŷ *Abraão* mŷ vī há han ja ēn ri ke. Fóg ag mŷ tóg vī há han mū, kanhgág ag mŷ *Jesus Cristo* tigrīn. Kŷ tóg ēg mŷ ti kuprīg jēnēg mū sir, ēg tŷ ti ki ge tigrīn.

Jesus tŷ Abraão krē'krē ag kāfór nī

15 Inh kankhā', ēprā ke jykre to jykrén nī. Kejēn ūn régre ag tóg jagnē mré nén ū to jykrén tī. To jykrén kar kŷ ag tóg rán tī. Kŷ ag tóg ag jigji ránrán tī gé sir. Tag pāte ū tóg sir tŷ nén ū han mān ke tū nī. Ēprā ke jykre hā vē. 16 Topē vŷ *Abraão* mŷ: “nén ū há han jé sóg ke mū, ā mŷ, ā krē'krē ag kā ū mŷ ke gé,” he ja nī. Ti krē'krē ag kā ūn pir hā tó ja ti nī, hā vŷ: *Cristo*, he mū.

17 *Moisés* mur ke to hā ke ja vē. Tag pāte, 430 (ke) *anos* tūg kŷ tóg *Moisés* mŷ ti tŷ ēg jyvēn ke ēn nīm. Ge ra tóg ti tŷ *Abraão* mŷ vējykre tó ja ēn tŷ tū' he ja tū nī. 18 Topē tóg ti vī hā tigrīn *Abraão* kren han. Kŷ ēg tóg Topē tŷ ēg mŷ: “ēn ve jé ājag tóg ke mū,” hen kŷ venh ke mū, *Abraão* nón, ti krē'krē ag kā ūn pir tūgnīn, hā vŷ *Jesus*, he mū.

19 Kŷ Topē tŷ ne jé *Moisés* mŷ ti tŷ ēg jyvēn ke ēn tó ja nē? Ēg tŷ: “vējykre tag vŷ pāno nī, tag vŷ há nī,” he jé, ēg tŷ: “Topē vī mranh ja inh nī,” he jé.

Topē tŷ jēnē jafā vŷ *Moisés* mŷ Topē vī ma kātīg ja nī. 20 Kŷ *Moisés* tóg Topē ri kén *Israel* ag jyvēn ja nŷgtī, ag tŷ Topē vī ki króm jé. Hā ra Topē tóg ti tŷ *Abraão* mré vēmén kŷ ti pir mŷ ti mŷ tó. Ti pijé ū jēnē ja nī, ti tŷ ri kén ti mré vēmén jé. *Jesus* mur tūg ki ke ja vē.

Topē tŷ vāsŷ ēg jyvēn

21 “Topē tŷ ēg jyvēn mū ra ēg tóg ti vī mranh tī. Kŷ tóg ēg kren han ke tū nī,” he ājag hŷn tī. Hŷ, ti tŷ ēg jyvēn mū ra ēg tóg mranh tī. Ti tŷ ēg jyvēn tŷ ēg kren han ra ēg tóg vēsóg ki jykre kuryj nŷtīn mū vē. 22 Hā kŷ tóg: “vēnh kar vŷ Topē vī mranh kān ja nŷgtī,” he mū, ti vī rá ki. Ēg tŷ *Jesus* ki ge hā tigrīn ēg tóg krenkren ke mū sir.

23 Kŷ, ēg tŷ *Cristo* ki genh ke to hā ēg tóg Topē tŷ vāsŷ ēg jyvēn mū ēn ki króm ja tū nŷgtī. Kŷ tóg ti tŷ ēg mrānmrān ri ke ja nŷgtī, ti vī ti. Ēg tŷ *Cristo* ki ge kŷ ēg tóg hā ra kygvar kŷ nŷtī sir. *Cristo* mur to hā ke ja vē, Topē tŷ vāsŷ ēg jyvēn ja ēn ti. 24 Ēg jyvēn ja tóg nŷgtī, ēg tŷ *Cristo* ki rānh ke to jykrén jé. *Cristo* ki ge tigrīn ēg tóg Topē mŷ tŷ ūn há nŷtī ha. 25 Kŷ, ēg tŷ ti ki rā kar kŷ ēg tóg Topē tŷ vāsŷ ēg jyvēn mū ēn to jykrén mān tū nī ha.

26 Topē krē vŷ tŷ ēg nŷtī ha, ēg tŷ *Jesus Cristo* ki ge kŷ nŷtīn kŷ. 27 Ti jiji tó kŷ ēg kygpe kŷ nŷtī, kŷ ēg tóg tŷ ti ri ke nŷtī ha. 28 Hā kŷ ēg tóg tŷ jagnē ri ke

nýtí gé. Kŷ Judeu ag vŷ fóg mré tŷ jagnē ri ke nýtí ha, kanhgág ag ke gé. Ū camarada ag vŷ ag patrão ag ri ke nýtí gé. Ag vŷ fag ri ke nýtí gé. Nén ū pir vŷ tŷ ěg nýtí, ěg tŷ *Jesus Cristo* ki ge kŷ nýtín kŷ. ²⁹ Kŷ, ěg tŷ tŷ *Cristo* mré ke nýtín kŷ ěg tóg tŷ *Abraão* krē'krē nýtí gé sir, ěg kar. Kŷ ěg venh ke mü sir, Topē tŷ *Abraão* mŷ nén to ja ěn ti.

4

Topē krē

¹ Sŷ ājag mŷ kāmén mǎn ke vē, sŷ nén tó ja tag ti. Ūn riko kósin vŷ ti tŷ mǎn kǎn ke mü, ti mog kŷ. Ti sí nŷn kŷ tóg nén ū venh ke tŷ nŷ ver. Ti panh camarada ri ke tóg nŷ ver. Hǎ ra ti panh tŷ nén kar vŷ tŷ ti tŷ nýtính ke mü. ² Ti sí nŷn kŷ ag tóg ver ti kanhrǎn tí. Kejĕn tóg ti panh tŷ ti mŷ kurǎ nŷm ja ěn pétĕm ke mü. ěn kǎ tóg ti tŷ mǎn kǎn ke mü sir. ³ Ge ti nŷgtŷ ěg mré, ěg tŷ tŷ Topē krē nýtín kŷ. *Jesus* mur ke to hǎ ěg tóg gŷr ri ke nýtí ja nŷgtŷ. Nén kar tǎn kamĕg ja ěg tóg nŷgtŷ, nĕn tǎn mré hǎ. ěg sigse ri ke han ja ag nŷgtŷ, misu tǎn ag. ⁴ Ti kurǎ tá krŷg kŷ Topē tóg ti kósin jĕnĕ. ěprǎ ke fi ki tóg mur. *Moisés* tŷ ěg jyvĕn ja ěn ki króm kǎn ja tóg nŷgtŷ. ⁵ ěg kren han jé tóg mur, ti tŷ nén kar tǎn ěn to ěg kygvǎn jé sir, ěg tŷ vǎhǎ tŷ Topē krē pĕ nýtí jé sir. Tŷ ěg ti krē tŷ ja nŷtŷgtŷ vē, hǎ ra Topē tóg ěg jĕ'ŷn sór mü ha sir.

⁶ Kŷ ěg tóg tŷ ti krē nýtí sir. Hǎ kŷ tóg ěg mŷ ti kuprŷg jĕnĕg mü sir, ti tŷ tŷ ěg jagrĕ nŷ jé. Ti kósin kuprŷg ri ke ti nŷ, Topē kuprŷg ti. ěg jagrĕ tag tŷ ěg tóg sir Topē to: “ěg jóg mág,” he tí. ⁷ Hǎ kŷ ěg tóg tŷ nén ū tǎn krĕm ke tŷ nýtí ha. Topē krē vŷ tŷ ěg nýtí ha. Kŷ, ěg tŷ tŷ ti krē nýtín kŷ ěg tóg ti tŷ nén mǎn ke mü gé sir, Topē tŷ ěg mŷ nén nŷm ke mü ti.

Paulo tŷ krŷ kufy nŷ

⁸ Vǎsŷ ājag tóg Topē ki kagtŷg ja nŷtŷgtŷ. Kŷ ājag tóg ón kŷ vēnh kǎgrǎ hǎ to: “ěg Topē vē,” he ja nŷgtŷ. Vĕnh kǎgrǎ pijĕ tŷ Topē nŷ'. Vĕnh kǎgrǎ hǎ nón mŷn kŷ ājag tóg sigse kŷ nýtí ja nŷgtŷ. ⁹ Ūri ājag tóg Topē ki kanhró nŷtŷ jǎvo. Hǎ ra tóg vǎsŷ ājag ki kanhró nŷ ja nŷ vē, Topē ti, ha mĕ. Kŷ ājag tŷ ne jé tŷ nén kar tǎn ag mré ke nŷtŷ mǎn sór nĕ? Krój ti nŷtŷ, nén kar tǎn ti. To ěg jagtar' he ja nŷgtŷ. Sigse kŷ ěg nŷtŷ ja nŷgtŷ, ěg tŷ tŷ ag mré ke ja nŷtŷn kŷ. Ājag mŷ sigse kŷ nŷtŷ mǎn sór mü'? ¹⁰ Kurǎ to ājag tóg jŷkrĕn sór mü, kurǎ kórĕg to, kar kŷ kysǎ kórĕg to ke gé, prŷg kórĕg to ke gé. ¹¹ Kŷ sóg kanĕ jur tí, sŷ tag mĕ kŷ. Inh hŷn fagrŷnh mŷ ag mŷ *Jesus* kāmén, he sóg tí, mŷr.

¹² Inh kanhkǎ, inh ri ke nŷtŷ sórnm nŷ. Ājag mré ke vŷ tŷ inh nŷ, kŷ inh ri ke han sórnm nŷ. Tag hǎ to sóg vŷ mü, ājag mŷ. Ājag pijĕ inh jŷ han'. ¹³ Sŷ ājag ki jun vén mü ěn mŷ ěkrĕ, sŷ ājag mŷ Topē vŷ tó vén mü ěn mŷ. ěn kǎ sóg kaga nŷ ja nŷgtŷ. ¹⁴ Kŷ tóg ājag mŷ e tí ja nŷgtŷ, ājag tŷ inh kaga ven kŷ. Ge ra ājag tóg iso é he ja tŷ nŷgtŷ. Ti pijĕ ājag tŷ jĕgry ja nŷgtŷ', inh kaga ti. Inh mŷ ājag tóg vŷ há han ja nŷgtŷ, sŷ tŷ Topē tŷ jĕnĕ jafǎ nŷn kŷ. Ājag tŷ *Jesus Cristo* ki rŷr mü ěn ri ke han ja ājag tóg nŷgtŷ, isŷ. ¹⁵ ěn kǎ tóg ājag mŷ sér pĕ ja nŷgtŷ. Hǎ kŷ ājag tóg inh jagǎgtǎn ja nŷgtŷ. Isŷ ājag mŷ ājag kanĕ to vŷ ra ājag hŷn inh mŷ vin ke mü vē. Hǎ ra ti tŷ ne jé ājag mŷ sér tŷ tŷ nĕ, ŷri? ¹⁶ Ājag mŷ sóg ki hǎ tó mü. Inh mŷ tag tugrŷn ājag mŷ kórĕg nŷ ha? Inh mŷ tóg e tí, tag ti.

¹⁷ Ū ag tóg ón kŷ ājag mŷ vŷ há han sór mü. Ag tŷ ājag tŷ inh kato tĕ han sór vē, ājag tŷ ag hǎ nón mü jé sir, isovǎnh kŷ. ¹⁸ Hǎ ti nŷ vē, nén ū há tŷ ājag mŷ

sér nĩn kŷ. Isŷ ājag mré nĩn kŷ nén ũ há ěn tóg ājag mŷ sér nĩ ja nĩgtĩ. Kŷ ājag tŷ tag tovānh tũ nĩn kŷ tóg há tĩ, inh mŷ. Kŷ nén ũ há hā to tar nŷtĩm nĩ.

¹⁹ Inh krē', ājag mŷnh ri ke vŷ tŷ inh nĩ. Ěg mŷnh fi ne kaga tĩ', ěg tŷ fi ki mur ken kŷ. Fi kaga tag ri ke han mǎn inh nĩ nĩ, ājag to. Ājag tŷ *Cristo* hā ri ke nŷtĩn kŷ tóg há tĩ, sŷ tag hā ve sór vē. Hā jé sóg ěg mŷnh fi kaga ěn ri ke han mǎn mũ, ājag tugrĩn. ²⁰ Sŷ ājag mré nĩnh há tóg tĩ, sŷ ājag mré vēmén jé, sŷ ājag mŷ kāmén há han jé sir. Sŷ komĕr hā ājag mŷ kāmén há tóg tĩ. Hā ra sóg kanĕ jur mũ, ājag to, hā kŷ sóg rán mũ.

Agar fi mré Sara fag to vējykre

²¹ Ājag kǎ mĩ ũ tóg *Moisés* tŷ vāsŷ ěg jyvĕn ja ěn han sór mũ. Ājag hŷn mĕ kǎn ja tũ nĩ, hā kŷ ājag tóg han sór mũ. Ājag tŷ mĕ há han kǎn ja nĩ ra ājag hŷn han sór ke tũ nĩ vē. Vāsŷ vējykre vē. ²² Tag vŷ rán kŷ nĩ, ha mĕ. *Abraão* vŷ kósin régre nĩ ja nĩgtĩ. Ũ mŷnh fi vŷ tŷ ti *camarada* fi nĩ, kŷ ũ mŷnh fi vŷ tŷ ti prũ pĕ fi nĩ. ²³ Kŷ *Abraão* tóg ti *camarada* fi mré nŷ ja nĩ, ti tŷ ver kófa tũ ra. Kŷ ti kósin tóg fi ki mur mũ sir. Hā ra tóg ti prũ pĕ fi ki ti kófa ra kósin mũ gé sir. Topĕ tŷ ti mŷ: "ā kófa ra ā tóg kósin ke mũ," he jan hā vē. ²⁴ Topĕ tóg tag han, ěg tŷ ti jykre ki kanhrǎn jé, ha mĕ. Topĕ tŷ ěg mré jykrén mũ ri ke fag nŷtĩ, *Abraão* prũ fag. *Agar* fi vŷ tŷ *Abraão camarada* ja nĩgtĩ. Ti mré ke pĕ tũ fi vē. Topĕ tŷ krĩ tŷ *Sinai* tá *Moisés* mŷ ti tŷ ěg jyvĕn ke ěn tó ja ěn ri ke fi nĩ. Ũ tŷ vējykre ěn han mũ vŷ tŷ ũ *camarada* ri ke nŷtĩ, fi kóm. Tŷ ag tóg sir Topĕ mré ke tũ nŷtĩ, ũ tŷ *Judeu* jykre han mũ ag. ²⁵ Kŷ *Agar* fi vŷ krĩ tŷ *Sinai* ri ke nĩ, ga tŷ *Arábía* tá, hā vŷ *Jerusalém* he mũ, ũri. Ũ tŷ *Judeu* jykre han mũ to ken hā vē. Tag pijĕ ag tŷ Topĕ mré ke han mũ'.

²⁶ Hā ra ěg jamā vŷ kanhkā tá nĩ. *Jerusalém* tǎg to ken hā vē, hā vŷ: kanhkā, he mũ. Ěg mŷnh ri ke vē sir. *Abraão* prũ pĕ fi ri ke vē sir, *Jerusalém* tǎg he mũ tag ti. ²⁷ "Kurĩ ā tóg nĩ, krĕg vǎnh ā tóg nĩ. Ge ra mŷ sér tĩm nĩ. Jamā há ra prĕrm nĩ, ā mŷ sér tĩn kŷ. Ā krĕ vŷ e tǎvĩ nŷtĩnh mũ. Ũn krĕg mũ fi krĕ e kǎfór ti nŷtĩnh mũ, ā krĕ ti," he ja tóg nĩ, ěg mŷnh tag fi to, Topĕ vĩ tŷ rán kŷ nĩ ki.

²⁸ Kŷ ěg tóg *Isaque* ri ke nŷtĩ. Topĕ tóg ti to *Abraão* mŷ: "ā kófa nĩ ra ā tóg kósin ke mũ," he ja nĩ. Kŷ ěg tóg *Cristo* ki ge kŷ tŷ Topĕ krĕ nŷtĩ, Topĕ tŷ ěg to: "inh krĕ vŷ tŷ ājag nŷtĩnh mũ," hen kŷ.

²⁹ Kŷ *Abraão* kósin ve vŷ ti prũ pĕ fi kósin vóg kónǎn ja nĩgtĩ. Ti kófa tũ ra tóg ti kósin ve ěn han. Hā ra tóg Topĕ kuprĩg tugrĩn ti prũ pĕ fi ki ti kósin han. Kŷ ti kósin ve vŷ ěgno vóg kónǎn mũ. Hā kŷ ěg tóg tag vég tĩ gé, ũri. Ũ tŷ *Judeu* jykre han mũ ag vŷ ěg vóg kónǎn sór tĩ gé ver. ³⁰ Kŷ *Abraão* krĕ ag to tag vŷ rán kŷ nĩ, ha mĕ: "ā *camarada* fi fón nĩ, fi kósin mré," he ja tóg nĩ. "Ā *camarada* fi kósin pijĕ ā prũ pĕ fi kósin mré ā tũ mǎn ke mũ'. Ti pir mŷ ti mǎn ke mũ, ā prũ pĕ fi kósin tĩ," he ja tóg nĩgtĩ. ³¹ Kŷ ěg tóg tŷ ti prũ pĕ fi kósin ri ke nŷtĩ, ěg tŷ *Jesus* ki ge kŷ nŷtĩn kŷ.

5

Jesus tŷ ěg kygvǎn ja

¹ Kŷ *Jesus* tóg ěg kygvǎ, *Moisés* jykre si ěn to. Hā kŷ *Judeu* ag jykre ěn han sór tũg nĩ. Ũ tŷ tag to ājag krĩn sór mũ ěn ag kato tĕm nĩ. Ag nón mũ sór tũg nĩ, ag tŷ vējykre ěn to ājag sigse mǎn tũ nĩ jé sir.

² Hã ký sóg ãjag mý kãmén mû, inh, hã vỹ: *Paulo*, he mû. Ha mē: ãjag tỹ *Judeu* jykre tugrĩn kren sór ký *Cristo* vỹ ãjag mý nén ù há han ke tũ nĩ. ³ Ha vé, sỹ tag tó mãn ke vë gé, ha mē. ãjag tỹ ãjag fár kym ký ãjag tóg *Moisés* jykre si ên ki króm kãn ke mû gé sir. ⁴ *Cristo* tovãnh to ken hã vë. Topê vỹ êg jagãgtãn sór mû. ãjag tỹ *Moisés* jykre han ký ãjag tóg ti tỹ êg jagãgtãn tag to é he mû sir. ⁵ ãjag jãvo êg tóg êg tỹ *Jesus* ki gen ký Topê mý tỹ ùn há nýtĩn mû. Êg tỹ ti ki ge ký nýtĩn ký êg tóg Topê kuprĩg tỹ jagrê nýtĩ. Êg jagrê tag tugnĩn êg tóg Topê mý tỹ ùn há nýtĩ. ⁶ Ha vé, êg tỹ *Jesus Cristo* ki ge ký nýtĩn ký tóg tỹ nén ù tũ tĩ sir, ù tỹ ti fár kym ja ti, ù tỹ kym ja tũ ti ke gé. Ti ki ge ký êg tóg nýtĩ, ký êg tóg tỹ nén ù pir nýtĩ ha. Jagnê to há êg nýtĩ ha.

⁷ Ha vé, mû há han ja ãjag nĩgtĩ. ãjag tỹ ne jé tovãnh sór nê? ãjag tỹ ne jé vënh vĩ há kri nĩm sór tũ nĩ nê? ⁸ Topê tỹ ãjag krĩn pijé'. Ti hã ne ãjag jé prêr ja nĩgtĩ'. ⁹ Tag to jykrén: *fermento* sĩ vỹ êg tỹ êmĩ kujãgia ký kri rũm ke tí, ký tóg tỹ sónsón ke kãn tí. Topê vỹ kujãgia vỹ ge nĩ, ha mē. Ke tũg nĩ. ¹⁰ Êg *Senhor* tũ vỹ tỹ ãjag nýtĩ. Hã ký sóg ãjag to: ag hỹn ti tovãnh ke tũ nĩ, he tí. Ag hỹn ti japry jagma mû mãn ke mû, he sóg tí. Û tỹ ãjag krĩn kónãn mû ên ne vësýrénh ke mû', ti tỹ tỹ pã'i nĩ ra'.

¹¹ Inh pijé êg gré fár junun kym to: ke ra, he tí'. Isỹ ag mré tag tó ra ag hỹn inh vóg kónãn ke tũ nĩ vë. Êg tỹ êg fár kym tugrĩn krenkren ke nýtĩ ra êg tóg *Jesus* tỹ ka to sa ja ên to krenkren ke tũ nĩ vë, ký tóg ag mý sér tí vë. Inh pijé tag tó tí'. ¹² Û tỹ tag tó mû ag jé ag grãfy kym kãn, ù tỹ ãjag krĩn kónãn mû tag ag.

¹³ Hã ra Topê tóg êg jé prêr, ti tỹ êg kygvãn jé. Ký êg kygvar ký nýtĩ ha. Ge ra êg tóg êg tỹ vësóg ki nén to jykrén mû ên han sór ke tũ nĩ, ti kórég nĩn ký. Êg tỹ jagnê to há nýtĩ tag hã ne há nĩ'. Jagnê ki rĩr to ken hã vë. ¹⁴ Ha vé, Topê tỹ êg jyvẽn e ên ki króm kãn jé êg tóg ke mû, êg tỹ nén ù pir han ký, hã vỹ: “ã régre ki rĩr há han nĩ, ã tỹ vënh ki rĩr há ri ke han nĩ, ã régre ki,” he mû. ¹⁵ Jãvo ãjag tóg mĩg ri ke jagnê mãn sór mû, jagnê to jũn ký. Jagnê tỹ tũ' he jé ãjag tóg ke mû, gen ký, ha vem nĩ.

Êg tỹ êg tỹ nén to én mû ên han ke tũ

¹⁶ Hã ký sóg ãjag mý: “Topê kuprĩg tỹ ãjag mý nén tó mû ên hã han nĩ,” he mû. Ký ãjag tóg ãjag tỹ nén to én mû ên han ke tũ nĩ. ¹⁷ Êg tỹ nén to én mû vỹ Topê kuprĩg kato tê nĩ. Ký Topê kuprĩg vỹ êg tỹ nén to én mû ên kato tê nĩ gé. Jagnê to rará ag tóg tí. ¹⁸ Êg tỹ hã ra Topê kuprĩg tỹ êg mý nén tó mû ên han kãn ký tóg êg se mãn ke tũ nĩ sir, vãsỹ *Moisés* jykre si ên ti.

¹⁹ Êg tỹ vësóg ki nén to jykrén mû ên vỹ kórég nĩ. Vënh kar vỹ ki kanhró nýtĩ. Êg tỹ vësóg ki nén to jykrén mũn hã vë, hã vỹ: mén tũ mré nỹ, prũ tũ mré nỹ, nén ù kavéj han tí, êg tỹ nén to én mû kar han tí, ²⁰ êg tỹ vënh kãgrá to: Topê vë, he tí, kujá jykre han tí, jagnê kato vãsãn tí, jagnê to êg fe tỹ gym ke (ka)mê, jagnê tũ to jykrén kónãn tí, vësỹ ùn mág han sór mû, vënh kãpãm ký nýtĩ sór mû, ²¹ jagnê tũ to én tí, kronkrũn tí, krĩn tũ, he mû, vëjykre pãno han tí tỹ hën ri ke ke gé. Tag to sóg ãjag jyvẽn huri. Hã ra sóg tó mãn sór mû. Û tỹ tag han mû ag pijé Topê tỹ tỹ êg pã'i nĩ venh ke mû'.

²² Topê kuprĩg tỹ êg kanhrãn mû vỹ kórég tũ nĩ. Há kar ti nĩ. Ti tỹ êg kanhrãn to ken hã vë, hã vỹ: jagnê to há, he mû, mý sér tí, krĩ kuprã, jagnê to fe há nýtĩ, komêr hã vỹ, jagnê jagãgtãn tí, jagnê mý ón vãnh, ²³ vësỹ ùn mág han sór tũ,

věso jykrén tĩ, he mũ. Topě pijé tag kato tē tĩ'. Ti tỹ vāsỹ ěg jyvĕn ti vỹ tag ri ke ja nĩgtĩ gé, *Moisés* jykre si ěn ti. ²⁴ Ěg tỹ tỹ *Jesus Cristo* tũ nỹtĩn kỹ ěg tóg ti tỹ ka to sa ja ěn ri ke nỹtĩ. Hã kỹ ěg tóg ěg tỹ nén to ěn mũ ěn han mǎn sór ke tũ nĩ ha sir, ěg tỹ nén ki vētĩ mũ ěn.

²⁵ Ěg tỹ Topě kuprĩg tỹ jagrĕ nỹtĩn kỹ ěg tóg ti tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn han kǎn ke mũ sir, ti kuprĩg tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn ti. ²⁶ Kỹ ěg tóg sir tỹ ũn mág nỹtĩ sór ke tũ nĩ. Jagnĕ jũ han mǎn sór ke tũ ěg nĩ. Jagnĕ tũ mǎn sór ke tũ ěg nĩ gé. Vĕjykre há há han jé ěg tóg ke mũ.

6

Ěg tỹ jagnĕ jagǎgtǎn ke

¹ Inh kanhkǎ', kejĕn ājag kǎ mĩ ũ tóg kygnĕg tĩ, věnh vatánh tá. Kỹ ti mỹ: “ā mỹ kygnĕ ja tũ?” hem nĩ, ājag tỹ Topě kuprĩg tỹ jagrĕ nỹtĩn kỹ. Komĕr há ti mỹ tóm nĩ. Kỹ věso jykrén há han nĩ gé, ājag tỹ ti kóm kygnĕg tũ nĩ jé. ² Jagnĕ jagǎgtǎn nĩ, ājag mrĕ ke ũ tỹ jagtar nĩn kỹ. *Cristo* tỹ ěg jyvĕn mũn há vē. ³ Kejĕn ũ tóg vēsóg ki vēsỹ ũn mág han sór mũ. Hã ra tóg tỹ nén ũ tũ nĩ. Ti tỹ kygnĕ vē. Vĕnh há mỹ tóg ón mũ sir. ⁴ Ājag jykre tugnỹm nĩ. Ti há nĩn kỹ tóg há tĩ. Jagnĕ mỹ: “inh jykre há vỹ ā jykre há kǎfór nĩ,” he tũg nĩ. ⁵ Topě há ne ěg ki ěg jykre há ěn vég tĩ'. Kar kỹ tóg ěg mrĕ ke ag jykre ki kanhró nĩ gé.

⁶ Kejĕn ũ tóg ājag mỹ Topě vĩ kǎmĕn mũ. Ti mỹ ājag tỹ nén ũ vin nĩ, ti tỹ ājag mỹ kǎmĕn mũ kaja ti.

⁷ Kygnĕ tũg nĩ. Ěg tỹ Topě to é he kỹn pijé há nĩ'. Ěg tỹ ón kỹ: “jykre há inh nĩ,” hen kỹ tóg ěg kren han ke tũ nĩ. Topě vỹ ěg jykre ki kanhró nĩ. ⁸ Ěg jykre pǎno tỹ ěg mỹ há nĩ ra ěg tóg to ter ke mũ. Ěg tỹ jāvo Topě kuprĩg tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn han kỹ ěg tóg rĩr krỹg ja tũ ěn venh ke mũ. ⁹ Hã kỹ nén ũ há han to krónh ke tũg nĩ. Ve jé ěg tóg ke mũ, Topě tỹ ěg mỹ nén ũ há han ke ti. ¹⁰ Hã kỹ ěg tóg věnh kar jagǎgtǎn ke mũ, ũ tỹ ěg mrĕ *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ fag mrĕ há.

Paulo tỹ carta rǎn kǎn mũ

¹¹ Ha vé, sỹ rá tóg éhé nỹtĩ, sỹ vǎhǎ vēsog ki ājag mỹ inh nĩgé tỹ rǎn kỹ.

¹² Ŭ ag tóg: “ājag fǎr kym nĩ,” he tĩ. Ag tỹ vēsỹ ũn mág han sór vē, ha mĕ. *Judeu* ũ ag tóg ěg to jũ tĩ, ěg tỹ fóg ag mỹ: *Judeu* jykre han tũg nĩ,” hen kỹ. Hã ra ag tóg inhǎ ag tỹ ag vóg kónǎn kamĕg mũ. *Cristo* tỹ krunh to sa ja ra ag tóg ag vēsýrĕnh ke kamĕg mũ. Ag vĩ jĕmĕ tũg nĩ. ¹³ Ha vé, ag tỹ ag fǎr kym ja ra ag tóg Topě tỹ vāsỹ ěg jyvĕn ja ěn han kǎn tũ nĩgtĩ. Ge ra ag tóg ājag mỹ “há ké,” he tĩ, věnh kar ag tỹ ag to vĩ há han jé. ¹⁴ Ag jāvo sóg tỹ ũn mág nĩ sór tũ nĩ. Nén pir tóg inh mỹ sér tĩ, há vỹ: ěg pǎ'i tỹ *Jesus Cristo* tỹ krunh to sa ja ěn, he mũ. Kỹ sóg ěprǎ ke jykre han sór tũ nĩ ha. ¹⁵ Ŭ ag tóg ag fǎr kym tĩ, jāvo ũ ag tóg kym tũ nĩgtĩ gé. Hã ra tóg tỹ nén ũ tũ nĩ gé. Topě mỹ ěg há nỹtĩ, ěg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ, ěg kar. Topě vỹ ěg han mǎn, kỹ ěg tóg tỹ ũn tǎg nỹtĩ ha. Tag hã ne há nĩ'. ¹⁶ Ŭ tỹ vĕjykre tǎg tag han mũ ag krĩ kuprǎg ti tĩ, Topě ti. Ŭ tỹ ge jagǎgtǎn ti tĩ, ěg. Tỹ ěg Topě tũ nỹtĩ ha, ti *povo*.

¹⁷ Kỹ inh kutǎn mǎn tũg nĩ. Inh vēsýrĕnh han mǎn tũg nĩ. *Jesus* vēsýrĕnh ja ěn ri ke han inh mỹr. Inh kygve vỹ e nỹtĩ.

¹⁸ Inh kanhkǎ', ěg pǎ'i tỹ *Jesus Cristo* jé ājag tar han, ti jé ājag krĩ kuprǎg. Hã vē.

PAULO Tÿ CARTA HAN: ÉFESO TÁ KE AG Mÿ CARTA

¹ Paulo tÿ rá vë. Isÿ ãmã tÿ Éfeso tá ke ag mÿ rán há vë. *Jesus Cristo* vÿ inh fëg', sÿ tÿ ti *apóstolo* jë jé, Topë tÿ inh kuprëg kÿ. Topë tũ vÿ tÿ ájag nÿtĩ, kÿ ájag tóg ãmã tÿ Éfeso tá *Jesus* to vënhmãñ tĩ. *Jesus Cristo* tovãnh tũ ájag tóg nĩ. ² Ëg jóg tÿ Topë jé ájag tar han, ti jé ájag krĩ kuprãg, ãg *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* ti ke gé.

Cristo tÿ ãg mÿ vĩ há han mũ

³ Ëg kar jé Topë mÿ vĩ há han, ãg *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* panh mÿ. Ëg tÿ *Cristo* ki ge kÿ nÿtĩñ kÿ Topë tóg ãg mÿ kanhkã tá nén ù há kar ti ven sór mũ. Kÿ nén ù tóg ãg mÿ tũ' henh ke tũ pë nĩ. Há jé tóg ãg mÿ ti kuprĩg jënë, ãg tÿ ti tugrĩñ nén ù há kar ve jé. ⁴ Ti tÿ nén ù kar han ke to há tóg ãg kuprëg, ãg tÿ tÿ ti tũ nÿtĩ jé, *Cristo* tugrĩñ. Ëg tÿ ti ri ke nÿtĩ jé tóg ãg kuprëg, ãg tÿ kygnëg tũ nĩ jé. Ti fe vÿ tÿ ãg nÿtĩ. ⁵ *Jesus Cristo* tugrĩñ ãg tóg tÿ ti krë nÿtĩ. Ti há ne vësóg ki ãg kuprëg ke to jykrén ja nĩgtĩ', ⁶ ãg tÿ ti mÿ vĩ há han jé. Ûñ mág vÿ tÿ ti nĩ, ãg jagãgtãñ tóg tĩ. Há kÿ tóg há tĩnh mũ, ãg tÿ ti mÿ vĩ há han kÿ.

⁷ Ti há ne ãg kren han', ti kyvéñh tÿ ãg jagfy ti ki kãkutë ja nĩñ kÿ. Tÿ tóg ãg tÿ Topë vĩ mranh ja ãñ tÿ tũ' he ja nĩgtĩ. Topë tÿ ãg mÿ nén ù há han há vë. ⁸ Há ra tóg tũ' henh ke tũ nĩ. Krĩ há ti nĩ. Nén kar to jykrén há han ti nĩ, Topë ti. ⁹ Vãsÿ tóg to jykrén ja nĩgtĩ, kÿ tóg ùri ãg mÿ tó mũ sir, ti tÿ *Cristo* tugrĩñ nén han sór mũ ti. ¹⁰ *Cristo* tÿ tóg ùñ mág han mũ, kanhkã tãñ ag kri, ga kri mũ ag kri ke gé. Kÿ ãg kar vÿ tÿ ti krëm ke nÿtĩñh mũ. *Povo* pir ri ke ãg nÿtĩñh mũ, kurã ãñ kã. ¹¹ Ëg tÿ *Cristo* ki ge kÿ nÿtĩñ kÿ ãg tóg tag venh ke mũ gé. Há jé Topë tóg ãg kuprëg ja nĩ. Nén kar to tóg jykrén há han tĩ, vësóg ki, kÿ tóg ãg kuprëg to jykrén ja nĩ gé.

¹² Ëg há vÿ vãsÿ tag ve sór ja nĩ. Kÿ ãg tóg ve vén. Kÿ ájag tóg ãg jykre ve kÿ Topë tÿ tÿ ùñ mág nĩ vég mũ sir. ¹³ Kÿ ájag tóg ti tÿ ãg krenkren han sór mũ mëg mũ gé. Kÿ Topë tóg ájag mÿ ti kuprĩg jënë. Tÿ tóg ájag jagrë há han. Ti tÿ ájag nĩgjäg há vë. ¹⁴ Ëg jagrë tag tugrĩñ ãg tóg ti ki kanhró nÿtĩ. Kejën ãg tóg ti venh ke mũ, ha vem nĩ, kÿ tóg ãg mÿ sér tĩnh mũ. Kÿ ãg tóg ti mÿ vĩ há han ke mũ, ti tÿ tÿ ùñ mág jën kÿ.

Paulo tÿ Topë mré vĩ

¹⁵ Ájag tÿ ãg *Senhor* tÿ *Jesus* ki ge më inh. Kÿ ájag nëji jagnë to há nÿtĩ. *Jesus* ki ge kÿ nÿtĩñ kar ag to ájag nëji há nÿtĩ. ¹⁶ Há kÿ sóg ájag to Topë mÿ: "há ti nĩ," he tĩ. Ájag to sóg ti mré vëmén to krónh ke tũ nĩgtĩ. ¹⁷ Ëg *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* panh mré sóg vëmén tĩ, ãg jóg mré, ùñ mág pë ãñ mré. Kÿ sóg ti mÿ: "ã kuprĩg tÿ ag krĩñ nĩ," he tĩ. "Á kuprĩg tÿ ag mÿ vëñh kãmén há han nĩ, ag tÿ ã ki kanhrãñ há han jé," he sóg tĩ. ¹⁸ "Ha ag mÿ krĩ há nĩm. Ha ag kanë tar han, ag tÿ ve há han jé. Ag kuprëg ja ã tóg nĩ, ã tÿ ag mÿ nĩm jé, ã tÿ nén tó ja ãñ ti. ¹⁹ Tar tãvĩ á tóg nĩ, kÿ ã tóg ag mÿ nén há kar han tĩ, tag ki, tá ke gé. Ag tÿ ã ki ge kÿ nÿtĩñ kÿ ag mÿ tag kãmén nĩ," he sóg tĩ, Topë mÿ.

²⁰ Ti tar tãvĩ nĩñ kÿ tóg *Cristo* ter kar kÿ ti rĩñ mãñ ja nĩgtĩ gé. Kÿ tóg ti mÿ: "ha inh pëgia tá nĩ," he ja nĩ gé, kanhkã tá. ²¹ Ti tÿ tóg pã'i mág han, kÿ tóg tÿ pã'i kar ag kri ke jë, kanhkã tãñ kar ag kri ke, ãg tÿ ùñ vég tũ kar ag kri ke, ùñ

tar ag, ũn mág ag. Kŷ ti jiji vŷ vĕnh kar ag jigji kăfór nĭ gé, ěg tŷ ũri ũn tó mŷ ag jigji, ěg tŷ kar kŷ ũn tónh ke mŷ ag jigji mré hă. ²² Kŷ Topĕ tóg ti krĕm vĕnh kar vin kăn. Kŷ tóg tŷ vĕnh kar kri ke jĕ sir, *Cristo* ti. Kŷ tóg tŷ ěg kri ke jĕ gé sir, ěg tŷ tŷ ti tŷ nŷtĭn kŷ. ²³ Jăvo ěg tóg tŷ ti há ri ke nŷtĭ. Kŷ ěg tóg tŷ ũn pir nŷtĭ, jagnĕ mré. Ěg há vŷ ti pir mŷ tŷ nĕn ũ tŷ nĭ. Ěg krĭ mré tóg tŷ nĕn ũ pir nĭ. Ri ke ti nĭ, ěg tŷ *Jesus* mré tŷ ũn pir nŷtĭ ti. Kŷ *Cristo* vŷ tŷ ěg krĭ ri ke nĭ. Ti hă vŷ ěg rĭnrĭr han ti, *Jesus* ti.

2

Ti ki ge kŷ ěg rĭnrĭr nŷtĭ

¹ Văsŷ ājag tóg nŷgme ki văr ke mŷ vĕ, ājag tŷ ti vĭ mranh ja nĭn kŷ. ² Ěn kă ājag tóg ěpră ke ag jykre păno jagma mŷ ja nĭgtĭ, Nĕn-Kórég pă'i mág ěn tŷ ājag krĭn kŷ, nĕn ũ ũ tăn ag kri pă'i ěn. Ěn vŷ tŷ ũ tŷ Topĕ vĭ mranh tĭ ag jagrĕ nĭ mŷr. ³ Văsŷ ěg tóg tŷ ti tŷ nŷtĭ ja nĭgtĭ gé, ti krĕ ag ri ke. Ěn kă ěg tóg ěg tŷ nĕn to ěn mŷ ěn han ja nĭgtĭ, ěg tŷ nĕn to jykrĕn mŷ kar ěn ti. Kŷ Topĕ tóg ěg vóg kónăn mŷ vĕ, ti tŷ ag vóg kónăn ke ěn ri ke.

⁴ Hă ra Topĕ tóg ěg jagăgtăn pĕ han. Ěg to tóg há tăvi nĭ, kŷ ěg tóg tŷ ti fe nŷtĭ. ⁵ Ěg tŷ ti vĭ mranh ja nĭn kŷ ěg tóg vĕser ri ke nŷtĭ ja nĭgtĭ, hă ra tóg ěg rĭnrĭn măn ja nĭgtĭ, *Cristo* mré. Ti tŷ ěg jagăgtăn kŷ tóg ěg krenkren han ja nĭgtĭ. ⁶ *Cristo* mré tóg ěg rĭnrĭn măn ja nĭgtĭ gé. Kanhkă tá tóg ěg tŷ ũn mág han ke mŷ, *Jesus Cristo* mré. ⁷ Tag ve kŷ vĕnh kar vŷ ki kanhró nŷtĭnh mŷ, Topĕ tŷ *Jesus Cristo* tugrĭn ěg to há tăvi nĭn ki. Hă jĕ tóg ěg mŷ nĕn ũ há ěn ven ke mŷ. Tŷ' he jăvăn h ti nĭ, ti tŷ ěg mŷ nĕn ven ke ti.

⁸ Ha vé, ti tŷ ěg jagăgtăn kŷ tóg ěg kren han ja nĭgtĭ, ěg tŷ ti ki ge kŷ nŷtĭn kŷ. Ěg tŷ vĕsóg ki vĕnh kren han pijé'. Topĕ tŷ ěg kren han ja vĕ mŷr. Kŷ tóg ti tŷ ěg mŷ *presente* han ri ke nĭ. ⁹ Ěg văsăn pijé'. Ěg tŷ ěg văsăn to kren ra ěg Topĕ mŷ: "há inh nĭ, văsăn ja inh nĭ, hă kŷ sóg kren mŷ," henh mŷ vĕ. Hă ra ěg pijé, ěg văsăn to kren ke mŷ. Ti tŷ ěg jagăgtăn vĕ mŷr. ¹⁰ Ti hă ne ěg han măn ja nĭgtĭ'. *Jesus Cristo* tŷ tóg ěg han ja nĭgtĭ, ěg tŷ vĕjyke há han jĕ. Topĕ vŷ ěg mŷ vĕjyke há tag nĭm kăn, ěg tŷ hă jagma mŷ jĕ.

Ěg tŷ Cristo mré tŷ ũn pir nŷtĭ

¹¹ Ājag tŷ văsŷ nĕn han ti ja ěn mĭ ěkré. Fóg vŷ tŷ ājag nŷtĭ, *Judeu* ag tŷ ũ to: "ũn gré făr junun kym ja tŷ ag," he mŷ ěn ag. Jăvo *Judeu* ag vŷ ag făr kym tĭ. Hă ra ěg făr vŷ tŷ ěpră ke nĭ. ¹² Ũ tŷ kym mŷ ag jăvo ājag tóg *Cristo* ki kagtŷ ja nŷtĭgtĭ, kŷ ājag pijé tŷ *Israel* ag mré ke nŷtĭ ja nĭgtĭ', văsŷ. Topĕ tŷ *Israel* jógjóg ve ag mré nĕn ũ to jykrĕn mŷ ěn ki kagtŷ ja ājag tóg nŷtĭ gé, kŷ ājag tóg Topĕ tŷ ěg mŷ nĕn ven ke mŷ tag ki kagtŷ ja nŷtĭgtĭ gé. ¹³ Ěn kă tóg ājag mŷ kuvar gy nĭ ja nĭgtĭ, Topĕ ti. Ũri tóg ājag mŷ kakó nĭ ha, ājag tŷ *Jesus Cristo* ki ge kŷ nŷtĭn kŷ. Ti tŷ ěg jagfy ti kyvĕnh kutĕm ja tugrĭn tóg ājag mŷ kakó nĭ ha.

¹⁴ Ũri ěg tóg tŷ *povo* pir ri ke nŷtĭ, *Judeu* ag, fóg ag, kanhgág ag. Topĕ hă ne ěg tŷ jagnĕ to há nŷtĭ tag han'. Jagnĕ fyn kŷ ěg tóg nŷtĭ ja nĭgtĭ, hă ra tóg văfynyn ěn kóké, *Jesus* ter kŷ. Ěg tŷ tóg *povo* pir ri ke han, ěg tŷ jagnĕ kato văsăn măn tŷ nĭ jĕ. ¹⁵ Topĕ tŷ văsŷ *Judeu* ag jyvĕn mŷ kar ěn tŷ tóg tŷ' he ja nĭgtĭ, vĕjyke si ěn, *Moisés* tŷ rá ěn ti. *Jesus* ter tugrĭn tóg tŷ tŷ' he ja nĭgtĭ, ti tŷ ěg mŷ ũ tăg nĭm jĕ sir. *Povo* e tŷ tóg ũn pir han ja nĭgtĭ, ũ tăg, ěg tŷ jagnĕ kato văsăn măn tŷ nĭ jĕ. Tŷ ěg vĕnh kanhkă pir nŷtĭ ha. Topĕ tŷ nĕn to jykrĕn mŷn hă vĕ. ¹⁶ *Cristo*

vý ti ter ký Topě tý ěg kar to há nī han, *Judeu* mré *Judeu* tū ag to. Ti tý krunh to sa ký tóg Topě tý ěg kato tē ěn tý tū' he kǎn ja nīgtī.

¹⁷ *Jesus* tý nén han jan hā vē. Ký tóg Topě tý ěg to há nī tag tó ja nī, ājag mý, ājag tý tý *Judeu* tū ra, ěg mý ke gé, ěg tý tý *Judeu* nýtī ra. ¹⁸ Ti tigrīn ěg tóg ěg jóg tý Topě mré vēmén tī ha, ājag ke gé, ājag tý tý *Judeu* tū ra, ěg tý tý *Judeu* nýtī ra ke gé. Ti kuprīg vỹ tý ūn pir nī, hā tý ěg kar tóg ti mré vēmén tī, kanhgág mré hā.

¹⁹ Hā ký ājag kórég tū nýtī ha. Ājag pijé tý ěmā ū tá ke nýtī ha', ti mý, ājag tý tý fóg nýtī ra, ājag tý tý kanhgág nýtī ra ke gé. Topě tū vỹ tý ājag nýtī ha. Topě krē vỹ tý ājag nýtī ha. ²⁰ Topě in ri ke vỹ tý ěg nýtī. Ti nūna runrur ri ke vỹ tý *apóstolo* nýtī, Topě vī tó ti ag mré. Ti nūna tēj ri ke vỹ tý *Jesus Cristo* nī. Ti kuge ri ke vỹ tý ājag nýtī, ěg mré. ²¹ Ěn nūna tigrīn in tóg jē nī, ký tóg komēr hā kar ký jēnh mū. Ti kar ký jē ký tóg tý ěg *Senhor* tū jē sir. ²² *Cristo* vỹ komēr hā ti han mū, in kar ri ke ti, hā vỹ: ěg, he mū. Ký Topě kuprīg vỹ ěg kǎ ki ti jamā han. Ū tý *Jesus* ki ge mū ag to ken hā vē.

3

Fóg mré kanhgág mý ke

¹ Hā ký sóg Topě mré vī tī, inh, hā vỹ: *Paulo*, he mū. Se ký inh jē, *Jesus Cristo* tigrīn. Isý ājag to há nīn ký sóg se ký jē, isý ū tý *Judeu* jykre han tū kar ag to há nīn ký. ² Ājag hýn tóg Topě tý isar han mū ěn mē. Isý ājag ki rīr jē tóg isar han, isý ū tý *Judeu* jykre han tū ag ki rīr jē. ³ Topě ne inh mý ti tý vāsý nén to jykrén mū ěn tó', hā ký sóg ājag mý kāmén sī han huri. ⁴ Ājag tý inh vēnh rá tag ve ký ājag tóg inh jykre venh ke mū sir. *Cristo* vỹ nén ū tǎg han jē kǎtǐg ja nī. ⁵ Ti tý inh mý tag tó to hā ag tóg ki kagtǐg ja nýtǐgtī, ěg jógjóg ag, ěprā ke kar ag. Ūri tóg ěg mý tó mū, ti kuprīg tý, *apóstolo* ag mý ke gé, ěg jyvén tī ag mý ke gé, ti tū kar ag mý. ⁶ Ti tý ěg mý nén ū tǎg tó mūn hā vē, ha mē. Vāsý Topě tóg *Judeu* ag hā mý vī há han ja nī. Ūri tóg fóg ag mý, kanhgág ag mý vī há han mū ha, *Judeu* ag mré. ěg kar vỹ tý *Jesus Cristo* há ri ke nýtī ha, ěg tý ti ki ge ký nýtīn ký. Ký ěg tóg ěg tý *Jesus Cristo* tigrīn nén venh ke mū ěn ve kǎn ke mū gé.

⁷ Tag to Topě tóg inh mý: “hā fóg kar ag mý, kanhgág kar ag mý tónh tǐg,” he ja nīgtī. Ký tóg to isar han, inh rǎnrǎj to. ⁸ Topě tū kǎsir ag kar jakrēm inh nī, hā ra tóg isar han, sý fóg ag mý, kanhgág ag mý *Cristo* kāmén jē. *Cristo* tigrīn tóg ěg mý nén ū há tǎvī han ke mū. Hā tó sóg tī, vēnh kar mý. ⁹ Vēnh kar mý sóg kāmén tī, ti tý nén han ke ti. Vāsý tóg to: “tag han jē sóg ke mū,” he ja nīgtī. Ti tý nén kar han tǐg ki tóg to jykrén ja nīgtī. Ti hā ne nén kar han'. Ge ra tóg ū mý tó ja tū nī ver. ¹⁰ Ūri tóg ve há tī ha, ti tý vāsý nén to jykrén mū ěn ti. Kanhkǎ tǎn ag mý tóg ve há tī ha, tá pǎ' i ag mý. Ag tý ū tý *Jesus* ki ge ký nýtī ag ve ký ag tóg Topě jykre hapē ěn ki kanhró nýtī.

¹¹ Vāsý tóg to jykrén, ti tý ěg pǎ' i tý *Jesus Cristo* tigrīn nén ū han sór mū ěn ti. ¹² Ti hā ki ěg ge ký nýtī, hā ký ěg tóg jatun mý Topě mré vēmén tī ha. ěg kanē jun mǎn ke tū ti nī ha, Topě ti. ¹³ Hā ký sóg ājag mý: “sý ājag jagfy jagtar nī tag mī ěkrén ký *Jesus* to krónh ke sór tǐg nī,” he mū. Ājag jagfy ke vē, isý nén vэг mū tag. Inh jagtar tag tigrīn ājag tóg nén ū há venh ke mū, ha vem nī.

Cristo tý ěg to há nī

¹⁴ Hā jē sóg Topě mré vēmén tī. ěg jóg vē mýr. ¹⁵ Ti tigrīn ěg tóg rīnrīr nýtī, ěprā ke kar, kanhkǎ tá ke kar ke gé. Ký tóg ěg ki rīr tǐgtī. ¹⁶ Ký sóg ti hā mý to

vĩ tí, ti tỹ ti kuprĩg tỹ ãjag tar han jé. Nén ù kar vỹ tỹ ti tù nỹtĩ. Tar ti nĩ gé. Ti hã mỹ sóg to vĩ tí, ¹⁷ti tỹ *Cristo* tỹ ãjag ki êmã han jé, ãjag tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Ti tỹ êg to há nĩ vỹ tỹ ga ri ke nĩ, êg tỹ ti ki jãrén jé, ka jãrén ri ke. Kỹ êg tóg ti to tar nỹtĩ sir. Hã jé sóg ti mỹ ãjag tó ti gé. ¹⁸Topê tỹ êg kren han mũ vỹ, êg tỹ nén ve vãn ri ke nĩ. Kỹ sóg Topê mré vémén tí, ti tỹ ãjag mỹ tag kãmén kãn jé, ti tù kar ag mỹ ke gé. Topê tỹ êg kren han mũ vỹ nén ù tẻj gy ri ke nĩ. Krỹg ja tù ti nĩ. Hã kỹ êg tóg vėsóg ki to jykrén kãn ke tù nĩ. ¹⁹*Cristo* vỹ êg to há tãvĩ nĩ, tag to jykrén kãn ke tù êg tóg nĩ gé. Kỹ sóg Topê mỹ: “ha ag mỹ tag kãmén,” he tí, ãjag tỹ ti hã tỹ krĩn kỹ nỹtĩ jé.

²⁰Ha vé, Topê hã ne tar tãvĩ nĩ'. Hã kỹ tóg êg tỹ ti mỹ nén ù to vĩn kỹ êg mỹ kãfór han tí. Kỹ tóg êg tỹ nén ù to jykrén mũ kãfór han tí gé. ²¹Kỹ êg tóg ti hã mỹ vĩ há han ke mũ, êg tỹ *Jesus Cristo* ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Êg tỹ ti mỹ vĩ há han vỹ tù' henh ke tù nĩ. Hã vé.

4

Êg tỹ Cristo mré tỹ ùn pir nỹtĩ

¹Kỹ sóg ãjag jyvén sór mũ ha. Se kỹ inh jẻ nĩ, êg *Senhor* tugrĩn. Mũ há han sórnm nĩ. Topê vỹ ãjag kuprẻg, kỹ ãjag tỹ vẻjykre há han ke hã to vãsãn nĩ. ²Ã rẻgre to: “ti kãfór vỹ tỹ inh nĩ,” he sór tẻg nĩ. Jagnẻ mỹ komẻr hã vĩm nĩ. Jagnẻ to fe nỹtĩm nĩ. Jagnẻ to há nỹtĩm nĩ. Jagnẻ *ajudar* hem nĩ. ³Topê kuprẻg vỹ tỹ ùn pir nĩ, kỹ tóg êg mỹ vẻjykre pir nĩm tí. Vãsãn nĩ, ãjag tỹ vẻjykre pir ẻn hã han jé, ãjag tỹ krĩ kuprả nỹtĩn jé. ⁴Topê kuprẻg pir ẻn vỹ tỹ êg kar jagrẻ nĩ. Kỹ êg kar vỹ tỹ *Cristo* há ri ke nỹtĩ. Jãvo tóg tỹ êg krĩ ri ke nĩ. Êg kar mỹ ti nén ù há han ke mũ, jagnẻ ri ke, ti tỹ êg kuprẻg kỹ. ⁵Kỹ êg *Senhor* vỹ tỹ ùn pir nĩ gé. Êg kar vỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ. Ti jiji hã tỹ êg kyppe kỹ nỹtĩ gé. ⁶Êg jóg tỹ Topê vỹ tỹ ùn pir nĩ gé, êg kar jóg ti. Ti hã ne tỹ vẻnh kar kri ke nĩ'. Êg kar tỹ tóg ti tỹ nén han sór mũ ẻn han tí, kỹ tóg êg kã kã nĩ gé, êg jóg ti.

⁷*Cristo* vỹ êg tar han tí gé, êg kar, ti rãnhrãj to. Û mỹ tóg vẻnh rãnhrãj ù nĩm', ù nĩm' he tí. ⁸Hã kỹ tag tóg rãn kỹ nĩ, ha mẻ: “ti tỹ kanhkã ra tãpry kỹ tóg ùn sigse kỹ nỹtĩ ẻn ag tãtĩn vyr. Kỹ tóg ẻprả ke ag tar han mũ gé, ag tỹ ti rãnhrãj han ke to,” he ja tóg nẻgtĩ.

⁹Ha vé, ti tãpry kỹ tóg, ti tỹ kanhkã ra tẻg ke to hã tẻre ja nĩ gé, ẻprả. ¹⁰Ûn tẻre mũ ẻn vỹ tãpry mãn ja nĩ gé. Kỹ tóg kanhkã pátẻn kỹ kri nĩ nĩ sir. Tá nĩn kỹ tóg nén ù kar ki kanhrỏ nĩ sir, ti tỹ êmã kar vigvẻg nĩn kỹ. ¹¹Ti hã ne ti rãnhrãj kar to êg tar han tí'. Û ag vin kỹ tóg ag tỹ *apóstolo* hynhan. Û mỹ tóg: “ủ tỹ inh vĩ mẽ ja tù ag mỹ inh vĩ tẻnh tẻg nĩ,” he mũ. Û tỹ tóg *igreja* to kỏfa han. Û mỹ tóg: “ủ tỹ *igreja* krẻm vẻnh mãn tí ag mỹ inh vĩ kãmén nĩ,” he mũ gé. ¹²Tag to tóg êg tar han tí, êg tỹ jagnẻ tar han jẻ sir, ti rãnhrãj to, êg tỹ tỹ ti jãvỹ nỹtĩn kỹ, ti ve fag ke gé. Êg tỹ êg rãnhrãj tag ki króm kỹ *Cristo* há ẻn vỹ tar pẻ nĩ ha. Êg hã vỹ tỹ ti há nỹtĩ. ¹³Ti tỹ êg kar tỹ vẻjykre pir han mũ ve sór vẻ, êg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Kỹ êg kar vỹ êg rãnhrãj to tar nỹtĩ sir. Kỹ êg *Cristo* tỹ ẻprả ke jykre kãfór nĩ ẻn ri ke nỹtĩ sir. Komẻr hã êg tóg ti tỹ nén han mũ mrẻ ti tỹ nén to jykrén mũ ki kanhrỏ kãn ke mũ gé sir. Kỹ êg tóg ùn sanh há kanhrỏ ri ke nỹtĩ sir.

¹⁴Êg tỹ gĩr ri ke nỹtĩn kỹ tóg ti mỹ há tù nĩ. Gĩr ag tóg, ag tỹ nén ù mẽ kỹ kãnhma rẻn ù nẻn tí', nẻn ù nẻn tí', he tí. Êg tỹ ti vĩ to gĩr tỹ ki kagtẻg ẻn ri ke nỹtĩn kỹ tóg êg tỹ ùn ón mũ vĩ kri nĩm ja há tí, êg tỹ ki kagtẻg nỹtĩn kỹ. Û ag tóg

Topê vî to ón tí. Ag tý êg tý ag mré kygnê han sór vê. ¹⁵ Hã ra tóg êg tý Topê tý ki há tó mü ên há han ký há tĩnh mü. Ký êg tóg jagnê to há távĩ nýtĩnh mü gé. Hã tý êg tar nýtĩnh mü, *Cristo* tý tý êg krĩ nĩn ký. ¹⁶ Ký êg tóg tý ti há ri ke nýtĩ. Êg kar tý tóg nén ù pir han. Ký êg kar vỹ ti tý êg mỹ ti rãnrãj nĩm ja ên to tar nýtĩnh mü. Ký êg tóg ùn sanh há tar ri ke nýtĩ sir. Mog jé êg tóg ke mü, êg tý jagnê to há nýtĩn ký.

Cristo tý êg mỹ vễjyre tãg nĩm

¹⁷ Ký sóg ãjag jyvên sór mü, êg *Senhor* tý inh mỹ: “ha ag jyvên,” hen ký. Hã ký sóg: “ù tý Topê ki kagtĩg ag jykre han sór tũg nĩ,” he mü. Kórég ti nỹ mỹr, ag jykre ti. Ag tý vêsóg ki nén to jykrén mü ên há han ag tóg tí. ¹⁸ Kutý mĩ ag mũgtĩ, ki kagtĩg ag nýtĩ. Hã ra ag tóg ki kanhrãn sór tũ nĩ gé. Hã ký ag tóg Topê tý êg mỹ vễjyre nĩm ja ên ki kagtĩg nýtĩ. ¹⁹ Ký ag tóg vễjyre há to é he tí. Mỹ'ãg vãnħ ag nýtĩ. Ag vênħ kavênħ vỹ ag mỹ há tí. Vễjyre kórég tý ag kókég mü ra tóg ag mỹ sér tũgtĩ, ký ag tóg to krónħ ke tũ nĩgtĩ. Ke tũg nĩ, ag jãvo.

²⁰ *Cristo* jykre vỹ ge tũ nĩgtĩ, ki kanhró ãjag tóg nýtĩ. ²¹ Ti kãme ki kanhró kar ãjag nýtĩ ha, ti jykre ke gé. ²² Ti ki ge ký nýtĩn ký êg tóg êg tý vãsỹ nén han ja ên ri ke han mãn ke tũ nĩ ha. ãjag jykre pãno ên tovãnħ kãn jé ãjag tóg ke mü. ãjag tý ãjag jykre pãno mũn ký ãjag tóg ãjag tý nén to én mü ên há han mü ja nĩgtĩ ver. Hã ra êg tóg tag há to ter ke mü. ²³ Ký Topê mỹ to vĩm nĩ, ti tý ãjag mỹ ãjag jykre kuryñħ kãn jé, ti tý ãjag fe jãñħkrig jé. ²⁴ Vễjyre tãg há han sórm nĩ, Topê tý êg mỹ vễjyre tãg nĩm mü ên tí. Ký êg tóg ti ri ke nýtĩnh mü. Kuryj êg nýtĩnh mü. Há êg nýtĩnh mü, ti há ri ke.

²⁵ Hã ký jagnê mỹ ón mãn tũg nĩ. Ki há tómm nĩ, jagnê mỹ. Jagnê mré ke vỹ tý êg nýtĩ, êg tý *Cristo* há ri ke nýtĩn ký. ²⁶ ãjag fe tý gỹm ke mü ra Topê vĩ mranħ tũg nĩ. ãjag tý jagnê to jũ nýtĩn ký kurã ù jãvãnħ sór tũg nĩ. Kutýge to há tý há' hem nĩ, ùri. ²⁷ Japo tý ãjag krĩn sór mü ra ti vĩ jêmê tũg nĩ. ²⁸ Vãsỹ ãjag kã mĩ ù vỹ ù tý nén ù pigju mẽ ja nĩgtĩ. Ký ên han mãn tũg nĩ. ãjag rãnrãj nón ãjag mũñħ ke mü ùri, ãjag tý ãjag rãnrãj to nén ù kar ve jé. To vãsãn nĩ, ti tý ãjag mỹ kén jé, ãjag tý tý ùn jagãgtar ag jagãgtãn jé.

²⁹ Vênħ vĩ kórég tó sór tũg nĩ. Nén ù há há tý vêmén nĩ, ãjag tý ãjag vĩ tý jagnê tar han jé, ãjag tý jagnê jykre kuryñħ jé.

³⁰ Topê kuprĩg fe kaj han sór tũg nĩ gé. Topê vỹ êg mỹ ti kuprĩg jênê, ti tý há tũgrĩn êg nĩgĩêg jé. êg krenkren ke to. Ti tý tý êg jagrê nĩn ký êg tóg ki kanhró nýtĩ, Topê tý êg krenkren han ke mũn ki. ³¹ Jagnê to jykrén kónãn tũg nĩ. Jagnê to krĩ rỹ han tũg nĩ. ãjag fe tý gỹm ke mẽ nýtĩ tũg nĩ. Féfén tũg nĩ. Jagnê to vĩ kónãn tũg nĩ. Vễjyre pãno tovãnħ kãn nĩ. ³² Jagnê to vĩ há han nĩ. Jagnê mỹ komêr há vĩm nĩ. Jagnê mỹ vênħ pãte fón nĩ, Topê tý *Cristo* tũgrĩn êg mỹ vênħ pãte fón ja ên ri ke.

5

Êg jykre tãg

¹ Topê tý vễjyre han tí ên há han nĩ, ãjag tý tý ti fe nýtĩn ký, ti krê. ² Jagnê to há kar nýtĩm nĩ, *Cristo* tý êg to há nĩ ri ke. Êg jagfỹ tóg vênħ fêg. Êg tý Topê mỹ nén ù pũn ri ke ti nĩ, ti tý êg jagfỹ vênħ fêg mü ên ti. Ký tóg Topê mỹ há tí sir.

³ Topê tũ vỹ tý ãjag nýtĩ. Hã ký vễjyre pãno tý vêmén sór tũg nĩ, ãjag tý han sór tũ nĩ jé. Êg prũ tũ mré nỹ, êg mén tũ mré nỹ, tý vêmén sór tũg nĩ. ãjag tý nén e há tý vãsãn mẽ tý vêmén sór tũg nĩ gé. ⁴ Ký jagnê mỹ vĩ kónãn tũg nĩ. Jagnê

to vî kônân tûg nî gé. Fagrînh mÿ vî tûg nî gé. Nén ù kavéj tÿ vēmén tûg nî gé. Êg tÿ tag to kÿn pijé há nî', êg tÿ tÿ Topê krê nÿtîn kÿ. Êg tÿ nén tónh ken há vê, ha mē: "ã tÿ inh mÿ nén jēnēg mû tóg inh mÿ há kar nÿtî," he jé êg tóg ke mû, Topê mÿ vî há han kÿ. ⁵ Tag to jyrén, ha mē: ù tÿ ti prû tû fi mré nÿ mû ên ti, ù fi tÿ fi mén tû mré nÿ mû ên fi pijé *Cristo* venh ke mû'. Û tÿ ti tÿ nén e há tÿ vāsân mû ên pijé venh ke mû'. Êg tÿ vēnh kăgrá to jân ên ri ke ti nî, êg tÿ êg tÿ nén e há tÿ vāsân mû ên ti. Û tÿ ge pijé *Cristo* venh ke mû', ti tÿ tÿ êg pâ'î nî ên ti.

⁶ Û tóg ón kÿ âjag mÿ vēnh vî há tó sór tí. Û tÿ ge vî jēmē tûg nî, ke tû nî mû ra Topê tóg âjag to jûnh ke mû. Ti vî mranh vê mÿr, kÿ tóg ù tÿ ge to jûnh ke mû. ⁷ Há kÿ ag vî jēmē sór tûg nî. ⁸ Vāsÿ âjag tóg vĕjykre ki kuty há han ja nĭgtĭ gé. Há ra Topê tóg âjag mÿ vĕjykre ki kurâ ên nĭm, âjag tÿ ti ki gen kÿ. Kÿ vĕjykre ki kurâ tag há han sórm nĭ. ⁹ Êg tÿ vĕjykre ki kurâ há han kÿ êg tóg jagnē mÿ vĭ há han ke mû, vĕjykre kuryj. Ki há tó jé êg tóg ke mû gé, jagnē mÿ. ¹⁰ Vĕjykre tÿ êg *Senhor* mÿ há nÿ ên há han sórm nĭ. Ên há to jyrén mág nĭ.

¹¹ Kejen âjag tóg ù vég tí, há ra tóg vĕjykre ki kuty han tí. Kÿ ti mré han sór tûg nĭ. Ti mÿ: "kórég ti nĭ, tovānh nĭ," hem nĭ. ¹² Vēnh péju kÿ ag tóg han tí, vĕjykre kórég ti. Êg mÿ'a tóg tí, êg tÿ ag tÿ nén han tí ên ve kÿ. ¹³ Kejen tóg ag tÿ nén han mû kri kurāg tí, kÿ tóg ve há tĭgtĭ, ag jykre ti. Kurā ki êg tóg ti kórég nĭ ên vég tí. ¹⁴ Kÿ tóg há nĭ, êg tÿ vĕjykre kórég to: kórég ti nĭ, hen kÿ. Kÿ êg tóg tovānh sór ke mû. Há kÿ êg tóg: "Topê vĭ mranh sór mân tûg nĭ. Nūgme ki kutē sór tûg nĭ. Kÿ *Cristo* vÿ ã mÿ jēngrē han ke mû," he tí, êg jân kÿ.

¹⁵ Âjag tÿ nén han mû to jyrén nĭ. Krĭ tû nĭ sór tûg nĭ. Vĕjykre há ki vēnh kanhrān kÿ mūm nĭ. ¹⁶ Kurā kren tûg sórm nĭ. Nén ù jagy ve jé êg tóg ke mû, há kÿ tóg há tí, êg tÿ kurā kren tû nĭn kÿ. Ûri ti rānhrāj han nĭ. Kejen ti jagy tĭnh mû, êg tÿ ti rānhrāj han sór mû ra. ¹⁷ Êg *Senhor* vÿ êg tÿ nén ù há han mû ve sór tí. Kÿ tag há to jyrén nĭ, âjag tÿ tag há han jé.

¹⁸ *Vinho* tÿ vēsén tûg nĭ, tÿ vēnh pépév han tûg nĭ, goj fa tÿ ke gé. Vĕjykre kórég vê. Topê kuprĭg tÿ êg fān tag há ne há nĭ'. ¹⁹ Jagnē mré Topê tÿ jân nĭ. Êg *Senhor* jé tórn nĭ. Ti kuprĭg vÿ êg kanhrān tí gé, êg tÿ êg *Senhor* mÿ nén tó sór mû to, êg tÿ ti tÿ jân há han jé. Êg tÿ ti mÿ: "há kar ti nĭ," hēnh ke vê gé. ²⁰ Êg jóg tÿ Topê mÿ êg tóg tónh ke mû, ti há mÿ êg tóg: "ã tÿ êg mÿ nén ven mû vÿ há kar nÿtĭ," hēnh ke mû, êg tÿ êg *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* jiji tón kÿ.

Û tÿ jagnē mré nÿtĭ fag jykre

²¹ Êg tÿ *Cristo* kamēg kÿ tóg há tí. Kÿ êg tóg jagnē jykre mĭ mūnh ke mû gé, êg tÿ tÿ ti mré ke nÿtĭn kÿ.

²² Ûn tÿtá fag jé fag mén ag jykre mĭ mÿjĕg, fag tÿ êg *Senhor* jykre mĭ mû ên ri ke. ²³ Fi krĭ vê, fi mén ti, ti tÿ fi ki rĭr jé. *Cristo* vÿ tÿ ti ki ge kÿ nÿtĭ kar ag krĭ nĭ, fag krĭ ke gé. Kÿ êg tóg tÿ ti há ri ke nÿtĭ, ti tÿ êg kren han kÿ, ti tÿ êg ki rĭr nĭn kÿ. ²⁴ Há kÿ êg tóg, *Cristo* jykre mĭ mÿgtĭ. Ge ti nĭgtĭ, ùn tÿtá fag jykre ti. Fag mén jykre mĭ fag mūnh ke mû.

²⁵ Fag mén ag jé ag prû fag to há nÿtĭ, *Cristo* tÿ êg to há nĭ ên ri ke. Êg jagfy tóg vēnh fĕg, ²⁶ êg kar tÿ tÿ ti tû nÿtĭ jé, fag ke gé. Goj tÿ êg kygpe kÿ nÿtĭ. Ti vĭ tÿ tóg êg jyvĕn tí, êg há nÿtĭ jé. ²⁷ Êg tÿ vēnh mÿ nÿtĭnh ke tû vê. Êg tÿ kaga ri ke nÿtĭnh ke tû vê. Êg kórég nÿtĭnh ke tû vê gé. Êg sĭnvĭ tāvĭ nÿtĭnh ke vê, êg tÿ tÿ ti tû nÿtĭn kÿ. *Cristo* prūnh ke ri ke vÿ tÿ êg nÿtĭ.

²⁸ Tag ri ke han nĩ, ājag prũ tỹ. Fag to há nỹtĩm nĩ, jagně jykre mĩ mũm nĩ. “Inh há ri ke vỹ tỹ fi nĩ,” hem nĩ, fag to. Ủ tỹ ti prũ fi to há nĩn kỹ tóg veso há nĩ sir. ²⁹ Věnh ki rĩr há han ěg tóg tí. Jěg ěg tóg tí, ěg tar nỹtĩ jé. ěg pijé vėnh kókén sór tí'. *Cristo* vỹ ěg tỹ ge tí gé. ěg ki tóg rĩr há han tí gé. ³⁰ Ti há vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ěg kar, ěg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

³¹ Tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mě: “ũn gré tóg ti prũ fi mré ti panh ré kỹ tí mũ, ti mỹnh fi ré kỹ ke gé. Ti prũ fi mré tóg tũnh mũ. Fi mré tóg tỹ ũn pir nĩ sir,” he ja tóg nĩgtĩ, Topě vĩ rán ki. ³² Tag vỹ tỹ nén ũ sĩnvĩ pě nĩ. Kỹ tóg *Cristo* to rán kỹ nĩ gé, ti tỹ ũ tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag mré tỹ ũn pir nĩn kỹ. ³³ Hã ra tóg ěg mỹ rán kỹ nĩ gé, ěg tỹ ěg prũ fag to há nỹtĩ jé, ěg tỹ vėnh ki rĩr há han mũ tag ri ke. Kỹ tóg fag mỹ rán kỹ nĩ gé, fag tỹ fag mén vĩ jēměn jé.

6

Ěg han mũ fag to vějykre

¹ Kỹ sóg ājag krě mỹ: “ājag han mũ fag vĩ kri fim nĩ,” he mũ. Ěg *Senhor* jykren ha vė. ² Ājag han mũ fag kaměg nĩ. Topě tỹ ěg mỹ tag tó kỹ tóg ěg mỹ nén ũ há tó mũ gé, hã vỹ: ³ “ã han mũ fag kaměg nĩ, ã tỹ tũg há han jé, ã tỹ ga kri tũg mág han jé,” he ja nĩ.

⁴ Kỹ sóg ũn sanh ag mỹ: “ājag krě mỹ vĩ tar pě han tũg nĩ, ag tỹ ājag to jũ tũ nĩ jé,” he mũ gé. Ājag krě jyvěn nĩ, ag mỹ ěg *Senhor* jykre kāmén nĩ, ag tỹ mũ mũn jé.

Camarada mré patrão kãme

⁵ Ājag kã mĩ ũ ag tóg *patrão* krēm nỹtĩ gé. Ājag *patrão* vĩ kri fim nĩ. Ti kaměg nĩ. Ti rãnrhãj ki rĩr há han nĩ, ājag tỹ *Cristo* rãnrhãj ki rĩr tí ěn ri ke. ⁶ Ủ tóg kejěn ón kỹ ti *patrão* tũ ki rĩr tí, ti *patrão* tỹ ti mỹ vĩ há han jé. Tag han tũg nĩ. Ājag *patrão* tũ ki rĩr hapě han nĩ, ājag tỹ tỹ *Cristo* mỹ rãnrhãj tí nỹtĩn kỹ, Topě jykre tỹ ājag mỹ sér tĩn kỹ. ⁷ Ājag *patrão* rãnrhãj ki rĩr kỹ mỹ sér nỹtĩm nĩ. Ājag tỹ ěg *Senhor* rãnrhãj ki rĩr vė, ājag tỹ ti rãnrhãj ki rĩr kỹ. ⁸ Ha vé, ěg tỹ nén ũ há han kỹ ěg tóg ti kaja venh ke mũ, kanhkã tá. Ěg *Senhor* vỹ ěg mỹ ti kaja ven ke mũ, ti *camarada* ag mỹ, ag *patrão* mỹ ke gé, ti ki ge kỹ nỹtĩ kar ag mỹ.

⁹ Ājag kã mĩ ũ vỹ tỹ *patrão* nỹtĩ, kỹ ājag *camarada* vỹ nỹtĩ, ājag krēm. Ag to há nỹtĩm nĩ. Ěg *Senhor* vỹ kanhkã tá nĩ. Ājag pã'i vė, ājag *camarada* pã'i vė gé hã ra. Ti mỹ ěg tóg tỹ ũn pir nỹtĩ, tag ki ũn mág mré ũn kãsir ag.

Japo katō vāsãnsãn jafã

¹⁰ Kỹ sóg ājag mỹ tag tó sór mũ gé ver, ha mě. Ěg *Senhor* ki ge kỹ nỹtĩ to tar nỹtĩm nĩ. Tar tí nĩ, kỹ tóg ěg tar han ki kanhró nĩ gé. ¹¹⁻¹² Tag ki ěg vėnh génh ri ke han tí, ěg tỹ Japo kato vāsãnsãn kỹ nỹtĩn kỹ. Hã ra Topě tóg ěg mỹ ěg tỹ ti kato vāsãnsãn jafã nĩm tí. Kỹ mãn nĩ, kỹ Japo tóg ěg tỹ hě ri kenh ke tũ nĩ. Tar jě jé ěg tóg ke mũ ha. Ěg pijé ěg mré ke ag kato vāsãnsãn tí'. Pã'i ag nỹtĩ, ũ tỹ ěg kato vāsãnsãn mũ ag, hã ra ěg tóg ag vėg tũ nĩgtĩ. Kutỹ tãn ag vė, ga to pã'i ag vė gé. Kanhkã krēm ag ěmã nỹtĩ gé. Kórég kar ag nỹtĩ. ¹³ Kỹ mãn kãn nĩ, Topě tỹ ěg mỹ nén tỹ ag kato vāsãnsãn jafã vin sór mũ ěn ti. Kejěn ag tóg ěg kato vāsãn mág han ke mũ. Kurã ěn kã ag tóg ěg tỹ hě ri kenh ke tũ nĩ, Topě tỹ ěg tar han kỹ.

¹⁴ Hã kỹ tar nỹtĩm nĩ. Ěg *Senhor* vỹ ón vãnħ nĩ. Ti ón vãnħ vỹ vėsóg fĩn ja mág ri ke nĩ. Tỹ vėsóg fĩn ri ke han nĩ. Kỹ vějykre kuryj vỹ tỹ *soldado* tỹ *camisa* tỹ

ferro ri ke nĩ. Ěn tu ri ke han nĩ. Vějykre kuryj han to ken hã vĕ. ¹⁵ Ěg tỹ Topĕ vĩ sér tó sór mũ vỹ ěg pĕn né ri ke nĩ. Ěn rĩnh ri ke han nĩ, hã vỹ: vĕnh kar mỹ Topĕ vĩ kãmén, he mũ. ¹⁶ Ěg tỹ *Jesus* ki rã kỹ tóg *soldado* tỹ vĕjy ven jafã ma tí ěn ri ke nĩ. *Satanás* tỹ ěg kato vãsãn kỹ tóg ti tỹ no tỹ ěg to pĕg kỹ ti grug ri ke nĩ. Ěg tỹ vĕjy ven jafã tỹ vĕjy ven kỹ tóg tỹ nhyn ke tí, ti no gru ěn tỹ. ¹⁷ Ěg kren ke vỹ *soldado* sãpe tỹ *ferro* ěn ri ke nĩ. Kỹ Topĕ vĩ vỹ rógro ri ke nĩ gé. Topĕ kuprĩg vỹ ěg mỹ kãmén tí', Topĕ vĩ ti. Topĕ tỹ ěg mỹ Japo kato vãsãnsãn jafã vin ke mũn hã vĕ. ¹⁸ Kỹ Topĕ mré vĕmĕn nĩ gé. Ti mỹ nĕn kar to vĩm nĩ. Ti kuprĩg vỹ ěg jagfy vĩ tí gé. Topĕ mré vĩ to krónh ke tũg nĩ. Ěg tỹ to krónh ken kỹ tóg ěg nũr ri ke nĩ sir. Ke tũg nĩ. Ěg mré ti ki ge kỹ nỹtĩ kar to vĩm nĩ. ¹⁹ Kỹ inh jagfy ti mré vĕmĕn nĩ gé. Topĕ vĩ tó sóg tí. Kỹ inh mré to vĩm nĩ, isỹ inh kato vãsãnsãn mũ ag kamĕg tũ nĩ jé, isỹ vĕnh kar mỹ Topĕ tỹ nĕn han sór mũ ěn kãmén há han jé, vĕnh vĩ sér ěn. ²⁰ Topĕ vỹ inh mỹ tag nĩm ja nĩ, sỹ han jé, hã ra sóg ver se kỹ jĕ. Kỹ tóg sỹ ag kamĕg tũ nĩnh há tí, sỹ *Jesus* kãme tó kãn jé, sỹ ti tỹ inh mỹ: “ha ag mỹ kãmén,” he mũ tag tó kãn jé.

Paulo tỹ Tĩquico jĕnĕnh ke

²¹ Kỹ tóg inh mỹ há tí, ãjag tỹ isỹ nĕn ve ja tag mĕ kãn jé, isỹ nĕn han mũ mré hã. Hã jé sóg ãjag mỹ *Tĩquico* ti jĕnĕnh ke mũ. Ěg régre ũ vĕ gé. Iso há tãvĩ ti nĩ. Ěg *Senhor* rãnrãj han ti tí. To krónh ke tũ ti nĩgtĩ. ²² Ti hã vỹ ãjag mỹ inh kãmén ke mũ, ti tỹ ãjag fe tỹ há' he jé. Hã jé sóg ti jĕnĕnh ke mũ.

²³ Ěg jóg tỹ Topĕ jé ãjag krĩ kuprãg, ěg régre kar ag mré hã. Ti jé ãjag tỹ jagnĕ to há kar han. Ti jé ãjag tỹ ti ki rã há han ěn han, ěg jóg tỹ Topĕ ti, ěg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* ti ke gé. ²⁴ Topĕ jé ãjag tar han, ũ tỹ ěg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* to há nỹtĩ ag kar, kỹ tóg tũ' henh ke tũ nĩ, ěg tỹ ti to há nỹtĩ ti.

Hã vĕ.

PAULO TÛ CARTA HAN: FILIPOS TÁ KE AG MÛ CARTA

¹ Paulo tÛ rá vë, inh. Isÿ êmã tÛ *Filipos* tá ke ag mÛ rán há vë. Kÿ *Timóteo* vÿ inh mré ãjag mÛ jënêg mÛ gé, inh mré *Jesus Cristo* mÛ rãnrãj tÛ tag ti. Isÿ ãjag mÛ ti rá tag jënê vë, ãjag tÛ *Jesus Cristo* ki ge kÿ nÿtÿn kÿ. Kÿ sóg ãjag kófa ag mÛ jënêg mÛ gé, ù tÛ kófa ag mré rãnrãj tÛ ag mÛ ke gé, fag mÛ ke gé.

² Êg jóg tÛ Topê jé ãjag tar han, ti jé ãjag krÿ kuprãg, êg *Senhor* tÛ *Jesus Cristo* ke gé.

Paulo tÛ Topê mré vÿ

³ ãjag to sóg Topê mré vÿ há han tÛ, sÿ ãjag mÛ êkrén kÿ. ⁴ Sÿ ãjag to Topê mré vÿ kÿ inh fe tóg mrin ke tÛ. Inh mÛ tóg sér tÛ, sÿ ãjag mÛ êkrén kÿ. ⁵ ãjag tÛ inh mré *Jesus* kãmén kÿ tóg inh mÛ há tÛ, ãjag tÛ inh mré ti to tar nÿtÿn kÿ. Kÿ sóg Topê mÛ vÿ há han tÛ, ãjag to. Kÿ ãjag tóg ùri ti vÿ tó há han tÛ. Tovãnh tÛ ãjag nÿ. Kÿ tóg inh mÛ sér tÛ. ⁶ Tag ki kanhró sóg nÿ, ha mē. Topê vÿ ãjag krÿn rã nÿ, komêr há, nén ù há kar to. Kÿ tóg ãjag krÿn tÿgtÿ sir, ti tÛ komêr há ãjag krÿn kãn jé, *Jesus Cristo* kãtÿg mãn ke kurã to há. ⁷ Tag to sóg jykrén, sÿ ãjag mÛ êkrén kÿ. Inh fe vÿ tÛ ãjag nÿtÿ. Inh há mré tóg ãjag tar han tÛ, êg *Senhor* ti. Há kÿ ãjag tóg inh mré jagtar nÿtÿ, inh se kÿ jé tag ti to. Isÿ vãsÿ kavar kÿ jé ên kã sóg ag mÛ Topê vÿ kãmén ja nÿgtÿ. Kÿ ãjag tóg inh mré to tar nÿtÿ ja nÿgtÿ gé, ùri ke gé. ⁸ Sÿ ãjag kar venh há tóg tÛ, kÿ Topê vÿ ki kanhró nÿ. Inh mÛ ãjag tóg tÛ inh fe pë nÿtÿ. Êg tÛ *Jesus Cristo* mÛ tÛ ti fe pë ên ri ke ãjag nÿtÿ, inh mÛ.

⁹ Sÿ Topê mré vÿn kÿ sóg ti mÛ ãjag to: “jagnê to há ag nÿtÿ,” he tÛ. “Ag tÛ komêr há jagnê to há kar nÿtÿ han nÿ. Ag kanhrãn nÿ gé, ag tÛ komêr há ã jykre ki kanhrãn kãn jé, ag tÛ ki króm kãn jé,” he sóg tÛ, Topê mÛ. ¹⁰ “Ã tÛ ag kanhrãn kÿ ag tóg nén ù há kar ki kanhró nÿtÿnh ke mÛ. Tag vÿ hapê nÿ, ên vÿ há sÿ nÿ, he jé ag tóg ke mÛ,” he sóg tÛ, Topê mÛ. Kÿ ãjag tóg jãnhkri nÿtÿnh ke mÛ, kÿ ãjag tóg mÛ'ãg ke tÛ nÿ, *Cristo* kãtÿg mãn ke kurã ên kã. ¹¹ Kÿ ãjag tóg vÿjykre há han kãn ke mÛ sir, *Jesus Cristo* tÛ ãjag mÛ ti jykre há ên nÿm kÿ. Há jé sóg Topê mÛ ãjag tó tÛ. Ti tÛ ãjag krÿ tÛ há' hen kÿ vënh kar tóg ti tÛ tÛ ùn mág nÿ venh ke mÛ. Kÿ ag tóg ti mÛ vÿ há han ke mÛ gé sir.

Jesus tÛ inh jykre

¹² Inh kanhkã', inh jagtar mÛ ra *Jesus* kãmé tóg vënh kar kri rÛm ke mÛ. Tag to jykrén. ¹³ Vënh kar tóg mē kãn, ti vÿ ti, porisa ag mré há, ù tÛ *palácio* ki rÿr tÛ ag mré há. *Cristo* tugrÿn sóg se kÿ jé, há vég ag tóg mÛ. ¹⁴ Kÿ *Jesus* mré ke tÛ hën ri ke ag vÿ tar nÿtÿ gé sir, êg *Senhor* jykre to, inh se kÿ jé tag tugrÿn. Há kÿ ag tóg Topê vÿ tó tÛ sir, ag tÛ to tar nÿtÿn kÿ, ag mÛmêg vãnh nÿtÿn kÿ. ¹⁵ Û ag tóg iso jÛ nÿtÿ, ha kÿ ag tóg *Jesus* tó tÛ, ag tÛ inh ri ke han sór kÿ. Kÿ ù ag tóg iso há nÿtÿ, há kÿ ag tóg ti tó tÛ sir. ¹⁶ Topê tÛ inh mÛ vënh rãnrãj nÿm há vë, sÿ pã'i ag mÛ ti kãmén jé. Há vég ag tóg tÛ, ù tÛ iso há nÿtÿ ag. Kÿ ag tóg ti vÿ tó tÛ. ¹⁷ Û ag tóg há ra iso jÛ nÿtÿ, há kÿ ag tóg ón kÿ *Cristo* kãmén tÛ, ag tÛ inh vÿ kãfór han sór kÿ. Ag tÛ inh kato tē ag tÛ iso jÛ han sór vëgtÿ gé. Ag tÛ inh se tÛ hën ri ke han sór vë. ¹⁸ Há ra sóg ag to vënh mÛ nÿ sór tÛ nÿ. *Cristo* to ag tóg mÛ mÿr. Û tóg ón kÿ tó tÛ, jo ù tóg tó há han tÛ. Ag kar vÿ ti tó tÛ. Kÿ tóg há tÛ. Há kÿ tóg inh mÛ sér tÛ. Kÿ sóg inh mÛ sér tÛ tÛ' he sór tÛ nÿ.

¹⁹ Hã ra sóg kren ke mũ gé, ha vem nĩ. Ki kanhró sóg nĩ. Ājag hã ne iso Topê mré vĩ tĩ, k̄y *Jesus Cristo* vỹ isar han tĩ gé, ti kuprĩg tỹ. Hã k̄y sóg kren ke mũ. ²⁰ K̄y sóg tag jãvãnh mũ, ha mẽ. Hên ri ke mũn ag tóg inh kavãn ke mũ. Hên ri ke mũn ag tóg isén ke mũ. Hã ra sóg ti mré vĩ tĩ, s̄y nén ù kamêg tũ nĩ jé, s̄y ti kavénh tũ nĩ jé, inh m̄y'ãg tũ nĩ jé. Vênh kar tỹ isugrĩn *Jesus tỹ tỹ ùn* mág nĩ ven k̄y tóg inh m̄y sér tĩ. ²¹ Inh jykre hã vỹ tỹ *Cristo* ti nĩ, hã k̄y sóg iser k̄y ti venh tĩg ke mũ. K̄y tóg inh m̄y sér tĩnh mũ. ²² K̄y sóg hã ra inh kren k̄y ti rãnhràj hã han ke mũ. Hã k̄y sóg s̄y nén han sór mũ ki kagtĩg nĩ. ²³ Inh kren ke m̄y inh m̄y hán tĩ vỹ, iser ke vó? he sóg tĩ. Iser k̄y sóg *Cristo* mré nĩnh mũ. K̄y tóg inh m̄y hapê nĩ, is̄y ti venh há tĩn k̄y. ²⁴ Jãvo is̄y ājag mré nĩn k̄y sóg ājag tar han ke mũ. K̄y tóg inh m̄y há kãfór nĩ. ²⁵ Hã tóg inh m̄y ge nĩ. Kren jé sóg ke mũ, he sóg tĩ. K̄y sóg ājag kar mré nĩnh ke mũ. Ājag ve jé sóg ke mũ, ājag tỹ komêr hã inh vĩ mẽ k̄y ti vĩ kri fi jé. K̄y tóg ājag m̄y sér tĩnh mũ, ha vem nĩ. ²⁶ Is̄y ājag mré nĩ m̄n k̄y tóg inh m̄y há tĩnh mũ. K̄y ājag fe tóg m̄rin ke pē han ke mũ, ājag tỹ inh ve m̄n k̄y. Ājag m̄y sóg tỹ ùn mág jē, *Jesus Cristo* tugrĩn.

²⁷ Ha vé, *Cristo* jykre hã han nĩ. Tag hã to vãsãnsãn nĩ. Hên ri ke mũn sóg ājag venh kãtĩg ke mũ. Hên ri ke mũn sóg ājag venh kãtĩg ke tũ nĩ. Inh kãtĩ tũ ra jagnê mré v̄ejykre pir han k̄y n̄ytĩm nĩ. *Jesus* kãme hã tóm nĩ. Ti ki ge k̄y n̄ytĩm nĩ. S̄y tag mēnh há tóg tĩ, ājag to. ²⁸ Û tỹ ěg kato vãsãnsãn mũ ag kamêg tũg nĩ. Hã tugnĩn ag tóg ag tỹ n̄ũgme ki vár ke ki kanhró n̄ytĩ. Hã tugnĩn ājag tóg ājag krenkren ke ên ki kanhró n̄ytĩ gé sir. Topê vỹ ěg tar han ke mũ, ěg tỹ ag tỹ hên ri ke jé gé. ²⁹ *Cristo* ki ge k̄y ājag n̄ytĩ. K̄y ājag tóg ti tugrĩn jagtar n̄ytĩnh ke mũ gé. Hã jé tóg ājag kuprêg. ³⁰ Hã k̄y ājag tóg inh kóm ti jagy vэг tĩ gé. Ag tỹ vãs̄y inh kato vãsãnsãn ên ve ja ājag tóg n̄igtĩ gé. Ûri sóg hã vэг tĩ ver. K̄y inh kóm tar n̄ytĩm nĩ.

2

Topê kósin tỹ tỹ êprã ke nĩ

¹ Ha vé, s̄y ājag jyvên sór v̄e, ha mẽ. Ājag tỹ *Jesus* jykre han k̄y n̄ytĩ tag vỹ ājag tar han tĩ. Ti tỹ ājag to há nĩ tag vỹ sér tĩ. Ti kuprĩg vỹ tỹ ājag jagrê nĩ. K̄y ājag tóg jagnê to há n̄ytĩ gé. Jagnê jagãgtãn ājag tóg tĩ gé. ² K̄y inh jagãgtãn nĩ gé. Inh fe tỹ m̄rin kem nĩ gé, inh m̄y sér tĩ jé. Jagnê mré v̄ejykre pir hã han nĩ, ha mẽ. Jagnê to há tãvĩ n̄ytĩm nĩ. Ājag tỹ nén ù to jykrén k̄y jagnê mré to jykrén nĩ, ājag tỹ v̄ejykre pir hã han jé. ³ Vēs̄y ùn mág han sór tũg nĩ. Jagnê kãfór han sór tũg nĩ. “Tỹ inh ùn s̄i nĩ,” hem nĩ. Jagnê m̄y: “inh kãfór ti nĩ,” hem nĩ gé. ⁴ Ājag tỹ ājag tũ ki rĩr mré hã jagnê tũn ki rĩrm nĩ gé. ⁵ *Jesus Cristo* kóm ti jykre han nĩ gé, jagnê m̄y. Ti tỹ v̄ejykre han hã v̄e, ha mẽ.

⁶ Topê hã pē ja ti nĩ m̄y, *Jesus* ti, ti tỹ ti mré nĩn k̄y. Hã ra tóg tá nĩ k̄y: “is̄y v̄e, kanhkã ti. Hã k̄y sóg êprã ke ag to tĩg ke tũ nĩ,” he ja tũ nĩ. ⁷ Kanhkã tá ti tỹ nén tovãnh kãn sór ja ti nĩ. K̄y tóg ěg ri ke nĩ jé kãtĩg sór ja nĩ. Hã k̄y tóg kãtĩg ja nĩ. Êprã ke jagtar ri ke tóg nĩ, ti tỹ êprã ke fi ki mur k̄y. ěg tỹ êprã ti ve k̄y tóg tỹ ěg hã pē nĩ. ⁸ Vēs̄y ùn mág han ja tũ tóg nĩ. K̄y tóg ti jóg vĩ hã han ja n̄igtĩ. Ti vĩ han k̄y tóg ter ja nĩ. Krunh to sa k̄y tóg ter ja nĩ, m̄y, ha mẽ. ⁹ Hã k̄y Topê tóg ti tỹ v̄enh kar kãfór han sir. K̄y tóg ti jijin mũ sir. K̄y ti jiji tag tóg v̄enh kar jygji kãfór nĩ. ¹⁰ ěg tỹ ti jiji mẽ k̄y v̄enh kar tóg ti krēm mũgmũg ke kãn mũ sir, kanhkã tá ke kar ag, êprã ke kar ag ke gé, v̄enh kuprĩg kar ag ke gé. ¹¹ K̄y v̄enh kar tóg: “*Jesus Cristo* vỹ tỹ pã'i mág nĩ,” henh ke mũ sir. Tag hã tugrĩn ag tóg

sir Topê to: “tý tóg êg kãfór kar nĩ,” he mũ. Tag to jykrén nĩ, ãjag tý ti kóm han jé, *Jesus Cristo* kóm.

Êg tý êprã ke ag mý jêngrê han ke

¹² Inh kanhkã', ãjag ki sóg fe nĩ. Inh ví han ãjag tóg mũgtĩ, sý ãjag mré nĩn ký. Hã ra sóg ũri ãjag mré nĩ tú nĩ. Ge ra inh ví kri fim nĩ. ãjag krenkren ke vē. Ký Topê jykre hã han nĩ. Topê kamêg nĩ. “Ti mý êg to jũnh ke tú nĩ vỹ?” hem nĩ. ¹³ Ti hã ne tóg ãjag krĩn há han tí', ti jykre tý ãjag mý sér tĩn jé, ãjag tý hã mĩ hã mũn jé.

¹⁴ ãjag tý ti jykre han ký ti jykre to ví ví he tũg nĩ, ti tý kejên ãjag mý jagy ra. Ký jagnê mý jagnê ví kafãn tũg nĩ gé, ti jykre to. ¹⁵ Hã tugnĩn ũ tóg ãjag to jykrén kónãn ke tú nĩ, ãjag tý kygnêg tú nĩn ký. Ký ãjag tóg tý Topê krê nýtĩ gé, ãjag tý ti jykre há han ký. Êprã ke kar vỹ jykre pãno nýtĩ, Topê ví mranh ký. Ký ãjag tóg ag mý jêngrê ri ke nýtĩ, ãjag tý ag mý Topê ví kãmén ký. ¹⁶ ãjag tý tag han ký sóg tý ũn mág jênh ke mũ gé, ãjag tugrĩn. *Cristo* kãtĩg mãn ke kurã ên kã. Ký sóg ãjag to: “inh pijé fagrĩnh mý ag to vãsãn'. Inh pijé fagrĩnh mý ag mý Topê ví kãmén',” henh ke mũ.

¹⁷ Hên ri ke mũn ag isén ke mũ. Ký inh kyvénh tý inh ki kutê ký tóg êg tý Topê mý nén ũ pũn ri ke nĩnh mũ. ãjag tý ti ki ge ký nýtĩ tugrĩn ke vē. Ge ra tóg inh mý sér tĩnh mũ. Inh fe tóg mrin kenh ke mũ, ãjag kóm. ¹⁸ Ký tóg inh mý ti tý ãjag mý sér tĩnh há tí gé, iser ke ti.

Timóteo mré Epafrodito

¹⁹ Sý ãjag mý *Timóteo* jênênh há tóg tí, êg *Senhor* tý to: “he,” henh ký. Ti tý tá vỹn ke ký tóg inh mý ãjag kãmén ke mũ. Ký inh krĩ tóg kãnhvy' henh ke mũ sir, isý ãjag to vēmé há mên ký. ²⁰ Ti hã ne tóg ãjag mĩ êkrén mág tí'. Ũ tóg ti ri ke tú pē nĩ, ti tý ãjag to há nĩn ký. ²¹ Vênh kar ag vỹ: “inh rãnrãj vỹ inh kutãn mũ,” he kãn mũ. Hã ký ag tóg *Jesus* rãnrãj han tú nĩgtĩ. ²² Hã ra ãjag tóg *Timóteo* ki kanhró nýtĩ. Inh kósĩn ri ke ti nĩ. Êg krê ag vỹ êg mré êg rãnrãj han tí. Ký *Timóteo* vỹ inh mré Topê ví tó tý rãnrãj tũgtĩ, ti tý tý inh kósĩn ri ke nĩn ký. ²³ Ti hã jênê jé sóg ke mũ, ãjag to. Hã ra sóg ver ag tý inh mý nén tó mũ mẽ sór mũ, ũ tý inh ség mũ ag. Isý ag tý inh mý nén tó mũ mẽ kar ký sóg vãhã ti jênênh ke mũ. ²⁴ Hên ri ke mũn sóg kãnhmar ãjag venh tĩg ke mũ gé. Êg *Senhor* tý *Jesus* hã ne ki kanhró nĩ'.

²⁵ Hã ra tóg sý vēsýmêr ũ jênênh há tí, ãjag to. Hã ký sóg *Epafrodito* mý: “ha ag to vỹn ké,” he mũ. ãjag hã ne ti jênê ja nĩgtĩ', ti tý inh ki rĩr jé. Ký tóg inh mý há tí. Inh mré tóg Topê rãnrãj han tí mýr. Ký tóg inh kóm Topê ví to jagtar nĩ gé. ²⁶ Hã ra tóg ãjag mĩ êkrég mũ. Ký tóg ãjag to krĩ kufy jagy nĩ sir, ãjag tý ti kaga mẽ ja ên tugrĩn. ²⁷ Kaga ja tóg nĩgtĩ mýr. Ký tóg ter kren pē han. Hã ra Topê tóg ti jagãgtãn. Ký tóg há' he mũ sir. Ti ter ra sóg inh jagtar tag kri vēsýrênh mág ke mũ vē. Hã ra Topê tóg inh jagãgtãn gé. ²⁸ Hã ký sóg ti mý: “ha tĩg to fũrũn,” he mũ sir, ãjag fe tý mrin ke jé, ãjag tý ti ve ký. Hã ký inh jagtar tóg pãgsĩ' henh mũ gé sir. ²⁹ Ti jun ký ti to mý sér nýtĩm nĩ, ãjag tý ti ve mãn ký, êg *Senhor* tý ti jy nĩgãn ký. Ký ti mý: “há tóg tí,” hem nĩ, ãjag mý sér tĩn ký. ³⁰ *Cristo* rãnrãj tugrĩn tóg ter kren mýr. Hã ra tóg tovãnh ja tú nĩ. Hã ký tóg inh ki rĩr há han. ãjag jêgja kã jêg ký tóg inh ki rĩr há han. Ũ tý ge mý ví há han nĩ.

3

Jesus jykre hã vỹ ti pin kỹ há nĩ

¹ Inh kanhkã', vãhã sóg ãjag mỹ nén ù tónh ke mũ gé sir, ha mẽ. Ëg *Senhor* ki ãjag ge kỹ nỹtĩ. Hã kỹ mỹ sér nỹtĩm nĩ. Tag rán inh huri. Hã ra sóg rán mãn mũ. Sỹ ãjag mỹ tag tó to sóg krónh ke sór tũ nĩ. ãjag mỹ tóg há tĩ, sỹ ti tỹ ãjag mỹ sér nĩ to ãjag jyvèn kỹ.

² Vènh ki rĩr. Ón kỹ Topẽ vỹ tó tĩ ag vỹ junjun ke mũ, vễjyre pãno han mũ ag, ha vem nĩ. Inh mỹ ag tóg kasor ri ke nỹtĩ. Ón kỹ ag tóg ãjag gré fár junun kym sór mũ. Hã kỹ vènh ki rĩr. ³ “Ëg fár kym hã tugrĩn ãg tóg tỹ Topẽ krê nỹtĩ,” he ag tóg tĩ, ón kỹ. Hã tũ vè. Topẽ kuprĩg vỹ tỹ ãg jagrê nĩ, kỹ ãg tóg ãg jagrê tag tugrĩn Topẽ mỹ vỹ há han tĩ, ãg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Hã tugrĩn ãg tóg tỹ Topẽ krê pè nỹtĩ. Ëg tỹ ãg fár kym mũ ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ. Ëg fár vè mỹr, kỹ tóg ãg kren han ke tũ nĩ. ⁴ Ëg fár tỹ ãg kren han ke nĩ ra sóg, tỹ inh kren han sór mũ vè. *Moisés* jykre hã tỹ ãg kren han ke nĩ ra sóg, hã tỹ inh kren han sór mũ vè. Hã ra tóg ge tũ nĩ. ⁵ Vãsỹ inh jykre hã vè, ha mẽ. Isỹ kurã tỹ 8 (ke) han kỹ ag tóg inh gré fár junun kym, isỹ tỹ *povo* tỹ *Israel* krê nĩn kỹ, ãg jógjóg ve tỹ *Benjamim* krê'krê ag kã ù. Kỹ inh han mũ fag vỹ tỹ *Judeu* pè nỹtĩ. Inh mog kỹ sóg tỹ *Fariseu* nĩ. Hã ra *Fariseu* ag tóg *Judeu* ag jykre to tar tãvĩ nỹtĩ. ⁶ Sỹ ãg jykre to tar pè nĩn hã kỹ sóg *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ ag vóg kónãn. Topẽ tỹ *Moisés* mỹ vễjyre nĩm ja ên ki króm kãn ja sóg nĩgtĩ mỹr. Vễjyre ên mranh ja tũ sóg nĩgtĩ. Ên kã sóg tỹ ùn kuryj ja nĩgtĩ. ⁷ Hã kỹ sóg ag mỹ tỹ ùn hapè ja nĩgtĩ. Hã ra sóg ùri tag kar to: “nén ù tũ vè, inh kókén jé tóg ke mũ,” he mũ sir. Sỹ *Cristo* ki rã kỹ sóg ên tovãnh kãn mũ sir. ⁸ Kỹ, hã vè. Inh jykre si kar tóg inh mỹ kórég nĩ, ùri, ti tỹ inh kókén kỹ. Nén pir hã ne há nĩ, hã vỹ: isỹ ãg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* ki kanhró nĩ jé, he mũ. Hã kỹ sóg inh jykre si ên tovãnh kãn, isỹ *Cristo* hã ki rã kỹ jèn kỹ. ⁹ Kỹ sóg ti hã ki rã kỹ jè sir. ùri sóg *Moisés* jykre ki króm tugrĩn vèsỹ ùn mág han mãn sór tũ nĩ ha. *Jesus* ki rã hã tugrĩn sóg tỹ ùn mág jè ha. Hã tugrĩn Topẽ tóg iso: “há ti jè ha,” he mũ. ¹⁰ Sỹ ti ki kanhrãn kỹ jè tag hã tóg inh mỹ há nĩ. Ti hã vỹ ti ter kar kỹ rĩr mãn, kỹ sóg ti mré rĩr mãn sór mũ gé. Hã jé sóg ti mré jagtar sór mũ gé. Iser kỹ sóg ti ter ri ke han sór mũ gé. ¹¹ Sỹ rĩr mãn há tóg tĩ mỹr, iser kar kỹ. Hã jé sóg ti ri ke han sór tĩ.

Vènhvó kãme

¹² Ver sóg ki kanhrãn kãn ja tũ nĩ. Ver sóg tá krỹg ja tũ nĩ. Hã ra sóg vãsãn tĩ, sỹ komèr hã ti ki kanhrãn kãn jé, ti tỹ inh ki kanhró nĩ ên ri ke, isỹ tỹ *Cristo* tũ jèn kỹ.

¹³ Inh kanhkã', ver sóg tá krỹg ja tũ nĩ. Hã ra sóg tag han mũ, ha mẽ. Vèsỹjãm sóg mĩ êkrén mãn tũ nĩ ha. Vãsãn mãn', vãsãn mãn', he jé sóg ke mũ ha, isỹ kejèn tá krỹg jé. ¹⁴ Ag tỹ jagnè mré pétè ri ke han sóg tĩ mỹr. Jagnè mré ag tóg pétè tĩ, ù tóg gỹjỹ he sór tĩ. Ên ri ke han sóg tĩ. Inh gỹjỹ vỹ tỹ isỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke ti nĩ. Hã jé Topẽ tóg ãg kuprêg, *Jesus Cristo* tugrĩn.

¹⁵ Û tỹ *Jesus* to sygsanh mũ ag jé inh kóm han kãn. Û tỹ hã ra to: “hã tũ vè,” hen kỹ Topẽ jé ti kanhrãn. ¹⁶ Kỹ ãjag tỹ ti jykre mæg mũ tag hã jagma mũm nĩ, ãjag tỹ tá junjun jé.

¹⁷ Inh kanhkã', ãg jykre hã han kãn nĩ. Kỹ ù tỹ inh jykre ri ke han mũ ên jykre tugnỹm nĩ gé, ãjag tỹ ag mré hã han jé. ¹⁸ Û ag tóg ón kỹ *Jesus Cristo* ki ge kỹ nỹtĩ. Hã kỹ ag tóg ti jykre kato vãsãnsãn mũ, *Jesus* tỹ ãg jagfỹ krunh to ter mũ ra. Ag kãmén tỹ hèn ri ke han isóg huri, ãjag mỹ. Hã ra sóg ãjag mỹ ag

tó mǎn ke mǔ gé sir. Inh fe kaj tóg tǐ, ký sóg fȳ mǔ sir, ag jykre to. ¹⁹ Nǔgme ki ag tóg vár ke mǔ, *inferno* ki, ha mē. Jēn há táwǐ han sór ag tóg mǔ. Tag hǎ tóg ag mǔ sér tǐ. Nén tǔ ēg mǔ'a han tǐ tag hǎ tóg ag mǔ sér tǐ. Ēg tǔ tag mǐ vég tǐ ēn hǎ to ag tóg jykren sór tǐ. ²⁰ Ag jāvo ēg jamā vǔ kanhkā tá nǐ. Kanhkā tá tóg kǎtǐg ke mǔ, ēg kren han ke mǔ tǐ, hǎ vǔ: ēg *Senhor* tǔ *Jesus Cristo*, he mǔ. Tǐ hǎ jāvǎnh ēg tóg nǔtǐ. ²¹ Tǐ hǎ ne tóg ēg han mǎn ke mǔ', tǐ kǎtǐg ký'. Ēg tǔ ga kri mǔn ký ēg tóg ver krój nǔtǐ, ēg tǔ tǔ ēprā ke nǔtǐn ký. Tǐ tǔ ēg mǔ ēg fár tǎg han mǎn ký ēg tóg tǐ ri ke nǔtǐnh mǔ, tǐ mág ri ke, tǐ tar ri ke, tǐ sǐnvǐ ēn ri ke. Tǐ tar tugnǐn tóg nén kar tǔ tǐ krēm ke han mǎn ke mǔ gé.

4

Paulo tǔ ēg jyvēn

¹ Inh kanhkā', tǔ ājag tóg inh mǔ inh jāvy ri ke nǔtǐ. Ký tóg sǔ ājag venh há tǔgtǐ, sǔ ājag to há nǐn ký. Ājag hǎ tugnǐn inh fe tóg mrin ke tǐ. Ājag hǎ tugrǐn sóg tǔ ũn mág jē. Ājag to sóg hapē nǐ. Hǎ ký tar nǔtǐm nǐ, ēg *Senhor* jykre to.

² Vǎhǎ sóg *Evódia* fi jyvēn sór mǔ, *Síntique* fi ke gé, ha mē. “Jagnē mré vėjykre pir hǎ han nǐ,” he sóg mǔ, ājag mǔ. “*Jesus* mré ke vǔ tǔ ājag nǔtǐ, ký jagnē kato vǎsǎn tǔg nǐ,” he sóg tǐ. ³ Ký sóg ā mǔ ke mǔ gé, vǔ. Inh mré ā tóg ēg *Senhor* rǎnhraj han tǐ. Ký fag jyvēn nǐ, fag tǔ jagnē to há nǔtǐ jē. *Clemente* ag mré fag tóg Topē vǐ tǐ tó tǐ gé, vēnh kar mǔ. Fag jigji vǔ rǎnrán ký nǔtǐ, Topē *livro* ki. Hǎ ký tóg vēnhmǔ nǐ, fag tǔ jagnē to jǔ tǐ.

⁴ Ēg *Senhor* mré ke vǔ tǔ ēg nǔtǐ, ký mǔ sér nǔtǐm nǐ. Tag tó inh huri, hǎ ra sóg tó mǎn ke mǔ sir, ha mē. Mǔ sér nǔtǐm nǐ mǔr, ha mē.

⁵ Vēnh kar to fe nǔtǐm nǐ. Ēg *Senhor* kǎtǐg mǎn ke vǔ kakó tǐ ha, ha mē. ⁶ Krǐ kufy nǔtǐ tǔg nǐ. Nén kar tóm nǐ, Topē mǔ, tǐ mré vǐn ký. Ký tǐ mǔ nén kar to vǐm nǐ gé, ājag tǔ nén ve sór mǔ kar to. Ký tǐ mǔ nén kar to: “há tǐ nǐ,” hem nǐ gé, ājag tǔ tǐ mǔ *agradecer* hen ký. ⁷ Ký Topē vǔ ājag krǐ tǔ kuprǎ' henh ke mǔ. Ēg tǔ nén kar to jykren há ra ēg tóg vēsóg ki ēg krǐ kuprǎg ki kagtǔg nǔtǐ. Tǐ hǎ ne ēg fe tǔ há' he tǐ'. Tǐ hǎ ne ēg krǐ kuprǎg tǐ'. Ký tóg kuprǎ pē nǔgtǐ sir, ēg tǔ *Jesus Cristo* ki ge ký nǔtǐn ký.

⁸ Inh kanhkā', vǎhǎ sóg ājag mǔ nén ũ tó sór mǔ gé. Nén ũ há hǎ to jykren nǐ, hǎ vǔ: “ki há tó,” he mǔ. Ēg tǔ nén ũ to: “há tǐ nǐ,” he ēn hǎ to jykren nǐ. Vėjykre kuryj hǎ to jykren nǐ, nén ũ jānhkri hǎ to jykren nǐ. Nén ũ sǐnvǐ kar to jykren nǐ gé, ki há ke kar to. Tag kar to ēg tóg: “sér tǐ tǐ,” he tǐ. Hǎ ký to jykren mág han nǐ. ⁹ Ājag kanhrǎn mág sóg huri, sǔ ājag mǔ tǐ jykre kǎmēn ký. Ký ājag tóg inh jykre tugnǔm ja nǐ gé. Ký isǔ nén han mǔ ēn hǎ han nǐ. Ký ũ tǔ ēg krǐ kuprǎg mǔ ēn hǎ vǔ ājag tar han ke mǔ, Topē tǐ.

Paulo tǔ ag mǔ vǐ há han

¹⁰ Ha vé, inh fe tóg mrin ke mǔ, ājag tǔ inh mǔ nén ũ jēnēn ký. Ký sóg to Topē mré vǐ há han', vǐ há han' he mǔ. Inh mǐ ājag tóg ēkrég mǔgtǐ. Vǎsǔ ājag tǔ inh mǔ ne jēnēnh ke tóg tǔ tǐ. Hǎ ký ājag tóg inh mǔ nén ũ jēnē ja tǔ nǔgtǐ. ¹¹ Hǎ ra sóg ājag mǔ isǔ nén ve sór mǔ ēn tǐ to ja tǔ nǐ. Sǔ nén vég mǔ kar vǔ inh mǔ há nǐ. ¹² Isǔ nén ũ vég tǔ ra tóg inh mǔ há nǔgtǐ gé. Isǔ nén ũ e ven ký tóg inh mǔ há nǔgtǐ gé. Nén kar tag ve sóg huri. Kejēn sóg tógǎ nǔgtǐ. Kejēn sóg kókǐr nǔgtǐ. Kejēn sóg nén ũ kar vég tǐ. Kejēn sóg nén ũ vég tǔ nǔgtǐ. ¹³ Nén kar to sóg tar nǐ, ēg *Senhor* tǔ isar han ký.

¹⁴ Hã ra tóg há nĩ, ãjag tỹ inh jagãgtãn kỹ, ãjag tỹ inh jagtar nĩ tag to jykrén kỹ. ¹⁵ Vãsỹ ãjag tóg inh mỹ nén ù nĩm ja nĩgtĩ gé, isỹ ãjag mỹ *Jesus* kãmén vén kỹ. Sỹ ga tỹ *Macedônia* ki kuté kỹ ãjag há tóg inh mỹ nén ù jênê ja nĩgtĩ, ãjag pĩr mỹ, ãjag, hã vỹ: *Filipos* tá ke ag, he mü. Û pijé ãjag mré isỹ nén vég mü to jykrén ja nĩgtĩ'. ãjag pĩr mỹ ãjag tóg inh mré to jykrén inhhã. Tag ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ. ¹⁶ Isỹ êmã tỹ *Tessalônica* tá nĩn kỹ ãjag tóg inh mỹ nén ù jênê mãn ja nĩgtĩ gé. Kar kỹ ãjag tóg ù jênê mãn', ù jênê mãn' he ja nĩgtĩ gé, ãjag tỹ inh ki rĩr há han jé. ¹⁷ Hã ra sóg isỹ jãnkamy venh ke ên to jykrén sór tũ nĩgtĩ. ãjag tũ mág nỹtĩ kỹ tóg inh mỹ há tí. ¹⁸ Nén kar vỹ inh ki junjun há han. Sỹ nén ve sór mü ên ve kãn inh huri. *Epafrodito* vỹ inh mỹ vin kãn. Topê mỹ nĩm ja vê, ãjag tỹ inh mỹ nén nĩm ja ti. Kỹ tóg ti mỹ sér tí sir. Ti mỹ tóg ãjag tỹ ti mỹ nén ger há pũn ên kãfór nĩ sir. ¹⁹ Êg jóg tỹ Topê vỹ ãjag mỹ nĩm kãn ke mü, ãjag tỹ nén ve sór mü ên ti. Ti hã ne tóg nén kar tỹ tũ nĩ', kanhkã tá nĩ ên tí'. Hã kỹ tóg ãjag mỹ nén kar nĩm ke mü, *Jesus Cristo* tugrĩn. ²⁰ Êg kar jé êg jóg tỹ Topê to: "tỹ ti ùn mág nĩ, tỹ ti ùn tar nĩ," hé. Kỹ êg tỹ ti mỹ vĩ há han vỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Hã vê.

Paulo tỹ ag mĩ êkrén

²¹ Û tỹ *Jesus Cristo* ki ge kỹ nỹtĩ kar ag mĩ sóg êkrég tí. Êg kanhkã tỹ tag ki inh mré nỹtĩ ag vỹ ãjag mĩ êkrég tí gé. ²² Kar kỹ tag mĩ ù tỹ Topê ki ge kỹ nỹtĩ kar ag vỹ ãjag mĩ êkrég tí gé, pã'i tỹ *imperador* ãn mág krêm nỹtĩ ag kar ke gé.

²³ Êg pã'i tỹ *Jesus Cristo* jé ãjag tar han. Hã vê.

PAULO TŶ CARTA HAN: COLOSSOS TÁ KE AG MŶ CARTA

¹ Paulo tŷ rá vē. Topē vŷ inh fēg, sŷ tŷ *Jesus Cristo apóstolo* jē jé. Hā kŷ sóg ājag mŷ *carta* tag rán mŷ. Kŷ ēg régre tŷ *Timóteo* vŷ inh mré rán mŷ gé. ² Ēg tŷ ěmā tŷ *Colossos* tá Topē tŷ ag mŷ rán hā vē, ēg kanhkā ag mŷ, ŷ tŷ *Cristo* ki ge tovānh tŷ ag mŷ. Ēg jóg tŷ Topē jé ājag tar han, ti jé ājag krī kuprāg.

Topē kuprīg tŷ ēg tar han

³ Ēg *Senhor* tŷ *Jesus Cristo* panh mŷ sóg vī há han tī, ājag to, kurā kar ki, sŷ Topē mré vēmén kŷ. ⁴ Ājag tŷ *Jesus Cristo* ki ge tag mē inh. Kŷ ājag tóg nēji jagnē to há tāvī nŷtī gé, Topē ki ge kŷ nŷtī kar ag to ke gé. ⁵ Topē tŷ kanhkā tá ēg mŷ nén ŷ ven ke mŷ ěn hā to jŷkrén ājag tóg tī nēji. Ti tŷ ēg mŷ nén ŷ ven ke mŷ mē ājag tóg huri, ājag tŷ *Cristo* kāme sér ěn mē kŷ. ⁶ Ga kar mī tóg tī ha, vēnh vī há tag. Hā kŷ tóg ājag ki jun ja nī gé. Vēnh vī há tag tóg Topē mŷ ěkré kaněn ri ke nī, vēnh kar tŷ ti ki ge kŷ. Hā kŷ ājag tóg ti ki ge gé, ājag tŷ ti vī mē vén kŷ. Ēn kā ājag tóg Topē tŷ ēg jagāgtān ki kanhrān ja nī. Kŷ ājag tóg ki kanhró nŷtī ha. ⁷ Ū tŷ ājag mŷ tó vén mŷ vŷ tŷ *Epafras* nī. Jagnē to há tāvī ēg nŷtī, *Epafras* mré. Inh mré tóg *Cristo* rānhrāj han tīgtī. Ājag ki rīr há han tóg tī, ājag mŷ ti vī kāmén kŷ. To krónh ke tŷ ti nīgtī. ⁸ Ti hā vŷ inh mŷ ājag tŷ ēg to há nŷtī tag to, Topē kuprīg tŷ ājag tŷ ēg to há nŷtī han mŷ ěn ti.

⁹ *Epafras* vī mē kŷ sóg ājag to Topē mré vēmén tī sir. Ti mŷ sóg to vī tī, ājag tŷ ti tŷ ājag ki nén ve sór mŷ ěn ki kanhrān kān jé, ti tŷ ājag mŷ krī há nīm jé, ti tŷ ti kuprīg tŷ ājag kanhrān jé. ¹⁰ Kŷ ājag tóg ēg mré ēg *Senhor* jŷkre ki króm ke ki kanhró nŷtīnh mŷ gé, ājag jŷkre tŷ ti mŷ há nŷn jé. Ēg tŷ vējŷkre há han kŷ ēg tóg ti mŷ ěkré kanē há ěn ri ke han tī. Ājag tŷ tag han kŷ tóg há tī. Kŷ ājag tóg Topē ki kanhrān há han ke mŷ gé sir. ¹¹ Kŷ ājag tóg tŷ ŷn tar nŷtīnh mŷ gé sir. Ti hā ne ājag tar han tī, ti tar nīn kŷ. Kŷ ājag tóg ti to krónh ke tŷ nīgtī. Vēnh kar to ājag fe nŷtīnh mŷ. ¹² Kŷ tóg ājag mŷ sér tīnh mŷ gé. Kŷ ājag tóg ēg jóg mŷ vī há han ke mŷ. Ti hā ne ājag tŷ há' he mŷ, ājag tŷ kanhkā ve jé. Ti tŷ ēg krīn kŷ ēg tóg kurā krŷg ja tŷ ěn venh ke mŷ. Kŷ ājag tóg venh ke mŷ gé, ēg mré. ¹³ Ēg kygva tóg huri, hā kŷ ēg tóg tŷ kuty tān ag mré ke tŷ nŷtī ha. Topē kósín mré ke vŷ tŷ ēg nŷtī, ŷri, Topē tŷ ŷ to: inh fe, he mŷ ěn mré. ¹⁴ Ti hā ne ēg kren han mŷ. Ti hā tŷgrīn Topē tóg ēg mŷ vēnh pāte fón mŷ, ēg tŷ ti vī mranh ja ti.

Jesus tŷgrīn nén kar tóg vēnh ven

¹⁵ Topē ri ke pē ti nī, ti kósín ti. Ēg pijé Topē végt tī. Ēg tŷ ti kósín ve kŷ ēg tóg Topē ki kanhró nŷtī. Ti panh kósín ve vŷ tŷ ti nī. Topē tŷ nén ŷ kar hynhan kŷ tóg ti panh mré nī nī. ¹⁶ Ti kósín tŷgrīn tóg nén ŷ kar hynhan ja nīgtī gé. Kanhkā tá ke ěn hynhan kān ja ti nīgtī, ga kri ke kar ke gé, ēg tŷ nén végt tī kar, ēg tŷ nén ve vānh kar ke gé. Pā' i kar hynhan ja ti nīgtī gé, ŷn tar ag, ŷn mág ag, ŷn kāsir ag mré hā. Kŷ tóg ti hā mŷ hynhan kān ja nī, nén ŷ kar ti. ¹⁷ Nén kar tŷ vēnh ven tŷg ki tóg kā nī nī, *Cristo* ti. Ti tŷgrīn nén kar tóg vāhā vēnh ven kān. ¹⁸ Ti ki ge kŷ nŷtī kar ag krī ri ke ti nī, kŷ ēg tóg ti há ri ke nŷtī. ŷn ve vŷ tŷ ti nī. Kŷ tóg rīr mán gé, ti ter kar kŷ, ēg rīr mán ken jo. Nén ŷ kar kri ke vŷ tŷ ti nī. ¹⁹ Topē mŷ tóg sér tī, ti kósín tŷ ti ri ke pē nīn kŷ, ti tŷ tŷ ti ve hā pē nīn

ký. ²⁰ Ký tóg ti ter tugarin vėnh kar to há nı ha, *Jesus* tı krunh to sa tugarin. Ti kyvėnh jamėn ký tóg ęg to ju tı nı ha, u tı ga kri mı ag to, kanhkā tın ag to ke gė, Topė ti.

²¹ Hā ký tóg ājag to há nı ha ke gė. Vāsı ājag tóg vėjykre kórėg hā han ja nıgtı, hā ký ājag tóg Topė kato vāsānsān ja nıgtı. ²² Hā ra ti kósin tóg ęg ri ke mur ja nı. Ký tóg ęg jagfy ter ja nı. Hā ký Topė tóg ājag to há nı ha, ājag tı tı tu nıgtı jė, ājag tı hapė nıgtı jė. ²³ Hā ký ti ki ge tovānh tıg nı. Tar nıgtım nı, ti to króhn ke tıg nı. Ājag tı *Jesus* kāme sér ın mē ký ājag tóg Topė tı ęg mı nén u vin ke mı ın kāme mē ja nıgtı gė. Ga kri mı kar ag vı męg mı ha, *Jesus* kāme sér ın. Inh rānhrāj hā vė, sı ag mı tóhn ke ti, inh, hā vı: *Paulo*, he mı.

Paulo tı vėsırénh mág ja

²⁴ Ājag jagfy sóg vėsırénh mı. Hā ra tóg inh mı sér tı. *Cristo* vı vėsırénh mág, ęg tı ti ki ge jė. Ký ęg tóg ti vėsırénh ın ri ke han ke mı gė, u tı hėn ri ke ag tı ęg tugarin ti vı ki króm sór jė. ²⁵ Topė ne inh mı: “ha vėnh kar mı inh vı ti tó,” he ja nıgtı, sı ti rānhrāj ki rır jė, sı ājag mı tó jė gė, ti vı ti. Ti tı ājag mı vėnh vı jėnė vė. ²⁶ Topė tóg vāsı tı tı nén han ke to jykrėn ja nıgtı. Ti tı nén u kar hynhan tıg ki tóg to jykrėn ja nıgtı. Hā ra tóg ın kā u mı tó ja tı nı ver. Vāhā tóg u tı ti ki ge mı ın ag mı tó mı. ²⁷ Ęg hā mı tóg tó mı ha, ti tı *povo* kar mı nén u há tāvı vin sór mı ti. Hā ký tóg to hā u mı tó jā tı nı ver, ti tı ęg hā mı tó sór ký. Ti tı ęg mı nén vin ken hā vė, ha mē: *Cristo* vı ājag kā ki ımā nı ha, hā ký ājag tóg ęg tı kanhkā tá nén venh ke mı ın ti venh ke mı gė sir, ęg mrė, u tı ti ki ge ký nıgtı ag.

²⁸ *Cristo* jykre tag hā to inh tı, vėnh kar mı. Vėnh kar kanhrān hā han sóg tı, Topė tı inh mı krı há nım ja tugarin. Ký sóg vėnh kar jyvėn tı gė, ag tı ti ki ge há han jė, ag tı kygnė sór tı nı jė. Ký ag tóg hapė nıgtım mı, ag tı *Cristo* ki ge ký. ²⁹ Hā to sóg vāsān tı, ký sóg to ron tı gė. Ti hā ne isar han tı, ti tar nın ký.

2

¹ Ha vé, ājag jagfy sóg vėnh rānhrāj mág pė to vāsān tı, *Laodicėia* tá ke ag jagfy ke gė, u tı inh ve ja tı ag jagfy ke gė. ² “Ag tı inh vāsān tag mē ký ag hın tóg nén u kamėg ke tı nı. Ký ag hın jagnė to há kar nıgtım mı,” he sóg tı. Inh mı tóg ājag tı tag ki kanhrān kān há tı. Topė tı nén to jykrėn jan hā vı tı *Cristo* nı. ³ Ęg tı ti ki kanhrān ký ęg tóg Topė ki kanhró nıgtım ke mı gė. Ti pāte ęg tóg vėnh vı sér u ve mān ke tı nı. Ti hā tugarin ęg tóg Topė ki kanhrān ký nıgtı.

⁴ Tag kāmėn sóg mı, ājag mı, u tı ājag krın kónān tı nı jė. Ū tı ājag krın kónān sór mı vı tóg há nı ve nı. Hā ra tóg tı hā tı nı. ⁵ Ājag vėg tı sóg nı. Hā ra sóg ājag ki ękrėg tı, ký tóg sı ājag ve ın ri ke nı. Inh mı tóg sér tı, ājag tı *Cristo* ki ge tovānh tı nın ký, ājag tı to tar tāvı nıgtım ký.

Cristo jykre

⁶ Ha vé, *Jesus Cristo* ki ge ký ājag nıgtı, ęg *Senhor* ki. Ký ti jykre hā han nı. ⁷ Ti hā vı ęg mı ga ri ke nı. Ti ki jāre han nı, ka jāre ın ri ke. Ti ki ge tovānh tıg nı. Tag hā mē ājag, ājag tı ti vı mē vėn ký. Ký to tar nıgtım nı, Topė mı vėnh vı há tó ký.

⁸ Ha vé, vėso jykrėn. Inh mı tóg u tı ón ký ājag krın kónān sór ha mē tı. Ū tóg krıg tın tó tı. Ū tóg nén u tın tó tı gė. Ký u tóg ęprā ke jykre tó tı gė. *Cristo* jykre tı vė, ęprā ke jykre kar ti. Hā ký u tı ājag mı tag tó sór mı ag vı jėmė tıg nı. ⁹⁻¹⁰ *Cristo* vı tı nén u kar kri ke nı. Pā'i kar kri ke vı tı ti nı. Ti fār vı ęg ri

ke ja nĩgtĩ, ti tũ ga kri tĩ mũn kã. Hã ra tóg tũ Topẽ jẽ nĩ, ti fãr kã kã. Topẽ pẽ hã vẽ sir. Kũ ãjag tóg ãjag tũ ti ki ge kũ há tãvĩ nũtĩ gé sir.

¹¹ Kũ, ẽg tũ ẽg grẽ fãr junun kym mũ vỹ ge nĩ, ha mẽ. *Judeu* ag tóg ag fãr kym ja nĩgtĩ, vẽnũ kar tũ ag tũ Topẽ jykre hã han mũ ẽn ki kanhró nũtĩ jẽ. Ũri ẽg tóg ẽg jykre pãno tovãnh mũ, vẽnũ kar tũ ẽg tũ Topẽ jykre han mũ ki kanhró nũtĩ jẽ. Kũ ẽg tóg ẽg tũ nẽn ũ to ẽn mũ ẽn han mũn ke tũ nĩ. Ẽg tũ *Cristo* mũ vẽnũ fẽg to ken hã vẽ. ¹² Ti mrẽ ter ri ke han kũ ẽg tóg vẽnũ kej kã kã nũ ri ke han mũ gé. Vẽnũ kype to ken hã vẽ, *batismo* to ken hã vẽ. Kũ ẽg tóg ti mrẽ rĩr mũn ri ke han mũ gé sir, ẽg tũ goj kã tá kãkutẽ kũ. Topẽ vỹ *Cristo* rĩn mũn, ti ter kũ. Ẽg tũ ti ki ge kũ tóg ẽg rĩn mũn mũ gé sir. ¹³ Vãsỹ ãjag tóg vẽser ri ke ja nũtĩgtĩ, ãjag tũ ti vĩ mranh tugrĩn. Hã ra *Cristo* tóg ãjag rĩn mũn ja nĩgtĩ, Topẽ mrẽ hã. Ẽg mũ tóg hur vẽnũ pãte fón, ãjag tũ vỹjykre kórég han ja ẽn ti tũ. ¹⁴ Ẽg nẽv rá ẽn tũ tóg tũ' hẽ huri, ẽg mũ. Rãn kũ tóg nĩ ja nĩgtĩ, hã vỹ: ẽg tũ ti vĩ mranh, he mũ. Tag to tóg ẽg to jũ ja nĩ vẽ. Hã ra *Cristo* tóg tũ' hẽ. Krunh to tóg ti sa, ẽg nẽv ti. Kũ tóg tũ' hẽ. Kajãm kãn tóg huri. ¹⁵ Kũ tóg Japo pã'i kar ag tũ' hẽ ja nĩgtĩ gé, ũn tar ja ẽn ag tũ. Krunh to sa kũ tóg ag tar tũ' hẽ, ũ tũ ti kato vãsãnsãn mũ ẽn ag tũ. Kũ ẽg kar tóg ag venh ke mũ. Kũ ẽg tóg ag to é henh ke mũ sir. *Cristo* tóg ag pan kar kũ ag tatũn tũg kãn ke mũ, nũgme ki ag vãm jẽ. Tag ve jẽ ẽg tóg ke mũ.

¹⁶ Kũ ũ tũ vẽnũn há to ãjag mũ: “ã tũ tag kon kũ Topẽ tóg ã to jũnh mũ,” hen kũ hã ra kri nĩm tũg nĩ. Kurã kórég tó sór ag tóg tĩ gé, fẽnhta kar, kysã sa tãg ke gé, vẽnũ kãn ke kurã ke gé. ¹⁷ Vãsỹ ke ja vẽ, vỹjykre tag. *Cristo* kãtĩg ke jo ke ja vẽ. *Cristo* kãtĩg kũ ẽg tóg vỹjykre tãg vэг nũtĩ ha. ¹⁸ Ũ tóg ãjag mũ Topẽ tũ jẽnẽ jafã ag tó sór mũ gé. “Topẽ tũ jẽnẽ jafã vэг sóg ti. Kũ sóg ag hã mũ jãn sór tũ,” he ag tóg tĩ, ón kũ. Hã ra ag tóg tag hã to tũ ũn mág nũtĩ sór mũ. Ẽg kãfór nũtĩ sór ag tóg mũ. ¹⁹ Ag pijẽ *Cristo* jykre han sór mũ'. *Cristo* jykre hã tóg ti pir mũ tar nĩ. Ẽg krĩ ri ke ti nĩ, *Cristo* ti. Kũ ẽg tóg ti há ri ke nũtĩ, ẽg tũ ti ki ge kũ nũtĩn kũ. Kũ ẽg tóg *Cristo* jykre han ke mũ, ti tũ ẽg krĩ ri ke nũn kũ. Hã ra ag tóg tag han sór tũ nĩ, ũ tũ ãjag krĩn kónãn tĩ ag.

Jesus mrẽ ẽg rĩnrĩr nũtĩnh

²⁰ Hã kũ ãjag tóg *Cristo* mrẽ ter ri ke han. Krĩg tãn kórég ag pijẽ ãjag tũ hẽ ri ke mũn mũ ha', nẽn ũ ũ kar tãn kórég ag ke gé. Ẽg pijẽ tũ ag mrẽ ke nũtĩ'. Ẽg tũ ne jẽ ag tũ ãjag mũ vỹ jẽnẽ sór nẽ, ag tũ ón kũ vẽnũn há to: ²¹ “tag vóg tũg nĩ, Topẽ mũn kórég nĩ. Tag ko tũg nĩ, ẽn vóg tũg nĩ,” hen kũ? Ag vỹ tag jẽnẽ tũg nĩ. ²² Ẽprã ke ag jykre vẽ, tag ti. Tag mũ ke vẽ, ẽg tũ nẽn ũ vóg mũ ti. Tũg kãn jẽ tóg ke mũ, kejẽn. Hã kũ ẽg tóg Topẽ vỹ hã jẽnẽg tĩ. ²³ Ag jykre vỹ há nĩ ve nĩ. Krĩ há nũtĩ ve ag nĩ. Kanhkã tãn to ag há nũtĩ, ag to ag jãn tĩ. Tag hã to jykrẽn kũ ag tóg vẽsỹ ũn mág han sór mũ, jãvo. Ag tũ nẽn to ẽn mũ ẽn han ag tóg tĩ. Hã kũ ag vỹ jẽnẽ sór tũg nĩ.

3

¹ Ha vé, *Cristo* mrẽ ãjag tóg rĩnrĩr mũn. Hã kũ ti jykre hã han sórm nĩ. Kanhkã tá tóg nĩ nĩ, Topẽ pẽgã tá. Kũ ti hã mũ ẽkrẽn nĩ, ãjag tũ ti mrẽ tá junjun jẽ. ² Ũ tũ kynhmỹ nĩ ẽn jykre hã han sórm nĩ. Ẽprã vỹjykre to jykrẽn tũg nĩ. ³ Ter jẽ ẽg tóg ke mũ, ẽg fãr tag ti. Hã ra ẽg tóg *Cristo* mrẽ Topẽ ki vẽnũ pẽju ri ke han. Tĩ tũ ẽg jy nĩgãn to ken hã vẽ, ẽg ter pẽ han tũ nĩ jẽ, ẽg tũ ti mrẽ rĩnrĩr nũtĩ jẽ.

⁴Kejĕn tóg vĕnh ven ke mŭ, *Cristo* ti, ěg rĭnrĭr han mŭ ti. Kŷ vĕnh kar tóg venh ke mŭ, ěg tŷ ti mré rĭnrĭr nŷtĭ ti, ěg tŷ tŷ ũn mág nŷtĭ ti.

Ěg jykre pāno

⁵Ājag jykre pāno tovānh nĭ. Ājag tŷ nĕn to ěn mŭ ěn mŷ vĕnh nenh nĭ. Ěg jykre pāno hā vĕ, ha mĕ: ěg prŭ tŭ mré nŷ, ěg mén tŭ mré nŷ, nĕn vĕnh mŷ kar han, Topĕ tŷ nĕn ũ to: “han tŭg nĭ,” he mŭ ra to ěn mŭ, ěg tŷ nĕn e hā tŷ vāsān mĕ. Vĕnh kāgrā to jān ěn ri ke ti nĭ, ěg tŷ ěg tŷ nĕn e hā tŷ vāsān sór kŷ. ⁶Tag tigrĭn Topĕ tóg ěg to jŭ mŭ. Ti vĭ mranh hā vĕ. ⁷Tag han ja ājag tóg nĭgtĭ, vāsŷ, ājag tŷ vĕjykre kórég tag mĭ mŭn kŷ. ⁸Hā kŷ tovānh kān.

Fe gŷv mĕ han tŭg nĭ. Jagnĕ to krĭ rŷ han tŭg nĭ. Ũ to jykren kónān tŭg nĭ. Ũ mŷ vĭ kónān tŭg nĭ. Ũ to vĭ kónān tŭg nĭ gé. ⁹Jagnĕ mŷ ón tŭg nĭ gé. Ājag jykre pāno ěn tovānh kān nĭ. Kŷ tóg ěg tŷ ěg kur kórég fón ri ke nĭ. ¹⁰Kŷ vĕjykre tǎg hā han kān nĭ gé. Kŷ tóg ěg tŷ kur tǎg tu ri ke nĭ. Ěg tŷ tóg ũ tǎg han sór mŭ, Topĕ ti, ěg tŷ tŷ ti kǎnhvég ri ke nŷtĭ jé, ěg tŷ ti ki kanhrān pĕ han jé. ¹¹Kŷ ěg tóg tŷ ũn pir nŷtĭ ha, fóg ag, *Judeu* ag, kanhgág ag, *patrāo* krĕm ke ag, ag *patrāo* mré hā. Ěg tŷ *Cristo* ki ge kŷ ěg tóg tŷ ũn pir nŷtĭ. Kŷ *Cristo* hā vŷ tŷ ěg kar kri ke nĭ.

¹²Topĕ vŷ ājag kuprĕg, ājag tŷ tŷ ti tŭ nŷtĭ jé, ti tŷ ājag to há tǎvĭ nĭn kŷ. Kŷ ti jykre hā han nĭ. Jagnĕ jagāgtān nĭ. Jagnĕ mŷ vĭ há han nĭ. Vĕsŷ ũn mág han sór tŭg nĭ. Komĕr hā vĭm nĭ. Jagnĕ to fe nŷtĭm nĭ. ¹³Jagnĕ to jŭ tŭg nĭ. Jagnĕ mŷ vĕnh pāte fón nĭ, ũ tŷ ājag mŷ vĭ kónān kŷ. Ěg *Senhor* vŷ ěg mŷ vĕnh pāte fón tĭ gé. Kŷ jagnĕ mŷ vĕnh pāte fón nĭ, ti ri kĕn. ¹⁴Ājag tŷ jagnĕ fe ri ke nŷtĭn kŷ tóg há tĭ. Kŷ ājag tóg vĕjykre pir han ke mŭ. ¹⁵*Cristo* jé ājag krĭ kuprǎg. Kŷ ājag tóg krĭ kǎnhvy nŷtĭnh mŭ ha. Ěg krĭ kuprǎ nĭn kŷ ěg tóg jatun mŷ jagnĕ mré nŷtĭnh mŭ, ěg tŷ *Cristo* há ri ke nŷtĭ jé. Hā jé tóg ěg jé prĕr, Topĕ ti. Kŷ ti mŷ tag to vĭ há han nĭ. ¹⁶*Cristo* vĭ hā tŷ jagnĕ mŷ tóm nĭ, hā ki kanhrān sór m nĭ. Tag tŷ jagnĕ jyvĕn nĭ, tag hā to krĭ há han nĭ. Ti mŷ jān nĭ. Ti jé hā tóm nĭ, ti kuprĭg tŷ ājag mŷ nĕn tó mŭ ti. Ti hā mŷ vĭ há han nĭ. Ti mŷ: “inh mŷ tóg há tĭ, ā tŷ inh mŷ nĕn han mŭ ti,” hem nĭ. ¹⁷Ājag tŷ nĕn ũ han ken kŷ ěg *Senhor* mré vĕmén kar kŷ han nĭ. Kŷ ājag tŷ nĕn ũ tó sór kŷ ti hā mŷ tó vĕn nĭ gé. Ěg *Senhor* tŷ *Jesus* jykre hā han jé ěg tóg ke mŭ. Kŷ ěg tóg ti hā tigrĭn ěg jóg tŷ Topĕ mŷ vĕnh vĭ há tónh ke mŭ gé sir.

Ěg jykre tǎg

¹⁸Kŷ sóg ũn mén nŷtĭ fag mŷ: “ājag mén jykre mĭ mŭm nĭ. Ěg *Senhor* jykre hā vĕ,” he mŭ.

¹⁹Ājag mén mŷ sóg: “ājag prŭ to há tǎvĭ nŷtĭm nĭ. Jagnĕ jykre mĭ mŭm nĭ. Fag mŷ vĭ tar han tŭg nĭ,” he mŭ.

²⁰Kŷ sóg ājag krĕ mŷ: “ājag han mŭ fag vĭ jĕmĕm nĭ. Ěg *Senhor* vŷ tag ve sór mŭ, ājag ki,” he mŭ.

²¹Kŷ sóg ũn sanh ag mŷ: “ājag krĕ mŷ vĭ tar pĕ han tŭg nĭ, ag tŷ ājag to jŭ tŭ nĭ jé,” he mŭ gé. Krónh ke jé ag tóg ke mŭ, ājag tŷ ag mŷ vĭ tar pĕ han kŷ.

²²Ājag kǎ mŭ ũ tóg *patrāo* mŷ rǎnrǎj tĭ, fagrĭnh mŷ. Ājag mŷ sóg: “ājag *patrāo* vĭ ki hā han nĭ,” he mŭ. Ũ tóg kejĕn ti *patrāo* tŷ ti mŷ vĭ há han hā jé ti tŭ ki rĭr tĭ, ón kŷ. Tag han tŭg nĭ. Ti tŭ ki rĭr hapĕ han nĭ, ājag tŷ ěg *Senhor* kamĕg kŷ. Vĕjykre pir hā han nĭ, ājag *patrāo* mŷ. ²³Ti rǎnrǎj ki rĭr kŷ mŷ sér nŷtĭm nĭ. Ājag tŷ ěg *Senhor* tŷ *Jesus* rǎnrǎj han ri ke ti nĭ. ²⁴Ěg *Senhor* vŷ ājag mŷ ājag

rãnrhāj kajām ke mū, ājag t̄y ti tū kar ag mré tá junjun k̄y. Tá ti vin han k̄y n̄t̄i, ti t̄y ājag m̄y nén vin ke mū ěn ti. Ājag *patrão* pē v̄y t̄y ěg *Senhor* t̄y *Jesus* n̄i. Ti hā m̄y ājag tóg rãnrhāj t̄i. ²⁵ Ū t̄y v̄ejykre pāno han mū ěn vóg kónān jé tóg ke mū, Topē ti, ag t̄y t̄y ūn mág n̄t̄i hā ra. Topē m̄y ěg tóg jagnē ri ke kar n̄t̄i, tag ki ūn mág ag mré ūn kāsir ag. Vēnh kar vóg kónān jé tóg ke mū, v̄ejykre pāno to, Topē ti.

4

¹ Ājag k̄a m̄i ū v̄y t̄y *patrão* n̄t̄i, k̄y sóg *patrão* hā jyvēn sór mū ha. Ājag *camarada* ag v̄y ājag rãnrhāj han t̄i. K̄y ag ki r̄ir há han n̄i. *Patrão* ū v̄y t̄y ājag kr̄ig m̄y ke n̄i, hā v̄y: ěg *Senhor*, he mū, kanhkā tá n̄i ti.

Paulo t̄y ěg jyvēn

² Topē mré vēmén tovānh tūg n̄i. Ti m̄y: “inh m̄y tóg há t̄i,” hem n̄i gé. Ti mré vēmén to krónh ke tūg n̄i. ³ K̄y ti mré iso vēmén n̄i gé. Topē v̄i tó sóg t̄i. K̄y ti m̄y to v̄im n̄i, ag t̄y inh v̄i mē há han jé, s̄y ag m̄y *Cristo* kāmén k̄y, s̄y ag m̄y Topē t̄y nén han sór mū ěn kāmén k̄y. Tag tugr̄in sóg se k̄y jē. ⁴ Hā ra sóg tó há han sór mū, Topē t̄y inh m̄y vēnh rãnrhāj tag n̄im k̄y. Hā jé iso ti mré vēmén n̄i.

⁵ Ū t̄y ěg jāvo *Jesus* ki ge tū ag m̄y v̄i há han n̄i. Kurā kren tūg sór m̄i. ⁶ Nén ū há t̄y vēmén n̄i, vēnh kar m̄y sér t̄i jé, ag t̄y ājag v̄i mēn k̄y. K̄y ājag tóg vēnh kar m̄y kāmén há han ki kanhró n̄t̄inh mū.

Paulo t̄y ag m̄i ěkrén

⁷ S̄y ājag m̄y *Tíquico* jēnē vē, ti t̄y ājag m̄y is̄y nén ū vég mū kāmén k̄an jé, is̄y nén ū han mū ti ke gé. ěg régre vē. ěg to há t̄av̄i ti n̄i. ěg *Senhor* rãnrhāj han to ti krónh ke tū n̄gt̄i. ⁸ Ti hā v̄y s̄y nén vég mū tó k̄an ke mū. Hā jé sóg ti jēnēg mū, ti t̄y ājag fe t̄y m̄rin ke jé. ⁹ Ti mré sóg ājag mré ke t̄y *Onésimo* jēnēg mū gé. ěg régre vē gé. ěg to há ti n̄gt̄i gé. Topē ki r̄a to krónh ke tū ti n̄gt̄i. Ag hā ne ājag m̄y tónh ke mū', ěg t̄y tag ki nén ū vég mū ti.

¹⁰ *Aristarco* v̄y inh mré se k̄y jē gé. Ājag m̄i tóg ěkrég t̄i. *Marcos* v̄y ājag m̄i ěkrég t̄i gé, *Barnabé* kanhkā ěn ti. *Marcos* to sóg ājag m̄y vēnh v̄i jēnē huri, ājag t̄y ti m̄y: “hā k̄arā,” he jé, ti t̄y kejēn ājag tá jun k̄y. ¹¹ *Josué* v̄y ājag m̄i ěkrég t̄i gé, ag t̄y ū to: *Justo*, he mū tag ti. *Judeu* ag vē, *Aristarco* mré *Marcos* ti, kar *Josué* ti. Inh mré ag tóg rãnrhāj t̄i, Topē v̄i ki. Ag jāvo *Judeu* ū ag v̄y inh mré rãnrhāj jāvānh n̄t̄i gé.

¹² *Epafras* v̄y ājag m̄i ěkrég t̄i gé, ājag mré ke tag ti. *Jesus Cristo* rãnrhāj han k̄y tóg jē n̄i. Ājag to tóg Topē mré vēmén t̄i. To krónh ke tū ti n̄gt̄i, ājag t̄y kygnēg tū n̄in jé, ājag t̄y Topē t̄y ěg ki nén ve sór mū ěn hā han sór jé, ājag t̄y tag hā to tar n̄t̄i jé. ¹³ Ājag hā ki tóg ěkrég t̄i, tag vég sóg t̄i. K̄y tóg *Laodicéia* tá ke ag m̄i ěkrég t̄i gé, *Hierápolis* tá ke ag m̄i ke gé. ¹⁴ *Lucas* v̄y ājag m̄i ěkrég t̄i gé, *médico* ěn ti, ū t̄y ěg to há t̄av̄i ěn ti, kar k̄y *Demas* ti ke gé.

¹⁵ *Laodicéia* tá ěg régre ag m̄y tóm n̄i, s̄y ag m̄i ěkrég mū ti. *Ninfa* fi m̄i sóg ěkrég t̄i gé, fi ĩn tá vēnh m̄an jafā ěn ki. ¹⁶ Ājag t̄y vēnh rán tag to ke kar k̄y *Laodicéia* tá Topē ki ge k̄y n̄t̄i ag m̄y jēnēm n̄i. K̄y tá ke ag tū to kem n̄i gé, vēnh kato, s̄y ag m̄y *carta* jēnēg mū ti. ¹⁷ K̄y *Arquipo* m̄y: “ěg *Senhor* t̄y ā m̄y nén ū tó mū ěn han n̄i. To krónh ke tūg n̄i,” hem n̄i.

¹⁸ Vāhā sóg vēsóg ki ājag m̄y rán ke mū ha', inh, hā v̄y: *Paulo*, he mū. Is̄y se k̄y jē tag k̄a jatū' he tūg n̄i. Topē jé ājag tar han t̄i. Hā vē.

PAULO TÛ CARTA HAN: TESSALÔNICA TÁ KE AG MÛ CARTA VE

¹ Paulo tÛ rá vĕ. Isÿ ěmā tÛ *Tessalônica* tá ke ag mÛ rán hā vĕ. Topĕ vĭ mĕ jĕ ājag tóg tá vĕnh mān tĭ. Topĕ tũ vÿ tÛ ājag nÿtĭ, ěg jóg mág ti. ěg *Senhor* tÛ *Jesus Cristo* tũ vÿ tÛ ājag nÿtĭ gĕ. Sÿ ājag mÛ vĕnh rá jĕnĕ vĕ, kÿ *Silas* mrĕ *Timóteo* vÿ inh mrĕ jĕnĕg mŭ gĕ. Topĕ mÛ sóg to vĭ tĭ, ti tÛ ājag tar han jĕ.

Tessalônica tá ke ag jykre

² Kurā kar ki sóg ājag to Topĕ mrĕ vĭ tĭ. Ti mÛ sóg: “há ti nĭ, ā tÛ ag krĭn há han kÿ,” he tĭ. ³ Sÿ ti mrĕ vĭn kÿ sóg ājag mĭ ěkrég tĭ. Ājag tÛ ti ki ge kÿ nÿtĭn kÿ ājag tóg nĕn ũ há kar han mŭgtĭ. Ājag tÛ ti to há nÿtĭn kÿ ājag tóg rānhrāj mág han mŭgtĭ. Ājag tÛ ěg *Senhor* tÛ *Jesus Cristo* ve sór kÿ ājag tóg to krónh ke tũ nĭgtĭ.

⁴ Inh kanhkā', tÛ ěg tóg Topĕ fe nÿtĭ, ti tÛ ěg kuprĕg ja nĭn kÿ. ⁵ Sÿ ājag mrĕ nĭn kÿ sóg ājag mÛ Topĕ vĭ sér to ja nĭgtĭ. Inh pijĕ inh jykre tÛ vĕmĕn ja nĭgtĭ'. Topĕ jykre hā tÛ sóg vĕmĕn tĭ, Topĕ kuprĭg tÛ inh krĭn kÿ. Ti hā vÿ ěg tar han tĭ. Ki hā to sóg mŭ ājag mÛ, hā kÿ ājag tóg inh jykre ki kanhró nÿtĭ. Sÿ ājag to há nĭn hā kÿ sóg ājag mÛ to ja nĭ. ⁶ Inh ri ke han sór ājag tóg mŭ, ěg *Senhor* ri ke ke gĕ. Sÿ ājag mÛ nĕn to ja ěn kri fig ājag tóg tĭ. Kÿ ājag tóg to vĕsÿrĕnh jagy han tĭ, ũri, pā'i ag tÛ ājag to kórég nÿtĭn kÿ. Hā ra Topĕ kuprĭg vÿ ājag krĭ tÛ kānhvy' he mŭ, ājag vĕsÿrĕnh mŭ há ra, ěprā. ⁷ Hā kÿ vĕnh kar tóg ājag tÛ nĕn han mŭ mĕg mŭ sir, ga tÛ *Macedônia* tá, ga tÛ *Grécia* tá ke gĕ, ag tÛ ājag kóm han kān jĕ sir, ũ tÛ *Jesus* ki ge kÿ nÿtĭ kar ag ke gĕ. ⁸ Vĕnh kar vÿ ājag tÛ nĕn han mŭ mĕ kān huri. Topĕ vĭ to ājag tóg mŭ, hā kÿ ag tóg ga tÛ *Macedônia* tá mĕg mŭ, ga tÛ *Grécia* tá ke gĕ, ěmā kar mĭ hā. Ājag tÛ Topĕ ki ge mŭ mĕ kān ag tóg huri. Isÿ ag mÛ to sór mŭ ra ag tóg: “mĕ ěg huri,” he tĭ. ⁹ Kÿ ag tóg inh mÛ: “ā vĭ kri fig ag nĕji mŭ, *Tessalônica* tá ke ag,” he tĭ. “Topĕ ki ge kÿ ag nĕji nÿtĭ, vĕnh kāgrá tÛ topĕ tovānh kÿ, ag tÛ Topĕ vĭ hā han jĕ sir, ũn rĭr nĭ ěn vĭ ti, hā vÿ: Topĕ pĕ, he mŭ. ¹⁰ Ti kósĭn nĕji vÿn kenh ke mŭ, kanhkā tá. Ti kātĭg jāvānh ag nĕji mŭ. Topĕ nĕji ti rĭn mān, ti ter kar kÿ, *Jesus* ti. ěn nĕji ěg krenkren han mŭ, ěg tÛ Topĕ jũ vĕg tũ nĭ jĕ. *Jesus* kātĭg jāvānh ag nĕji mŭ, *Tessalônica* tá ke ag,” he ag tóg tĭ ājag to.

2

Paulo tÛ Topĕ vĭ to há han

¹ Inh kanhkā', inh ve ājag tóg, isÿ ājag mrĕ nĭ mŭn kā. Isÿ ājag mÛ Topĕ vĭ to kÿ ājag tóg Topĕ ki ge ja nĭ. Tó há han ja sóg nĭ. ² ěmā tÛ *Filipos* tá ag tóg inh vóg kónān ja nĭgtĭ. Tá ag tóg iso é he ja nĭgtĭ. Kÿ sóg tá kākutĕ kÿ ājag tá jun ja nĭgtĭ. Ge ra sóg ājag mÛ to, Topĕ vĭ sér ti. Ājag kamĕg ja tũ sóg nĭ, Topĕ tÛ isar han kÿ, sÿ inh jagtar jagy ěn ve ja ra. ³ Sÿ ājag jyvĕn kÿ sóg ājag mÛ ki hā to ja nĭgtĭ. Kÿgnĕ ja tũ inh nĭ. Nĕn ũ vĕnhmÿ to ja tũ sóg nĭgtĭ gĕ. Ājag tÛ nĕn ũ to ěn ja tũ sóg nĭgtĭ gĕ. ⁴ Topĕ hā ne inh jykre ve kÿ inh mÛ: “há inh vĭ to,” he ja nĭ'. Hā kÿ sóg to mŭ sir. ěprā ke ag tÛ iso vĭ há han tũ ra tóg inh mÛ tÛ nĕn ũ tũ nÿ. Topĕ tÛ iso vĭ há han ke tag hā tóg inh mÛ há nĭ'. Hā jĕ sóg ti vĭ hā ki króm sór mŭ. Ti hā ne ěg jykre ve kÿ ěg ki kanhró nĭ', Topĕ ti.

⁵ Hã kÿ sóg ãjag mÿ ón kÿ: “há ãjag tóg nÿtÿ,” he ja tũ nÿgtÿ. Æjag tÿ nén ù to én ja tũ sóg nÿgtÿ gé. Æjag ki sóg gÿj ve sór ja tũ nÿ gé. Topê hã ne tag vé! ⁶ Kÿ êprã ke ag tÿ iso vÿ há han tũ ra tóg inh mÿ tÿ nén ù tũ nÿ mÿr. Æjag tÿ inh mÿ vÿ há han tũ ra tóg inh mÿ tÿ nén ù tũ nÿ gé. ⁷ *Cristo* hã vÿ inh jênê ja nÿ. Hã kÿ tóg, sÿ ãjag mÿ vÿ tar han há tÿ vê. Hã ra sóg ke ja tũ nÿ. Komêr hã sóg vÿ ja nÿgtÿ. Êg tÿ êg krê kãsir mrê vÿ ri ke han ja sóg nÿgtÿ. ⁸ Æjag to sóg há tâvÿ nÿ, hã kÿ sóg ãjag mÿ Topê vÿ sér tó kãn sór ja nÿgtÿ. Kÿ tóg inh mÿ tÿ nén ù tũ nÿ gé, sÿ ãjag jagfy ter ke mũ ti.

⁹ Inh kanhkã', inh rãnrhãj to jykrén nÿ. Inh rãnrhãj vÿ inh kutãn tÿ. Kuty ki sóg inh rãnrhãj han tÿ, kurã ki ke gé, isÿ inh jên kajãm jé. Hã kÿ sóg ãjag jên ko ja tũ nÿgtÿ. Topê vÿ hã tó ja sóg nÿ, ãjag kanhrãn kÿ. ¹⁰ Isÿ nén han mũ ve kãn ãjag tóg, kÿ Topê vÿ inh vég tÿ gé. Topê jykre hã han isóg tÿ, vÿjykre kuryj tÿ. Nén ù vènhmÿ han vãn h sóg nÿgtÿ. Æjag rÿnve sóg han, ãjag tÿ *Jesus* ki ge kÿ nÿtÿn kÿ. ¹¹ Gÿr panh vÿ ti kósin jyvèn tÿ, kÿ tóg kejên ti jyvèn tar han tÿ gé. Kÿ tóg kejên vÿ há han tÿ gé, ti fÿn kÿ. Ti ri ke han ja sóg nÿ mÿr, ãjag mÿ. ¹² Hã kÿ sóg ãjag fe tar han. Æjag jyvèn ja sóg nÿgtÿ, kÿ sóg ãjag jyvèn tar han ja nÿgtÿ gé kejên, ãjag tÿ Topê jykre ki króm jé. Ti hã ne ãjag kuprêg', ãjag tÿ ti tÿ tÿ êg pã'i nÿ ve jé, ãjag tÿ ti jykre mág ve jé, ti jykre tÿ êg kãfór nÿ ên ti. ¹³ Æjag tÿ Topê vÿ mÿ kÿ ãjag tóg to: “he,” he ja nÿgtÿ. Æjag mÿ sóg tó, kÿ tóg ãjag mÿ há ja nÿgtÿ. Tag to sóg Topê mÿ: “ã hã ne tóg ag krÿn'. Kÿ tóg inh mÿ sér tÿ,” he tÿ. Kurã kar ki sóg ti mÿ tó tÿ. Hã kÿ tóg ãjag jykre kugrynh mũ sir, Topê vÿ ti, ãjag tÿ ti vÿ kri fin kÿ.

¹⁴ Inh kanhkã', ga tÿ *Judéia* tá ke ag tóg vènh mãn tÿ, Topê vÿ mÿ jé, ag tÿ *Jesus Cristo* ki ge kÿ nÿtÿn kÿ. Hã ra ag mrê ke ag tóg ag vóg kónãn tÿ, *Israel* ag. Kÿ ãjag mrê ke ag tóg ãjag vóg kónãn tÿ gé. Hã kÿ ãjag tóg ag kóm vèsÿrénh mũ gé. ¹⁵ *Israel* ag pã'i ag vÿ *Jesus* tén, êg *Senhor* ti. Topê vÿ tó tÿ ag kãgtén ag tóg tÿ gé. Kÿ ag tóg êg vóg kónãn tÿ gé sir. Hã ki ag tóg Topê jũ han tÿ. ¹⁶ Hã kÿ ag tóg inh mÿ: “ker fóg ag mÿ vÿ hê',” he tÿ. “Ker kanhgág ag mÿ Topê vÿ tó hê', ag krenkren tũ nÿ jé,” he tóg tÿ. Hã ki ag tóg Topê vÿ mranh kãn tÿ. Hã kÿ Topê tóg ag to jũ mũ sir. Kÿ tóg ag vóg kónãn kãn ke mũ gé sir, vènh kaja jé.

Paulo krÿ kufy

¹⁷ Inh kanhkã', isÿ ãjag vég tũ nÿn kÿ tóg inh mÿ e tÿ. Hã kÿ sóg fe kaj nÿ. Tãg ti nÿ ver, sÿ ãjag ve ja ti. Hã ra inh pijé ãjag kã jat'u' he mũ'. Æjag ve sór tâvÿ inh nÿ, kÿ sóg ãjag to kãtÿg kren. ¹⁸ Isÿ ãjag to kãtÿg ke vê vê, hã ra *Satanás* vÿ inh kato tẽ. Kar kÿ sóg to jykrén mãn, hã ra *Satanás* vÿ inh kato tẽ mãn. Hã kÿ sóg ãjag tá jun ja tũ nÿ, inh, hã vÿ: *Paulo*, he mũ. ¹⁹ Æjag hã to sóg jykrén mũ, *Jesus* tÿ ãjag hã ki inh jykre ve jé, ti kãtÿg mãn kÿ. Æjag tÿ ti vÿ ki króm kÿ tóg vég mũ, inh rãnrhãj ti. Æjag hã to inh fe tóg mrin ke mũ. Æjag hã ki sóg tÿ ùn mág nÿnh mũ, *Jesus* mÿ. ²⁰ Æjag hã tigrÿn sóg tÿ ùn mág nÿ. Æjag hã tigrÿn tóg inh mÿ sér tÿ.

3

¹ Æjag to sóg jykrén mág tÿ, hã kÿ sóg *Timóteo* jênê ja nÿ, ti tÿ ãjag ve jé, isÿ êmã tÿ *Atenas* tá nÿn kÿ. Ti mÿ sóg: “ha inh ré kÿ tÿg, sÿ inh pir mÿ tag kã nÿ jé,” he ja nÿ. “Ag hÿn ne han mũ'?” he sóg mũ, isÿ ãjag to krÿ kufy ja nÿn kÿ. ² *Timóteo* vÿ tÿ *Jesus* mrê ke nÿ. Hã kÿ tóg *Cristo* kãmén tÿgtÿ, inh ri ke. Kÿ tóg ãjag tá jun kÿ ãjag jyvèn ja nÿ. Æjag fe tÿ há' he ja tóg nÿ, ãjag tÿ *Jesus* ki rã tovãn h tũ nÿ jé.

³ “Hën ri ke mün ag hÿn krī kufy nÿtī, ag jagāgtar mün kÿ,” he ja sóg nĭgtī ājag to. “Ag mré ke ag ne tóg ag vóg kónān mŭ’, Topē jykre to,’” he ja sóg nĭgtī. Hā ra sóg ājag mÿ tó ja nĭ, ěg jagāgtar ke ti, Topē jykre to. ⁴ Isÿ ājag mré nĭ mŭ ěn kã sóg ājag mÿ: “ti tugrĭn ěg jagtar ke mŭ,” he ja nĭ. Hā ve ja ājag tóg nĭ. ⁵ Hā kÿ sóg *Timóteo* jĕnĕ, isÿ ājag to krī kufy ja nĭn kÿ. “Ag mÿ Topē tovānh tŭ nĭ vÿ?” he ja sóg nĭ. “Ěg krĭn kónān tĭ ěn mÿ ag krĭn tŭ nĭ vÿ? Ti tÿ ag krĭn kónān kÿ sóg fagrĭnh mÿ ag mÿ tó ja nĭ mÿr’,” he ja sóg nĭ.

Timóteo tÿ Paulo krī kuprã

⁶ Hā ra tóg sir inh ki jun mǎn mŭ, ājag ve kar kÿ. Ājag kāmén tóg mŭ, kÿ inh fe tóg mrin ke mŭ sir. “*Jesus* ki ge to tar ag nÿtī. Jagnĕ to há ag nÿtī. Ā mĭ ěkrég ag tóg tĭ. Ā ve sór ag tóg tĭ. Ā tÿ ag ve sór ri ke han ag tóg tĭ,” he tóg mŭ inh mÿ. ⁷ Kÿ inh krī tóg kǎnhvÿ’ he mŭ sir. Inh jagtar mŭ ra inh fe tóg há’ he mŭ sir, ājag tÿ *Jesus* ki ge kÿ nÿtĭn kÿ. ⁸ Ājag tÿ ti to tar nÿtĭn kÿ tóg inh mÿ inh rĭr mǎn ri ke nĭ ⁹ Topē mÿ sóg vĭ há han mŭ sir, ājag to. Inh fe vÿ mrin ke mŭ. ¹⁰ Kuty kar ki sóg tĭ mré vĕmén tĭ, kurã kar ki ke gé. Sÿ ājag ve sór nĭn kÿ sóg Topē mÿ isĭg ke to vĭ tĭ, sÿ ājag tar han sór kÿ, ājag tÿ ti ki rã to tar nÿtĭ jé.

¹¹ Ěg jóg tÿ Topē tÿ inh mÿ: “ha ag venh tŭg,” hen kÿ tóg inh mÿ sér tĭnh mŭ, *Jesus* ti ke gé, ěg *Senhor* ti. ¹² Ti hā mÿ sóg to vĭ tĭ, ti tÿ ājag tÿ jagnĕ to há tǎvĭ han jé. Jagnĕ to há ājag nÿtĭ. Ti hā vÿ ājag tar han ke mŭ, ājag tÿ vĕnh kar to há nÿtĭ to tar nÿtĭ jé, isÿ ājag to há nĭ ri ke. ¹³ Kÿ sóg ti mÿ to vĭ tĭ gé, ti tÿ vĕjykre há to ājag tar han jé. Kejĕn ěg *Senhor* tÿ *Jesus* vÿ kǎtĭg mǎn ke mŭ, ti tŭ kar ag mré. Ěg jóg tÿ Topē tÿ ũri ājag kykŭnh kÿ ājag tóg kurã ěn kã ti rĭnja tá jǎnhkri nÿtĭnh mŭ.

4

Ěg tÿ Jesus jykre mĭ mŭnh ke

¹ Inh kǎnhkã’, vǎhã sóg ājag mÿ nĕn ũ to sór mŭ gé. Ěg *Senhor* tÿ *Jesus* rĭnve sóg ājag jyvĕn sór mŭ. Ājag mÿ sóg ti jykre tó huri, ājag tÿ ti japry jagma mŭ há han jé, ājag tÿ Topē mÿ há nÿtĭ jé. Kÿ to tar nÿtĭm nĭ. ² Tag kāmén sór isóg mŭ ājag mÿ, ěg *Senhor* tÿ *Jesus* tÿ inh mÿ: “tag tóm nĭ,” he ja nĭn kÿ. ³ Topē vÿ ājag to jykren, ājag tÿ ti jykre hā han jé. Kÿ ājag prŭ tŭ fag mré nÿ tŭg nĭ, ājag mén tŭ ag mré nÿ tŭg nĭ gé. ⁴ Ājag tÿ ājag prŭ fi mré nÿ kÿ fi mré nÿ há han nĭ, Topē jykre han jé. Kÿ ěprã ke ag vÿ ājag to jykren kónān ke tŭ nĭ gé. Fi tÿ prŭg kónān tŭg nĭ. ⁵ Fi to ěn kónān tŭg nĭ gé, ājag prŭ fi to. Ũ tÿ *Jesus* ki rã tŭ ag jykre han tŭg nĭ. Ũ tÿ Topē jykre ki kagtŭg ag jykre han tŭg nĭ, ājag prŭ fi to. Fi tÿ prŭg há han nĭ.

⁶ Ājag régre tÿ nĕn ũ to ěn tŭg nĭ. Ti tŭ vĕ mÿr. Kÿ ti tŭ ki Topē vĭ mranh tŭg nĭ. Topē hā ne tag to jŭ tĭ’. Kÿ ājag régre tÿ nĕn ũ vóg tŭg nĭ gé. Ājag tÿ ti tŭ vóg kÿ Topē vÿ ājag vóg ke mŭ gé, ti kajām jé. Tag tó sóg huri ājag mÿ, hā ra sóg tó mǎn mŭ gé. ⁷ Ěg tÿ vĕnh kavĕnh kÿ ěg tóg Topē jykre han tŭ nĭgtĭ mÿr. Ti jykre vÿ kuryj nÿ. Ěg tÿ tÿ ti tŭ nÿtĭ hā jé tóg ěg kuprĕg. ⁸ Ěprã ke vĭ pijé’, sÿ ājag mÿ nĕn tó mŭ tag ti’. Topē vĭ vĕ mÿr. Ājag tÿ inh vĭ tag han tŭ nĭn kÿ ājag tóg Topē vĭ mranh mŭ. Ti kuprĭg tÿ tóg inh jagrĕ han ja nĭ’, kÿ tóg tÿ ājag jagrĕ han ja nĭ gé.

⁹ Nĕn ũ to ājag tar nÿtĭ, hā vÿ: jagnĕ to há, he mŭ. Hā kÿ sóg tag to ājag mÿ rán mág han ke tŭ nĭ. Topē vÿ ājag kanhrān, ājag tÿ jagnĕ jagāgtān ken kĭ. ¹⁰ Ga

tý *Macedônia* tá ke kar ag to äjag há nýtĭ, *Jesus* mré ke kar ag to ke gé. To tar nýtĭm nĭ. To krónh ke tũg nĭ, äjag tý tý *Jesus* mré ke nýtĭn ký.

¹¹ Väsän nĭ, äjag tý jatun mý nýtĭ jé, jatun mý äjag ränhräj han jé. Äjag ränhräj pĕ ěn to tar nýtĭm nĭ, hä jé sóg äjag jyvĕn ja nĭ. Ký sóg to äjag jyvĕn män mü, äjag ränhräj to. ¹² Ký nĕn ũ vý äjag mý tú' henh ke tú pĕ nĭ. Äjag tý äjag ränhräj to nĕn ũ kar ve ký tóg há tí, ũ tý äjag mý nĕn ũ nĭm tú nĭ jé, fagrĭnh mý.

Ŭ ter ký fy mág tũg nĭ

¹³ Inh kanhkä', sý nĕn ũ ki äjag kanhrän há tóg tí gé, ha mĕ. Ęg mré ke ũ ag tóg hur kägter. Ký fy mág tũg nĭ, ag jé. *Jesus* ki ge tú ag ri ke han tũg nĭ. Ag ter ký ag tóg nĕn ũ há venh ke tú nĭ. Hä ký ag tóg fy mág tí. Hä ra tóg ěg mý ge tú nĭ. ¹⁴ *Jesus* vý ter ja nĭ. Kar ký tóg rĭr män ja nĭ. Hä ri ke ti nĭ, *Jesus* ki ge mü ag kägter ti. Topĕ vý ěg han män ke mü, *Jesus* tigrĭn, ěg tý ti mré nýtĭ jé sir. ¹⁵ Ęg *Senhor* vý inh kanhrän. Ti jĕnky ki tóg kutĕ, sý tónh ke tag ti, ha mĕ. Ver ěg rĭnrĭr nýtĭ. Hĕn ri ke mün ěg kägter kân ke tú nĭ, ti kätĭg ken jo. Ký ěg tóg ti kätĭg venh mü sir. Hä ra ěg tóg ũn kägter mü ag jo münh ke tú nĭ. Ag hä mré ěg tóg münh ke mü.

¹⁶ Ti kätĭg vý ge nĭnh mü, ha mĕ. Tére jé tóg ke mü, kanhkä tá. Ký Topĕ tý jĕgnĕ jafä ag pä' i mág vý prĕr ke mü sir. Topĕ tý väkyn jafä vý mĕ há tĭnh mü, *trombeta* ěn ti. Ký ũn kägter mü ag vý rĭnrĭr män mü sir, *Jesus* mré ke ag. ¹⁷ Kar ký ěg tóg ag mré jäprynh mü gé, ěg tý ti kätĭg ke jo kägter tú ra, ũn rĭnrĭr män mü ag mré. Kanhkä góg kâ mĭ ěg tóg jäprynh mü. Ký ěg tóg ěg *Senhor* kato tĕgtĕnh mü sir, kanhkä krĕm. Ký ěg tóg ti mré nýtĭnh mü sir. Ti ré ký ěg mü män ke tú nĭ sir. ¹⁸ Tag tóm nĭ jagnĕ mý, äjag krĭ tý kânhyv' he jé, ũn kägter mü ag to.

5

Jesus tý kânmar kätĭg män ke

¹ Inh kanhkä', ti kätĭg ke ki kanhró ěg tóg nýtĭ. Hä ra ěg tóg ti kurä hä ki kagtĭg nýtĭ, ti prýg ke gé. Tag mĕ äjag tóg huri, hä ký sóg äjag mý tó mág ke tú nĭ ha. ² Vähän kätĭg, ěg *Senhor* ti. Hä ra tóg ũ tý ěg tý nĕn ũ péju tí kätĭg ri ke nĭnh mü. Ęg vatánh tá tóg ěg tú mäg tí. Ký tóg ge nĭnh mü, ěg *Senhor* kätĭg ti. ³ Ti to há tú ag vý: "jatun mý ěg nýtĭ. Ŭ vý ěg vóg ke tú nĭ." henh ke mü. Ag tý tag tó mü ra tóg vâhâ kätĭg mü. Ký ag tóg nügme ki vár ke mü sir. Ag tý to jykren tú hä ra ti kätĭg ký ag tóg krenkren ke tú pĕ nĭ, ha vem nĭ.

⁴ Inh kanhkä', äjag hä ne tóg tý *Jesus* mré ke nýtĭ'. Hä ký tóg äjag ki kuty tú nĭ. Ký äjag tóg ki kanhró nýtĭ. Ký ti kätĭg vý äjag mý nĕn ũ péju tí kätĭg ri ke tú nĭ, äjag tý ki kanhró nýtĭn ký. ⁵ Ti krĕ vý tý äjag nýtĭ. Hä ký tóg äjag ki kurä nĭ, äjag tý ki kanhró nýtĭn ký. Kuty tú ti nĭ, ěg ki. Ti kätĭg ke ki kanhró ěg tóg nýtĭ, hä ký tóg ěg ki kurä nĭ sir.

⁶ Ký ti kätĭg ke kâ jatun tũg nĭ. Vĕso jykren nĭ, äjag tý ti kätĭg ke jo vĕnh jänhkrigkrig jé, äjag tý kâ jatun tú nĭ jé. ⁷ Ŭn nügnür mü ag vý kuty ký nügnür tí. Ký ag tóg ti kätĭg ke kâ jatu nýtĭ. Ký ũn kronkron mü ag vý kuty ký pépĕv mügtĭ, ag kägter nýtĭn ký. Ký ag tóg vĕso jykren tú nýtĭ. Kuty tá vĕjykre hä vĕ. ⁸ Ęg jé kurä tá vĕjykre há ěn ti han jâvo. Ęg jé vĕso jykren. Ęg jé jagnĕ to há to krónh ke tũg.

Ký ěg tóg vĕnh gég tí ag tar ri ke nýtĭnh mü. Ký tóg ěg mý *soldado* kur ri ke nĭ sir, ti ki rá ti, jagnĕ to há ti ke gé. Ęg tý jagnĕ to há to tar nýtĭn ký ěg tóg

krenkren ke mü. Kÿ tóg ěg mÿ *soldado* tÿ sãpe tÿ *ferro* ěn ri ke nÿ sir. ⁹ Topě vÿ ěg kuprĕg, ěg tÿ ti jÿ vĕg tÿ nÿ jé, ěg krenkren jé, ěg tÿ nÿgme ki vár tÿ nÿ jé, *Jesus Cristo* tugnĭn, ěg *Senhor* ti. ¹⁰ Ti hã ne ěg jagfy ter ja nÿ', ěg tÿ ti tugerĭn rĭnrĭr nÿtĭ jé. ěg tÿ ti kãtĭg ke jo kãgter mü ra ěg tóg ti mré nÿtĭnh mü. ěg kãgter tÿ ra ěg tóg ti mré tá nÿtĭnh ke mü gé, ti kãtĭg kÿ. Jagnĕ ri ke ěg nÿtĭnh mü. ¹¹ Tag tó m nÿ, jagnĕ mÿ. Tÿ jagnĕ krĭ tÿ kãnhvy' hem nÿ gé, ũn ter mü to. Kÿ tÿ jagnĕ jyvĕn nÿ gé, ějag tar nÿtĭ jé. Tó ějag tóg mügtĭ, kÿ tó há han nÿ.

Vĕjykre há ti

¹² Inh kanhkã', nĕn ũ tó jé sóg ke mü gé. ějag kã mĭ ũ ag tóg tÿ ějag kófa nÿtĭ, *igreja* to, *Jesus* mré ke ũ ag. ějag jyvĕn ag tóg tĭ. ějag to ag tóg vãsãn tĭ. ¹³ ěn ag kamĕg nÿ. Ag mÿ vĭ há han nÿ. Ag to há tãvĭ nÿtĭm nÿ, ag tÿ ějag ki rĭr kÿ. Jagnĕ krĭ rÿg tÿg nÿ.

¹⁴ Inh kanhkã', tag tó jé sóg ke mü gé, ha mĕ. Ũ tÿ vĕnhmÿ mĕ ag jyvĕn tar han nÿ. Ũ tÿ kãnhmar krónh ke tĭ ag mré komĕr hã vĭm nÿ. Ũn fe krój ag fe tÿ tar' hem nÿ. Vĕnh kar mÿ komĕr hã vĭm nÿ. ¹⁵ Ũ tÿ ějag mÿ nĕn ũ kórĕg han mü ra ti mÿ nĕn ũ kórĕg han tÿg nÿ jãvo. Vĕnh kajãm tÿg nÿ. Nĕn ũ há tãvĭ han nÿ jagnĕ mÿ, vĕnh kar mÿ ke gé.

¹⁶ Kurã kar ki ějag fe tÿ mrin kem nÿ. ¹⁷ Kurã kar ki ěg jóg mág mré vĭm nÿ, ějag tÿ ti to krónh ke tÿ nĭn jé. ¹⁸ Nĕn ũ kar to ti mÿ: “inh mÿ tóg há tĭ,” hem nÿ gé. Topě jykren hã vĕ. *Jesus Cristo* nón ěg tóg ti jykre han ke mü. ěg tÿ nĕn ũ vĕg mü kar to ěg tóg: “inh mÿ tóg há nÿ,” henh ke mü.

¹⁹ Topě kuprĭg tÿ ějag krĭn sór kÿ ti mÿ: “nejé,” he tÿg nÿ. ²⁰ Kejĕn Topě kuprĭg tóg ũ krĭn tĭ, kÿ tóg Topě vĭ tó mü sir. ěn to é he tÿg nÿ. ²¹ Ũ tÿ ějag mÿ vĭn kÿ to: “vĕnh vĭ há mÿ?” hem nÿ. Ti tÿ tÿ ějag mÿ vĕnh vĭ há nĭn kÿ jĕmĕm nÿ. ²² Ti há tÿ nĭn kÿ jĕmĕ tÿg nÿ, ějag tÿ nĕn ũ kórĕg han tÿ nÿ jé. Nĕn ũ kórĕg han sór tÿg nÿ.

²³ Topě vÿ ějag krĭ kuprãg tĭ. Ti mÿ sóg to vĭ tĭ, ti tÿ ějag tar han jé, ti tÿ ějag jykre há han jé, ějag fe ti ke gé, ějag krĭ ti ke gé. ěg *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* kãtĭg mãn kÿ tóg ěg jykre tugnÿm ke mü sir. Hã jé tóg ěg jykre há han sór mü. ²⁴ Ũ tÿ ěg kuprĕg mü vÿ ěg jykre há han sór mü, hã vÿ: Topě, he mü. Fagrĭnh mÿ ti vĭ vãnh nĭgtĭ.

²⁵ Inh kanhkã', iso Topě mré vĭm nÿ gé. ²⁶ Jagnĕ ki nhun ke ri ke han nÿ, *Jesus* mré ke kar ki, jagnĕ nĭgĕ kãgmĭ kÿ. ²⁷ ěg *Senhor* rĭnve sóg ějag mÿ: “*Jesus* ki ge kÿ nÿtĭ kar ag tÿ isÿ nĕn rán mü tag mĕ kãn ke vĕ,” he mü mÿr. Hã kÿ sóg: “ag kar mÿ to kem nÿ,” he mü. ²⁸ ěg *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* mÿ sóg to vĭ tĭ, ti tÿ ějag tar han jé.

Hã vĕ.

PAULO TÛ CARTA HAN: TESSALÔNICA TÁ KE AG MÛ CARTA Û

¹ Paulo tÛ rá vë. Isÿ êmã tÛ *Tessalônica* tá ke ag mÛ rán há vë. Tá ãjag tóg Topë vÿ mē jé vënhmãn tí. Topë tũ vÿ tÿ ãjag nÿtí, êg jóg mág tí. *Jesus Cristo* tũ vÿ tÿ ãjag nÿtí gé, êg *Senhor* tí. Sÿ ãjag mÛ vënh rá jënê vë. *Kÿ Silas* vÿ jënêg mÛ gé inh mré, *Timóteo* ke gé. ² Êg jóg tÿ Topë mÛ sóg to vÿ tí, tí tÿ ãjag tar han jé, tí tÿ ãjag krí kuprãg jé gé. Êg *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* mÛ sóg tag to vÿ tí gé.

Cristo tÿ êg kajãm ke

³ Inh kanhkã', isÿ kurã kar ki ãjag to Topë mré vÿ vë. ãjag to sóg tí mÛ vÿ há han tí. ãjag jÿkre tóg inh mÛ sér tí. ãjag há ne tóg tí vÿ to tar tãvÿ nÿtí', kri fi kÿ. Jagnê to ãjag tóg há tãvÿ nÿtí gé, ãjag kar tí. Há kÿ sóg Topë mÛ vÿ há han tí, ãjag to. ⁴ Há kÿ sóg Topë tũ kar ag mÛ ãjag tóg tí, êg vënhmãn kÿ. "Tí vÿ kri fi to ag tar nÿtí, ag tÿ ag vóg kónãn mÛ ra," he sóg tí, ãjag to. Isÿ tag tóg kÿ tóg inh mÛ sér tãvÿ tí. ⁵ Há tugrĩn êg tóg Topë jÿkre kuryj ki kanhró nÿtí, ãjag tÿ tí tovãnh tũ nĩn kÿ. Jagtar ãjag tóg mÛ, há ra ãjag tóg tí tovãnh tũ nĩgtí. Tí tÿ tÿ êg pã'i nĩ ve jé ãjag tóg ke mÛ, ha vem nĩ. ⁶ Ha vé, ù tÿ ãjag jagãgtar han mÛ ên jagãgtar han jé tóg ke mÛ gé, vënh kaja jé, Topë tí. Há ki êg tóg tí jÿkre kuryj ki kanhrãn mÛ sir. ⁷ Ag jãvo tóg ãjag tar han mÛ sir, ãjag jagtar mÛ há ra. Kÿ tóg sir ãjag jagtar tÿ tũ' he mÛ gé sir, êg kar mÛ, êg *Senhor* tÿ *Jesus* tÿ kanhkã tá kãtĩg kÿ. Kanhkã tãn ag mré tóg kãtĩg ke mÛ. Kÿ êg tóg tí venh mÛ sir. ⁸ Tÿ tóg pĩ gru ve kãtĩg ke mÛ. Kÿ tóg ù tÿ Topë ki kanhrãn jãvãnh ag vóg kónãn ke mÛ sir, vënh kaja jé, ù tÿ êg *Senhor* tÿ *Jesus* vÿ mranh mÛ ên ag. ⁹ Ag vóg kónãn jé tóg ke mÛ. Kÿ ag vëšÿrénh vÿ tũ' henh ke tũ nĩ. Êg *Senhor* mré ag nÿtĩnh ke tũ nĩ sir. Tí jÿkre há ên venh ke tũ ag nĩ, tí tÿ tÿ pã'i mág pë nĩ ên tí.

¹⁰ Tí kãtĩg kÿ tóg ag vóg kónãn ke mÛ. Kÿ tóg vãhã tí tũ ag tÿ ùn mág han ke mÛ sir. Kÿ vënh kar tóg êg tugrĩn tí jÿkre ve kãn ke mÛ, êg tÿ tí ki ge kÿ nÿtĩn kÿ. ãjag há tóg inh vÿ kri fi. Há kÿ ãjag tóg kurã ên venh ke mÛ. ¹¹ Há jé sóg ãjag to Topë mré vÿ tí, kurã kar ki. Tí mÛ sóg: "ag tar han nĩ," he tí. "Ã jÿkre han sór ag tóg mÛ. Kÿ ag tar han nĩ, ag tÿ kygnêg tũ nĩ jé. Ag kuprêg ã tóg, ag tÿ kurã ên ve jé," he sóg tí mÿr, Topë mÿ. ¹² Tí tÿ êg kri tÿ ùn mág nĩn kÿ tóg êg tÿ ùn mág han ke mÛ gé. Topë tÿ êg mÿ tí tÿ nèn ù há nĩm ke ên há vë, êg *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* tí ke gé.

2

Jesus kato tẽ tÿ vënh ven ke

¹ Inh kanhkã', sÿ ãjag jÿvën há tóg tí sir. Kãnhmar tí kãtĩg mÛ, êg *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* tí. Kÿ êg tóg vënh mãn mÛ, tí tÿ êg gé tĩg jé sir. Kÿ êg tóg tí mré nÿtĩnh mÛ. ² Ha ra tóg ver kór gy sĩ tí. Kÿ ù tÿ ãjag mÿ: "Topë kuprĩg tóg inh mÿ: ùri ke vë, hé," he mÛ ra kri fi tũg nĩ. ãjag fe tÿ jũrũn ke tũg nĩ. ù tÿ ãjag mÿ: "*Paulo* vÿ inh mÿ tóg, kÿ tóg: ùri ke vë, hé," he mÛ ra kri nĩm tũg nĩ gé. ³ Ag jÿkre tugnÿm ra, ù tÿ ãjag krĩn kónãn sór mÛ ag. ùri ke tũ vë ver. Tí kãtĩg ke to há ù tÿ hën ri ke ag vÿ tí tovãnh ke mÛ ver. Tí kato tẽgtẽ jé ag tóg ke mÛ ver. Kÿ ù tóg ver vënh ven ke mÛ gé, há vÿ: "ù tÿ Topë vÿ mranh tí ên," he mÛ, "ù tÿ nũgme ki kutênh ke mÛ ên tí," he mÛ. ⁴ Topë vÿ mranh tí pë vë. Há kÿ Topë vÿ

nũgme ki ti fón ke mũ. Ēn vỹ tóg Topê kato tênh ke mũ ver, vênh kãgrá tỹ topê kato ke gé. Kỹ tóg vâhã sir *Jerusalem* tá Topê ìn krêm rãnh mũ, Topê nĩg ja ěn tá tóg nĩnh mũ. Kỹ tóg vêso: “tỹ sóg Topê nĩ,” henh ke mũ, ón kỹ.

⁵ Isỹ ãjag mré nĩn kỹ sóg ãjag mỹ tag tó ja nĩ. Kỹ mĩ êkrén nĩ. ⁶ Ũ tỹ ver ti ki rĩr nĩ ěn tỹ ti ki rĩr nĩn kỹ tóg ver vênh ven tũ nĩ. Kỹ tóg ón kỹ: “tỹ sóg Topê nĩ,” he tũ nĩ ver. Ti kurã ki tóg vênh ven ke mũ sir vâhã. ⁷ Ũri ũ tỹ hên ri ke ag tóg vễjyre pãno han mũgtĩ, Topê vĩ mranh kỹ. Hã ra ag tóg ver vênh pigiu kỹ han tí. Kỹ ěg tóg ve há han tũ nĩ, ag jykre pãno ti. Kỹ ũ tỹ ón kỹ: “tỹ sóg Topê nĩ,” he mũ ěn tóg vênh ven tũ nĩ gé ver.

⁸ Ti tỹ ti ki rĩr tovãnh kỹ tóg vênh ven ke mũ sir vâhã, ùn jykre pãno ěn ti. Hã ra ěg *Senhor* tỹ *Jesus* vỹ ti tén ke mũ, ti jênger tỹ. ⁹ Hã ra ùn jykre pãno ěn vỹ tóg *Satanás* jykre han mũ, Nén-Kórég tỹ ti krĩn kỹ. Kỹ tóg ón kỹ vễjyre tar hynhan mũ, ěg tỹ nén han vãnh ěn mỹr. Kujã ag jykre ri ke han jé tóg ke mũ. ¹⁰ Vênh kar *lograr* he jé tóg ke mũ gé. Jykre kuryj nĩ ve tóg nĩnh mũ, hã ra tóg pãno nỹ. Kỹ ũ tỹ nũgme ki vár ke mũ ag vỹ ti vĩ kri fi kãn ke mũ, ag tỹ Topê vĩ kri nĩm tũ hã ra. Vênh vĩ há to ag tóg há tũ nỹtĩ, hã kỹ ag tóg krenkren ke tũ nĩ. ¹¹ Hã jé Topê tóg ag mỹ vênh ó jênênh ke mũ, ag tỹ ón kỹ vễjyre ěn kri fi jé, ag tỹ kri nĩm sór kỹ. ¹² Topê tỹ ag jykre tugnỹm kỹ tóg nũgme ki ag vãm ke mũ. Vênh vĩ há kri fi jãvãnh ag tóg nỹtĩ mỹr. Vễjyre pãno hã to ag tóg há tãvĩ nỹtĩ mỹr. Hã kỹ tóg ag vãm ke mũ, nũgme ki.

Topê tỹ ěg kuprêg

¹³ Jãvo sóg ãjag to Topê mré vĩ há han tí, kurã kar ki mỹr. Tỹ ãjag tóg *Jesus* mré ke nỹtĩ, ěg *Senhor* mré. Kỹ tóg ãjag to há tãvĩ nĩ. Topê vỹ ãjag kuprêg. Ti kuprĩg tỹ tóg ãjag tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ han, ãjag krenkren jé. Kỹ ãjag tóg ti vĩ kri fig mũ, vênh vĩ há ěn kri. ¹⁴ Isỹ ãjag mỹ *Jesus* vĩ tón kỹ Topê vỹ ãjag kuprêg, ãjag tỹ ěg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* mré tỹ ùn mág nỹtĩ jé.

¹⁵ Inh kanhkã', tar nỹtĩm nĩ, sỹ ãjag kanhrãn to, ãjag tỹ ki króm jé. Isỹ ãjag mỹ *Jesus* jykre tó mũ ěn to tar nỹtĩm nĩ, sỹ ãjag mỹ nén rán mũ tag to ke gé. ¹⁶ ěg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* hã vỹ ěg to há tãvĩ nĩ, ěg jóg tỹ Topê ke gé. Kỹ tóg ěg krĩ kuprãg mũ sir, ěg tỹ to krónh ke tũ nĩn jé. Ti hã ne tóg ěg mỹ ti tỹ nén ũ há ěn ven ke mũ. Hã ve sór ěg tóg mũ. ¹⁷ Ti mỹ sóg to vĩ tí, ti tỹ ãjag fe tỹ há' he jé, ti tỹ ãjag tỹ nén ũ há han jé, ãjag tỹ ki hã kãmén jé gé.

3

Topê tỹ ěg jy nĩgãn

¹ Inh kanhkã', vâhã sóg ãjag mỹ nén ũ to vĩ mũ gé. Iso Topê mré vĩm nĩ, ěg *Senhor* vỹ tỹ kãnhmar vênh kar kri rũm ke jé, vênh kar tỹ ti vĩ to há nỹtĩ jé, ti mỹ vĩ há han jé, ag tỹ ãjag ri ke nỹtĩ jé. ² Ti mỹ to vĩm nĩ, ti tỹ iij nĩgãn jé, vễjyre pãno han mũ ag jo, ùn jykre pãno ag jo ke gé. Ũ ag tóg *Jesus* ki ge jãvãnh nỹtĩ, hã kỹ ag tóg iso kórég nỹtĩ sir.

³ Hã ra ěg *Senhor* vỹ ti tỹ nén tó ja ěn han ke mũ. ãjag tar han jé tóg ke mũ. ãjag jy nĩgãn jé tóg ke mũ gé, Japo jo, Nén-Kórég ěn jo. ⁴ ãjag hỹn inh vĩ han ke mũ, kỹ tóg inh mỹ há tí. Topê vỹ ãjag krĩn ke mũ, ãjag tỹ sỹ ãjag mỹ nén tó mũ ěn ki króm jé. Kỹ ãjag tóg to krónh kenh ke tũ nĩ sir. ⁵ ěg *Senhor* jé ãjag krĩn, ãjag tỹ ti to há nỹtĩ jé, ti tỹ ěg to há ri ke. Ti jé ãjag krĩn, ãjag tar nỹtĩ jé, ãjag jagtar hã ra. *Cristo* vỹ ge ja nĩ gé. Kỹ ti nón gem nĩ.

Ěg tỹ rãnhrãj ke

⁶ Inh kanhkã', vâhã sóg ãjag jyvën mû gé sir. Æjag jyvën tar han sóg mû gé. Æg *Senhor tÿ Jesus Cristo* jykre tÿ sóg ãjag mÿ: "Jesus mré ke ù ag tóg vënhmÿ mē nÿtÿ," he mû. Inh vÿ mranh sór ag nÿtÿ. Æn ag mré vÿ măn tÿg nÿ. ⁷ Sÿ ãjag mré nÿn kÿ sóg vënhmÿ mē han ja tÿ nÿ. Tag ve ãjag mÿr. Kÿ ãjag tóg inh kóm han ki kanhrân ke mû. ⁸ Fagrÿnh mÿ sóg ãjag rãgró ko ja tÿ nÿgtÿ mÿr. Kajãm ja sóg nÿgtÿ mÿr, sÿ ãjag mré nén ko ja ti. Kutÿ mré kurã ki sóg rãnrãj ja nÿgtÿ. Kÿ sóg inh rãnrãj to ron mág ja nÿgtÿ, sÿ ãjag tÿ kagrãg tÿ nÿ jé. Hã ve ãjag mÿr. ⁹ Sÿ ãjag tÿ konh ke vë vë, hã ra sóg ãjag tÿ nén han ke mû Æn han sór ja nÿgtÿ, ãjag tÿ to ki kanhrân jé, ãjag tÿ inh kóm han jé sir. ¹⁰ Isÿ ver ãjag mré nÿn kÿ sóg ãjag mÿ: "Ûn rãnrãj vãnh Æn vÿ ne konh ke tÿ nÿ," he ja nÿ. ¹¹ Æjag kã mÿ ù ag nēji tag han vãnh nÿtÿ. Rãnrãj vãnh ag nēji nÿtÿ. Hã ra ag nēji vënh kar to vÿ vÿ he tÿ. ¹² Æn jyvën sór sóg nÿ, Æg *Senhor tÿ Jesus Cristo* jykre tÿ. Ag jyvën tar han kÿ sóg: "rãnrãj ra, jatun mÿ," he mû. "Æjag tÿ hã ko ra, ãjag rãgró ti. Û jën ko tÿg ra," he sóg mû sir.

¹³ Inh kanhkã', nén ù há tävÿ han kãn sórm nÿ. To krónh ke tÿg nÿ. ¹⁴ Hën ri ke mÿn ù tóg isÿ rá tag kri finh ke tÿ nÿ. Æn jykre vég nÿm nÿ. Ti mré vëmén tÿg nÿ, ti mÿ'ãg jé sir, ti tÿ to jykrén măn jé. ¹⁵ Hã ra ti kato vãsãn tÿg nÿ, ti to kry nÿ tÿg nÿ. *Jesus* mré ke vë mÿr. Kÿ ti jyvën nÿ, ti tÿ to jykrén măn jé.

¹⁶ Ha mē, Æg *Senhor* mÿ sóg to vÿ tÿ, ti tÿ ãjag krÿ kuprãg jé, ãjag jagtar hã ra. Ti hã ne tóg Æg krÿ kuprãg tÿ! Æg *Senhor* jé ãjag mré nÿgtÿ.

¹⁷ Sÿ vãhã vësóg ki ãjag mÿ rán vë, ù tÿ inh vÿ rán ja pãte. Inh hã vÿ tÿ *Paulo* nÿ. Isÿ rán mÿn hã vë. Ge inh nÿgtÿ, isÿ ù mÿ vënh rá jënën kÿ.

¹⁸ Æg *Senhor tÿ Jesus Cristo* mÿ sóg to vÿ tÿ, ti tÿ ãjag tar han jé. Hã vë.

PAULO TŶ CARTA HAN: TIMÓTEO MŶ CARTA VE

¹ Paulo tŷ rá vē. Topē ne inh kuprēg ja nī', ēg kren han tī ti. Isŷ tŷ *Jesus Cristo apóstolo* jē jé tóg inh fēg ja nī. Ti hā ve sór ēg tóg mŷ, *Jesus Cristo* ti.

² Isŷ inh kósin tŷ *Timóteo* mŷ rán hā vē. Tŷ ā inh kósin pē ri ke nī, ā tŷ isugrīn Topē vī kri fin kŷ.

Ēg jóg tŷ Topē mŷ sóg to vī tī, ti tŷ ā tar han jé, ti tŷ ā jagāgtān jé, ti tŷ ā krī kuprāg jé, ēg *Senhor* tŷ *Jesus Cristo* ti.

Vyrmŷ vēnh vī jēmē sór ke tū

³ Isŷ ěmā tŷ *Éfeso* tá kākutē kŷ ga tŷ *Macedônia* ra tīg kŷ sóg ā mŷ to vī, ā tŷ ver *Éfeso* tá ke ag ki rīr jé. Ón kŷ ag tóg Topē jykre kāmēn sór tī. Tag to ag mŷ: “han tūg nī,” hem nī. ⁴ Topē jykre tovānh kŷ ag tóg vyrmŷ nén ū ū to jykren sór mŷ, hā vŷ: kanhkā tān tŷ ó, he mŷ, ke tū nī kŷ, ēg jo ke ag jīgji. Nén ū tū vē. Ēg pijé tag tŷ Topē jykre han tī'. Topē jykre hā vē, hā vŷ: vēnh kar tŷ ti ki rā, he mŷ.

⁵ Ēg tŷ Topē jykre han kŷ ēg tóg jagnē to há tāvī nŷtī, ēg fe tŷ. Kŷ ēg tóg jagnē mré vējykre pir han tī gé. Ti ki rā há han jé ēg tóg ke mŷ gé. ⁶ Tá ke ū ag tóg vējykre há tag tovānh. Kŷ ag tóg véké vēmēn mŷ nī ha. Ag tŷ kygnēn hā vē. ⁷ Topē tŷ vāsŷ ēg jyvēn mŷ ěn tŷ ag tóg ājag kanhrān sór tī, ag tŷ ki kagtīg hā ra. Ón kŷ ag tóg Topē vī kāmēn sór tī. To ag tóg: “tag to ke vē,” he tī, ag tŷ ki kagtīg nŷtīn kŷ.

⁸ Ag jāvo ēg tóg ki kanhró nŷtī, Topē tŷ vāsŷ ēg jyvēn mŷ ěn há nī ti. Ēg tŷ to jykren há han kŷ ēg tóg ti há nī vég tī. ⁹ Topē pijé ū tŷ ti vī ki króm mŷ ag tugrīn ēg jyvēn ja nīgtī'. Ū tŷ vējykre pāno han mŷ ag tugrīn ke vē. Ū tŷ ge ag vŷ ag panh mré ag mŷnh fi tén tī. Jagnē kagtén ag tóg tī, ¹⁰ ag prŷ tū fag mré ag tóg nŷ tī, fag mén tū ag mré, jagnē mŷ ag tóg ón tī, jagnē to ag tóg ón tī gé. Vějykre pāno kar han ag tóg tī. Topē tŷ nén ū to: “kórég ti nī,” he mŷ ěn han kān ag tóg tī. ¹¹ Ū tŷ tag han mŷ tūgrīn tóg ēg jyvēn ja nī, ēg tŷ han tūg jé. Ti hā vŷ ēg mŷ vēnh vī sér tó ja nīgtī'. Ti hā vŷ inh mŷ: “hā vēnh kar mŷ tónh tīg,” he ja nī'. Topē hā ne ti pir mŷ há nī'. Jāvo ag tóg ti vī tag kato tē tī.

Topē tŷ ēg jagāgtān sór

¹² Ēg *Senhor* tŷ *Jesus Cristo* ne isar han tī'. Hā kŷ sóg ti hā mŷ vī há han tī. Ti hā ne iso jykren kŷ inh kuprēg', sŷ ti rānrāj han jé. Kŷ tóg vég mŷ, sŷ to tar nī ti, ti tŷ isar han kŷ. ¹³ Sŷ tá krŷg ke tū vē vē. Vāsŷ sóg ti mŷ vī kónān ja nīgtī. Ti vóg kónān ja sóg nīgtī. Hā ra sóg ti ki kagtīg nī ja nīgtī. Hā kŷ tóg inh jagāgtān, sŷ ti ki rā jé. ¹⁴ Inh jagāgtān há tāvī han tóg, ēg *Senhor* ti. Hā kŷ sóg ti ki rā há han. Kŷ sóg ti to há tāvī nī gé.

¹⁵ Tag vŷ tŷ vēnh vī há nī, ha mē. Kŷ vēnh kar tŷ tag to há nŷtī ran jé há tī vē, hā vŷ: “*Jesus Cristo* vŷ ga kri mur, ti tŷ Topē vī mranh tī ag krenkren han jé,” he mŷ. Ti vī mranh tī ag kar kórég káfór vŷ tŷ inh nī. ¹⁶ Hā kŷ tóg inh jagāgtān ja nī gé. *Jesus Cristo* tŷ vēnh kar mŷ ven sór vē, ti tŷ Topē vī mranh tī ag jagāgtān sór mŷ ti. Kŷ vēnh kar tóg inh ve kŷ Topē tŷ ag to há nī ki kanhró nŷtīn mŷ. Vēnh kar vŷ ēg rīr krŷg ja tū venh ke mŷ, ēg tŷ ti ki ge kŷ.

¹⁷ Topě hã ne ti pir mÿ tÿ pã'i mág nĩ'. Ti tÿ nén kar han to hã tóg nĩ nĩ. Kÿ tóg ter ke tũ nĩ gé. Ti vég tũ ěg tóg nĩgtĩ. Ti pir mÿ tóg tÿ Topě nĩ. Kÿ ěg tóg ti hã mÿ ví há han ke mü. Ti mÿ ví há han ke tag tóg tũ' henh ke tũ nĩ gé. Hã vē.

Timóteo rãnrãj

¹⁸ *Timóteo'*, inh kósin vÿ tÿ ã nĩ. Sÿ ã mÿ ã rãnrãj tag nĩm vē. Vãsÿ ã tóg mē ja nĩ, Topě vĩ tó ti ù tÿ ã to nén tó ja ěn ti. Ti vÿ vÿ ã tar han ke mü. Hã kÿ ã tóg *soldado* tÿ ti rãnrãj to vãsã ri ke han ke mü, ã rãnrãj to. ¹⁹ Ti ki rã to krónh ke tũg nĩ. Vějykre pãno han sór tũg nĩ. Û ag tóg vějykre pãno han mãn ja nĩgtĩ. Hã ra ag tóg kykũnh sór ja tũ nĩgtĩ. Hã kÿ ag tóg ti ki rã kar kÿ ti tovãnh ja nĩgtĩ. ²⁰ Ag kã mĩ ù vÿ tÿ *Himeneu* nĩ, *Alexandre* ti ke gé. Topě to é he ag tóg mü ha ũri, hã kÿ sóg *Satanás* mÿ ag vin, ti tÿ ag vóg kónãn jé. Ti tÿ ag vóg kónãn kÿ ag hēn ri ke mũn Topě to é he mãn ke tũ nĩ.

2

Igreja krēm vějykre

¹ Ā tÿ ã tũ ag jyvĕn kÿ ag mÿ: “Topě mré vēmĕn e han nĩ,” hem nĩ. “Ti mÿ nén ũ kar to vĩm nĩ. Vĕnh kar jagfy vĩm nĩ, ti mré. Ti mÿ nén ũ kar to: há ti nĩ, hem nĩ gé,” hem nĩ, ag mÿ. ² Pã'i ag jagfy Topě mré vĩm nĩ gé. Kÿ ag tóg jatun mÿ nÿtĩnh mü. Kÿ ěg tóg, jatun mÿ ěg Īn krēm nÿtĩn kÿ ěg rãnrãj nón mũnh ke mü gé, ěg tÿ Topě to há nÿtĩn kÿ, ěg tÿ jagnĕ to há nÿtĩn kÿ ke gé. ³ Topě mÿ tóg sér nĩ, tag ti, ù tÿ ěg kren han tĩ ěn mÿ. ⁴ Ti tÿ tag han sór vē, ha mē: ěprã ke ag krenkren han sór tóg mü, vĕnh kar tÿ ti tÿ ki hã tó mü tag mē kãn jé. ⁵ Pir ti nĩ, Topě ti. Û tÿ Topě mré ěg jagfy vĩ mü ěn vÿ pir nĩ gé, hã vÿ: ěg mré ke tÿ *Jesus Cristo*, he mü, ù tÿ ěg ri ke mur ja ěn ti. ⁶ Ti hã ne vĕnh fĕg', ti tÿ vĕnh kar kygĵãm jé. Topě tÿ ti mÿ kurã nĩm ja ěn kã ke ja vē. Kÿ vĕnh kar vÿ mĕnh ke mü, ũri, ù tÿ ti ve ja ag vĩ ti. ⁷ Hã kÿ tóg inh mÿ: “ha vĕnh kar mÿ tónh tũg,” he ja nĩ. Hã kÿ sóg tó mü. Ki hã sóg tó mü. Īnh pijĕ ón mü'. Fóg ag to tóg inh jĕnĕ, kanhgág ag to ke gé, sÿ ag mÿ vĕnh vĩ há tó jé, ag tÿ Topě ki ge jé gé.

⁸ Kÿ tá *Jesus* ki ge kÿ nÿtĩ ag mÿ tóm nĩ, ag tÿ *igreja* krēm Topě mré vēmĕn jé, jagnĕ kóm. Hã ra tóg há tũ nĩ, ù tÿ ti jykre pãno tovãnh tũ ra ti mré vēmĕn kÿ. Ag tÿ ag jũ tovãnh kãn ke vē. Tag tóm nĩ ag mÿ.

⁹ Kÿ ũn tÿtã fag vÿ ge nÿtĩnh mü gé, fag tÿ vĕnh mãn kÿ nÿtĩn kÿ. Fag sĩnvĩ han jafã vÿ tÿ fag jykre kuryj nĩ. Kÿ ěg tóg, fag tÿ Topě to há nÿtĩ vég mü. ěg tÿ kur to mÿ'a tunh ke tũ fag nĩ. Fag tÿ kur sĩnvĩ tu kÿ tóg há ti. Fag tÿ fag gãnh ki rĩr há han kÿ tóg há nĩ gé. ¹⁰ Fag tÿ kur tÿ jagnĕ kãfór han sór mü pijĕ há nĩ', fag gãnh tÿ ke gé. Fag jé vějykre kuryj hã tÿ vĕnh sĩnvĩ han.

¹¹ Ājag tÿ vĕnh mãn kÿ nÿtĩn kÿ fag jé vĕnh kanhrãn há han. Fag jé mē há han, vĕnh kar tÿ fag kóm mē há han jé gé. ¹² Ker fag: “ũ tÿtã fi hã vÿ ũn ve ti han, fi hã vÿ ag kãfór nĩ.” hĕ hé'. Mē há han jé fag tóg ke mü, ¹³ hã vÿ: “Topě tÿ ũn han vén mü vÿ tÿ *Adão* ti nĩ, kar kÿ *Eva* fi,” he mü. ¹⁴ Kÿ Japo tÿ ũn krĩn kónãn vén mü vÿ tÿ fi nĩ ja nĩ. *Adão* pijĕ'. Fi hã ne Topě vĩ mranh vén'. Hã ra tóg fi nón mranh ja nĩgtĩ gé, *Adão* ti. ¹⁵ Hã ra fag krenkren ke mü gé, fag krĕ mré hã, ù tÿtã fag, ag ri kĕn. Krenkren jé fag ke mü, fag tÿ *Jesus* tovãnh tũ nĩn kÿ, fag tÿ ti to há nÿtĩn kÿ, jagnĕ to há ke gé, fag tÿ ti ki ge kÿ nÿtĩn kÿ.

3

Igreja to kófa

¹ Sý ke há vë, ha mẽ. Û tỳ tỳ *igreja* to kófa nĩ sór ký tóg vënh rãnrhãj mág han ke mũ. ² Û tỳ kygnë mẽ tũ vỹ há nĩ, ù tỳ prũ pir han ký nĩ, ù tỳ nén ù há to jykrén tĩ, ù tỳ vëso jykrén tĩ, ù tỳ kór há tá ke ag mý: “inh ìn ki nũr kãtig,” he tĩ, ù tỳ ag kanhrãn há han tĩ, ³ ù tỳ goj fa kron vãnh, ù tỳ ti fe tỳ gym ke vãnh, ù tỳ vënh kar mý komër hã vĩ tĩ, ù tỳ vënh kar krĩ kuprã nĩ ve sór tĩ, ù tỳ riko nĩ sór vãnh, ⁴ ù tỳ ti ìn krëm nýtĩ fag ki rĩr há han tĩ, ù tỳ ti krë jyvën há han tĩ, ti krë ag tỳ ti kamëg jé. ⁵ Û tỳ ti ìn krëm nýtĩ fag ki rĩr há han tũ nĩn ký tóg, *igreja* krëm ke ag ki rĩr há han ki kagtĩg nĩ gé. ⁶ Û tỳ *Jesus* ki rã tãg tóg tỳ, kófa jënh ke tũ nĩ ver. Ke tũ nĩ mũ ra tóg ình mý ti tỳ: “tỳ sóg ùn mág nĩ,” henh ha mẽ tĩ. Ký tóg ình mý ti tỳ Japo jykre han ha mẽ tĩ, Japo tỳ ti krĩn ký. ⁷ Vënh kar tỳ *igreja* to kófa ên to vĩ há han ký tóg há tĩ, ù tỳ *Jesus* ki ge tũ ag mrë hã. Ký tóg mý'ag ke tũ nĩ, ti tỳ kygnëg tũ nĩn ký. Ký tóg Japo jykre han mãn sór ke tũ nĩ gé.

Igreja to kófa mrë rãnrhãj tĩ ù

⁸ Ký *igreja* to kófa mrë rãnrhãj tĩ ù vỹ nýtĩ gé. Û tỳ ge ag vỹ vëjyke há han ke mũ gé, vënh vĩ pir han ký nĩ, goj fa kron vãnh, nén ù to ên ke tũ, riko nýtĩ sór ke tũ. ⁹ Topë vỹ êg mý vënh vĩ jënë, êg tỳ ti ki ge jé, êg tỳ ti vỹ tag to krónh ke tũ nĩ jé, êg tỳ êg fe kavénh tũ nĩ jé gé. Ag tỳ ti vỹ tag to tar nýtĩnh ke vë. ¹⁰ Û tỳ *Jesus* ki rã tãg nĩ ký tóg ver Topë rãnrhãj han ke tũ nĩ, êg tỳ ver ti jykre tugnyĩm jé.

¹¹ Ký ù týtã tỳ *igreja* to kófa mrë rãnrhãj tĩ fag vỹ ge nýtĩnh mũ gé. Fag tỳ nén ù há han kãn ký tóg há tĩ, fag tỳ ù mý vĩ kónãn tũ nĩn ký, fag tỳ fag rãnrhãj ki rĩr há han ký. Ký fag tóg Topë rãnrhãj han ke mũ.

¹² Hỹ, *igreja* ki rãnrhãj mũ ag vỹ prũ pir han ký nýtĩnh mũ. Ký ag tóg ag krë jyvën há han ke mũ gé. Ký ag tóg ag ìn krëm nýtĩ kar ki rĩr há han ke mũ gé.

¹³ Ûn tỳ ge vỹ, jatun mý Topë rãnrhãj ki rĩr há han ke mũ. *Jesus Cristo* kãmén to mý'ag ke tũ ti nĩ, fi ke gé. Ký tóg *Jesus* ki ge ký nýtĩ kar mý há tĩ.

Jesus kãme

¹⁴ ã mý sóg vënh rá tag han mũ. Hã ra sóg kãnhmar ã ve sór mũ. ¹⁵ Hën ri ke mũn sóg kãtig vãnh han ke mũ. Hã ra sóg ã mý rán mũ. Topë vỹ rĩr jë. Ti tũ vỹ tỳ êg nýtĩ, ù tỳ ti ki ge ký nýtĩ ag. Êg hã vỹ vënh vĩ há hã tó tĩ, Topë vỹ to. ¹⁶ Ha vé, Topë tỳ ùri êg mý nén to mũ tag vỹ tỳ nén ù há tãvĩ nĩ. Vãsỹ ag tóg mẽ ja tũ nĩ. Ti jykrén há vë, ha mẽ:

Jesus Cristo vỹ êg ri ke mur, ga kri, ký Topë tóg ti tỳ ùn mág han, tá, ti tỳ jykre kuryj nĩn ký.

Ký tóg ti tỳ jëgnë jafã ag mý ti ven. Ký ti mrë mũ tĩ ag vỹ *povo* kar mý ti tó.

Hã ký ga kri mũ ag vỹ ti ki ge mũ,

Êg tỳ *Jesus* kãmén há vë.

4

Ón ký Topë kãmén tĩ ag

¹ Ha vé, Topë kuprĩg vỹ êg mý nén ù jagy tó tĩ, ha mẽ. *Jesus* kãtig mãn ke tỳ kakó ên kã ù ag nëji ti tovãnh ke mũ, ag tỳ vënh ó hã kri nĩm jé, Japo tỳ ag kanhrãn mũn ki. ² Û tỳ tỳ Japo mrë ke nĩ hã vỹ ónón tĩ. Hã ký ag tóg ùn tỳ ge vỹ jëmë ký *Jesus* tovãnh ke mũ, fag ke gé. Jykre régre han ag tóg tĩ. Ag jykre há tỳ tũ' he ja ag nĩgtĩ, ký ag tóg ki kagtĩg nýtĩ ha. “Vënh vĩ há vë,” he ag tóg tĩ ha, vënh ó to. ³ “Prũg tũg ra, mën tũg ra,” he ag tóg tĩ. “Tag ko tũg ra,” he ag tóg

tĩ gé, Topě tý nén han ja to. Ěg tý *Cristo* ki ge há han ký, ěg tý ti ví kri fi ký ěg tóg ti há mý to ví há han ke mü, vějěn kar to. Ký ěg tóg nén kar konh ke mü. ⁴ Topě tý nén han mü kar vỹ há nĩ. Ký ěg tóg ti mý: “há ti nĩ, á tý ěg mý vějěn tag ven mü ti,” he mü. Ký ěg jatun mý konh ke mü. “Tag konh ke tũ inh nĩ,” henh ke tũ ěg tóg nĩ. ⁵ Topě ví vỹ nén kar jãnhkri han tí. Ký ěg tóg to Topě mré vĕmén tí gé. Ký ěg tóg jatun mý konh ke mü.

Ěg mré ke ag kanhrãn nĩ

⁶ Tag kar tóm nĩ, ěg mré ke kar ag mý. Ký ě tóg *Jesus Cristo* rãnrãj han há han mü. Topě ví vỹ á mý tý vějěn ri ke nĩnh mü. Ký ě tóg tý tar jě, á tý ti jykre mĩ tĩn ký. Ki kanhró á tóg nĩ, Topě jykre ti. ⁷ Ů tóg vyr mý nén ũ to jykrén sór tí, tý věnh ó han ký, Topě ví ki rán ký nĩ tũ ěn. Tag jĕmě sór tũg nĩ. Vĕjykre kuryj há mĩ tũg nĩ. Tag há to tar nĩm nĩ. ⁸ Kejěn ěg tóg vãkrég tí. Ěg tý vãkre to tar nýtĩn ký tóg há sĩ nĩ. Ěg tý jãvo vĕjykre kuryj kar to tar nýtĩ tag vỹ há tãví nĩ sir. Tag to ěg tóg mü há han tí, tag ki. Kar ěg tóg kanhkã tá mü há han ke mü gé. ⁹ Tag vỹ tý věnh ví há nĩ. Vĕjykre kuryj tý věnh kar mý há nĩ ra tóg há tí vē. ¹⁰ Vĕjykre kuryj ěn ve jé sóg inh rãnrãj to vãsãn mü. Topě há ki ěg tóg nén ũ kar vég tí. Há ký sóg ti há to vãsãn mü. Rĩr ti nĩ, ěg jóg tý Topě tí. Tĩ há ne ěg kren han tí, věnh kar ag, ũ tý ti ki ge ký nýtĩ ag, fag mré há.

¹¹ Tag kãmén nĩ. Tag to věnh kar mý: “tag han ra,” hem nĩ. ¹² Kyrũ ě tóg jě. Ů jě á to é he tũg. Nén kar há ěn han nĩ, ag tý ve jé, ag tý ě kóm han sór jě, á ví ri ke ěn tí, á tý věnh kar to há nĩ ri ke, á tý *Jesus* ki rã ký jě ri ke, á tý nén ũ jãnhkri han ri ke ke gé. ¹³ Inh kãtĩg ke to há ě tý nén han tí ěn han tĩm nĩ ver. Ag mý Topě ví rán to kem nĩ. Ag jyvĕn nĩ. Ag kanhrãn nĩ gé. ¹⁴ Ěg jyvĕn tí ag ne ě mý tó, Topě tý nén to ě tar han ke ti, Topě kuprĩg tý ag krĩn ký, *igreja* to kófa ag tý ag nĩgé tý ě kri fi ja ěn kã. ¹⁵ Ag tý ě mý nén tó ja ěn tovãnh tũg nĩ. To jykrén nĩ, to tar nĩm nĩ, věnh kar tý ě tý to tar nĩ ěn ve jé. ¹⁶ Vĕso jykrén nĩ. Ký ě tý Topě ví tý ag kanhrãn ke ěn to jykrén nĩ gé, á tý kygnĕg tũ nĩ jě. Tag to tar nĩm nĩ. Á tý tag han ký ě kren ke mü. Ký ũ tý ě ví mĕg mü ag vỹ krenkren ke mü gé.

5

¹ Ůn sanh há ag mý ví tar han tũg nĩ. Komĕr há ag jyvĕn nĩ. Ěg tý ěg panh mré ví ri ke han nĩ. Á tý kyrũ ag jyvĕn ký ěg tý ěg jãvy ag jyvĕn ri ke han nĩ. ² Á tý ũn sanh há fag jyvĕn ký ěg tý ěg mýnh fi jyvĕn ri ke han nĩ. Á tý tytãg fag jyvĕn ký ěg tý ěg ve fi jyvĕn ri ke han nĩ. Á tý fag jyvĕn ký věnh ki rĩrm nĩ, á tý fag to ěn tũ nĩ jě.

Ůn mén ter ja fag ki rĩr ke mü

³ Ů fag mén vỹ ter, há ra tóg tũ tí, ũ tý fag ki rĩr ke ti. Ěn fag ki rĩrm nĩ. ⁴ Ůn mén ter ja ũ fi krĕ vỹ nýtĩ, fi krĕ'krĕ mré há. Ký fi krĕ há vỹ fi ki rĩr ke mü. Ag tý tý gĩr nýtĩ mũn kã fi tóg ag jĕ'ŷn ja nĩgtĩ. Ký ag tóg věnh kaja jě fi jĕ'ŷn mü ha. Topě jykren há vē. ⁵ Há ra ũn mén ter ja ũ fi vỹ krĕ tũ nĩ. Ký ũ tý fi jĕ'ŷn ke tóg tũ tí. Ký *Jesus* ki ge ký nýtĩ kar ag vỹ fi jĕ'ŷn ke mü. Fi tý nén ũ ve sór ký fi tóg Topě há mré vĕmén ke mü, ti há mý nén ũ kar to ví ký. Fi tý tag to krónh kenh ke tũ vē, kurã mré há, kuty mré há ke gé. ⁶ Fi tý há ra ag to kanhir sór ký fi tóg vĕjykre pãno han mü. Ký fi tóg tũg kónãn ke mü. ⁷ Tag tóm nĩ, fag mý, fag tý tý prãnh ke tũ nĩ jě.

⁸ Hã ra ag kã mĩ ù tóg kejën ti mré ke fag ki rĩr tũ nĩ. Ěn vỹ *Jesus* ki rã tovãnh ja nĩ. Kórég tãvĩ ti nĩ, tag ti. Ũ tỹ *Jesus* ki rã ja tũ kórég kãfór ti nĩ.

Ũ tỹ *igreja* ki rĩr ke fi

⁹ Tá ùn mén ter ja fag vỹ fag jiji ránrán sór mũ, fag tỹ *igreja* ki rĩr jé. Ũn sanh há fag jiji hã rán nĩ, ù tỹ 60 (ke) *anos* kãfór nỹtĩ fag, ùn mén pir han kỹ nỹtĩ ja fag. ¹⁰ Á tỹ ùn jiji rán ke mũ fi jykren hã vë, ha mẽ. Fi mỹ fi krë ki rĩr há han ja nĩ? Fi mỹ fi ìn krëm Topë tũ ag ki rĩr há han ja nĩ? Fi mỹ ùn vësýrënh mũ fag jagãgtãn ja nĩ? Fi mỹ nén ù há kar to tar nĩ? Kỹ fi jiji rán nĩ.

¹¹ Ũn mén ter ja ù fi vỹ sanh há tũ nĩ ver. Kỹ fi jiji rán tũg nĩ. Ũ to én kỹ fi tóg *Cristo* tovãnh kỹ mén sór mũ, ha vem nĩ. ¹² Kỹ tóg vënh mỹ tĩnh mũ. Fag tỹ fag jiji rán kar kỹ fag mén mãn ke tũ nĩ ha. *Cristo* tũ hã ki rĩr jé fag ke mũ ha. ¹³ Kỹ tytãg fag jiji rán tũg nĩ. Jãvo fag tóg rãnhràj mẽ kã ìn kar mĩ pasa' he sór mũ, ha vem nĩ. Kỹ fag tóg fagrĩnh mỹ vëmën ke mũ gé sir. Nén tó vãnh tó jé fag tóg ke mũ gé. Kỹ tóg há tũ nĩnh mũ. ¹⁴ Hã kỹ tóg há tĩnh mũ, fag mén mãn kỹ. Fag tỹ fag krë ve kỹ tóg há tĩ. Fag tỹ fag ìn ki rĩr há han kỹ tóg há tĩ gé. Kỹ tóg ù tỹ ãg mỹ fag to vĩ sór mũ ra vënh mỹ tĩnh mũ, ha vem nĩ. ¹⁵ Ha vé, ù fag vỹ *Cristo* tovãnh huri, ùn mén ter ja tytãg ù fag. Kỹ fag tóg *Satanás* jykre han mũ sir. Kỹ tóg kórég nĩ.

¹⁶ Tá ke ù ìn krëm ùn mén ter ja ù fi vỹ jé. Kỹ fag hã vỹ fi jě'ŷn ke mũ. Fag tỹ fi mỹ: "*Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ ag tỹ ã jě'ŷn kỹ tóg ình mỹ há tĩnh mũ vë," henh ke tũ vë. *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ ag vỹ ùn mén ter ja tỹ ge hã ki rĩr ke mũ, hã vỹ: ùn kanhkã tũ, ùn krë tũ, he mũ.

Igreja to kófa ag jagãgtãn ke

¹⁷ Tá ke ag kã mĩ ù tóg tỹ kófa nỹtĩ, *igreja* to, fag ke gé. Kỹ ag kã mĩ ù tóg *igreja* ki ke ag kanhrãn tĩ, Topë vĩ tỹ, kỹ ag tóg to krónh ke tũ nĩgtĩ. Tag ag vỹ ãg mỹ tỹ ùn mág nỹtĩ. Ag tỹ *igreja* krëm ùn kanhrãn tĩ ag jé ag mỹ kajãm mág, fag mỹ ke gé. ¹⁸ Tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ: "monh tỹ ãkrë ki rãnhràj kỹ ti jënky tógfĩn tũg nĩ. Ti jën kamég tũg nĩ," he ja tóg nĩ. Kỹ tag vỹ rán kỹ nĩ gé: "ùn rãnhràj mũ ěn tóg ti kaja venh ke mũ," he ja tóg nĩ gé. Ti tỹ ãg tỹ Topë vĩ tó tĩ ag mỹ kajãm ke to ken hã vë, ãg tỹ *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

¹⁹ Ũ tóg kejën ã mỹ *igreja* to kófa jykre kórég tó sór mũ. Ũn régre ag tỹ ti jykre kórég ve kỹ ã mỹ tó kỹ ag vỹ jëmëm nĩ. Ũn pir vỹ jëmë sór tũg nĩ. ²⁰ Kófa ù tỹ kygnë kỹ vënh kar rĩnve ti jyvën nĩ, vënh kar tỹ ti mré ãg tỹ kygnëg tĩ ěn kamég jé, fi mré hã ke gé.

²¹ Tag han ra, ha mẽ. Ker han tũg hẽ! Topë vỹ ã tỹ nén han mũ vég tĩ, *Jesus Cristo* ti ke gé, Topë tỹ jënë jafã ag ke gé. Ũ to: "tĩ tỹ iso há nĩn kỹ sóg ti mỹ vỹ tar han sór tũ nĩ, ti tỹ kygnë ja ra," he sór tũg nĩ. Ge ra ti jyvën tar han nĩ.

²² Kỹ kãnhmar ù mỹ: "Topë rãnhràj tag han jé ã tóg ke mũ," he sór tũg nĩ gé. Ti tỹ Topë vỹ mranh ja ěn tovãnh kãn ja tũ nĩn kỹ ã tóg ti mré mranh mũ, ti tỹ ti rãnhràj tovãnh kỹ. Kỹ vëso jykren nĩ gé, ã jãnhkri kar jé jé.

²³ Goj tãvĩ kron sór tũg nĩ. Kaga mẽ ã tóg nĩ. Hã kỹ sĩn kỹ *vinho* kron nĩ. Ā mỹ vënh kagta vë.

²⁴ Ũ ag tóg Topë vỹ mranh pẽ han tĩ, kỹ vënh kar tóg ag vég tĩ. Topë vỹ ag vóg kónãn ke mũ, ag tỹ ti vỹ mranh pẽ han to. Ũ ag tóg vënh péju kỹ mranh tĩ. Ag tỹ Topë vỹ mranh mũ ěn vỹ vënh ven ke mũ gé kejën, ha vem nĩ. ²⁵ Ge ti nĩ gé, vëjykre há mré. Vënh kar vỹ vég mũ, ù tỹ vëjykre há han mũ ti. Kejën ù tóg nén

ũ há han tĩ, hã ra tóg vènh péju ký han tĩ. Vènh ven jé tóg ke mũ gé, ti tỹ Topê vĩ mranh ja ti.

6

Patrão camarada jykre

¹ Tá ke ag kã mĩ ù tóg tỹ *patrão camarada* nỹtĩ. Ký ù ag *patrão* vỹ *Cristo* ki kagtĩg nĩ. Ag jé ag *patrão* tũ ki rĩr há han. Ký ù tóg êg to vĩnh ke tũ nĩ, Topê to, ag tỹ vỹjyre há han ký. ² Û ag *patrão* vỹ *Cristo* ki rã ký nĩ. Ký ag jé ti to é he tũg. Ti tỹ êg mré *Jesus* ki rã ký *Jesus* vỹ ti to há nĩ. Ký tóg ùn vèsýrènh mũ ag jagãgtãn tĩ, ag *patrão* ti. Ký tóg há tĩ, ti *camarada* ag tỹ ti tũ ki rĩr há tãvĩ han ký. Tag tóm nĩ, vènh kar mỹ. Tag tỹ ag jyvèn nĩ.

Ón ký Topê kãmén tĩ ag

³ Û tóg vyr mỹ jykren ký nén ù tó sór tĩ. Topê vĩ rán ký nĩ ên to sór tũ tóg nĩgtĩ. Êg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* tỹ nén tó mũ ên tovãnh ký tóg nĩ ha, vènh vĩ há ên, Topê jykre ên. ⁴ “Ûn mág vỹ tỹ inh nĩ,” he tóg tĩ. Hã ra tóg jykre tũ nĩ. Kaga ti nĩ, krĩ vènh mỹ ti nĩ. Hã ký tóg fagrĩnh mỹ vĩ tĩgtĩ. Ti vĩ tugnĩn jagnê tũ ki vèĩ vỹ kutê tĩ, jagnê to jũ ke gé, jagnê to vĩ kónã, jagnê to jykren kónã, ⁵ jagnê mỹ féfén ke gé. Krĩ tũ nỹtĩ ve ag nĩ. Vènh vĩ há ki kagtĩg ag nỹtĩ. Ký ag tóg ón ký Topê kãmén to rikon sór nỹtĩ. ⁶ Hỹ, Topê to êg riko nỹtĩnh mũ, êg tỹ êprã rikon sór tũ nỹtĩnh ký. ⁷ Ha vé, êg mur mũ kã êg tóg tỹ nén ù tũ mur, ký êg tóg êg ter ký êg tỹ nén kar tovãnh ký tũg mũ gé. ⁸ Ký tóg há tĩ, êg tỹ ùri vèjẽn mré êg kur ven ký, tag tãvĩ. ⁹ Êg tỹ riko nỹtĩ sór ký tóg inh mỹ êg tỹ Topê vĩ mranh ha mẽ tĩ. Kãnhmar êg tóg nén ù to én', nén ù to én' he tĩ, ký tóg inh mỹ tag tỹ êg kókén ha mẽ tĩ. Ký êg tag to nũgme ki vár ke mũ. Pijé há nĩ'. ¹⁰ Êg tỹ jãnkamy mág to én ký êg tóg nén ù kórég kar han sór tĩ. Vỹjyre kórég vè. Tag to ù ag tóg *Jesus* ki rã tovãnh huri, ký ag tóg vèsýrènh mũ ha, ag tỹ jãnkamy mág to há nỹtĩ tugnĩn.

Ã rãnhrãj ki rĩr há han nĩ

¹¹ Ag jãvo ã hã vỹ tỹ Topê tũ nĩ. Ký vỹjyre kórég tag tovãnh kãn. ã tỹ nén han ken hã vè, hã vỹ: vỹjyre kuryj, he mũ, Topê kamêg mũ, ti ki rã ký tĩ, vènh kar to há nĩ, he mũ, komêr hã vĩ, he mũ gé. ¹² Êg tỹ ti ki rã ký êg tóg ti jykre to vãsã ke mũ, êg tỹ ka kunũnh sór ký to vãsã ri ke. To tar nĩm nĩ, ã tỹ êg rĩr krỹg ja tũ ve jé. Tag hã to tóg ã jé prêr, Topê ti. Ký ã tóg vènh kar mỹ tó ja nĩ gé, kurã ên kã. Ûn e ag vỹ ã vĩ ên mẽgmẽ. Ký to tar nĩm nĩ.

¹³ Sỹ ã jyvèn sór vè, ký Topê vỹ mẽnh mũ. Ti hã ne nén kar rĩnrĩr han tĩ'. Ký *Jesus Cristo* vỹ inh vĩ mẽnh mũ gé. Ti hã ne vènh kãmén há han', pã'i tỹ *Pôncio Pilatos* ên mỹ. ¹⁴ Sỹ tag tó sór vè, ã mỹ, ha mẽ: ã rãnhrãj ki rĩr há han nĩ. To krónh ke tũg nĩ. To kygnê sór tũg nĩ gé. Tag han ký êg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* tỹ vỹn ke ên jãvãnh nĩ. ¹⁵ Ti kurã ki Topê vỹ ti mỹ: “ha tũg,” henh ke mũ. Topê vỹ ti pir mỹ tỹ nén ù kar kri ke nĩ. Ký êg tóg ti há mỹ vĩ há han ke mũ. Pã'i kar kri tóg tỹ pã'i nĩ. Ûn mág kar kri tóg tỹ ùn mág nĩ. ¹⁶ Ti hã ne ti pir mỹ ter ke tũ nĩ'. Ti hã ne jẽngrê kã kã nĩ nĩ'. Tá êg jun ke tũ nĩ. Êprã ke ù vỹ ti ve ja tũ nĩ gé. Ký êg tóg ti venh ke tũ nĩ gé. Ti hã ne tỹ ùn mág nĩ'. Ti hã ne tar nĩ'. Tũ' henh ke tũ ti nĩ, ti tỹ tỹ ùn mág nĩ ti. Hã vè.

Êprã ùn riko ag

¹⁷ Ēprā ũn riko ag mý tó m nĩ, ag tỹ vēso: “tỹ inh ũn riko pē nĩ,” he tũ nĩ jé. Ag riko vỹ kãnhmar tũ' henh ke mũ. Ag jé Topē hã ki nén ũ kar ve só r. Ti hã vỹ ěg mý nén ũ kar nĩm tĩ, ěg fe tỹ m rin ken jé. ¹⁸ Ũn riko ag jé vējykre kuryj han. Ag jé ag tũ tỹ vēnh kãpãm. Ag jé ũn jagãgtar ag jagãgtãn to krónh ke tũg. ¹⁹ Ag tỹ nén ũ há kar han kỹ ag tóg kanhkã tá riko nýtĩnh mũ. Kanhkã tá ag tóg ag tũ vin han ke mũ. Kỹ ag tóg ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ gé. Ā tỹ ěprā ũn riko ag mý tónh ken hã vē.

²⁰ *Timóteo'*, ã tỹ Topē vĩ mẽ ja ěn kã jatun tũg nĩ. Ki króm nĩ, to jykrén kỹ. Ũ ag tóg fagrĩnh mý vēmén mág han só r tĩ. Ón kỹ ag tóg: “vēnh vĩ há vỹ jagnē kato tē tĩ,” he tĩ. Hã ra ag tóg fagrĩnh mý vĩ tĩ. Ag vĩ mẽ só r tũg nĩ. ²¹ “Ki kanhró ěg nýtĩ,” he ag tóg tĩ. Hã ra ag tóg Topē ki rã tovãnh huri. Kórég ag nýtĩ.

Topē mý sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ãjag tỹ ti to tar han jé.

Hã vē.

PAULO TÝ CARTA HAN: TIMÓTEO MÝ CARTA Û

¹ Paulo tý rá vĕ. Topĕ ne inh fĕg', isÿ tý *Jesus Cristo apóstolo* jĕ jé. Inh mÿ tóg tó, isÿ vĕnh kar mÿ ěg tý *Jesus Cristo* tugiŕin rĩnrĩr nÿtĩnh ke tag tó jé. Topĕ tý ěg mÿ nĕn han sór mũn hã vĕ.

² Isÿ inh kósĩn tý *Timóteo* mÿ rán hã vĕ, isÿ ù to há tãvĩ nĩ ěn mÿ. ěg jóg tý Topĕ mÿ sóg to vĩ tĩ, ti tý ã tar han jé, ti tý ã jagãgtãn jé, ti tý ã krĩ kuprãg jé ke gé.

Topĕ mÿ vĩ há han

³ Topĕ mÿ sóg vĩ há han tĩ. Ti hã mÿ sóg rãnrãj tĩ, inh jógjóg ve ag ri kén. To kygnĕ sór vãnh inh nĩgtĩ.

Á tó sóg tĩ, sÿ Topĕ mré vĕmĕn kÿ. To krónh ke tũ inh nĩgtĩ, kurã kar ki. ⁴ Isÿg kÿ ã tóg fÿ ja nĩ. Hã mĩ sóg ěkrég tĩ. Hã kÿ sóg ã ve sór tãvĩ nĩ, inh fe tý mrin ke jé. ⁵ *Jesus* ki rã há han kÿ ã tóg nĩ, ã vóvó tý *Lóide* fi ri ke, ã mÿnh tý *Eunice* fi ri ke. Ki kanhró sóg nĩ.

⁶ Hã kÿ sóg ã jyvĕn sór mũ. Topĕ vÿ ã mÿ vĕnh rãnrãj nĩm, isÿ inh nĩgé tý ã kri fi ja nĩn kÿ. ěn to tar nĩm nĩ. ⁷ Topĕ vÿ ěg mÿ ti kuprĩg jĕnĕ, ěg kanĕ jur tũ nĩ jé, ěg tar nÿtĩ jé, ěg tý jagnĕ to há nÿtĩ jé, ěg tý vĕso jykrĕn jé.

⁸ Hã kÿ ěg *Senhor* to mÿ'ãg tũg nĩ. Ti kãmĕn nĩ. Kÿ inh kãmĕn nĩ gé, isÿ ti tugnĩn se kÿ jĕ tag ti. Kÿ ã tý ti tugiŕin vĕsÿrĕnh ke tag kamĕg tũg nĩ gé, inh mré. Topĕ vĩ to ěg vĕsÿrĕnh tĩ. Hã ra Topĕ tóg to ěg tar han tĩ. ⁹ Ti hã ne ěg kren han'. Ti hã ne ěg kuprĕg', ěg tý tý ti tũ nÿtĩ jé. ěg tý vĕsóg ki to vãsãn pijé'. Ti hã ne to jykrĕn'. Kÿ tóg ěg jagãgtãn kÿ ěg kuprĕg, *Jesus Cristo* tugiŕin. Nĕn kar han ke to hã tóg tag to jykrĕn ja nĩgtĩ. ¹⁰ Kÿ tóg ùri hã ěg mÿ tó, ti tý ěg kren han tĩ tý *Jesus Cristo* jĕnĕn kÿ. Ti hã vÿ ěg ter pĕ han ke tag tý tũ' hé. Kÿ tóg ěg rĩnrĩr han mũ sir, ěg tý ěg rĩr krÿg ja tũ ve jé sir, ěg tý ti vĩ sér kri fi kÿ. ¹¹ Kÿ tóg inh mÿ: "vĕnh kar mÿ inh vĩ tónh tũg," he ja nĩ gé, sÿ tý ti *apóstolo* jĕ jé, sÿ ti vĩ tý vĕnh kar kanhrãn jé. ¹² Hã kÿ sóg se kÿ jĕ ha. Hã ra sóg mÿ'ãg ke tũ nĩ. Ti ki rã kÿ sóg jĕ ha. Ti ki kanhró sóg nĩ. Nĕn ù kar to tóg tar nĩ. Hã kÿ tóg inh ki rĩr há han ki kanhró nĩ gé, sÿ ti mÿ vĕnh fĕg kÿ, isÿ kurã tý ěgno pĕtĕm há han jé.

¹³ Isÿ nĕn tý ã kanhrãn ja ěn kã jatũ tũg nĩ. Vĕnh vĩ há vĕ, sÿ ã mÿ nĕn tó ja ti. Tag ki króm kÿ inh ri kén kãmĕn nĩ. Ti ki rã to tar nĩm nĩ, vĕnh kar to há nĩm nĩ gé. *Jesus Cristo* tý nĕn han ja ěn ri ke han nĩ. ¹⁴ Ti tý ã mÿ vĕnh rãnrãj nĩm ja ěn ki rĩr há han nĩ, ù tý Topĕ vĩ tý ù han tũ nĩ jé. Topĕ kuprĩg vÿ ěg kã ki ěmã nĩ. ěn vÿ ã tar han ke mũ, ã tý ti vĩ tó há han ke to.

¹⁵ Ha vé, ga tý *Ásia* tá ke kar ag vÿ isovãnh kãn, *Fígelo* ke gé, *Hermógenes* ke gé. Tag mĕ ã hÿn huri. ¹⁶ Topĕ mÿ sóg to vĩ tĩ, ti tý *Onesiforo* mré ke fag jagãgtãn jé, ùn tũg mũ ěn ti. Iso há tãvĩ ja ti nĩgtĩ. Iso mÿ'ãg ja tũ ti nĩgtĩ, ise kÿ jĕ há ra. ¹⁷ Ti tý ěmã tý *Roma* tag ki jun kÿ tóg inh jãvãnh tãvĩ han ja nĩ. Kÿ tóg kejĕn inh ve ja nĩ. ¹⁸ *Éfeso* tá tóg inh ki rĩr há han ja nĩgtĩ gé. Kÿ ěg *Senhor* hÿn ti jagãgtãn ke mũ, ti tý kurã tý ěgno kã ti kren han jé. Kÿ tóg inh mÿ sér tũnh mũ.

¹ Inh kósin', *Jesus Cristo* ne ã tar han ke mû', kÿ krónh ke tûg nĩ. ² Inh vĩ mẽ ã, sÿ ùn e ag kanhrân kÿ. Tag tóm nĩ gé, inh kóm, ù tÿ krónh ke tû ag mÿ.

³ Ëg tÿ *Jesus* tugerĩn vësÿrénh ke to tar nĩm nĩ inh mré, *Timóteo*'. *Jesus Cristo soldado* ri ke Ëg nÿtĩ. ⁴ *Soldado* jykre tag to jykren nĩ. Ag pijé vyr mÿ jykren tí'. Ag pã'i vĩ ki hã han ag tóg tí, ti tÿ ag to há nĩ jé. Hã kÿ ag tóg vyr mÿ gÿj ve sór tû nĩgtĩ.

⁵ Kÿ ù tÿ *corrida* han mû ag jykre to jykren nĩ gé. *Corrida* to vëjyke ên hã han ag tí, ag tÿ gÿjÿ he jé. Ag ri ke han nĩ, *Timóteo*'.

⁶ Kÿ êpÿ ki rĩr tí ag vÿ rãnrãj mág han tí gé, hã kÿ ag tóg krân kÿ ti kanê ko tí. Ag ri kén ã tóg venh ke mû gé, ã tÿ nén ve sór mû ti, ã rãnrãj to, ha vem nĩ.

⁷ Tag to jykren há han nĩ, sÿ ã mÿ tó mû tag to. Kÿ Ëg *Senhor* vÿ ã tÿ to jykren há tãvĩ han ke mû sir. ⁸ *Jesus Cristo* mĩ êkren nĩ. Ti ter kar kÿ tóg rĩr mãn. Ti jógjóg ve vÿ tÿ *Davi* ja nĩgtĩ. Hã tó sóg tí, ti kãmén kÿ. ⁹ Hã kÿ sóg se kÿ jé, *ferro* tÿ mÿr. "Ti hÿn tÿ ùn jykre pãno nĩ," he ag tóg tí iso. Hã kÿ ag tóg *ferro* tÿ isé. Hã ra Topê vĩ pijé se kÿ nĩ nĩ'. Tã mĩ tóg tí ha. ¹⁰ Hã kÿ sóg ise kÿ jé hã ra ti to tar nĩ, Topê tÿ ùn kuprêg mû ag jagfÿ, ag krenkren jé, ag tÿ *Jesus Cristo* ki ge tugerĩn kanhkã tá junjun jé. ¹¹ Vênh vĩ há vë, tag ti, ha mē: Ëg tÿ ti tugerĩn kãgter mû ra Ëg tóg ti mré rĩnrĩr mãn ke mû gé. ¹² Ëg tÿ ti tugerĩn nén ù jagy kar to tar nÿtĩn kÿ Ëg tóg ti mré tÿ ùn mág nÿtĩnh ke mû gé. Ëg tÿ ti tovãnh kÿ tóg Ëg tovãnh ke mû gé. ¹³ Ëg tÿ ti to krónh ke tí ra tóg Ëg to krónh kenh ke tû nĩ jãvo. Ti pijé ón tí', hã kÿ tóg Ëg to krónh kenh ke tû nĩ.

Topê rãnrãj han há han ke

¹⁴ Tag tóm nĩ, vënh kar mÿ. Tÿ ag jyvên nĩ, kÿ ag jyvên tar han nĩ gé. Topê vÿ ã vĩ mẽnh mû. Ag mÿ: "Ëg kato tē ag vĩ kafãn sór tûg nĩ," hem nĩ. "Jagnê vĩ kafãn pijé Ëg tar han mû'. Û tÿ tag mẽ kÿ tóg krónh ke sór mû," hem nĩ ag mÿ. ¹⁵ Vãsãn ra, Topê tÿ ã rãnrãj to: "há ti nĩ," he jé, ã tÿ ã rãnrãj to mÿ'ãg tû nĩ jé. Topê vĩ to vãsãn nĩ, ã tÿ ki kanhrân há han jé, ã tÿ vënh kar mÿ tó há han jé gé. ¹⁶ Û tÿ kanhir kÿ nén ù kórég tó kÿ jēmê sór tûg nĩ. Û tÿ ge ag vÿ Topê to kórég tãvĩ nÿtĩ. Kÿ ag vÿ vÿ ag kókén ke mû, kÿ tóg ag jykre pãno pē han mû. ¹⁷ Vënh vĩ tÿ ge vÿ Ëg kar kókén ke mû, komêr hã, ti tÿ vënh kar kri rûm ken kÿ. Vënh kaga kórég tÿ vënh kar kri rûm ke ri ke ti nĩ.

Û tÿ vënh vĩ tÿ ge han mû vÿ tÿ *Himeneu* nĩ gé, *Fileto* ke gé. ¹⁸ Tag ag vÿ ónon tí, Topê vĩ to. "Rĩr mãn ri ke han Ëg huri, Ëg tÿ *Cristo* ki gen kÿ. Hã kÿ Ëg rĩnrĩr mãn ke tû nĩ ha, Ëg ter kar kÿ, *Jesus* kãtũg mãn kÿ," he ag tóg tí. Ag tÿ tag tó kÿ ag tóg ù ag tÿ *Jesus* to krónh ke han tí. Kÿ ag tóg *Cristo* tovãnh mû, ag tugerĩn.

¹⁹ Ëg tÿ ïn han kÿ Ëg tóg ti nũna ên tar han tí. Ên ri ke ti nĩ, Topê jykre ti. Kÿ tóg tũ' henh ke tû nĩ, ù ag tÿ ón kÿ to vĩ mû há ra. Ëg tÿ ti ki ge kÿ nÿtĩn kÿ tag vÿ Ëg to rán kÿ nĩ, ha mē: "Ëg *Senhor* vÿ ti tû ag ki kanhró nĩ," he tóg mû.

Kar kÿ tóg: "vëjyke pãno tovãnh kãn ra, ãjag tÿ: inh *Senhor* vÿ tÿ ti nĩ, *Jesus* tí, he jé," he mû.

²⁰ Ha vé, ïn mág krêm kukrũ vÿ e nÿtĩ. Û vÿ *ouro* tÿ há nÿtĩ. Û vÿ *prata* tÿ há nÿtĩ. Kÿ ù vÿ ka tÿ há nÿtĩ gé. Û vÿ go'or tÿ há nÿtĩ gé. Kukrũ há vÿ tÿ vëjên né nĩ, kÿ ùn kórég vÿ tÿ vãfãr né nĩ gé. ²¹ Kÿ tóg ge nĩ. Û tÿ kanhir kÿ nén ù kórég tó (ka)mē ên ag vÿ kukrũ kórég ri ke nÿtĩ. Hã kÿ Topê tóg ag mÿ: "inh rãnrãj han ra," henh ke tû nĩ sir. Ëg tÿ ti kórég tovãnh kãn kÿ Ëg tóg kukrũ há ri ke nÿtĩ. Kÿ Topê tóg Ëg mÿ: "inh rãnrãj han nĩ," henh ke mû gé sir.

²² Kyrũ ag vỹ nén ù kar to én (ka)mẽ nýtĩ. Ēn tovãnh kãn nĩ. Vějykre há há mĩ tũg sórm nĩ. *Jesus* ki rã há han nĩ. Věnh kar to há nĩm nĩ. Krĩ kuprã nĩm nĩ, ù tỹ tỹ ěg *Senhor* mré ke ag to, ùn jãnhkri ag to, věnh kar to ke gé.

²³ Ũ ag tóg ón kỹ: “Topě hỹn tag tó sór mũ, ti tỹ ěn tó kỹ,” he sór tĩ. Topě tỹ nén tó vãnh ěn tó sór ag tóg tĩ. Tag tugrĩn jagně to jũ tóg kutě tĩ. Hã kỹ ag mré to jykrén sór tũg nĩ. ²⁴ Ũ tỹ Topě mỹ rãnhrãj tĩ je věnh kar to há nĩ. Ti tỹ kãnhmar ag to jũn kỹ tóg kórég nĩ. Ti tỹ koměr hã vi kỹ tóg há tĩ, ag kanhrãn je, věnh kar to fe há nĩn kỹ. ²⁵ Ũ tóg ti vi kafãn sór mũ. Ēn mỹ ã tóg vi há han ke mũ. Koměr hã ã tóg ag mỹ Topě vi tónh ke mũ, Topě tỹ ag jagãgtãn je, ag tỹ ag jykre pãno tovãnh kỹ věnh vi há há nón mũ je. ²⁶ Kỹ ag krĩ há nýtĩnh mũ. Japo tũ vỹ tỹ ag nýtĩ ja nĩgtĩ, ti tỹ ag sigse ja nĩn kỹ, ag tỹ ti rãnhrãj han je. Ag tỹ ti tovãnh kỹ Topě tóg ag krenkren han ke mũ. Kỹ tóg ag tỹ Japo jykre tag to věnh nenh to ag tar han ke mũ, ěg ke gé. Kỹ tóg há tĩ.

3

Kurã tỹ ěgno to há vějykre

¹ Ga tỹ tũ' henh ke to há ěg tóg nén ù jagy ve kãn ke mũ. Věnh kar tỹ vějykre pãno han mũ ve je ěg tóg ke mũ. ² Ag jykre hã han sór je ag tóg ke mũ. Nén ù kar to én je ag tóg ke mũ, ag riko nýtĩ je. Jagně to vi kónãn je ag tóg ke mũ. Ag panh vi ki há han ke tũ ag tóg nĩ. “Kórég ti nĩ,” he je ag tóg ke mũ, ù tỹ ag mỹ nén ù há nĩm mũ ra. Topě to ag é henh ke mũ gé. ³ Jagně to kórég ag nýtĩnh mũ, ag krě to ke gé. Jagně mỹ věnh pãte fón ke tũ ag nĩ gé. Jagně to ag ónón ke mũ. Věso jykrén ke tũ ag tóg nĩ. Ag tỹ ù vóg kónãn kỹ tóg ag mỹ sér tĩnh mũ. Vějykre há kato tẽ je ag tóg ke mũ. ⁴ Ag régre ag vatãnh tá ag tóg ag to vi kónãn ke mũ gé. Ũ tỹ ag jykre kórég to ag vóg kónãn ke tag kaměg ke tũ ag nĩ. Věso ag tóg: “věnh kar kãfór vỹ tỹ inh nĩ,” henh ke mũ gé. Ag tỹ Topě to há nýtĩnh ke vě vě. Hã ra ag tóg ag tỹ nén to én mũ ěn hã han sór ke mũ. ⁵ Ón kỹ ag tóg Topě to há nýtĩ ve nĩnh mũ, hã ra ag tóg ti jykre han sór ke tũ nĩ. Ti tỹ ěg tar han tĩ tag vỹ ag mỹ há tũ nĩnh mũ. Ũ tỹ ge ag tovãnh nĩ, vỹ.

⁶ Ag kã mĩ ù ag vỹ ĩn kar mĩ mũnh mũ. Kỹ ag tóg ùn týtã kórég fag mré vēmén sór ke mũ, ù tỹ Topě vi mranh tĩ fag, ùn én (ka)mẽ fag. ⁷ Ón kỹ fag tóg věnh kanhrãn to tar nýtĩnh mũ. Hã ra fag tóg věnh vi há ki kagtĩg nýtĩ. Hã kỹ fag tóg ag tỹ fag mỹ nén tó mũ ki há han mũ. ⁸ Ũ tỹ fag mré vēmén mũ ěn ag vỹ Topě vi kato tẽ nýtĩ, věnh vi há ěn kato. Vãsỹ *Janes* vỹ *Moisés* vi kato tẽ ja nĩgtĩ, *Jambres* ti ke gé. Ēn ag ri ke ag nýtĩ. Topě vi kato tẽ ag tóg tĩ. Ón kỹ ag tóg *Jesus* ki ge kỹ nýtĩ ve nĩ, ag tỹ ón kỹ ti vi tón kỹ. ⁹ Hã ra ùn e vỹ ag vi kri finh ke tũ nĩ, ha vem nĩ. Věnh kar vỹ ag krĩ tũ tag venh ke mũ, ha vem nĩ. *Janes* mré *Jambres* ri ke han je ag tóg ke mũ. Věnh kar vỹ ag krĩ tũ ki kanhró ja nýtĩgtĩ gé.

Ěg tỹ nén jagy věnh ke mũ

¹⁰ Ag jãvo ã tóg inh vi kri fig tĩ, *Timóteo*'. Isỹ nén han mũ ěn ri ke han ã tóg tĩ. Isỹ nén ve sór mũ ěn ve sór ã tóg tĩ gé. Isỹ *Jesus* ki rã ri ke han ã tóg tĩ gé. Isỹ koměr hã vi ri ke han ã tóg tĩ gé. Isỹ věnh kar to há nĩ ri ke han ã tóg tĩ gé.

¹¹ Ag tỹ inh vóg kónãn ve ja ã nĩ gé, isỹ nén ù jagy vėg tĩ ěn ti. Inh vóg kónãn tỹ hěn ri ke han ja ag tóg nĩ, *Antioquia* tá, *Icônio* tá, *Listra* tá ke gé. Ter kren pě han inh, tá. Hã ra ěg *Senhor* tóg ijy nĩgãn. ¹² Ha vé, ěg tỹ *Jesus Cristo* jykre mĩ mũn kỹ ěg kar tóg ag tỹ ěg vóg kónãn venh ke mũ. ¹³ Ěg jãvo ùn jykre pãno ag

vỹ komēr hã vễjykre pãno han kãn kỹ nỹtĩ, ùn ónón mũ ag ke gé. Û ag *lograr* (ke) he ag tóg tĩ, hã ra ag tóg ag *lograr* (ke) he tĩ gé, vễnh kato.

¹⁴ Ag jãvo isỹ ã mỹ nén tó ja ên mĩ tĩg nĩ, ã tỹ nén mễ ja kar ên mĩ, ã tỹ ki rã kỹ jẽ ên mĩ. Isỹ ã kanhrãn ja ên to tar nĩm nĩ. Inh jykre ki kanhró ã tóg nĩ. ¹⁵ Æ sĩ kã ã tóg Topễ vĩ mễ, ti vĩ tỹ rãn kỹ nĩ ên. Ên to jãn kỹ ã tóg ki kanhrãn mũ, ẽg tỹ *Jesus Cristo* ki rã tugrĩn krenkren ke mũ ti.

¹⁶ Û tỹ hẽn ri ke ag vỹ Topễ vĩ rãn rãn ja nĩgtĩ. Hã ra Topễ kuprĩg tóg ag mỹ tó ja nĩgtĩ, ag tỹ nén rãn ke ti. Ti vĩ rãn kỹ nĩ to ken kỹ ẽg tóg vễnh vĩ há ki kanhrãn mũ. Kỹ ẽg tóg kãmén há han ke mũ gé. Ẽg mỹ tóg ẽg tỹ kygnễ ja ên ven ti. Kỹ ẽg tóg jagnễ jyvẽn ke mũ gé. ¹⁷ Topễ tũ vỹ tỹ ẽg nỹtĩ. Ti pijế ẽg tỹ kygnễ ve sór mũ'. Ẽg tỹ kygnễg tũ nĩn kỹ ẽg tóg nén ù há kar han to tar nỹtĩ. Ti tỹ tag ve sór vễ, hã jế tóg ẽg mỹ ti vĩ jẽnễ ja nĩgtĩ.

4

¹ Inh kósin', sỹ ã jyvẽn ke vễ, kỹ Topễ vỹ mễnh mũ, *Jesus Cristo* ti ke gé, ù tỹ vễnh kar jykre tũgnỹm ke mũ ên ti, ùn rĩnrĩr nỹtĩ ag jykre, ùn kãgter mũ ag jykre ke gé. Vỹn ke mãn jế tóg ke mũ. Kỹ tóg tỹ pã'i mág jễnh mũ, ha vem nĩ. Ẽg *Senhor* rĩnve sóg ã mỹ: ² “Topễ vĩ kãmén ra,” he mũ. Kejẽn ag tóg mễ sór tĩ. Kejẽn ag tóg mễ sór tũ nĩgtĩ. Ge ra ag mỹ kãmén nĩ. Ag mỹ ag tỹ kygnễ ja ên tóm nĩ. Ag jyvẽn tar han nĩ, ag tỹ mễ jãvãnh nỹtĩn kỹ. Ag to krónh ke tũg nĩ, ag tỹ kejẽn *Jesus* ki rã sór jế. ³ Kurã tỹ ẽgno to hã ag tóg jẽmễ sór ke tũ pễ nĩ, vễnh vĩ há ti, ha vem nĩ. Kỹ ag tóg vễnh vĩ kórég nón mũ sór mũ, ag tỹ nén to én mũ ên ti. Û tỹ ón kỹ ag mỹ tónh ke mũ ên vỹ vễme sér tónh ke mũ. Kỹ tóg ag mỹ sér tĩnh mũ. ⁴ Vễnh vĩ há jẽmễnh ke tũ ag nĩ. Hã ra ag tóg vễnh ó hã jẽmễnh ke mũ sir.

⁵ Ag jãvo nén ù kar to jykrén há han nĩ. Æ tỹ nén ù jagy ve kỹ kato tar nĩm nĩ. *Cristo* kãme sér ên kãmén nĩ, vễnh kar mỹ. Æ rãnhrãj ki rĩr há han nĩ gé.

⁶ Ag hỹn kãnhmar isén ke mũ, *Jesus Cristo* tugrĩn. Hã ra tóg inh mỹ tỹ nén ù tũ nĩ. ⁷ Ẽg tỹ *carreira* han kỹ ẽg tóg vãsãn tãvĩ han ti, ẽg tỹ gỹjỹ he jế. Tag ri ke han inh, isỹ Topễ rãnhrãj han kỹ. Ti rãnhrãj han kãn inh huri. Ti ki rã tovãnh ja tũ inh nĩgtĩ. ⁸ Û tỹ *carreira* ki gỹjỹ he mũ ên vỹ ka fếj tỹ *coroa* gỹjỹ he tũ. Ên ri ke nĩm jế tóg ke mũ inh mỹ, Topễ ti, inh jykre kurjy to, kurã ên kã. Vễnh kar mỹ ti nĩm ke mũ gé, ù tỹ ti kãtĩg jãvãnh mũ ag kar mỹ.

Paulo tỹ nén ve ja

⁹ Kur inh venh kãtĩg. ¹⁰ *Demas* vỹ isovãnh kỹ vyr. Ẽprã vễjykre han sór ti nĩ, hã kỹ tóg isovãnh kỹ *Tessalônica* ra vyr. *Crescente* vỹ *Galácia* ra vyr, kỹ *Tito* vỹ *Dalmácia* ra vyr. ¹¹ *Lucas* vỹ inhhã inh mrế nĩ nĩ. *Marcos* pẻre kãtĩg, ti tỹ inh rãnhrãj han jế. Tag to tóg tar nĩ. ¹² *Tíquico* jẽnễ inh, ti tỹ *Éfeso* ra tĩg jế. ¹³ Kỹ, ã kãtĩg kỹ inh mỹ inh *capa* ma kãtĩg. *Tróade* tá ti nĩ, *Carpo* ãn krêm. Kỹ inh mỹ inh *livro* gé kãtĩg gé, nén ù fár ki rãn kỹ nỹtĩ ên mrế. Isỹ *livro* ên venh hapễ tóg tĩ.

¹⁴ *Alexandre*, ù tỹ *ferro* tỹ nén ù kar han tĩ ên vỹ iso kórég tãvĩ nĩ. Ẽg *Senhor* vỹ ti jykre kórég to ti vóg kónãn ke mũ. ¹⁵ Ti kamếg ra. Inh vĩ kato tễ mág han tóg.

¹⁶ Fóg tỹ pã'i vỹ inh ki inh jykre jẽmễ pin huri. Ên kã ù tóg inh mrế ve ja tũ nĩ. Isovãnh kãn ag tóg. Topễ mỹ sóg to vĩ tũ, ti tỹ ag mỹ vễnh pãte fón jế. ¹⁷ Ag jãvo ẽg *Senhor* vỹ isar han, ti tỹ inh mrế tag kã jẽn kỹ. Hã kỹ vễnh kar vỹ ti vĩ

mě huri, isȳ ag m̄y kāmén k̄y. *Povo* kar ag v̄y hur mẽ kãn. K̄y ěg *Senhor* tóg iyy n̄ĩgãn, ag t̄y m̄ĩg m̄y inh fón tũ n̄ĩ jé. ¹⁸ Iyy n̄ĩgãn mãn jé tóg ke mũ gé, *Nén-Kórég* t̄y isȳ hē ri ke tũ n̄ĩ jé. Inh ki tóg r̄ĩr há han ke mũ, s̄y kanhkã ra t̄ĩg há han jé, ti n̄ĩgja ra. Ti hã m̄y ěg v̄ĩ há han ke mũ'. K̄y tóg tũ' henh ke tũ n̄ĩ. Hã v̄ẽ.

¹⁹ *Priscila* fi mré fi mén t̄y *Áquila* m̄ĩ sóg ěkrég t̄ĩ, *Onesíforo* mré ke fag m̄ĩ ke gé. ²⁰ *Erasto* v̄y *Corinto* tá n̄ĩ n̄ĩ. Jãvo *Trófito* tóg *Mileto* tá kaga n̄y ja n̄ĩ, isȳ tá kãt̄ĩ m̄ũn kã.

²¹ Kur kãt̄ĩg mẽ han, kusa tá kr̄ȳg t̄ũg ki. *Ēubulo* v̄y ã m̄ĩ ěkrég t̄ĩ, *Prudente* ti ke gé, *Lino* ti ke gé, *Cláudia* fi ke gé, ěg régre kar ag mré hã.

²² ěg *Senhor* m̄y sóg to v̄ĩ t̄ĩ, ti t̄y ã tar han jé, ti t̄y ãjag kar tar han jé gé. Hã v̄ẽ.

PAULO TŶ CARTA HAN: TITO MŶ CARTA

¹ Paulo tŷ rá vĕ. Sŷ Tito mŷ rán hã vĕ. Topĕ mŷ sóg rãnrhãj tŷgtŷ, kŷ *Jesus Cristo* vŷ inh fĕg, sŷ tŷ ti *apóstolo* jĕ jé. Topĕ tóg ĕprã ke ũ ag kuprĕg, ag tŷ ti ki ge jé. Kŷ tóg inh mŷ: “ha isŷ ũn kuprĕg ja ag mŷ inh ví tónh tŷg, ag tŷ ã ví jĕmĕ kŷ inh ki ge há han jé,” he ja nŷ. ² Topĕ vŷ ĕg mŷ: “rŷr krŷg ja tŷ ve jĕ ãjag tóg ke mŷ,” he ja nŷ. Hã ve sór ĕg tóg mŷ. Topĕ tŷ nĕn tó mŷn hã vĕ, vãsŷ. Hã ra tóg ón tŷ nŷgtŷ. ³ Vãhã tóg ĕg mŷ ti ví tag jĕnĕ ja nŷ, ti tŷ ĕg mŷ jĕnĕnh ke kurã ki. *Jesus* tŷ tóg ĕg mŷ jĕnĕ ja nŷ. Hã to Topĕ tóg inh mŷ: “ha vĕnh kar mŷ tónh tŷg,” he ja nŷ, ĕg kren han tŷ ĕn ti.

⁴ Hã kŷ sóg ã mŷ tó mŷ, *Tito*!. Inh kósın pĕ vŷ tŷ ã nŷ, ã tŷ inh mrĕ *Jesus* ki rã kŷ jĕn kŷ. ĕg jóg tŷ Topĕ mŷ sóg to ví tŷ, ti tŷ ã tar han jé, ã krŷ kuprã nŷ jé ke gé.

Tito tŷ Creta ki ke ag ki rŷr

⁵ ã mŷ sóg: “ver goj vãso tŷ *Creta* tá nŷm nŷ,” he ja nŷgtŷ, ã tŷ tá isŷ nĕn han kãn ja tŷ ĕn han kãn jé. Hã kŷ sóg ã mŷ: “ĕmã kar ki ũ ag kuprĕg, ag tŷ tŷ *igreja* to kófa nŷtŷ jé,” he ja nŷ. ⁶ Ũn kãme kórĕg tŷ jãvanh nŷ, ũn prŷ pir han kŷ nŷ ti. Ti krĕ tŷ *Jesus* ki rã kŷ nŷn kŷ tóg há tŷnh mŷ, ag tŷ nĕn ũ vĕnh mŷ han tŷ nŷn kŷ, ag tŷ ag panh ví jĕmĕn kŷ.

⁷ Ha vé, ũ tŷ tŷ *igreja* to kófa jĕ sór kŷ tóg tŷ ũn jykre há nŷnh mŷ. Ti tŷ ti mrĕ ke ag to: “ag kãfór vŷ tŷ inh nŷ,” hĕnh ke tŷ vĕ. Ũn fe tŷ gŷm ke (ka)mĕ vŷ há tŷ nŷ, ũ tŷ *vinho* kron (ka)mĕ ti, ũn jŷ (ka)mĕ ti. Kŷ tóg ti tŷ riko nŷnh ke hã to ĕn ke tŷ nŷ gé. ⁸ Ti tŷ ũ tŷ kuvar há tá kãmŷ ag mŷ: “inh mrĕ jĕ,” hĕn kŷ tóg há tŷ, ti tŷ vĕjyke há to há nŷn kŷ, ti tŷ vĕso jykren kŷ, vĕjyke kuryj han kŷ, Topĕ ví hã ki króm kŷ. ⁹ Topĕ ví mĕ ja tóg nŷ. Kŷ ti tŷ tag kã jatŷ tŷ nŷn kŷ tóg há tŷ gé. Kŷ tóg ũ tŷ ti ví mĕg mŷ ag kanhrãn há han ke mŷ gé. Ũ tŷ ti ví kafãn mŷ mŷ tóg tó há han ke mŷ gé.

¹⁰ Ha vé, ũ tŷ hĕn ri ke ag tóg mĕ jãvanh nŷtŷ. Vĕké ag tóg ón kŷ vĕmĕn tŷ. Ag tŷ ũ *lograr* he sór vĕ. *Judeu* ag vŷ tag to tar nŷtŷ, ha mĕ. ¹¹ ĕg tŷ ag ví tŷ tŷ' hĕnh ke vĕ. Ha vé, ũ fag ne ag ví kri fi sór mŷ', kŷ fag tóg Topĕ ví tovãnh sór mŷ, fag mĕn mrĕ hã, fag krĕ mrĕ hã. Un'ón ag tóg tŷ, ũ tŷ fag kanhrãn sór mŷ ag. Hã ra ag tóg hã to jãnkamy ve sór mŷ, ag tŷ riko nŷtŷ jé. ¹² Ag kã mŷ ũ vŷ ki há tó ja nŷ, ag jyvĕn tŷ ũ. Ti tŷ ag kato tĕ kŷ tóg: “*Creta* tá ke ag vŷ tŷ ũn ón mé nŷtŷ,” he mŷ. “Mŷg jŷ ri ke ag nŷtŷ. Rãnrhãj vãnh ag nŷtŷ. Hã ra ag tóg jĕn mág tãvŷ han sór tŷ,” he ja tóg nŷgtŷ. ¹³ Hã ra tóg ge nŷ. Hã kŷ ag jyvĕn tar han nŷ, ag tŷ Topĕ ki rã to tar nŷtŷ jé. ¹⁴ Ag mŷ: “*Judeu* ag tŷ vĕnh ó tó mŷ jĕmĕ sór tŷg nŷ,” hĕm nŷ. Ag mŷ ag tóg ĕprã ke jykre tó sór mŷ gé, ũ tŷ Topĕ ví há mĕ vãnh ag. ĕg mrĕ ke ag mŷ ké, ag tŷ ũ tŷ ge ví jĕmĕg tŷ nŷ jé. ¹⁵ Ha vé, ũ tŷ vĕjyke kuryj han mŷ mŷ tóg kuryj kar nŷ. Jãvo ũ tŷ vĕjyke pãno han mŷ mŷ tóg pãno kar nŷ gé. Kŷ ag tóg ag jykre pãno to: “há ti nŷ,” he tŷ. Jãvo ag tóg vĕjyke há to: “kórĕg ti nŷ,” he tŷ gé. ¹⁶ “Topĕ ki kanhró ĕg tóg nŷtŷ,” he ag tóg tŷ, ón kŷ. Hã ra ag tóg ti jykre han tŷ nŷgtŷ. Ag tŷ ti jykre han vãnh ki ĕg tóg vĕg tŷ, ag ón mŷ ti. Ũ tŷ ge to ti kórĕg nŷ, Topĕ ti.

2

Vēnh kar jyvēn há han nī

¹ Ag jāvo Topē vī kāmén há han nī, ā tỳ ag jyvēn kỳ, *Tito*'. ² Kófa ag mỳ: “nén ũ há há to jykrén nī,” hem nī. “Goj fa kron sór tũg nī. Nén há kar há han sórm nī. Věso jykrén nī. Jagně to há nýtīm nī. Ti tovānh sór tũg nī,” hem nī.

³ Kỳ kófa fag jyvēn nī gé. “Věso jykrén nī,” hem nī fag mỳ. “Ū to vī kónān tũg nī. *Vinho* to én sór tũg nī. Vějykre há há han nī, vēnh kar tỳ ve jé. ⁴ Kỳ ājag tóg tytāg fag kanhrān há han ke mũ,” hem nī fag mỳ. “Tytāg fag kanhrān nī, fag tỳ fag mén to há nýtī jé, fag krě to, ⁵ fag tỳ věso jykrén jé, nén ũ vēnh mỳ han sór tũ nī jé, fag tỳ fag ĩn ki rīr há han jé, vēnh kar mỳ vī há han jé, fag tỳ fag mén vī mranh sór tũ nī jé,” hem nī, kófa fag mỳ. Fag tỳ tag han kỳ ũ tóg Topē vī to é henh ke tũ nī.

⁶ Kyrũ ag jyvēn nī gé. Ag mỳ: “nén ũ kar to jykrén há han nī, ājag tỳ ěg tỳ nén to én tī ěn han tũ nī jé,” hem nī. ⁷ Tag han nī gé, *Tito*', vēnh kar tỳ ā jykre há tag ve kỳ ā kóm vějykre há han sór jé gé. Ā tỳ ag kanhrān kỳ ki há tóm nī. Kanhr kỳ vī tũg nī. ⁸ Topē vī to há han nī, ũ tỳ ā to: “kygně ti huri,” he tũ nī jé. Kỳ ũ tỳ ěg kato tē mũ ag vỳ nén ũ tónh ke tũ nī. Kỳ tóg ag mỳ'a tĩnh mũ, ag tỳ ón kỳ ěg kato vī ja nĩn kỳ.

⁹ Ū mỳ rānhrāj tī ag jyvēn nī gé. Ag mỳ: “ājag *patrāo* vī han nī,” hem nī. “ti tỳ ājag mỳ vī há han jé. Ti vī kafān tũg nī. ¹⁰ Ti tũ péju tũg nī. Ti tũ ki rīr há han nī, ti tỳ ā to vī kónān tũ nī jé. Ā tỳ ti tũ ki rīr há han kỳ tóg Topē vī to vī há han ke mũ, ā *patrāo* ti, ti tỳ Topē vī mē kỳ,” hem nī, ũ mỳ rānhrāj tī ag mỳ.

¹¹ Topē tóg ěg jagāgtān sór mũ, ěprā ke kar ag. Kỳ tóg ěg kren han sór mũ. Hā jé *Jesus* tóg kātīg ja nī. ¹² Kỳ tóg ěg kanhrān sór mũ gé, ěg tỳ ti kato tē tũ nī jé, ěg tỳ nén to én sór mũ ěn han tũ nī jé gé, ěg tỳ ga kri mũn kỳ, ěg tỳ věso jykrén jé, vějykre kuryj han jé, Topē jykre ti. ¹³ Ti kātīg ve sór ěg nýtī, há kỳ tóg ěg mỳ sér tī. Tỳ ti pā'i mág tāvī nī, Topē ti. Tar tāvī ti nī, ěg kren han tī tỳ *Jesus Cristo* ti ke gé. Ti ve jé ěg tóg ke mũ. Kỳ tóg sér tāvī tĩnh mũ. ¹⁴ ěg jagfý tóg ter ja nī, ti tỳ ěg jykre kórég ěn tỳ tũ' he jé. Kỳ tóg ěg kykkũg mũ, ěg jānhkri nýtī jé. Kỳ ěg tóg tỳ ti tũ nýtī sir, vyr mỳ. ěg pijé tỳ ũ tũ nýtī ha'.

¹⁵ Tag kar tóm nī, *Tito*'. Tỳ ag jyvēn tar han nī gé kejēn. Ā tũ vė mỳr, ā tỳ ag jyvēn ke ti. Kỳ ũ jé ā to é he tũg.

3

Topē jykre

¹ Ag mỳ: “pā'i vī jēmēm nī, “ hem nī. “Ag vī ki króm nī. Ag tỳ nén ũ há to: han nī, hen kỳ han sórm nī, vėsýmér,” hem nī. ² “Ū to vī kónān tũg nī,” hem nī ag mỳ. “Ū vī kafān tũg nī. Vēnh kar mỳ vī há han nī. Vēnh kar mỳ komēr há vīm nī,” hem nī ag mỳ. ³ Ha vé, vāsý ěg tóg kórég ja nýtīg tī gé. Ki kagtīg ja ěg nýtīg tī. Ti vī mranh ja ěg tóg nigtī gé. Vāgfor mũ ja ěg tóg nigtī, kỳ ěg tóg ũ tỳ ón kỳ ěg mỳ vějykre tó mũ ěn vī han ja nigtī gé. ⁴ Vāhā ěg tóg ki kanhró nýtī, Topē tỳ ěg jagāgtān kỳ, ěg kren han tī ti. Ti tỳ ěg to há nī mē ěg tóg vāhā. ⁵ ěg pijé vějykre kuryj han ja nigtī'. Hā ra tóg ge ra ěg jagāgtān ja nigtī, há kỳ tóg ěg kren han mũ sir. ěg han mǎn ja tóg nī, ěg kygpe kỳ nýtīn kỳ. Ti kuprīg tỳ tóg ěg han mǎn, kỳ ěg tǎg nýtī ha. ⁶ ěg mỳ tóg ti kuprīg jēnē, ti tỳ tỳ ěg jagrē nī jé. *Jesus Cristo* há tigrīn tóg ti jēnē, ěg kren han tī ěn há tigrīn. ⁷ Hā kỳ tóg ěg mỳ

věnh pãte fón mũ sir. Ti tỹ ẽg jagãgtãn hã vễ. Kỹ tóg ẽg mỹ ti tũ tovãnh sór mũ. Hã tó ja ti nĩ. Rĩr krỹg ja tũ ve jé ẽg tóg ke mũ.

⁸ Tag vỹ ki hã ke nĩ. Hã kỹ vễnh kar mỹ tóm nĩ. Ag jyvẽn to krónh ke tũg nĩ. Ủ tỹ Topẽ ki ge mũ ag jyvẽn há han nĩ, ag tỹ vễjykre há hã han sór jé. Kỹ ag tóg tag hã to vãsãn ke mũ.

⁹ *Judeu* ù ag tóg vếké ón kỹ vễmén sór tĩ. Tag jẽmẽ sór tũg nĩ. Jagnẽ vĩ kafãn ag tóg tĩ. Kỹ ag tóg Topẽ tỹ vãsỹ ẽg jyvẽn tĩ ẽn to jagnẽ vĩ kafãn mũ gé. Tag kar vỹ ẽg mỹ nén ù há han ke tũ nĩ. Nén ù tũ vễ, tag ti. ¹⁰ Ủ tỹ vyr mỹ vễjykre han sór kỹ ti mỹ: “ke tũg ra,” hem nĩ. “Ke tũg ra,” he régre han nĩ, ti tỹ kãnhmar ã vĩ jẽmẽg tũ nĩn kỹ. Tag pãte ti tovãnh nĩ, ti tỹ mẽ jãvãnh nĩn kỹ. ¹¹ Ti jykre vỹ pãno tãvĩ nĩ. Topẽ vỹ ù tỹ ge to: “kórég ti nĩ,” he tĩ.

Tito tỹ nén han ke ti

¹² Kejẽn sóg ã mỹ *Artemas* jẽnẽ sór mũ, ke tũ nĩ kỹ *Tiquico* ti. Ti tỹ ã tá jun kỹ vễsỹmẻr inh kukãm kãtĩg, ẽmã tỹ *Nicópolis* ra. Tá sóg kusa fĩn rãm ke mũ.

¹³ *Zenas* ki rĩr há han nĩ gé, *advogado* ẽn ti, kar kỹ *Apolo* ti ke gé. Kỹ, ag tỹ mũ mãn ken kỹ ag mỹ jãnkamy vin nĩ, ti tỹ ag mỹ tũ' he tũ nĩ jé.

¹⁴ Kỹ, ẽg mrẻ ke kar ag jyvẽn há han nĩ, ag tỹ vễnh rãnhrãj há to tar nỹtĩ jé. Kỹ ag tóg ùn jagtar ag mỹ vin ke mũ gé, ag tỹ nén ù vễnh kãpãm kỹ. Tag ne há nỹnh mũ'. Ẽg tỹ Topẽ jykre han to ken hã vễ.

¹⁵ Inh mrẻ nỹtĩ kar ag vỹ ã mĩ ẽkrẻg tĩ. Kỹ ẽg mrẻ *Jesus* ki ge mũ kar ag mỹ: “ãjag mĩ ti ẽkrẻg tĩ, *Paulo* ti,” hem nĩ, ẽg to há nỹtĩ kar ag mỹ.

Topẽ mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ãjag tar han kãn jé.
Hã vễ.

PAULO TŶ CARTA HAN: FILEMOM MŶ CARTA

¹ Paulo tŷ rá vĕ, inh. Isŷ se kŷ jĕ ra rá vĕ. Kŷ ĕg régre tŷ *Timóteo* vŷ inh mrĕ rán mŷ gé. Isŷ *Filemom* mŷ rán hā vĕ. Ā to há tāvĭ sóg nĭ, *Filemom*'. Inh mrĕ ā tóg *Cristo* rānrhāj han tí gé. ² Kŷ sóg ĕg régre tŷ *Áfia* fi mŷ rán mŷ gé, *Arquipo* mŷ ke gé, inh mrĕ *Cristo* rānrhāj to vāsān tí tag ti. Kar kŷ sóg ũ tŷ *Filemom* ĩn krĕm Topĕ vĭ mĕ jĕ vĕnh mǎn tí ag mŷ rán mŷ gé.

³ Ēg jóg tŷ Topĕ mŷ sóg to vĭ tí, ti tŷ ājag tar han jĕ, ti tŷ ājag krĭ kuprāg jĕ, ĕg *Senhor* tŷ *Jesus Cristo* panh ĕn ti.

Filemom jykre

⁴ Isŷ Topĕ mrĕ vĕmén kŷ sóg ā mĭ ĕkrĕg tí, *Filemom*'. Kŷ sóg ā to Topĕ mŷ vĭ há han tí. ⁵ Ēg *Senhor* tŷ *Jesus* ki rā há han kŷ ā tóg nĕji nĭ. Hā kŷ ā tóg nĕji *Jesus* ki ge kŷ nŷtĭ ag to há tāvĭ nĭ gé. Tag mĕ inh. ⁶ Hā kŷ sóg Topĕ mŷ to vĭ tí, ti tŷ ā krĭn há han jĕ, ā tŷ *Cristo* jykre há hā mĭ tĭg ki kanhró nĭ jĕ, ā tŷ ĕg mrĕ ti ki rá kŷ jĕn kŷ, ā tŷ komĕr hā ti vĭ ki króm kǎn jĕ. Ēg tŷ *Cristo* ki ge kŷ nŷtĭn kŷ ĕg tóg vĕjykre sér to tar nŷtĭ.

⁷ Jāvŷ', inh fe tŷ mrin ke ja ā nĭ, inh fe tŷ há' he ja ā nĭ, ā tŷ iso há tāvĭ nĭn kŷ. Kŷ Topĕ ki ge kŷ nŷtĭ kar ag vŷ ā jykre ki kanhró kar nŷtĭ. Kŷ ag fe tóg mrin ke mŷ gé.

Paulo tŷ Onésimo jagfy vĭ

⁸ Kŷ sóg ā mŷ: “tag han jĕ ā tóg ke mŷ,” henh ke mŷ vĕ. ⁹ Hā ra sóg ā mŷ vĭ tar han sór tú nĭ. Komĕr hā sóg ā mŷ to vĭ sór mŷ, ā tŷ iso há nĭ tugrĭn tag han jĕ. Ha vé, kófa inh nĭ ha, inh, hā vŷ: *Paulo*, he mŷ. *Jesus Cristo* tugrĭn sóg se kŷ jĕ ha. ¹⁰ Ā mŷ sóg inh kósin tŷ *Onésimo* jagfy vĭ sór mŷ. Inh kósin ri ke ti nĭ ha, ti tŷ isugrĭn *Cristo* ki rá kŷ, isŷ tag kǎ se kŷ jĕ hā ra. ¹¹ Vāsŷ tóg ā tú ki rĭr tí vĕ. Hā ra tóg ā mŷ nĕn ũ há han ja tú nĭgtĭ. Ūri tóg há nĭ ha. Kŷ tóg ā tú ki rĭr há han ke mŷ ha, ti tŷ inh ki rĭr há han mŷ tag ri ke.

¹² Sŷ ā mŷ ti jĕnĕ vĕ. Inh fe vŷ tŷ ti nĭ. ¹³ Hā kŷ sóg ti jĕnĕ sór tú nĭ vĕ, ti tŷ ā jĕgja ki inh ki rĭr jĕ, isŷ *Jesus* kǎme sér tugrĭn se kŷ jĕn kŷ. ¹⁴ Isŷ ti tĭg kamĕg mŷ ra tóg ā tŷ inh ki rĭr mŷ ri ke nĭ vĕ. Hā ra ā tóg ki kagtĭg nĭ, ā tŷ inh mŷ nĕn ũ há han mŷ tag ti. Hā kŷ sóg ā mŷ ti jĕnĕg mŷ, ā tŷ ā tŷ nĕn han sór mŷ ĕn han jĕ, vĕnh jykre há ĕn ti.

¹⁵ Ā *camarada* ja vĕ, *Onésimo* ti, hā ra tóg ā tovānh kŷ vĕnh péju kŷ vyr. Vĕnh péju sí han tóg. Hā ra tóg ā to vŷn ke mǎn mŷ ha, isŷ ti jĕnĕn kŷ. Tĭg mǎn ke tú ti nĭ ha. ¹⁶ Ti tŷ vĕnh péju kŷ tí mŷ ĕn kǎ tóg tŷ ā *camarada* jĕ vĕ. Hā ra tóg tŷ ā jāvy jĕ ha, ũri. Ti tŷ *Cristo* ki rá kŷ jĕn kŷ tóg ā to há tāvĭ jĕ ha. Ti to sóg há tāvĭ nĭ gé, kŷ tóg ā tŷ ti to há nĭn kŷ há tí gé.

¹⁷ Kŷ, ā tŷ iso há nĭn kŷ ti mŷ komĕr hā vĭm nĭ. Ā tŷ komĕr hā inh mŷ vĭ ĕn hā han nĭ, ti mŷ, ti tŷ inh jĕgja ki ā tá jun kŷ. ¹⁸ Ti mŷ ā tŷ nĕn ũ péju kŷ ma vyr? Ti mŷ ā mŷ név jĕ? Kajām jĕ sóg ke mŷ, ti jagfy. ¹⁹ Vĕsóg ki sóg ā mŷ rán mŷ, inh, hā vŷ: *Paulo*, he mŷ. Kajām jĕ sóg ke mŷ, ti név ti. Ki hā sóg to mŷ. Hā ra ā tóg inh mŷ név jĕ gé, ā tŷ isugrĭn *Jesus* ki ra kŷ. ²⁰ Ha vé, jāvy', inh fe tŷ mrin kem nĭ. Inh mŷ han nĭ, sŷ ā mŷ nĕn to vĭ mŷ tag ti, ĕg tŷ jagnĕ mrĕ ĕg *Senhor* ki ge kŷ nŷtĭn kŷ.

²¹ Isỹ ã mỹ nén to vĩ mũ tag han jé ã tóg ke mũ, ki kanhró sóg nĩ. Hã kỹ sóg ã mỹ rán mũ. Isỹ ã mỹ nén to vĩ mũ tag kãfór han jé ã tóg ke mũ gé, ki kanhró sóg nĩ.

²² Kĩ ijo inh nũr jafã ti kãn nĩ gé. Topẽ vỹ kãnhmar ãjag vĩ mẽnh ke mũ. Hã kỹ sóg ãjag venh tĩg ke mũ, ag tỹ inh kavãn kỹ, ha vem nĩ.

Filemom tá ke ag mũ êkrég tĩ ag

²³ *Epafras* vỹ ãjag mũ êkrég tĩgtĩ. Inh mré tóg se kỹ jẽ, *Jesus Cristo* tugrĩn.

²⁴ *Marcos* vỹ ãjag mũ êkrég tĩ gé, *Aristarco* ti ke gé, *Demas* ti ke gé, *Lucas* ti ke gé. Inh mré ag tóg rãnhrãj mũgtĩ, tag ag.

²⁵ Êg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* jé ãjag tar han kãn. Hã vẽ.

HEBREU AG MỸ CARTA

Topê kósin

¹Topê vỹ vāsỹ ãg jógjóg ve ag mré vēmén (ka)mē ja nĩgtĩ. Ag mỹ tóg tó mǎn', tó mǎn' he ja nĩgtĩ, ti vĩ tó tí ag mỹ, ag tỹ vēnh kar mỹ ti vĩ kāmén jé. ²Ūri kurǎ tỹ ãgno tóg kakó tí ha, kỹ tóg ũri ti kósin jēnē, ti tỹ ãg mỹ Topê vĩ tó jé. Ti mré tóg nén ũ kar hynhan ja nĩgtĩ. Kỹ tóg ti mỹ nén ũ kar tag vin ke mũ gé, Topê ti, ti tũ kar ěn ti. ³Ĕg tỹ Topê kósin ve kỹ ãg tóg Topê tỹ tỹ ũn mág nĩ ki kanhró nỹtĩ. Ti ri ke pē ti nĩ. Ti vỹ vỹ tar nĩ. Kỹ tóg tỹ ãg tỹ nén vég mũ kar tag ki rĩr tí. Ti hǎ vỹ ãg tỹ Topê vĩ mranh ěn tỹ tũ' he tí, kỹ tóg ãg jǎnhkrig kỹ ãg fēg ke mũ. Ĕg jagfy ter kar kỹ tóg Topê pēgia tá nĩ nĩ, ũn tỹ vēnh kar tar kǎfór nĩ ěn pēgia tá.

Topê kósin tỹ ti tỹ jēgnē jafǎ ag kǎfór

⁴Topê kósin vỹ Topê tỹ jēgnē jafǎ ag kǎfór nĩ, kanhkǎ tǎn ag. Ti jiji vỹ ag jiggi kǎfór nĩ gé. ⁵Topê pijé ag kǎ ũ mỹ: “inh kósin vỹ tỹ ģ nĩ,” he ja nĩgtĩ'. “Ūri hǎ sóg ģ mỹ: tỹ inh ģ panh nĩ, he mũ,” he ja tũ ti nĩ. Kỹ tóg ag kǎ ũ to: “ti panh vỹ tỹ inh nĩnh mũ, kỹ tóg tỹ inh kósin nĩnh mũ,” he ja tũ nĩ gé. Ti kósin hǎ to tóg tag tó ja nĩ, Topê ti.

⁶Ti kósin ve ěn jēnē ja ti nĩ, ãg to, Topê ti. Ti tỹ ti jēnēn kỹ tóg tag tó gé, ha mē: “isỹ jēgnē jafǎ ag vỹ ti krēm mũg ke kǎn ke mũ, ha vem nĩ,” he ja ti nĩ.

⁷Hǎ ra ũ tóg: “Topê vỹ ti tỹ jēgnē jafǎ ag tỹ kǎka ri ke han. Kỹ tóg ag tỹ pí gru ri ke han mũ gé,” he mũ, Topê vĩ rán kỹ nĩ ki.

⁸Kỹ tóg ti kósin to: “Topê vỹ tỹ ti nĩ. Ti tỹ tỹ pǎ'i mág nĩ vỹ tũ' henh ke tũ pē nĩ. Vějyre kuryj hǎ han tóg tí, ti krēm ke kar ag mỹ, ⁹to ti há nĩ. Vějyre pǎno to ti jũ nĩ. Hǎ kỹ tóg ti kuprēg, Topê ti, ti tỹ tỹ ti kri ke nĩn kỹ. Ti tỹ tóg ũn mág han. Ti krēm ke kar ag kǎfór tóg nĩ. Kỹ ti fe tóg mrin kenh ke mũ, vēnh kar fe tỹ mrin ke kǎfór,” he ja tóg nĩ gé, Topê vĩ rán kỹ nĩ ki.

¹⁰Kỹ tóg ti mỹ: “ãg tỹ nén ũ kar han ve ki ģ tóg ga han, kanhkǎ ti ke gé, ģ nĩgē tỹ. ¹¹Tũ' he kǎn jé tóg ke mũ, ģ tỹ nén han ja tag ti. Jǎvo ģ hǎ tóg tũ' henh ke tũ pē nĩ. ģ tỹ nén han ja tóg ti sinsin kỹ kugnǎnh ke mũ, kur ri ke. ¹²Ti kókén jé ģ tóg ke mũ, ãg tỹ kur si kókén ri ke. Hǎ ra ģ hǎ tóg tũ' henh ke tũ nĩ. Kófǎn ke tũ pē ģ tóg nĩ jǎvo,” he ja tóg nĩ, Topê vĩ rán kỹ nĩ ki, ti kósin ti mỹ.

¹³Hǎ ra Topê pijé ti tỹ jēnē jafǎ ag kǎ ũ mỹ: “inh pēgia tá nĩ,” he ja nĩ'. Ti kósin hǎ mỹ tóg: “nĩ ra ver, inh pēgia tá, sỹ ģ kato vĩ mũ ag tỹ ģ krēm vin jé,” he ja nĩ. ¹⁴Ti tỹ jēgnē jafǎ ag vỹ vēnh kuprĩg ri ke nỹtĩ. Topê vỹ ag jēgnēg tí, ag tỹ ti tũ ag jy nĩgǎn jé, ũn krenkren ke mũ ěn ag jy.

2

Ĕg tỹ Topê vĩ to é henh ke tũ

¹Hǎ kỹ tóg há tí, ãg tỹ ti vĩ mē kỹ ti jykre hǎ han kỹ, ãg tỹ tỹ prǎnh ke tũ nĩ jé. ²Topê tỹ jēgnē jafǎ ag vỹ vāsỹ Moisés mỹ Topê vĩ ma kǎmũ ja nĩgtĩ. Kỹ ag tóg ũ tỹ ag vĩ ki króm tũ ěn vóg kónǎn ja ti nĩgtĩ. ³Kỹ ãg tóg ũri kren ke tũ nĩ gé, ãg tỹ ti to é hen kỹ. Nén ũ mág pē vē mỹr, Topê tỹ ãg krenkren han sór mũ tag ti. Ĕg *Senhor* vỹ ti mré mũ tí ag mỹ tó vén. Ū tỹ ti vĩ mēg mũ ag vỹ ãg mỹ tó ja nĩgtĩ gé. Hǎ kỹ ãg tóg ki kanhró nỹtĩ ha. ⁴Kỹ Topê vỹ ũ tỹ ãg mỹ ti vĩ tó mũ ěn

ag vī to: “há ti nĩ,” he ja nĩ gé. Hã kÿ tóg ag tar han, ag tÿ ěg tÿ nén han vãnh ěn hynhan jé, *milagre* ti, ěg tÿ vėsóg ki nén han ki kagtũ ěn. Kÿ tóg ag mÿ ti kuprĩg jěně gé. Ti hã ne to jykrén kÿ: “tag tar han jé sóg ke mũ, ěn to. Kÿ sóg ù ěn tar han ke mũ, ù to,” he ja nĩ, ti vĩ tó ti ag to.

Topě kósin tÿ ěg tÿ ùn mág han ke

⁵ Topě vÿ nén kar ěn han mǎn ke mũ. Kÿ tóg tÿ ù tǎg nÿtĩnh mũ. Ěn kri ke vÿ tÿ ěg nÿtĩnh mũ, ěg tÿ tÿ ěpra ke nÿtĩ ra. Ti tÿ jěgně jafǎ ag pijé tÿ ga tǎg kri pǎ'i nÿtĩnh mũ'. ⁶ Hã kÿ ti vĩ tó tĩ ù vÿ tag rán ja nĩ, ti vĩ rán ki, ha mẽ. Topě mÿ tóg: “tÿ ěg tóg nén ù tũ nÿtĩ vě, ěg tÿ tÿ ěpra ke nÿtĩn kÿ. Hã ra ǎ tóg ěg hã mũ ěkrén kÿ nĩ nĩ. Hã kÿ ǎ tóg ěg ki rĩr tĩ,” he ja nĩ. ⁷ “Kÿ ǎ tóg prÿg pipir ki ěg tÿ ùn kǎsir han ja nĩ. Kÿ ěg tóg ěn kǎ ǎ tÿ jěgně jafǎ ag krěm nÿtĩ. Tag pǎte ǎ tóg ěg tÿ ùn mág han ke mũ, ùn tar, pǎ'i mág tÿ tÿ ùn há nĩ ěn ri ke. ⁸ Kÿ ǎ tóg ěg krěm nén ù kar vin kǎn ke mũ,” he ja tóg nĩ, Topě mÿ, Topě vÿ tó ti ti.

Ha vé, Topě vÿ ěg krěm nén ù kar vin ja nĩ, ěg tÿ tÿ nén ù kar kri ke nÿtĩ jé. Kÿ nén ù kar vÿ ěg krěm nÿtĩ. Hã ra ěg tóg ver vég tũ nĩgtĩ. ⁹ Hã ra ěg tóg *Jesus* hã tÿ tÿ ùn mág nĩ ěn vég tí, ùri, ti tÿ tÿ ùn há nĩ ěn. Prÿg pipir ki *Jesus* tóg tÿ Topě tÿ jěgně jafǎ ěn ag krěm ke ja nĩ. Kÿ tóg ěg kar jagfy ter ja nĩ, Topě tÿ ěg jagǎgtǎn kÿ. Kÿ tóg ùri tÿ ùn mág pě nĩ, ti tÿ ěg jagfy ter ja ěn tugrĩn.

¹⁰ Topě vÿ tÿ nén ù kar kri ke nĩ, kÿ nén ù kar vÿ ti tugrĩn rĩnrĩr nÿtĩ. Hã kÿ tóg věnh mÿ tũ nĩ, Topě tÿ *Jesus* mÿ: “ǎ jagtar tugrĩn ǎ tóg tÿ ùn há tǎvĩ nĩnh mũ,” hen kÿ. Hã kÿ tóg jagtar nĩ ja nĩgtĩ, ti tÿ tÿ ùn há tǎvĩ nĩn jé. Kÿ tóg ùn e krenkren han mũ sir, ěg tÿ ti ri ke há nÿtĩ jé gé, ěg tÿ Topě jamǎ sĩnvĩ ěn tá junjun jé, ti mré.

¹¹ Ha vé, *Jesus* vÿ ěg tar han tĩ, ěg tÿ Topě vĩ mranh mǎn sór tũ nĩ jé. Kÿ ù tÿ ěg tar han mũ vÿ ěg mré jóg pir nĩ. Hã kÿ tóg ěg to: “ijǎvy ag, inh ve fag,” he tí. Ěg to tóg mÿ'ǎg tũ nĩ. ¹² Ěg to tóg: “ijǎvy ag mÿ sóg ǎ ijji tónh ke mũ, jóg,” he ja nĩ. “Ag rĩnve sóg ǎ tÿ tÿ ùn há nĩ ěn kǎmén ke mũ,” he ja tóg nĩ, *Jesus* tí, ěg to. ¹³ Kÿ tóg: “Topě ki sóg rǎ kÿ jě,” he mũ gé. Kar kÿ tóg: “inh mré ke ag hã vě. Topě tÿ inh mÿ ùn vin mũ ag hã vě, fag ke gé,” he ja nĩ gé.

¹⁴ *Jesus* mré ke ěn ag hã vÿ tÿ ěpra ke ag nÿtĩ, fag ke gé. Hã kÿ tóg ag mré tÿ ěpra ke nĩ ja nĩ gé. Hã kÿ tóg ěg jagfy ter ja nĩ. Ti tÿ Japo tũg ke vě, ti ter tugrĩn. Japo vÿ ěg tén sór to tar nĩ, hã ra *Jesus* vÿ ti tÿ tũ' henh ke mũ. ¹⁵ Kÿ tóg ěg krenkren han ke mũ, ěg tÿ ěg ter ke kaměg kÿ. Ěg ter ke tugrĩn ěg tóg nén tÿ ěg tén ke mũ kar kaměg tí. Hã ra *Jesus* tóg ěg krenkren han mũ. Kÿ ěg tóg nén ù kaměg mǎn ke tũ nĩ ha. ¹⁶ Ti pijé Topě tÿ jěgně jafǎ ag krenkren han mũ', kanhkǎ tǎn ag'. *Abraão* krě'krě ag hã krenkren han tóg mũ, hã kÿ tóg rán kÿ nĩ. ¹⁷ Hã jé tóg ti jǎvy ag ri ke nĩ ja nĩgtĩ, *Jesus* tí. Tÿ tóg ěg hã pě ja nĩgtĩ. Ěg tÿ nén han mũ kar ve kǎn ja ti nĩgtĩ, ěg jagtar mré hã. Hã kÿ tóg ěg jagfy věnh fěg, kÿ tóg ěg tÿ Topě vĩ mranh tÿ tũ' he ja nĩ. Topě tũ ki rĩr tĩ to pǎ'i mág vÿ tÿ ti nĩ, hã kÿ tóg ěg jagǎgtǎn tí. ¹⁸ Ěg mré tóg jagtar ja nĩgtĩ, *Jesus* tí. Japo vÿ ti tÿ Topě vĩ mranh han sór ja nĩgtĩ gé, ěg ri ke, hã ra tóg mranh ja tũ nĩgtĩ inhhã. Hã kÿ tóg ki kanhró nĩ, ěg tÿ nén ù vég mũ kar ki. Hã kÿ tóg tag kar to ěg tar han ki kanhró nĩ gé, inhhã.

3

¹ Inh kanhkā', Topē tū vỹ tỹ ājag nỹtĩ. Kỹ tóg ājag kuprēg, ājag tỹ kanhkā tá ve jé. Hã kỹ *Jesus* mĩ ěkren nĩ. Topē vỹ ti fēg. Kỹ tóg ěg mỹ tỹ Topē tū to pã'i mág ěn ri ke nĩ, ěg tỹ ti ki rã kỹ. ² Ũ tỹ ti fēg mũ ěn rãnrãj han tóg tĩ, *Moisés* ri ke. *Moisés* vỹ Topē tū kar ki rĩr há han ja nĩgtĩ gé, Topē *povo* kar ki, ti ĩn krēm ke kar fag ki. ³ Hã ra *Jesus* vỹ *Moisés* kãfór nĩ. Ũ tỹ ĩn han ti vỹ ũ tỹ ĩn ki rĩr ti ěn kãfór nĩ. Ri ke ti nĩ. Ěprã ke vỹ tỹ ti nĩ, *Moisés* ti, kỹ *Jesus* vỹ ti kãfór nĩ. ⁴ Ğĩr kar vỹ panh nỹtĩ gé. Ũ tỹ vĕnh kar han mũ vỹ tỹ Topē ti nĩ. ⁵ *Moisés* vỹ Topē tū ag ki rĩr ja nĩgtĩ. Topē mỹ rãnrãj ti vỹ tỹ ti nĩ ja nĩgtĩ. Kỹ tóg Topē ĩn krēm ke fag ki rĩr nĩ ja nĩgtĩ. Hã ra tóg *Cristo* tỹ nĕn han ke ěn kãmĕn ja nĩ gé. ⁶ *Cristo* vỹ tỹ Topē kósĩn nĩ. Kỹ tóg Topē tū ag ki rĩr há han tĩ. Hã ra ag tóg tỹ ti tũ nỹtĩ, ti ĩn krēm ke kar ěn ag, fag ke gé. Ěg hã vĕ. Ti tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ěg tỹ ti to tar nỹtĩn kỹ, ěg tỹ ti kãmĕn há han kỹ, ti tỹ ěg mỹ sér nĩn kỹ, ěg tỹ tá nĕn venh ke ti.

Ěg tỹ vĕnhkán ke

⁷ Topē vỹ ti kuprĩg tỹ: “ājag tỹ ũri inh vĩ mẽ kỹ vĕnh kutu han tũg nĩ,” he ja nĩ. ⁸ “Ājag jógjóg ve ag vỹ vĕnh kutu han ja nĩgtĩ. Kỹ ag tóg inh kato vãsãn ja nĩgtĩ, ag tỹ ga kórég ki nỹtĩn kỹ,” he tóg. ⁹ “Ěn kã ag tóg iso vĩ pãtĩgtĕn ja nĩgtĩ gé. “Ěg tỹ ti vĩ mranh mũ ra tóg ěg vóg konãn ke tũ nĩ,” he ja ag tóg nĩgtĩ, ag tỹ isỹ nĕn han mũ ěn ve ja ra, isỹ prỹg tỹ 40 (ke) ěn ki ag ki rĩr há han mũ ra. ¹⁰ Hã kỹ sóg ag to jũ ja nĩ. Ag to sóg: “kórég ag nỹtĩ,” hé. “Vĕjykre há to jykrĕn tũ ag tóg nỹtĩgtĩ. Ijapry ve sór ja tũ ag tóg nỹtĩ,” he sóg. ¹¹ Kỹ sóg, ag to vĩ jũ han kỹ: “sỹ ag vĕnhkán han ke vĕ vĕ. Hã ra ag tóg iso vĩ jũ han ja nĩ. Hã kỹ ag tóg vĕnhkán ke tũ nĩ ha. Hã kỹ ag ri ke han tũg nĩ, ājag tỹ ũri inh vĩ mẽ kỹ, he sóg mũ,” he tóg, Topē ti.

¹² Inh kanhkā, tag to jykrĕn, ājag tỹ Topē kato vãsãn sór tũ nĩ jé, ājag tỹ ti vĩ mranh sór tũ nĩ jé gé, ājag tỹ Topē tovãnh sór tũ nĩ jé. Ti hã ne ěg rĩnrĩr han ki kanhró nĩ'. Hã kỹ ti tovãnh tũg nĩ. ¹³ Jagnĕ jyvĕn nĩ, kurã kar ki, ũri mỹr. Ājag tỹ jagnĕ jyvĕn to tar nỹtĩn kỹ ājag tóg Topē to tar nỹtĩn ke mũ gé, ha vem nĩ. Kỹ ājag kã mũ ũ vỹ vĕnh kutu han ke tũ nĩ. Ěg tỹ ti vĩ mranh kỹ ěg tóg kutu nỹtĩ. ¹⁴ Ha mẽ, *Cristo* tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ěg tỹ ti tovãnh sór tũ nỹtĩn kỹ. Ěg tỹ ti ki rã vĕn mũ kã ěg tóg ti to tar nỹtĩ ja nĩgtĩ. Ěg tỹ ěn ri ke ti to tar nỹtĩn kỹ ěg tóg tỹ ti tũ nỹtĩ. ¹⁵ Hã kỹ tóg ěg mỹ: “ājag tỹ ũri inh vĩ mẽ kỹ vĕnh kutu han tũg nĩ,” he mũ. “Ājag jógjóg ve ag vỹ tóg vĕnh kutu han', kỹ ag tóg inh kato vãsãnsãn, isỹ ag jykre ve sór ja nĩn kỹ. Ag ri ke han sór tũg nĩ,” he tóg. ¹⁶ Ũ tỹ hĕ nỹ hỹn ti vĩ mẽ kỹ ti kato vãsãnsãn ja nĩgtĩ? Ũ tỹ ga tỹ *Egito* tá kãpa ja ěn ag vĕ, ha mẽ, *Moisés* tỹ tá ag tatĩn kãtĩg kỹ. ¹⁷ Kỹ Topē hỹn ũ tỹ hĕ to jũ ja nĩgtĩ, prỹg tỹ 40 (ke) ěn ki? Ũ tỹ ti vĩ mranh ja ěn ag hã to tóg jũ ja nĩ, hã kỹ ag tóg ga kórég ěn ki tũ' he kãn. ¹⁸ Kỹ Topē hỹn ũ tỹ hĕ to: “vĕnhkán ke tũ ag nĩ ha,” he ja nĩgtĩ? Ũ tỹ ti vĩ han sór tũ ěn ag to ke ja vĕ, mỹr, ha mẽ. ¹⁹ Ag tỹ ti tovãnh kỹ, hã kỹ ag tóg ag tỹ nĕn ve sór ja ěn ve ja tũ nĩ sir, mỹr, ha mẽ.

4

¹ Ha vé, Topē tỹ ěg vĕnhkán han sór vĕ, kanhkā tá. Kỹ ti vĩ to é he tũg nĩ. Vĕnh ki rĩr há han nĩ, ājag tỹ to krónh ke tũ nĩn jé. ² Mĕ ěg huri, Topē tỹ ěg mỹ nĕn han sór mũ ěn ti. Ũ tỹ ga kórég mĩ mũ mũ ěn ag tỹ mẽ ri ke han ěg tóg huri. Hã ra ag tóg kri fi ja tũ nĩgtĩ, ag tỹ mĕg mũ ra. Hã kỹ tóg ag mỹ nĕn ũ há han

ja tũ nĩ, Topẽ ti. ³ Ëg tỹ ti ki ge hã kỹ ãg tóg vẽnkhánkán ke mũ. Hã kỹ Topẽ vỹ: “sỹ ag vẽnkhán han ke vẽ vẽ, hã ra ag tóg vẽnkhán ke tũ nĩ ha,” he ja nĩ, ag to jũ kỹ. Topẽ vỹ vãsỹ vẽnkhán ja nĩgtĩ, ti tỹ nén ù kar hynhan kar kỹ. Kỹ nén ù kar vỹ hynhan kỹ nỹti ha. ⁴ Hã kỹ tóg Topẽ vĩ rán kỹ nĩn ki: “kurã tỹ 7 (ke) ki Topẽ vỹ vẽnkhán, ti rãnrãj han kãn kar kỹ,” he mũ. ⁵ Hã ra tóg *Israel* ù ag to: “vẽnkhánkán ke tũ ag nĩ ha,” he mũ gé. ⁶ Vãsỹ Topẽ tóg ãg jógóg ve ag mỹ ag vẽnkhánkán ke tag tó ja nĩgtĩ vẽ, hã ra ag tóg ti vĩ jẽmẽ ja tũ nĩgtĩ. Kỹ Topẽ tóg ù ag kuprẽg ja nĩgtĩ, kỹ tóg ag hã mỹ ag vẽnkhánkán ke ti nĩm mũ sir, ãg hã mỹ. ⁷ Kurã tãg nĩm ja ti nĩ gé, ãg vẽnkhán ke to, hã vỹ: ùri, he mũ. Hã kỹ *Davi* tóg: “ãjag tỹ ùri ti vĩ mẽ kỹ vẽn kutu han tũg nĩ,” he ja nĩ. Ag tỹ ga kórég ãn tá kãpa kar kỹ ke ja vẽ, ag tỹ ga há tá junjun kar kỹ.

⁸ *Josue* vỹ *Israel* ag mré ga há ãn ra tũg ja nĩgtĩ. Hã ra ag tóg tá vẽnkhán pẽ han ja tũ nĩgtĩ ver. Hã kỹ *Davi* vỹ ag mỹ kurã ù tó ja nĩ. Ag vẽnkhán pẽ han ke ãn ti tó ja ti nĩgtĩ. ⁹ Ha mẽ, Topẽ *povo* vỹ vẽnkhán ke mũ, ha vem nĩ, ti tỹ ag mỹ kurã nĩm kỹ. ¹⁰ Û tỹ vég mũ vỹ ti rãnrãj ki vẽnkhán ke mũ, Topẽ tỹ vẽnkhán mũ ãn ri ke, kurã tỹ 7 (ke) ãn ki. ¹¹ Hã kỹ vãsãnsãn nĩ, ãjag tỹ tỹ prãnh ke tũ nĩ jé, ãjag tỹ ù tỹ ga kórég mĩ mũ ja ãn ag nón ti vĩ mranh tũ nĩ jé, ãjag tỹ ãjag vẽnkhán ke ãn ve jé.

¹² Topẽ vĩ hã tugrĩn ãg tóg rĩnrĩr nỹti. Ti vĩ hã tỹ tóg nén kar hynhan ja nĩ. Rógro jã régre vỹ nén ù kym há nỹgtĩ. Hã ra Topẽ vĩ vỹ ti tỹ nén ù kym há kãfór nĩ. Kỹ ti vĩ tóg ãg ki rã tí, ãg nĩ ki, ãg kuka ki, ãg krĩ ki, ãg kuprĩg ti ki ke gé, ãg há kar ki. Kỹ tóg ãg tỹ nén to jykrén mũ kar ki kanhró nĩ. Ëg tỹ nén han sór mũ ki kanhró kar ti nĩ gé, Topẽ ti. ¹³ Nén kar ki kanhró tóg nĩ. Ti tỹ nén han mũ kar ki kanhró tóg nĩ. Nén ù tóg ti mỹ vẽn pẽju kỹ nĩ tũ pẽ nĩ. Û tóg ti vatánh tá nén ù han ke tũ pẽ nĩ gé. Ki kanhró kar ti nĩ, ù tỹ ãg jykre tugnỹm ke mũ ãn ti.

Jesus tỹ ãg jagfy vĩnh ke

¹⁴ Ti to tar nỹtĩm nĩ, ha mẽ. Ti ki ge kỹ ãjag nỹti. Ëg jagfy Topẽ tũ ki rĩr tí to pã'i mág vỹ nĩ nĩ, hã vỹ: *Jesus*, he mũ. ãn vỹ kanhkã tá jun huri. ¹⁵ Ti pijé ãg krój nỹti tag ki kagtĩg nĩ'. Ki kanhró tóg nĩ mỹr. Ëg ri ke tóg jagtar nĩ ja nĩgtĩ gé, kỹ Japo vỹ ti tỹ Topẽ vĩ mranh han sór ja nĩgtĩ gé. Hã ra tóg inhhã mranh ja tũ nĩgtĩ. ¹⁶ Hã kỹ ãg tóg Topẽ mré vẽnén ke mũ, jatun mỹ. Mũmẽg ke tũ ãg tóg nĩ. Ëg jagãgtãn jé tóg ke mũ. Kỹ tóg ãg tar han ke mũ gé, ãg krój nỹtĩn kỹ.

5

¹ Ëprã ke tỹ Topẽ tũ to pã'i mág jykre vỹ ge nỹgtĩ, ha mẽ. Ti mré ke ag jagfy tóg vĩ ti, Topẽ mré. Kỹ tóg ag jagfy Topẽ mỹ nén ù pũn tí gé. Kỹ tóg ag mẽg tãnh kỹ pũn tí gé, ag tỹ Topẽ vĩ mranh ja tugrĩn. ² Hã ra tóg tỹ ãprã ke nĩ gé, ag mré. Ag krój ri ke tóg nĩ gé. Hã kỹ tóg ag krój nỹti ra ag jagãgtãn há han tí, ù tỹ Topẽ vĩ mranh sór tũ ra mranh mũ ãn ag. ³ Mranh tóg tí gé, Topẽ tũ to pã'i mág ãn tí. Hã kỹ tóg ti tỹ mranh mũ ãn to Topẽ mỹ tãnh kỹ pũn tí gé, ti mré ke ag tũ ãn mré. ⁴ Hã ra tóg vẽn to: “inh hỹn tỹ Topẽ tũ to pã'i mág nĩnh mũ,” henh ke tũ pẽ nĩ. Topẽ hã ne ù to: “tag vỹ tỹ isũ ki rĩr to pã'i nĩnh mũ,” he tí', ti tỹ vãsỹ *Arão* kuprẽg vẽn ãn ri ke.

⁵ Hã kỹ *Cristo* vỹ vẽnóg ki tag to jykrén ja tũ nĩ gé. Ti pijé vẽnỹ pã'i han ja nĩgtĩ'. Vẽnỹ Topẽ tũ to pã'i mág han sór ja tũ tóg nĩgtĩ'. Topẽ hã ne *Jesus* mỹ: “inh kósĩn vỹ tỹ ã nĩ,” he ja nĩ. “Ùri sóg ã mỹ: tỹ inh ã panh nĩ, he mũ,” he ja ti nĩ. ⁶ Kỹ tag tóg rán kỹ nĩ gé, Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki, ha mẽ: “isũ ki rĩr jé ã tóg

ke mû. Tû¹ henh ke tû ti nî, ã tÿ isû ki rîr nî ti, *Melquisedeque* tÿ isû ki rîr mû ên ri ke,” he ja ti nî gé, *Cristo* mÿ, Topê ti.

⁷ *Jesus* vÿ, ti tÿ ga mî tîg kÿ jagtar nîn kÿ Topê mÿ to vî', to vî' he ja nîgtî, ti tÿ ti kren han jê, ti ter tû nî jê. Kÿ tóg fÿ gé, Topê mré vēmén kÿ. Vēsÿrénh jagy han tóg. Kÿ Topê vÿ ti vî jēmê ja nî, ti tÿ ti mÿ to vîn kÿ. ⁸ Topê kósin vÿ tÿ ti nî, hã ra tóg ti jagtar tugrîn Topê tÿ nén to mû ki kanhrân kân ja nî, ti tÿ Topê vî hã han jê. ⁹ Ti tÿ vènh kanhrân kân kÿ tóg êg kren han ki kanhró nî gé sir. Êg jagfy tóg ter ja nî, kÿ tóg êg kren han mû, êg tÿ ti vî ki króm kÿ. ¹⁰ Topê vÿ ti mÿ: “inh mÿ isû ag ki rîrm nî. To pã'i mág vÿ tÿ ã nî, *Melquisedeque* ên ri ke,” he ja nî. Hã kÿ tóg tÿ pã'i nî, *Jesus* ti.

Êg tÿ ti to krónh kenh ke tû

¹¹ Sÿ ãjag mÿ tag kâmén kân sór mû ra tóg jagy tî. Kÿ ãjag tóg mē há han tû nîgtî gé. ãjag pijé krî há nÿtî ver'. ¹² ãjag tÿ ù ag kanhrân ke vè vè, ãjag tÿ vāsÿ Topê vî mē ja nÿtîn kÿ. Hã ra ãjag tóg ver ki kagtîg nÿtî. ãjag kã ù tÿ ãjag mÿ *Jesus* kâmén vén ja ên tó mán kÿ tóg há nÿnh mû vè. ¹³ Gîr kãsir ri ke ãjag nÿtî, ãjag tÿ *Jesus* kãme ên ki kanhrân kân tû nîn kÿ ver. *Leite* hã kron ag tóg tî, ag tÿ ver kãsir nÿtîn kÿ. ¹⁴ Êg tÿ to jÿkrén há han kÿ êg tóg ùn sanh há ri ke nÿtî. “Tag vÿ há nî, tag vÿ há tû nî. Tag vÿ kuryj nî, jãvo tag vÿ kygnê kÿ nî,” he jê êg tóg ke mû, êg tÿ ki kanhrân há han kÿ.

6

¹ ãjag tÿ ver gîr kãsir ri ke nÿtî ra sóg ãjag mÿ ùn sanh ag tû kâmén sór mû ha, ãjag tÿ ver to tar tû nÿtî ra, ha mē. ãjag tÿ nén mē vén jan hã vè, ha mē: vèjÿkre kórég tovãnh, êg tÿ nén to ter ke mû ên tovãnh kân, Topê ki rã, ² ù tÿ ti ki rã mû ên kype, ti kri êg nígê fi, ti tÿ êg mré *Jesus* ki rã kÿ jên kÿ, êg tÿ êg ter kar kÿ rîr mán ke ên to jÿkrén ke, Topê tÿ êg jÿkre tugnÿm ke ên to. Kÿ tag kar vÿ gîr tÿ ti pafa ja kron ên ri ke nî. ³ Tag to mán sór tû inh nî ha. Sÿ ãjag mÿ tag pãte *Jesus* kâmén sór vè. Kÿ tóg ùn sanh tÿ vèjên kufy ko ên ri ke nî. Topê tÿ tag to isar han kÿ sóg ãjag mÿ kâmén há han ke mû.

⁴ Ha mē, êg kã mû ù ag tóg, ag tÿ Topê ki rã kar kÿ ti tovãnh pè han ja nîgtî. Kÿ ag tóg ti ki ge mán ke tû nî ha. Êg tÿ Topê ki ge kÿ tóg êg kanhrân ke mû, vèjÿkre há ki. Topê vÿ êg mÿ kanhkã tá vèjÿkre há ên nîm ke mû. Êg mÿ tóg ti kuprîg jênêg mû gé. ⁵ Topê vî há nî ên vèg êg tóg tî. Êg tÿ kanhkã tá nén venh ke mû ên ve sî han êg tóg tî, èprã, êg tÿ Topê ki ge kÿ. ⁶ Û tÿ ti jÿkre tag ve kar kÿ ti tovãnh pè han kÿ tóg ti ki rã mán ke tû nî ha. Ti jÿkre kórég tovãnh mán ke tû ti nî ha. Ha vé, êg tÿ ti ki rã há han kar kÿ ti tovãnh pè han kÿ êg tóg ti tÿ krunh to sa mán ri ke han mán mû sir, Topê kósin ti. Êg tÿ vènh kar tÿ ti to é he han mán vè sir.

⁷ Êpÿ ri ke ti nî, ha mē. Ta tÿ êg jakré kri kutê kÿ tóg mog há han tî, êg tÿ ga há ki krân kÿ. Êg tÿ êpÿ há ri ke nÿtîn kÿ, êg tÿ Topê mÿ vèjÿkre há han kÿ tóg, êg ve há han ke mû, Topê ti. ⁸ Êpÿ ù tóg hã ra kórég nî. Kÿ sónh hã tóg ki munmur tî, vãnh ti ke gé, kÿ tóg mogmog tû nîgtî sir, êg jakré ti. Êg tÿ êpÿ kórég ên ri ke nÿtîn kÿ Topê vÿ, êg tovãnh ke mû sir. Kÿ tóg êg mÿ vî kónãn ke mû. Kÿ êg kejên pûr ke mû, kurã ên kã.

⁹ Ha mē, vî tar han inh huri. Hã ra ãjag tóg ti jagy tag venh ke tû pè nî, ki kanhró inh nî. ãjag to sóg há nî. Krenkren jê ãjag tóg ke mû, ki kanhró inh nî. ¹⁰ Rãnrhã há han ãjag tóg tî. Ti to ãjag há távî nÿtî. Ti tû ki rîr há han ãjag tóg tî

gé. Topě vŷ tag vég tí, ájag rānrhāj há tag. Ti pijé kā jatū nīgtī'. Vějykre věnh mŷ han tū pē ti nīgtī, Topě ti. ¹¹ Hā ra sóg ájag mŷ tag tó, ájag tŷ ti to tar tāvī nŷtī jé, ájag tŷ ti to krónh ke tū nī jé. Kŷ ájag tóg venh ke mŷ, ájag tŷ nén ve sór mŷ ti. ¹² Ájag tŷ ti to krónh ken kŷ tóg kórég nī. Ū ag tóg ěg jo Topě ki ge ja nīgtī, hā ra ag tóg ti tovānh ja tū pē nīgtī. Kŷ ag tóg hur vé, Topě tŷ ěg mŷ nén ven sór mŷ ěn ti. Tag ag ri ke han nī.

Topě tŷ ti vī han kān ke

¹³⁻¹⁴ Topě vŷ *Abraão* mŷ: “ā to vī há han jé sóg ke mŷ. Ā krē e han jé sóg ke mŷ,” he ja nī. Kŷ tóg ti mŷ: “ā pijé tag venh ke tū nī'. Inh hā vŷ ki kanhró nī,” he ja nī gé. Ū tŷ ti káfór nī ra tóg: “ti hā vŷ ki kanhró nī,” henh ke mŷ vē. Hā ra ū tóg Topě káfór nī tū nī, hā kŷ tóg: “inh hā vŷ ki kanhró nī,” he ja nī. ¹⁵ Kŷ *Abraão* vŷ Topě tŷ ti mŷ nén tó ja tag to tar nī ja nīgtī gé. Jatun mŷ tóg ti kósin ke ěn jāvānh ja nīgtī, hā kŷ tóg kejēn vé.

¹⁶ Ěprā ke ag vŷ, ag tŷ jagně mŷ vī há han sór kŷ jagně mŷ: “inh káfór nī ěn vŷ ki kanhró nī, sŷ ā mŷ nén han ke ti,” he ti. Tag tó kŷ ag tóg jagně jŷ tŷ tū' he ti. Ū tŷ tag tó kŷ ag tóg, ki kanhró nŷtī, ti tŷ ki hā tó ja ti. Ěprā ke ag jykre hā vē. ¹⁷ Vějykre tag han ja ti nī, Topě ti, ti tŷ ěg mŷ ti vī jēnēn kŷ. Ti tŷ ěg mŷ nén tó ja ěn ve jé ěg tóg ke mŷ. ěg tŷ tag ki kanhrān há han hā jé tóg ěg mŷ: “ki kanhró inh nī,” he ja nī. Pāte ū tó mān ke tū ti nī ha. ¹⁸ Ti vī régre to ěg tóg, ki kanhrān há han tí. ěg mŷ tó kar kŷ tóg: “ki kanhró inh nī,” he ja nī gé. Ti vī régre hā vē. Hā kŷ ěg tóg venh ke mŷ, ti tŷ ěg mŷ nén tó ja ti. Ón ja tū ti nī gé, ti tŷ ón ki kagtīg nīn kŷ. Ti tŷ ěg mŷ nén tó ja ěn ve sór ěg tóg mŷ, hā vŷ: kanhkā, he mŷ. ¹⁹ ěg tŷ kanhkā ve sór kŷ ěg tóg, to krónh ke tū nīgtī. ěg tŷ kanhkā tá ūn ve sór mŷ ěn hā vŷ ěg tar han tí, ěg tŷ tŷ prānh ke tū nī jé. Tá jun jé ěg tóg ke mŷ, ha vem nī, Topě jamā tá. ²⁰ *Jesus* vŷ tá jun vén, ěg jo. Kŷ tóg ěg mŷ Topě to ěpy ti han. ěg jagfŷ tóg tŷ Topě tū ki rīr tí to pā'i mág nī, *Melquisedeque* ěn ri ke. Kŷ *Jesus* tŷ tŷ pā'i nī tóg kurā krŷg ja tū nī. Kŷ tóg, ěg jo Topě rīnja tá nī nī, ěg tŷ ti nón tá junjun jé gé.

7

Melquisedeque kāmē

¹ *Melquisedeque* ěn vŷ tŷ pā'i mág nī ja nīgtī, ěmā tŷ *Salém* kri. Kŷ tóg Topě tū ki rīr nī ja nīgtī gé, ū tŷ věnh kar kri ke nī ěn tū ki. *Abraão* vŷ pā'i tŷ 4 (ke) ěn mré věnh génh han ja nī. Ti tŷ ag kāgtén kar kŷ *Melquisedeque* ěn vŷ, ti kato tē, kŷ tóg ti mŷ: “Topě vŷ ā ve há han. Kŷ tóg ā ve há han mān ke mŷ gé,” he mŷ. ² Kŷ *Abraão* vŷ ti mŷ *dízimo* ěn nīm mŷ sir Ti tŷ tŷ 10 (ke) kar ki tóg ūn pīr nīm mŷ sir, *Melquisedeque* mŷ, ti tŷ ūn kato tē mŷ ěn ag tū mān ja tŷ. Ti jiji to ken hā vē, hā vŷ: vějykre kuryj to pā'i, he mŷ, hā vŷ: *Melquisedeque*, he mŷ. Kŷ tóg tŷ, ěmā tŷ *Salém* to pā'i nī, hā vŷ: ūn krī kuprā ěn ag pā'i, he mŷ. ³ Panh tū ti nī, mŷnh tū ke gé, jógjóg ve tū ti nī gé. Ū ki mur ja tū ti nī, kŷ tóg ter ja tū nī gé. Topě kósin ri ke ja ti nī. Topě tū ki rīr kŷ tóg nī nī, ti kurā vŷ krŷg ja tū nī, *Melquisedeque* kurā ti.

⁴ Pā'i mág pē vē, hā kŷ *Abraão* vŷ ti mŷ ti tū tŷ *dízimo* nīm ja nī gé. Hā ki ěg tóg ki kanhró nŷtī, ti tŷ *Abraão* káfór nī ti, *Melquisedeque* ti. ⁵ Ū tŷ *Israel* ag kā mī *dízimo* mág tí ag vŷ tŷ *Levi* krē nŷtī, ū tŷ Topě tū ki rīr tí ěn ag. Ag mré ke ag ki ag tóg *dízimo* ěn mág tí, ag kar tŷ tŷ *Abraão* krē'krē nŷtī ra. ⁶ Hā ra *Melquisedeque* pijé tŷ *Abraão* mré ke nī ja nīgtī'. Ge ra *Abraão* tóg ti mŷ *dízimo* ěn nīm ja nī. Kŷ

tóg ti mý: “Topê jé ã ve há han,” he mû gé, Topê tý *Abraão* mré vémén ký ti mý: “ã kófa ra ã kósin ke mû,” he kar ký. ⁷ Ký tóg *Abraão* káfór nî, *Melquisedeque* ti, ti tý ti mý: “Topê jé ã ve há han,” hen ký. Ti kri ke výt tý ti jê.

⁸ *Levi* krê'krê ên ag výt tý êpra ke nýtí gé, ù tý ag mré ke ki *dízimo* mäg tí ên ag. Hã ra *Melquisedeque* výt ter ja tú nî nêji, hã ký tóg rán ký nî, Topê ví ki. Ûn ter ke tú ên výt *Abraão* ki *dízimo* mãn ja nî, hã výt: *Melquisedeque*, he mü. ⁹ Ký, *Abraão* tý ti mý *dízimo* nîm ên kã tóg ti krê'krê tý *Levi* jagfy ti mý nîm ja nî gé. Hã ký ag tóg ag mré ke ag ki *dízimo* vég' he ja nîgtí gé sir. ¹⁰ *Abraão* tý ti mý *dízimo* nîm ên kã *Levi* výt, mur ja tú nî ver, hã ký ti jógíog ve tý *Abraão* výt ti jagfy *dízimo* nîm ja nî. Nîm kar ký tóg kejên *Levi* vovo han mü sir, *Melquisedeque* tý ti mré vémén kar ký.

¹¹ Topê tý *Levi* krê'krê ag mý: “isû ki rîrm nî,” he mü ên kã tóg ag mý tag to vëjyke nîm ja nîgtí gé. Ag hã tý ki rîr há han ke vë vë. Hã ra ag tóg ki rîr kãn já tú nî. Hã ký Topê tóg ù tý ki rîr ke mü ù jênê ja nî, ù tý *Melquisedeque* ri ke ên, hã výt: *Jesus Cristo*, he mü. Ag tý ki rîr há han ja nî ra Topê hÿn ti jênênh ke tú nî vë. ¹² Ký, *Jesus* tý Topê tú ki rîr ký Topê výt, ti mý tag to vëjyke tåg han ja nî gé. ¹³⁻¹⁴ Hã ký tóg ki rîr nî nî sir. Ti pijé tý, *Levi* krê'krê ag kã ù nî'. *Judá* krê'krê ag kã ù výt tý ti nî. Ge ra tóg Topê tú ki rîr mü. *Judá* krê'krê ù tóg ki rîr ke tú nî vë. Ký *Moisés* tóg, ag to nén ù tó ja tú nî gé, ti tý Topê tú ki rîr ke tag rán ký. Hã ra *Jesus* tóg Topê tú ag ki rîr jê. Topê tý ti mý vëjyke tåg nîm hã vë.

Jesus tý Melquisedeque ri ke nî

¹⁵ *Levi* krê'krê ag výt, Topê rânhráj han kãn ki kagtíg ja nýtígtí. Hã ký Topê tóg, ti tú ki rîr ke mü ù jê prêr, ù tý *Melquisedeque* ri ke ên, hã výt: êg *Senhor* tý *Jesus*, he mü. ¹⁶ Ký ti pijé êpra ke ag jyke ri ke han ký Topê tú ki rîr mü'. Ký êpra ke ù výt: “ha ki rîr,” he ja tú nî gé. Topê tý ti mý nén tó jan hã vë. Ter mãn ke tú ti nî ha, hã ký tóg ki rîr há han mü ha, *Jesus* ti. ¹⁷ Ti to tag tóg rán ký nî, Topê ví tý rán ký nî ki, ha mê: “isû ki rîr jé ã tóg ke mü. Tú' henh ke tú pë ti nî, ã tý isû ki rîr nî ti, *Melquisedeque* tý isû ki rîr nî ên ri ke,” he ja ti nî. ¹⁸ Tag tó ký tóg, *Moisés* jyke ên tý tú' he mü, ti krój nîm ký, ti tý êg há han mãn ki kagtíg nîm ký. ¹⁹ Hÿ, *Moisés* jyke ên výt êg tar han ki kagtíg ja nîgtí. Ký êg ti jyke han sór mü ra kanhkã tá jun ke tú nî. Vãhã Topê tóg, êg mý vëjyke tåg nîm ja nî, hã výt: *Jesus* jyke, he mü. Ký êg tóg *Jesus* hã tugrîn Topê nîgja tá junjun ke mü.

²⁰ *Moisés* tý *Levi* krê'krê ag mý: “Topê tú ki rîrm nî,” he mü ra tóg: “tú' henh ke tú ti nî, ájag tý ki rîr ti,” he ja tú nî. ²¹ Hã ra Topê tóg, *Jesus* hã mý: “isû ag ki rîr jé ã tóg ke mü. Tú' henh ke tú ti nî, ã tý ag ki rîr nî ên ti,” he ja nî. “Sÿ ke há vë, “he ja tóg nî, êg jóg mág ti, ti kósin hã mý. ²² Hã ký *Jesus* jyke výt *Moisés* jyke káfór nî, ti tý êg mý vëjyke tåg nîm mü tag. ²³ *Moisés* jyke ên ki Topê tú ki rîr tí ag výt, e ja nýtígtí. Ag kã ù ter ký ag tóg jagnê jëgja kã ù fëg' he ja nîgtí, ti tý Topê mý ti tú ki rîr jé. ²⁴ Hã ra *Jesus* výt, ter mãn ke tú nî inhhã. Topê tú ki rîr tóg nî nî, ù tóg ti jëgja kã jênh ke tú nî. ²⁵ Hã ký tóg, ti tý ùn ki rîr nî ên ag krenkren han tí, ù tý ti tugrîn Topê jamã tá junjun ke mü ên ag kar. Rîr tóg nî nî, ký tóg êg jagfy Topê mré vémén tí. Kurã krÿg ja tú ti nî.

²⁶ Êg to ti há nî, ti tý êg jagfy Topê tú ki rîr nîm ký. Topê kósin výt tý ti nî. Kynê ja tú pë ti nî. Nén ù kórég venh ke tú êg nî, ti ki. Topê ví mranh tí ag mré ke tú vë. Ký tóg tý, kanhkã tán kar ag kri ke ní gé sir, ùri. ²⁷ Êpra Topê tú ki rîr tí ag výt, ag tý Topê ví mranh ja tugrîn, ti mý nén ù pûn vén tí. Kar ký ag tóg ag mré ke ag jagfy Topê mý nén ù pûn tí gé sir. *Jesus* výt Topê ví mranh ja tú nî inhhã. Hã ký tóg, ti tý vënh fëg pir ên ki êg tý Topê ví mranh e ja ên tý tú'

he kãn. ²⁸ *Moisés* tÿ: “Topê tũ ki rĩr,” hen kÿ tóg ù tÿ kygnê mág kÿ nÿtĩ ag mÿ ke ja nĩgtĩ, ag tÿ tÿ êprã ke nÿtĩn kÿ. Hã ra Topê tóg vễjykre tãg han kÿ ti kósin mÿ: “ã hã ne ki rĩr ke mũ,” he ja nĩ. “Sÿ ke há vễ,” he ja tóg nĩ.

8

Jesus tÿ êg mÿ vễjykre tãg nĩm

¹ Ha mẽ, êg jagfy Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág vÿ nĩ nĩ. Topê pễgja tá tóg nĩ nĩ, kanhkã tá. ² Topê nĩgja pễ tá tóg, ti tũ ki rĩr mũ. Ti nĩgja pễ ên pĩjé tÿ êprã ke tÿ há nĩ'. Topê há tÿ há vễ. Ên tá tóg nĩ nĩ, êg jagfy.

³ Topê tũ to pã'i mág jyken há vễ, ha mẽ. Topê mÿ ag tóg nén ù nĩ pũn tĩ, nén ù ù ke gé. Kÿ êg jagfy Topê tũ to pã'i mág tag vÿ, Topê mÿ nén ù nĩm ke mũ gé, *Jesus* ti, há vÿ: vễnh fễg, he mũ. ⁴ Ti tÿ ver tag mĩ ga kri mũ ag mré tĩ ra Topê tóg, ti mÿ vễnh rãnhrãj tag nĩm ke tũ nĩ vễ, ti tÿ Topê tũ ki rĩr jé. Êprã ù tÿ Topê tũ ki rĩr mũ ag vÿ nÿtĩ ver, ù tÿ *Judeu* ag jykre ki Topê tũ ki rĩr mũ ù ag. ⁵ Topê ìn krêm ag tóg nén ù nĩ pũn tĩ, *Moisés* tÿ ag mÿ vễjykre nĩm kÿ. Topê há vÿ ti mÿ tó ja nĩ, ti tÿ kur tÿ ìn han jafã tÿ Topê mÿ ìn han jé. Ti mÿ tóg: “ã mÿ sóg ã tÿ nén han ke mũ ên ven kãn huri,” he mũ. “Ã tÿ pãnónh kri nĩ ên kã sóg ã mÿ ven kãn. Sÿ ã mÿ nén ven mũ ên há han nĩ,” he ja tóg nĩ, há kÿ tóg han. Đn ên krêm ag tóg, ùri nén ù ù pũn tĩ, *Judeu* ag jykre ki, Topê tũ ki rĩr tĩ ag.

⁶ Hã kÿ *Jesus* rãnhrãj vÿ êprã ke ag rãnhrãj kãfór nĩ. Topê vÿ êg mÿ ti jễnê, ti tÿ êg mÿ vễjykre tãg nĩm jé. Kÿ tóg *Moisés* tÿ êg mÿ vễjykre há nĩm ên kãfór nĩ. Kÿ tóg êg mÿ nén ù há tãvĩ han ke mũ, Topê ti, *Jesus* tÿ êg mÿ vễnh pãte fón ken kÿ. ⁷ Ti mÿ tóg pãgsĩ ja nĩ, ti tÿ *Moisés* mÿ vễjykre nĩm ja ên ti. Hã kÿ tóg vễjykre tãg han to jykrén ja nĩ. ⁸ Ti *povo* jykre ve kÿ tóg, ti mÿ kórég nĩ. Hã kÿ tóg: “Kãnmar sóg *povo* tÿ *Israel* mÿ vễjykre tãg nĩm ke mũ, *Judã* krê'krê ag mÿ ke gé,” he ja nĩ. ⁹ “Vễjykre tãg tag vÿ isÿ ag jógjóg ve ag mÿ vễjykre nĩm ja ên ri ke tũ nĩnh mũ. Ag mÿ sóg vễjykre ù nĩm ja nĩ gé, isÿ ga tÿ *Egĩto* tá ag kãpan kÿ. Ag nĩgê kãgmĩ kÿ sóg ag tatũn tũg ja nĩ, ag ga pễ ra. Hã ra ag tóg, isÿ ag mÿ vễjykre nĩm ja ên mranh. Hã kÿ sóg sir ag tugvãnh ja nĩ,” he tóg, êg jóg mág ti. ¹⁰ “Hã ra sóg vãhã ag mÿ vễjykre tãg han sór mũ, *povo* tÿ *Israel* ag mÿ, ha mẽ,” he tóg. “Ag krĩ tÿ ag tóg isÿ ag jyvên mũ ên ki kanhrãn ke mũ. Kÿ ag tóg han sór ke mũ gé, ti tÿ ag fe kã kã nĩn kÿ. Ag Topê vÿ tÿ ình nĩnh mũ. Kÿ ag tóg tÿ ình krê nÿtĩnh ke mũ gé. ¹¹ Kÿ ù tóg ti mré ke ag kanhrãn mãn ke tũ nĩ ha. “Êg jóg mág vÿ ge nĩgtĩ, ge ti nĩgtĩ,” he mãn ke tũ ag nĩ ha, jagnê mÿ. Ag kar vÿ ình ki kanhró nÿtĩnh mũ, ùn kãsir ag, ùn mág ag ke gé, ên kã. ¹² Ag tÿ ình vĩ mranh mũ há ra sóg ge ra ag jagãgtãn ke mũ. Vễnh pãte fón jé sóg ke mũ, ag tÿ ình vĩ mranh ja ên ti,” he ja tóg nĩ, Topê ti.

¹³ Kÿ, Topê tÿ vễjykre tãg han kÿ vễjykre ve ên vÿ, ti mÿ tÿ vễjykre si nĩ sir. Hã ra nén ù si kar ên vÿ kejên tũ' henh ke mũ, kãnmar.

9

Vãsÿ Topê jykre

¹ Topê tÿ ag mÿ vễjykre ve ên nĩm kÿ tóg ag mÿ ag tÿ nén han ke ên kãmén ja nĩ. Ag tÿ ti ìn han ke tó ja ti nĩ. Kar kÿ tóg ag tÿ ti ìn krêm ti mré vễmén ke tó ja nĩ gé, ag tÿ ti mÿ nén ù pũn ke ti ke gé. ² Kÿ ag tóg, kur tÿ ìn ên han, ti tÿ tÿ Topê ìn jê jé. Hã ra tóg vễnh kãpãm kÿ nĩ, kÿ ag tóg ìn vãfynyn nĩg vén kÿ nĩ ên to: “Topê mré vĩ jafã,” he tĩ. Ên tá *mesa* kri *vela* tÿ kri vin jafã vÿ jê, kar kÿ *mesa* tÿ kri êmĩ vin jafã ên ke gé. ³ Tag pãte jãnkhã ù vÿ nĩ gé, jãnkhã tÿ kur. Kÿ

ën pãte ïn vãfynyn ù vÿ nÿ gé, ùn sÿ. Ën to ag tóg: “Topê nÿg jafã,” he tÿ. ⁴ Tá tóg Topê mÿ kri nén ù pÿn jafã nÿ, *ouro* tÿ há ti. Kri ag tóg nén ù ger há pÿn tÿ, *ouro* ën kri. Kar kÿ Topê *caixa* vÿ tá nÿ gé. Ti to tÿr vÿ tÿ *ouro* nÿ. Ën kã kã *ouro* tÿ pënky ki, kanhkã tá vëjën vÿ nÿ. Topê tÿ ag mÿ ëmÿ jënë ën ti, ag tÿ ga kórég mÿ mÿn kÿ. Kar kÿ *Arão* vãtó vÿ kã kã nÿ gé, ti kãtó tÿ féj mÿ ën ti. Kar kÿ *Moisés* tÿ Topê tÿ ëg jÿvën mÿ ránran ja ën vÿ kã ki nÿtÿ gé, *caixa* ën kã ki. Pó régre ki tóg ránran ja nÿ. ⁵ Kÿ Topê tÿ jëgnë jafã régre ag kãgrã vÿ nÿtÿ gé, *caixa* ën kri. *Querubim* he mÿ ën vë, ù tÿ Topê rÿnja tá nÿtÿ ën. Fër ag nÿtÿ, kÿ ag fër tóg krÿg he kÿ nÿtÿ. Ag fër fënja krëm Topê vÿ ëg mÿ vënh pãte fón tÿ, ëg tÿ ti vÿ mranh ja ti. Hã ra sóg tag kãmén kãn sór tÿ nÿ ver.

⁶ Kÿ tóg vãfynyn régre nÿ, ïn tÿ kur ën ti, Topê tÿ ën ti. Ti vãfynyn ve ki ag tóg kã ra ge tÿ, Topê tÿ ki rÿr tÿ ag. Kurã kar ki ag tóg tá ag rãnrãj han tÿ. ⁷ Ti vãfynyn ù ën kã ra tóg rã pir han' he tÿ, prÿg kar ki, ag to pã'i mág ti, ti tãvÿ. Ag mëg kyvënh ma tóg tÿ tÿ, Topê mÿ ven jé, Topê tÿ mÿ ven jé, Topê tÿ mÿ vënh fón jé, *povo* kar mÿ ke gé, ag tÿ Topê vÿ mranh ja ën ti, ag tÿ mranh sór tÿ ra mranh ja ën ti.

⁸ Topê kuprÿg vÿ, ëg mÿ kãmén mÿ, ùri, vëjykre si ën ti. Kur tÿ ïn vãfynyn vÿ ge nÿ, ha më. Ti vãfynyn ve ën tÿ ver ïn krëm nÿn kÿ ëg tóg ti vãfynyn ù tá jun ke tÿ nÿ ver, Topê nÿg jafã tá. ⁹ Ëg tÿ ùri vég mÿ tag ki kanhrãj jé, há jé Topê tóg, vëjykre tag han ja nÿgtÿ, ëg tÿ to: tag ri ke ti nÿ, he jé. Topê ïn ën tá ag tóg Topê mÿ nén ù pÿn tÿ, kÿ ag tóg ag mëg tãnh kÿ pÿn tÿ gé. Ag tÿ Topê mÿ sÿnvÿ nÿtÿ sór vë. Hã ra ag tóg ti mÿ pÿn mÿ ra sÿnvÿ tÿ nÿtÿ, ag jÿkre tÿ ver kórég nÿn kÿ. ¹⁰ Kÿ ag tóg ag tÿ ti mÿ pÿn há han jé, vëjykre tÿ ge han tÿ gé, ha më. Vëjën to ag tóg jÿkrën tÿ, kÿ ag tóg vëjën ù to: “tag konh ke tÿ ëg nÿ, tag kron ke tÿ ëg nÿ,” he tÿ. Kÿ ag tóg goj tÿ vënh kype tÿ hën ri ke han tÿ gé. Tag ki vëjykre kar vë, ëprã. Kÿ Topê tÿ vëjykre tãg han kÿ ën vÿ tóg tÿ' he mÿ sir.

Cristo tÿ ëg jagfy ter

¹¹ Vãhã *Cristo* vÿ kãtÿg, kÿ tóg tÿ ëg jagfy Topê tÿ to pã'i mág nÿ ha. Kÿ ti hã vÿ ëg krenkren han mÿ sir. Ti tÿ Topê ïn kã ra rã mÿ vÿ, ïn si ën mág kãfór nÿ gé. Há tãvÿ ti nÿ. Ëprã ke tÿ ïn há pijé'. Tag ki ïn pijé'. Kanhkã tá ke vë. ¹² Kÿ, *Jesus* tÿ ën kã ra rã kÿ tóg rã pir han, Topê nÿg jafã pë ën kã ra, Topê tÿ ëg mÿ vënh pãte fón jé. Kÿ ti pijé ti tÿ kã ra rã kÿ ag mëg kyvënh ma vyr', *cabrito* ën, monh tãgy ën. Ti kyvënh hã tÿ tóg ëg krenkren han huri, *Jesus* ti.

¹³ Ag tÿ Topê ïn kã ra ge sór kÿ ag tóg Topê tÿ ki rÿr tÿ ag mÿ: “hã ëg to tÿ kó kó hé, ëg mëg kyvënh tÿ,” he tÿ. Kÿ ag tóg jãnhkri nÿtÿ sir, ag tÿ *cabrito* kyvënh tÿ ag to tÿ kó kó hen kÿ, ke tÿ nÿ kÿ monh kyvënh tÿ. Ag tÿ ag jãnhkri han jan hã vë. ¹⁴ Hã ra *Cristo* vÿ, ti kyvënh hã tÿ ëg jãnhkri pë han. Topê kuprÿg tÿ ti krÿn kÿ tóg Topê mÿ vënh fëg. Kygnë ja tÿ pë ti nÿ, hã kÿ tóg há kar nÿ. Kÿ ëg tóg vëjykre kórég han mãn ke tÿ nÿ sir, ëg tÿ ëg jÿkre si tugrÿn ter ke mÿ ën ti. Vãhã ëg tóg Topê tÿ han há nÿtÿ, ùn rÿr nÿ ën tÿ ti.

Cristo tÿ ëg mÿ vëjykre tãg nÿm

¹⁵ *Cristo* vÿ, ëg mÿ vëjykre tãg nÿm. Ter ja tóg nÿ, Topê tÿ ëg mÿ vënh pãte fón jé. Ti ter kar kÿ Topê tóg ù ag kuprëg, ag tÿ Topê tÿ kanhkã tá ëg mÿ nén ven ke mÿ ën ki kanhrãj jé. *Jesus* tÿ ëg mÿ han há vë.

¹⁶ Û tóg ti ter ke to hã: “iser kar kÿ ën vÿ isÿ tag mãn ke mÿ, jo ù ën vÿ isÿ ën mãn ke mÿ gé,” he tÿ. Rãn tóg tÿ, kÿ tóg tógfÿg tÿ, vënh rá ti. Kÿ ag tóg ag tÿ vënh rá ën ve sór mÿ ra ti ter kar kÿ hã vég tÿ. ¹⁷ Ti tÿ ver ter tÿ nÿn kÿ ag tóg vënh rá ën venh ke tÿ nÿ. “Iser kar kÿ,” he tóg, hã kÿ ù tóg ver ti tÿ mág tÿ nÿ. ¹⁸ Ri

ke ti nĩ, Topê tỹ ěg mỹ vĕjykre nĩm ja ěn ti, ti si mré hã. Ag mĕg ter kar kỹ ke ja vĕ. ¹⁹ Hã kỹ *Moisés* vỹ *povo* kar mỹ Topê tỹ ti mỹ nĕn tó ja ěn kãmĕn, Topê tỹ nĕn to ag jyvĕn mũ ěn ti. Ti tỹ ag mỹ kãmĕn kar kỹ tóg, monh tâgy tânh kỹ ti kyvĕnh mãn ja nĩ, *cabrito* tânh kỹ ke gé. Goj mãn kỹ tóg ki kujĕn ja nĩ gé, kỹ tóg tỹ kujãjãg mũ sir. *Carneiro* kyki kusũg mré hã tóg, tỹ kujãjãg mũ sir, re no mré hã. Kỹ tóg *livro* kri tỹ kó he mũ. *Povo* kar to tóg tỹ kó kó he mũ gé, ag tỹ jãnhkri kỹ nỹti jé. ²⁰ Ag to tỹ krig ke kar kỹ tóg ag mỹ: “Topê tỹ ěg mỹ nĕn han ke mũ to vĕnh kyvĕnh hã vĕ,” he mũ, *Moisés* ti. ²¹ Kar kỹ tóg vĕnh kyvĕnh ěn tỹ ĩn tỹ kur to tỹ krig ke mũ gé. Pĕnky kar to tóg tỹ kó he mũ gé, ag tỹ Topê tũ han jafã kar to. ²² Ha vé, ag tỹ vãsỹ Topê jykre ěn ki nĕn ũ tỹ jãnhkri' he sór kỹ ag tóg, nĕn ũ kyvĕnh hã tỹ jagnĕ jãnhkri' tĩ. Hã kỹ ěg tóg ki kanhró nỹti. Ag tỹ Topê vĩ mranh kỹ tóg, ag mỹ ag mĕg ter hã tigrĩn vĕnh pãte fón' he ja nĩgtĩ.

Cristo tỹ ěg jagfy ter pir han

²³ Vĕjykre ěn vỹ, kanhkã tá vĕjykre ri ke sĩ nĩ. Hã kỹ vĕnh mĕg kyvĕnh vỹ, nĕn kar ěn jãnhkri han ja nĩgtĩ. ěg tỹ hã ra kanhkã ve jé tóg, há tũ nĩ, ěg mĕg tỹ ěg jagfy ter mũ ti. ěg mĕg vỹ, ěg tỹ kanhkã tá jun han ki kagtĩg nĩ. ²⁴ *Cristo* hã vỹ ěg tỹ tá jun han ke mũ. Topê rĩnja tá tóg nĩ nĩ, Topê mré vĕmĕn jé, ěg jagfy. ²⁵ Kỹ ěprã ke ěn, ěprã Topê tũ to pã'i mág ěn tóg, prỹg kar ki ag tỹ ĩn vãfynyn to: Topê nĩgjafã, he mũ ěn kã ra rã tĩ, ag mĕg kyvĕnh mãn kỹ. Hã ra *Cristo* vỹ vĕnh fĕg pir han. ²⁶ Ti tỹ prỹg kar ki vĕnh fĕg ra tóg ter tỹ hĕn ri ke han ke mũ vĕ, Topê tỹ ga han kar kỹ. Hã ra tóg vãsỹ vĕnh ven ja tũ nĩ. Ũri, kurã tỹ ěgno to hã tóg, vĕnh ven pir han, kỹ tóg vĕnh fĕg pir han, ti tỹ ěg tỹ Topê vĩ mranh ěn tỹ tũ' he jé, ti ter tigrĩn. ²⁷ ěprã ke ag vỹ ter pir han tĩ gé. ěg ter kar kỹ Topê vỹ, ěg jykre tugnỹm ke mũ. ²⁸ Tag ri ke ti nĩ, *Cristo* tỹ vĕnh fĕg mũ ti. Vĕnh fĕg pir han tóg, ti tỹ ũn e tỹ Topê vĩ mranh tỹ tũ' he jé. Kejĕn tóg kãtĩg mãn ke mũ. Hã ra tóg, ěg tỹ Topê vĩ mranh ja tigrĩn ter mãn ke tũ nĩ, ti kãtĩg mãn kỹ. ěg jé prĕr jé tóg kãtĩg ke mũ, ũ tỹ ti kãtĩg jãvãnh mũ ag jé.

10

¹ ěg tỹ *Judeu* ag jykre ve kỹ ěg tóg ve sĩ han tĩ, Topê tỹ ěg mỹ nĕn han sór mũ ti. Prỹg kar ki ag tóg Topê mỹ tânh kỹ pũn', tânh kỹ pũn' he tĩ. Hã ra tóg ag mĕg tỹ ag jagfy ter mũ ra ag jykre tỹ há' he ki kagtĩg ja nĩgtĩ. ² Ag tỹ Topê mỹ nĕn ũ pũn mũ ra ag tóg Topê vĩ mranh mãn', mranh mãn' he tĩ. Ag tỹ mranh tũ nĩ ra ag tóg, ti mỹ pũn mãn ke tũ nĩ vĕ. Hã ra ag tóg ti vĩ mranh tĩ. Hã kỹ ag tóg, ti mỹ nĕn pũn tovãnh tũ pĕ nĩgtĩ, ti tỹ ag mỹ vĕnh pãte fón tovãnh tũ nĩ jé gé. ³ Prỹg kar ki ag tóg, Topê mỹ pũn tigrĩn, ag tỹ ti vĩ mranh ja ěn mĩ ěkrég tĩ. ⁴ Hỹ, monh kyvĕnh vỹ, ěg tỹ Topê vĩ mranh tỹ tũ' henh ke tũ pĕ nĩ, *cabrito* tỹ ěg jagfy ter mũ ěn ti ke gé. ⁵ Hã kỹ *Cristo* tóg, ti tỹ ga kri mur ken kỹ Topê mỹ: “ag tỹ ag mĕg tânh kỹ pũn mũ ra tóg tỹ nĕn ũ tũ nĩ ã mỹ,” he ja nĩ, “ag tỹ ã mỹ nĕn ũ ũ pũn mũ ra ke gé. Hã ra ã tóg ĩnh mỹ ĩnh fár ti nĩm, isỹ ag jagfy ter jé. ⁶ Ag tỹ ã mỹ ag mĕg pũn mũ ra tóg, ã mỹ sér tũ nĩ, ag tỹ ã mỹ nĕn ũ ũ pũn mũ ra. Ag tỹ ã vĩ mranh tag tỹ tũ' he ki kagtĩg tóg nĩ, ag tỹ ã mỹ nĕn pũn mũ tag. ⁷ Hã kỹ sóg ã mỹ: “ha vé, sỹ ã mỹ vĕnh fĕg ke vĕ,” he mũ, “isỹ ã tỹ ĩnh ki nĕn ve sór mũ ěn tỹ ã mỹ han jé,” he sóg mũ. Hã kỹ tóg rán kỹ nĩ, iso, ã vĩ rá ki,” he tóg, *Cristo* ti, Topê mỹ.

⁸ Ti mỹ tó vĕn kỹ tóg: “ag tỹ ã mỹ ag mĕg tânh kỹ pũn mũ ra tóg ã mỹ sér tũ nĩ, ag tỹ ã mỹ nĕn ũ ũ pũn mũ ra,” he mũ. “Ag tỹ ã vĩ mranh tag tỹ tũ' he ki kagtĩg tóg nĩ,” he vĕn tóg. Hã ra tóg rán kỹ nĩ, *Judeu* ag tỹ Topê mỹ tag pũn jé.

Ge ra *Jesus* tóg tag to: “nén ù tú vë,” he ja nĩ. ⁹ Tag tó kar ký tóg Topě mý: “ha vé, sý ā mý vënh fëg ke vë, isý ā tý inh ki nén ve sór mü ên tý ā mý han jé,” he mü gé. Ti tý tag tó ký tóg *Moisés* jykre si ên tý tú' he mü, ùn tâg han jé, hã vÿ: *Jesus* jykre, he mü. ¹⁰ *Jesus* tý Topě ví ki króm ja tugrĩn êg tóg ùri tý, Topě krê nýtĩ ha. *Jesus Cristo* vÿ êg jagfy ter ja nĩ. Ký tóg ti ter pir ki êg név kajãm kãn. Ký Topě tóg, êg mý vënh pãte fón kãn mü sir.

¹¹ Êprã ke tý Topě tú ki rĩr ti ag vÿ, kurã kar ki ag rãnrãj han tí, Topě tú ki rĩr jé. Kurã kar ki ag tóg, Topě mý ag mëg tãnh ký pũn tí. Hã ra ag tý Topě mý nén pũn mü ên pijé, ag tý Topě ví mranh tý tú' he ja nĩgtĩ. ¹² Ag jãvo *Jesus Cristo* vÿ vënh fëg pir han. Ti ter tugrĩn tóg, êg tý Topě ví mranh ên tý tú' he kãn. Kar ký tóg Topě pëgja tá nĩ nĩ. ¹³ Tá tóg nĩ nĩ. Topě vÿ, ti kato vãsãnsãn mü ag tý ti pën krêm vin ke mü. Ag sigse ký nýtĩ to ken hã vë. Tag hã jãvãnh tóg nĩ nĩ, *Jesus* ti. ¹⁴ Ti tý vënh fëg pir ên tugrĩn tóg, Topě krê kar ag krenkren han kãn huri, ký êg Topě mý sínvi nýtĩ. ¹⁵ Topě kuprĩg vÿ, êg mý tag tó tí gé, ha mē: ¹⁶ “tag pãte sóg, ag mý vëjyke tâg han ke mü,” he tóg, êg jóg mág ti. “Vëjyke tâg hã vë, ha mē. Isý nén to ag jyvën mü ên tý sóg ag fe kã kã nĩm ke mü. Ký tóg, sý ag krĩ ki rán ri ke nĩnh mü sir. Ký ag tóg han sór ke mü,” he tóg. ¹⁷ Tag tó kar ký tóg: “ag tý inh ví mranh ja ên mĩ êkrén mãn ke tú inh nĩ ha. Ag jykre pãno ên mĩ êkrén mãn ke tú pë inh nĩ ha,” he mü gé. ¹⁸ Ha vé, Topě tý êg mý vënh pãte fón ký êg tóg ti mý, nén ù pũn mãn ke tú nĩ ha, ti tý êg mý vënh pãte fón kãn ký nĩn ký, êg tý ti ví mranh ja kar ên ti.

Êg tý Topě to krónh kenh ke tú

¹⁹ Inh kankã, *Jesus* tý êg jagfy ter tugrĩn êg tóg, jatun mý Topě nĩg jafã tá jun ke mü. ²⁰ *Jesus* tý êg jagfy ter ên tóg, ti tý kur tý jãnkã ên fĩn rãm ri ke nĩ, êg tý ti nón fĩn rãm ri ke han jé, êg rĩnrĩr nýtĩ jé. Topě ĩn krêm kur tý jãnkã nĩfe ên vÿ, jaran ke ký sa nĩ, *Jesus* ter ký. Ký êg tóg ra ge há nýtĩnh mü ha. ²¹ Êg jagfy Topě tú to pã'ĩ mág vÿ, nĩ nĩ, hã vÿ: *Jesus*, he mü. Topě jamã tá ke ên ag kar kri ke vÿ tý ti nĩ. ²² Ký jatun mý Topě mré vëmén nĩ. Ti ki rã há han nĩ. Ājag fe tý ti ki gem nĩ, ājag tý ti nĩgja tá junjun jé. Ón ký ti ki ge sór tũg nĩ. Êg jykre pãno kar tý tóg tú' hé, êg tý to jykrén mãn tú nĩ jé. Êg jãnhkri han tóg, êg tý goj jãpri tý vënh kype ên ri ke. Ký êg há nýtĩ. ²³ Ti tý êg mý nén tó mü ên mĩ êkrén nĩ. To krónh ke tũg nĩ, sý ājag mý nén tó mü ên to. Ve jé êg tóg ke mü, ti tý êg mý nén tó mü ên ti. Ú tý êg mý tó ja ên vÿ, ón vãnh nĩgtĩ. Hã ký to krónh ke tũg nĩ.

²⁴ Jagnë mĩ êkrén nĩ, ājag tý jagnë jyvën jé. “Vënh kar to há nĩm nĩ,” hem nĩ jagnë mý. “Nén ù há kar han nĩ,” hem nĩ gé jagnë mý. ²⁵ Ú ag tóg *culto* venh kãmü vãnh nýtĩgtĩ. Tag han tũg nĩ. *Culto* venh kãmüm nĩ. Ký jagnë jyvën nĩ, ājag tar nýtĩ jé. Ti kãtig mãn ke kurã vÿ kakó nĩ. Ve há ti tí ha, tag.

²⁶ Ha vé, Topě ví mē kãn êg huri. Êg tý ti ki rã kar ký *culto* venh kãti tú nĩ' he kar Topě ví mranh sór ký mranh ký ù tý êg jagfy kajãm mãn ke tóg tú tí. ²⁷ Hÿ, êg tý mranh sór ký mranh ký Topě vÿ, êg vóg kónãn pë han ke mü. Pĩ tý tóg ag tý tú' henh ke mü, ù tý ti kato vãsãnsãn mü ag. ²⁸ Ú tý *Moisés* tý êg jyvën mü mē jãvãnh ên tén ja ag tóg nĩgtĩ, *Israel* ag, ùn rëgre ag tý ti jykre pãno ve ja tugrĩn, ke tú nĩ ký ùn tâgtũ ag. Ti jagãgtãn ja tú ja ag nĩgtĩ, ùn jykre pãno ên. ²⁹ Hã ki êg tóg vég mü, Topě tý êg vóg kónãn pë han ke mü ti, êg tý Topě kósin to é he ký. Êg tý ti ví mranh sór ký êg tóg ti kyvënh to é he tí, ti jykre to. Êg mý tóg tý nén ù tú nĩ sir, Topě kuprĩg tý êg jagãgtãn ja ên ti. Ú tý tag han mü vóg kónãn jé tóg ke mü, ha vem nĩ. ³⁰ Hã ký tóg: “ùn jykre pãno ag vóg kónãn jé sóg

ke mû, ag tÿ ag tÿ nÿn ù kórég han mû kajãm kãn jé,” he mû. Û tÿ tag tó mû ki kanhró êg tóg nÿtÿ mÿr. Hã ra tóg: “ti mré ke ag jykre tugnÿm jé tóg ke mû,“ he ja nÿ gé. ³¹ Rir ti nÿ, Topê ti. Ti tÿ êg to jÿ nÿn kÿ tóg jagy tãvÿ nÿ. Nÿn ù jagy kar kãfór ti nÿ.

Êg tÿ to tar nÿtÿnh ke

³² Æjag tÿ vãsÿ ti mÿ vÿnh fêg vén ja ên mÿ êkrén nÿ. Ên kã ag tóg Æjag kato vãsãnsãn mág. Kÿ Æjag tóg ag to vÿsÿrénh, kysã tÿ hÿn ri ke ki, Æjag tÿ Topê vÿ mÿ vén ên kã. Hã ra Æjag tóg to krónh krónh ke ja tÿ nÿgtÿ. ³³ Æjag kã ù to ag tóg vÿ kónãn mág' he ja nÿgtÿ, ên kã, Topê kato vãsãnsãn mû ag. Kÿ ag tóg Æjag vóg kónãn gé. Kÿ vÿnh kar vÿ vé. Æjag kã ù vóg kónãn ja ag tóg nÿgtÿ. Kÿ tóg Æjag kar mÿ jagy tÿ ja nÿgtÿ, Æjag tÿ ag mré *Jesus* ki ge nÿtÿnh kÿ. ³⁴ Kÿ ag tóg Æjag kã ù sigse ja nÿ gé. Kÿ Æjag tóg ùn sigse kÿ nÿtÿ ên ag jagãgtãn ja nÿgtÿ, ag tÿ Æjag mré *Jesus* ki ge kÿ nÿtÿnh kÿ. Pã'i ag tÿ Æjag tÿ nÿn gég mû ra tóg Æjag mÿ sér ja nÿgtÿ. Æjag tÿ kanhkã tá nÿn ù há tãvÿ ên venh ke hã mÿ Æjag tóg, êkrén ja nÿgtÿ. Æjag tÿ kanhkã tá nÿn venh ke mû ên vÿ tÿ' henh ke tÿ pÿ nÿ. ³⁵ Kÿ ùri to krónh ke tÿg nÿ gé. Æjag tÿ ti to tar nÿtÿnh kÿ Æjag tóg nÿn ù há tãvÿ venh ke mû, ha mÿ. Æjag vÿsÿrénh ja ên kaja ri ke ve jé Æjag tóg ke mû. ³⁶ Êg tÿ ti tÿ han to tar nÿtÿnh ke vÿ. Êg tÿ ti tovãnh sór ke tÿ pÿ vÿ. Tag hã vÿ há nÿ. Kÿ Æjag tÿ Topê tÿ êg mÿ nÿn tó mû ên han kãn kÿ nÿtÿnh kÿ Æjag tóg venh ke mû, ti tÿ êg mÿ nÿn ù ven ke mû ên ti. ³⁷ Hã kÿ tag vÿ rán kÿ nÿ: “kãnhmar pÿ ti jun ke mû, ùn kãtÿg ke mû ên ti. Kãtÿg mé han jé tóg ke mû, ha vem nÿ. ³⁸ Kÿ ù tÿ ñnh ki ge kÿ nÿtÿ ên ag hã vÿ, krenkren ke mû, ñnh mré ke ên ag, isÿ ùn mÿ vÿnh pãte fón mû ên ag. Jãvo ù tÿ isovãnh mû ên vÿ ñnh mÿ kórég nÿnh mû,” he tóg, Topê ti. ³⁹ Êg pijé ti tovãnh ke mû'. Kÿ êg tóg, ù tÿ ti tovãnh mû ên ag vãgfor ên ri ke han ke tÿ nÿ gé. Ti ki ge kÿ êg tóg nÿtÿ, hã kÿ êg krenkren ke mû.

11

Û tÿ êg jo Topê ki ge kÿ nÿtÿ ag

¹ Topê ki rá to ken hã vÿ, hã vÿ: ti tÿ êg mÿ nÿn tó mû ên kri nÿm, he mû. Ti tÿ nÿn ù to: “ve jé Æjag tóg ke mû,” he mû ên kri fi jé êg tóg ke mû, êg tÿ ver vég tÿ ra. ² Êg jo ke ag vÿ kri nÿm kÿ ti ki ge ja nÿgtÿ gé. Hã kÿ ag tóg Topê mÿ tÿ ùn há ja nÿtÿgtÿ, vãsÿ ke ag, ha mÿ.

³ Êg tÿ Topê ki ge kÿ êg tóg ki kanhró nÿtÿ, ti tÿ ti vÿ tÿ êg tÿ nÿn vég mû kar hynhan ja tÿ. Ti vÿ vég tÿ êg tóg nÿgtÿ. Hã ra tóg êg tÿ nÿn vég tÿ tÿ êg tÿ vég mû hynhan ja nÿgtÿ, Topê ti. Ti vÿ tÿ tóg nÿn kar hynhan ja nÿgtÿ.

⁴ Kÿ *Abel* vÿ Topê ki rá kÿ nÿ ja nÿgtÿ gé, hã kÿ tóg Topê mÿ pÿn há han, ti tÿ ti mÿ ti mÿg pÿn kÿ. Jãvo ti kãke tÿ *Caim* vÿ ti ki rá ja tÿ nÿ. Kÿ tóg Topê mÿ nÿn ù pÿn mû ra ti mÿ pÿn kónãn. Topê tóg *Abel* to: “ñnh mÿ tóg tÿ ùn jykre kuryj nÿ,” he ja nÿ. Ter ti huri, *Abel* ti. Hã ra êg tóg ti tÿ nÿn han ja tugrÿn Topê ki ge há han ki kanhrãn mû sir.

⁵ *Enoque* vÿ, Topê ki rá kÿ nÿ ja nÿgtÿ gé. Hã kÿ Topê vÿ ti jé prÿr, ti tÿ kanhkã ra tÿg jé, ti rÿr ra, ti ter tÿ ra. Ti ve mãn tÿ ag tóg nÿ. Topê tÿ ti jé prÿr to hã tag vÿ ti to rán kÿ nÿ, Topê vÿ tÿ rán kÿ nÿ kÿ, ha mÿ: “Topê tÿ ti jykre ve kÿ ti fe tóg mrin ke mû. ⁶ Êg tÿ Topê ki ge tÿ nÿtÿnh kÿ tóg, êg to há ñnh ke tÿ nÿ. Êg tÿ Topê to mû sór kÿ êg tóg, tag to jykren ke mû, ha mÿ. “Topê vÿ nÿ,” he jé êg tóg ke mû. Kÿ êg tóg ti to: “êg tÿ ti to mû kÿ tóg, êg mÿ nÿn ù há ên nÿm ke mû, ti tÿ êg mÿ nÿn tó ja ên ti,” henh ke mû gé. Kÿ tóg êg mÿ han ke mû, ha vem nÿ.

⁷ *Noé* vỹ *Topê* ki rã ký nĩ ja nĩgtĩ gé. Hã ký *Topê* vỹ ti mỹ: “ta vỹ kutênh ke mũ,” he mũ. Ký tóg *Topê* vĩ kri fi ký *canoa* mág ên han mũ. Ký tóg ki rã ký kren mũ, ti prũ fi mré, ti krê mré ke gé. *Topê* ki rã ký tóg ù tỹ *Topê* kato vãsãnsãn mũ ag mré tĩg mãn ja tũ nĩ. Hã ký *Topê* vỹ, ti mỹ ùn jykre kuryj ag tỹ nén venh ke ên ven.

⁸ *Abraão* vỹ *Topê* ki rã ký nĩ ja nĩgtĩ gé. Hã ký tóg *Topê* vĩ kri nĩm ja nĩgtĩ. *Topê* tóg ti mỹ: “ha ga ù ra tĩg,” he mũ. Ký tóg ti jamã tá kãkutê ký tĩg ja nĩ, *Topê* tỹ ti mỹ ga nĩm ke mũ ên ra. Ti tỹ ki kagtĩg ra tóg ra tĩg ja nĩ. ⁹ *Topê* ki rã ký jê ký tóg, ga ên mĩ tĩg ja nĩgtĩ. *Topê* tỹ ti mỹ ga ên nĩm sór ja vê. Kur tỹ ãn krêm êmãn ký tóg, ga ên mĩ tĩg ja nĩgtĩ, ti kósin tỹ *Isaque* mré, *Isaque* kósin tỹ *Jacó* mré ke gé. Ti krê'krê ag vỹ, ti mré ga ên venh ke ja nỹti gé, hã ký *Topê* tóg *Abraão* mỹ tó ja nĩ. Hã ra ag tóg, ver vég tũ nĩ. ¹⁰ Ge ra tóg tovãnh ja tũ nĩgtĩ. *Topê* jamã ên ve sór ja ti nĩ, ù tỹ tũ' henh ke tũ pẽ ên. *Topê* hã vỹ êmã ên han. To jykren ký tóg han. Ti pijé êprã ke ag jamã ri ke nĩ'. Ên ve sór ký tóg, ti tovãnh ja tũ pẽ nĩ. Hã ký tóg vé, *Abraão* ti.

¹¹ *Sara* fi vỹ *Topê* ki rã ký nĩ ja nĩgtĩ gé, hã ký fi tóg fi kófa pẽ ra kufyg ja nĩgtĩ, *Topê* tỹ fag tỹ tag to tar han ký, *Sara* fi, fi mén tỹ *Abraão* mré. Û tỹ fag mỹ: “kósin jê ájag tóg ke mũ,” he mũ ên vĩ kri fi ký fag tóg, ve ja nĩgtĩ. ¹² Hã ký ùn pir ên, ùn kófa pẽ ên krê'krê vỹ e távĩ nỹti, krĩg e ên ri ke, goj kafã tũ fyr mĩ rỹnhryj e ên ri ke.

¹³ *Topê* ki ge ký nỹtĩn ký ag kãgter, *Abraão*, *Isaque*, *Jacó*. *Topê* vỹ, ag mỹ ga ên tó ja nĩ, hã ra ag tóg, ve ja tũ nĩ ver. Ag tỹ ve pẽ han tũ ra ag kãgter. Ve sĩ han ja ag tóg nĩgtĩ, ký tóg ag mỹ êg tỹ kór há tá nén ù ve ên ri ke nĩ ja nĩgtĩ. Ag tỹ venh ke to tóg ag mỹ sér pẽ tí há ra. ¹⁴ Ag jamã pẽ jávãnh ký ag tóg, ga kri mũ ja nĩgtĩ. Hã ký ag tóg: “êg jamã pẽ tũ vê, tag ki,” he ja nĩgtĩ. ¹⁵ Ag pijé ag jamã si ên ra vỹn vỹn ke sór ja nĩgtĩ'. ¹⁶ Êmã hapê ên ve sór ja ag tóg nĩgtĩ, kãnhkã. Hã ký ag tóg *Topê* mỹ há ja nỹti. Ti pijé ag to mỹ'ãg ke mũ'. Hã ký tóg vêsô: “*Abraão* *Topê*, *Isaque* *Topê*, *Jacó* *Topê* vỹ tỹ inh nĩ,” he tí. Êmã han tóg, ag mỹ, kãnhkã tá.

¹⁷ *Abraão* vỹ *Topê* ki rã ký nĩ ja nĩgtĩ gé, hã ký tóg *Isaque* nenh ja tũ nĩgtĩ. *Topê* mỹ tóg ti fêg, *Topê* tỹ ti mỹ ti kósin to vĩn ký. Ti kósin pir ja vê, hã ra tóg ti tãnh kren, *Topê* mỹ. ¹⁸ *Topê* tóg *Abraão* mỹ: “ã kósin tỹ *Isaque* krê vỹ e nỹtĩnh mũ,” he ja nĩgtĩ. ¹⁹ Ký tóg, ti tỹ ti tãnh kren ký: “*Topê* hỹn ti rĩn mãn ki kãnhró nĩ, isỹ ti tén ký,” he mũ. Hã ký tóg ti ve mãn gé. Tĩ tỹ ti tãnh kren ký tóg *Topê* mỹ ti tỹ ti tãnh ri ke nĩ ja nĩgtĩ. Hã ra tóg ti ve mãn, *Topê* tỹ ti mỹ: “ti tãnh tũg ra,” hen ký.

²⁰ *Isaque* vỹ *Topê* ki rã ký nĩ ja nĩgtĩ gé. Hã ký tóg *Jacó* mỹ vĩ há han, *Esau* mỹ ke gé, ti tỹ ag mỹ ag tỹ nén venh ke ên tó ký.

²¹ *Jacó* vỹ *Topê* ki rã ký nĩ ja nĩgtĩ gé, hã ký tóg, ti ter ke to hã *José* krê régre ên ag mỹ vĩ há han gé. Ký tóg ti vãtô to jê ký *Topê* krêm mũg ke ký ti mỹ: “*Topê* vỹ tỹ ã nĩ,” he ja nĩ.

²² *José* vỹ *Topê* ki rã ký nĩ ja nĩgtĩ gé. Hã ký tóg, ti ter ke nỹ ra *Israel* ag mỹ kãmén ja nĩgtĩ, ag krê'krê ag tỹ ga tỹ *Egito* tá kãpanh ke ên ti. Ký tóg ag mỹ to vĩ ja nĩ, ag tỹ ag kãmũ ký ti kuka gé kãmũ jé.

²³ *Moisés* han mũ fag vỹ *Topê* ki ge ký nỹti ja nĩgtĩ gé, hã ký fag tóg *Moisés* péju, ti mur ký, kysã tágtũ ki. Fag mỹ tóg sĩnvĩ nĩ ja nĩgtĩ, gĩr sĩ ti. Ký fag tóg pã'i mág kamêg ja tũ nĩ, pã'i mág tỹ: “gĩr gré ag kãgtén kãn nĩ,” he mũ ra.

²⁴ *Moisés* vỹ Topě ki rã kỹ nĩ ja nĩgtĩ gé. Hã kỹ tóg ti mog kar kỹ: “inh pijé tỹ *Faraó* kósin fi kósin nĩ,” he ja nĩgtĩ. ²⁵ Ti tỹ Topě *povo* ag mré jagtar mũ ra tóg ti mỹ tỹ nén ù tú ja nĩgtĩ. Hã kỹ tóg *Egito* tá ke ag mré riko nĩ sór ja tú nĩgtĩ. Topě vỹ mranh kỹ ag tóg ón kỹ riko nỹti ja nĩgtĩ. ²⁶ Ěg tỹ *Cristo* tugrĩn jagtar nỹti tag tóg ti mỹ ěg riko nỹti tag kãfór nĩ ja nĩgtĩ. Hã kỹ *Egito* tá ke ag riko tag tóg ti mỹ kórég ja nĩgtĩ, *Moisés* mỹ. Topě tỹ kanhkã tá ěg mỹ nén ù há nĩm ke ěn hã to tóg jykrén ja nĩgtĩ.

²⁷ *Moisés* vỹ, Topě ki rã kỹ nĩ ja nĩgtĩ, hã kỹ tóg, ga tỹ *Egito* tá kãkutẽ ja nĩgtĩ, pã'i jũ kaměg vãnh nĩn kỹ. Topě vég tú ěg tóg nĩgtĩ. Hã ra tóg, Topě hã ki ěkrén kỹ nĩ ja nĩgtĩ. Hã kỹ tóg krónh ke ja tú nĩgtĩ.

²⁸ *Moisés* vỹ Topě ki rã kỹ nĩ ja nĩgtĩ. Hã kỹ tóg *Israel* ag mỹ fénhta tỹ *Páscoa* ěn nĩm. Ag mỹ tóg: “*ovelha* kyvénh tỹ ĩn jãnkã to tĩn,” he mũ, “Topě tỹ jẽnẽ jafã ag tỹ ájag krẽ ve ag kãgtén tú nĩ jé,” he ja tóg nĩgtĩ. Hã kỹ ag tóg fénhta tỹ *Páscoa* ěn han tí, ùri ke gé.

²⁹ *Israel* ag vỹ, Topě ki ge kỹ nỹti ja nĩgtĩ gé. Hã kỹ ag tóg, goj kusũg he mũ ěn kã rěgrěg há han inhhã. Ěg tỹ ga kri mũ ěn ri ke han ag tóg. *Egito* tá ke ag tỹ ag nón kã rěgrěg sór mũ ra goj ěn tóg, ag kri rũm ke mũ sir. Kỹ ag tóg kãgter kãn mũ sir.

³⁰ *Israel* ag vỹ Topě ki ge kỹ nỹti ja nĩgtĩ gé. Hã kỹ ěmã tỹ *Jericó* jy ró ěn vỹ vėsóg ki kórég kãn ja nĩgtĩ, ag tỹ pėnĩn mũ tỹ 7 (ke) han kar kỹ, ag tỹ kurã tỹ 7 (ke) ki pėnĩn mũ kar kỹ.

³¹ *Raabe* fi vỹ Topě ki rã kỹ nĩ ja nĩgtĩ gé. Ũn mén (ka)mě vỹ tỹ fi nĩ ja nĩgtĩ, hã ra fi tóg Topě ki rã. Hã kỹ fi tóg *Israel* ag mỹ: “ha kãge jěg,” he ja nĩ. Hã kỹ ag tóg, fi tén ja tú nĩ gé. Ěmã tỹ *Jericó* tá ke kar kãgtén ja ag tóg nĩgtĩ, hã ra fi hã tóg inhhã kren ja nĩgtĩ.

³² Inh hỹn ù tónh ke mũ gé ver'. Isỹ ag tó kãn sór mũ ra tóg inh mỹ vėnh mỹ tí. E ag nỹti, e tãvi, *Gideão* ti, *Baraque* ti, *Sansão* ti, *Jefté* ti, *Davi* ti, *Samuel* ti, Topě ví tó tí kar ag. ³³ Topě ki ge kãn kỹ ag nỹti, hã kỹ ag tóg pã'i ag mré vėnh génh han. Hã ra ag tóg ag tỹ hėn ri ke kãn, ag tỹ vėjykre kurjy kỹ nỹti tugrĩn. Kỹ Topě tóg ag mỹ, ti tỹ ag mỹ vėjykre há tó mũ ěn tỹ ag mỹ ven mũ sir. Mig tỹ ù mãn sór mũ ra tóg, ti tỹ hė ri ke ja tú nĩgtĩ gé. ³⁴ Pĩ gru jagy ěn vỹ, ag tỹ hė ri ke ja tú nĩgtĩ gé, ù tỹ Topě ki ge kỹ nỹti ěn ag. Ũ tỹ rógro tỹ ag tén sór mũ ra tóg, ag tỹ hė ri ke ja tú nĩgtĩ gé. Ag krój nỹti ra ag tóg, tỹ ùn tar nỹti ja nĩgtĩ. Vėnh génh han kỹ ag tóg ag kato vãsãnsãn mũ ag pėtẽ han gé. ³⁵ Ũn týtã ù fag vỹ, fag krẽ ter kar kỹ ag ve mãn, ag rĩr mãn kỹ.

Hã ra ag kato vãsãnsãn mũ ag vỹ ag to jũ mág. Kỹ ag tóg ag kã mĩ ù ag vóg kónã gé, ag tỹ Topě to jũ kỹ. Ag mỹ ag tóg: “ájag tugvãnh jé ěg tóg ke mũ, ájag tỹ Topě tovãnh kỹ,” he ja nĩgtĩ, hã ra ag tóg ke tũg. Ag tỹ kanhkã tá rĩnrĩr nỹti sór ja vė, hã kỹ ag tóg Topě tovãnh ja tú nĩ. ³⁶ Ag kã mĩ ù ag to ag tóg é he mũ gé. Kỹ ag tóg ag mrãnmrãn gé. Ag sigse ag tóg. Kỹ ag tóg vėseja kã tá ag vãm gé. ³⁷ Pó tỹ ag pin kỹ ag tóg, ag kãgtén gé. Rynran jafã tỹ ag tóg ag rynran gé, *serrote* tỹ. Rógro tỹ ag tóg ag kãgtén gé. Jagtar ag nỹti, ag tỹ Topě ki ge tugrĩn. Hã kỹ ag tóg *carneiro* fár tỹ kur han kỹ rĩnh ja nĩgtĩ, *cabrito* fár tỹ kur ke gé. Kókĩnkĩr ag nỹti gé, ag tỹ vėjėn vég tú nĩn kỹ. ³⁸ Ga kórég mĩ ag mũgtĩ, sór mĩ, pãnónh nor kã ki, ga nor kã ki ke gé, ù tỹ Topě ki ge kỹ nỹti ag. Ěprã ke ag vỹ ag to jũ mág han' he ja nĩgtĩ.

³⁹ Ag tỹ Topě ki ge kỹ nỹtin kỹ tóg hã ra ag to há nĩ. Hã ra ag tóg tag ki ag tỹ nén ve sór mũ ěn ve ja tú nĩ ver, Topě tỹ ag mỹ: “nén ù hapẽ ve jé ájag tóg ke

mũ,” he ja ěn ti. ⁴⁰ Topě vỹ ěg to jykřén ja nĩ gé, hã ký tóg ver ag mỹ ven ja tũ nĩ. Ti tỹ ěg mré ag mỹ ven sór vĕ, ěg tỹ jagnĕ mré kanhkã tá junjun jé.

12

Topě tỹ ěg kanhrãn sór mũ

¹ Ha vé, ũ tỹ ěg jo Topě tovãnh tũ ag vỹ e tãvĩ nýtĩ. Ěg pĕnĩn ag e nýtĩ, ěg ve ký. Ký tóg há tí, ěg tỹ Topě japry jagma mũ há han ke ti. Ěg tỹ *corrida* han ri ke ti nĩ. Ěg tỹ tỹ vaj ký *corrida* han ken ký ěg tóg ũri vĕnhkãn há han ke mũ. “Ne nỹ isar han mũ, *corrida* to?” he ěg tóg tí. Ěg tỹ nĕn han ke mũ ěn tovãnh ěg tóg tí, Topě jykre ri ke ti nĩ, tag ti. “Tag mỹ Topě to isar han mũ vỹ?” hem nĩ, ěgag tỹ nĕn han ke mũ ěn kar to. ² *Jesus* hã mĩ ěkrén nĩ. Ti hã vỹ ěg tỹ Topě ki rã han. Ký tóg ěg tỹ ti tovãnh ke tũ han ěn ki kanhró nĩ gé. Krunh to sa ký tóg ter mỹr. Ag tỹ ti to é he mũ ra tóg ti mỹ tỹ nĕn ũ tũ tí. Ti tỹ kar ký nĕn venh ke ěn mĩ tóg ěkrén ja nĩ, nĕn tỹ ti mỹ sér nũnh ke ěn mĩ. Hã ký tóg ũri Topě pĕgia tá nĩ nĩ.

³ *Jesus* mĩ ěkrén nĩ. Ěprã ke kar ag vỹ ti kato vĩ ja nĩgtĩ, ũ tỹ Topě vĩ mranh mũgtĩ ěn ag. Ge ra tóg Topě to krónh ke ja tũ nĩgtĩ. Ti ki ěkrén ký to krónh krónh ke tũg nĩ. To: “ron inh mũ,” he tũg nĩ gé.

⁴ Ha vé, Topě vĩ mranh tũg nĩ. Ěgag tỹ ti vĩ mranh sór mũ tag kato vãsãnsãn nĩ, ke tũ nĩ mũ ra ěgag tóg to ter ke mũ. ⁵ Ti tỹ ěg jyvĕn ký tóg ěg mỹ: “inh kósin,” he mũ. “Isỹ ã vóg kónãn ký inh mỹ vĕnh nenh tũg nĩ,” he tóg. “Isỹ ã mỹ vĩ tar han mũ ra to krónh ke tũg nĩ. ⁶ Isỹ ã to há nĩn hã ký sóg ã mỹ vĩ tar han tí. Ě kanhrãn jé ke vĕ. Isỹ ã mỹ: “inh kósin vỹ tỹ ã nĩ,” hen ký sóg ã mrãnmrãn tí gé, ã kanhrãn tí jé,” he tóg, Topě vĩ tỹ rán ký nĩ ki.

⁷ Hã ký ti tỹ ěgag mrãnmrãn tag to tar nýtĩm nĩ. Ěgag kanhrãn jé ke vĕ. Topě tỹ ěgag mỹ: “inh krĕ,” he vĕ. Ěg panh vỹ ěg mrãnmrãn ký ěg kanhrãn ja nĩgtĩ gé. Vĕnh kar jykren hã vĕ. Topě vỹ ti krĕ mrãnmrãn ký ag kanhrãn tí, ěg kar. ⁸ Ti tỹ ěgag tỹ kygnĕ to ěgag mrãnmrãn tũ nĩ ra ěgag pijé tỹ ti krĕ pĕ nýtĩnh mũ vĕ’. ⁹ Ha vé, ěg han mũ fag vỹ ěg mrãnmrãn tí, ěg kanhrãn jãvãnh nũn ký, ký ěg tóg fag kamĕg tí. Ký ěg tóg Topě kamĕg kãfór han ke mũ, ũ tỹ ěg rĩnrĩr han mũ tí, ěg jóg mág tí. ¹⁰ Ký ěg panh tóg ěg to ti jykre fi ja nĩgtĩ. To jykřén ký tóg ěg mrãnmrãn tí kejĕn, ěg sĩn kã. Kejĕn tóg ti tỹ kygnĕ ký nĩ ra ěg kanhrãn sór tí gé. Hã ra Topě tỹ ěg mrãnmrãn ký tóg to jykřén há han tí inhhã. Ti tỹ ěg kanhrãn há han sór vĕ, ěg tỹ ti ri ke há tãvĩ nýtĩ jé. ¹¹ Ti tỹ ěg mrãnmrãn ěn kã tóg ěg mỹ sér tũ tí ver. Ěn kã tóg ěg mỹ jagy tí. Kar ký ěg tóg vãhã vég tí, ti há nĩ ja ti. Ký ěg tóg vĕjyke há han ěn ki kanhrãn mũ sir. Jagnĕ krĩ kuprãg ki ěg kanhrãn mũ gé sir.

Ěg tỹ jagnĕ tar han ke

¹² Krónh ke ve ěgag nĩ. Ký ěgag tóg tỹ ũn kaga tũg kórég ěn ri ke nýtĩ. To tar' he mãn nĩ, ěgag tỹ mũ há han mãn jé. ¹³ Topě japry kurjy hã jagma ěvãnh nĩ. Ký ũ tỹ ěgag mỹ to krónh kenh ha mĕ ěn ag vỹ, ěgag mré to tar' he mãn mũ gé. Topě jykre tovãnh sór nĩ ve ěgag nýtĩ, hã ra tóg, ěgag tar han mãn sór mũ.

¹⁴ Vĕnh kar mré vĕjyke kurjy han sórm nĩ. Ký Topě vĩ han ký kygnĕ sór tũg nĩ. Ěg tỹ tag to vãsãn tũ nũn ký ěg pijé ěg jóg mág venh ke mũ’. ¹⁵ Vĕnh ki rĩr há han nĩ, ěgag kã mĩ ũ tỹ Topě tỹ ěg jagãgtãn mũ tag to é he tũ nĩ jé. Ěgag kã mĩ ũn pir tỹ vĕjyke kórég to tar nũn ký tóg ěg mỹ, ti tỹ ũn e ag krĩn kónãn ha mĕ tí, ag tỹ ti jykre kórég ěn ri ke nýtĩ jé. Ký tóg ěg jakré kã mĩ vãnh jagy ri ke nĩ. Ěg

jakré kókég ti tĩ, vėjykre kórég tỹ ěg kókén ri ke. ¹⁶ Věnh ki rĩr há han nĩ gé, ājag kã mĩ ũ tỹ *Esau* jykre kórég ěn ri ke han tũ nĩ jé, ũ tỹ Topě kato vāsãn tũ nĩ jé. *Esau* vỹ Topě to é he ja nĩgtĩ, kỹ tóg vėjěn tugrĩn ti panh tỹ ti mỹ vĩ há han ke ěn kren. Ti jāvy mỹ tóg tovãnh, ti panh tỹ ti mỹ vĩ há han ke ěn ti. Ti tỹ ti panh tỹ ti mỹ vĩ há han ke ěn to é hen hã vě. ¹⁷ Kar kỹ tóg, ti panh tỹ ti mỹ vĩ há han ke ti mě sór ja nĩ, hã ra tóg měg tũ nĩ sir. Kỹ tóg fỹ ja nĩgtĩ. Vãhã tóg ti mỹ e tĩ ja nĩgtĩ, hã ra tóg sir rãké ja nỹ. Kỹ *Esau* ri ke han sór tũg nĩ.

Topě jũ tỹ jagy pě

¹⁸ Vãsỹ Topě vỹ ěg jógjóg ve ag mỹ ti jykre nĩm ja nĩgtĩ. Pãnónh tỹ *Sinai* tá ag tóg junjun ja nĩgtĩ. Pĩ ve ag tóg, tá. Kỹ tóg tá kuty nĩ ja nĩgtĩ gé, kuty pě, kóho jũ ke gé. ¹⁹ Kỹ *trombeta* ěn vỹ kyr ja nĩgtĩ gé. Kỹ Topě vỹ ag mỹ vĩ ja nĩ gé. Ag tỹ ti vĩ mě kỹ ag tóg jũrũn ke ja nĩgtĩ. Kỹ ag tóg ti mỹ to vĩ mũ, ti tỹ ag mỹ věměn tũ nĩ jé, ti tỹ ěgno ki *Moisés* hã mré věměn jé. ²⁰ Ag mỹ tóg: “ājag měg ũ tỹ pãnónh tag ki jun kỹ ti tén nĩ, pó tỹ ti pin kỹ,” he ja nĩ. “Ti tỹ pãnónh tag vóg tugrĩn ti tén nĩ,” he ja tóg nĩ, Topě ti. Kỹ ti vĩ tag tóg ag mỹ e ja nĩgtĩ. ²¹ Topě tỹ ag mré věměn kỹ tóg ag mỹ e tãvi nĩ ja nĩgtĩ, *Moisés* mré hã, hã kỹ tóg: “jũrũn ke inh, mũměg kỹ,” he mũ gé, *Moisés* ti.

²² Hã ra tóg ag tỹ něn ve ja ěn ri ke tũ nĩ, ěg tỹ ũri Topě rĩnja tá jun ke ti. Pãnónh ěn ri ke tũ ti nĩ, ěg tỹ kanhkã tá něn venh ke ti. ěg tỹ tá jun kỹ ěg ter mãn ke tũ nĩ gé, ěg tỹ kanhkã tá pãnónh tỹ *Sião* he mũ ěn tá jun kỹ. Topě jamã tá ke vě, ũn rĩr nĩ ěn jamã tá, hã vỹ: *Jerusalém*, he mũ. Topě tỹ jěgně jafã ag vỹ tá nỹti. E tãvi ag nỹti. Fěnhhta mág pě vě, tá. ²³ Kỹ Topě krě sanh kar ag vỹ tá nỹtĩnh ke mũ gé, ũn tỹ *Jesus* ki ge kỹ nỹti ag kar. Ag jĩgji vỹ kanhkã tá rán kỹ nỹti. Kỹ Topě tỹ tá nĩ gé, ũ tỹ věnh kar jykre tugnỹm ke mũ ti. Kỹ ũ tỹ ěg jo Topě ki ge kỹ nỹti ag vỹ tá nỹti gé, ũ tỹ ěg jo tá junjun mũ ěn ag. ²⁴ Kỹ *Jesus* vỹ tá nĩ gé, ũ tỹ ěg jagfy ter mũ ěn ti, kỹ ěg tóg ti kyvěnh tugrĩn jānhkri nỹti, Topě tỹ ěg mỹ věnh pãte fón ti kỹ. Topě tỹ *Abel* kyvěnh ven kỹ tóg jũ mũ, ũ tỹ ti tén mũ ěn to. Jãvo tóg ti tỹ *Jesus* kyvěnh ven kỹ ěg mỹ věnh pãte fón mũ. Hã kỹ tóg *Moisés* jykre kãfór nĩ, *Jesus* ti.

²⁵ Hã kỹ jěmě há han nĩ. ũ tỹ ājag mỹ Topě vĩ tó mũ ěn vĩ jěmě há han sórm nĩ. ěg jógjóg ve ũ ag vỹ Topě vĩ mě sór ja tũ nĩgtĩ, ti tỹ ag jyvěn mũ ra. Hã kỹ ag krenkren ja tũ nĩ. Kỹ ěg krenkren ke tũ nĩ gé, ěg tỹ ũ tỹ kanhkã tá nĩ ěn vĩ jěmě sór tũ nĩn kỹ, ti tỹ ěg jyvěn mũ ti. ²⁶ Vãsỹ tóg, ti tỹ ěg jógjóg ve ag mré věměn kỹ ga tỹ ragra ke han ja nĩgtĩ. ũri tóg ěg mỹ: “ga tỹ ragra ke pir han mãn jé sóg ke mũ,” he mũ. “Ěn kã kanhkã vỹ ragra kenh mũ gé, ha vem nĩ,” he tóg. ²⁷ Ti tỹ: “ke pir han mãn jé sóg ke mũ,” hen kỹ ěg tóg, ki kanhró nỹti, ti tỹ ga tỹ ragra kenh ken ki. Topě jamã hã tá ěg tóg něn tỹ ragra kenh ke ěn ve mãn ke tũ nĩ ha. ²⁸ Kỹ tóg há tĩ, ěg tỹ Topě mỹ: “há ti nĩ, ā tỹ ěg mỹ něn han mũ ti,” hen kỹ. ěg jamã tãg vỹ inhhã ragra kenh ke tũ pě nĩ. Kỹ tóg há nĩnh mũ gé, ěg tỹ Topě rãnrãj han há han kỹ, ti tỹ ti mỹ sér ti jé. ²⁹ Kỹ Topě vỹ pĩ tỹ něn ũ kar kugprũg mũ ri ke nĩ.

13

Topě tỹ ěg jyvěn

¹ Jagně to há nỹti to krónh ke tũg nĩ, ājag tỹ tỹ *Jesus* mré ke nỹtĩn kỹ. ² ũ tỹ kuvar há tá ājag to pasa kỹ ti mỹ: “inh mré jěg,” hem nĩ. ěg jo ke ũ ag tóg, ag tỹ ũ ag mỹ: “inh mré jěg,” hen kỹ Topě tỹ jěně jafã ag hã mỹ ke ja nĩgtĩ, ag tỹ ag

ki kagtũg hã ra. ³ Ûn sigse kũ nũtĩ ag ki rĩrm nĩ, ãjag tũ kejẽn *Jesus* tũgrĩn sigse kũ nũtĩnh ke mũ ãkrẽn kũ. Ag tũ ùn vóg kónãn mũ ag ki rĩrm nĩ gé. Kejẽn ag tóg *Jesus* tũgrĩn ãjag vóg kónãn ke mũ gé. Hã kũ jagnẽ ki rĩr há han nĩ.

⁴ Û prũ fi to én tũg nĩ, ù mẽn to én tũg nĩ gé. ãjag prũ nũtĩn kũ fi hã mré nũ sórm nĩ, ãjag mẽn nũtĩn kũ ti hã mré nũ sórm nĩ gé. Topẽ vỹ, ù tũ vỹjyke kórég han mũ ãn ag to jũnh ke mũ, fag to ke gé.

⁵ Riko nũtĩ sór tũg nĩ gé. ãjag tũ nén vég mũ ãn vỹ há nĩ. Topẽ vỹ ãg mũ: “ãjag kã jatu' henh ke tũ pẽ sóg nĩ. ãjag ki sóg rĩr nĩ nĩ,” he mũ. ⁶ Hã kũ: “ãg jóg mág vỹ inh ki rĩr ke mũ,” hem nĩ. “Ti hã kamẽg isóg mũ. Ëprã ke ù vỹ inh vóg ke tũ pẽ nĩ, ti tũ inh ki rĩr nĩn kũ,” hem nĩ, Topẽ vĩ kri fi kũ.

⁷ Û tũ ãjag mũ Topẽ vĩ to vén mũ ãn mũ ãkrẽn nĩ. Ga kri mũn kũ ag tóg Topẽ tovãnh ja tũ pẽ nĩgtĩ. Ag tũ ti tovãnh tũ ra ag tóg kãgter ja nĩ. Ag ri ke han sórm nĩ. Ti ki rã ãn tovãnh sór tũg nĩ gé. ⁸ *Jesus Cristo* hã vỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Ti tũ vãsỹ nén to jykrẽn mũ ãn hã han ti tũ, ùri. Kũ tóg kurã krỹg ja tũ nĩ gé. ⁹ Û tũ ón kũ ãjag mũ Topẽ vĩ to nén ù ù tóg sór mũ ãn vỹ jẽmẽ tũg nĩ. ãjag tũ tũ prãnh ke han sór jé ag tóg ke mũ. Topẽ vỹ ãjag tar han ki kanhró nĩ, ãjag jagãgtãn kũ. Û tóg: “ã tũ vỹjẽn tag kon kũ ã tóg Topẽ jykre to tar nĩ,” he tũ. Ag ón vẽ. Vỹjẽn piijé ãg tũ ti jykre to tar nĩ han ki kanhró nĩ'. Topẽ hã ne ãg tar han tũ'.

¹⁰ Ha mẽ, *Moisés* jykre ki Topẽ mũ nén ù pũn tũ ag tóg ãg mré *Jesus* jamĩ ãn konh ke tũ nĩ. ¹¹ Topẽ tũ to pã'i mág ãn hã vỹ ag mẽg ù tãnh kũ ti kyvẽnnh ma tũ ti, ag tũ to: “Topẽ nĩgja,” he mũ ãn ra. Ti tũ ag mẽg kyvẽnnh ãn tũ ag tũ Topẽ vĩ mranh mũ tũ tũ' he sór vỹ vỹ. Hã ra ag tóg ag jamã jy ró mã tá ag mẽg tãnh kũ pũn tũ. ¹² Hã kũ *Jesus* tóg ãmã jy ró ãn mã tá ter ja nĩ gé, ti tũ ãg jagfy ter kũ, ãg jãnhkri han jé. ¹³ Kũ ãg tóg ti jagtar ri ke han ke mũ gé. Û tũ ti ki ge jãvãnh ag jykre han ke tũ ãg tóg nĩ. *Jesus* tũ ãmã jy ró mã tá ter ja ãn mũ ãg tóg ãkrẽn ke mũ. Kũ ãg tóg ù tũ ti ki ge tũ ag mré ag jykre han ke tũ pẽ nĩ. ¹⁴ Tag ki ãg tóg ãg jamã pẽ venh ke tũ nĩ. Kanhkã tá ãg tóg ve sór mũ, ãg jamã ti.

¹⁵ Ëg tũ *Jesus* tũgrĩn Topẽ mũ vỹ há han kũ tóg há tũ. Ëg tũ nén vég mũ kar to ãg tóg ti mũ: “ãg mũ tóg há tũ. Ëg mũ tóg sér tũ,” henh ke mũ. Ëg tũ ti mũ nén ù pũn ri ke tóg nĩ, *presente* ri ke tóg nĩ, ãg vỹ tag. ¹⁶ Jagnẽ ki rĩrm nĩ gé, jagnẽ mré nén kar han kũ. Tag to krónh ke tũg nĩ gé. Ëg tũ Topẽ mũ nén ù pũn ri ke ti nĩ. Ëg tũ ti mũ *presente* han ri ke ti nĩ, ãg tũ jagnẽ ki rĩr ti, kũ tóg ti mũ sér tũ.

¹⁷ Û tũ ãjag kanhrãn tũ ãn ag vỹ jẽmẽm nĩ. Ag tũ ãjag mũ nén tóg mũ ãn ki króm nĩ. ãjag ki rĩr ag tóg tũ, ãjag tũ Topẽ tovãnh tũ nĩ jé. Kũ Topẽ vỹ ag rãnhràj tũgnỹm ke mũ. ãjag tũ ag vỹ jẽmẽn kũ ag rãnhràj tóg ag mũ kufy tũ nĩnh mũ. Kũ tóg ag mũ sér tũnh mũ. Ti tũ ag mũ kufy nĩn kũ tóg há tũ nĩ gé, ãjag mũ.

Ëg tũ Topẽ mré vãmẽn ke

¹⁸ Inh jagfy Topẽ mré vãmẽn nĩ. Nén ù kórég han ja tũ inh nĩ, ki kanhró sóg nĩ. Isỹ nén ù kuryj han sór vỹ mũr, tag hã to sóg jykrẽn tũ. ¹⁹ Kũ inh jagfy Topẽ mré vãmẽn nĩ, Topẽ tũ kãnhmar ãjag to inh jẽnẽ mãn jé. Ti mũ tag to vỹ to krónh ke tũg nĩ.

²⁰ Topẽ mré sóg vãmẽn tũ ãjag to. Ëg kri kuprãg ti tũ. Kũ tóg *Jesus* ti rĩn mãn ja nĩ gé, ti tũ ãg jagfy ter kar kũ. Kũ tóg ù tũ mé ki rĩr tũ ãn ri ke nĩ. Hã ra tóg ãn kãfór nĩ gé, ti tũ ãg ki rĩr há han nĩn kũ. Ëg mũ tóg vỹjyke tãg ãn nĩm ja nĩ, ù tũ tũ' he vãnh ãn. ²¹ Topẽ hã mũ sóg to vỹ tũ, ti tũ ãjag tar han jé, ãjag tũ nén ù tũ ti

mỹ há nĩ ên hã han jé. Ti hã vỹ *Jesus Cristo* mỹ: “ag tar han nĩ,” he ja nĩ. Kĩ tóg tũ' henh ke tũ nĩ, êg tỹ ti mỹ vĩ há han ke ti. Hã vễ.

²² Inh kanhkã, sỹ ãjag mỹ tag tó sór ja vễ. Hã kỹ jatun mỹ mẽ sórm nĩ, sỹ ãjag jyvẽn mũ tag. Inh pijé vễnh rán mág han'. Vễnh rán sĩ han sóg ãjag mỹ.

²³ Ha mẽ, êg régre tỹ *Timóteo* vỹ se kỹ jẽ mãn tũ nĩ ha. Ti kava ag huri. Ti tỹ kãnhmar tag ki jun kỹ tóg inh mré ãjag venh tĩg ke mũ.

²⁴ ãjag kófa ag mũ sóg êkrég tĩ, Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ kar ag mũ ke gé. Tag ki, ga tỹ *Itália* ki Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ ag vỹ, ãjag mũ êkrég tĩ gé.

²⁵ Topẽ jé ãjag tar han kãn.
Hã vễ.

TIAGO TŶ CARTA

¹ *Tiago* tŷ rá vĕ. Isŷ *Israel* ag mŷ rán hã vĕ. Ěg povo tŷ 12 (ke) vŷ tŷ ãjag nŷtĭ. Povo kar mĭ ãjag tóg mŷgtĭ, fóg ag kar mĭ, kanhgág ag mĭ ke gé. Tŷ sóg Topĕ mŷ rãnrãj tĭ nĭ, ěg *Senhor* tŷ *Jesus Cristo* mŷ. Hã kŷ sóg ãjag mŷ rán kŷ jĕnĕg mŷ sir. Ājag mĭ sóg ěkrég tĭ.

Ěg tŷ Topĕ vĭ to: hŷ mŷ vŷ? henh ke tŷ

² Inh kanhkã', ãjag tŷ *Jesus* tigrĭn nĕn ũ jagy ve kŷ to vĕnhmŷ nŷtĭ tŷg nĭ. Mŷ sér nŷtĭm nĭ. ³ Topĕ tŷ ãjag tŷ ti ki rá há han ja ve sór vĕ, hã kŷ ãjag tóg tag kar vég tĭ. Kŷ ti tovãnh sór tŷg nĭ, kŷ ãjag tóg ti to tar nŷtĭnh mŷ, ãjag tŷ nĕn ũ jagy vég mŷ ra ti tovãnh tŷ nĭn kŷ. ⁴ Ājag tŷ nĕn ũ jagy vég mŷ ra to tar nŷtĭm nĭ, ãjag tŷ komĕr hã há nŷtĭ jĕ, Topĕ jykre ki króm há han kŷ. Komĕr hã ãjag tóg kygnĕnh ke tŷ nĭ, nĕn ũ kar ki, ãjag tŷ ti to krónh ke tŷ nĭ kŷ.

⁵ Ājag tŷ nĕn ũ to jykren tŷ nĭn kŷ Topĕ mŷ to vĭm nĭ, ti tŷ ãjag kanhrãn jĕ. Ěg kanhrãn jĕ tóg ke mŷ. To tóg: “han ke tŷ inh nĭ,” henh ke tŷ nĭ. Ěg to tóg fe há nĭ, hã kŷ tóg ěg kanhrãn tag to há nĭ. ⁶ Ājag tŷ ti mŷ nĕn ũ to vĭn kŷ: “ěg mŷ tóg han tĭ, Topĕ tĭ,” hem nĭ. Ājag tŷ: “ti mŷ inh mŷ han mŷ vŷ?” hen kŷ ãjag tóg venh ke tŷ nĭ. Kŷ ãjag tóg goj ri ke nŷtĭ. Goj tóg kejĕn fagrĭnh mŷ krém krém ke tĭ, kãka tŷ ti kã nĭ kŷ. Ĕn ri ke tóg nĭ, ũ tŷ Topĕ vĭ kri fig tŷ ěn ti. ⁷⁻⁸ Fagrĭnh mŷ tóg Topĕ mŷ nĕn ũ to vĭ tĭ, ti tŷ: “ti mŷ inh mŷ han mŷ vŷ?” hen kŷ. Venh ke tŷ tóg nĭ sir. Kri régre ti nĭ. Kãnhmar tóg nĕn ũ há to jykren mân mŷ gé, vĕjykre pir han vãnh nĭn kŷ. Ki kagtĭg tóg nĭ, hã kŷ tóg venh ke tŷ nĭ gé sir.

Ŭn jagtar ag mrĕ ũn riko ag

⁹ Ěg *Senhor* tŷ *Jesus* mrĕ ke ũ ag tóg jagtar nŷtĭ. Hã ra ag tóg ěg *Senhor* ki ge kŷ nŷtĭn kŷ ũn riko ri ke nŷtĭ, ag tŷ tŷ Topĕ krĕ nŷtĭn kŷ. Kŷ tag to jykren nĭ, ãjag mŷ sér tĭ jĕ. ¹⁰ Ěg *Senhor* tŷ *Jesus* mrĕ ke ũ ag tóg riko nŷtĭ hã ra. Ag tŷ ěg *Senhor* ki ge kŷ nŷtĭn kŷ ag tóg ũn jagtar ri ke nŷtĭ, Topĕ mŷ. Re fej ri ke ěg tóg nŷtĭ, ěg kar. ¹¹ Rã tŷ jun ke kŷ tóg rŷ jagy tĭ. Kŷ re tóg tugtóg tĭ. Kŷ ti fej tóg kógungun tĭ gé. Kŷ ti sĭnvĭ ěn tóg tŷ' he tĭ sir. Ĕn kãgter ri ke ěg tóg nŷtĭ gé. Kŷ ũn riko ag tóg ke tĭ gé, kãgter kŷ. Kŷ ag há ěn tóg tŷ' he mŷ gé sir, ag rãnrãj tŷ ag mŷ sér nĭ ra.

Ěg tŷ Topĕ vĭ mranh sór mŷ

¹² Kejĕn ũ tóg *Jesus* tigrĭn ěg to jŷ nĭ. Ěg tŷ hã ra Topĕ tovãnh tŷ nĭn kŷ tóg há tĭ. Kŷ ěg *Senhor* tóg ěg mŷ ěg rĭr krŷg ja tŷ ven ke mŷ. Kŷ tóg ũ tŷ *carreira* ki ka féj tŷ *coroa* gŷjŷ he mŷ ěn ri ke nĭ sir. Ěg *Senhor* vŷ ěg mŷ: “rĭr krŷg ja tŷ ve jĕ ãjag tóg ke mŷ, ãjag tŷ iso há nŷtĭn kŷ,” he ja nĭgtĭ.

¹³ Ājag tŷ Topĕ vĭ mranh sór kŷ to: “Topĕ vŷ inh krĭn, sŷ ti vĭ mranh jĕ,” he tŷg nĭ. Topĕ pijĕ vĕjykre pãno han tĭ'. Kŷ tóg ěg krĭn kónãn tŷ nĭgtĭ gé. ¹⁴ Ěg tŷ Topĕ vĭ mranh sór kŷn ge nĭ, ha mĕ: ěg mŷ tóg há nĭ ve nĭ, kŷ ěg tóg to ěn tĭ. ¹⁵ Ěg tŷ to ěn kŷ ěg tóg to jykren mág tĭ. Kŷ ěg tóg sir han sór mŷ. Ěg tŷ han sór kŷ han kŷ ěg tóg ti vĭ mranh mŷ sir. Kar kŷ ěg tóg mranh mân', mranh mân', he mŷ gé. Vĕjykre pãno vĕ sir. Hã ra ěg tóg to nŷgme ki vár ke mŷ, *inferno* ki.

¹⁶ Inh kanhkã', ãjag to sóg há tãvĭ nĭ. Hã kŷ sóg ãjag mŷ: “kygnĕ tŷg nĭ, Topĕ to,” he mŷ. ¹⁷ Topĕ hã ne ti pin kŷ ěg mŷ nĕn ũ há kar han tĭ'. Nĕn ũ há tãvĭ

han tóg tí, êprã ke ag mÿ. Ti hã tóg jëngrê han'. Rã tÿ êg pÿn tÿ nÿn kÿ tóg fënja tí. Hã ra Topê tóg ge tÿ nÿgtí. Ti pijé kejën êg ki rÿr tÿ nÿgtí'. Êg ki rÿr tóg nÿ nÿ mÿr. ¹⁸ Ti hã tóg êg han mân', êg tÿ ti ki ge kÿ. Êg to tóg ti ví há jënê. Vënh ví há tag tÿ tóg êg han mân mÿ sir. Kÿ êg tóg tÿ, ti tÿ nén han mÿ kar kri ke nÿtí, êg tÿ ti krê nÿtÿn kÿ.

Êg tÿ Topê ví ki króm ke

¹⁹ Inh kanhkã', tag to jykrén mág nÿ. Û tÿ nén ù há kãmén kÿ jëmê há han nÿ. Kãnhmar ví tÿg nÿ. Kãnhmar jÿ tÿg nÿ gé. ²⁰ Êg jÿ nÿtÿn kÿ êg tóg Topê jykre han tÿ nÿgtí mÿr, ti jykre kuryj ti. Hã kÿ jÿ tÿg nÿ. ²¹ Hã kÿ nén tÿ êg kavénh tí ên tovãnh kãn nÿ, vëjykre pãno mré hã. Êg kókég tóg tí, êg fãn tóg tí, vëjykre pãno tí. Jatun mÿ Topê ví mêm nÿ. Topê hã ne ti ví tÿ êg kanhrãn'. Êg tÿ kri fi kÿ êg tóg krenkren ke mÿ. ²² Kÿ Topê ví han kÿ nÿtÿm nÿ. Ájag tÿ mæg mÿ ra ki króm tÿ nÿn kÿ ájag tóg krenkren ke tÿ nÿ. Ón kÿ ájag tóg: “kren jé sóg ke mÿ,” henh ke mÿ. ²³ Êg tÿ mæg mÿ ra ki króm tÿ nÿn kÿ êg tóg tag ri ke nÿtí, ha mē. Kejën ù tóg vënh vëg mÿ, ki vënh ve jafãn ki. Kÿ tóg ti kakã vëg mÿ sir. ²⁴ Ve kar kÿ tóg to jykrén mân tÿ nÿ. Kÿ tóg ki kagtÿg' he mÿ. Kÿ tóg fagrÿnh mÿ vënh ven ja nÿ sir. Ge êg nÿtí, êg tÿ Topê ví mæg mÿ ra ki króm tÿ nÿn kÿ. Kÿ êg tóg fagrÿnh mÿ mē ja nÿ sir. ²⁵ Êg tÿ ti ví to jykrén mág kÿ tóg hã ra êg mÿ sér tÿnh mÿ. Topê ví vÿ há nÿ, ti jykre tí. Êg jykre pãno tÿ tÿ' he tóg tí, êg tÿ han mân tÿ nÿn jé. Kÿ êg tóg êg tÿ ti ví mē kÿ kã jatun ke tÿ nÿ. Kÿ êg tÿ ki króm kÿ Topê tóg êg mÿ ví há han ke mÿ sir, êg tÿ nén han mÿ kar to.

²⁶ Û ag tóg Topê to: “ti to sóg há nÿ,” he tí. Hã ra ag tóg ù to ví kónãn tí, ag ví to jykrén tÿ nÿn kÿ. Kÿ ag tóg ón kÿ: “ti to sóg há nÿ,” he ja nÿgtí. Kygnêg êg tóg tí, êg tÿ gen kÿ. ²⁷ Êg tÿ êg jóg tÿ Topê to há nÿtÿn kÿ, kÿ êg tóg tag han ke mÿ, ha mē: ùn panh ter mÿ kar jagãgtãn kãn jé êg tóg ke mÿ, ùn mén ter ja fag ke gé, ùn jagtar fag. Kÿ êg tóg nén ù vënhmÿ han ke tÿ nÿ gé sir. Topê kato tē mÿ ag jykre han ke tÿ êg tóg nÿ gé. Kÿ êg tóg ti mÿ kavéj tÿ nÿtí sir.

2

Jagnê to vëjykre pir han ke

¹ Inh kanhkã', êg *Senhor tÿ Jesus Cristo* ki ájag ge mÿ mÿr. Pã'i kar kãfór vë. Ge ra ájag ne tóg ùn riko ag to há nÿtí', kÿ ùn jagtar ag tóg ájag mÿ tÿ nén ù tÿ nÿtí. Ke tÿg nÿ. ² Hën ri ke mÿn ùn riko vÿ Topê ví jëmënh kãtÿg mÿ, ájag vënhmãn kÿ. Ti kur vÿ há tãví nÿ, kÿ ti nÿg kãnÿm ja vÿ tÿ *ouro* nÿ. Kÿ ùn jagtar vÿ kãtÿg ke mÿ gé, kur kórég tu kÿ. ³ Kÿ ájag hÿn ùn riko mÿ: “ha tag kã nÿ, nÿg ja há kri,” he tí. Jó ájag hÿn ùn jagtar mÿ: “ha inh mré nÿ, hã ra êprã nÿ, gan kri,” he tí. ⁴ Hã ki ájag tóg ùn riko to há nÿ ve nÿ, ti tÿ tugrÿn. Jávo ájag tóg ùn jagtar to é he ve nÿ, ti jagtar nÿn kÿ. Ke tÿg nÿ. Ájag tÿ jagnê ri ke nÿtí to jykrén nÿ, ke tÿ nÿ mÿ ra ájag tóg vëjykre pãno han mÿ.

⁵ Inh kanhkã', jëmê há han ra. Ájag to sóg há nÿ mÿr, hã kÿ sóg ájag jyvën mÿ. Topê vÿ ùn jagtar ag kuprêg, ag tÿ ti to rikon jé, ti ki ge kÿ. Ga kri mÿn kÿ ag tóg jagtar nÿtí. Êg *Senhor* ki ge kÿ ag tóg há nÿtí hã ra. Topê tÿ tÿ êg pã'i nÿ ve jé ag tóg ke mÿ, ag tÿ ti to há nÿtÿn kÿ. ⁶ Jávo ájag tóg ùn jagtar ag to é he tí. Ûn riko ag to ájag tóg ví há han tí. Hã ra ùn riko ù ag tóg ájag to kórég nÿtí gé. Kÿ ag tóg ájag to ví kónãn tí. Hã kÿ tóg vënhmÿ nÿ, ájag tÿ ùn jagtar to é he tí. ⁷ Kÿ

ũn riko ũ ag tóg ěg *Senhor* to é he tĩ gé. Ti to ag tóg vĩ kónãn tĩ gé, hã ra ěg tóg tỹ ti mré ke nỹtĩ. Hã kỹ ag tóg ěg to vĩ kónãn mũ gé.

⁸ Topê tỹ vãsỹ ěg mỹ vĕjykre nĩm ja ěn ki króm nĩ, hã vỹ: “ã régre to há nĩm nĩ, ã tỹ vĕso há nĩ ri ke nĩm nĩ, ã régre tỹ,” he mũ. Kỹ tóg rán kỹ nĩ. Ājag tỹ tag han kỹ tóg há nĩ. ⁹ Ājag tỹ hã ra ũn riko to há nỹtĩn kỹ, ũn jagtar to kórég nỹtĩn kỹ Ājag tóg, ti vĩ mranh mũ sir, ti tỹ ěg jyvĕn ja ti. Kỹ Topê tóg Ājag to jykrén kónãn ke mũ.

¹⁰ Ha vé, hĕn ri ke mũn ěg kã mĩ ũ tóg Topê tỹ ěg mỹ vĕjykre nĩm ja kar ki króm tĩ. Hã ra tóg sir, nĕn pir ki ti vĩ mranh mũ. Kỹ ti tỹ ti vĩ mranh kãn vĕ sir. ¹¹ Topê tóg ěg mỹ: “ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, kỹ ã mén tũ mré nỹ tũg nĩ gé,” he ja nĩgtĩ. Kỹ tóg ěg mỹ: “ũ tén tũg nĩ,” he ja nĩgtĩ gé. Hĕn ri ke mũn ěg tóg ěg prũ tũ fag mré nỹ tũ nĩgtĩ. ěg tỹ hã ra ũ tén kỹ ěg tóg ti vĩ mranh kãn mũ sir. ¹² Kỹ tag to jykrén nĩ, Ājag tỹ nĕn ũ han ke to jykrén kỹ. ěg *Senhor* vỹ ěg jykre kar vĕg tĩ, ti tỹ ěg tỹ ti jykre ki króm ve sór kỹ. Kỹ Ājag jykre to jykrén nĩ, Ājag vĩ to ke gé. ¹³ ěg tỹ jagnĕ jagãgtãn tũ nĩn kỹ tóg ěg jagãgtãn ke tũ nĩ gé, ěg *Senhor* ti. ěg tỹ hã ra jagnĕ jagãgtãn kỹ tóg ěg jagãgtãn ke mũ gé, ti tỹ ěg jykre tugnỹm ken kỹ, kurã ěn kã. Kỹ ti pijé ěg vóg kónãn ke mũ sir’.

Ti ki rã há

¹⁴ Inh kanhkã', ũ tóg kejĕn: “ti ki sóg rã kỹ nĩ,” he tĩ, Topê to. Hã ra tóg ti vĩ han tũ nĩgtĩ. Kỹ tóg ón kỹ ti ki rã kỹ nĩ ja nĩ. Kren ke tũ tóg nĩ sir. ¹⁵ Kejĕn *Jesus* mré ke ũ tóg kur vĕg tũ nĩgtĩ, vĕjĕn vĕg tũ tóg nĩgtĩ gé, *Jesus* mré ke ũ fi ke gé. ¹⁶ Kỹ Ājag kã mĩ ũ tóg hĕn ri ke mũn ti mỹ, fi mỹ: “ã jé kusa mĕg tũ nĩgtĩ, ã jé kókir tũ nĩgtĩ,” he mũ. Hã ra tóg fag mỹ nĕn ũ nĩm tũ nĩ. Kỹ tóg fagrĩnh mỹ fag mỹ: “ã jé jagtar tũ nĩgtĩ,” he ja nĩ. ¹⁷ Ge ti nĩ, ěg tỹ ón kỹ: “ti ki sóg rã kỹ jĕ,” hĕn kỹ. ěg tỹ ti vĩ han tũ nĩn kỹ ěg tóg fagrĩnh mỹ: “ti ki sóg rã kỹ nĩ,” he mũ sir. Nĕn ũ tũ vĕ.

¹⁸ Ājag kã mĩ ũ tóg hĕn ri ke mũn: “ũ tóg *Jesus* ki rã kỹ nĩ, jãvo ũ tóg ti jykre han tũ,” he sór mũ, Ājag tỹ ti jykre han sór tũ nỹtĩn kỹ. Ā tỹ ti jykre ki króm vãnh nĩn kỹ sóg ki kagtĩg nĩ. “Ti mỹ *Jesus* ki rã kỹ nĩ vỹ?” he jé sóg ke mũ, ã to. Ā jãvo sóg ti jykre han tĩ inhhã. Hã to ã tóg ki kanhró nĩ, sỹ ti ki rã kỹ nĩ ti,” he jé sóg ke mũ, Ājag mỹ.

¹⁹ “Topê vỹ tỹ ũn pir nĩ,” he Ājag tóg tĩ gé. Ājag tỹ ki hã to vĕ. Kỹ Japo ag vỹ tag to tĩ gé. “Pir tóg nĩ, Topê tĩ,” he ag tóg tĩ gé. Ag tỹ ti pir ki kanhró hã ra ag tóg krenkren ke tũ nĩ, ag tỹ ti jykre han tũ nĩn kỹ. Hã kỹ ěg tóg ěg tỹ Topê vĩ kãmĕn há ra krenkren ke tũ nĩ gé, ěg tỹ ti jykre han tũ nĩn kỹ. ²⁰ Ājag tỹ tag to jykrén tũ nĩn kỹ Ājag tóg krĩ tũ pĕ nỹtĩ. ěg tỹ ti vĩ ki króm tũ nĩn kỹ ěg tóg ón kỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ. Nĕn ũ tũ vĕ sir, ěg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ tag ti. ěg mỹ tóg nĕn ũ há han ke tũ nĩ.

²¹ ěg Jógjóg ve tỹ *Abraão* to jykrén nĩ. Topê tóg ti mỹ: “ã kósın tỹ *Isaque* tãnh kỹ pũn, inh mỹ,” he ja nĩ. Kỹ tóg ti mỹ: “he,” he ja nĩ sir. Hã kỹ tóg Topê mỹ há nĩ sir, *Abraão* ti, ti tỹ ti vĩ ki króm ja nĩn kỹ. Kỹ tóg ti to: “inh ki rã há han ja ti nĩ,” he mũ. ²² Ve ra ha. Ti tỹ Topê ki rã kỹ jĕn hã kỹ tóg ti mỹ: “he,” he ja nĩ, *Abraão* ti. Kỹ tóg, ti tỹ ti mỹ: “he,” hĕn kỹ ti ki rã kỹ jĕ ěn to tar nĩ sir, Topê vĩ ki króm ke to. Ge ti nĩ mỹr. ²³ Rán kỹ tóg nĩ gé, kỹ tóg: “Topê vĩ kri tóg fi, *Abraão* ti,” he mũ. Hã kỹ Topê tóg ti to: “ũ tỹ iso há nĩ ěn,” he tĩ,” he tóg, *Abraão* to.

²⁴ Hã ki Ājag tóg vĕg mũ. ěg tỹ ti vĩ han kỹ tóg ěg to: “inh ki rã há han ja ti nĩ,”

henh ke mū gé. Ēg t̄y ón k̄y ti ki rā k̄y n̄n k̄y ěg tóg hā ra ti m̄y há tū n̄t̄i, Topē m̄y, ěg t̄y ti v̄i ki króm tū n̄n k̄y.

²⁵ *Raabe* fi to jykren n̄i gé, ũn mén jafā ěn fi to. Ēg *povo* v̄y ũ ag jēgnē ja n̄i, ag t̄y fi jamā ve jé, ěmā mág ěn ti. K̄y fi tóg ag m̄y: “kāge jēg ra,” he ja n̄i. Tag to fi tóg kren mū m̄y, fi t̄y tag han to. K̄y Topē tóg fi to: “inh ki rā há han fi,” he ja n̄i sir, fi t̄y ti v̄i kri fi to.

²⁶ Ge ti ní gé, ěg m̄y. Ēg t̄y ti ki ge k̄y n̄t̄in k̄y ěg tóg ti v̄i kri finh ke mū, *Raabe* fi ri ke. Ēg t̄y ti v̄i han tū n̄n k̄y tóg ěg m̄y n̄n ũ há han ke tū ní gé, ěg t̄y ón k̄y ti ki ge k̄y n̄t̄in k̄y, ěg fár t̄y kuprīg tū ra ter k̄y n̄y ěn ri ke ti n̄i.

3

Ēg nūnē t̄y Topē v̄i mranh ke tū

¹ Inh kanhkā', k̄anhmar jagnē m̄y: “s̄y ā kanhrān há tóg t̄i, ā t̄y kygnē to,” he tūg n̄i. Ēg kar v̄y kygnēg t̄i. K̄y ěg tóg, ěg t̄y ũ jyv̄en ken k̄y vēnh ki r̄ir vén ke mū, ěg t̄y ti mré kygnēg tū n̄i jé. Ĵavo Topē v̄y ěg vóg kónān ke mū, ti mré.

² Ēg kar v̄y kygnē (ka)mē n̄t̄i. Ēg t̄y ěg v̄i ki kygnēg tū pē n̄n k̄y ěg tóg kuryj kar n̄i sir. ³ Kāvāru to jykren n̄i. *Freio* t̄y ěg tóg ti jēn kā kā fig t̄i. K̄y ěg tóg t̄y ti vóg t̄i sir, k̄y tóg ti t̄ig ke ěn ra ti mū sir, ũ t̄y kāvāru kri n̄i ěn ti. ⁴ K̄y *canoa* mág to jykren n̄i gé. Ēhé tóg n̄y, hā ra kākā v̄y ti t̄in t̄i. K̄y ag tóg ti vóg jafā t̄y ti vóg t̄i. K̄y tóg ag m̄y ki ke t̄i. Ti vóg mū ag mūnh ke ra tóg t̄i mū sir. Ti vóg jafā s̄i ra tóg ki ke mū. ⁵ Ge tóg n̄i, ěg nūnē ti. S̄i ti n̄i m̄y, hā ra ěg tóg t̄y v̄i mág han t̄i gé.

Pi ri ke tóg n̄i. Ti s̄i ra tóg kejēn vānh pūn t̄i m̄y, n̄en kar ti. ⁶ Ēn ri ke tóg n̄i, ěg nūnē ti. T̄y ěg tóg vējykre pāno tó t̄i. K̄y ěg tóg ěg v̄i tag to kavéj kar n̄t̄i, ěg t̄y ěg v̄i tag to ti v̄i mranh k̄y. Japo t̄y ěg kr̄in hā vē, ěg t̄y ěg v̄i ki Topē v̄i mranh jé.

⁷ Ha mē, misu kar v̄y t̄y ěg mēg n̄t̄i. Ũ ag v̄y m̄ig t̄y mēg n̄t̄i, k̄y ũ ag v̄y sēs̄i t̄y mēg n̄t̄i, ũ ag v̄y p̄yn t̄y mēg n̄t̄i, ũ ag v̄y goj ki ke kar t̄y mēg n̄t̄i gé. Ti kar kanhrān ěg tóg t̄i m̄y, ha mē. ⁸ Hā ra ěg pijé ěg nūnē kanhrān há han t̄i'. Ti kanhrān ki kagt̄ig ěg n̄t̄i. Vējykre pāno tāv̄i tó sór ěg tóg t̄i. K̄y tóg *veneno* ri ke n̄i, ěg v̄i ti. T̄y ěg tóg jagnē kagt̄én ri ke han t̄i, jagnē m̄y v̄i kónān k̄y. ⁹ T̄y ěg tóg Topē m̄y v̄i há han t̄i, ěg jóg mág m̄y, ěg nūnē t̄y. K̄y ěg tóg t̄y ěprā ke ag m̄y v̄i kónān t̄i gé. Hā ra Topē tóg ěg han, ěg t̄y ti ri ke n̄t̄i jé. K̄y ěg t̄y jagnē m̄y v̄i kónān k̄y, ěg t̄y Topē m̄y v̄i kónān ri ke vē sir. ¹⁰ Ēg jēn kā tá tóg kākutē t̄i, ěg v̄i há ti, ěg v̄i kónān ti ke gé. Pir ti n̄i, ěg jēnky ti, hā ra ěg tóg t̄y v̄i régre han t̄i. Tag v̄y kórég tāv̄i n̄i, inh kanhkā'. ¹¹ Goj t̄y ěganē to jykren n̄i. Ti há n̄n k̄y tóg há n̄i, goj ti. Ti kajā n̄n k̄y tóg kajā n̄i. Ti pijé t̄y goj régre n̄i', goj t̄y ěganē ti. Pir tóg n̄i. ¹² K̄y ka kanē to jykren n̄i gé. Ka t̄y pēnva ki ěg tóg jymi vég tū n̄gt̄i m̄y. Pir ti n̄i, ka kanē ti. Ge ti n̄i gé, goj ti. Ti kajā n̄n k̄y tóg kajā n̄i gé. K̄y gem n̄i gé, ājag nūnē t̄y. V̄i pir han n̄i.

Topē t̄y ěg m̄y kr̄i há n̄t̄i

¹³ Ājag m̄y kr̄i há n̄t̄i'? Ājag m̄y Topē v̄i ki kanhró n̄t̄i'? K̄y tóg há t̄i. K̄y vējykre há kar han k̄y n̄t̄im n̄i. Hā ki vēnh kar v̄y ājag kr̄i há venh ke mū sir. Hā ra t̄y v̄i mág han tūg n̄i. T̄y vēnh káfór han tūg n̄i gé.

¹⁴ Ājag t̄y ũ to ājag fe t̄y ḡym ke (ka)mē n̄n k̄y tóg t̄y ũ n̄y Ĵavo, jagnē to jū (ka)mē n̄t̄in k̄y, ājag t̄y jagnē káfór n̄t̄i sór k̄y. Ājag t̄y tag han k̄y vēso: “kr̄i há inh n̄i, Topē v̄i ki Kanhró inh n̄i,” he tūg n̄i. Vēnh ó vē, tag ti. ¹⁵ Topē t̄y ěg kanhrān ja pijé', ěg t̄y ũ to ěg fe t̄y ḡym ke (ka)mē n̄i ti, jagnē káfór han sór mū

ti, jagně to jũ (ka)mě ti ke gé. Ěpra vějykre vĕ mÿr. Japo jykre vĕ mÿr, ěg fe jũ tag ti. ¹⁶ Ěg tÿ jagně káfór han sór kÿ ěg tóg jagně kato tĕgtĕ mũ sir, ěg tÿ vĕsÿ ũn mág han sór kÿ, ěg tÿ jagně to vĭ (ka)mě nÿtĭn kÿ. Kÿ ěg tóg vějykre pãno han kãn mũ sir.

¹⁷ Ěg tÿ hã ra Topĕ tÿ ěg kanhrãn mũ han kÿ ěg tóg jãnhkri nÿtĭ, kavĕj tũ mÿr. Jagnĕ to ěg tóg krĭ kusa nÿtĭ. Jagnĕ mÿ ěg tóg komĕr hã vĭ tĭ gé. Jagnĕ jagãgtãn ěg tĭ sir. Nĕn kar há han ěg tĭ. Topĕ vĭ to ěg tar nÿtĭ. Jykre régre tũ ěg nÿtĭ. ¹⁸ Ěg tÿ ti jykre tag han kÿ ěg tóg jagnĕ krĭ kuprãg mũ sir, ěg tÿ jykre kurjy nÿtĭ je sir, ha mĕ.

4

Vějykre pir han kÿ nÿtĭnh ke

¹ Ājag hã ne tóg jagnĕ to jũgũ nÿtĭ'. Hĕ ri ken kÿ hÿn'? Ājag tÿ nĕn ũ vĕnhmÿ han sór nÿtĭn kÿ, hã kÿ ājag tóg jagnĕ to krĭ rÿ nÿtĭ. Jykre pãno ājag tóg nÿtĭ mÿr, kÿ ājag tóg vějykre há kato tĕ nÿtĭ sir. ² Nĕn ũ to ěn kÿ ājag tóg mãn sór mũ, hã kÿ ājag tóg vĕg tũ nĭ mÿr. Hã kÿ ājag tóg jagnĕ kãgtĕn sór mũ sir, jagnĕ tÿ nĕn ũ mãn jé. Jagnĕ tÿ nĕn ũ to ěn kÿ ājag tóg jagnĕ kato tĕgtĕ tĭ, ājag tÿ Topĕ mÿ to vĭ tũ nĭn kÿ. ³ Ājag tÿ ti mÿ to vĭ ra ājag tóg vĕnh ke mũ vĕ, hã ra ājag tóg to vĭ há han tũ nĭgtĭ gé, hã kÿ tóg ājag mÿ han tũ nĭgtĭ sir. Tĭ mÿ ājag tóg to vĭ mũ, ājag tÿ nĕn to ěn mũ ěn mãn jé. Hã ra tóg ti mÿ tÿ ũ nÿ, hã kÿ tóg ājag mÿ han tũ nĭ sir, Topĕ ti.

⁴ Ěg tÿ Topĕ ki rã kar kÿ vějykre pãno to ěn kÿ ěg tóg ti kato tĕ mũ sir. Ũn tÿtã kórég fi ri ke ěg nÿtĭ, ěg tÿ gen kÿ. Fi mén kavĕnh fi tóg tĭ, ũ to ěn kÿ. Ěg tÿ ěpra vějykre to ěn kÿ ěg tóg Topĕ kato tĕ mũ sir. Tag to jykrĕn mág nĭ. ⁵ “Topĕ kuprĭg vÿ tÿ ěg jagrĕ nĭ. Kÿ tóg ěg ki rĭr mũ sir. Kÿ ěg tÿ nĕn ũ vĕnhmÿ to há nĭn kÿ tóg fe kaj nĭ, Topĕ kuprĭg tĭ,” he tóg, Topĕ vĭ rá ki. Kÿ tag to jykrĕn nĭ. ⁶ Hã ra Topĕ kuprĭg tóg ěg tar han tĭ, ěg tÿ nĕn ũ vĕnhmÿ han sór tũ nĭ jé. Kÿ tóg tag tó mũ sir, ha mĕ: “Topĕ vÿ ũ tÿ: “ũn mág vÿ tÿ inh nĭ,” he mũ ěn ag to kórég nĭ, hã ra tóg ũ tÿ: “nĕn ũ tũ vÿ tÿ inh nĭ,” he mũ ěn ag jagãgtãn tĭ,” he tóg, ti vĭ rá ki. ⁷ Hã kÿ Topĕ mÿ: “he,” hem nĭ, ti tÿ ājag krĭn kÿ. Japo mÿ: “nejĕ,” hem nĭ, ti tÿ ājag krĭn sór kÿ. Kÿ tóg ājag tovãnh ke mũ sir, ājag tÿ ti mÿ: “nejĕ,” hen kÿ.

⁸ Topĕ mrĕ vĭ kÿ nÿtĭm nĭ, kÿ tóg ājag to há nĭ sir. Ājag mrĕ ti nĭ nĭ, ěg jóg mág ti. Tĭ vĭ mranh tĭ vÿ tÿ ěg nÿtĭ. Kÿ ti vĭ mranh tovãnh nĭ. Jykre régre ěg nÿtĭ gé. Kÿ vějykre pir han kÿ nÿtĭm nĭ, hã vÿ: Topĕ jykre, he mũ. ⁹ Ājag tÿ Topĕ vĭ mranh kÿ mÿ jagy nÿtĭm nĭ. Vĕsÿrénh nĭ, fÿm nĭ, ny mãn tũg nĭ. Fe kaj nÿtĭm nĭ. To krĭ kufy nÿtĭm nĭ. Mÿ sér tũ nÿtĭm nĭ, ājag tÿ Topĕ vĭ mranh kÿ. ¹⁰ Ěg *Senhor* mÿ: “kórég inh nĭ, isÿ vějykre pãno han kÿ,” hem nĭ. Kÿ ti hã vÿ ājag mÿ vĭ há han ke mũ sir, kÿ ājag fe vÿ mrin kenh ke mũ sir.

Jagnĕ to vĭ kónãn ke tũ

¹¹ Inh kanhkã', jagnĕ to vĭ kónãn tũg nĭ. Ājag tÿ jagnĕ to vĭ kónãn kÿ ājag tóg Topĕ jykre to vĭ kónãn mũ sir. Kÿ ājag tóg to: “nĕn ũ tũ vĕ,” he mũ sir; Topĕ tÿ ěg mÿ vějykre nĭm ja ěn to. Ājag tÿ hã ra ti jykre to vĭ kónãn kÿ ājag tóg ki króm ke tũ pĕ nĭ sir. ¹² Ũ tÿ ěg mÿ ti jykre nĭm mũ ěn vÿ pir nĭ. Kÿ tóg ěg jykre tugnÿm ke mũ gé sir. Tĭ hã tóg: “ěn vÿ kren ke mũ, ěn vÿ kren ke tũ nĭ,” henh ke mũ, ti pir mÿ, Topĕ ti. Hã kÿ tóg vĕnhmÿ nÿ, ājag tÿ jagnĕ to vĭ kónãn kÿ.

Vĕsÿ ũn mág han sór ke tũ

¹³ Ājag kā mī ū tóg vēsóg ki ag t̄y nén to jykrén mū han sór tī, Topē ki jēmē sór tū nīn k̄y. “Ēmā ēn ra sóg tīg mū. Tá sóg pr̄yḡ pir tūḡ mū. K̄y sóg *negociar* henh ke mū, s̄y riko nī jé,” he ājag tóg tī m̄y. ¹⁴ Hā ra ājag pijē ājag t̄y nén venh ke mū ki kanhró n̄ytī, ha mē. Ēḡ h̄yn ne venh ke mū, vaj k̄y? Ha'. Ki kagtīg ēḡ n̄ytī. Ēḡ m̄y vaj k̄y ter ke tū nī v̄y? Ha'. Krūj ri ke ēḡ n̄ytī. Ve sī han ēḡ tī. Ēḡ t̄y ki ēvānh mān mū ra tóg tū' he mū sir. Ge ēḡ n̄ytī. Kānhmar ēḡ tóg tū' he tī, ēḡ ter k̄y.

¹⁵ Ājag t̄y nén ū han ke to jykrén k̄y Topē mī ēkrén nī, ū t̄y ēḡ m̄y ēḡ ter ke kurā tónh ke mū ēn mī. “S̄y nén han ke mū m̄y ti m̄y há nī v̄y?” hem nī. ¹⁶ Hā ra ājag tóg vēs̄y ūn mág han sór mū, ājag t̄y: “tag han jé sóg ke mū,” hen k̄y. Há tū ti nī, ēḡ t̄y vēs̄y ūn mág han sór k̄y.

¹⁷ K̄y tag tóg vēnhm̄y n̄y gé, s̄y tónh ke mū tag, ha mē. Kejēn ēḡ tóg nén ū há to jykrén tī, ēḡ t̄y han jé. Hā ra ēḡ tóg han tū n̄gtī. K̄y ēḡ t̄y Topē vī mranh ū vē gé sir, ēḡ t̄y nén ū há han sór mū ra han tū nīn k̄y.

5

Ūn riko ag vēs̄yrénh ke

¹ Vāhā sóg ūn há ag jyvēn mū sir, ūn riko ag, ū t̄y *Jesus* ki ge jāvānh ēn ag, ha mē. Ag m̄y sóg: “kyḡf̄y ra. Ājag vēnh krēkrēr ke vē ha. Ājag jagtar ke vē ha. ² Ājag t̄y nén ū v̄y vag k̄n ke mū. Ājag kur s̄invī ēn v̄y, tāryj' he k̄n ke mū gé, ti ga t̄y kon k̄y,” he mū. ³ “K̄y ājag jānkamy v̄y, ājag t̄y ū jagāgtān vānh ja tugrīn vēso jāḡfanh ke mū. K̄y vēnh kar v̄y ājag jykre kórég venh ke mū. K̄y tóg, pī t̄y ēḡ pūn ri ke nī, ājag jagtar ke ti. Kurā t̄y ēḡno tóg kakó tī ha, ge ra ājag tóg ājag tū mág n̄ytī hā to jykrén tī. ⁴ Ājag *camarada* ag v̄y, ājag jakré tá rānhraj mū, hā ra ājag tóg, ag m̄y kajām tū n̄gtī. Hā ra ēḡ jóg t̄y Topē v̄y ājag *camarada* ag vēs̄yrénh véḡ mū. ⁵ Ājag t̄y nén ve sór mū kar ve ājag huri, vējēn mág, kur s̄invī, ājag t̄y nén to én mū kar ēn ti. Tag tāvī to ājag tóg jykrén tī, ājag t̄y ga kri mūn k̄y. Tāḡ gy ājag n̄ytīḡtī, ēḡ t̄y ēḡ mēḡ jēn há han tī ēn ri ke, ēḡ t̄y tī tānh jé. ⁶ K̄y ājag tóg ūn jykre kuryj ag vóg kónān tī gé. Ag k̄agtén ājag tóg tī, hā ra ag tóg, ājag kato vī tū n̄gtī. Jykre kórég ājag n̄ytī,” he sóg mū, ūn riko ag m̄y.

Ēḡ *Senhor* k̄atīg m̄n jāvānh

⁷ Inh kanhkā', ēḡ *Senhor* k̄atīg ke jāvānh nī, jatun m̄y, ag jāvo. Ēḡ t̄y ēkrān kar k̄y ēḡ tóg ti mog jāvānh t̄igtī, jatun m̄y. K̄y ta tóg kri kutē mū. Kejēn ēḡ tóg vāhā ti kanē véḡ tī. ⁸ Tag ri ke han nī. Jatun m̄y ti k̄atīg jāvānh nī, ēḡ *Senhor* ti. Tī jāvānh to tar n̄ytīm nī. Kānhmar ti k̄atīg mū, ēḡ *Senhor* ti, ha vem nī.

⁹ Inh kanhkā', jagnē to vī vī he tūḡ nī. Ke tū nī mū ra ēḡ *Senhor* tóg ājag jykre ve k̄y ājag vóg kónān ke mū. Ha vé, kānhmar ti k̄atīg mū, ū t̄y ēḡ jykre tugn̄ym ke mū ēn ti.

¹⁰ Vās̄y Topē vī tó tī ag to jykrén. Topē vī tó ag tóg tī. K̄y ū t̄y mē jāvānh ja ēn ag tóg ag vóg kónān. Ge ra ag tóg jatun m̄y Topē vī tó ja n̄gtī, ag t̄y ag vóg kónān mū ra. Ag ri ke han nī. ¹¹ Ag jykre to jykrén nī. Ag jagtar n̄ytī ra ag tóg to krónh ke ja tū n̄gtī gé. Hā k̄y Topē tóg ag m̄y vī há han mū sir, ti vī tó tī ag m̄y.

Topē mré ke t̄y *Jó* kāme mē ājag huri. Ti jagtar ra tóg to krónh ke ja tū nī gé. K̄y vāhā Topē tóg ti ki rīr há han mū, ti jagtar k̄y. Hā ki ājag tóg ēḡ *Senhor* jykre véḡ mū sir. Ēḡ jagāgtān tóg mū, ti t̄y ēḡ jagtar n̄ytī ven k̄y. K̄y tóg sir ēḡ jagāgtān tovānh tū n̄gtī.

¹² Inh kanhkã', ón kÿ vÿ tũg nĩ. Ón kÿ: "he," he tũg nĩ. Ki hã tó m nĩ, Topẽ tÿ ãjag vóg kónã nũ nĩ jé. Kÿ ón kÿ: "Topẽ vÿ ki kanhró nĩ," he tũg nĩ gé. Ón kÿ: "ũ tÿ ga kri nĩ ên vÿ ki kanhró nĩ," he tũg nĩ gé. Ki hã tó m nĩ. Ón tũg nĩ, jagnẽ mÿ.

Ûn kaga ag to Topẽ mré vÿnh ke

¹³ ãjag tÿ nén ù jagy ven kÿ Topẽ mré vÿm nĩ. ãjag mÿ sér tÿn kÿ Topẽ mÿ jã nĩ, kÿ ti jé tó m nĩ. ¹⁴ ãjag kaga nÿtÿn kÿ *igreja* to kófa ag jé prẽrm nĩ. Ên ag vÿ ùn kaga to Topẽ mré vÿnh ke mũ, kÿ ag tóg *azeite* tÿ ùn kaga to tÿn ke mũ, êg *Senhor* jiji tó kÿ. ¹⁵ Ag tÿ êg *Senhor* mré vÿn kÿ tóg ùn kaga ên tÿ há' henh ke mũ sir, ag tÿ ti tÿ há' henh ke to: "hÿ mÿ vÿ?" he tũ nÿn kÿ. Kÿ ù tÿ ti vÿ mranh kÿ Topẽ vÿ ti mÿ vÿnh pãte fón ke mũ gé sir. ¹⁶ Hã jé jagnẽ mÿ tó, ãjag tÿ Topẽ vÿ mranh ja ti. "Ti vÿ mranh inh, tag han kÿ," hem nĩ jagnẽ mÿ. Kÿ jagnẽ to Topẽ mré vÿm nĩ gé, ti tÿ ãjag tÿ há' he jé, ti tÿ ãjag kaga tÿ tũ' he jé. Êg tÿ vÿjykre kuryj han kÿ tóg êg vÿ mÿ kÿ han mũ sir, Topẽ ti, êg tÿ ti mÿ nén ù to vÿ', to vÿ' hen kÿ.

¹⁷ Topẽ mré ke tÿ *Elias* mĩ êkrén nĩ. Êg mré tóg tÿ êprã ke nĩ ja nĩgtĩ. Hã ra tóg Topẽ mré vÿ', vÿ' he ja nĩgtĩ, ta kutẽ tũ nĩ jé. Kÿ tóg kutẽ ja tũ nĩgtĩ, prÿg tãgtũ kri kysã tÿ 6 (ke) ki. ¹⁸ Kÿ tóg kejẽn Topẽ mré vÿ mãn ja nĩgtĩ, kÿ tóg kutẽ ja nĩ sir, ta ti. Kÿ nén kar tóg gan kri mur mãn ja nĩ, kÿ tóg kanẽn mãn ja nĩgtĩ gé sir. Topẽ tÿ ti vÿ han hã vÿ. Tag mĩ êkrén nĩ.

¹⁹ Inh kanhkã', kejẽn êg mré ke ù tóg prãnh ke tĩ, vÿnh vÿ há tovãnh kÿ. Kÿ ti jyvÿn nĩ, ti tÿ kygnẽ mãn tũ nĩ jé. ²⁰ Kÿ ù tÿ ti mré vÿ mũ ên tóg ti kren han mũ sir, nũgme to, ti tÿ ti tÿ kygnẽ ja ên tovãnh kÿ. Kÿ Topẽ vÿ ti tÿ ti vÿ mranh ja ên tÿ vÿnh pãte fón mũ sir. Tag to jykrén nĩ.

Hã vÿ.

PEDRO TŶ CARTA HAN VĒN

¹ *Pedro* tŷ ājag mŷ *carta* rán hā vē. *Jesus Cristo* vŷ inh fĕg, sŷ tŷ ti *apóstolo* jĕ jé. Sŷ Topĕ tŷ ūn kuprĕg mŷ ag mŷ rán hā vē. Ēg mrĕ ke tŷ ag kã mĭ ājag tóg mŷgtĭ, ū tŷ *Jesus* ki ge tŷ ag kã mĭ, *Ponto* tá, *Galácia* tá, *Capadócia* tá, *Ásia* tá, *Bitinia* tá ke gé. ² Topĕ vŷ ājag kuprĕg. Vãšŷ tóg to jykrĕn ja nĭ, ěg jóg tŷ Topĕ ti. Ājag mŷ tóg ti kuprĭg jĕnĕ, ājag tŷ *Jesus Cristo* vĭ kri fi jé, ti tŷ ti kyvénh tŷ ājag kygpe jé, ājag tŷ ti ri ke há nŷtĭ jé. Topĕ jé ājag tar han mãn', han mãn' hé, kŷ ājag jé krĭ kãnhvy nŷtĭ.

Topĕ tŷ ěg mŷ nĕn ū há ven ke

³ Topĕ mŷ sóg vĭ há han tĭ, ěg *Senhor* tŷ *Jesus Cristo* panh mŷ. Ēg jagãgtãn tãvĭ han tóg tĭ. *Jesus Cristo* rĭn mãn tóg, ti ter kar kŷ, kŷ tóg *Jesus* tugrĭn ěg mur mãn ri ke han tĭ gé. Kŷ tóg ěg mŷ sér tĭ, ⁴ ěg tŷ kanhkã mĭ ěkrĕn kŷ. Tá ěg tóg nĕn ū sĭnvĭ kar venh ke mŷ. Tá ěg tŷ vŷ tŷ' henh ke tŷ pĕ nĭ. Kómóg ke tŷ tóg nĭ, tá ū tóg kókĕn ke tŷ nĭ gé. ⁵ Topĕ ki ājag tóg ge kŷ nŷtĭ. Kŷ tóg ājag ki rĭr há han nĭ nĭ. Nĕn ū kar han há tóg nĭ. Kŷ tóg ěg ki rĭr há han tĭ gé. Ājag krenkren han jé tóg ke mŷ, ājag tŷ ti tŷ ěg mŷ nĕn nĭm ke mŷ ěn ve jé. Nĭm han kŷ tóg nĭ nĭ. Kurã tŷ ěgno kã ěg tóg ěn venh ke mŷ.

⁶⁻⁷ Ver tóg ājag mŷ jagy tĭ. Ge ra mŷ sér nŷtĭm nĭ. Kãnhmar tóg tŷ' henh ke mŷ, nĕn tŷ ěg mŷ jagy nĭ tag ti. Topĕ tŷ ěg jykre ve sór vē. Hã kŷ ěg tóg ver nĕn ū jagy ve ven tĭ. Ēg tŷ ge ra ti to tar nŷtĭn kŷ tóg vég mŷ, ěg tŷ ti ki rã há han kŷ nŷtĭ ti. Ha vé, *ouro* rŷg ěg tóg tĭ, pĭ rŷ jagy ki, ěg tŷ ti há nĭ ěn ve jé. Ri ke ti nĭ. Tŷ' he jé tóg ke mŷ, *ouro* ti. *Ouro* kãfór ti nĭ, ěg tŷ ti ki rã ti. Ēg tŷ nĕn ū jagy vég mŷ ra ti to tar nŷtĭn kŷ *Cristo* tóg ěg tŷ ūn mág han ke mŷ, ūn tar, *Jesus* tŷ vĕnh kar mŷ vĕnh ven ke kurã ěn kã. ⁸⁻⁹ Ti to há ājag nŷtĭ. Ti ki ge kŷ ājag nŷtĭ, ājag tŷ ti vég tŷ ra. Hã kŷ ājag tóg krenkren ke mŷ. Ājag krenkren ke ěn hã tóg ājag mŷ sér pĕ tĭnh mŷ, ha vem nĭ. Ājag fe tóg mrin ke tãvĭ han ke mŷ, kurã ěn kã, ha vem nĭ.

¹⁰⁻¹¹ Topĕ vĭ tó ti ag tóg vãšŷ tó ja nĭgtĭ, Topĕ tŷ ūri ěg krenkren han mŷ tag ti. Topĕ kuprĭg vŷ ag kanhrãn ja nĭ. Ag mŷ tóg *Cristo* tŷ ěg jagfy jagtar jagy han ke kãmĕn ja nĭ. Kŷ tóg ag mŷ ti tŷ kar kŷ tŷ ūn mág jĕnh ke tó ja nĭ gé. Kŷ ag tóg tag ve sór ja nĭgtĭ. “Kurã tŷ hĕ kã kĕnh ke nĕ hŷn?” he ja ag tóg nĭgtĭ, *Cristo* jagtar ke to. Tag ve sór tãvĭ ja ag tóg nŷtĭgtĭ. ¹² Hã ra Topĕ tóg ag mŷ: “inh pijé ājag hã mŷ tag ven ke mŷ,” he ja nĭ. “Ājag nón ke ag hã mŷ ke vē,” he ja tóg nĭ, vãšŷ ti vĭ tó ti ag mŷ. Ti tŷ ag mŷ ājag tó jan hã vē. Hã kŷ ājag tóg hur mĕ, ti mrĕ ke ū ag tŷ ājag mŷ *Jesus* kãmĕ sér kãmĕn kŷ. Topĕ kuprĭg vŷ ag tar han ja nĭ, hã kŷ ag tóg ājag mŷ ti kãmĕn kãmŷ ja nĭ. Ha vé, Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ag tŷ ki kanhrãn há tóg tĭ, ājag tŷ ti kãmĕ mĕg mŷ tag ti, hã ra ag tóg ver ki kagŷg nŷtĭ.

Topĕ vĭ ki króm kãn ke

¹³ Hã kŷ Topĕ tŷ ěg mŷ nĕn tó mŷ hã han sórm nĭ. Vĕnh ki ěmĕm nĭ. Ti tŷ ěg mŷ nĕn nĭm ke mŷ ěn hã mĭ ěkrĕn nĭ. *Jesus* tŷ vĕnh ven ke kurã ěn kã ěg tóg venh ke mŷ sir, ti tŷ ěg mŷ nĕn nĭm ke mŷ ěn ti. ¹⁴ Vãšŷ ājag tóg ājag tŷ nĕn to ěn mŷ ěn han ja nĭgtĭ, ājag tŷ Topĕ vĭ mĕ ja tŷ nŷtĭn kŷ. Ūri Topĕ vĭ hã han nĭ. Ājag tŷ vãšŷ nĕn han ja ěn tovãnh kãn nĭ. ¹⁵ Topĕ jykre hã han nĭ. Kŷ tóg vĕnh

ven mū, ājag t̄y t̄y ti tū n̄t̄i ti. Ājag t̄y ti jykre hā han jé Topē tóg ājag kuprēg. Há tāv̄i ti n̄i, k̄y ti jykre ri ke han n̄i. ¹⁶ Tag tó ja ti n̄i, ha mē: “ūn hapē v̄y t̄y inh n̄i. K̄y inh ri ke n̄t̄i sórm n̄i. Vējykre há hā han k̄y n̄t̄im n̄i,” he ja tóg n̄i, Topē ti.

¹⁷ Ēg t̄y ti mré vēmén k̄y ēg tóg ti m̄y: “ēg jóg,” he t̄i. Hā k̄y ēg tóg ti kamēg ke mū, ti t̄y t̄y ēg jóg n̄in k̄y. Ha vé, ēg kar t̄y nén han mū vég ti n̄gt̄i. K̄y tóg vēnh kar jykre ki kanhró kar n̄i, Topē ti. Ver ēg tóg ū t̄y ti ki kagt̄ig ag kā m̄i m̄gt̄i. K̄y ēg tóg ti v̄i ki króm há han ke mū. ¹⁸ Kaja e to tóg ēg kygjām ja n̄i, ki kanhró ājag tóg n̄t̄i. Ājag jo ke ag v̄y ājag jo vējykre kórég han ja n̄gt̄i, ājag t̄y ag nón han jé. Hā ra tóg kaja e to ājag kygvān ja n̄gt̄i, ājag t̄y vējykre kórég ēn han m̄an tū n̄i jé. *Ouro* to ke pijé'. *Prata* to ke pijé', ti kaja ēn ti. Tū' he jé tóg ke mū, *ouro* mré *prata* ti. ¹⁹ Hā ra tóg ti kyvénh hā to ēg kygjām. K̄y tóg tū' he jāvānh n̄i. Nén ū kaja kāfór kar ti n̄i, ti kyvénh ti. Ūn há tāv̄i v̄y t̄y ti n̄i, ū t̄y ti kyvénh t̄y ēg kygjām mū ēn ti, hā v̄y: *Cristo*, he mū. Kyn̄gē ja tū pe ti n̄i. ²⁰ Topē v̄y ti kuprēg, ti t̄y ēg jagfy ter jé. Ti t̄y nén ū kar han tū ki tóg ti kuprēg, vās̄y. Hā ra tóg ūri ga kri mur ja n̄i, ājag t̄y ti v̄i mē jé, kurā t̄y ēgno to hā. ²¹ Ti tugr̄in ājag tóg Topē ki ge k̄y n̄t̄i. Ti r̄in m̄an ja tóg n̄i, Topē ti. K̄y tóg ti t̄y ūn mág han ja n̄i gé, kanhkā tá. K̄y Topē ki rā há han n̄i. Ājag krenkren han jé tóg ke mū, ha vem n̄i.

²² Topē v̄i pē ki króm ājag tóg t̄i. Hā k̄y ājag tóg jānhkri n̄t̄i ha, ūri. Ājag mré ke kar ag to ājag tóg há tāv̄i n̄t̄i gé. K̄y jagnē to há n̄t̄i to tar n̄t̄im n̄i gé. Ón k̄y jagnē to há n̄t̄i tūg n̄i. ²³ Topē v̄y ājag han m̄an, k̄y tóg ēg mur m̄an ri ke n̄i. Ti v̄i t̄y tóg ēg han m̄an ja n̄i. R̄ir ti n̄i. Tū' henh ke tū ti n̄i. K̄y tóg t̄y ēg panh pir n̄i, ūn ter ke tū ēn ti. Ēg panh ter mū ēn ri ke tū ti n̄i. ²⁴ Hā k̄y tag tóg rán k̄y n̄i, ha mē: “ēprā ke ag v̄y re ri ke n̄t̄i, re fej s̄inv̄i ēn ri ke. Hā ra tóg k̄anhmar tóg t̄i, k̄y ti fej tóg k̄agter k̄an t̄i. K̄y ēprā ke ag tóg k̄anhmar k̄agter t̄i gé, re fej ri ke. ²⁵ Jāvo Topē v̄i v̄y tū' henh ke tū pē n̄i,” he tóg, Topē v̄i t̄y rán k̄y n̄i ki. Topē v̄i sér to ken hā vé.

2

Jesus t̄y pó há ri ke n̄i

¹ Hā k̄y ājag jykre kórég tovānh k̄an n̄i. Ón m̄an tūg n̄i. Ū *lograr* he m̄an tūg n̄i. Ū tū to én m̄an tūg n̄i. Ū to v̄i kónān m̄an tūg n̄i gé. ² Nēnē v̄y *leite* kron (ka)mē n̄gt̄i. Topē v̄i v̄y ēg m̄y ḡir s̄i pafa mū ēn ri ke n̄i. K̄anhmar vēnh v̄i há én mē m̄an', mē m̄an' hem n̄i. K̄y ājag tóg mog há han ke mū, ājag krenkren jé. ³ Hā k̄y tóg: “ki kanhrān s̄i han ājag tóg huri, ēg *Senhor* t̄y t̄y ūn há tāv̄i n̄in ki,” he ja n̄i, Topē v̄i rá ki.

⁴ Ēg *Senhor* to kāmū jēg. Pó ri ke ti n̄i. Đn han mū ag t̄y pó fón mū ēn ri ke ti n̄i. Hā ra tóg r̄ir jē, ēg *Senhor* ti. Ag t̄y ti fón mū ra tóg Topē m̄y há tāv̄i n̄i, pó kar ag há kāfór. ⁵ K̄y ēg tóg pó ri ke n̄t̄i gé. K̄y Topē kupr̄ig v̄y ēg t̄y Topē in ri ke han ke mū, pó t̄y in ēn ri ke. K̄y ti t̄y ājag m̄y nén han sórm mū to: “he,” hem n̄i. *Jesus Cristo* v̄y ājag tar han sórm mū, ājag t̄y ti tū ki r̄ir há han jé. Vās̄y Topē tū ki r̄ir ti ag t̄y ti m̄y nén ū kar pūn ja ēn ri ke tóg n̄i s̄ir; ēg t̄y *Jesus* tū han k̄y.

⁶ Hā k̄y tóg: “pó há kuprēg inh,” he mū. “K̄y sóg t̄y in nūna ri ke han, tá. Ū t̄y ti ki rā k̄y tóg venh ke mū, Topē t̄y nén tó mū ēn ti,” he tóg, Topē v̄i rá ki.

⁷ Ājag hā to tóg rán k̄y n̄i, ti v̄i tag, ājag t̄y ti ki ge k̄y n̄t̄im k̄y. K̄y tóg ū t̄y ti kato vāsānsān mū ag to: “pó t̄y in han jafā fón ag tóg, pó t̄y in han t̄i ag,” he mū. “Hā ra Topē tóg pó ēn hā t̄y in nūna han mū,” he tóg, Topē v̄i rá ki. ⁸ K̄y

tóg: “pó ên tÿ ag tóg krĩm ke tĩ. Kÿ ag tóg pó ên tÿ krĩm krĩm ke kÿ vár mÿ sir;” he mÿ gé. Û tÿ Topê vĩ kri fi sór tũ ag hã vÿ tÿ krĩm krĩm ke tĩ. Topê tÿ nén han hã vê gé.

⁹ Ājag hã kuprêg tóg, ājag tÿ tÿ ti tũ to pã'i mág nÿtĩ jé, ājag tÿ tÿ ti povo nÿtĩ jé, vyr mÿ. Ājag kuprêg tóg, ājag tÿ ti tÿ nén han mÿ kãmén jé, ti jykre tar ti. Vãsÿ ājag tóg kuty mĩ mÿ ja nĩgtĩ. Hã ra tóg ājag tatĩ kãtĩg, ājag tÿ ũri kurã mĩ mÿ jé, jẽngre mĩ. ¹⁰ Ājag pijé vãsÿ tÿ ũ tũ ja nÿtĩgtĩ'. Ũri ājag tóg tÿ Topê povo nÿtĩ, ti tũ. Ājag pijé vãsÿ Topê tÿ ājag jagãgtãn sór mÿ tag mē ja nĩgtĩ'. Ũri tóg hã ra ājag jagãgtãn, Topê ti.

Jesus tÿ vĕjykre pãno to ĕg kygvãn

¹¹ Inh kanhkã', tag ki ĕg tóg ĕg mré ke tũ ag jamã mĩ mũgtĩ. Ēg jamã pijé', ga tag ti'. Hã kÿ sóg ājag jyvèn mÿ. Ājag tÿ nén to én mÿ ên han sór tũg nĩ. Ājag kókén jé tóg ke mÿ. Kÿ ājag tóg ĕg *Senhor* tovãnh sór ke mÿ, ha vem nĩ. ¹² *Jesus* ki ge tũ ag kã mĩ ājag tóg nÿtĩ. Hã kÿ vĕjykre há tãvi han nĩ. Ājag to ón sór ag tóg tĩ. Ājag to ag tóg: “jykre pãno ag nÿtĩ,” he sór tĩ. Kÿ vĕnh kar tÿ ājag jykre há ve kÿ ag ón ên tóg ve há tĩnh mÿ. Kÿ ag tóg: “Topê jykre vÿ há nĩ,” henh ke mÿ, hēn ri ke mÿn, Topê tÿ ag kutãn kÿ.

¹³ Ēg *Senhor* to há ājag tóg nÿtĩ. Ti to há nÿtĩnh kÿ ĕprã ājag pã'i ag vĩ ki króm nĩ gé. Pã'i mág pē tÿ *imperador* ên vĩ ki króm nĩ, vĕnh kar mÿ tÿ ũn mág ên vĩ ti. ¹⁴ Ti krēm pã'i ag vĩ ki króm nĩ gé, *governador* ag. Pã'i mág pē ên tÿ vin mÿ ag vĕ, ag tÿ ũn jykre pãno ag vóg kónãn jé, ag tÿ ũn jykre há ag to vĩ há han jé gé. ¹⁵ Ũ tÿ ki kagtũg ag vÿ ājag to vĩ kónãn tĩ. Kÿ nén ũ há tãvi hã han nĩ. Kÿ ag tÿ ājag kato ne tónh ke tóg tũ tĩnh mÿ, ha vem nĩ. Tag vÿ há nĩ, Topê mÿ. ¹⁶ *Cristo* vÿ ĕg kygvã, vĕjykre pãno to. Kÿ han mãn sór tũg nĩ. To: “inh kava ti huri, *Cristo* ti. Hã kÿ sóg jatun mÿ han ke mÿ, isÿ nén to én mÿ kar ti,” he tũg nĩ. Topê tũ vÿ tÿ ĕg nÿtĩ. Kÿ ti jykre há han nĩ. ¹⁷ Ēprã ke ũ to é he tũg nĩ. Ēg mré *Jesus* ki ge kÿ nÿtĩ ag kar to há nÿtĩm nĩ. Topê kamĕg nĩ. Ēprã ke tÿ pã'i mág tÿ *imperador* ên kamĕg nĩ gé.

Ēg tÿ Cristo ri kén jagtar nÿtĩnh ke

¹⁸ Ājag kã mĩ ũ ag tóg *patrão* mÿ rãnhraj tĩ, fagrĩnh mÿ. Kÿ ag vĩ ki króm nĩ, ag kamĕg nĩ. Ājag kã mĩ ũ *patrão* vÿ há nĩ, komĕr hã tóg ājag mÿ vĩ tĩ. Ājag tÿ ti to há nÿtĩnh kÿ tóg há tĩ. Ājag kã mĩ ũ *patrão* tóg kórég nĩ. Ēn to vĩ há han nĩ gé, ge ra. Ti kamĕg nĩ gé. ¹⁹ Kejĕn tóg fagrĩnh mÿ ājag to jũnh ke mÿ, ājag tÿ Topê jykre han sór mÿ to. Ge ra ti to jũ tũg nĩ. Kÿ Topê tóg ājag mÿ vĩ há han ke mÿ. ²⁰ Kejĕn ājag *patrão* tóg ājag tÿ kygnĕ to ājag mrãnmrãn tĩ. Tag vÿ tÿ nén ũ tũ nĩ. Ti tÿ ājag jykre há to ājag mrãnmrãn kÿ Topê tóg ājag mÿ vĩ há han ke mÿ. ²¹ Hã jé Topê tóg ājag kuprêg.

Cristo vÿ ĕg jagfÿ vĕsÿrénh gé, mÿr, ha mē. Ti vĕsÿrénh tugrĩn ĕg tóg ti to tar nÿtĩnh mÿ, ĕg tÿ kejĕn ti ri kén jagtar nÿtĩnh ken kÿ. ²² Nén ũ kórég han ja tũ ti nĩ. Ũ pijé ti ón vĕnh ke mÿ', ti ón vãnh nĩnh kÿ. ²³ Ag tÿ ti mÿ vĩ kónãn mÿ ra tóg ag mÿ vĩ kónãn ja tũ nĩ. Ag tÿ ti vóg kónãn mÿ ra tóg ag mÿ vĩ ja tũ nĩ gé. Topê há mĩ tóg ĕkreno ja nĩgtĩ. “Ti há ne ag jykre tugnÿm ke mÿ', inh jykre ti ke gé,” he ja ti nĩ, *Cristo* ti. ²⁴ Ha vĕ, *Cristo* vÿ ĕg tÿ Topê vĩ mranh ja ên kajãm ja nĩgtĩ. Krunh to sa kÿ tóg ter ja nĩgtĩ. Hã tugrĩn ĕg jykre pãno tóg tũ tĩ ha, ti tÿ tÿ tũ' henh kÿ. Vĕjykre há hã han jé ĕg tóg ti ki ge kÿ nÿtĩ. Ti vĕsÿrénh tugrĩn ĕg tóg tÿ ũn há nÿtĩ. ²⁵ Vãsÿ ĕg tóg vĕnh mĕg tÿ *carneiro* vãgfor ri ke nÿtĩ ja nĩgtĩ.

Hã ra tóg hur ãg taťi kãťig, ãg vãgfor ja ra, *Jesus* ti. Kŷ ãg tóg ti mré mŷ mŷ sir, *carneiro* fag tŷ ag ki rŷr tŷ mré mŷ ri ke. Ti hã ne ãg ki rŷr nŷ ha'.

3

Fag tŷ ag mré vĕjykre há han ke

¹ Sŷ ŷn tŷtã fag jyvĕn hã vĕ, ha mĕ. Ājag mĕn jykre mŷ mŷm nŷ. Hã ra ājag kã mŷ ŷ fi mĕn vŷ hĕn ri ke mŷn Topĕ ki rã tŷ nŷ ver. ² Ge ra ti ki rŷr há han nŷ. Ti tŷ ā jykre há ve kŷ tóg hĕn ri ke mŷn *Jesus* ki rã sŷr ke mŷ, ā tŷ ti mŷ nĕn ŷ tŷ tŷ ra. ³ Ājag tŷ vĕsŷnŷvĭ han jĕ ājag jykre sŷnŷvĭ han vĕn nŷ, hã vŷ: komĕr hã vŷ, he mŷ, vŷ mág tŷ, he mŷ. Mrĕ hã ājag há ki rŷr há han nŷ gé, ājag gãnh, ājag kur, nĕn sŷnŷvĭ kar ti. ⁴ Vĕjykre sŷnŷvĭ tag vŷ há nŷ, Topĕ mŷ, kŷ tóg tŷ' hĕnh ke tŷ nŷ gé. ⁵ Gen kŷ fag tóg nŷťi ja nŷťig gé, ãg mŷnh'mŷnh ve fag, Topĕ tŷ fag, ŷ tŷ Topĕ ve sŷr ja fag. Fag mĕn jykre hã mŷ fag tóg mŷ ja nŷťig, ⁶ *Sara* fi ke gé. *Abraão* jykre mŷ fi tóg tŷ ja nŷťig, hã kŷ fi tóg ti to: "inh kri ke vĕ," he ja nŷťig. Kŷ vĕjykre há hã han nŷ. ŷ tŷ ājag tŷ vĕjykre há han kamĕg mŷ ra ge ra han nŷ. Kŷ ājag tóg tŷ *Sara* fi krĕ'krĕ fag ri ke nŷťi.

⁷ Kŷ sŷg ag jyvĕn sŷr mŷ gé. Ājag prŷ fag ki rŷr há han nŷ, ha mĕ. Fag pijĕ ājag tar ri ke nŷťi'. Topĕ tóg fag mŷ rŷr krŷg ja tŷ ĕn nŷm ke mŷ gé, ag ri ke. Ājag tŷ ājag prŷ fag ki rŷr há han kŷ ājag tóg jatun mŷ Topĕ mrĕ vĕmĕn ke mŷ.

Ĕg tŷ kejĕn Cristo jykre to jagtar ke

⁸ Vãhã sŷg ājag mŷ: "jagnĕ mrĕ vĕjykre pir han nŷ," he mŷ. "ŷ fy kŷ ti mrĕ fŷm nŷ. ŷ mŷ sĕr tŷn kŷ ti mrĕ mŷ sĕr nŷm nŷ. Jagnĕ to há tãvĭ nŷťim nŷ. Jagnĕ mrĕ komĕr hã vŷm nŷ. Jagnĕ kãfŷr han sŷr tŷg nŷ. ⁹ ŷ tŷ ājag mŷ nĕn ŷ kŷrĕg han mŷ ra ti mŷ nĕn ŷ kŷrĕg han tŷg nŷ. ŷ tŷ ājag mŷ vŷ kŷnãn mŷ ra ti mŷ vŷ kŷnãn tŷg nŷ gé. Vĕnh kajãm sŷr tŷg nŷ. Vĕnh kar to Topĕ mŷ: "ag ve há han nŷ," hem nŷ. Topĕ vŷ ājag ve há han sŷr mŷ, hã jĕ tóg ājag kuprĕg. ¹⁰ Hã kŷ tag tóg rán kŷ nŷ, ha mĕ: "ājag mŷ jatun mŷ nŷťi sŷr mŷ', nĕn ŷ kar tŷ ājag mŷ sĕr tŷ jĕ'? Kŷ vŷ kŷnãn mãn tŷg nŷ. Ōn mãn tŷg nŷ gé. ¹¹ Vĕjykre pãno han mãn tŷg nŷ, vĕjykre há hã han nŷ, vĕnh kar krŷ tŷ kãnhvy' he sŷrm nŷ gé. Tag hã to vãsãn nŷ. ¹² Ĕg *Senhor* vŷ ŷ tŷ vĕjykre kuryj han mŷ ag ki rŷr há han mŷ. Ag tŷ ti mŷ nĕn ŷ to vŷn kŷ tóg ag vŷ mĕg mŷ. Hã ra tóg ŷ tŷ vĕjykre pãno han mŷ kato tĕ tŷ, Topĕ tŷ," he tŷg, Topĕ vŷ rã ki.

¹³ ŷ vŷ ājag mŷ nĕn ŷ kŷrĕg han ke tŷ nŷ, ājag tŷ vĕnh kar mŷ nĕn ŷ há han sŷr kŷ. ¹⁴ Kejĕn ājag tóg há ra vĕjykre há tугrŷn vĕsŷrĕnh ke mŷ, Topĕ vŷ tугrŷn. Kŷ mŷ sĕr nŷťim nŷ. Ĕprã ke ag kamĕg tŷg nŷ. Ag vŷ jĕmĕ sŷr tŷg nŷ, ag tŷ ājag tŷ ti to vãnh han sŷr mŷ ra. ¹⁵ "*Cristo* vŷ tŷ inh pã'i nŷ, kŷ sŷg ti hã kamĕg tŷ," hem nŷ. Tag hã mŷ ĕkrĕn nŷ. Kejĕn ŷ tóg ājag mŷ: "ne to ke nĕ, hã vŷ: *Cristo* ki rã, he mŷ?" he tŷ. Ĕn mŷ kãmĕn kãn nŷ. ¹⁶ ŷ tŷ ge mŷ komĕr hã vŷm nŷ. Topĕ vŷ vĕg nŷ nŷ, ājag tŷ ti mŷ nĕn tŷ mŷ ĕn ti. Fe kavĕj nŷťi sŷr tŷg nŷ. Kŷ ājag tóg ŷ tŷ *Cristo* jykre to vŷ kŷnãn sŷr mŷ ag vŷ tŷ tŷ' hĕnh ke mŷ, ha vem nŷ. ¹⁷ Kejĕn ājag tóg vĕjykre há to jagtar ke mŷ, Topĕ tŷ tag to jykkrĕn kŷ. Hã ra tóg há nŷ. Ājag tŷ vĕjykre kŷrĕg to jagtar nŷťim kŷ tóg kŷrĕg nŷ.

¹⁸ *Cristo* hã to jykkrĕn nŷ, ha mĕ. Ter ja tóg nŷ, ĕprã ke ag tŷ Topĕ mŷ nĕv nŷťi tугrŷn. Ti ter pir ki tóg kajãm kãn. Jykre kuryj tóg nŷ, *Jesus* ti, hã ra tóg ŷn jykre pãno ag jagfy ter ja nŷ. Ti tŷ Topĕ mŷ ĕg taťin tŷg sŷr vĕ. Ti tĕn ja ag tóg nŷ, hã ra Topĕ kuprŷg vŷ ti rŷn mãn. ¹⁹ Topĕ kuprŷg vŷ ti tar han, kŷ tóg vĕnh kuprŷg ag

jamã ra vyr gé, ag mÿ Topê vî sér tó jé, vènh kuprîg sigse ký nÿtî ag mÿ. ²⁰ Vãsÿ ag tóg ti vî mē sór ja tũ nîgtî, vènh kuprîg sigse ký nÿtî ên ag. *Noé* tÿ ga kri tîg ký *barco* mág han mũ ên kã ke ja vè. Ên kã Topê tóg ver ag to fe nî ja nî, ký tóg ag vóg kónãn jãvãnh ja nî ver. *Noé* tÿ *barco* han kãn kar tóg ag vóg kónãn mũ sir. Ký ù tÿ 8 (ke) ag hã vÿ krenkren, *barco* ên kã ki. ²¹ Goj tÿ ãjag tóg kygpe ký nÿtî, ãjag krenkren jé. *Barco* tÿ goj kri tîg ri ken hã vè, hã vÿ: *batismo*, he mũ. ãjag mro pijé'. Topê tÿ êg fe kavéj tÿ jãnhkri' he to ken hã vè. Êg tÿ Topê mÿ vènh fêg to ken hã vè. Topê vÿ *Jesus Cristo* rîn mân ja nî, hã ký tóg êg krenkren han ke mũ gé. ²² Kanhkã tá tóg nî nî, *Jesus* ti. Ký tóg Topê pègja tá nî nî. Tá tóg tÿ ùn mág nî, Topê tÿ jègnè jafã ag kri, ùn tar kar ag kri, êg tÿ kanhkã tá ùn vég tũ kar ên ag mré hã. Vènh kar kri ke vÿ tÿ ti nî, *Jesus* ti.

4

Vějykre tãg

¹ Ha vé, *Cristo* vÿ jagtar nî ja nîgtî, vèsÿrénh ký. Ký tag to tar nÿtîm nî gé, ãjag tÿ ti kóm jagtar nÿtîm ký. Tag vÿ há nî, ha mē: ù tÿ èprã jagtar ký tóg Topê vî mranh tũ nîgtî. ² Hã ký ùri Topê vî hã han sórm nî. Ti vî tovãnh tũg nî, ãjag tÿ ga kri mũn ký. ãjag tÿ nèn to ên mũ ên han sór tũg nî. ³ Vãsÿ ãjag tóg ù tÿ Topê ki kagtîg ag jykre han ja nîgtî, prÿg tÿ hèn ri ke ki, mÿr, ha mē. Ên kã ãjag tóg ãjag prũ tũ fag to ên (ka)mē ja nÿtîgtî, ãjag mèn tũ ag to ke gé. ãjag tÿ nèn to ên mũ ên han ja ãjag tóg nîgtî. Kronkron mũ ja ãjag tóg nîgtî. Vènh kãgrã mÿ fénhta kórég ên han ja ãjag tóg nîgtî gé. ⁴ ùri ãjag tóg tag han mân sór tũ nÿtî ha. Hã ký tóg ag mÿ e tí, ù tÿ vějykre kórég to tar nÿtî ag mÿ, ãjag tÿ ag mré ag jykre pãno han mân sór tũ nÿtîm ký, ãjag tÿ ag krî tũ jãvo krî há nÿtîm ký. Hã ký ag tóg ãjag to vî kónãn tũ, ùri. ⁵ Hã ra Topê tóg ag jykre vég nî nî. Vènh kar jykre tugnÿm ti tî mÿr. Ký tóg ag mÿ ag jykre to: “tag vÿ há nî, ên vÿ kórég nî,” hèn ke mũ, ùn rîr mũ ag jykre to, ùn kãgter mũ ag jykre to ke gé.

⁶ ù tÿ hèn ri ke ag tóg *Jesus* mur ke to há kãgter ja nîgtî. Ên ag mÿ tóg vènh vî sér tónh vyr gé, *Cristo* ti, vènh kuprîg ag jamã ra, ag krenkren jé. Ag tÿ nèn han ja to Topê tóg ag vóg kónãn. Hã ra Topê tóg ag rînrîn mân sór ja nî gé. Hã ký tóg ag kãgter mũ ra ag mÿ vènh vî jènèg mũ gé, ag tÿ kanhkã tá junjun jé.

⁷ Kakó ti ti ha, ga tag tÿ tũ' hèn ke kurã ti. Vèso jyrén nî. Krî há nÿtîm nî, ãjag tÿ Topê mré vèmén há han jé. ⁸ Ký jagnè to há tãvî nÿtîm nî. Tag to krónh ke tũg nî. Êg tÿ jagnè to há nÿtîm ký êg tóg jagnè mÿ vènh pãte fón ke mũ, êg tÿ Topê vî mranh mũ ti, ti e nÿtî hã ra. ⁹ ù tÿ kuvar há tá ãjag to pasa ký ti mÿ: “inh mré jè,” hem nî. Ti to vî tũg nî, ti to mÿ sér nÿtîm nî. ¹⁰ Ký Topê vÿ êg tar han tí. ù tóg nèn ù to tar nî. Jãvo ù tóg nèn ù ù to tar nîgtî gé. ãjag tÿ nèn ù to tar nÿtî ên hã ki rîrm nî, vènh kar tÿ ãjag tigrîn tar nÿtî jé. Tag vÿ Topê mÿ há nî. ¹¹ ãjag vèmén ký Topê vî hã tÿ vèmén nî. ù tóg Topê tũ ag ki rîr tîgtî. Ký ti jé Topê mÿ to vî, ti tÿ to ti tar han jé. ãjag tÿ ãjag rãnrãr tag ki rîr há han ký *Jesus* ki ge ký nÿtî kar ag vÿ Topê mÿ vî há han ke mũ. *Jesus Cristo* hã vÿ tÿ ùn mág nî. Ti hã vÿ tar nî. Ký tóg tũ' hèn ke tũ pè nî. Hã vè.

Ag tÿ *Jesus tigrîn* êg vóg kónãn ke

¹² Inh kanhkã', ãjag to sóg há tãvî nî. Nèn ù jagy pè vég ãjag tóg mũ. Ge ti nÿgtî, ký to jyrén tũg nî. Êg kar vÿ tag vég tí, *Jesus tigrîn*. ¹³ Mÿ sér nÿtîm nî. ãjag jagtar ký ãjag tóg *Cristo* tÿ êg jagfy jagtar mũ ên ri ke vég tí. ãjag tÿ ti

jagtar ri ke han kŷ ājag tóg ti mré tŷ ūn mág nŷtĩnh ke mŷ gé, ti tŷ tŷ ūn mág nĩnh ke kurā ěn kã. Ěn kã tóg ājag mŷ sér pē tĩnh mŷ, ha vem nĩ. ¹⁴ Hŷ, tá tóg ājag mŷ sér tãvĩ tĩnh mŷ, ag tŷ ūri ājag mŷ vĩ kónãn mŷ ra, ājag tŷ *Cristo* ki ge kŷ nŷtĩ tugrĩn. Kŷ ājag tóg ki kanhró nŷtĩnh ke mŷ, Topē kuprĩg tŷ tŷ ājag jagrē nĩ ti. Ti kuprĩg vŷ ājag tŷ ūn mág han ke mŷ, Topē tŷ tŷ ūn mág nĩ ěn ri ke. ¹⁵ Ū ag tóg ag tŷ ū tén tugrĩn jagtar nŷtĩ, ag tŷ ū tú pēju tugrĩn ke gé. Ājag tŷ ag mré vėjykre pãno tugrĩn jagtar kŷ tóg Topē mŷ há tũ nĩ. Ājag tŷ ti vĩ mranh ke tũ vē. ¹⁶ Ājag tŷ hã ra *Cristo* tugrĩn jagtar kŷ tóg ti mŷ há tĩ. Tag to mŷ'ãg tũg nĩ. Tag to Topē mŷ vĩ há han nĩ, ājag tŷ tŷ *Cristo* mré ke nŷtĩn kŷ.

¹⁷ Topē vŷ kãnhmar vėnh kar jykre tugnŷm kãn ke mŷ. Hã ra tóg ū tŷ ti ki ge kŷ nŷtĩ ag jykre tugnŷm vén ke mŷ. Ti tŷ ěg jykre tugnŷm kŷ ěg tóg nén ū jagy ve kren ke mŷ. Kŷ ū tŷ ti ki ge tũ ag vŷ nén ū jagy pē ěn venh ke mŷ, ha vem nĩ. ¹⁸ Hã kŷ tag tóg rán kŷ nĩ, ha mē: “ŭ tŷ Topē vĩ han sór mŷ ag vŷ ter kren ke mŷ. Kŷ ū tŷ ti vĩ mranh tĩ ag vŷ kren ke tú pē nĩ, ū tŷ ti kato tē mŷ ag,” he ja tóg nĩ. ¹⁹ Topē tŷ ěg to: “tag vŷ ti jagy venh ke mŷ,” hen kŷ ěg tóg venh ke mŷ. Kŷ ěg tóg ěg jagtar mŷ ra vėjykre há hã han kŷ nŷtĩnh ke mŷ. Ū tŷ ěg han mŷ ěn to jykrén jé ěg tóg ke mŷ, Topē to. Ti pijé ěg tovãnh ke mŷ'. Ěg mré tóg nĩ nĩ.

5

Pedro tŷ ěg jyvėn

¹ Vãhã sóg *igreja* to kófa ag jyvėn sór mŷ, ha mē. Ājag ri ke inh nĩ, isŷ tŷ ājag kóm *igreja* to kófa jėn kŷ. *Cristo* jagtar ve ja inh nĩ gé, hã ra. Ti vėnh ven mãn ke kurā ěn kã sóg tŷ ūn mág jėnh ke mŷ gé. ² Kŷ sóg ājag mŷ tag tó sór mŷ, ha mē. Ājag krēm ke ag ki rĩr há han nĩ. Ū tŷ *carneiro* ki rĩr tĩ ěn tŷ ti mēg ki rĩr há han ěn ri ke han nĩ. Topē tŷ ājag mŷ vėnh rãnhraj nĩm jan hã vē. Kŷ ājag gŷj mĩ ěkrén sór tũg nĩ gé. Topē tũ vē, ājag rãnhraj tĩ, hã kŷ ki rĩr há han sórm nĩ. ³ Kŷ ājag krēm ke ag ki rĩrm nĩ. Ag mŷ komėr hã vĩm nĩ. Ag rĩnh vėjykre há hã han kŷ nŷtĩm nĩ, ag tŷ ājag jykre há ve kŷ ājag kóm han sór jé. ⁴ Kãnhmar ti kãtĩg mãn ke mŷ, ěg pã'i mág ti, ěg ki rĩr tĩ ti. Kŷ tóg ājag tŷ ūn mág han ke mŷ. Ājag mŷ tóg krĩ tógfĩ ri ke vin ke mŷ, ājag tŷ tŷ ūn mág nŷtĩn kŷ. Hã ra tóg kórég vãnh nĩ, kanhkã tá ěg krĩ tógfĩ ěn ti.

⁵ Kŷ sóg kyrŷ ag jyvėn kŷ: “ŭn sanh tŷ ājag mŷ nén tó mŷ ěn han nĩ,” he mŷ.

Kŷ sóg vėnh kar jyvėn kŷ: “jagnē to é he tũg nĩ. Jagnē ki rĩr há han nĩ,” he mŷ. Tag vŷ rán kŷ nĩ, ha mē. “Topē vŷ ū tŷ jagnē to é he mŷ ag kato tē tĩ. Hã ra tóg ū tŷ: “ŭn sĩ vŷ tŷ inh nĩ,” he mŷ ěn to há nĩ,” he tóg. Hã kŷ vėšŷ ūn mág han sór tũg nĩ. ⁶ Topē vŷ tar nĩ, kŷ tóg kejėn ěg mŷ nén ū jagy jėnėg tĩ. Ti kato tē tũg nĩ hã ra. Ti tovãnh sór tũg nĩ gé. Kŷ tóg ti kurā ki ājag tŷ ūn mág han ke mŷ, ha vem nĩ. ⁷ Ājag krĩ kufy nĩn kŷ ti hã mŷ tóm nĩ. Kŷ tóg ājag mŷ ājag krĩ kuprãg ke mŷ. Ti hã vŷ ěg ki rĩr nĩgtĩ.

⁸ Vėnh ki rĩrm nĩ. Nŷr ri ke han tũg nĩ. Ha vé, ěg kato vãsãn tĩ ěn, Japo ěn tóg ěg to vãjig tũgtĩ. Mĩg kókĩr ri ke ti nĩ, ti tŷ ěg mãn sór kŷ. ⁹ Hã kŷ ti kato vãsãnsãn nĩ. *Jesus Cristo* ki rã tovãnh tũg nĩ gé, ū tŷ ājag tŷ ti tovãnh han sór mŷ ra. Ha vé, ěg kanhkã kar ag vŷ jagtar tĩ, ājag kóm, ga krĩ ke kar ag. Ag mŷ ěkrén kŷ tar nŷtĩm nĩ. ¹⁰ Kurā pipir ki ājag tóg jagtar tĩ. Kar kŷ Topē vŷ ājag tŷ ūn há tãvĩ han ke mŷ, ājag tŷ kygnē mãn tũ nĩ jé. Ti hã vŷ ěg tar han tĩ, ěg tŷ ti to krónh ke tũ nĩ jé. Ěg kuprėg tóg mŷr, ěg tŷ *Cristo* tugrĩn kanhkã ve jé, ěmã sĩnvĩ pē ěn

ti, ù tũg vãnh ên ti. ¹¹ Topê hã vỹ ti pir mỹ tar nĩ'. Ti hã vỹ tũ' henh ke tũ nĩ'. Hã vễ.

Pedro tỹ ag mĩ êkrén

¹² Tó sĩ han sóg ãjag mỹ. Kỹ *Silas* tóg inh mỹ ãjag mỹ rán mũ, inh vĩ ti. Êg kanhkã vỹ tỹ ti nĩ. *Jesus* tovãnh jãvãnh ti nĩgtĩ. Kỹ tóg iso há nĩ gé. Isỹ ãjag tar han sór vễ. Hã kỹ sóg ãjag mỹ inh vĩ jẽnẽg mũ. Topê vỹ êg tar han ke mũ mỹr. Hã kỹ ti to krónh ke tũg nĩ. ¹³ Êmã tỹ *Babilônia* ki êg nỹtĩ. Kỹ tag ki ù tỹ ãjag mré *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ ag vỹ ãjag mĩ êkrég tĩ. ãjag mré tóg êg kuprêg, Topê ti. Kỹ inh kósin tỹ *Marcos* vỹ ãjag mĩ êkrég tĩ gé. ¹⁴ Jagnê ki nhun ke ri ke han nĩ, jagnê nĩgê kãgmĩ kỹ, ãjag tỹ tỹ jagnê mré ke nỹtĩn kỹ.

Cristo mré ke vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Topê jé ãjag krĩ tỹ kãnhvy' hé. Hã vễ.

PEDRO TÝ CARTA HAN MÃN

¹ *Simão Pedro* tý ājag mý *carta* rán hã vë. *Jesus Cristo* tý inh fë vë, sý ti rãnhraj han jé, sý tý ti *apóstolo* jë jé. Isý ũ tý inh mré *Jesus Cristo* ki ge ký nýtí kar ag mý rán hã vë. Topë vỹ ěg kuprëg, ũn jykre kuryj ěn, ěg tý ěg krenkren han mü tý *Jesus Cristo* ki ge jé.

² Ājag to sóg Topë mré vī tí, ājag tý ěg *Senhor* tý *Jesus Cristo* ki kanhrãn há han jé, Topë ki ke gé, ājag tý komër hã ti ki kanhrãn kãn jé. Ký tóg ājag tar han ke mü. Ājag krí tý tóg kãnhvy' henh ke mü gé.

Topë tý ěg kuprëg

³ Topë ki kanhró ěg tóg nýtí. ěg kuprëg tóg, ti tý ěg tar han jé, ti tar nĩ ěn ri ke. Ký tóg ěg tý ũn mág han ke mü gé, ti tý tý ũn mág nĩ ěn ri ke. ěg tý tag ki kanhrãn ký ěg tóg ti jykre jagma mü há han ke mü. ⁴ Ký Topë tóg ěg mý nén ũ há kãfór tó ký: “ěprã ke kar vỹ nũgme ki vár ke mü, ag tý nén to ěn mü ěn han tugrĩn,” he ja nĩ. Ag jãvo ěg tóg krenkren ke mü, ký ěg tóg Topë ri ke nýtĩnh ke mü, mýr, ha mẽ. ⁵ Hã ký vãsãn, ājag tý ti ki rã to tar nýtí jé, ājag tý vëjykre há hã han jé. Vëjykre há han ký vënh kanhrãn ký mũm nĩ gé. ⁶ Vënh kanhrãn ký mü ký vëso jykrén nĩ gé. Vëso jykrén ký ti tovãnh tũg nĩ gé. Ti tovãnh tũ nĩn ký ti jykre hã mĩ mũm nĩ gé. ⁷ Ti jykre hã mĩ mũn ký jagnë to há tãvĩ nýtĩm nĩ gé, ěg kanhkã kar ag to. ěprã ke kar ag to há nýtĩm nĩ gé. ⁸ Ājag tý tag han kãn ký tóg há tí. Ký ājag tóg ěg *Senhor* tý *Jesus Cristo* ki kanhrãn há han ke mü gé. Ký ājag tóg vëjykre há to krónh kenh ke tũ nĩ gé. Ký ājag tóg komër hã ti ki kanhrãn kãn ke mü, ha vem nĩ. ⁹ Ũ tý vëjykre há han sór tũ nĩn ký tóg ũn kyvó ri ke nĩ, ũn ěvãnh kórég, ũn kutu ri ke ti nĩ sir. ěn vỹ ěg *Senhor* ki kagtĩg nĩ. Hã ký tóg ti kórég han tí nĩ.

¹⁰ Inh kanhkã', Topë vỹ ājag kuprëg. Ký vãsãnsãn, vënh kar tý ājag jykre há tugrĩn ki kanhró nýtí jé, ti tý ājag kuprëg mü ěn ti. Ký ājag tóg tý prãnh kenh ke tũ nĩ, ha vem nĩ. ¹¹ Kanhkã ve jé ājag tóg ke mü, ha vem nĩ, ěg *Senhor* tý *Jesus Cristo* tũ ti, ěg krenkren han tí ěn tũ ti. Tũ' henh ke tũ ti nĩ, ti tý tá tý ũn mág nĩ ti.

¹² Hã ký sóg ājag mý tó mãn', tó mãn' he mü. Ki kanhró ājag tóg nýtí. Vënh vĩ há to tar ājag tóg nýtí, ājag tý mẽg mü ěn to. ¹³ Ge ra sóg ājag jyvën mãn sór mü, ājag tý kã jatú tũ nĩ jé. Isý ājag mré nĩ mü ěn kã sóg ājag mý tag tó. Ājag jyvën sóg inh. ¹⁴ Ha vé, kãnhmar sóg iser ký inh fãr tovãnh ký tĩg ke mü. Kĩ kanhró sóg inh. ěg *Senhor* tý *Jesus Cristo* vỹ inh mý isý kãnhmar tĩg ke ti tó. ¹⁵ Hã ký sóg vënh rán tag to fũrũn mü, ājag tý iser kar ký kã jatun tũ nĩ jé.

Pedro tý Jesus ve ja

¹⁶ Ha vé, inh pijé ājag mý ón mü', isý ājag mý ěg *Senhor* tý *Jesus Cristo* kãtĩg vén mü ěn tón ký, isý ti jykre tar tón ký. Ti ve inh, ti tý tý ũn mág pë nĩ ti. ¹⁷⁻¹⁸ Ti jóg tý Topë vỹ ti tý ũn mág han. Ti tý tóg ũn tar han gé. ěg tý *Jesus* mré pãnónh kri nýtí ěn kã ěg tóg kanhkã tá vënh vĩ ěn mẽg mü, ěprã nýtĩn ký. Ký tóg ti to tag tó, ũ tý tý vënh kar kri ke ěn ti, Topë ti, ha mẽ. “Inh kósĩn pir hã vë. Inh fe pë vë,” he ja tóg nĩ, *Jesus* to. Topë tý pãnónh ki kãtére mü ěn kri ke ja vë. ěn tá sóg *Jesus* tý tý ũn mág jé vé.

¹⁹ Hã kÿ êg tóg ù tÿ vãsÿ Topê vî tó tí ag vî kri fig mû. Tovãnh tũ êg nĩ. Kri nĩm nĩ gé. Néj grug ri ke ti nĩ êg mÿ, ag vî ti. Néj gru vÿ êg mÿ kuty tá jengrê han tí. Kurã ke kã tá krĩg mág hã vÿ êg fe tÿ mrin ke tí. *Jesus* to ken hã vê, hã vÿ: krĩg mág, he mû. ²⁰ Kÿ, ãjag tÿ Topê vî rá to ken kÿ tag to jykrén nĩ, ha mẽ: êg pijé vêsóg ki to jykrén ke mû', Topê vî rá to', Topê tÿ ti vî tó tí ag mÿ nén tó mû ên to'. Topê hã ne to êg krĩn ke mû'. ²¹ Kÿ Topê vî tó tí ag pijé vêsóg ki ag kri ki to jykrén kÿ rán ja nĩgtĩ gé'. Topê kuprĩg tÿ ag krĩn mû ên hã rán ja ag tóg nĩgtĩ. Hã kÿ tóg tÿ Topê vî nĩ, vênh rán ki.

2

Ón kÿ Topê vî tó tí ag

¹ Hã ra ù ag tóg ón kÿ Topê vî tó ja nĩgtĩ gé, vãsÿ, *Israel* ù ag. Tag ve jé ãjag tóg ke mû gé. Û ag tóg ón kÿ ãjag mÿ Topê vî kãmén sór ke mû, ha vem nĩ. Ên ag vî vÿ ón kÿ ãjag mÿ mẽ há tí mẽ tĩnh ke mû, hã ra tóg ãjag kókén ke mû. Kÿ Topê vÿ vãhã ag tÿ tũ' henh ke mû. ² Ge ra ù tÿ hên ri ke ag tóg ag jykre pãno han ke mû, ag mré. Kÿ ù tÿ ag mré vëjykre pãno han mû ên ag tÿ ag tugrĩn Topê jykre kato vî vî henh ke vê, ti tÿ ki hã tó mû ra. ³ Ag tÿ jãnkamy mág ve sór vê, hã kÿ ag tóg ón kÿ vême sĩnvĩ tó sór mû, ag tÿ ãjag *lograr* he jé. Hã ra ù tÿ ag vóg kónãn ke mû ên tóg ag vég tí. Ag tÿ tũ' he jé tóg ke mû, kãnhmar, ha vem nĩ.

⁴ Topê tÿ jëgnê jafã ù ag vÿ Topê vî mranh. Ên ag vóg kónãn tóg huri, ag pijé krenkren'. Nũgme ki tóg hur ag vãm, Topê ti. Tá ag tóg sigse kÿ nÿtĩ, *ferro* tÿ *corrente* tÿ. Tá tóg kuty nÿ. Tá ag tóg Topê tÿ vênh kar jykre tugnÿm ke kurã ên jãvãnh nÿtĩ. ⁵ Kÿ *Noé* mré ke ag vÿ nÿtĩgtĩ gé. Topê vÿ ag vóg kónãn ja nĩ gé. Goj var tÿ tóg ù tÿ ti vî mranh mû ag tÿ tũ' he kãn. Ag pijé krenkren'. Û tÿ 8 (ke) ag hã vÿ krenkren, ên kã, hã vÿ: *Noé*, he mû, ù tÿ vênh kar mÿ: “Topê vî kri fim nĩ,” he mû ên ti, kar kÿ ti mré ke tÿ 7 (ke) ên ag ke gé. ⁶ Topê vÿ êmã tÿ *Sodoma* mré êmã tÿ *Gomorra* tá ke ag vóg kónãn ja nĩgtĩ gé, kÿ êmã ên tá ãn tóg kugpũr kãn ja nĩ. Êg tÿ tag ve kÿ êg tóg Topê tÿ ùn jykre pãno ag vóg kónãn ke ên ki kanhró nÿtĩ gé. ⁷ Êmã ên tá ùn pir vÿ kren, hã vÿ: *Ló*, he mû. Ên vÿ jykre há nĩ ja nĩgtĩ, kÿ ti mré ke ag jykre kórég vÿ ti mÿ e tí ja nĩgtĩ. ⁸ Kurã kar ki tóg ag jykre pãno ve ja nĩgtĩ. Kÿ ti krĩ tóg kufy jagy nĩ ja nĩgtĩ, ti tÿ ag jykre kórég ve kÿ, ag vî kórég ke gé. Ên vÿ ti pir mÿ kren, *Ló* ti. ⁹ Û tÿ ti to: “Ûn mág vÿ tÿ ti nĩ,” he mû ag krenkren han ki kanhró tóg nĩ, Topê ti. Hã ra tóg ù tÿ vëjykre pãno han mû ag vóg kónãn ke mû, ti tÿ vênh kar jykre tugnÿm ke kurã ên kã. ¹⁰ Û ag vóg kónãn mág pè han jé tóg ke mû, hã vÿ: ù tÿ ag tÿ nén to én mû han tí ên ag, he mû, ùn vênh kavénh tí ag, he mû, ù tÿ: “Topê pijé tÿ êg *Senhor* nĩ,” he mû ên ag, he mû.

Ón kÿ Topê vî tó tí tag ag vÿ êg vî kafãn tí. “Inh hã tóg ki kanhró nĩ,” he ag tóg tí. Kÿ ag tóg kanhkã tân ag kamêg vãnh nÿtĩ gé. Ag to ag tóg vî kónãn tí. ¹¹ Topê tÿ jëgnê jafã ag vÿ tag han tũ nĩgtĩ, ha mẽ. Kanhkã tân ag to ag tóg vî kónãn tũ nĩgtĩ, Topê rĩnve. Ag tÿ ù tÿ ón kÿ ti vî tó tí ag tar kãfór nÿtĩ ra ag tóg kanhkã tân ag to vî tũ nĩgtĩ. ¹² Ag jãvo ù tÿ ón kÿ ti vî tó tí ên ag vÿ krĩ tũ nÿtĩ, vãnh kã mĩ sê ag jykre tũ ri ke ag nÿtĩ. Vãnh kã mĩ tóg tĩgtĩ, sê tí, êg tÿ ti to vãji kÿ ti tén jé. Tag ri ke ag nÿtĩ. Ag tÿ kanhkã tân ag ki kagtĩg nÿtĩn kÿ ag tóg ag to vî kónãn tí. Hã kÿ Topê tóg ag tÿ tũ' henh ke mû, êg tÿ sê tén tí ên ri ke. ¹³ Ag tÿ ag jykre pãno kajãm hã vê. Kurã ki ag tóg ag tÿ nén to én mû ên han tí, mÿr, ha mẽ. Kÿ ag tóg ag mré jëg tí gé, ag tÿ fénhta han kÿ. Ha ra ag tóg nén tÿ êg

mỹ'a han tĩ ên hã han tĩ, ag tỹ ag mré jên kỹ. Jykre régre ag nỹtĩ. Ón kỹ ag há nỹtĩ ve nĩ. ¹⁴ Ûn tỹtá fag kar to ag tóg én tĩ, fag ki êvãnh kỹ. Topê vĩ mranh sór ag tóg tĩ. Ti vĩ mranh to ag tóg krónh ke tũ nĩgtĩ. Ûn krój ag krĩn kónãh ag tóg tĩ, ag tỹ ag mré mranh jé. Ag topê vỹ tỹ jãnkamy nĩ. Topê vỹ ag vóg kónãh ke mũ, ha vem nĩ. ¹⁵ Topê japyr ti tovãnh ag tóg. Vãgfor kỹ ag nỹtĩ. *Beor* kósĩn tỹ *Balaão* ên ri ke han ag tóg tĩ. Ên vỹ jãnkamy to há tãvĩ nĩ ja nĩgtĩ. Hã kỹ tóg *povo* tỹ *Israel* mỹ vĩ kónãh ke ên to jãnkamy ve sór mág ja nĩ, pã'i mág tỹ ti mỹ: “ha ag mỹ vĩ kónãh tĩg, inh jagfy,” hen kỹ. ¹⁶ Hã ra Topê tóg ti mỹ vĩ tar han, ti tỹ ti vĩ mranh kỹ. Hã kỹ ti mēg tỹ *burrica* fi tóg fi vĩ vãnh ra ti mỹ vĩ ja nĩgtĩ. Êg tỹ jagnē mré vēmén ri ke han ja fi tóg nĩgtĩ. Ti mỹ vĩ kỹ fi tóg ti tỹ vējykre kórég han ke mũ ra tỹ tũ' he mũ, ti tỹ ón kỹ Topê vĩ tónh tĩg sór mũ ên kã.

¹⁷ Ón kỹ Topê vĩ tó tĩ ag vỹ goj nĩhỹg ja ki goj tũ ên ri ke nỹtĩ. Kanhkã góg ri ke ag tóg nỹtĩ gé. Kãka tỹ vėjo vóg kỹ tỹ tũ' he ên ri ke ag nỹtĩ, ù tỹ ón kỹ Topê vĩ tó tĩ ag. Topê vỹ kuty tãvĩ tá ag vin ke mũ. ¹⁸ “Ûn mág vỹ tỹ inh nĩ,” he ag tóg tĩ, ón kỹ. Krĩ tũ ag nỹtĩ. Nén ù vėnhmỹ kar to én ag tóg tĩ. Nén ù tỹ êg kavėnh tĩ ên to én ag tóg tĩ. Vējykre pãno han kỹ ag tóg ù tỹ ùri Topê ki ge sór mũ ag krĩn kónãh tĩ. ¹⁹ “Jatun mỹ êg tóg êg tỹ nén han sór mũ ên han kãn ke mũ. Topê vỹ êg to jũnh ke tũ nĩ,” he ag tóg tĩ, ón kỹ. Nén tỹ êg kavėnh tĩ ên hã han ag tóg tĩ. Kỹ tóg tỹ ag jagrē nĩ, ěprã vējykre ti. Êg tỹ nén ù tovãnh sór mũ ra tovãnh ki kagtĩg nĩ ên vỹ tỹ êg jagrē nĩ sir, mỹr, ha mē. ²⁰ Êg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* ki kanhró ja ag tóg nỹtĩ vė, êg kren han mũ ên ti. Ti tigrĩn ag tóg ěprã vējykre kavėj kar tovãnh ja nĩgtĩ vė. Hã ra ag tóg ag tỹ nén tovãnh mũ ên han mãn mũ, kỹ tóg tỹ ag jagrē nĩ mãn mũ sir. Kỹ tóg ùri kórég kãfór nĩ, ag mỹ. ²¹ Ag tỹ Topê japyr ên sãn ja tũ nĩ ra tóg há tĩ vė. Hã ra ag tóg ti sãn sĩ han kar kỹ tovãnh mũ. ²² Topê tỹ ag mỹ vėnh vĩ há jėnėg mũ ên ti. ²² Ag to êg tóg tag tó tĩ, ha mē: “*cachorro* vỹ ti tũgtũv ên ko mãn tĩ,” he êg tóg tĩ. “*Porco* tóg ti vėnh kype há han kỹ jē ra órė mĩ vėšĩn mãn tĩ. Kỹ tóg vėnh kavėnh mãn tĩ,” he êg tóg tĩ gé. Û tỹ vējykre kórég tovãnh kar kỹ han mãn tĩ ag to ken hã vė.

3

Jesus kãtĩg mãn

¹ Inh kanhkã', ájag to sóg há tãvĩ nĩ. Ájag mỹ sóg vėnh rá ù han huri. Kỹ sóg ájag mỹ rán mãn mũ ha. Inh vėnh rá kar ki sóg ájag jyvėn tĩ, ájag tỹ nén jãnhkri hã to jykren kỹ nỹtĩ jé, ájag tỹ tag kã jatun tũ nĩ jé. ² Topê vĩ tó tĩ ag vỹ vãsỹ Topê vĩ tó ja nĩgtĩ. Ên mĩ ěkrėn nĩ. Kỹ *apóstolo* ag vỹ ájag mỹ tó ja nĩgtĩ gé, êg *Senhor* tỹ nén to êg jyvėn mũ ti, êg kren han tĩ ên vĩ ti. Ên mĩ ěkrėn nĩ gé. ³⁻⁴ Kurã tỹ ěgno to há ěprã ke ù ag vỹ ájag to é henh ke mũ, ha vem nĩ. “Ti mỹ kãtĩg mãn mũ vỹ?” he jé ag tóg ke mũ. “Ti tỹ vãsỹ kãtĩg mãn ke vė vė. Hã ra êg jo ke ag vỹ vãsỹ tũg. Ti tỹ ti kãtĩg mãn ke tó mũ ra ag tóg kãgter. Kãtĩg ke tũ ti nĩ. Ga vỹ nĩnh mũ. Tũ' henh ke tũ ti nĩ, ga ti, ha vem nĩ,” he jé ag tóg ke mũ, êg to é he kỹ, ha vem nĩ. Ûn jykre kórég ag vė, ù tỹ tag tó mũ ag. Ag tỹ nén to én mũ ên hã han ag tóg tĩ. ⁵ Topê tỹ vãsỹ nén han mũ ên ki kagtĩg ag tóg nỹtĩgtĩ, ag tỹ ki kanhrãn sór tũ nỹtĩn kỹ. Topê tỹ vãsỹ nén han jan hã vė, ha mē. Kanhkã han tóg, vãsỹ, ga ti ke gé. Ti vĩ tỹ tóg nén kar hynhan ja nĩgtĩ. Ga ên vỹ goj tỹ vėnh kãpãm kỹ nỹ ja nĩ, kỹ ù tóg goj kri nỹ ja nĩ gé. ⁶ Ga ên kri ke kar ag vỹ hur tũg, goj tỹ, goj var mũ ên tỹ. ⁷ Kỹ êg tỹ ùri nén vėg mũ tag vỹ tũ' henh ke mũ gé, ha vem nĩ. Topê vỹ ti tỹ tũ' henh ke to kurã nĩm huri. Kỹ tóg pĩ tỹ ti tỹ tũ' henh

ke mû, Topê tÿ: “tág’,” hen kÿ. Kurã ên kã Topê vÿ ù tÿ ti vÿ mranh mû ag tÿ tũ’ he kãn ke mû gé. Ag vóg kónãn ke kurã vê sir.

⁸ Inh kanhkã’, tag to jykrén nĩ, ha mê. Topê kurã vÿ êg kurã ri ke tũ nĩ. Kurã pir vÿ ti mÿ prÿg tÿ mil (ke) ri ke nĩ, kÿ prÿg tÿ mil (ke) vÿ ti mÿ kurã pir ri ke nĩ gé. ⁹ Kÿ tóg ti tÿ êg mÿ nén tó mû ên tovãnh ke tũ nĩ. Û tóg: “han sór tũ ti nĩ, hã kÿ êg tóg vég tũ nĩgĩ,” he tĩ, ón kÿ. Hã ra ag tóg hã tũ tó tĩ. Ti tÿ ver êg to fe nĩ vê. Hã kÿ tóg kãtíg vãnh nĩ. Ti pijê êg kã mĩ ù tÿ nũgme ki kutê ên ve sór mũ’. Hã kÿ tóg ver êg mÿ kurã ù nĩm mãn’, kurã ù nĩm mãn’ he mû. Kÿ vênh kar jé ag jykre kórég tovãnh, ag krenkren jé.

¹⁰ Hã ra tóg kãtíg mãn ke mû, ha vem nĩ. Vãhã tóg kãtíg ke mû, kÿ tóg ù tÿ êg tũ péju tĩ tÿ êg vatãnh tá kãtíg ri ke nĩnh ke mû. Ên kã kanhkã tóg tov kÿ kréj ke kÿ vár ke mû. Kanhkã tá nén kar vÿ jonh ke kãn ke mû gé, krÿg kar ag, pĩ ên tÿ ag tÿ kréj ken kÿ. Kÿ vãhã ga vÿ tũ’ henh ke mû, ga kri ke kar ag ke gé. ¹¹ Gen kÿ nén ù kar vÿ tũ’ henh ke mû. Hã mĩ êkrén kÿ vênh kãn sórm nĩ. Topê tÿ êg mÿ nén tó mû ên hã han nĩ. Topê mÿ vênh vin nĩ. ¹² Topê kurã ên jãvãnh nĩ. Topê rãnhraj to vãsãnsãn nĩ, ti kurã ên tÿ kãnhmar tá krÿg jé. Kurã ên kã kanhkã vÿ pũr ke mû. Kÿ kanhkã tá nén kar vÿ jonh ke kãn ke mû gé, krÿg kar ag. ¹³ Topê vÿ ti tÿ êg mÿ nén tó mû ên han kãn ke mû. Kanhkã tâg han jé tóg ke mû, ga tâg ke gé. Tá tóg vÿjykre kuryj tâvĩ nĩ. Êg tÿ ga tâg tag, kanhkã tâg tag venh hapê tóg tĩ.

¹⁴ Inh kanhkã’, ãjag to sóg há tâvĩ nĩ. Topê kurã tag jãvãnh ãjag tóg nÿtĩ. Kÿ vãsãnsãn nĩ, ãjag tÿ kygnêg tũ nĩ jé. Vãsãnsãn nĩ, ãjag tÿ Topê mÿ jãnhkri nÿtĩ jé, ãjag tÿ ti há ri ke nÿtĩ jé. Kÿ ãjag tóg ti kato vãsãnsãn ke tũ nĩ. ¹⁵ Ha vé, ti tÿ ver êg to fe nĩn kÿ êg tóg êg jykre kórég tovãnh kÿ krenkren ke mû. Tag rán tóg huri ãjag mÿ, êg kanhkã tÿ Paulo ti. Ti to sóg há tâvĩ nĩ. Topê vÿ ti mÿ kri há tâvĩ nĩm. ¹⁶ Kÿ tóg, ti tÿ ù mÿ carta han kÿ isÿ nén rán mũ tag ri ke han tĩ gé. Ti vÿ tóg inh vÿ ri ke pê nĩ. Carta e han tóg huri, Paulo ti. Kÿ ti carta ù vÿ to jykrén jagy tĩ gé. Kÿ ù ag tóg ti carta to ke mû ra ki kagtíg nÿtĩn kÿ ti to vÿ kónãn tĩ. Û tÿ ki kagtíg ag vê. Ûn krój ag vê, ù tÿ ti tÿ rá to vÿ kónãn mû ag. Topê vÿ rá ù to ag tóg nĩ, êg kónãn tĩ gé, Paulo tÿ rá kóm, ên ag. Tag tugrĩn ag tóg kãgter ke mû, ha vem nĩ.

¹⁷ Inh kanhkã’, ãjag mÿ sóg rán kãn huri. Hã kÿ vênh ki rĩr há han nĩ. Ker ù tÿ ãjag mÿ ón kÿ kri nĩm hê’. Ke tũ nĩ mû ra ag tóg ãjag lograr henh ke mû, ù tÿ ãjag fe kavénh sór mû ag, ùn jykre pãno ag. ãjag tÿ ag vÿ kri fi tugrĩn ãjag tóg vãgfor ke mû, ha vem nĩ. Êg tÿ kãgnó ki tĩr ri ke han jé ãjag tóg ke mû, ha vem nĩ. ¹⁸ Êg Senhor ki kanhrãn ke hã to tar nÿtĩm nĩ. Ti tÿ êg tar han mũ tag hã ve sórm nĩ, êg kren han tĩ tÿ Jesus Cristo ti. Ti hã mÿ êg tóg vÿ há han ke mû, ùri, kar kÿ kanhkã tá ke gé. Kÿ tóg tũ’ henh ke tũ pê nĩ. Hã vê.

JOÃO TÛ CARTA HAN VËN

Topê vî

¹ Topê tÛ ver n n kar han t g ki t g n  n , Top  v  ti, h  vÿ: *Jesus Cristo*, he m . Top  tÛ *Jesus* mr  n n   kar hynhan kÿ t g r r n , Top  v  ti. Sÿ  jag mÿ *Jesus Cristo* tag k m n ke v . M  inh, ti v  ti. Ti ve inh ke g , inh kan  tÛ. Ti v g inh, inh n g  tÛ. ²  g r nr n t   n vÿ v nh ven, h  kÿ s g ti v . Ti h  t  s g t , h  kÿ s g  jag mÿ ti k m n m . Ti tÛ n n kar han t g ki t g k  n  n ,   tÛ ti han ja t  h  ra.  n k  t g ti panh mr  n  ja n  sir. H  ra t g  g mÿ v nh ven. ³ Kÿ s g ti v . Ti v  m  s g ke g . H  kÿ s g  jag mÿ ti k m n m  ha,  jag tÛ inh mr  ti ki kanhr n j .  g j g tÛ Top  mr  ke vÿ tÛ  g nÿt , ti k sin tÛ *Jesus Cristo* mr  ke ke g . Kÿ  g t g tÛ jagn  mr  ke nÿt  g . ⁴  jag mÿ s g tag r n kÿ j n  s r m , ti tÛ  jag mÿ s r t  j ,  jag mÿ h  t v  t  j  ke g .

Top  tÛ j ngr  ri ke n 

⁵ Ha v , ti tÛ  g mÿ n n t  m n h  v , ha m . Ti v  m  kÿ s g  jag mÿ t  s r m , ha m . Top  vÿ jÿkre kuryj n . H  kÿ t g kur  ri ke n , j ngr  ri ke. Ki kuty t  p  ti n .

⁶ Kÿ  g tÛ: “ti mr  ke vÿ tÛ inh n ,” hen kÿ  g t g kuty ki v jÿkre k r g  n han ke t  n . Ke t  n  m  ra  g  n kÿ: “ti mr  ke vÿ tÛ inh n ,” he t . V nh   v  sir. Kÿ  g t g  n kÿ n n   kar han t  g . ⁷  g tÛ ti k m kur  ki v jÿkre h   n han kÿ  g t g jagn  to h  nÿt nh m . Jagn  mr  ke vÿ tÛ  g nÿt ,  g tÛ v jÿkre h  han kÿ. Kÿ ti k sin tÛ *Jesus* vÿ  g kyk nh ke m  sir, ti kyv nh tÛ,  g tÛ ti v  mranh ja h  ra.

⁸   t g kej n: “inh pij  Top  v  mranh t ,” he s r m . Ti  n v . H  ra t g ti h  mÿ tÛ v nh v  ha m  t , ti  n m  ti. ⁹  g tÛ Top  v  mranh kÿ  g t g ti mÿ t nh ke m . “  v  mranh inh, tag han kÿ,” he j   g t g ke m . Kÿ t g  g mÿ v nh p te f n ke m  sir. Tag t  ja ti n , kÿ t g han ke m . Kuryj ti n  mÿr. Kÿ t g  g kyk nh ke m  sir,  g jÿkre p no tÛ t  he j . ¹⁰  g tÛ: “inh pij  ti v  mranh ja n gt ,” hen kÿ  g t g Top  to: “ti  n v ,” he m . Kÿ  g pij  ti v  ki kanhr n h  han t ’.

2

Jesus tÛ  g tar han ke

¹ Inh kr , sÿ tag r n v ,  jag mÿ,  jag tÛ ti v  mranh s r t  n  j . Kej n  jag k  m    t g Top  v  mranh t  h  ra. Kÿ   t g ti jagfÿ v nh ke m  ha,  g j g tÛ Top  mÿ, h  vÿ: *Jesus Cristo*, he m ,  n jÿkre kuryj n   n ti. ² Ti h  t g   tÛ ti t n ke m  ag mÿ v nh f g’, ti tÛ  g jagfÿ ter j , ti tÛ  g tÛ Top  v  mranh tÛ t ’ hen j . H  kÿ t g  g mÿ v nh p te f n s r m . H  ra t g  g t v  mÿ v nh p te f n s r t  n .  pr  ke kar mÿ ke v , mÿr’.

³ Ha v ,  g tÛ Top  v  kri fi kÿ  g t g v so: “v h  inh ti ki kanhró n ,” henh ke m . ⁴   t g kej n: “ti ki kanhró s g n ,” he t . H  ra t g ti tÛ  g mÿ n n t  ja  n han t  n gt . Ti  n v . Ti pij  Top  tÛ ki h  t  m  ki kanhró n ’. ⁵  g tÛ h  ra *Jesus* v  kri fi kÿ  g t g Top  to h  nÿt . Kÿ  g t g ti to h  t v  nÿt  ha ke g . Tag han kÿ  g t g ti ki kanhr n m , kÿ  g t g ti ki ge kÿ nÿt  ha, ha m . ⁶   t g ti

to: “ti ki sóg rã kÿ jê,” he tĩ. Kÿ tóg ti jykre han kãn mũ sir. *Jesus Cristo* tÿ nén han ja han kãn tóg mũ. Kÿ tóg ti ki rã kÿ jê sir.

Jagnê to há nÿtĩnh ke

⁷ Ājag to sóg há tãvĩ nĩ. Inh pijé ājag mÿ nén ù tãg rán sór mũ! Nén ù si rán sór inh mũ, ha mē. Vāsÿ Topē tóg ěg jyvĕn ja nĩgtĩ, ěg tÿ jagnê to há nÿtĩ jé. *Cristo* mur tũg ki tóg ěg mÿ tag tó ja nĩgtĩ. Kÿ ājag tóg vāsÿ mē ja nĩgtĩ gé. ⁸ Hã ra tóg tãg nĩ gé, sÿ ājag mÿ rán mũ tag ti. *Cristo* vÿ ěg mÿ tó mãn ja nĩ, ěg tÿ jagnê to há nÿtĩ jé. Kÿ tóg ki króm ja nĩ. Kÿ ěg tóg ti nón ki króm sór mũ gé. Ki hã tó ja ti nĩ. Kÿ tóg nén ù tãg ri ke nĩ, *Cristo* tÿ Topē nón tó mãn kÿ. Ha vé, komēr hã tóg kurãg tĩ. Kurã kãtĩg kÿ tóg ti kuty tÿ tũ' he tĩ, komēr hã. *Jesus* tÿ ěg mÿ: “jagnê to há nÿtĩn nĩ,” he to ken hã vé, hã vÿ: kurã, he mũ.

⁹ Ū tóg kejĕn: “inh hÿn kurã mĩ tũg mũ ha,” he tĩ. Hã ra tóg ti régre to jũ nĩ, ti *irmão* to. Ēn vÿ kuty mĩ tĩ nĩ ver. ¹⁰ Ū tÿ ti régre to há nĩ ěn hã vÿ, kurã mĩ tũg ke mũ. Ēn vÿ ti régre tÿ tÿ prãnh ke han ke tũ pē nĩ. ¹¹ Ū tÿ ti régre to jũ nĩ ěn vÿ kuty mĩ tĩ mũ. Kuty to vĕjyke han kÿ tóg jê nĩ ver. Kÿ tóg ti tÿ hē ra tũg ke tag ki kagtũg nĩ gé. Kyvó ri ke ti nĩ, ti tÿ kuty mĩ tĩn kÿ.

¹² Inh krĕ, sÿ ājag mÿ rán vē. Ājag tÿ Topē vĩ mranh ja ěn vÿ vēnh pãte fón kÿ nĩ nĩ, *Jesus Cristo* tugrĩn. ¹³ Ājag kã mĩ ke ù vÿ sanh há nÿtĩ. Sÿ ājag mÿ rán vē gé. Ū tÿ nén kar tũg ki kã nĩ ja ěn ki kanhró ājag tóg nÿtĩ. Ājag kã mĩ ke ù vÿ kyrũ nÿtĩ. Sÿ ājag mÿ rán vē gé. Nén-Kórég vÿ ājag tÿ hē ri ke ja tũ nĩgtĩ.

¹⁴ Inh krĕ, sÿ ājag mÿ rán vē. ěg jóg mág ki kanhró ājag tóg nÿtĩ. Ājag kã mĩ ke ù vÿ sanh há nÿtĩ. Sÿ ājag mÿ rán vē. Ū tÿ nén kar tũg ki kã nĩ ja ěn ki kanhró ājag tóg nÿtĩ. Ājag kã mĩ ke ù vÿ kyrũ nÿtĩ. Sÿ ājag mÿ rán vē. Tar ājag nÿtĩ. Topē vĩ ki kanhró ājag tóg nÿtĩ. Nén-Kórég vÿ ājag tÿ hē ri ke ja tũ nĩgtĩ.

¹⁵ ěg tÿ tag ki nén ù kórég vég mũ tag ki vētĩ sór tũg nĩ, tag ki vĕjyke ki. ěg tÿ tag to há nÿtĩn kÿ ěg tóg ěg jóg mág to há tũ nÿtĩ. ¹⁶ Ēprã vĕjyke pijé tÿ Topē jykre nĩ! Ēprã vĕjyke hã vé, ha mē: nén ù kar to ěn ěg tóg tĩ. ěg tÿ nén ù ve kÿ ěg tóg ěn mãn sór tĩ. Kÿ ěg tóg: “ũn mág vÿ tÿ inh nĩ, isũ to, isÿ nén ù kar to,” he tĩ gé. Topē jykre pijé! Ēprã vĕjyke hã vé. ¹⁷ Hã ra tóg kãnhmar tũ' henh ke mũ, ěg tÿ nén vég mũ tag ti. Ti tũg kÿ ěg tÿ ne to ěn ke tóg tũ tĩ gé. Ū tÿ Topē vĩ han ti ěn vÿ tũ' henh ke tũ nĩ jãvo.

Ū tÿ Cristo kato tē

¹⁸ Inh krĕ, kurã tÿ ěgno vÿ kakó tĩ ha. Kurã ěn kakó nĩn kÿ *Cristo* kato tē pē ěn vÿ vēnh ven ke mũ. Tag mē ājag hurĩ. Hã ra ag tóg hur vēnh vĩnven, ū tÿ ti kato tē mũ tÿ hĕn ri ke ag. Hã ki ěg tóg ki kanhró nÿtĩ, kurã tÿ ěgno kakó nĩ ti. ¹⁹ ěg mré ke ag vē vē, hã ra ag tóg ón kÿ tÿ ěg mré ke ja nÿtĩgtĩ. Ag tÿ tÿ ěg mré ke pē nÿtĩ ra ag tóg ver ěg mré mũnh ke mũ vē. Hã ra ag tóg ti tovãnh kÿ ti kato tē mũ ha. Hã ki tóg ve há tĩ, ag tÿ tÿ ěg mré ke tũ nÿtĩ ti.

²⁰ Ājag kar vÿ vēnh vĩ há ki kanhró nÿtĩ. Jagrĕ ājag nÿtĩ, ũn jykre há ěn kuprĩg tÿ. Hã kÿ ājag tóg ki kanhró nÿtĩ. ²¹ Hã kÿ sóg ājag mÿ rán mũ, ājag tÿ ki kanhró nÿtĩn kÿ. Ājag pijé ki kagtũg nÿtĩ! Ū tÿ vēnh vĩ há tó mũ ěn pijé ón tĩ!

²² Kÿ ũn nÿ hÿn ón tĩ? Ū tÿ ge vÿ ón pē han tĩ, ha mē: ū tóg *Jesus* to: “ti pijé tÿ *Cristo* nĩ,” he tĩ. “Topē tÿ ti jĕnĕ pijé, Topē kósin pijé,” he ag tóg tĩ gé, *Jesus* to. Ū tÿ *Cristo* kato tē mũn hã vé. ěg jóg to ag tóg ón tĩ, ti kósin to ke gé. ²³ Ū tÿ

Jesus to: “ti pijé tỹ Topě kósin nĩ,” hen kỹ tóg ěg jóg mág ki kagtĩg nĩ gé. Kỹ ũ tỹ ti to: “Topě kósin vỹ tỹ ti nĩ,” hen kỹ tóg ěg jóg mág ti ki kanhró nĩ gé.

²⁴ Vāsỹ ājag tóg ti vĩ mẽ vén. Ěn kã jatun tũg nĩ. Ěn hã mĩ ěkrén nĩ. Ājag tỹ tag to tar nỹtĩn kỹ ājag tóg Topě kósin ki ge kỹ nỹtĩ, ti panh ki ke gé. Hã kỹ ājag tỹ nén mẽ vén ja ěn tovãnh tũg nĩ. ²⁵ Ti hã vỹ ěg mỹ tó ja nĩ, ěg tỹ ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke ti.

²⁶ Ũ ag tóg ājag krĩn kónãn sór mũ, ājag mỹ ón kỹ, ti vĩ tón kỹ. Hã kỹ sóg ājag mỹ vėnh rán tag han mũ. ²⁷ Hã ra ājag tóg jagrė nỹtĩ, Topě kuprĩg tỹ. Kỹ tóg ājag kanhrãn mũ sir. Ti hã vỹ ěg kanhrãn tĩ, kỹ ũ vỹ ěg kanhrãn mãn ke tũ nĩ ha. Nén kar kãmén ti tĩ, ěg mỹ, ěg jagrė ti. Vėnh vĩ há hã tó ti tĩ. Ti pijé ón tĩ'. Ti tỹ ājag mỹ tó mũ ěn hã mĩ mũm nĩ, ti tỹ ājag mỹ: “Jesus hã ki ge kỹ nỹtĩm nĩ,” hen kỹ.

²⁸ Inh krė', ti ki ge kỹ nỹtĩm nĩ. Kỹ tóg há tĩ. Kãnhmar ti kãtĩg ke mũ. Kãnhmar ti vėnh ven ke mũ. Kỹ ěg tóg mỹ'ãg ke tũ nĩ, ti kãtĩg kỹ, ěg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Ěg mỹ'ãg kỹ ěg tóg ti kãtĩg kỹ vėnh pigju sór ke mũ. Hã kỹ ke tũg nĩ. ²⁹ Ti hã ne vėjykre kuryj hã mĩ tĩg ja nĩgtĩ'. Kỹ ũ tỹ vėjykre kuryj han mũ vỹ tỹ ti kósin nĩ.

3

Jesus jāvy ag, ti ve fag

¹ Ha vé, ěg jóg mág tóg ěg to há tãvĩ nĩ, hã kỹ tóg ěg to: “inh krė,” he mũ sir. Ti krė vỹ tỹ ěg nỹtĩ, Jesus jāvy ag, ti ve fag. Hã kỹ ěprã ke ũ ag vỹ ěg jykre ki kagtĩg nỹtĩ. Ag pijé Topě ki kanhró nỹtĩ'. Hã kỹ ag tóg ěg jykre ki kagtĩg nỹtĩ gé, ěg tỹ tỹ ti krė nỹtĩn kỹ. ² Ājag to inh há tãvĩ nĩ. Ũri ěg tóg tỹ Topě krė nỹtĩ. Kãnhmar ěg tóg ti mrė nỹtĩnh mũnh mũ. Kỹ ěg hỹn hė ri ke nỹtĩnh mũ, kãnhkã tá? Ha'. Kar kỹ ěg venh ke mũ, ti kãtĩg kar kỹ. Ěn kã ěg tóg tỹ ti hã nỹtĩnh mũ, ěg tỹ ěg kanė tỹ ti ve kỹ. Ti ve jé ěg tóg ke mũ, kurã ěn kã. ³ Ěg tỹ tag hã ve sór vé. Hã kỹ ěg tóg vėnh jānhkrig ke mũ, ěg tỹ ti jānhkri nĩ ěn ri ke nỹtĩ jé, vėjykre pãno tovãnh kãn kỹ.

⁴ Ěg tỹ ti vĩ mranh kỹ ěg tóg ti tỹ ěg mỹ nén tó ja ti mranh mũ sir. Hỹ, mranh kỹ ěg tóg mranh tĩ, ti tỹ ěg jyvėn ja ti. ⁵ Hã ra Cristo vỹ kãtĩg ja nĩ, ti tỹ ěg tỹ ti vĩ mranh ja tỹ tũ' he jé. Tag ki kanhró ěg tóg nỹtĩ. Ti pijé mranh ja nĩgtĩ' inhhã. ⁶ Ěg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ěg tóg mranh mãn sór tũ nĩ ha. Ũ tỹ ver mranh mãn sór kỹ tóg ti ve ja tũ nĩ. Ti ki kagtĩg tóg nĩ ver.

⁷ Inh krė', ker ũ tỹ ājag krĩn kónãn sór mũ vĩ jēmė hė'. Ũ tỹ vėjykre kuryj han mũ ěn hã vỹ kuryj nĩ, Topě kuryj nĩ ěn ri ke. ⁸ Ũ tỹ Topě vĩ mranh mũ ěn vỹ tỹ Japo mrė ke nĩ. Japo hã ne ti vĩ mranh tĩgtĩ'. Topě tỹ nén ũ kar han mũ ěn kã Japo ne ti vĩ mranh vén'. Kỹ tóg ũri mranh tĩ nĩ gé. Hã ra Topě kósin vỹ Japo tỹ nén han mũ kókén ja nĩ. Hã jé tóg mur ja nĩ.

⁹ Ěg tỹ tỹ Topě krė nỹtĩn kỹ ěg tóg ti vĩ mranh mãn sór ke tũ nĩ ha, ěg tỹ Topě kuprĩg tỹ jagrė nỹtĩn kỹ, ěg tỹ tỹ ti krė nỹtĩn kỹ. ¹⁰ Ěg tỹ ag jykre tugnỹm kỹ ěg tóg ũ tỹ tỹ Topě krė mrė Japo krė ki kanhró nỹtĩ. Ũ tỹ vėjykre kuryj han jāvãnh ěn pijé tỹ Topě krė nỹtĩ'. Ũ tỹ ti rėgre to há tũ nĩ ěn pijé tỹ Topě krė nỹtĩ gé'.

Jagnė to há nỹtĩnh ke

¹¹ Tag mẽ ājag tóg, ājag tỹ Topě vĩ mẽ vén kỹ, hã vỹ: “jagnė to há nỹtĩm nĩ,” he mũ. ¹² Ěg pijé Caim jykre han ke mũ'. Satanás mrė ke ja vē, Caim ti, hã kỹ tóg ti jāvy tén. Ne nỹ hỹn ti jũ han, kỹ tóg ti tãnh? Jykre kórėg ja ti nĩ. Jãvo ti

jāvŷ vŷ jykre há ja nī. Hā kŷ tóg ti tãnh, ti jykre há ěn to. Hā kŷ jagnĕ jykre vĕg mŷ ra jagnĕ to jŷ tŷg nī.

¹³ Inh kanhkā', ũ tŷ Topĕ ki rā tŷ ag pijĕ ěg to há nŷtĩnh mŷ. Tag jĕ ājag mŷ kórĕg nŷ tŷg hā ra. ¹⁴ Ha vé, jykre tãg ěg nŷtĩ, kŷ ěg tóg ěg rĩr krŷg ja tŷ venh ke mŷ. ěg jykre pãno tovãnh ěg huri. Tag ki kanhró ěg nŷtĩ, ěg tŷ ũ tŷ ěg mrĕ ti ki rā kŷ nŷtĩ kar ag to há nŷtĩnh kŷ. Ũ tŷ ěg mrĕ *Jesus* ki rā mŷ to há tŷ nī ěn vŷ, ěg rĩr krŷg ja tŷ ti venh ke tŷ nī. ¹⁵ ěg tŷ ũ to kórĕg nĩnh kŷ ěg ti tén ri ke han huri. Kŷ ěg tŷ ũ tén kŷ ěg pijĕ ěg rĩr krŷg ja tŷ venh ke mŷ. Tag ki kanhró ājag nŷtĩ. ¹⁶ *Cristo* vŷ ěg tŷ jagnĕ to há nī tag tŷ ěg kanhrãnh. Vĕnh fĕg tóg, ũ tŷ ti tén ke mŷ ag mŷ, ti tŷ ěg jagfy ter jĕ. Hā kŷ ěg tóg ěg mrĕ ke jagfy ter ke tag to tar nŷtĩnh ke mŷ gé, ũ tŷ ag jagfy ěg tén sór kŷ. ¹⁷ Ha vé, ũ tóg tag ki nĕn ũ mág vĕg tĩ. Jãvo ti mrĕ *Jesus* ki rā kŷ nī ũ tóg tŷ nĕn ũ tŷ nī. Hā ra tóg ti jagãgtãnh sór tŷ nī. ěn vŷ Topĕ to há tŷ nī gé.

Kanĕ jur ke tŷ ěg nī

¹⁸ Inh krĕ', ājag vĩ tãvĩ tŷ jagnĕ to há nŷtĩ tŷg nī, krĩg mŷ. Jagnĕ ki rĩrm nī. Jagnĕ to há tãvĩ nŷtĩ to ken hā vĕ. ¹⁹ Kŷ ěg tóg ki kanhró nŷtĩ, ěg tŷ tŷ ũ tŷ ki hā tó mŷ ěn krĕ nŷtĩnh kŷ. Kŷ Topĕ tóg ěg kanĕ jun mãnh ke tŷ nī ha. Jatu ěg nŷtĩ ha, ěg tŷ jagnĕ to ha pĕ nŷtĩnh kŷ. ²⁰ Kejĕnh ěg tóg ěg tŷ kygnĕ ja ěn to jykřĕnh mãnh tĩ, kŷ tóg ěg mŷ e tĩ. Hā ra Topĕ tóg ki kanhró kar nī. ěg kãfór tóg nī, Topĕ ti. Hā kŷ tóg kãnhmar ěg vóg kónãnh ke tŷ nī. ²¹ Inh krĕ', kejĕnh ěg tóg Topĕ jykřĕ ki króm há han tĩ. Kŷ ěg tóg: “kygnĕ ja tŷ inh nī,” he tĩ. Kŷ ěg tóg jatun mŷ Topĕ mrĕ vĕmĕnh tĩ sir, ěg mŷ sér tĩnh kŷ. ²² Kŷ tóg ěg mŷ nĩm ke mŷ, ěg tŷ ti mŷ nĕn to vĩ mŷ ti. Ti tŷ ěg mŷ nĕn tó mŷ ěn hā han ěg tóg tĩ. Nĕn tŷ ti mŷ há nī ěn hā ki króm ěg tóg tĩ. Hā kŷ ěg tóg jatun mŷ ti mŷ nĕn ũ to vĩ tĩ. ²³ Ti tŷ ěg mŷ nĕn tó mŷnh hā vĕ, ha mĕ: “inh kósĩnh tŷ *Jesus Cristo* ki gem nī, kŷ jagnĕ to há nŷtĩnh nī,” he ja ti nī, ěg mŷ. ěg tŷ tag han hā ve sór tóg mŷ. ²⁴ ěg tŷ ti vĩ ki króm kŷ ěg tóg sir ti ki ge kŷ nŷtĩ. Kŷ Topĕ tóg tŷ ěg mrĕ ke nī sir. Ti kupřĩg jĕnh ja tóg nī, ěg mŷ. Kŷ ti kupřĩg tóg ěg mŷ tó tĩ, Topĕ tŷ tŷ ěg mrĕ ke nī ti.

4

Topĕ kato tĕ mŷ ag kupřĩg

¹ Ājag to sóg há tãvĩ nī, ha mĕ. Kãnhmar ũ vĩ jĕmĕ sór tŷg nī, ti tŷ: “Topĕ kupřĩg vŷ tŷ inh jagřĕ nī,” he mŷ ra. Komĕr hā ti vĩ tugnŷm nī, ājag tŷ ti jagřĕ ve jĕ. Őn kŷ Topĕ vĩ tó tĩ ag vŷ mĩ mŷgtĩ, ũ tŷ hĕnh ri ke ag, ha mĕ. ² Ũ tŷ Topĕ kupřĩg tŷ jagřĕ nī ěn vŷ tag tó tĩ, ha mĕ. “*Jesus Cristo* vŷ ěg ri ke mur ja nī,” he tóg tĩ, ũ tŷ Topĕ ki rā kŷ jĕ ti. ³ Ũ tŷ *Jesus* to tag tó tŷ nĩnh kŷ tóg Topĕ kupřĩg tŷ jagřĕ tŷ nī. *Cristo* kato tĕ tĩ ěn kupřĩg tŷ tóg jagřĕ nī, ha mĕ. ěn vŷ vĕnh ven ke mŷ. Tag mĕ ājag huri. Hā ra tóg hur jun, kŷ tóg mĩ tĩ ha.

⁴ Inh krĕ', Topĕ tŷ vŷ tŷ ājag nŷtĩ. Őn kŷ Topĕ vĩ tó tĩ ag fĩn rãmh ājag huri. Ha vé, Topĕ kupřĩg tŷ ěg jagřĕ vŷ ag jagřĕ kãfór nī. Hā kŷ ěg tóg ěg kato tĕ ag fĩn rãmh kãnh huri. ⁵ Topĕ ki rā tŷ ag vĕ. Hā kŷ ag tóg ũ tŷ Topĕ ki ge tŷ ag jykřĕ tó tĩ. Kŷ ũ tŷ Topĕ ki ge tŷ ag vŷ ag vĩ jĕmĕg tĩ. ⁶ Ag jãvo ěg tóg tŷ Topĕ tŷ nŷtĩ. Kŷ ũ tŷ Topĕ ki kanhró nī ěn vŷ ěg vĩ mĕnh mŷ. Ti tŷ tŷ ag vŷ ěg vĩ mĕ sór tŷ nŷgtĩ. Hā ki ěg tóg ki kanhró nŷtĩ, vĕjagřĕ tŷ vĕnh vĩ há tó mŷ ti, vĕjagřĕ tŷ ag tŷ kygnĕ han tĩ ěn ti ke gé.

Topĕ tŷ ěg to há nī vĕn

⁷ Ājag to sóg há tāvī nī, ha mē. Jagnē to há nýtīm nī. Ēg tȳ jagnē to há nýtīn kȳ ěg tóg Topē jykre han tī. Ti hā vȳ ěg to há nī vén. Ēg tȳ jagnē to há nýtīn kȳ ěg tóg tȳ Topē krē nýtī, *Jesus* jāvy. Kȳ ěg tóg Topē ki kanhró nýtī gé. ⁸ Ēg tȳ jagnē to há tū nýtīn kȳ ěg tóg Topē ki kagtīg nýtī. Kȳ ěg ti ki rā ja tū nī. Topē jykre vē, hā vȳ: ěg to há, he mū, ti tȳ ěg to há nī sór nīn kȳ. Hā kȳ ěg tóg jagnē to há nýtīn ke mū gé. ⁹ Tag to ěg tóg ki kanhró nýtī, Topē tȳ ěg to há nīn ki, ha mē: ti kósin pir jēnē ja tóg nīgtī, ti tȳ ga kri mur jé, ěg tȳ ti kósin tugrīn rīr krȳg ja tū ěn ve jé. ¹⁰ Ēg pijé ti to há nýtī ja nīgtī'. Ti hā ne ěg to há nī vén'. Hā kȳ tóg ti kósin jēnē, ti tȳ ěg jagfy ter jé, ti tȳ ěg tȳ ti vī mranh tȳ tū' he jé. Ti tȳ ěg to há nīn hā vē.

¹¹ Ha vé, inh krē', Topē vȳ ěg to há tāvī nī. Hā kȳ tóg há nī gé, ěg tȳ jagnē to há nýtīn kȳ. ¹² Ū pijé Topē vég tī'. Ēg tȳ jagnē to há nýtīn kȳ tóg hā ra ěg ki ěmā nī ha. Kȳ ěg tóg ti to há tāvī nýtīn mū gé sir, ěg tȳ jagnē to há nýtīn kȳ.

¹³ Topē vȳ ti kuprīg tȳ ěg jagrē han. Ēg jagrē tag to ěg tóg ti tȳ ěg ki ěmān mū tag ki kanhró nýtī, ěg tȳ ti ki ge kȳ nýtī tag ti ke gé. ¹⁴ Topē vȳ ti kósin jēnē, ti tȳ ga kri mur jé, ti tȳ ěg kren han jé. Tag ve sóg, hā kȳ sóg tó mū. ¹⁵ Ū tóg *Jesus* to: "Topē kósin vē," he tī. Topē vȳ ti kā kā ěmā nī, ū tȳ tag tó mū ěn kā kā, kȳ tóg Topē ki rā kȳ jē gé. ¹⁶ Topē vȳ ěg to há nī. Tag ki kanhró ěg tóg nýtī. Kȳ ěg tóg ti vī kri fig mū gé, ti tȳ ěg mȳ: "ājag to sóg há nī," hen kȳ.

Topē vȳ ěg to há nī. Kȳ, ěg tȳ ti to há nýtīn kȳ ěg tóg ti ki ge kȳ nýtī. Kȳ Topē vȳ ěg ki ěmān ha. ¹⁷ Topē vȳ ěg tar han sór mū, ěg tȳ ti to há tāvī nýtīn jé. Ēg tȳ ti to há nýtī ki kygnēg tū nīn kȳ ěg tóg kurā ěn kā kanē jur ke tū nī, ti tȳ ěg jykre tugnȳm ke kurā ěn kā. *Cristo* tȳ ga kri tīg kȳ nén han mū ěn ri ke han jé ěg tóg ke mū. Hā kȳ ěg tóg kanē jur ke tū nī. ¹⁸ Ēg tȳ Topē to há nýtīn kȳ ěg kanē jur ke tū pē nī. Ha vé, ěg tȳ Topē to há nýtīn kȳ kygnēg tū nīn kȳ ěg tóg mūmēg ki kagtīg nýtī gé. Topē tȳ ěg vóg kónān ke to ěg tóg ti kamēg ke mū. Ēg mūmēg vȳ ěg vēsȳrēnh han mū.

¹⁹ Tī hā vȳ ěg to há nī vén inhhā. Hā kȳ ěg tóg ūri ti to há nýtī ha. ²⁰ Ū tóg kejēn: "Topē to sóg há nī," he tī. Hā ra tóg ū tȳ ěg mré *Jesus* ki rā kȳ jē to kórég nī. Ti ón vē. Ēg régre mré ěg mūgtī, gan kri. Ēg tȳ ěg régre to há tū nýtīn kȳ ěg hȳn hē ri kenh ke mū, ěg tȳ Topē to há nýtī jé, ěg tȳ ūn vég tū ěn to? Ēg tȳ ěg régre to há tāvī nýtīn kȳ ěg tóg Topē to há nýtī gé. ²¹ Tag tó ja tī nī, ěg mȳ, ěg tȳ ti vī ki króm jé, Topē ti, ha mē: "ājag tȳ Topē to há nī sór kȳ ājag régre to há nýtīm nī gé," he ja ti nī.

5

Jesus ki ge tū ag jykre fīn rām ěg huri

¹ Ēg tȳ *Jesus* to: "*Cristo* vȳ tȳ ti nī, Topē kósin vȳ tȳ ti nī," hen kȳ ěg tóg tȳ ti jāvy nýtī. Ēg jóg mág to há nýtīn kȳ ěg tóg ti krē ū ag to há nýtīn ke mū gé, ū tȳ ěg mré ti ki ge kȳ nýtī ag to. ² Ēg hȳn hē ri kenh mū, ěg tȳ *Jesus* jāvy ū ag to há nýtī jé? Topē to ěg há nýtīn mū. Kȳ ěg tóg ti vī ki króm ke mū gé. Jagnē to há to ken hā vē. ³ Ēg tȳ Topē to há nýtī sór kȳ ěg tóg ti vī ki króm ke mū gé. Ti to há nī to ken hā vē. Ti vī pijé kufy nī', ěg tȳ nén ki króm ke ti. ⁴ *Jesus* jāvy ag ne ū tȳ ti ki ge tū ag jykre fīn rām tī'. Ēg hȳn hē ri kenh mū, ěg tȳ ti ki ge tū ag jykre fīn rām jé? Topē ki rā jé ěg tóg ke mū. Ēg tȳ ti ki rā kȳ ěg tóg hur fīn rām.

⁵ Ęg tŷ *Jesus* to: “Topē kósin vŷ tŷ ti nĩ,” hen kŷ Ęg tóg fĭn rãm ke mũ, ù tŷ ti ki ge tũ ag jŷkrén fĭn.

Jesus tŷ tŷ Topē kósin nĩ

⁶ *Jesus Cristo* tŷ ga kri tũg kŷ tóg goj tŷ vĕnh kype kŷ jĕ. Kŷ ti kyvĕnh tóg ti ki kãkutĕ gé, ti ter kŷ. Kŷ tóg nĕn ù régre han ja nĩ. Nĕn ù pir pijé'. Ti vĕnh kype tãvĩ pijé'. Ti vĕnh kype vŷ nĩ, kar kŷ ti kyvĕnh ti ke gé, ti tŷ Ęg jagfy ter tag ti. Kŷ Topē kuprĭg vŷ Ęg mŷ ti kãmĕn tĩ gé. Ti pijé ón tĩ', Topē kuprĭg ti. ⁷ Kŷ Ęg ù tãgtũ tugrĭn ti tŷ tŷ Topē kósin nĩ ki kanhró nŷtĩ, ⁸ Topē kuprĭg tugrĭn, kar kŷ ti vĕnh kype ja tugrĭn, kar kŷ ti kyvĕnh tugrĭn ke gé, ti tŷ Ęg jagfy ter kŷ. Nĕn ù pir hã tó ag tĩ, ti to, hã vŷ: “Topē kósin vŷ tŷ ti nĩ,” he mũ.

⁹ Ęprã ke ag tŷ Ęg mŷ nĕn ù tó kŷ Ęg tóg ag vĩ kri fig tĩ. Topē vŷ Ęprã ke ag vĩ kãfór nĩ. Kŷ ti vŷ tŷ ki hã ke nĩ gé. Kŷ ù tŷ Ęg mŷ Topē kósin tó mũ vŷ tŷ Topē ti nĩ. Hã kŷ tóg tŷ vĕnh vĩ há nĩ. ¹⁰ Ęg tŷ Topē kósin ki rã kŷ Ęg tóg ti ki kanhró nŷtĩ. Ti ki rã kŷ Ęg tóg to jŷkrén há han ke mũ. Topē hã vŷ ti kósin kãmĕn tĩ. Ęg tŷ ti vŷ to: “vĕnh vĩ há vĕ,” he sór tũ nĭn kŷ Ęg tóg ti to: “tĩ ón vĕ,” he mũ sir, Ęg tŷ ti vŷ kri fi sór tũ nĭn kŷ. ¹¹ Tag tó ti tĩ, Topē ti, ha mẽ. “Ājag tŷ rĭr krŷg ja tũ venh ke ĕn han je sóg ke mũ. Inh kósin ter ja to ājag tóg rĭr krŷg ja tũ ĕn venh ke mũ,” he tóg. ¹² Ęg tŷ ti kósin ki ge kŷ Ęg tóg Ęg rĭr krŷg ja tũ venh ke mũ. Ęg tŷ jãvo ti ki ge tũ nĭn kŷ Ęg tóg rĭr krŷg ja tũ ĕn venh ke tũ nĩ.

Topē tŷ Ęg vŷ jĕmĕg tĩ

¹³ Ājag hã ne Topē kósin ki ge kŷ nŷtĩ'. Kŷ ājag tóg Ęg rĭr krŷg ja tũ venh ke mũ. Sŷ tag tó sór vĕ, ājag mŷ. Hã kŷ sóg rán mũ. ¹⁴ Ęg tŷ ti mré vĕjykre pir han kŷ Ęg tóg jatun mŷ ti mré vĕmĕn ke mũ gé. Kŷ Ęg tóg ti mŷ nĕn ù kar to vŷ tĩ. Nĕn tŷ ti mŷ há nĩ ĕn hã to vŷ jĕ Ęg tóg ke mũ. Kŷ tóg Ęg vŷ mĕnh ke mũ sir. ¹⁵ Ti tŷ Ęg vŷ mẽ kŷ tóg Ęg mŷ han ke mũ sir. Ĕn kã ti pijé han ke tũ nĩ', Ęg tŷ ti mŷ nĕn to vŷ mũ ti.

¹⁶ Kejĕn Ęg tóg Ęg mré *Jesus* ki rã kŷ jĕ ù vég tĩ. Hã ra tóg Topē vŷ mranh mũ. Hã ra tóg Topē tovãnh sór tũ nĩ. Ge ra tóg kygnĕ kŷ mranh mũ. Kŷ Ęg tóg Topē mré vĕmĕn ke mũ, ti to. Kŷ Topē vŷ ti krĭn ke mũ, ti tŷ ti jykre kórĕg tovãnh jĕ, ti tŷ Ęg rĭr krŷg ja tũ ve jĕ. Ęg kã mĩ ù tóg kejĕn Topē tovãnh pĕ han mũ. Ĕn to sóg ājag mŷ: “tĩ to Topē mré vĕmĕn,” he sór tũ nĩ. ¹⁷ Ęg tŷ vĕjykre vĕnhmŷ sĩ han kŷ Ęg tóg ti vŷ mranh tĩ. Ęg tŷ sĭn kŷ mranh mũ ra tóg kórĕg nĩ. Kŷ tóg hã ra Ęg mŷ vĕnh pãte fón sór mũ. Kŷ Ęg tóg ti tovãnh pĕ han ke tũ nĩ. Ęg tŷ ti tovãnh pĕ han kŷ Ęg nũgme ki vãr ke mũ.

¹⁸ Ęg tŷ tŷ Topē krĕ nŷtĭn kŷ Ęg tóg ti vŷ mranh mãn sór ke tũ nĩ. Ęg jy nĭgãn ti tĩ, Topē kósin ti, *Satanás* tŷ Ęg vóg tũ nĩ jĕ. ¹⁹ Ęg hã ne tŷ *Jesus* jãvy nŷtĩ', kŷ tag vŷ tŷ ti ve nŷtĩ. Tag ki kanhró Ęg tóg nŷtĩ. Jãvo Ęprã ke ù ag vŷ tŷ *Satanás* krĕm ke kar nŷtĩ.

²⁰ Topē kósin vŷ kãtig ja nĭgtĩ, Ęg tŷ ti ki kanhrãn jĕ. Tag ki kanhró Ęg tóg nŷtĩ. *Jesus Cristo* ki ge kŷ Ęg nŷtĩ. Kŷ ti hã vŷ tŷ Ęg jykre nĩ. Ti panh hã vŷ tŷ Topē pĕ nĩ. Ti hã vŷ Ęg tŷ Ęg rĭr krŷg ja tũ venh ke han tĩ.

²¹ Inh krĕ', vĕnh kãgrã tŷ topĕ jykre han sór tũg nĩ.

Hã vĕ, sŷ ājag mŷ nĕn rán sór mũ ti.

JOÃO TÛ CARTA HAN MÃN

¹ *João* tÛ rá vë, *Igreja* to kófa ên ti. Isÿ inh mré ke fi mÿ rán há vë, Topê tÛ fi kuprêg ký. Fi krê mÿ ke vë gé, há vÿ: Topê ki ge ký nÿtí kar, he mü. Ájag to sóg há tâvi nÿ, ha mē. Ký ù tÛ vënh ví há kri fig mü kar vÿ ájag to há nÿtí gé, inh mré. ² Vënh ví há vÿ êg kã kã nÿ nÿ. Tovãnh ke tÛ pë êg tóg nÿ. Há ký êg tóg jagnê to há nÿtí.

³ Êg jóg tÛ Topê mré sóg vëmén tí, ti tÛ ájag jagãgtãn jé, ti tÛ ájag tar han jé, ti tÛ ájag krí kuprãg jé ke gé. *Jesus Cristo* mÿ sóg tag to ví tí gé, êg jóg mág kósin mÿ. Ti ví kri fig êg tóg tí, vënh ví há kri, ký êg tóg jagnê to há nÿtí gé.

Êg tÛ jagnê to há nÿtính ke

⁴ Á krê kã mÿ ù vÿ vënh ví há nón mü mü, jÿ, ký tóg inh mÿ sér pë tí, sÿ tag mē ký. Êg jóg tÛ êg mÿ nén tó ja ên han kãn sór ag nêji mü. ⁵ Ký sóg á mÿ rán mü, jÿ. Á mÿ sóg: “jagnê to há nÿtím nÿ,” he mü. Nén ù tâg pijé!. Vã sÿ êg tóg tag mē, êg tÛ ti ki rá vén ký. ⁶ Êg tÛ Topê to há nÿtín ký êg tóg *Jesus* tÛ êg mÿ nén tó ja ên han kãn ke mü sir. Ti tÛ êg mÿ nén tó vén mÿn há vë, há vÿ: “jagnê to há nÿtím nÿ,” he mü.

Û tÛ Jesus to ón tí

⁷ Û tÛ hën ri ke ag vÿ mÿ mügtí. Há ra ag tóg *Jesus Cristo* to ón tí. Ti to ag tóg: “ti pijé êg ri ke mur ja nÿ!. Êprã ke fi kósin pijé!,” he tí. Ag ón vë. *Cristo* kato tē ag vë. ⁸ Vënh ki rÿrm nÿ, ájag tÛ ag ví kri fig tÛ nÿ jé, ájag rãnhràj tÛ ájag mÿ tÛ! he tÛ nÿ jé. Vã sãn nÿ, ájag tÛ tá ti kaja ve jé, Topê tÛ êg mÿ nén nÿm sór mü tí.

⁹ Û tóg *Cristo* kãme pãtén sór mü. Ti vëme pãte tóg ù tó sór mü. Ti tovãnh to ken há vë. Û tÛ ge pijé Topê ki rá ký jê ha!. Êg tÛ *Jesus* kãme mÿ mÿn ký êg tóg êg jóg mág ki ge ký nÿtí, ti kósin ki ke gé. ¹⁰ Kejën ù tóg ájag tá jun tí. Há ra tóg tag tó tÛ nÿgtí. Ký ti mÿ: “inh mré nÿnh kãtíg,” he sór tÛg nÿ gé. Ti mÿ: “Topê vÿ á ve há han,” he tÛg nÿ gé. ¹¹ Êg tÛ ù tÛ ge mÿ: “Topê vÿ á ve há han,” hen ký êg tóg ti jÿkre pãno to: “há ti nÿ,” he mü gé. Ký tóg êg tÛ ti mré ón ri ke nÿ sir, êg tÛ ti mÿ ví há han ký.

¹² Sÿ ájag mÿ nén rán sór mü vÿ ver e nÿ, há ra sóg rán ký jënê sór tÛ nÿ. Sÿ ájag tá jun sór vë. Ký sóg ájag mré vëmén sór mü, tá, êg tÛ jagnê fe tÛ mrin ke jé.

¹³ Á régre fi krê vÿ á mÿ êkrég tí. Topê tÛ ùn kuprêg mü fi vë. Há vë, sÿ ájag mÿ nén rán sór mü tí.

JOÃO TỸ CARTA Ủ HAN MÃN

¹ João tỹ rá vễ, Igreja to kófa ên ti. Sỹ inh mré ke tỹ Gaio mỹ rán hã vễ. ² Ầ to sóg há tãvĩ nĩ. Hỹ, há tãvĩ sóg nĩ, ầ to. Ầ to sóg Topê mré vêmén tĩ, ti tỹ ầ mỹ nén há kar nĩm jé, ầ kaga tũ nĩ jé ke gé. Topê to tar ầ tóg jê, tag ki kanhró sóg nĩ.

³ Ầ mré ke ag tóg inh ki junjun, kỹ ag tóg inh mỹ tó, ầ tỹ vễnh vĩ há nón tĩ mũ ti, ầ tỹ to tar nĩ ti. Kỹ tóg inh mỹ sér pê ti. ⁴ Inh krê tỹ vễnh vĩ há nón mũn kỹ tóg inh mỹ sér tãvĩ tĩ, nén ầ tỹ inh mỹ sér nĩ kar kãfór. Hã kỹ tóg inh mỹ sér tĩ, ầ tỹ vễnh vĩ há nón tĩg kỹ.

⁵ Ầ to sóg há tãvĩ nĩ, Gaio'. Êg mré ke ag ki rĩr há han ầ tóg nĩgtĩ, ầ tỹ kór há tá kãmũ mũ ag mré hã. ⁶ Tag tó ag tóg, tag ki, igreja krêm, ầ mré ke ag. Ag to há tãvĩ ầ nễji nĩ. Ag ki rĩr mãn nĩ gé, ag tỹ ầ ki junjun kỹ. Kỹ ag mỹ nĩm nĩ, nén ầ tỹ ag mỹ tũ ên ti. ⁷ Topê rãnhrãj han ag tóg tĩ. Jesus Cristo jiji tó kỹ ag tóg hên ra mũ tĩ, kỹ ag tóg ầ tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ tũ ag tũ mãn vãnh nỹtĩgtĩ. ⁸ Hã kỹ tóg há tĩ, êg tỹ ầ tỹ ge ki rĩr há han kỹ, êg mré ke ag. Êg tỹ ag ki rĩr há han kỹ tóg êg tỹ ag mré Topê vĩ há tó mũ ri ke nĩ sir.

⁹ Ầ jamã tá igreja krêm vễnh mãn tĩ ag mỹ sóg vễnh rá jêñê. Hã ra Diótrefes vỹ inh vĩ mẽ jãvãnh nĩ. Ag kri ti tỹ ần mág jê sór tĩ. ¹⁰ Isỹ tá jun kỹ sóg ti mỹ: “ầ jykre vỹ pãno nĩ,” henh ke mũ, vễnh kar rĩnve. Ồn kỹ tóg iso fêfén tĩ. Hã ra tóg nén ầ kórég ầ han tĩ gé. Hã kỹ tóg êg mré ke ag tỹ ầjag tá junjun kỹ ag mỹ: “inh mré nỹtĩnh kãmũ jêg,” he tũ nĩgtĩ. Kỹ tóg ầ ag tỹ ag mỹ vĩ há han kamêg tĩ gé. Ag mỹ tóg: “igreja krêm ầjag tóg rã mãn ke tũ nĩ ha,” he tĩ, ag tỹ êg mré ke ag mỹ vĩ há han sór kỹ. Jykre kórég tãvĩ ti nĩ, Diótrefes ti. Hã kỹ sóg ti kato tễnh ke mũ, ha vem nĩ.

¹¹ Ti jãvo sóg ầ to há tãvĩ nĩ, Gaio'. Ủ tỹ nén ầ kórég han mũ ra ti kóm han sór tũg nĩ. Nén ầ há hã han sórm nĩ. Êg tỹ nén ầ há kar han kỹ êg tóg tỹ Topê krê nỹtĩ gé. Ủ tỹ ti kórég han mũ vỹ Topê ki kagtĩg nĩ.

¹² Demétrio vỹ tỹ ần jykre há nĩ, hã ra. Vễnh kar vỹ ti to vĩ há han tĩ. Ki hã ag tóg tó tĩ, ag tỹ ti to vĩ há han kỹ. Hã kỹ sóg ag mré tó mũ gé. Isỹ vễnh vĩ há hã tó mũ ki kanhró ầ tóg nĩ.

¹³ Sỹ ầ mỹ nén rán sór mũ vỹ ver e nĩ, hã ra sóg rán kỹ jêñê sór tũ nĩ. ¹⁴ Kãnhar sóg ầ vễnh tĩg mũ. Kỹ êg tóg jagnê mré vêmén ke mũ.

¹⁵ Ầ jé jatun mỹ nĩ nĩ. Tag ki inh mré ầ to há nỹtĩ ag vỹ ầ mĩ êkrég tĩ. Kỹ ầ jamã tá inh mré ke kar mỹ: “ầjag mĩ tóg êkrég tĩ,” hem nĩ, iso. Vyrmỹ ag mỹ tóm nĩ, sỹ ag mĩ êkrég mũ ti.

Hã vễ, sỹ ầ mỹ nén rán sór mũ ti.

JUDAS TŶ CARTA

¹ Judas tŷ rá vĕ, *Tiago* jāvy ti. *Jesus Cristo* mŷ sóg rānhrāj tŷgtī. Isŷ ěg jóg tŷ Topĕ tŷ ūn kuprĕg ja ag mŷ rán hā vĕ, ti tŷ ū to há ag mŷ. Ti tŷ ājag kuprĕg kŷ tóg ājag jy nĭgān tī gé, *Jesus Cristo* tugrĭn. ² Topĕ mré sóg vĕmĕn tī, ti tŷ ājag jagāgtān pĕ han jĕ, ti tŷ ājag krĭ kuprā pĕ han jĕ, ti tŷ ājag tŷ jagnĕ to há tāvĭ han jĕ ke gé.

Ū tŷ Topĕ to ónón mŷ

³ Inh krĕ', ājag mŷ sóg Topĕ tŷ ěg kar kren han tag tónh ke nĭ vĕ, inh vĕnh rá tag ti ki. Hā ra vāhā ū ag tóg ājag krĭn kónān sór mŷ ha. Hā kŷ sóg ājag mŷ: "Topĕ ki rá to tar nŷtĭm nĭ," he mŷ. Topĕ tŷ ěg mŷ nĕn tó mŷ vŷ pir nĭ, hā vŷ: "Topĕ jykre to tar nĭ," he mŷ. Ti tŷ ag kar mŷ tóg tag tó ja nĭ. Ū tŷ tag kato vĭ kŷ ti vĭ jĕmĕ sór tŷg nĭ. ⁴ Ha vĕ, ū ag tóg Topĕ to ónón tī, ājag krĭn kónān jĕ. Ūn jykre pāno ag vĕ, hā ra ag tóg jykre há nŷtĭ ve nĭ. Hā kŷ ājag tóg ag vĭ kri fi sór mŷ. Hā ra ag tóg ón kŷ: "ěg jóg tŷ Topĕ vŷ ěg jagāgtān mŷ. Hā kŷ ěg jatun mŷ vĕjykre vĕnhmŷ kar han ke mŷ," he tī. ěg *Senhor* tŷ *Jesus Cristo* to ag tóg: "ti vĭ han ke tŷ ěg nĭ," he tī. Ti hā ne tŷ ěg kri ke nĭ', *Jesus* ti. Hā ra tóg vāsŷ rán kŷ nĭ, ū tŷ ti vĭ han sór tŷ ag to. Kŷ ag tóg Topĕ tŷ ū tŷ ge ag vóg kónān ke ěn tó ja nĭgtĭ gé.

⁵ Ha vĕ, vāsŷ ěg *Senhor* vŷ ga tŷ *Egito* tá ti *povo* tŷ *Israel* mré kākutĕ ja nĭgtĭ, ag tŷ ag ga ra mŷ jĕ. Hā ra ag kā mĭ ū ag tóg ti vĭ kri fi ja tŷ nĭgtĭ. Hā kŷ Topĕ vŷ ag tŷ tŷ' he kĕn, ū tŷ ti vĭ kri fi jāvānh ja ěn ag. Tag mĕ ājag huri. Ki kanhró ājag nŷtĭ. Hā ra sóg rán mĕn sór mŷ, ājag tŷ mĭ ěkrĕn jĕ.

⁶ Kŷ kanhkā tĕn ag vŷ ge ja nĭgtĭ gé. Ag kā mĭ ū ag tóg Topĕ tŷ ag mŷ nĕn nĭm ja ěn tovānh. Ag jamā tovānh ag tóg. Kŷ Topĕ vŷ ag sigsé, kŷ tóg ěmā kuty tá ag vin. Ag se vŷ tŷ' hĕnh ke tŷ nĭ. Topĕ tŷ ěg kar jykre tugnŷm ke kurā ěn kā tóg ag jykre tugnŷm ke mŷ gé.

⁷ Kar kŷ ěmā tŷ *Sodoma* mĭ ěkrĕn nĭ gé, ěmā tŷ *Gomorra* mĭ ke gé, ti pĕnĭn ěmā kāsir mĭ ke gé. ěn tá ke ag ne vĕjykre pāno tāvĭ han mŷ ja nĭgtĭ', kanhkā tĕn ag ri ke. Jagnĕ mré nŷ kónān tāvĭ han ja ag tóg nĭgtĭ. Kŷ ag tóg ū ag to ěn ja nĭgtĭ gé, ag mré ke tŷ ag, ūn grĕ tŷ ūn grĕ ū mré nŷ sór kŷ. Kŷ Topĕ vŷ pĭ nhyr vānh ki ag vām ja nĭgtĭ, ěg tŷ ag to jykrĕn kŷ to ki kanhró nŷtĭ jĕ.

⁸ Kŷ ū tŷ Topĕ to ón mŷ ag vŷ vĕjykre kórĕg han mŷ ěn ag ri ke han tŷ gé. Topĕ vĭ mranh kŷ ag tóg nŷtĭ. Ag vĕnh pĕti tóg ag mŷ sér tī. Hā ra ag tóg vĕnh kavĕnh tī, ag jykre pāno tugrĭn. "ěg pijĕ tŷ ū krĕm ke nŷtĭ'," he ag tóg tī. Kŷ ag tóg ěg tŷ ūn vĕg tŷ ag to vĭ kónān tī gé, ū tŷ kanhkā tŷ tŷ ūn mág nŷtĭ ag mŷ. ⁹ Topĕ tŷ jĕnĕ jafā ag pā'i mág tŷ *Miguel* vŷ tag han ja tŷ nĭgtĭ, ha mĕ. *Satanás* mré tóg rárá, ti tŷ *Moisés* ter va tŷg sór kŷ. Hā ra tóg *Satanás* mŷ vĭ kónān ja tŷ nĭgtĭ, ti tŷ tŷ pā'i nĭ ra. Ti mŷ tóg: "ěg *Senhor* jĕ ā vóg kónān," he ja nĭgtĭ, *Miguel* ti. ¹⁰ Hā ra ūn ón tī tag ag vŷ kanhkā tĕn ag to vĭ kónān tī, ag tŷ ag ki kagtŷg hā ra. Misu ri ke ag nŷtĭ, ag tŷ ag tŷ nĕn to ěn mŷ ěn han mŷn kŷ. Krĭ tŷ ag nŷtĭ, hā kŷ ag tóg nĕn ū vĕnhmŷ kar han tī. Hā ra Topĕ vŷ ag vóg kónān ke mŷ. ¹¹ Ag ve kónān ti tī, Topĕ ti. *Caim* tŷ Topĕ vĭ kato tĕ ja ěn ri ke han ag tóg mŷ. Ag tŷ riko nŷtĭ sór kŷ ag tóg vĕjykre kórĕg tó tī, *Balaão* tŷ vĕjykre kórĕg tó ja ěn ri ke. *Coré* ri ke ag tóg Topĕ kato tĕ tī. Hā ra ag tóg tag to nŷgme ki vār ke mŷ. ¹² Ājag

tý *Jesus* ki ge ký jagně to há nýtín ký ājag tóg *igreja* krēm fénhta han tí. Ěn kã ag tóg ājag mré jěg tí gé, ũ tý Topě to ón tí ag. Hã ra ag tóg ki ājag kavénh tí gé. Jatun mý ag tóg jěn mág tí. Mý'āg vānh ag nýtí. Ū to jykřén vānh ag tóg nýtí gé. Ājag jěn mág hã mĩ ag tóg ěkrég tí. Kejěn kãka tóg kanhkã góg sá tatín kãtí tí. Hã ra tóg kutě tũ nĩgtí, ta ti. Tag ri ke ag nýtí. Véké ag tóg ví tí. Ka ũ tóg kaněn vānh nýtí. Ěn kunũg ěg tóg tí, ti jãre mré hã. Ký tóg kaněn mãn ke tũ pě nĩ sir. Tag ri ke ag tóg nýtí gé, ũ tý Topě to ón mũ ag. ¹³ Kejěn goj kafã tũ tóg krém ke mũ, ký tóg jěngėj tí. Tag ri ke ag nýtí gé. Ti jěngėj vỹ tý ag jykře pãno nĩ. Věnh ven tí tí. Krĩg tí tí ri ke ag tóg nýtí gé. Sínvĩ nĩ ve tóg nĩ, krĩg tí. Hã ra tóg ón ký tí tí. Tag ri ke ag nýtí. Topě vỹ kuty ki ag vãm ke mũ, ký ag tóg tá kãpa mãn ke tũ pě nĩ, ũ tý Topě to ón mũ ag.

¹⁴ Ag hã to tóg rãn ja nĩ, *Enoque* ti. *Adão* krě tý ki krěg mãn tý 7 (ke) vỹ tý ti nĩ, *Enoque* ti. Ti hã vỹ ag to: “ha vé, ěg *Senhor* vỹ jun ke mũ, ti tý jěgně jafã ag mré,” he ja nĩ. “E tãvĩ ag nýtí, ti tý jěgně jafã ag.” ¹⁵ Ti kãtĩg ký tóg ěprã ke ag jykře tugným kãn ke mũ. Ký tóg ũn jykře pãno ag vóg kónãn ke mũ, ag jykře pãno to, ag tý Topě kato tẽ to, ag tý ti to vĩ kónãn to. Ū tý ti vĩ mranh tí ag vỹ ti mý vĩ kónãn pě han tí, hã ký tóg ag vóg kónãn ke mũ,” he ja tóg nĩ, *Enoque* ti.

¹⁶ Topě to ón mũ ěn ag tý nén ũ jagy ve ký tóg ag mý kórég nĩ. Hã ký ag tóg: “Topě ne tóg jykře kórég nĩ!” he tí. Ājag tý nén to ěn mũ ěn hã han ag tóg tí. Hã ra ag tóg ón ký vỹ mág tí. Ký ag tóg věnh kar mý vỹ há han tí, ón ký, ag tý ag vỹ há to nén ũ ve jé, ag tý to riko nýtí jé.

Apóstolo ag vỹ jěměnh ke

¹⁷ Ag jãvo *apóstolo* ag vỹ mĩ ěkrén nĩ, inh krě'. Ěg *Senhor* tý *Jesus Cristo* hã vỹ *apóstolo* ag vin ja nĩgtí. Hã ký ag vỹ mĩ ěkrén há han nĩ. ¹⁸ “Kurã tý ěgno to hã ag tóg ājag to é henh ke mũ,” he ja ag tóg nĩgtí. “Ājag tý nén ũ kórég to ěn mũ ěn hã han sór ag tóg mũgtí, ũ tý ājag to é henh ke mũ ěn ag,” he ja ag tóg nĩgtí. *Apóstolo* ag tý to jan hã vē. ¹⁹ Ag hã vē, sỹ ājag mý ũn to mũ ag. Ū tý Topě to ón mũ ěn ag hã vē. Ěg tý jagně kato tẽ han sór ag tóg mũ. Ag tý nén ũ to ěn mũ tag hã ne ag mý há nĩ'. Ag pijé Topě kupřĩg tý jagřé nýtí'.

²⁰ Ag jãvo ājag tóg Topě jykře ki ge ký nýtí, Topě tũ ki. Ký to jagně tar han nĩ, inh krě'. Topě kupřĩg tý ājag krĩn ký Topě mré vēmén nĩ. ²¹ Topě vỹ ājag to há tãvĩ nĩ. Ti tovānh tũg nĩ. Ěg *Senhor* tý *Jesus Cristo* tý ājag jagãgtãn ke tag hã ve sórnm nĩ, ký ājag tóg ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ.

²² Ū ag tóg tag to tar tũ nýtí ver. “Hỹ mý vỹ?” he ag tóg tí. Tag ag jagãgtãn nĩ. ²³ Ag kren han nĩ, pĩ jo ag jy nĩgãn ký. Ū ag tóg hã ra ag tý nén to ěn mũ kar ěn han tí. Ag jagãgtãn nĩ gé. Hã ra vēso jykřén nĩ gé, ājag tý ag jykře pãno nón mũ sór tũ nĩ jé. Kavėj ag nýtí, ag jykře kórég to. Ký ag kavėj tag to ěn sór tũg nĩ. Věso jykřén tãvĩ han nĩ.

Topě tý tý ũn mág nĩ

²⁴ Topě vỹ ěg tý ti vỹ tý prãnh ke tũ han ki kanhró nĩ. Ký tóg ěg tý ũn há tãvĩ han ki kanhró nĩ gé, ti tý kejěn ěg jé prěr ken ký, ěg tý ti rĩnja tá nýtí jé. Tá tóg sínvĩ pě nĩ, sér pě. ²⁵ Pír ti nĩ, Topě ti, ěg kren han tí ti. Ěg *Senhor* tý *Jesus Cristo* tugřĩn tóg ěg kren han tí. Ti hã ne tóg tar nĩ'. Ti hã ne tóg tý ũn mág nĩ'. Ti hã ne tóg tý pã'i nĩ'. Ti hã ne tóg tý věnh kar kri ke nĩ'. Vãsỹ tóg kã nĩ nĩ, nén ũ kar han tũg kí, ũri ke gé. Hã ra tóg tũ' henh ke tũ pě nĩ gé, ti tý tý ũn mág nĩ ti. Hã vē.

JOÃO TŤ ĚG TŤ NĚN VENH KE MŤ RÁ

¹ Topě vŷ *Jesus Cristo* mŷ nĚn ũ tŷ hĚn ri ke ven, ěg tŷ kănhmar nĚn venh ke mŷ ti. Kŷ *Jesus* vŷ ěg mŷ ven, ěg tŷ tŷ ti mŷ rănhrăj tŷ nŷtŷn kŷ. Kŷ tóg ti tŷ jĚnĚ jafă jĚnĚ, ti tŷ ti mŷ rănhrăj tŷ tŷ *Joăo* mŷ tóg jĚ gé. ² *Joăo* vŷ, Topě tŷ ti mŷ nĚn ven mŷ ti ve kăn ja nŷ, *Jesus Cristo* tŷ ti mŷ nĚn ven mŷ ěn ti ke gé. Ti tŷ ve kŷ tóg rán ja nŷ. Hă vŷ nŷ. ³ Ũ tŷ vĚnh rá tag to ke mŷ ag mŷ tóg vŷ há han ke mŷ, ũ tŷ vĚnh vŷ tag mĚg mŷ ag mŷ ke gé. Topě tŷ tóg mŷn hă vĚ, ěg tŷ ti vŷ ki króm jĚ. Kănhmar ěg tóg rán kŷ nŷ tag ve kăn ke mŷ. Kakó tăvŷ tóg ti ha.

Ěmă tŷ 7 (ke) tá ke ag mŷ rá

⁴ *Joăo* tŷ rán hă vĚ. Isŷ ga tŷ *Ásia* tá *Jesus* mrĚ ke ag mŷ rán hă vĚ, ěmă tŷ 7 (ke) tá ke ag mŷ.

Topě jĚ ājag tŷ tar' hĚ. Kŷ ājag jĚ krŷ kănhvy nŷtŷ. Topě vŷ văsŷ nŷ ja nĚgtŷ. Kŷ tóg ũri nŷ nŷ. Hă ra tóg kătŷg ke mŷ gé. Ti kuprŷg vŷ ti mrĚ nŷ gé, kŷ tóg tŷ ũ tŷ 7 (ke) ve nŷ. Topě nŷgja tá tóg nŷtŷ. Ti jĚ Topě mrĚ ājag krŷ tŷ kănhvy' hĚ. ⁵ *Jesus* vŷ Topě vŷ tóg há han ja nĚgtŷ. To tóg krónh ke ja tŷ nĚgtŷ. Kŷ tóg ti ter kar kŷ rŷr măn ja nŷ. Kŷ tóg ěpră pă'i ag krŷ tŷ ũn mág jĚ gé.

Ěg to há tăvŷ ti nŷ, *Cristo* ti. Ti kyvénh tóg ěg jagfy ti ki kăkutĚ. Tŷ tóg ěg krenkren han, ěg tŷ Topě vŷ mranh ja to. ⁶ Kŷ tóg ěg tŷ pă'i han ke mŷ gé, ti krĚm. Topě tŷ ki rŷr jĚ ěg tóg ke mŷ gé, ti jóg tŷ ki. Ti hă ne ti pir mŷ tŷ ũn mág nŷ, *Jesus* ti. Ti hă ne ti pir mŷ tar nŷ', ũri. Kŷ tóg tŷ' hĚnh ke tŷ nŷ, ti tar nŷn kŷ. Hă vĚ.

⁷ Hă vĚ, kătŷg măn jĚ tóg ke mŷ, kanhkă góg kă mŷ. VĚnh kar vŷ ti venh ke mŷ, ěn kă, ũ tŷ ti kusón mŷ ag mrĚ hă. Kŷ *povo* kar vŷ ti tugrŷn jagtar kăn ke mŷ. VĚsŷrĚnh jĚ ag tóg ke mŷ, ha vem nŷ. Hă vĚ.

⁸ “Ũn ve vŷ tŷ inh nŷ. Hă ra sóg tŷ ěgno nŷnh ke mŷ gé,” he tóg, ěg pă'i mág ti. Văsŷ tóg nŷ ja nĚgtŷ. Kŷ tóg ver ũri nŷ gé. Kŷ tóg kătŷg ke mŷ gé, ũ tŷ nĚn kar han ki kanhrăn mŷ ěn ti.

Joăo tŷ Jesus ve

⁹ Ājag mrĚ ke vŷ tŷ inh nŷ, inh, hă vŷ: *Joăo*, he mŷ. *Jesus* mrĚ ke vŷ tŷ inh nŷ. Jagtar inh nŷ gé, ājag jagtar ri ke. Hă ra sóg ājag kóm to krónh ke tŷ nĚgtŷ gé. Kŷ sóg ājag mrĚ Topě tŷ tŷ ěg pă'i nŷ venh ke mŷ gé. Goj văsô kă inh nŷ nŷ, ti jŷjŷn hă vŷ: *Patmos*, he mŷ. Kă sóg se kŷ nŷ nŷ, isŷ Topě vŷ tóg ja tugrŷn.

¹⁰ *Domingo* ũ kă Topě kuprŷg tóg inh mŷ nĚn ěn ven. Inh pănŷ tá sóg vĚnh vŷ mĚ. Jamă há ra tóg vŷ mŷ. Kŷ tóg tŷ *trombeta* kyr mĚ ja nŷ, vĚnh vŷ ěn ti. ¹¹ Kŷ tóg inh mŷ: “rán nŷ, ā tŷ nĚn vĚg mŷ tag ti,” he ja nŷ. “*Livro* ki rán nŷ. Inh mrĚ ke ag mŷ jĚnĚm nŷ, ěmă tŷ *Ěfeso* ra, ěmă tŷ *Esmŷrna* ra, ěmă tŷ *PĚrgamo* ra, ěmă tŷ *Tiatira* ra, ěmă tŷ *Sardes* ra, ěmă tŷ *FiladĚlfia* ra, ěmă tŷ *LaodicĚia* ra ke gé,” he ja tóg nŷ, vĚnh vŷ ěn ti.

¹² Kŷ sóg jĚ vŷrŷn ke kŷ tá ěvănh mŷ, sŷ ũ tŷ inh mrĚ vŷ mŷ ěn ve jĚ. Kŷ sóg nĚj tŷ kri vin jafă tŷ 7 (ke) vĚ. *Ouro* tŷ tóg hynhan kŷ nŷtŷ. ¹³ NĚj tŷ kri vin jafă ag kuju kă ũ tóg jĚ nŷ. Hă ra tóg tŷ ěpră ke nŷ ve nŷ. Kur tĚj tu kŷ tóg jĚ nŷ. *Ouro* tŷ tóg vĚsóg fŷn kŷ jĚ nŷ gé, ti fe kri, ũ tŷ tŷ ěpră ke nŷ ve ěn ti. ¹⁴ Gănh kupri pĚ tóg jĚ. VĚnh mĚg tŷ *carneiro* kyki kupri ri ke tóg nŷ, kukryr kó ri ke. KanĚ gru tóg jĚ nŷ, pŷ gru ri ke. ¹⁵ PĚn jĚngrĚ tóg jĚ nŷ. Ěg tŷ pŷ ki *ouro* fón kŷ ti tŷ jonh

ke kŷ jĕngrĕ sĭnvĭ han ěn ri ke ti nĭ, ti pĕn ti. Ti vĭ vŷ krog tŷ óoh he ěn ri ke nĭ. ¹⁶ Krĭg tŷ 7 (ke) génh kŷ tóg jĕ nĭ, ti pĕgja tŷ. Ti kakã vŷ kókov nĭ, rã tŷ ěg nĭno kã sa kŷ kókov ěn ri ke. Kŷ rógro vŷ ti jĕnkã tá kãkutĕ mŷ. Jã régre ti nĭ, jã há, rógro ti.

¹⁷ Sŷ ti ve kŷ sóg ti pĕn krĕm kutĕ mŷ, ga kri. Ter ve inh. Hã ra tóg ti pĕgja tŷ inh mĕ kŷ inh mŷ: “inh kamĕg tŷg nĭ,” he mŷ. “Ūn ve vŷ tŷ inh nĭ, ěgno ke gé. ¹⁸ Rĭr inh jĕ nĭ. Ter ja inh nĭ, hã ra sóg rĭr jĕ nĭ, kŷ sóg ter mãn ke tŷ pĕ nĭ. Isŷ ũ mŷ: “ter ke tŷ ě tóg nĭ,” hen kŷ tóg ter ke tŷ nĭ gé,“ he tóg. ¹⁹ “Rãn nĭ, ã tŷ nĕn vég mŷ tag ti, ěprã ke ag tŷ ũri nĕn vég mŷ ti, ag tŷ kar kŷ nĕn venh ke mŷ ti ke gé,” he tóg. ²⁰ “Krĭg ag vég ã tóg jĕ nĭ, inh nĭgé kã ki. Kŷ ã tóg néj tŷ kri vin jafã tŷ 7 (ke) tag vég mŷ gé. Nhŷ ã mŷ kãmĕn, ã tŷ nĕn vég mŷ tag ti. Topĕ tŷ jĕgnĕ jafã ag vŷ krĭg tŷ 7 (ke) tag ri ke nŷtĭ. Inh ki ge kŷ nŷtĭ ag ki ag tóg rĭr tĭ. Sŷ ã mŷ ěmã tŷ 7 (ke) tó mŷ ěn tá ag nŷtĭ. Kar kŷ ag néj tŷ kri vin jafã ri ke nŷtĭ gé,” he tóg, ũ tŷ tŷ ěprã ke nĭ ve ěn ti.

2

Ěfeso tá igreja ki ke ag mŷ rá

¹ “Ū tŷ ěmã tŷ Ěfeso tá inh mré ke ag ki rĭr mŷ ěn mŷ tag rãn nĭ, ha mĕ,” he tóg. “Ū tŷ ã mŷ vĕnh vĭ jĕnĕg mŷ vŷ ti pĕgja tŷ krĭg tŷ 7 (ke) génh kŷ jĕ nĭ, hem nĭ. Kŷ tóg néj tŷ kri vin jafã tŷ 7 (ke) kã mĭ tĭ mŷ gé, hem nĭ. ² “Ājag tŷ nĕn han mŷ ki kanhró sóg nĭ, he ti,” hem nĭ iso. Vãsãn ājag tóg tĭ. Iso krónh ke tŷ ājag tóg nĭ. Ūn jykre pãno ag tóg ājag mŷ kórĕg nŷtĭ. Ājag kã mĭ ũ tóg ón kŷ: “apóstolo vŷ tŷ ěg nŷtĭ,” he ja nĭ. Ag jykre tugnŷm kŷ ājag tóg ag ón mŷ tag to ag pan. ³ Iso tar ājag tóg nŷtĭ. Isugrĭn ājag tóg jagtar, ge ra ājag tóg iso krónh ke ja tŷ nĭ.

⁴ Hã ra sóg nĕn ũ sĭ tó sór mŷ, ājag mŷ. Ājag tŷ nĕn han mŷ ũ tóg inh mŷ há tŷ nĭ. Ājag tŷ inh ki ge vĕn kŷ ājag tóg iso há tãvĭ nŷtĭ ja nĭgtĭ. Hã ra ājag tóg ũri to krónh ke mŷ. ⁵ Ājag tŷ vãsŷ iso tar ěn mĭ ěkrĕn nĭ. Ājag jykre kórĕg tovãnh nĭ. Ājag tŷ inh ki ge vĕn ja ěn ri ke nŷtĭ mãn nĭ. Ājag tŷ tag han sór tŷ nĭn kŷ sóg ājag ki jun kŷ, ājag tŷ néj tŷ kri vin jafã ěn ma tĭg ke mŷ, ha vem nĭ.

⁶ Nĕn ũ tóg hã ra há nĭ, ājag tŷ nĕn han mŷ ũ. *Nicolaitas* he mŷ ěn ag jykre to ājag tóg kórĕg tãvĭ nŷtĭ, isŷ ag jykre to kórĕg kóm,” he tóg, hem nĭ, vĕnh rãn ki “, he tóg inh mŷ.

⁷ “Ū nĭgrĕg nŷtĭ ag tŷ tŷ jĕmĕ jĕ, Topĕ kuprĭg vĭ ti. Ū tŷ inh ki ge kŷ nŷtĭ ag hã mŷ tóg tó tŷ,” he tóg. “Ū tŷ isovãnh tŷ ěn vŷ ka tŷ ěg rĭnrĭr han ke mŷ ěn kanĕ konh ke mŷ, Topĕ jakré ěn kanĕ,” he tóg, ũ tŷ tŷ ěprã ke nĭ ve ěn ti. Ti tŷ Ěfeso tá ke ag mŷ vĕnh vĭ jĕnĕg mŷn hã vĕ.

Esmirna tá igreja ki ke ag mŷ rá

⁸ Kŷ tóg: “ũ tŷ ěmã tŷ *Esmirna* tá inh ki ge kŷ nŷtĭ ag ki rĭr mŷ ěn mŷ tag rãn nĭ, ha mĕ,” he mŷ gé. “Ū tŷ ã mŷ vĕnh vĭ jĕnĕg mŷ vŷ tŷ ũn ve nĭ. Hã ra tóg tŷ ěgno nĭ gé,” hem nĭ. “Ter ja ti nĭ, hã ra tóg rĭr mãn,” hem nĭ iso. ⁹ “Isugrĭn ag tóg ājag to kórĕg nŷtĭ. Kŷ ājag tóg jagtar nŷtĭ. Ki kanhró sóg nĭ. Ge ra ājag tóg inhã riko ri ke nŷtĭ. Ājag to ag tóg vĭ kónãn tĭ, ũ tŷ ón kŷ: “*Judeu* vŷ tŷ ěg nŷtĭ, Topĕ tŷ vŷ tŷ ěg nŷtĭ,” he mŷ ag. Ag pijé tŷ Topĕ tŷ nŷtĭ! *Satanás* tŷ vŷ tŷ ag nŷtĭ. ¹⁰ Ājag jagtar han jĕ ag tóg ke mŷ, isugrĭn. Mŷmĕg tŷg nĭ hã ra. Japo vŷ ājag kato vãsãn ke mŷ. Kŷ ag tóg vĕseja kã tá ājag vãm ke mŷ. Kurã tŷ 10 (ke) ki

ke vĕ, ag tŷ ājag vóg kónān ke ti. Isovānh tŷg nĭ. Kŷ ājag tóg rĭr krŷg ja tŷ venh ke mŷ. Kŷ tóg ājag mŷ sér tĭnh mŷ, he tóg,” hem nĭ, vĕnh rán ki,” he tóg inh mŷ.

11 “Ū nĭgrĕg nŷtĭ ag tŷ tŷ jĕmĕ jĕ, Topĕ kuprĭg vĭ ti. Ū tŷ inh ki ge kŷ nŷtĭ ag hā mŷ tóg tó tĭ, Topĕ kuprĭg ti,” he tóg. “Ū tŷ isovānh tŷ ěn vŷ nŷgme ki vār ke tŷ nĭ,” he tóg, ū tŷ tŷ ěprā ke nĭ ve ěn ti. Ti tŷ *Esmirna* tá ke ag mŷ vĕnh vĭ jĕnĕg mŷn hā vĕ.

Pĕrgamo tá igreja ki ke ag mŷ rá

12 Kŷ tóg: “Ū tŷ ěmā tŷ *Pĕrgamo* tá inh ki ge kŷ nŷtĭ ag ki rĭr mŷ ěn mŷ tag rán nĭ, ha mĕ,” he mŷ gé. “Ū tŷ ā mŷ vĕnh vĭ jĕnĕg mŷ vŷ rógro jā régre vyn kŷ jĕ nĭ,” hem nĭ iso. 13 “*Satanás* nĭgja tá ājag tóg ěmā nŷtĭ, ki kanhró sóg nĭ. Iso tar ājag tóg nŷtĭ. Ājag régre tŷ *Antipas* tén ja ag tóg nĭ, ti tŷ ijiji tó tugrĭn. Ge ra ājag tóg iso: “ti ki kagtĭg sóg nĭ,” he ja tŷ nĭ, ājag tŷ *Satanás* jamā tá nŷtĭ ra.

14 Hā ra sóg nĕn ū tó sór mŷ gé, ājag mŷ, ti tŷ inh mŷ há tŷ nĭn kŷ. Ājag kāmĭ ū ag tóg *Balaão* jykre han sór mŷ. *Balaão* vŷ *Balaque* mŷ ti tŷ *Israel* krĕ ag krĭn kónān ke kāmĕn ja nĭ, Topĕ vĭ mranh ke to. Kŷ ag tóg ón kŷ vĕnh kāgrā to fĕnhnta ko ja nĭgtĭ. ěn ko kŷ ag tóg ag prŷ tŷ fag mrĕ nŷgnŷ' he ja nĭgtĭ gé. Tag han sór ag tóg mŷ gé, kŷ tóg inh mŷ kórĕg nŷ. 15 Kŷ ājag kāmĭ ū ag tóg *Nicolaitas* he mŷ ěn ag jykre han sór mŷ gé. 16 Tovānh nĭ, ājag jykre tag. Ke tŷ nĭ mŷ ra sóg ājag ki jun ke mŷ, sŷ ū tŷ vĕjykre tag han mŷ ag kato vāsān jĕ, rógro tŷ inh jĕnkā tá kākutĕ mŷ ěn tŷ,” hem nĭ, vĕnh rán ki,” he tóg, inh mŷ, ū tŷ tŷ ěprā ke nĭ ve ěn ti.

17 “Ū nĭgrĕg nŷtĭ ag tŷ tŷ jĕmĕ jĕ, Topĕ kuprĭg vĭ ti. Ū tŷ inh ki ge kŷ nŷtĭ ag hā mŷ tóg tó tĭ,” he tóg.

“Ū tŷ isovānh tŷ mŷ sóg kanhkā tá vĕjĕn tŷ péju kŷ nĭ ěn nĭm ke mŷ. Ag mŷ sóg pó kupri nĭm ke mŷ gé. Kri vĕnh jiji tĕg tóg rán kŷ nĭ. Ū pijĕ vĕnh jiji tag ki kanhró nĭnh mŷ. Ū tŷ mĕg mŷ ěn hā tóg ki kanhró nĭnh mŷ, ti jiji tĕg ki, he tóg, hem nĭ,” he tóg, ū tŷ tŷ ěprā ke nĭ ve ěn ti. Ti tŷ ěmā tŷ *Pĕrgamo* tá ke ag mŷ vĕnh vĭ jĕnĕg mŷn hā vĕ.

Tiatira tá igreja ki ke ag mŷ rá

18 Kŷ tóg: “Ū tŷ ěmā tŷ *Tiatira* tá inh ki ge kŷ nŷtĭ ag ki rĭr mŷ ěn mŷ tag rán nĭ, ha mĕ,” he mŷ gé. “Ū tŷ ā mŷ vĕnh vĭ jĕnĕg mŷ vŷ tŷ Topĕ kósĭn nĭ, hem nĭ,” he tóg. “Ti kanĕ vŷ pĭ gru ri ke nĭ. Ti pĕn vŷ *ouro* jĕngrĕ ri ke nĭ gé,” hem nĭ iso. 19 “Ājag tŷ nĕn han mŷ vĕg sóg tĭ. Iso há tāvĭ ājag tóg nŷtĭ, inh ki ge pĕ han kŷ ājag tóg nŷtĭ. Inh rānhrāj han to krónh ke tŷ ājag tóg nĭgtĭ. Vāsŷ ājag tóg inh jykre to tar nŷtĭ ja nĭgtĭ. Kŷ ājag tóg űri to tar káfór nŷtĭ gé.

20 Hā ra sóg nĕn ū sĭ tó sór mŷ gé, ājag mŷ, ti tŷ inh mŷ há tŷ nĭn kŷ. *Jezabel* fi vĭ kamĕg ja tŷ ājag tóg nĭgtĭ. Hā kŷ fi tóg ón kŷ vĭ tĭ nĭ. Inh mŷ rānhrāj tĭ ag krĭn kónān fi tóg tĭ, ag tŷ fi mrĕ nŷ jĕ, ag tŷ vĕnh kāgrā mŷ nĕn ū nĭ pŷn mŷ ěn ko jĕ gé. 21 Fi tovānh isóg mŷ vĕ, fi tŷ fi jykre tugnŷm jĕ, hā ra fi tóg fi jykre kórĕg tovānh sór tŷ nĭ. 22 Fi kagāg jĕ sóg ke mŷ. Ū tŷ fi jykre han mŷ ag vóg kónān jĕ sóg ke mŷ gé, ag tŷ fi jykre kórĕg tovānh jāvānh nŷtĭn kŷ. 23 Fi krĕ kĕgtĕn kĕn jĕ sóg ke mŷ gé. Kŷ inh ki ge kŷ nŷtĭ kar ag vŷ inh jykre ki kanhró nŷtĭnh mŷ. Vĕnh kar tŷ nĕn to jykren mŷ ěn ve kĕn sóg tĭ, ag tŷ nĕn han sór mŷ ěn ke gé. Ājag tŷ nĕn han mŷ ěn ri ke han jĕ sóg ke mŷ, ājag mŷ, ha vem nĭ.

24 Ājag kāmĭ ū ag tóg hā ra fi jykre han ja tŷ nĭgtĭ, ag tŷ *Tiatira* tá nŷtĭ ra. Ag pijĕ fi tŷ vĕjykre han mŷ han ja nĭ. Ag tŷ nĕn ū to: “*Satanás* jykre jagy,” he mŷ

ên han sór ja tũ ag nĩgtĩ. Hã kũ sóg ag mĩ nén ù jagy tónh ke tũ nĩ gé. ²⁵ Ājag tỹ nén han mũ to tar nỹtĩm nĩ. Gen kũ inh kãtĩg mãn ke tag jãvãnh nỹtĩm nĩ.

²⁶ Û tỹ isovãnh tũ ên ag tỹ sóg pã'i hynhan ke mũ, *povo* kar kri, ù tỹ inh vĩ ki króm mũ ag tỹ, ù tỹ iso krónh ke tũ ên ag tỹ ke gé. Inh panh vỹ isỹ pã'i han, hã kũ sóg ājag tỹ pã'i han ke mũ gé, ²⁷ ājag tỹ inh kóm tỹ *povo* kri pã'i nỹtĩ jé. Kũ ājag tóg ag to vãsãn ke mũ, *ferro* tỹ ag mrãnmrãn kũ, ěg tỹ go'or tỹ kũkrũ há gãm mũ ên ri ke. ²⁸ Tar ājag tóg nỹtĩnh mũ, kũ sóg ājag mỹ krĩg mág nĩm ke mũ gé,” he tóg, hem nĩ, ag mỹ, vẽn hãn ki,” he tóg, ù tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ên ti.

²⁹ “Û nĩgrẽg nỹtĩ ag tỹ tỹ jẽmẽ jé, Topẽ kuprĩg vĩ ti. Û tỹ inh ki ge kũ nỹtĩ ag hã mỹ tóg tó tũ, Topẽ kuprĩg ti,” he tóg, ù tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ên ti. Ti tỹ ěmã tỹ *Tiatira* tá ke ag mỹ vẽn vỹ jẽnẽg mũn hã vẽ.

3

Sardes tá igreja ki ke ag mỹ rá

¹ Kũ tóg: “ù tỹ ěmã tỹ *Sardes* tá inh ki ge kũ nỹtĩ ag ki rĩr mũ ên mỹ tag rãn nĩ, ha mẽ,” he mũ gé. “Û tỹ ã mỹ vẽn vỹ jẽnẽg mũ vỹ Topẽ kuprĩg tỹ 7 (ke) tỹ jagrẽ nĩ, kũ tóg krĩg tỹ 7 (ke) génh kũ jẽ nĩ gé, hem nĩ iso,” he tóg. “Ājag tỹ nén han mũ ki kanhró sóg nĩ. Vẽn kar vỹ ājag to: “há ag nỹtĩ, tar ag nỹtĩ,” he tĩ. Hã ra ājag tóg iso krój nỹtĩ. Hã kũ ājag tóg ùn kãgter mũ ri ke nỹtĩ. ² Nũr továnh nĩ. Tar nỹtĩm nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra ājag tóg kãgter pẽ han kãn ke mũ. Ājag jykre tugnỹm inh. Hã ra tóg há tũ nĩ ver. Topẽ vỹ ājag tỹ nén han mũ to há tũ nĩ ver. ³ Vẽn vỹ sér mẽ ājag mỹ. Kũ to jykrén há han nĩ. To tar nỹtĩm nĩ. To vãsãn nĩ. Ājag nũgnũr kũ sóg ājag krĩg mỹ jun ke mũ. Û tỹ ěg tỹ nén pēju tĩ tỹ ěg nũr krĩg mỹ jun ên ri ke han jé sóg ke mũ. Inh jun ke kurã ki kãtĩg ājag tóg nỹtĩ mỹr.

⁴ Ājag kã mũ ù ag tóg hã ra vẽn kavénh ja tũ nĩ, *Sardes* tá. Tag ag vỹ kur kupri ên rĩnh ke mũ. Inh mré ag nỹtĩnh ke mũ. ⁵ Û tỹ isovãnh tũ ên ag vỹ kur kupri ên rĩnh kãn ke mũ. Ag jigji kykũnh ke tũ inh nĩ, inh *livro* ki. Ûn rĩnrĩr ke mũ ag jygi vỹ ki rãnran kũ nỹtĩ. Ên ag jigji tó jé sóg ke mũ, inh panh mỹ, ti tỹ jẽnẽ jafã kar ag mỹ ke gé, he tóg, hem nĩ, vẽn hãn ki,” he tóg, inh mỹ, ù tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ên ti.

⁶ “Û nĩgrẽg nỹtĩ ag tỹ tỹ jẽmẽ jé, Topẽ kuprĩg vĩ ti. Û tỹ inh ki ge kũ nỹtĩ ag hã mỹ tóg tónh ke mũ, Topẽ kuprĩg ti,” he tóg, ù tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ên ti. Ti tỹ ěmã tỹ *Sardes* tá ke ag mỹ vẽn vỹ jẽnẽg mũn hã vẽ.

Filadélfia tá igreja ki ke ag mỹ rá

⁷ Kũ tóg: “ù tỹ ěmã tỹ *Filadélfia* tá inh ki ge kũ nỹtĩ ag ki rĩr mũ ên mỹ tag rãn nĩ, ha mẽ,” he mũ gé. “Û tỹ ã mỹ vẽn vỹ jẽnẽg mũ vỹ *Davi* tỹ jãnkã nón jafã vyn kũ jẽ nĩ, *chave* ên ti, hem nĩ. Ti tỹ jãnkã ù nón kũ ù tóg nĩfénh mãn ke tũ nĩ. Kũ ti tỹ jãnkã ù nĩfénh kũ ù tóg nón mãn ke tũ nĩ gé, hem nĩ, iso,” he tóg. ⁸ “Ājag tỹ nén han mũ ki kanhró sóg nĩ. Tỹ nén mág tũ ājag nỹtĩ. Hã ra ājag tóg isỹ ājag mỹ nén tó mũ ên ki króm kũ nỹtĩgtĩ. Isovãnh ja tũ ājag tóg nĩgtĩ. Ājag mỹ sóg ěg tỹ jãnkã nón ên ri ke han. Kũ ù tỹ ājag jo nĩfénh ke tóg tũ tĩ. ⁹ Ha mẽ, sỹ nén tónh ke ti. Ājag mỹ sóg ù ag jẽnẽnh mũ, *Satanás* mré ke ù ag. Òn kũ ag tóg: “*Judeu* vỹ tỹ ěg nỹtĩ,” henh ke mũ. Kũ ag tóg ājag krẽm mũgmũg kenh ke mũ, ājag mỹ: “ěg kãfór ājag tóg nỹtĩ,” hen kũ, ha vem nĩ. Ājag to há tãvĩ sóg nĩ. Hã kũ ājag kato vãsãnsãn mũ ag vỹ tag venh ke mũ, ha vem nĩ. ¹⁰ Inh vĩ ki króm ājag tóg mũ mỹr, sỹ ājag mỹ: “isovãnh tũg nĩ,” hen kũ. Hã kũ sóg ājag jy nĩgãn ke mũ, ga

kri ke kar ag t̄y nĕn ũ jagy venh ke kurā ĕn kã. Ti jagy tãvĩ ve jé ag tóg ke mũ, is̄y ag jykre tugn̄ym k̄y. ¹¹ Kãnhmar inh kãt̄ig ke mũ. Ājag t̄y inh ki ge k̄y n̄yt̄i tag tovãnh tũg nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra ũ ag tóg ājag n̄yt̄ig ja ki n̄yt̄in k̄y nĕn t̄y ājag m̄y sér t̄inh ke mũ ĕn venh ke mũ, inhhã. ¹² Ũ t̄y isovãnh tũ ĕn ag t̄y sóg in nũna ri ke han ke mũ, kanhkã tá. Tá ag pa mãn ke tũ nĩ. Ag kri sóg Topĕ jiji rán ke mũ gé, Topĕ jamã jiji ti ke gé. Ēmã t̄y *Jerusalém* tãg to ken hã vĕ. Kanhkã tá tóg kãtĕrenh ke mũ. Kar k̄y sóg ag kri ijiji tãg rán ke mũ gé, he tóg, hem nĩ, vĕnh rán ki,” he tóg inh m̄y, ũ t̄y t̄y ĕprã ke nĩ ve ĕn ti.

¹³ “Ũ n̄igrĕg n̄yt̄i ag t̄y t̄y jĕmĕ jé, Topĕ kupr̄ig v̄i ti. Ũ t̄y inh ki ge k̄y n̄yt̄i ag hã m̄y tóg tónh ke mũ, Topĕ kupr̄ig ti,” he tóg, ũ t̄y t̄y ĕprã ke nĩ ve ĕn ti. Ti t̄y ĕmã t̄y *Filadĕlfia* tá ke ag m̄y vĕnh v̄i jĕnĕg mũn hã vĕ.

Laodicĕia tá igreja ki ke ag m̄y rá

¹⁴ K̄y tóg: “ũ t̄y ĕmã t̄y *Laodicĕia* tá inh ki ge k̄y n̄yt̄i ag ki r̄ir mũ ĕn m̄y tag rán nĩ, ha mĕ,” he mũ gé. “Ũ t̄y Ā m̄y vĕnh v̄i jĕnĕg mũ jijin hã v̄y: “ki hã tó t̄in hã vĕ,” he mũ, hem nĩ,” he tóg. “Ti hã tugr̄in Topĕ tóg nĕn ũ kar han ja n̄igt̄i, hem nĩ iso,” he tóg. ¹⁵ “Ājag t̄y nĕn han mũ ki kanhró sóg nĩ. Ājag pijé goj r̄y jagy ri ke n̄yt̄i’. K̄y ājag pijé goj kusa ri ke n̄yt̄i gé’. Ājag t̄y goj r̄y jagy ĕn ri ke n̄yt̄i ran há t̄inh mũ vĕ. Ājag t̄y goj kusa ĕn ri ke n̄yt̄i ran há t̄inh mũ gé vĕ vĕ. ¹⁶ Hã ra ājag tóg goj r̄y mĕ ri ke n̄yt̄i, ājag t̄y iso krój n̄yt̄in k̄y. Hã k̄y sóg ājag vãm sór mũ. Ēg t̄y goj r̄y mĕ pra k̄y kujĕn ĕn ri ke han jé sóg ke mũ, ājag t̄y, ha vem nĩ. ¹⁷ Vĕso ājag tóg: “riko ĕg n̄yt̄i, há ĕg n̄yt̄i, nĕn ũ tóg ĕg m̄y tũ’ he tũ pĕ nĩ,” he tĩ. Hã tũ tó ājag tóg tĩ. Jagtar ājag tóg n̄yt̄i, m̄y, ha mĕ. T̄y nĕn tũ ājag tóg n̄yt̄i. Jykre kórĕg ājag tóg n̄yt̄i. Kur tũ ājag tóg n̄yt̄i. Kyvó ājag tóg n̄yt̄i. Hã ra ājag tóg ki kagt̄ig n̄yt̄i, ājag kórĕg n̄yt̄i tag ki. ¹⁸ Hã k̄y sóg ājag m̄y: “inh ki *ouro* há ĕn mãn kãmũ jĕg,” he sór mũ, “ājag t̄y riko n̄yt̄i jé. Kur kupri kajãm nĩ, ājag t̄y kator n̄yt̄i tũ nĩ jé, ājag m̄y’ãg tũ nĩ jé. Vĕnh kagta kajãm nĩ, ājag kanĕ m̄y, ājag t̄y ve há han mãn jé. ¹⁹ Is̄y ũ to há nĩ ĕn m̄y sóg v̄i tar han t̄i, ti kanhr̄an jé. Vĕso jykřĕn k̄y ājag jykre kórĕg tovãnh nĩ. ²⁰ Mĕ há han nĩ, s̄y ājag m̄y nĕn tó mũ tag. Re tá inh jĕ nĩ, jãnkã tá, k̄y sóg t̄y tórón’ tórón’ ke mũ. Ũ t̄y inh v̄i mĕg mũ m̄y tóg há tĩ. K̄y tóg inh m̄y nón ke mũ, jãnkã ti. K̄y sóg ti ĩn kã ra rãnh ke mũ. K̄y sóg ti mré jĕn ke mũ. K̄y tóg inh mré jĕn ke mũ gé, ha mĕ. ²¹ Ũ t̄y isovãnh tũ ĕn m̄y sóg: “inh mré nĩ,” he sór mũ. K̄y tóg inh ri ke t̄y ũn mág n̄inh ke mũ. Inh panh mré sóg t̄y ũn mág nĩ ha, is̄y ti tovãnh ja tũ n̄in k̄y. K̄y tóg tá inh mré n̄inh ke mũ gé,” he tóg, hem nĩ, vĕnh rán ki,” he tóg, ũ t̄y t̄y ĕprã ke nĩ ve ĕn ti.

²² “Ũ n̄igrĕg n̄yt̄i ag t̄y t̄y jĕmĕ jé, Topĕ kupr̄ig v̄i ti. Ũ t̄y inh ki ge k̄y n̄yt̄i ag hã m̄y tóg tónh ke mũ,” he tóg, ũ t̄y t̄y ĕprã ke nĩ ve ĕn ti. Ti t̄y ĕmã t̄y *Laodicĕia* tá ke ag m̄y vĕnh v̄i jĕnĕg mũn hã vĕ.

4

Kanhkã tá Topĕ m̄y v̄i há han

¹ K̄y sóg kynhm̄y ĕvãnh, k̄y sóg kanhkã jãnkã vé. Hã ra tóg nor k̄y jĕ nĩ. K̄y sóg vĕnh v̄i ĕn mĕ mãn, vĕnh v̄i t̄y *trombeta* kyr ri ke ĕn. K̄y tóg inh m̄y: “ha kãtãpyr,” he mũ. “Ā m̄y sóg ven sór mũ, ājag t̄y kar k̄y nĕn venh ke mũ ti,” he tóg, vĕnh v̄i ti.

² K̄y vãhã Topĕ kupr̄ig tóg inh kr̄in mũ. K̄y sóg nĕn nĕ vég mũ. Kanhkã tá tóg n̄ija s̄inv̄i kri nĩ nĩ. ³ Ti kakã tóg jĕngřĕ nĩ, pó s̄inv̄i t̄y *jaspe* mré *sardônio*

jēngrē ēn ri ke. Nīgja sīnvī ēn vỹ ta no jēngrē ri ke jē gé, pó tỹ *esmeralda* jēngrē ēn ri ke. ⁴ Nīgja sīnvī ēn pénĭn nīgja sīnvī ũ tóg nỹtĩ gé. 24 (ke) ti nỹtĩ. Nīgja ēn kri kófa ag tóg nĩgnĩ kỹ nỹtĩ, kófa tỹ 24 (ke) ag. Kur kupri rĩnh kỹ ag tóg nỹtĩ. *Ouro* tỹ krĩ tógfĩn jafá rĩnh kỹ ag tóg nỹtĩ gé. ⁵ Nīgja sīnvī ēn tá ta tỹ kómkóm ke ri ke ēn tóg vėnh ven mũ. Kỹ ta tỹ tỹrỹr he ri ke ēn tóg mẽ há tí gé, vėnh vĩ ke gé. Ti jo pĩ jónhkó gru tỹ 7 (ke), he mũ. ⁶ Nīgja sīnvĩ kakām nén ũ tóg nỹ nĩ, tỹ tóg *vidro* tỹ goj nĩ ve nĩ, goj jápri, goj kókov pē.

Kỹ nīgja sīnvĩ ēn pénĭn ũ ag tóg nỹtĩ, ũ tỹ 4 (ke) ag. Ag kakā ki ag tóg kanē e nỹtĩ, kar kỹ ag pānĩ tá ke gé. ⁷ Ag kã mĩ ũ tóg mĩg ve ri ke nĩ. Kỹ ũ tóg monh ve ri ke nĩ gé. Kỹ ũ tóg ěg kakā ve ri ke nĩ. Jãvo ũ tóg kónhkó mág tē tĩ ve ri ke nĩ. ⁸ Ag kar vỹ fēr tỹ 6 (ke) nỹtĩ. Kĩy ag tóg ag fēr ven ja ki kanē e nỹtĩ gé. Kurã mré kuty ki ag tóg jãn tĩ. Jãn to krónh ke vãnh ag tóg nỹtĩ. Ag jãn hã vė, ha mẽ: “ũn mág’, mág’, mág’ vỹ tỹ ti nĩ, ěg jóg tỹ Topē ti, ũ tỹ nén kar han ki kanhró nĩ ēn ti. Vãšỹ tóg nĩ ja nĩgtĩ. Kỹ tóg ũri nĩ gé. Kỹ tóg kãtĩg ke mũ gé,” he ag tóg tĩ, nén nē tỹ 4 (ke) ēn ag. ⁹ Topē tỹ tỹ ũn mág nĩ ēn hã tỹ ag tóg jãn tĩ. Ti mỹ vĩ há han ag tóg tĩ. Ti mỹ ag tóg: “nén kar hynhan há ã tóg nĩ,” he tĩ, ũ tỹ nīgja sīnvĩ kri nĩ mũ ēn mỹ. ¹⁰ Ag tỹ ti mỹ jãn kỹ kófa tỹ 24 (ke) ēn ag vỹ mũgmũg ke tĩ, ũ tỹ nīgja sīnvĩ kri nĩ ēn krēm. Kỹ ag tóg ti mỹ: “Topē vỹ tỹ ã nĩ,” he tĩ, ũn rĩr nĩ ēn mỹ. Ti rĩr nĩ vỹ ũtĩ’ henh ke tũ pē nĩ. Kỹ ag tóg ag krĩ tógfĩ ēn vin tĩ, nīgja sīnvĩ ēn krēm. ¹¹ Ti mỹ ag tóg: “ěg *Senhor* vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ. “Topē vỹ tỹ ã nĩ. Nén ũ kar to jykrén kỹ ã tóg hynhan ja nĩgtĩ, hã kỹ tóg ki nỹtĩ, ã tỹ nén hynhan mũ kar ēn ti. Kỹ vėnh kar vỹ ã mỹ vĩ há han ke mũ, ã to: “ũn mág vỹ tỹ ti nĩ,” hen kỹ,” he ag tóg, kófa ag, ũ tỹ nīgja sīnvĩ kri nĩ ēn mỹ.

5

Jesus tỹ livro mãn

¹ Kỹ sóg *livro* vėg mũ. *Livro* ēn vỹ grĩn kỹ nỹ. ũ tỹ nīgja sīnvĩ kri nĩ ēn vỹ *livro* ēn mãn kỹ nĩ nĩ, ti pėgia tỹ. Kã tá tóg rãn kỹ nĩ, ti ven ja tá ke gé. Tógfĩn kỹ tóg nĩ nĩ, *livro* ti. Tógfĩn ja tỹ 7 (ke) tóg nĩ. ² Kỹ sóg Topē tỹ jėnē jafá éhē tãvĩ vėg mũ gé. Vĩ tóg mũ, jamã há ra, kỹ tóg: “ũ nỹ hỹn ti tógfĩ kavãn mũ?” he mũ.

³ Hã ra ag tóg vėg tũ nĩ, kanhkã tá, ěprã, vėnh kuprĩg ag kã mĩ ke gé. Kỹ ũ tỹ *livro* kavãn ke tóg tũ tĩ, ti rá ve jé. ⁴ Kỹ sóg fỹ mũ. Inh mỹ tóg e tĩ, ũ tỹ *livro* kavãn ke tũ tĩn kỹ. ⁵ Kỹ kófa ag kã ũ tóg inh mỹ: “fỹ tũg ra,” he mũ. “*Davi* krē’krē ag kã ũn pir ēn tóg mũg tar ri ke nĩ. Kỹ tóg vėnh kar tỹ hėn ri ke ja nĩ. Ēn vỹ ti tógfĩ tỹ 7 (ke) ēn kygvãn ki kanhró nĩ. Kỹ tóg *livro* ki rá ēn venh ke mũ,” he tóg inh mỹ.

⁶ Kỹ sóg nīgja sīnvĩ ēn jo *cordeiro* vėg mũ, mé krē ēn ti. Nén nē tỹ 4 (ke) ag vỹ ti pénĭn nỹtĩ, kófa ag ke gé. Kỹ tóg tỹ ag tỹ tãnh kỹ rĩr mãn ēn ri ke jē. Nĩka tỹ 7 (ke) ti jē, kanē tỹ 7 (ke) ke gé. Topē kuprĩg to ken hã vė, hã vỹ: nĩka tỹ 7 (ke) mré kanē tỹ 7 (ke), he mũ. Topē vỹ ti jėnē ja nĩ, ti tỹ ga kar mĩ tĩg jé. ⁷ Kỹ *cordeiro* ēn vỹ ũ tỹ nīgja sīnvĩ kri nĩ ēn tá jun mũ. Kỹ tóg ti ki *livro* ēn mǎg mũ, ũ tỹ ti pėgia tỹ *livro* mãn kỹ nĩ ēn ti ki. ⁸ Kỹ nén nē tỹ 4 (ke) ēn ag vỹ mũgmũg ke kãn mũ, kófa tỹ 24 (ke) ag ke gé. *Cordeiro* ēn krēm ag tóg mũgmũg ke kãn mũ sir. Kófa ag vỹ vãkyn jafá tỹ *harpa* génh kỹ nỹtĩ, pėnky tỹ *ouro* génh kỹ ke gé. Pėnky ēn kã ki tóg fór nĩ, pũn kỹ ger há han jafá ēn tỹ, hã vỹ: ěg tỹ Topē mré vėmėn tĩ, he mũ. ⁹ *Cordeiro* ēn mỹ ag tóg jãn mũ. *Jesus* jé tag tó ag tóg mũ, ha mẽ. “Á hã ne *livro* mãn kỹ ti tógfĩ kygvãg mũ ha’. Á tén ja ag tóg nĩ, kỹ ã tóg ter

ký ěprā ke ag kygĵām, Topĕ mŷ, vĕnh vĭ kar tó tĭ ag kǎ mĭ, *nação* kar ag kǎ mĭ. *Povo* kar ag kǎ mĭ ā tóg ũ ag kygĵām ja nĭgtĭ. ¹⁰ Ā tŷ ũn kygĵām mŷ ag mŷ ā tóg vĕnh rānhrāj nĭm ja nĭ gé, ag tŷ ā mŷ ā tŷ ki rĭr jĕ, ag tŷ tŷ Topĕ mŷ rānhrāj tĭ nŷtĭ jĕ. Ký ag tóg ěprā ke ag kri tŷ ũn mág nŷtĭnh mŷ,” he ag tóg, kófa ag, jānjān ký.

¹¹ Ký sóg Topĕ tŷ jĕgnĕ jafā tŷ hĕn ri ke vég mŷ gé, *mil* tŷ hĕn ri ke. Nĭgja sĭnvĭ ěn jo ag tóg nŷtĭ, nĕn nĕ tŷ 4 (ke) ěn ag mrĕ, kófa ag mrĕ ke gé. ¹² Jānjān kǎn ag tóg mŷ gé, jamā há ra. Ký ag tóg: “*cordeiro* tag tén ja ag tóg nĭ. Hā ký tóg ũri tŷ ũn mág jĕ,” he mŷ. “Tŷ tóg vĕnh kar kri ũn mág jĕ ha. Riko tóg jĕ ha. Kĭ kanhró tóg jĕ ha. Tar tóg jĕ ha. Vĕnh kar vŷ ti mŷ vĭ há han mŷ ha,” he ag tóg, Topĕ tŷ jĕgnĕ jafā ag.

¹³ Ký vāhā kanhkā tǎn kar ag vŷ jānjān mŷ, jamā há ra, ěprā ke kar ag ke gé, vĕnh kuprĭg kar ag ke gé, goj kĭ ke kar ag ke gé. Ký ag tóg: “ŭ tŷ nĭgja sĭnvĭ kri nĭ ěn mŷ ěg tóg vĭ há han ke mŷ ha, *cordeiro* ěn mŷ ke gé,” he mŷ. “Ag pir mŷ ag tóg tŷ ũn mág nŷtĭ. Vĕnh kar kri ke vŷ tŷ ag nŷtĭ. Ký ag tóg tŷ hĕnh ke tŷ pĕ nĭ,” he ag tóg mŷ sir, vĕnh kar pĕ ěn ag.

¹⁴ Ký nĕn nĕ tŷ 4 (ke) ěn ag vŷ tóg vĭ mŷ gé sir. “Hā vĕ,” he ag tóg mŷ. Ký kófa ag tóg mŷgmŷg ke kǎn mŷ sir, “Topĕ vŷ tŷ ā nĭ,” hen ký.

6

Jesus tŷ livro tógfĭ kygvān

¹ Ký sóg *cordeiro* tŷ ti tógfĭ ve kavān vég mŷ sir, ti tógfĭ tŷ 7 (ke) ěn ag kǎ ũn ve ěn ti. Ký sóg nĕn nĕ tŷ 4 (ke) ag kǎ ũ vĭ mĕg mŷ gé sir. Ti vĭ vŷ ta tŷ tŷrŷr he ri ke nĭ. “Tág!,” he tóg. ² Ký sóg vĕsŷĵām ěvānh ký kǎvāru kupri vég mŷ. Ũ tŷ kri nĭ vŷ vyj vyn ký nĭ nĭ. Ti mŷ ag tóg krĭ tógfĭ jun mŷ, ti tŷ tŷ ěprā ke kar kri ke jĕn ký.

³ Ký *cordeiro* vŷ ti tógfĭ ũ kavāg mŷ gé. Ti tógfĭ régre tá krŷg vĕ sir. Ký nĕn nĕ ag kǎ mĭ ũ tóg: “tág!,” he mŷ gé. ⁴ Ký kǎvāru kusŷg vŷ jun mŷ. Ũ tŷ kri nĭ ěn mŷ ag tóg rógro tĕj jun mŷ, ti tŷ ěprā ke ag tŷ jagnĕ kato vāsānsān han jĕ, ěprā ke ag tŷ jagnĕ kǎgtĕn jĕ sir.

⁵ Ký *cordeiro* ěn tóg ti tógfĭ ũ kavāg mŷ gé. Ti tógfĭ tǎgtŷ tá krŷg vĕ sir. Ký nĕn nĕ ag kǎ mĭ ũ tóg: “tág!,” he mŷ gé. Ký sóg vĕsŷĵām ěvānh ký kǎvāru sá vég mŷ sir. Ũ tŷ kri nĭ ěn vŷ ěg tŷ nĕn ũ kar kufyg jafā mǎn ký nĭ nĭ, ěg tŷ nĕn ũ kar kāmūn jafā ti. ⁶ Ký sóg nĕn nĕ tŷ 4 (ke) ěn ag kǎ ũ vĭ mĕg mŷ gé, ký tóg: “*trigo* tŷ *quilo* pir mǎn jĕ ag tóg ke mŷ ha, *por dia* kaja to,” he mŷ, ký tóg kaja e tĭ. “Ke tŷ nĭn ký ag tóg *cevada* tŷ *quilo* tǎgtŷ mǎn ke mŷ, *por dia* kaja ěn to, (ký tóg kaja e tĭ gé). *Azeite* vóg tŷg nĭ há ra, *vinho* vóg tŷg nĭ gé, kaja si ěn to ti fón nĭ,” he tóg mŷ, vĕnh vĭ ti.

⁷ Ký *cordeiro* ěn tóg ti tógfĭ ũ kavāg mŷ gé. Ti tógfĭ tŷ 4 (ke) tá krŷg vĕ sir. Ký nĕn nĕ ag kǎ mĭ ũ tóg: “tág!,” he mŷ gé. ⁸ Ký sóg kǎvāru ũ vég mŷ. Hā ra tóg vĕser jógtáhn ěn ri ke nĭ. Ũ tŷ kri nĭ ěn tóg ěg tén tĭ. Ký vĕnh kuprĭg ag vŷ ti nón kāmū mŷ gé. Ag tŷ ěprā ke ag vĕnh kǎpóv tŷ 4 (ke) ag kǎ ti vĕnh kǎpóv pir ag kǎgtĕn ke vĕ, rógro tŷ, ag kókĭr tŷ ke gé, vĕnh kaga tŷ ke gé, mĭg tŷ ke gé.

⁹ Ký *cordeiro* vŷ ti tógfĭ ũ kavāg mŷ gé. Ti tógfĭ tŷ 5 (ke) tá krŷg vĕ sir. Ký sóg nĭgja sĭnvĭ ěn krĕm ěvānh ký, ag tŷ Topĕ vĭ tugrĭn ũn kǎgtĕn mŷ ag kar kuprĭg vigvég mŷ. Topĕ vĭ tó to krónh ke ja tŷ ag tóg nĭ. Hā ký ag tóg ag kǎgtĕn ja nĭgtĭ, ũ tŷ ag vĭ jĕmĕ sór ja tŷ ěn ag. ¹⁰ ěn ag vŷ jamā há ra: “*Senhor*,” he mŷ. “Ũn mág vŷ tŷ ā nĭ. Ā tŷ nĕn tó mŷ ěn han ā tóg tĭ. Ā mŷ kǎnhmar ěprā ke ag

jykre tugnȳm sór tũ, ã tỹ ag vóg kónãn jé, ag tỹ êg kãgtén ja tag tugrĩn?“ he ag tóg mũ. ¹¹ Kỹ tóg ag mỹ kur kupri junjun kỹ ag mỹ: “toreg ver’,” he mũ. “Û ag tóg nỹtĩ gé, ag tỹ ùn kãgtén ke mũ ù ag, ãjag mré ke ù ag. Topê vỹ ag nĩgkré, kỹ tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ ù tỹ hên ri ke kãgtén ke mũn ki. Ag tỹ ãjag mré ke ên ag kãgtén kãn kar kỹ tóg ag jykre tugnȳm kãn ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg, ag tỹ ùn kãgtén mũ ên ag mỹ.

¹² Kỹ sóg *cordeiro* ve mãn mũ. Kỹ tóg *livro* tógfĩ ù kavãg mũ gé. Ti tógfĩ tỹ 6 (ke) tá krỹg vỹ sir. Kỹ ga tóg jũrũn ke mũ. Rã vỹ kuty' he mũ, kur sã kuty ên ri ke. Kysã vỹ kusũg' he mũ gé. ¹³ Kỹ krĩg vỹ vár kãn mũ gé. Kejẽn kãka tóg ka tỹ vyryn vyryn ke tĩ. kỹ ti kanê tóg vár kãn tĩ, ti tánh ra. Ge ti nĩnh mũ, krĩg vár kãn ke mũ tag ti. ¹⁴ Kỹ kãnhkã vỹ tũ' he mũ gé. Êg tỹ *livro* grĩn ên ri ke ti nĩ, kãnhkã tũg ti. Pãnónh vỹ tũg kãn mũ gé, goj vãso kar ke gé. ¹⁵ Êprã ke ag vỹ pãnónh nor krêm vẽn pigjunh mũ, pãró vãso krêm, pã'i ag, vẽn kar kri ke ag, ag pã'i ag mré hã, ùn riko ag mré hã, ùn tar ag mré hã, ùn *camarada* ag mré hã, ag *patrão* ag mré hã, êprã ke kar ag mỹr, ha mẽ. ¹⁶ Kỹ ag tóg pãnónh mỹ vĩ mũ, pãró mỹ ke gé. “Ha êg kri vár. Ha êg kri tỹ tam ké. Ha êg pigju. *Cordeiro* ên vỹ êg to jũ mũ. Kỹ ù tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ên vỹ êg ki êvãnh mũ. Ag jo êg pigju,” he ag tóg mũ, ón kỹ, êprã ke kar ag, pãnónh kar mỹ. ¹⁷ “Ag tỹ êg to jũnh ke vỹ. Pétem ti huri, kurã kórég tag ti. Krenkren ke tũ êg tóg nĩ,” he ag tóg mũ, êprã ke kar ag, *cordeiro* ên jũ kamêg kỹ.

7

Topê tỹ jẽnê jafã tỹ ùn e rãnrãn

¹ Kỹ sóg ga fyr mũ êvãnh kỹ Topê tỹ jẽnê jafã tỹ 4 (ke) ag vigvég mũ. Ga péno tỹ 4 (ke) ki ag jêgjêg kỹ nỹtĩ. Kỹ ag tóg kãka tỹ 4 (ke) ag ki rĩr nỹtĩ gé, kãka tỹ hẽ kã tá mũ tũ nĩ jê. Kỹ kãka tóg tũ tĩ, ga kri, goj kri ke gé, ka kã mũ ke gé. ² Rã jur ja tá sóg Topê tỹ jẽnê jafã ù kãtĩg vég mũ gé. Topê tỹ êg rãnrãn jafã ma tóg kãtĩ mũ. Kỹ tóg kãnhkã ra tâpy mũ. Kỹ tóg Topê tỹ jẽnê jafã tỹ 4 (ke) ên ag mỹ vĩ mũ. Topê vỹ ag mỹ: “ga mré goj kókén nĩ,” he ja nĩ, ù tỹ 4 (ke) ên ag mỹ. ³ Kỹ ù tỹ vẽn rãn jafã ma kãtĩ mũ ên tóg ag mỹ: “toreg ver’,” he mũ. “Ga vóg tũg nĩ ver, goj ke gé, ka ke gé,” he tóg. “Êg tỹ ver Topê mỹ rãnrãj tĩ ag rãnrãn sór vỹ, ag kakã ki,” he tóg, Topê tỹ jẽnê jafã ti, ù tỹ 4 (ke) ên ag mỹ. ⁴ Kỹ tóg ag rãnrãn tĩ mũ. Û tỹ 140 *mil* (ke) ag hã vỹ, fag mré hã, ti tỹ *Israel* krê'krê ag kar kã mũ ùn rãnrãn mũ ag. Ti *número* mẽ inh. ⁵ *Judá* krê tỹ 12 *mil* (ke) tóg rãn kỹ nỹtĩ, *Rubem* krê tỹ 12 *mil* (ke) ke gé, *Gade* krê tỹ 12 *mil* (ke) ke gé, ⁶ *Aser* krê tỹ 12 *mil* (ke) ke gé, *Naftali* krê tỹ 12 *mil* (ke) ke gé, *Manassés* krê tỹ 12 *mil* (ke) ke gé, ⁷ *Simeão* krê tỹ 12 *mil* (ke) ke gé, *Levi* krê tỹ 12 *mil* (ke) ke gé, *Issacar* krê tỹ 12 *mil* (ke) ke gé, ⁸ *Zebulom* krê tỹ 12 *mil* (ke) ke gé, *José* krê tỹ 12 *mil* (ke) ke gé, *Benjamim* krê tỹ 12 *mil* (ke) ke gé. Ên ag rãnrãn kãn tóg mũ, Topê tỹ jẽnê jafã ti.

Ûn e tỹ Topê mỹ vĩ há han

⁹ Tag pãte sóg ùn tỹ hên ri ke ag vigvég mũ. E tãvĩn ag nỹtĩ. Kỹ ù tỹ ag nĩgkrén ke tóg tỹ tĩ. Tỹ ag êprã ke ja nỹtĩ. *Nação* kar kã mũ ke ù ag vỹ tá nỹtĩ, *povo* kar kã mũ ù ag ke gé, vẽn vỹ kar tó tĩ ag kã mũ ù ag ke gé. Kur kupri rĩnh kỹ ag tóg nỹtĩ. Nĩgja sĩnvĩ ên pẽnĩn ag tóg jêgjêg kỹ nỹtĩ, *cordeiro* rĩnve. Tãnh fêj génh kỹ ag tóg nỹtĩ. ¹⁰ Ên ag vỹ jamã há ra: “Topê hã vỹ êg krenkren han mũ,” he mũ.

“Ů tŷ nĭgja sĭnvĭ kri nĭ ěn vŷ ěg krenkren han mŷ, *cordeiro* ti ke gé,” he ag tóg mŷ.

¹¹ Topě tŷ jěgně jafā kar ag vŷ nĭgja sĭnvĭ ěn pěnĭn nŷtĭ gé, ũn e ěn ag mré. Kófa ěn ag pěnĭn ag nŷtĭ, nén ně tŷ 4 (ke) ěn ag pěnĭn ke gé. Nĭgja sĭnvĭ ěn krĕm mŷgmŷg ke kŷ ag tóg ũ tŷ kri nĭ ěn mŷ: “Topě vŷ tŷ ā nĭ,” he mŷ. ¹² Kŷ ag tóg: “ha vé, vĕnh kar kŷ Topě hā mŷ vĕnh vĭ há tó,” he mŷ. “Topě hā vŷ sĭnvĭ jĕ. Tĭ hā mŷ ěg tóg vĕnh vĭ há tó tĭ. Tŷ tóg ũn mág jĕ, vĕnh kar kri, ũri. Hā vē,” he ag tóg mŷ, Topě tŷ jěgně jafā ag.

¹³ Kŷ kófa ěn ag kā ũ tóg inh mŷ: “ag tŷ hĕ ri ke nĕ hŷn, hā kŷ ag tóg kur kupri rĭnh kŷ nŷtĭ?” he mŷ. ¹⁴ Kŷ sóg ti mŷ: “inh pijé ki kanhró nĭ,” he mŷ. “Ā hŷn tóg ki kanhró nĭ,” he sóg ti mŷ. Kŷ tóg inh mŷ: “nén ũ jagy mág pĕ ve ja ag tóg nĭ, *cordeiro* tugrĭn,” he mŷ. “Ag vóg kónān jagy han ag tóg. Ag kur kygfa ag, *cordeiro* kyvénh tŷ, kŷ tóg kupri nŷtĭ, ag kur ti. ¹⁵ Kŷ ag tóg Topě nĭgja sĭnvĭ pěnĭn nŷtĭ. Tĭ rānrhāj han ag tóg tĭ, kurā kar ki, kuty ki ke gé, ti ĩn krĕm. Ů tŷ nĭgja sĭnvĭ kri nĭ ěn vŷ ag jy nĭgān mŷ. ¹⁶ Ag pijé kókir mān ke mŷ'. Ag pijé og'og sór mān mŷ'. Rā vŷ ag pŭn mān ke tŷ nĭ ha, nén ũ gru ke gé, ¹⁷ *cordeiro* tŷ ag ki rĭr kŷ, ũ tŷ nĭgja sĭnvĭ tá jĕ ěn ti. Ag tatĭ tĭg jĕ tóg ke mŷ, goj nĭhŷg ja ra. Goj tŷ ag rĭnrĭr han mŷ ěn ra tóg ag tatĭ tĭg ke mŷ. Topě vŷ ag kygfŷ tŷ tŷ' henh ke mŷ,” he tóg inh mŷ, kófa ti, ũn e ěn ag to.

8

Livro tógfĭ tŷ ěgno

¹ Kŷ *cordeiro* vŷ *livro* tógfĭ tŷ ěgno kavāg mŷ. Tĭ tógfĭ tŷ 7 (ke) tá krŷg hā vē. Kŷ tóg katy' he mŷ, kanhkā tá, *meia hora* ki. ² Kŷ sóg Topě tŷ jěgně jafā tŷ 7 (ke) ag vég mŷ. Ag mŷ ag tóg *trombeta* tŷ 7 (ke) junjun mŷ. Topě nĭgja sĭnvĭ jo ag tóg nŷtĭ.

³ Kŷ Topě tŷ jĕnĕ jafā ũ tóg *ouro* tŷ pĕnky ma kātĭ mŷ, ěg tŷ ki Topě mŷ ger há pŭn jafā ěn ti. Nĭgja sĭnvĭ ěn to tóg jĕ mŷ. Kŷ ag tóg ti mŷ ka jĕnjo ger há tŷ hĕn ri ke jun mŷ, ti tŷ Topě mŷ pŭn jĕ. ěprā ke tŷ Topě ki ge kŷ nŷtĭ kar ag tóg Topě mré vĕmén tĭ. Ag vĭ ja ěn mré tóg ti ger há ěn pŭn sór mŷ, Topě mŷ, Topě tŷ jĕnĕ jafā ti. ⁴ Kŷ tóg sir pŭn mŷ, Topě kato jĕ kŷ. Kŷ ti ger há ěn tóg kynhmŷ tāpŷy mŷ sir, Topě tŷ ag tŷ ti mré vĕmén ja ěn mré hā. ⁵ Kŷ Topě tŷ jĕnĕ jafā ěn tóg pĕnky ěn fān mŷ, pránh gru tŷ. Topě mŷ nén ũ kar pŭn jafā tá tóg pránh gru ěn māg mŷ. Kŷ tóg pĕnky kā kā nĭm kŷ ga kri fón mŷ sir. Kŷ ta tóg kómkóm ke kŷ tŷrŷr he mŷ, ga kri. Kŷ ga tóg jŷrŷn ke mŷ gé sir.

Ag tŷ trombeta kynkyn

⁶ Kŷ Topě tŷ jěgně jafā tŷ 7 (ke) ěn ag tóg vĕnh kān mŷ sir, ag tŷ *trombeta* kynkyn jĕ. ⁷ Kŷ ũn ve tóg ti tŷ kyn vĕn mŷ. Kŷ nāfy tóg ěprā ke ag kri vār mŷ, pĭ mré hā, vĕnh kyvénh mré hā ke gé. Kŷ ga vĕnh kápóv tāgtŷ ag kā ti vĕnh kápóv pĭr tóg kugpŷr kān mŷ, ka mré hā. Re vŷ pŷr kān pĕ han mŷ sir.

⁸ Kŷ Topě tŷ jěgně jafā tŷ 7 (ke) ěn ag kā ũ tóg *trombeta* kyn mŷ gé. *Trombeta* régre vē sir. Kŷ nén ũ tóg goj kafā tŷ ki kutĕ mŷ. Hā ra tóg tŷ pānónh gru nĭ ve nĭ, pānónh mág tāvĭ. Kŷ goj vĕnh kápóv tāgtŷ ag kā ti vĕnh kápóv pĭr tóg vĕnh kyvénh ri ke nĭ. ⁹ Goj ga vĕnh kápóv tāgtŷ ag kā ti vĕnh kápóv pĭr tóg kāgter kān mŷ gé. Goj kri mŷ ěn, *barco* ěn vĕnh kápóv tāgtŷ ag kā ti vĕnh kápóv pĭr tóg tŷ' he kān mŷ gé, pānónh ěn tugrĭn.

¹⁰ Kŷ Topě tŷ jěgně jafā tŷ 7 (ke) ěn ag kā ũ tóg *trombeta* kyn mŷ gé. *Trombeta* tāgtŷ vē sir. Kŷ krĭg mág pĕ tóg kanhkā tá kātĕre mŷ. Hā ra tóg gru nĭ, pĭ gru

ěn ri ke. Kŷ tóg goj nŷhŷg věnh kăpóv tăgtŷ ag kă ti věnh kăpóv pir kri kutě mŷ.
¹¹ Krŷg ěn jŷjin hă vŷ: “fa,” he mŷ. Kŷ goj ěn tóg fa nŷ sir. Kŷ ěpră ke tŷ hěn ri ke ag vŷ kăgter mŷ, goj kórěg ěn kron kŷ.

¹² Kŷ Topě tŷ jěgně jafă tŷ 7 (ke) ěn ag kă ŷ tóg *trombeta* kyn mŷ gé. *Trombeta* tŷ 4 (ke) vě sir. Kŷ něn ŷ tóg ră kókég mŷ. Kŷ jěngrě tóg sŷ' he mŷ, kysă jěngrě ti ke gé, krŷg kar jěngrě ti ke gé. Jěngrě věnh kăpóv tăgtŷ ag kă ŷn pir tóg tŷ' he mŷ. Kŷ tóg kuty tăvi nŷ.

¹³ Kŷ sóg kónhkó mág vég mŷ, ti tě tŷn kŷ, kynhmŷ. ěn vŷ jamă há ra prěr mŷ. “!..Jagy ti tŷnh mŷ, jagy ti tŷnh mŷ, ěpră ke ag mŷ..! !..Topě tŷ jěgně jafă tăgtŷ ŷ ag vŷ ag tŷ ti kynkyn ke mŷ ha, kŷ tóg kórěg tăvi nŷnh mŷ ha,” he tóg mŷ, kónhkó mág ti.

9

¹ Kŷ Topě tŷ jěgně jafă tŷ 7 (ke) ěn ag kă ŷ tóg *trombeta* kyn mŷ gé. *Trombeta* tŷ 5 (ke) vě sir. Kŷ sóg krŷg vég mŷ. Kanhkă tá tóg kătére ja nŷ, ěpră. Kŷ ag tóg ti mŷ nŷgme nón jafă fig mŷ, *chave* ti, krŷg ěn mŷ. ² Kŷ tóg nón mŷ sir, nŷgme ti. Hă ra nŷja tóg tá tŷm tŷm ke mŷ, nŷja tar pě. Kŷ ră tóg kuty' he mŷ. Ga kri tóg kuty' he kăn mŷ. ³ Nŷja ěn kă tá tóg văhă kăpa mŷ, tŷ ópă tŷ hěn ri ke nŷtŷ ve ti. Hă ra tóg pŷn kakră tar ri ke nŷtŷ, tŷ ópă nŷtŷ ve ěn ti. ⁴ Ti pijě re ko tŷ'. Ti pijě ka fěj ko tŷ'. Ti pijě ěkrě ko tŷ gé'. Ti tŷ ěpră ke ag mŷ věnh kaga han kătŷg vě. ěpră ke ŷ ag tóg tŷ Topě tŷ rágră tŷ nŷtŷ, ag kakă ki. ěn ag tŷ ag mŷ věnh kaga han hă jě ag tóg junjun mŷ, tŷ ópă nŷtŷ ve ěn ag. ⁵ Ag pijě ěpră ke ag kăgtěn mŷ hă ra'. Kysă tŷ 5 (ke) ki ag tóg ěpră ke ag mŷ věnh kaga nŷm mŷ. Ag tŷ ag vóg kŷ tóg pŷn kakră tŷ ěg tugtăn ri ke nŷ, ti kaga ti. ⁶ Kŷ ěpră ke ag tóg kăgter sór mŷ, ti kaga jagy to. Hă ra ag tóg kăgter ke tŷ nŷ, kysă tŷ 5 (ke) ěn ki. Ag kăgter sór mŷ ra ag tóg kăgter ke tŷ pě nŷ.

⁷ Ópă ěn tóg tŷ kăvăru ve nŷtŷ. Kăvăru tŷ věnh génh mŷnh ke ri ke tóg nŷtŷ. *Ouro* tŷ ag tóg krŷ tógfŷ nŷtŷ. Ag kakă vŷ ěg kakă ri ke nŷ. ⁸ Ag gănh vŷ fag gănh těj ri ke nŷ gé. Ag jă vŷ mŷg jă ri ke nŷ. ⁹ Ag făr tóg tŷ *ferro* tŷ *camisa* ri ke nŷ. Ag fěr tŷ rănhrănh he tóg mě há tŷ. Kŷ tóg kăvăru tŷ hěn ri ke tŷ karósa tŷ hěn ri ke nŷgnŷn ri ke nŷ, ag tŷ věnh génh mŷnh ken kŷ. ¹⁰ Ag my kă tóg jě, ag prěj tŷ, pŷn kakră prěj ri ke ti. Ag my tŷ ag tóg ěpră ke ag vóg kónăn tŷ, kysă tŷ 5 (ke) ki. ¹¹ ŷ tŷ nŷgme ki rŷr tŷ ěn, ŷ tŷ Topě tŷ jěně jafă ri ke nŷ ěn vŷ tŷ ag pă'i mág nŷ, ópă ěn ag pă'i mág. *Hebreu* ag vŷ ki ti jŷji vŷ: *Abadam*, he mŷ, kŷ tóg *Grego* ag vŷ ki: *Apoliăo*, he mŷ, hă vŷ: něn ŷ kar kókég ti, he mŷ, ěg vŷ ki.

¹² Něn jagy ve ve inh huri. Sŷ něn jagy régre venh ke ně ha.

¹³ Kŷ Topě tŷ jěgně jafă tŷ 7 (ke) ěn ag kă ŷ tóg *trombeta* kyn mŷ gé. *Trombeta* tŷ 6 (ke) vě sir. Kŷ sóg věnh vŷ měg mŷ. Topě mŷ něn ŷ pŷn jafă tŷ *ouro* tá tóg mě há tŷ, věnh vŷ ti, *mesa* ěn péno tŷ 4 (ke) ki. ¹⁴ Věnh vŷ ěn tóg ŷ tŷ kyn mŷ ěn mŷ: “Topě tŷ jěgně jafă tŷ 4 (ke) ěn kygvăn tŷg,” he mŷ. “ŷ tŷ goj mág tŷ *Eufrates* tá sigse kŷ nŷtŷ ěn ag kygvăn tŷg,” he tóg. ¹⁵ Kŷ tóg ŷ tŷ 4 (ke) ěn ag kygvăn tŷ mŷ. Tá ag tóg jăvănh nŷtŷ ja nŷgtŷ, ag tŷ ěpră ke tŷ hěn ri ke ag kăgtěn kŷ. Topě vŷ ag mŷ ag tŷ kură ki ag kăgtěn ke mŷ ěn nŷm ja nŷ. ěpră ke věnh kăpóv tăgtŷ ag kă ŷn pir ag kăgtěn kăn jě ag tóg ke mŷ, Topě tŷ jěgně jafă tŷ 4 (ke) ěn ag. ¹⁶ Ag krěm *soldado* ag *número* mě inh, ŷ tŷ kăvăru kri mŷgtŷ ag. 200 *mil* (ke) ag nŷtŷ, ag krěm *soldado* ag. ¹⁷ Kŷ sóg ag vég mŷ, *soldado* tŷ kăvăru kri mŷ mŷ ag. *Ferro* tŷ ag *camisa* nŷtŷ. Kŷ ŷ ag tóg kusŷg nŷtŷ, pŷ kusŷg ri ke. ŷ ag tóg tánh nŷtŷ. ŷ ag tóg măréro nŷtŷ. Kăvăru krŷ vŷ mŷg krŷ ri ke nŷtŷ. Ag jěnkă tá

pĩ gru tóg kākutē mū, nĩja ke gé. ¹⁸ Tag tỹ ag tóg ēprā ke ag kāgtén ke mū, pĩ tỹ, nĩja tỹ, kāvāru ag. ¹⁹ Nén tỹ kāvāru jēnkā tá kākutē mū ēn vỹ ēprā ke ag kāgtén ke mū. Kāvāru ēn my vỹ tóg tỹ pỹn ve nĩ, pỹn krĩ. Ēn tỹ ag tóg ēprā ke ag kókén ke mū gé.

²⁰ Ēprā ke ũ ag tóg hā ra krenkren ke mū ver. Ag kāgtén kãn ke tũ ag tóg nĩ ver. Kỹ ũn krenkren mū ag pijé Nén-Kórég ag tovānh mū!. Vēnh kāgrā tovānh tũ ag nỹtĩ, pó tỹ vēnh kāgrā ēn, ka tỹ vēnh kāgrā ēn ke gé. Ver ag tóg tag kar to: “Topē vỹ tỹ ti nĩ,” he tí gé. Ag tỹ vēsóg ki vēnh kāgrā hynhan mū ra tóg ag mỹ tỹ Topē nĩ ve nĩ, ti kanē tũ ra, ti nĩgrēg nor tũ ra, ti tũg vānh hā ra. ²¹ Ag pijé ag jykre tovānh sór mū!, ēprā ke krenkren mū ēn ag. Jagnē kāgtén ag tóg mũgtĩ. Kujá jykre han ag tóg mũgtĩ. Ag prũ tũ fag mré ag tóg nỹgnỹ mũgtĩ. Fag mén tũ ag mré fag tóg nỹgnỹ mũgtĩ gé. Jagnē tỹ nén ũ pigju ag tóg mũgtĩ gé, ēprā ke ag.

10

Livro sĩ

¹ Kỹ sóg Topē tỹ jēnē jafā tar ũ vég mū. Kanhkā tá tóg kātēre mū. Kanhkā góg vỹ ti kri rũm ke kỹ nỹ nĩ. Ti krĩ kri ta no tóg vēnh ven mū. Ti kakā vỹ rā ri ke nĩ. Ti fa vỹ pĩ gru ri ke nỹtĩ. ² *Livro sĩ* tỹ tóg jén ke kỹ mǎn kỹ jē nĩ. Ti pēgia tỹ tóg goj kafā tũ sǎn mū. Kỹ tóg ti jakānh tỹ ga sǎn mū. ³ Prēr tóg mū sir, jamā há ra. Kỹ tóg tỹ mĩg kyr mē tĩ, ti prēr ti. Kỹ ta tỹ tỹrỹr he tỹ 7 (ke) vỹ ti vĩ kafān mū, jamā há ra. ⁴ Kỹ sóg ta tỹ tỹrỹr he mū ēn vĩ rán sór mū. Hā ra ũ tỹ kanhkā tá vĩ mū tóg inh mỹ: “rán tũg nĩ,” he mū. “Ta tỹ tỹrỹr he mū ēn vĩ tó sór tũg nĩ, ũ mỹ,” he tóg.

⁵ Kỹ Topē tỹ jēnē jafā ēn, ũ tỹ goj mré ga kri jē mū ēn tóg ti nĩgé tỹ kanhkā ki ven mū, ti pēgia tỹ. ⁶ Kỹ tóg: “sỹ ki hā tónh ke vē,” he mū. “Topē vỹ ki kanhró nĩ,” he tóg. “Ũn rĩr nĩ ēn vỹ ki kanhró nĩ, ũn ter vānh ēn. Ũ tỹ kanhkā mré, ga han mū ēn vỹ ki kanhró nĩ, ũ tỹ goj han mū ēn ti, ũ tỹ ũn rĩnrĩr nỹtĩ kar ag hynhan mū ēn ti,” he tóg. “Ha vé, ti tỹ nén han ke mū ēn tovānh mǎn ke tũ ti nĩ ha, Topē ti. ⁷ Ti tỹ jēgnē jafā tỹ 7 (ke) ēn ag kǎ ũ vỹ *trombeta* kyn ke mū. Kỹ tóg ũ tỹ 7 (ke) tá krỹg ke mū. Ti tỹ kyn kỹ Topē vỹ ti tỹ nén han sór mū ēn han ke mū ha, ti tỹ vǎsỹ to jykren mū ēn ti. Hā tó ja ti nĩ, ti rǎnhrǎj han tĩ ag mỹ, ti vĩ tó tĩ ag mỹ ke gé, Topē ti,” he tóg, Topē tỹ jēnē jafā ti.

⁸ Kỹ kanhkā tá ke ũ tóg inh mré vēmén mǎn mū. Inh mỹ tóg: “ha tũg,” he mū. “*Livro sĩ* tỹ jén ke kỹ nĩ ēn mǎn tũg,” he tóg. “Ũ tỹ goj mré ga sǎn kỹ jē ēn ki *livro* mǎn tũg,” he tóg. ⁹ Kỹ sóg tũg kỹ ti mỹ *livro* to vĩ mū. Kỹ tóg inh mỹ: “té, ko ra,” he mū. “Mỹg ri ke ti nĩ, ā tỹ kon kỹ. Kar kỹ tóg hā ra fa ninh mū, ha vem nĩ,” he tóg. ¹⁰ Kỹ sóg *livro sĩ* ēn mǎn kỹ ko mū. Kỹ tóg mỹg ri ke nĩ. Isỹ ko kar kỹ tóg fa nĩ sir.

¹¹ Kỹ ũ tóg inh mỹ: “Topē tỹ nén hynhan ke mū tó mǎn jē ā tóg ke mū,” he mū. “Ti tỹ *povo* kar, *nação* kar, *pã*’i krēm ke kar, *pã*’i kar ag tỹ nén hynhan ke mū tó jē ā tóg ke mū,” he tóg, vēnh vĩ ti.

11

Ũ tỹ Topē vĩ tó tĩ ag

¹ Kỹ ag tóg inh mỹ vǎn jun mū, vǎn tỹ nén ũ kǎmun jafā ti. Kỹ ũ tóg inh mỹ: “tǎg’,” he mū. “Topē ĩn kǎmun nĩ, Topē mỹ nén ũ pũn jafā mré hā. Ũ tỹ krēm Topē mré vēmén nỹtĩ ēn ag nĩgrén nĩ gé. ² Topē ĩn vǎso ēn kǎmun tũg nĩ hā ra.

Fóg ag tũ vĕ, kŷ kām̄un tũg nĩ. Kysã tŷ 42 (ke) ki fóg ag tóg ěmã ěn kókĕn ke mũ, Topĕ tŷ ěmã to: “isũ vĕ,” he mũ ěn ti. ³ Ũ tŷ inh vĩ tó tí régre ag jĕgnĕ jé sóg ke mũ. Kur kórĕg rĩnh kŷ ag tóg isŷ ag mŷ nĕn tónh ke mũ ěn tónh ke mũ, kurã tŷ 1260 (ke) ěn ki,” he tóg inh mŷ, ag kã mĩ ũ ti.

⁴ Topĕ vĩ tó tí régre ěn ag vŷ Topĕ vĩ to tar nŷtĩ, ka tŷ *oliveira* tar ěn ri ke. Kŷ ag tóg néj gru ri ke nŷtĩ, néj tŷ kri fĕg jafã kri nŷtĩg kŷ. Ũ tŷ tŷ ěprã ke ag kri ke ěn rã hã ti nŷtĩ, néj tŷ kri fĕg jafã régre ěn ti. Tag ri ke ag nŷtĩ, Topĕ vĩ tó tí régre ěn ag. ⁵ Ũ tŷ ag kato vãsãn kŷ ag tóg pĩ tŷ ag jĕnkã tá kãkutĕ mũ ěn tŷ ag tŷ tũ' he tĩ, ũ tŷ ag kato vãsãnsãn mũ ag tŷ. Hã kŷ ag kãgter kãn' he tĩ, ũ tŷ ag vóg kónãn sór mũ ag. ⁶ Ag tŷ Topĕ vĩ tón kŷ ag tóg, ag tŷ ta kutĕ kamĕg sór kŷ ti kutĕ kamĕg tĩ, kŷ tóg kutĕ tũ nĩgtĩ. Ag tŷ goj tŷ vĕnh kyvĕnh ri ke han sór kŷ ag tóg tŷ han tĩ gé. Ag tŷ ga kri ke ag vóg kónãn sór kŷ ag tóg ag vóg kónãn tĩ gé. Nĕn ũ jagy tŷ ěn ri ke hynhan ag tóg tĩ, Topĕ vĩ tó tí régre ěn ag.

⁷ Kejĕn ag tóg kãmĕn kãn mũ sir, Topĕ tŷ ag mŷ nĕn tó mũ ěn ti. Kŷ nũgme tá mĩg tóg kãkutĕ mũ, kŷ tóg ag to rará kŷ ag kãgter mũ. ⁸ Ag kãgter kŷ ag tóg ěmã kjuu tá vár kŷ nŷtĩ nĩ, ěg *Senhor* tŷ ěmã tá ka to sa ja ěn tá. ěmã ěn tá ke ag jykre tóg ěmã tŷ *Sodoma* tá ke ag jykri ri ke nĩ, ga tŷ *Egito* tá ke ag jykri ri ke ti nĩ gé. ⁹ Kurã tãgtũ mrĕ kurã kjuu ki ag tóg vĕser ěn vigvég mũ. Vĕnh kar ag vŷ ag vigvég mũ, *povo* kar ag, pã'i krĕm ke kar ag, vĕnh vĩ kar tó tí ag kar ke gé. Ag pijé ga krĕm ag pigju mũ', vĕser ěn ag. ¹⁰ ěprã ke kar ag mŷ tóg sér tĩ, ag kãgter tĩ. Fĕnhta mág han ag tóg mũ. Jagnĕ mŷ ag tóg *presente* jĕgnĕg mũ. Topĕ vĩ tó tí tag ag vŷ ěprã ke ag vóg kónãn jagy han ja nĩgtĩ, hã kŷ tóg ag kãgter kŷ vĕnh kar mŷ sér gy tĩ sir.

¹¹ Kurã tãgtũ kri kurã kjuu tũg kŷ Topĕ tóg hã ra ag rĩn mãn mũ sir, ti kuprĩg tŷ. Kŷ vĕnh kar ag tóg jũrũn ke jagy han mũ sir. ¹² Kŷ kanhkã tá vĕnh vĩ tóg ag mŷ mĕ há tĩ. Kŷ tóg Topĕ vĩ tó tí régre tag ag mŷ: “kunĩg,” he mũ. Kŷ ag kato vãsãnsãn mũ ag vŷ ag tŷ kanhkã ra jãpry vég mũ sir, kanhkã góg kã mĩ. ¹³ Kŷ ga tóg jũrũn ke mũ sir. ěmã tá tóg ĩn vĕnh kãpóv tŷ 10 (ke) ag kã ũn pir kókĕn kãn mũ, ga tŷ jũrũn ke ti. ěprã ke tŷ 7 *mil* (ke) vŷ kãgter mũ, ěn kã. ũn kãgter tũ ag tóg kanĕ jur mũ. Ag mũmĕg vŷ ag kãgtĕn kren mũ. Kŷ ag tóg Topĕ to: “ũn mág vŷ tŷ ti nĩ,” he mũ vãhã.

¹⁴ Nĕn jagy ũ vŷ hur tũ' hé. Nĕn jagy ũ tóg ver kã nĩ nĩ.

Trombeta tŷ ěgno kyr

¹⁵ Kŷ Topĕ tŷ jĕgnĕ jafã tŷ 7 (ke) ěn ag kã ũ tóg *trombeta* kyn mũ gé sir. *Trombeta* tŷ 7 (ke) vĕ sir. Kŷ kanhkã tá vĕnh vĩ tŷ ěn ri ke tóg mĕ há tĩ. “Vãhã tóg ěprã ke kar ag kri tŷ ũn mág jĕ, Topĕ ti, ěg *Senhor* ti ke gé,” he ag tóg. “Vãhã ag tóg nĕn ũ kar ki rĩr nŷtĩ ha. Kŷ tóg tũ' ěnh ke tũ nĩ, ag rãnrãj ti,” he ag tóg.

¹⁶ Kŷ kófa tŷ 24 (ke) ěn ag, ũ tŷ Topĕ mrĕ ag nĩgja kri nĩgnĩ kŷ nŷtĩ ěn ag vŷ ti krĕm mũgmũg ke kãn mũ sir. Kŷ ag tóg tĩ mŷ: “Topĕ vŷ tŷ ě nĩ,” he mũ sir. ¹⁷ Jãnjãn ag tóg mũ gé sir, ha mĕ. “Topĕ, pã'i mág, nĕn ũ kar han há ě tóg nĩ,” he ag tóg mũ. “Vãsŷ ě tóg nĩ nĩ, kŷ ě tóg ũri nĩ gé. ěg mŷ tóg sér tĩ, ě tŷ tŷ pã'i mág nĩn kŷ. Ā tar nĩ kŷ ě tóg pã'i ũ ag pan kãn. ¹⁸ Ag to jũ jĕ ě tóg ke mũ ha. ũn kãgter mũ ag jykri tugnŷm kãn jĕ ě tóg ke mũ ha. Ā kurã vŷ hur jun, kŷ ě tóg ě rãnrãj han tĩ ag mŷ ag rãnrãj kaja ti ven ke mũ, ě vĩ tó tí ag mŷ ke gé, ě tũ kar ag mŷ, ũn mág ag mŷ, ũn kãsir ag mŷ. Kŷ ě tóg ũ tŷ ěprã ke ag kókĕn ja ěn ag kókĕn kãn ke mũ ha, vĕnh kaja jĕ,” he ag tóg mũ, kófa tŷ 24 (ke) ěn ag.

¹⁹ Kŷ ũ tóg Topě ĩn nón mŷ, ĩn tŷ kanhkā tá jě ěn. Kŷ Topě *caixa* ěn tóg ve há' he kŷ nŷ nŷ, Topě tŷ ti tũ ag mré jykrén kŷ ag mŷ *caixa* fig mŷ ěn ri ke. Kŷ ta tóg kómkóm ke kŷ tŷrŷr he mŷ. Ga vŷ ragra ke jagy han mŷ sir. Kŷ nāfy vŷ vár mŷ gé sir, nāfy mág.

12

Mĭg fěr kāme

¹ Kŷ kanhkā tá nén ũ vĕnh mŷ tóg vĕnh ven mŷ. Ũn tŷtá fi vŷ tóg vĕnh ven mŷ. Kŷ rā tóg fi mŷ tŷ fi kur nŷ. Kysā sān kŷ fi tóg jě nŷ. Fi krĭ tógfi vŷ krĭg tŷ 12 (ke) tŷ há nŷ. ² Kufy fi tóg jě nŷ, hā ra fi tóg kaga mŷ, kŷ fi tóg jagtar nŷ sir.

³ Kŷ kanhkā tá nén ũ ũ tóg vĕnh ven mŷ gé. Mĭg fěr kusŷg tóg vĕnh ven mŷ. Ti pir ra tóg krĭ tŷ 7 (ke) nŷ, nĭka tŷ 10 (ke) ti nŷ gé. Ti krĭ tógfi tóg nŷtĭ, ti krĭ tŷ 7 (ke) to. ⁴ Ti my tŷ tóg krĭg tŷ ěn ri ke kókég mŷ. Kŷ tóg ěprā vár mŷ. Krĭg vĕnh kápóv tágtũ ag ká ũn pir kókén kán tóg mŷ. Kŷ tóg ũn tŷtá ěn fi jo tá jě nŷ, mĭg fěr kusŷg ěn ti. Ti tŷ fi kósin mǎn sór vĕ, ti mur kŷ. ⁵ Kŷ tóg mur mŷ sir. Hā ra tóg gré nŷ. Tŷ tóg pǎ'i mág pĕ jĕnh ke mŷ, ěprā ke kar kri. Kŷ tóg ag mŷ vĭ tar han ke mŷ. Ti mur kŷ ag tóg kanhkā ra ti va mŷ mŷ, Topě nĭgja sĭnvĭ ěn ra, mĭg fěr jo. ⁶ Kŷ ũn tŷtá ěn fi tóg ga kórég ra tĭ mŷ, mĭg fěr jo vĕnh péju kŷ. Tá Topě tóg fi mŷ fi tŷ ki vĕnh péjunh ke han ja nŷ. Tá ũ tóg fi mŷ vĕjĕn vin tĭ, kurā tŷ 1260 (ke) ki.

⁷ Kŷ kanhkā tá vĕnh génh tóg kutĕ mŷ. Topě tŷ jĕgnĕ jafā ag to pǎ'i mág tŷ *Miguel* vŷ mĭg fěr ěn kato vāsān mŷ, ti krĕm ke ag mré. Kŷ mĭg fěr ěn tóg ti krĕm ke ag mré *Miguel* to rará mŷ gé sir. ⁸ Hā ra ag tóg ti tŷ ěn ri ke mŷ sir, kanhkā tá ke ag, mĭg fěr ěn ti tŷ. Kŷ ag tóg kanhkā tá ti kutĕm mŷ, ti mré ke kar ag mré. ⁹ Mĭg fěr ěn kutĕm ag tóg mŷ sir. Pŷn ve tŷ ũn ve fag krĭn kónān mŷ ěn hā vĕ. Japon hā vĕ. *Satanás* hā vĕ. ěprā ke ag tŷ Topě kato vāsānsān han mŷ ěn hā vĕ, hā vŷ: mĭg fěr, he mŷ. Ag tŷ kanhkā tá ti kutĕm kŷ ag tóg ga kri ti fón mŷ sir, ti krĕm ke kar ag mré hā.

¹⁰ Kŷ sóg kanhkā tá vĕnh vĭ ũ mĕg mŷ gé. Jamā há ra tóg: “tág’,” he mŷ. “Ěg krenkren han tóg huri, Topě ti. Kŷ vĕnh kar tóg vé, Topě tŷ tŷ ũn mág pĕ nŷ ti. Vāhā *Cristo* tóg vĕnh kar mŷ ti tŷ tŷ ũn tar nŷ ěn ven huri. Ag tŷ ũn kutĕm mŷ ěn tóg ěg mré ke ag kato vĭ kónān ja nĭgtĭ, Topě mŷ, kurā ki, kuty tá ke gé. Hā ra tóg kutĕm kŷ jě ha. ¹¹ Ěg mré ke ag vŷ ti tŷ ěn ri ke ja nĭgtĭ, *cordeiro* kyvĕnh ěn tugrĭn, vĕnh vĭ há ěn tugrĭn, ag tŷ vĕnh kar mŷ Topě vĭ tó tĭ ěn tugrĭn. Ag ká ũ kǎgtĕn ja ag tóg nĭgtĭ. Hā ra tóg ag mŷ tŷ nén ũ tũ nŷ ja nĭgtĭ, ag tŷ *Jesus* tugrĭn ag kǎgtĕn mŷ ra. Hā kŷ ag tóg Japo tŷ ěn ri ke ja nŷ. ¹² Ti kutĕ kar kŷ tóg kanhkā tǎn kar mŷ sér tĭ ha. Hā ra tóg ga kri mŷ ag mŷ jagy tĭnh mŷ. Japo vŷ ag mré jĕ ha, ga kri, ag tŷ kanhkā tá ti kutĕm kŷ. Kŷ tóg jũ jagy han kŷ kynĕ tĭ. Ti kurā vŷ kakó nŷ ha. Tag tugrĭn tóg jũ jagy han kŷ kynĕ tĭ nŷ, Japo ti,” he tóg, ũ tŷ kanhkā tá vĭ mŷ ti.

¹³ Kŷ mĭg fěr ěn tóg ěprā jĕ ha. Hā kŷ tóg ũn tŷtá ěn fi vóg kónān sór mŷ, ũ tŷ gĭr vĕg mŷ ěn fi. ¹⁴ Kŷ ag tóg fi mŷ kónhkó mág fěr ri ke ěn junjun mŷ. Kŷ fi tóg tŷ ga kórég ěn ra tĕ tĭ mŷ. Tá fi tóg vĕnh péju kŷ nŷ nŷ, prŷg tágtũ kri prŷg kuju ki. Kŷ pŷn kórég ěn tóg tá fi vóg tũ nŷ ha, fi vĕnh péju ja tá. ¹⁵ Kŷ tóg goj var ri ke han mŷ, pŷn ti. Ti jĕnkā tá tóg kǎkutĕ mŷ, goj var ti. Ti tŷ ũn tŷtá ěn fi nār han sór vĕ. ¹⁶ Hā ra ga tóg fi mŷ goj ěn tŷ gym ke mŷ, goj tŷ mĭg fěr jĕnkā tá kǎkutĕ mŷ ěn tŷ. Kŷ fi tóg ga tugrĭn kren mŷ sir. ¹⁷ Kŷ mĭg fěr tóg jũ kŷ tĭ mŷ,

ũn týtá ěn fi tovãnh ký. Ký tóg fi krě kato vãsãn tĩ mũ gé, hã vỹ: ù tỹ Topě vĩ ki króm mũ ag, ù tỹ *Jesus* to krónh ke tũ ag, he mũ. Ũn týtá ěn fi krě ag hã vỹ.

¹⁸ Ký mĩg fěr ěn tóg goj fyr ra tĩ mũ.

13

Mĩg régre ag kãme

¹ Ký mĩg ù tóg goj mág kã tá kãkutě mũ. Ti pir ra tóg krĩ tỹ 7 (ke) nĩ. Nĩka tỹ 10 (ke) ti nĩ gé. Ti krĩ tógfi tóg ti nĩka kri nýtĩ. Ký ti jygji tóg ti krĩ kri ránrán ký nýtĩ. Hã ra tóg tỹ Topě to vĩ kónãn tãvĩ nýtĩ, ti krĩ to ránrán ký nýtĩ ěn ti. ² Goj kã tá mĩg ěn tóg mĩg rá ri ke nĩ. Ti pẽn tóg krĩnhpẽnufã pẽn ri ke nýtĩ. Ti jẽnky tóg mĩg kusũg jẽnky ri ke nĩ. Ký mĩg fěr ěn tóg goj kã tá mĩg tỹ pã'i mág pě han mũ, ti tỹ ag nĩgja kri nĩ jé. ³ Ti krĩ ù fynh ja ag tóg nĩ. Ký tóg ter kren. Hã ra tóg há' he mãn, goj kã tá mĩg ěn ti. Ěprã ke kar ag vỹ ti vég mũ. Ký tóg ag mỹ e kar tĩ. Ti vĩ kri ag tóg fig mũ. ⁴ Mĩg fěr ěn to ag tóg: “Topě vỹ,” he tĩ, ěprã ke kar ag, ti tỹ goj kã tá mĩg ěn tar han ja tigrĩn. Goj kã tá mĩg ěn to ag tóg: “Topě vỹ,” he tĩ gé. “Ũ tóg ti ri ke tũ pě nĩgtĩ,” he ag tóg tĩ. “Ũ tóg ti tar kãfór tũ nĩ,” he ag tóg tĩ gé.

⁵ Goj kã tá mĩg ěn vỹ vĩ vẽnh mỹ han jě nĩ. Ti vĩ tỹ tóg Topě kato vãsãn mũ. Kysã tỹ 42 (ke) ki tóg tar jě nĩ, vẽnh kar kri. ⁶ Ký tóg Topě to vĩ kónãn mũ, Topě jiji to ke gé, ti ĩn to ke gé. Kanhkã tãn kar ag to tóg vĩ kónãn mũ gé. ⁷ Ký tóg Topě tỹ ùn kupręg mũ ag kãgtén to vãsãn mũ gé. Ký tóg ag tỹ hẽn ri ke mũ gé sir, goj tãn tỹ mĩg ěn ti. Hã ra Topě tóg ver ti to fen nĩ. Ký *povo* kar ag, *nação* kar ag, pã'i krēm ke kar ag, ù tỹ vyr mỹ vĩ nýtĩ ěn ag kar vỹ mĩg ěn vĩ hã jěmęg mũ. ⁸ Ěprã ke kar ag vỹ ti to: “Topě vỹ,” he tĩ. Ag jãvo ù ag jygji tóg ránrán ký nýtĩ, Topě *livro* ki, ù tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ ěn ag. Topě tỹ nén ù kar han ke to hã tóg ag jygji ránrán ja nĩgtĩ, *livro* ěn ki. *Cordeiro* tỹ ùn jagfy ter ja ěn ag tũ vỹ, *livro* ěn ti.

⁹ Ũn nĩgrěg nýtĩ ag tỹ tỹ jěmě jé. ¹⁰ Topě tỹ ti ki ge ký nýtĩ ù ag to: “nĩgfénh ký ag nýtĩnh mũ, isugrĩn,” hen ký ag tóg nĩgfénh ký nýtĩnh mũ, věseja kã ki. Ti tỹ ag to: “rógro tỹ ag tóg ag kãgtén ke mũ,” hen ký ag tóg, rógro tỹ ag kãgtén ke mũ sir. Ũ tỹ Topě mỹ vẽnh vin mũ ěn ag jé to krónh ke tũg. Ag jé Topě tovãnh tũg.

¹¹ Ký sóg mĩg ù vég mũ gé. Ga kã tá tóg kãkutě mũ. Nĩka régre ti nĩ, *cordeiro* nĩka ri ke. Ti vĩ tóg hã ra mĩg fěr ěn vĩ ri ke nĩ. ¹² Goj kã tá mĩg ěn rĩnve tóg ti tỹ han mũ kar hynhan tĩ, ga kã tá mĩg ti. Ký tóg ěprã ke kar ag to vãsãn mũ, ag tỹ goj kã tá mĩg ěn to: “Topě vỹ,” he jé, ùn ter kren mũ ěn to. ¹³ Ga kã tá mĩg tag vỹ nén ve vãnh tỹ hẽn ri ke hynhan mũ. Pĩ tỹ kanhkã tá kãtère han tóg ti, ěprã ke kar ag rĩnve. ¹⁴ Ti tỹ ěg tỹ nén han vãnh tỹ hẽn ri ke hynhan ký tóg ěprã ke kar mỹ ón mũ, ag tỹ ti kaměg jé. Goj kã tá mĩg ěn rĩnve tóg *milagre* tỹ hẽn ri ke hynhan mũ. Ký tóg ěprã ke ag mỹ: “ag tỹ mĩg ěn fynh mũ ra tóg ter ja tũ nĩ. Ha ti kãgrá han’,” he mũ, ga kã tá mĩg ěn ti. ¹⁵ Ký tóg goj kã tá mĩg kãgrá ki hu he mũ. Ký tóg rĩr mũ, ti kãgrá ti. Ký tóg vĩ mũ gé. Ký tóg ù tỹ ti to: “Topě vỹ,” he jãvãnh ěn ag kãgtén kãn mũ sir, ti kãgrá rĩr jě ěn ti. ¹⁶ Ga kã tá mĩg ěn tóg tỹ ěprã ke kar ag kri ke nĩ, ùn mág ag kri, ùn kãsir ag kri, ùn riko ag kri, ùn jagtar ag kri, ù tỹ tỹ *camarada* nýtĩ ag kri, ag *patrão* ag kri ke gé. Ký tóg ag kar to vãsãn mũ, ag tỹ ag pějja tá ag nĩgé pãnĩ ki ti jiji ránrán jé. Ag kakã ki ag tóg ti jiji ránrán mũ gé. ¹⁷ Ký ùn ránrán ký nýtĩ ag hã tóg nén ù kũmpra he ký, nén

ũ vēne he tĩ gé inhhã. Ũn rá tũ ag vỹ nén ũ kũmpra he mãn ke tũ nĩ. Vēnh rá tag vỹ tỹ ga kã tá mĩg ěn jiji nĩ, ti *nũmero* ti ke gé.

¹⁸ Ũn krĩ há ag hã tóg ti *nũmero* to jykrén há han ke mũ. Ũn krĩ tũ ěn ag pijé to jykrén ke mũ'. Ěprã ke jiji vē, ti *nũmero* ti, hã vỹ: 666, he mũ.

14

Ũn krenkren kỹ nỹtĩ ag jãn

¹ Kỹ sóg ki ěvãnh kỹ *cordeiro* ěn ve mãn mũ. Pãnónh kri tóg jě nĩ, pãnónh tỹ *Sião* he mũ ěn kri. Ũn e ag tóg ti mré tá nỹtĩ, ũ tỹ 144 mil (ke) ag. *Cordeiro* ěn jiji tóg ag kakã ki rán kỹ nĩ, Ti jóg jiji vỹ ag ki rán kỹ nĩ gé. ² Kỹ sóg kanhkã tá nén ũ mēg mũ. Tỹ tóg sa krog mē tí. Tỹ tóg ta tỹ tỹr̃r he ri ke tí gé. Kỹ tóg tỹ ag tỹ vãkyn jafã tỹ *harpa* kyn ěn ri ke tí gé, ti kyr ti. ³ Vějãn tãg tó ag tóg mũ gé, nén nē tỹ 4 (ke) ěn ag rĩnve, kófa ag rĩnve ke gé, nĩgia sĩnvĩ ěn tá. Ũ tỹ 144 mil (ke) ag vỹ Topē jé tãg tag tó há nỹtĩ, ěn ag tãvĩ. Ěprã ke ja ag vē. Hã ra ag tóg krenkren kỹ nỹtĩ. ⁴ Jãnhkri ag nỹtĩ. Ag pijé fag vóg ja nĩgtĩ'. *Cordeiro* mré ag tóg mũ ja nĩgtĩ, ag tỹ tỹ ěprã ke ra. Ěprã ke ag kã mĩ tóg ag kygãm ja nĩ, *cordeiro* ti. Kỹ ag tóg tỹ Topē tũ nỹtĩ, *cordeiro* tũ ke gé. ⁵ Ag pijé ũ mỹ ón ja nĩgtĩ'. Kynē ja tũ pē ag tóg nĩgtĩ.

Topē tỹ jěgnē jafã tãgtũ ag

⁶ Kỹ sóg Topē tỹ jěně jafã ũ vėg mũ gé. Kanhkã krēm tóg tē tí mũ. Kỹ tóg Topē vĩ ma kãtĩ mũ. Topē vĩ ěn vỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Ti tỹ ěprã ke kar ag mỹ Topē vĩ tónh ke vē, *nação* kar ag mỹ, *povo* kar ag mỹ ke gé, vyr mỹ vĩ nỹtĩ kar ag mỹ ke gé. ⁷ Kỹ tóg prēr mũ sir. "Topē hã kamēg nĩ, ti hã to: ũn mág vỹ tỹ ti nĩ, hem nĩ," he tóg. "Ti kurã vỹ hur jun. Ěprã ke ag jykre tugnỹm jé tóg ke mũ ha. Ũ tỹ kanhkã mré, ga han kar kỹ, goj han mũ ěn hã mỹ: "Topē vỹ tỹ ã nĩ," hem nĩ," he tóg, Topē tỹ jěně jafã ěn ti.

⁸ Ti nón Topē tỹ jěně jafã ũ tóg jun mũ gé. Kỹ tóg: " ěmã tỹ *Babilônia* vỹ kókén kỹ nỹ ha," he mũ. "Ěprã ke kar to tóg vãsãn ja nĩ, *Babilônia* to pã'i ti, ag tỹ ti mré ag prũ tũ fag mré nỹgnỹ jé, fag tỹ ti ri ke fag mén tũ ag mré nỹgnỹ jé. Kỹ tóg vēnh kar tỹ ti mré *vinho* fã pē kron ri ke nĩ," he tóg.

⁹ Kỹ Topē tỹ jěně jafã ũ tóg ag nón kãtĩ mũ gé. Ěn vỹ prēr kỹ: "!. ěprã ke ũ ag tóg mĩg to: topē vē, he ja nĩgte..!" he mũ, prēr kỹ: "!.Ti kãgrã to ag tóg: topē vē, he ja nĩgte..! Ag kakã ki ag tóg ti rá han ja nĩgte..! Ag nĩgē pãnĩ ki ag tóg ránrãn kỹ nỹtĩ gé..!" he tóg. ¹⁰ "Ěn ag vỹ Topē tỹ ag to jũ jagy han venh ke mũ ha..! Kỹ tóg ag tỹ *vinho* kron ri ke nĩ ha..! Topē vỹ jũ jagy han kỹ jě ha..! Kỹ tóg ěg tỹ *vinho* tỹ kópa fãn kỹ fėg ěn ri ke nĩ ha..! Ti tỹ ag to jũnh ke ti..! Topē tỹ vēnh kãn kỹ jě to ken hã vē..! Ũ tỹ mĩg to: topē vē, he ja ěn ag vỹ jagtar mág ke mũ ha..! *Cordeiro* rĩnve..! Pĩ ki ag tóg jagãgtar ke mũ ha..! Pó tỹ *enxofre* pũr nĩja ki ke gé..!" he tóg. ¹¹ "Ag tỹ pĩ ki jagtar mũ ěn nĩja tóg kanhkã ra tãpřy mũ ha..! Tũ' henh ke tũ ti nĩ, pĩ ěn ti..! Ũ tỹ mĩg to: topē vē, he mũ ěn ag vỹ vēnhkánkãn ke tũ pē nĩ..! Ũ tỹ ti kãgrã to: topē vē, he mũ ěn ag kar ti..! Ũn jiji tỹ ránrãn kỹ nỹtĩ ěn ag kar ti..!" he tóg, prēr kỹ, Topē tỹ jěně jafã ũ ěn ti.

¹² Ũ tỹ Topē ki ge kỹ nỹtĩ ag jé ti to krónh ke tũg. Ag jé Topē tovãnh tũg, ũ tỹ Topē vĩ kri fig mũ ag, ũ tỹ *Jesus* to tar nỹtĩ ag.

¹³ Kỹ sóg kanhkã tá vēnh vĩ ũ mēg mũ gé. Kỹ tóg: "tag rán nĩ, ha mē," he mũ. "Ũ ag tóg ěg *Senhor* ki ge kỹ nỹtĩ ki kãgter ja nĩ. Ěn ag mỹ tóg sér tãvĩ tí ha," he

tóg. Kŷ Topě kupriġ tóg: “hŷ,” he mŷ gé. “Ag rãnrãj kaja vég ag tóg mŷgtĭ. Kŷ ag tóg ag rãnrãj to vënhkãn kŷ nŷtĭ ha,” he tóg.

Ěprã ke ag vóg kónãn

¹⁴ Kŷ sóg kanhkã góg kupri vég mŷ gé sir. Ũ tóg kri nĭ nĭ, tŷ tóg ěprã ke nĭ ve nĭ. Krĭ tógĭ tŷ *ouro* tóg nĭ, kŷ tóg ěg tŷ tŷ *trigo* kre jafã ri ke vyn kŷ nĭ nĭ gé. ¹⁵ Kŷ Topě tŷ jëně jafã ũ tóg kãtĭ mŷ gé, Topě ĩn kã tá. Kŷ tóg ũ tŷ kanhkã góg kri nĭ ěn mŷ: “*trigo* kre jafã tŷ krenh tĭg nĭ,” he mŷ. “Tŷ ti krenh ke kurã vë. Vënh kãn kŷ ag nŷtĭ nĭ, ěprã ke ag,” he tóg. ¹⁶ Kŷ ũ tŷ kanhkã góg kri nĭ ěn tóg *trigo* kre jafã ěn tŷ krenh tĭ mŷ.

¹⁷ Kŷ sóg Topě tŷ jëně jafã ũ vég mŷ gé. Topě ĩn kã tá tóg kãkutě mŷ. *Uva* kaně kykym jafã vyn kŷ tóg tá kãkutě mŷ. ¹⁸ Kŷ Topě tŷ jëně jafã ũ tóg jun mãn mŷ gé. Topě mŷ něn ũ pŭn jafã ěn tá tóg kãkutě mŷ. Topě tŷ jëně jafã tag vŷ pĭ ki rĭr tŷgtĭ. Kŷ tóg ũ tŷ *uva* kaně kykym jafã vãg mŷ ěn mŷ: “*uva* kykym tĭg,” he mŷ. “Ga kri ti nŷtĭ. Rã há ti nŷtĭ ha,” he tóg. ¹⁹ Kŷ tóg tĭ mŷ, Topě tŷ jëně jafã ěn ti. *Uva* kaně kykym tóg mŷ sir. Kŷ tóg *uva* jëgmĭ jafã ki ag vãm mŷ, hã vŷ: Topě tŷ vënh kar to jŷ, he mŷ. ²⁰ Ěmã fyr tá tóg jě nĭ, *uva* jëgmĭ jafã ěn ti. Kŷ ag tóg *uva* jëgmĭg mŷ sir, Topě tŷ jëgně jafã ěn ag. Kŷ ag tóg tá ag kyvénh kujěg mŷ, ěprã ke ag kyvénh ti. Kŷ tóg tãra tĭ mŷ, 300 (ke) *quilômetros* ra. Tŷ tóg goj mág nŷ ve nĭ, ag kyvénh ti.

15

Ěprã ke ag vóg kónãn mãn

¹ Kŷ sóg kanhkã tá něn ũ vég mŷ gé. ĩnh mŷ tóg e tĭ, isŷ něn ně ěn ve kŷ. ĩnh kaně jun tóg mŷ. Topě tŷ jëgně jafã tŷ 7 (ke) ag vigve ĩnh. Ga kri ke ag vóg kónãn jě ag tóg ke mŷ, vóg tŷ 7 (ke) ki. Ag tŷ ag vóg kónãn kar kŷ Topě tóg jŷ mãn ke tŷ nĭ ha. ² Kŷ sóg goj tŷ *vidro* ve kã ki pĭ gru vég mŷ. Kŷ sóg ũ tŷ mĭg kato vãsãnsãn mŷ ěn ag vigvég mŷ gé. Ag pijě ag tŷ tŷ ěprã ke nŷtĭ ra mĭg kãgrã ěn to há nŷtĭ ja niġtĭ. Ag pijě vënh ki ti *número* rãn ja niġtĭ, ti jĭji tĭ. Hã kŷ ag tóg goj tŷ *vidro* ve jo nŷtĭ. Kŷ ag tóg vãkyn jafã tŷ *harpa* génh kŷ nŷtĭ nĭ, Topě tŷ ag mŷ *harpa* vin mŷ ěn. ³ Kŷ ag tóg Topě mŷ rãnrãj tĭ tŷ *Moisés* ěn jě tó mŷ, tĭ tŷ jãn ěn ti. *Cordeiro* ěn mŷ ag tóg jãn mŷ, ha mě. “Topě kósin vŷ tŷ ã nĭ. Pã'i mág vŷ tŷ ã nĭ. Vënh kar kri ke vŷ tŷ ã nĭ,” he ag tóg mŷ, *cordeiro* mŷ, jãn kŷ. “Něn ũ há tãvĭ kar han ja ã tóg nĭ. Ge ve ja tŷ ěg tóg nŷtĭ. ⁴ Vënh kar ag vŷ ã kaměg tĭ, pã'i mág kar ag. Vënh kar ag vŷ ã jĭji to: “ũn mág vŷ tŷ ti nĭ,” he tĭ. Ā há ně ã pĭr mŷ há nĭ. *Povo* kar tóg ã tá junjun ke mŷ, kŷ ag tóg ã mŷ: “Topě vŷ tŷ ã nĭ,” henh ke mŷ. Ā jykre kuryj ěn ve kãn jě ag tóg ke mŷ,” he ag tóg mŷ, jãnãn kŷ.

⁵ Kar kŷ sóg kanhkã tá Topě ĩn vég mŷ. Ti jãnkã nón ag tóg mŷ, kur tŷ ĩn ěn róm kŷ, Topě nĭg jafã ěn. ⁶ Kŷ Topě tŷ jëgně jafã tŷ 7 (ke) ěn ag tóg tá kãpa mŷ, ũ tŷ ga vóg kónãn ke mŷ ěn ag. Kur kupri jãnhkri rĭnh kŷ ag tóg kãmŷ mŷ. Kŷ ag tóg *ouro* tŷ vësógĭn kŷ nŷtĭ gé, ag fe kri. ⁷ Kŷ něn ně tŷ 4 (ke) ěn ag kã ũ tóg ag mŷ *ouro* tŷ pěnkŷ junjun mŷ, Topě tŷ jëgněg mŷ tŷ 7 (ke) ěn ag mŷ. Pěnkŷ tŷ 7 (ke) junjun tóg mŷ, ag mŷ. Topě jŷ tŷ tóg fór nŷtĭ, ũ tŷ tŷ' henh ke tŷ pě ěn jŷ tŷ. ⁸ Kŷ Topě ĩn ěn krěm nĭja tóg tŷm tŷm ke mŷ, Topě tŷ tŷ ũn mág nĭn kŷ, ti tar nĭn kŷ. Topě tŷ jëgně jafã tŷ 7 (ke) ěn ag tŷ ga vóg kónãn ke to há ũ tóg Topě ĩn ěn kã ra rãnh ke tŷ nĭ.

16

Topë jü

¹ Kÿ sóg vënh vî ù mëg mü, Topë ïn ên kã tá. Topë tÿ jëgnë jafã tÿ 7 (ke) ên ag mÿ tóg: “pénky ki nÿtí ên tÿ ga kri kugjën müjëg,” he mü.

² Kÿ Topë tÿ jënë jafã ù tóg tí mü, ti pénky ki nÿ ên tÿ ga kri kujën jé. Kÿ ù tÿ mÿg ên jiji tÿ ránrán kÿ nÿtí ên ag kar vÿ vënh kaga fugfo jagy han mü. Ù tÿ mÿg kãgrã to: “Topë vÿ tÿ ti nÿ,” he mü ag kar vÿ fugfóm kãn ke mü.

³ Kÿ Topë tÿ jënë jafã ù tóg goj kafã tú ki ti pénky ki nÿ ên kujëg mü gé. Kÿ goj tóg vënh kyvénh ri ke nÿ, ag tÿ ù tân h mü kyvénh ên ri ke. Kÿ goj kã mÿ mü kar vÿ kãgter ke mü.

⁴ Kÿ Topë tÿ jënë jafã ù tóg ti pénky ki nÿ ên kujëg mü gé. Pénky tâgtü vë sir. Goj kãsir kar ki tóg kujëg mü, goj nÿhÿg ja kar ki ke gé. Kÿ tóg tÿ vënh kyvénh kar nÿtí ha, goj kar ti. ⁵ Kÿ ù tÿ goj ki rÿr tí ên tóg: “ün há vÿ tÿ ã nÿ,” he mü, Topë mÿ. “Vãsÿ ã tóg nÿ ja nÿgtí. Kÿ ã tóg ùri nÿ gé,” he tóg mü. “Vëjykre há han kÿ ã tóg nÿ nÿ. ⁶ Ù tÿ ã ki ge kÿ nÿtí ag kãgtén ag tóg, ù tÿ ã vÿ tó tí ag mré hã. Kÿ ã tóg ag mÿ vënh kato vënh kyvénh nÿm mü sir, ag tÿ kron jé. Ag tÿ, ag tÿ ag kãgtén ja kajãm hã vë,” he tóg.

⁷ Kÿ sóg vënh vî ù mëg mü gé. Topë mÿ nén ù pün jafã tá, kÿ tóg: “Topë vÿ tÿ ã nÿ. Pã'i vÿ tÿ ã nÿ. Vënh kar kri ke vÿ tÿ ã nÿ,” he mü. “Kuryj ti nÿ, ã jykre ti. Kÿ ã tóg ki hã tó tí. Kÿ ã tóg ki hã ag vóg kónãn tí gé,” he tóg mü.

⁸ Kÿ Topë tÿ jënë jafã ù tóg ti pénky ki nÿ ên kujëg mü gé. Pénky tÿ 4 (ke) vë sir. Rã ki tóg ti tú kujëg mü. Kÿ rã tóg vënh kar kri hupün jagy han mü. Kÿ ag jagtar mü. ⁹ Kÿ ag tóg kugpür mü sir, vënh kar, rÿ jagy tÿ. Kÿ ag tóg Topë to vÿ kónãn mü sir, ti tÿ ag vóg kónãn tугrÿn. Ge ra ag tóg ag jykre tovãnh sór tú nÿ. Topë mÿ ag tóg vënh vin sór tú nÿ.

¹⁰ Kÿ Topë tÿ jënë jafã ù tóg ti tú kujëg mü gé. Pénky tÿ 5 (ke) vë sir. Mÿg ên nÿgja kri tóg kujëg mü. Kÿ tóg kuty nÿ, mÿg ên krëm ke kar ag mÿ. Kÿ tóg vënh kar mÿ e tâvî tí. Kaga jagy han ag tóg mü, ag fugfóm to. Kÿ ag tóg ag kaga jagy tугrÿn ag nÿnë kyprãg mü. ¹¹ Kÿ ag tóg Topë tÿ kanhkã tá nÿ ên mÿ vÿ kónãn mü, ag kaga to, ag tÿ ti jagy vég mü kar to. Ge ra ag tóg ag jykre kórég tovãnh sór tú nÿ.

¹² Kÿ Topë tÿ jënë jafã ù tóg ti tú kujëg mü gé. Pénky tÿ 6 (ke) vë sir. Goj tÿ *Eufrates* kÿ tóg kujëg mü. Kÿ tóg gym ke kãn mü. Hã kÿ pã'i tÿ rã jur ja tá kãmü ên ag tóg kãmü mü. Kÿ goj tÿ gym ke ja ên vÿ tÿ, ag japry nÿ ha. ¹³ Kÿ sóg vënh kuprÿg tâgtü vég mü. Hã ra tóg tÿ pépo ve nÿtí, vënh kuprÿg ag. Ù tóg mÿg fër ên jënkã tá kãkutë mü. Ù tóg goj kã tá mÿg ên jënkã tá kãkutë mü. Ù tóg ón kÿ Topë vÿ tó tí ên jënkã tá kãkutë mü gé. ¹⁴ Japo ag vë, hã ra ag tóg ëg tÿ nén han vãnh hynhan mü. Kÿ ag tóg ëprã ke to pã'i kar ag mré vëmén mü gé, ag tÿ vënh génh ke to vënh mãn jé, Topë tÿ ag mÿ kurã nÿm ja ên ki. Topë hã ne tÿ ün mág nÿ'.

¹⁵ “Ha vé, ãjag tÿ nén ù péju tí ên kãtÿg ri ke ti nÿnh mü, ïnh kãtÿg mãn ke ti. ãjag nÿgnür tú nÿn kÿ tóg há tí, ãjag kur kynkar kÿ nÿtÿn kÿ. Kÿ mÿ sér nÿtÿm nÿ. Kÿ ãjag tóg kator nÿtÿnh ke tú nÿ. Mÿ'ãg'ãg ke tú ãjag nÿ, ù ag tÿ ãjag vég mü ra,” he tóg, ëg *Senhor* ti, ëg mÿ.

¹⁶ Japo tag ag vÿ pã'i kar tÿ vënh mãn han mü, ëmã tÿ *Armagedom* tá. *Hebreu* vÿ kÿ ëmã ên jiji vë.

¹⁷ Kÿ Topë tÿ jënë jafã ù tóg ti tú kujëg mü gé. Pénky tÿ 7 (ke) hã vë. Kanhkã krëm tóg kujëg mü. Kÿ Topë ïn kã tá, nÿgja sÿnvÿ ên tá vënh vÿ tóg më há ti. Kÿ

tóg: “nén kar tóg kar kân ký ný ha,” he mü. ¹⁸ Ký ta tóg, kómkóm ke mü. Týrýr he tóg mü gé. Ký ga vý ragra ke jagy han mü gé. Ga tý ragra ke tý ge ve ja tú êg tóg nýtí. Êg tý ga mĩ mũn ký tóg, ragra ke tý ge han ja tú nĩ. ¹⁹ Êmã mág ên tóg vènh kápóv ký ný ha, vènh kápóv tágtũ. Ký ga kar mĩ êmã tóg kókén ký nýtí nĩ. Topè pijé êmã tý *Babilônia* kã jatu ja nĩgtĩ. Êmã ên ki ke ag to tóg jũ jagy han mü, Topè ti. Hã ký tóg ag vóg kónãn jagy han mü. Ký tóg êg tý *vinho* kron ri ke nĩ. ²⁰ Ký goj vãso kar tóg tú tí ha ke gé. Pãnónh kar tóg tú tí gé. ²¹ Ký nãfy tóg vár mü gé. Êhé tâví ti nýtí, nãfy ên ti. Ûn pir tóg *quilo* tý hèn ri ke nĩ. Êprã tóg vár mü. Ký êprã ke ag tóg Topè mý ví kónãn mü gé sir, nãfy tag to, ti jagy tâví nĩn ký.

17

Ûn týtã kórég fi

¹ Ký Topè tý jènè jafã ù tóg inh ki jun mü, ù tý pénky mãn ja ên ag kã ù. Ký tóg inh mý: “kunĩg,” he mü. “Nhý ã mý êmã mág tí ven, êmã tý goj tý hèn ri ke tá ný ên ti. Êmã ên ki ke ag vý ùn mén (ka)mè fi ri ke nýtí. Ký Topè vý ag vóg kónãn ke mü. ² Pã'i kar vý fi mré ný ja nĩgtĩ, ùn mén (ka)mè ên fi mré. Êprã ke kar ag mý tóg sér tí, fi jykre ti. Ký tóg ag tý kronkron ký kãgter ri ke nĩ, ag tý ùn mén (ka)mè ên fi mré ný ti,” he tóg inh mý.

³ Ký Topè kuprĩg tóg inh krĩn mü, ký sóg ga kórég ra tí mü. Topè tý jènè jafã ên vý inh pére tí mü. Tá ùn týtã fi tóg nĩ nĩ. Fi mæg tý mĩg kri fi tóg nĩ nĩ. Hã ra tóg kusũg jê, fi mæg ti. Vènh jygi tóg fi mæg kri ránrán ký nýtí. Vènh jigji ên tóg Topè to ví kónãn ký nýtí. Fi mæg vý ti pir ra krĩ tý 7 (ke) nĩ. Nĩka tý 10 (ke) tí nĩ gé. ⁴ Ûn týtã ên fi vý kur kusũg tu ký nĩ nĩ, kur kósóg pè. *Ouro* tu ký fi tóg nĩ gé, pó sĩnvĩ, *pérola* ke gé. *Ouro* tý kópa vyn ký fi tóg nĩ nĩ. Hã ra tóg nén ù kórég kar tý fór jê, nén ù kavéj kar tý, kópa tí. Fi tý vèjykre pãno han mü to ken hã vè. ⁵ Fi jiji vý fi kakã ki rán ký nĩ. Û tóg fi jiji tag mē ja tú nĩ ver. Hã ra tóg: “*Babilônia* hã vè,” he mü. “Ûn mén (ka)mè fag kar mýnh fi,” he tóg mü gé. “Û tý nén ù kavéj kar han tí ag mýnh fi,” he tóg mü gé, fi jiji tí. ⁶ Hã ra fi tóg, ù tý Topè ki ge ký nýtí ag kyvènh kron ký ter nĩ. Û tý hèn ri ke ag kãgtén ja ag tóg nĩgtĩ, *Jesus* tugrĩn, ag tý *Jesus* tovãnh sór tú tugrĩn. Hã ra fi tóg ag kyvènh kron kãn ja nĩ.

Inh mý tóg e tí, sý fi ve ký. ⁷ Ký Topè tý jènè jafã tóg inh mý: “mý ã mý e?” he mü. “Nhý ã mý fi kãmén, fi mæg tý mĩg tí ke gé, fi mæg krĩ tý 7 (ke) ên, fi mæg nĩka tý 10 (ke) ên ti,” he tóg. ⁸ “Fi mæg tag vý vãsý jê ja nĩgtĩ. Ûri tóg ki tú nĩ, hã ra tóg kãnhmar nũgme tá kãkutènh ke mü, Topè tý ti kókén pè han jé. Ký tóg êprã ke ag mý e tĩnh mü, ag tý fi mæg tag ven ký, ùn jygi tý Topè *livro* ki rán ký nýtí tú ag mý. Topè tý nén ù kar han to hã tóg ag rán ja tú nĩ. Ký ag tóg rĩnrĩr ke tú nĩ. Vãsý tóg nĩ ja nĩgtĩ. Ký tóg ver ki tú nĩ. Hã ra tóg kejèh kãtĩg mãn ke mü.

⁹ Topè tý ùn kanhrãn mü ên ag hã vý fi mæg to jykrén ke mü. Ti krĩ tý 7 (ke) vý tý pãnónh tý 7 (ke) nýtí. Pãnónh ên kri fi tóg nĩ nĩ, ùn týtã kórég ên fi. Pã'i tý 7 (ke) to ke vè gé, hã ra, ti krĩ tý 7 (ke) ên ti. ¹⁰ Pã'i tý 5 (ke) vý hur tũg. Ûn pir vý ùri nĩ nĩ. Ûn pir ù vý kar ký kãtĩg ke mü gé. Ti kãtĩg ký tóg nĩg sí pè han ke mü, ù tý êgno ên ti. ¹¹ Fi mæg tag, ù tý vãsý nĩ ja, kar ký ùri kã nĩ tú ên vý tý pã'i ù nĩ gé. Pã'i tý 8 (ke) vý tý ti nĩ. Pã'i tý 7 (ke) ên mré ke vý tý ti nĩ gé. Topè vý ti tý tú' henh ke mü gé.

12 Ti nĭka tŷ 10 (ke) vŷ tŷ pā'i tŷ 10 (ke) nŷtĭ gé. Ěn ag vŷ ver kāmũ tũ nĭ. Fi mĕg mré ag tóg tŷ pā'i nŷtĭnh ke mũ, hã ra ag tóg nŷtĭg sĭ pĕ han ke mũ gé. 13 Jagnĕ mré ag tóg vĕjykre pĭr han ke mũ, pā'i tag ag, fi mĕg ěn mré. Fi mĕg mŷ ag tóg vĕnh vin ke mũ. 14 *Cordeiro* ěn kato ag tóg vāsānsān ke mũ. Hã ra *cordeiro* tóg ag tŷ hĕn ri kenh ke mũ, ti mré ke ag mré, ũ tŷ ti tovānh ja tũ ag mré. Kŷ *cordeiro* ěn vŷ tŷ pā'i kar kri ke jĕ. Pā'i mág ag kar kri tóg tŷ pā'i jĕ mŷr," he tóg inh mŷ, Topĕ tŷ jĕnĕ jafā ti.

15 Kŷ tóg inh mŷ: "goj ve ja ā nĭ gé," he mũ. "Goj ěn tá fi tóg nĭ, ũn tŷtá kórég ěn fi. *Povo* kar to ken hã vĕ, hã vŷ: goj, he mũ. Ěprā ke kar to ken hã vĕ. *Nação* kar to ken hã vĕ. Vyrmŷ vĭ nŷtĭ ag kar to ken hã vĕ gé," he tóg. 16 "Kŷ fi mĕg vŷ ti nĭka tŷ 10 (ke) ěn mré fi to kórég tāvĭ nŷtĭnh ke mũ. Fi tũ kunũnh kãn jĕ ag tóg ke mũ, fi kur mré hã. Kŷ fi tóg kator nĭnh ke mũ, ũn kórég ěn fi. Fi nĭ ko jĕ ag tóg ke mũ gé. Kŷ ag tóg fi pũn ke mũ gé. 17 Ag tŷ ki kagtũ ra Topĕ tóg ag krĭn tĭ, ag vatānh tá. Kŷ ag tóg Topĕ tŷ ag mŷ fi to vĕjykre nĭm ja ěn hã han tĭ. Kŷ ag tóg jagnĕ mré vĕjykre pĭr hã han tĭ. Kŷ ag tóg fi mĕg mŷ vĕnh vin tĭ gé, pā'i tŷ 10 (ke) ěn ag. Gen kŷ ag tóg nĕn kar kānkān ke mũ ěn pĕtĕm ke mũ, Topĕ tŷ vāsŷ tó ja ěn kar ti," he tóg.

18 "Kŷ ũn tŷtá kórég ěn fi, ā tŷ ũn vĕg mũ ěn fi vŷ tŷ, ěmā mág ěn nĭ. Ěprā pā'i kar kri ke vŷ tŷ fi nĭ," he tóg inh mŷ. Topĕ tŷ jĕnĕ jafā ěn tŷ inh mŷ tón hã vĕ.

18

Babilônia tŷ tũ' he

1 Kar kŷ sóg Topĕ tŷ jĕnĕ jafā ũ vĕg mũ gé. Kanhkā tá tóg kātĕre mũ. Tar pĕ tóg jĕ. Jĕngrĕ tóg jĕ gé. Kŷ ti jĕngrĕ tóg kurā han mũ, ěprā. 2 Ěn vŷ prĕr mũ. "!.Kóken kŷ ti nŷ ha..!" he tóg mũ, prĕr kŷ. "!.*Babilônia* vŷ kóken kŷ nŷ, ěmā mág ěn ti..!" he tóg. "!.Japo ag, vĕjagrĕ kórég ag vŷ tá ěmā nŷtĭ ha..! Sĕsĭ kavĕj kar, ũn kórég kar vŷ tá nŷtĭ ha, ěmā jy ró ěn kã ki..! 3 !..Ěprā ke kar vŷ ěmā ěn jykre han ja nĭgte..! Kŷ tóg ag tŷ *vinho* kron mág ri ke ti ne..! ěmā ěn jykre ti..! Ěprā pā'i ag vŷ tá vĕjykre han ja nĭgte..! Kŷ tóg ũn tŷtá kórég fi mré nŷ ri ke nĭ, ag jykre kórég ti..! Nĕn ũ vĕne he tĭ ag vŷ ěmā ěn tugrĭn riko nŷtĭ ja nĭgte..! " he tóg, prĕr kŷ, Topĕ tŷ jĕnĕ jafā ti.

4 Kŷ sóg kanhkā tá vĕnh vĭ ũ mĕg mũ gé. Ũ tŷ Topĕ ki ge kŷ nŷtĭ ag mŷ tóg: "mũ jĕ ha," he mũ. "Ěmā tá kāpam nĭ, ke tũ nĭ mũ ra ājag tóg ag mré Topĕ vĭ mranh ke mũ. Kŷ Topĕ tóg ag mré ājag vóg kónān ke mũ gé, ti tŷ ěmā kóken ken kŷ," he tóg. 5 "Topĕ vŷ ag jykre pāno ve kãn. Kŷ tóg kã jatũ tũ nĭ. Ag tŷ Topĕ vĭ mranh vŷ e tāvĭ nŷtĭ. Kŷ ti pānĭ tóg kanhkā pĕtĕm mũ, ag tŷ Topĕ vĭ mranh pānĭ ti. 6 Ag tŷ ājag mŷ nĕn han ja ěn ri ke han nĭ, ag mŷ," he tóg. "Ag tŷ ājag mŷ ti kórég pĭr han kŷ ag mŷ ti kórég régre han nĭ, vĕnh kato. Ājag mŷ ag tóg kron jafā kórég ven tĭ. Ag mŷ kron jafā kórég régre ven nĭ. 7 Sĭnvĭ ja ag nŷtĭ. Tŷ nĕn ũ mág ja ag nŷtĭ. Ag jagtar han nĭ. Ũ tŷ nĕn ũ mág tũ ag jagtar han nĭ gé, ag mré. "Ũn mág vŷ tŷ ěg nŷtĭ," he ag tóg mũ. "Ũ pijĕ ěg jagtar han ke mũ'," he ag tóg mũ. 8 Hã ra ag tóg vāh jagtar ke mũ. Vĕsŷrĕnh jĕ ag tóg ke mũ. Kŷ tóg ag tŷ vĕnh kaga jagy han ri ke nĭ sir. Kurā pĭr ki ag tóg tag ve kãn ke mũ. Kŷ ag tóg pĭ ki kãgter ke mũ. Topĕ hã vŷ, ag vóg kónān ke mũ, pā'i mág ti, " he tóg, ũ tŷ kanhkā tá vĭ mũ ti, ũ tŷ Topĕ ki ge kŷ nŷtĭ ag mŷ.

9 Kŷ ěprā pā'i ag vŷ, ěmā nĭja venh ke mũ. Ěmā ki ke ag mré tóg ag mŷ sér nĭ ja nĭgtĭ. Ag mré ag tóg nĕn ũ kar vĭgve ja nĭgtĭ. Kŷ tóg ag tŷ fag mré nŷ ri ke nĭ

ja nĭ, ag tũ mág ěn ti. Ěmā pũr nĭja ve kãn jé ag tóg ke mũ ha. Kĩ ag tóg kygfỹnh ke mũ. Jagtar jé ag tóg ke mũ. ¹⁰ Kuvar há tá ag tóg nỹtĩnh ke mũ, ag kaně jur kũ. Kĩ ag tóg jagtar kũ: “jagy tãvĩ tóg tĩ,” henh ke mũ sir. “Ěhé tãvĩn ja ti nĭ, ěmā tỹ *Babilônia* tag ti. Tar pě ja ti nĭ. Hã ra ag tóg óra pir ki ti kókén kãn,” he jé ag tóg ke mũ, pã'i ag.

¹¹ Kĩ nén ũ vēne he tĩ ag vỹ jagtar kũ kygfỹnh ke mũ gé. Tá ag tóg nén ũ tỹ hěn ri ke ve ja nĭgtĩ, ¹² *ouro* ti, *prata* ti, pó sĭnvĩ ti, *pérola* ti, kur tỹ *sesta* ti, kur kusũg ti, ka kaja e ti, ka sĭnvĩ tỹ nén han mũ ti, *ferro* tỹ nén han mũ ti, *ferro* tỹ nén han mũ ti, pó tỹ *mármore* tỹ nén han mũ ti, ¹³ *canela* ti, vējěn ger há ti, ka jěnjo pũn kũ ger há tỹ *incenso* ti, ka jěnjo pũn kũ ger há tỹ *mirra* ti, vēnh mũ tĩn jafã ti, *vinho* ti, *azeite* ti, farĩnh ti, *trigo* ti, monh ti, *carneiro* ti, kãvãru ti, karósa ti, ũn gré ag, ũn tỹtã fag mré hã. Tag kar tỹ ag tóg *negocio* hynhan mũ ja nĭgtĩ, hã ra tóg tũ tĩ ha. ¹⁴ Kĩ ag tóg jagtar kũ tag tónh ke mũ, ha mẽ. “Nén kar ve ja ěg tóg nĭgtĩ, ěmã tá, kũ tóg ěg mũ sér nĭ ja nĭgtĩ. Ěg tũ mág ěn tóg tũ' he kãn. Ve mãn ke tũ ěg tóg nĭ ha, nén ũ kar ěn ti,” he jé ag tóg ke mũ. ¹⁵ Kĩ ag tóg kuvar há tá nỹtĩnh mũ. Ěmã ěn tá *negocio* han to ag tóg vēnh han ja nĭgtĩ, hã kũ tóg ag mũ e tĩ. Tãtã nỹtĩn kũ ag tóg jũrũn ke mũ, ag tỹ ěmã tá ke ag jagtar ve kũ. Kygfỹ jé ag tóg ke mũ, vēsỹrěnh jé ag tóg ke mũ. ¹⁶ Kĩ ag tóg: “jagy tãvĩ tóg nĭ,” henh ke mũ. “Hã tãvĩ ja ag nỹtĩ, ěmã tag ki ke ja ag. Kur sĭnvĩ rĩnh ja ag tóg nĭgtĩ, kur kusũg, kur kusũg sã. *Ouro* rĩnh ja ag tóg nĭgtĩ, pó sĭnvĩ ke gé, *pérola* ke gé. ¹⁷ Óra pir ki ag tóg tũ' he kãn ja nĭ, ag tỹ nén ũ ěh mré hã,” he jé ag tóg ke mũ gé, nén ũ vēne he nỹtĩgtĩ ag.

¹⁸ Kĩ *barco* to pã'i ag vỹ nỹtĩnh ke mũ gé, *barco* ki rĩr tĩ kar ag, ũ tỹ goj kri rãnrhãj mũ kar ag ke gé. Tãtã nỹtĩ kũ ag tóg ěmã nĭja ěn ve kũ prěnprěr ke mũ sir. “Ěmã ěn ri ke ve mãn ke tũ ěg tóg nĭ ha,” he jé ag tóg ke mũ. ¹⁹ Kĩ ag tóg ga funfur tỹ vēnh kri vãm ke mũ sir, ag mũ e tĩn kũ. Kygfỹ jé ag tóg ke mũ, vēsỹrěnh jé ag tóg ke mũ. “Jagy tãvĩ tóg tĩ,” he jé ag tóg ke mũ. “Hã tãvĩ ja ag nỹtĩ, ěmã tag ki ke ja ag. Věnh kar vỹ ag tũ mãn kũ vēnh hynhan ja nĭgtĩ,” he jé ag tóg ke mũ gé, goj kri mũgtĩ ag.

²⁰ “Kanhkã tá nỹtĩ kar'. Mũ sér nỹtĩm nĭ. Topě ki ge kũ nỹtĩ kar', *apóstolo* kar', Topě vĩ tó tĩ kar', mũ sér nỹtĩm nĭ. Tũ' he kãn ag huri, ěmã ěn tá ke kar ag. Topě vỹ hur ag vóg kónãn, ag tỹ ãjag vóg kónãn ja tugrĩn.”

²¹ Kĩ Topě tỹ jěně jafã tar ũ tóg pó mág vãg mũ. Pó tỹ kra ri ke ti nĭ. Kĩ tóg goj nig ki fón mũ, jũ kũ, kũ tóg: “isỹ pó fón mũ tag ri ke ti nĭnh mũ, ěmã tỹ *Babilônia* kókén ti,” he mũ. “Kókén kãn kũ tóg nĭ. Ũ tóg ve mãn ke tũ nĭ ha, ěmã ti. ²² Kã ki ag tóg *harpa* kyn mãn ke tũ nĭ ha. Tỹnh mãn ke tũ ag nĭ ha. Vãn tỹ vãkyr ěn kyn mãn ke tũ ag nĭ ha, *trombeta* ti ke gé. Vãkyr mẽ mãn ke tũ ěg nĭ ha, ěmã tỹ *Babilônia* tá. Ũ tóg tá rãnrhãj mãn ke tũ nĭ ha. Ũ tóg tá nĭ mãn ke tũ nĭ ha. ²³ Ũ tóg tá něj grug mãn ke tũ nĭ ha. Ũ tóg tá vēnh prũg to fěnhã han mãn ke tũ nĭ gé. Há tãvĩ ja ag nỹtĩ, tá nén ũ kar vēne he tĩ ěn ag. Kũ vēnh kar vỹ ag vỹ jěmě ja nĭgtĩ. *Povo* kar krĩn kónãn ja ag tóg nĭgtĩ. Kujã tỹ ěg mũ ón tĩ ěn ri ke han ja ag tóg nĭgtĩ. ²⁴ Topě vĩ tó tĩ ag kãgtěn ja ag tóg nĭgtĩ, ěmã ěn tá ke ag, Topě ki ge kũ nỹtĩ ag ke gé. Ěn hã tá tóg vēnh ven ja nĭ, ag tỹ ũn kãgtěn mũ kar kyvénh ti. Hã kũ ag tóg ag kar kyvénh kajãm kãn ke mũ,” he tóg mũ, Topě tỹ jěně jafã tar ěn ti.

19

¹ Kĩ sóg kanhkã tá nén ũ mẽg mũ gé sir. Tỹ tóg ũ tỹ hěn ri ke ag jãn mẽ nĭ.

Jān kŷ ag tóg: “Topē mŷ vī há han nī,” he mŷ. “Topē ne ěg krenkren han ki kanhró nī. Ti há ne tŷ ũn mág nī. Ti há ne tar jē’. ² Ti tŷ nén han mŷ vŷ kuryj kar nŷ. Ũn tŷtá kórég ěn fi vóg kónān tóg huri. Ěprā ke kar kókén ja fi tóg nī, fi jykre pāno tŷ. Topē vŷ fi vóg kónān, fi tŷ ti rānhrāj han tī ag kāgtén ja nīn kŷ,” he ag tóg, kanhkā tān ag.

³ Kŷ ag tóg jān mǎn kŷ: “Topē mŷ vī há han nī,” he mŷ gé. “Ěmǎ ěn pŷr nīja vŷ kanhkā ra tāpŷr mŷ. Tŷ’ henh ke tŷ ti nī, nīja ěn,” he ag tóg mŷ gé. ⁴ Kŷ kófa tŷ 24 (ke) ěn ag tóg mŷg ke kǎn mŷ, nén nē tŷ 4 (ke) ěn ag mré há. Topē mŷ ag tóg: “Topē vŷ tŷ ā nī,” he mŷ, ũ tŷ nīgia sīnvī kri nī ěn mŷ. Kŷ ag tóg: “há vē,” he mŷ gé. “Topē mŷ vī há han nī,” he ag tóg mŷ, jamǎ há ra.

Cordeiro vėnh prŷg

⁵ Kŷ nīgia sīnvī ěn tá vėnh vī tóg mē há tī gé. “Ũ tŷ Topē mŷ rānhrāj tī’, ũ tŷ Topē kaměg tī’, ũn mág’, ũn kāsir’,” he tóg. “Topē mŷ vī há han, ājag kar,” he tóg, vėnh vī ěn ti.

⁶ Kŷ sóg ũ tŷ hėn ri ke ag jān mēg mŷ gé. Tŷ tóg sa krog vī mē tī. Tŷ tóg ta tŷ tŷrŷr he mē ti gé. Jān kŷ ag tóg tag tó mŷ, ha mē. “Topē mŷ vī há han nī,” he ag tóg. “Ũ tŷ nén ũ kar han ki kanhró nī ěn tóg tŷ pǎ’i mág pē jē, ěg pǎ’i mág ti, Topē ti. ⁷ Kŷ tóg ěg mŷ sér tāvī tī. Vī sér han jé ěg tóg ke mŷ ha. “Tŷ ti ũn mág pē jē,” he jé ěg tóg ke mŷ gé. “Cordeiro tŷ vǎhǎ prŷg ke nē ha. Ti prŷnh ke fi vŷ vėnh kǎn huri. ⁸ Fi kur kupri ěn tu kŷ fi tóg jē nī, fi kur jėngŷ ěn,” he ag tóg, ũn e ag, jānjān kŷ. Ũ tŷ Topē ki ge kŷ nŷtī kar ag to ken há vē, há vŷ: *cordeiro* prŷnh ke, he mŷ.

⁹ Kŷ Topē tŷ jėnē jafǎ tóg inh mŷ: “inh vī tag rǎn nī,” he mŷ. “Ũ tŷ hėn ri ke ag tóg *cordeiro* prŷg to fėnhta konh ke mŷ. Kŷ Topē vŷ ag kar ve há han mŷ,” he tóg. Kŷ tóg: “Topē tŷ tón há vē,” he mŷ gé. “Hǎ ra Topē tóg ón vǎnh nŷgtī,” he tóg, Topē tŷ jėnē jafǎ ti.

¹⁰ Kŷ sóg ti krēm mŷg ke mŷ, sŷ ti mŷ: “Topē vŷ tŷ ā nī,” he jé. Hǎ ra tóg inh mŷ: “ke tŷg ra,” he mŷ. “Topē mŷ rānhrāj tī vŷ tŷ inh nī, ā ri ke, ā kanhkā ag ri ke. Ũ tŷ *Jesus* tŷ ki há tó mŷ ki króm mŷ ěn ag kar ri ke sóg nī,” he tóg. “Topē há mŷ: Topē vŷ tŷ ā nī, hem nī,” he tóg inh mŷ, Topē tŷ jėnē jafǎ ěn ti.

Topē vī tó tī ag vŷ *Jesus* tŷ ki há tó mŷ ěn há kǎmén tī.

Ũ tŷ kǎvǎru kupri kri nī

¹¹ Kŷ sóg kanhkā nón kŷ nŷ vėg mŷ. Kǎvǎru kupri vŷ tá jē nī. Ũ tŷ ti kri nī jŷjīn há vŷ: “ũn ón vǎnh, ũ tŷ nén ũ há to krónh ke vǎnh,” he mŷ. Ti há vŷ jykŷr kuryj nī. Kŷ tóg ki há tó tī gé. Nén ũ há há to tóg vǎsǎn ti gé. ¹² Ti kanē vŷ tŷ pī gru ve nī. Ti krī tógfī vŷ e nŷtī. Ti kri ti jŷjī tóg rǎn kŷ nī. Hǎ ra ũ pijé ti jŷjī ki kanhró nŷtī’. Ti há vŷ ti pŷr mŷ ti jŷjī ki kanhró nī’. ¹³ Ti kur vŷ kvėnh nī. Ti to ag tóg: “Topē vī,” he tī. ¹⁴ Kanhkā tá *soldado* ag tóg ti nón kǎmŷ mŷ. Kǎvǎru kupri kri ag tóg kǎmŷ mŷ, kanhkā tān ag, ti *soldado* ag. Kur kupri rŷnh kŷ ag tóg kǎmŷ mŷ. ¹⁵ Ũ tŷ ag jo ti mŷ ěn jėnkǎ tá rógro jā régre tóg kǎkutė mŷ. Rógro tag tŷ tóg *povo* kar ag tŷ hėn ri kenh ke mŷ. Tŷ ag kri jē kŷ tóg vėjykŷr tar han ke mŷ. *Uva* jėgmī jafǎ tá tóg jėgmŷnh ke mŷ, *uva* ti, há vŷ: Topē tŷ vėnh kar to jŷ jagy han mŷ, he mŷ. ¹⁶ Ti kur ki tag tóg rǎn kŷ nī, ha mē. “Pǎ’i kar ag kri pǎ’i,” he tóg, vėnh rǎn ki. “Ũn mág kar ag kri ke,” he tóg mŷ gé. Ti kre ki tóg rǎn kŷ nī gé.

¹⁷ Kŷ sóg Topě tŷ jěně jafã ù vég mũ gé. Rã kri tóg jě nĩ. Kŷ tóg sēsĩ kar jé prēr mũ. Jamã há ra tóg ag mŷ: “!..kuneg..!” he mũ. “!..Věnh mãn kãmũ jeg..!” he tóg. “!..Topě fénhta konh kãmũ jeg..!” ¹⁸ Pã'i kãgter konh kãmũ jeg..! *Soldado* to pã'i ag, *soldado* ag, kãvãru ag, ù tŷ kãvãru kri mũgtĩ ag, ù tŷ tŷ *camarada* nŷtĩ ag, ag *patrão* ag, ùn mág ag, ùn kãsir ag, ěprã ke kar ag kãgter konh kãmũ jeg..!” he tóg.

¹⁹ Kŷ sóg goj kã tá mġ ěn ve mãn mũ gé, ěprã pã'i kar ag ke gé, ag *soldado* ag mré hã. Věnh mãn kŷ ag tóg nŷtĩ, ag tŷ ù tŷ kãvãru kupri kri nĩ ěn kato vãsãnsãn jé, ag tŷ ti krēm ke ag kato vãsãnsãn mág han jé. ²⁰ Kŷ ag tóg mġ ěn ség mũ, ù tŷ ón kŷ Topě vĩ tó ti ěn ag mré, ù tŷ mġ rĩnve nén ve vãnġ tŷ hěn ri ke hynhan ja ěn ti. Ti tŷ *milagre* hynhan tũgrĩn ag tóg ti vĩ kri nĩm ja nĩgtĩ, ù tŷ ti rá tŷ rãnrãn kŷ nŷtĩ kar ag, ù tŷ ti kãgrã to: “Topě vě,” he mũ kar ag. Kŷ ù tŷ mġ ěn ség mũ ag tóg pĩ gru fir ki ti fón mũ, pĩ mág pě ki, ù tŷ ón kŷ Topě vĩ tó ti ěn ag mré. Ag rĩnrĩr ra ag tóg ki ag vãm mũ, pó tŷ *enxofre* pũr nĩja ri ke ěn ki. ²¹ Ag *soldado* ag kãgtén ag tóg mũ gé sir, rógro tŷ, rógro tŷ ù tŷ kãvãru kupri kri nĩ ěn jěnkã tá kãkutě mũ ěn tŷ. Kŷ sēsĩ kar ag tóg věnh fãn mũ sir, ùn kãgter mũ ag nĩ kon kŷ.

20

Satanás tŷ prŷg tŷ mil (ke) ki se kŷ jě

¹ Kŷ sóg Topě tŷ jěně jafã ù vég mũ gé sir. Kanġkã tá tóg kãtěre mũ. Nũgme jãnkã nĩfěnh jafã vyn kŷ tóg kãtěre mũ, ti *chave* ti, *ferro* tŷ *corrente* vyn kŷ ke gé. ² ěn vŷ mġ fěr ěn ség mũ, hã vŷ: pŷn ve tŷ ùn ve fag krĩn kónãn mũ, he mũ, hã vŷ: Japo, he mũ, hã vŷ: *Satanás*, he mũ. ěn se kŷ tóg *ferro* tŷ ti mrĩnh mũ sir. Kŷ tóg se kŷ jě nĩ, prŷg tŷ *mil (ke)* ki. ³ Nũgme ki tóg ti fón mũ sir, mġ fěr ti tŷ, Topě tŷ jěně jafã ěn ti. Kŷ tóg nũgme jãnkã nĩfěnh mũ sir, *chave* tŷ. Kŷ mġ fěr ěn tóg *povo* ag krĩn kónãn mãn ke tũ nĩ ha ver, prŷg tŷ *mil (ke)* ki. Prŷg tŷ *mil (ke)* tag tŷ tũ' hen kŷ ag tóg ver mġ fěr ti kavãn sĩ han mãn ke mũ.

⁴ Kŷ sóg nĩgia sĩnvĩ tŷ hěn ri ke vġgġg mũ. Ũ tŷ kri nĩgnġg kŷ nŷtĩ ag vŷ tŷ pã'i nŷtĩ, ag tŷ věnh kar jykre tũgnŷm ke to. Kŷ sóg ěprã ke kuprġg tŷ hěn ri ke ag vġgġg mũ gé. Ag tŷ věnh kar mŷ *Jesus* kãmén ja tũgrĩn ag tóg ag kãgtén ja nĩ. Mġ ěn to ag tóg: “Topě vě,” he ja tũ nĩgtĩ, ti kãgrã to ke gé. ěn ag vŷ tŷ *Cristo* mré pã'i nŷtĩnh ha, prŷg tŷ *mil (ke)* ěn ki. ⁵ Věser ù ag vŷ ver rĩnrĩr mãn ke tũ nĩ. Prŷg tŷ *mil (ke)* ěn tŷ tũ' hen kŷ ag tóg kejěn rĩnrĩr mãn kãn ke mũ. Ũ tŷ *Cristo* mré tŷ pã'i nŷtĩ tag ag vŷ rĩnrĩr vén ke mũ. ⁶ Ũ tŷ rĩnrĩr vén mũ mŷ tóg vĩ há han ke mũ, Topě ti. Topě tũ vŷ tŷ ag nŷtĩ. Kãgter mãn ke tũ ag tóg nĩ ha. Topě tũ ki rĩr jé ag tóg ke mũ, *Cristo* tũ ki ke gé. Prŷg tŷ *mil (ke)* ki ag tóg tŷ pã'i nŷtĩnh mũ, *Cristo* mré.

Satanás kutě

⁷ Kejěn prŷg tŷ *mil (ke)* ěn tóg tũ' he mũ. Kŷ ag tóg *Satanás* ěn kavãn sĩ han mãn ke mũ. ⁸ Kŷ tóg tĩ mũ, *povo* tŷ *Gogue* ag mré *Magogue* ag krĩn kónãn jé, tãtã, ga fyr tá, *Satanás* ti. E tãvĩ ag nŷtĩ, goj fyr tá rŷnhřŷj ri ke ěn ag. Ag věnh mãn kãn jé tóg ke mũ, *Satanás* ti. ⁹ Kŷ ag tóg tá kãmũ mũ, ùn e tãvĩ ěn ag. Ũ tŷ Topě ki ge kŷ nŷtĩ ag kato ag tóg kãmũ mũ, Topě tŷ ěmã to há nĩ ěn kato. Ag tŷ ag tŷ tũ' he kãn sór vě. Hã ra pĩ tóg kanġkã tá kãtěre mũ, kŷ tóg ag tŷ tũ' he sór mũ ěn ag kãgtén mũ. ¹⁰ Japo ěn, ù tŷ ag mŷ ón mũ ěn fón pě han ag tóg mũ, pĩ gru fir ěn ki, pĩ mág pě ěn ki, pó tŷ *enxofre* pũr nĩja ěn kã ki. Goj kã tá mġ ěn

vỹ tá nĩ ha, pĩ gru fir ěn kã kã, kar kũ ón kũ Topě vĩ tó tĩ ěn ti ke gé. Tá ag tóg kãpa mãn ke tũ pě nĩ ha. Tá ag tóg jagtar tãvĩ nĩtĩnh ke mũ ha.

Věnh kar jykre tugnỹm ke kurã

¹¹ Kũ sóg nĩgia mág pě vég mũ gé, nĩgia kupri. Ũ tóg kri nĩ nĩ. Ti rĩnve ga tóg tũ' he mũ vãhã, kanhkã ti ke gé. Věnh ven mãn tũ tóg nĩ, kanhkã mré ga ti. ¹² Kũ sóg vĕser kar vigvég mũ, ũn mág ag, ũn kãsir ag ke gé. Nĩgia kupri ěn jo ag tóg nỹtĩ. Kũ *livro* vỹ tá nỹtĩ gé. *Livro* ěn kygvãg ag tóg mũ. Věnh kar jykre vỹ ki rãnrán kũ nỹtĩ. Kũ *livro* ũ vỹ tá nĩ gé. Ěn kavãg ag tóg mũ gé. Ũ tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ ag jyggi vỹ ki rãnrán kũ nỹtĩ. Kũ Topě tóg ũn kãgter mũ kar jykre tugnỹm ke mũ. Kũ tóg ag mỹ ag tỹ nĕn venh ke mũ ti tónh ke mũ. Ag tỹ ag jykre tỹ *livro* ki rãnrán kũ nỹtĩ ěn kajãm kãn ke vē. ¹³ Ũ tỹ goj ki kãgter mũ ag vỹ tá nỹtĩ gé, ũ tỹ vĕser jamã tá nỹtĩ ag kar ti. Věnh kar vỹ tá nỹtĩ. Ag tỹ nĕn han mũ kar kajãm kãn jé ag tóg ke mũ ha. ¹⁴ Kũ ũ vỹ ter mãn ke tũ nĩ ha. Ěg ter ke tag vỹ hur tũg. Ũ tỹ pĩ gru fir ěn kã ki vár ke tag ag vỹ kãgter ri ke han ke mũ, kũ tóg ag kãgter pě han ri ke nĩ sir, ag tũg pě han tũ ra. ¹⁵ Kũ ũn jyggi tỹ Topě *livro* ki rãnrán kũ nỹtĩ tũ ěn ag vỹ pĩ gru fir ěn kã ki vár kãn ke mũ.

21

Kanhkã tãg mré ga tãg

¹ Kũ sóg kanhkã tãg vég mũ gé, ga tãg ke gé. Kanhkã ve ěn tóg hur tũg, ga ve ěn ke gé, goj ti ke gé. ² Kũ sóg Topě jamã tag, *Jerusalém* tãg tag vég mũ gé. Kanhkã tá tóg kãtĕre mũ, Topě tá. Ěmã sĩnvĩ han ja ag tóg nĩgtĩ. Kũ tóg tỹ ag tỹ tá vĕnh prũg to fĕnhhta han ke nĩ ve nĩ. Ěmã sĩnvĩ tóg ũ prũnh ke fi sĩnvĩ ri ke nĩ, fi tỹ fi mĕn ke ti jãvãnh kũ. ³ Nĩgia kupri ěn tá vĕnh vĩ tóg mĕ há tĩ, kũ tóg: “Topě tỹ ěprã ke ag mré ěmãn hã vē,” he mũ. “Ag mré tóg nĩ nĩ ha. Ti tũ vỹ tỹ ag nỹtĩnh ke mũ ha. Topě vỹ ag mré nĩnh mũ ha, kũ tóg tỹ ag Topě nĩ sir. ⁴ Ag kanĕ var tỹ tũ' he kãn jé tóg ke mũ ha. Ũ tóg ter mãn ke tũ pě nĩ ha. Hã kũ ũ tóg fe kaj nĩ mãn ke tũ nĩ gé, jagtar ke tũ, kaganh ke tũ. Vĕnh ven mãn ke tũ ti nĩ ha, ěprã vĕjykre ti,” he tóg, vĕnh vĩ ěn ti.

⁵ Kũ ũ tỹ nĩgia kupri kri nĩ ěn tóg: “nĕn ũ kar han mãn jé sóg ke mũ ha,” he mũ. Kũ tóg inh mỹ: “inh vĩ tag rãn nĩ,” he mũ gé. “Sỹ ki hã tó vē. Vĕnh ven kãn jé tóg ke mũ, sỹ ã mỹ nĕn tó mũ tag ti,” he tóg. ⁶ Kũ tóg: “hỹ, vĕnh ven kãn ti huri,” he mũ gé. “Ũn ve vỹ tỹ inh nĩ, kũ sóg tỹ ěgno nĩ gé. Isỹ nĕn ũ kar han to hã sóg nĩ nĩ. Kũ sóg nĕn ũ kar tũg mũ ra nĩnh mũ gé. Ũ tóg goj kron sór mũ. Ěn mỹ sóg ven tĩ, fagrĩnh mỹ. Isỹ ti mỹ goj ven mũ ěn vỹ ti ter ke tũ han ke mũ. ⁷ Ũ tỹ isovãnh tũ ěn mỹ sóg nĩm ke mũ, *presente* tag ti, ha mĕ: ti Topě vỹ tỹ inh nĩnh mũ, kũ tóg tỹ inh kósĩn nĩnh mũ gé,” he tóg inh mỹ, ũ tỹ nĩgia kupri kri nĩ ěn ti.

⁸ Hã ra ũ ag tóg pĩ gru fir kã ki vár ke mũ, hã vỹ: ũ tỹ isovãnh mũ ag, ũ tỹ vĕjykre pãno han ti ag, ũ tỹ ũ tĕn tĩ ag, ũ tỹ ag prũ tũ fag mré nỹgnỹ mũ ag, ũ tỹ fag mĕn tũ mré nỹgnỹ mũ fag, kujá ag, *curandeiro* ag, ũ tỹ vĕnh kãgrã jykre mĩ mũ mũ ag, ũn ón mũ ag, he mũ. Pĩ gru fir kã ki tóg ag vãm kãn ke mũ. Kũ tóg ag kãgter pě han ri ke nĩ sir,” he tóg, ũ tỹ nĩgia kupri kri nĩ ěn ti.

Jerusalém tãg

⁹ Kŷ Topě tŷ jěně jafā ũ tóg inh ki jun mũ, ũ tŷ pénky kã kã nĩ ěn tŷ ga kri ke ag vóg kónãn mũ ěn ag kã ũ. Inh mŷ tóg: “kunĩg,” he mũ. “*Cordeiro* prũnh ke fi venh kãtĩg,” he tóg inh mŷ.

¹⁰ Kŷ Topě kuprĩg tóg inh krĩn mũ sir. Kŷ sóg nén nẽ vég mũ. Topě tŷ jěně jafā ěn tóg pãnónh těj ra inh pére tĩ mũ. Pãnónh kri jě kŷ tóg inh mŷ Topě jamã tág ven mũ sir, *Jerusalém*, he mũ tag ti, ũ tŷ kanhkã tá kãtère mũ tag ti, Topě tá. ¹¹ Sinvĩ pẽ tóg nĩ, Topě sinvĩ ěn ri ke ti nĩ. Kókov tóg nĩ gé, pó tŷ *jaspe* kókov ri ke. ¹² Ěmã jy ró tóg těj gy nŷ. Věnh ra hã tóg těj gy jě gé. Ró ki jãnkã tŷ 12 (ke) vŷ nŷtĩ. Kŷ Topě tŷ jěgně jafã tŷ 12 (ke) ag vŷ ki rĩr nŷtĩ, jãnkã ki. Ki věnh jŷgi tóg ránrán kŷ nŷtĩ, *Israel* jógióg ve tŷ 12 (ke) ěn ag jŷgi ti. ¹³ Rã jur ja kã tá tóg jãnkã tãgtũ nĩ. Rã pur ja kã tá tóg jãnkã tãgtũ ũ nĩ gé. Kanhkã tãpér kã tá tóg jãnkã tãgtũ ũ nĩ gé. Kanhkã tãpér ũ kã tá tóg jãnkã tãgtũ ũ nĩ gé. ¹⁴ Pó tŷ 12 (ke) kri tóg hynhan kŷ nĩ nĩ, ěmã ti. Pó ěn ki věnh jŷgi tóg ránrán kŷ nŷtĩ gé, *apóstolo* tŷ 12 (ke) ěn ag jŷgi ti, *cordeiro* tũ ěn ag jŷgi ti.

¹⁵ Kŷ ũ tŷ inh mré vi mũ ěn, Topě tŷ jěně jafã ěn tóg ti kãmun jafã vyn kŷ jě nĩ, ti kãmun jafã tŷ *ouro* ti. Kŷ tóg ěmã kãmun sór mũ, ěmã jy ró ti, ti jãnkã ti ke gé. ¹⁶ Péno tŷ 4 (ke) ti nĩ, ěmã ti. Kŷ ti tãpér vŷ ti těj ri ke nĩ. Kŷ Topě tŷ jěně jafã ěn vŷ kãmun mũ sir, ěmã ti, ti kãmun jafã tŷ. *Quilómetro* tŷ 2 mil kri 200 (ke) ti nĩ, ti tŷ těj e kŷ nŷ ki, ti tãpér ki ke gé, Věnh ri ke kar ti nĩ, ti kãmur ti. ¹⁷ Kŷ tóg ěmã jy ró ěn kãmun mũ gé. Ti tãpér vŷ *metro* tŷ 64 (ke) nĩ. *Metro* tag vŷ tŷ ěprã ke ag kãmun jafã nĩ. Hã ra Topě tŷ jěně jafã vŷ kãmun mũ, ěprã ke ag kãmun jafã tŷ. ¹⁸ Ró vŷ pó tŷ *jaspe* tŷ han kŷ nŷ. Kŷ ěmã vŷ *ouro* tŷ han kŷ nĩ. Hã ra tóg fĩn ěváj nĩ, *vidro* fĩn ěváj ri ke. ¹⁹ Ěmã jy ró tóg pó mág kri han kŷ nĩ. Pó ěn to pó ũ tóg nŷtĩ gé, ũn e ag. Pó mág ũ tóg tŷ *jaspe* nĩ. Kŷ ũ tóg tŷ *safira* nĩ. Kŷ ũ tóg tŷ *ágata* nĩ. Jo ũ tóg tŷ *esmeralda* nĩ. ²⁰ Jo ũ tóg tŷ *sardônio* nĩ. Jo ũ tóg tŷ *sárdio* nĩ. ũ tóg tŷ *crisólito* nĩ. ũ tóg tŷ *berilo* nĩ. ũ tóg tŷ *topázio* nĩ. ũ tóg tŷ *crisópraso* nĩ. ũ tóg tŷ *jacinto* nĩ. ũ tóg tŷ *ametista* nĩ gé. 12 (ke) ti nŷtĩ, pó mág ti. ²¹ Kŷ ti jãnkã tŷ 12 (ke) vŷ *pérola* tŷ hynhan kŷ nŷtĩ. Jãnkã pir vŷ *pérola* pir nĩ mŷr, ha mẽ. Kŷ ěpyr mág ěn vŷ *ouro* tŷ han kŷ sa. Hã ra tóg fĩn ěváj nĩ, *vidro* fĩn ěváj ri ke.

²² Hã ra sóg Topě ĩn vég tũ nĩ, ěmã ěn tá. Topě vŷ věnh kar kri nĩ. Kŷ tóg nén ũ kar han ki kanhró nĩ gé. Topě hã vŷ ěmã ěn tá ěmã nĩ, *cordeiro* ti ke gé. ²³ Kŷ rã tóg tá tũ nĩ gé, kysã ke gé. Topě tŷ jěngrě vŷ ki kurã han tí. Kŷ tóg tá kutyg vãnh nĩ sir. *Cordeiro* ěn vŷ ěmã ěn tá rã ri ke nĩ. ²⁴ Kŷ věnh kar tóg Topě tŷ ěmã ki jěngrěg ěn tugrĩn ěvãnh há han tí, *povo* kar ag. Ěprã pã'i kar ag vŷ ag tŷ nén ũ kar gé kãmũnh mũ, ag tŷ tá vin han jé. ²⁵ Jãnkã vŷ nugnón kŷ nŷtĩ, kurã kar ki. Kutyg tũ nĩn kŷ ag tóg jãnkã nĩgfěnh tũ nĩgtĩ. ²⁶ *Povo* kar ag vŷ ag tŷ nén ũ gé kãmũnh ke mũ, ěmã ěn mĩ. ²⁷ Hã ra nén ũ kórég vŷ kãrãnh ke tũ pẽ nĩ. ũ tŷ vějkyre pãno han mũ ag vŷ ra genh ke tũ nĩ, ũn ón mũ ag ke gé. ũn jŷgi tŷ *livro* ki ránrán kŷ nŷtĩ ěn ag hã vŷ ra genh ke mũ. ũ tŷ rĩr krŷg ja tũ vég mũ ěn ag jŷgi vŷ ránrán kŷ nŷtĩ, *cordeiro livro* ěn ki.

22

¹ Kŷ Topě tŷ jěně jafã tóg inh mŷ goj mág ven mũ. Goj ěn vŷ ěg rĩnrĩr han tí. Kómkóm ke ti tí, pó kupri fĩn ěváj tŷ kómkóm ke ěn ri ke. Goj ěn nĩhŷg vŷ Topě nĩgja tá nĩ, *cordeiro* nĩgja ěn tá. ² Kŷ tóg ěmã kuju mĩ tí mũ, ěpyr mág jagma, ěmĩn mág ěn jagma, goj ti. Ti fyr tá ka tóg nŷtĩ, ti fyr ũ tá ke gé. Ka kaně ěn vŷ ěg rĩnrĩr han tí gé. ěn vŷ prŷg pir ki kaně tŷ 12 (ke) han tí. Kysã kar ki tóg ti

kanē hynhan tī. Ti féj vỹ tỹ vĕnh kagta kar nĩ. Vĕnh kaga kar tỹ tóg há' he kãn tĩ. ³Topĕ tỹ nĕn ũ to jũ vỹ tá nĩnh ke tũ pĕ nĩ, ěmã ěn tá.

Topĕ nĩgja vỹ ěmã ěn tá nĩ nĩ, *cordeiro* nĩgja ěn ti. Kỹ vĕnh kar vỹ ti to: “Topĕ vĕ,” henh ke mũ, Topĕ rãnhrãj han tĩ ag kar. ⁴Topĕ ve jé ag tóg ke mũ. Kỹ ti jiji vỹ ag kakã ki rãn kỹ nĩnh mũ. ⁵Tá tóg kutyg vĕnh nĩgtĩ. Hã kỹ ag tóg tá néj grug ke tũ nĩ. Rã vỹ tá tũ nĩ gé. Topĕ vỹ ag mỹ jĕngre han tĩgtĩ, ěg pã'i ti. Kỹ tá nỹtĩ ag tóg tỹ pã'i nỹtĩnh ke mũ gé. Ag tỹ tỹ pã'i nỹtĩnh ke tag vỹ tũ' henh ke tũ pĕ nĩ.

Jesus kãtĩg mãn

⁶Kỹ Topĕ tỹ jĕnĕ jafã ěn tóg inh mỹ: “inh vỹ vỹ tỹ ki hã ke nĩ,” he mũ. “Vĕnh ó pijé’,” he tóg. “Ěg jóg tỹ Topĕ vỹ ũ tỹ ti vĩ tó tĩ ag mỹ ti kuprĩg jĕnĕ, ti tỹ ag kanhrãn jé. Hã kỹ tóg ti tỹ jĕgnĕ jafã ag kã ũ jĕnĕ, ti tỹ ti mỹ rãnhrãj tĩ ag mỹ tó jé, nĕn tỹ kãnmar kutĕnh ke mũ ti,” he tóg.

⁷*Jesus* vỹ tag tó mũ, ha mĕ. “Ha vé, inh kãtĩg mãn ke nĕ ha. Nĕn tỹ *livro* tag ki rãn kỹ nĩ tag to jykrĕn há han nĩ. Kỹ Topĕ tóg ãjag mỹ vĩ há han ke mũ,” he tóg.

⁸Tag kar ve inh, mĕ inh ke gé, inh, hã vỹ: *João*, he mũ. Isỹ ve kãn kar kỹ sóg ũ tỹ inh mỹ tag ven mũ ěn krĕm mũg ke mũ, sỹ ti mỹ: “Topĕ vỹ tỹ ã nĩ,” he jé. ⁹Hã ra tóg: “ke tũg nĩ,” he mũ. “Ă ri ke sóg nĩ, isỹ Topĕ rãnhrãj han kỹ. Ă régre ag ri ke sóg nĩ. Ũ tỹ Topĕ vĩ tó tĩ ag ri ke sóg nĩ. Ũ tỹ *livro* tag ki nĕn rãn kỹ nĩ mĕg mũ ag ri ke sóg nĩ gé. Topĕ hã mỹ: “Topĕ vỹ tỹ ã nĩ,” hem nĩ,” he tóg, inh mỹ, Topĕ tỹ jĕnĕ jafã ti.

¹⁰Kỹ *Jesus* vỹ tag tó mũ gé, ha mĕ. “*livro* tag ki nĕn rãn kỹ nĩ tag péju sór tũg nĩ,” he tóg, inh mỹ. “Kakó ti nĩ ha, ãjag tỹ nĕn tỹ ki rãn kỹ nĩ tag venh ke mũ ti. ¹¹Ũ tỹ vĕjyke pãno han mũ ěn jé han kỹ nĩ nĩ. Ũ mỹn hỹn há tĩgtĩ, ti jykre kavéj ti. Ti jé ti jykre kórég hã mĩ tĩg. Ũ tóg vĕjyke kuryj han tĩ. Ti jé to tar nĩ. Ũ ag tóg tỹ Topĕ tũ nỹtĩ. Ag jé ti to krónh ke tũg,” he tóg.

¹²“Ha vé, inh kãtĩg mãn ke nĕ ha. Ājag kaja ma sóg kãtĩg ke mũ, ha vem nĩ. Vĕnh kar vỹ ve kãn ke mũ, ag tỹ nĕn han mũ kaja ti. ¹³Topĕ vĩ kar han sóg tĩ. Ũn ve vỹ tỹ inh nĩ, ũn tỹ ěgno vỹ tỹ inh nĩ gé. Isỹ nĕn kar han to hã sóg nĩ, kỹ sóg nĕn kar tỹ tũ' he mũ ra ěgno kã nĩnh ke mũ gé,” he tóg, *Jesus* ti.

¹⁴“Ũ ag tóg ag jykre kugrynh sór tĩ. Hã kỹ ag tóg ěg tỹ ěg kur kygfa ri ke han tĩ. ěn ag mỹ tóg vĩ há han ke mũ, Topĕ ti. Ka kanĕ tỹ ěg rĩnrĩr han tĩ ěn ko jé ag tóg ke mũ. Kỹ ag tóg ěmã ěn jãnkã ra genh ke mũ gé. ¹⁵Hã ra ũ ag tóg ěn ra genh ke tũ nĩ, hã vỹ: ũ tỹ vĕjyke pãno tỹ vĕnh kavĕnh tĩ ag, kujã ag, *curandeiro* ag, ũ tỹ ag prũ tũ fag mré nỹgnỹ mũ ag, ũ tỹ fag mén tũ ag mré nỹgnỹ mũ fag, ũ tỹ ũ tén mũ ag, ũ tỹ vĕnh kãgrã jykre mĩ mũ mũ ag, ũn ón mũ ag, ũ tỹ ũ ag *lograr* he mũ ag, he mũ. ěn ag vỹ ěmã ěn ra genh ke tũ pĕ nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

¹⁶Kỹ *Jesus* tóg: “isỹ jĕnĕ jafã jĕnĕ inh,” he mũ, “ti tỹ ãjag mỹ ãjag tỹ nĕn venh ke mũ kar tó jé, ũ tỹ inh vĩ jĕmĕ jé vĕnh mãn tĩ ag kar mỹ. *Davi* krĕ'krĕ ag kã ũ ěn vỹ tỹ inh nĩ. Krĩg mág hã sóg nĩ,” he tóg.

¹⁷Kỹ Topĕ kuprĩg vỹ *Jesus* mỹ: “kur kãtĩg,” he mũ. Ũ tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ kar ag vỹ ti mỹ: “kur kãtĩg,” he tĩ gé, ag tỹ tỹ ti prũnh ke fi ri ke nỹtĩn kỹ.

Kỹ *Jesus* tóg: “ũ tỹ goj kron sór mũ ěn jé iso kãtĩg,” he mũ, “sỹ ti mỹ goj jun jé, fagrĩnh mỹ. Goj ěn vỹ ti rĩr han ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg.

João tỹ ve ja

¹⁸ Vãhã sóg tag tó sór mũ, inh, hã vỹ: *João*, he mũ, ha mẽ. Ủ tóg kejẽn isỹ nén rãn mũ tag ve kỹ pãte ủ rãn mãn sór ke mũ gé, hẽn ri ke mũn. Ên vóg kónãn tãvĩ han jé tóg ke mũ, Topẽ ti. Kỹ tóg sỹ nén ủ jagy tó mũ ên ve kãn ke mũ, ha mẽ. ¹⁹ Kejẽn ủ tóg hẽn ri ke mũn isỹ nén rãn mũ ủ tỹ nén ủ tũ han sór mũ. Ên tũ mág tỹ tóg tũ' henh ke mũ gé, Topẽ ti. Kỹ tóg ka kanẽ tỹ ẽg rĩnrĩr han mũ ên konh ke tũ nĩ. Topẽ tỹ ẽmã nĩm mũ ên ra tóg rãnh ke tũ nĩ gé, sỹ ẽmã kãmén mũ ẽn ra.

²⁰ Ủ tỹ inh mỹ tag kar ven mũ ẽn vỹ: “inh kãtĩg mãn ke nẽ ha, sỹ ki hã tó vẽ,” he mũ.

Hỹ, kur kãtĩg, ẽg *Senhor* tỹ *Jesus*'.

²¹ Ẽg *Senhor* tỹ *Jesus* jé ãjag kar tar han. Hã vẽ.

Leia o Novo Testamento

Janeiro

data	seleção
1	Mateus 1.1–2.12
2	Mateus 2.13–3.6
3	Mateus 3.7–4.11
4	Mateus 4.12-25
5	Mateus 5.1-26
6	Mateus 5.27-48
7	Mateus 6.1-24
8	Mateus 6.25–7.14
9	Mateus 7.15-29
10	Mateus 8.1-17
11	Mateus 8.18-34
12	Mateus 9.1-17
13	Mateus 9.18-38
14	Mateus 10.1-23
15	Mateus 10.24–11.6
16	Mateus 11.7-30
17	Mateus 12.1-21
18	Mateus 12.22-45
19	Mateus 12.46–13.23
20	Mateus 13.24-46
21	Mateus 13.47–14.12
22	Mateus 14.13-36
23	Mateus 15.1-28
24	Mateus 15.29–16.12
25	Mateus 16.13–17.9
26	Mateus 17.10-27
27	Mateus 18.1-22
28	Mateus 18.23–19.12
29	Mateus 19.13-30
30	Mateus 20.1-28
31	Mateus 20.29–21.22

data	seleção
1	Mateus 21.23-46
2	Mateus 22.1-33
3	Mateus 22.34–23.12
4	Mateus 23.13-39
5	Mateus 24.1-28
6	Mateus 24.29-51
7	Mateus 25.1-30
8	Mateus 25.31–26.13
9	Mateus 26.14-46
10	Mateus 26.47-68
11	Mateus 26.69–27.14
12	Mateus 27.15-31
13	Mateus 27.32-66
14	Mateus 28.1-20
15	Marcos 1.1-28
16	Marcos 1.29–2.12
17	Marcos 2.13–3.6
18	Marcos 3.7-30
19	Marcos 3.31–4.25
20	Marcos 4.26–5.20
21	Marcos 5.21-43
22	Marcos 6.1-29
23	Marcos 6.30-56
24	Marcos 7.1-23
25	Marcos 7.24–8.10
26	Marcos 8.11–9.1
27	Marcos 9.2-29
28	Marcos 9.30–10.12

3

data	seleção
1	Marcos 10.13-31
2	Marcos 10.32-52
3	Marcos 11.1-26
4	Marcos 11.27-12.17
5	Marcos 12.18-37
6	Marcos 12.38-13.13
7	Marcos 13.14-37
8	Marcos 14.1-21
9	Marcos 14.22-52
10	Marcos 14.53-72
11	Marcos 15.1-47
12	Marcos 16.1-20
13	Lucas 1.1-25
14	Lucas 1.26-56
15	Lucas 1.57-80
16	Lucas 2.1-35
17	Lucas 2.36-52
18	Lucas 3.1-22
19	Lucas 3.23-38
20	Lucas 4.1-30
21	Lucas 4.31-5.11
22	Lucas 5.12-28
23	Lucas 5.29-6.11
24	Lucas 6.12-38
25	Lucas 6.39-7.10
26	Lucas 7.11-35
27	Lucas 7.36-8.3
28	Lucas 8.4-21
29	Lucas 8.22-39
30	Lucas 8.40-9.6
31	Lucas 9.7-27

4

data	seleção
1	Lucas 9.28-50
2	Lucas 9.51-10.12
3	Lucas 10.13-37
4	Lucas 10.38-11.13
5	Lucas 11.14-36
6	Lucas 11.37-12.7
7	Lucas 12.8-34
8	Lucas 12.35-59
9	Lucas 13.1-21
10	Lucas 13.22-14.6
11	Lucas 14.7-35
12	Lucas 15.1-32
13	Lucas 16.1-18
14	Lucas 16.19-17.10
15	Lucas 17.11-37
16	Lucas 18.1-17
17	Lucas 18.18-43
18	Lucas 19.1-27
19	Lucas 19.28-48
20	Lucas 20.1-26
21	Lucas 20.27-47
22	Lucas 21.1-28
23	Lucas 21.29-22.13
24	Lucas 22.14-34
25	Lucas 22.35-53
26	Lucas 22.54-23.12
27	Lucas 23.13-43
28	Lucas 23.44-24.12
29	Lucas 24.13-53
30	João 1.1-28

5

data	seleção
1	João 1.29-51
2	João 2.1-25
3	João 3.1-21
4	João 3.22-4.3
5	João 4.4-42
6	João 4.43-54
7	João 5.1-23
8	João 5.24-47
9	João 6.1-21
10	João 6.22-40
11	João 6.41-71
12	João 7.1-29
13	João 7.30-52
14	João 7.53-8.20
15	João 8.21-30
16	João 8.31-59
17	João 9.1-41
18	João 10.1-21
19	João 10.22-42
20	João 11.1-53
21	João 11.54-12.19
22	João 12.20-50
23	João 13.1-30
24	João 13.31-14.14
25	João 14.15-31
26	João 15.1-27
27	João 16.1-33
28	João 17.1-26
29	João 18.1-24
30	João 18.25-19.22
31	João 19.23-42

6

data	seleção
1	João 20.1-31
2	João 21.1-25
3	Han Kãme 1.1-26
4	Han Kãme 2.1-47
5	Han Kãme 3.1-26
6	Han Kãme 4.1-37
7	Han Kãme 5.1-42
8	Han Kãme 6.1-15
9	Han Kãme 7.1-29
10	Han Kãme 7.30-50
11	Han Kãme 7.51-8.13
12	Han Kãme 8.14-40
13	Han Kãme 9.1-25
14	Han Kãme 9.26-43
15	Han Kãme 10.1-33
16	Han Kãme 10.34-48
17	Han Kãme 11.1-30
18	Han Kãme 12.1-23
19	Han Kãme 12.24-13.12
20	Han Kãme 13.13-41
21	Han Kãme 13.42-14.7
22	Han Kãme 14.8-28
23	Han Kãme 15.1-35
24	Han Kãme 15.36-16.15
25	Han Kãme 16.16-40
26	Han Kãme 17.1-34
27	Han Kãme 18.1-21
28	Han Kãme 18.22-19.12
29	Han Kãme 19.13-41
30	Han Kãme 20.1-38

data	seleção
1	Han Kāme 21.1-16
2	Han Kāme 21.17-36
3	Han Kāme 21.37-22.16
4	Han Kāme 22.17-23.10
5	Han Kāme 23.11-35
6	Han Kāme 24.1-27
7	Han Kāme 25.1-27
8	Han Kāme 26.1-32
9	Han Kāme 27.1-20
10	Han Kāme 27.21-44
11	Han Kāme 28.1-31
12	Roma 1.1-17
13	Roma 1.18-32
14	Roma 2.1-24
15	Roma 2.25-3.8
16	Roma 3.9-31
17	Roma 4.1-12
18	Roma 4.13-5.5
19	Roma 5.6-21
20	Roma 6.1-23
21	Roma 7.1-14
22	Roma 7.15-8.6
23	Roma 8.7-21
24	Roma 8.22-39
25	Roma 9.1-21
26	Roma 9.22-10.13
27	Roma 10.14-11.12
28	Roma 11.13-36
29	Roma 12.1-21
30	Roma 13.1-14
31	Roma 14.1-23

8

data	seleção
1	Roma 15.1-21
2	Roma 15.22-16.7
3	Roma 16.8-27
4	1 Corinto 1.1-17
5	1 Corinto 1.18-2.5
6	1 Corinto 2.6-3.4
7	1 Corinto 3.5-23
8	1 Corinto 4.1-21
9	1 Corinto 5.1-13
10	1 Corinto 6.1-20
11	1 Corinto 7.1-24
12	1 Corinto 7.25-40
13	1 Corinto 8.1-13
14	1 Corinto 9.1-18
15	1 Corinto 9.19-10.13
16	1 Corinto 10.14-11.1
17	1 Corinto 11.2-16
18	1 Corinto 11.17-34
19	1 Corinto 12.1-26
20	1 Corinto 12.27-13.13
21	1 Corinto 14.1-17
22	1 Corinto 14.18-40
23	1 Corinto 15.1-28
24	1 Corinto 15.29-58
25	1 Corinto 16.1-24
26	2 Corinto 1.1-11
27	2 Corinto 1.12-2.11
28	2 Corinto 2.12-17
29	2 Corinto 3.1-18
30	2 Corinto 4.1-12
31	2 Corinto 4.13-5.10

data	seleção
1	2 Corinto 5.11-21
2	2 Corinto 6.1-13
3	2 Corinto 6.14-7.7
4	2 Corinto 7.8-16
5	2 Corinto 8.1-15
6	2 Corinto 8.16-24
7	2 Corinto 9.1-15
8	2 Corinto 10.1-18
9	2 Corinto 11.1-15
10	2 Corinto 11.16-33
11	2 Corinto 12.1-10
12	2 Corinto 12.11-21
13	2 Corinto 13.1-14
14	Galácia 1.1-24
15	Galácia 2.1-16
16	Galácia 2.17-3.9
17	Galácia 3.10-22
18	Galácia 3.23-4.20
19	Galácia 4.21-5.12
20	Galácia 5.13-26
21	Galácia 6.1-18
22	Éfeso 1.1-23
23	Éfeso 2.1-22
24	Éfeso 3.1-21
25	Éfeso 4.1-16
26	Éfeso 4.17-5.2
27	Éfeso 5.3-33
28	Éfeso 6.1-24
29	Filipos 1.1-26
30	Filipos 1.27-2.18

10

data	seleção
1	Filipos 2.19-3.6
2	Filipos 3.7-4.1
3	Filipos 4.2-23
4	Colossos 1.1-20
5	Colossos 1.21-2.7
6	Colossos 2.8-23
7	Colossos 3.1-17
8	Colossos 3.18-4.18
9	1 Tessalônica 1.1-2.9
10	1 Tessalônica 2.10-3.13
11	1 Tessalônica 4.1-5.3
12	1 Tessalônica 5.4-28
13	2 Tessalônica 1.1-12
14	2 Tessalônica 2.1-17
15	2 Tessalônica 3.1-18
16	1 Timóteo 1.1-20
17	1 Timóteo 2.1-15
18	1 Timóteo 3.1-16
19	1 Timóteo 4.1-16
20	1 Timóteo 5.1-25
21	1 Timóteo 6.1-21
22	2 Timóteo 1.1-18
23	2 Timóteo 2.1-21
24	2 Timóteo 2.22-3.17
25	2 Timóteo 4.1-22
26	Tito 1.1-16
27	Tito 2.1-14
28	Tito 2.15-3.15
29	Filemom 1.1-25
30	Hebreu 1.1-14
31	Hebreu 2.1-18

11

data	seleção
1	Hebreu 3.1-19
2	Hebreu 4.1-13
3	Hebreu 4.14-5.14
4	Hebreu 6.1-20
5	Hebreu 7.1-19
6	Hebreu 7.20-28
7	Hebreu 8.1-13
8	Hebreu 9.1-10
9	Hebreu 9.11-28
10	Hebreu 10.1-18
11	Hebreu 10.19-39
12	Hebreu 11.1-16
13	Hebreu 11.17-31
14	Hebreu 11.32-12.13
15	Hebreu 12.14-29
16	Hebreu 13.1-25
17	Tiago 1.1-18
18	Tiago 1.19-2.17
19	Tiago 2.18-3.18
20	Tiago 4.1-17
21	Tiago 5.1-20
22	1 Pedro 1.1-12
23	1 Pedro 1.13-2.10
24	1 Pedro 2.11-3.7
25	1 Pedro 3.8-4.6
26	1 Pedro 4.7-5.14
27	2 Pedro 1.1-21
28	2 Pedro 2.1-22
29	2 Pedro 3.1-18
30	1 João 1.1-10

data	seleção
1	1 João 2.1-17
2	1 João 2.18-3.2
3	1 João 3.3-24
4	1 João 4.1-21
5	1 João 5.1-21
6	2 João 1.1-13
7	3 João 1.1-14
8	Judas 1.1-25
9	Nén Venh Ke 1.1-20
10	Nén Venh Ke 2.1-17
11	Nén Venh Ke 2.18-3.6
12	Nén Venh Ke 3.7-22
13	Nén Venh Ke 4.1-11
14	Nén Venh Ke 5.1-14
15	Nén Venh Ke 6.1-17
16	Nén Venh Ke 7.1-17
17	Nén Venh Ke 8.1-13
18	Nén Venh Ke 9.1-21
19	Nén Venh Ke 10.1-11
20	Nén Venh Ke 11.1-19
21	Nén Venh Ke 12.1-18
22	Nén Venh Ke 13.1-18
23	Nén Venh Ke 14.1-20
24	Nén Venh Ke 15.1-8
25	Nén Venh Ke 16.1-21
26	Nén Venh Ke 17.1-18
27	Nén Venh Ke 18.1-24
28	Nén Venh Ke 19.1-21
29	Nén Venh Ke 20.1-15
30	Nén Venh Ke 21.1-27
31	Nén Venh Ke 22.1-21